ALLEGATIONES I· V· MONARCHAE

Domini Lapi de Castiglionchio, Patricij Florentini,

Ab infinitis erroribus per D. Quintilianum Mandosium Iureconf. Romanum purgatæ,

Et cum eiusdem D. Quintiliani Additionibus doctissimis pariter & vtilissimis.

ADDITIS INSVPER NONNVLLIS ALLEGATIONIBVS, seu Consilijs eiusdem LAPI, & aliorum, qui in antiquis Editionibus non habebantur.

Cum Summariis, & Indice locupletissimo.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, M.DC.

Apud Marcum Variscum.

PRAEFATIO D. QVINTILIANI MANDOSII

IVRISCONSVLTI ROMANI, In Allegationes Celeberrimi Doctoris

Lapi de Castiglionchio.

Lapus de Castiglionchio patricius Florentinus contemporaneus fuit Io. Andreæ, cui etiam scripsit, prout per Arch. in c. præsenti, in 2. no. de off. leg. lib. 6. Io. à Lignano, cuius Alle. integra ponitur sub nu. 72. incipit in quæstione, Io. Calde. prout Alle. 62. Quædam parochialis, vbi in fin. subijcitur responsio ipsius Io. Cald. & forsan Io. Cald fuit præceptor ipsius Lapi, dicitur enim in dicta Alle 62. Ad Dominũ meũ, D. Io. Cald. & Alle. 74. quæro an res. post nu. 3. dicitur secundum D. meum, D. Io. Cald. Fuit etiam tempore Bald. de Perusio, prout videre est Alle. 88. commune Florentiæ, & Alle. 105. quæritur an prædicti, ac tempore Ant. de Butrio, ac tẽpore Benedicti xij. quo fuit promulgata extra. Vas electionis de censi. inter commu. videlicet anno. 1535. & vixit diu post obitum dicti Benedicti, vt per Paris. cons. 105. in causa, nu. 10. vol. 4. Magnæ fuit authoritatis, ac consistorialis Aduocatus teste Ludo. Roma. Singu. 39. an habẽs. Eius præclarissima opera, quæ circunferuntur, sunt hæ Allegationes, ac tractatus de Hospitalibus, quem fuisse huius Lapi percipies etiam ex verbis Gemin. in c. fin. post nu. 19. de electio. lib. 6. ex verbis Card. in c. de Xenodochijs, post n. 4. vers. Insuper hoc dicit Lap. de relig. dom. ex cons. Ant de But. 62. hic de duobus, post nu. 2. & Anch. cons. 355. visis, versus fi. Tractatus item de Canonica portione est eiusdem Lapi, Præfati item Docto. vbi supra, & idẽ Ant. de But. cons. 29. visis prope fin. Lapum Aduocatum Florentinũ nominant. Au idem fuerit hic Lapus, qui & Lapus Abbas, S. Miniati, qui scripsit super corpore iuris canonici, videtur q sic ex verbis Io Franc. Pauini olim Rotæ Auditoris præclarissimi in tract de offic. & pote. ca sed. vacante, in 6. prælu. post nu. 19. quæ sunt, de quo Lap. in c. cupientes, §. cæterum, de elect. li. 6 & Alle. 20. & 21. & Alex. in l. quia poterat, col. 3. vers. tamen cum dicta opin. Bar ff. ad Trebel. Verum respõdere poteris, q vltra illum Lap. Abb. etiam hic Lap. noster scripserit super 6. Decre. Ipsi tamen, & infra nominandi videlicet, Aene. de Falco. de reserua & Cæs. Lambert de iure patr. si has Alleg. asserunt esse Lapi, Abb. malè sentiunt, ille videlicet, in 5 q prine. post nu 4 vers & hãc opin. & hic in prin. 9. art. 6 q. 1. par. 2. lib. An autem hic Lapus fuerit ẽt Abbas, vel non parui refert. Sat sit annuisse, quòd quando Lapus noster citatur, non Lapus Abbas nominatur, sed Lapus de Castiglionchio, alter verò Lapus Abb. Et q noster ab illo sit diuersus apparet ex alleg 6 ante nu. 2. alleg. 75. casus talis, nu 5 & ad fin alleg. seu cõs noster Lap. dicit D. meus, D. Lap. & Abb. S. Miniati. Idem patet, & q vterq; Lapus fuerit eodẽ tempore alle. seu. cons. 101. in ciuitate Florent. vbi Lapus de Castiglionchio, & alij in fin. descripti consulũt in fauorem monasterij S. Miniati super hæreditate ad illud ex psona Lap. Abb. S. Miniati delata, prout in themate, & toto con. itẽ alle. 105. quæritur, & La-

pus hic fuit forsan illius Lapi, Abb. scholaris, prout alle. 118. quæritur non leuiter, col. fin. vbi dicitur D. meus D. Lap. Abb. S. Miniati scribit, &c. alleg. 120 Fulcinius, versus fi et alleg. seq. in cuius fin. subscribitur Lapus noster, post nu. verò 3. dicitur, & ita no. D. meus Lap. Abb. &c. authoritas vtriusq; Lapi maxima est. De hoc nostro Lapo quē Doct. illustrem vocat Soz consi. 128. circa præsentem, nu 6. vol. 4. loquens. Ludo. Roma. consi. 226. vltra pridie. nu. 6. dicit, ꝙ cum Lapus in isto casu non habeat contra dicentem, se satis absurdum putare à sua authoritate in iudicando recedi. Idem notauit Lamber. de iur. pat. artic. 9. q. 1. par. 2. lib. 2. post nu. 26. ver. ita in terminis decidit ibi Lap. qui contradictorem non habet, & eius authoritas est maxima, Paris. præalleg. cons. 105. vol. 4. volens ostendere Extra. Benedicti circa charitatiuum subsidiū non fuisse vsu receptam, seu non seruari subdit ante nu. 7. Lapo in hoc credendū esse sicut Glosatori dicenti iure cauetur, sed consuetudine non habetur. Ant. de But. fecit aliquas annotationes, seu additiones ad has alle. vt ad fi. 1. alle. vbi dicitur, hæc additio est D. mei, D. Ant. de Butr Doct. eximij, alle. 7. ante nu. 6. ibi secundum Ant. de Butr. et in quibusdam alijs alleg. idē videre est, prout etiam testatur, Fel. in c. constitutus, nu. 10. de rescr. addidit etiā aliqua D. de S. Gem. prout alle. 7 versus fi. ibi D. de S. Gem. alleg seu con. 30. ante nu. 7. alleg 42. ante nu. 3. Ego puto, ꝙ plures ex allegationibus huiusmodi eo modo quo illas habemus sint, ex fragmentis aliquibus ipsius Lapi ad hāc formā redactæ p scholarē ipsius Antonij prout ad fi. 1 alle. vbi (vt sup. dixi) sūt hæc verba videlicet, hæc addi. est D. mei, D. Ant. de But. et hic scholaris fuit, vt puto D. de S Gem q (ut pmisi) aliqua addi. ꝙ Ge. fuerit Ant. de But. scholaris colligitur ex verbis ipsius Gem. in c. 2. post n. 6. de consuet. lib. 6. ibi. sed D. meus, D. Ant. de But. & ex verbis eiusdem Gem in c. 1. de rescr. eo. lib. ante nu. 12. ibi, & credo, ꝙ opi. Lapi, & D. mei, & præmiserat opi. Lapi, & Ant. quæ eadē erat. Et ꝙ Ant. de But. eo modo quo allegationes huiusmodi circūferūtur nō reduxerit ipse, apparet ex fi. alle. 12. vbi dicitur secūdum Ant. de But. & sic alius ab Ant. de But. has alle. ad meliorem formam reduxit, aliquas verò substulit, vel resecauit prout videre est alle. 23. de Dote, vbi nihil aliud scriptū inuenitur, nisi hoc videlicet. Hic nil boni dicit, alle. 109. vbi dicitur, ꝙ scriptor remittit se ad alle. 65. & ꝙ non inserit, alle 110 & 111. quia sunt quasi inutiles, et in alle. 114. sunt hæc verba. Nō cōpleui, quia uidebatur inutilis. Memini me legisse apud Fel. ꝙ Anto. de Butr. has alleg. summauit. Et ꝙ ipse Lapus aliquas alle. non formauerit hoc modo quo descriptæ reperiuntur clarè patet, quippè quæ in tertia persona loquuntur, puta disputat, tractat, probat, & per alia similia verba: locutio. n. in tertia persona de alio prædicat, prout infra alle. 77. Tabellio, col. 2. ver. consultus ego. Est bene uerū, ꝙ aliquę alle. vidētur positæ prout per authorē formatę fuerūt, & ad modū cōsiliorū, & nonnullæ cū eiusdē authoris subscriptione prout videre est, alle. 56. quidā uir. 62. uisis 63. quidā Frāciscus, & in alijs: & aliquæ concipiuntur in prima persona prout. 74 quæro 75. casus talis, præsertim, uu 5. ad fi. alle. seu cons. 84. D. Papa col. 2. uer. quæritur nunquid, & postea uers. Respondeo ad prædicta, ubi dicitur, uideri pōt in libello allegationū mearū & se remittit ad alleg 100 puto legendū. 96. & in fin. est ēt subscriptio. & consi. seu alleg 86. in causa. & alleg 96 beneficia post prin. ibi modo quæritur à me Lapo. alleg. seq. & alijs Hæc mihi uisa fuerunt præmittenda ne quis super præmissis inueniendis diu laboraret. Cęterum admonitos oēs uelim, ꝙ sicut inter oēs libros Pontificios, & legales nullus melior, & magis proficuus hoc Lapi allegationū libello inueniri pōt ita nec eo mēdosior, & incorrectior hactenus apparuit. Quot aūt sit hodie libellus hic a me mendis purgatus facilè ēt apparebit si cū hactenus impressis, ex qbus nonnunquā uix Authoris mēs colligi poterat, cōferatur.

DOMINI LAPI DE CASTIGLIONCHIO PATRICII FLORENTINI

Eximij ac celeberrimi Decretorum Doctoris.

SVMMARIVM.

1. *Iurisdictio iudicis, an sola recusationis propositione cum causa legitima suspendatur.*
2. *Excommunicatio post recusationem non tenet, sicut nec post appellationem.*
3. *Recusationis propositio sufficit ad hoc, vt processus reddatur nullus.*
4. *Excipitur casus.*
5. *Notorium quid esse plus est, quam litem fore contestatam.*
6. *Notorietas repellit ab effectu recusationis, quæ non potest proponi post litem contestatam.*
7. *Iudex quando repellit exceptionem prima facie concludentem, & de iure approbatam, debet exprimere causam.*
8. *Appellatio non est necessaria ad finem suspendendi, sed ad finem deuoluendi.*
9. *Recusationis exceptione proposita dato, quod sit necesse appellare, nunquid processus postea habitus appellatione deserta validetur an remaneat nullus.*
10. *Appellatio iusta transfert iurisdictionem ad iudicem ad quem, nec remanet apud iudicem à quo.*
11. *Appellatione pendente ab interlocutoria nunquid actus factus per iudicem renunciatione appellationis postea subsecuta sit validus, & num. 14.*
12. *Decret. non solum. de Appel. declaratur, numero 12. & num. 13.*

ALLEGATIO PRIMA.

IN hac allegatione facit plu
1 ra dubia. † Primum an so
la propositio recusationis
cum causa legitima suspen
dat iurisdictionem iudicis
a adeo, vt processus [a] sit ipso
iure nullus postea subsecu-
tus; quod non suspēdat ipso iure. alle. dictū Inn.
de app. cum speciali. In contrarium alle. glo.
Ber. ibi, quæ dicit recusationē suspendere iu-
risdictionem, & gl. idem dicentē de off. deleg.
suspitione, & dictum Host. de app. cum spe-
ciali. & in sum. deleg. §. sed nec illud, & §. quis
sit effectus, & dictū Io. post Host. de app. le-
gitima in ver. assignata, quæ dicit, quod appella-
b tio [b] recusatio, & relatio simul intitulantur,
quia & cuiusq; pendentia iurisdictionem su-
c spendit. [c] Vnde sicut excommunicatio [d] non
d tenet post appellationem, sicut nec post recu-
sationem, quod est no. dignum. Ad hoc 2. q. 6.
appel. ff. de arb. non distinguemus. §. cum qui-
dam. de off. deleg. super qonum. §. fi. Spec. te-
net contra. quod sit necesse appellare, in Spec. de
recusatione: §. qualiter. ver. quid si subdelega-
tus. Allegans tenet secundū. s. quod nō sit necessa
ria appellatio, sed sufficiat formalis proposi-
3 tio ad hoc vt nullus † sit processus: vltra alle-
gationes supra allegatas allego. 2. q. 7. quoties
4 cum gl. & 3. q. 5. † quia suspecti. cū gl. excipit
vnum casum, nisi iudex recitat expreisè recu-
sationem tāquam notoriè falsam, quia in no-
torijs, &c. de reg. iur. ad nostram, & sic quia
notorietas excusat à propositione eius quod
ante lit. cont. propon: debebat, quia plus est
5 esse notorium † quam litē fore cōtestatam, vt
e 6 not. Vin. de app. proposuit. in fi. [e] sic † & noto
f rietas [f] repellit ab effectu recusationis, quæ

g poteſt proponi ꝙ poſt lit. conteſt. ponit hoc
7 idem† Spec. in tit. de pet. & poſ. §. 1. in prin. iu
dex dēt exprimere cauſam in ſententia, quan
do repellit exceptionem prima facie conclu
dentem, & à iure approbatam. Arch. de reſt.
h ſpol. frequens, lib. 6. Exigit h tamen in repul-
ſione, ꝙ iudex cauſam exprimat repulſionis,
ſ. ꝙ notoriè falſa. ad hoc allegat dictum Pauli
li in Cle. ei quem. de conceſ. præben. de man-
dato facto ſub conditione de qua debet con-
ſtare, niſi ſit notoria. Ad hoc allegatur de ne-
gatione petitæ dilationis cum ſolennitate le-
gali: quia quando iudex vult effrenatam mul
titudinem reſtringere hoc debet exprimere:
8 vt no. de teſti. ſignificauerunt† per Inno. vnde
concludit, ꝙ ad finem ſuſpendendi nō eſt ne-
ceſſaria appellatio, ſed ſolum ad finem deuol
uēdi. allegat not. de app. dilectus. & per Bart.
9 de appel. ſi expreſſim. † Secunda præſuppoſita
opi. ꝙ ſit neceſſe appellare dubitat, an propo
ſita recuſatione exceptionis, ſ. quia non admit
titur ſit appellatum, & proceſſus habitus po-
ſtea deſerta appellatione validetur, an rema-
neat nullus. Alleg. ꝙ ſit aliquis, ex quo non
fuit oblata probatio de appel. cum interpoſi-
ta. & de teſti. ex parte adç: elicit opi. contrariā
ꝙ proceſſus remaneat nullus, quia ipſe de re-
i cuſatione non habet cognoſcere, i ſed arbitri
ſunt eligendi, & eo quod noluit hunc ordinē
obſeruare, patet, ꝙ grauauit, et fecit contra iu
ra, et licuit appellare, et eo quod appellauit
iuſta fuit appellatio: ſecus in alijs exceptioni
bus, quarum cognitio ſpectat ad ipſum, quas
licitè repellit ſi eas putat non veras: et hoc ca
ſu non iuſtificatur appellatio, niſi probentur
exceptiones. vt d. c. ex parte adç. et d. c. interpo
10 ſita. † k Deſerta verò appellatione proceſſus
K remanebit nullus, quia appellatio iuſta tranſ-
fert iuriſdictionem ad iudicem ad quem, et
ſic nō remanet penes iudicem à quo, quia in-
l diuiſibilis, l et penes duos inſolidum eodem
modo eſſe non poteſt. 20. q. 1. loquitur. de iure
patr. c. 1. ff. de ſerui. l. via. cum ſim. not. glo. de
off. deleg. prudentiam: actus ergo nullus non
m ſuſcitatur ex deſertione m appellationis. nec
ob. de ap. cum ſit romana. cum ſim. quia loqui
tur in appellatione interpoſita poſt actū, quæ
nō reddit actum ipſo iure nullum, ſed ſuſpen
ſum. alleg. ad hoc glo. or. de ſent. excom. licet.
n lib. 6. in ver. conualeſcant. n Item ibi Archid
qui allegat de conſue. ad noſtram. C. ſi à non c
comp. iudi. per totum. alleg. dictū Pet. et Abb.

de eo, qui mit. in poſſ. cum veniſſent. alleg. di-
ctum Io. An. de ſent. excom. lib. 6. vbi dicit il-
lud quod ibi dicitur nō ſolum habere locum
in ſententia excōicationis, ſed in quacunque
nulla, vt in caſu noſtro, & in omni ſentētia la-
ta poſt appel. allegat gl. 1. dictæ decre. licet al-
leg. not. per Io. And. de app. vt ſuper lib. 6. ſup
ver. renunciatum. & dictum Io. An. de app. ſę-
pè. ſuper glo. ſicut. & no. idem de elec. c. audi-
tis ſuper gl. ſuper verbo maximè, & gl. de of-
o fic. deleg. c. is cui. lib. 6. ſuper gl. 1. o Dubitatur
tertio, an ſi appellatione pendente ab interlo-
cutoria aliquis ſit factus actus per iudicem,
vel ad aliam interlocutoriam proceſſum pen-
dente fatali, ſi poſtea deſeratur, vel renuncie-
p tur p appellationi talia acta, vel interlocuto-
ria valeant. Concludit, ꝙ non valent eadē ra-
tione & poterunt per viam nullitatis retracta
q ri. q Nec ob. ſi dicatur, ꝙ fruſtra appellantes
proſequerentur appellationes, quia imò vti-
le, & ſuperior de nullitate hac cognoſcet. Nec
prodeſt dicere ipſum à quo appellatur poſſe
cognoſcere de hac nullitate, quia vtile eſt pro
ſequenti ne forte ipſe iudex eum lædat, quia
non præſumitur, ꝙ proceſſum ſuum ex defe-
11 ctu ſuo impugnaret. † r Nec ob. ſi dicatur, ꝙ
r decre. non ſolum. de app. obuiet inquantum
dicit non referre an aliquid attentent poſt ap-
pellationem à diffinitiua, vel interlocutoria:
quia ſecundum hoc nulla videtur differentia:
quia quo ad tempus retractandi, niſi fiat proſe
cutio per viā appellationis procedit illa diffe
rentia, ſed non negat quin docendo de verita
te appellationis, excipiendo de nullitate quis
audiatur, & ad hunc finem & effectum poteſt
probari iuſtitia appellationis, talia ergo geſta
ſ poſt appellationem legitimam ſ ſunt nulla ip
ſo iure: licet ſint aliqua in opinione, donec fue-
rit cognitum appellationem fore legitimam,
vt in decre. nō ſolum, vel donec fuerit actum,
vel exceptum de nullitate, & probatur ad hūc
finem, & effectum appellationem iuſtā fore,
& ſic dicit de facto obtinuiſſe cū antiquo ad-
uocato. Hæc additio eſt domini mei domini
13 Ant. de But. Doct. eximij. † No. bene inquan
tum decre. non ſolum. dicit differendam retra
ctationem attentatorum ad tempus iuſtifica-
tæ appellationis non per hoc negat interim ſu
ſpenſam iuriſdictionem, nec attentata permit
tit, nec ſuſpenſionem iuriſdictionis impedit,
t ſed ſolum differt t actum retractandi ad tem-
pus, & ſic alias dixi ſuper intellectu c. de app.
ſuper

14 super eo.do.Ant.de But. † Ex his infertur, quod si iudex appellatione interposita ab interlocutoria ex causa legitima processit vsque ad sententiam exclusiuè,& ante sententiam sit deserta appellatio, quod si aliqui actus processerunt substantiales ad sententiam non tenebit sententia,nisi illa iterentur. Si processerint actus non substantiales tenebit, ex quibus dicit cautum aduocatum multa agere posse.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Processus.] *Post recusationem,& allegationẽ suspicionum, an sit ipso iure nullus quinque fuerunt opiniones, quas refert, citans etiam Lap.hic Rom.in l.quia poterat, nu.12.ff.ad Treb.et cons.220. circa primũ, nu.3 seq.& Rom.ibi,& Lap.hic refert etiã Andr.Barb.in tract.Card. Lega.a Lat.q.3. post nu.16 et ante nu.19. Hic articulus sat dubius est,voluit enim Innoc.hic citatus,quod nõ sit nullus. Idem etiam tenet But.& Car. in d.c.cum speciali, & plures alij citati per Alex.in alle.l.quia poterat, nu.6.ff.ad Trebel.& pceptor meus D.Phil. Dec.cõs.135. in causa,post num.2.vers.licet nonnulli,vbi hanc veriorem dicit,licet aliter sensisse videretur,in c.quoniam,cõtra,nu.25.de prob. Alias opinio.recenset Alex.in d.l.quia poterat,inter quas verior illa videtur,& magis communis, quòd talis processus sit ipso iure nullus, prout concludit ibi, Barb.post nu.3.vers.ego de facto dixi,quam opi.prius tenuerat,Host.in alle.c.cum speciali,& sequuntur alij alle.per Alex. in d.l.quia poterat vers.Alia fuit opi.Bar.Et illã opin. Alex.ibid.post nu.7.dicit veriorem. Eandem etiam opin. tenet cons. 89. diligenter, col.2. vers.sed præmissis.lib.1. & Mil. in suo rep. in vers.iurisdictio sicut suspenditur per appellationem,& opin.Barb.dicit communẽ,Rui.cons.6.de validitate,nu.5.vol.4. Hanc opin veriorem dicit Phil Franc. in c. iudex,qui cũ Lapo hic residet, nu.7. de off. deleg.lib.6. Et idem etiam videtur sentire, in c.cum speciali,col.8. ad fi. referens opin. comprobat Paris. cons.98. num.7.lib.3.& cons.106.Bonifacius,post num.4.vol.4.vbi sequitur Lap.hic.Idem voluit Io.de Amic. de Vena. cons. 109. in causa inquisitionis, nu.5.Ad hanc alle.Vita. Gamba.in clausula,nil noua.recu.indi.pend.in fi. & Apost. ad praxim Papien.in for.decli. iurisdictionem,in gl.iudicem suspectum.in ver.procedit se remittunt.Et hoc dictum Lapi pro nota.refert And.Barb.in Apostil. ad Bal.in l.vni.C.si quacun.prædi. pote.in ver. Vicario. Et dum Barba. ibi dicit se credere hanc alle.nõ citari à modernis, videlicet à Rom. Tu dic quòd imò citatur, vt supra ostendo. Et ita tenuit Rota in Columbriẽ.Spolij Cantoriæ coram Reumano 7.Ian.1549.& fuit comprobata hac Alle. prout annotauit bo.memo. Nouatus Rotæ Auditor præclarus. Hanc etiam opi. veram supponit Dec.Put. 41.de Iudici. incipiẽs licet processus factus coram iudice recusato.*

b ¶ Appellatio.] *Appellatio, & recusatio procedunt à pari. l. apertissimi, vers. cum post.C.de iud.c.super eo.2.vers.in causis de app.vbi tamen videatur Ab.et D. meus in c.postremo,in princ.eo. Io.And.super rub. eo.ver.Et quia appellatio,recusatio, & relatio.& Alex.in alle.l.quia poterat, col.2. vers.item pro opin. Bar ff.ad Treb.Fely. in c.1. post nu. 6. & ibi Apostil. in vers. à pari.citat,& sequitur Lap.hic.de iudi. An autem remota appellatione,cẽseatur remota recusatio, aliqui dixerunt, quòd sic, ex quo a pari procedũt.Ego autem dico, quòd communis opin.est in cõtrarium, quòd imò non censeatur per illam clausulam remota recusatio, & hanc dicit communem Barb. in l.fi.ad fi.C.de sent.& interlo.& ibi Saly. in 2.q.ante nu.8.hanc dicit ueriorẽ.Et hanc communem dicit Grat.resp.134.partes, nume.9. lib.2. & vide tex. in c.postremo, & ibi D.meum,Phi.Dec.de appell.*

c ¶ Suspendit.] *Vide Vita. de Gamba. in tract.clausu.in clau. Nil noua. recusa.indi. penden.num.2.& seq.*

d ¶ Excommunicatio.] *Idem voluit Gem.*

 in c.

in c.legitima,post nu.6.de appel. lib.6. Et quòd excommunicatio post appellationem sit ipso iure nulla probatur,in c.cum glo.in ver.post appellationem.de appel.c.licet.de sent.excom.lib.6. glo. in c.1.11.q.3. infra Alle.proxima, nu 5. Alle.47. nu.3. per D. meum in c.peruenit,1.de appel. ante nu.3. per Paris.cons.28.ad resolutionem,nu.28. vol.4. Casum autem quod excõmunicatio post appellationem ab eo, qui putabat se iudicẽ fulminata valeat habemus, in c.si duobus, de appel.& per hunc infra Alle.89. post nu.10.vers. Et tenet excommunicatio.

e ¶ In fin.] *Et Gem.in c.iudex,col.3.versic. item in notorijs de off.deleg. lib.6.*

f ¶ Notorietas.] *Et Lap. hic sequuntur Franc.in c.cum speciali,col.9. ad fi.vers.1. quando.de app.& in c.legitima, post nu.3. eo.tit.lib.6.in c.iudex,col.pen.in 2.limit.de off.deleg.eo.lib.& Fely.in c.accedens,1.nu. 6.vt lit. non contest.*

g ¶ Proponi.] *Prout per omnes in c. cum speciali. de appell.*

h ¶ Exigit.] *Prout in simi.per Bar.in l.Lucius,in fi.ff.de his, qui notan.infa.*

i ¶ Nõ habere cognoscere.] *Et Lap. hic citare voluit Fran.in c.cum speciali in fi. & in c.interposita, col.2.super glo 2.cum quo residet. de appel.*

K ¶ Interposita.] *Vbi etiam Franc. post prin.versic.ex quo idem concludit, & hanc Alle. citare voluit.*

l ¶ Indiuisibilis.] *Infra Alleg. proxim. num.4.*

m ¶ Desertione.] *Argu.tex.in l. quod initio,& l.quæ ab initio,ff.de reg.iur. c.nõ firmatur,eod.titu.lib.6. vbi latè per Dyn Et quòd processus huiusmodi non reuiniscat ẽt facta expressa renunciatione appellationi, & inde secutis est Deci.Bellam.624.incipit processus nullus. vide infrà Alleg. 47. magister,num.5.vbi quod sententia excommunicationis suspensa per appellationem legitimam non conualescit, & ibi Lap.remittit se ad hanc Alle.*

n ¶ Conualescant.] *Vide Gemin.cons.99. super,& in si adducit,& sequitur hanc Alleg.uide tamen Præposi. in c.sæpè, nu.36. de appel. vbi dicit, quòd attentata non reconualescunt , cum quo transit Prob. in addit.ad gl.Pragm.tit.de causis,§.& ne,in ver.interponi, sub num.6.*

o ¶ Dubitatur.] *Infra alleg.proxi. nu.10. & Dec.Io.Pau.Ptolo.150. versus fin.*

p ¶ Deseratur,vel renuncietur.] *idem voluerunt Rot.130. si post inhibition in nou. Phil.Franc.in c.sæpè,col.11.vers. & ita tenet Lap.de appel.& in c.non solum,post nu me.8.& post nu.9.eo.tit.lib.9.& in c.licet, post princ.de sent.excom.eo.lib.glo.pragm. de causis,§.& ne,in vers.interponi,colu.3. Io.Bertac.in suo reper.in vers. Appellatione pendente attentata valent, vbi sequitur Rotam,vbi supra,& Lap.hic & D.meus in l.1.post prin.C. de bon. pos.secund.tabu.*

q ¶ Per viam nullitatis.] *Sequitur Phil. Franc.in c.ad audientiam,in si.de appel. & Ioan.Bap Ferret. cons 209. dico, ante numerum 8.*

r ¶ Impugnaret.] *Argu.tex.in l.absentẽ, C.de accus.Bald.post Iac.de Are. in l.post nu.21.vers.nisi allegaretur dolus, C. quan. prouo.non est neces. Idem Bal.in l.fin.propo nis,num.17.C.quomo. & qua vt iud. Amplio.etiam si persona, quæ tulit sententiam succedit in locum iudicis ad quem, puta si appellatum fuerit ab Episcopo ad Archiepiscopum,qui Episcopus defuncto Archiepiscopo in illius locum succedat, prout per Spec.de appel.§.nunc tractemus, num.21.*

s ¶ Post appellationem legitimam.] *Idẽ voluerunt sequentes Lap.hic Phil.Fran. in c.consuluit,ad si de appel.& in d.c.non solum,§.illa verò,col.2.ad si.eo.tit.lib.6.Rui. cons.199.in pluribus, ante nu 27.lib.1. & Paris.cons.107.quæritur, num.126.lib.3. quod consil. furatus est eidem Caro. Ruyn. illudq; paucis immutatis sibi ascribit.*

t ¶ Differt.] *Idem voluit Dominus meus, in cap.de priore,versus fi. de appel.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Appellatione facta à diffinitiua sententia petitisq; apostolis, sed non datis, & ideo protestatū, an si post lapsum petendorum committatur sententiæ executio possit executor sententiæ appellationis exceptionem admittere, nu. 1. & nu. 11.*

2 *Appellatio dicitur indiuisibilis, nec penes duos remanet.*

3 *Appellationi a diffinitiua est deferendū.*

4 *Excommunicatio post diffinitiuam latam etiam nulla.*

5 *Appellatio potest deduci in iudicium per viā accusationis principalis, & per viam exceptionis.*

6 *Appellans non dicitur condemnatus.*

7 *Innouari nihil potest intra tempus prosequendæ, vel interponēdæ appellationis.*

8 *Appellatio a diffinitiua & ab interlocutoria in quo differant.*

9 *Appellatione ab interlocutoria iuste interposita, an attentata post appellationem retractari debeant, ante iustificationem legitimæ causæ.*

10 *Appellatione deserta, vel renunciatione sequuta nunquid acta post appellationē validentur.*

11 *Appellatio deuoluit ad superiorem iudicem non solum id super quo appellatur, sed etiā illius accessoria, & contingētia.*

13 *Executor sententiæ nō admittit exceptionem contra sententiam licet contra commissionem admittat.*

14 *Executor factus per papam ad hoc, vt ualeat, quæ requirantur.*

ALLEGATIO SECVNDA.

1 Disputat † hic allegans vtrum si a sententia diffinitiua legati sit appellatum & petiti apostoli, & non dati & protestatum sit in forma debita si post lapsum tempus petendorum apostolorum committatur sententię executio, potest executor admittere exceptionem appellationis. Et primò ostēdit legatum a quo est appel-
a latum deficere in potestate committendi.[a] Secundò executorem talem debere exceptionē admittere. Primum probatur quia appellatio
b suspenditur,[b] vel transfertur ad tempus, vel reuocatur, vel aufertur, & in superiorem ad quem transfunditur, alle. dictum Inno. de off. deleg. pastoralis, §. prętérea, super ver. ad mandatis, C. de excep. si vt proponis, de app. si a iudice, lib. 6. Secundo quia si foret delatum appellationi sublata esset potestas iudici a quo, & trāsfusa in iudicem ad quē, de app. cum ap
c pellationibus, lib. 6. [c] quod procedit etiam in
2 appel. ab interlocutiaria ad hoc de app. cum
d dilecti. [d] † Non remansit ergo penes eū quia
e indiuisibilis, nec penes duos, &c.[e] vt no. glos. de off. deleg. prudentiam. Sic etiam erit quando est legitimè appellatum a diffinitiua si sumus in casu, in quo appellatio non est irrita. de appel. Romana, §. si autem, lib. 6. probatur quia primo casu defert tantū homo iuris permissione: secundo defert ius, & præcipit deferri de appel. cum appellationibus, lib. 6. q. 7. de
3 appell. decret. alleg. † Appellationi autem a diffinitiua est deferendū etiam si non grauetur primus iudex supra, de test. c. fraternitatis,
4 C. de temp. appel. l. per hāc. † Adhoc quia post diffinitiuam latam excommunicatio est nulla absque eo quod ostendatur legitima causa appellandi: vt no. de sent. excommunic. licet, libro 6. & probatur de app. dilectus, & per no. eo. tit. dilecti, el 3. Ad hoc, c. venientes, de iureiur. & in talibus non expedit causam exprimere, 2. q. 6. ad fi. not. de app. c. 1. lib. vj. hæc iura dicunt appellantes exemptos a iudicis potestate de appell. c. Romana, §. cum vero, c. pastoralis, cum. fi. Et hæc concludit uera etiam si non sit superiori appellatio præsentata, uel causa commissa. per no. per Inno. de off. dele. pastoralis, & §. præterea, super ver. suspenditur, vers. etiam non aduenientibus literis non
5 debet exequi sententia, 2. q. vj. † Ad hoc quod dixit Innoc. de app. dilectus, el. 3. vbi dicit ꝙ de appell. possum me tueri, non solum illam prosequendo, sed etiam de illa excipiendo, dicendo tu non potes exequi, quia sic appel-
6 laui. † Ad hoc gl. de appel. quæ dicit sententiā
f episcopi depositi [f] tenere, etiam si postea appellationem non fuerit prosecutus, quia qui appellat non dicitur condemnatus, ff. de pę-
7 nis, l. 2. §. fi. † Ad hoc quia sicut nihil debet innouari infra tempus appellationis inte: ponendæ,

g nendæ, de appel. non ſolum, lib. 6.[g] nec infra
tempus appellationis proſequendæ. Ad hoc
quia pendente hominis dilatione, quod fit eſt
nullum, ſic & quod fit pendente dilatione iu-
ris, ad quod de appel. ſignificante, ad ſecun-
dum, ff. de ma. l. ſeruus, in vectig. in Auth. de
h nupt. §. diſponat.[h] Ad hoc dictum Spec. in tit.
de ſent. excommun. §. eſt autem, circa princip.
vbi dicitur ꝙ ſententia non mandatur execu-
tioni poſt appellationem & hoc beneficio ſo-
lius appellationis, ſecus interlocutoria, quia
præſumitur pro proceſſu, ad hoc quia paria
ſunt aliquid fieri intra tempus appellandi, vel
poſt appellationem ab interlocutoria miſſa
i inhibitoria, de appell. non ſolum, lib. 6.[i] Hoc
autem vltimo caſu planè non tenetur quia fit
per iudicem a quo, ergo hæc omnia extendit,
non ſolum vbi appellatio interponitur a diſ-
finitiua, ſed etiam vbi interponitur ab interlo
8 cutoria. † Dicit tamen duplicem differentiam
inter appellationem a diffinitiua, & interlocu
toria, quia in appellatione ab interlocutoria
nõ habent prędicta locũ quãdo appellauit ex
cauſa non legitima, & non vera, quia iure nõ
9 approbatur de appell. † cum appellationibus,
lib. 6. Secundo quia licet iuſtè interpoſita ſit
appellatio ab interlocutoria, tamen non reuo
cantur geſta, niſi quando decretum fuerit ap-
pellationem fuiſſe interpoſitam, & proba-
tam fuiſſe cauſam legitimam ex qua interpo-
ſita eſt appell. clem. appellanti. Vnde omnia
pedent ex futuro euentu probatæ cauſæ ap-
pellationis. Similiter quod no. de except. cum
uenerabilis, de ſententia lata per falſos teſtes,
quæ tunc demum patefacta veritate rectè de-
K tegitur nulla.[k] Prædicta probant multa iura
maximè in ſententia excommunicationis, for
tius in alijs, quia prima fortius ligat. Ad hoc
quod not. Ioan. And. de teſt. ex parte adæ. Ad
hoc quod not. de eo, qui mit. in poſſ. cum ue-
niſſent, de elect. auditis, & de appell. ſæpè, &
c. vt ſuper, lib. 6. ſuper uer. renunciatio, in qui-
10 bus apparet † geſta poſt appellationem non
l validari[l] deſertione appellationis nec renun
ciatione. Nec ob. tex. reuocari attentata poſt
appellationem, quia intelliguntur de reuoca-
tione facti, prædicta omnia, vt nullitatis uia
talia poſſint retractari, tenet Ioan. And. etiam
in appellatione ab interlocutoria de teſti. ex
parte, adæ, ſuper glo. ad hanc vltimam, quod
no. Innoc. de off. deleg. paſtoral. quod non po
nit Ioan. And. in nouel. Suppoſito hoc quod
ſuſpenſa ſit poteſtas iudicis a quo, & quod in
poteſtate deficiat, ſequitur ꝙ alteri cõmittere
non poteſt, quia hoc regulare ꝗ ſuppoſito de-
fectu poteſtatis, quis non poteſt committere
alteri quod non habet, & per hoc ceſſat, quòd
executor non poteſt admittere exceptiones,
quia hoc eſt verum, quando conſtat de iuriſdi
ctione committentis, ſed in caſu noſtro non
conſtat. Ad hoc quod no. Hoſt. in d. c. paſtora-
lis, verſic. de mero executore loquens dicit ꝙ
nullas exceptiones admittit, dicit verum ſi eſt
11 datus ab habente poteſtatem dandi. † Ad hoc
de off. deleg. ex literis, vbi patet ſi notorie con
ſtat eum qui mandat non habere poteſtatem
m non eſt parendum. adhoc dictum Innoc. ibi[m]
dicit executorem non exequi quando conſtat
in dubium ex literis reuocatum. Sic, & hic
quando conſtat legitime appellatum, Ad hoc
12 dictum Innoc. in d. c. paſtoralis, vbi dicit, † ꝙ
ſi iudex præcipit ordinario, vt exequatur con
tra eum, qui appellauit, non deberet ei pare-
re, & ſi feratur ſententia aliqua ob hoc non te
net, quia a non ſuo iudice lata eſt, ad hoc di-
n ctum Federici in opere ſuo. c. 244.[n] & iura ibi
per eũ inducta, vbi dicit, ꝙ appellatio deuol-
o uit,[o] id ſuper quo appellatur cum contin-
gentibus, ſiue acceſſorijs, & cognitione, ſeu iu
riſdictione ipſius, & ſuſpendit iuriſdictionem
iudicum inferiorum, ita ꝙ nullus, niſi Papa
de his ſe intromittere poteſt, nec appellans,
vel appellatus ſuper his ad alium poteſt re-
13 currere. † Ad hoc quia licet executor non ad-
mittat exceptionem contra ſententiam, admit
tit contra commiſſionem ſuam, vt not. Innoc.
p de re iudic. de cætero,[p] quod intelligit quan
do commiſſio eſt enarrata, quia literæ ſunt fal
ſæ, vel ſurreptitiæ, quia ille nec mixtus, nec
merus executor, & ſic non eſt parendum. Et
quod de ſurreptione poteſt opponi, alleg. di-
14 ctum Inno. † de off. deleg. ex literis, vbi dicit,
q ꝙ ſi Papa fecit executorem non valen:[q] lite-
ræ, niſi faciant mẽtionem de multis, quod in-
telligit de omnibus quibus expreſſis literas
de communi curſu non habuiſſet per cap. ſu-
r per literis, de reſcript.[r] ſic in propoſito tace-
s re appel.[s] à diffinitiua. Ergo ad hoc dictum
Hoſtien. in d. cap. paſtoralis, vbi dicit quod
contra commiſſionem ſemper poteſt opponi
de veritate tacita, quod maximè eſt verum,
vbi commiſſio facta fuit aliquo impellente,
quo caſu ſemper parit exceptionem, vt no. Io.
And. de off. deleg. cum in iure, & quod not.

Atchid.

Arch.15.q.2.Si verò cognitio:non obst.quod no. Inno. in d.c.cum in iure,vbi dicit, ꝙ non ob.ap.tamdiu parebit inferiori quandiu appareat superiori iudex cui commissa fuit, quia id debet intelligi quādo ante sententiam, fuit appellatum, vel quando post sententiam, tamen si iudices, qui sententiam tulerunt dati erant appellatione remota,& sic poterant per se,& per alios exequi,quod nō placet,de sent. excom.c.1.in princ.placet tamen Ioā.And.de appel.pasto.in ver.emendari.Secus in appellatione a diffinitiua, quæ eo quod est interposita,est a iure approbata,& sine grauamine potest esse iusta.

Addit. Quint.Mandosij.

a ¶ In potestate committendi.] *Hoc dictum Lapi sequuntur,Fran.Cur.vel quicunque is sit in Apostil. ad Pau.Cast.in l.& si non cognitio,in ver. exceptiones, C.si con. ius,vel vti.publi. & Io. firma. in reper.in ver.executor sententiæ merus, vers.itē nisi committens executionem notoriè non haberet.ratio autem aperta est, si enim legatus hic committens executionem exequi per se non poterat, quomodo executionem valide committet?*

b ¶ Suspenditur.] *Lego Appellatio suspendit, vel transfert ad tempus, vel reuocat, vel aufert, & in superiore ad quem transfundit.Hoc dictum Lapi refert,& sequitur Fran.in alleg. hic c.si a iudice, post prin.de appel.lib.6.An autem appellatio suspendat,an extinguat iudicatum, et quid de iure canonico tracto in 3.q.20. Commis.*

c ¶ Lib.6.] *Rot.363.ex hoc, num.4 in no. Abb. & alij in c.cum cessante. de appel. Amplio, vt etiam de consensu partium nō possit primus iudex,sine noua commissione, prout dicta Dec. 363. vers.in tantum quod de illa. & Dec. 70. si iudex in no. quam sequitur D.meus in alle.c.cum cessante,post num.18. qui etiam limitat.*

d ¶ Glo.] *Et c.dilecti.2.eo.*

e ¶ Duos.] *L.si ut certo. §. si duobus vehiculum,ff.commo.l.3. §. ecōtrario.ff.de acq. poss.Et supra alleg.proxima post num.5.*

f ¶ Depositi.] *Quòd valeat actus episcopi depositi,qui appellauit,& quòd appellatio de iure ciuili extinguat,de iure verò canonico suspendat pronunciatum, videantur, quæ scripsi super Com.20.quæst.3.*

g ¶ Lib.6.] *Et ibi glo.1.vers.innouata, glo. in l.iudiciorum,in ver.sequuta.ff.de accus. Corset.in suis singu.in ver.appellatio.2.& in ver terminus.*

h ¶ Disponat.] *Pro præmissis, videatur, tex.in l.siue pars,vbi gl.Bar. & Bal. C. de dilatio.per Spec.sub eo.tit.§.1.glo.in l.1.§. 1.in ver nullius.ff.de fer.glo. in c.vbi periculum,in ver decem.de elect. lib.6. Anch. cons.36.visa quadam.nu.6.& de multiplici specie dilationum, vide Laufr.de dilatio. in prin. Limitanda sunt dicta hic per Lap. et regula,quòd dilatione pendente,nihil sit innouandū, nisi sumus in penitus diuersis, vel in non repugnantibus dilationi ad l.generaliter,§.nullo,C.de reb.cred.per Bart. in alle.l siue pars,& in l.2.nu.12.ff.de re iud. ad Rot.128.iudex.in 1.addi. post medium, ver. illud autem quod in termino. in no. & per Sozzi.in 93. Regu. in 1. & 16. fallen. Abb.in c.significante,nu.9.de app.Huc spectat,quòd Rom.Domini de Rota semper tenuerunt, quamuis dilationem non impedire compulsorialium decretū, & alios actus ipsi dilationi non repugnantes. prout Dec. Accoramb.30.& Putei 12.sub tit.de Dilatio.pro hac limita. videatur etiā Alle.82. in causa A. nu.6. uers. Ad id quod dicebatur,quòd dilatione pendente. Limita etiam nisi cessat causa ob quam dilatio concessa fuit,vel eandem iudex causa cognita reuocasset.Bal.in c.2.num.7.de dilatio. Bart.in l.a filia, §.alumno. ff. ad trebel. idem Bart. cons.164 processus,num.2.Alex.cons.34. viso.num.6.Mil.in reper.in ver.dilatio.*

i Lib.6.] *Et Rot.193.si ab excom. in no. & Bellam. 623. processus factus.*

K ¶ Nulla.] *Sententia per falsa instrumenta,seu falsos testes lata valet,sed retractanda ve-*

da venit, dixit, & ibi Bar. ff. de re iud. gl. in c. licet, in ver. opponi, versus fin. de prob. & ibi per omnes. Sozzi. reg. 364. vbi subdit aliquas fallen. Nic. Boe. Dec. 307. in prædicto.

l ¶ Validari.] *Idem supra alle. præceden. num. 6.*

m ¶ Inno.] *Ibi. Et in c. dudum, post princ. versic item si huic petenti. de præsum. latè Gui. Papæ Dec. 574. an iudex.*

n Con. 244.] *Vel potius 248. incipien. Casus talis est, num. 1.*

o ¶ Deuoluit.] *Infra alleg. 107. incipien. allegatio, seu appellatio, vers. secunda ratio Phil. Franc. in c. dilecto, colum. 8. versi. secundo operatur de appel.*

p ¶ De cœter.] *Et ibi per Abb. colum. 2. vbi etiam Addi. in vers. per mandantem, quæ cita, & sequitur hanc alle.*

q ¶ Non valent.] *Idem voluit Rot. 310 si reus, post num 2. versic. in quibus iuribus expressè cauetur. in no. & Paris. cons. 106. num. 13. vol 4. qui sequitur Lap. hic.*

r ¶ De rescr.] *Et melius quam per aliquē per hunc infra Alleg. 89. duo prælati. post num. 6. versic. item est sciendum, quem infiniti sequuntur, quos ibi referam.*

f ¶ Appellationem.] *Et taciturnitate appellationis delationis illi factæ, & similiū subreptio inducitur. Rot. 310. si reus, col. 2. vers. Cum quo concordant in no. Et dictum Lapi hic sequitur, Paris. cons. 106. Bonifacius, num. 13. volum. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Petitione data ab actore super aliquo, an si alia directo contraria detur admittenda sit.*

2 *Reconuentio super eadem re procedit.*

3 *Reconuentio post litem contestatam nunquid fieri possit.*

4 *Petitione summaria pendente nunquid post litem contestatam contraria petitio in causa pleuaria sit admittenda.*

5 *Causæ summariæ pluribus modis considerantur.*

6 *Lite contestata in summaria an actor habeat causam querelæ si in reconuentione contestetur; & quid teneatur facere reus reconueniens ad hoc, vt reconuentio procedat.*

7 *Causa vsuraria, an sit criminalis.*

ALLEGATIO TERTIA.

a Disceptat [a] in hac † allegatione, an si
1 sit data petitio sup aliquo ab actore, si detur contraria directa petitio illa sit admittenda.
b [b] Vt si detur petitio ex qua petitur instrumentum vsurarium pronunciari admittatur directò contraria petitio, per quam petitur instrumētum purum, & non fictitium, nec vsurariū pronunciari: alle. quod non: quia prima est præiudicialis ad secundam, & è conuerso, cum sententia in
c vna, &c. de exce. fundum. [c] Et determinat contra. quia in cognitione sunt compatibiles in processu: quia coram eisdem tractantur, & tractari possunt. Secus si coram diuersis tractari debeant, vel tractarentur, vt not. Inno. de ord. cog. tuam nobis: non ob. q; sint præiudiciales: quia sic omnis peremptoria exceptio repelletur: quia hoc onus habet exceptio peremptoria: & tamen de ea cognoscitur simul cū principali, de ord. cog. c. 1. Secundo quia aliter re-
2 conuentio † non procederet super eadem re, quod est falsum: vt no. de ca. pos. cum ecclesia, super ver. faciendum. in nouel. per Io. And. de off. deleg. cum contingat in glo. quia melius in nouel. de restit. spol. ex cōquestione. in ver. iudicibus, ad hoc gl. de or. cog. c. si. ad hoc, l. si inter me. de except. rei iud. l. Pomp. §. si is de proc. de prob. in præsentia, & ibi per Bart. de proba. l. circa, ad hoc, quod: no. de fide instru. cum Ioannes. super glo. 4. non videtur. in nouel. Nec ob. si dicatur conuentum rei ven. non posse recōueniri super eadem re, ex quo possidet; quia possidenti, &c. de iudi. examinatæ hoc est propter primam petitionem cui hæc annexa est; alias non liceret. vt no. Io. And. de
3 prob. in præsentia. in ver. cęteris. Secundo †
d [d] dubitatur an reconuentio posset fieri post litis contest. concludit illam opin. veram, & practicari, quod reconuentio posset fieri statim post litis contest. antequam fiat ad alia transgressio.

gressio. Et dicit quod placet Ioan. And.in d. decre.i.de mut.peti in nouel. super glo.2.in ver.non sit audiendus,& not.in auth & consequenter,in gl.fin.Et est ratio,secundum Io. And.quia quæ statim fiunt,&c.de eleg off.ff. si cert.petat.in l.lecta, & tenet Vincen. in d. decre 1 & firmat glo.in clem.sæpè,in verbo, ab exordio,de ver.sign.& quia ex quo fit statim cessat præiudiciũ actoris,quia causa non
4 protelabitur.† Tertium [c] dubium an pendẽte petitione summaria admittatur directò cõtraria plenaria, post lit.cõtest.dicit ꝙ quędã
5 sunt causæ summariæ † propriè, quia in eis sufficit semiplena probatio,& aliquando iuramentum tantum.C.de his qui ad. eccl.cõ-
f fu. [f] possunt & quãdoque vnus testis,de quibus Inst. de off.iud.§.fin.vers.6. & in talibus non procedit reconuentio.Quędã sunt summariæ impropriè, vt quia tolluntur solum substantialia iudicij,& in talibus non impeditur reconuentio,vt in proposito,si detur petitio super instrumento vsurario, & postea petatur illud purum, & verũ pronuntiari,nã tales causæ poterũt simul tractari,& vna sententia terminari,adhoc dictum Pau.in d.cle. Non ob.l.j.C.vbi causa status,quia ibi nõ admittitur reconuentio propter naturã possessorij,quia i hoc est priuileg arũ,de ord.cog. c.fi.Item quia non est causa vsuraria summaria,sed tunc demum si iudex velit quod summariè sit tractanda.Ad hoc gl. ibi super ver. valeant, quæ dicit quod inuitis partibus potest seruare ordinem iuris. Vnde nisi constet iudicem velle procedere summariè,non po-
6 test dici summaria. † Item ex quo iam in summaria lis est contestata, non habet actor causam querelæ,si contestetur in recõuentione, hoc dicit maximè procedere quãdo reus reconueniens offert se incontinenti paratũ probare,& renuntiat longioribus dilationibus, allegat dictum Bar.in auth.& consequenter, vbi dicit quod procedit reconuentio si vult renuntiare priuilegio reconuentionis, vt simul tractentur.Item dicit, illa quæ dicuntur in cle.fin. procedere quando fit reconuentio ex diuersa causa,sed quãdo fit super eadẽ re, & directò cõtraria causa,cessat illa ratio,quia sicut est licitum per modum exceptionis omnes meas adducere defensiones, nihil ob.quin possim ꝓducere ꝑ modũ petitionis, ad hoc practica est de rest.spo.ex cõquest.õe,ad hoc de eo qui mit. i possess.super ver.possum,vbi vnus petit sibi restitui possessionem,& alter petit confirmari,adhoc gl.in clem.dispẽdiosam de iudi.quæ dicit quòd si creditor petit debitũ,hæc est causa ordinaria, & si reus excipiat de vsura nihilominus proceditur super ea, vt ordinaria attẽta natura petitionis. Sed si reus non solum excipiat, sed pètat sic
g pronuntiari [g] si probet,tunc proceditur summariè, & sic summaria trahet ad se ordinariam,& sic videtur dicendum quod actori licere non debet quod nõ reo,sicut actor petit pronuntiari pro se,ita reus potest petere,nec erit longior discussio in materia petitionis principalis,quam esset in materia exceptionis ad quam admittitur, nec erit hic intricatio processuum,hinc est quod de eadem spoliatione possum excipere, & agere simul, & semel,vt not.de rest.spol.† Tractat [h] vltimo 7
h an causa vsuraria sit criminalis; quia agitur ciuiliter ad interesse partis, & non ad pęnã delicti de procur tuæ, & sic consuluit dom. Ioan.de Riccis,cui commissa fuit causa consulenda Florent.aduocatus.

Addit.Quint. Mandosij.

a ¶Disceptat.] *Regula iuris est quod tã coram iudice ordinario, quam corã delegato reus conuentus possit actorem sibi obnoxium reconuenire,etiam pro causa diuersa separata a causa cõuentionis,l.cum Papinianus.C.de sent. & interlo.cum sua materia,l.1.§ fi.ff.quæ sent.sine app. c.1.& 2.ubi omnes,de mut petit.c dispẽdia,§.si de rescr.lib.6 Cuius regulę 18. fall.uideantur per Sozzi. Reg.132. in ver.reconuentio.actoris.*

b ¶Admittẽda.] *Libelli contrarij super eadem re,& in eodem iudicio admittuntur dati ex parte actoris,& rei,cap cum ecclesia,& ibi Abb. notat.nu.6 de caus. pos & propri latè per D meum inc in ꝑsentia, ante num 4. qui hanc Alleg sequitur,de prob Et ad Lap hic se remittit Phil Fran.in cap.personas,col.6.vers. in alia tamen,de appellat.*

c ¶Fundum.] *Et l.fundi,l. duob⁹,§.colonus,ff.de furtiu.Bal.in l.cũ qui.versus fi. C.de*

C.de inoff.test.et in l.si iudex,in 1.lect.ff. de his,qui sunt sui,vel alie.iur.

d ¶ Secundo.] *Reconuentio quando fieri possit,tres sunt opi.prima est, quod fiat ante litis contestationem in causa cõuentionis, auth.& consequenter,vbi etiam glo. fin. C.de senten. & inter. & c. 2.de mut. petit.c.sæpè,§.verũ quia, & ibi gl in ver. exordio.de verb sig. Altera fuit opin.quæ etiam incontinenti post contestationem litis in causa conuentionis, reconuentioni locus sit,Bal. in c cum venisset. nu. 10. de iu.quæ tamẽ lectio in illo loco alterius potius est, vt ibi annotatũ est, ante nu.8. gl.in all.cle.sæpè,in ver.exordio, de ver. sign.Ias.in l.ædita,post nu.15. ver.4.facit,C.de æden.Hipp.de Mars. consil.vlt. nu.36.ver.Nam licet reconuentio,vbi sequitur Lap.hic Rip.lib.1. respon.c.8.nu. 4.Rebuff.super concor.§. præfatiq; graduati,de collatio.gl.2. Prædictæ duæ opi. sunt etiam ex mente Lapi hic,& communiter ab alijs teneutur. Videatur etiam Gemin.iu c.dispendia.§.fi.ante nu.9. de rescrip.lib.6.vbi tenet cum hoc & declaratur ibi.Tertia fuit opinio quod quãdocunque ante conclusionem iu causa conuentionis, recouuentio fieri possit, prout per Spe.in ti.de Recõuen.§.sequitur,quæ tertia opi.sic iudistinctè accepta falsa est, et cõmuniter reprobata in locis supra adductis præsertim per Hostien.Io Andr. Abb.et alios iu alleg.c.1.de mut.petitio. Illam etiam cõiter reprobatam supponit Feli.in d.c.1.nu. 2. Vt igitur hæc tertia opi.subsistere possit necessario illam reconuentionẽ supponere debemus impropriã, & non priuilegiatam,vt pari passu cum conuẽtione ambulet, & ita procedit tex. in c.dispendia,§.reus de rescr. lib. 6. Et ita intelligi, & limitari debent quæ tradunt ibi Gem.in 2.not.& ibi Phi.Fran. ad finẽ,& tex.in alleg.cle.sæpè §.verum quia cum gl.in ver.exordio.de ver.sign. Et hoc voluit Bal.in alleg.c. cũ venisset, num.1c.de iud.si tamen Bal.lectura est. Videatur oĩno D.meus,consi.200.in casu proposito,col.1.ver.& breuiter non laborando, vbi reconuentionem post litis contestationem dicit non esse veram reconuentionẽ,nec habere priuilegia propriæ recõuentionis,et Fel.in alleg.c.1.de mut. petit.subdit quasdam declarationes post Mar.Sozzi.ibi,quæ videantur.*

e ¶ Tertium.] *Si causa est intẽtata summariè, an admittatur recouuentio de cã plenaria,vel contra,videantur Inn.Host. & Abb.in c.1.de mut. petit. & latius per Mar.Sozzi.ibi post nu.58.in 7. falleut. Et quod cõis sit opi. quod quando vna cã est summaria,altera plenaria,nõ sit locus reconuẽtioui quo ad effectum simultanei processus,secus quo ad effectũ prorogationis iudicis videatur Dec.Iasfre.779.incipit quando vna causa est summaria.*

f ¶ Confu.] *Videlicet.l. præsenti, §.sic vbi,cum gl.in verbo, de sua conscientia, & §.sanè.*

g ¶ Pronunciari.] *Sequitur Fel. in c.1. colu. 2. versicu.hauc declarationem, de mut.petit.*

h ¶ Tractat.] *Duo ex ijs paucis verbis in iure satis dubia eliciuntur.Primũ est quod criminaliter, & ad pœnam criminalem agi potest pro vsura commissa imponendam, quod an sit verum videamus. Et pro opin.negatiua distingui potest,quod aut loquimur de iure ciuili,& clara videtur pars negatiua, cũ de iure ciuili permissæ sint vsuræ, quod apparet ex l.eos,C.de vsur. vbi Imperator Christianus vsuras permittit per Iac.Butrig. in l.cunctos populos,colu.2.& ibi Barto. nu.6.C.de sacrosan. eccles. Si ergo lex ciuilis vsuras permittit, ergo pœna aliqua vsurarij afficiendi non sunt,arg. tex.iu l. graccus,C.de adulter.aut loquimur de iure canonico,secundum quod etiam videtur, quod nulla pœna criminalis sit cõtra tales statuta, prout tenent Bal. & Sal in*

l.im-

l.improbũ.C.de ijs qui notat. infam. vbi dicunt qđ nullo modo vsurarius criminaliter puniri potest,ex quo nulla lege cauetur,ad tex.in §.cũ igitur,ibi nec qualibet est lex tale dicens in Auth.de nõ eligen. secun.nuben.& in l.et si quis,§. idem Labeo.in fine,ibi.Pœna tamen in eum statuta non est.ff.de relig.& sump.fune.Idem etiã quod Bal.voluit Io.de Anan.in cap. quam pernitiosum, col.4.de vsur. Et pro hac opi.concludit D.meus Phil.Dec.consi.170.viso,col.2.ver.Sed pdictis, vsque ad finem,contra contrariam partẽ, & sic affirmatiuam veriorem puto, pro qua adduco,text.in cap.cum in diœces.de vsur. vbi quod crimen vsurariũ potest in iudicium deduci per viam accusationis,ergo aliqua pęna puniri debet illi delicto conueniente. Et vsurarius plurifariã delinquit. Primo præceptum diuinum,& ius canonicum contemnit, nã contra Euangelium Mutuum date tanquam nihil inde sperantes,c.consuluit, de hæret.c.ad nostram,de emptio.& vend.c. illo vos , de pig.& per Fed.de Sen.consil.vlt. nu.5. Delinquit secundo vsuras recipiendo, & sic exequitur suũ malũ propositũ. Tertio delinquit usuras nõ restituendo. Et quod vsuræ sint indistinctè prohibitæ de iure diuino,& canonico,& qui contrarium tenet,quod puniri debeat, uult Mathes.no. 49.no.qđ omnes usurarij. Pœnę autem inductæ a iure canonico tendunt solũ cõtra hoc tertium delictum. Si igitur alia duo delicta non punirentur,impunita remanerent contra iura,et rõnem,c.ut clericorũ, de ui.& honest.cler.cle.2.& ibi ad hoc not.Card nu.8.de sent.excom.tenet Iaco. Butr.in alleg.l.improbũ, quod usurarius exigẽdo usuras cõmittit dolũ, ergo tenet pena criminis stellionatus , unde puniri põt pena arbitraria criminaliter propter dolum.Pro eadem opin. concludit etiam Corn.consi.19.uidetur,lib.3. Altera, qđ uerba præmissa huius alleg.supponunt esse differentiam inter causam ciuilem , & criminalem,quando agitur occasione delicti illa sit videlicet , quod si agatur ad pœnam delicti. Ampliata siue imponenda sit corporalis, siue pecuniaria fisco applicanda dicatur causa criminalis, si uero agatur ad commodum priuatum , uel pœna parti applicãda ueniat,dicatur causa ciuilis,quæ opi.est uera, & cõmunis , & probatur per tex.in §.in summa , ubi gl. & Doct.Instit.de iniur.Bar.in l.licitatio,§.quod illicite,in 1.not. ff. de publ. pro quibus uideantur alia per me adducta in Glo.Facul.iuxta Aeditio.Beneuentan.§.habita,in gl.in uer. in ciuilibus.

SVMMARIVM.

1 *Moniales S.Claræ, an comprehendantur sub cap.non solum de regu.lib.6.*
2 *Mendicantes religiosi, qui dicantur, nu. 2.& num.4.*
3 *Moniales mendicantes, quæ sint.*
5 *Priuilegium scriptum tollens unum,non tollit,nec extenditur ad aliud.*
6 *Professus in regula mendicantium infra annum probationis, si durat post annum , an ex tacita professione ratificetur ingressus.*
7 *Monasterio obligari a se solo , quis non potest .*

ALLEGATIO IIII

1 a AN † dispositio[a] capituli non solũ de regula prorogata per c. cõstitutionem,eod.tit.lib.6.habeat locum in monialibus S. Claræ , ut ex professionibus infra annum alligentur ordini, in specie concludit , allegans quod nõ, quia mendicantes non sunt. † Nam mendi-
2 b cantes[b] sunt, quicunque ad congruam sustentationem redditus , aut possessiones non habent,& professio,siue regula, vel cõstitutiones quælibet interdicunt, sed per quæstus publicos præbere solet, sibi victum incerta men-

mendicitas,de relig.Doc.c.1.§.confirmatas,
li.6.Ad hoc moniales habēt possessiones ad
congruam sustentationem, nec per quæstum
publicū,aut priuatum victum quærunt.ideo
Guliel.de Mon.Lau.in clem. vt professores,
de stat. reg. dicit quod nullæ moniales erāt
mendicantes,quod non placet Lapo per de-
cre.j.de stat reg.§. fanè lib.6.a contrario.
3 Et † dicendū est, secundum eum quod mo-
niales mēdicantium sunt propriè ordinis mi
norum,& prædicatorum,quales sunt prædi-
ctę moniales ordinis S.Claræ,& in pręd.ctis
monialibus habet locum dicta decretalis,nō
solum,libro 6.Ad id quod dicitur quod ha-
bent possessiones,& non mendicant,respon-
c deri potest quod sicut illi, qui etiā de [c] facto
mendicant, quia non habent possessiones cō
gruentes, non tamen sunt mendicantes , nec
prohibentur de iure possessiones habere, vt
4 not.Paul.in d.clem. vt professores. † Ita illi
q ex fundatione suæ regulæ, vel de iure mē-
dicantes sunt, licet de facto non mendicent,
mendicantes dicuntur,vel quia cōtra prohi-
bitionem retinēt possessiones,vel quia super
hoc habent priuilegiū a Papa, quod possint
d certas possessiones retinere, [d] & pcipere fru
ctus,& quo ad alia retinēt eadem priuilegia
mendicantium , & mendicantes dicuntur ,
5 quia † priuilegium scriptum tollens vnum ,
non tollit aliud, ff. de ser. vr. prę.domus de
vsu. pa.ex tuarum, de priui. pastoralis.Dato
ergo quod priuilegio sint habilitatæ ad pos-
sessiones habendas,ex hoc non sunt habilita
tæ ad alia,nec liberatæ ab alijs iurib.loquen
tibus de mendicantibus.Hinc est quod de iu
re mēdicare possent,si de facto non haberēt
possessiones, aliàs non oporteret vllas fateri
6 esse mendicantes , quod est contra dictum ,
§.fanè,& sic se dicit,de facto cōsuluisse †Se
cundum dubium,an expressè professus in re
gula mendicantium intra annum probatio-
nis,si durat post annum ratificetur ingressus
ex tacita professione , concludit quod non ,
quia dictę moræ ratificatio causatur a funda
mento inualido,1.q.1. cum Paulus,gl.de cō-
iug.ser.c.fin.Item quia ex culpa primæ rece
ptionis suspēsi sunt a receptione in futurum,
e vt in d.cap.non solum,[e] & sic non valuit,qa
7 non fuit qui recipere valeret,† a se enim so-
f lo nisi subsit recipiens [f] non potest obligari
monasterio, & hic consensus a suspenso præ
stari non potuit, alias si post annum possent
recipere,lex foret imposita verbis;& non rebus,de elec.commissæ,§. porro,lib.6. Vnde putat quod antequam talis sic contra prohibitionem ingrediēs possit recipi,sit necesse , quod purget vitium , & alteram religionem ingrediatur:& tunc poterit licite transire ad primum monasterium,vt in simili no.in d.c. commissa ad hoc, cap.1. de sepul.lib.6.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An dispositio.] *Opin affirmatiua uerior videtur,prout post gloss.in clemen.1. de reg.in ver. quoslibet videtur residere Card ibi.q 7 & Clarius ibidem Bono. de Vita.nu.56. Hanc opinionem affirmatiuam tenuit etiam Rota in causa Valentina nullitatis professionis coram Ptolomeo,prout Dec. ipsius 192. in princ. & latius Dec.196.Vide per pręalleg. Card. in cap. fin.q.12. de regula. qui Lapum hic citare voluit.*

b ¶ Mendicantes.] *Vide quę scripsi in 3.q.23.Reg.num 3.*

c ¶ De facto.] *Vide etiam quæ scripsi in d.3.q.23.Reg. Cancel. num.4.& seq. & quæstione 4.*

d ¶ Retinere.] *Sequuntur Gemin.in alleg.c.uni.ad finem,& Fran.in c.confirmatos, post numerum 3. & ante nu. 5.de relig dom.lib.6 Idem Gemi.in ca 2 col.3. versi.Lap de Castel Fel.in cap.in præsentia,ante num 53. versi. Et prædictis adde Lap.de probat.*

e ¶ Non solum.] *Et ibi Gemin.nu.13. reassumit verba Cap. hic cum eo residēs. Et Cap.ibidem sequitur Fran. colum.2. ante nu.7 & Paris.consi 65.difficultas, num 6.uol 4.*

f ¶ Recipiens.] *Ad tex.iun.gl. & ibi p Inno.Abb. & alios in c.porrectū, de regu.Sic etiam dicimus neminem, sibi ipsi imperare,uel se prohibere posse,l.pen.ff. de arbitr.Nec quis se ipsum instituere potest,& inter dantem,& recipientē debet esse*

esse distinctio. Nec quis sibi ipsi conferre potest, cap. de fide institu. Nec quis se ipsum absoluere, c. fi. de pœn. & remis. & D. meus, consil. 151. maximi ponderis, col. 6. cir. med. vers. Nec ob. quod. Vbi subdit has regulas esse etiam de iure naturali. Nec seruus cōis sibi stipulari potest, l. 2. ff. de stip. seruo. Sic & inter baptizantem, & baptizatum distinctio esse debet Matthæi, c. 3. et c. per aquam de consec. dist. 4. c. debitum, de baptis. per D. meum, cons. 641. in duobus, nu. 8. Inter præsentantem, & præsentatum differentiam esse cōuenit, cap. per nostras, iun. gl. in fi. de iu. patr. Host. in sum. eod. §. in quibus, num. 11. vers. illud autem omittendum. Tutelam ascribere sibi nemo potest. l. vxori, §. 1. ff. ad l. Corn. de fal. Authoritatē sibi quis præstare non potest, l. 1. §. fuit. ff. ad trebel. l. prima, ff. de autho. tut. Pro præmissis etiam videantur. Abb. in alleg. cap. porrectum, num. 10. de regula. Barb. consilio 33. scripsit, col. pen. num. 16. & seq. libro 1. Et in summa dicimus quod discretio esse debet inter agentem, & patientem, vt per Abb. in c. extirpandæ, §. qui vero, numero 57. de præb. Facere autem, seu agere & pati non solum discreta sunt, sed inter se contraria, vt docet Arist. in post prædicamentis, dū de ijs tractat, & ibi Ammō. declarat facere, & pati, qd, & quotuplex sit.

SVMMARIVM.

1 *Plebanus, vel alius inferior iurisdictionē habens, an possit constituere vicarios temporales, num. 1. nu. 5. 10.*

2 *Inferiores, an committere possint operam parochianorum, num. 2. nu. 6.*

3 *Oeconomus sine authoritate episcopi, potest a prælatis inferioribus constitui.*

4 *Rector curatus, an possit committere non curato infra suā parochiā certos casus.*

7 *Ecclesia collegiata non appellatur parochialis, sed dignitas.*

8 *Rector Ecclesiæ non curatæ, potest per alios officiis diuinis deseruire.*

9 *Ecclesiæ parochialis, & collegiatæ dr̄ia.*

10 *Rector collegiatæ ecclesiæ licet nō sit presbyter, an possit dare licentiā alieno p̄sbytero ministrādi sacra suo parochiano.*

12. *Vicarius temporalis, vel perpetuus in quibus casibus, & a quo constitui possit.*

ALLEGATIO V.

a IN hac [a] allegatione disputat † v-
1 trum plebani, uel alij inferiores
prælati etiam iurisdictionem ha-
bentes possint constituere vicarios
tpales, & alleg. ꝙ non. de præb. extirpandę. §.
q uero. Item quia certi sunt casus in quibus
deseruit per vicarium, ut not. in d. §. qui vero,
& ibi gl. ord. alleg. ad hoc de elec. licet canō,
lib. 6. vbi in parochiali quis per se deseruire
debet, & ibi gl. ord. alleg. pro casu de off. vic.
in c. clericos, s̄m vnam lecturam, gl. alleg. to-
tum tit. in antiquis & in 6. vbi solum de off.
vic. epi loquitur, & de inferioribus nullam
facit mentionem, quasi de inferioribus, non
intellexerit vt vicarios facere possint, ad hoc
de elect. cum exe. lib. 6. vbi pp dispensationē
ex causa ab initio datur vicarius ab episcopo
2 non licet ergo de iure, † & ita arguit ibi Ioa.
And. inferiores posse committere curam pa-
rochianorum. Item quia illius vr̄ electa indu
stria, & sic alij committere nō possunt de off.
ord. eis quibus, et de off. deleg. c. fi. In contra-
rium, quod possunt, habet cōtraria consue-
tudo, & cōis obseruantia, tam in præsentibus,
quam in absentibus, vt possint vicarios con-
stituere ēt sine licētia epi, vel superioris, quæ
obseruantia sola, hoc eis tribuere pōt, quę in
in talib. ualet, ut not. Io. And. in c. clericos. de
b off. vica. [b] de iure, etiam cessante consuetudi-
ne. Idē dicit primo per regulam qui per aliū,
de reg. iur. lib. 6. item quia talibus, licet con-
stituere procuratorē ad oīa negotia, ut in cle.
3 proc. de proc. † Item quia possunt facere œco
c nomū sine authoritate epi. [c] de iura. cal. impe
rator, & ibi no. œconomo pōt committi cura
tpalium, de relig. dom. constitutus, de off. or.
cum nos. Itē quia possunt facere syndicū, de
syn. c. uno, & s̄m canonem non est dr̄ia, an di-
cat̄ constituo te syndicū, vel procuratorē, uel
œconomū de proc. peti. Itē[q]a tales p̄lati sūt
iudices ord. qualiter, alias quanto, de off. ord.
cū ab ecclesiarū, no. ne prælati vices suas qm̄
.i. super gl. 2. in nouel. qa sunt ad uniuersita-
tem causarum dati, & tales committunt vices
suas, de offic. ord. eis quibus alleg. dictum

Io.And.post Pe.de poen.omnis super gl.exe-
4 cutionem in nouel.† vbi dicit quod rector cu ratus non curato presbitero potest committere infra parochiam suam certos casus, vel articulos ad instar delegati ad vniuersitatem causarum, ad hoc Spec.in tit.de proc. §.pone quoque, versic.circa hoc, vbi dicit quod prælatus cum capitulo possunt facere generalem officialem, qui omnia communia gerat, siue in causis, siue in alijs negocijs, ad hoc alleg. d de oper.nou.nun.significantibus, vbi officialis archidiaconi senocensis cognouit de causa, ad hoc, cap. quoniam, 1.& 2. ne præla. vi.
5 su, quia si non licet cum pecunia, † licet sine, adhoc glo.ord.in d.cap.quoniam. Secundo dicit quod ex iusta causa absens potest committere vices suas, & sibi constituere vicarium, qui habebit delegatum, & dato quod in paucis locis fiat mētio de vicario inferiorum prælatorum, & in 6.fiat mentio.& in clemen.de vicarijs episcoporum, ab identitate rationis, idem est dicendum de inferioribus prælatis, & hæc est veritas, & sic approbauit e
6 vsus † secundum eum, qui est optimus interpres de consue.cum dilectus, non ob. §. quia vero, quia loquitur de vicario non temporali. Item loquitur in parochiali non collegiata, & intelligunt Ioan.Mo.& Archid.in decr.
7 licet canon, † ad probādum quod ecclesia collegiata non appellatur parochialis, sed dignitas, de quo in tex.de elect.statutum, libro 9 sexto, & est ratio, quia simplex habet rectorē specialem, & solum in collegiata rector est collegium & canonici, de ijs quæ fiunt a prælat.nouit.& capitulo quanto. Item §.quia vero, non prohibet generaliter vicarium constitui, sed dicit quod debet deseruire per se, non per alium in ordine quem ecclesia requirit, scilicet sacerdotali, & sic restringit ad illa quæ sunt ordinis sacerdotalis, vt in missa, & alijs diuinis officijs, & cura parochianorum. In alijs autem quæ sunt iurisdictionis, vel regiminis, quæ non propriè spectant ad ordinem, non videtur hoc extendi, & ita videtur sentire glos.in cap. quia nonnulli, de cler.non resid.quæ dicit quod officium in ecclesia non potest committi, nisi in certis casi- 10
8 bus. † Et propter hoc in ecclesijs non curatis potest rector per alium in missis, & alijs diuinis officijs deseruire, nec a iure isto casu imponitur necessitas deseruire per se, vt not. Io. 11 Cald.de præben. super inordinata, non ob.

quod secundo allega. quod certi sunt casus, &c. quia illi casus firmant regulam in perpetuis vicarijs, & qui suo iure agunt, & quando ius habent in re, secus in temporalibus, qui omnia agunt nomine alterius, qui possunt constituere vicarium, ita sentit Hostien. in summ.de off.vicar.§.in quibus, vbi soluit istam contrarietatem. Ad decret. licet canon; respondetur, quod illa loquitur in simplici parochiali,[d] non collegiata, vel econtra, & ita etiam potest intelligi. §. qui vero, quia quo ad validitatem compositionis vicarij illa iura nihil disponunt, sed quo ad hoc vt constituentes excusentur a non residentia, bene dicunt quod deseruire debent per se, & non sufficit quod per vicarium deseruiant. Valebit ergo constitutio, sed ipsi non excusabuntur a residentia, nam potest prælatus committere curam agibilium. 89. distinctio. singula.& capitu.nolumus, & capit. diaconi. Hæc autem non sunt contraria residere, & habere vicarium, potest ergo residendo habere vicarium. [e] not. Hostien. de offic. vicar. §.in quibus, plus dicit quod absentans se sine causa plus peccat, & magis aggrauatur absentia si non facit vicarium, quam si faciat, qui primo casu vacuam, & indefensam relinquit ecclesiam, secundo cum suffragio vicarij relinquitur Ecclesia, & licet absentia non excuset absentem, facit tamen iustam constitutionem vicarij. Differentiam † autem inter simplicem parochialem, & collegiatam adhuc ostendit, quia aliter sumitur residentia in simplici, & aliter in collegiata. Nam in simplici non est nisi vnus rector, in collegiata plures. Strictius ergo sumitur residentia in non collegiata: vt not.Ioan.Andr.post Innocen.de cler.non residen.ex parte, sic largius sumitur in habentibus diuersa beneficia, quā in habentibus vnicum tantum. Item rectores collegiatarum Ecclesiarum non arctantur ad sacros ordines ergo, &c.licet, & decr. extirpandæ, quæ dicunt quod debent per se deseruire in ordine quem requirat Ecclesia, non possunt intelligi in talibus, qui ad sacros non arctantur, sed de simplici parochiali, cuius rector arctatur ad sacros ordines. † Ex hoc etiam sequitur quod tales prælati possūt constituere vicarios, ad hoc gl.ordin.in clem. prima, de priuil.in ver. parochiales, quæ dicit quod † rector ecclesiæ collegiatæ potest, licet non sit presbiter dare licentiam alieno presbi-

presbitero ministrandi sacra suo parochiano, ergo fortius committere secundum Lapū
f de Castil. concludi [f] potest ex præmissis, si quis vult constituere vicarium perpetuum,
12 non potest, nisi in casibus.† Si vult constituere vicarium temporalem, si quo ad aliquem articulum in iudicando, visitando, vel committendo potest. Si vniuersaliter velit ipsum vicarium. Si quo ad iurisdictionalia, vel alia quæ non tangunt ordinem, potest, si quo ad tangentia ordinem, si est rector Ecclesiæ non curatæ. Si quæritur, an possit quo ad hoc, vt excusetur a residentia, non potest. Si quo ad validitatem constitutionis vicarij. Si ecclesia est collegiata potest. Si ecclesia non est collegiata, adhuc potest, sed non excusatur per hoc a residentia, licet absentia in tantum non grauetur secundum Ant. de Butr.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In hac.] *Alleg. hanc in partem affirmatiuam in qua Lap. residet, sequuntur, & comprobant Ant. de Butr. conf. tertio, post numerum 3. Mil. in suo Repertor. in ver. Vicarius temporalis, & conductitius, Frā. in capitulo primo, nu. 4. de offic. vic. lib. 6. Pāui. de offic. & pote. capi. se. vacan. nona, quæst. 2. par. princ. ante numerum 34. & Paris. consil. 50. D. Iacobus, num. 6. & seq. volum. 4.*

b ¶ Vica.] *Rota contra 149. no. quod in antiq. & nominatim Ludou. Roma. conf. 356. circa primum, post num. 6. qui Rotam sub alio numero citat. Verum pro consuetudine facit quod sic etiam dicimus cōsuetudinem dare iurisdictionem, cap. cum contingat, de foro compet. capitu. 1. verf. nisi amplius ei. de præben. libro 6. & ad alia quæ adduco in 4. quæstio. Regu. Quod commis. cau. nu. 19. Posset distingui ex mente Phi. Franc. in c. cum ex eo, in 4. not. de electio. lib. 6. quod aut loquimur in constitutione vicarij ad longum tempus, & procedat opinio Rotæ, & Roma. tam circa ius, quam circa consuetudinem. Aut deputatio vicarij est ad modicum tempus, & procedat opin. Lapi, & ipse Phil. Fran. Lapum hic sequitur, unde uidetur supponere ꝙ Lap. intelligat circa modicum tempus, & sic eius opi. tam de iure, quam consuetudine ꝓcederet.*

c ¶ Authoritate episcopi.] *De iure ciuili ecclesiæ inferiores cōstituunt œconomum, sindicum, seu procuratorem cum consensu episcopi, auth. sed hodie, cum gl. in uer. œconomus, & l. omnes, §. hoc nihilominus, iun. gl. in ver. a sacerdote, C. de epis. & cler. De iure vero canonico quo ad validitatem constitutionis procuratoris ecclesiæ inferioris non requiritur consensus episcopi. Franc. in c. præsenti, ante nu. 5. de off. ord. lib. 6. fallit nisi simus in causis arduis, ut per Rom. singu. 761. an ecclesiæ. Videatur Abb. in ca. edoceri, ad fi. uers. Itē dicunt, & ibi Addit. citare uoluit hanc Alleg. de rescr. & idē Abb. in alle. hic c. Imperatorum, col. 2. post nu. 7. ubi distinguit, aut constituitur procurator, seu sindicus ad certam causam, & authoritas superioris non requiratur, ex quo de modico præiudicio tractatur. Aut conceditur generalis administratio totius ecclesiæ, & tunc episcopi authoritas requiratur. Imò plus uoluit Gem. in c. ut animarū, de const. in prin. per illum tex. quod prælati inferiores ab episcopis statuere possint inter personas subditas, lib. 6.*

d ¶ Parochiali.] *Illud, c. licet canon est pœnale, & non extendendum, & solum procedit in ecclesia parochiali, nō autem in alijs ecclesiis, & beneficijs non curatis. Rot. 107. no. quod ubi. & 519. no. quod tenēs, in anti. Staph. super signa. in 4. prin. uacationis modo, uer. sed pro maiori præmissorum declaratione.*

e ¶ Habere vicarium.] *Curę exercitium apud plures esse potest. Oldr. conf. 67. quæstio talis. Cassa. Dec. 11. post nu. 3. de præb. ubi Lap. hic, & alios ad id, & alia huc pertinentia citat. Et hunc sequitur Phil. Fran. in cap. statutum, versus finem. de electio. lib. 6.*

f ¶ Concludit.] *Conclusio est hęc, seu epilogus, Pro hic repetitis, & pro hac Alle-*

videatur etiam Ant. de Butr. consil. 51. in facto, nu. 3. cum pluribus seq. ubi etiam comprobat hanc Alleg. licet eam sub alio numero citet, & Paris. cons. 50. sacrista ratione, numero sexto. & sequenti uolumine 4.

SUMMARIUM.

1 *Electio per talia uerba, eligo talem ad beneficium talis, an sit ualida.*

2 *Cautela seruanda in electionibus & collationibus, num. 2. & 7.*

3 *Appellatio collatio & electio, licet incerta, quando admittatur.*

4 *Electionum formę incertę diuersimode considerantur.*

5 *Vacationis modum non est de substantia exprimere in electionibus.*

6 *Quid in decreto electionis.*

ALLEGATIO VI.

b IN †hac disputat, an valeat hæc electio. Eligo talem ad beneficium vacans morte talis, vel alio modo quocunque, & dubium facit decre. 2. de elect. libro sexto, quæ parificat istam electionem, collationem, & acceptationem. Et sicut alternatiua, conditionalis, & incerta non valet electio, sic nec collatio, vel acceptatio, & vbi valet una, & reliqua, & hoc ex identitate rationis. De collatione patet, not. gloss. ord. super ver. incerta in dicta decre. 2. Et dicit Innocent. quo ad acceptationem in dicta decre. secunda, & dicit Cald. quod est casus de præben. cum non ignores. Plus dicit Innocent. in d. decre. 2. quod si electus conditionaliter accepter, & consentiant eligentes, eorū vota efficiuntur incerta, quæ a principio fuerunt certa, & procedit aduersus eos dicta de-
2 cret. 2. In collatione autem valet† si dicat confero si uacat per mortem Sempronij, vel alio quouis modo. Imò pro cautela datur a Doct. de concess. præben. ex parte cyster. & de rescr.
a susceptum, lib. 6. ubi gl.[a] Ioan. And. & Lapus Abbas, & Ioan. Cal. in quæstione, quæ incipit Papa concessit. Ad hoc quod scribit in decre. 1. de postul. prælat. lib. 6. Ioan. Andr. quia admittitur talis forma. Eligo, vel postulo, prout melius valeat de iure, & valet collatio confero tibi talem præbendam, vel beneficium si
b vacat,[b] ad hoc, l. eas, de condit. & de. cum gloss. sua, ad hoc quod scribit Ioann. Andr. de præben. si tibi, libro sexto, Melius. gloss. in capitulo secundo, de elect. lib. sexto bene tamen facit dictum Ioan. Andr. hic allegatum, quod fuit Ioann. Mo. dicentis quod collatio
c beneficij[c] facta per executorem ignorantem vacationem, etiam impetranti ignoranti vacationem valet, dum tamen in veritate uacet,
3 cuius dictum tenent etiam domini de † Rot.
d conclusione 171. in antiq.[d] Item in acceptationibus collationum, & electionum admittatur talis si mihi debetur, & hoc in communi usu, adhoc quod not. de appell. dilecto per Innocen. & Ioan. And. Non obst. prędicta decret. 2. quia annullat uota iuncta quæ reddūt respectu substantiæ electionis, vel personæ eligendæ incertitudinem. Non inficiatur secunda persona ex illa existente electione certa, licet alia cadat extrinseca incertitudo, vt
4 est videre in formis prædictis. † Nam si dico eligo Titium, vel Sempronium, prima non est certa. Vel si dico eligo si sit Doctor, est incerta persona, & dubia, quæ requirit causę cognitionem. Si dico eligo si debeo est incertitudo iuris. Et si eligo illum in quo maior
e pars[e] consenserit, & in similibus. Sed cum dico eligo, vel postulo, prout melius de iure valet, tunc persona certa, & electio est certa.
f Vel dico accepto si mihi[f] debetur de iure, persona est certa, & electio, quamuis ad cautelam, vel propter dubium adijciam postulo,
g vt melius[g] de iure valeat, vel si dico accepto si mihi de iure debetur, de iure adiicitur ad cautelam, & subintelligitur etiam si non fuisset appositū, ita dicimus in simili. sunt enim quędam clausulę quę nō mutant iurisdictionem iud. sed instruunt, & ideo si fiat contra, bene tenet processus, vt si dicatur procedas iustitia mediante, & tamen si contra ius litiga-
h toris[h] processit, processus ualet mero iure. Nō obst. quod forma mandati sit exacta diligentia obseruanda, ad hoc quod not. Ioann. And. de procur. ex insinuatione, & de rescrip. causam, de presumptio. capitulo finali, clement. prima, de offic. & potest iudic. delegat. & Innocent. de offic. delegat. prudentiam, licet in contrarium faciat quod scribit Bartol. in §. arbitrorum, & quod nota. in l. quales, de arbit. De hoc dic, vt dixi de iureiuran.

Quin-

Quintaual. Ant. de Butr. In hac ergo electione eligo talem ad tale beneficiũ vacans morte talis, vel alio quouis modo, non est personæ, vel electionis incertudo. Nam de vacatione nulla ponitur hæsitatio, quamquam de modo vacandi. nam talis præcise vult eligere, & exprimit vacationem putatiuam, sed quia possunt multæ occultæ esse, ut in renunciatione expressa, vel tacita priuatione occultæ sententiæ, vel defectu, quæ quandoque non sunt notæ, ideo ad cautelam, & ad hoc, vt tales modi comprehendantur adijcitur (vel alio
i modo)[i] & hac causa toleratur, eligo, vel postulo, quæ tñ plus habent incertitudinis, cum postulatio, & electio habeant diuersos effectus, & diuersas vias, & modos procedendi, vt patet de postulat. prel. per totum, ad hoc facit, quia de substantia non est exprimere modos uacationis, nam non est necesse q̃ per Papam notetur persona, ex cuius facto, vel commisso dicatur beneficium vacare. nam si-
K ne[k] expressione certi modi potest dicere papa quoquomodo vacans tibi confero, vel cõferri mando. & tunc etiam si sine alicuius facto personę vacaret, puta quia ante datam foret creatus, valeret collatio, vt in cle. literas, de rescrip. facit quod not. Cal. in quęstione,
6 quę incipit papa contulit. † An autem in decreto electionis sit necesse exprimere modũ vacationis, scribit Ioann. Andr. de renun. post. translationem. Item si foret dictum eligo te ad beneficium tale vacans nullo modo uaca-
l tionis expresso, valeret electio,[l] & tamen est magis incertum, quam exprimere uacationẽ,
7 non † certificatam cum certo modo, & ad cautelam adiuncto (vel alio modo) quia sic nec persona, nec uacatio est incerta, & si aliqua subest incertitudo illa est circa modum vaca-
m tionis,[m] nec est de substantia electionis & ideo non vitiatur electio. Ad hoc similiter q̃ si a sententia diffinitiua appelletur nulla causa expressa, & ex quacunque causa possem illam iustificare, si tamen in appellatione aliqua causa exprimatur, non obst. quin alias causas possim prosequi, quia expressio illius causę quæ non erat de substantia, non habet vitiare appellationem, vel alias causas aufer-
n re[n] sic in proposito in electione ad beneficiũ non est necessaria expressio, ergo & modorũ vocationis quantuncunque sub alternatione non uitiat electionis actum secundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Vbi glos.] *In ver. expresse. Et Lap citat & sequitur Paris. consil. 90. pro resolutione, numero 10. libro 3 & Rebuff. super concord. in For. Mand. Apo. in glos. innodatus, versic. Intelligo prædicta quando incertitudo.*

b ¶ Si vacat.] *Idem voluit Abb. in capitu. significasti. num. 5. vers. vbi discutitur de elect. & Io. And. in cap. si tibi absenti. numero 3. versiculo secus in collatione, de præben. libro 6. Bald. in l. hæc sententia, in prima lect. versus fin. vers. Quæro quid si executor. C. de sentent. quæ sine cer. quan. Fely. in cap. cum contingat, numero 17. in sexta conclus. de off. deleg D. meus Philip. Dec. in l. Actus legitimi, num. 12. versic. Et ideo valet collatio beneficij facta sub conditione si vacat. & c. ff. de reg. iur. Et Lap. hic sequitur, & ad eum se remittit Ioann. Paui. in tract. de off. & pote. capi. se. vacan. in 7. & vlt. prælu. num. 18. Ioan. Firma. in suo repert. in ver. beneficium conferri potest sub conditione si uacat. Rebuff. super concor. in forma mand. Apo. in dicta glos. in ver. innodatus, versiculo Intellige prædicta.*

c ¶ Collatio.] *Licet vacatio ignoretur collatio subsistit, prout probaui in prima quęstione. Regn. de Verisi. numero secundo. Et*
1 *Lap. sequuntur Gemin. in capit. 2. num. 10. de electio. libro sexto, Philip. Franc. in capitul. si tibi absenti, columna quarta, versiculo sed contrarium, qui hanc Alleg. citare voluit, de præben. eodem libro sexto, & Rip. in capitulo ex parte, ad finem, de rescript.*

d ¶ In anti.] *Alius a Lapo, puta Anto. de Butr. vel Domin. de S. Gemin. vel quis is fuerit hanc Rotę Dec. citauit, non autem ipse Lap. vt existimo, qui in toto hoc volumine nunquam de aliqua Rotę Dec. mentionẽ facit. Aliqui libri nõ habẽt in anti. Vt cunque sit, Dec. illa sat ad rẽ facit, q̃ incipit no.*

quod vbi executor. Phil. Franc. in cap. susceptum, ante numerum 11. de rescript. libro 6. sequens Lap. hic dicit eum allegare Dec. Rotæ 166. incipien. item si duo, & Rip. respon. 16. numero 2. de legibus, lib. 1. sequens Lap. hic, notata sub alio numero citat.

c ¶ Maior pars.] *Quæ etiam dicitur incerta, & sic inualida, argum. tex. in l. 2. ff. de procur. prout etiam in terminis concludunt Inno. in c. cum in iure, num. 3. vers. sed quid si diceret, de elect. & Paul. Castren. in alle. l. 2. quam legit cum l. 1. nu. 16. vers. ex l. 2. ff. de procur.*

f ¶ Si mihi.] *Vide Gemin. in c. 2. num. 7. de elect. lib. 6.*

g ¶ Vt melius.] *Hæc, vel similis clausula operatur etiam, vt actus censeatur factus eo modo, quo validè fieri potuisset. Bald. in l. quoties, post num. 3. C. de hære. insti. Ale. in l. nam quod, §. non omnis, colum. 1. in secunda fallent. ff. ad trebel. Ias. in auth. nouissima, colum. 6. C. de inoff. test. Et est communis Cur. Iun. consilio 73. post numerum 22.*

h ¶ Litigatoris.] *Sententia contra ius litigatoris valet, iuxta tex. in l. 1. ff. quæ sent. sine appell. & l. 2. C. quan. prouo. non est necess. iun. gloss. in fine capitul. cum interp. versus si. de re iud. glo. in clem. vni. in ver. finiri, ver. dicit quod tenet, quia contra ius litigatoris. de in integ. restit. quam gl. pro singul. adducit Roman. singu. 112 ex quo scimus, per quam gl. dicit limitari posse l. præses, ff. de re iudic. & dictum capitu. cum interp.*

i ¶ Vel alio modo.] *Vno modo expresso ille tantum veniret. Hac tamen clausula addita uenit omnis modus, prout utrunque probo, in 17. quæst. Reg. de Infir. numero 3. & 4.*

K ¶ Sine.] *Quando Papa confert, vel conferri mãdat nullo vacationis modo expresso, vacatio omnem vacationis modum comprehendit, c. ex parte 1. de off. deleg. glo. in c. si propter, in ver. vacabunt, de rescrip. libro 6. & per Fran. & Fely. quos adduco in alleg. 17. q. Reg. de infirm. num. 20. Vide et quæ scripsi in 7. q. Reg de Verisi. num. 21.*

l ¶ Electio.] *Idem Gem. in c. susceptum, post nu. 7. de rescrip. lib. 6. & in c. 2. post num. 7. ver. & ad idem allegat. de electio. lib. 6. Et Lap. sequitur Ioann. de Syl. de Benefic. parte 3. quæst. 12. num. 21. in 15. quali. Staph. super signa. de uarijs modis vacatio. uers. secundo præmitto, ac Sygismun. Lofr. consil. 45. magnificus. num. 24.*

m ¶ Modum.] *Cum asseritur beneficium vacare per obitum, siue alio quouis modo, eadem incertitudo considerari poterit, circa personam, si dicatur ex persona Titij, & cuiusuis persona, pro qua clausula. Ex cuiuscunque persona, videantur quę scripsi, 17. q. Reg. de infirm. num. 5.*

n ¶ Assertur.] *Et si expressio causæ fuit superflua, vel impertinens actum non vitiabit, sed pro non apposita haberi poterit, argum. tex. in l. quę extrinsecus, & in l. si mihi, 1. respon. ff. de verborum obligationi. in l. si is qui stichum, & ibi gl. 1. ff. de acceptila, l. pediculis. §. Labeo, ff. de aur. & argen. leg. Et hoc dictum Lapi sequitur Fran. c. 1. §. post hęc, post num. 10. de app. lib. 6.*

S V M M A R I V M.

1 *Literæ Papę recõmendantes iudici seculari aliquem plebanum, an probent illum plebanum.*

2 *Literis narratiuis, quando sit eis credendũ, & quomodo per eas probetur ius alicuius.*

3 *Verba assertiua, & narratiua differunt num. 3. 7.*

4 *Papa conferens beneficium, quod narret vacare per obitum alicuius in curia, an fidem faciat de morte illius, & de loco mortis.*

5 *Literę Papæ in quibus confertur alicui beneficium, ut clerico, an coram iudice seculari*

tulari probent illum clericum.

6 *Papa narrans in rescripto sibi a Titio fuisse aliquid significatum, & sibi dat iudicē, nunquid per rescripti presentationem probetur Titium fuisse in curia.*

8 *Confirmatio Papę in forma communi, an tribuat plus iuris, quam ante.*

9 *Motus proprius papę, quid operetur, & quam vim habeat.*

ALLEGATIO VII.

1 Disceptat, † an literæ quibus Papa recomendat iudici seculari quendam

a plebanum, [a] talis plebis, litigantem super occupatione bonorum plebaniæ, probent illum esse plebanum, si opponatur, quòd agere non potest, quasi non plebanus. Alleg. primo quod sic, quia non est hoc alteri præiudiciale, quo casu semiplena, & vnius testis sufficit probatio. de sentent. excommunicat. capit. si uerò, vbi hoc not. & capitulo sicut, & quia talibus literis in non præiudicialibus creditur. vt. 87. distinct. nobilissimus. Non enim hic agitur de tit. plebis, sed de possessionibus plebis.

2 ad hoc clem. j. de prob. † quia in narratis de facto suo creditur, & plena dicitur probatio. in narratis de facto alieno creditur, donec probetur contrarium, ex quo super his emanant assertio, vel narratio super quibus Papa fundat intentum. Adhoc quod ibi scribit. Paul.

b vbi [b] dixit literis credi non solum in eo qđ dicit se fecisse, sed in eo quod dicit ab alio coram se factum esse: & dicit ꝙ si narrat per talē factam renunciationem beneficij coram se ꝑ procuratorem, ꝙ per tales literas, quibus alteri confert probatur renunciatio: poterit tamen indirectè cōtra probari, probādo ipsum reuocatum esse, & renunciationem ad eū deuenisse, adhoc de rescrip: nonnulli. in pe. glo. quæ gl. facit ad propositum, ubi dicit, ꝙ si Papa dicit ad petitionem talis procu. tales literas, &c. ꝙ probatur procu. Io. And. distinguit

3 inter verba † assertiua, & narratiua, ꝑ text. de priuil. si Papa, lib. 6. & per cle. si summus, de sent. excom. Et verū dicit, quia illa verba ibi sunt prolata super quibus nō fundatur intentio, & sic loquitur dec. si Papa, vnde Paul. in

4 cle. literas, de probatio. dicit ꝙ † si Papa conferat beneficiū, quod vacare narrat per obitum Sempronij in curia, ꝙ fidem facit, tam de morte, quā de mortis loco, licet possit probare contrarium, eodem modo probabit in proposito papalis narratio, & plebanus corā eo talia exponit, & quia verisimile est, quod examinauit, vel quod examinari fecit ad cuius petitionem scribit, an fuit plebanus, an non, quia iura scit, & ad petitionem ignoti, nihil mandari debet. ad hoc quod scribit Io. And. in mercuria. super regula non licet, de re. iur. lib. 6. in solutione quæstionis, vbi di-

5 cit, † quod accusatus [c] coram iudice seculari

c probat se clericum producendo literā, in qua Papa confert sibi beneficium tanquam clerico, ad hoc inducit tria, præsumptionem literæ autenticæ, fauorem clericalis ordinis in nullum, vel modicum præiudicium ad quæ inducit literas papales per multas vias transfire, est pro illis ergo prēsumendum, quia præsumitur quod Papa illū examinauit, vel examinari fecit sibi beneficium conferendo, cum alijs hoc faciendum præcipiat. 24. distin. quoniam episcopus, de elect. nihil adducit, quia sufficiunt argumenta, vbi non fit præiudiciū, de cler. pereg. c. 2. & de proc. ex insinuatione, 25. q. 2. de rescripta. ad hoc de testi. cum a nobis, ad fin. cum sua gl. vt per Ioa. Andr. ad hoc gl. ord. de renunc. c. 1. lib. 6. & hoc sentit Fed.

6 de † Sen. in opere suo. [d] c. 12. In quo dicit, ꝙ

d si Papa narrat in rescripto quod Titius sibi aliquid significauit, & dat sibi iudicem. Postea præsentato rescripto si negatur Titium in Curia fuisse, dicit quod literæ probant eum fuisse in curia, nec admittitur probatio in cōtrarium per dictam clem. literas, & quia Papa narrat factum proprium, & hoc idem sentit Zen. & Guil. in d. clem. literas. In contrarium cle. si summus, de sent. excommu. vbi dicitur ꝙ si alicui scribat sub noīe dignitatis ipsum approbare non vř, nec aliquid noui iuris tribuere, sed dic ꝙ d. clem. loquitur de simplici noīatione facta ꝑ Papā noiando, siue narrando, non asserendo, nec se super tali dignitate fundando, vt si scribat episcopo Florētino se aliquid fecisse pn̄te Archidiacono Pisano, &

e primicerio Mediolanen. nō per hoc [e] probat illum Archidiaconū, uel primicerium, quem admodum etiam si scribat episcopo Florentino, narrando ꝙ mittat ad eum executorem Pisanum diaconum Perus. &c. Sed qñ Papa principaliter narrat ad insinuandum suā intentionem, puta qñ narrat ꝙ vult tali pleba-

 no

no restituatur talis res dictæ plebis, tunc talis
narratio, & nominatio est facta principaliter
super hoc, vt sibi tanquam plebano fiat aliqd
quod non nisi plebano fieri debet, & hoc sen
tit Zen. in d. cle. literis, in prin. Idem Pau. Itē
d. cle. dicit ꝙ non intendit ius nouū tribuere,
& hoc est planum. Nam literæ non facient ip
sum plebanum, sed bene præsumēt ipsum ple
banum, & quo ad intentum tantū de quo scri
bit Papa. Nam si in alia causa reuocaretur in
dubium, an esset plebanus, nō probaretur. Itē
f si reuocaretur principaliter in dubium, f an
esset plebanus, literæ eum non præsumerent,
vel probarent plebanum, quia res inter alios
acta, &c. tum quia literæ sunt confectæ super
alia re ſm Lapum, Ad hoc casus de præsump.
illud, iuncta, l. optimam, de contrah. & cōmit.
stip. C. & dixi in d. c. illud, & facit ꝙ ibi not.
7 Inno. Ant. de Butr. Adducit † simile quia per
g confirmationem ꝑ in forma cōi a Papa tribui
tur plus iuris quam ante, & tñ est maioris au
thoritatis, & presumptionis, quia inferior nō
posset de illa cognoscere, quia tñ modo pote
rit, ut not. in tit. de confir. uti. uel inutil. & Io.
And. de elect. c. cum monasterium, in uer. con
firmatione. Ista ergo stāt simul ꝙ non tribuāt
ius de nouo, & ꝙ presumitur de iure antiquo
donec constat de contrario, aliàs omnes dicti
Doct. errassent. Dñs tñ Lapus Abbas. super d.
clem. si summus, dixit, ꝙ talis noīatio ēt quo
ad præsumptionem non facit fidē, nec tribuit
ius, neque quo ad proprietatem, nec quo ad
possessionem, sed dicit allegans ꝙ si intellexe
rit de assertiua, vel super qua fundat Papa in-
tentionem, malè dicit, & ꝯ prædictos Doct.
sed puto ꝙ intellexit de simplici narratiua.
In alio ēt male dicit, prout dixit, secus in alio
inferiori, quo ad ius, & quo ad proprietatē,
& ius, quia non est verum, nisi quo ad præiu-
dicium nominantis, & ita probant iura ꝓ eū
inducta, dixit enim in d. clem. literas, ꝙ forte
satis probabiliter dici posset, ꝙ si Papa super
his in quibus fundat intentionem, & de facto
alieno narrat, non de facto proprio, vel præ-
decessorum, si hoc faciat motu proprio, talis
nominatio probat, sed posset probari in con-
trarium, si vero ad petitionem aduersarij, fa-
cit fidem, nec transfert onus probandi in ad-
uersarium, alle. de præb. si motu proprio, li. 6.
Sed locutus est sub dubio fortè, aliàs .n. plu-
res gl. ord. essent sublatæ, & maximè gl. in d.
2 c. nonnulli, † de rescrip. & cle. literas, & ꝙ ibi

h doc. scripserunt, eo quia motus proprius h Pa-
pæ non probat, non inducit dispensationem, si
i non tollit defectum personæ, i sed solius sur-
reptionis, ut d. c. si motu proprio, imò opera-
tur etiam aliud, quia facit gratiam extendere
ad id quod aliàs non comprehenderet per re
scriptum sine ipso, vt est casus in c. si plurib.
de præben. lib. 6. Item magis præsumitur Pa-
pa instructus super his quę narrat motu pro-
prio, quam si faceret super substantia narrata
per aliū, cū primo casu, quasi videat narrare
in facto super quo est certificatus, si uero su-
per facto ab alio narrato, non tamen ita per
se certificato, ad hoc quod no. gl. in d. cle. lite-
ras. Dominicus de Sancto Gemi. Vnde in qō.
nostra siue scribat motu proprio, siue aliter
non est magna uis. Sic enim potest in facto a-
lieno proprio motu narrando errare, sicut si
ad alterius instantiam. Vnde in ecclesia nume-
rata si non facit de numero mentionē, & scri-
bit proprio motu, licet non posset opponi de
surreptione potest opponi de defectu inten-
tionis, ut ibi no. & dicit Io. And. quod cautus
debet esse aduocatus in modo opponendi se-
cundum Lapum.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ [Disceptat.] *Alleg. hæc est magni pon-
deris, & in die allegari consueuit ad hoc,
videlicet, An, & quando narratiuæ Pa-
pæ standum sit, & clem. literis de proba-
tionibus locus sit? Vide etiam infra alleg.
121. quantum ad nunciationem, numero
quinto, uersiculo item differentia est, &
Alleg. 122. quæ incipit clem. si summus,
vbi declarat plures text. distinguens, ut
ibi. Ad hanc alleg. se remittit Mil. in re-
pert in uer. Verba narratiua Papæ in lite-
ris suis. Videtur autem hoc modo distin-
guendum esse, aut narratio est super facto
ipsius papæ, aut super alieno, primo casu
narratiuæ Papæ stetur, secundo uero mi-
nimè, prout colligitur ex uerbis dictæ cle-
ment. ibi, fecisse narramus, ubi etiam
gloss. & Imol. columna secunda, super di-
cta gloss. in uer. fecisse, & Cardinal. ibidem
quæstione octaua, & decima. Idem Cardin.
consilio 128. prima quæst. num. secundo.*

Oldr.

Oldra.cons.258.incipien.Innoc.num.1.infra alleg.67.num.10.glo.in c.si Papa, in ver.asserat de priuil.lib.6. Rom. cons.180. si admittimus, post nu.3. versi. Tertiò, quia verba Papæ narratiua, Cald. cons.2. versus fi. Vbi quòd ad hoc, vt assertioni Papæ stetur requiruntur duo, videlicet, vt assertio huiusmodi, seu narratio ipsius narrantis factum respiciat. Secūdo quòd super eo fundetur intentio ipsius asserentis, vel narrantis, sub titu. de priuile. Sozzi. cons 266. in causa.num.27.lib.2. Ruyn. cons.227. quia Manfredus, qui sequitur Lap. hic, col.3. vers. in hoc stat differentia, lib.1. Amplio, vt non solum credatur narratiuæ Papæ super facto proprio, imò quòd nec etiam admittatur probatio in contrarium, vt per Sozzi. præalleg. cons.261.num.27 & ante num.28. versic. sed in hoc est differentia. et per Paris cons.17. de bono. nu.17. vol.4. Amplio secundo & si narret, aut enunciet gesta coram eo, seu facta a se, ante Papatū, c. ad Apostolicæ, iun. glo. in ver. promisissent. de re iudi. lib.6. Roman. sing.126. sanctissimus. Idem voluit Fely. in c. cum à nobis, in 2. not. de testi. & D. meus Phil Dec. cons.463. in causa. num.26. Tertio amplio ad narratiuam super facto prædecessoris, vt si Papa narret aliquid factum à prædecessore, Imol. in alleg. clem. vni. de probat. colum. penult. vers. idem per omnia dicit, Laud. idem etiam voluit Cardin. in quæst.9. Alex. cons.15. visis narratis. post num.2. volum.5. sequitur Ripa, respon.1. libro 1. num.28. Paris. cons.99. Adriano. num.3. volum.4 sequens Lap. hic Amplio quarto ad narratiuam Imperatoris, & sic q̄ dicta clem. vni. procedat etiam in Imperatore, & an verbis narratiuis Imperatoris stari debeat, Card. cons.128. in quæst. num.2. vers. Itē ei principi non creditur super quibuscunq; narratis, sed tantum super ijs, &c. Sozzi. cons.27. in præsenti, nu 4. lib.3. Rui. præalle. cōs.227. col.3. vers. et facit ad hoc, lib.1. Dec. cons.544. serenis. nu.1. quod est repetitum, nu.606. Idem etiam voluit Rip. dicto resp.1. lib.1 nu.28. loquens de narratiua principis, & regis. in contrariū tamen videatur gl. in alle. cle. vni. de prob. quā sequi videtur Card. in alleg. cons.128. post prin. ibi secus in alijs, &c. eandem opin. tenuit Gem. cons.96. pro huius, ante nu.10. & hæc opin. tutior videtur, Fel. in c. cum a nobis, in 3. not. de testi. vbi subdit, quòd illa clem. habet in se aliquid speciale contra ius diuinum, idem voluit Curt. iun. cons.61. habita, nu.13. vbi plures idem tenentes citat. Et nouissime idem concludit Aymo Craue. cons.104. in causa, nu.6. ego primam opin. veriorem puto, pro qua videatur idē Aymo de antiq. temp. par.1. nu.41. cū seq. vbi pro prima opi. concludit, respōdens ad alle. in contrarium. Ex cuius etiam dictis quinta ampliatio sumi potest, vt dicta cle. nō solum procedat in Papa, & Imperatore, sed & in omni domino tēporali nō recognoscente superiorem. Limita, & restringe conclusionem huiusmodi, q̄ narratiuę Papæ super facto proprio standum sit, procedere tantū, vt credatur uerbis Papæ, quòd actum fecerit prout narrat, sed q̄ actus aliàs sit validus non per hoc præsumatur, & sic narrato processu, sententia, vel priuatione non præsumetur citatio. pulchrè Gem. cons.53. Gregorius, post nu.14. uers. potest secundo. Limito secundo nō procedere contra non subditū Alex. cons.11. nu.14. vol.7. Sozzi. cōs.27. in præsenti, nu.4. lib.3. Aymo cons.104. in causa, nu.8. Limita tertio non procedere in ijs, quæ non pendent à mera, & libera potestate Papæ, prout voluit Gem. præalle. consil.53. post nu.14. vers. vel tertio posset dici. Quantum verò ad illam cōclusionem, q̄ non credatur narratiuę, seu verbis enunciatiuis Papæ, vel principis super facto alieno dico quod Doct. supra adducti illam opin. firmant, & quòd hæc sit magis communis opin. voluit Bar. Sozzi. cons.20. sæpè numero, ante num.13. vers. sed magis communis opin. q̄ in facto tertij nullo modo credatur, est

est inter con.Cur.sen.& quòd sit Sozzi.apparet ex ipsius subscriptione. Præfatum con.sequitur, & cōprobat, Dominus meus, consil. 576. pro resolutione, numero 13. Idem voluit citās Lap. hic Rebuff.in tract. Nomina.q. 1.nu.6.Infero nunc ex præmissis ad praxim Romanā, quòd narratiua Papæ dicentis se talia beneficia reseruaße, seu aliquem fuiße collectorem,plenè probabit, & non admittetur probatio in contrarium per dictam Clemen. 1. & ibi Docto. & per Card.in conf.126.vacarunt, colum.penul. nu.10.Gemin.conf.79.super primo,in prin. Pau.Castr.conf.339.iuxta antiquā impres. quicquid dixerit Anch.conf.398. præmitto.ad fi. Si verò papa narret aliquem fuisse subcollectorem, vnde inferatur beneficia huius reseruata esse, talis narratio, seu aßertio non probabit, quia tunc attestaretur de facto collectoris, & sic non de facto suo.ad supra adducta. Et idem dicendum esset in narratiua, seu enunciatione partim super facto proprio,partim super alieno,vt partim probet,partim non, prout in terminis decidit Card.alle.conf.126.post nu.10. vers respondeo,quòd in eo,quòd dicit Papa se reseruasse, &c. Nouissimè autem R. Domini de Rota in causa Barchionen. cano.inter Sebastianum Tanasa, & Sebastianum Gualterium coram Mobedano. 11. Febr. 1547.distinxerunt, et concluserunt hoc modo. Quòd reseruatio sufficienter probetur per narrationem breuium in quibus Papa appellat aliquem collectorem ad effectum obtinendi absolutoriam,secus vero pro obtinenda adiudicatoria, adducebatur Dec. Bellam. 342. quæ incipit ad effectum obtinēdi,prout aunotauit Card.Puteus Dec.10. sub tit.de præb. pro quibus videatur etiam Dec.eiusdem Bellam.290.incipit, & quòd gl.& per Staphi.super signa.fol.155.iuxta impres.antiquam, vers. ex ijs etiam potest assumi ratio. Limito primo huiusmodi conclusionem, quòd super facto alieno non probet,nisi simus in narratiua, seu enūciatiua facti alieni in antiquis,tunc enim probat.Gem.in c.si Papa, col.2.de priui. lib.6. Alex.conf.6.viso themate,num.6.lib.1.et conf.15.visis,post num.3.volum.5.Felyn. in c.cum causam,num.5. de prob. D.meus, conf.146.& pro tenui,colum.penult. vers. quinto prædicta conclus. Aymo.de antiq. temp. par.1.post nu.4. vers.quod procedit. Limito secundo,nisi simus in gratia,seu rescripto motu proprio prout infra hac alleg. versus fin.Imol.in dicta Clem.literis, colu. pen.post medium,versic.hoc temperat Lap. & hæc est communis opin. vt per Alexan. conf.112.visa,post num.2.& ante num.6. vbi quòd omnes in hoc concordant, vol.7. Idem voluit Sozzi.conf.266.in causa, post num.27.vers.& maximè,quia omnia fuerūt narrata, & cōcessa motu proprio lib.2. Curt.iun.conf.61.habita.post nu.13.vers. præterea illud, vbi hanc dicit communem opin. Limito tertio quo ad præsumptionem iuris,& sic concludo,quòd narratiua Papæ de facto alieno inducat præsumptionem iuris, ita quod nisi contrarium probetur illi standum sit,gl.in alleg.Clem.1.de prob. in vers.fecisse, versic.satis puto, & infra hac alleg.versus fi.Ita etiam distinguit, & firmat Gem.conf.15.reueren.num.8. versic. quia verba,Sozzi.conf.87.visis, num.19. versicu. quoniam pro assertione principis, lib.3.Ruy conf.227.quidam,colum.3.uers. & facit,lib.1.& cōs.103.viso, post nu.12. vers. sed immo sufficere debent donec probetur contrarium, volum.5. Alias limitationes videre poteris per Docto. in alle.cle. literis,& magis distinctè per Aym.in alle. tract.de antiq.temp.par.1. nu.4. & seq.& pro materia huius alle.videātur,Nic.Mil. in Reper. in ver. probationem faciunt verba aßertiua Papæ, Aret.conf.163.sicut Io. num.2.& seq.Fely. in ca.cum vigesimum, num.6.de off.deleg.idem Fel.in c.nonnulli, §.sunt & alij,post num.41.vers.Amplia quarto etiam si in rescripto,de rescr.plures glo.pragma.sub titu.de subla.cle.literis,&

Rebuf.

Rebuf. super concor. eadem rub. ac Paris. cons.5.vnio istius,num.217.volum.4.

b ¶ Pau.] *Et Imol.colum.penult. & autep. & alij.Et latè Vitali.in tract.Clausularum in ver. si vero verba enũciatiua proferũtur in priuilegijs,rescriptis, aut literis Papę.*

c ¶ Accusatus.] *Post But.Imol. & Dom.vi de Fely.in c.nonnulli,§.sunt, & alij, col.5. in 4.amplia.ver. Addatis pro ista parte.de rescr. vbi plura pro hac alleg.*

d ¶ Opere suo.] *Voluit citare cons.117.casus talis est Ioannes,quod con. adducit etiã Fel.in alleg.c.nonnulli,§.sunt,& alij,col.5. ad fi.sub alio tamen numero.*

e ¶ Non per hoc.] *Idem voluit Abb. in in cap.per tuas,versic.sed ego non credo, de proba.*

f ¶ In dubium.] *Sequitur Paris.cons.114. cum reseruatio, versus fi. volum.4.*

g ¶ Confirmationem.] *De confirmatione tam ex certa scientia,quam in forma communi, & quòd hæc parum operetur,tracto super signa.de confirma.*

h ¶ Motus proprius.] *Quos effectus operetur, & quando,& in quibus non differat ab alijs dispositionibus, latius quã alij prosequitur Rebuff. super Concor. in for. manda. Apostol.in versic. motu proprio, vbi cumulat.47.effectus motus proprij, postea subijcit. 16. casus in quibus clausula motus proprij non operatur.*

¶ Defectum personæ.] *Videlicet vt fiat habilis si non est, iuxta glo.in ver. valida, in Clem.si Romanus, de præben. Anchar. cons.20.viso,post princ.vel potius legendũ esset non tollit defectum intentionis, & sic non repeteretur,hic quasi idem, & hoc modo legit pro nota.hoc dictum Lapi referens Marti.Lauden.de priuile. & rescr.q 96. in ver.motus proprius tollit obreptionem, nõ defectum intentionis.*

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à patrono, & confirmatus, & iterum præsentatus ab alio dicente habere ius præsentandi, si petat confirmari, nunquid possit cogi alterũ eligere.*

2 *Electio & præsentatio sunt diuersæ, & diuersos operantur effectus.*

3 *Patroni layci, an arctentur ad decret. quia propter.*

4 *Decret. vt quis duas.de elect. in quibus casibus habeat locum.*

5 *Decretũ super incerto,an possit interponi.*

ALLEGATIO VIII.

PRæsentatus per patronos, & con-
a 1 firmatus, [a] iterum † secundo præ-
sentatus per dicentem se habere
ius, vel potestatem præsentandi à
patronis petijt se cõfirmari:protestans, quòd
non intendebat recedere à prima præsentatio
ne, petebat se confirmari ex secunda ad cau-
telam.Tertio præsentatus petijt, vt eligat al-
teram ex præsentationibus. Quæritur quid iu
ris videtur, ꝙ non sit cogendus eligere: quia
vnica est præsentatio de eodem, & ab eisdem
facta,sicut vnicum est matrimonium,licet plu
ries contrahatur ab eisdem per verba de præ-
b senti:sicut & vnica appellatio [b] si ab eodem,
grauamine pluries interponatur, de app. bo-
næ,& c.dilecto. sic & in petitione apostolorũ
2 vnica est,licet pluries iterata. † Itẽ quia decr.
de elec. vt quis duas,non habet locum in præ
sentationibus, quia ibi loquitur in electione,
c quæ sunt diuersa; de præben.cum in illis. [c] Et
per electionem cõtrahitur matrimonium in-
ter eligentes,& electum, vt lit. non contesta.
d quoniam,§.porro, de elect.cum inter: [d] non
e per præsentationem, [e] & ideo admittitur ac-
f cumulatio.de iure pa.Clem.2. [f] quod secus in
electione.de elect.publicato;& pupillus licet
g non eligat [g] potest tamen præsentare [h] & con
h trahit sponsalia.de despon.impu.literas, [i] sed
i non matrimonium,eod.tit.vnico. lib. 6. Item
vota alternatiua in præsentationibus admit-
tuntur,non in electionibus.de iurepa.clem.2.
K [k] per consequens videtur, ꝙ electus teneatur
suum purum præbere consensum,sicut & ele-
l ctores, vt d.c.2. & quod ibi not. [l] Item vide-
tur, ꝙ præsentatus incertum posset præbere
3 consensum, sicut & præsentantes. † Item pa-
trona

troni layci non arctantur ad formam decre.
quia propter, vnde eligunt in præsentandum:
m vt no. Arch. supra tit. proxi. [m] c. 1. & eligunt
alternatinè, quanquam electoribus, hoc non
liceat, de iure pat. Constituunt procuratores
ad præsentandum etiam si sint præsentes, vel
n non sint impediti: vt no. Fede. de Se. [n] in ope-
re suo, cxcix. Cõpromittunt aliqui alijs con-
o tradicentibus. [o] Transmittunt, & committunt
voces singularium, si ad eos etiam tanquã ad
collegium pertinet facultas præsentandi. Itẽ
vna pars potest per alium præsentare, altera
per se: vt no. Pau. de iurepa nobis. In tanta er-
go diuersitate absurdum est trahere disposi-
tionem electionis ad præsentationem in con
trarium, quia quot sunt actus præsentationis,
p tot præsentationes, [p] sicut quot res, tot stipu-
q lationes, ff. de ver. obl. l. scire debemus. [q] & tot
legata, de lega. 2. l. 2. & tot crimina, & tot abo
litiones, ff. ad turpil. l. 2. §. si plura, 2. q. 2. §. vlt.
r [r] Vno actu plures baptizantur, [s] & plures ex-
s communicationes insurgunt. de conse. dist. 4.
proprie. Io. And. de bap. c. 1. de senten. excom.
mulieres, de immun. eccl. quoniam, de elect.
sciant, de pœnis. felicis, de sent. excommun.
quicunque. Et ex vna iniuria plures oriuntur
actiones, ff. de iniur. l. 1. & l. cum quis, §. 1. de
cri. fal. c. 1. & de iniur. l. item, apud. §. fin. Item
quo ad interesse aduersarij duæ sunt præsen-
sentationes, & ex prosecutione duarum auge-
tur interesse aduersarij, quia plus fatigatur in
duabus quam in vna, nam vtranque conuenit
impugnare, quia esse posset, quòd vna esset va
lida, alia inualida: quia præsentantes, vel præ-
sentatus poterat esse excommunicatus tempo
re primo, & non tempore secundo, & sic de-
fensio vnius non sufficit ad defensionem alte-
4 rius. † Et hoc est, quod ponderat tex. in d. c. vt
t quis duas, vnde concludit dictam decre. [t] ven
dicare sibi locum in præsentationibus, quia
præsentatio dr̃ elect. de elect. querelam, de iu
repat. c. 2. & 3. & c. nobis, & c. pen. ad quod be
u nefacit, quod no. de elect. c. fi. [u] in glo. 2. lib. 6.
& ibi Io. And. in nouel. vbi illa decre. loquens
de elec. trahitur ad præsentationem, & ita ser
uatur. facit quod no. de elect. sciant, in gl. au-
x tepen. [x] sic & pœna decre. auaritiæ [y] loquens
y de eligentibus extenditur ad præsentantes, vt
habet communis obseruantia, & sic consuluit
z Cald. [z] & d. Cantinus de Bon. & sic fuit pro-
nunciatum, & terminus datus electo, per de-
cre. quam sit; & sic extenditur ad præsentatũ,

vt habet obseruantia: vt no. in d. decre. quam
a sit. [a] Item decre. vt quis duas, ponit duas ra-
tiones de interesse aduersarij, vt hæc propor-
tionetur præsentationi. Alia est cum non nisi
ex vna illarum valeat ius habere, & habet lo-
cum etiam in præsentatione, quia ex præsen-
b tatione ius acquiritur [b] præsentato, in tantum
ꝙ cassatur institutio per episcopum, de tali fa
cta, 15. q. fi: decernimus, de re iud. cum Bertol-
dus, no. Io. Andr. de postu. prælat. c. fin. Ex se-
cunda ergo non potest ius competere si com-
petit ex prima, quia quod meum est ex vna
causa, &c. de fi. instrumen. inter dilectos, & vt
ad electionem, sic ad præsentationem sequi-
c tur confirmatio siue decretum. [c] Decretum
5 † autem super incerto [d] non potest interponi,
d ergo esset incertum, quæ electio confirmare-
tur, cum ambæ eo casu non possent valere, ad
hoc quod dicitur de sacramento matrimonij,
quòd aut plenum est, aut nullum, quia res in-
diuidua est, vt dicit glo. de transla. prælat. c. fi.
vnde Io. Andr. in spe. de rescr. §. ratione autẽ
causæ. vers. item obtentum est, dicit in addi-
tione; quòd contractus matrimonij spiritua-
lis, vel carnalis constare non potest ex consen
sibus iteratis: quia secundum eum, aut ex pri-
mo consensu tenuit: & sic nihil addit. Secun-
dus autem non tenuit, & potest consistere ex
secundo, in spirituali, ergo ex vno solo peten
da est confirmatio, vt de elect. vt quis duas.
item licet decre. vt quis duas, sit ius nouũ eius
tamen ratio antiqua est, & sic extenditur ad
præsentationem. Ad hoc quòd no. de vsur. cũ
tu. nam & per ius antiquum nõ licebat in in-
certo vagari de rescr. c. fi. & eo. tit. cum in mul
tis, lib. 6. ad hoc not. de libel. ob. c. 2. vbi not.
incertitudinem non admittendam, nisi quan-
e do actor est incertus, [e] & nõ põt sibi imputa-
ri, sed reo qui non vult certificari: sed in casu
nostro præsentatus debuit esse cautus ante-
tequã intentauerit, & inuestigare, an sibi ex-
pediat, & ad hoc est statutus terminus de elec.
quam sit, lib. 6. ꝙ electus debet esse cautus, vt
infra terminum iuris dictæ decre. quam sit; &
ita plenè deliberet, quod pure consentiat se-
cundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Confirmatus.] *Melius, & magis pro-
priè, institutus, c. cum in illis, vbi Docto. de
præb.*

præb.lib.6.c.authoritate,& ibi Abb. nu.5. & seq.de instit.c.nobis,vbi idem Abb.post num.4.de iur.patro. vbi quòd confirmatur electus, instituitur verò præsentatus, & ꝙ per electionem iam fuit translatum ius, at non per præsentationem, sed per institutionem transfertur plenum ius, largo autem modo vnum pro altero sepè vsurpatur, sic & nonnunquam electionem pro præsentatione accipimus, & ẽtra, prout per Abb. in c.2.vers.4.not.& in c.pastoralis, in vlt. not.de iure patr.& per Fely.in c.cum Bertoldus,colum.3. de re iud.

b ¶ Vnica appellatio.] *Quando pluries appellatur an censeatur vna appellatio, quæ præualeat,& an altera tollatur, tracto super.17.commis.in ver.appellationum.Cum Lapo hic tenet Paris.cons.28.ad resolutionem,nu.13.vol.4. videatur Rom.cons. 41. in præsenti,à num.5.vsque ad fin.*

c ¶ Cum in illis.] *Videlicet, §.1. lib.6. & cle.1.§.ad hoc eod. vide quæ scripsi in 2.q. Reg.de Idio. num. 2. & sequent.*

d ¶ Cum inter.] *Et c.si.post princ.de translat.episc. Abb.in c.sacrosan.nu.4.vers.sed per electionem initiatur, de electio.*

e ¶ Præsentationem.] *Vult hic per præsentationem nõ contrahi aliquod matrimoniũ spirituale, prout etiam infra alle.75. casus talis,ante nu.5.vers.hinc est, ꝙ inter talẽ, idem uoluit Abb.in c.sacrosanc. ante nu.4. vers Dic quod per præsentationem non initiatur aliquod matrimonium spirituale inter præsentatum, & ecclesiam ad quã præsentatur.de electio & in c.dilectus,post nu. 3.de offic.leg.& dixit Card.post gl.Pau.& Zenzel.in clem.1.in 1. oppo. quòd præsentatio non censetur dispositio de beneficio,sed potius per eam paratur via ad disponendũ, subdit postea quòd opin.dicta glo. & sequaciũ est verior.de sup.negli.prel.Cald. verò cõs.9.populus,post mediũ,sub tit.de iu.pat. vult præsentationem posse dici sponsalia de futuro,& Cald. & Lap. sequitur Io.Fran. à Ripa super rub. de iudic. numero 72.*

f ¶ Clem.2.] *Et c.quod autem, ac. c. cum autem,eo.Ioan Cald.cons.1.vt lit. penden. vers.item non ob. quòd posset opponi, Lamberten.qui Lapum hic sequitur art.5.q. 8. par. 1.lib.2.*

g ¶ Non eligat.] *Pro quo est text in c.ex eo.de electio.lib.6. Ioan. Andr. post Spec. in tit.de electio.§.1.num. 6. vers. an pueri, in vers.c.2.Io.Firm.in tract.de episc. lib.1. par.3.q.9.vbi alios citat.*

h ¶ Præsentare.] *Contrarium voluit Fed. de Se.cons.102.nobilis,in respon.ad 1.dub. vers.nec ob.quòd non est celebrata à pupillis,sed a tutrice, quia non habent maturitatem consilij,& c.ad tex.in l.2.§. in publi.ff. de iu.immu.& facit tex.in c.ex eo.de elect. lib.6.& ibi glo.in ver.suffragium,& Ioan. Andr. super illa gl. & quicquid ætas illa videt ignorat,l.1.in fi.C.de fal.mone. præfatum dubium ad partes disputat Bartho. Brix.in q. Dom.q.77. in prin.incip.tutor cu iusdam pupilli,& in fi.concludit, ꝙ maior septennio solus præsentare,et sic absque tutore possit,& sic opin. Lapi.hic est communis.Idem etiã quod Lap.hic,& infra alleg. 75.casus talis est,ante nu.5.uers.hinc est, ꝙ septennis,tenuerunt gl.in vers.suffragiũ,& Ioan. And.super in ea alle.c.ex eo.Petr.de Anc.cons.355.visis,uersus fi. ibi, quia imò in maiore infante,idem concludit, Anto.de But.cons.29.visis,prope fi.quorum consiliorum alterũ ab altero parũ differt, imò unũ, & idẽ videtur.Idem voluit Rot.320.no.gl. in anti.& 422.fuit dubitatũ,in fi.in no. & vtrobique D.de Rot.sequuti opin. Io.And. concludunt pupillũ præsentare posse.Cũ Io. And.transit etiam Abb.in c.1.nu.4. de iu. pat.idem concludit Cal.cons.9. populus eccle.eo.tit.Idẽ etiã concludunt Pau.de Citadi.in tract.iu.pat.40.q.ad fi in 3.art.6.par. & Rocc.Cur.in eo.tract.in vers.competens, in 3.& 4.q.num.14.& seq.*

i ¶ Literas.] *Pro quo,& eo quod immediatè subdit facit etiam text.in c.accessit eo,et Ro.450.si impubes,et 462.dubitatur, i no. Cald.*

Cald.conf.4.minor quatuordecim.de sponf. D.meus, conf.368. in causa, & 603. viso, num.3.& per totum conf.ac Parif.conf.51. & 52.volum.4.

K ¶ Clem.2] *In fi.& ibi glo.in ver.præsentare,& infra alleg.78.verf.eligunt alterna tiuè.licet in electione hoc non liceat, cap.2. de electio.lib.6.Roc.Cur.in tract.iuris patr. in ver.honorificum,q.8.nu.34. & Lamber. art.8.q.3.par.2.lib.2.*

l ¶ Ibi nota.] *Non potest colligi sensus, nisi post hæc verba addas alia videlicet. Non ita præsentatus,ita etiam legit Lambert.de iure pat.art.3.q.5.par.2.lib.2.post num.3. vers.item no.*

m ¶ Proxi.] *c.1. in c. vni. de postu.prælat. lib.6.& per eundem Lap. alleg.75.casus, nu.4.vers.pro cuius declaratione,& uersic. & ideo,vt præfertur, & Lap. hic sequitur, Lamber.art.8.col.3.ante num.3. & ar.18. q.2.par.2 lib.2.post principium.*

n ¶ De se.] *Puto quòd allegare voluerit conf.Fed.65.infrascriptũ,in fi.5.q.vel consil.105.primo quæritur, in secundo dubio, vbi quòd potest etiam quis per alium quod per se. Et hoc dictum Lapi communiter tenetur,pro quo facit tex.in c.cum dilecta,ibi in manibus posuerit alienis, à contrario sensa.de con.præben.Damnatur enim ibi comitissa Flandren.quòd cõmisisset alicui, quòd præsentaret quãdo beneficium vacauit, seu procuratorem constituisset ad præsentandũ ad beneficium vacaturum propter votum captandæ mortis, & propter fraudem. Et omnes volunt præsentationem fieri nõ posse antequam beneficium vacet,nec ad præsentandum ante vacationem procuratorem constitui posse, vt per Innoc. Ioan. Andr. Card.& Abb.in vlt.no.in d.c.fi. & per Dominum meũ Phil.Dec.conf.541.visa,nu.1. quicquid in contrarium notauerit Hieron. Paul.in lib.nuncupato prouinciale fol.45. qui dicit posse constitui procuratorem ad præsentandum aliquem ad certum beneficium vacaturum,asserens Rotam ita terminasse,& ponderat illum tex.de concess.præben.c.fi.qui tamen contra facit. Contra ergo si ad beneficium iam vacans, tunc enim procurator constitui poterit, prout etiam voluerunt Card.in c.ex insinuatione, ad fi. de iure patr.Paui.de off.& pote. ca.se.vac. in 4.q.2.par.ad fi.& Lamber. de iure patr. artic.5.q.1.part.1.lib.2.post nu.4.vers.16. differunt,& latius per eundem in prin.4.q. princ.in 1.q.2.lib.*

o ¶ Contradicentibus.] *Idem dixit infra alleg.78.post num.8.vers.item compromittunt aliqui.contrarium dixerat prius,nu.5. vers.Item licet compromissum fieri nõ possset vno de collegio inuito,&c. Pro quorum intellectu,& pro concordia opinionum prædictarum videatur omnino Lamber.de iur. pat.in 17.artic.præsertim, num.7.quæst.2. par.2.lib.2.*

p ¶ Præsentationes.] *Hoc dictum Lapi refert,et sequitur D.meus Phil.Dec.cõs.542. retenta,post nu.6.vers.quinto hoc expresse, conf.609.quæritur,ante nu.5.& conf.696. retenta,nu.9. quod est idem cum illo. 542. nisi quòd hoc habet subscriptiones Doct.Et hanc conclu. Lapi,& alias sequ. refert, & sequitur Lamb.de iure pat.ar.3. q.5.par.2. lib.2.post num.3. vers.postea in contrariũ.*

q ¶ Scire debemus.] *Vel quot summæ, seu corpora tot sunt stipulationes,l. quod dicitur, ff. eod.*

r ¶ §. Vlt.] *Sic & tot sunt libelli,tot sententiæ,quot sunt res,Bar.in l.supra iter, §.cassius,ff.de aqua plu.arcen.quæ tamen declaranda sunt,vt per Bald.in l.ædita, in 2.lectu.nu.93.& seq.in 14.& 15.q.C.de æden. & per Bart.Ang. & Alex.num.2. & seq. ac Iaf.& Claud.Seysel.nu.2.& seq. in alle. l.scire debemus,ff.de verb.oblig.*

f ¶ Baptizentur.] *Vide diuum Thomam in 4.sent.dist.3.q.1.art.2. Hostien.in sum. de Baptis.§.quæ sit eius forma, colum.3.in princ.versic.sic de pæn. & Andr.Tiraq.qui Lap hic,& alios citat.de vtr.retractu.par. 1.§.1.gloss21.num.18.*

Dictam

t ¶ Dictam decre.] *Quòd decre. vt quis duas.locum habeat in præsentationibus pa tronorum, & in præsentatis ab eis conclu-dit ibi Phil.Franc.ante num.3.sequens pro nota. hanc alleg. vide omnino Lamber. de iur.patro art.5.ad fi.q.1.par.1.lib.2.& latius art.3.q.5.par.2.lib.2.vbi num.4.distin guit,seu dictum Lapi hic limitat,& restrin git.*

u ¶ Cap.fin.] *Communis est opi. & ita seruatur,quòd illud,cap.fin.procedat etiam in præsentatione, prout per Gemin. ibi. col.4. uersic.in eadem glo.& per alios ibi.Rot.Bisigne.Dec.de iure pat.col.fin.ibi.vt d.c.fi.in antiquio.subdens, quòd habet locum in patronis,& præsentatis,& c.quicquid dixerit Aegid.Bellamer.Dec.620.incipien.capitu lum vbi (& malè) firmat dictum, c.fi. non habere locum in præsentatione,nisi consuetudine id suadente.Et quòd dictum,c.fin.in præsentationibus etiam locum sibi vendicet,voluit Barb.conf.33.scripsit Psalmista, colum.6.post nu.12.lib.2. Rocc.de iu. pat. in ver.honorificum,q.38.& Lamber.in eo. tract.28.q.1.par.2.lib.2.colum.3. vers.successiuè dico text.illum secundum omnes loeum etiam habere in præsentatione, idem dicit,art.2.q.6.par.2.lib.2.in princ. & ante num. 2. vbi concludit cum Lapo hic, & post num. 4. dicit hanc opin. communem, communem etiam affirmat Aymo Crauet. cons.63.primum,num.2.& cons.177.scripsi iam, num.1.sequitur Sarnen.in 17.q. Reg.de infir. num.5.*

x ¶ Glo.antepen.] *Cum ista glo.transit ibi Gemin.& illam gl. & hanc alleg. comprobat ibi Franc.num.6.& Roccus, de iur.pat. in uer.honorificum,q.39.num.70. vers. tenendo dictam conclu.*

y ¶ Auaritiæ.] *Dispositio ca.auaritiæ habet etiam locum in præsentato,prout per Fran. in d.c.post num.2. vers. item habet locum, qui tenet cum Lapo hic, cum quo etiam tenet Rocc.de Cur.iur.patr.in uers.honorificū q.39.Rebuff.in praxi.in 3.par.signa.in uer. nec non iuri patr.num.55.Lamber.art.11. q.5.par.2.lib.2.in princ.& ante num.6.& art.12.q.6.par.2. lib.2.post num.6.*

z ¶ Calde.] *Puto quòd allegare voluerit, con.Ioan.Cald 8.de electio.incipiens, an c. auaritiæ.*

a ¶ Quam fit.] *Idem tenere uidetur Cald. conf.17.præsentato,de iur.patr.causa verò. contra in c.fi.colum.fi.eo.tit. pro concordia videatur Abb.conf.70.plura sunt,lib.2.& Cur.de iur.patr.in uer. honorificum, q.36. num.67.& Lamber. in dicto tract. 5. q. 2. part.2.lib artic.1.& 2.*

b ¶ Ius acquiritur.] *Idem voluerunt Cal. conf.9.de iur.patr.Card.Clem.1. in 1.opp. de sup.negli. prælat.Docto. in c.cum Bertol dus,de re iudi.intellige de iure ad rem, non in re.Sarnen.in 1.quæst.reg.de non iud.iux. for.sup.num.13.Aene. de Flaco.de reserua.in 4.q.esse 47.nu.6.in 4.modo, D.meus, Phil.Dec.super rub.de iud.in 2.lectu. post num. 6. sequens, & declarans hoc dictum Lapi,Cur.de iu.patr.in uer.ius,q.4.Lamb. eod.tract.art.8.q.5.2.par. 2.lib.*

c ¶ Confirmatio siue decretum.] *Intelligitur sicut ad electionem, seu electionis per fectionem sequi debet confirmatio, ita ad pręsentationis perfectionem institutio sequi debet.Electus enim confirmatur, c. nihil,cum ibi nota:de elect. Abb.in c. authoritate,num.6.de instit.Lamb. de iur.patro. art.12.q.1.par.1.lib.2.num.15. uers. confirmari uerò,præsentatus instituitur, Abb. in c.nobis,in 5.notab.de iur. patr. & in d.c. auaritiæ,nu.6.de instit.Rocc.de Cur.in trac. iur.pat.in 5.q. prælud. Lamber. vbi supra, nu.16.idem Lamber.lib.2.par.2.q.5. ar.3. colum.2. in fin.*

d ¶ Super incerto.] *Idem not.infra alleg.* 132
vlt.numero tertio.& Gemin.in capitulo,vt quis duas colum.fin.versic. & est ratio.

e ¶ Incertus.] *Prout in simi. ponderat Rota.419.si impetretur,columna secunda, circa medium versic. secus verò in curia. in no.*

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Papa conferens beneficium, vt perpetuũ, quod ex dispositione constitutionis erat annale non facta mentione constitutionis, an literæ dicantur subreptitiæ.*

2 *Taciturnitas eorum, quæ Papa non tollit, nec eis derogat rescribendo, an vitiet literas.*

3 *Beneficia non sunt temporalia sed perpetua.*

4 *Beneficium manuale collatum per Papã, an possit per Abbatem reuocari.*

5 *Prouidere de beneficio quod sit temporale, & prouidere de beneficio manuali in quibus differant.*

6 *Receptione facta per statuentes authoritate Papæ, qui receperunt aliquem, vt perpetuum, an per dictam receptionem videatur sublata constitutio de temporalitate beneficij.*

7 *Episcopus, de consensu canonicorum auferendo constitutionem, & dato quod intelligatur temporalis, an sublata constitutione dicatur perpetuus.*

ALLEGATIO IX.

a 1 DIsputat [a] hic an † si Papa beneficiũ annale ex constitutione conferendi, vt prioratum, qui post annum ex constitutione vacare censetur Papa suæ reseruat collationi, eo vacante per mortem eius, vel per promotionem, qui illum habebat ex confirmatione legati, vt perpetuũ conferat alicui, vel de eo mandet prouideri non facta mentione de constitutione, an illa gratia sit surreptitia. Et in hoc tenet, ꝙ non; quia vel conceßio intelligitur temporaliter, vt ex natura constitutionis; & tale non est tacitũ quo expresso literas non dedisset, ex quo sua collatio non repugnat constitutioni: ex
b quo concludit, quòd taciturnitas [b] † eorum,
2 quæ Papa non tollit, nec eis derogat rescribendo, sed remanent in omni suo integro statu, non vitiat literas, vt si taceat quod prior iurare debet se seruaturum constitutiones, vel quòd ex constitutione debuisset impetrare licentiam ab aliquo prælato, vel aliter, si etiam
3 conceßio intelligatur perpetua. † Item dicit, quòd de iure communi beneficia non sunt
c temporalia, sed perpetua, [c] sed constitutio disponens in contrarium recedit à regula iuris, & hoc non potest in præiudicium superioris: immo superioris authoritas intelligitur excepta, de iureiuran. venientes, quòd not. glo. de rescri. constitutus, cum si. reseruando ergo collationi suæ talia beneficia annalia reduca-
d tur ad antiquas regulas iuris communis, vt ex hac vice intelligantur [d] perpetua: nec habet Papa facere mentionem de constitutione speciali, quæ eum non obligat, vnde sicut per talem reseruationem tollit capitulo ius eligendi pro illa vice; pari ratione, ex quo igitur per reseruationem Papa reducit beneficium ad suam collationem abstulit capitulo, ita commodum electionis siue tempus: neque enim verisimile est contra iura communia voluisse ligari obseruatione constitutionis specialis. Impetrans ergo non habet facere mentionem de eo, quod iam constitutione sublatum est: secus si tale beneficium impetraretur tali reseruatione non pendente, quia tunc impetraretur beneficium, vt vacans eo tempore quo electio spectabat ad capitulum, & eo tempore quo vigebat constitutio de annalitate prioris, quæ taceri non debuerunt in impetratione per regulas, cap. super literis de rescrip. ad hoc allegat quæstionem disputatam per
4 Ioan. Cald. & Pau. de † beneficio mannali col
e lato per Papam, an posset reuocari [e] per abbatem vt solitum erat, & tenet, quòd non: si gratiosè contulit. Secus si supplendo defectus, & negligentiam abbatis per iura, & rationes ibi per eum inductas, & idem facit Io.
f Andr. de elect. cum inter. R. [f] super glo. licet. Nec per hoc dicetur beneficium mutasse naturam suam: vt dicit Pau. Sed obeunte illo cui collatus est prioratus, redibit ad suam naturam, quia ex quo tempore suæ reseruationis erat perpetuus, in illo statu in quo eum reperit; reseruasse videtur secundum Lapum de
g Castiglionchio. [g] Ego credo quòd reseruatio intelligatur, & collatio temporaliter, vt dictat statutum, quia non est verisimile, quòd velit Papa tollere statutum primo æditum, & vacabit per constitutionem, vt dicit constitutio, lapso anno, quòd non intendit Papa tol-

lere

h lere constitutiones, nec vti potestate [h] ex-
cepta nisi exprimat. Nec dictum Pau. est si-
5 mile. Aliud † est enim prouidere de beneficio
stante conditione præterita, quòd sit tempo-
rale; & quia non tollit constitutionem, nisi
exprimat: constitutio remaneat, & eius vir-
tus; nisi dicatur, quòd constitutio debeat re-
stringi ad collationes tantummodo statuen-
tium, in quo attendenda forent verba consti-
tutionum. Aliud est prouidere de beneficio
manuali, quia potest reuocare ad nutum fu-
turum inferioris prælati: quia tunc bene in-
ferioris tollitur illa potestas, cum inferior
i præcedente actu superioris [i] de illo se non
valeat intromittere tanquam beneficium au-
thoritate Papæ collatum tunc sit exemptum
ab inferioris potestate secundum Ant. de But.
6 Secundo † disputat an per receptionem fa-
ctam per statuentes authoritate Papæ, quia
receperunt eum, vt perpetuum, videatur sub-
lata constitutio de temporalitate beneficij, &
K videtur, quòd sic, quia facta in fauorem [k] ca-
pituli, possunt ergo illi tacitè, & expresè re-
nunciare, ad hoc de præben. cum illorum, &
de præben. dilecto. dato, quòd sit iurata, &
quod no. Pau. in clem. de reg. vt professores.
7 Tertio † disputat, an si episcopus de consen
su canonicorum intra annum auferat illam
constitutionem, & dato, quòd intelligatur
temporalis, an sublata illa constitutione re-
maneat perpetuus: dicit quòd sic, quia consti-
tutio eû priuabat demum lapso anno; ex quo
ergo est sublata, eum non priuat, ad hoc alle-
gat de elec. commissa. lib. 6. vbi promotus de-
bet infra annum promoueri, & si tantum est
lapsum de anno, quod promoueri non posset
per hoc non est ante priuatus, & est ratio, quia
l posset superuenire dispensatio. [l] vt dicit, Io.
Andr per quam tolleretur priuatio, ita hic li-
cet prior esset annalis, virtute constitutionis,
si tamen illa ante lapsum anni tollatur, rema-
net verus prior ex collatione apostolica, &
perpetuus. cum vt supra dixi beneficia eccle-
siastica d: sui natura sint perpetua, nec est
opus alia electione seu institutione, immo es-
set facere iniuriam primæ collationi: vt not.
de sacra. non ite. super rubrica. maximè post
Ioan. Cald. & sic consuluit Lapus de Casti-
glionchio tenendo, quòd beneficium, & con-
cessio Papæ temporaliter intelligantur, vt pu
to, & ipse supponit, in hoc vltimò malè de-
cidit, quia concessio stante constitutione tem-
porali intelligitur: vnde ex cessatione consti-
tutionis attento principio non efficitur per-
petua, quia iudicatur actus secundum tem-
pus constitutionis vigentis tempore actus
m [m] de constitut. cap. fin. C. de legi. l. leges, vnde
ad defectum legis, non deficit actus iam es-
sentiatus de diuor. de iis qui. Nec ob. cap. com
missa, quia ibi concessio erat perpetua origi-
gine, licet ex temporis lapsu sine promotio-
ne veniret priuandus, ex quo cessat priuatio,
remanet concessio secundum Dominum An-
tonium de Butt.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Disputatio.] *Pro hac alleg. videantur Felyn. in cap. per tuas, num. 4. colum. 2. & 3. de maio. & obed. & Cassa. Dec. 4. & 12. num. 9. de præb. & ea quæ scripsi in 11. q. 3. Reg in qua disputo, an beneficia manualia sub regulis reseruatorijs comprehendantur.*

b ¶ Taciturnitas.] *Lapum hic sequitur Felyn. in cap. postulasti, colum. 4. versic. item declara ex verbis Lapi de rescr.*

c ¶ Perpetua.] *Idem voluit Cald. cons. 26. an in reseruationibus, post princ. de præb. Card. consil. 57. ad primum num. 6. & cum hoc tenet Cassa. Deci. 4. num. 53. & decis. 12. num. 9. de præben. vide quæ scripsi in 11. quæstio. Regu. 3. Reseruatoriæ, num. 2. & seq.*

d ¶ Intelligatur.] *Videatur Felyn. in alleg. cap. constitutus. num. 10. de rescr. & iuxta tradi ibi per Felyn. intelligenda sunt, quæ Lap. hic dicit.*

e ¶ Reuocari.] *Infra alleg. 26. disputat, ad si. Card in Clem. vni. §. præmissa, post numerum quartum, vbi distinguit de sup. negli. prælat. Abb. in cap. ad nostram, num. 7. ibi Addit. ad hanc allegat. se remittit de confir. vti. vel inu. Ad quam etiam se remittunt, Felyn in cap. cum accessissent, ante numerum decimum, & Dominus meus post num. 10. de constitu.*

f ¶ Cum inter R.] *Et Arch.in c.præsenti,de offic.ord. lib.6. sequuntur Alex. cons. 123.scripsit ante nu.19. vol.4. vel potius, Barb.inter cons.Alex.idem Barb. in Addi. ad Bal.in l.rescripta,in versic.6.quia, C.de precib.impe.Offe.Felyn.in c.per tuas,nu.4. de maio. & obed. D.meus in c.ad nostram, colum.fi.de confir.vti. vel inu.*

g ¶ Lap de Ca.] *Quem sequitur,& ad eum se remittit Mil. in reper. in ver.beneficium manuale si Abbas. idem etiam voluit Mil. in ver.religiosus non potest consentire,ver. quia Papa prouidendo monacho.*

h ¶ Potestate.] *Papa non præsumitur vti velle plenitudine potestatis, sed potestate ordinaria,Innoc.in c.innotuit, ante num.6. de electio. & per alios quos cito in 20. q. reg.de non indi.iux.for.sup.post num.8.*

i ¶ Superioris.] *Probatur per text.in cap. multum stupeo 3 quæst.6.c.bonæ,2.versic. nec obstabat.de postu.præla.ca.vt nostrum, & ibi per Dominum meum in 1.not.de appel.c.quod translationem,de offic.leg.Ioan. And.post Inno.in cap.inter dilectos, col.3. in fi.versic.item indignum est,quòd ex quo Papa ad se reuocauit prouisionem, vel alij delegauit,ad inferiorem reuertatur, de excess.prælat.& per Rot.1.beneficia collectorum.In no.*

K ¶ In fauorem.] *Contra facit quia ius huiusmodi contineret vtilitatem priuatorum simul tamen publicam, saltem omnium in statuto comprehensorum in se, miserabiliter, quo fit, vt renunciatio non suffragetur, l.inter debitorem,ff.de pac.cap.si diligenti, & ibi per Hostien.Bald. Abba.Mar.Sozzi.num.20.Felyn.num.19.& alibi,de foro Compet.Sozzi.regu.339. in 6. Fallen. pro opin.verò Lapi hic facit, tex.in l.si quis in conscribendo, & ibi per omnes, C.de pact. vbi quòd quilibet renunciare potest iuri in eius fauorem introducto, cap. ad apostolicam de regula,glo.magi.in alleg. cap.si diligenti,in ver.pacto priuatorum,& ibi Doct. de foro compe.Sozzi.in alleg.reg.339. in vers. renunciare iuri suo. In casu autem nostro ius,seu fauor capituli,non autem publicus considerari potest.*

l ¶ Superuenire dispensatio.] *Vide Sozzi.in l.quidam relegatus, ff.de reb. dub. & Tiraquel.de vt.retra.par.1. §.32. post nu. 65.qui Lap.hic sequitur.*

m ¶ Actus.] *Et sic est locus regulæ in delictis,ff. de noxa.*

n ¶ De But.] *~~Cuius opin.~~ contra Lap.verior est, prout per Felyn.in cap.constitutus,numero 10.versic.alios adducit, de rescr. qui postea subdit hanc esse communem opin.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus Bonon.an possit relaxare iuramentum de soluendis vsuris præstito à Bonon.Mutinensi super contractu Bononiito.num.5.*

2 *Forensis quando possit conueniri coram non suo iudice.*

3 *Iurisdictio data à iure ratione contractus quomodo intelligatur.*

4 *Vsura est crimen Ecclesiasticum, & ex officio potest procedi.*

6 *Resolutio contractus ibi potest fieri vbi fit implementum.*

7 *Episcopus Bonon. in casu prædicto nunquid possit procedere in absentem ad declarationem nullitatis contractus.*

8 *Exceptio quod quis non contraxit contra petitionem, quæ continet quod contractus declaretur vsurarius quando opponi debeat.*

9 *Et quid quando quis neget non contraxisse in tali loco.*

10 *Forma purgationis rei.*

11 *Reus in quo casu teneatur producere instrumentum de domo sua.*

12 *Practica quomodo sit procedendum contra eum, qui negauit instrumentum esse confectum.*

A L.

ALLEGATIO X.

1 DIsputat hic plura, † primo an Bo-
a non. episcopus [a] possit relaxare
iuramentum Bonon. de soluendo
vsuras Mutinen. qui vsurariũ con
2 tractum Bononiæ iniuit. † Ad hoc videtur, ꝙ
non, quia non potest forensis ratione contra-
ctus conueniri coram alio non suo iudice, nisi
reperiatur ibidem, vel ibi habeat bona. de fo.
comp. Romana, §. contrahentes, lib. 6. Secũdo
quia hic non agitur ad implementum contra-
ctus seu ad eius obseruantiã, sed ad ipsius con
tractus dissolutionem, & iura quæ dant iuris-
3 dictionem † ratione contractus loquuntur,
quando agitur ad implementum, ad hoc, ff.
sol. matr. l. si cum dotem. Hic multa effundit
inutilia, quod boni dicit est illud, quod cum
agitur ad finem aperiendi viam tantummodo
ad petendum sibi debitum, nec aliquid apertè
petatur dari, vel fieri, sed tantum agitur ad fi-
nem extirpandi vitia suæ dioec. potest in ab-
b sentem procedere, [b] & probat per multa iu-
ra, & argumenta, quòd in vsuris posset ex offi-
4 cio procedere. Et quod vsura sit crimen, † &
delictum ab aliquo non negatur, & quòd sit
c crimen ecclesiasticum, [c] & de quo cognoscit
ecclesia; & in non subiectum, vt in iudæos, de
vsuris. post miserabilem. Secundo quia talis
absolutio surrogatur in locum missionis, quia
ordinarius sententiæ declarandi contractum
vsurarium, & post admissionem potest proce-
dere, non obstante defectu iurisdictionis, ita
in personam ratione contractus, vel delicti:
& ita potest procedi ad hanc absolutionem,
all. dicta doc. quæ allegabo in sequenti du-
5 bio. † Sed absque tanta difficultate satis cre-
d do, ꝙ absoluere [d] potest à iuramento istum
Bono. quia suppositus est ei, & agitur tantum
de tollendo ligamine sibi subiecti; ergo & de
liberanda anima eius; nec aliquid disponit cir
ca personam absentis, & de hoc est casus se-
cundum verum intellectum de foro compet.
6 postulasti. Item, † quia in resolutione contra-
ctus quis sortitur forum, vbi fit implementũ:
vt not. ff. de condit. ind. l. qui certo loco. & in
e l. 1. [e] C. vbi & apud quos, vbi per Bart. sicut,
potest absoluere reum ab impetitione actoris
vbicunq; absentis, ff. de iudi. l. properandum,
7 §. sin autem reus, secundum Anto. de But. † Se-
cundo dubitat, an procedere posset ad decla-
rationem nullitatis contractus vsurarj in ta-
f lem absentem, & breuiter dic, quòd sic: [f] tum
quia in tali non est necessaria litis contestatio,
vt in summaria, vt in clem. dispendiosam, de
iud. iuncta clem. sæpè, de verbo. significa. tum
quia ibi non est prouisum de remedio missio-
g nis, [g] sed agitur ad finem tantum cuiusdam
declarationis in absentem, & proceditur lite
non contestata, vt not. in Authen. si omnes, C.
si vt se ab hæred. abst. & in Authen. qui semel,
C. quomo. & quan. iudex, & narrat dicta Bu-
triga. vtrobique de quibus mentionem feci de
offic. iudi. cap. primo, §. quod si quis petat can
cellari de matricula, &c. potest procedi ad dif
finitiuam. Et ex his concludit etiam ad pri-
mum dictum, quòd cum hæc declaratio suc-
cedat loco missionis, sicut potest procedi ad
missionem per §. contrahentes, ita posset pro-
h cedi ad hanc sententiam [h] ad vtrunque alle-
gat, quia hic agitur de periculo animæ, quo
casu in absentem proceditur ad diffinitiuam
vbicunque sit; in beneficiali, & matrimonia-
li, vt lite non conte. quoniam, §. porrò, & §.
sin autem.
8 Tertio disputat vtrum exceptio, quæ oppo
nitur contra petitionem, vt declaretur contra
ctus vsurarius, si opponatur, ꝙ non contraxit,
an illa debeat opponi ante litis contest. Inno.
dicit, ꝙ opponi debet, ante litis contest. de di-
lat. præterea, & probabitur summariè, idem
i dicit licet non alleget allegans, [i] de rescrip. su
per literis, & quod ibidem, in l. præscriptio-
ne, C. si contra ius vel utili publi. & Hostien.
in §. contrahentes, contrarium sentit, de foro
compet. cum sit, & tenet Ioan. Andr. in Specu.
in titu. de rapto. super ver. sed potest, & Bart.
in l. non exigimus, ff. si quis cau. vide Bart. in
K d. l. præscriptione. [k]
9 Quarto † disputat [l] si opponitur exceptio.
l quod non contraxerit quis in tali loco quis
probet, an dicens contractum, an negans, di-
cit quod spectat onus probandi ad citatum.
m [m] & probabit negatiuam falsam, sed actor in-
strumentum, quo exhibito instrumento pro-
babit se absentem fuisse secundum, l. optimã,
C. de contrahen. & commi. stipu. sed si reus ha
bet instrumentum dicit, quòd cogetur exhibe
re, & hoc, quia non est in potestate actoris, al-
legat no. in decre. i. de proba. vbi dicit quod
non compellitur actor faciens mentionem de
n instrumento in libello illud exhibere, [n] quia
præsumitur non esse penes eum, & sic non co-

gitur in principali, sicut nec in hoc incidenti, quia non est quis ad impossibile cogendus:
30 probat quia licet forma † sit purgationis sicut reus se purgat iurando se innocentem de cri-
o mine, vt purgantes [o] iurent se illud credere: vt not. de pur. can. c. accedens, tamen si induca tur purgatio super defectu natalium, peruertitur modus purgandi, & iurabit se credere fuisse filium legitimum, quia de veritate sciri non potest: vt not. in d. decre. accedens, sic in
31 proposito cogetur reus producere † instrumentum de domo sua, contra id de proba. c. 1. quia illud non producitur contra se sed pro se vt iuuetur in probatione negatiuæ, aut vt negatiua magis coarctetur, & quia illud aliun
32 de haberi non potest. Et † si dicatur quomodo cogetur producere instrumenta, quæ fortè negat confecta, recurretur ad practicam Inn.
p in decre. pe. [p] de fid. instrum. & Io. And: vt si-
q cut petit appellans exhiberi sententiam [q] quia præsumitur esse penes appellatum, mandabitur ipsam exhiberi, & si neget pronunciabit,
r quod illa perpetuo non tueatur; [r] nec commodũ cõsequatur, ad hoc, l. cum quidam, C. de fi. in-
s strum. vbi est casus secundum Bart. [s]

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ An Bonon. episcopus.] *Vide Lud. Roman. sing. 470 Florentiuus contrahit, ad fi. & Fely. in c. 1. ad fi. post num. 31. de iureiuran. qui Lap. hic citat.*

b ¶ Procedere.] *Citatio partis, an sit necessaria in concedenda absolutione, seu habilitatione à iuramento, Doc. variè loquuntur; prout latè per Abb. in c. 1. nu. 10. de iureiu. & ibidem latius per Fel. nu. 23. cũ aliquib. seq. Cur. iun. cons. 152. pr. supponitur, post num. 9. dicit ex communi stilo non requiri citationẽ.*

c ¶ Ecclesiasticum.] *Glo. magna post prin. versic. item de crimine vsurarum, in cap. 1. de offic. ord. Fed. de Sen. seu Lap. ad fin. cons. 245. D. Andreæ, versic. simile quod not. Pau de causis vsurarum. Idem infra alleg. 55. & 70. Gemini. in cap. 1. quæstio. prima, vbi etiam Addi. de vsur. lib. 6. & quòd ecclesia sola cognoscat de vsuris voluit Calder. cons. 3. an causa vsurarum ad fin. & toto cons. sub titu. de iudi. & Dominus meus sequens Cald. & Lap. consil. 170. viso themate, ante num. 3.*

d ¶ Absoluere.] *Contrarium concludere videtur Card in c. 1. de iureiur. siue cõtractus sit factus alibi, siue etiam ibi, quãdo ille in cuius fauorem fuit iuratum est absens, pro hac uerò opin. Lapi, seu Anto de Butr. est cons. Cald. 6. de iureiuran. vbi quòd episcopus iurantis absoluit. & consi. 1. de off. ord. idem voluerunt sequentes Lap. hic Abba. in c. si quis in lect. num. 3. & in repet. post num. 3. uers. dicit, Lap. de for. compe. Franc. Aret. cons. 142. ex facto, ante nu. 9. Sozzi. in l. Libertus, num. 9. ff. de in ius vocan. & Dec. Neap. Capitij 18. in causa nobilis, post num. 6. Fely. in c. licet, ante num. 25. versic. Adde in terminis, de fo. comp. vbi etiam videtur reprehendere, But. hic. Et pro hac absolutione non requiratur citatio partis concludunt Lap. & alios citantes, Ruyn. cons. 170. de tribus, num. 3c. lib. 1. & Afflict. Dec Neap. 120. in causa, num. 10. & hanc dicunt communem, & magis communem.*

e ¶ In l. 1.] *Dic tu in l 2. Et quod iudex contractus, sit etiam iudex distractus, & etiam in distractu actor sequitur forum rei volue runt sequen. Lap. Anto. de But. in c. postulasti, de fo. comp. Alex in addi. ad Bart in l. hæres absens, §. si quis tutelam, in vers. in duobus, ad fi ff de iudi. & Tiraquel. de legib. connu glo. 5. num. 8. in vers. contracter.*

f ¶ Quòd sic.] *Argumentum hoc modo procedit, in causa vsuraria proceditur summariè, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij præalleg. cle. dispendiosam, & ibi gl. in uer. usuris, & Card. q. 31. cum quibusdam seq. ac Vitali. nu. 52. & seq. declarans quando causa vsurarum sit summaria, in causis autem summariè, simpliciter, & cognoscendis litis contestatio non requiritur, d. cle. sæpè, & per Abb. in c. veniens, & post nu. 10. ver. ex prædictis no. de testi. et voluit Rom. cons. 497. diligenter, num. 9. quod*

quod quando proceditur summariè, de plano, &c. quamuis iudiciaria solemnitas remissa videtur, sequitur D. meus, cons. 449. visis, num. 15. Dicet aliquis argumentum hoc bene mihi concludit causam vsurariam nō requirere litis contestatiouem, sed quorsum hoc? Huic respondebo. In causa in qua sententia ferri potest absque litis contestatione, potest procedi contra absentem, prout in alleg. clem. sæpè, & ibi per omnes. de verbo signific. & in c. quoniam frequenter, §. porrò, ibi. si de causa liqueat ad diffinitiuam sententiam procedendum, vt lit. non contest. intellige tamen, vt citatio legitima præcesserit, vt non dicamus idem in sententia declaratoria huiusmodi, quod diximus, in petenda absolutione à iuramento, quòd hic citatio legitima præcedere debeat, probat text. in alleg. clemen. sæpè, §. non sic, versic. citationem verò, & in dicto §. porrò, versic. seu quia peremptoria citatione, &c. & supponunt, Bald. in Authen. si omnes hic alleg. post num. 6. ibi dum tamen sit legitimè citatus, & alij, C. si mi. se ab hære. abs.

g ¶ Misſionis.] *Hæc est alia ratio quarè declaratoria huiusmodi contra absentem ferri possit, quæ est, quia contra huiusmodi creditorem vsurarium litem nō contestantem, seu absentem non posset deueniri ad remedium missionis in possessionem, cum illud competat contra debitores absentes, vel litem non contestantes, non autem contra creditores, vt per Bart. & alios in l. si finita, §. Iulianus, ff. de damn. infec. vnde ad hoc remedium deueniri debet, vt cōtra absentem lite etiam non contestata procedi possit, etiam ad sententiam prout declarat, Iacob. Butrig. in Auth. qui semel hic alleg. colum. penul. versic. Item quæro quare hic potest perueniri ad diffinitiuam lite nō contestata? respondet, ꝙ illud conceditur vbicunque contra absentem aliud auxiliū cessat, videatur Bal. in alleg. autheu. si omnes, num. 5. & seq. & ibi Barba. in addit. in ver. respondet. dicit hanc esse cōem theoricam.*

h ¶ Sententiam.] *Nos ex ijs, quæ diximus supra inferamus vtiliter ad praxim Rom. Cur. ꝙ ex quo tam in causis ordinarijs, qua delegatis cessat missio de qua hic, procedi possit ad sententiam diffinitiuam cōtra absentem, siue ex quo deficit remedium missionis huiusmodi, quod Romæ est inusitatū, siue sanius in causis beneficiarijs, siue alijs spiritualibus, in quibus tam coram ordinarijs, quam coram delegatis contra absentes, vt præmisi, procedi potest, siue sanius in causis prophanis, & tunc si coram delegatis, clausula summariè, etc. semper in rescriptis poni consueuit, de qua clausula latè tracto in 3. cō. in uer. summariè, siue sanius in causis ordinarijs coram Auditore Cameræ, vel altero & duobus alijs ordinarijs, cuius Auditoris Cameræ tribunal & pondere, & numero causarum, ac potestate censuras ecclesiasticas fulminandi omnia alia superat, et cui hodie præfectus est dignissimus, & nunquam satis laudatus Illustriss. D. Flauius Vrsinus. Facultas etiam horum tribunaliū Vicarij Papæ, Gubernatoris Vrbis, & dicti Auditoris Cameræ inter alia continent, vt procedere possint summariè, simpliciter, & de plano, &c. ergo vt vno verbo absoluam contra quemcunque absentem, siue actorē, siue reum procedi poterit ad omnes actus, ēt ad diffinitiuam sententiam.*

i ¶ Allegans.] *Infra alle. 58. prælatus, nu. 3. vbi plura adducit inferēs ad statutū, vt ibi.*

K ¶ Præscriptione.] *Vbi etiam videantur, Cyn. & Bald. & infra alleg. 58. num. 3. & Domini. in alleg. §. contrahentes, & ibidem omnino, Phil. Fran. in 6. no. vbi etiam adducit hanc alle. 10. Alex. in l. ex quacunque, nu. 16. ff. si quis in ius voca. vbi plures refert tenentes cum Innoc. hic, alle. Fel. in c. si clericus laicum, colum. 2. in 2. lim. de for. compe. & Cur ium. consi. 124. maturè, nu. 6. vbi quòd conclusio Inno. est vera, & communis, quòd quando quis non habet regulariter iurisdictionē contra aliquem, sed in*

aliquo casu speciali, puta si Florentinus citaretur Ianuæ pro contractu ibi celebrato, & ipse opponeret se non debere citari, & non esse suppositum iurisdictioni illius iudicis, quia negat se vnquam ibi contraxisse, necesse erit, quòd ante quam ad vlteriora procedatur circa expeditionem causæ, primo cognoscatur summariè, an contraxerit ibi, vel non, & postea pronuncietur super competentia.

l ¶ Quarto.] *Sequitur Felyn. in c. 1. post nume. 27. de proba.*

m ¶ Ad citatum.] *Pro huius quarti dubij intellectu, & verborum hic positorum videatur infra alleg. 58. prælatus, colum. antepen. vers. D. Franc. de Boic. & postea, col. penult. vers. Dicit tamen D. Franciscus, quod dicto casu onus probandi spectat ad citatū, quia fundata est intentio citantis, &c. Et cum supponatur dubiū, an iudex esset competens, vel non, citatio interim suos operatur effectus, ad ea, quæ adduco in 40. q. Reg. de Anna. num. 5.*

n ¶ Exhibere.] *Rot. 488. no. si in libello. in anti. distinguit. & Rot. & hoc dictum Lapi sequitur Felyn. in alleg. c. de probat. post num. 27. in Restrictione 3.*

o ¶ Purgantes.] *His diebus religiosissimus, & omni virtute ornatus Illustriss. & Reuerendiss. Cardinalis Pisarum, & alij sanctissimæ inquisitioni præfecti in causa prætensæ Hæresis mandarunt Stasio de censa clienti meo, sub ditione dignissimi, & Illustrissimi Cardinalis Iesualdi existentis, quòd se purgaret per sex compurgatores ab obiecto hæresis crimine, consului iuramentum per Stasium præstandum concludere debere, quòd ipse ab obiecto crimine immunis erat quin immo contrarium tenuit, & tenet, & idem quod sancta mater ecclesia, iuxta formam tradi. per Hostien. in Sum. in titu. de purga. can. §. qualiter fieri debeat, & Spec. de Abolitio. & purga. Compurgatores verò iuramentum hoc modo subire debebant videlicet. Quòd ipsi credunt Stasium verū iurasse, & quòd secundum eorum conscientiam immunis fuit, & est ab obiecto crimine hæresis, & credunt illum veritatem dixisse, iuxta text. in c. quoties, & c. fi. in fin. de purga. cano. & per Hostien. & Spec. vbi supra, per Lap. infra alle. 53. factum, nu. 6. alleg. 82. in causa, ante num. 5. & ad alia, quæ adduxi in con. per me desuper confecto. clientemque meum innocentem, & immunem ab omni hæresis crimine post multas disputationes declarari obtinui.*

p ¶ Pen.] *Vult dicere in decre, G. perpetuus, & doctr. Innoc. ibi, & dictum Lapi hic communiter approbatur, vt per Anto. de But. & Abba. in dicto c. G, perpetuus, colum. 3. versic. & dicit, quòd eam sequitur Lap. & Innocen. & Lap. hic licet non citet alleg. refert Ludo. Roman. in l. 1. §. editiones, post num. 10 ff. de eden. & subdit Roman. quòd communis practica sequitur dictum Innocen. & idem Romanus, in l. 2. post num. 10. licet corruptè alleg. hanc citet, C. eo. & opi. Innoc. dicit communem, & hoc dictum Lapi corrobat, Dominus meus Phil. Dec. in alleg. c. 1. post num. 66. vers. primus est in eo, qui negat. de probat.*

q ¶ Sententiam.] *Idem voluerunt Anch. in c. 1. circa medium, versic. sed hic quæritur pone, quòd pars appellata, de appel. lib. 6. & Franc. in c. Romana, §. si uerò, ante nume. 13. eod. tit. & lib.*

r ¶ Non tueatur.] *Seu non reperitur, vel non credatur, seu non iuuetur, hæc est Praxis Inn. in alle. c. G. perpetuus, quem etiam sequi videtur iuxta terminos nostros, Fed. Sen. consi. 202. audiui, & Anch. in d. c. 1. in 9 q. col. 3. de appel. lib. 6 & D. meus in alle. c. 1. post nu. 66. vbi hanc opin. communem dicit. de proba. & Lap. hic sequuntur Mil. in reper. in ver. appellans vlti. & Felyn. in dicto cap. G. perpetuus num. 10. vide omnino Iaso. in l. is apud quem, num. 10. & sequi Lap. & alios citat, latè discutiens, C. de eden. & ibid. Dominum meū Phil. Dec. num. 26. & seq.*

f ¶ Bar.] *Et per eundem Bar. in l. 1. §. eden da, ff. de eden. quem sequitur Guid. Papæ, Dec. 245. si aliquis.*

SVMMARIVM.

1 *Parochiani, & patroni an ratione sui interesse possint agere contra rectorem ecclesiæ, vt declaretur priuatus stante constitutione, concubinarium ipso iure fore priuatum.*

2 *Parochianorum intereße quod sit.*

ALLEGATIO XI.

1 Tractat † hic an parochiani [a] ratione sui interesse periculi animæ in percipiendo sacramenta: & patronus rõne sui interesse, vt possit præsentare, possit agere, vt rector declaretur remotus ab ecclesia ex verbis constitutionis legati dictantis cõcubinarium [b] priuatum ipso iure, & habentes potestatem prouidendi posse prouidere, hoc declarato. Posito quod agentes sint laici, & viles, videtur quod non quia tales remouentur ab accusatione; de accus. cum. p. [c] cum materia, [d] & quia ex quo priuatus est ipso iure declaratio videtur superflua. Determinat contra quia laicus, & vilis ratione sui interesse agit contra clericum de crimine ciuiliter, & etiam criminaliter. [e] 4. q. 6. omnibus. de testi. de cętero. hic patronus [f] prosequitur suum interesse, quia vult præsentare. † Item parochianorum interesse est, vt recipiant sacramenta ecclesiastica ab eo quorum interest, ad hoc de elect. dudum. 2. & quod talis ad hoc agere possit not de electio. querelam, non obst. secundo quia constitutio est fundata super cõstitutione legati, quæ vult quòd demum eligere possit, vel prouidere quando hoc est declaratum. Item dato quòd possit procedere ad electionem sine prædicta declaratione [g] tamen honestius est fieri declarationem ne postea in executione negocij surgat difficultas, ad hoc de homi. pro humani, lib. 6. in fin. quę ibi no. ad hoc glo. de elec. com missa. in ver. iusto impedimẽto, eo. lib. ad hoc, quòd not. in c. licet episcopus, de præben. lib. 6. super ver. vocato in fi. & Io. Andr. in Spec. de appel. super rubr. & quod not. in Spec. de suppl. negli. prel. §. est autem illa. in fi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An parochiani.] *Fed. de Sen. cons. 23. Titius electus post num. 3. ponderat laicorum parochianorum interesse habere bonum prælatum, canonicè institutum, a quo ecclesiastica sacramenta recipere possint. Et Feder. ibi, & Lap. hic sequuntur And. Barb. in vlt. Apostil. in fi. ad Bal. in l. iubemus, C. de sacro. eccl. pro hac alle. vide plura per Io. Bapt. Ferret. conf. 183. visis alleg. quem miror non citasse Lap. hic, & Lap. hic sequitur, alios etiam referens, Ioan. de Syl. de benefic. par. 2. q. vlt. col. pen. & fin.*

b ¶ Concubinarium.] *Triginta pœnas contra concubinarios vide per Rebuff. super concor. rubr. de publi. concubi. post prin. contra concubinarios habemus Conc. Lateran. sub Leone X. Seß. 9. de refor. curiæ. & nouissimè Concil. Triden. Sessio. 24. in decre. de refor. matrimo. c. 8. incipien. graue peccatum, & sessione 25. cap. 14. quam turpe. in decre. reform.*

c ¶ Cum p.] *Et ibi Abb. post glo. num. 6. col ligit quatuor membra, subdens fallentias de quibus hic, & Addit. ibi remittit se ad hanc alleg.*

d ¶ Cum mate.] *Et c. ex parte A. & ca. de cętero. de testi. c. sicut sacerdotes, & ibi Gemin. 2. q. 7. & per Sozzi. reg. 409. in vers. testes laici contra clericos. Amplia. etiã vt laicus non possit accusare clericum primæ tonsuræ prout in Sing. Ant. Corset. in vers. accusatio. vbi quærit an laicus possit accusare clericum primæ tonsuræ, & si aliter nõ caueatur non differt clericus primæ tonsuræ, ab alijs, prout per Alex. conf. 8. videtur lib. 1. Abb. in c. cum non ab homine in 2. not. vbi etiam plures, additiones, de iudi. & ad ea, quæ adduco, in 1. quæst. 24. reg. nu. 2. & sequen.*

e ¶ Criminaliter.] *Hoc non videtur verũ, quia laici solũ criminaliter accusant quando suam, vel suorum iniuriam prosequũtur, & in quibusdã criminibus exceptis, vt per Ant. & Abb. in c. de cętero. de testi. & ibidem, Fel. nu. 9. & 10. in 6. & 7 limi. & per eundem Abb. in c. ex parte, col. 5. ver. item fallit,*

fallit, & ante, & ibi magna addit. quæ Lap. bic citat, & ibidem Fely. ante nu. 12. in 5. fallen. eo. Et quod patronus non possit criminaliter accusare presbyterum dilapidantē, seu inhonestè viuentem concludit alios adducens Rocc. de iu. patr. in versic. onerosum, q. 1. post nu. 2 vers. limita, vt non procedat, & Lamber. in eo tracta. in 3. art. 2. q. princ. 3. lib. Nisi defendendo Lap. dicamus, quòd hoc crimen erat notorium, quo casu laycus etiam criminaliter accusare possit, prout in c. cum dilectus, de purga. cano. per Abb. in c. cum non ab homine, colum. 8. de iudi. per eundem Abb in alleg. c. de cæt ero, & ibidem per Felyn. in 2. limit. num 6. de testi. & per Sozzi. in alleg reg. 409. in 2. fallen.

f ¶ Patronus.] *Quòd patronus, & parrochianus admittantur ad denũciandum, seu accusandum ciuiliter, concludunt omnes in alleg. c. ex parte, de testi. prout per Fel. ibi, num. 8. in 1. fallen. & de Sen. cons. 23. Titius, colum. 2. & Roc. de iure patro. in vers. onerosum, post num. 2. vers secus quantum ad procedendum ciuiliter, latè Lamb. in dicto tract. in 2. art. 2. quæst. princ. 3. lib.*

g ¶ Declaratione.] *Declaratoria quando requiratur vide per Abb. in c. peruenit, 1. num. 5. de appel. per Roman. cons. 482. in casu, num. 6. & per Fel. in c. 1. numero 42. de constit & latius in c. Rodulphus, in ver. sed declaratoria. de rescr.*

SVMMARIVM.

1 *Mandatum habens ad locandum pro quinque annis, an vltra illos quinque possit locare pro alijs quinque & sic successiuè.*

2 *Mandatum habens ad locãdum bona Ecclesiæ, an possit locare Ecclesiã, vel campanile, vel domos contiguas Ecclesiæ.*

3 *Ecclesia non potest locari.*

4 *Prælati inferiores non possunt committere curam inferiorum parochianorum.*

ALLEGATIO XII.

1 Disputat hic † an habens mãdatum a prælato ad locãdum pro quinq; annis possit locare ad quinque annos proximos, & primo finito termino possit incontinenti ad alios quinque, & sic successiuè an possit facere eodem instanti plures locationes. Primo allegat defectũ consensus capituli ad tales locationes, de his, quæ fi. a præ. nouit; &c. quanto; ad hoc de rescrip. edoceri. Secundo quia locationes sunt factæ ad non modicum tempus, quòd non potest: quia est species alienationis, vt in Clemen. 1.
a [a] de rebus. ecclesiæ non alien. Nec obst. quòd nulla excedat quinquennium, quia hic æquipollet vnam facere, vel immediatè, & successiuè plures: quia quod vna via, &c. de reg. iur. cum quid vna via; vel saltem vltimæ locationes ex quibus transgressum est tempus non valuerunt, ad hoc decre. ad apostolicæ, de dona. & 1. gloss. in ver. reuocare vbi Ioan. And. Tertio: quia dictus procur. non habuit mandatum, nisi pro vna locatione quinquennij, & proximi, l. boues, §. hoc sermone, ff. de verbo. signific. de præben. non potest, libro 6.
2 Secũdo † disputat an in mandato ad locandum omnia, & singula bona, & possessiones ecclesiæ veniat, vt possit locare ecclesiam, vel
b campanile, vel domos contiguas [b] ecclesiæ, & habitationes canonicorum, & plebem ecclesiæ. dicit, quod non, quia locando ecclesiam non locat bona ecclesię: ad hoc glos. in Clemen. 1 super verbo inserta. de concess. præ-
c ben. ad hoc de rescrip. susceptum. [c] Item
3 † quia ecclesia non potest locari decre. 2. [d] vbi
d glos. not. ne. præl. vic. suas, & Host. in c. fin. 10. q. 1. sacerdos. & c. sequen. 16. q. 7. c. 2. nec excusat authoritas episcopi, de deci. quamuis, & cap. prohibemus. Immo nec clerico licet ecclesiam curatam locare, quia per se debet deseruire, non per alium: de præben. extirpandæ, §. qui verò. de elect. licet canon, lib. 6. vn de quando propter absentiam dispẽsatur, ponitur ibi vicarius per episcopum, de elec. cum
4 ex eo. lib. 6. & ibi dicit, Io. And. quòd prælati † inferiores non possunt committere curas inferiorum parochianorum, ideo hic locare ecclesiam non venit in generali mandato. de offic. vicar. cum in generali, libro sexto, & idem per omnia de campanili, quia pars est ecclesiæ.

e fiæ,& debent ibi stare campanç [e] ad cõuocandum populũ.de homi.ex literis, &c.Ioannes de off.cust.c.j.& 2.de quo de sen.exc.in Rub.
f Idem de cimiterio [f] quia gaudet eodem priuilegio cum ecclesia.16.q.3.quisquis,de con sec.eccl.vel alt.consuluisti.de immu.eccl.c.fi.
g Idem de domib. contiguis [g] habitationibus clericorum,& septa ecclesiæ.30.passuum circumcirca,17.q.4.si quis contumax.in c.si quis in atrio.22.q.4.metuentes,c.causam,2.q.si q s inuentus,& c.constitutus.4.q.j.sanctorum,& gl. in d.ca.constitutus, & quantum sit passus habetur in d.c.sicut i sacro.Adhoc ꝙ no.Spe. de iniur.vers.potest,& de immu.eccl.in 2.forma.Item cum habitatio domus,& septa ecclesiæ sit cõis prælato,& canonicis, & quilibet tenetur ad residentiam, nõ potest locare prçlatus habitationem ipsorum clericorum, nec eos iure habitationis priuare, secundum Anton.de Butr.

Addit. Quint.Mandosij.

a ¶ Clemen.1.] *Ad fi. & ibi Card. qui idẽ tenet in 5.quæst. Idem etiam voluit Cald. consil.11.vbi etiam Gemin. in Addi.de iu reiur.Ant.de But.in c.Apostolicæ, de donatio.& Alex.cons.165.visis, libro 2.& cons.104.in causa,nu.6.lib.3.vbi allegat, & sequitur Lap.hic.Idem etiam concludit Alexan.in l.si domus,§.fin.ad finem, ff.de leg.1.Idem voluit Fel.plures citans in ca. quæ in ecclesiarum,post nu.87.vers.similiter si in locatione ad longissimum tempus, postea vers.similiter si fiat locatio ad tempus non longum,vbi comprobat hãc Alle. & idem Fel.qui cum Lapo tenet in ca.plerunq;,de rescrip.Et hçc opin.Lapi communiter tenetur, quem etiam sequuntur Firma.in suo repertor.in ver.episcopus non potest locare,Iason.in l.manumissiones, post numerum 7.& Claud.Seysel ante num.6. ff.de in[illegible] iur.And.Tiraq.de vtr. retrac. tit.2.in præfat.numero 11.versicu.sed huic sententiæ,& Apostil ad Bal.in l. voluntatis, in ver.idem puto, licet contrarium tenuerit ibi Bald.& malè, C.de fideicommiss.*

b Domos contiguas.] *Quod requiratur speciale mandatum ad locandum domos ecclesiæ cõtiguas est singulare dictum,& Lap. referunt,& sequuntur Lud.Rom.Sing.39. an habeus,& licet relinquat cogitandum, subdit authoritatem Lapi magnam esse, & Firma.qui sequitur Lap.hic, & Rom.d. sing.licet illius numerum non citet,in uerbo domus contigua,ecclesiæ, & in verbo, mandatum speciale requiritur ad locandum.*

c ¶Susceptum,lib.6.] *Puto quod arguat a mandato sedis Apostolicis super recipienda resignatione beneficij, illoque conferendo ad mandatum prælati ad locandum, ut sicut illud extra terminos suos tantum, & quo ad specificata solum operari debeat, dicto c.susceptum.Et generale est,quod literç beneficiariæ strictè,& in suis proprijs terminis interpretandæ veniunt.c. quamuis, & c.cui non,de prabeu.eo.lib.& per Card. in clem.prima,quæst.7. nume.15.de conc. præben.*

d ¶ Decre.2.&c.] *Præceden.& seq. De locatione redditũum beneficiorum tracto super signat.Gratiç sub rub.de Indult.locan. redditus benef.*

e Campanæ.] *Per campanas prædicatores significantur,qui instar campanarum omnes ad fidem vocant.dicente Domino Clama ne cesses,quasi tuba exalta uocem tuã, prout Esaiæ 58.Et Deus præcepit Moysi vt Sacerdos tabernaculum ingrediens tintinabulis ambiretur.prout Exod.28.& c. sit rector 43. distin. Campanæ in ecclesia institutæ sunt vltra officium connocandi omnes ad expellendos etiam hostiles exercitus,adfulgura, grandines, & tempestates tollendas,prout hæc,& alia uidere licet in benedictionum Campanarum formula, & legere est in libro rationale diuinorum nuncupato, libro primo, sub rubrica de campanis. Videatur etiam Ioann. de Syl. de benefic.parte prima, q.5. numero 82. & seq.*

Cimi-

f ¶ Cimiterio.] *Quod ecclesiæ pars dicitur ad Rot. Bisig. 2. de præb. in antiq. & 197. in no. Mil. in reper. in ver. gratiam habens acceptandi beneficia in certa Ecclesia, et per Fel. in cap. ex parte 2. post numero 2. de rescrip.*

g ¶ Contiguis.] *Refert, & sequitur Calcan. cons. 125. in causa, num. 22.*

SVMMARIVM.

1 *Religiosus excommunicans subditos monitione non præmissa, an incurrat irregularitatem si postea celebrat ignorans se suspensum a iure pro tali excommunicatione.*

2 *Generalis habens ex priuilegio, quod possit absoluere ab irregularitate, præterquam si grauis sit excessus, an possit irregularitatem absoluere, quæ propter excommunicationem latam monitione non præmissa euenit.*

3 *Legatus, an possit absoluere irregularem, qui incurrit irregularitatem celebrando, cum sit suspensus.*

ALLEGATIO XIII.

a HIc cōcludit[a] religiosum † non ex-
1 cusari ab errore iuris, quia excom
b municauit monitione [b] non præmissa, & quòd celebrauerit suspensus ignorans pœnam irregularitatis, quia po
c tuit consulere peritiores, [c] quia licet excusetur ab apicibus iuris, excusatur quo ad extenuandam grauitatem delicti, non quo ad tol-
d lendum delictum [d] ex toto.

2 Secundo † concludit [e] quod ex priuilegio
e quo minister potest absoluere ab irregularitate præterquā si grauis sit excessus possit absoluere ab irregularitate propter celebrationem diuinorum, qui suspēsus est eo, quia excommunicauit monitione non præmissa, vt priuilegium aliquid operetur, cum omnis irregularitas surgat a causa graui immediata, sed a remota potest esse leuis, attenta causa remota excommunicandi sine monitione.

3 Concludit † etiam legatum posse absoluere irregularem, qui incurrit in irregularitatem celebrando, cum sit suspensus, dummodo nō celebret in contemptum, de quo de excom.
f cle. in cler.[f]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Hic concludit.] *Hoc primum dictū Lapi limita non procedere quando excommunicatio fertur pro futuris culpis, quo casu non requiritur alia monitio, quia tempus monet, seu dies interpellat. Archid. in capit. indignè, post num. 2. 12. q. 2. & Fely. in cap. cum sit Romana, num. 22. de appel. vbi hanc Alleg. cum alia infra 73. concordat vt inter se non sint contrariæ, cum illa de excommunicatione pro culpis futuris loquatur, hæc vtro non sit intelligenda pro culpis futuris.*

b ¶ Monitione.] *Et sic contra tex. in capit. sacro. in 1. respon. de sent. excommun. & in c. 1. iun. glo. in ver. causam, in prin. eodem. lib. 6. & infra Alleg. 73 prælatus, ubi plura ad rem tractabo. Idem etiam voluit Cardinal. in c. peruenit, in princ. de deci. & ibi Apostil. in ver. excommunicatio, sequitur Lap. hic.*

c Peritiores.] *Iuxta tex. in l. regula, §. sed iuris ignorantiam, ff. de iur. & fa igno. gloss. Bal. & Alex. num. 2. & alij in l. iuris, C. qui admit & Dyn. in Reg. ignorantia, ubi bona Addit.*

d ¶ Delictum.] *Idem sentit Arist 3. libro Ethico. ca. 5. dum inquit puniunt etiam eos qui aliquid eorum ignorant, quæ legibus continentur, quæ quidem scire oportet, nec sunt difficilia cognitu. Videatur Bald. in l. venditione, num. 3. vers. vel quia passus erat difficilis in iure. C. de vsucap. pro empt. & omnino per Fel. in c. de quarta, num. 27. & seq. de rescrip. Et de errore iuris prohibitorio, ex quo sequitur actus reprobatio per Aimo. Crauet. de antiq. tempo. parte 4. nu. 164. & ante, et post, vbi plura circa iuris ignorantiam, an autem, & quæ differentia*

rentia sit inter ignorantiam, & errorem, vide per Bal. in l. falsus, colum. 5. post numerum. 5. vers. & scias quod aliud. C. de furt. & per D. meum, consil. 351. in casu, ad finem.

c ¶Secundo concludit.] *Ex hac secunda conclus. Lapi duo elici possunt, quorum vtrunque non paruam difficultatem habere uidetur. Alterum est quod omnis irregularitas procedat a causa graui, si de immediata, seu proxima loquamur. Alterum vero quod causa remota irregularitatis, quæ fuit quia excommunicauit monitione non præmissa, fuerit, seu sit leuis. Primum negari posset, immo do instantiam in contrarium, potest ne dici causa grauis immediata irregularitatis erga illum, qui ut prætor in caussis criminalibus iudicauit? vel tulit sententias sanguinis, propter quas sequuta sint vltima supplicia? Tales enim non videntur demeruisse, ad c. quæsitum, 23. q. 4. & ad alia quę adduco super signa, gratiæ dum de absolut. ab homicidio tracto, vers. quando illi. Idem etiam dico de aduocatis in huiusmodi causis criminalibus, & de familiaribus a secretis dominorum in bello existentium, de quibus ibidem loquor. Alterum etiam sat dubium videtur, immo potius contrarium concludendũ esset. Si enim consideremus illam causam remotam propter quam iste suspensus asseritur, videlicet quia absque monitione excommunicauit, concludemus illum in legem commisisse, quippe qui nec verba, nec sententiam legis seruauit, ad tex. in l. contra legem, ff. de legibus. contrauenit enim concilio, & decreto pontificio, de quo in capit. sacro. de sent. excom. Insuper nõ seruata debita forma excommunicauit aliquem, quæ excommunicatio morti æquiparatur, iuxta text. in ca. per venerabilem, §. pe. ibi, mori præcipitur, idest p excommunicationis sententiam velut mortuus a communione fideliũ separari, qui fil. sint legit. Qui vult tenere opin. Lapi ad primum obiectum respondere poterit, quod causa immediata cuiusuis irregularitatis grauis habetur, & in casib. per me supra adductis, cum non conueniat virum sanguinis circa diuina se immiscere, dicente Domino Dauidi, non ędificabis mihi templum, quia vir sanguinis es. 1. Paralipo. 28. & sat est quod in præmissis, & alijs casibus iura diuina, seu canonica statuerunt tales, & alios irregulares esse ex illa causa immediata. Quo ad secundum respondere possumus, quòd causa remota non videtur grauis, sed leuis, saltem supposita ignoratia illius canonis cõtrarium statuentis, prout Lap. in princip. supponit, & propterea in primo membro subdit, quod talis ignorantia delictum extenuat, licet non tollat in totum, unde sumus in delicto extenuato, & sic leui.*

f ¶Cleri.] *Ego puto quod allegare voluerit, c. clerici. iun. glo. de cler. excommunic. min. vbi etiam videatur Host. Ioan. Andr. & Abb. colum. 2. vers. dicit etiam. De hoc dicto Lapi meminit, & illud sequitur addit. ad Abb. in d. c. clerici, in vers. quæritur, ad finem. Videatur etiam Abb. in cap. pen. numero 3. cum aliquibus sequ. & ibi Apostil. ad hanc alleg. se remittit. de off. leg. Videatur etiam Paris. consil. 28. ad resolutionem, num. 37. & seq. vol. 4. qui sequitur Abb. in dicto c. penul. Et quia legati in suis facultatibus hodie hoc, & alia similia, & forsan maiora habent, non est opus aliter discutere, tanto magis quia aliqui Docto. vbi supra dicunt hoc magis consistere in facto, quam in iure. Et propterea dixerunt Lap. Abb. in c. 1. § caueant, & Gemin. ante numerum 6. & etiam Franc. post prin. citans, & sequens Lap. hic de sentent. excommunicatio. libro 6. quod consuetudo habet, quod cum talibus, qui claues non contempserunt, possit legatus de latere dispensare.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Legatus potest vnum beneficium reseruare,& inhibere,& etiam executor ab eo deputatus.*

2 *Singularibus de capitulo non licet ignorare ea quæ facta fuerunt in capitulo.*

3 *Inhibitio,& decretũ legati,au ligent ignorantem.*

4 *Reseruatio prębendę uacantis, uel uacaturę,an extendatur ad ecclesiam non numeratam.*

5 *Determinato numero canonicorum intelligitur determinatus numerus præbẽdarum,& e conuerso.*

6 *Si mandatur prouideri de canonicatu, & prębenda cum uacauerint & in ecclesia non sit numerus prębendę prouidẽdum erit de canonicatu.*

7 *Renunciatio beneficij semper debet in manibus prębati fieri, qui potest inuitum destituere.*

ALLEGATIO XIIII.

1 Conclusio prima est in hac allega
a tione quod sicut potest † legatus reseruare [a] vnum beneficium, &
b inhibere,ita executor [b] ab eo deputatus,alleg.ad hoc de conces.præben. c. 1. libro 6.ad præ.alleg.de præben.si absenti, libro 6.de off.leg.præsenti,& cap.sequenti.

2 Secunda †conclusio.non licet ignorare canonico ea quæ fiunt in capitulo.alle.Io.And. de conces.præbẽ.c.1.libro 6.super ver.inter-
c ponentes,[c] & alleg.glo.de simo. dilectus, in ver.officialibus,vide tex,de rescrip. eam te.

3 d Tertia † ꝙ inhibitio & decretum [d] legati
e ligat [e] ignorantem etiam si sint legati alleg. Innoc.in decre.cum dilectus,de iure patr. & Ioan.And.de præben.si apostolicæ, lib.6.super gl.not.per iura, & sic possunt legati scienter,vel ignoranter sicut Papa. alleg. dictum Pau.in clemen.1. de conces.præben in verbo attentari.

4 Quarta † conclusio quod reseruatio præbendæ vacantis, vel vacaturæ extendatur ad ecclesiam non numeratam,alleg.dictum Hostien.de conces.præben. ex parte cister. & di-
f ctum Pau.in clem.literas,de rescrip.& gl.[f] de conces.præben.c.1.lib.6.

g Quinta [g] conclusio,ꝙ eo,ꝙ in ecclesia portiones assignantur,& debentur canonicis, eo ipso probatur numerata, quia portionis appellatione intelligendo, in potiori significatu intelligendum est, secundum consuetum modum loquendi,de verb.signifi. § quem.de senten.excom.quamuis.

5 Sexta conclusio, ꝙ eo ꝙ in ecclesia est determinatus numerus canonicorum semper intelligitur statutus certus numerus præbendarum portionum, & ibi possibilis est vacatio,alleg.Innoc.in capit.ex parte, de conces. præben.Compos.de rescrip.c.in glo. magna. ver.Item quid si Papa mandat. & in c.constitutus,in fine,Innoc.de præben.dilectus, alle. de constitu.translato.Idem e contra quia determinato numero præbendarum intelligitur determinatus numerus canonicorum,alleg.glos.in cap.ex parte cister.de conces.præben.in uer.distinctè.

h Septima [h] si mandetur prouideri de cano-
6 nicatu,† & præbenda cum vacauerit, licet nõ sit ibi numerus præbendarum, & secundum vnam opin.si de præbenda non potest, prouidebitur de canonicatu,ex quo illi parti mandati prouideri potest,& habebit alias portiones alleg.quia si non potest toti mandato parere parendum est parti diuiduæ cui potest, not.gl.de rescr.constitutus,& in c.si capitulo de conces.præben.lib.6.de præben. dilectus, eodem tit.si clericus,§.verum,lib.6.de do. & contumac.cum dilecti, quod quia talia separabilia,&c.vt in regula vtile per inutil. Et sæpè confertur canonicatus sub expectatione præbendæ.de præben.si postquam,libro 6.& eodem tit.ei cui.& sic nomen præbendæ large intelligitur de manuali,arg.de præben.cũ olim,de verb.sign.ad hoc quod not. Io. And. de const.cum M.post Comp.super gl.v.ergo. Ad hoc.1.q.3.§.alleg.quia si mandetur prouideri de vacanti, & nihil vacat prouideri poterit de cõibus redditibus,no. Inno.de præb. relatum. Nec obst.si dicatur ꝙ rescriptum est surreptitium in quantũ dicit (ꝙ vacatura) & sic totum conquassatur,quia non est surreptitium,sed non includitur, & sic est defectus inclusionis, sicut si impetrarem mihi prouideri in aliqua ecclesiarum diœcesis, non exclu-

cluderetur ab Ecclesia Cathedrali vitio surreptionis, sed quia non extenditur.

i Vltimo [i] †probat opin. Innoc. quod renunciatio debeat fieri, aut in manibus episcopi, aut in manibus prælati, qui potest inuitum destituere, & est ratio secundum Cald. vt ipse dicit, quia renunciatio, & attentatio habet vim cuiusdam destitutionis, quia per hoc desinit

K esse prælatus renuncians, [k] ad hoc quod not. Ioan. Andr. in capitu. cum ex iniuncto. super gloss. finali, de hæreti. & sic dicit se obtinuisse.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Legatus.] *Hic supponitur quod legatus a latere reseruare possit, quod etiam probatur per tex. in c. cum dilectus, de iur. patr. & ibi per Abb. in 1. notab. & per Feder. de Sen. consil. 65. infrascriptæ, col. 2. in 2. dub. vers. sed legati, Mil. in reper. in ver. legatus a latere, potest beneficia reseruare. Quod tamen intelligendum est iuxta moderationem, c. præsenti, & c. deliberatione. de off. leg. libro 6. hic alle. De duplici reseruatione legati. Videlicet, quando beneficiũ nominat. Altera vero sub hac forma reseruamus collationi nostræ primum beneficium vacaturum, quod. N. duxerit acceptandum, vide per Aene. de Falco. in trac. reser. in 2. par. in 5. prælu. incipien. potest duobus modis reseruare legatus de latere. Et licet Ioan. And. in c. si eum, de præben. dubitet, an legatus de latere possit reseruare cum clausula acceptandi. Alij tamen ut referunt Dom. & Phil. Franc. in eod. cap. versus finem, hoc expressè tenent diuersis rationibus. Idem etiam voluit Fed. de Sen. dicto consilio 65. ad finem, 2. dub. sequitur Aene. de Falco. ad fi. dicti 4. prælu. Aduertendum tamen est quod Doct. in locis supra adductis concludunt quod licet legatus a latere possit reseruare beneficiũ vacaturũ, illud tamen conferre non potest, nec ius ad illud in re, vel ad rem dare, hęc enim ad solum Papam spectant propter c. 2. & seq et ex tenore, de conces. præb. & d. c. cũ dilectus, ubi Abb. in 1. not. de iure pat pro præmissis etiam videatur Gasp. de Peru. in tra. Reser. in ver. sequitur modo videre de legato, & per Lamber. de iure patr. post prin. 8. q. 3. par. 2. lib. num. 2. & seq.*

b ¶ Exequutor] *Cum Lapo hic cõcludunt Gem. & Phil. Fran. in alle. c. pręsenti, ille, in fine, vers. sed an executor deputatus, & hic post prin. de off. leg. & idem Fran. in c. §. sanè, in princ. de conces. pręben. lib. 6. Et quod executor decretum interponere possit sicut legatus. Fed. de Sen. consil. 297. legatus, col. 2. vers. quod legatus. Et simile in executore papæ, vt sicut papa inhibere possit, Oldr. cons. 319. super in princ. & col. 2. in princ. ibi post inhibitionem, vel reseruationem, &c.*

c ¶ Imponentes.] *Vbi Io. Andr. post nu. 17. refert quendam Franc. Vercel. notasse quod non licet illis de capitulo ignorare quæ ibi fiunt. Et Lap. sequi. Ioan. Fran. Paui. de off. & pote. cap. se. uacan. in 5 prælu. ad fi. vers. Et quod non licet singulis de capitulo ea quę fiunt in capitulo, in libro meo deest verbum, ignorare.*

d ¶ Decretum.] *Scilicet irritans quod emanat sub ijs verbis, irritum quoque, & inane decernimus si secus sup ijs a quoquã quauis authoritate scienter, vel ignoranter cõtigerit attentari. De decreto irritãti, illiusque effectu tractaui in 4. q. 7. Regu Cancel. Quòd decretum irritans Papę liget etiam ignorantes probant tex. in c. si eo tempore. iun. gloss. in ver. ignoranter, de elect. lib. 6. in cap. 1. & cap. si soli, de conces. præb. eod. lib. Lap. infra Alleg. 84. D. Papa Zenzel. in extrau. execrabilis Ioan. 22. §. quę omnia in glos. in uer. irritum, Cassa. Dec. 3. de Decre. in reser. in priu. Ruin. cons. 70. quia id, nume. 8. uol. 5. Et hoc apud omnes pro indubitabili habetur. Fallit conclus. præmissa quo ad pœnas, & censuras, & sic decretum Papæ quo ad pœnas, & censuras, non ligabit ignorantes, sed tantum quo ad nullitatẽ actus, prout per Io. And. in c tibi qui,*

qui super glo. in ver. decretum, de rescript. libro 6. & in c. illo qui. de praeben. eod. lib. Franc. in c. 1. §. 1. nume. 4. de concess. praeb. eod. lib. Fel. in c. caeterum, num. 19. & ante, de rescrip. in 1. restrictio. vers. sed clausula decreti non afficit ignorantes quo ad poenam, & latius in 3. restrictio. vers. Non tamen afficit ignorantes. Alciat. in tracta. de verbo. sign. lib. 2. num. 38. vers. sicut & pontificis decretum, quo etiam ignorantes malo afficiuntur, quantum ad poenam pertinet eos non alligat. &c.

e ¶ Legati.] Magna fuit inter Doct. contētio, an decretum legati a latere liget, seu afficiat etiam ignorantes, opin. affirmatiuā Lapi, hic tenent Innoc. Host. Ioan. Andr. & Ioan. de Ligna. per Gemin. in c. si apostolicae, post numerum 8. de praeben. libro 6. relati, & ipse Gemin. idem firmat hanc opin. veram concludens. Hanc item opin. affirmatiuam communem testatur, Card. in clemen. prima, in 6. not. de con. praeben. subdēs tanto magis id hodie procedere cum legatus apponat clausulam scienter, vel ignoranter, &c. Lapum etiam refert, & sequi videtur Gasp. de Perus. (quē Ro. cons. 387. in terminis, in fine profundissimum Doctorum appellat) in tracta. Reseruatio. dum tractat ad effectum reseruationis legati, numero 2. Pro opin. affirmatiua concludit etiam Bonif. de Vital. in clem. 1. de concess. praeb. num. 34. vers. conclude quod sicut decretū Papae, & sui legati ligat ignorantes. Cum Lapo etiam tenet Mart. Laud. in tract. de priuil. & rescrip. q. 64. & Io. Bapt. Ferret. cons. 188. legatus papae, in princ. Pro opin. vero negatiua arguitur sic, nullus a Papa inferior, etiam legatus, potest contra ius facere, seu disponere, c. cum inferior, de maio. & obed. cap. penul. & fi. de fil. presb. Quod ignorans ligetur est contra ius, l. fi. ff. de decre. ab ord. fac. l. si ignorans, ff. loca. & supponit Lap. Alle. 89. num. 3. & faciunt quae adduxi in 53. q Reg. de Anan. nume. 11. dum prob. ignorantem improbum dici non posse. Hanc opin. negatiuam tenuit Compostel. in c. capitulum, colum. penul. versicu. princeps, ideo dixi, de rescrip. Idem etiam voluit Archid. in cap. si apostolicae, de praeben. libro 6 Zenzel. ibi. Eandem opin. dicit Gemin. ibidem. num. 8. tenuisse Lap. Abb. in cap. statutum, eodem tit. & lib. Pau. item de Eleaz. in clem. 1. de concess. praeben. Anchar. in c. si beneficia, colum. 3. in 7. not. de praeben. libro 6. Ioan. And. & Phil. Fran. in c. si apostolicae, qui Franc. aliter inducit Ioan. And. quam Lap. hic, & Fran. negatiuam veriorem dicit. In eadem etiam opi. negatiua residet Gemin. sibi contrarius, in in capit. 1. § fina. in fine, de concess. praeben. Pro hac opin. negatiua adduci etiam potest Feder. de Sen. in repet. c. dilectus, 2 de praeben. quam habes, cons. 290. quia praesenti, colum. 2. ad finem, versic. immo plus, & consil. 297. legatus concessit, colum. 2. vers. An vero liget ignorantes, vt ipse Fed. vel Hermant. remittit se ad Ioan. Andr. post Inn. Compost. & Arch. Hanc opin. negatiuam tenuerunt etiam Collecta. in c. cum dilecti, de praeben. & Villadiego olim Rotae Auditor in tract. de legato, in 9. q. prima parte, colum. 21. vers. sed quaero, an decretum. Eandem opin. negatiuam veram supponit, Fel. in c. per tuas, in 2. not. de simo. qui tamen malè citare videtur hanc Alle. Lapi pro opin. Compostel. & Arch. & sic pro negatiua. Illam etiam tenuit Aene. de Falco. in tracta. Reser. in 4. q prine. dum de effectibus reseruat. legati tractat. Hanc opinionem negatiuam tenuerunt etiam gloss. prag. de elect. cap. licet, in vers. impediri, colum. 2. vers. est verum in reseruatione legati, quae minus afficit, & prob. in Addit. numero 2. vers. etiam notat. & pluribus fundamentis, pro hac opin. concludit, alios referens, & Barth. Sozzi. consil. 112. quod collatio, num. 2. & seq. subdens hanc sibi uideri communem opin. libro 3. Domum pro hac opin. concluserunt, & Domini de Rota, prout Dec. Cassa. 3. de Decre. reseruat. Et in locis

locis supra adductis inuenies responsiones ad omnia contraria. Ex quibus patet quod licet alias communis opin. prout testatur Card.in alleg.clemen.1.in 6.not.de conces. præben.esset pro parte affirmatiua, hodie communior est pro negatiua,& hæc negatiua contra Lapum. hic vera est, & tenenda.

f ¶ Glos.] *Puto quod velit allegare gl.in c. fina.in verbo distinctio, de con. prębend. Quod etiam apparet ex verbis Phil.Fran. in dicto cap.fin.§.si autem ad finem, ubi dicit quod illam gl.sequitur Lap. in sua Alleg.14.videatur Rot.Bellam.13. Reseruatio canonicatus, ubi etiam in hac materia adducit gl.in dicto cap.fin. Illam etiam gl. ad effectum validitatis gratię, etiam quo ad beneficia ecclesiæ, vbi non est certus numerus,sequitur Bald.in c.Cumana.num.1. de elect.& in cap.constitutus, post num.6. vers.sed quæro quid econuerso, de rescript. Et hoc dictum Lapi sequitur etiam Aene. de Falcon. in tracta. Reseruatio.in 34.effe. 4.quæst.*

g ¶ Quinta.] *Consequentia Lapi. in hac 5. & 6.conclus.affirmatiuè,& negatiuè sumitur hoc modo, In tali Ecclesia sunt præbendæ,seu portiones distinctę pro canonicis,ergo ecclesia illa numerata existit.i.certum canonicorum numerum habens. Sic etiam dicamus,adest determinatus numerus canonicorum,ergo & certus numerus præbendarum,seu portionum.Negatiuè etiã procedere posse videtur,vt dicamus,Non adsunt certæ,& distinctæ præbendæ,seu portiones, vel non adest determinatus numerus canonicorum, ergo non est ecclesia numerata.Pro quibus vltra hic adducta facit tex.in capit.dilecto, & ibi per Abb.& alios de præb.in cap.cum M. vbi Abb.Felyn.Rip.& alij,de const.glo.magna.in cap. finali,& ibi Doct.de conces.præben. lib.6. Pro quibus etiam videatur Rot.460.quæritur quanti in no.& Cassa.17.de præben. num.3.& seq.*

h ¶ Septimo.] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Fel.in cap.constitutus,ante numerum 3.vers.adde etiam istis Lap. de rescr. & D.meus Philip.Dec.in cap.cum M.post numerum 38.de constitutio. ac Sarnen. in 21.quæstio.Regu.de Impe.benefic.per obi. fac.car.*

i ¶ Vltimo.] *Opin.Innoc. & Compostel. in cap.quod in dubijs, de renunc.quam Lap. hic sequitur,tenet etiam Rot.572. quidam Card.in antiq.*

K ¶ Renuncians.] *Et quo ad beneficium cessum,seu resignatũ, quis pro mortuo habetur,cap.in apibus,§.ecce,in quibus, 7.q. 1.cap.1.& 2.vt lit. penden. lib.6. gloss.in clemen.1.in ver.mori,eodem tit.& in cap. si episcopus,in ver.mortem, de sup. negli. prælat.lib.6.clem.fin.& ibi Card. q.14. de procur.Paris.consil.76.an capitula,numero 4.vbi sequitur Lap.hic, & consil.135. Ioannes,num.2.& 143.quod terminus,numero 8.vol.4.*

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia sancti Stephani,vel dicere plebs sancti Stephani,an idem sit.*

2 *Legatus alicuius prouinciæ,an habeat necesse probare se esse legatum.*

3 *Impetrans super vacante satis facit mentionem de numero.*

4 *Sacramenti mentio facienda est, quando quis vult recipi contra iuramentum.*

5 *Surreptitij materia in quibus casibus habeat locum.*

6 *Litera executoria in qua sit apposita clausula amoto quolibet detentore, an tollat surreptionem literarum gratiosarum.*

7 *Citatio,vel cognitio,an requiratur in processu executoris.*

8 *Executoris partes,quæ sint.*

ALLE-

ALLEGATIO XV.

1 a b c d IDem †[a] est dicere plebs S. Stephani [b] de Prato, & Ecclesia S. Stephani de Prato, quia plebs [c] est matrix, & matrix, [d] ideo, quia regenerat, & plebanalis de iure communi est baptismal. s, 16. q. 1. & decimas, matrix dicitur maior loci. de sentent. excommu. in cle. j. in gl. verbo matrix. Vnde est idem dicere ecclesia maior de prato, & Ecclesia matrix de prato. Nec obst. quod non praesupponatur ꝙ dictum fuerit maior, sed simpliciter ecclesia Sancti Stephani de prato, quia illud maior, debet referri ad ecclesiam, non ad personam sancti, qui est vnicus, nec potest recipere diuisionem, ad hoc. d. clem. j. de senten. excom. cum gl. de praescrip. c. 1. & c. ex transmissa, de
2 translat. prael. c. 1. & 2. † Non est necesse pro-
e bare quem esse legatum, [e] quia eo quod fuit legatus est notorium, quia ex consuetudine creditur ei asserenti. 97. dist. nobilissimus, no. in Spec. de leg. §. superest, vers. quid sit ergo, & ex eo quod facit actum in prouincia dicés se legatum, licet non adijciat se legatum il-
3 lius prouincię, nihil alleg. † Impetrans super vacante facit satis mentionem de numero,
f not. [f] Ioa. And. de rescr. constitutus, super ver. vacantes, alleg. de concess. pręben. dilecto, eo. tit. ex parte. Item est necesse facere mentioné
g de S numero, quando quis vult recipi vltra
h numerum, [h] & sic loquitur decre. constitutus & sic firmat Io. And. secus si impetrat infra numerum, & non velit recipi vltra numerum, facit quod no. de lit. contest. c. 1. lib. 6. in glo.
4 fin. † Item dicitur quòd est facienda mentio
i de sacramento [i] quando vult recipi contra iuramétum, sed ille qui vult recipi infra numerum, non uenit contra iuramétum, nam iuramétum est super seruando numero, qui seruatur recipiédo infra numerum, vt d. decr. constitutus. Item multi Doct. not. ꝙ in tali iu
k ramento authoritas superioris [k] intelligitur excepta, vt recitat gl. in d. cap. constitutus, & sic iuramétum non comprehédit istum casű, quando venit contra iuramétum, quia superior mandat, alleg. dictum Arch. & Ioa. And. de concess. praeb. cap. si capitulo. super ver. causam, vbi dicit ꝙ approbata est séntétia illorű qui dicunt ꝙ de numero non est faciéda mentio, nec de iuraméto. Item iuramentum non

transit ad successorem, [l] sed illi qui fecerunt l
numerum sunt obligati, & illi forte hodie nó sunt [m] qui erant tempore constitutionis, & m
iuramenti. † Item materia surreptitij habet 5
locum in impetrantibus tacentibus, vel asserentibus aliquid surreptitiè, de rescript. cap. super literis, non in reseruationibus, quę fiűt authoritate superioris, quia in talibus non habet necesse facere mentionem de numero, vel iuraméto inferioris. Ité dicit quod expressio in exequutoria [n] non tollit surreptionem. n
Vnde † si in litera exequutoria est clausula, 6
amoto [o] quolibet detétore, non tollitur surreptio literarum gratiosarum: allegat dictum o
Io. Cald. de concess. pręb. cum nostris, & Ioá. And. ibi in ver. assignet. An exigatur in processu executoris [p] † citatio, vel cognitio maximè si mandatur si inueneris, &c. alle. quod p 7
no. per Inno. de pręsum. c. fin. & est tex. de cócess. pręben. cap. si capitulo, libro 6. ¶ Non ob. q
verbum si inueneritis, quia sonat in monitionem, sicut illa si est idoneus, ut not. in clem. j. de off. deleg. & in plus se habet idoneitas, quá constructio, & lectura, quia vltra illa includit idoneitas alia multa. Et aliud est dicere si tibi cóstiterit, [r] & aliud si inueneris, [s] quia consta r
re non potest sine causae cognitione, no. Ioan. s
And. de pręb. si cui, lib. 6. super ver. re integra, & Guil. in clé. j. & clé. literas, de rescript. nec
ꝑ hoc quod pronunciauerit parté sufficienté, assumpserit partes iudicis, quia uerbum pronunciare non solum conuenit iudici, sed alteri aliquid ex superioritate agenti, vel declaranti, vnde Papa pronunciat tempora firmanda per totum annum. de conse. distinc. 3.
pronunciandum. † Item monachus dicitur 8
pronunciare suam professionem, 16. q. 4. §. ecce iste. Et cum via principalis exequutoris sit exequutoria, pro illa debet praesumi nisi expresse appareat quod partes iudicis velit assumere, quia illa est via secundaria, & regularis, & potest assumere si vult, sed non cogitur, vt no. gl. in d. clem. vnica, de off. deleg. & quáuis praedicta de iure vera sint, quia tamen est dictum conscientiam [t] tuam oneramus, ab t
hoc actu excluditur omnis exceptio, vt not. gloss. de rescrip. statutum, §. assessorem, lib. 6. & quod ibi not. gl. in ver. relinquatur, & in clemen. prima, de iure patr. in ver. oneramus cum remissionibus vtrobique.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Idem.] *Hoc dictum Lapi tenet Gemin. in c.2. in 3. not. de testib. lib. 6. idem Gemin. in c. quamuis, 1. §. quanquam post num. 10. versic. quod autem dicit glo. de ecclesiis inferioribus, de praeben. eod. lib. & vtrobique Addit. remittit se ad hanc alleg. idem etiã voluit Franc. in dicto capit. quanquam, post numerum 7. in 2. not. qui etiam adducit allegat. proximè seq. in fi. vbi idem uoluit Lap. quod hic.*

b ¶ Sancti Stephani.] *Absque etiam nomine sancti sufficit dicere plebs de prato, si haec ecclesia erat principalis in loco. iuxta text. in cap. praesentium, post princip. ibi. Et priorem, & conuentum de Valdigen. iunc. ibi declaratione Gemin. in 3. not. de testibus, libro sexto, vbi distinguit, quòd aut nominatur ecclesia, quae non est principalis in loco, etiam quòd non sit cathedralis ecclesia, & tunc sufficit expressio sub nomine loci. puta si dicamus praepositum Pisciae nullius diaecesis. & ibi Apostil. 1. ad Geminia. remittit se ad Lap. hic. vide infra alleg. proxima, ad fin. & quae ibi dicam in ver. nomen. & in ver. solemnibus.*

c ¶ Plebs.] *Vocatur parochialis in aliquibus partibus, maximè in Tuscia, & plebanus rector parochiae, prout etiam per Isern. in vsib. feudorum super rubric. Episcop. vel Abba. vel domi. plebis, in princ. & ita supponunt, & quòd plebanus curam habeat animarum Innocen. Hostiensis, & Abbas, in capit ad audientiam, 1. de eccles. aedifi. Bald. in Marga. in ver. plebs dicitur habere curam animarum, Abb. consil. 58. in quaestio. columna prima, versiculo. Quarto negari, libro primo, & Fede. de Sen. cons. 80 factum tale est legatus, num. 2.*

d ¶ Matrix] *Videantur, quae scripsi super signa. dum de Erectio. tracto versi. per hanc erectionem, & versicu. & dicitur matrix Ecclesia.*

e ¶ Legatum.] *Cum Lapo hic tenet Ludo. Roman. consil. 59. ad discutiendum, post numerum sextum, versic. primo, quia. Idem etiam voluit Hostiens. in summ. de Recu. iudic deleg. §. final. versic. item legato Cardinali, & ibi in Apostil. in versic. legato. sequitur Lap. hic, quae tamen defectiua est, legas tu Lap. allegat. 15. & 32. Calder. consilio primo, an valeat. de offic. legat. Abbas in capit. quod translationem ad fin. eod. Rot. 175. not. quòd legatus. in anti. Geminian. in cap. vt circa, §. edicto, post numerum quintum, versic. fallit in Cardinali, vbi Apostil. ad hunc se remittit. de electio. libro sexto, & Lap. hic refert, & sequitur Felyn. in cap. cum in iure, num. 12. de offic. delegat. & in capit. quod super iis, num. 8. in prima conclus. de fide instrumentorum, Apostil. vlti. ad Ias. in l. prima, §. fin. ff. si ex nox. cau. Qui autem scire voluerit quando, & in quibus casibus Cardinali, seu legato à latere credatur, vel non, videat Gemin. in cap. eos, qui. §. fin. ante fin. versicu. not. bene, quòd licet credatur. de senten. excommun. libro sexto, cons. Ang. 182. mandatum Principis, per totum, Roman. in l. sciendum, numero 58. & seq. qui etiam adducit hanc allegat. & discutit ad partes, & distinguit de verb. obliga. Latius Ias. in repet. l. admonendi, num. 189. ff. de iureiur. & latissimè per Andr. Barbat. de Cardin. lega. à late. in 1. quaest. vbi Lap. hic, & alios citat, & distinguit, vt ibid.*

f ¶ Numero.] *Eo enim ipso quod dicit canonicatum alicuius ecclesiae vacare per obitum Meuij, necessario supponit ecclesiam illam numeratam, seu numerum certum canonicorum, vel praebendarũ habere, si enim certus numerus non supponeretur, nec vacatio supponi posset, In ecclesia enim in qua non est numerus canonicatuum, seu praebendarum non est dare vacationẽ prout declarat Abb. in c. dilecto. hic all. g. num. 9.*

D vers. no.

versiculo not.in verbo præterea, de præb. gloss.magna,& Doct.in capitu.fina. de consces.præbend.libro 6.Anchar. in cap. si gratiosè,post num.5.versic.Et per hoc dicit de rescrip.eod.lib.

g ¶ Mentionem.] *Probatur etiã per Doct. in præceden. Addit.citatos, & papa in dubio non censetur derogare velle numero, Abb.in cap.cum M.colum.penul. versic. in dubio,Fel.post numerum 23.in 2. limit. & alij de constit.*

h Vltra numerum.] *Claudius militiæ imaginariç genus instituit,quod uocauit super numerum,quo absentes,& titulo tenus fungerentur,sic nos canonicos super numerarios vocamus donec præbendas aßequuti fuerint.De ijs tractatur in cap cum M.Ferrarien.vbi omnes,de constitut.in capit. pro illorum,& ibi Abb.in 3. notab. & in cap. dilectus,1.& ibi idem Abb.in princ. & in vlt.not.de præbendis,de ijs loquor, in 11. Regu.reuocatoria,quæst.10.numero quinto,& seq.*

i ¶ Sacramento.] *Generale est quod statuto iuramento firmato sit expreßè derogandũ,nec sufficeret simplex derogatio statutorum,gl.sing.in c.cum non deceat, in ver. effectus,de electio.lib.6.Rot.632.no.si aliquod statutum in antiq.Rom.cons.379.circa primum, nume.12. & sing. 7. quod dispositio emanans,Andr.Barb.cons.47.scribitur præclarè,colum.19.num.4.lib.1. vbi post Card.vult statutum iuratum non tolli etiam per sequens statutum derogatoriũ, per Vital.Gamba.in tract. clausul. in ver. clausulæ non obstantibus quibuscunque statutis priuilegijs, vel consuetudinibus ecclesiæ contrarijs,&c.*

k ¶ Superioris.] *Est tex. in l fi. in princ. ff. ad municip.in cap.venientes,ibi in quo debet intelligi ius superioris exceptum, & in c.petitio.de iureiur.glos. in capitulo pro illorum,in ver.recepisse,de præben. Hinc dicimus citatum a Papa non excusari a personali comparitione prætextu iuramẽti fidelitatis imperatori,vel regi præstiti. Rot. Bellamer.171 citatus personaliter,237.in causa.Et quòd in iuramento superioris authoritas excepta intelligatur probat Ioan. And.in reg.in malis,colum.2.vers.Quarto probatur.Feder.de Sen.cons.191.quæstio talis est scholaris clericus,Barth. Alexan. & Iason.numero 6.in l.fin.ff.qui satisd. cogan.Ruin.cons.116.viso,num.14. volu.5. D.meus Phil.Dec.cons.588.viso, in fine, vbi post Abb.in alleg.cap.uenientes vult Doctorem qui se ad legendum obligauit reuocari poße a patria. Et quod authoritas superioris in omni obligatione intelligatur excepta,voluit idem Lap.infra Alle.130. pro dubij,ante num.4.*

l ¶ Successorem.] *Communis est opinio. quod iuramentum sit quid personale,& nõ transeat ad successores, seu hæredes, prout per Innocen.& Hostien.Ioan.And.But. Abb. numero 3. qui hanc dicit communem in c.veritatis, de iureiur. Bald. in l.2. num.9.versic. Deinde not.quod mala fides, C.de fruct.& lit. expens. Mil.in Repertor. in ver.Iuramentum licet reale sit. Sed in contrarium videtur text.in auth. quod obtiner, C.de probat.& §.1. in Auth. de iureiuran. à min. præsti. vbi quod assertioni testatoris non iuratæ hæredes stare non tenentur,secus iuratæ.Ex dictis Doct. in locis supra adductis & Bartol. in alleg.aut. quod obtinet.cõtrarium tollitur distinguendo hoc modo, Aut loquimur quantum ad hoc vt ex iuramento ligentur animæ heredum,seu successorum, seu quo ad reatum periurij,& procedat opin.Lapi hic,& aliorum pro eadem opinio. citatorum. Aut quo ad obseruantiam contractus,& procedat contraria opin.pro affirmatiua.*

m ¶ Non sunt.] *Hæc est magna ampliatio ad illud quod præmissum est iuramentum non afficere hæredes, seu successores, Ampliat hic Lap. etiam ad iuramentum per vniuersitatem, seu populum præstitum, vt defunctis ijs, qui iurarunt, alij*

qui

qui successerunt non teneantur illo iuramento, licet idem sit populus hodie, qui fuerat iam mille annis, l. proponebatur, ff. de iudic. capitulo denique, iun. glos. in verbo, quod idem. septima quæstio. prima. Idem quod Lap. hic voluit Cardin. in clem. primà, versiculo nos itaque in tertia quæstio. post numerum sextum, de iureiur. De quo etiam est Addit. ad Abb. in alleg. c. veritatis, in vers. successorem.

n ¶ Exequutoria.] *Verba exequutoria, seu in exequutoria contenta uon ampliant, neque immutant gratiam, seu principalem dispositionem, iuxta communem intellectũ ad clem. prima, in fine, de præben. Anton. de Butr. consil. 29. visis, post prin. versicu. Et quia talia ad exequutionem prolata, D. meus Phil. Dec. consil. 195. studendo, columna 3. circa medium, versic. Modo sic illa clausula accessoria, consil. 213. visis, numero 9. & cons. 305. iuridicam, numero 8. sequitur Cur. Iun. cons. 56. præsupponitur, & hanc dicit communem, num. 3. & consilio 131. circa ingeniosam, num. 6. Et Lap. hic refert, & sequitur Mart. Ludouic. in tracta. de priuileg. & rescriptio. 64. quæstione.*

o ¶ Amoto.] *Hæc clausula passim in literis apostolicis poni consueuit, & intelligenda est de illicito detentore, seu de eo, qui de facto contradicit, prout sentit gloss. in capitu. pro illorum, in ver. contradictores, de præben. quæ glo. communiter pro singu. ad hoc allegatur, vt per Barb. consil. 40. clementis. colum. 16. post medium, vers. & allegatur ad hoc glos. peregrina, in capit. pro illorum, volum. 4. Corset. in suis singu. in uersicu. molestia, circa medium, Ias. in l. ubi pactum, in fine, C. de transact. & Iafred. Dec. 396. incipient, clausula inobedientes. Et paria sunt quod dicatur Amoto quolibet detentore, iuxta tex. in cap. proposuit, in fine, de conces. præbend. vel addatur illicito, prout in cap. cum vniuersorum, in fine, de re. permut. dummodo de illo detentore sentiamus qui nullo titulo suffragante rem occupatam detinet, prout loquuntur Cassa. Dec. 14 super Reg. nu. 2. & 10. & Sarnen. q. 57. num. 3. & seq. super Reg. de Anna. & in propriis terminis Lapi hic quod clausulà Amoto quolibet detẽtore in litera exequutoria nõ tollat subreptionem literarum neque ampliet gratiam, vel alteret voluerũt vltra hic adductos Imol. Car. But. & Abb. nu. 21. in alleg c. cum nostris, Gemin. consil. 86. in causa, num. 6. Staphi. super signa. in præfat. in vers. Hęc eadem dico procedere in mensibus alternatiuis, & vterque cõprobat hanc opin. Lapi, Ioan. de Syl. de Benefic par. 3. q. 11. post nume. 34. dum tractat de hac clausula Amoto quolibet detentore, & Fely. qui refert, & sequitur Lap. in cap. in nostra, in dicto 36. post num. 32. versiculo secus si solum in literis exequutoriis, de rescrip. cum Felyn. transit Cassa. consil. 30. viso, numero 2. & cum Lapo, & Felyn. Paris. consilio 120. regulariter, numero 18. volum. quarto. Idem etiam uoluit Staphi. super signa. declarans has clausulas Contradictores compescendo, & Amoto quolibet detentore, fo. 98. iuxta primam impres. versic. Tertio dicit ibidem Panor. cum iis quæ subiicit, Rebuff. super concor. infor. lit. execut. manda. Apost. ad finem, in gloss. contradictores, & postea uersicul. Idem si dicatur Amoto quolibet. Pro qua clausula uideantur etiam Abba. in capitulo de cætero, numero octauo, & Felyn. numero nouo, vbi quęrunt, an executor cum hac clausula habeat iurisdictionem, uel sit simplex executor, & subdit ibi Fely. quod per hanc clausulam non tollitur subreptio, referens Lap. hic, & eum sequens de re iudic.*

P ¶ Exequutoris.] *De diuersis exequutoribus, & de constitutis cum clausula si tibi constiterit, vel si inueneris, uel si est idoneus, & pro aliis quę hic tractantur videatur in tracta clausul. Vita. de Gamb. in uer. clausula si ita tibi constiterit. Et Lap. hic refert,*

D 2 refert,

refert, & sequitur Felyn. in cap. fin. colum. antepen. post medium, versic. & not. de præsumptio. Lap. etiam sequitur Parisius consil. 57. stante num. 51. & consil. 94. beneficium, num. 7. volum. 4.

q ¶ Si capitulo.] *In fin. vbi Fran. in vltim. not. sequitur Lap. hic, idem concludit intra ad fin. ibi, quod potest assumere si vult, sed non cogitur.*

r ¶ Constiterit.] *Idem voluit infra alleg. 60. visis, post numerum 2. & Rot. 772. dic quòd, vers. secus fortè. in anti. & hanc alle. refert, & sequitur Paris. cons. 31. circa præsentem, num. 33. volum. 4.*

f ¶ Si inueneris.] *Lapus hic differentiam constituit inter hæc verba si tibi constiterit, & si inueneris. Hæc differentia semoto stilo non videtur probabilis, vt etiam aduertit Apostil. 1. ad cons. Alexan. 218. visis verbis, libro secundo. Sic etiam dicerem de alia differentia, quam constituunt inter verba si inueneris, & si repereris, prout per Rot. 684. not. si ponatur, & 685. in anti. quam tamen distinctionem non probat Felyn. in capit. secundo, post numerum sextum, de rescriptis. pro quibus vide etiam Staphi. super signa. fol. 180. in versicul. in commissione possit.*

z ¶ Conscientia.] *Si vocabuli allusionem inspiciamus argumen. text. in l. secunda, §. appellata, ff. si cert petat. conscientiam dicemus simul cum alio scientiam, & sic conscientiam describemus habitum eius, quod quisque scit eum alio, seu alijs. Cice. verò. de senectute pro recordatione accepit dum dixit, conscientia bene actæ vitæ, multorumque benefactorum recordatio iucundissima est. Nos autem iuxta legum, & canonum mentem conscientiam diffiniemus proprium animi motum, & cordis secretum facti nostri iudicium. Sic accipitur in l nulli, §. primo, ibi. Et pro sua conscientia votum adimpleat testatoris, & in l. si quem quam post princ. ibi Nuda electionis conscientia, quæ melior lectura est, quam sententia, prout in aliquibus libris, C. de episcop. & cleric. capitu. senti. 11 quæstio. tertia. Redeo ad Lap. dum dicit, quòd si dicatur conscientiam tuam oneramus, omnis exceptio excluditur. Ampliatur vt etiam omnis appellatio excludatur. Item omnes iuris solemnitates tollantur, & sic iuxta animi sui motum naturali æquitate regulatum, ac sine iudicij figura, vel secundum æquitatem, seu etiam de facto procedere poterit. Pro præmissis videantur allegat. infra 60. visis, colum. secunda, versicul. secundum quod dicimus, Gemin. in allegat. hic. §. assessores, post numerum quintum, super glo. in uersi. relinquatur, ubi etiam concordat has duas glos. hic citatas, & Fran. ibidem in ultim. not. & super dicta glos. in versic. relinquatur, ubi refert, & sequitur Lap. in dicta allegat. 60. & Abb. in cap. super his, post num. 16. versic. item si committitur conscientiæ iudicis, vbi etiam concordat prædictas glos. & latè per Fely. in cap. primo, colum. 16. uersic. Et si dicatur conscientiæ tuæ committimus, qui postea vltra alios citat, Lap. hic. de consiit. pro præmissis etiam uideatur, Dec. Iasre. 221. incipit de eo quod, & omnino Rot. 443. fuit dubitatum, in no. vbi nu. 3. describit conscientiam esse cognitionem cordis sui ipsius, quā nemo scit, nisi solus Deus, & Rotam sequitur Mil. in Reper. in versic. conscientia. De foro conscientiæ, & foro contentioso illi opposito videatur Sarnen. in 15. quæst. Regu. de non iudi. iux. for. sup. numero quarto, & sequen. vbi plura adducit, quæ ibi videre licet.*

SUMMARIUM.

1 *Collatio præbendæ uacantis de iure non de facto an valeat.*

2 *Possessio beneficij colorata, & non colorata, quæ dicatur.*

3 *Beneficium etiā possessum quo casu possit*

per

per executorem alteri conferri.

4 *Mandatum de prouidendo de beneficio cathedrali, an continere debeat nomen sancti.*

ALLEGATIO XVI.

1 AN † valeat collatio præbendæ va-
2 cantis de iure, licet non de [a] facto Innocen. de præben. de multa: dicit possessionem facti non impedire collationem, & est de suis dictis facta in decre. licet episcopus de præben. lib. 6. & ibi And. in nouel. contradicit in ca. literas super ver. conferat, quod placet, Cald. in decr. cum nostris de conces. præben. in 14. quæst. & gl. ibi non obsta. decretal. cum nostris, de conces. præben. vbi non valet collatio non vacantis de facto, & vera ratio est, quia ibi literæ
a fuerant surreptitiæ † propter coloratam pos-
b sessionem [b] quam coloratam [c] dicunt quan-
c do fuit potestas in conferente, licet fuerit defectus in recipiente, vt not. in dicta decretal. cum nostris, & ibi Cald. in prima quæstio. & Host. in summa de conces. præbend. §. 2. post princ. non coloratam, quando quis priuatus est sententia hominis, vel iuris, vt dicit Cald. in dicta q. 1. dictæ decret. & Innoc. in decret. quia diuersitatem, in ver. resignandas, vbi dicit, quòd sufficit amotio per sententiam epi-
d scopi quòd de facto [d] non amoueatur, vt nō remaneat colorata. Ex quo concludit quod non habet possessionem coloratam, qui habet ab ordinario cuius manus erant ligatæ per reseruationem, & inhibitionem legati ad hoc licet non alleget, de conces. præb. c. proposuit, ne, se. va. calla. [e] Anton. de Butr. Idem dicit in collatione illius qui habet eam ab illo cu-
f ius manus sunt ligatæ per decretum [f] legati, quia si sola sententia hominis tollit colorem, fortius decretū, quia potest dici hominis sententia. Item dicit quod dicitur faciendā mentionem de possessione colorata; est verum quando aliquid corporale possidet, vt canonicatum, & sic ad hunc non extenditur illud
g edictum. [g] Item † non procedit decret. cum
3 nostris, vt ibi not. Ioan. Andr. nec impeditur executor conferre propter possessionem alterius, ante detentationem possessionis, & po-
h terit [h] de iure cōferre beneficium possessum, vt debitum illi cui confert, quod etiam ipse no. in decret. capitulum de rescript. & Ioann. Cald. in dicta decret. cum nostris, in 1. quæst. prima, in 5. obiectione. † Vltimo dicit quòd licet in cathedrali, quando mandatur proui-
i deri, de stilo non exprimatur nomen [i] sancti, vt not. Ioan. And. de præbend. quamuis super gl. quid si mandetur, & super ver. inferiorib. bene exprimatur in inferioribus, fallit hoc quandoque in locis solemnibus habentibus matrices eccles. Et dicit quod quandoque in illis exprimitur nomen sancti: non vult ergo
k quod semper in talibus solemnibus [k] scribatur sine nomine sancti, vt non vitietur rescritum, sed quod propterea vitietur si exprimatur hoc non dicit, nec vsquam fuit auditum, nec statutum secundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ De facto.] *Quando beneficium dicatur vacare de iure tantum, quando de facto tātum, & quando de iure, & de facto declaro in 7. quæstio. Regu. de verissim. post numerum 4. Quantum vero attinet ad dubium de quo hic uidelicet. An beneficium de iure tantum vacans conferri possit, vera, & communis est conclusio pro affirmatiua, & vltra hic adducta, id probatur per capitulū fundamenta, versic. quod si secus, vbi gl. in uerbo liberam. de electio. libro 6. capitulo ordinarij, vers. Quod si fortè, & ibi gloss. in uer. liberè, & Doct. de offic. ord. eodem libro, cap. extirpandæ, §. quia uero de præb. gloss. in cap. commissa, in ver. iusto impedimento, versiculo. Et propter hanc causam, & in fine, de electio. libro 6. per gloss. in alleg. hic, cap. licet episcopus, in uerbo conferre. de præben lib 6. quam sequitur Abb. consil. 34. super quæstionis. colum. finali, versiculo, & ideo audio, libro 2. Idem uoluit Cardin. consil. 132. T. archipresbiter, columna penultima, numero quinto, versiculo sed postet, & numero octauo, ad secundum, & nu. 9 Bellame Dec. 85. si executor, pportim, in fi. adducēs rōnem q̄ p prouisionem*

nem nemini praeiudicatur. Rot. 364. no. nũquid patron iun. consil. Rom. 465. in re. ad finem, vbi Dec. illam citat, licet corruptè. illam etiam Dec. sub alio tamen numero refert, & sequitur Gemin. in dicto cap. licet episcopus, in fi. de praeben. lib 6. Idem etiã voluit idem Roman. consil. 483. dubitatur primo, colum. 3. versic. Tertio hoc. Cum Lapo hic tenet Philip. Franc. in dicto cap. licet episcopus in 2. noc. numero 2. Et dixit Gemin. in cap. fundamenta, §. pen. de elect. eod. lib. 6. quod ubi quis est ipso iure priuatus beneficio, absque alia pronunciatione, alius rector eligi potest. Et Gemin. ibi, & Rota vbi supra sequitur Felyn. in cap. caeterum, columna penultima, in octaua restrictione de rescript. Vide tamen eundem Geminia. consilio 86. in causa, ad finem, vbi etiam de mente Lapi hic concludit quod quando impetratur beneficium vacans de iure, & non de facto, antequam executor possit tale beneficium conferre, oportet, quod primò vocet partem possidentem, & casset illum colorem tenendi. In hac opinio. affirmatiua resident etiam Mil. in Reper. in uersiculo beneficium, quo quis ipso iure est priuatus. Rocc. Curt. in tracta iuris patronat. in verbo beneficium, quaestione 53. & 54. numero 85. & alio. sequent. & Lamberten. in eodem tracta. in 9. artic. 6. quaest. 1. par. 1. vbi vterque extendit etiã ad praesentationem, vt patronus praesentare possit ad beneficium de iure tantum vacans, sequitur Paris. consil. 47. videtur, nu. 33. volum. 4. Vide etiam Alleg. 127. Anastasius, num. 7. Amplio ad feudum, per tex. in c. 2. & ibi ad hoc illum põderat Abb. in 3. not. nu. 4. de feud. Bald in ca. 1. post prin. de feu. si. cul. non amit. uer. secundo est necessaria sententia non ad esse, sed ad executionem esse. Quod dictum pro not. refert, & sequitur Alexan. consil. 6. circa processum, col. fin. vers. Et plus dicit, lib. 3. Amplio tertio ad emphiteusim, ut priuato ipso iure non vocato res emphiteutica alteri concedi possit, prout voluit Lud. Rom. cons. 212. quo ad primum, in 1. dub. Alex. d. cons. 6. nu. 19. & seq. lib. 3. Ias. in l. 2. numero 21. vers. Item quinto addite. C. de iur. emphi. Fel. in c cum olim, col. 7. vers. quia in actu. de re iud. Sozzi cons 4. super quaes. num. 25. lib. 3 Mar. Sozz. Iun. cons. 111. viso, nu. 8. lib. 2. Rui. 181. pro clara, nu. 10. libro 2. Gozza. cons. 1. nu. 36. Io. Bap. Ferret. cons 31. in casu, num. 25. Hippol. de Mars. super rub. C. de proban. num. 224. & in l. de vnoquoque, numero 105. ff. de re iud.

b ¶ Possessionem.] *Subreptitia dicitur gratia non facta mentione possessionis coloratae, ad ea quae adduco in 56. quaestione, Regu. de Anna. post num. 4. videatur etiam Felyn. in capitulo in nostra, core. 36. de rescriptis.*

c ¶ Coloratam.] *Vide etiam per hũc infra Alleg. 103. saepè mihi, col. 3. num. 3. vbi de possessione colorata. Hunc refert, & sequitur Fel. in c. in nostra, core. 36. post princ. de rescrip. & Cassa. Dec. 7. super regulis. Et de titulo, & possessione colaratis tracto in 27. quaest. 16. Reg. Cancel.*

d ¶ Quod de facto.] *Lego licet de facto, vel Esto quod de facto. Hoc etiam voluit Imo. in Alle. hic, c. cum nostris, colum. 12. Quem, & Lap. hic sequitur Io. Fran. a Ripa super rub. de caus. poss. & propr. numero 38. Lapum etiam hic sequitur Gig. in tract. de intruso. numero 9. & Cassa. Decis. 11. post princip. super Regulis, ac Ioan. de Syl. de benef. par. 3. q. 11. in 20. qualit. citans Lap. hic.*

e ¶ Illa] *Melius in c. cum dilectus, ubi etiã gloss. & Doct. de iure patron & in capitulo praesenti, 1. respon. de off. leg. libro 6. per gl. magnam in c. si soli, colum. 3. versiculo. Et si contra illam inhibitionem, reseruationẽ, & decretum alteri conferatur non ualet, de conc. praeben. eodem libro. Gasp. de Peru. in tracta. Reseruat. folio penultimo. §. sequitur nunc videre de effectu reseruationis legati, & Aene. de Falco. parte 2. dum de reser-*

reseruat legati tractat in prælu.in fine,vbi quod collatio facta contra inhibitionem est nulla,ergo & possessio sine colore erit.

f ¶ Decretum.] *Post decretum legati collatio ordinarij est nulla, prout in præceden. Addit.& voluit sequens Lap.hic Io.Bap. Ferret.cons.188.legatus papæ,post num.2. vers.ita vt nulla sit ipso iure collatio sua. Verum si sola inhibitio sufficiebat ad tollēdum colorem, & ad annullationem collationis,ad quid subditur hic de decreto? & in locis supra adductis. Vel etiam quare legatus in reseruatione vltra inhibitionem vtitur clausula decreti irritantis? Breuiter quando deuentum est ad solam inhibitionem si ordinarius contraueniat, requiritur declaratoria quod factum ordinarij non ualuerit,sed quando appositum est decretum, non requiritur alia declaratoria, cap. pro humani,de homicid.lib.sexto,gloss.in versiculo prouisionem.in fine,in capit.si eo tempore,de elect.eod.lib.Pro quibus post Gasp. de Peru.videatur Aene.de Falco. in tract. Reseru.par.2.in 3.quæst.4. quæst. princip. num.5.*

g ¶ Dictum.] *Hæc distinctio vt magis considerabilis sit possessio corporalis,& virtualis,quam incorporalis cōprobatur ex mente Rotæ per Sarnen.quæst.5. de non tol.iu. quæst.post numer. 9. vbi distinguit iuxta hanc Allega. concordando opiniones de quibus ibi.Et Lap.sequitur Ioan.de Syl.de Bened.parte 3.q.11.quali.20.ante numerum 36.*

h ¶ Et poterit] *Aliàs poterit enim.Probaui supra in Addit.in ver.de facto.Aduertendum tamen est quod licet collatio beneficij de iure tantum vacantis fieri possit nulla pronunciatione, nulla causæ cognitione,imò nec citatione præcedente, vt supra probatum extitit, non poterit tamen possessor non citatus,& re indiscusa sua possessione priuari. iuxta tex. in terminis nostris in Alleg cap.licet episcopus,in 2.respon.& ibi Gemin.num.5.Fran.num.3.& omnes de præb.lib.6. Bellamer. Dec.85. si executor,in fi.Old.cons.227.de toto, col.1. & postea num.2.ampliat etiam ad executorem merum,vt is licet conferre possit nemine citato, ad missionem tamen in possessionem deuenire non possit nisi possessore citato,& re discussa Idem etiam voluit Gemin.post Innoc.& Hostien.in cap.1.nu.9. de conces.præbend.lib.6.Cardin.cons.132. T.archipresbyter,colum fin.num.8. & sequen.versic.ad secundum,& versic.si ergo. Et idem Lap.infra allegat.103 sæpè mihi, post numerum 3.versic. & mouet me prædicta ratio. Pro quibus etiam videantur quæ scripsi in vigesima tertia quæst.16.Regu.num.4.& per Rui. cons.128. quantum ad iudicium,num 8.cum duobus seq.vol.4. & per alios per me adductos sup. in Add. in vers.de facto.*

i ¶ Nomen.] *Hic colligi potest regula cum duabus fallentijs,Regula sit, Nomen sancti beneficij quod impetratur exprimi debet,prout latè probo in 56.quæst. Regu. de Anna. num.3. fallit regula huiusmodi secundum Lap. hic in impetratione ecclesiæ cathedralis,quo casu dicit de stilo non esse necessarium exprimere nomen sancti, qui stilus etiam hodie viget, & ego militum Sancti Petri defensor hoc mense Ianuarij 1562.apposui manum pluribus literis Apostolicis prouisionum ecclesiarum cathedralium, in nullaque earum nomen sancti expressum vidi. Hoc dictum Lapi omnes tenent in alle.hic,c.quanuis,1.§. quāquā, in 2.no.Fel in cap.cum accessissent,columna 1. versic. Et quando nominantur ecclesię,de constit.& in cap.in nostra, core.36. post numerum 40. versiculo & not. quod quando exprimitur ecclesiæ cathedralis non est opus exprimere nomen sancti, de rescriptis.& habemus text. in capitulo dudum, & in capitulo cum ana. de electione in capitulo cum clerici,de verborum significatione,& infinitis alijs in locis, vbi pro cathedrali nominatur ecclesia, absque eo,*

quod exprimatur nomen sancti. Secundo fallit in inferioribus ecclesiis, quæ tamen sint solemnes, & matrices, prout per Lap. hic, quem etiam refert, & sequitur Fran. in alleg. cap. quamuis, 1. §. quanquam, in 2. artic. Fel. in alleg. capit. cum accessissent, ante nu. 2. de constit. in c. in nostra core. 36. & in c. significante, colum. 2. ante nume. 2. de rescript. Ioan. de Syl. de Benefic. par. 3. quæst. 11. post num. 38. vers. & not. Doct. & dant exemplum in ecclesia Pratensi in Tuscia, & in alijs uide quæ scripsi supra alleg. proxima, in prin. in apostil. in versic. S. Stephani.

K ¶ Solemnibus] *Hic duæ conclusiones elici possunt, altera est quod si nomen ecclesię solemnis, & matricis exprimatur non per hoc quocunque stilo contrario non obstante gratia subreptitia iudicari debebit, quod dictum Lapi sequitur Phil. Franc. in alleg. c. quamuis, 1. §. quanquam in 2. not. in fine, de præben. lib. 6. & Fel. in locis adductis in præceden. Addit. Et Lap. sequitur etiam Rebuff. super concor in forma. mand. Apostol. in 30. expressione, vers. si tamen nomen sancti exprimeretur, & duplex ratio adduci potest pro opi. Lapi, Altera est vt etiam ipse sentit quod iure cautum nō est, vt expressio talis vitiet, cum enim lex hoc non dicat, nec nos dicere debemus ad l. si vero, §. de viro, ff. sol matr. vbi non expressum a lege pro omisso habetur, per Bald in l. gallus, §. & quid si tantum, colum. penul. ubi ampliat ad statuta, ff. de libe. & posthu. Altera ratio adduci pōt, quod ad cautelam expressum sit nomen sancti, abundans autem cautela nocere nō dēt, l. si pupilli, §. 1. vers. quid tamen, ff. de neg. gest. l. testamentum non ideo, in fine, C. de test. l. non solet, ff. de reg. iur. l. fina. C. de nouatio. Hanc primam conclus. verissimam puto. Altera conclusio elici posset ex verbis, seu mente Lapi, vel ex identitate rationis, quòd eodem modo vitiet expressio in gratijs ad ecclesias cathedrales. Breuiter omissa longa disputatione, quæ super tali articulo requireretur, quicquid sentiat Rebuff. in dicta 30. expressione, versic. si tamen nomen sancti exprimeretur etiam in cathedrali non vitiaretur impetratio. Rota hanc expressionem admisit solum in resignatione, supponens alijs gratijs stilum Rom. Cur. & communē opin obstare, prout Dec. Cassa. decimatertia incipien. licet gloss. de prabend. qua uideatur.*

SVMMARIVM.

1 *Executor datus super gratia facta, an expiret morte, vel reuocatione legati.*

2 *Executor datus a legato, vel Papa super gratia facienda, qui tamen tempore reuocationis legati, vel morte papę executione facta, sed tantum collatione sequuta, an postea possit se intromittere.*

3 *Potestas executoris quo pacto dicatur finita legatione expirare.*

ALLEGATIO XVII.

1 AN † datio [a] executoris legati super gratia facta per eum expiret morte delegantis, vel remotione legati, sicut non expirat in gratia. Papæ, de offic. de leg. si super gratia, videtur quòd non, quia exorbitans est ius, vt not. ibi gloss. 4. ergo, &c. Præsertim in legatis in quibus per eorum remotionem etiā reseruationes non expirant, de off. leg. præsenti, lib. 6. cō tradicit quia Decre. super gratia fundatur super æquitate, ne pereat, vel diutius gratia differatur; quæ ratio est eadem in legatis, igitur, &c. Idem sentit ibi Archid. ad hoc, quod no. de off. deleg. cap. fina. & Ioan. Andr. ibi idem videtur sentire, in ver. apostolica sede: nō obstat decre. præsenti, qa loquitur de potestate executoris non facta gratia. † Quid si a Papa, vel a legato datus sit executor supor gratia facienda, si ante mortem Papæ executor contulerit, an sic gratia post mortem Papæ, vel legati, post collationem factam ab executore expiret per literas executoris quo ad tradendum possessionem, vel pro contradictionibus

bus compescendis, vel alijs quæ exiguntur: & videtur, quòd expiret: quia Decret. si super gratia: loquitur quando datus est executor super gratia iam facta: decidit contra, quia paria sunt data gratia, vel facta, vel fa-
b cienda, [h] eum contulisse ante mortem; & sic sicut primo non expirat, ita nec modò pari ratione. Item facere processum, & gratiam per executores, est plusquam ab initio executores fuisse datos super gratia facta, plus enim adaptatur hic casus ad iura antiqua, quæ volunt potestatem delegati non expirare per mortem re non integra. de offic. delegat. cap. gratum, & cap. relatum, & cap.
3 licet, cum si. & sic decre. præsenti † quæ dicit finita legatione expirare processum, & poteſtatem executoris dummodo ad collationem &c. hoc probat à contrario literæ, & hoc putat æquum, & iuri conforme, nec potest recto iudicio notari differentia inter potestatem executori concessam collatione iam facta, & concessam ante factam collationem; cum postea secuta fuerit collatio, durante potestate, quæ valida remansit, & sic de facto obtinuit Lapus.

Addit. Quin t. Mandosij.

a ¶ An datio.] *Pro hac allegat. videantur Ancharan. in cap. præsenti, bic allegat. in secundo notab. Gemin. numero quarto, & Franc. post numerum quartum, qui Lap. hic refert, & sequitur. Eundem etiam sequitur Rebuff. super concor. §. primus, de manda. Apost. in verb. sui pontificatus. versic. not. tamen quòd quando gratia est facta. Videatur omninò Aene. de Flaco. in tracta. Reserua. in quarta quæst. quinta quæstio. princ. numero quarto. & postea, colum. ante penult. versic. si autem legatus, aut exequutor. Videri etiam poterunt, quæ scripsi in secunda quæstio. 10. Regu. post numerum quartum, versic. quantum verò attinet ad rescripta gratiosa.*

b ¶ Vel facienda.] *Lego sic quid paria sunt eum esse datum super gratia iam facta, vel facienda. Sic legunt, & referunt verba Lapi, cum sequen. Gemin. in allegat. hic cap. si super. ad fin. versic. sed pone, quòd detur executor, & Franc. ante numerum tertium, versic. nam paria videntur de offic. deleg. pro his, quæ tradit hic Lap. vide Feder. de Sen. cons 78. casus est Papa, & consil. 287. legatus. & Franc. qui ad Lap. hic se remittit in cap. si cui nulla, in fine, de præben. lib. 6.*

SUMMARIUM.

1 *Mendicantes fingentes pauperiem, & vulgo se infirmos exhibentes cum non sint, vt extorqueant eleemosynas, pęna falsi puniantur.*

2 *Mendicantes fucatis coloribus se deturpantes, vt animas fidelium decipiant furtum committunt, & quodammodo rapinam.*

ALLEGATIO XVIII.

1 QVa pęna puniantur † mendicantes [a]
a validi, [b] se pallidos fingendo, [c] fu
b catis coloribus, & exhibentes se
c vulgo infirmos cum non sint, vt
d extorqueant [d] eleemosynas: quòd puniantur prout falsarij patet de pęnis cum ex eo. versi. qui autem, & de priuil. ex tuarum, in gloss. in ver. beneficio. Ad hoc de portãte insignia episcopi cum non sit, ff. de fal. l. eos, vt ibi dicit,
e Bart. de portantibus insignia [e] doctoratus cũ non sint doctores, vt not. in suo libello de insignijs, & armis in principio, ad hoc, quòd di-
f citur de mutante nomen. [f] C. de mut. nom. l. vnica, & ibi no. gl. & Bart. in l. cunctis, de mendicantibus validis, lib. 1o. dicit, quòd puniuntur ciuiliter, quia pęna apostolica applicatur parti; dicit quòd aliud est se fingere infirmum cum non sit, aliud fucatis coloribus se deturpare, vt appareat leprosus: quia non solum dicit se infirmum, sed falso actu pro-
g cedit ad actum, [g] quantum est in se animam fidelium decipit, & furtum cõmittit, quodammodo, vel rapinã, de elec. dudum. 2. & si dicatur

tur collegium leprosorum, vt no. Innoc. de eccle. ędifi. cum dicat potest dici vnde induit vestimentum falsæ religionis; & sic per primo allegata ad instar falsarij punietur, & per h not. per Ioan. Andr. de simo. insinuante. h

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Mendicantes.] *Hic omnes illos dicemus, qui coguntur ab alijs necessaria quærere, quasi manu, vel nutu, & sine voce dicentes, & reuelantes eorum miserias secundum Isid. Etimo. lib. 1. De istis loquitur beatus Augustinus in sermo. de commu. vita cleri. & text in c. nolo, vt aliquis, ante medium 12. q. 1. vbi inuehit contra episcopos aurum seruantes, & a se mendicantis manum petentesque gementes, & inopes excludentes contra illud Matthæi. 15. Esuriui, & non dedistis mihi manducare, sitiui, & non dedistis mihi bibere, &c. de his loquitur psalmus. 111. Dispersit, dedit pauperibus. & beatus Ambro. li. de officijs, & tex. in cap. pasce fame morientem, quisquis enim pascendo hominem seruare poteris, si non paueris fame occidisti, 86. dist. De mendicantibus religiosis, mendicantiumq; ordinibus tracto. in 3 q. Regu. de mendic.*

b ¶ Validi.] *Contra mendicantes validos habemus pulchrum text. in l. vni. C. de mendi. vali. lib. 11. videatur ibi per Lu. de pen. ac super rub. & super l. præced. per Abb. in c. iudicatum, colum. 2 de immun. eccle. per Ammanel. de Clar. aqui singu. 247. incip. gloss. est quòd homines robusti. Notandum est, quòd pœna dictæ l. vni. hodie præsertim de iure canonico non seruantur. Licet autē pœna de qua hic per Lap contra tales omni iure, & omni ratione competat, ea etiam in desuitudinem abijt: & hic Romæ infinitos cognoui, qui hisce, & peioribus artibus pecunias sub elemosinarum nomine extorquebant. pro præmissis, & alijs de quibus per Lap. hic videre poteris, Ioan. Franc. à Ripa in tracta. de reme. præserua. con. pestem. nu. 166. cum pluribus seq. vers. Quia immo mendicantes validi, & corpore robusti. Contra militem fingentem se debilem, vel languorem simulantem ne cum hostibus pugnet, quòd capite puniatur est text. in l. omne delictum, vers. sed & calligatus, ff. de re milita. Peculiaris pœna, & propriū supplicium validi, & pigri mendicantis à iure diuino inuentum nunquam abolebitur, nec in desuetudinem abibit. de quo prouerb. cap. 20. Propter frigus piger arare noluit, mendicabit igitur æstate, & non dabitur illi. & c. 24. Vsque quo piger dormis, vsque quo piger dormis, vsque quo de somno consurges? parum inquam dormies, modicum dormitabis. pauxillum manus conseres, vt quiescas, & veniet tibi quasi cursor egestas tua, & mendicitas quasi vir armatus. Interrogatus fui, an si eleemosinæ, quæ nunc per Pium. 4. ex ære publico, & officiariorū erogationibus mendicantibus tribuuntur subtrahantur, seu denegentur id iure procederet? Respondi distinctioni locum esse iuxta terminos in quibus loquitur, Bart. in l. priuilegia. ad fi. C. de sacr. osan. eccle. Verum quia hæ eleemosinæ, quę nunc dantur neque ex contractu debentur, nec ex aliqua promissione, quandocunque reuocari, seu denegari poterunt. prout voluerunt Fulg. in d. l. priuilegia. & Alexan. cons. 209. statutis, num. 14. lib. 2. Mihi semper visum fuit maximam curam & exactissimam diligentiam vbique adhibendam fore circa mendicantes, vt veri mēdici, & inualidi nutriantur, illi verò, qui suis manibus victum, & vestitum quærere sibi possunt arceantur, & puniantur iuxta tex. in c. 1. 82. dist. c. pasce. 86. dist. Felyn. in Addit. ad prin. ope. Abb. super Decreto, col. 4 vers. quilibet. Aliud mihi occurrebat circa mendicos, quod pluries statui, nunquam verò, nisi per breue temporis spatium obseruari vidi videlicet, quòd nō deambularent per diuina templa, nisi dum diuina officia ab alijs aliquātisper separati audirent, non autem circuentes, et quemlibet etiam orantem, & diuinis inten*

tum

tum pro eleemosyna consequenda fastidien tes, & perturbantes. Et probabam extra ecclesias eleemosynas à mendicantibus peti debere ex illis verbis Matthæi, c. 20. & ecce duo cæci sedentes secus viam,& Marci. 10. versus fi. Cæcus sedebat secus viam mendicans. & Lucæ 18. ac Actuum c. 3. in princ. Et quidam vir, qui erat claudus ex vtero matris suæ baiulabatur, quem ponebāt quotidiè ad portam templi, quæ dicitur speciosa, vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum.

c ¶ Extorqueant] *Quomodo conuenit hic verbum extorqueat, cum extorquere violentiam notet? iuxta text. in c. conquerente, & ibi per Ioan. Andr. de cleri. non resi. M. Tul. in Luc. pisonem. Ego tela extremo mense consulatus mei intenta oculis ciuitatis de coniuratorum nefarijs manibus extorsi. Nunquam autem accidit, quòd mendicantes, & id genus per vim, seu violentiam eleemosinas huiusmodi cōsequantur. Immo in extrema necessitate constitutis, & quibusuis mendicantibus sponte, hilarique fronte eleemosina præstari cōsueuit iuxta illud Matthæi. 5. & Lucæ. 6. Omni petenti te tribue, & attende, quòd non ex vita illorum quibus tribuis, mercedem tibi tributurus est Dominus, sed ex voluntate &c. cap. quam Pio. 1. quæst. 2. huc spectant verba Zachei, Ecce domine dimidium bonorum meorum do pauperibus. Responderi potest, quòd quo ad intentionem horum se pauperes, vel infirmos fingentium non minus considerari potest fallacia, & fraus, quam etiam animus rapax quomodocunq; furandi, & raptum committendi prout ad fi. huius alleg. insuper respondeo, quòd verbo extorquere vtimur etiā si non supponitur vis, seu violentia, sed bene dolus, vel fraus. prout in l. illicitas, in princ. ff. de off. præsid. & latè prosequor super gloss. facul. iuxta Aeditio. Beneuent. §. si ex præcepto, in ver extorquecat.*

d ¶ Insignia.] *Idem voluit glo. in ver. dignitatum, in fi. in c. vt apostolicæ. de priuil. lib. 6. Pet. Leuanda. in tracta. de One. Docto. in 5 q. in f. par. 4. dum quærit quibus vestibus doctor vti debeat. Lapum refert, & sequitur Franc. in cap. vt apostolicæ, numero 4. de priuil. lib 6. idem etiam voluit Abb. in cap. 1. in not. & ibi Andr. Barba. in Addit. refert, & sequitur hunc in vers. pæna falsi. de cleri. non ordi. mini. An autē vtentes insignijs doctoratus, vel militiæ, postea doctores, vel milites effecti possint in illis perseuerare absque noua traditione? pro opin. affirmatiua est tex. in c. quod quædam, §. si forte, iun. glo. in ver. exterruit, 1. quæst. 1. quam sequitur, ibi Archid. & Roman. Singu. 721. quidam vtitur insignijs. Insignijs, & vestibus imperialibus, seu regijs pariter quis vti prohibetur, vt latè tractō in glo. Facul. in vers. seruus seruorum, et §. actum, in ver. regalia.*

e ¶ Nomen.] *De nominis mutatione al qua tracto in glo. Facul §. volentes, in ver. mutatur, & in ver. nomen, i. vbi probo res omnes humanas mutationibus suppositas esse. In dicta verò gloss. in ver. nomen concludo nominis mutationem fraude cessante absq; principis licentia fieri posse.*

f ¶ Quantum.] *Simile in c. quæris, versic. veruntamen, ibi sed quantum in ipsis est interfectus fuit, & post versic. dicit enim Apostolus, de conse. dist. 4.*

g ¶ Insinuante.] *Et per Bald. in c. cum decorem, num. 4. de vit. & hon. cler. per Abb. in c. tuarum, in 1. not. & ibi Addi. remittit se ad hanc alleg. de priuil. & per eundem, Abb. in c. vt clerici, in 2. not. vbi etiā Apostil. ad hunc se remittit. de regula. Et Lap. hic licet eum corruptè citet sequitur Franc. à Ripa responso. 23. in fin. de leg. lib 1.*

SVMMARIVM.

1 *Abbas habens vsum mitriæ, & annulorum & baculi, an possit illis vti extra monasterium.*

ALLE-

ALLEGATIO XIX.

a N Abbas [a] habens vsum mitriæ, &
b annulorum, [b] & bacculi possit il-
c lis vti extra monasterium, tenor pri
uilegij [c] est inspiciendus. de priuil. vt apostolicæ in fine, lib. 6. cum sua glo. & si ex priuilegio competat solum intra septa monasterij, Abb. de ætа. & qua. cum contingat, & Ioan. Andr. post eum super ver. solummodo, dicit, quòd non: pro quo remittit Ioan. Andr. ad not. per dictam decret. ad apostolicæ. & si habet ius pontificalium in suo monasterio in-
d uitatus [d] ad aliud monasteriũ poterit in pontificalibus celebrare, si monasterium ad quod est inuitatus est exemptum. arg. de tem. ordin. quod translationem. cum concordant. in non exemptis potest episcopus prohibere secundum Ioan. Andr. de priuileg. Abbates, super ver. alias. lib. 6.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ An abbas.] *Vide Paris. conf. 95. nu. 7. volum. 4. quæ Lap. hic sequitur, & plura adducit in illo con. quæ huic alleg. conferunt, Videatur etiam Gemin. in cap. vt apostolicæ hic adducto, num. 7. qui Lap. hic citat, & sequitur præterquam in illo membro quando Abbas priuilegiatus vult vti mitra locis non exemptis, in hoc membro reprehendit Lap. vt ibi in fi. Addi. verò ult. ibi posita Lap. defendit: & Lap. quo ad alia sequitur ibi Franc. & quo ad hoc etiam illum defendit, in fi. tamen dicit cogitandũ.*

b ¶ Annulorum.] *De annulis latè tracto in glo. facul. §. ac quibusuis. in uer. annulis.*

c ¶ Priuilegij] *Quasi inferat, quòd solum ex priuilegio Abbates iis uti possint. ad tex. in c. Abbates, & ibi ad hoc illum text. ponderat Ioan. Andr. post princ. de priuil. lib. 6. idem etiam clarè voluit Card. in cap. clerici, num. 6. in 11. no & ibi. Apostil. in vers. Abbates, remittit se ad Lap. hic. de vi. & honest. cleric.*

d ¶ Inuitatus.] *Et inuitatus monachos alterius monasterij poterit ordinare argumen. tex. in c. fi. 9. quæst. 2. Ioan. And. in alleg. c. Abbates, colum. 1. versic. si tamen fuerit inuitatus, & ibi Gemin. num. 6. & Franc. ad fin. de priuil. lib 6. Sic & episcopus in loco exempto, nihil iurisdictionis exercet, nisi fuerit inuitatus, ca. luminoso, ad fi. 28. quæst. 2. Abb. in c. significasti, post num. 11. de foro compet.*

SVMMARIVM.

1 *Constitutione facta per capitulum vacante sede & iurata de non soluendo charitatiuo subsidio, nisi certam quotam, an possint postea soluere ex quo constitutio non tenuit sine pęna periurij.*

2 *Statuere nemo potest contra ius.*

ALLEGATIO XX.

a I vacante sede capitulum [a] statuat diminuendo charitatiuum subsidium episcopo debitum ex consti-
b tutione Benedicti, [b] & iurant, [c] &
c obligant se ad pęnas, an non obstante dicta constitutione, pęna, & iuramento possit dictũ charitatiuum subsidium exigere; allegatur, quod possit, quia hoc potest episcopus de iure communi exigere. de censi. cum apostolus, versic.
d sustinemus, [d] & per censuram ecclesiasticam subditos, ad hoc compescere: de excess. prȩl.
e cle. frequens, [e] nec obstat constitutio: quia nõ possunt statuere contra ius. de offic. Arch. c. fi.
2 † & quod ibi not. & quia non possunt statue-
f re certa iura tangentia alterum, [f] vt in c. con-
g stitutionem, versic. fin. [g] de verb. sign. lib. 6. & quod ibi no. cum suis remissionibus: quia constitutio est contra charitatem, & laudabilem consuetudinem. Tales enim consuetudines non possunt tolli per statuta. de simo. ad apostolicam, eo. titu. sententiam. Item quia facta sunt vacante sede episcopali quo tempore caret legitimo defensore: ne se. vacan. per to-
h tum. [h] Item quia per indirectum praeiudicatur sedi apostolicæ, quia sic de facili solui non posset considerato statuto ecclesiæ, & sic consului.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Capitulum.] *Sede vacante capitulum iuris-*

iurisdictionem episcopalem habens statuere potest super statu ecclesiæ, & statutum huiusmodi durabit etiam in tempus futuri pastoris, prout concludit Fed. de Sen. cōs. 16. capitulum ecclesiæ, quem sequitur Io. And. in c. vni. colum. 1. versic. item, an possit facere statuta, Gem. colum. pen. vers. duodecimo an possit facere statuta, & Fran. num. 7. de maio. & obed. lib. 6. Io. Fran. Paui. de offic. & pote. c. se. vacan. in princ. 6. quæst. Felyn. in c. cum omnes, num. 10. & D. meus in 2. lect. colum antepen. versic. secundo prædicta procedunt stante episcopo. de constit. & Paris. cons. 90. circa primum, in prin. vol. 4.

b ¶ Benedicti.] Intelligit de extra. Bene. 12. vas electionis, sub titu. de censi. inter cōmunes, quam extra. Paris. cons. 105. nu. 6. & seq. num. 10. volum. 4. dicit non fuisse vsu receptam, nec ligare, quod an sit verū videbimus infra super 36. allega. incipien. stante constitutione, illam extra. glossauit Ioan. Franc. Paui. qui in §. præmissis, in ver. charitatiuum ante fi. citat hanc alleg.

c ¶ Iurant.] Hunc refert, & cum eo tenet Gemin. in c. 1. 18. distin. vers. venio ad secundum, & Lap. & Gemin. sequitur Belenzi. de chari. subsi. quæst. 45. num. 2. & seq. tamen non potest condere statutum. Lapū etiam hic refert, cuius dictum in terminis Lapi credit esse verum Paui. de offic. & pote. cap. se. vacan. in 6. q. princ. 1. par. versic. quærit Lap. sequuntur etiam Fely. in alleg. c. cum omnes, colum. 2. post num. 10. vers. Tertio est aduertendum, de constit. & Lamber. de iur. patro. in 9 art 1. quæst. 3. par. 2. lib. num. 19. versic. hinc dicit.

d ¶ Sustinemus.] Oldra. cons. 104. circa propositam quæst. Rot. 675. dic quòd subsidium in anti. Card. in c. vt præterita, q. 9. vbi etiam Addi. de elect.

e ¶ Frequens.] Et ibi Clarius ex dictis Pan. de Eleaza. per Pet. de Anch. in 8. no. & Card. in §. seu vers. nonnulli, in 1. quæst. num. 2. & Lap. hic refert, & sequitur Belenzi. olim Rotæ Auditor de chari. subsi. quæst. 15. versic. & idem tenet Lap.

f ¶ Certa iura tāgentia alterum.] Aliàs contra iura tangentia alterum. Pro quibus facit text. in c. si qua. de rebus eccle. Vinc. ibi nota. per glo. & Archid. 12. quæstio. 2. versic. Ita non possint dicti canonici vacante sede, volum. 4.

g ¶ Versi. fi. vers. Cæterum.] Vbi etiam gl. in vers. statutum, & ibi Franc. super illa gl. refert, & sequitur Lap. hic. & Lap. etiam sequitur Paris. cons. 92. pro primi, num. 7. & post num. 9. volum. 4.

h ¶ Per totum.] Et cap. 1. vers. quia verò in concessione huiusmodi prædicta ecclesia cū vacaret legitimo caruit defensore, &c. de reb. eccl. non alien. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 Statuere seu imponere iuste valentes possunt, & iuste absoluere.

2 Principali sublato per consequens & accessorium sublatum est.

2 Iuramentum temerarium non est seruandum.

ALLEGATIO XXI.

1 AD dubium † præcedentis puncti, an non obstante pœna, vel iura-
a mento possit exigi; [a] quòd possit allegatur, quia ex quo iustè potest
b imponere, [b] iustè, & possunt soluere [c] cano-
c nici, quia hæc correlatiua sunt de consti. translato. 80. di. tanta. ad hoc, not. Ioan. Andr. de tempo. ordi. cap. 2. lib. 6. in verb. episcopus.
2 † Sublato ergo principali, ergo & accessoriū pœnæ, & iuramenti, glo. de preca. cap. 2. in gl. quæ incipit si pœna. Ad hoc circa iuramentum allegat not. per Innoc. in cap. dilecto. de præben. & per Paulum in Clem. professores, de regula. & de ijs, quæ fiu. a maior. part. ca-
3 pit. cap. 1. † & quia iuramentum fuit temera-
d rium, [d] & sic non seruandum. de iure iur. sicut: & sic potius timenda est pœna temerarij quam transgressoris; posset tamen ad cautelā
e absolui [e] per episcopum, vel eius vicarium.

Addit.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Exigi.] *Scilicet ab episcopo charitatiuũ subsidium solui solitum. Quod autem sit illud, & iuxta quam taxam soluendum veniat videbimus infra super 36. Alleg. incipien. stante constitutione.*

b ¶ Imponere s.episcopus.] *Potest enim episcopus, archiepiscopus, primas, & patriarchas de iure charitatiuum subsidium imponere, ad tex in cap. conquerente, in fine de off. ord. & in c. cum Apostolus, §. prohibemus, de censi. & Alleg. praeceden. ac per Barth. Belenci. de chari. subsid. q. 1. in princ. Et Lap. sequitur Paris. cons. 105. in causa, nu. 1. & seq. volum. 4. Amplia ut episcopus etiam non consecratus illud exigere possit, ea ratione, quia hoc est iurisdictionis, non ordinis, ad tex. in alleg. ca. conquerente, in fi. iun. c. transmissam, de elect. & per Belenzi. vbi sup. q. 9.*

c ¶Soluere.] *Alij libri habebant absoluere, ex qua litera intellectus nullus sumi poterat. Reducendo igitur argumentum ad debitam formam dicamus sic. Probo quod charitatiuum subsidium iustè ab episcopo exigi possit, & quòd capitulum illud ei soluere teneatur non obstante quocunque statuto, & iuramento, de quibus in praeceden. Alleg. Arguo igitur hoc modo, correlatiuorum, idem est ius, seu quod disponitur in uno ex correlatiuis, in altero etiam dispositum esse censeri debet, l. fi. & ibi Barto. in vltimo notab. ff. de acceptila. l. 1. vbi idem Bart. ff. quod met. cau. l. 1. vbi etiam Barto. C. de cupres. libro 11. Amplio etiam in statutis iuris communis correctorijs, & hanc esse communem opin. testatur Cur. Iun. consil. 6. circa has, nu. 1. & seq. Soluere, & exigere sunt correlatiua: si licet igitur episcopo charitatiuum subsidium a capitulo exigere, ergo licebit capitulo illud soluere. Et hic est verus intellectus huius 21. Alle. quam non immutato illo verbo soluere in locum verbi prius positi, quod erat absoluere, nemo vnquam sensum aliquẽ ab hac Alleg. elicere potuisset. Si cui autem dubiũ remaneat, an capitulum etiam teneatur ad solutionem charitatiui subsidij, sicut tenetur clerus, ex quo dubium facere videtur, quod episcopus, & canonici sunt vnum corpus, ille enim est caput, isti membra, ad tex. in c. nouit de ijs quae fi. a prala. si. con. capi. & in c. cum clerici, de verbor. signifi. vnde non videatur congruum quod membra soluant capiti, vel potius cum idem sit corpus episcopus, & canonici, quod non sit distinctio, seu differentia inter soluentem, & recipientem, contra tex. in c. fi. de instit. & in c. per vestras, de iur. patro. Respondeo quod in contrarium est veritas, quod immo canonici teneantur ad solutionem, seu contributionem charitatiui subsidij, prout voluerũt Hostien. Bald. & Ant. de Butr. in c. praeteritae, de electio. immo potius illi, quam alij subuenire tenentur, tamquam membra suo capiti, argum. tex. in cap. cum non liceat, de praescrip. & c. requisiuisti, de test. Et ita concludit respondens ad contraria Belenci. de charit. subsid. quaest. 27. & quaest. 66. numero 30. & seq.*

d ¶ Temerarium.] *Hoc dictum Lapi referunt, & sequuntur Phil. Franc. in c. 1. ante numerum 8. de iureiur. lib 6. Belenci. in alleg. Tract de charit. subsid. q. 45. nume. 6. vers. similiter dicit Lap. Alleg. sua 21. & Paris. consil. 92. pro primi, numero 41. volum. 4.*

e ¶Ad cautelam absolui.] *Ex quo iuramentum obstabat, vt supra ostensum est & probat etiam Felyn. alios referens in c. ex tenore, de sentent. excommun. & D. meus Phil. Dec. in c. cum accessissent, colum. 5. de constitut. absolutio ad cautelam a iuramento peti poterat. Quod dictum Lapi refert, & sequitur Paris. cons. 92. pro primi, in fine, volum. 4.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Non præsentare & minus sufficienter præsentare paria sunt.*

2 *Duobus procuratoribus insolidum datis ad præsentãdum si vnus præsentet & præsentatus renunciet, an possit alius procurator præsentare.*

3 *Præsentatione facta de uno lite pendente si ipse postea renũciet, an possit fieri præsentatio de alio.*

4 *Procurator habens mandatum ad præsentandum a diuersis, an possit diuersos præsentare.*

5 *Parochiani præsentantes vnum iure singulari, an possint præsentare alium iure collegij.*

ALLEGATIO XXII.

a An sufficiat [a] procuratorem † præ-
1 sentare, infra 4. menses non facien
do fidem de mandato, infra 4. men
ses, dicit quod non, quia paria sũt
non præsentasse, vel minus sufficiẽter præsen-
tasse infra tempus, alleg. de elect. si quis iusto.
2 libro 6. † Secundo [b] dubitat, an si procurato-
b res dati sint duo insolidum [c] ad præsentandũ,
c si alter præsentet, & præsentatus renunciet ꝓ-
sentationi, an valeat secunda præsentatio, di-
cit, quod non, quia præsentationis actus fuit
præoccupatus per primum, ex quo dati sunt
d sine clausula, [d] nec hoc casu exigitur litis con
e testatio, [e] quia non sumus in actu iudiciali [f] de
f procurat. si duo, lib. 6. ad hoc alleg. Ioan. And.
in dicto cap. si quis iusto, in verbo, occupan-
g tis. [g]
3 An præsentatione facta de vno † lite pen-
h dente illo renunciante [h] possit fieri præsenta-
tio de alio? videtur quod non, per Decret. ut
lite penden. cap. 1. lib. 6. vide Gemin. in d. c. j.
vt lit. penden. Nec dicit Ioan. Andr. contra in
dicta decret. i. imò videtur sentire cõtrarium
quod habet locum, etiam in præsentationib.
& licet subijciat saltem dubitatiuè de clerico
4 cum dixit, an procurator, † qui habet manda-
tum ad præsentandum a diuersis, possit diuer
sos præsentare? alleg. ꝙ non. cap. pen. de elec.
lib. 6. vbi est eadem ratio, alleg. dictum Ioan.
i And. de elect. nihil agit. [i] Et idem ait quod si
5 parochiani † præsentauerunt vnum iure sin-
k gulari, [k] non poterunt præsentare alium iure
l collegij, quia hic conscientia [l] repugnat. Vn-
de disputat Io. Cald. quod si factæ fuerũt duæ
electiones in discordia, & canonicus in vtra-
que fuit contemptus, quod si alteram ratifi-
m cauerit, [m] non poterit prosequi contemptũ;
n quasi [n] sit consumptum ius suum in altera, ita
in proposito.
a Hic nihil boni dicit. [a]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An sufficiat.] *Lapum in hac 1. conclus. sequuntur Roc. de Cur. in tract. iuris patro. in verbo, honorificũ, 2. q. 5. q. numero 31. & Lamber. in eodem tracta. art. 17. quæst. 4. libro 2. ante num. 12. vers. Vult, & aliud; & in 21. art. 1. q. 2. par. 2. libro. Refert etiã & sequitur And. Tiraq. de vtr. retra. §. 1. gl. 10. num. 90. vbi plura pro hac opin. adducit. Et Lap. etiam refert, & sequitur Rebuff. in tract. Nomina. quæst. 14. post numerum 98. vers. & per hoc patet. Videatur etiam Bar. in l. si quis inficiatus, num. 1. ff. depo. vbi quod si tu protestaris mihi tamquam procurator, quod debeam tibi soluere, debes fidem facere per instrumẽtum de mandato, aliàs non constituor in mora. Hinc dicimus processum per Audientiam contradictarum contra legitimè citatum constituto per citatum procuratore, & Romæ præsente subsistere, ex quo procurator mandatum non produxit, prout per Rot. 169. si vigore, in no. & Bellamer. 681. si citatus.*

b ¶ Secundo.] *Hanc secundam conclus. Lapi sequuntur Franc. in alleg. hic. c. si duo, in 2. notab. in fine, & Addit. ad Gemin. ibid. in ver dati. Videatur omnino Lambert. de iu patron. 4. q. 1. par. 2 lib. art. 5. vbi reassumit dicta hic per Lap. & cum eo residet, & per eundem Lamb. artic. quinto, quæst. 6. parte 4. libro secundo, vbi etiam sequitur Lap. hic.*

Inso-

c ¶ Insolidum.] *Hac clausula non posita non esset locus alicui dubio, cum enim plures absque hac clausula constituuntur, omnes illi pro vno tantum habentur, & ratio constitutionis plurium, sine hac clausula videtur esse, quia constituens non confidit de vno tantum, sed de omnibus simul. ad text. in c. prudentiam, §. 1. de offic. deleg. De constitutione plurium absque hac clausula loquitur tex. in l. si quis cum procuratorio, §. penult. ff. de procu. & cum clausula in solidum vltra text. in c. si duo hic adducto, est text. in l. pluribus, ff. eo. & in c. pen. de elec. lib. 6. sed retento themate huius, secundi dubij, Lapi quæro, quid si duo procuratores constituti sint absque illa clausula, & quemlibet eorum in solidum, sed tantum dictum sit constitue.. A. & B. in solidum, & sic sine illo verbo distributiuo quemlibet, an insolidum constituti censeantur? Concludendum est, quòd sic, prout per Rot. 173. no. quòd ubi aliquis facit duos, in anti. & Bisigne. 7. de procur. incipien. quidam constituit. in antiquio. sequitur Gemin. in d. c. si duo. num. 8. licet Rotam sub alio numero citet, & Lamber. de iure patr. 5. art. 4. quæst. 1. par. 11. lib. post num. 3. Rursus quæro constituuntur duo procuratores ad resignandum absque illa clausula insolidum, postea dicitur promittens habere ratum, & gratum quicquid per dictos procuratores, & eorum alterum factum, gestum & procuratum fuerit, &c. an procuratores huiusmodi censeantur insolidum constituti? ita vt resignatio, per vnū facta subsistat. Pro opin. negatiua aliàs in Rota adducebatur, quòd cum non adessent illę clausulæ, & quemlibet eorum insolidū constituit, vel saltem illa quos insolidum constituit, propterea non possent dici procuratores insolidum, ad supra adducta, & consequenter inualida fuerit resignatio per alterum ex procuratoribus facta. Insuper considerabatur pro opin. negatiua, quòd clausula præmissa promittens habere ratū, &c. erat exequutiua, seu in parte exequuta posita, clausula autem exequutiua non ampliat, clem. 1. in fi. de præb. supra alleg. 15. idem est dicere, num. 5 vbi addo Item quia clausulæ similes, vel quia tacitè insunt, vnde earum expressio nihil operari debet, vel quia tanquam accessoriè, & ad cautelam poni solitæ non ampliant, neque disponunt, prout per Alex. in l. qui bona, §. si alieno, num. 23. ff. de dam. infect. & per Ias post Cyn. Alb. & alios, in l. 1. nu. 21. ff. de offic. procur. Cęsa. vbi dicit communem esse opi. constituto procuratore ad aliquem actum adiecta clausula quòd promittit habere rata quæcunque per illum gesta, non per hoc inducit mandatum cum libera. Amplius si ex sequenti clausula præmissa redundaret procuratorum constitutio insolidum, cum in præcedente parte aliter constituantur, constituens incontinenti se ipsum corrigeret, quod iura non præsumunt, l. nam ad ea legata, vbi etiam glos. & Docto. ff. de conditio. & demonst. Bar. in l. 1. §. & parui, post num. 5. vers. Non enim est verisimile quòd se ipsum per illa generalia verba voluerit corrigere, ff. quod vi aut clam. Roman. consil 94. visis ijs, ante num. 6. vers. ex quibus quidem vltimis verbis, Alex. consil. 156. viso, num. 7. & seq. volum. 6. pro opin. affirmatiua, pro qua scribebam concluserunt R. Domini de Rota coram Puteo, in causa Ciuitaten. præstimonij de Ieltas, inter D. Ludouicum de Aualos cuius eram Aduocatus, & Didacum de Vesga sub die 30. Ianuarij 1548. rursus sub die 8. Februarij eiusdem anni. Ponderabam illam clausulam de qua supra promittens habere ratum quicquid per dictos procuratores constitutos, seu eorum alterum factum fuerit, tollere omnem difficultatem, ex quo dictio seu alternatiua ostendit vno tantum procuratore cōtentum fuisse constituentem, l. plerunque in fi. ff. de iu. dot. & per regulam in alternatiuis, de reg. iur. lib. 6. & ad nota. per Abb. in c. inter cæteras, & ibi per Felyn. colum. fin. & alios. de rescr. sic & dictio illa, alterum, distributionem*

stributionem faciens in vno vera redditur, ad not.per Bar.in l.hoc art.col.fi. vers.sunt etiam quædã, & vers.de dictione alter, ff. de hær.inst. Ad illud præcipuum contrariũ de clausula exequutoria ꝙ non ampliet, id fatebar, sed respondebã hanc non esse extensionem, seu ampliationem, sed declarationẽ, & intentionis demonstrationem, cum uerba id inferre valeant, ad nota.per glo.in c.1.in vers.Italiæ, & ibi per omnes. de temp.ord. lib.6. Et quòd verba exequutiua, quæ dispositionem ampliare non solent illam declarare possint adducebam not.per Bal.in l.eam, quam col 9. num.36.vers.sed pone quidam erat, C.de fideicom. vbi ꝙ clausula non obst. declarat legitimationẽ spurij, idem voluit, Fely.in c.nonnulli, nu.27. in 15. conclu. de rescri. Bal. etiam vbi supra sequitur Ias. in l.qui Romæ, §.duo fratres, nu.73.ff.de ver. obli. Alia etiam fundamẽta adducebã, quæ breuitati studens hic non refero, & respondebã ad pmissa, & alia argumẽta cõtraria.

d ¶ Sine clausula.] Supple tu, ita ꝙ occupantis conditio melior non existat, nec deterior subsequentis, ad l.pluribus, cũ ibi no.ff. de procu.præalle c.si quis iusto.de elec.li.6. & c.si duo, vbi oẽs.de procu. eo.lib. p Rom. sing.243.constituuntur, & per Io.a Grassis de substãtia.procurato.in ver. clausula ista, ita ꝙ occupantis, & clausula sequen.

e ¶ Contestatio.] In locis proximè adductis probatur, ꝙ melior conditio occupantis fit per litis contestationem, & in l.si pluribus, iun.glo. fi. & ibi per Bar.in princ.ff.de lega.1. & per Mar. Sozzi. vbi latè de hac clausula. Quòd melior non sit conditio occupantis, & de quibusdam dubijs circa illam clausulam, de citatio.art.5.num.6.

f ¶ In actu iudiciali.] Quòd actus præsentationis, & institutionis non dicatur iudicialis, sed extraiudicialis concludunt Bal.in l.2.ver.no.ergo argumentũ, ꝙ episcopus, ff. de off.procon.Fed.de Sen.cons.102. nobilis quidã, in 1.dub.ver.nã illud, Gem.& Fran. in c.concertationi, in prin.de appel.lib.6.& Lamber.qui Lap.hic, & alios refert, art.3. q.2.par.2.lib.2.nu.2.& seq.& postea ar.6. nu.2 & lib.2.par.2.q.10.art.7. post nu.9.

g ¶ Occupantis.] Infert Lap.hic, quòd conditio melior occupantis fit per litis contestationẽ, id procedit in iudicijs, secus in materia de qua ipse loquitur, cũ enim nõ simus in actu iudiciali occupatio non fit per litis contestationem, diuersimodè enim occupatio præmissa causatur iuxta diuersitatẽ negociorum, prout per Bal. in alleg l.si pluribus, ff.de leg.1.per Anch. in d.c.si duo, nu. 4.in 5.no.& per Gemin.in d.c.si quis iusto. nu.6. Et quòd in procuratore ad negocia res desinet esse integra, quando is aliquid fecerit, probatur arg.tex.in l.1.§.cepisse, ff. de pollici.& voluerunt seq.Lap.hic Phil.Frã. in c.q quẽ, post nu.3. ver.sed ad negocia res desinit esse integra.de peu.li.6.& Lãbe.qui hunc & alios refert, art.5.q.5.par.1.lib.2.

h ¶ Renunciante.] Supple tu vel etiam defuncto. Et hoc dictum Lapi cõiter tenetur, ea præsertim ratione, quia c.1. vt li pendẽ. locum habet etiã in præsentationibus, vt per Cald.cons.1.sub d.tit.cuius opi.communem testatur infra adducendi, Lapum etiam hic referunt, & sequuntur Mil. in Reper.in versi. patronus, etiam laicus lite pen.ac Franc in d.c.post num.2. & loquuntur non solum in casu mortis ciuilis, 1. renunciationis, vt hic, sed etiam in morte naturali, hoc etiam dictum Lapi refert, & sequitur Paris.cons.47. videtur prima, nu.13. volum.4.& licet Rocc.Curt.in tract.iurispatro.in vers.honorificum, q.23. & Lambert. in eo.tracta. artic.12.q 6. par.1.lib.2. vbi tamen plus debito vagatur, quærant nouos intellectus afferre, nouisq; distinctionibus, seu ponderationibus vtantur, non tamen negant immo fatentur opin. Lapi hic communiter teneri. Et hanc opin. Lapi communem asserit, illamq; Rotam tam antiquam tempore Sixti, & Alexandri, quam modernam sequutam fuisse testatur Sarnen.in 13.quæst.Regu.de subro.

i ¶ Nihil agit.] *Puto quòd allegare voluerit tex.in d.c.penult.§.porrò,iun glos. in vers.nihil agit. Deciditur ibi,quòd procurator duas voces habens,propriam videlicet, & alteram ab ipso constituente sibi demandatam non potest nomine suo vnum,& alterum procuratorio nomine eligere. Lapus hic ampliat ad præsentationem, vt pariter duas voces habens non possit alterum proprio, alterum verò procuratorio nomine præsentare. Similem quæstionem de scholari cui est commissa vox alterius pro creando rectore decidit per illum text.in cap.penult. quem dicit singularem Roman. singu. 76.incipien.scholaris cui,concludens voces huiusmodi non posse diuidi. Et per illum text.voluerunt Abb.Fely.& D.meus, in c. quamuis,de offic.deleg. quòd collega cui alter vices suas commisit non possit ferre diuersas sententias,& Phil.Dec.& Fely.ibi referunt,et sequuntur Lap. hic.idem voluit Abb.in cap. cum olim, num.9. & sequen. & Felyn.ibidem,num.3. qui cum Lapo hic transit,eod.tit.de offic.deleg. cum Lapo etiã residet Roc. de iu.patro. in versic. honorificum,quæstio.21.nu.52.& D.meus, Phil. Dec.in c.constitutus,colum.2. ante num.6. post Abb.versic.& no.tex.de appel.*

k ¶ Singulari.] *Aliud est præsentare,seu aliquem actum facere iure singulari aliud iure collegij,ad tex.in l.2.& in l.sicut, §. si quid vniuersitati debetur, singulis non debetur, nec quod debet vniuersitas singuli debent,ff.quod cuius.vniuer. Rot.582. not. in diœcesi in anti.infra allrg.78. vacauerat ecclesia,num.3.per D.meum, cons.61. & pro tenui,num.3.& cons.347.in casu, ante num.6.& ad ea, quæ adduco in 51. quæst. Reg.de Anna.num.3.*

l ¶ Conscientia.] *Si Lapum hic intelligere volumus,supponere debemus,quòd vera ratio text.in alleg.cap.penul.§ porro.de electio.lib.6.est illa de qua per glo. ibi in vers. nihil agit, cum qua transeunt Docto. Quia conscientia tenetur meliorem eligere suo nomine,eadem ratione tenetur ad idem nomine Domini sui,& sic arguit glo. Nomine suo debet eligere meliorẽ, alioqui conscientiam offenderet, pariter meliorem nomine alieno eligat,argum.tex.in c.si. 46.dist. ita declarant omnes in d.c.pen. §.porro, Abb. in c.cum olim,num.9.Fel.nu 3.& D.meus circa medium de re iud. Pau. de Citadi. in tract.de iure patr.par.6.art.3. quæstio.12. num.7.& Roc.in eo.tracta.in ver.honorificum,q.21.nu.7.& Roc.in eo.tracta.in uer. honorificum, q.21. Obstare tamen videtur dicto Lapi hic quòd non est par ratio in electione, & præsentatione, licet enim melior eligendus sit,cap.licet,& ibi glo.in ver.qui præstantior, vers. alij dicunt meliorem, & c.illud,ad fi. 8. q. 1. c. metropolitano. in fi. 63.dist.c.2.de offic. custo. c. constitutus,2. de appel.præsentandus tamen sufficit,quòd sit idoneus.seu dignus, licet non dignior, c. monasterium,iun.glo.16.q.7.c.3. vbi omnes de iur. patro. Et hanc esse communem opin.testatur, D.meus Phil.Dec. cons.129. & pro tenui,num.2. & Lamber. de iu.pat. 23.art.7.q.2.par.2.lib.ante num.5.versic. ad aliud fundamentum. Responderi potest, quòd licet eligi debeat magis idoneus, si tamen idoneus eligatur electio tenet, insuper licet idoneus præsentari possit, etiam si adsit magis idoneus, conscientia tamen non præsentantis meliorem non minus lędi videtur,quam non eligentis meliorem, & sic quantum ad conscientiam non est differentia inter electionem,& præsentationem, vt per Rocc.in dicto versic.honorificum,q.21. versic. tenendo conclusionem Lapi. videatur etiam Pau.de Citadi.in eo.tract. par.6. art.3.quæst.12.ante num.7.& Lambertin. art.11.q.4.par.1.lib.2.*

m ¶ Ratificauerit.] *Et sic vult ꝙ ratificatio alterius ex electoribus sicut excludit, & tollit contemptum prosecutionis contra vnum ex electoribus in discordia,ita etiam contra alterum,hoc dictum refert,& sequitur Lamber.vbi supra,in 1.art.nu.6. & in*

11.art.4.q.1.par.2.lib. num.3. verſ. vnde adducit diſputationem Cald. Qui vero contra hoc vltimum dictum Lapi tenere voluerit, in contrarium adducit, conſ. Old. 64. quodam canonico contempto, vbi plura valida fundamenta adducuntur, & cum Old. reſidere videtur, D. meus in c. quamuis, poſt medium, verſ. in hoc tamen vlt. de offic. deleg. & Lap. hic, & Oldr. vbi ſupra pro contrarijs citat etiam Apoſtil. penul. ad Abb. in c. cum omnes, in ver. retractari. de conſt.

n ¶ Proſequi contemptum.] Effectum proſecutionis contemptus præcipuus eſt, vt reſultet nullitas actus ipſo iure, vel ſaltem irritandus veniat, c. obeuntibus. 63. diſtin. c. cum olim. de arbit. c. bonæ. 2. & ibi glo. 1. de electio. & per Abb. in alleg. c. cum omnes, num. 12. de conſtitu.

o ¶ Hic nihil boni dicit.] Aliqui Codices habent hic alleg. 23. de Dote, poſt diuortium. ſiue Ant. de But. vel Gem. vel quiſquis is fuerit, qui has alle. ad hanc formam redegit, melius (mea quidem ſententia) feciſſet allegationes integras deſcribere, & ea quæ ſibi videbãtur improbare, rationeſque improbationum adducere, prout profitetur Io. And. ſe facturum in proœm. Spec. verſ. octauo in alijs ſi eius opin. non placebit id exprimam dicens quare, alioqui quo modo alij iudicare poterunt, an alleg. quæ hic cadebat ſubſiſteret, vel non? Et ſi is, qui eam ſubſtulit tanti ſe faciebat, vt eius opinioni ſtandum omnino crederet contra ipſum adducere poſſumus illud Prouerb. c. 3. vt ſapientes ſint apud ſemetipſos. Et contra eos, qui aliena deſtruunt facit tex. in §. tribus, verſic. oportet enim ſemper aliquid incohoare bonum, non ea, quæ a quibuſdam præcxiſtant deſtruere. in Authen. qui. mo. natu. effi. ſui. Qui ſapiunt, & quibus datum eſt, dum viuunt ſcripta ſua in lucem ædant, & ſic tria præſertim pericula euitabunt, primum, quòd eorum dign labores ab inanibus, & impudentibus falſæ gloriæ aucupatoribus non ſubripientur, nec occupabuntur. Alterum quòd eorum opera non patientur has ſectiones, ſeu truncationes. Tertium quòd non offuſcabuntur, & in pleriſque inutilia reddentur incuria, & imperitia impreſſorum. Contra verò totidem commoda aſſequẽtur. Primum quòd viui omnibus proderunt, eorum doctrinam, ac ſtudia alijs communicantes iuxta illud Matthæi, 5. Luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & iuxta Pſal. 70. Deus docuiſti me a iuuentute mea, & vſque nunc pronunciabo mirabilia de lege tua. Alterum quòd exemplo Apellis, qui pictas tabulas omnibus reſpiciendas ante fores exponebat, vt cuiuſuis iudicio ſe ſubmittens emendaret, quod iure ab alijs improbatum cognoſceret, ſic & ſcriptores ab alijs moniti eorum ſcripta in dies meliora reddẽt. Tertium eſt, quòd viui etiã vera gloria, debitiſque honoribus fruentur.

SVMMARIVM.

1 Exceptionem ſpontaneæ renunciationis non admitti, poſt ſpoliationem qualiter intelligatur.

2 Proprietatis exceptio, an in poſſeſſorio in beneficialibus admittatur.

3 Reſtitutio an debeat fieri in beneficijs eccleſiaſticis.

4 Spoliatus ante reſtitutionem an poſſit cogi ad titulum exhibendum.

5 Iudex in reſtitutione ſpoliati quomodo procedere debeat.

6 Reſcriptum ſubreptitium quãdo dicatur.

ALLEGATIO XXIII.

a 1 Imitat [a] † decret. ſollicite de reſtit. ſpol. vt inquantum dicit ſpontaneæ renunciationis exceptionem non admitti poſt ſpoliationem, ſit verum quando renunciatio habuit omnino principium, & finem poſt ſpoliationem. Secus ſi hábuit principiũ ante ſpoliationem, vt quia b procurator fuit datus [b] ad renunciandum ante, & renunciauit poſt ſpoliationem: allegat,

cap. ſollicitè in ratione ſui, quia ceſſat ratio
illa ſecundum eum, quia non eſt veriſimile,
quòd ſpontè, &c. Secundo licet in poſſeſſo-
rio agenti in beneficialibus non obſtet exce-
c ptio proprietatis defectus[c] à principio, obſtat
tamen exceptio proprietatis defectus de quo
conſtat in iudicio, vt ſi conſtat ex literis alte-
d rius de reſeruatione, [d] vt quia narratur hoc
in literis Papæ, vt in Clem. literis, de proba-
tio.not.glo.de elect.ſi fortè, in verſic. euiden-
tem;ad hoc decre.ideſt, de reſtit. ſpoliat. alle-
gat,not.per Pau.in Clem.conſtitutionem,§.ſi.
de elect.ad hoc quod not.Ioan. de elect.vt cir
ca,lib.6. ſuper ver.interdicta : ad hoc allegat,
quod not.de reſtit.ſpol.ad decimas, lib.6. ſu-
2 per gl.no.pro & de litis conteſt.c.1.in† verſic.
retardet,quòd in poſſeſſorio in beneficialibus
tanquam habente mixtam cauſam admittatur
proprietatis exceptio.vt no. glo. in decr. vni-
e ca. [e] de cauſa propriet. & not.de fili. presbyt:
conſtit.& quod ibi,not.Io.And. Ad hoc,quia
reſeruatio non ſolum afficit petitorium, ſed
etiam poſſeſſorium, vt not.Innoc. in decre. vt
noſtrum,de appel.alleg.rationem decre.1. de
eo,qui mitt.in poſ.cauſa rei ſeruandæ non pa
tet vitioſus ingreſſus, vt per Ioan. Andr. poſt
f quoſdam in d.c.conſtitutus. Allegat[f] in con-
trarium dictum Spec.in tit.de reſt.ſpol. §.nūc
3 videndum,ver.ſed pone,vbi dicit, ꝙ † licet in
beneficijs eccleſiaſticis non debeat fieri reſtitu
tio, niſi qui petit oſtendat de ſua canonica in-
ſtitutione,3.q.1.§.patet:tamen aduerſarius de
proprietate quæſtionem referens non eſt au-
diendus,& Io.And. ſuper dicto verſ. remittit
4 ad glo.ſi. † Dicit Lapus, ꝙ Io.Cald.ſolebat in
ſcholis dicere in decr.ex parte.de reſt.ſpol. &
firmare pro concluſione vera, ꝙ ad petitionē
ſpoliantis non eſt exigendus titulus a ſpolia-
to ante reſtitutionē; nec ipſe ſpoliator poteſt
5 de hoc refricare quæſtionem: † Iudex tamen
g antequam reſtituat[g] debet ex officio ſuo[h] ſe
h informare, & ſi de titulo conſtaret legitimè,
vel ſaltem per probabiles rationes, debet eū
reſtituere: & ſi conſtat eum non habere titulū
6 non reſtituat.† Ita & in caſu iſto ſecundū La-
pum de Caſtiglionchio,quando plures cauſæ
i narrantur[i] in reſcripto, quarum aliquæ ſunt
ſubreptitiæ narratæ,aliquæ non:ponderandū
eſt ſuper quibus ſe fundat Papa: & ſi illæ ſunt
falſæ,reſcriptum eſt ſurreptitium:ſi ſunt veræ,
non attenditur falſitas circa alias; allegat not.
de reſcr.c.2.& l.ſæpe.de verb.ſign.

Addi. Quint. Mandoſij.

a ¶ Limitat.] *Hanc limit. & hoc dictum Lapi ſequuntur Pariſ.conſ.10.mortuo, numero 64. cum pluribus ſequen. vbi etiam alias limitationes adducit, libro 1. & Rebuff.ſuper praxi.de vi.in reſi.adhi.num.6. in 3.fallen.Regulam quando ſpolium in renunciatione initium non habuit, vel habuit initium, & nō finem, ſed poſt ſpolium quod tunc contra ſpoliatum poſſeſſorio recuperandæ agentem de renunciatione opponi non poſſit ponit Sozzi.Reg.378. ſubdens quatuor fallen. pro quibus videantur tradita per glo. Anto.de Butr.Imol. Abb. & alios in alleg.hic.cap.ſollicite, & c. accepta, de reſtitut.ſpoliat.per Abb.in cap.ſuper hoc num.43.& ibi Addit.ſequitur Lap. hic de renuncia.& per Caſſa.Dec.4.num.6.de reſtitut.ſpoliat. Et quòd reſignans a reſignatario ſpoliatus non reſtituatur probo in 28. quæſt.Reg.de Anna.num.7.*

b ¶ Procurator fuit datus.] *Hoc dictum Lapi pro nota ſequitur Abb.in alleg.hic, c.ſollicite, num.11. & Ioan. Bapt. Ferret. conſ.93.in beneficio, num.7,*

c ¶ Defectus.] *Quòd diſpoſitio,cap. ſollicite non procedat quando apparet notorius defectus proprietatis Phil. Franc. qui ſequitur Lap.hic in c.ad decimas, col.penult. in ſi.& ante de reſtit.ſpol. lib.6. poſt Barth. Cepol.voluit Pariſ.referens,et ſequens hāc alleg.conſ.10.mortuo, nu.69.lib.1.& conſil.5. vnio. num.186. ubi etiam dicit,quòd Bene.Capra in alle. c.ſollicite ſequitur Lap. hic, volum.4.Quomodo autem, & qualiter apparere debeat de notorio defectu, ſeu reſeruatione vide Io.Bapt. Ferret. conſ.113. contra ſpoliatum,in princ. qui refert, & ſequitur Lap hic.*

d ¶ Reſeruatione.] *Agenti poſſeſſorio recuperandæ an obſtent reſeruationes? Per hunc infra alleg.51.ſtatatus,num.9.& plenè tracto.in 3.quæſt.1.Regu.Cancel. Et hoc*

dictum

dictum Lapi sequitur Franc.in allega. c.ad decimas,in fin.de restit.spol. lib.6.

e ¶ Glo. in decre. vni.] *Dic tn. glo.fin.in clem.vni.de can.pos.& propri. & ibi Imol. num.15.Et de differentia in prophanis, & beneficialibus circa hæc, vide quæ scripsi, in 3.q 1.Reg.Cancel. num.2.*

f ¶ Allegat.] *Idē habemus infra alleg. 51. legatus sum,colum.fi.*

g ¶ Restituat.] *Vera est conclusio, & hoc iure vtimur,quòd in beneficialibus non detur restitutio, nisi docto de titulo colorato, quod etiam voluerunt Oldr.cons.1.num.1. & 10.Rot.7.nota, quòd vbi agitur possessorio.in anti.& 46. no. quod vbi. & 393. si. A conserat,num.2. & seq. in no. Gemin. cons.147.super isto,colum.1.& 2.Abb. in c.sanè,num.21.de appell. Bellam. Dec.49. agens possessorio,& Dec.seq.idem Lap. infra alleg.51.lætatus ad fi & Lap.sequitur Cassa.Dec.4.num.7.de restit. spol.*

h Ex officio suo.] *Amplio etiam ad instantiam tertij, qui non spoliauit, qui dicat beneficium non debere restitui, & suum sit, seu ad eum spectet, non autem ad spoliatorem, ratio enim quæ militat contra spoliantem non militat cōtra tertium,argum. tex. in l.bona fides, ff. depo. pro qua ampliatione adduco Rot.149.si inter Titium. vide etiam 438.fuit dubitatum in no. idem voluit Alexand. alios referens in l. naturaliter,§.nihil commune, num.33.in 16.fallen. ff. de acquir. poss. idem etiam voluit Ioan. Ant.Rub.cons.vlt.præsens casus,nu.7. qui hanc alleg.(ut puto) ad id citare voluit.*

i ¶ Narrantur.] *Cum hoc tenet Butr. in c. exhibita, in fi.de indi. idem etiam voluit Gemin.in c.1.post num 18.vers.non obstat si dicatur,de rescr. lib.6. & ibi in Addit. adducitur hoc dictum Lapi.Idem etiam voluit Rota Bellam. 280.licet plura narrentur, & in anti.514. not. quòd licet plura, ac in no.68.licet capitula.Hoc etiam dictū Lapi referunt, & sequuntur Roman. consil.369.circa primum,num.37. & Felyn. in c.2. in vers.copula. post num.34.versic. similiter dicit,Lap.de rescr.quem etiam sequitur Paris.cons.3.singula gesta,num.90. cons.42.quantum ad alternatiuam, post numerum 8.volum.4.& Dominus meus,consil.142. & pro tenui, num.5. Hæc autem conclu. Lapi, & aliorum fuit limitata, & intellecta per Rotam procedere tantum in rescriptis ad lites, secus vero sit in gratiosis,Dec.Accoram.17. de rescr. in Hispalen. Portionis coram Thoma de Tanis, voluerunt N. R. Domini de Rota ætatis falsam expressionem vitiare gratiam,licet alia narrata vera essent, & super ætate se Papa nō fundasset, & limitauerunt hanc Lapi alleg. & similes procedere solum in mendacio non doloso, secus autem quando præsumi debet esse dolosum, prout in exemplo si narretur aliquid in facto proprio, in quo non datur tolerabilis ignorantia, l.quam,ff. ad velleia. cap. ab excommunicato. de rescr.D.meus Phil.Dec.cons.474. viso.in fin.*

SVMMARIVM.

1 *Minor doli capax certificatus iurans ratione minoris ætatis, vel propter deceptionem non uenire contra contractum, nec petere absolutionem à iuramento,an postea de iure audiendus sit,numero primo,& quinto.*

2 *Item an coram iudice seculari possit excipere de dicto iuramento, vt repellatur à petitione, & lite prædicta, & 6.*

3 *Item facta dicta exceptione coram iudice seculari, & sententia coram eo lata, an possit recurrere ad Ecclesiasticum, & petere minorem cogi ad obseruantiam iuramenti, & num. 7.*

4 *Item quid magis expediat, an excipere coram Iudice seculari, & impedire iudicium, an expectare sententiam, & illa lata recurrere ad Ecclesiasticum.*

ALLEGATIO XXIIII.

a N minor [a] † certificatus, [b] doli
1 capax iurans [c] occasione minoris
b ætatis, vel propter deceptionem
c vltra dimidiam iusti precij non
venire contra contractum; nec petere absolu
1 tionem à iuramento; audiatur, petens rescin-
di contractum ratione minoris ætatis, vel mi-
noris precij: an debeat audiri de iure, & an
possit cogi coram iudice ecclesiastico ad ob-
seruantiam iuramenti, & inhiberi iudici secu-
2 lari ne in prædictis se immisceat. Item † an co-
ram iudice seculari potest excipere de dicto
iuramento, vt repellatur a petitione, & lite
3 prædicta. † Item si coram iudice seculari sit
facta dicta exceptio, & sententia coram eo la
ta, an possit recurrere ad iudicem ecclesiasti-
cum, & petere, vt cogatur minor seruare iu-
4 ramentum. † Item quid sit melius an exci-
pere coram iudice seculari, & impedire iudi-
cium. an expectare sententiam, & illa lata re-
currere ad iudicem ecclesiasticum, vt supra
5 dictum est. † Ad primum, quòd præiudicet iu
ramentum inquantum seiurat maiorem pa-
d tet, in l. si alterius. [d] §. huius, C. si mi. se ma-
e dixe. ad hoc auth. [e] sacramenta, & quia iurat
f in fauorabilibus [f] de iureiuran. cum contin-
g gat; & hoc in impuberibus [g] qui deierare
h possunt, vt not. Hostien. [h] in dicto cap. cum
i contingat, ad hoc de pactis quamuis [i] lib. 6.
6 Ad † secundum [k] an coram ecclesiastico age-
K re posset dic, quòd sic, & est expressum de iu-
reiuran. licet de fo. compe. cap. secundo, lib. 6.
7 Ad † tertium [l] dic, quòd excipere potest co-
ll ram seculari, vt not. Ioan. Andr. in nouella. in
d. c. 2. super glos. fin. & seruare debet secularis
in diffiniendo ius canonicum; ad quod per ec
clesiasticum cogi potest; & sic practicatur de-
8 cretalis quamuis. de pactis, lib. 6. † Ad quar-
tum videtur, quòd sententia præiudicet, quia
processus est validus: non obstat, quòd sit per-
m iurus ex quo non opponitur illud [m] in pro-
cessu, qui fit cũ excommunicato; de exceptio.
exceptionem; & de excep. pia. lib. 6. & quia
videtur tacitè renunciasse illi exceptioni non
n opponendo. de re iudic. inter mon. [n] & sic sen-
tentia facit ius, & posset licitè venire contra
iuramentum; quia venit authoritate senten-
tiæ argumento eorum, quæ not. Innoc. de iu-
reiur. mulieri. Item quanquam dictum iura-
mentum habeat duplicem effectum; vnum
quòd claudit os iuramento contrauenienti,
o [o] secundum, quòd validat [p] contractum
p aliàs de iure prohibitum: tamen vterque di-
ctorum effectuum per dictam sententiam vi-
detur tolli. primus tollitur ex omissione ex-
ceptionis, ad hoc allegat de ele. si fortè, lib. 6.
quod ibi no. in glo. Secundus effectus tolli-
tur: quia esto, quòd validauerit contractum
tale iuramentum; tamen sententia rescissoria
q super contractu contra ius partis [q] est, & non
r contra ius [r] scriptum; tenet de re iudic. cap. 1.
cum ibi notatis. Vnde si ageretur ex contractu
coram iudice ecclesiastico exciperetur de sen-
tentia, sicut dicitur de iniuria, quæ omitti
potest, ad hoc de iureiuran. cap. 1. & capit. de-
bitores. Et ex istis patet responsum facile ad
eius iura.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An minor.] *In hac alleg. quatuor dubia successiuè proponuntur, quæ postea deciduntur, & sunt magni ponderis, & valde vtilia. Quo ad primum dubium, quod in prin. præmittitur, & soluitur postea versic. Ad primum. videndum est de quo minore Lap. intelligat, minores enim tripliciter accipi posse declaro in 4. com. in ver. minores. Licet omnium minorum consilium fragile, & infirmum sit, facilèque minores propter ætatem decipi possint, ad l. 1. ff. de mino. & per Paris. cons. 98. circa præsentem, nu. 27. lib. 1. iuxta tamen subiectam materiam aliter hic, atque aliter alibi minores accipimus. Et hic Lap. se declarat quòd intelligat de minore, qui sit doli capax, & sic puto, quòd loquatur de pubere, vel impubere adolescentiæ proximo, qui etiam quoad consilium, & quoad delicta pro adolescente habetur, l. impuberem, cum glo. 1. ff. de furt. l. impuberem, in princ. cum glos. in ver. ætatem, ff. de fals. l. pupillum, qui proximus pubertati, & ibi glo. 1. declarat, quòd à decimo anno cum dimidio supra masculus dicitur proximus pubertati, ff. de reg. iur. ca. 1. de deli. pue. Christo. port. insti. qui. mo. tute-*

fini.

fini.colum.1.in fin.verſ. adde quòd doli capax. & ibi Apoſtil. in verſ.quod dicitur, hanc alleg.citare voluit. Hæc tamen interpretatio, quòd Lap. intellexerit de quocunque doli capace etiam impubere non caret dubio per ea, quæ latè diſcutit, Iaſ. alios referens in Authen. ſacramenta puberum, à num.15.vſque ad 25. C. ſi aduer. vendi. Et veriorem opin. in partem negatiuam affirmat eſſe Mar.Sozzi.iun. conſ.77.licet in præſenti, num.128. lib. 1. videlicet, quòd impubes doli capax non ligetur iuramento. Niſi reſpondeamus, quòd aliter dicendum ſit de iure canonico, quod in hac materia magis attenditur, iuxta quod communis opin. eſt pro parte affirmatiua, & ſic, quòd iuramentum impuberis doli capacis obliget ad obſeruantiam contractus, & hāc opin. eſſe communem canoniſtarum, & tenendam teſtatur Corn. qui alios citat, conſil.240.quanquam, num.8. & ante, libro 1. quem etiam ſequitur D. meus Phil. Dec. conſ.682.in cauſa, num.17. & ſeq.

b ¶ Certificatus.] *Communis eſt opinio. quòd minor, & mulier contrahentes, ac renunciantes beneficijs, & iuribus illis competentibus debeant expreſſè certiores reddi, quæ ſint illa beneficia, & quid diſponant puta quid velleianum, quid beneficium reſtitutionis in integrum, condictionis indebiti, vel ſine cauſa, vel ſimilium. Alioqui cum ipſi præſumantur ignorare, quæ ſint illa iura, ad l.2.in fi.ff.de iure fiſci, l. 1.ad fi. ff. de eden.l.cum de indebito, §.ſinautem, ff. de probat.non valeat renunciatio, niſi certiorentur, prout per glo.in l fin. §. fin.ff.ad velleia.& in l.fin.C.eo.Cyn. Bald. & Saly. in l.2.C.de reſcin. vendit. glo.Bart.Roman. Alexan.& Iaſ.in l.ſciendum, ff.de verbo. oblig.Bald.in cap.cum in iure, poſt nu.17. verſic. Et vnum ſcias, quòd in mulieribus, & minoribus requiritur certificatio, alias præſumuntur ſpecialia iura ignorare, de offic.delegat.idem Bald.in l.3.ad fi.C. de decu. lib.10.*

c ¶ Iurans.] *Cum præmiſerit certificatus, videtur Lap. hic ſentire, quòd iuramentum minoris non ſufficiat, niſi certificatus fuerit, & hæc fuit opin. Dyn. vt dicunt in quodam ſuo con. incipien. quæſtio talis eſt quidam Gofred. minor 25. annis, quam opin. tenuerunt plures per Iaſ. relati. in alleg. l. ſciendum, num.33.ff.de verbo obligat. & Anto.de Butr.in c.penult.de empt.& vendit.dicit illam opin. eſſe communem. Adducuntur etiam rationes, inter quas illa potiſſima eſt, quòd iuramentum non porrigatur ad incognita, & ea quæ ignorantur, c. veniens, & c.quemadmodum de iureiuran. Contraria opin. hodie eſt communis, quam etiam communis ſtilus comprobat, quòd imò ſimplex renunciatio cum iuramento abſque aliqua certificatione præiudicet renuncianti, hæc fuit opin.Bart.conſ.90.incipien. dilecto, vbi bona Addit. in prin. idem etiam uoluit Bart. in l.ſciendum, num.8.vbi etiam Addit.& Alex.ibi dicit, quòd communis practica ſeruat opin.Bar.& Iaſ.num.33.refert omnes tenētes primam opin.ſubdens, quòd verum dixerat Ant.de But. quòd prima opin. erat communis tempore ſuo, ſed non nunc, & poſtea nominat tenentes hanc ſecundā opin.qui infiniti ſunt, vt ibi videre licet, & ad id plura ponderat, adducens etiam rationes inter quas vna eſt, quòd iuramentum repreſentat minorem eſſe maiorem. Rurſus, quòd ſeruari poteſt abſque interitu ſalutis æternæ, & hanc magis communem, & ſeruari dicit Alex. conſ.42. ſuper præmiſſo, num.10. lib.1. & etiam dicit communem, Iaſ.in alleg. auth. ſacramenta puberum, nu. 56. vbi etiam adducit rationem, quòd iurans præſumitur ſaltem implicitè, uel in genere cogitaſſe de quocunque remedio ſibi competente. Communem etiam, & de ſtilo ſeruari teſtatur, Cur.iun.conſ.47.habita, in fi.*

d ¶ L.ſi alterius.] *Primum dubium decidit per tex.in l.ſi alterius, §.ſeruus, huius, & non ſine cauſa ſpecificauit locum illius, l. ut oſtenderet ſacramentum corporaliter præ-*

ſitum quod eſſet maior, licet verè minor eſſet excludere omnem exceptionem, omnem reſtitutionem, & omne remedium in fauorem minoris, & ibi conſtituitur differentia quando iuramentum verbotenus interuenit, & quando corporaliter præſtatur. Vltra Bar. Bald. & Salyc. in dicta l. ſi alterius pro declaratione illius, l. præſertim vlt. verſ. de quo hic, & quod etiam per illa vltima verba illius tex. interueniente iuramento corporaliter præſtito, non tollatur defectus nullitatis, ſed ſolum reſtitutio in integrum, & quando, & in quo differant iuramentum præſtitum verbo, vel corporaliter videantur omnino Curt. Iun. conſ. 119. pro clara, & conſil. Mar. Sozzi. Iun. 3. viſa. nu. 26. & 32. lib. 2.

e ¶ Authen.] *Pro qua authen. & eius intellectu, ac materia, & pro ijs quæ hic tractantur, vltra ſcribentes ibi videãtur Dec. Neap. Afflict. 322. D. Ciccus. Idem Afflic. & alij, §. item ſacramenta ſub titu. de pace iur. firman. in vſib. feud. Chriſt. Port. inſtit. qui. alie. li nu. 4. & ſeq. D. meus Phi. Dec. conſ. 449. conſuluit, in princ. & nu. 6. & per totum, Cur. Iun. conſ. 47. habita, numero 2. & Dec. Thom. Gram. 12. quæ incipit Neſtor, & Hannibal.*

f ¶ Fauorabilibus.] *Vult quòd dicta auth. ſacramenta puberum ſit fauorabilis, quod etiam probat Iaſ. in dicta authen. num. 16. ea ratione quia agitur de obſeruatione iuramenti, vnde cenſetur materia fauorabilis, idem etiam voluit D. meus Phil. Dec. conſ. 639. viſa, num. 2.*

g ¶ Impuberibus.]. *Ex hac lectura quæ hodie habetur, & quæ correſpondere videtur dubij poſitioni, in prin. Alleg. dum loquitur de minore doli capace corroborari poteſt quod pręmiſeram in 1. Addit. ubi ampliabã hanc alleg, & illam auth. ſacramenta puberum, & alia iura de iuramentis puberum loquentia ad impuberes doli capaces, & vltra ibi citatos hãc dicit eſſe cõem opin legiſtarum, & canoniſtarum, Alb. a conſ. 39. duo ſunt, cir. med. verſ. ſecũdo principaliter, lib. 1. ſequtr D. meus dicẽs cõem in l. qui proximus, nu. 3 ff. de reg. iur. Altera lectura, & forſan melior poſſet eſſe, in puberib. & hæc magis conformis eſſet verbis in l. qui iuraſſe, ibi quamuis pupillus, ff. de iureiur. & auth. ſacramenta puberum, & §. item ſacramenta puberum, de pa. teuen. in vſib. feud. a quo. §. ſumpta fuit d. auth.*

h ¶ Hoſtien.] *Ex doctr. Hoſtien. hic citati, ver. quorum mente conſiderata Imperator ſtatuit ſimile ius in alienatione rei minoris dummodo pubes ſit, & ex quo allegat illam authen. ſacramenta puberum, videtur comprobari quòd melior lectura hic ſit, in puberibus. Qui vero contrarium aſſerere vellet, ponderare poſſet, quòd poſtea Hoſt. ſubdit idem eſt de impubere doli capace, et ſic videtur ſuſtineri poſſe lectura illa impuberibus.*

i ¶ Quamuis.] *Ex hoc, c. quamuis pactũ patri factum a filia dum nuptui tradetur, uidetur etiam comprobari lectura præmiſſa in puberibus, ſupponendo quòd mulier nuptui nõ tradatur niſi ſit pubes. l. minorem. ff. de ri. nuptia. c. continebam, & c. atteſtationes de ſpon. impub.*

K Ad ſecundum.] *Hæc ſolutio 2. dubij videtur reſpicere illum, verſ. poſt princip. ſubiis uerbis. Et an poſſit cogi coram iudice Eccleſiaſtico ad obſeruantiã iuramẽti, &c. & ſic quæſiuit, an iudex eccleſiaſticus adiri poſſit pro obſeruatione iuramenti a minore pręſtiti, ſeu ipſe minor ratione huiuſmodi iuramenti coram iudice eccleſiaſtico conueniri poſſit. In hoc verſ. Ad ſecundum concludit pro opinio. affirmatiua, pro quæ adducit, c. licet de iureiuran. lib. 6. & ca. 2. de foro comp. eo. lib. dum allegat, c. 2. credo literam corruptam, & quod citare voluerit, c. fi. ubi & per gl. & Doct. ac etiam per gloſ. & Doct. in cap. cum ſit generale de fo. comp. per Rom. ſing. 216. tu habes quod iuramentum, & per Iaſ in alleg. authen. ſacramenta puberum, num. 17. uerũ ẽ addita*

proba-

probatur quod iuramentum addit formam foro idest, quod in materijs inter laicos propter iuramentum appositum, non solũ coram iudicibus laicis, sed etiam coram ecclesiasticis iudicium esse potest, & ille qui iurauit, tam coram seculari, quam ecclesiastico iudice conueniri potest, & iudex laicus in materia iuramenti tenetur seruare ius canonicum, ad quod per ecclesiasticum censura ecclesiastica compelli potest.

l ¶ Adiutorium.] *Hæc decisio respicit, ver sic. Item coram iudice seculari possit excipere, &c. Et hæc conclus. probatur etiam ex proximè adductis. Dum autem citat hic Ioan. And. in d.c 2. in vlt glo. de foro competen. dic tu ꝙ nihil de hoc in loco alle. nec super vlt. glo. aliquid ibi scribit, sed quod est idem error de quo in præced. Addit. & sic allegare voluit Ioan. And. in cap. fi. de for. comp. lib. 6. vbi super vlt. gloss. tractat materiam de qua hic, & distinguit, ut ibi cuius distinctionem reassumit Phil. Franc. in dicto c. fin. super eadem gl. fina. & idem Fran. in alleg. c. licet de iureiur. num. 3. in hac materia citat Ioan. And. in d. cap. fina. Ias. pariter in dicta authen. sacramenta puberum, num. 17. ad hoc adducit Ioan. And. in d. cap. fin.*

m ¶ Illud.] *Iuxta literam quæ in omnibus libris habetur sensus aliquis elici non potest nisi (vt puto) contrarius menti authoris, ex omni parte confusus, prout ad oculũ uideri potest. Ego emẽdarem, uel immutando dictione illud in sicut, & sic tollerem uerbum illud, & legerem ex quo non opponitur sicut in processu, qui fit cum excommunicato. Vel dimittendo præfatam dictionẽ illud, adderem immediatè sicut, veluti, vel prout in hoc modo author arguat sicut excommunicatio de qua non fuit oppositum processum non vitiat, ita & periurium de quo non fuit exceptum processum inualidum non reddet, arguendo a simili, seu a maiori, vel a si de quo magis. Iuxta hunc intellectum ex dictis Lapi tres conclusiones eliciuntur. Prima est quod processus factus ad instantiam actoris excommunicati, donec opposita fuerit exceptio excommunicationis tenet, adducit cap. exceptionem, de excep. & c. Pia, eo. lib. 6. Videatur Abb. in d. c. exceptionem, nu. 21. Fel. nu. 45. & D. meus, nu. 15. vbi hanc opin. cõem testatur. Idem etiam quod Lap. hic voluerũt Gem. Fran. & alij in alleg. hic. c. Pia. Idem concludunt Abb. in c. intelleximus, & Fel. nu. 9. in 8. declara. de iud. Et sic patet quod opin. Lapi est communis. Rursus hanc opin. seruat Rota, prout Dec. 217. dic quòd si agatur in antiq. Altera conclus. quę hic supponitur est, quod periurij exceptio quem a iudicio repellat sicut excommunicationis obiectio. Pro hac opin. adduci potest, tex. est in l. si quis maior. C. de transactio. qui tex. ampliatur procedere in omni contractu, prout per Bar. ibi nume. 13. & opinio. Bar. communiter tenetur, vt per Doctor. ibi. per Ale. consil. 76. visis, num. 14. vol. 5. & per D. meum Phil. Dec. cons. 452. uisa ante nu. 8. & per Corn. cons. 40. viso, num. 9. vol. 4. Ampliatur vt d. l. si quis maior procedat etiam de iure canonico, vt per eundem D. meum præalleg. cons. 452. post nunum. 13. vers. & retenta. Et illud cons. pro declaratione, & ampliatione, dictæ l. si quis maior satis pulcherrimũ est, & quod emanauit pro causa Illustriss. D. Io. Gregorij de Cæsarinis contra Dominicum de Maximis seniorem ijs diebus ego adducebam in fauorem nobilis, & Illustr. D. Dominici de Maximis Iunioris pro subsistentia contractus emptionis cuiusdam Castri. Pro eadẽ opin. ꝙ periurus a iudicio repellatur facit tex. in cap. paruuli, iun. glo. 22 q. 5. & Specul. de Actore, num. 16. versic. Item quod est periurus. Contrariam opin. & sic negatiuam tenent gl. Innoc. & Anton. de Butr. in c. dilecti, de excep. Doctor. in c. intelleximus, de iud. Et hanc opin. dicit ueram, Fel. in d. c. intelleximus, post nu. 6. uers. Tu uero teneas opi. Doc. Nos defendẽdo Lap. hic distin-*

stinguemus hoc modo. Aut quis agere vult in causa in qua fuit periurus, & non possit, & tunc procedat dispositio dictæ l. si quis maior. C. de transact. & opinio Lapi hic. Et ita illam, l. si maior restringit, & limitat Rom. sing. 493. & hæc limitatio communiter tenetur, vt per Alexand. in dicta l. si quis maior, num. 14. & Ias. num 24. & idem Alex. cons. 17. ponderatis, nume. 6. libro 3. Et hanc dicit communem Cur. Iun. cons. 17. licet aute nume. 10. Aut sumus extra casum in quo quis fuit periurus, & procedat opin. affirmatiua quod periurus a iudicio, & ab agēdo non repellatur, & hęc est communis opin. & communis distinctio. vt per Felyn. in alleg. c. intelleximus, post nu. 6. ver. vtrum periurus, & D. meus, num. 17. vers. Quid autem in periuro, de iudic. & Fel. in alleg cap. dilecti, nu. 1. & 2. vers. contrarium tenet, & postea vers. Limita hæc, de excep. Tertia conclusio est, vt æquiparentur exceptio excommunicationis, & exceptio periurij, prout illas æquiparat tex. in alleg. c dilecti, ibi ex quo excommunicatus erat, vt periurij crimine irretitus de except. Vnde sicut exceptio excommunicationis repellit agentem, ita & periurij, restringendo tamen, & declarando vt præmisi, quando sumus in casu in quo quis fuit periurus, ad ea quæ proximè adduxi.

n ¶ Inter monasterium.] *Vbi Felyn. more suo infinitos refert, num. 23. in 8. limit. concludens propter non oppositionem exceptionum tacitam illarum renunciationem, & actuum quib. oppositæ exceptiones obstitissent validitatem induci. Videatur etiā Paris. qui cum Lapo concludit ipsum, & alios referens, consil. 45. satis concludenter, num. 6. & seq. & nu. 57. lib. 1. Et faciunt quæ habebimus infra Alleg. 27. delegata. & per Lud. Rom. in l. 2. post num. 18. C. de eden. Vbi quod propter non contradictionē nullitatis iuri renunciatum esse videtur, unde non possit amplius sententia nulla dici ex eo, quod non fuerint visa acta. Et in iudicijs regulare est quod taciturnitas, seu patientia pro consensu habeatur, l. cū ostendimus, §. penul ff. de fideiuss. tuto. capit. 2. vbi gloss. & Geminia. de accus. lib. 6.*

o ¶ Contrauenienti] *Duobus modis clauditur Os ei, qui iurauit, altero quod non mereatur audiri, nisi priusquam in periurium incidat a iuramenti vinculo absolui petat, & obtineat, prout per Feder. de Sen. consilio 300. factum tale est, nnm. 2. vers. item dico quod debitor qui iurauit, Imo. in c. 1. & Felyn. ibidem, ante num. 26. de iureiur. Bald. in repet. l. si iusiurandum, præsertim, colum. 28. vers. & quo ad primam quæst. videtur quòd si ego iuro non petere, ff. de iureiuran. Sozzi. cons. 59. in causa, num. 7. libro 3. vbi etiam docent quando sit obtinenda duplex relaxatio, prima videlicet a iuramento de non petendo relaxationem, secunda postea ab ipso iuramento præstito super solutione facienda, vel super alia re. Altero modo clauditur os ineuitabiliter ei, qui iam contrauenit iuramento, vt absolui nullo modo debeat, vt per Fed. de Se. dicto cons. 300. in fi per Ioan. And. & alios in c. debitores, de iureiuran. per Alex. cons. ponderatis, num. 4. & seq. vbi hanc dicit magis communem, lib. 3. Hanc etiam communem dicit Fely. in c. 1. num. 28. quā communem in tribus casibus non procedere subdit. de iureiuran. sequitur Paris. hanc communem asserens, consil. 10. mortuo, numero 94. lib. 1.*

p ¶ Validat.] *Plures sunt casus in quibus propter iuramentum adiectum contractus alias inualidus sustinetur, puta in donatione inter virum, & vxorem, in contractu pupilli pubertati proximi, in contractu mulieris de velleiano non certioratæ. In donatione non insinuata. In donatione inter patrem, & filium, & in infinitis alijs casibus, prout in authen. sacramenta puberum, vbi omnes, C. si aduer. uendit. in capit. cum contingat, de iureiuran. per Bartol. in l. si quis*

pro

pro eo.ff.de fideiuſ.per eundem,& per Ale xand.in l.Seius,& Augerius, ff.ad legem fal.per Abb.in cap.donatio.de donat.inter virũ,& vxor.per Guid.Papæ Dec.35. ſi adultus, & plenius quam per alios per Bauer.de virtu.iura.in princ. & num.43. & ſequen.ac num.124.& ſeq.vbi declarat quando,& quomodo hæc procedant.

q ¶ Ius partis.] *Quo caſu ſententia non eſt nulla, & ſi ab ea non appelletur ſententia tranſit in rem iudicatam,& licet vltramontani contrariam opin.tenuerint, Itali quorum ſententia præualuit, & eſt cõmunior, idem quod Lap.hic tenuerunt,prout Inno. in cap.quoniam contra,de probat. Bald.in l.1.C.de erro.calcu.& in l.1. iux. fin.C.de manu.vind.Bar.& Bald.in l.prolatam, C. de ſenten. Ale in l.ſi is ad quem,col. penul. in princ.ff.de acq.hæred.Fely.in c.Eccleſia S.Mariæ,num.19.& latius, num.24 de conſt.Idem Fel.plenius in c.inter cæteras, colum.1.vbi alios refert,& hanc dicit communem, de re iud. quem ſequitur Afflic. Dec.Neap.28.latè fuerunt,num.7.& ſeq. & latius dec.67.fuerunt latè, & in dictis locis dat exempla, quando ſententia dicatur contra ius litigatoris,cum Fely. etiam reſidet Cur.Iun.conſ.97.conſiderato, nu.9. dicens hanc communem.*

r ¶ Contrarius.] *Sententia contra ius ſcriptum nulla eſt ipſo iure, intellige quando ius eſt clarum,& indubitabile,ſecus ſi ius ſit dubium,& multipliciter intelligibile, vt per Gemin.in c.in tantum, ver. Aut eſt error legis,21.diſtin.& Abb. in c.cum dilectus,num.13.verſ.Ex hoc poteſt, de conſuet.pro qua declaratione, & pro ampliationibus,& limita.c.1.de re iud.hic citati, vide ibi omnino Fel.*

SVMMARIVM.

1 *Prodigus cui fuerat propter hoc datus curator,qui iam bona adminiſtrauerat,an poſſit religionem ingredi, abſque curatoris aſſenſu.*

2 *Quæ ſpiritu Dei aguntur, non ſunt ſub lege.*

3 *Ingrediens religionem, an poſſit de bonis ſuis teſtari.*

4 *Religionem ingrediens ſi mandet, vt alteri debitum reſtituatur, an poſſit monaſterium illud reſtituere,abſque ſolennitate alienandarum rerum.*

5 *Alienare quod ſuum eſt, aliud eſt quã non acquirere.*

ALLEGATIO XXV.

1 a Diſputat † hic primo,[a] an prodigus cui datus eſt curator, qui iam bona adminiſtrauit, poſſit abſque curatoris licentia religionem ingredi: dicit quod ſic, dummodo tunc eſſet ſanæ mentis,alleg.de regu.ſicut 17.q.1.Gonſaldus de ſucceſſ.ab inteſt.cap.fin. de ſpon.dilectus. Nec obſt.non petitio licentię,quia in talibus ſpiritualibus, vt in matrimonio carnali non curatur talis poteſtas: quia quæ ſpiritu Dei
2 aguntur † nõ ſunt ſub lege,de iud.ſi annum, lib.6.de regula.licet,& c.ex parte,de reſtitut.
b ſpol.cum ſuis remiſ.[b] nec valent ſtatuta contraria,vt not.de hæret.ſtatutum, ſuper verbo compellendos,per Ioan.And. in nouel. Si allegatur furioſitas ad impediendum actum: probabit qui allegat,de ſucceſſ.ad inteſt. c.fi-
c nali.[c] Et hoc modo probabit,quia faciebat fu
d rioſos [d] actus,& loquebatur fatua.23. diſtin. legimus,& not.in d.c.fi.de ſpon.dilectus.Sed ſi tanquam furioſo fuiſſet ei datus curator, vel coadiutor iam cõſtito hoc,incumbet probatio monaſterio,quod erat ſanę mentis.3.q. 5.iudices,quod probabit, quia verba prudentis proferebat,& actus exercebat ſenſatos; & petitus,an cognoſceret,quid eſſet religio,bene reſpondit,& ſi interrogatur, an ea ad quæ ſe profeſſione obligabat intelligeret,bene,& grauiter reſpondet quod ſic, quia contrariorum,&c.

3 Secundo dubitat, † an talis poſſit de bonis ſuis diſponere, videtur quòd ſic, quia volenti ingredi permittitur ante teſtari, vt in cor-
e pore de mania,§. illud.[e] Nec obſt. q; ei ſit in-
f terdictum,[f] & quòd datus ſit curator; quia iſta diſpo-

g dispositio vt accessoria ad ingressũ ğ permissa videtur, vt in regula accessoriorum, de re.iur. in 5. quia concesso ingressu, &c. de off. deleg. præ. ad hoc decret. quoniam de sent. excommun. cum gl lib. 6.

4 Tertio dubitat, † an si religionem ingrediens mandet, ut alteri debitum restituatur posset monasterium illud restituere, absque solemnitate alienandarum rerum, vt si mandauit aliquid de bonis suis vendi pro restitutione dotium, vel alia satisfactione; & videtur ꝙ non sine solemnitate, per iura quæ exigunt solemnitates, vt decre. hoc consultissimo

h cum [h] si. & dato quòd per testm̃ tollatur causa quæ requiritur in alienando, non tollitur solennitas, arg. de vsu pa. ex tuarum, ff. de ser. vr. præ. l. si domus, & si dicas quid prodest seruare formam ex quo necesse est vendi? dicit ꝙ esset differentia in precio, & alijs, ideo interest ecclesiæ quòd forma seruetur, & ad hoc quod no. gl. in clem vnica, de sup. negl. præla. & gl. de cau. poss. cum super. Adhoc alleg. l. 1. in fi. ff. de rebus eorum, de quo per Cyn. C. de leg. si procurator, & procedit ar. per cap. 1. de rest. in integ. quia Ecclesia æquiparatur minori. In contrarium quia transiuit cum illa conditione, & sicut obligauit sine solẽnitate, ita poterit illa alienatio fieri solẽnitate, alle. sine no. per Hos. in decr. i. de re. permu. vbi permutatio concessa Imperatori de permutando in-

i telligitur sine solemnitate.[i] Inno. ibi tenet cõtrarium, ad hoc quod not. Inno. de so. comp. verum. item solemnitas nõ exigitur in rebus nondum in Ecclesiam incorporatis, hinc est

k ꝙ prælatus [k] cum capitulo potest repudiare legatum, vel hæreditatem sibi delatam, sicut dicitur in pupillo. C. de prædi. mi. l. 1. 2. & 3. secus si sine repudiatione, l. & magis, §. fun-

5 dus, ff. de rebus eorum. † Item aliud est alienare quod suum est, aliud non acquirere, ff. de donat. inter ui. & vxor. l. si sponsus, §. si maritus, & quia non est eadem, parque ratio lucra nõ accipere, &c. C. de cod. l. fi. & de iu. delibe. l. scimus, §. licentia, ad idem. ff. de ijs quæ infra cre. l. qui autem, & sic consuluit Fed. de

l Sen.[l] ita in proposito secundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Disputat hic primo.] *Hæc prima conclus. Lapi vera est, & communis, quam sequitur Ant. de Butr. cons. 29. visis ad fin. & Abb. in cap. præsentia, num. 54. vbi ad Lap hic se remittit, hanc communem asserens, de prob. cum Lapo etiam tenent Phil. Franc. super rub. de test. post num. 12. vers. sed aduerte, lib. 6. Bero. cons. 162. ponitur, num 9. lib. 1. in primis, & D. meus in d. ca. in præsentia, nu. 35.*

b ¶ Remis.] *Actuum, c. 5. versus fi. Quoniã si ex hominibus consilium hoc, aut opus dissoluetur, si vero ex Deo est non poteritis dissoluere, ne fortè et Deo repugnare videamini, & c. fi. ad finem, 19. q. 3. Spe. de elect. §. fin. post princ Fely. in proœ. Rex pacificus, in princ. Bauer. in Instit. qui testam. fac. poss. colum. 2. & D. meus Philip. Dec. in l. 1. in 2. lect. num. 29. C. qui admit. Hinc dicit Lud. Rom. sing. 498. incipien. capias tria uersus si Filium absque voluntate patris uouentem obligari, licet aliter iure ciuili caueatur. Hinc dicit Laur. Calc. consilio 14. D. Manfredus, nume. 12. non dici tempus congruum, & horam competentẽ ad aliquem requirendum pro solutione ei facienda, dum ille in ecclesia diuina officia audit.*

c ¶ Cap. fin.] *Et l. nec codicillos, vbi etiam Bal. & Ale. C. de codic. per Doct. præsertim per D. meum in l. furiosum, num. 19. C. qui testam. face. poss. vbi ꝙ in dubio quis sanæ mentis præsumitur, Corn. 219. licet nu. 7. lib. 1. Boe. Dec. 23 motus fuit, nu. 67. Curt. iun. cons. 151. habita. nu. 5.*

d ¶ Furiosos.] *Furor qualiter probetur videantur Doct. quos in præcedenti Additio. citaui, vide etiam tex. in l. 2. C. de iudæ. ibi saxis, aut alio furoris genere, glo. in l. si dotem, §. si maritus, ff. solut. matr. Apostil. ad Bald. in l. cum furiosus, in princ. C. de cura. furi. Ale. cons. 141. ponderatis, lib. 1. consil. 86. visis, colu. 3. lib. 2. Anchar. cons. 5. pro parte, Grammat. cons. crim. 10. num. 9. cum seq. Corn. cons. 22. visis, num. 2. & toto cons. vol. 4. Lanfran. de Oria. in repet. c. quoniam contra, de probat. num. 17. & 174.*

Iaſ.conſ.141.nu.6. vol.4 omnino D.meus Phil.Dec.conſ.448.vis tota ac Mar.Sozz. in cap.ad audientiam, num.11. verſiculo. quinto quæro qualiter probetur furor. de h micid.

e ¶ §.Illud.] *Tex.in §.illud quoque in auth. de mona.per omnes ad hoc allegatur ꝙ monaſterium ingreſſurus teſtari non poteſt nõ ſeruata ſolemnitate iuris communis, vt etiam per Bar.& alios in auth. ſi qua mulier.C.de ſacroſan.eccleſ.per Abb.in alleg. c.in præſentia, num.49. & ibi per alios de probat.& per D.meum qui hanc communem affirmat (quicquid dixerit Saly.in dicta auth ſi qua mulier) conſil.31.& pro te nui, poſt num 3.Et pro præmiſſis, & alijs de quibus hic vide eundem Dec. conſil.86. ante num.6. Et quod ingrediens monaſterium teſtari poſſit, non tamen ſibi bona reſeruare, quo caſu valet ingreſſus, ſed non reſeruatio voluerunt Doct.in auth.ingreſſi, C. de ſacroſ.eccl.& Iaſ.in l.cætera, §.itẽ quæri.num.11.ff.de leg.1.*

f ¶ Interdictum.] *Regulariter autem is cui bonis interdictum eſt teſtari non poteſt. ad tex.in l.& mulieri, iun.glo.1.ff.de curafurio.Bal.in cap.cum decorem, vbi dat cautelam quod conſanguinei meretricis faciãt illi bonis interdici, & ſic contrahere, ſen teſtari non poterit, de vi.& boneſ.cler.ſequitur Iaſ.in l.idem ſi.§.ſed & quod meretrici, num.2.ff.de condit.ob turp.cauſ. Thom. Ferrat.caut.6.incip.quamquam meretrix, & hanc dicit communem Addit. ad Bal. in l.ea lege, in ver.luxurioſus, ad finẽ. Ampliãs quod nec etiam inter liberos teſtari poſſit ad quod etiam adducit Lap.hic, C.de condit.ob cauſam.*

g ¶ Acceſſoria ad ingreſſum.] *Ex ijs verbis ſumitur declaratio, & limitatio ꝙ dicta Lapi hic procedãt tantum quando quis religionem ingreditur, & ſic quod prodigus, ſeu minor ex eo quod religionem intrare velit non habilitatur ad diſponendum in caſu quod alias prohiberetur, ſed ſolum ad id conſequenter venit ex ipſo ingreſſu, pro quibus videatur Alber.in auth.ingreſſi C. de ſacroſan.eccleſ.Vnde limitare, ſeu declarare poſſumus quod hæc procedant quando quis ſe, & ſua dicauit religioni, ſeu monaſterio, prout infra firmat alleg.106.quidam mercatores, poſt num.2. verſic. Vnde minor qui tranſit ad religionem, ſecus ſi prodigus, vel minor non daret perſonam, ſed tantum bona, tunc enim alienatio huiuſmodi non valeret, vt per Abb. in alleg. c.in præſentia, in vlt. not. nume. 18. & ibi per D.meum Phil.Dec. in 14. not. nu.35. & 36.ex quo infertur.de probat.*

h ¶ Hoc conſultiſſimo.] *De reb.eccleſ.non alie.lib.6.*

i ¶ Solemnitate.] *Innoc. requirit etiam in principe ſolemnitates de quibus in c.1. de reb.eccl.non alie. Hoſt.vero ſolẽnitates non requirit. Videantur Io.And.Ancb.& Car. in eo.c.1.de re.permu.& D.meus Phi.Dec. in c.in præſentia, ante nu.70.de probat. Et ꝙ in alienationibus non requirantur ſolennitates quando alienationes fiunt ex neceſſitate, puta quòd eccleſia non poſſit propriũ habere, vel ſit grauata per fideicommiſſum alienare, concludit Rebuff.de alie. rer. eccl. num.29.& ſeq.verſ.quintus quando, vbi Lap.hic, & alios refert.*

K ¶ Prælatus.] *Videatur Abb.in c.tua nuper, num.9. vbi etiam Addi.in ver. contrarium.de ijs quæ fi.a præla.Idem Abb.in c. verum, nu.3.cum Addit.in verſ.ſolus prælatus, de cond.appo.videatur omnino Ale. in l.legatum, nu 2.qui refert Lap. hic, tandem dicit magis communem opin.eſſe contra Fed.de Sen.Sozz.vero ibi defẽdit Fed. conciuem ſuum, plura pro eo adducens, & ad contraria reſpondens, ff.de legat.1.Lap. etiam hic ſequi videtur Corſet. qui defendit Fed.dicens communem ſibi videri contra Alexan.& pro Fed.in Addit.ſeu Annota.ad indicem Abb.poſt ver.prælatus, an poſſit ſolus repudiare legatum 1. & 2. Lap.etiam hic ſequitur Felyn.in capitu. in præ-*

præsentia,colum.pen.in 10.quæst. de prob. Idem voluit Abb.in cap.Abbate,post nu merum 19.de verborum signific.Rebuff.in Alleg.tract.de Aliena.re.eccl.nu.30.ver. sextus est.

1 ¶ Fed.] *De Sene.videlicet cons.9.casus talis est res aliqua. Vltra relatos in præcedē. Addit.quorum pars tenuit pro Fed.pars vero contra, videatur omnino Lambertin. de iure patro art.9.quæst.2.lib.3.vbi alios refert,& infinita cumulat,tandem via distinctionis opiniones contrarias concordare conatur.Feder.de Sen.sequitur Anch. consil.150.ex consilijs,post num.2. versic. Item est aduertendum.Et cum Feder. resi- det tandem Gemin.in capitu.1.num.19.de reb.eccles.non alie.lib.6. Quem etiam Fed. & Lap.hic refert,eorumque opin. commu nem esse testatur Ias.qui alios citat: eandē opin.tenen.in l.legatum,num.13.& 16.Et banc etiam communem dicit ibidem Rip. num.9.ff.de lega.1.Et Feder.dicto cons. & Lap.hic sequuntur Abb.in c.1.num.22.de do.& contu.Franc.in alleg.capit.1.nu.27. & ante de reb.eccles.non alie. lib.6. Ioan. Firm.de episc.par.4.q.10.num.26.Sozzi. Regu.110.in 6.fallen.quorum tamen alter numerum con.Fed.non allegat, alter verò corruptè illud citat. Matth. de Afflict. in cap.vni.de capi.corra.§.& iterum si cle ricus,num.6.vers.prima nunquid prælatus solus.Idem tenuit Lapum hic citare volēs And.Barb.cons.3.scribitur,colum.5.nume ro 24.& cons.41.illud,colum.16.num.29. vbi etiam puto quod Lap. hic citare volue rit,prout eum postea hic citat, post numerum 31.libro 1.Et Fed.vbi supra, ac Lap. hic sequitur idem Barb. dicto cons.41. colum.7.num.13.& Addit. ad Praxim papien.in for. Actio. rea. in ver. est necessarius,in fine, quæ hanc Alle. citare voluit.*

SVMMARIVM.

1 *Præceptor sancti Antonij,qui bona monasterij, & administrationes reperit diuisas per prædecessorem, post reseruationem papæ inter fratres suos, an possit illa reuocare, & reducere ad pristinum statum.*

2 *Permutatio de beneficijs reseruatis, an valeat absque authoritate apostolica speciali.*

3 *Princeps non potest se intromittere circa reseruata per Papam.*

ALLEGATIO XXVI.

1 Disputat † an præceptor nouiter in ecclesia Sancti Antonij subroga-
a tus,[a] si reperiat antiquum præceptorem,seu rectorem post reserua
b tionē [b] iam generalem factā in curia de prouidendo illi eo vacante tantummodo per papam:grangias dimisisse, vel præceptorias taxasse,vel diuersis personis prouidisse, teneatur stare illis,an possit de nouo aliter disponere, dicit quod antiquus eius Abbas non po tuit sine authoritate superioris,& præcedentibus tractatibus de consensu capituli,& cau sa legitima:taxando,diuidendo,vel conferen do,dicta membra, vel dicta loca, immutare antiquum ius ecclesię, vel suorū iurium, vel suorum membrorum : quia hęc est species alienationis,quæ non potest fieri absque forma 12.q.1.decre.& c. regenda, de religio.do. c.3.de exces.præl. sicut vnire, vbi de hoc per Inno.in cap.expressum, de sta.mo.in clemen. ne in agro.§.ad hoc,vers.ad hoc.9.q.3. & c.2. vers.nunquid.Ioan. And.de præben. cum de beneficio.sup ver.ministrauit,lib.6. in nouel. Item hoc maximè dicit quando dicta præce-
c ptoria nō fuit reseruata [c] cum suis membris, vt erat per quæ dicit quod durāte reseruatio
d ne non potest vnire [d] quod non habet directe, nec per obliquum,de re.iur.cum quis, lib.5.
2 ad hoc† quia tenet permutatio [e] de beneficijs
e reseruatis per decret.Benedicti.12.quæ incipit dudum,& per cōstitutionem execrabilis, in fine,vers.Non valet permutatio de beneficijs reseruatis,absque authoritate apostolica speciali,quia tales reseruationes fauorabiles
f sunt,[f] & plenissimam recipiunt interpretationem,de præb.si pluribus.eodem titu.libro 6.

si

si Romani,in clemē.quia generaliter verū est
g quod princeps g se non potest intromittere
3 circa res reseruata per papam de appell. vt nostrum,cum sua gl.nam & re non integra per reseruationem ligantur manus ordinarij, de elec.si eo tempore,lib.6.hęc vera quo ad alia, præterquam quo ad collationes, quas fecit antiquus præceptor. quo ad illas enim dicendum est quod si collationes consueuerunt esse perpetuæ per illam reseruationem non impediuntur collationes,quia hæc erant de iure suę administrationis, quæ per reseruationem non impediebantur.Sed si consueuerunt esse temporales administrationes, vel manuales, poterunt per successorem reuocari, licet tenerant,sicut & potuisset antecessor,adhoc constitutio Benedicti 12.de monachis nigris, & de canonicis regularibus, vnde si papa talia
h manualia [h] conferat,vel permutet,non tamē tales intelliguntur perpetuari,immo possunt pro libito, more solito remoueri, nisi papa
i expresse mandaret contrarium,[i] de constitu. cap.1.de præben.cum in ecclesia, de consuet. c.vlt.lib.6.de off.ord.licet,de relig.do. cap.2. cum si.& sic consuluit Lapus.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Subrogatus.] *Successor regulariter saltem de æquitate,& honestate factum, & voluntatem sui prædecessoris.seu authoris adimplere,& conseruare debet, c.quia Io. 12.q.5.c.si ea destruerem,25. quæst.2. & ad alia quæ adduco in 10.q.11.Reg. Cancel.num.3.*

b ¶ Post reseruationem.] *De istis præceptoriis,& an hodie sint reseruatæ, vide Regu.3.Cancel.& quæ ibi scripsi in 12.quæs. iuxta nouam impres & q.20. super Regu. de infirm.Et Lap.hic citat Aene. de Falco.de reseruatio.ad finem,3. quæst. princ. num.29.*

c ¶ Non fuit reseruata.] *Ego legerem sine dictione non,vt minor sit difficultas,quando etiam membra præceptoriæ expresse, etiam reseruata fuerunt, si enim reseruata præceptoria etiam eius membra tacitè,seu consequenter reseruata erant, tanquā corpus,vt totum suas partes contineat, vulg. l.in toto.ff.de reg.iu.c.in toto, eodem lib.6. seu corpus naturale, vel misticū sua membra,ad ea quæ adduco in gl.facul.§.considerantes,in vers.membra,fortius expressa reseruatio,etiam membra impediet vt hic.*

d ¶ Vnire.] *Addi.1 ad Abb.in c.sicut vnire adducit Lap.hic, quem dicit teneri contra Rot.dec.4.de reb.eccl.non alie.in antiquior.Paris.vero cons.114.in princ. vol. 4. refert,& sequitur Lap. hic, supponens idē tenere Lapum, quod Rot.Distinguendum est,an papa reseruet ante vnionem,uel post vnionem ab ordinario factam, antequam vnio sortiatur effectum,pro quibus videantur Rot.159.not.quòd beneficium vnitum. in antiq.Fel.in cap.in nostra cor.27.de rescrip.Andr.Gamma. Olim Rotæ Auditor. de re.permu.nu.51.fol.10. col.3. & Boer. Dec.346.sed quæritur, an vnio. colum.2. versus si.*

e ¶ Permutatio.] *Vide quæ latè scripsi in 12.q.1.Reg.Cancel.iuxta 2.edit. num.3.et seq.Addo ad idem cons.Feder.de Sen.112. Amice,num.1.Fran.in cap.vni. qui Fed. ibi, & Lap. hic sequitur, post nume.5. de re.permut.lib.6.& Aene.de Falco.de reseruat.ad fin.23.effectus,vbi citat, & sequitur Lap.hic*

f ¶ Fauorabiles.] *Restringe tu ad reseruationes Papæ motu proprio factas, & non ad fauorem,seu intuitu certæ personæ, tūc enim fauorabiles sunt, vt per Fed.de Sen. in tracta. permu.in 1.q.col.1.per Ane.de Falco.in tract.reseruat.in 2.prælud. col. 3. & ego tracto super 2.Reg. Cancel.reserua. q.2.num.12. Et Lap.hic sequitur Prob.in addit.ad glo.prag. in cap. licet de elect. in vers.causa,num.5.*

g ¶Princeps.] *Melior lectura videtur inferior,seu episcopus,vel ordinarius, prout etiam aduerto * & ad id quod vult Lap. hic aliqua adduco in alleg.q.11.num.4.super 1. Reg. Cancel.*

h ¶ Manualia.] *Vide supra alleg.9.Disputat*

tat hoc, & Fel. in cap. constitutus, num. 10. vers. ex istis sequitur de rescr. & per Abb. in cap. ad nostram, num. 7. & ibi Apostil. in ver. quia papa. hanc alle. licet corruptè, citat. de confir. vtil. vel inutil. Lapum etiã sequitur Fel. in cap per tuas, col. fin. versic. Intellige prædicta sanè, de maio. & obed. & D. meus Phil. Dec. in c. edoceri, ante numerum 6 de rescr.

i Mandaret contrarium.] *Puta quod pro toto tempore eius vitæ prioratum retinere posset, prout per Abb. in capitul. cum inter R. in 3. not. de election. & in capit. ad nostram, post nu. 7. uers. in hoc distinguerem quod aut papa, & ibidem D. meus, post numerum 5. vbi sequitur Lap. hic, de confi. vtil. vel inutil.*

SVMMARIVM.

1 *Causa delegata & commissa si electus inueniatur esse filius sacerdotis, an si cassetur electio, valere possit processus sine causæ cognitione.*

2 *Iudicium factum sine causæ cognitione present e parte, & non contradicente, an valeat, & num. 4.*

3 *Verba faciunt conditionem.*

ALLEGATIO XXVII.

1 DElegata causa, † vt partibus conuocatis si inueniatur talẽ fuisse filium sacerdotis, vel tempore suæ electionis non fuisse clericũ, &c.
an valeat processus habitus per talem absque
a causæ cognitione [a] huiusinodi, vt quia incon
b tinenti processit ad cassationem electionis, &
de hoc non habita ante aliqua cognitione. Et
2 videtur quòd non, quia in iure † regulare, vt
de causa cognoscant, tam in plenarijs, quam summarijs, C. de iudi. l. iudices, de verb. signi. clem. sæpè contingit, ibi non sic tamen litem abbreuient, &c. hoc concludit forma mandati. C. de exhib. reis, l. fina. ff. de iud. l. j. in fi. magnæ gl. C. de episc. & cler. l. episcopale, 2. qó. prima, nos nunquam, & cap. primates. adhoc dictum Ber. de constitut. ecclesia.

3 Item quia verba faciunt conditionem [c] ar
c gumen. eorum quæ no. in clem. prima, de offic. deleg. & hęc uera dicit si lata est sententia in absentem, secus in præsentem, quia imputandum est parti præsenti, & non reclaman
d ti, [d] ideo non potest opponi de nullitate, quia saltem hoc casu de cognitione iudici crederetur, vt not. per Bar. & Innoc. de off. delegat. cum in iure, vide Bar. in l. prolatam, C. de sent. & quod dixi de probat. quoniam contra, & de renunciat. alleg. de probat. in pręsentia.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Causæ cognitione.] *Sententia, seu decretum absque causæ cognitione, an sit annullanda, an vero ipso iure sit nulla, Felyn. post infinitos quos refert in Ecclesia S. Mariæ, de constit. super gloss. fin. num. 12. cum pluribus seq. disputat ad partes, & pro prima opin. 8. fundamenta adducit, alteram vero in qua residet, & quæ communis videtur tresdecim fundamentis corroborat, limitans postea, ut ibi.*

b ¶ Incontinenti processit.] *Ex breuitate temporis pręsumitur quod iudex instrui non potuerit, & sic sententia nulla erit, seu decretum nullum, l. 2. ibi, non subitas, C. de senten. ex breui. recit. & ad alia quæ adduco in 10. com. in uer. in statu. vers. Alter mirabilis.*

c ¶ Conditionem.] *Intellige de uerbis, quę in princ. præmisit videlicet. Si inueniatur, seu si inueneris talem fuisse filium sacerdotis, & c. Sed contra videtur supra Alle. 15. uers. Non obst. uerbum si inueneritis, quia sonat in monitionẽ. Et postea subdit aliud esse dicere si tibi constiterit, quo casu requiritur causæ cognitio, aliud si inueneris. Idem etiam voluit Rot. 684. si ponatur, & seq in antiq Et Lap. d. Alleg. 15. refert, & sequitur Paris. cons. 31. circa præsentẽ, num. 33. vol. 4. Vide etiam infra Alle. 60. visis literis.*

Non

d ¶ Non reclamantè.] *Hoc dictum Lapi citant, & sequuntur Ant. de But. in ca. 1. & in c. de causis, de off. deleg. Barba. consil. 34. difficile est, ad fi. lib. 3. Et dictum Lapi sequuntur Lud. Roma. in l. 2. post nu. 18. C. de eden. Caro. Ruin. cons. 135. Laudum, ad finem, volum. 5. Mar. Sozz. de citatio. artic. 7. num. 58. Et hanc alleg. refert licet corruptè, & sequitur Fel. in alleg. capit. ecclesia S. Mariæ, post num. 21. in 4. limit. ubi plures pro hac opin. & limitat. adducit, de constit. refert etiam. & sequitur Paris. consilio 132. prima facie, numero 24. vol. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus, an possit dispensare cum subdiacono, quem fecit promoueri ad presbyteratum, & sic celebrauit.*

2 *Episcopus an possit dispensare cum clerico non adhoc ordinato in apparatu ministrante.*

3 *Ministrans non ad hoc ordinatus, ignorãs tamen, an fiat irregularis.*

ALLEGATIO XXVIII.

a 1 AN † dispenset [a] episcopus cum clerico in subdiaconatu, qui fecit omisso diaconatu se ordinari ad presbiteratum & celebrauit, videtur quod sic per decret. istam de cler. per sal. promo. & per glo. quod est verum si ignoranter: secus si scienter, vt ibi per Host. qui tenet quòd siue ignoranter, siue scienter, episcopus dispensat, dummodo non celebrauerit scienter tanquam talis, in ordine quo carebat, quia tunc contra talem irregularitatem nõ dispen
2 saret nisi solus Papa, [b] clericus † qui non est
b ordinatus ministrans in aliquo ordine in apparatu, vt not. Cald. in decret. si celebrat, de cler. excom. mi. & sic ad ordines promoueri
3 non potest. † In susceptione tamen potest dispensari. Sed si tanquam talis ministrãs in ordine ignorans celebrat, non est irregularis, non obstante quod ignorantia videatur crasc sa, quoniã in facto proprio [c] quia tex. in decr. i. de cler. per Sal. promot. hoc innuit esse posse, ad hoc de sent. exc8. pro illorũ, vnde in foro conscientiæ non esset irregularis, in foro uero contentioso, si circumstantiæ probabiles suaderent hanc ignorantiam, saltem cum iuramento posset forsan se tueri, alias irregularis iudicaretur. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An dispenset.] *Vide etiam Io. And. Card. et Abb. in alleg. hic, c. vni. de cler. per sal. promo. & Host. in summar. de cleric. ord. mini. num. 3. vers. per quem, & in quo. eodem tit. de cler. per sal. promo. num. 4. a quo dispensetur, & Archid. ac Gem. in c. sollicitudo, 52. dist. inst.*

b ¶ Solus Papa.] *Prout etiam in sum. Siluestri. in uer. irregularitas. §. vndecimo quæritur, & per Rebuff. qui cum Lapo hic residet in sua praxi Beneficiaria, rubr. de cler. ad sacr. ord. malè promo. num. 17. uer. quod intellige si ministrauerit.*

c ¶ In facto proprio.] *Quæ regulariter, nec præsumitur, nec excusat. l. 3. ff. de iur. & facigno l. fi. in fine, ff. pro suo, l. quamquam, cũ gl. 2. ff. ad uelleia. c. excommunicato, de rescript. per D. meum Phil. Dec. cons. 474. viso, ad finem.*

SVMMARIVM.

1 *Legata ad pias causas in testa. in quibus non fuerunt testes rogati, an ualeant, & numero 5.*

2 *Testamentum vsurarij manifesti, an possit validari.*

3 *Legata ad pia causas in testamento vsurarii, an ualeant.*

4 *Testamentum interlineatum præcipuè in annis domini, in indictio. & c. non valet.*

6 *Probatio quæ fit ex duobus, vel tribus testibus de iure diuino sufficiens est.*

7 *Statutum puniens propinquos declinantes iurisdictionem temporalem an illud statutum extendatur ad clericos.*

8 *Punitus vna pœna, an possit altera pro eodem puniri.*

F Epi-

9 *Episcopus, an possit petere procurationem ratione visitationis a capellanis ecclesiarum.*

10 *Clericus qui possidebat possessiones cuiusdam beneficij si eis a rectore ecclesiæ priuetur, an possit agere possessorio.*

ALLEGATIO XXIX.

Consilium fuit domini Gregorij de Beneiuennis de Florent. Primum dubium, an valeant legata
1 ad pias causas in † testamentis in
a quibus testes non fuerunt rogati, [a] alle. quod
hic l. Antonius, & hin testamento, de fideicō.
liberta. & tenet Ioan. And. in Specul. de instr.
edit. immo aliqua vers. sed pone quod ex eo.
In contrarium alleg. dictum Ioann. Andr. in
decret. Ioannis, de testamen. super prima, gl.
ad primum de testamen. relatum, & capitulo
cum esset, & pro hoc gloss. Innocen. quæ dicit
seruandas leges in testamentis, ad hoc alleg.
dictum Ioan. de testamen. relatum, super ver.
secundum leges. Ad decret. cum tibi, de testa.
men. respondet tenendo opin. quæ videtur
planior Doctoribus, vide infra, in sexta quæstione.

2 Secundo † concludit idem consulens, quod
si testator in suo testamento dixit relinquo de
bonis meis pro restitutione vsurarum illis
personis de quibus in libris meis fit mentio,
vsque ad illam quantitatem quæ apparet in li-
b bris a dictis [b] personis recepisse, ex hoc concluditur vsurarius manifestus etiam ad rumpendum testamentum per not. per Archid. de vsu. cap. primo, libro sexto, & Ioan. Andr. capitulo secundo, eodem titu. & lib. in 2. gloss. 6
c ad hoc dictum Feder. in opere suo, capitu. 9. [c]
ibi videas.

3 Tertio † an valeant legata ad pias causas [d]
d in testamento vsurarij not. per Ioann. de vsu.
cap. secundo, libro 6. in vltima gl. o. in nouel.
& sic dicit quod dominus Ioan. Cald. respondit sibi per literas suas, quia defectus est in causa efficiente, per hoc respondetur ad l. Diuus Traianus, ff. de test. milit. & ad §. 2. instit. eod. tit.

4 Quarto † concludit quod si testamentum
e est interlineatum [e] in annis Domini in indictione, diebus, vel mensibus, vel si sint scripta manu tertij, & testamentum, & testes manu testatoris, non valet testamentum ipso iure, licet sit traditum notario, & apud eum est inuentum, quia non fuit testamentum, sed quædam dispositio ad testandum alleg. dictū Ioan. Andr. in Spec. de instrumen. edic. §. com-
f pendiose, versic. quid si prius, [f] alleg. si pater fecit testamentum, ad hoc l. fideicommiss. §. 1. ff. de leg. 3. hoc circa actum legitimandi alias legandi ponit dictum Ioann. Andr. in addit. Specul. in titulo de success. ab intest. §. iuncto versiculo quid si ex facto, secundum Franc. de Aret.

5 Quinto † [g] an valeat testamentum in quo
g testes non sint rogati, quando iure institutionis aliquid est relictum ad pias causas, allegat etiam quod valeat, vt in liberis, l. hac consultissima. §. ex imperfecto, de testamen. æquiparando liberis, quia ecclesia loco filij habetur, vt in Auth. de san. episc. §. sed hoc in præsenti, C. ad Trebel. auth. nisi rogati, ff. de verb. oblig. l. si ita quis, §. ea. Contrariū determinat consulendo Franc. de Aret. & respondet ad æquiparationem: quia æquiparatio procedit in ingresso, non in non ingresso, vt dicit gloss. in auth. nisi rogati, & ratio est quia filius, absque testamento erat habiturus hæreditatem, sed non ecclesia, ad hoc, C. de cadu. tollen. l. 1. de ijs quæ sibi ascribunt, l. j. non obst. capit. cum esses, de testam. quia loquitur quando interuenit præsentia parochiani. Non. obst. c. relatū, quia loquitur quando fiebat quæstio de numero testium. Hæc responsio non satisfacit illi textui, quia licet determinetur de numero testium, tamen respondeo. si enim decidit contra legem ciuilem disponentem de numero testium: concludit etiam ad qualitatem rogationis.

6 Vnde Papa † decidendo dicit quod de iu-
h re diuino [h] probatio quæ fit ex duobus, vel tribus testibus sufficit: ideo talia legata probantur per duos testes: vnde voluit quod in relictis ad pias causas staremus illi probationi de qua contentatur ius diuinum, & non illi quam requirit subtilitas iuris ciuilis: sed de iure diuino non reperitur quod debeant esse rogati: ideo hæc qualitas non est requirenda, non obst. verbum legitimi ibi positum, quia intellectus est quod in eis concurrant qualitates a lege requisitæ, videlicet quod non sint criminosi, non sint excommunicati, &c. vt sic sit sensus, quod sint qualificati ex qualitatibus.

tatibus requisitis a iure in personis eorum, sed rogatio non est qualitas requisita in eorum personis contrahentium: quia contrahentes sunt illi qui vocant testes, & illos rogant, & sic rogatio est qualitas extrinseca a dictis testibus, de qua ille text. nihil dicit, cum dicat legitimi, quod refertur ad qualitates respicientes ipsos testes. Dom. de S. Geminiano.

7 Sexto, † an statutum [i] puniens propinquos
i declinantes [k] iurisdictionem temporalem, vt
k potestatis, vel alterius, ita quod ab eorum iurisdictione eximantur: extendatur ad clericũ, consuluit quod non, quia propter verba gene
l ralia [l] velle videmur quod iuste possumus. [m]
m C. de condit. indebi. si procurator, §. celsus, de priuil. cred. l. pater, ad mu. l. Lucius, §. Imperator, l. 2. in princ. quod quisque iuris. Secundo quia iusta, & necessaria a generalitate fuit excepta, l. vt gradatim, §. sed si lege, ff. de mun. & ho. de pub. l. Cęsar. de seru. l. si cui, l. prima, C. de sacrosan. eccl. l. hos accusare, §. si cui, ff. de accus. Item quia non est verisimile legislatorẽ dedisse sensum propter quem lex fieret
n irrita, ff. de mil. test. l. 3. [n] Nam ex hoc coerceretur frater clericus ex astrictione cõiunctorum, ff. de cond. & demon. l. hęres meus, §. fin. ff. de verb. oblig. l. Titia. Septimo disputat dato quod statutum comprehenderet ecclesiasticas personas, an si clerici in minoribus delinquant, & sint condemnati per vicarium episcopi, possint damnari per potestatem, & an si opponatur de prima sententia, quòd diuersis legibus non debet damnari, nec bis, vt
o l. senatus, de accus. & l. licet, nau. cau. sta. [o] an dicatur declinare, tenet quod non, quia non dirigitur contra iudicem, vel iurisdictionem, nec eximit a iurisdictione, sed tendit ad absolutionem ex industria, qua nititur ex iure cõmuni, non beneficio spirituali. Item quia rei iudicatæ exceptio potest opponi post lit. con testat. non ergo declinatoriæ. C. de iurisd. om. iudic. nemo. Item quia natura declinatoriæ non contingit causam principalem, l. 2. in fine, de exceptio. cuiusmodi non est hic, sic con
8 suluit Franc. de Albergo. † Nunquid qui pu-
p nitur vna pęna possit altera puniri: [p] dicit ꝙ non, l. per senatus præallegat. & quia tantum operatur absolutoria, sicut condemnatoria cum solutione, ff. de excep. rei iudic. si quis cũ totum, §. si ancillam, nisi forte adiretur secundus iudex ad id plus quod debetur quam

primus condemnauit, ff. commod. l. quare, in fine, & vi. bon. rapt. l. arborum furtim cęsar. l. j. quod tamen non est verum, quando vnum crimen est, & vna causa criminis, & vnum factum, l. 1. §. tutela, & ratio differentiæ not. in l. 1. l. inde, ff. publica. Item quando iura tendunt ad meram vindictam, non potest agi in plusquam in alia comprehendatur, ff. iniur. l. quod senatus, & quod ibi not. & l. prætor. no. Iac. de Bel. in l. quam disputauit de qua per Cyn. in l. 1. C. vbi de crim. agi. opor. & Bart. in l. sepulc. de sepulc. viol.

9 Octauo † an possit episcopus petere procurationẽ ratione visitationis, a cappellanis collegiatarum ecclesiarum, vel parochialium, cũ eorum beneficia sint a testatoribus relicta absque aliqua cura, nec ad aliquid aliud teneantur, nisi ad missam celebrandam, & alia diuina officia. Sunt tamen redditus dictorum beneficiorum in possessionibus, in terris, vineis, & affictibus de quib. sunt dicti capellani
q [q] administratores. Sunt tamen dicti cappellani, & eorum beneficia liberata, & soluunt legationes, & omnia & singula datia imposita per clerũ sicut rectores, tamen non soluerunt procurationes visitatoribus, licet visitari consueuerint, quod sic facit, quia personę sunt ecclesiasticæ, & beneficia ecclesiastica. Dominus Gregorius consuluit quod sic per tex. de censi. Romano. libro 6. & ibi in nouella. super
r ver. minorum, [r] & ibi in §. sanè, vbi quærit de vita, & conuersatione ministrantium in ecclesijs, & locis alijs diuino cultui deputatis. Quamquam enim capellanus non sit sufficiens ad vnam procurationem, contribuere debent cum eorum prælato, vt not. Ioa. And. de censi. procur. in nouell. in ver. vel plures, plenius in nouella. eodem, titu. Romana. post princ. lib. 6. nisi euidens, paupertas excuset, vt ibi not. Ioan. Andr. & hoc quod ponit ibi super ver. per ipsum, licet tamen procuratio non posset præscribi contra Episcopum, cũ
s ex officio, [s] de præscript. nec per ipsum potest tacitè, vel expressè remitti secundum Innocen. & Hostien. per Archid. 10. quæst. 1. re-
t lata, potest tamẽ retineri, vel præscribi in par te, vt not. Archid. ibidem, & quamuis nõ posset præscribi, vt prælatus pro ipso illam sol-
u uat, quia hoc non est prohibitum, dicit [u] tamen hoc non nocere episcopo, quin a subdito possit exigere secundum portionem sibi contingentem, habebit tamen subditus

actiones aduersus prælatum ꝙ quem præscri psit pro solutione facienda Epo ad hoc not. per Io. And. de censi. cum instantia, super ver. teneri, & ibi allegata, per eum, secundum Gregorium de Beneciuennis de Floren.

10 Vltimo vtrum clericus, † qui possidebat possessiones cuiusdam beneficij in ecclesia, si priuatus sit possessione a rectore ecclesię possit agere possessorio, non obstante quod opponatur ꝙ non sit ritè institutus, & in possessionem inductus, & quod dictæ possessiones spectent ad ecclesiam. Cōcludit quod audiri dēt quia status eius approbatus est a iure, cum in ecclesia debeat esse clericus, de vit. & honest. cleric. vt quisque, & quia debet habere, & diuidere redditus cū rectore, de fil. presb. proposuit, maximè si talis status fuit in ecclesia spatio, 40. annorum, de præben. cum de benefi-

x cio. [x] Vnde hic habet coloratam possessionē,

y nec cogitur directè [y] titulum suæ possessionis exhibere, nec a possessione euelli eo non citato, de præbendis, licet eps, lib. 6. & quia sine plena tituli probatione in tali debet spoliatus ad beneficium restitui. Sufficit enim aliqualis præsumptio pro titulo, vt not. Io. And. de restit. spol. c. ex parte, quam habet ex collatione ordinarij, & ex possessione. Ex quibus concluditur, ꝙ siue fuit eiectus a possessione sine causa, siue perdiderit debet ad eam reinte-

z grari, 3. q. 1. [z] non obstante ꝙ negetur in dicto clericatu rectè factam institutionem, quia tales hoc casu exceptiones non admittuntur, de ord. cog. c. si. consuluit Lapus de Castiglionc. & Guil. de Tibaldis de Pistorio. An si sit præ-

a scripta, 4. [a] & debita funeralium ꝙ episcopum sufficiat post præscriptionem, quod semel eā recipit, vel his, dicit ꝙ nō, quia sicut legitimè præscriptum est in non dando, ita legitimè præscribi debet in reducendo ad primum statum, erit tñ in parte percipiendi quasi possessionem si parentibus mendicantib. ab eis, vel hæredibus sit soluta, in quasi possessione defendi debent, donec de proprietate constet, ad hoc de præbend. c. de beneficio, & quod ibi

b not. lib. 6. Si legatum [b] est factum a defuncto in loco sepulturæ ad mendicantes ad capellā ędificandā, & ea desalcata nō posset opus cōstrui, ex hoc non impeditur desalcatio, sed imputet sibi testator, qui hoc scire debebat, & transmutabitur legatum ad aliud opus pium, alleg. de test. nos quidem. De legato facto ad tempus non potest episcopus, vel parochialis ecclesia detrahere quartam ab ecclesia sepulturæ, sed potest eps inhibere hæredib. eius ne soluant tertio, sed suam quartam reseruent, alleg. no. de sepul. in nostra. Item tenet ꝙ episcopus posset petere quartā ab ecclesijs exem-

c ptis: [c] quia de dięcesi sunt, & licet exemptæ quo ad proprietates, non tñ quo ad relicta aliunde prouenientia: quia illa non sunt exempta, sicut nec a pręstatione, decimarū prædiorum, quas ab alijs recipiunt excusantur, de dec. licet. & c. dilecti. Itē quia nō petitur quarta a loco, sed tanquam relicta, vel quasi ab hærede parochiali. Lapus de Castiglionchio.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Rogati.] *Cōmunis est opin. ꝙ testamentum ad pias causas valet etiam si testes non sint rogati, Bart. in l. 1. nume. 6. & ibi Bal. qui idē cōcludit de iure canonico, nu. 9. pen. q. C. de sacros. eccl. Pau. Castr. in l. hæredes palam, §. in testamentis, nu. 5. ff. de test. Lud. Rom. in auth. similiter, nu. 61. vers. vndecima quia, vbi hanc testatur cōem legistarum, ac canonistarum, quicquid postea subdat studio forsan contradicendi, C. ad l. falci. Doct. in c. cum esses. & in c. relatum. i. præsertim Abb. nu. 3. de test. & ibi in Add. in ver. relictis, quæ citat Lap. hic. Et ꝙ hæc sit cōis opin. testantur etiam Alex. cons. 4. attentis, nu. 6. vol. 7. Lap. hic referens, hāc veriorem asserens. Sozzi. Reg. 420. in ver. testes in testamento regulariter rogati in 2. fallent. vbi etiam dicit Lap. hic contrarium tenuisse, & pro affirmatiua asserens Lap. malè locutum concludit Apostil. ad Bald. in alleg. repet. l. 1. C. de sacros. eccles. nu. 38. in ver. super quarto Et hanc opin. affirmatiuam cōtra Lap. cōem dicit Apost. ad eundem Bald. super rubr. C. de fi. instru. nu 18. in ver. in test. lib. Vide etiam Corn cons. 215. videtur post num. 3. vers. & idem voluit Lap. & num seq. lib. 2.*

b ¶ A dictis] *Alids d diuersis. Et sic liberationum contra scribentem probat. gloss. Bar. & alij in l. quædam, §. nummularios, ff. de eden. Ant. de Butr. & alij in c. si cautio,*

tio,& per omnes præsertim per Fely. in ca. scripta.in 2.conclu.num.28. de fi.instrum.

c ¶ Cap 9.] *Lego conf.8.quod consi.ad litteram refert,& comprobat Bald.consil.162. casus super quo, d num. 2. vsque ad 6.lib. 2.cui cons. Bald. se subscribunt etiam Gas. Calder. Laurent. & Petrus de Anchar. & illud cons.Feder etiam sequitur Laurent.de Rodul.in tracta. Vsurarum quæst. 88. post num.13.ante num.16.ante num.18.& alibi.& Franc.in alleg.hic.cap.2.post num.5. vers. & ita posset procedere de vsur. lib.6. vide etiam Abb. cons.2.illud in facto,ubi ponit octo opin. quando quis dicatur manifestus vsurarius iuxta terminos Lapi hic.libro 2.& Apostil.ad practi.Papien. colum.6.in for.interrogationis,in versi. & sic confessio,vbi Lap.hic, & alios citat.*

d ¶ Ad pias causas.] *Vide Barto.in repet. l.1.in 6.quæst. princ.num. 30.& ibi Fran. Aret.post num.3. qui citat Lap. hic. C. de sacrosanct.eccles.Anchar.cons.419.pro eui dentia,Ant.de Butr.cons.25.ad primum, num.6.& cons.28.de materia,colum.2.& hic refert, & sequitur Gemin.in alleg. hic cap.2.& omnes, colum.2. in fin.vers.idem tenet Lap. Franc. in cap. fin. post num.3. versic.quid si ad pias causas.de vsur. lib.6. Amb.de Vigna. de vsur.in repet.cap.salubriter, num 233. vide etiam allega.125. num.2. & quæ ibi Addam in Apostil. in ver.legata etiam pia.*

e ¶ Interlineatum.] *Melior lectura esset interliuitum, ab interlino interlinis, & interlinire quod Græci διαλείφειν dicunt, significat picturam, vel scripturam atramento, vel alia re superinducta destruere. Cice. pro Cluentio, qui testamentum interleuerit,idem 4.Verri.& iuxta text. in l. qui testamentum amouerit,cælauerit, rapuerit, deleuerit, interliuerit, ff. ad leg. Corn. de Fals.l.si vnus,§.1. vbi etiam gloss. in vers. interlita,C.de testa.l.qui tabulas, in fin.ff. ad leg. Aquil.l.qui tabulas,§.fin. & l. sed & si imaginem,ff.de furt.*

f ¶ Quid si prius.] *Videlicet, num.31. in versic.ex parte præsertim,versic. Sed fuit contrarium indicatum, ea ratione, quia illa scriptura dato quod verè esset sic probata non fuit testamentum, sed quædam dispositio ad testandum, videatur cons. Oldrad. 119.Titius condidit, vers. sed contrarium, & cons Domini mei Phil.Dec. 159. casus qui,colum.2.versic.quibus tamen, vsque ad fi.cons.*

g ¶ Quinto.] *Hic puto legendum sexto, prout colligitur supra in fi. primi dub. ante numerum secundum, ibi vide infra in 6. q. & hic, non autem in alijs dubijs de quibus in hac allegat. tractat materiam de qua in primo dubio. & quòd legendum sit sexto, non autem quinto colligitur etiam ex verbis Additio.ad Abb.in cap.relatum, 1.col. 2.in vers.in relictis, vers. vide latissimè per Lap. allegat. 30. in princ. & versic. sexto an valeat. Scio dicet aliquis vbi est quintũ dubium, seu quæstio quinta, sed quomodo a quæstio.4. ad 6. deuenis omissa quinta? Respondeo, quòd si integras alleg.sublatas videmus, fortius existimare possumus aliquod membrum truncatum, seu verba quædam alicuius alleg.sublata esse.quòd si huic responsioni nimis curiosus cedere nolit,existimet incuria impressoris id euenisse, vel aliud ipse cogitet. Hoc dictum Lapi de quo hic refert, & sequitur Ludo. Roman. cons. 306.proposita,num.3.& in Authen simi liter ante num. 101.C.ad leg.Falcid.tu autem tene quod dixi supra in 1. Addit.*

h ¶ De iure diuino.] *Infra alleg.92. post num.1.in vers.duo testes,addo aliqua.*

i ¶ Statutum.] *Pro hac opin. Lapi videatur Ant.de But.in c.tua, 1. de deci. in prin. Abb.in c.a nobis, 1.post num.4. de sentent. excommun. Fely. qui alios adducit in cap. ecclesia S. Mariæ,num.70.& num.99. de constitu. & Lap. hic citant, & sequuntur Ruyn. cons 95. præsuppositu, post num.6. lib.1.cons.143.viso, post nu.18. volum.4. & cons.4.proponitur, post nu.4. volum.5.*

Matth.de Afflic.de iu.prothomi. col.antepen.post num.18.Phil. Fran. in capitulo fin.ante num.3.de immun.eccl.lib.6. statutum quando habeat locum in laicis solis,et quando etiam in clericis,vide per Lauren. Calcan.conf.7.quia a me.numero 12. cum alijs sequen.

K ¶ Declinantes.] Lego declinantis,vt sensus sit quod statutum probibere intendens declinationem fori,seu alicuius iudicis via indirecta eam tollere vult puniēdo consanguineos eius qui declinat, quod tale, vel simile statutum non extendatur ad clericos, & quod non valeat, voluerunt Bar. in l. 1. num.3.ff.de his quæ pœna nomi.Bal.in l.1. num.3.& ibi Barb.in Apostil. refert, & sequitur Lap.hic,C.de indi.uid.tollen. Amplio hoc dictum Lapi quod nec etiam valeat statutum,quod quocunque condemnato appellante eius cōsanguineus puniatur,pulchrè Bal.in l. hæres meus,§.quod in hæredem,ff. de conditio.& demonstrat. Et quod hoc eliciatur ex mēte Lapi infert Roma.in l.is vnius,vbi hanc Alleg. citare voluit,ff.de aqu.plu.arcen. quam etiam allegare voluit Alex.in Addit. ad Bar. in l.1.ff.de his quæ pœnæ nomi.

l ¶ Generalia.] Et quod quis non potest facere in specie, non præsumitur voluisse facere in genere,c.quod clericis,de foro compenten.vbi Anton.de Butr. & alij Ioann. Andr.in cap.eius,de immunit.ecclesi.lib.6. Barba.consilio 53.præclarè,colum.fina,numero 19.lib.2.D.meus consil.218.in causa,num.3.

m ¶ Possumus.] Et verba generalia statuti non aptantur ad impossibilia, & illicita, Bart.in l.si quis sub conditione, versus finem, ff. de conditio.institu. quem sequitur Ruin.consilio 111.viso ante numerum 17. & consil.125.& primo,post num.4.volumine 5.Barb.præalleg.conf.53.colum.fina. num.18 lib.2.

n ¶ L 3.] Amplia ad testatorem, vt non sit præsumendum testatorem intellexisse impugnare voluntatem suam,Curt.Iun. conf. 163.in casu,colum.pen.post medium, per dictum tex. in l.3. Et generaliter dicimus vltimam voluntatem in dubio valere, vt valere potest,etiam non apposita clausula,omni meliori modo, prout voluit Bartol. in l.prima,§ si quis ita, cum quo communiter transeunt,ff.de verbor. oblig.Et hanc dicit communem Cur.Iun. consil. 114. non possum,numero nono,& consilio sequenti, num.7.

o ¶ Cau.stabu.] Vide Abb. distinguentem in cap.de ijs,numero 3.& Felyn.colum.fi.de accus.

p ¶ Puniri.] Quando super eodem crimine possit pluries iudicari,vel quis pluries puniri,& quando duæ pœnæ tendunt ad vindictam,& altera non fuit sufficienter irrogata,& fallen.huc spectantes, vide in consilio Rom.375.in proposita,num.2. & consil.463.in casu.per Abb.in cap.statuimus, de maled.& latius per Rober.Maran. de ord.Iud.in 4.par.prin.distinct. 1.num.13. & 19.ac par.prin.num.85.& 97. Regula est quod plures pœnæ pro vno delicto, seu peccato imponi non possunt, Fallit nisi ex eadem lege proueniant, ad tex.in l.1. C.de sepul.viol. in c. ad falsariorum, de fals. in cap.fœlicis,de pœnis, lib.6. & per Doct. in c.de causis,de off.deleg. De duplici vero pœna peccati quo ad ius poli videatur tex. in cap.si peccatum Dauid. de pœn. distinct.1. & cap.quod autem,iun.gl.magna, versic. Nam pro omni peccato duplex pœna debetur,de pœnit.& remiss.

q ¶ Cappellani.] Qui sacerdotes esse consueuere, & cappellanus curam habere consueuit animarum illius parochiæ, & est loco rectoris parochialis ecclesiæ, ad tex. in cap.penul.iun.glo.in ver.assistos,& declara.Abb.ante num.10.post Ioann.Andr.de cle.non resid.Pro quibus adduco conf. Fed. de Sen.95 super,num.3.sequitur Lamber. de iur.patro.lib.1.parte 2.q.5.art.5 nu.8. Pro quib.videatur etiam Grat. respon.16. visis.

visis, post num. 12. ad quæ probanda Lap. hic citat, & sequitur.

r ¶ Minorum.] Vbi etiam Gemin. post princip. & ibidem Apostil. remittit se ad Lap. hic, ad quem etiam se remittit Phil. Franc. ibid. Idem etiam voluit Archid. in c. episcopum, num. 11. in ver. minorum. 10. q. 1. Cũ Ioan. And. & Lapo concludit etiam Lamber. de iure pat. art. 19. q. 1. par. 1. lib. 1. col. penul. vers. facit etiam quod dicit Io. And.

s ¶ Cum ex officio.] Vbi Felyn. post nu. 11. hunc refert, cum eo residens, & sequitur limitationem, & declarationem Lapi, quæ hic subijcitur. Et Lap. etiam hic sequitur Paris. cons. 95. stante, numero 16. volumine quarto.

t ¶ Præscribi in parte.] Quod etiam probatur ex tex. in extrau. Bene. vas electionis, §. nostræ tamen, inter commu. Hic non discutio, an fuerit vsu recepta, & an liget, glo. ibi sequitur opin. Lapi hic, alios etiam ad id citans.

u ¶ Dicit.] Vide Fel. supra adductum in capit. ex officio, de præscrip. post num. 11. qui hæc verba Lapi pro nota. refert, & sequitur.

x ¶ Cum de beneficio.] Dic tu iun. glo. in ver. legitima, libro 6. quæ ad hoc aliqua iura adducit, quam glo. ibi sequi videntur Ioan. Monac. Arch. Ioan. Andr. Quando autem pro statu beneficij requirantur 40. anni, quando sufficiant 10. & quando attendatur vltimus status videatur Rot. 486. no. quod impetranti, in antiq. & latius Dec. 32. fuit dubitatum quod impetrans. in no. plenè per Fely. in cap. in nostra, core. vlt. colum. pen. & vlt. de rescri. & per Io. de Syl. in tract. de Benef. par. 3. q. 11. in 22. qualit. num. 39.

y ¶ Directe titulum.] Aliàs dicere, seu ostendere titulum, pro quo videatur Card. in clem. vni. in 9. oppos. de caus. possess. & proprie. & Fely. in capitulo licet heli, ante numerum 17. qui ad Cardin. ubi supra, & Lap. hic se remittit, de simon. Pro materia restitutionis huiusmodi, vide in addit. ad Specul. super titul. de restitutio. spol. & quæ scribo in 3. quæst. 1. Regul. Cancel. num. 2. & alijs.

z ¶ 3. quæst. 1.] Et sic intelligit probari in omnibus iuribus illius, 3. q. communiter autem ad id allegari consueuit vulg. cap. redintegranda ibi positum, quod ampliatur procedere etiam in quasi possessione, seu iuribus, etiam incorporalibus, ca. querelam, & ibi Abb. in 3. not. de electio. Mil. in reper. in uer. possideri, an possit obligatio personalis, D. meus Philip. Dec. consil. 136. in causa, vers. Nec obst. quòd possessorium, & nouissimè per Hieron. Gigan. in tract. Pensio. q. 47.

a ¶ Quarta.] Hic supponitur quod quarta funeralium. idest eorum quæ veniunt occasione defunctorum præscribi possit contra episcopum, de quo habemus tex. in cap. de quarta, de præscr. Idem etiam voluit Cald. cons. 2. eodem tit. de præscr. prope fi. uersic. Nisi ecclesiæ præscripserint. & Abb. cons. videtur num. 5. lib. 2.

b ¶ Si legatum.] De relictis factis ecclesiæ episcopus habet suam quartam, prout in c. officiis, & ibi Abb. in princip. & alii. & addit. i. ad Abb. ibi remittit se ad hanc alleg. de test. de quibus autem legatis, seu relictis non possit episcopus, vel rector quartam detrahere habemus tex. in c. fin. & ibi per Doct. eod. tit. de test. per Corset. in suis singul. in ver. commißarius.

c ¶ Exceptis.] Iura enim indistinctè loquuntur de portione ab episcopo percipienda ab ecclesiis in diœcesi consistentibus, prout, c. concesso. 12. q. 2. cap. constitutum, iun. glo. in ver. tertiam, 16. q. 1. Et idem quod Lap. hic voluerunt Hostien. in summa. de sepul. §. & a quibus, & idem Lap. vel alius Lap. in tract. de Cano. portio. in 2. nu. 3. & Petr. de Vbal. de Cano. episc. in 6. q. princip. post prin. Aduerte tamen quod idem Pet. ibid. post num. 5. vers. In contrarium plura adducit pro contraria opin. pro qua negatiua

post num. 14. tandem concludit, reprobans opin. Host. & Card. Idemq; Petr. postea in 8. quæst. princ. eandem opin. negatiuam ueram supponens quærit, an episcopo competat canonica si legetur cappellæ in monasterio exempto existenti, & similiter pro negatiua concludit, & cum Petro residet Bene. Capra, consi. 26. punctus quidam nomine, qui pro opin. sua citat etiam Lap. hac alle. qui tamen Lap. aliter sentire uidetur.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, an possit concedere bona ecclesiæ non obstante iuramento de non donandis alienandis, vel infeudandis.*

2 *Alienatio etiam licita, an possit iuramento impediri.*

3 *Magnum tempus, quid sit, vel modicum.*

ALLEGATIO XXX.

1 AN † non obstante iuramento de non donandis, vel non alienãdis, vel infeudandis de nouo: possit absque pœna periurij ad vitam
a concedere [a] recepta pecunia, vel non. Videtur quod sic. quia alienare est dominiũ transferre. C. de fun. do. l. 1. ff. de verb. sign. aliena-
b tionis. [b] verbum sumitur largissime, de re. ec-
c clesi. non alie. nulli, & in glo. ad hoc: [c] quia locare ad modicum tempus est alienare, vt in clem. 1. de re. eccl. non alie. immò incurret suspensionem regularis sic concedens per d. cle
d men. monasteriorum, qui quis absoluere, [d] vide glo. in clem. 1. de hęret. in verbo exemptis. Nec etiam adhoc accedente consensu capitu li, vel deficiente conueutu, assistente cõsensu prælati, non etiam hic incidente, seu suadente necessitate, vel vtilitate, non posset, absque pęna periurij per not. per gloss. in clemen. in ver. non hanc, quia non sufficit quo ad validandum contractum: sed exigitur solennitas alienationis, c. dudum, de re. eccl. non alie. libro 6. & not. gl. in dicta clem. Sic non sufficit dicta solennitas ad vitidum periurium, quia dicta clem. facit quod contractus non sit alienatio, tamen aliæ pęnæ quam illius clem. vel prohibitiones non tolluntur, de vsu. patr. ex
2 tuarũ, de priuil. pastoralis, ad hoc quod † no. de reb. eccl. non alienan. vt supra, quia tale iu-
e ramentum etiam impedit licitas [e] alienationes, ad hoc quod not. Ioan. Andr. in decret.
f fin. de re. eccl. non alien. & hoc verum in iu-
g ramento de non alienando inconsulto [g] Romano pontifice: secus in iuramento simpliciter de non alienando. Et quæ sit ratio diuersitatis ibi not. Ioan. And. facit quæst. Ioann. de Deo. 14. de eo qui iurauit non alienare, vel pignorare, an ex causa possit fructus locare, vel vendere ad tempus, de qua facit mentionem Ioan. And. in Spec. eod. tit. super rub. in addit. vbi dicit, dic vt in clem. eod. tit. cap. 1. in fi. ubi permittitur ad modicum tempus: ergo ad ma
3 gnum non permittit. † Et quid sit magnum
h tempus [h] not. gl. in dicta clem. in gloss. vlt. & videtur esse decennium; & quod talis venditio fructuum fieri non possit. not. Ioan. Andr. in d. cap. fin. de reb. eccles. non alien. in nouel. hapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Ad vitam.] *De iure ciuili locatio ad plures annos, vel ad vitam ualida est, quid autem de iure canonico, & quod hodie indistinctè ultra triennium probibita sit etiã si non interuenerit iuramentum de non alienando probo super signa. gratiæ super indulto seu licentia locand.*

b ¶ Alienationis.] *Aliàs, l. alienatum, quæ concordat cum illa, l. 1. C. de fun. dot. & sumitur strictè, vt alienatum dicatur quando dominium trãsfertur. Alienationis etiam verbum largè sumitur, vt in l. alienationis verbum, ff. eod. tit. de verb. signif. c. ut super, cum glos. in ver. alienationis, de reb. eccl. non alie. & per Rom. Sing 600. tu. stis, ubi etiã quomodo accipiatur in rescripto, & ibi bona Addit.*

c ¶ Ad hoc.] *Litera hæc est adeo corrupta, vt non solum sensus verus elici non possit, immo litera sibi ipsi contraria sit. Ego post verba ad modicum tempus, aliàs negatiuam addideram, quæ nõ erat in aliis codicibus, verum postea comperi, nec cum ra-*

nec.

nec sine elici posse, quid Lap. senserit, propterea aliter legendum esse existimaui, lego igitur sic, contra quia locare ad modicum tempus est alienare. Hæc lectura mihi verior videtur, & aptà ad tollenda còntraria, & quia probatur ex clem. 1. hic adducta in fine, a contrario sensu. Et quòd Lap. hoc voluerit elicitur etiam ex verbis, Philip. Franc. in capit. 1. de reb. ecclesi. nòn alien. lib. 6. post numerum 18. versic. immo etiam locatio.

d ¶ Qua quis absoluere.] *Lego A qua quis absoluere possit. Et dum subdit, in uer. Exemptis, Lego in verbo excommunicationis. Videatur Imol. super dicta gloss. & idem Imo. in alleg. hic, clem. 1. de reb. eccl. non alienan. super gloss. in verbo pœnam, numero 13. vbi refert opinio: tenentium, quod solus Papa absoluat, & aliorũ, quod alius a Papa.*

e ¶ Licitas.] *Quid si fiat alienatio cum melioratione, seu res modica alienetur, an iuramentum obstabit? Fed. de Sen. cons. 210. casus talis, Abb. in cap. vt super, num. 15. & 18. de reb. eccl. non alie. & Gem. cons. 10. incipient Abbas immediatè.*

f ¶ Iuramento.] *Pulchrum dubium est, an si de hoc iuramento de non alienando incõsulto Romano Pontifice non constet, illud præstitum censeatur? Pro opin. affirmatiua facit quod de communi stilo, & obseruantia iuramentum huiusmodi præstari consueuit, prout testantur Ioan. And. & Abb. in cap. ego N. de iureiur. gl. & Doct in c. ut super. de reb. ecclesi. non alie. vnde ex quo solitum est præstari præstitum præsumatur, iuxta theo. Bal. in l. errore, post princ. C. de test. Pro negatiua vero quod iuramentum præstitum non præsumatur consuetudine iurandi non obstante, nisi effectualiter præstitum probetur, adduci possunt Doct. in c. penul. de iureiur. & in l. Gallus, § idem credendum, præsertim per Sozzi ff. de libe & posthum. & per eundem Sozzi. consil 85. consilijs, nume. 5. versic. Nec iuramentum præsumitur, lib. 1. Prima opin. est verior tanquam iuramentum huiusmodi sit necessarium, vt ex mandato Papæ, vt supponit Signor. cons. 81. factum sic, num. 14. vers. Venio ad secundum. Et quia si iuramẽtum hoc præstitum non præsumeretur difficilè illud probari posset, cum de eo non conficiatur scriptura, nec notarius rogetur, sed solo verbo in manibus officialium, vel Decani Diaconorum Cardinalium præstetur. Adducta vero in contrarium procedant in iuramento, voluntario, & ita conclusit maior pars Dominorũ de Rota, prout Dec. Cresc. 149. aliàs 2. sub tit. de iureiur.*

g ¶ Inconsulto.] *Pro hoc iuramento de nõ alienando inconsulto Romano Pont. & tũc quid veniat alienationis verbo videatur tex. in c. nulli, & in c. vt super, & ibi glo. in verbo, in sacramento, & glo. seq. ac Doctò. de reb. ecclesi. non alien. Gemin. cons. 10. in contrarium Signo. de Homod. præalleg. consilio 71.*

h ¶ Magnum tempus.] *Seu longum tempus quod dicatur, vide infra Allegat. 80. quæris, in princ. Lap. hic sequitur alios referens Matth. de Afflict. in tracta. de iur. prothom. in 8. not. num. 25. Videantur quæ scripsi super signa. de Licen. locandi, in uerbo ex constitutione, clem. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Monialium receptio de iure cui spectare dicatur.*

2 *Collatio sine electio dignitatum ecclesiasticarum debet esse libera, nec potest episcopus compellere ad recipiendum.*

3 *Episcopo mandante abbatissæ, & conuentui, vt recipiat vnam certam in monasterio non mendicantium si minor pars consentiat cum abbatissa, maiore parte contradicente, an fieri debeat receptio.*

ALLE-

ALLEGATIO XXXI.

a Rima conclusio. [a] † monialium receptio de iure spectat ad abbatissam,& conuentum, de regula.ca.
1 non solum,libro 6.not.Ioan.Mo. & Archid.ad hoc;quia sic est in ecclesijs collegiatis,vt ad prælatum,& capitulum,& non
b ad episcopum spectet collatio. [b] vide de elec.
2 cum ecclesia volterana.† Secundo licet possit episcopus in ecclesia non numerata ad mensuras redditum compellere ad recipiendum statuto termino vsque ad mẽsuras facultatis, vt not.de concess.præben.ex parte, & not. de elec.cum ecclesiæ non potest tamen mandare vt certas personas recipiāt: quia collatio siue electio debet esse libera de præben.relatum,
3 & c.inter cætera.† Ex [c] his infert quod si episcopus mandet abbatissæ& conuentui, vt recipiat vnam certam in monasterio non mendicantium;& abbatissa concordat cum quinque duodecim dissentientibus , quod recipi non debet,& si appellatur ab illis,appellatio est legitima de iure,de his quæ fi.a ma. par.ca pit.c.iunctis not.secundum veram opin: eod. tit.c.postulasti, quicquid sentiat ibi Hostien. & de appellatione, & collatione, lib.6. quia habent eligere propria conscientia non episcopi,de elect.c.1.Lapus,&c.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶ Prima conclus.] *Vera est hæc conclus. quod receptio monialis spectet ad Abbatissam,& conuentum: monachi pariter ad Abbatem,& monachos,vt ad collegium, cap.fin.in fine,16.q. vlt. Oldr.cons.97 factum tale est,columna 1.versic.sed in contrarium.Specul.in tit.de stat.mona.in 19. & 29.quæst.numero 24 & seq. cap. finali, iun.gl.prima,vbi etiam Arch. Ioan.And. Gemin.& Franc.qui referunt, & sequuntur Lap.hic,de reg.libro 6.& illa glo. in c. finali,cõmuniter tenetur, vt testatur Abb. in cap.ex noscitur,num.4.in 3. notab.de ijs quæ fi. a præla. Lapum etiam hic sequitur alios ad id referens,Fel.in capit. quoniam, post princ.de simon. vbi quasdam Fallent. subdit. Quem etiam sequitur alios citans Boer.Dec.260. ad hoc quod quis. numero 29.*

b ¶ Collatio.] *Hanc opin. quod collationes in collegiatis spectent ad prælatum, & capitulum, non autem ad episcopum tenuerunt etiam Host.in c.2.in prin. de institut. Fed.de Sen. cons.34. quæritur ad quem Io. Cald.cuius opin.refert Abb.in c.cum eccle sia,col.3.ad fi.ver.quo ad secundum, de electio.Rot.Bellam.718.collationes in princ. & 167.de collatione,in nou.iuxta collectoris illius Dec.Opin. Videantur Fel.in cap. cum venerabilis,nu.38.& ante & post,de except.Syl.de Benefic.par.quæst.22.nu.15. & seq.in 5.casu.& Cassa. Dec. 22. variæ, num.3.de præben. vbi refert Lap. hic, & Ioan.de Syl.vbi supra, & prædicti referũt opin.omnium.Lapũ etiam sequitur Aene. de Falco.in tract.Reserua. parte 2.quæst.4. post num.15.uers.alind in collegiata ecclesia.Et ad Lap.hic se remittit Phil Fran. in cap.cum in ecclesiis,ad finem, de præben.libro 6. Et hæc dicta Lapi comprobat Ioan. Franc.Paui.de off.& po.cap.se uacan.in 8. q.1.par.princ.num.8.*

c Ex his] *Hoc dictum Lapi reassumit,& sequitur,illud postea declarans Gemin. in c. fin.num.5.vers.sed pone,de reg.lib.6. Lap. etiam hic sequitur Ioan.Fran.Paui.in allegat.tract.de off.& pot. cap.se. vacan. in 5. prælud. dum de virtute nominis capituli tract.num.3.Cum Lapo etiam concludit, alios ad idem referens Ruin.cons.50 super themate,num 8.volum 5.*

SVMMARIVM.

1 *Inquisitor hæreticæ prauitatis, an promoueri possit in generalem sui ordinis.*
2 *Institutus a Papa ab alio non potest remoueri.*
3 *Monachus a Papa de manuali beneficio pro-*

prouisus, an possit per abbatem remoueri.

4 *Factum viuæ vocis oraculo papæ, an intelligendum sit, vt dicatur factum a Papa.*

ALLEGATIO XXXII.

1 IN frater minor † confirmatus authoritate Cardinalis viuæ vocis oraculo habens a papa inquisitionem hæreticæ prauitatis cum clausula, ne posset ab inferiorib. remoueri, an durante tempore posset remoueri ab inferiore, & an si est ibi clausula ꝙ illo officio durante posset promoueri, nec in aliquo sit inhabilis ad alia officia ordinis, an possit promoueri
2 ad prouincialatum. [a] Ad primum dicit quòd remoueri non potest ab inferiore a Papa, & quod factum foret esset nullum, quia contra inhibitionem, ꝙ decretum, de præben. c. pen. lib. 6. eodem tit. si postquam, eo. lib. c. dudum, & c. si beneficia, & c. quamuis, not. de elect. si eo tempore, lib. 6. & in clem. 1. de conces. præben. & ibi glos. Ioan. And. de præbend. si apostolicæ, lib. 6. Innoc. & Host. de iure patr. dilectis, Hostien. in summa de præbend. §. & aliquo, ad finem, §. quid si legatus, not. in dicto
2 capitulo ad apostolicæ, lib. 6. † Item quia institutus a Papa ab alio non potest remoueri, de appellat. vt nostrum, vt lite pen. ecclesia. 2. per Host. in cap. cum M. de const. quando re-
b uocat [b] negocium ad se, vel prouidet. de tem por. ord. cum in distribuen. not. glos. de ma. & obed. per tuas, & per quæ tenet Paul. de Liaz.
3 quòd † si dominus Papa prouideat monacho
c de beneficio manuali [c] non potest abbas monachum ad libitum remouere. Idem Io. And. de elect. cum inter R. super gl. licet in nouel. ad hoc de confir. vtil. vel. inutil. per totum. Item quia ponuntur, & remouentur inquisitores ex priuilegio Papæ. not. gloss. in clem. volentes, de hæreti. Item quia sunt delegati
d Papæ [d] in tali officio, & consequenter maiores quolibet ordinario, de off. delegat. sanè de offic. lega. studuisti, & etiam si sponte cederet in manibus inferioris non valet cessio per decret. admonet, & c. quòd in dubijs, de renunc. Nam superior est ille, qui destituere potest, vt not. in dicta decre. admonet. Item quia ab officio delegationis Papæ non potest se exonerare, de offic. deleg. prudenciam, §. adijcimus, de rescript. sciscitatus. † An credatur de eo quod
e dicit factum viuæ vocis oraculo [e] Papæ vt dicatur factum a papa, dicit quòd sic. alleg. not. per Ioan. And. de app. cap. constitutus, quia hoc habet stilus, qui attendendus est. de crimi
f ne falsi, c. quam graui, [f] & etiam de iure hoc probatur per Innoc. in cap. olim, de priuil. de testi. cum a nobis, de accus. cum dilecti, 95. di stin. nobilissimus, Spe. in tit. de leg. §. superest. vers. sed si, de appel. cum parati. de elect. innotuit, §. multa, de præbend. venerabili, not. Io. And. de off. leg. c. 1. lib. 6. in glo. ubi tractat Archid. & ita habet consuetudo, & obseruantia optima legum interpres. An si magister dicens quòd non habet voluntatem renunciandi, & se subijciat gratiæ capituli, renunciare videatur, dicit quod non per decret. sanè, de renun. ff. de fur. seruus communis, §. quòd vero, ff. quemadmodum test. aper. sed & si quis, & gl. ord. in dicto ca. sanè. An non obstante officio inquisitionis possit promoueri ad officiũ ministri generalis, tenet ꝙ sic, quando dispensatũ sit, de præben. de multa. Item quia proprio motu fuit facta concessio, & sic cessat surreptio. de præben. si motu proprio, lib. 6. & sic consuluit Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Prouincialatum.] *Prouincialium appellatione omnes præter Italos veniebant. Plin. Iun lib. 8. Epis. Italicus es, an prouincialis? Prouincialis itẽ ex prouincia oriundus, & qui in prouincia domicilium habet. l. prouinciales. ff. de verb. sign. l. obseruare, §. antequam, in duobus locis, ff. de off. procons. Prouincia cõstituebatur sub uno præside, l. 3. ff. de off. asses. Alber. de Rosa. in Dictio. in ver. prouincia, ubi etiam quot ciuitates continere debeat prouincia, & l. per singulas prouincias, vbi etiam quod secundum canones prouincia habet decem, vel vndecim ciuitates, & unam metropolitanã, C. de discuss. libro 10. Quantum ad rem nostram attinet prouincialatum nuncupare possumus officiũ ipsius prouincialis omnibus religiosis eiusdem ordinis in prouincia*

cia quam sortitur existentibus præpositi. De ijs prouincialibus, qui etiam inter prælatos regulares connumerantur, habemus tex.in clem.dudum,§.statuimus, ibi magistri,priores,prouinciales,& c.de sepul. vbi etiam Card.in clem.1.quæst.10.de electio. & in cap.religiosus,in 13.quæst. de procu. ac per glos.in uers.committi,in princ. in c. volentes,de hæret. Ex Epitomis aliquorū librorum dubitari posset,an loco uerbi prouincialatum;legendum esset generalatum; parui tamen refert(quantum ad hanc Alleg.attinet)quid eorum legamus.

b ¶ Reuocat.] Seu auocat,& vbicunque manum apponit super illo negocio, alius a papa se intromittere non potest,ad ea quæ adduco in 6.quæst.9.Reg.numer.6.Et Lap. sequitur D.meus Phil.Dec.consi.137.& diligenter,col.2.ad finem. Amplio etiam si actus super quo manū apposuit sit nullus ex aliquo defectu,prout per Ludou. Roma. cons.335.circa primum,num.6. D. meum dicto consil.137.col.3. in princ. cons.393. consului,colum.4.ad finem,& in c.2.col.2. in prin de confir.vtil.vel inutil.per Barth. Bellen.de charit.subsid.quæst.penul.numero 12.Aymo.cons.137.magister,ante numerum 9.Grat.respon.71.circa dubia, numero 18.libro 2. & per Paris. consil.118. post numerum 7.volum.4.Hanc Ampliatius probaui ijs diebus in causa.D.Doctoris Sandouas in qua obtinui coram R.P.D. Pomponio Cotta Iureconsul. disertissimo, & Rotæ Auditore integerrimo.

c ¶ Manuali.] Vide per eundem supra Alleg.9.disputat,num.4.per Mil.in repert. in ver.beneficia manualia, licet per papā. Cum Lapo hic residet alios referens Fely. in ca.per tuas,colum.2.ad finem, de maio. & obed.

d ¶ Delegati.] Inquisitores huiusmodi sunt delegati papæ, & ordinarijs maiores, & inquisitoribus magis parendum est. Feder. de Sen.cons.145.Ioannes, num.1. versicu. Nam inquisitores.Videantur,c.ne aliqui, & ibi Arch.& Gemin.num.3. & alij de hæret.lib.6.idem Gemin.in c.per hoc,nu.3. eod.tit. & lib.

e ¶ Viuæ vocis oraculo.] Duæ conclusiones hic eliciuntur,altera est, quòd Cardinali,seu prælato asserenti sibi aliquid commissum a Papa viuæ vocis oraculo credendum sit prout vult hic Lap.in princ. huius alleg. & Lap. hic sequuntur Anan. in c.excommunicamus,§.quia vero,num.5. de electio. Ludo.Roman.cons.59.ad discutiendum,post num.6.& in l.sciendum, num.58. licet sub alio numero hanc alleg.citet,ff.de verb.obl. Alex cons.106.perspectis, num.19. lib.2. Marti.Laud in tract. Cardin.quæst.20. incipien.ad solum Papam, & quæst.28. creditur de consuetudine; rursus idem in altero tract.Cardin.q 77.incipien.an credatur, Ioan Firm.in tract.episco. lib.4.par.2.q.9. num.19.idem voluerunt Spec.de Teste, §. restat.post num.10. vers.19. creditur Cardinali,Bar.in l.vni. vers. Canonistæ tamen, C.de super in dicto lib.10.Bal.in l.iusiurandi,num.5.C.de testi.cum Lapo etiam transit Felyn.in c.cum in iure,num.12.de offic. deleg.& in c.quod super ijs,post num.8. licet sub alio num.hanc alleg.citet, de fid.instrum.Paris.cons.82.Aduertendum nu.46. lib.1.& cons.133.prima facie, nume. 20. volum.4.idem etiam voluit Ias.in l.1.post num.7. de procur. Gramma. amplians ad officialem Regis,seu regi intimum,cons.crimin.13.in causa,num.13.& seq. quantum ad hoc membrum attinet opin. Lapi hic nō solum est communis, sed ab omnibus comprobatur. In generali illa quæst. an Cardinali credendum sit,vel non, distingui posset, quòd cum sumus circa iurisdictionem eius, & affirmatiuè respondendum sit, aut circa alia, & negatiuè concludendum sit, prout per Rot.713.non creditur, in anti. & Bellam.183.assertioni Cardinalis,628.Cardinali soli,cum duabus sequen. & 636.supposito.ac Staphi.super signa.fol.159. uers. itē statur dicto Cardinalis in ijs, quæ aguntur

tur coram eo,&c. Altera conclus. est quòd vltra quod credatur prælato asserenti sibi aliquid demandatum fuisse viuæ vocis oraculo,factum talis prælati censeatur factũ ipsius papæ,& ita ponderabam verba Lapi hic,inferens ex iis in causa Caurien. Confidentiæ inter Aghileram,& Treiam corã Illustriss.& Reuerendiss.Dom. Flauio Vrsino Cameræ Apostolicæ Auditore dignissimo, quod mens Lapi hic est concludere etiam quod effectus commissionis viuæ vocis oraculo papæ est,vt quod fit ab eo,cui taliter aliquid mandatum fuit,dicatur factũ ab ipsomet papa,& vltra adductos supra, hoc dictum Lapi refert etiam , & sequitur Fely.in cap.ex parte,1.ante num.17.de rescript. Plura in huiusmodi causa Caurien. adducebam ad probandum, quod ubi commissa est causa viuæ vocis oraculo sententia absolutoria absque eo , quod in scriptis lata sit substat.Contra vero D. Lelius Iordanus Aduocatus doctissimus,& facundissimus plura satis vrgentia fundamenta f *adducebat,vt sententiam sine scriptis latã subuerteret.Dumque Iudicis animum contra sententiam sine scriptis latam inclinatum suspicaretur,alio diuertendum esse putaui,adiensque Summum Pontificem , ac gratiæ signaturam,quod optabam assecutus fui die 29.Nouembris 1561.signatura* r *plenè informata rescriptum proponente R.D.Arcimboldo.plura de viuæ vocis oraculo scripsi super glos.facul.§ & in ipsa,in ver.fugatur. Ibi dictis addo quòd ex hac clausula viuæ vocis oraculo,qua passim v-* 1 *tuntur procuratores,& scriptores sacræ pœ-* a *nitentiariæ tollitur,vel saltem temperatur opin.Gemin.cons.105.pro declaratione,nu mero 6.vbi vult summum pœnitentiarium non posse restituere famæ,limitat, nisi habeat speciale mandatum.Tu conclude q ex hac clausula semper dicetur habere speciale mandatum,& sic nunquam locus erit illi conclusioni Gemin. Idem etiam videre est apud Card Zabar.cons.28.quidam frater,num.7. qui postquam conclusit summũ pœnitentiarium non posse dispensationes concedere,subdit quòd quando dispensat super illegitimitate , dicit se facere ex commissione Papæ oraculo viuæ vocis ei facta. Et sic supponit tunc dispensationem subsistere, quando viuæ vocis oraculo concedit, aliàs secus,ac semper(ut præmisi) sic rescribit,& sic concedit. Clausula ordinaria est, Authoritate nostri officii , ac viuæ vocis oraculo super hoc nobis facto.Ego vidi plura rescripta summi pœnitentiarii continentia inter alia restitutionem ad famã, & honores, dispensationes licentias , & indulta alia,& semper cum clausula præmissa Authoritate nostri officii,ac viuæ vocis oraculo,&c.Et an , & quando stetur Cardinali aliquid asserenti , vel sibi aliquid commissum viuæ vocis oraculo dicenti,vide etiam plenè per Barb.de Card.lega.a late.q.1.ubi hic citat, & quæ postea subiicit in 1. & 2. membro.*

f ¶ Quam graui.] *Lapum hic sequuntur Roma.in l.si sub specie,num.32.C.de postu. & Fel.in cap.causam quæ,il 2.versus fin. de testibus.*

SVMMARIVM.

r *Transiens ad religionem latiorem,& ibid. habitum deferens,an sit apostata.*

ALLEGATIO XXXIII. 1

A N † transiens [a] ad latiorem religionem ibidem habitũ assumens illius religionis,& deferens , an sit apostata , ita quòd sit excommunicatus. Lapus tenet q non , quia non est hoc expressum a iure,nec comprehenditur in casu,de sent.excommunicat.postulasti,lib.6. ad hoc glos.1.de temp.ord. in decret. ex parte,& de apost.capitulo finali,& Ioann.Andr. post Innocent.de ætat.& qualit.intelleximus super gloss.vltima,in nouell. & sic consuluit Lapus.

Addit.

Addi. Quint. Mandosij.

a An transiens.] *Pro declaratione huius allegat. & totius materiæ supponendum est, quòd triplex transitus ad aliam religionem considerari potest. Aut enim quis transit ad arctiorem, aut ad parem, aut ad latiorem, seu laxiorem religionem, prout omnia hæc membra distinctè prosequitur Rebuff. super praxi, tit. de Translatio. mona. nu. 5. vsque ad 11. citans, & sequens hanc alleg. subdens, num. 12 quòd habebit tamen locũ alia pœna prout ibi, & per Abb. in ca. sanè, num. 6. de reg. idem etiam quod Lap. hic uoluit Bald. in Authen. iubemus, num 4. vers. dicit enim Innoc. C. de episc. & cler. Lapum etiam hic referunt, & sequuntur Laur. Calcan. cons. 123. ad primum, num. 2. & sequ. Ludo. Roman. cons. 341. circa primum, ante num. 2. Gemin. in c. vt periculosa, in fin. & ibidem Franc. § penult. ad fi. ne cleric. vel monach. lib 6. Apostil. magna ad Arch. in c. infames, 6. quæstio. 1. videantur etiam Staphil. super signa. Grat & iustitiæ, pag. pen. uers. & no. qnia necessaria, & quæ scripsi super signa. Gratiæ rub. de licentijs, vcr. Transitus de vna religione ad aliam.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus infra quod debent episcopi consecrari quale sit, & quando incipiat currere.*

2 *Impeditis non dicuntur tempora currere.*

ALLEGATIO XXXIIII.

1 DE † temporibus [a] infra, quæ debẽt
2 episcopi cõsecrari, & quando incipiàt currere, dicit primò, quòd sunt tres menses, vt dicit glos. de elect. cum in cunctis, in glo. ordinaria super verb. decurso: & hoc quo ad priuationẽ prio-
b rum beneficiorum, [b] quæ habebat; & sic lo-
c quitur dictum c. quoniam, [c] quo ad priuatio-
d nem episcopatus [d] sunt sex menses, vt in cap. inter corporalia, vers. sed neque, de translat. prælat. vt not. Innocen. & Ioan. And. post eum in d. c. cum in cunctis, super dicta gl. cap. inter corporalia, & sunt quinque menses completi, ita quòd in sexto non completo debet consecrationem accipere, vt not. Ioan. Andr. in dicta decre. inter. Sex autem & tres menses currunt à tempore confirmationis, vt dicit glo. in d. c. cum in cunctis, d. c. inter. illis verò, qui perficiuntur per Papam currunt tempora prædicta a die pronunciationis factæ per Papam
e in Consistorio; quia talis pronunciatio [e] habet vim electionis, & confirmationis, & eadẽ
2 possunt, quæ confirmati, & electi: non † tamen currunt tempora impeditis, & qui consecrationem petere non possunt, vt not. in d. c. quoniam, & d. c. cum in cunctis, sic not. Innoc. de appel. constitutus, 3. in vlt. glo. ibi, & si obijciatur; quòd intelligendum est a die adeptionis possessionis suæ, ab ea die qua per eum stetit quominus adipisceretur, per decre. licet. de præben. lib. 6. & c. commissa. de elect. lib. 6.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ De temporibus.] *Idem voluit Calder. cons. 4. de elect. videatur cons. Roman. 335. circa primum, & hunc refert, & sequitur Ioan. Franc. Paui. de pote. cap. se. vacan. in 7. prælu. post num. 12. & Phil. Franc. in c. si electio. in fin. de electio. lib. 6.*

b ¶ Priorum beneficiorum.] *Ego autem dico, quòd de stilo Ro. Cur. beneficia ad cathedralem promoti statim vacant, statimq; per Papam conferuntur, de qua consuetudine loquitur Ioan. Andr. in Clemen. 1. in glo. super ver. collato, vt li. penden. versic. item aduertendum, quòd sæpe curia, & ibi clamat contra hunc Rom. Cur. stilum, in fi. tamen subdit se scire, quòd curia eius opin. non reciperet, videantur, quæ scripsi in 14. q. 1. regu. cancel. num. 2. & sequen.*

c ¶ Dictum c. quoniam.] *Supponit, quòd supra citauerit, cap. quoniam, de quo tamen verbum nullũ, & sic apparet, quòd aliquid deest. vel dic, quòd intellexerit de c. quoniã quidam, distin. 100. per glos. quam hic citat*

tat in ver. tempore in c. cum in cunctis. adducto.

d ¶ Priuationem episcopatus.] *Pulchrũ autem est dubium, an non petens munus consecrationis infra tempora à iure statuta sit ipso iure priuatus, vel priuandus veniat? Ego aliàs pro quodam episcopo, qui non fecerat se infra debita tempora consecrari, respondebam eum non esse priuatum ipso iure, sed esse priuandum, prout sentit Archid. in alleg. c. quoniam, 100. distin. in ver. careat, notans, quòd non disponitur ipso iure, sed per sententiam, & in vers. cedat, quòd si non vult cedere archiepiscopus ferat sententiã cõtra ipsum, & Turrecrem. in ver. careat, & in fi. Gemin. in ver. careat. & præpo colum. 3. ver. no. tex. ibi careat, ꝙ cum tex. loquatur per verba futuri temporis. non est canon latæ sententiæ, sed ferendæ. Et ꝙ non petens consecrationem amoueri debeat not. Compostel. in c. cum in cunctis, colum. 3. de electio. allegando text. in d. c. quoniam, & in c. inter corporalia hic adducto. & Hostien. in d. c. inter corporalia, colum. 3. versic. dic ergo. Cardin. in dicto c. cum in cunctis, §. cum vero, colum. 1. in 3. quæst. & Innoc. in d. c. cum inter corporalia, colum. 3. vers. Et nota pęnam nõ facientis se consecrari infra dictum tempus, quia potest compelli ad cedendum iuri quæsito.*

e ¶ Pronunciatio.] *Prouisio Papæ vim electionis, & confirmationis habet, glos. 2. in cap. 1. de electio. lib. 6. Abb. in c. nosti. eo. & in c. cum olim. de cau. pos. idem Abb. Barbat. Felyn. & alij, in c. eam te. de resc. & per alios quos adduco in præfa. 2. Reg. nu. 5. & hoc dictum Lapi refert, & sequitur Marti. Laud. in princ. quæst. 285. incipien. pronunciatio Papæ, idem glo. Pragma. de electio. c. licet, §. censuit, in ver. promouendum, & Prob. in Addit. ad ipsum, num. 1. qui Lap. hic citat, & Ioan. Bapt. Ferret. consi. 53. in præsenti, ante num. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Plura beneficia simplicia habere non videtur a iure prohibitum.*

2 *Altare an exigat residentiam personalẽ.*

3 *Minor 25. an possit habere ecclesiæ rectoriam.*

4 *Ecclesia curata & non curata differunt, & rector curatæ debet esse maioris ętatis quam non curatæ.*

5 *Consuetudo ecclesiæ cathedralis Florentiæ de redditibus percipiendis a canonicis absentibus.*

ALLEGATIO XXXV.

Vtrum absque dispensatione quis possit insimul habere ecclesiam, & canonicatum in ecclesia collegiata; & simplex altare in plebe rurali in quo testator mandauit ibidem diuina celebrari pro anima sua, & suorum præmortuorum, & in quo mandauit dimidiam bonorum suorum presbytero eligendo pro missis ibidẽ celebrandis dari: & videtur, quòd possit absq; dispensatione illa tenere, & fructus † inde 1
percipere: quia habere plura simplicia beneficia non videtur a iure prohibitum; de elect. dudum. [a] de præben. cum iam dudum. not. Innocent. & gloss. de rescript. gratiæ, lib. 6. quæ dicit, quòd hanc opin. sequitur generalis consuetudo, quam Papa scit, & tolerat, vt no. Ioan. Andr. post alios, de æta. & quali. præfid. [b] & hoc, quia consuetudo est legum interpres, &c. de consuetudine cũ dilectus, ad hoc, ff. de legi. l. minimè. Non obst. si dicatur, † ꝙ 2
altare exigat personalem residentiam, quia fuit iussum ædificari pro diuinis celebrandis, quia satis fit testatori si ibi per alium [c] diuina celebrantur, nec iure expressum est, quòd hoc casu per se [d] deseruire debeat: alleg. no. Ioan. Cald. de pręben. super inordinata: vbi expresse dicit, quòd maior. 14. annis, licet minor. 25. potest habere ecclesiam non curatam, seu beneficium in ecclesia non curata. Non obstat opin. glo. quæ habet, quòd † minor. 25. annis 3
ecclesiæ rectoriam habere non potest, ea ratione secundum eos, quia ecclesia dedicatur, vt in illa missam celebret, & alia diuina officia, de conse. dist. 1. c. 1. & talis missam celebrare non potest, nisi sit sacerdos, de summa Trin. c. 1. an fi. & minor. 25. annis non potest esse sacerdos, de æta. & qualit. generalẽ, quam opin. dicit.

† dicit Calder. † esse contra multa iura, quia in ecclesijs iura distinguunt inter curatam, & nō curatam; & volunt quòd maior ætas requiratur in curata, quam in simplici. de elec. cum in cunctis, §. inferiora. de elect. licet canon. lib. 6. de æta. & qualit. eam te ad hoc allegat, quia vbi non exigitur à iure personalis residentia, sufficit deseruire per vicarium, [e] ad hoc gloss. non obuiet, de præben. c. super eo. lib. 6. in nouel. nisi beneficium non curatum requirat sacerdotium ex priuilegio, vel statuto: ad hoc quod not. gloss. c. cum omnes, de consti. extirpandæ, in fi. de præben. & in c. dudum, de elect. lib. 6. in penult. gloss. quòd in absentia quis potest absque peccato recipere redditus: dum tamen in beneficio teneat vicarium, vel per alium beneficio deseruiat si consuetudo hoc habeat; immo quod † plus est, ex consuetudine [f] in ciuitate Florentiæ Canonici ecclesiæ cathedralis dictæ Ciuitatis percipiunt redditus in absentia; licet non percipiant minutas obuentiones de funeralibus, & alijs; esto etiam quod alijs beneficijs non deseruiant; ad hoc dictum Innocent. & Hostiensis. de præben. cap. extirpandæ, & glo. de præben. super eo. lib. 6. dicunt, quòd potest esse casus in quo quis de iure communi potest habere plures curatas, vt dicta decre. super eo. & no. Gen. in clem. literis, de præben. super vers. hospitalia; quòd quis potest habere plura hospitalia, & si quodlibet hospitale haberet ecclesiam curatā annexam [g] plures curatas ecclesias potest de iure possidere, & sic dicit seruari in practica Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Dudum.] *Videlicet 2. & ibi est glo magna in ver. intitulatam, vbi in fi. dicit licere habere plura beneficia in titulum, dubitat tamen si primum sit sufficiens, an possit habere secundum Abb. ibidem, num. 34. dicit hodie esse consuetudinem per totum orbem habendi plura beneficia. Et quòd quis retinere possit plura beneficia simplicia, uel curatum cum simplici voluit etiam Lap. infra alleg. 116. Philippus, colum. 3. vers. in contrarium arguitur, & alleg. seq. nu. 2. vide quæ ibi dicam in Apostil. in uer. lib. 6.*

b ¶ Et quali. præfi.] *Pro opin. Lapi v. deatur cons. Abb. 96. ad claram. in 2. dub. lib. 2. vbi duo concludit, videlicet, quòd beneficia simplicia, etiam canonicatus ex cōmuni consuetudine residentiam non requirant, quod ego latius prosequor in 13. q. 1. Reg. Cancel. num. 8. Alterum est, quòd quis plura beneficia, sine cura habere potest ex quo residentiam non requirunt, idem videtur supponere Cald. cons. 24. an si papa, post num. 2. vers sed quid est, quòd impediat, sub titu. de præb. idem etiam concludere videtur Gemin. in c. 1. num. 13. & ibi Apostil. ad hanc alleg. se remittit. de consue. lib. 6. idem voluit Ioan Bapt. Ferret. cons. 112. D. caro post num. 1. & Phil. Franc. in c. gratia. post num. 7. de rescr. lib. 6. videatur etiā Lamber. de iu. patro. par. 1. lib. 2. quæst 7. art. 15. num. 5. & 14. ac seq. vbi ampliat, quòd etiam beneficiatus in vno beneficio patronato possit ad aliud præsentari.*

c ¶ Per alium.] *Lapum hic sequitur Cardi. qui hanc alleg. citare voluit, in c. de multa. prope fi. vers. quæro si habens. de præb.*

d ¶ Per se.] *Hoc dictum Lapi sequuntur Felyn. in c. cum omnes, ante num. 33. vers. & hoc procedit etiam si ex ordinatione testatoris, & Dominus meus in 2. lectu. ante fin. uers. sed quando non esset necessaria. de constit. & Io. Bapt. Ferret. præalleg. cons. 112. post princ.*

e ¶ Vicarium.] *Idem uoluit Lap. in Addit. ad cons. Fede. de Sen. 246. de iure, vbi iuxta opin. Hostien limitat illud cons si beneficiatus deseruiat per alium, aliàs dicit consuetudinem non valere. De quo etiam per Domi. in c. fin. colum. fin. vers. contra primum, & ibi Apostil. in vers. vicarium, ad Lap. hic se remittit de rescr. videatur etiā Abb. in alleg. c. cum omnes, num. 10. & ibi Apostil. in vers. in glo. fin. hanc alleg. citat. de. constitu. & idem Gemin. in c. cum ex eo. §. porrò, num. 1. de electio. lib. 6. & cons. 3. supposita, vbi quando quis per vicarium deseruire possit.*

f ¶ Consuetudine.] *Contra, quòd imò consuetudo*

ſuetudo hæc non valeat infra allegat. 43. an reſidens, ante num. 3. & per Mil. in reper. in uer. conſuetudo non valet, quòd diſtributiones, vbi reſidet contra Lap. hic.

g ¶ Annexam.] *Ratio eſt, quia in eccleſia annexa non tenetur quis reſidere. Nec annexum facit incompatibile, glo. penult. in fin. in c. ſuper eo. de præb. lib. 6. quam ſequitur ibi Phil. Franc. aſſerens Lap. hic idem tenere, ſuper quo etiam Lapum hic citat, & ſequitur Staphil. ſuper ſigna. de Mo. & for. impe. fol. 53. verſ. ſed caſu quo.*

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum ſubſidium, an poſſit ſine pœna ſuſpenſionis ab officio impoſita ex conſtitu. Benedicti exigentibus procurationem vltra ſummam ibi taxatam exigi.*

2 *Recipientes à volente, an teneantur ad reſtitutionem.*

ALLEGATIO XXXVI.

1 a Stante † conſtitutione Benedicti, [a] quæ taxat procurationes, & pœnas imponit ſuſpenſionis ab officio, & beneficio, & charitatiuum ſubſidium vſque ad ſummam; non tamen repetit pœnas in charitatiuo ſubſidio; an contra dictam taxationem valeat charitatiuum ſubſidium in plus exigere ſine peccato, ſi exigat ex conſuetudine, vel de iure, vel priuilegio: & videtur, quòd ſic, quia illæ conſtitutiones imponunt pœnam ſolum exigentibus procu-
b rationes, & non ſunt repetitæ pœnæ [b] ab exigente charitatiuum ſubſidium vltra taxam, & pœnam, &c. vt in regula odia. de reg. iur. lib. 6. de pœnit. di. 1. pœnæ.

c Secundo dubitat, an a volente [c] poteſt exigi abſque peccato; videtur quòd non, quia contra mandatum principis, 4. diſtin. §. fin. de maior. & obedien. ſi quis. [d] Putat tamē † quòd
d 2 recipientes à volente non teneantur ad reſtitutionem, licet teneantur ad contritionem peccati, non obſt. quòd dicit, quod à volente etiam non debet recipi; quia certæ viuræ non poſſunt recipi, & tamen in receptis ſufficit remiſſio. vt no. in regula peccatum, de reg. iur. lib. 5. & not. Feder. de Senis in opere ſuo. 117. poteſt etiam dicere, quòd abſque peccato poſſet exigere charitatiuum ſubſidium vltra taxam prædictam à volentibus; quia d. l. a ſui princ. non fuit recepta, nec vſu approbatá, [c] 4. diſtin. §. leges, de quo no. de treu. & pa. cap. 1. in gloſſ. 3. pro & contra. quod not. Ioan. Andr. ſuper dicta gloſſ. quare non audeo hoc aſſerere, ſed vnumquemque ſuo iudicio relinquo. de iureiurand. mulieri. ſecundum Lapum.

Addit. Quint. Mandoſij.

a ¶ Benedicti.] *Hæc eſt Extra. Benedicti 12. vas electionis, ſub titu. de cenſi. inter commu. gloſſata per Ioan Franc. Paui. olim præſtantiſſimum Rotæ Auditorem, de qua extra. loquitur allegat. ſupra 20. ſi vacante, & Paui. in dicta extra §. præmiſſis, in gl. in verſ. charitatiuum. in fin. citat, & ſequitur hanc alleg.*

b ¶ Repetitæ pœnæ.] *Quærit hic Lap. an pœna ſuſpenſionis, & reſtitutionis dupli, & aliæ impoſitæ in prima parte dictæ extra. vas electionis. in exigendis procurationibus, intelligantur repetitæ in §. præmiſſis contra prælatos excedentes taxam, de qua ibi in exigendo charitatiuo ſubſidio. Pro opin. affirmatiua contra Lap. facit gl. in cap. de multa, in verſ. in eadem, verſic. contrarium credo, quam ibi communiter ſequuntur. de præbend. quæ vult pœnam in prima parte, poſitam contra acceptantes ſecundum curatum in ſecunda parte, loquente de dignitatibus, & perſonatibus, licet ibi de pœna nihil dicatur, repetitam cenſeri, & illam gloſ. dicit communiter teneri Belenzi. infra citandus. Item in illa extra. æquiparantur exactio procurationis, & charitatiui ſubſidij, pœnalis autem lex extenditur ad caſum æquiparatum in lege, & hanc dicit communem Cur. in cap. fin. de conſue. fol. 34 colum. 2. iuxta paruã impreſ. Rurſus pœnalis illa con*

stitutio ad casus similes extendi debet ex identitate rationis, quasi non dicatur extensio, quia quod ex ratione, est etiam ex mente. ad nota. in cap. si postquam. de electio. lib. 6. & latè per Paui. in dicta extra. §. nostræ. in glos. in vers. prorogamus. opin. Lapi iuxta terminos nostros est æquior, & communis. Illam enim sequuntur Pauin. in dicta extra. §. præmissis, in vers. charitatiuum, ad fin. vers. Adde etiam an pœna, & Bartho. Belenzi. de chari. subsi. quæstio. 43. vbi pro hac opin. quædam adducit, respondens ad aliqua contraria. Felyn. in cap. causam quæ colum. 4. in 8. limit. licet hanc allegat. corruptè citet. de rescri. sequitur etiam Paris. cons. 105. in causa, num. 11. versic. quòd si papam, volum. 4.

c ¶ A volente.] *Quod etiam à sponte dante vltra taxam accipere non liceat, est tex. apertus in dicta extra. §. præmissis. ibi. etiã à uolentibus, hoc etiam voluit Belenzi. de chari. subsi. quæst. 42. amplians etiam concurrente consuetudine recipiendi. simile etiam videmus in materia simoniæ, non minus enim simoniam committit pecuniam pro vsu spiritualis potestatis à sponte dante accipiens animo accipiendi quam si ab inuito extorqueat. cap. 1. ibi, qui sub munerũ datione, &c. & c. vendentes, 1. quæst. 3. & hoc dictum Lapi refert, & sequitur Hyppol. de Marsil. in repet. l. vni. C. de rap. virgi. post num. 241. vbi vide omninò, plenè enim ad partes discutit an, & quando volenti non fiat iniuria, et quando à sponte dante accipere liceat, a num. 237. vsque ad dictum num. 241. alios citans, & distinguens, vt ibi. Et in terminis Lapi idem concludit Nic. Boe. Dec. 135. quo ad, post num. 10. & idem Hyppo. in l. vnius, §. seu, vers. nec si, ante num. 5. ff. de quæst.*

d ¶ Si quis.] *Et Deut. 17. qui non obedierit principi morte moriatur, ac. 1. Reg. 3. Et si aliter diceremus constitutio illa parum inseruiret, immo contra eius verba ac mentẽ à sponte dante accipiendo fieret fraus legi, contra text. in l. hæres meus, §. fi. ff. de cond. & demon. & in l. quod in conditionis, iun. glo. in ver. non poterit, ff de mor. cau. dona.*

c ¶ Vsu approbata.] *Non dicuntur transgressores legum vsu non receptas non seruantes. Oldr. cons. 259 impugnatur, col. 2. num. 1. vers secundo, quia illud statutum nũquam fuit obseruatum, Anch. cons. 283. iure stricto. post prin. vbi etiam concludit, quòd sicut leges moribus vtentium cõfirmantur, sic moribus vtentium in contrarium nonnullæ leges abrogatæ sunt. Alex. cons. 6. viso themate, nu. 2. & cons. 132. visa, nu. 4. lib. 1. Anto. de Butr. in c. quia circa. de consan. & affinit. vbi quòd quando lex non recipitur ab omnibus sciente superiore talis lex non ligat, quia superior videtur eam tacitè tollere, ex quo scit contrarium obseruari, & pariter sequitur Aret. cons. 11. procedendum, nu. 5. & Ias in l. filius, qui in 6. no. num. 22. & seq. ff. de lib. & posth. Barth. Cassan. cons. 1. in 4 præsuppo. num. 53. Et hanc cõmunem asserit D. meus Phil. Dec. cons. 638. communitas, nu. 11. an autem uerum sit, quòd illa extra. non fuerit vsu recepta Lap. hic non firmat, Paris. autem dicto cons. 105. nu. 6. & seq. & nu. 10. audacter firmat non fuisse illam vsu receptã. vol. 4. Contrarium supponere videntur Ioã. And. & Gemi. in c. felicis, de cens. lib. 6. & Pet. de Vbal. de cano. episc. in 14. quæstio. princ. num. 11. vbi citat hanc extra. & clarius Belenzi. de chari. subsi. quæst. 41. num. 5. vers. sed credo. Idem etiam supponere videtur Nico. Boer. præallegat. Dec. 134. num. 10. versic. sed bodie.*

SVMMARIVM.

1 *Plebanus an possit compellere presbyteros debentes soluere suæ plebi certum annuũ censum, & eos retinentes excommunicare.*

Index

2 *Iudex in propria causa esse nemo potest.*
3 *Debitum alicuius ecclesiæ non potest dici debitum vnius, sed totius capituli.*

ALLEGATIO XXXVII.

1 AN † dignitas inferior possit in subditos clericos; & plebanalis, vel præpositura habens ecclesias subiectas, quæ soluere tenentur annuatim aliquam pensionem; possint præscri-
a bere [a] ius communicandi, [b] & interdicendi
b ecclesias in contumaciam non soluentis, & sic
2 pro causa propria videtur, quòd † non, quia non potest esse quis iudex in causa propria.
c [c] 4.q.4.cap.1.11.q.1.si clericus. In contrarium est veritas præsupposito, quod pensio sit debita
d præpositurae. [d] Secundo posito, quod illud debi-
e tum sit notorium. [e] Tertio, quod sit debitū a tem-
f pore quo non extat memoria, [f] & quod dictas sen
g tentias consueuerit [g] promulgare. Quarto præsupponit in factis, quod etiā hoc habeat compositio inter episcopum, & eum, vt possit pro
3 talibus sententias promulgare; Probatur † primo quia id quod debetur ecclesiæ, debetur toti capitulo, & sic non est propria causa præpositi; potest ergo esse iudex, adhoc glo.2.in c.1. de male.vers.si Papa, & quod super ea no. Io. And. in nouel. post Inn. & Iac. de Aret. Item quod ex quo est notorium potest esse iudex sententiando, vt d.c.1. de male. de verb.sign. ex parte. per Innoc. quia non dicitur in notorijs tam iudex, quàm executor. ad hoc de sent. excomm. dilecto. Item quia tale debitum tanto tempore præsumitur debitum ex legitima causa, per no. de censi. peruenit. post Io. And. in nouella. Item quia conuentio præsumitur facta cum consensu subditorum. vt no. de ijs, quæ fi. à præla.ca nosscitur. Item quia ex quo habet ibi episcopalem iurisdictionem; vel quasi; iam quarta illa videtur in totum de iure communi debita, & pro debito de iure communi Episcopus potest excōmunicare subiectum, quia talia sunt notoria & sic consuluit Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Præscribere.] *Consuetudo an possit dare potestatem excommunicandi vide per Abb. in c. si sacerdos, num.9. & ibi Apost. ad Lap. hic se remittit ad offic. ordin.*

b ¶ Excommunicandi.] *Vide Abba. in cap. cum sit, post numerum 9. qui hanc alleg. citare voluit, quam postea restringit. de for. competen.*

c ¶ In causa propria.] *Qui iurisdictioni, ff. de iuris. om. iu. l. vni. C. ne quis in sua cau. Abb. in alleg. c. cum sit, qui hunc citat. de fo. compe. & per Lap. infra alleg. 94 quidam, num.2 Amplio, vt nec etiam arbiter esse possit, l. penult. ff de arbit. Sozzi. Regu. 195. in uer. iudex in causa propria.*

d ¶ Præpositurae.] *Prælatus an possit esse iudex in causa suæ ecclesiæ no. in c. de maledi. & in c.1. de pœn. lib.6. per Bar. remissiuè, in l. vni. C. ne quis in sua cau. per Anto. de Butr. & Abb. in cap. cum venissent. de iud. per Ias. in allegat. l. qui iurisdictioni, num. 10. in 11. fallen. ff. de iurisd. omn. iudic. & & per Abb. in c. si sacerdos, vbi Apostil. in parochianum, remittit se ad hanc allegat. & Fely. in c. cum venissent, num.7. de iudi. Oldrad. cons. 156. primum quæritur, vbi quòd secundum communem opin. episcopus est iudex in causis ecclesiæ suæ.*

e ¶ Notorium.] *Argum. text. in c. ex parte 1. & ibi per Innoc. & alios, & c. seq. de verb. signifi. & idem uoluit in terminis nostris Abb. post alios in alleg. c. cum venissent ante num. 9. vers. in inferiore verò prælato. de iudic.*

f ¶ Non extet memoria.] *Quod tempus habet vim concessionis, & priuilegij, & operatur, ut præsumatur iustus titulus, ita ut probatio in contrarium non admittatur, cap.1. ubi glo. & Docto. de præscript. lib.6. Abb. & alij in cap. peruenit de censi. Abb. & Felyn. in cap. si diligenti, de præscript Mar. Sozzi iun. qui hanc dicit communem consil.76. cum diebus, post num.94. lib.1. & Taris. consil.27. in præsenti, numero 33. lib.1.*

g ¶ Consueuerit.] *Pro quo adduco text. in cap.1. de pœniten. lib.6. vide etiam Sozzi.*

zi. Reg. 203. in verf. iudex. in causa sua, aut liberorum, in 3. fallen.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interposita in absentia iudicis à quo vel ad quem an valeat.*
2 *Appellatio an valeat in iudicis absentia vbi eius potest haberi copia.*
3 *Appellans in absentia iudicis, an sit exemptus ab eius iurisdictione.*
4 *Itineris arreptio an habeat vim appellationis.*
5 *Prouocatio ad causam quid sit, & quæ sit eius forma.*
6 *Appellatio qualiter fieri debeat in præsentia iudicis.*
7 *Apostoli quare cum instantia sint petendi.*
8 *Appellatio coram viris honestis, an sit sufficiens.*
9 *Appellatio, quæ debet fieri coram uiris honestis, an possit fieri coram simplici sacerdote.*
10 *Appellatio in absentia iudicis, vel partis facienda an sit eis intimanda.*
11 *præsentia iudicis coram quo appellandum est qualiter sit requirenda.*
12 *Appellatio quibus casibus sit in absentia iudicis licita.*

ALLEGATIO XXXVIII.

1 AN valeat appellatio † interposita in absentia iudicis a quo; si appellatur in præsentia iudicis ad quē, & in absenti à iudicis a quo hoc sufficere videtur; dum tamen infra tempus ap-
2 pelletur, 2. q. 6. biduum, vers. si quis, [a] ad hoc dictum Ioan. Andr. de appel. c. fin. in nouella super glo. 2. Inno. ibi dicit, quòd hoc non sufficit, vt appellet in absentia si potest habere copiam iudicis a quo, nisi metus excuset. ad hoc gloss. in clem. 1. de appel. Ex quibus concludit quòd sufficit coram altero iudice appellare,
b vel ad quem, [b] vel a quo: ad hoc dictum Ioan. Andr. de pœnis. suam. in uers. non molestes. alleg. de exces. prælat. dilecto, idem Io. Andr. de appel. vt debitus in nouel. Quandoque appellatur in absentia iudicis a quo & ad quem, coram tamen honestis personis: & tunc si ex iusta causa, vt propter metum: vel quia non potest haberi copia; & procedit talis forma
c de appel. cap. fin. [c] de offic. ord. pastoralis, alias si appellatur à iudice, siue in iudicio, siue extra, semper coram iudice appellandum est secunda quæst. 6. biduum, de appel. vt debitus, eod. tit. cordi. lib. 6. de hoc not. gloss. ordin. de
d appel. appellatio. lib. 6. [d] Et quis metus [e] di-
e catur sufficiens, & quis dicatur copiam iudi-
f cis [f] habere non posse, tangitur ibi.
2 Si appellatur † in absentia iudicis coram honestis personis sine causa, & tunc si appellatur à iudice iudicialiter, non valet appellatio, vt prædictis iuribus, & glos. in dicto cap. appellatio. C. eod. tit. in offerendis, in Authen. de appellat. §. 1. colla. 4. Sunt tamen qui dicunt appellationem emissam in absentia partis valere, dummodo fiat sine fraude, & recitant hanc opinio. fuisse Goffred. & Hostien. in decre. suggestum, de appel. in nouella. Et recitatur in decret. de appel. appellatio. eod. titu. lib. 6. & dicit hoc placere Innocen. de appel. dilectus. vbi dicit, quod per † appellationem 3 factam in absentia iudicis, appellans est exemptus à iurisdictione iudicis; in decret. tamen si iusta causa, eodem titulo, tenet contrarium, Paul. de Liazar. in Clemen. causam. de elect. in ver. absentium, videtur velle, quòd sine causa posset appellari, etiam in absentia iudicis, dummodo notificetur iudici, vel parti infra mensem, idem Specul. in titu. de appellat. §.
g qualiter, vbi dicit, quod curia Romana non repellit tales appellationes, [g] vt audiuit ab expertis, & sic dicunt scripsisse collectores practicarum curiæ. Putat tamen Lapus dici posse 5. quòd appellatio in absentia iudicis non protegit appellantem, nec vitiat proces-
h sum iudicis donec fuerit intimata, [h] vt patet dc appellat. si duobus secundum Archid. qui hoc not. in dicto cap. prælatis, & Petr. de An-
i char. [i] quando appellatur in absentia iudicis, & sine causa, & extraiudicialiter, tunc sufficit coram honestis personis appellare de electio. vt circa, libro sexto, de cuius forma in-
4 fra dicam. † Quandoque iter arripitur infra terminum appellandi; in isto casu, an sufficiat sola itineris arreptio, & prosit dicendo grauamen corā superiore, ita quod habeatur

loco

k loco appellationis; dic vt in decret.dilectus,[k] de appell. vbi post multa conclusio est Ioan. Andr. quòd postquam aliquis citatus est ad iudicium ante sententiam, vel post: itineris arreptio nihil operatur, sed exigitur appellatio. Si autem extra iudicium contra suum superiorem, qui vult sibi ius in sua causa dicere, vel aliàs grauat subditum; tunc enim itineris arreptio, vel nuncij missio, ad superiorē qui posset adiri per querelam, habet vim appellationis; & protegit iter arripientem, ita quod excommunicatio postea lata non tenet, & sic
5 hoc casu habet locū itineris arreptio.† Quandoque fit prouocatio ad causam. Prouoca-
l tio [l] enim non est propriè appellatio, sed ad causam vocatio; de appel.cum sit Romana, & not.glo.de appel.prælato. lib.6. quæ propriè habet locum quando quis negat aliquem superiorem iudicem, in eo quod fecit, vel facere vult, cuius hæc est forma. Domine non teneor hoc facere, vel nolo iudicium vestrum subire; immo vos recuso, vt suspectum, cum de causa vestra agatur; ideo ex hac causa prouoco vos ad superiorem iudicem talem, ad quem ex nunc iter arripio, vel saltem nuncium mitto. & hoc casu itineratio, vel submissio, vel nuncij missio, habet vim appellationis, de appel. dilecti. & eod.tit.ad audientiam. An autem possint fieri huiusmodi prouocationes contra personas, & singulares, & priuatas; dicit quòd sic, de cuius forma per Host. in sum. rubr. de appel. sub §. qualiter autem
6 extra ius. † Quare fit in præsentia [m] iudicis
m appellandum, dicit Ioan. Andr. in regula in generali, quòd ideo quia principaliter rescindit factum iudicis. Nam fit appellatio ad superiorem, quia pars me non grauauit, sed iudex à quo appellaui, de cuius iniquitate agendum est: ideo volunt iura appellari coram iudice, non coram parte, licet sit iudicatum ad commodum partis, in authen.de priu.in prin. colum.4.ff.de appell.cum quidam, C. de app.
7 eos, in fin. † Quare apostoli quærantur cum instantia, de qua in clem.quamuis, dicit Guil. quòd hoc fit ad mitigandum iram iudicis, qui vt plurimum prouocatur, & irascitur contra
n appellantem; de offic.delega.suspicionis.[n] An
8 vbi † appellatur coram honestis personis sufficiat vnus, an exigantur plures, videtur, quod non per scripta Ioan. And. de elec. vt circa, lib.6. in ver. literas, & in verbo prohibeant per tex. ibi, & in c.pastoralis, in fi. vbi loquitur in plurali.

o Spec.in tit. de decu.[o] §. nunc de effectu. vers. sed nunquid, dicit, quod sufficit vna, dummodo fiat coram testibus, & ita seruatur per notariū conficientem instrumentum. Et videtur suffi-
p cere si fit coram simplici sacerdote:[p] vt no. in
9 Spec.† de instrum.edi.§.nunc vero, vers.item pone, & videtur sufficere solus tabellio cum
q testibus, vel alijs de quib. in Spec.de decr.[q] in
10 d.§.nūc de effectu, vers.sed quis appellat.† Et si appellatur in absentia iudicis; an sit iudici,
r vel parti intimanda; [r] dic in beneficiali, vt in clem.eam.de elect. in non beneficiali, videtur quod intimanda sit; aliàs non protegit appellantem, & excusatur iudex à quo, si procedit, & tenet processus, vt in decre.si duobus. de app. vt ibi scribit Io.And. quod parum videntur iuuare appellationes, quas aliqui timentes processum ordinariorum faciunt in absentia iudicis in occulto, ex quo ignorantur. Pau.in cle.causam.de elec.in ver.præsentia, dicit, quod appellatio interiecta in absentia iudicis non defendit donec veniat ad notitiam iudicis. Item Spec. in tit.de app.§.qualiter.ver.item cautius Gen. in c.de app.in cle.videtur dicere, quod non expedit iudici intimare appellationem ea facta in iudicis absentia, sed parti; sic loquitur illa cle. dicit, quod si non fit intimatio non vitiaē appellatio, sed iudex à quo potest procedere donec fiat. Putat tñ quod si esset facta intimatio parti. & hoc non obstante proceditur coram iudice a quo, non valet processus. per no. in d. decr. de appel. si duobus. Sed quæritur an sit facienda intimatio parti; dicit quod quandocunq; appellatio in absentia habet vim peremptoriæ citationis, debet fieri intimatio, & dicit, quod delationis, & etiam termini facienda est intimatio, vt in cle.de appel. c.1. in qua est seruanda forma
s decr.causam.[s] Et si non sit facta vt fieri debet, vel nō debito loco, & tempore, pœnam habes; in cle.causam, vbi autem non ex simplici forma appellationis, sed & delationis iudicis negociū principale deuoluitur, vel ex præfixione termini absque aliqua citatione, terminus arctat: si non fiat intimatio debito loco, & tempore, per talem delationem non deuoluitur; vel per termini præfixionem non arctatur appellans, ad comparendū in ipso termino: imò oportebit de nouo ipsum citari; ex quo ipsius appellationis, & delationis, & termini præfixionis, tempora subsecuta fuerunt; ipsorum alterius, si alterum foret subsecutum, intimatio debito tempore, & modo facta non fo-

rer, vt probatur in d.decre.1. de appel. iuncta decre.causam eo.tit.lib.6.debet autem intimario fieri in beneficialibus,infra mēsem:in alijs causis non est statutus certus terminus,sed debet tali fieri tempore, ꝙ possit appellationum statuta tempora obseruare: ita not.Pau.in cle.
11 1.de appell.alleg.eod.tit. ab eo.lib.6.† Quomodo t debeat requiri præsentia iudicis corā quo volo appellare?Respōdeo loco congruo, & debito:vt no.de elect.cupientes in glo. siue
u sit u & super ea in nouel. lib.6. Et intelligitur copia haberi quando se exhibet in publico, non in hortis,vel villa.2.q.1.biduum. no.gl.
12 in decre.appellatio.de appel.lib.5.Putat†etiā quòd ex causa legitima posset quis appellare in absentia, vt si erat absens tempore sententiæ, & eius notitia peruenit in remotis, item quod infra 10. dies non potuisset appellare, vel mittere ad iudicem;poterit in absentia iudicis appellare.Idē si erat infirmus, ita quòd non poterat mittere procuratorem ad appellandum, vel erat pauper, non habebat vnde solueret nuncio. Et idem in simili probabitur
x metus,& tales esse x summariè,quia non sunt præiudiciales; quia non fit præiudicium iudici,vel parti,donec sit intimata;& quando fuerit intimata cessat præiudicium partis,& iudicis: quia debet fieri tali tempore, quo posset iudex tempora obseruare, vt est dictum,vnde sufficit probatio per iuramentum,vel alijs leuibus,& summarijs,de quibus in Spec.de appel.§.nunc breuiter.vers.quid ergo Lapus.

Addit.Quint. Mandosij.

a ¶ Si quis.] *Et l.1.quid ergo, & §.si quis, ff.quan.appel.sit.Pro materia huius alleg. & quomodo in ijs se habeat Rom.Cu.videatur Rot.Bellam.381.si post, & 50.si appelletur, de appel.aliàs 366.in no. & latius per Cassa.Dec.8.eod.tit.de appell.Et nouissimè uoluit Rota quòd quando iudex non reperitur sufficiat facere diligentiam in domo Auditoris, & petere à notario testimoniales sibi concedi, dimittendo ei cedulam appellationis,prout ita factum erat in causa, Sanctæ Andreæ canonicatus coram Rauellen.de mense Martij. 1545. inter Dauid,& Georgium prout Dec. Putei.17. incipient.quando iudex. de appel.*

b ¶ Vel ad quem] *Hoc Romæ non seruamus,vt coram iudice ad quem appellemus, duplici ratione, altera est, quia Romæ appellatur ad principē,& ipsam sedem Apostolicam, prout supponunt etiam Dec. 13. vtrum appellans Bisigne.de appel.in antiquio.& 363.not.utrum.in antiq. Non loquor de appellationibus capitolinis,& quorundam magistratuum inferiorum. Altera est,quia humanior est illa opin.quòd appellatio non reddatur nulla ex quo non sit interposita coram iudice ad quē. prout per Phil.Franc. in cap.fin. quæst.4. versic. itaque appellatio non redditur nulla.de appel. Nec magni facio distinct. Domini mei, ibi post num.4.versic.sed distingui potest, ratio enim seu consideratio per ipsum adducta parum stringit.*

c ¶ Cap.fin.] *Vbi videantur Abb.& Fran. qui hanc alleg.citant.*

d ¶ Appellatio lib.6.] *Vbi etiam Franc. ante numerum tertium, & num.4.sequitur Lap.hic.& in c.cum sit Romana. colum.2. in vlt.no.eod.tit.De hoc etiam infra in uer. in præsentia.*

e ¶ Metus.] *Text. in alleg. cap. fin. incipit iustus metus, & ibi Abb.in 1.not. declarat.idest non vanus,sed probabilis, & ibidem Dominus meus Phil.Dec.in princ.& num.6.insistit ad idem probandum, adducens tex.in l. vani timoris non iusta excusatio est,ff.de reg.iur. & alia de quibus ibi. Pro quibus etiam facit, c.cū dilectus,quod met. cau. & latè prosequitur idem Dec. in l in omnibus,ff.de reg.iuris.*

f ¶ Copiam iudicis.] *Videatur text. in l. 1.§.dies,ff.quan.appel.sit.infra, num. 11. & Franc in allegat.cap.fin.de appel. col.5. quæstio.quinta,vbi ad Lap. hic,& infra dicto num.11.se remittit, ipsum postea limitans, & declarans.*

g ¶ Appellatiónes.] *Hoc dictum Lapi sequitur Franc.in alleg.cap.fi.de appel.col.2. super glo.2.in fi.Gemin.post nu.2.& idem Franc. ante num.4. in c.appellatio.eod.tit. lib.6.*

lib.6.& Bertran. conf.63. etiamsi, versic. & in hac.lib.3.in primis, Ruyn. conf.113. ex multis,num.18. volum.4.

h ¶ Intimata.] *Idem Rot. 319. attempta-ta, post medium. in no. & hoc dictum refe-runt,& sequuntur,Gem.& Franc.in alleg. c. appellatio ille post num.2. hic post nu.4. de appel.lib.6.*

i ¶ Pet.de Anch.] *Hunc, non Lapus, sed Domi.de S.Gemin.vt puto citauit,& credo quòd illum allegare voluit,in con.362.pro declaratione istorum, colum.fin. verf.circa tertium, vbi de sententia, vel appellatione non formiter intimata, quod consi. ad hoc etiam citare voluit Phil.Franc.in cap.si iu-stus,colum.penul.qui etiam hoc dictum se-quitur de appellat.*

K ¶ Dilectus] *Melior lectura est, dilectis filijs,vbi,& in c.vt debitus.de appel.tracta tur de hac materia arreptionis itineris nun cij ad superiorem, videatur Franc. in d.c.vt debitus,colum. 12.super 4.glo.vbi Lap.hic citat, & plenius quam alij hanc materiam tractat, distinguens, vt ibi.Vide etiam Ias. in l.1.num.2.C. vt lit.penden. & D.meum iu c.suggestum,versus fi.de appel.*

l ¶ Prouocatio.] *Differentia inter prouo-cationem, & appellationem illa præcipua est,vt prouocatio sit genus, appellatio spe-cies,seu prouocatio sit quid generalius, quod percipi potest ex diffinitione appellationis, quam ponunt Docto. super rub. & in l.1.ff. & C.de appel. & extra eo.describunt enim appellationem esse prouocationem ad ma-iorem iudicem ratione grauaminis illati, vel inferendi. sic terminus ille prouocatio pro genere sumitur. Prouocatio item pro extraiudiciali,appellatio verò pro iudicia-ria vsurpari consueuit, vt etiam declarat Card.in clem.sicut.in princ.de appel. Abb. in c.bonæ, num. 6. in 2. differen. eo. & ibi Apostil.ad Lap.hic se remittit.Et Lap.se-quitur D. meus super rubr. de appell. ante num.7.in cap.cum sit Romana, num.9. & in c.bonæ,num.10.eod.tit. Plerunque verò termini isti prouocatio, & appellatio con-funduntur, alterque pro altero ponitur, prout in lege secunda,§.quod ad magistra-tus, & § postea,ff.de ori.iur. l.vni.ff.de off. præfe.præto.l.tale pactum, §. qui prouoca-uit,ff.de pact. leg. si actor.lege si apud, & lege si quis prouocationem, C. de appel.*

m ¶ In præsentia.] *Clara est iuris conclusio, quòd in præsentia iudicis si potest appellan dum sit,l.1.§.dies,ff.quan. appellan.sit.ca. biduum, 2.quæst.6.Clemen.1. de appellat. Spec. eod. titu. §. qualiter, post numerum octauum versicu.item cautus debet esse quis,vt appellet coram iudice, Ang.con-sil.130.visis omnibus, Rot.366.si appelle-tur,post numerum primum,in no.Franc. in alleg.cap.fin. colum.4. versic. sed aduerte, quia quòd appellatio sit nulla in absentia iudicis.de appellat.& in cap.appellatio. in 1.not.sequens Lap.eod. lib.6. hoc supposito Lap.rationem inuestigat quare in præsen-tia iudicis appellandum sit, ratio est, quia appellatio factum iudicis respicit, & effe-ctus,qui ex appellatione sequi potest ipsum iudicem concernit,Rot.supra adducta.366. in no.post princ.rationem dicit esse, vt iu-dici à quo debitus honor deferatur,per cap. vt debitus.de appella.quæ ratio non discre-pat à ratione Ioan. Andr. & Lapi. & cum Lapo hic tenet, alios etiam idem conclu-dentes referens Tho.Gram.Dec.36. nu.77.*

n ¶ Suspitionis.] *Hanc etiam rationem assignat Cardin. post Laud. & Genzel. in allegata hic Clement.quamuis,in 5.quæst. & Rot.351.si appelletur, post princ. in no. Et in illa Dec. resoluitur pulchrum quæsi-tum, quòd etiam si Apostoli non fuerint cum debita petiti instantia, si tamen iudex detulit, sufficiat.*

o ¶ De decu.] *Tu autem dic, de primo,& secundo decreto,§.iam de effectu, vers. sed nunquid sufficeret,num.30.Specul.& Lap. hic sequitur Ludo. Roman. in l. de pupillo, §.si quis ipsi, num.18.ff.de nou.oper.nunc. subdit hoc esse singulare verbum, & ma-*

gnam esse authoritatem id dicentium, licet sibi videatur durum, cum sermo sit in plurali numero. Hunc etiam citant, & sequitur Abb. in 3. not. num. 3. Franc. post Bal. in 9. quæst. colum. 6. in alleg. cap. fin. de appel. vbi etiam idem voluit Dominus meus Phil. Dec. post num. 4. vers & subijcit.

p ¶ Simplici sacerdote.] *Quomodo hic accipiatur simplex sacerdos, vide in simi. quæ scripsi in Glos. Faculta. §. uolentes. in versic. simplicis.*

q ¶ De decre.] *Melius de pri. & secun. decre. § iam de effectu, vt supra annotaui. videatur Franc. post Abb. in dicto c. fin. de appel. in 9. quæst. vers. item videtur sufficere solus tabellio. & Cassa. Dec. 8. de appel. num. 6. dicit quòd sufficit appellare coram persona authentica.*

r ¶ Intimanda.] *Quòd non sit necessaria intimatio quo ad validitatem appellationis videatur Rot. 366. si appelletur, post princ. in no. Cassa. 8. de appell. num. 6. uers. Nec tenetur appellans sequi alibi iudicem pro intimanda appellatione, & postea vers sic. Et non astringitur appellationem, etiã quando potuit, iudici intimare Idem uoluit citans Lap. hic Bertran. præalleg. conf. 63. etiam si, ante num. 2. lib. 3. in primis, videantur Abba. in cap. suggestum, num. 6. de appellat. & ibi Apostil. remittit se ad Lap. hic, & Franc. qui hæc latè discutit, & distinguit in alleg. c. fi. q. vlt. de appel.*

s ¶ Causam.] *Intelligit de cle. causam. de electio. pro qua vltra scriben. ibi videatur etiam Cassa. Dec. 10. mensis infra quem. de appel.*

t ¶ Quomodo.] *Videtur etiam quòd requiratur protestatio quando copia iudicis haberi non potest, vel quando quis timet coram eo appellare. prout per Abb. in cap. quod ad consultationem, post num. 3. & ibi Apostil. hanc alleg. ad id citat. de re iudic. Gemin. post glo. in alleg. hic. c. cupientes, §. quòd si per viginti, ante num. 7. & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit. de electio. lib. 6. Ruyn. cons. 85. pęna. num. 4. vol. 5. Latè per Franc. in alleg. c. fi. de appel. in vlt. no. & postea super glo. 1. col. 2. & 3. & per D. meũ Phil. Dec. super eadem glo. 1. num. 5.*

u ¶ In glo. siue sit.] *Lego in glo. in vers. proposita, prope fi. vers. si tamen hora, & loco competentibus, idem voluerunt Ludo. Roman. cons. 48. inspectis supra ad fin. & Tiraquel. de ut. Retra. ad fi. primi titu. nu. 83. qui Lap. hic citat.*

x ¶ Et tales esse.] *Melius & tales causæ & hoc dictum Lapi sequitur Fran. in alleg. c. fi. de appel. in 4 quæst. colum. 2. ad fi. licet sub falso numero hanc alleg. ibi citet, & alios pro ijs adducit.*

SVMMARIVM.

1 *Constitutio loquens de cõdemnatione pro gibellinis, &c. an extendatur ad monitionẽ, vt gebellinos per capitaneos partis guelfæ in Florentia.*

2 *Mutantes statutum etiam inuiti per decretum superioris dicuntur condemnati.*

3 *Actus illius qui habet potestatem iudicandi sententia dicitur.*

ALLEGATIO XXXIX.

1 AN † constitutio loquens de con-
a demnatione pro Gibellinis, [a] velconfitentibus se Gibellinos; extendatur ad monitionem, vt Gibellinos per Capitaneos partis Guelfæ in Florentia. Et arguit ex rationis identitate in pęnis procedendum, quia aliæ reformationes tales æquiparantur, allegat de elect. si postquam, lib. 6. in gloss. & quod ibi not. Ioan. Andr. allegat. quòd in pœnis ex identitate rationis proceditur, l. si pignore, §. si post, ff. de distra. pig. & in glo. l. 1. §. exercitium, ff. de ijs, qui not. infa.
2 † Ad hoc quia qui inuiti per decretum superioris immutant statum, dicuntur condemnati: quia pœnam imponit, & afficit sicut condemnatio: assumpto argumento ab effectu, quia nihil aliud facit, & nihil aliud operatur sententia quam operetur ista monitio,

nam-

nam est sententia mutationis status, ad hoc, quia miles quando priuatur militia remanet extra numerum militum, & sic immutat statum in deterius, l. secunda, §. in l. de ijs qui notant. infamia, nec aliqua dignitas potest sibi cōferri, nec ea potest vti.† Nam omnis actus illius qui habet potestatem iudicandi dicitur sententia, lege omnis. C. de episcop. & cleric. Præ. determinat, & declarat id quod fuit in controuersia positum, quòd fuit positum partitum, an deberent declarari Guelfi, an gibellini, & obtentum, & iudicatum fuit per iudicem competentem quòd sic; hoc ergo quod iudicatum est; est sententia. Item quicunque exautoratus fuit per decretum per sententiā, ita quod amodo nullis priuilegijs Guelforum vti potest, sicut est in milite, l. secunda, §. ignominiæ, ff. de ijs qui notan. infam. l. 2. de senat. ad hoc quia sufficit declarari factum. l. 1. ad turpil.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Gibellinis.] *Guelphorum, & Gibellinorum nomina potius a cacodæmonibus, quam ab hominibus inuenta fuisse existimo, & diu ante Fridericum II. quicquid sentiunt Bar. in tract. de Guel. & Gibel. & Alber. de Rosa. in suo Dictio. dum de ijs loquitur. Nonnulli asserunt pistorij in Tuscia factiones huiusmodi originē traxisse, vbi erant duæ sectæ panciatici, videlicet & Cancellarij, duo fratres alterius familiæ nominati Guelphus alter, alter, Gibellus ijs partibus adhæserunt, ab eorum nominibus factiones præmissæ nomen commutarunt, adeo quòd postea non panciatici, & Cancellarij homines istarum sectarum nuncupati fuere, sed Guelphi, et Gibellini. His Fridericus II. Imperator in Italia existēs adhæsit, eis fauendo. Illi deuotos se affirmabant Gregorii IX. Friderici inimici. Concordando opiniones puto posse dici factiones Gibellinam, & Guelpham in substantia, & effectu diu ante Frideric. II. fuisse, sub ijs autem nominibus eius tempore, vel parum ante, sub ipso tamen Friderico per totam Italiam, & alibi illas viguisse. De iis eorumque originem tractant M. Anton. Sabellicus in tertia parte suarum Historiarum, & Platina in vita Gregorij IX. De quibus etiam per Blondum in sua Historia, & per plerosque alios. Qui de iis tractare vellet principio Iliadis vti deberet, vt recensere posset quot cædes, quot intēdia, quot rapinas, quot proditiones, quot urbiū euersiones infelicia, hæc nomina Italiæ præsertim pepererint tempore quo factiones istæ vigebant. Tunc verè dici poterat patet atri ianua ditis, & illud Iob. Infernus domus mea est. Bald. in l. filium, in fine, hæc nomina vocat animi vitia. C. de suis, & legi. & in l. uni. numero tertio, C. ad leg. Iul. Viscel. appellat passiones, & partialitates animi. Marti. Laud. de princi. quæstio. 53. incipien. esse Guelphum. ista nomina diabolica nominat a iure reproba. & ad perniciem Reipublic. Et prudenter exemplum posuit in iis Gibellinis, & Guelphis gloss. in verbo, non audens, in capitulo statutum, §. cum vero, de rescript. libro sexto. De Guelphis, & Gibellinis, ac aliis seditiosis, & malis, ac damnis ab huiusmodi, & aliis sectis, & diuisionibus prouenientibus, uide latè per Nicol. Boc. alios etiam referentem in tracta. de seditio. columna 3. numero octauo, cum aliis sequen. Et de statutis Gibellinorum, rursus & Guelphorum etiam prohibentibus matrimonia inter Guelphos, & Gibellinos, & alia dubia circa præmissos, uide per Bart. in dicto tracta. de Guelphis, & Gibellinis. Corset. in suis sing. in uerbo statuta nouem, in Addi. incipien. An valeat statutum, & per Boer. in alleg. Tractat. de seditiosis, quæstione. quinta, præsertim, numero quarto, & sequent. Inter hos minus malos, & Sanct. Roman. Eccles. fideles, & deuotos Guelphos asserebat Oldrad. consilio 62. & circa numerū quintū, versic. Nam pro certo. & Petr. de Ancharan. consilio 271. de titulis, post numerum 2. versiculo secundo probatur.*

Nunc

Nunc Deò Opt. Maximo, & Summis Pontificibus agendæ sunt gratiæ ex quo memoria Gibellinorum, & Guelphorum periit.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum clerico in minoribus constituto, an per iudicem secularem possit grauari, an extinguatur per contractum matrimonialem cum unica virgine.*

ALLEGATIO XL.

1 AN † priuilegium concessum clerico
a in minoribus[a] a potestate seculari,
b vt[b] non possit grauari, vel capi, pro delicto cuiusdam hęreditatis extinguatur ipso clerico vnicam vxorem, & virginem accipiente. Dicit quod non, quia clericus remanet, & retinet priuilegium clericale, nec potest capi, vel detineri a iudice laico occasione delicti, vel debiti sui, etiam criminaliter procedi, vel pecunialiter condemnari,
c de cler. coniug. cap. vnic.[c] libro 6. de foro cōpeten. cap. 1. not. de obl. ad rap. capit. vno, vbi personalis districtio non permittitur etiam in causa cępta coram laico ante clericatum, dum tamen portet habitum clericalem, & sic consuluit Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In minoribus.] *Intellige de clericis quatuor ordines minores tantum habentibus de quibus tracto in prima quæst. 24. Regu. Cancel. de male promot. numero quarto, & seq.*

b ¶ Potestate seculari] *Hic dubitari posset quomodo potestas secularis se intromittat in concedendis huiusmodi priuilegiis clericis, cum laici non habeant potestatem in clericos, c. 2. & cap. si quis clericum, cum aliis, de foro competen. Amplio etiam si secularis sit tex. cap. cum non ab homine, de iud. Grat. respon. 87. in presenti, num. 3. & seq. libro 1. Amplio etiam si rex pro se consuetudinem habeat, Rot. 839. vtrum ualeat consuetudo in antiq. & 2. Bisign. de consuetud. in antiq. Responderi potest quòd hic laicus non exercebat iurisdictionem in clericum, super quo prohibitus reperitur, ad supra adducta. Et ita distinguit Grat. dicto respon. 87. num. 9. Altero modo, & magis clarè respondere possumus, quod laicus concedendo priuilegium huiusmodi clerico, nil aliud facit, nisi quod executioni demandat iura canonica in fauorem clericorum emanata, ut apparebit ex hac Alleg. & infra dicendis. Et concedere priuilegia huiusmodi nil aliud est quam abstinere ab exercenda iurisdictione in clericos, quod facere non solum non reperitur prohibitum, immo est conforme iuribus, & laudabile. Possemus etiam exponere, A potestate seculari. i. a legibus per Imperatores promulgatis, seu comprobatis. Vel a potestate seculari, idest a statuto alicuius ciuitatis. Et hic videtur esse casus Lapi super statuto Senēsi, vt latius, & clarius per Cardin. in penul. in 4. q. de cleric. coniu. vbi Lap. hic puto citare voluit. Hanc etiam Alleg. citare voluit, qui etiam Cardin. ubi supra sequitur Andrea Barba. consil. 20. Illud afferam, post princ. lib. 2.*

c ¶ Lib. 6.] *Vbi etiam videatur Gemin. §. 1. numero 7. & ibi Apostil. ad ipsum citat Lap. hic, cum eo residens. Lapum etiam ibidem refert, & sequitur Phil. Fran. in 2. not. post numerum 2. Videatur etiam Paris. qui alios refert cons. 153. ad resolutionem, in princ. volum. 4. Cum Lapo etiam hic concludunt Grat. præalleg. respon. 87. post numerum 18. libro 1. Ioan. Franc. à Ripa respon. 13. num. 12. de legib. lib. 6. & Lamber. de iur. patr. lib. 6. par. 1. q. 7. artic. 3. num. 5. Vide etiam infra Allegat. 118. quęritur non leuiter.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus, an possit concedere hospitali, vt*

vt ibi sit altare, & sacerdos celebrans, non perpetuus, sed ponendus ad libitum rectoris hospitalis, sine cōsensu parochialis presbyteri, & nu. 3. 4. 5. 3

1 *Loca Episcopo subiecta, vel non subiecta, quæ sint.*

ALLEGATIO XLI.

1 QVæritur † de tribus, nunquid episcopus in loco deputato ad hospitale pauperum, possit per suum priuilegium concedere quòd ibi sit altare, & sacerdos, & capellanus, non tamē perpetuus, sed ponendus, & remouendus, per rectorem dicti loci, qui infirmorum indigentias audiat, confessiones, & sacra ministret, an in hoc requiratur licentia ecclesiæ parochialis, in cuius parochia situs est dictus locus, & an ex huiusmodi altaris, & cepellani concessione locus subijciatur Episcopo. † Ad quorum declarationem præmitto: quod quandoque talia loca sunt episcopis subiecta, vt quādo eriguntur cum ecclesia, vel altari, seu authoritate diocęsani: vt not. glos. super verba. altaria. in clem. quia contingit. de relig. dom.
2 aliquando [a] non sunt subiecta, quando non sunt erecta authoritate episcopi, & quilibet ibi domum suā potest deputare ad hospitali-
b tatem pauperum, vt not. in d. gloss.[b] & ibi alleg. Primo casu possunt talia accedere scilicet altare, & capellanus, vt not. in d. clem. Secundo casu non possunt talia accedere, posset tamen ibi esse oratorium priuatum, in quo orari, & rectori dicti loci, & infirmis posset celebrari, de licentia tamen episcopi: vt not. Ioan. Andr. de priuileg. in ijs, super ver. celebrare, & in cap. parentibus, eodem tit. in ver. oratoria, & de censi. cap. fi. vbi plenè not. de huiusmodi oratorijs, & de differentia inter oratoria, & ecclesias. Posset etiam episcopus concedere altare viaticum, vt not. in dictis iuribus. & quod dixi altari religioso posse talia accedere, intelligitur ex priuilegio, vel consuetudine, vel ad rectorem parochialis ecclesię, vbi situs est locus, patet de præscript. ex tranimissa, de restitut. spol. ad decimas, lib. 6. & not. in dicta clem. quia contingit, in gl. penul. quibus examinatis.

Venio † ad quæsita & dico quòd si locus prædictus non est religiosus [c] non possunt ibi accedere prædicta scilicet altare, & capellanus, qui diuina celebret, & infirmis eccle-
d siastica sacramenta ministret, [d] nisi dominus, & patronus, & episcopus talia concedendo intenderent locum religiosum facere, quod possent, & tunc locus subijceretur episcopo, sicut & alia loca religiosa suæ diocęsis, vt dicta clemen. quia contingit, ad hoc, de hæret. cum ex iniuncto, libro 6. posset tamen tali lo-
e co, & eius domino, concedi oratorium, [e] in quo tam dominus, quam infirmi ibidem degentes diuina officia audirent, vt supra est dictum, nec tamē per hoc fieret ille locus religiosus, vel subiectus episcopo, quia huiusmo-
f di oratoria, vel altare viaticum [f] conceduntur per episcopos in priuatis domibus, vel personis etiam sine consensu alicuius rectoris parochialis. Si autem locus esset religiosus, prędicta, scilicet altare & capellenus etiam deputari possent qui ibi diuina officia celebrarent, & ecclesiastica sacramenta ministrarent, ibid. posset per episcopum concedi, sicut per præ-
g scriptionem [g] potest acquiri. † Ad secundum an in concessione tali exigatur consensus rectoris parochiæ vbi situs est locus, dicit quòd non: quia non posset Episcopus hoc concedere nisi cum graui præiudicio parochialis ecclesiæ, cum modico [h] tamen præiudicio, & causa legitima potest, etiam inuito parochiali rectore de eccles. ędifi. ad audientiam, & ibi not. in gl. 1. super ea, per Ioan. Andr. in nouel. cum remis. ibi signatis. Nota bene hoc dictum pro ijs quæ not. in dicto cap. constitutus, de relig. dom. & in cap. cum olim, de consuetud. erit autem causa [i] legitima, si ibi confluit multitudo infirmorum, in tantum quod rector parochialis, propter multitudinem eorum, vel parochianorum non posset illis commodè prouidere. solet tamen in ijs concessionibus alia recompensatio cōcedi rectori parochiali vel honoris, vel commodi, & est æquum. † Ad tertium quęsitum dico quòd si locus erat subiectus episcopo, fortius remanet subiectus, & dictum capellanū pro officijs, & sacramentis ibidem ministrandis ad dictum altare, habebit episcopus punire, corrigere & castigagare, sed a loco aliquid aliud exigere, quam primo non poterit secundum Lapum.

Addit.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Relig.dom. *Et ad tex.iu cap.ad hæc,& ibi Abb.in 1.not.eodem tit.Fed.de Sen.con silio 111.quæstio talis est,an diœcesanus, post princ.verf.Si autem diceretur, & Paris.conf.34.circa num.46.vol.4.Idem Lap. in tract.hospit.num.25.versic.occasionibus prædictis,& num.54.verf.Item quæro supra dictum est,& per Rom.consil.409.quo ad primum.num.10.& 12.*

b ¶ Gloss.] *Quæ glos.in clem.quia contingit communiter approbatur,vt per Docto. ibi & quod communiter teneatur testatur Cur.Iun.conf.20.præsupponitur,nu.1.Ad quod etiam Cur.adducit tex.in clem.per literas,& ibi communiter,per Doct.de præben. Pro quo etiam adduco Rot.583.quidã in ciuitate in antiq.Lap.in dicto tract.Hospit.nu.35.verf.Istud etiam Paris.prealle. conf.34.nu.9.& seq. vbi hanc communem dicit,vol.4.*

c ¶ Religiosus] *Quomodo cognoscatur ꝙ locus sit religiosus, seu quale hospitale sit videantur Fed.de Sen.conf.130 factum tale est quędam domus,conf.Cald.4.de relig. domi.vbi ponuntur signa hospitalis,Roma. prealleg.conf 409.nu.10 & 12.Cur.Iun. cons.20 post num.3.Fel.in cap.de quarta, num.13.& seq.de præscrip.Abb.in c.petentibus,in 1.not. & ibi Apostil. remittit se ad Lap.hic.de priuil.*

d ¶ Ministret.] *Facit prealleg. clem. quia contingit,in fi.Rot.10 not.ꝙ ecclesia in antiq.Lap.in præfat.tract.de hospit. num.34. verf.Istud etiam.*

e ¶ Oratorium.] *Idem voluit Paris.alleg. consil.34 num.13.& 15.volum 4.De oratorio tracto in 17.quæst. Regu. de Anna. num.9.& seq.*

f Altare viaticum.] *De hoc tracto super signa.rubr.de Altari portatili.*

g ¶ Præscriptionem.] *Prealleg.clem.quia contingit,§.si de relig.dom.vbi Card.in secunda quæst.num.3.declarat quod tempus requiratur.Et Lap.in dicto tract.hospit.nu.34.verf.Istud etiam.*

h ¶ Cum modico.] *Vide in simi. per pace. de Citadi.de iur.patr.parte 3.quæst.34.primæ causæ,num.48.& Lamber. eodem tra. in 15.art.3.q.1.par.1.lib. Et Lap. hic refert,& sequitur Fely.in cap.cum inter,colum.3.in prin.de re iud.per. Adde tamen, vbi hanc Alleg citare voluit.*

i ¶ Causa] *De causis erectionũ, & de clausula sine præiudicio parochialis ecclesiæ per signaturam addi solita videantur,quæ scripsi super signa.rubr.de erectio. & vide per hunc de Hospit.num.35.verf.Ad huiusmodi occasionem.*

SVMMARIVM.

1 *Data interessentibus officio funeris habentur loco distributionum.*

2 *Interessentia diuinorũ, an sufficiat ad perceptionem distributionum quotidianarum.*

3 *Interesse sufficit vni actui quantum ad perceptionem distributionum illi actui deputatarum.*

ALLEGATIO XLII.

1 AN † residens in vna ecclesia inferiori,qui est canonicus in maiori ecclesia,& continuè interest officijs funerum quando ad ecclesiã maiorem sepeliuntur aliqui, vel parochiani, vel eligentes sepulturã,quid si alibi accedunt inuitati,an hic sicut cum eis interessens diuinis debet habere funeralium portionem,sicut alij canonici,de iure dicit quod sic,q̃a interessenti diuinis debentur quotidianæ distributiones,[a] nam appellatione quotidianarum distributionum comprehenduntur illa funeralia, [b] quæ inter eos manualiter diuiduntur propter interesse illi actui,concludens quòd sicut consuetudo non facit vt non interessenti debeantur: ita nec valet consuetudo [c] vt interessenti non debeantur, per locum ab opposi-

2 positis. † Not. quod interessentia diuinorum ad quotidianas sufficit sine residentia. Addit. D. Anton. Contra hoc facit tex. in clemen. prima de reliq. & ve. sanctorum, circa finem, vbi habetur quòd ille qui interest in octaua Corporis Christi missæ, & non alijs horis, nihil habet, nisi cuilibet intersit, & tamen illi dies dantur tanquam distributiones, vt ibi dicit tex. & sic patet quòd ad hoc, vt quis habeat distributiones simul assignantur pro toto die, nec etiam sufficit interesse parte horarum, sed oportet quod omnibus intersit, & ita procedit clement. aut distributiones assignantur particulariter: vt quia interessenti vesperis tantum, & tunc procedit dictum Lapi hic, & Domin. Anton. Domini. de sancto Gemin. †
3 Item quòd sufficit in vno actu
d diuinorum [d] interesse quo ad distributionem illius actus licet non intersit in alijs. Item quod distributiones dicuntur quæ dantur in funeribus, & loco distributionum præsententur, & concludit omnia prædicta procedere etiam non obstantibus particularibus constitutionibus ecclesiæ maioris oppositũ dicentibus, quia quod non potest consuetu-
e do, nec etiam potest statutum [e] Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Quotidianæ distributiones.] *De ijs tracto super signa. rubr. de Pensio. ver. Pensiones non dantur super distributionibus quotidianis. Et aliqua ex ibi positis huic Alleg. inseruient.*

b ¶ Funeralia] *Sequitur Mil. repertor. in verbo distributionum quotidianarum appellatione comprehenduntur portiones funerales. Intellige etiam in ijs quæ dantur pro anniuersarijs, prout voluerunt allegantes Lap. hic Nicol. de Vbal. de successio. ab intest. dum de success. clericorum seculariũ tractat quæst. 6. post numer. 19. & Rebuff. super concord. de collatio. § 1. in verbo distributionum.*

c ¶ Consuetudo.] *Melior videtur hæc opin. quam illa supra Alleg. 35. ad finem, & illam reprobat, & hanc sequitur Mil. in Repertor. in ver. Consuetudo non valet quòd distributiones. Idem videtur velle Gemin. in cap. vni. numero 3. in 1. quæst. & ibi Apostil. remittit se ad hanc Allegat. & Lap. etiam citat, & sequitur Franc. ibidem, 1. respon. ante num. 2. de cle. non resid. lib. 6. & etiã in § distributiones, post princ. & super gl. fi. in fi.*

d ¶ Vno actu.] *Idem voluit Franc. in cap. vni. §. statuimus, ad fin. de cler. non resid. lib. 6. & Lap. hic refert, & sequitur Paris. consilio 32. licet, numero decimotertio, volumine 4.*

e ¶ Statutum.] *Sequitur Franc. in alleg. capit. vni. §. statuimus, numero 4. super glos. in verbo ordinationem, de cle. non residen. libro 6.*

SVMMARIVM.

1 *Dicere solemnia seruaße, an præsumatur pro sententia confirmationis, quando hoc factum est absente parte.*

ALLEGATIO XLIII.

1 Approbat opin. Innoc. de off. delegat. eum in iure. quod non præsumatur pro sententia confirmationis, † in qua dicit se solẽnia seruasse, quan-
a do est lata absente parte, [a] & pro isto dicto videtur tex. in cap. querelam, de elect. de iure patr. illud, & c. pastoralis, in quibus patet ꝙ
b non confirmat præsentatum, sed instituit, [b] ad idem de præbend. c. 1. lib. 6. in clem. 1. & 2. de iure patr. non vtitur verbo admittere. Secundo, dicit quod non valet confirmatio ad actũ
c præsentandi, quia matrimonium [c] non contrahitur ex præsentatione, & sic non debet fieri confirmatio, ideo oportet quòd ius ex institutione conferatur a prælato, alleg. de off. delegat. dile.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Absente parte.] *Idem voluit Abb. in alle. c. cũ in iure, nu. 7. & ibi Apost. ad Lap. hic*

hic sequitur. Et Lap. etiam refert, & sequitur ibidem Fely. post numerum 6. in 2. conclus. alios etiam referens. Videatur etiam Abb. in cap. quoniam contra, numero 19. & 26. & ibi Apostil. in uer. adde an pro sententia præsumatur, & in ver. visis, ad finem, ad hunc se remittit. vbi etiam videatur Fel. in secunda fallent. post numer. 36. qui sub alio numero hanc allegat. citat. & probat.

b ¶ Instituit.] *Vide Lap. supra alle. 8. præsentatus per patronum, & ibi scripsi in prima Ampliatione. Quibus addo tex. & ibi Abb. in 3. not. in cap. fina. de iure patro. ubi quod patronus non eligit, sed præsentat, & episcopus præsentatum non confirmat, sed instituit. Et Lap. hic ad hoc citat, & sequitur Lamber de iure pat par. 3. lib. secundo, quæst. prima, artic. 2. post numerum 2. & num. 3. & seq.*

c ¶ Matrimonium.] *Prout in cap. pastoralis, de iur. patron. & ad alia quæ adduco supra allegat. octaua, in versiculo præsentationem.*

SVMMARIVM.

1 *Fratres Carmelitæ, an sint mendicantes.*

2 *Regula Carmelitarum non continet fratres suos esse mendicantes, sed heremitas.*

3 *Simplex reputatio, seu nominatio non reddit verum esse de quo putatur, aut dicitur.*

4 *Status an possit pro se præscribi si patitur per 40 anno. se talem nominare, & reputare.*

ALLEGATIO XLIIII.

1 AN† fratres de Carmelis sint mendicantes,
a [a] quod sunt mendicantes allegat de relig. dom. libro 6. cap. vnico, §. cæterum, vbi numerantur inter mendicantes. Ad hoc gl. 1. in ver. solide. ad hoc facit prorogatio. Io. 22. de constitut. ele. dudum de sepul. vt no. Ioan. And. in cap. omnis vtriusque sexus, de pœni. & remiss. super gl. excu. & in regula iuris quę a iure. de re. iud. lib. 6. Ad hoc concessio Bonifacij viij. de ecclesia S. Martini in montibus Romæ; vbi faciens mentionem de mendicantibus dicit de quorum numero vos estis. Item quia longissimis temporibus nominati, habiti, & reputati fuerunt mendicantes, & continuè portando sportam mendicauerunt per vniuersum, & ex conquæstibus in certa mendicitas victū tribuebat, & tales præsumendi sunt, &c. de statu. regula recolentes, de sent. excomm. si iudex laicus, libro 6. ad hoc glo. ord. in clem. vt professores de regulari. In contrarium quia in sui primæua institutione non fuerunt mendicantes, immo heremitæ, nec alia constitutione postea facti sunt mendicantes: nam in
2 tota sua regula † non reperitur verbum in quo appareat eos esse mendicātes nisi vnum. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, ne sitis hospitibus onerosi extra domos vestras sumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus, & super mare poteritis vesci: quæ verba potius innuunt quòd mendicantes non sunt, quia non itinerantes non habent mendicare. Nec sunt illa uerba sola sufficientia ad inducendum statum mendicitatis, nam quod magna deliberatione, &c. l. fin. C. commis. vel episc. ad hoc, quia ipsorum constitutio prohibet venditiones possessionum, alienationes, absque consensu prioris generalis prouincialis, sub graui pœna. Hoc autem repugnat statui mendicitatis, vt in d. capit. de relig. dom. §. confirmatos, ideo concludit eos non fore mendicantes. Non obst. §. cæterum, quia non dicit dispositiuè, sed narratiue, de priuil. si papa, lib. 6. Et sic loquitur habito respectu ad communem modum loquendi. Ad prorogationem Ioan. 22. respondet quod illa non facit eos mendicantes, sed potius contra, quia opus fuit prorogatione eo quòd illos non comprehendebat. Non obst. quòd longissimis temporibus fuerunt sic habiti & nominati quia plures sunt possessionati.
3 Item † simplex eorum nominatio, vel reputatio non potuit eis indicere statum mendicitatis, addunt quandam commissionem, & relatonem papæ factam, in qua retulit inuestigans authoritate papæ, ꝙ non erant mendicantes. Nec obst. quod mendicent de facto, quia

b quia [b] hoc faciunt propter defectum possessionũ sicut faciunt serui, qui tamen non sunt mendicantes, vt not. Ioan. And. de relig. dom. cap. 1. libro 6. vel faciunt pp maiorem profectum humilitatis: dicit tamen ꝙ non audet firmare pedem. ad ista enim vrgent opin. sup. alleg. In contrarium vrget cõis opi. orbis quę est quòd sint mendicantes. Nunquid autem dato quòd non fuerunt mendicantes institutione regulæ, si tamen, a 40. ann. citra sint habiti, retenti, & se gesserunt pro mendicantibus,
4 & sic passi sunt se nominari, & tractari, † an talis status sit præscriptus ꝑ se, vel pro alijs. Et contra eos facit ꝙ sic, de præbend. cum de beneficio, libro 6. vbi beneficium quod consueuit regi in statu regulari efficitur seculare, idem forte e conuerso. Licet Rof. in suo libello iuris canonici sub rubrica vtrum domus
c religiosa in secularem [c] vsum conuerti possit, teneat id verum, quando de statu seculari conuertitur in regularem, sed cum tractamus de conuersione non mendicantium ad statum mendicantium, & sic ad statum arctiorem, videtur a paritate rationis quòd optimè id fieri possit, & operari præscriptio, & consuetudo, & maximè generalis totius orbis, quæ æquipollet legi, ad hoc de pręscript. de quarta, de cap. post. cum ecclesia, de consue. c. vl. lib. 6. Ad hoc de ecclesia. ędific. ad audientiam, & hoc fortius si sit tantum temporis cuius initij memoria [d] non existit, de præscript. cap. 1. lib. 6. & quod no. de cens. peruenit, nisi aliqua fecerint contra statum mendicitatis, vt retinendo bona, & possessiones, vt faciunt carmelitæ, vide alleg. 30.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Mendicantes.] *Lapus hic arguit ad partes, tandem dicit quod non audet firmare pedes. Ad Lap. hic se remittit Apostil. ad Abb. in cap in præsentia, post nu. 61. in ver. adde, an fratres minores, in fine, licet alleg. hanc sub falso numero citet, de probat. Ego autem dico quod communis, & vera opin. est pro affirmatiua, & sic ꝙ sint mendicantes, prout firmat Ioan. And. in c. quorundam, num. 4. de elect. libro 6. & Ang. consf. 91. Sancta Carmelitarum, in princip. Et hanc opin. affirmatiuam tenuerunt citantes Lap. hic, eiusque dicta reassumentes, Gemin. in cap. vni. §. fin. num. 7. & Franc. in §. confirmatos, num. 3. de relig. do. lib. 6. Idem voluerunt gl. in clem. 1. in ver. quoslibet, & ibi Bonifa. de Vital. in 17. no. num. 46. de regula, el. in d. cap. in præsentia, num. 53. vers. Quid autem de fratribus Carmelitanis, de proba. & ibidem D. meus Phil. Dec. qui hanc alle. citare voluit, ante num. 71. ver. Quid autem de fratribus Carmelitanis, Apostil. ad Gemin. in alleg. cap. vnic. §. confirmatos, in versic. ad mendicandum, de relig. dom. lib. 6. Ias. in aut. ingressi, post numerum 24. vers. Item ꝙ Carmelitani non possunt habere proprium, C. de sacrosan. Eccles. Bene. Vad. Foro Sempro. in Reper. seu indice ad commentaria, Fely. in ver. fratres Carmelitani, an sint mendicantes. De ijs, & aliis fratribus mendicantibus tracto in tertia quęstio. 23. Regu. de Mendican.*

b ¶ De facto.] *De quibus mendicantibus de facto, vide per hunc supra allegat. quarta, ante numerum 3. & per me in 3. quęst. 23. Reg. num. 5.*

c ¶ In secularem.] *De reductionibus ad secularitatem tracto super signa. sub hac rubric.*

d ¶ Memoria.] *Simile supra alleg. 38. an dignitas, post numerum 2. & ibi addo in ver. non extat.*

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius, an in causa matrimoniali possit committere examinationem ad alium locum, vbi dubitatur de secundo matrimonio.*

2 *Vna parte in iudicio producente non est altera pars arctanda ad producendum.*

ALLE-

ALLEGATIO XLV.

1 AN † in causa matrimoniali teneatur ordinarius committere examinationem testium ad locum alium, vbi dicitur contractum aliud matrimonium ante, propter quod de secūdo dubitatur, & q̄ possit, si velit, [a] omnes concordant. alleg. dictum Archid. de test. præsentiū, libro 6 quod ponit Ioan. Andr. super glos. 1. in nouel. vbi dicit q̄ est in arbitrio iudicis talis commissio quę fit de examinatione ad aliū locum, in auth. eodem tit. §. quoniam, & quod ibi not. Spec. in tit. de test. §. iam nunc. versicu. secundum præmissa, vbi si committatur dicit quod examinat authoritate iuris quod ibi dicit Io. And. verum in ordinario, secus in delegato, per decret. statutum, de rescrip. §. penul. lib. 6. & ponit Spec. in tit. de teste, §. qualiter, vbi scribit, & de iura. calum. §. restat, versicu. quid ergo, vbi tenet q̄ ordinarius indifferenter potest committere, & eius formam ponit, de test. §. qualiter non potest, vers. sunt autem. Et idem tractat, eodem tit. §. nunc tractandū,
b in princ. Concludit [b] de iure ordinarium teneri si proponantur testes fore de alia ciuitate, & hr̄i non posse, ne pereat facultas probandi, & veritas, vel iustitia sine culpa partis, & maximè in causa matrimoniali, ne hoc prætextu aliqui remaneant in peccato, adhoc, de off. ord. significasti, & quod ibi not. gloss. 2. ad hoc 33. q. 2. in sum. & ibi glos. ord. ad hoc decre. 1. de test. co. ad hoc stilus curiæ, qui committit in matrimoniali, & tamen habet ordinariam vbi libet, & qui posset ibi testes arctare, licet non ordinarij, adhoc allegat. gloss. in clem. 1. de off. deleg. in ver. ciuili, ad hoc, c. si qui testamentum, de testi. 1. q. 2. cap. fin. & ibi glos. ad hoc decret. constitutus, de fideius. in glo. ordinaria, rescript. statutum, in verbo expens. ad hoc, de priuileg. cum olim, per quod
2 patet quod hoc est verum, † q̄ vbi vna pars produxit, altera non arctatur [c] ad producen-
c dum, & vide Ioan. And. testib. cum olim, super gloss. 2. ad hoc glos. 1. decret. cupientes, §. Iul. quæ non arctat ad producendum testes, quia difficulter produci possent, ad hoc gloss. de test. cum olim in gloss. finali. De dilatione autem danda quando conceditur remissio habetur de testibus, vltra tertiam, & vide moram
d dilationum [d] quam seruat Papa, quando dat dilationem ad producēdos testes extra curiā, in Specul. de dila. §. videndum, ver. & not. ad quod facit decre. præsentium, de testib. lib. 6. & ibi not. gloss. Nec obst. quod not. Ioa. And. de fi. presby. constitutus, super glo. pen. super ver. deberi, quia ibi recitat dictum Hostiens. Nec obst. decr. 1. de consang. & affini. quia ibi loquitur in ordinario, & de testibus, qui sunt
e in loco, [e] & non de remotis. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Si velit.] *Hæc prima conclus. Lapi verissima est quòd iudex quando sibi visum fuerit possit literas remissoriales concedere, l. 3. ad finem, ff. de testib. l. iudices, cum sua auth. ubi omnes, C. de fide instrum. & per alios quos cito in 19. cōs. in ver. remissoriā? vbi probo quòd iudicis arbitrio remittitur quando remißoria concedenda, vel deneganda sit. Et in commissionibus pro remissorijs decernendis extra Rotam (cum in Rota absque illis decernantur) semper apponi consueuit clausula, Arbitrio suo decernat. Ibi etiam declara quomodo, & qua ratione procedat illud quod paßim in Rota audimus quòd pro remißoria obtinenda requiratur fumus, & quod absque fumo præsertim in beneficiarijs, & spiritualibus remissoria regulariter denegari soleat, & quomodo accipiamus, seu interpretemur hunc fumum.*

b ¶ Concludit.] *Hoc dictum Lapi reassumit Card. in clem. iudices, in 6 q. subdens quòd habet quoddam consil. Lapi de Castil. cum quo tandem residet, de off. deleg. Lap. etiam hic sequitur, & ad ipsum se remittit Fely. in cap. cum causam, post num. 31. de test. cum Lapo etiam concludit D. meus in c. 1. nu. 24. ver. contrarium tamen, ubi testat ur hanc esse communem opinionem, de appel. & in cap. quoniam, nu. 4. de test. Ad Lap. se remittit Philip. Franc. in c. præsentium, num. 13. eodem lib. 6. Cum Card. & Lapo hic concludit etiam Paui. de off. & potesta.*

capit sede vacante, in 10. quæst. prima, q. princ. post numerum 11. cuius verba in libro meo corruptè ponuntur, ego hoc modo emendaui, Lap. Alleg. 45. cuius consil. refert, & sequitur Cardin. in clemen. prima, de offic. deleg. consulit iudis sinctè quod ordinarius tenetur ad hanc remissionem faciendam, ne probandi facultas angustetur sine culpa partis, &c.

c ¶ Non arctetur.] Tex. in alleg. hic, c. cū olim 1. de priuileg. videtur contra opin. Lapi hic: dicitur enim ibi, vt apud sedē Apostolicam probarent quæ vellent, vbi onus probationis pars altera subijsset. Contra Lap. etiam est gl. ibi in ver. onus probationis adducit rationem, quæ est vt hinc inde seruetur æqualitas. Ista etiam opponunt Anton. de Butr. & Anch. ibi in 9. notab. et in 1. oppos. Breuiter opin. Ioa. And. de qua hic quam Lap. sequitur communiter tenetur, vt per Abb. in dicto cap. cum olim, ante numer. 5. Et hanc Allegat. citat, & sequitur Fely. in c. cum causam, ante nu. 32. de testibus.

d ¶ Moram dilationum.] Aliàs morem dilationum, quem obseruat in cap. licet. de probat. & in cap. præsentium hic adducto fit mentio de duobus, vel tribus mensibus pro remissoria, Spec. verò hic citatus, vers. & not. quòd cum dantur communiter dilationes, tam actori, quā reo, tractat cui dentur prius dilationes, & quando vicissim. Concludo q ex Lapo hic, & supra adductis elici non potest qualis, & quanta esse debeat mora dilationum huiusmodi. Ego autē dico q de iure omnis dilatio est arbitraria iudici, habita tamen ratione distantiæ, loci, qualitatis personarum, & causę. Quibus consideratis longiorem, vel breuiorem dilationem concedet, argum. text. in l. 2. & ibi per Bar. ff. de iud & argu. tex. in c. quo ad consultationem, vers. sed nec, iun. glo. in ver. arctari, extra eod per Cassa. Dec. 3. in prin. de dilatio. Pluries in Rota seruari vidi q pro exequēdis remissorijs in partibus Hispaniarum (quarum causæ in Rota frequentiores sunt) cum omnibus suis prorogationibus consuetis, dantur in totum septem menses, hoc modo videlicet, primo conceduntur quatuor menses, postea datur prorogatio ad alios duos menses, postremò ad alterum mensem, & hoc nisi aliquod magnū impedimentum præsertim facto aduersarij intercesserit, quo casu vlteriores, & longiores termini iuxta casuum contingentias concederentur. Melior autem text. qui sit in iure pro huiusmodi dilationibus, & terminis optimè distinguens est in l. prima, C. de dilat.

e ¶ Qui sunt in loco.] Si probatio in loco iudicij uerisimiliter fieri posset, remissoria indistinctè denegaretur, iuxta tex. in l. iudices, ibi, occasione testium in alijs locis degentium, & in auth. apud eloquētissimum, C. de fide instrum. per Cardi. in clem. 1. post num. 10. de off. deleg. dum respondet ad capit. 1. de consan. & affin. Amplio ut remissoria denegari debeat etiam si testes nunc absint a loco iudicii, si pars prius eos examinari facere potuisset dum ibi reperrientur, prout post Ang. no. Iacob. de S. Georg. in l. de die, §. tutor. num. 10. ff. qui satisd. cogant. plura alia circa literas remissoriales videri poterunt in mea com. 19.

SVMMARIVM.

1 Stans in monasterio per quinque menses, & egressus extra per tres, vel quatuor horas demum ad instantiam fratrum redit ad religionem, & fecit professionē animo se illi tantum religioni obligādi, &c. an possit ad vitā secularem redire. Item an possit in seculo licite remanere, & matrimonium contrahere. 5. Item an possit testamentum conditum reuocare, & de nouo testari 7.

2 Professio religionis requirit annū elapsum completum & continuum sine interruptione.

H Annus

3 *Annus probationis quare detur religionem profitere volentibus.*

4 *Vna & eadem res non patitur diuersos effectus.*

5 *Illicite professus in ordine mendicantium, an possit ad seculum redire.*

6 *Profitens religionem non approbatam, an possit exire & matrimonium contrahere.*

ALLEGATIO XLVI.

1 IN † Dei ² nomine amen. Factum
2 ita se habuit quidam iuuenis ætatis 14. annorum in 1368. die 5. Ianuarij ingressus in monasterium fratrum prædicatorum, vt experiretur regulam, & austeritates eorundem, & ibidem moram traxit septem mensibus, & diebus aliquibus, & demum voluntate propria cum consilio, & auxilio suorum consanguineorum exiuit de dicto monasterio, & habitum dictæ religionis dimisit, vt apud domũ propriam, vt secularis viueret, & reuersus in laicali habitu extra dictum monasterium stetit horis 4. vel circa. Præfati fratres petentibus amicis medijs dederunt operam, & obtinuerunt prædictum iuuenem, & prædictos consanguineos de quorum consilio egressus fuit dictum monasterium capi, & detineri vinctos, & sic captos, & vinctos detineri prope duos dies, vt idẽ iuuenis reduceretur ad monasterium a quo egressus fuerat, quibus sic se habentibus prædicti fratres institerunt apud dictum iuuenem sic captum, vt rediret ad dictum monasterium. Iuuenis vero videns se, & suos captos, & inuitos detineri, & territus, & timens sui, & suorum molestiam, & pœnas alias, assensit persuasionibus supradictis, & resumpto habitu cum prædictis fratribus redijt ad dictum monasterium, & moram ibi traxit per quinque menses, ad requisitionem dictorum fratrum ibidem fecit professionem expressam, die 11. mensis Ianuarij anno reuoluto gerens in mente sua in dicto loco, & cum dictis fratribus prædicatoribus vitam gerere, & non alibi, vel cum alijs alterius ordinis fratribus, & post ipsam professionem ibidem moram traxit per sex menses, & deposito habitu demum rediēs ad domũ propriam, vt seculariter viueret est reuersus. Insuper idem iuuenis in statu nouitij existẽs ad requisitionem, & suasionem dictorum fratrum ante dictam professionem condidit testamentum, in quo fratres prædictos hęredes instituit. Ex prędictis quæritur vtrum ipse poterit monasterium exire licitè. Et an possit in seculo licitè remanere, & matrimonium si voluerit contrahere. Et an possit dictum testamentum per eum conditum reuocare, & de nouo pro libito voluntatis testari. Et vt veritas clarius elucescat, venio ad prædicta per ordinem, & ad vtranque partem arguam, & demum eliciam quæ putauero veriora. Et primo videtur quòd dictus iuuenis non potuerit dictum monasterium exire licitè. Nam iste professionem expressam fecit imple to anno quartodecimo cum intraret in 15. vt patet in themate, quo casu licitum est mendicantibus ad professionem recipere, de regula. capitulo primo, libro sexto, immo, & si professionem expressam non fecisset, sed per
b totum annum 15. [b] habitum gessit indistinctè veraciter dicitur professus, vt in dicto capitu. Io, §. cum vero, immo professione facta ante 14. ann. potest habere ratam in 15. & erit vere professus, vt in dicto capit. in princip. Vnde cum dictus iuuenis steterit in monasterio per annum, & anno completo professionem fecit & post professionem, & post annum sicut per sex menses, videtur sine dubio obligatus dicto monasterio, & sic licitè exire non potuit. Nec obstat huic conclusioni quòd non stetit in dicto monasterio per totum 15. annum continuum, cum proponatur in themate quod exiuit infra 14. an. & extra moram traxit: quo spatio temporis deducto de anno, professionis tempore, annus non erat completus, secundum ea quæ notan. Ioan. Andr. in regula eum qui. de re. iur. libro sexto, in vltima gl. & Spe. in Spec. de stat. re. versicu. 38. & Bartol. Brix. in sua quęstio. venerabili quæ incipit quidam intrauit monasterium, vbi videtur dicere ꝙ exeunti monasteriũ non datur ad probandũ
c dum nouus annus, sed coniungantur [c] prima tẽpora cum secundis. In contrarium ar. & vr̃ quòd potuerit liberè exire, nam dicta professio facta per eũ nõ tenuit, sed fuit nulla ipso iure. nã fuit facta in monasterio mendicãtium vbi ante completũ annum probationis profiteri non potest de iure, vt de regula. capitu. 2. libro 6. & non præstat impedimentum quod

de

de iure non sortitur effectum: vt eodem, lib. in re. iu. non præstat: quòd autem ante annum exiuerit patet in themate, quia intrauit die 5. Ianuarij, & fecit professionem die 6. reuoluto anno: vnde deducto spatio temporis quo stetit extra monasterium, non fuit annus completus, & continuus, quod requiritur vt statim dicam, immo si sufficeret continuare tempora secunda cum prioribus deducto tempore quo stetit extra, non est completus annus
2 ante professionem, sed requiritur annus † completus, & continuus, & non sufficit coniungere priora tempora cum secundis, probatur apertè primo per textum decret. ad apostolicã,
d de [d] reg. qui loquitur generaliter, l. prima, §. generaliter, ff. de leg. præst. & per hoc quod possit alias dari casus in quo iste nõ probauit austeritatem religionis, vt quia nõ fuit in aduentu, nec in quadragesima, & sic vigilias magnas, abstinentias, & orationes non probauit, antequam ad professionem reciperetur; quasi contra mentem tex. qui est vt bene probet austeritatem religionis, quæ stat in continua obedientia, vt in capit. porrectum, & ibi not. & non probauit bene omnia talia si fiant
3 tales interpellationes. † Item iste annus datur a iure in fauorem monasterij, vt mores profitendi experiantur, 18. quæst. secundo mon. & in dicto capitulo, ad apostolicam, & fuit mẽs iuris, vt experiantur omnes austeritates, quæ consistunt in continua clausura, & in continua castitatis obseruantia, in continua obseruantia ieiuniorum, & vigiliarũ, & officiorum, sed stans interpolatim hoc continuè nõ experitur, ergo idest dare in ordine mendicantium quòd quis profitetur ex parte in parte austeritatis. Pono enim quòd in principio septuagesimæ exiuit, & in Calendis Maij post Pascha Resurrectionis rediens, annum perficit interpolatim, & nõ probauit austeritatem ieiuniorum. Item sequeretur absurdum, scilicet quòd in 18. mensibus sex mensibus exiuisset, vnico tamẽ mense vice qualibet extra manens, & incontinenter, & lasciuè viuens, ipso completo ad monasterium rediret, & sic in fine 18. mensium foret professus. Item cum lex loquatur simpliciter de tempore [e] intelligitur de continuo, ff. de diuer. & tempor. præscr. l. prima, & ibi not. videtur tex. de elect. cupientes, §. cæterum, & capitulo, prouidè, libro 6. ff. de publicat. l. finali, §. quoties, ad idem faciunt omnia iura dicentia cursum præscriptionis per actum contrarium interrumpi, vt sit opus noua præscriptio. de præscriptio. capitul. audient. Ad idem facit, l. graue, ff. de ijs qui not. infam. ad hoc etiam facit quod no. Ioan. And. post Ioan. Mon. de hæret. cum contumacia, in gloss. per annum, libro 6. & ibi dicitur quòd
dictio per [f] de sui natura significat continuitatem, alleg. capit. graue, de præben. 7. quæst. j. præsentium. Et hanc partem confirmat dominus meus Ioan. de Lign. in dicto capit. ad apostolicam. Ad dictas rationes & iura notata in contrarium per se in prælleg. loco respõdet quòd allegat. per eum nil faciunt, ad not. per Io. And. in d. regul. eum qui certis, & per Bartol. Brix. in dicta quæstione respondet quòd intelliguntur cum quis stat per annum in monasterio, & exiuit ante professionem, & postea redijt, qui casus est valde dissimilis cum primo, & diuersus a casu de quo quæritur, primo iste erat in probatione, & deliberatione quia talis annus datur etiam in fauorem sui, & ob fragilitatem humanæ conditionis, vt in capitulo secundo, de regula. libro sexto, sed exeundo, & dimittendo habitum, vt in themate proponitur, videtur ipso facto deliberasse se nolle profiteri, seu se non posse pati austeritatem clausuræ, & sic confirmatum fuit pro hac vice propositum suum, unde mutato postea nouo proposito, opus erat nouo tempore ad iterum probandum, & deliberandum. Nam ex eodẽ tempore probationis non potuit sequi placentia, & displicentia, & sic etiam monasterium, quia ista sunt aduersan-
4 tia, & una, & eadem res † non debet pati diuersos effectus. præterea ex ijs quæ inordinatè procedunt nil ordinatè sequi potest, de accusat. qualiter, idest: & vbi fundamentum est vitiosum nil tutè superædificari potest, prima
g quæst. 1. cum Paulus, [g] sed iste regressus quem fecit prædictus iuuenis ad dictum monasterium, fuit inordinatus, & vitiosus, nam dictus iuuenis captus, & inuitus detentus rediit ad monasterium. Et sicut matrimonium carnale debet esse liberum, de spon. cum locum, ita & matrimonium spirituale quod maius est ma-
h trimonio carnali, capitulo primo. [h] Sed hic iuuenis per dictos fratres mendicantes in sua deliberatione iam facta, fuit impeditus, & coactus, & sic præsumitur non spontè, seu feruore spiritus redijsse, & quia talis coactio fuit facta operatione fratrum, & per consequens impediuerunt constitutionem, idest annum

probationis, ſub pœna nullitatis. Sed etiam
quòd infra ipſum annum quemlibet non im-
pediant quominus ad ſeculum redeat, prout
de ſua voluntate proceſſit, vt in dicto verſic.
quòd ſi forſan repetitur coniunctim genera-
liter tota prohibitio ibi contra hanc proba-
tionem, &c. prohibitio autem prædictorum
emanauit coniunctim, & ſub principali ver-
bo non præſumatis, ergo receptio poſtea fa-
cta de dicto iuuene non tenuit. Præterea di-
ctus annus probationis, vt ſupra eſt dictum
datur etiam fauore monaſterij: vt monaſte-
rium probet mores ingreſſi; ſi bonos mores
habeat, & ſi voluerint admittant: & ſi malos
mores habeat, puta quia non eſt aptus ad re-
ligionem, vt quia auſteritates regulæ pati nō
poteſt; aut non vult, eum extra remanere vo-
lentem repellant. Sed cum iſte infra proba-
tionis annum fugiendo exiuerit extra mona-
ſterium, & habitum dimiſerit; apparuit eis
quòd bonos mores non habuit, & religioni
aptus non erat: ergo eum repellere debue-
runt, non per violentiam reducere, & ſic con-
tra mentem iuris hoc fecerunt in præiudiciū
monaſterij ſui, & ex dolo ſuo; & ex ijs quæ
contra prohibitionem iuris fecerunt commo-
i dum [i] reportare non debent. Et iſtam par-
tem credo veram de iure quæ difficilibus, &
inconuincibilibus rationibus comprobatur,
& hoc idem videtur ſentire Feder. de Sen. in
opere ſuo. 39.

5 De ſecundo † videlicet, an poſſit libere re-
manere in ſeculo continuando, ſequitur: &
videtur quòd non, nam licet potuerit exire
dictum monaſterium mendicantium, quia nō
erat ibi licitè profeſſus per dicta ſupra in pri
mo quæſito: tamen non vt in ſeculo remane-
ret, ſed ad aliā religionē trāſiret per dictam
profeſſionem, & licet non potuerit ſe obliga-
re dicto monaſterio mendicantium; tamen
obligatus fuit alteri religioni in genere, quia
illud cap. ſecundo, de regu. lib. 6. licet impe-
diat obligationem infra annū in ordine men-
dicantium, vbi contra iuris prohibitionem re
ceptus fuit: remanet tamen obligatus alteri
religioni in genere, vt ibi not. Ioan. And. de-
buit enim exire ſi voluit, vt intraret aliam re-
ligionem, non ad ſeculum redire, vt proba-
tur in d. c. 2. de reg. ergo in ſeculo licite rema
k nere non poteſt. In contrarium no. [k] id quod
dicitur in d. ca. 2. de reg: quòd profeſſio facta
infra annum in ordine mēdicantium obliget
l religioni in genere [l] debet intelligi de profeſ-
ſione vera, & alias legitimè facta per ingreſ-
ſionem, vbi nō obſtaret prohibitio iuris factæ
mendicantibus de non recipiendo infra an-
num probationis, non debet intelligi de illa
decret. ſtat. de reſcript. libro 6. quæ cum per-
mittat canonicum eccleſiæ cathedralis dari
iudicem delegatum: tamen non intelligitur
quominus talis canonicus debeat eſſe ætatis
20. annorum, vt poſſit eſſe iudex, extra de of-
m fic. delegat. cum vigeſimum: [m] licet in mi-
nori ætate poſſit eſſe canonicus eccleſiæ ca-
n thedralis, [n] vt eſt notatum, ſed quòd dicta
profeſſio non fuerit aliàs licita, vel ſit a iure
reprobata, oſtenditur multis rationibus.
Primo quia facta per eum, qui deliberauerat
infra annum probationis non profiteri, & qui
exiuerat monaſterium, & qui prius operanti-
bus fratribus captus eſt inuitus, cum ſuis con-
iunctis detētus, & ad monaſterium reductus,
qui metus præſumitur perduraſſe vſque ad
diem profeſſionis, quia in manibus ipſorum
fratrum erat, de regula. vidua, & quod ibi no.
Item intelligitur quando talis profeſſio facta
fuit in manibus eius qui poteſtatem recipere
ad profeſſionem habet, & incorporare poteſt.
Sed in caſu noſtro tempore receptionis, &
profeſſionis dicti iuuenis per dictos fratres
ipſi erant ſuſpenſi a receptione, nam contra
inhibitionem iuris impediuerunt ipſum iuue-
nem, quominus ad ſeculum rediret intelli-
gendo decret. illam, pront ſuperius dictum
eſt, & ſic non habent poteſtatem recipiendi,
o vel incorporandi [o] religioni, facit ad hoc
quod not. gloſ. in cap. vni. de voto, libro ſex-
6 to, & quòd ibi no. vbi dicit, quòd † is qui pro-
feſſus fuerit religionem non approbatam, te-
net matrimonium ſi poſtea contrahat, etiam
ſi credebat eam approbatam tempore ingreſ-
ſus, & idem tenet Archid. facit etiam ad hoc
quod not. Spec. in Specu. de ſtatu regu. ca. 40.
vbi tenet poſt Io. An. quòd ille qui facit pro-
feſſionem in manibus baratatorum qui erant
illius religionis ſi intendebant tamen illo lo-
co etiam cum illis viuere non eſt cogendus,
alias religionem intrare. Innoc. & Mod. in ca-
pitu. porrectum, de regul: quòd ſi talis con-
trahat matrimonium antequam talis pro-
feſſio fuerit rata habita per eum qui poteſt
incorporare religioni tenet matrimonium,
poſtea non, & idem tenet dominus meus D.
Lapus, Abbas in dicto capitulo vnico, de

voto, videlicet quòd licet is qui profitetur infra annum in ordine mendicantium sit obligatus religioni, & cõtrahatur matrimonium per eum antequam talis professio fuerit rata habita per eum qui potest, tenet matrimoniũ: sic ergo in casu nostro cum talis professio fuerit facta per dictum iuuenem eo animo, vt solum in dicto ordine mendicantium, & cum dictis fratribus, & non cum alijs viueret, de quo sibi potius quam alteri est standum, cum de eius animo quæritur, 34. quæst. 2. in clem.
p de P sent. excommun. si vero ¶ cum concord.
q ibi in gl. signatis, ad hoc vide optimam gloss. in c. vnico, de relig. dom. libro 6. super verbo receptio, cum fecerit dictam professionem in manibus eius qui non poterat incorporare,
r quia suspensus, & excommunicatus [r] restat, vt non debeat aliam religionem intrare, sed licitè potest in seculo remanere, & matrimonium contrahere.

Ad tertium quæsitum, an possit demum te
s stamentum reuocare, [s] & pro libito de nouo testari; Dico breuiter quòd si fecit testamentum simpliciter non facta mentione de professione futura, nec ob † eam, tunc nullum dubium quia vltima voluntas est ambulatoria vsque ad mortem, si ob ingressum, vel profes. futuram tunc profess. existente nulla quæ erat principalis, & testamenti factio quæ erat accessoria, ad hoc quod not. de cler. coniuga. quòd ad te. & in regula accessorium, immo valida existente professione, si dictum iuue-
t nem seduxerunt, seu induxerunt [t] dicti fratres ad religionem cupiditate auaritiæ, & vt bona sua haberent, quem sciebant diuitem, vt dicitur esse notorium, recepta persona perdunt bona, & res remanent hæredibus
u secularibus, 20. q. 1. constituit, [u] multo fortius si professio quæ non tenuit fuit facta in loco dictorum bonorum, debent eidem iuueni remanere non obstante testamẽto facto ad suasionem dictorum fratrum ex causa prædicta propter paritatem, vel maioritatem rationis, de rescrip. inter cætera.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In Dei.] *Hoc con. seu Allega. pro not. citant Gem. in c. 2. post num. 11. & in c. constitutionem, §. in alijs, post nu. 11. & Fran. in d. c. 2. post nu. 6. super gl. in ver. vestro, & in c. seq. post num. 3. & 9. de reg. lib. 6. Fel. in c. in præsentia, post num. 9. & 10. D. meus, post nu. 7. de probat.*

b ¶ Annum xv.] *Qui totus est probationis annus, & hoc dictum Lapi sequitur Apostil. ad Gemin. in d. c. 1. §. quod si post princ. Ampliat ibi Gem. post num. 4. quòd totus ille annus 15. sit annus probationis quantocunque tempore steterit ante pubertatẽ, & sic non solum si in 14. vt hic introiuerit, sed etiam si a primis annis, & semper ibi steterit.*

c ¶ Coniugantur.] *Amplio vt tempora etiam coniugantur in diuersis personis, pro vt dicimus tempora vsucapionis ex persona defuncti, & hæredis coniungi, l. cum miles, iuxta veriorem intellectum, ff. qui. ex cau. maio. l. 2. §. etiam hæredi, & l. qui cura pro hærede. ff. pro empto. l. Pomponius, §. quæsitum, & §. sed et legatario, ff. de acqu. possess. Amplio etiam ad materias spirituales, vt tempora consuetudinis, seu quasi possessionis prædecessoris, & successoris coniugantur, c. placuit, versicu. quòd si ab eo qui in causa 16. quæst. 3. cap. cum ecclesia sutrina, post princ. ibi quòd cum in episcoporum electionib. &c. de caus. poss. & prop. c. cum de beneficio, ibi quod tanto tempore ab vno, vel pluribus, vbi ad hoc not. Gem. 2. not. de præben. lib. 6.*

d ¶ Ad Apostolicam.] *Vbi videatur omnino Abb. num. 9. & ibi Apostil. ad hanc Allega. se remittit, quam tamen corruptè citat.*

e ¶ Tempore.] *In dubio interpretatio facienda est de tempore continuo, non interpollato, l. 3. cum gl. penul. l. naturaliter, & l. nunquam, ff. de vsucapio. Et in terminis nostris, quod ingressus religionem post sex menses exiens, rursus rediens, & commorans per sex alios menses non dicatur tacitè professus, nec tempora illa coniugãtur firmat Bartol. in l. finali, §. quoties, num. 2. Paul. Castren. numero 3. ff. de publicatio. Ang. in l. si idem cum eodem, in prin. ff. de iurisd.*

iurisd.omn.iud.Barb.in conf posito post omnia con. Alexand.volum.4.num.2.vers et adduco quod voluit, & ipse Alex.conf.34. num.1.volum.5.Phil.Franc.qui Lap. hic sequitur in cap.eum qui.ante num.4. de re gu.iur.lib.6.

f ¶ Per.] Vide quæ scripsi in 21.q. Regu.de Anna.in gl.Facul.§.ac etiam,in ver.Et in propriis terminis Lapi per Anch.idem cōcludentem in cap.1.in 7.not. de re. iur. lib. sexto, & Anchar. sequitur Paul. Castren. in alleg.l.fina.§.quoties,post num.3.ff. de public. Idem etiam quod Lap. hic voluit Gemin.in alleg.cap.1.§.qui vero,in primo notab.& ibi Apostil. remittit se ad Lap. hic,quem corruptè citans Franc. sequitur Franc.in dicto cap.1.col.1.ad finem,de regu.iur.lib.6.

g ¶ Cum Paulus.] Et cap.finali,de coniug. seru.Gemin.in cap.2.num.13.de regu.iur. lib.6.

h ¶ Cap. 1.] Supple quod met. cau. Ad hoc etiam est tex.in c.cum locum, & in c.gemma de spon.ac in c.2.de eo,qui dux.in mat. quam pol.per adult.

i ¶ Commodum.] Ad text.in l.si vero, vers.Item alio rescripto, cum gl.in ver.remissio.ff.loca in l.siue hæreditaria, & ibi gl.in ver.consequidat,concordan.ff.de neg. gestis,& facit tex.in l.meminerint,& in l. seq. C.vnde ui.

K ¶ In contrarium.] Idem quod Lap. hic tenere videtur Gasp.Cald.conf.26. de reg. Opinio verò contraria quod immo matrimonium sequens dirimat, & inducat votū solemne veriorem contra Lap. putat Ioan. Brunel.in tract.de spon.& matr. concl.71. dub.2.num.8.vide rationes,& authoritates,quas ibi adducit.

l ¶ In genere.] De duplici obligatione, altera quæ fit Deo,altera qua quis obligatur regulę,& de huiusmodi religione in genere,& in specie videantur etiam Cald. consil 26.professus,post prin.de regula. Abb. & alii in cap.1.quod met.cau.Gem.in cap. constitutionem,§.in aliis,num.11.de regu. lib.6.reassumit dicta Lapi nostri hic, quos in primo membro concordare dicit,secus in secundo.

m ¶ Cum vigesimum.] Et glos.in d.capit. statutum,in uer.canonicis,ac Sarnen.super eodem, cap.statutum, numero 26. qui sequitur Lap. hic.

n ¶ Cathedralis.] Quę ętas requiratur pro canonicatu in cathedrali diuersę fuerunt opin.vt late prosequor in prima quæstione 18.Regu. Cancel. vbi numero 3. concludo quod de iure ætas maior septennio sufficiat. Regula tamen illa Cancel. annum decimum quartum completum requirit.

o ¶ Incorporandi] Idem inf. Alle.86. in causa, post num.3. Requiritur potestas incorporādi,alioqui professio neque in specie,ne in genere subsistit,Cald.conf.5.puto nouum,colum.2. vers. & probatur per supradicta,de regula. Et notandum est hic quod quando actus peccat in forma,professio neque in specie, neque in genere tenet, & ad hoc citant Lap.hic Gemin. in c. constitutionem,col.4.post numerum 11. de regula,lib.6.& Paris.conf.65.difficultas, numero 6. vol.4.

p ¶ In clem.] Legendum est.c.in lectum, & ibi glos.2.exponit illud verbum, de quo in tex.per securitatem, i.iusiurandum.

q ¶ Si vero.] Supple tu,2.Quod aūt animus, & intentio qui incogniti sunt, iuramento probari possint, uoluit idem Lap.infra alleg.94.quidam presbyter,num. quinto,& probo in quarta quæstio. Regu.Cancel.numero 2.

r ¶ Excommunicatus.] Qui eo ipso suspensus est ab administratione,c.1.& c.ordinationes.9.q.1.cap. veritatis, de dolo. & contumac.& Cald.conf.de sent.excommu. ubi subdit quòd consequenter durante excommunicatione non potuit recipere ad professionem.

s Testamētum reuocare.] Hoc dictum Lapi reassumit, & simpliciter sequitur cum distin-

distinctionibus de quibus hic Gemin.in c. non solum,num.11. uers.sed Lap. de regu. lib.6.& cum Gem.transit ibi Franc. col.2. u post num.6.

1 ¶ Induxerunt.] *Sequitur Geminia.in allegat.capit.non solum, num.11.versic. Si vero erat professio. Idem etiam voluerunt Spec.de stat.monac.§.finali, versus finem, versicu.Tamen si ingrediatur a monachis, &c.& Bald.in auth.si qua mulier, numero 13.in vltima quaest. C.de sacrosan. eccl. Dubium autem magnum est quid si non totum monasterium, vel maior pars fuerit in culpa,sed aliqui religiosi induxerũt,seu seduxerunt? videtur dicendum quòd hoc casu non possit monasterio imputari, nec delictum aliquarum personarum in damnum monasterij conuertendum sit ad text. in cap.si episcopum,16. quaestio.6. capitu. cum venerabilis,§.intelleximus, uersiculo quia tamen delictum personae in damnum ecclesiae redundare non debet.de except.& in c.delictum personę,de reg.iur.libro 6.Et in proprijs terminis nostris ita concludit Abb.in c.dudum,ante num.10.vers.Et limitarem quando totum monasterium fuit in culpa,de cõuer.coniu.D.meus Phil.Dec. de hoc dubitauit,& in contraria opin.residere videtur in c.in praesentia, nume.8. de probat. vbi postquam citauit hanc Alleg. & dedit limi.ad dictum Lapi,hic vult hãc conclus Lapi indistinctè procedere,duas rationes adducens, quarum altera est quia hic non potest considerari pręiudicium ecclesiae,ex quo monasterio non sunt bona licite acquisita. Altera est qa potius sumus in iure quaerendo, quam quaesito. Et pro hac vltima opin.quòd indistinctè seductio, monasterio, & monachatui obstet adduco illud,uoluntarium militem vult Christus, non coactum,c.presens,20.quaest.3.& per Fel.qui Lap.hic sequitur in c. in praesentia, post num.10. vbi subdit quod seductio arguit affectionem rerum,non personae.Idem sentit D.meus cons.31.versus fin.Haec sunt subtilia,& disputabilia, & facilè vtraque pars sustineri posset.*

¶ Constituit.] *Idem voluerunt Specu.de sta. monac.§.fin.colum.fin. vers. excipitur tamen si vt ingrediatur. Abb. & Fel.in alleg.c.in praesentia, de probat.nume.9.& seq.vbi hunc citat,& sequitur, & ibidem D.meus Phil.Dec.num.7. Lapum etiam sequitur Gemin.in cap.non solum, nume.11. de reg. lib.6. Idem etiam voluit Corset.in suis sing.in ver. relig. incipit si aliqui religiosi dolo inducant aliquem ad religionem vt lucrentur bona sua.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicationis sententia, an cadat in illum per quem nõ stat quin ad id quod sub poena excommunicationis praecipitur, fiat.*

2 *Excommunicatio est poena, seu medicina inducta a iure positiuo, nec incurritur nisi in casu a iure expresso.*

3 *Excommunicatio lata post appellationem legitimam,in quibus casibus dicatur ipso iure nulla.*

4 *Sententia excommunicationis lata in diem sub conditione, non obligat si ille contra quem lata fuit efficitur alterius fori.*

5 *Sententia excommunicationis suspẽsa per appellationem legitimam non conualescit.Sententia excommunicationis, aut statim ligat,aut statim non ligat.*

6 *Excommunicatus ingrediens religionem absolui potest a praelato illius religionis.*

7 *Ordinarius,non debet propter suspitionem non certam reputare aliquem excommunicatum.*

8 *Transiens ad aliquam nouam religionem, & suppositus nouo praelato desinit esse subditus primi.*

ALLEGATIO XLVII.

1 a Magister † hospitalis [a] sancti Iacobi de Alto passu Lucan. diœces. per suas literas citari fecit fratrẽ Albertum de Prato professum dicti hospitalis de licentia sui prælati in terra Pistorien. diœces. commorantem, quatenus ipse indigeret pro facto hospitalis secum loqui personaliter, coram eo deberet personaliter comparere infra certum terminum peremptorium sub excommunicationis pœna vbicunque noscat. ipsum magistrum residentiam facere, infra quem terminum, idem frater Albertus sentiens se ex dicta citatione grauatum: tum quia citabatur ad locum incertum: tum quia ad locum in quo consueuerat dictus magister residentiam facere eo tempore propter notorias guerras non poterat sine mortis periculo adire, & ex alijs causis, coram authentica persona ad sedem apostolicam appellauit, postquam appellationem, & appellatione ipsa nondum deserta, idem magister prætendens occasionibus prædictis fratrem Albertum fore contumacem in eum sententiam excommunicationis protulit. Postea idem frater Albertus transiuit ad alium ordinem legitimè, & ibi ad cautelam non fatendo se excommunicatum, a prælato suo dicti ordinis fuit absolutus a dicta excommunicationis sententia, super quibus ordinarius hęsitat. An idem frater Albertus sit excommunicatus, & conscientia remordente non admittit illum ad diuina officia, & ad alia ad quæ excommunicatus non debet admitti; petitur vt declaretur idem ordinarius de prędictis. Et vt possit clarificari animus, & conscientia dicti ordinarij, sunt duo præmittendã, & præsumẽda, aliàs prę supposita. 2 † Vnum est quòd excommunicatio est pœna, seu medicina inducta a iure positiuo, & non incurritur nisi in casu expresso a iure, de sentent. b excommun. is qui. [b] libro 6. & de ea, vel eius absolutione, vel nullitate, stari debet, & iudicari secundum regulas a iure positiuo traditas, & si regulæ sunt obscuræ, vel aduersantes c videantur, standum est gloss. [c] ordinarijs d nisi sint reprobatæ [d] ex dictis famosorum doctorum, & expertorum, quia cuilibet in arte sua perito credendum est, de frigi. fraternitatis. Aliud est quòd nemo est vitandus pro excommunicato, nisi appareat, vel probari possit: imo & habens certitudinem de excommunicatione, si est occulta, non est vitandus in publico, de sent. excommunic. cum non ab e homine. [e]

3 His † præmissis est sciendum quod vna regula tradita a iure in materia excommunicationis est: quòd excommunicatio lata post appellationem legitimam est nulla ipso iure, de sentent. excommunicatio. licet, libro sexto. f [f] Etiam quatuor casus memorat gloss. nullitatis de sentent. excommun. lib. 6. super ver. ad g cautelam. [g]

Alia regula est quòd sententia excommunicationis lata sub conditione suspenditur, h & non ligat per [h] appellationem interpositam ante conditionem extantem [i] de appell. præterea.

4 Alia † regula est quòd sententia excommunicationis lata in diem, vel sub conditione, si ille contra quem lata fuit talis sententia, efficitur alterius fori, talis sententia non obligat hoc not. Arch. in decr. 3. de const. lib. 6. dicens K Damasum hoc tenere Ioan. Andr. [k] quæstione proposita in regula iuris cum sunt iura partium circa finem dicit hoc esse verum si cesset causa excommunicationis, puta excommunicatus erat si non faceret residẽtiam infra mensem in beneficio, vel illius ratione non reciperet ordines, infra tempus contraxit matrimonium, vel translatus est ad aliud beneficium primo dimisso & huiusmodi.

5 Alia † est quòd sententia excommunicationis suspensa per appellationem legitimam non conualescit licet appellatio sit deserta, quia sententia excommunic. aut statim ligat, aut statim non ligat, hoc not. glos. ord. in decret. venerabilis, de sent. excommun. lib. 6. super verbo appellationem, & circa hoc latius in libello allegationum mearum allegatione i prima, [i] vbi istud apertè per multa iura probatur.

6 Alia regula est quòd † excommunicatus m ingrediens religionẽ [m] absolui potest a prælato illius religionis, extra de sentent. excommunic. cum illorum. Et licet tex. loquatur de excommunicatione lata a iure, idem de excommunicatione lata ab homine debet intelligi, quia vbi permittitur absolutio a sententia excommunicationis lata a iure, in casu in quo aliàs est inhibita: & maximè quando abso-

absolutiò est reseruata Papæ, fortius videtur permissa absolutio a sententia excommunicationis lata ab homine. Nam in primo casu per mittitur, vt tollatur euagandi materia. In secundo casu est impossibilitas iuris, quia primus prælatus cuius subditus non est potest illum absoluere. Si secundus non posset absoluere rediremus ad primum inconueniens: videlicet vt cogeretur ire ad curiam contra rationem illius decret. cum illorum. Ex omnibus istis regulis, & qualibet earum de per se, infertur sufficienter ad casum prædictum, & ostenditur luce clarius dictum fratrem Albertum non fore excommunicatum, & prædictum ordinarium debere omnem sibi rubiginem, & scrupulum conscientiæ remouere, & illam reformare ex prædictis, & infra dicendis. Et primo ex primo præsupposito videlicet, quòd sententia excommu. a regulis positis, tenet, vel non; & valet absolutio, vel non; & sic patet, quòd ordinarius debeat acquie-
7 scere regulis scriptis in iure. Ex † secundo præsupposito patet, quòd non debet ordinarius propter suspicionem suspectam, & non certã, reputare aliquem excommunicatum, & pro excommunicato repellere. Deinde ex prima regula clarè potest cognoscere dictum fratrem Albertum dicta excommunicatione nõ ligatum: nam apparet, quòd idem frater Albertus a dicta citatione de eo facta, & excommunicatione in eum lata, vel comminata per dictum magistrum, subditus adhuc, post & ante latam sententiam, quòd plus est appellauit in forma legitima, ex suis causis, & a iure approbatis, & sic fuit appellatio iusta, quod patet, quia excommunicatio non ligauit, quia post appellationem ligare non potuit, vt prædicta regula prima. Sed quòd appellatio fuerit ex causis iustis, patet in themate: nam fuit citatus ad locum incertum, quod vt notum est de iure fieri non potest; de rescrip. c. vlt. & ibi
n not. glo. super ver. indeterminate, [n] & sic fuit grauatus, & sic licuit appellare de appel. vt de
o bitus. Itẽ quia locus consuetæ residentiæ [o] adiri notoriè non poterat sine mortis periculo,
p quod fieri nõ potuit. de appel. ex parte P cum ibi notatis, & sic etiam grauatus fuit, & licuit
q appellare, [q] vt ibi, & in dicta decre. vt debitus. Item hoc idem patet ex secunda regula supra dicta, nam pendente conditione supradicta, sub qua fuit excommunicatus; idem frater Albertus appellauit, vt patet ex dicta citatione,

& data appellatione: ergo fuit suspensa dicta sententia, vt in dicta regula. Item hoc idem patet ex tertia regula. Nam pendente dicta sententia conditionali aduersus dictum fratrem Albertum, idem frater Albertus transiuit ad aliam religionem, & factus est alterius fori, ergo secundum opin. Archid. de qua supra, in tertia regula non fuit ligatus, immo etiam nec secundum dictam opin. Ioan. And. nam per dictum ingressum cessauit causa excommunicationis latæ, nam excommunicabitur si non iret ad conferendum cum dicto magistro super negocijs dicti hospitalis. Sed patet, quòd non potest, quia aliam religionem intrauit; nec spectabat ad eum, nec cogi poterat ire ad conferendum de negocijs hospitalis, cum potius contemplationi, & orationi in sua religione vacare debebat: hoc patet ex quarta regula. Nam licet dictus frater Albertus dictam appellationem non fuit prosecutus, tamen sufficit, quòd tempore quo fuit interposita suspenderet ipsam excommunicationem: vt patet ex alleg. in dicta quarta
8 regula. † item patet hic quinta regula. Nam idem frater Albertus transiens ad aliam religionem, & suppositus nouo prælato, desijt esse subditus primi, & sic ut cessaret materia euagandi cum a primo non posset absolui,
r potuit a secundo, [r] vt patet in allegat. in dicta quinta regula. Saluet igitur animum, & constitutionem sui prædicti ordinis, & dictum fratrem Albertum religiosum ætatis, & bene dispositum respiciat benigno oculo, & fauores suos humiliter impendat, quia verè prædicta de iure vera sunt probata, paratus adhuc si quod dubium restat iura declarationis super omni dubio reducere. Lapus.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Magister hospitalis.] *Hic hospitalarius, seu hospitali præfectus dici potest. De magistro hospitalis loquitur Hostien. in cap. quia nos, post medium, vers. & iste intellectus, de appellat. sic & magnus magister, seu magister Hierosolymitanus dicitur idem qui in inscriptione, cap. canonica, vbi Honorius III. scribit magistro, & fratribus Hospitalis Hierosolymitani, de sent. excõ. de quo etiã pulchrè, & latè per Oldr. cons. 128.*

conf.128 quoniam. Senis appellatur Dominus Hospitalis, Brixiæ Massarius hospitalis. Massarius etiam dicitur Hospitalis S. Lazari diœcesis Sarzanen. prout per Sozzi.conf.181.visis capitulis, in princ.lib.2. Magister etiam appellabatur, & hodie appellatur totius Religionis S. Lazari prout in Bulla Pij IIII. Confirmationis, innocationis, & ampliationis priuilegiorum Religionis S. Lazari, vbi recensentur plura priuilegia, & facultates aliorum summorum Pontificum. Hos etiam hospitalarios Orphanotrophos nuncupare possumus. iuxta tex.in l.Orphanotrophos, C. de episc. & cleric.§.fi.in Authen. de eccles.tit. & sic ut tutores, vel curatores, seu tutoribus, vel curatoribus similes, vt etiam per Bald.in l.beneficium, in 1.lectu. post num.6. ff. de constitu princ.& per alios quos adduco in 10. quæst.Regu.de Anna. num. 4.

b ¶ Is qui.] *Tex.ille, & glo. & Docto. probant duo, quòd irregularitas a iure positiuo sit inducta, non autem a diuino. Rursus quòd irregularitas non censeatur inducta, nisi expreßè iure cautum inueniatur, idem voluit Nico. Mil.in Reper.in ver. irregularis nullus est de iure diuino, & in uersic. irregularitatem nullus incurrit, nisi in casibus expressis in iure. & Paris.cõs.27. quandoque, numero 27. volum.4.*

c ¶ Glossis.] *Magna est glo.authoritas, & quando illi standum sit vide Iac. Butr. in l.vni.ad fi. C.qui sua iuris Bar. in l. ut uim. de iust.& iu.post num 8.& ibi post alios latè per Ias.num.34.per D.meũ eo. & latius ibidem per Claud. Seysel. num. 175. cum pluribus seq.& per Syl.nuptia.Io.Neuiza. lib.5.num.25.uers.etiam si esset opin.glos. Imol. in l. 1. ff. de uulga. & Grat. respon. 1.num.16.& seq.lib.2. & cui opinioni inter doctores, & quando Glossæ standum sit uide in tracta. Matthæi Mathesi.de elect. opin.& per Ioan.Franc. Paui.in prælu.extrauag.col.3.qui Lap.hic citare uoluit, ad quem se remittit circa opi. glossæ sequendã.*

d ¶ Reprobatæ.] *Si glossa reprobata non reperiatur pro comprobata debet haberi, & tũc dici potest, quòd eam omnes sequantur, ex quo nullus ab ea dissentit, argum.tex. in l.item, quod Sabinus, in fin.ff.de hær. instit. in l.inter omnes, in princ.iun. glo. iuxta secundam solutionem, ff qui satis. cogan. & And.Tiraquel. de utr. retra. par.1.glos.4. § 35.post num. 45.*

e ¶ Cum non ab homine.] *Et ibi per gl.1. & per Abb.super dicta glo. num. 7. & in 3.no.nu.4.vide Innoc. in c. in nostra in ver. operis.post num.2.& Anto.de Butr.in 5. oppo.de coha.cler.Fed.de Sen.cons.267. ad ea.Mil.in reper.in ver.excommunicatus occultus non est vitandus, & infra alleg.25. an oporteat, post num.6. vers.tamen prætextu criminis.omnino, Felyn.in c. Rodulphus,num.39. de rescript. & Cassa. Dec 1. de præben. vbi etiam qui actus reddantur validi, vel inualidi gesti per excommunicatum occultum, vel in eius fauorem. Et si excommunicatus appellauerit, & dubitetur an appellatio præceßerit, an excommunicatio, quomodo in dubio iudicandum sit. disputat, Ioan. And. in regula cum sunt, in 1.quæst.lib 6.Concludendum est, quòd aßerenti se excommunicatum post appellationem probandi onus incumbit. Rot.316.not. quòd vbi in antiq.Felyn.in c.cum tu, col.3. in princ.de testib.Lamber.de iu. patr.lib.2. par.2.quæst.1.art.25.num.5. & Rebuff.de nomina.quæst. 14.num.16.*

f ¶ Lib.6.] *Idem voluit Lap.supra alleg.1. num.2. & hæc opin. communiter tenetur, vt per Paris.cons.28.ad resolutionem, numero 28. volum.4.*

g ¶ Ad cautelam.] *Videlicet in cap. præsenti, vbi plures alij casus vltra quatuor de quibus hic numerantur. Octo casus de quibus per dictam gloss. ponit etiam Hostien. in c.solet, colum.1.in fi.in vers.nullam, eod. tit.& lib.& illam glo.in vers. ad cautelam citat, ad illam se remittens Mil.in repert. in vers. sententia excommunicationis quibus*

bus casibus nulla sit.

h ¶ Per.] *Legerem propter, vel post. Idem supra alleg.1.num.2.vbi addo.& infra 73. prælatus,num.4.*

i ¶ Conditionem extantem.] *Hic supponere videtur, quòd a sententia excommunicationis conditionalis, ante cond tionem extantem quandocunque appellari possit, & sic etiam post decendium. Idem videtur velle infra alleg.73.prælatus,ante num.3. idem voluit Gemin.post Lap. Abb. in c.1. §.caueant, colum.2. versic. Sed dic de sent. excommun. lib.6. Et magis clare glo.2. & Abb.in alleg.hic,cap.præterea,dic tu,2.de appell.nu.8. vbi ipse Abb. ponit tres opin. & hanc dicit esse communem. Illam etiam communem asserunt, & defendunt ibidem Franc.super illa glo. colum.3. & D.meus, num.7 subdens,quòd ab illa communi recedendum non est. Aduertendum tamen est, quòd Abb. vbi supra subdit secundam opin. videlicet, quòd infra decendium a die sententiæ latæ sit appellandum, veriorem putat, pro qua plura adducit. Videatur ibi Apostil.in ver.secunda,hæc opin.in qua residet Abb. semper mihi verior visa fuit, eamque pluries Romæ seruari uidi.*

K ¶ Ioan And.] *Ad quem etiam se remittunt Fede.de Sen.cons.97.quoniam, nu.4. vers.non ob.Gemin.in c.2. post num.17. in 3. quæst. ubi Apostil. hanc alleg.citat ad eam se remittens. de constit. lib.6. Abb. in c.penult.num.10.de foro compet. & in alleg.c.præterea,2.colum.penult.vide glo.in vers sub excommunicationis,in c.salonitanæ.63.dist.& glo.in vers.subditi,in c.a nobis, 1.de sent. excommu. Auch. cons.158. ex narratis,col.fi.in vlt.quæsito, & Andr. Tiraq.qui ad Lap. se remittit. de vt.retra. par.1. gloss. 10.§.1.versic. adeo autem lædit. num.51.*

l ¶ Alleg. 1.] *Videlicet num. 5. ubi etiam aliqua addo, idem uoluit post But. Mil. in reper. in uers. excommunicatio facta post legitimam appellatio. uide in simi. Dec. Cass.1.primam, ad fin.de præb.*

m ¶ Religionem.] *Supponit, quòd excommunicatus effici possit monachus, & religionem profiteri, Ioan. And.in c.dolo facit.post medium.uer.tertio contra superius, de reg.iur.lib.6.Bal. in l.quæ sub prætextu, post num.3.C.de sacros. eccle. Ioan. Firma. de episco. lib. 1. quæst. 2. ante num. 5. & Rocc.de iu.patro.in uer.competens, nu.20. quæst.8.Hoc tamē sacris theologis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ relinquendum determinationi censeo.*

n ¶ Indeterminatæ.] *Bar.Bald. & omnes in l.si ut proponis,C.quomo.& quan.iud. et ad alia quæ adduco in 35. quæst. Regu. de Anna. post num. 15. & Lap. hic sequitur, Ioan.Firma.de episco.lib.1.par.2. post numerum 3.quæst.3.*

o ¶ Consuetæ residentiæ.] *Citatus enim comparere debet ubi maiores ius reddere consueuere,l.cum sententiam,C.de sentent. & interlo. Bart. & alij in l.si ut proponis, 2.C. quomo. & quan.iud. & latè tracto in 58.q.Reg.de Anna. num.2. & seq.*

p ¶ Ex parte.] *Dic tu. 1. pro quo etiam est pulcher tex.in clem.pastoralis, §.notorium quippe,de re iudi.uideatur Oldrad.cons.43. quæritur utrum citatio,num.9. Alexand. in l.recusare,§.si quis alio,num.5.ff.ad trebel.Mar.Sozzi.in tract. citatio,art.18. nu. 5.in 5.quæst. vbi etiam quot modis considerari possit locus non tutus.*

q ¶ Appellare.] *Idem uoluit Rot.15.no. ubi.in antiq latè per Alex.in alleg. l.recusare,§.si quis alio.nu.8.post alterum, Imol. ff.ad trebel.quem sequuntur,Fely.in c. cum ordinem,post num.13. uers. sed reuera. de rescr.& Paris cons.28.ad resolutionem,numero 5. uolum. 4.*

r ¶ A secundo] *Et sic a suo proprio prælato cui tunc subest,ut d.c.cum illorum,§.penult. ibi eorum prælati, &c. & postea ibi per Abbatem proprium, &c. de sentent. excommun. Et cum iste translatus a primo sit exemptus, ille iurisdictionem, uel potestatem*

ftatem aliquam in hunc exercere non poterit, ex quo exemptio operatur iurisdictionis priuationem, & libertatem iuxta mentem Gemin. in c. 1. in 1. not. de priuil. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus an possit agere sine capitu. aut capitulum sine prælato.*

2 *Prælatus quo ad bona, potest dupliciter considerari.*

3 *Prælatus quare dicatur discretus.*

4 *Prælatus tenetur ex officio suo congregationum suarum negocia procurare.*

5 *Abbas conueniendus est pro tota ecclesia sibi subiecta ubi bona temporalia subiecta sunt monasterio.*

6 *Prælatus non debet grauiora negocia, sine consilio facere, & num. 8.*

7 *Bona generaliter esse diuisa inter prælatum & capitulum qualiter sit intelligendum.*

9 *Prælatus & quicunque administrationē habens ubicunque potest agere, & defendere potest, & procuratorem constituere.*

ALLEGATIO XLVIII.

1 Licet materia an † prælatus sine capitulo, vel capitulum sine prælato agere possint, vel vnus sine alio conueniri, antiqua sit, & trita per Doctores: tamen quia singulis diebus de hoc in iudicijs inter causidicos disceptatur, & prompti sunt procuratores hanc exceptionē proponere; idcirco ne tam sæpè pro isto articulo laborare cogaris in reuolutione cartarū hanc vide quam in ipso articulo de discreto,
a & diuite clientulo [a] allegaturus sum, in ijs scriptis plenius solito transferam, quæ de ipsa materia dici possunt, vt hæc quæ scripsero, futuris allegare sine librorum reuolutione
2 sufficiant, & primo † distinguo de prælato. Nam quidam habent bona communia, & hoc est de iure communi, alio non dato: quia caput, canonici, vel monachi membra censentur esse, c. nouit. & c. quanto, de ijs quæ fin. a b prælat. sine consensu capituli. [b] aliqui sunt prælati, qui habent bona discreta, & diuisa a suis capitulis, & conuentibus, ita quòd diuisa est administratio inter eos.

3 Pro cuius † declaratione dicebat Goff. in
c ca. edoceri. [c] de rescript. & Ioan. And. post eū, Innoc. super ver. discreta, ꝙ discretus idem est, ꝙ deputatus, vt quia pars possessionis deputata est ad vsum prælati, & pars ad vsum illorum de capitulo hoc est, quod dicit text. in cap. edoceri. de rescript. Examinemus ergo quodlibet membrum de per se, & ꝙ prælatus loci monasterij, vel ecclesiæ in quibus bona sunt communia non discreta, vel diuisa, possit
d per se sine capitulo agere [d] pro rebus monasterij, vel defendere, videtur probari posse in multis iuribus, & maximè per præall. decre. edoceri vbi expressè dicit, ꝙ Abbas propter rescriptum impetratum contra eos nulla de conuentibus habita mentione, tenetur respondere super causis, quæ pertinent ad eosdem, &
4 conuentus, ergo super omnibus. Et † reddit textus rationem, quia ex officio suo tenetur congregationum suarum negocia procurare. Ergo expressè loquitur vbi bona sunt communia, hoc idem probatur in c. nulla. 17. q. 2. vbi expressè dicit tex. ꝙ tota potestas est Abbatis, ergo per se Abbas sine monachis agere poterit, hoc idem videtur probari per decre. fi. de fo. compe. vers. episcopus solus coactus fuit respondere aduersarijs, ad idem de iura. calum. c. fi. vbi patet, ꝙ episcopus per seipsum potest in iudicio litigare, hoc idem placet Innoc. in c. 1. lib. 6. & tractat Io. And. in d. §. in nouella, hoc idem dicit Arch. de pœnis, c. fi. lib. 6. & tractat Ioan. And. ibidem in nouel. hoc idē tenet glo. ord. in c. fi. 88. dist. quæ dicit vbi bona sunt communia cōuenitur prælatus; si sint diuisa, quilibet pro parte sua; quam gl. ibidem videtur approbare Archid. idem videtur dicere Io. And. Inn. & Host. in c. ex literis, de proba. Ioan. And. hoc no. expressè, in c. inter dilectos, de fi. instrum. super prima glo. vbi dicit per illam decre. probari, ꝙ prælatus potest esse in causa ecclesiæ per se solum, Hostien. in c. edoceri. de rescript. dicit se mirari, quòd de ipso dubitetur, qui habet generalem cum libera. de elect. cum nobis olim; cum constet miserum præceptorem per se posse agere. de fi. instrum. c. 1. perpetuus, & de iudi. cum deputati, aliàs frustra tractarent doctores, an præ-
e latus ante litem cōtestatam daret procura. [e] &

tenet,

tenet, q̄ sic Inn.in c.cum causam.de iuramen.
calum.25.q.4.quia episcopi.vbi glo.plene tra
5 ctat.Item Inno.in c.cum iudæi.inter. † de ver.
sign.super ver.capellę,dicit quòd conuenitur
Abbas pro ecclesia subiecta quādo tempora-
lia illius ecclesiæ subiecta sunt monasterio.vt
no.secundum eum licet admittatur episcopus
ad agendum pro ecclesia sibi subiecta. de suc.
ab intest.c.3.de priuil.cum olim, & defendit,
non tamen admittitur, nisi cum satisdatione
iudicatum solui.Et hoc idem a simili secundũ
eum dicendum est Abbati remitti. ad restitut.
spol.cum causam.ibi expressè tenet,quòd su-
periores pro ecclesijs subiectis, maximè in
f præceptorijs [f] vbi pro libito ponunt, & remo
g uent præceptores [g] possunt agere, & conue-
niri. Nec obstat secundum eum de rescr. edo-
ceri,quæ videtur velle, q̄ si administrationes
sunt diuisæ ille solus agat,qui est administra-
tor.Nam secundum eum illa decret.intelligi-
tur vbi nulla iusta causa subest quare alius
agat, ita loquitur vbi sunt administrationes
diuisæ penitus.Sed inter episcopos, & subdi-
tos ministrationes non sunt diuisæ, immo ad-
ministrabunt vnus sub alio. Et idem secundũ
eum de alijs, qui remouēt minores ministros
quando volunt,vt templarij,& alij huiusmo-
di.Item q̄ Abbas solus superior agat, & con-
ueniatur pro ecclesijs subiectis,maximè quan
do habet eas in proprios vsus; clarè probat,
Innoc.in decre.cum venerabile,de reli. do. &
est ratio,quia sicut minister ibi deputatus; de
iudi. deputati. ita & fortius ipse Abbas supe-
rior, quia vna censetur administratio ambo-
rum.Item Innoc.in c.cum deputati. de iudic.
dicit. prædicta vera etiam si talem præcepto-
rem talis superior remouere non possit sine
6 consilio † sui capituli: quia nec etiam præla-
h tus alia maiora, & grauiora [h] negocia debet
facere sine consilio, & hoc expressè tenet in
c. edoceri. de rescri. vbi respondet ad illa, &
ibi dicit plus, quia si sunt bona communiter
discreta, sed conuentus habet alias possessio-
nes pro suis vestibus deputatas, vel huiusmo-
di, & prælatus habet pro suis reliquas alias;
tunc Abbas pro se, vel pro dictis omnibus
aget sine consensu capituli, sed vbi bona sunt
communia generaliter discreta,idest,quia di-
uisæ sunt possessiones omnes, & vnā partem
habet episcopus generaliter pro omnibus in-
cumbentibus sibi, tunc quilibet aget pro par-
te sua; ponit etiam ipse Innoc. in dicta decre.

edoceri. super ver. congregationem obscurò.
7 Tertium membrum, † quòd quidam fatentur
se non intelligere scilicet quando generaliter
bona sunt diuisa inter prælatum & capitulũ:
vt supra dictum est, tamen aliqua res reman-
sit communis inter eos: exemplum apparere
potest in duobus dominis Mediolanen. Bar-
naboue scilicet, & Galeatio, qui omnia bona
diuiserant, & solum ciuitatem Mediolanen.
retinent communem; tunc pro tali re, nec præ
latus sine capitulo, nec capitulum, sine præla-
to agere potest: ratio, quia licet vbi bona sunt
communia agat abbas solus, qui habet admi-
nistrationem in parte contingente capitulum,
ita & in dicta vna re, quia tali casu remansit
administratio prælato, sed sequitur monaste-
rium generalis diuisio, & in diuisis quilibet
per se agit. ita etiam in ista vnica communi
quilibet pro parte sua debet conuenire, & in-
teruenire, quia remansit communis res. Sed
non eius administratio, & ita intelligo Doct.
scilicet Inn. quem multi fatentur se non intel
ligere.Compos.in d.c. edoceri. vbi firmat istā
opin.per verba clarissima Spec.de actore.ver.
i item obijcitur [i] recitat omnes opin. & firmat
prædictam opin.Innoc. scilicet, quòd in om-
nibus prælatus agit sine cōsensu capituli, etiā
in diuisis pro parte sua. Secus dicit in capitu-
lo, quia in diuisis non agit sine consensu præ-
lati. De secundo membro quando administra
tio est diuisa potest esse: vt supra proximo
membro tetigi tribus modis. Primo quòd quę-
dam possessiones sint deputatæ pro capitulo,
& monachis, vel canonicis pro suis vestibus,
calciamentis, vel huiusmodi. Et episcopo, vel
Abbati, vel saltem prælato quædam aliæ pos-
sessiones sint assignatæ pro similibus, vel pro
pascendis equis, vel huiusmodi: tamen aliæ
possessiones remanent communes. Et isto ca-
su non dicitur diuisio generalis sed specialis.
Et ideo isto casu prælatus retinet administra-
tionem, & pro omnibus agere, & conueniri
potest, ita no. Innoc. in d.c. edoceri, de rescrip.
Alio modo potest esse diuisio generalis: puta
quia nullę possessiones remanent communes,
sed omnes diuisæ, & partem habet prælatus
generaliter, & pro omnibus incumbentibus:
& tunc quilibet per se agere potest pro sua
parte, & vnus pro rebus alterius agere non
potest, & ita loquitur decre. edoceri. in fin. &
ita dicit Innoc. in cap. olim causam. de restit.
spol. in princ. & glo. ord. in c. fin. 48. distin. ali-

quando

quando bona sunt diuisa generaliter per monasterium de quo supra dixi, tamen vnus fundus, vel vna domus, vel vnum molendinum remansit in communi inter eos: & tunc pro rebus diuisis quilibet pro parte sua aget, vt supra dictum est. sed pro re illa, quæ in communi remansit vnus sine alio non ageret, nam non quilibet per se, quia non est diuisa, nec prælatus solus tanquam generalis administrator bonorum ecclesiæ, quia inter eos administratio est diuisa propter generalem diuisionem, cuius causa licet illa vnica res in communi remansit, administratio tamen illa intel ligitur diuisa: & ideo quilibet pro parte sua interuenire debet, ac si esset res communis pluribus, & singulis, vt videtur sentire Specu. in

8 d. tit. de actore vers. item obijcitur. † Quæro

K quid in arduis [k] causis nunquid vnus sine altero aget, vel conuenitur. Respondit Spec. in d. tit. & vers. non videtur hoc ponderare, sed simpliciter concedit prælato in communibus administrare sine consensu capituli. Innocen. videtur sentire sub dubio forte, ꝙ in arduis requiritur cōsensus capituli, & idem videtur sentire Hostiens. in d. c. edoceri, & in sum. de rescript. §. quæ possunt obijci sub. §. 1. vers. 29.

l & se. Sed quæ dicuntur causæ arduæ [l] isto casu dicit Hostien. vbi supra, & recitat Spec. in prælleg. ver. ꝙ quando agitur de diminutione bonorum, vel dignitatis ecclesiæ puta de subiectione, vel limitibus episcopatus, vel membrorum, & hoc idem no. Ioan. Andr. post Innoc. in c. quærelam, de procur. & causæ di-

m cuntur magnæ, [m] & paruæ respectiuè: vnde inter certas personas causa. x. aureorum erit magna, vt quia pauperes, & miseri: & inter certas alias causa vnius castri dicetur parua, vt inter duos reges, vt notari solet de iureiuran. c. fin. Sunt qui dicunt, quòd licet prælatus vbi bona sunt communia possit agere, & defendere sine capitulo, tamen hoc verum secundum eos per se: sed tamen dicto casu procuratorem dare nō potest, & ad hoc alleg. Guid. Spec. de actore, in fi. vers. si vero per procuratorem, & dico ꝙ istud non est bene dictum, nec de iure procedit, imò dico, ꝙ prælatus vbi bona sunt communia secundum primam viam iure dispositionis habet administrationem; & sine capitulo agere, & defendere potest, vt in alia allegatione clarè approbaui. Et talis potest procuratorem constituere ante lit. contest. & postea, vt in ca. cum causam, de iuramen. calum. & not. glo. 5. q. 4. c. si. in fi. gl. mag. & facit. 7. q. 1. c. 1. in vlt. glo. 19. q. 1. relatio. & de elec. cum nobis olim, & quod no. Hostien. in summa de iureiur. §. quis possit, vers. in rebus, de sup. negl. præla. grandi. lib. 6. Allegata in contrariū nō faciunt contra, sanè intellecta. Nam Guil. in præla. vers. non loquitur vbi bona sunt cōmunia: sed loquitur vbi causa est communis prælati, & capituli, quod non est, nisi vbi bona sunt communia, non diceret postea, quòd post lit. contesta. posset fieri præiudicium ecclesiæ, sed ante, & statim ipse Spec. in versic. breuiter tene &c. dicit, quòd prælatus & quicunque habens administrationē possunt agere, & defendere, &c. Et si dicatur illud intelligendum est, vt supra scilicet quando per se agunt, sed non per procuratorem, male dicunt, & Spec. contra sentit in loco ad quem remittit in dicto versi. si vero per procuratorem, & de procuratore, §. ratione quoque, versic. item quòd sint constituti, & in versic. cæterum, ibi statim sequenti. vbi expressè dicit, ꝙ prælatus potest sine capitulo agere, & defendere, & alleg. quod dicit in d. §. breuiter, supra de acto-

re. † Et subdit quòd vbicunque potest agere, 9

& defendere potest procuratorem [n] constitue n

re tam ante lit. contest. quam postea. Itē quando iura glo. & Doct. tractant de potestate prælati simpliciter intelligunt de prælato secundum dispositionem iuris communis; quæ est, quod bona sint communia, & tamen dicunt, ꝙ habet liberam, & quòd potest dare procuratorem ante lit. contesta. & si quisquam aliter diceret, minus iuridicè loqueretur.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Clientulo.] *Duæ qualitates in hoc Lapi cliente concurrebant, diuitiæ videlicet, & discretio. vnde non mirum si strenue scripsit. quarum si altera deficiat Aduocatus adducere poterit carmen illud per Dominum meum Phil. Dec. Senis solutionibus stipendiorum promissorum cessantibus legere recusantem, cantari solitum. in steriles campos noluit iuga ferre iuuenci. Ego clientes diuites indiscretos, quorum infinitus est numerus abhorreo: Pauperum misereor, his pro virili aduocatus processe tenetur, iuxta illud*

illud Ecclesiastici,c.4. Congregationi pauperum affabilem te facito. & Iob.c.29. pater eram pauperũ. Illos uerò a quouis semper reijciendos fore putaui. De honorario aduocationis, patrocinijq; gratia præberi solito vide Bud. in annot. in pandect. super l.solet,§.quantum ad xenia.ff. de offic.procon. & de fœliciori tempore Lapi quam sint tempora moderna ratione clientum vi de infra in mea vlt. Apostil.ad alleg.57.

b ¶ Capituli.] Et per eundem Lap. supra alleg.12. disputat hic.in princ.

c ¶ In clerici.] Vbi etiam videantur Abb. num.3.cum sequen.& ibi duæ Apostil. in ver.bona, & in ver.verior, ad Lap. hic se remittunt Felyn.ibidem,in ver.solus prælatus,post num.2.& D.meus in 3. quæst. post num.8.in duobus locis, vbi etiam alios referunt,pro quibus, & alijs de quibus infra vide etiam Gemin.in c.præsentium,nu.18. & ante,& post.de testi.lib.6. & eundem in cap.personę,§.si autem, super glo.in uersic. ordinarius,de priuil. eod. lib.

d ¶ Agere.] Glo.in ver.pro ecclesia, in cle. fin.de procura.Spec.eod.tit. §.ratione eius, uers.nunquid canonicus.Rot.Bellame.492. si procurator,& 696.confessio prælati,quę est eadem cum illa in not. 466. Alexand. cons.186.visis,nu.9.lib.2.sequuntur Phil. Franc.in c.Abbate sanè,ante num. 4. de re iudic.lib.6.& Dominus meus,in cap. reprehensibilis,post num.10.de appel. hanc communem asserens.

e ¶ Procuratorem.] Prælatus etiam regularis, quòd etiam ante litem contestatã procuratorem constituere possit uoluit Bald. in l.1.post num.3. vers. ibi prælatos, ff. de procu.idem Bald.in Authen.sed hodie,uer. vltimo hic.C. de episc. & cleric. & Bal. sequitur Franc. Aret. in l.si seruus,§. pupillus,in fi.ff.de uerb.sign hanc opin.dicit communem,& veriorem Abb.in alleg. c. edoceri, in 4. quæst.num.8. vbi etiam latè per Fely.num.6 in uers. solus prælatus dat procuratorem. Et hoc dictum pro communi,& vero tenuit Rota,& per illud conclusit mandatum Abbatissæ sine numero monialium requisito subsistere.in causa Roma. Hæred. de palosis coram Puteo.8. Nouemb.1549.

f ¶ Præceptorijs.] De quibus supra alleg. 26.disputat, & per me in 12.3. Reg. & in 49. 16. Reg.

g ¶ Præceptores.] Qui sunt ad nutum amouibiles, cap.cum deputati.ubi no.Innoc. in princ.& Abb.colum.4. in 4.quæst. de iudi. dicta allegat.26.ad fin.& Corn. consil.66. placet,num.1.lib.3.

h ¶ Maiora, & grauiora.] Vide hac alleg. num.8.ver. quæro quid in arduis, vbi addo. & de causis grauioribus infra alleg. 69. in clem.in fin. vbi aliqua addo.

i ¶ Item obijcitur.] Dic tu versic. item etiam obijcitur, num. 76. & ibi sunt tres Apostil.quæ videantur, & Rot. quę additur 466.in not.est eadem Bellame.696.confessio prælati.

K ¶ Quid in arduis.] Communis, & vera est conclu. quòd prælatus in arduis non potest sine consensu capituli, seu cõuentus agere,& hanc veram dicit Rot. præalleg.466. post num.2.vers.contradicit tamen. in no. & Bellam. 696. idem etiam uoluit Roman. cons.369 circa nu.21. uers. tertia est Abb. cons.62.illud de iure, num. 1. & seq. lib.1. vbi puto,quòd Lap. hic citare uoluerit, idẽ Abb.in c.causam,quæ.num.5.uers. uel erat negocium grande,ubi Felyn.nu.3.qui Lap. hic sequitur, distinguens quando sufficiat consilium,quando requiratur consensus, de iudi.& Abb. post alios in c.cum deputati,post num.15.eod.Phil.Franc.in c.Abbate sanè,colum 2.uers.& aduerte, quòd licet prælatus,de re iud lib.6. & opin. Felyn. in alleg.c.edoceri,post num.3.in 1.decla.dicit omnes ibi tenere, & hunc sequitur subdens postea,quod communiter tenent Doct.quòd consensus requiratur, & sic quòd non sufficiat consilium,& Lap.sequitur D.meus ibi post.nu.8.uers.& prædicta, & Io. Franc.a Ripa super rub. de const. col 8. post nu. 18.

Causæ

¶ Causæ arduæ.] *Aliquando verò grauitas, seu magnitudo causæ consideratur respectu personarum, prout per hunc infra vers. & causæ dicũtur magnæ. & per Abb. in c. constitutis, post num. 4. vers. & no. bene iunc. duabus Apostil. ibi positis. ne sed. vac. dicimus etiam arbitrarium esse an causa sit ardua, vel non. Innoc. in alleg. c. edoceri, ad fi. vbi Dominus meus, num. 4. vers. & quæ dicantur ardua.*

m ¶ Magnæ.] *Hæc est pulchra Theo. ad cognoscendum quando causæ dicãtur magnæ, vel paruæ, pro quibus, & quòd etiam alio modo dici possunt causæ magnæ, graues, paruæ, humiles vide, quæ scripsi in 3. com. in versic. attenta grauitate. & com. 11. in uer. grauitatem summæ.*

n ¶ Procuratorem.] *Hæc regula communiter tenetur per text. in l. 1. ibi uel nolunt, &c. vbi etiam Bar. ff. de procu. Inno. & alij in alleg. c. edoceri, de rescr. idem Innocen. in c. cum I. & A. de re iud. & ibidem, Abb. num. 25. & seq. ac Apostil. ad eum in vers. vbicunque ad fi. sequens Lap. hic & Felyn. col. 4. uersus fi. uers. vbi religiosus potest, idẽ uoluit Rot. 18. no. quòd mona. in anti.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator commissus in administratione spiritualium & temporalium omnia potest excepta alienatione bonorum.*

2 *Duorum litigantium dicitur ille probare, qui iustiorem titulum probat.*

3 *Mandatum habens ad agendum interdicto, vti pos. potest interdicere dominiũ, quod requirit naturam interdicti.*

ALLEGATIO XLIX.

SVnt & alij qui dicunt ꝙ procu. datus à prælato ad administrandum spiritualia, & temporalia cum potestate agendi, & defendẽdi super prædictis, & ab eis pendentibus, cohærentibus, & cõnexis; non posse agendo de iniuria, & molestia; vt iniuriationibus, & molestationibus imponatur silentium agere ad declarationem proprietatis rei molestæ, allegat. quia quando agitur petitorio, debet prælatus conuenire reum laicum coram suo iudice seculari.
r Ego dico ꝙ minus iustè est dictum. † Nam
1 is cui committitur spiritualium administratio, & temporalium; potest omnia excepta alienatione bonorum, vt in cap. is cui. de elec.
a lib. 6.[a] vnde cum isti procuratori commissa sit administratio spiritualium, & temporalium omnia potuit, &c. item quia habet mandatum ad agendum super ipsa administratione, & pœna, &c. sed non est dubitandum, quòd si proponatur res ab administratione impediri, quòd dependet ab administratione, vt tollatur impedimentum, quia omnia intelliguntur commissa, sine quibus &c. vt in c. 1. de of-
b fic. deleg.[b] Allegata in contrarium nil faciũt: nam illa tangunt impedimentum iudicis non ex defectu procur. Item illud est verum, quando ageret rei uendicatione; sed in nostro casu proponuntur bona de quibus agitur possideri per actorem; quo casu nõ datur rei ven-
c dicatio.[c] vnde agitur interdicto vti possi. quo casu per clericum agi potest coram ecclesiastico; quia venit iniuria, violentia, & molestia quibus casibus potest adiri ecclesiasticus,
d vt in cap. cum sit generale, de foro compet.[d] etiam in tali interdicto venit probatio domi-
2 nij, † quia ille obtinet qui iustiorem titulum
e probat, vt legitur & no. in cap. licet,[e] de probati. vnde isto casu non agitur de rei vendica. vel directo petitorio, sed agitur ad declaranem, quod requiritur, & patitur natura inter-
3 dicti vti possidetis. † Quicunque igitur habet mandatum ad agendum interdicto vti pos-
f sid. potest inditere dominium,[f] quod requirit naturam interdicti: immo plus dico, quòd dictus procur. posset agere rei vendic. & directo petitorio, ex quo sibi generalis administratio est commissa, vt supra allegat. est, & si adiret indirectè ecclesiasticum contra laicum in casu non permisso, non competeret exceptio contra mandatum, & sic obtinui in episcopali curia Flor. tempore do. Ang. de Ricasol. episcopi Floren. in maximo aduocatorum strepitu, & aliis conflictu in quadam causa vertente inter Abbatem monasterij sancti Antonij Vien. ex parte vna, & fratrem Ioannem olim præceptorem sancti Antonij Florent. dicti ordinis.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Lib. 6.] *Et Mil. in Reper. in ver. administrator ecclesiæ.*

b ¶ De offic. deleg.] *Ac c. præterea, & c. significasti, colum. 2. de iurisd. omn. iud.*

c ¶ Rei vendi.] *Vnum ex præcipuis requisitis in agente rei vendicatione est, vt probet aduersarium possidere, seu tenere, vel dolo desiisse possidere, alioqui condemnabitur ipse actor, l. officium, l. si autem, & l. fi. ff. de rei vendi. l. vni. & ibi Bald. in princip. C. de alien. iudi. Roffre. dum de actio. ciuilibus tractare incipit. rub. de rei vend. in 4. requi. infra alleg. 58. post num. 6.*

d ¶ De for. compe.] *Et ibi Abb. num. 13. Barb. colum. 6. qui hunc citat. & Mar. Sozzi. post num. 18. in 11. fallen. vers. in ea. infra alleg 57 64. & seq. Felyn. in c. ecclesia S. Mariæ, num. 7. & seq. de constit. Aufr. de pote. eccle. super Lai. in 122. casu.*

e ¶ In ca. licet.] *Ver. ex præmissis, ibi illa proculdubio, & c. l. si duo, in prin. ff. vti pos. Bar. in l. 1. colum. fi. C. eo. Bal. in l. qui accusare, in ult. no. ante num. 5. C. de eden. D. meus, cons. 410. in causa, num. 3.*

f ¶ Dominium] *Et quòd in interdicto uti possidetis admittantur exceptiones, articuli, & probationes de dominio, & proprietate firmat Bar. post Iac. de Aret. & Cyn. in l. si ex eo. §. fin. num. 3. cum quo scribentes communiter transeunt, ff. de acqu. poss. Paris. cons. 31. num. 60. volum. 4. communem affirmans.*

SVMMARIVM.

1 *Veritas orationis coniunctæ requirit vtranque partem veram esse.*

2 *Canonicus an possit agere nomine ecclesiæ.*

3 *Res per alium inuasa dicitur alienata, & pro ea potest agi ac si esset alienata.*

4 *Canonicum posse agere nomine ecclesiæ impugnatur tribus medijs.*

5 *Succedens loco alicuius debet eodem iure vti quo ille vtebatur.*

6 *Canonicus agens pro præbēda sua sibi singulariter assignata qualiter formabit libellum.*

7 *Petens restitutionem beneficij quo se spoliatum dicit cuius nomine agere debeat.*

8 *Sententia debet proferri iuxta formam libelli.*

9 *Agere ad commodum ecclesiæ, & nomine ecclesię, an sit idem.*

10 *Vota cōditionalia, vel incerta reprobātur.*

11 *Ecclesia nunquam per se dat mandatum, sed aut ius, aut capitulum.*

12 *Potestas capituli est in unum.*

13 *Interesse priuatum, an possit esse in re communi: & an in una, & eadem re possit esse intereße commune, & priuatum.*

14 *Interesse commune & priuatum differūt.*

15 *Quod commune est nemo proprium dicere potest.*

16 *Monacha spoliata non potest repetere tanquam monacha, sed tanquam pars corporis & collegij.*

17 *Ignorantia non præsumitur in ijs, quæ quis indagare tenetur.*

ALLEGATIO L.

Dicebantur in effectu tria cōtra mādatum. 1 † Primum quod actor constituit procuratorem in dicta causa dictis nominibus: hæc autē oratio coniuncta [a] est, tam nomine proprio, quā nomine ecclesiæ. Sed nomine proprio agere non potest, ergo procuratio non tenet. Secundum, quia canonicus non potest agere nomine ecclesiæ pro ut agit, sed debet agere pro ecclesia, alleg. Innoc. in decr. cum olim, de testi. nec prodest, quòd det libellum dictis nominibus, & quolibet eorum, vel quòd dicitur coniunctim, & diuisim. Nam istæ omnes sunt copulatæ ita, quòd vna deficiente altera non procedit. Tertium quia debuit primo constare de negligentia prioris, & capituli [b] ad hoc no. per Innoc. in d. c. cum olim, & per Hostien. ibidem. Respondetur ad primum

dicitur quod ex quo exhibito libello per principalem, qui statim in actis post libellum fecit procuratorem ad prosequendam dictam causam &c. & hoc sufficit, & intelligitur fecisse eo modo quo causa exercetur, & quia quasi dominus intelligatur esse præsens in omnibus, ex quo apud acta. Et hinc est, quòd isto casu non habet procuratorem releuare, nec satisdare, vt C. de sat. l. 1. & no. Specul. de satisd. §. 1. vers. & est not. vt dicit, d. l. quia dominus
c intelligitur esse præsens.
2 †Ad secundum quod canonicus potest agere nomine ecclesiæ, & ita firmat Innoc. in d. c.
d cum olim,[d] licet recitet opi. aliquorum dicentium contrarium, quas non approbat: & hoc idem videtur sentire ipse vbi dicit, quod talis canonicus habet mandatum a iure, sed is qui habet mandatum non agit nomine proprio, sed eius cuius mandatum gerit. Et hoc etiam videtur sentire Spec. in Spec. de procur. §. 2. ver. quod si. vbi dicit, quod canonicus agens contra aliquem pro re malè alienata, succedit loco totius capituli: & qui succedit loco alicuius ecclesiæ eodem iure vtitur, capitulum ergo gerit nomine ecclesiæ, ergo & isto respectu, super illo. vers. Io. Andr. dicit, quòd Alber. Gal. dicit, quòd Docto. Bon. ita determinauerunt, & prodest dixisse dictis nominibus, & quolibet eorum, & coniunctim, & diuisim,[e] & ista
e sunt directè cótraria. Oportet ergo quòd intelligatur coniunctim pro se, & diuisim per se, hoc est secundum alterum modorum in positionibus, vbi dicit pono coniunctim & diuisim assensiuè, & dissensiuè, & de quolibet primo de per se, vt si negat reus coniunctim, interrogatur de quolibet de per se. Ad tertiũ dicitur, quòd satis constat de negligentia eo
f ipso,[f] quòd non prosequuntur iura ecclesiæ: ita not. Innocen. ibi alia quæ dicit sub alternatione Hostien. dicit tutum esse hoc significari capitulo, non quia non valeat, sed quia possit litem sopitam postea suscitare, sed ista sunt superflua. nam dico quod sine aliqua negligẽtia, potuit agere iste canonicus per decre. si quis presbyterorum ad fin. Nec obst. quod dicit quòd illa loquitur de re alienata, sed hic
3 proponitur occupata † ergo; quia istud damnat Spec. quia dicit, quod res inuasa per aliũ dicitur alienata, & pro ea potest agi ac si esset
g alienata[g] hoc not. de rescript. præsenti. §. ratione formæ. vers. Item quod in rescript. hoc clarissimè no. Ioan. And. in decre. episcopi, de reb. eccl. non alien. alia not. in c. cum olim, sequuntur qñ agitur in alijs casibus non pro re alienata, vt erat in ipso, c. cum olim. Lapus.

Visis allegationibus respõsiuis apparet mihi illa non respondere sufficienter ad allegata in contra. & licet, posset fieri sine alia responsione & maximè, quia in ipsis responsiuis allegationibus nil alleg. nisi vna glo. Innoc. in decre. cum olim, quæ manifestè facit contra eum, & allegata fuit pro parte alia, tamen ad elucidationem veritatis iterum dicam. Et omissis superfluis videtur aduocatus aduersus
pertinaciter assistere in tribus. † Primũ quòd 4
canonicus etiam quando sibi competit agere pro ecclesia, non potest concipere libellum nomine ecclesiæ. Secundum quòd non potest canonicus agere, pro re communi pro suo interesse, quia in re tali non habet interesse. Tertium est, quòd requiratur negligentia prælati, & capituli antequam singularis canonicus debeat admitti, & dimitto litigium, de coniunctim, & diuisim quod non est opus discutere; licet totum aliter debeat intelligi, quã allegetur subtiliter per dictum aduocatũ aduersum; & dico quòd omnia prædicta tria sunt minus iuridicè dicta, nec possent iure probari, nec probata sunt per eum.

Ad primum dico, quòd canonicus eo casu quando competit agere pro ecclesia, vt in casu, capit. cum olim, vbi expressè firmat istam quæstionem, & respondet nomine ecclesiæ formando, licet ipse recitet opin. aliorum, qui malè dicunt, & ipse non approbat hoc etiam
h ratione. Nam si prælatus[h] debet agere nomine ecclesiæ, vt not. de li. ob. cap. primo. & prædictis casibus canonicus succedat, & surrogetur sibi à iure, ergo eodem modo agere de-
5 bet, quia qui succedit † loco alicuius, debet
i vti eodem iure, vt lit. pend. ecclesia.[i] Ideo enim prælatus agit nomine ecclesiæ, quia non est dominus, sed sibi commissa est administra-
K tio.[k] vt nota. gloss. in capit. constitutus, de rescript. Ille enim qui non est dominus rei non potest agere pro illa re. vt nota. Ioan. Andr. de probatio. ex literis, in gloss. nõ poterat, & semper agendo intelligitur agere nomine ecclesiæ. Vnde secundum Innoc. in capit. præsentium, de testi. lib. 6. & Ioan. Andr. post eum in princ. si libellus dicat agit talis Abbas, & talis procurator conuentus nomine: vt sic quo ad verba videatur diuersis nominib. agere: quia tamen constat, quòd eiusdem nomine agitur,

scili-

scilicet monasterij, ad quod res pertinent de quibus agitur: idem est eadem ratione canonicus, cui dictis nominibus commissa est administratio talis actus non suo, sed nomine ecclesiæ aget. nam vbi eadem ratio ibi idem ius. de rescript. inter cætera, non posset dari ratio diuersitatis.

6 Præterea hoc videmus in simili, nam si canonicus agit pro præbenda sua sibi singulariter assignata, formabit libellum tam nomine præbendæ suæ, quam nomine proprio, ita no. Hostien. in cap. edoceri. de rescript. & in decr. ex literis de probatio. licet Innocent. dicat in dict. decret. quòd etiam nomine proprio agere poterit pro sua præbenda, quando agit cũ illis de ecclesia, quia nil deperit ecclesiæ.[l] Sed quando cum extraneis agitur nomine ecclesiæ est agendum; vt not. de probat. ex literis, & cum mãdato ecclesiæ; quia nemo sine mandato ecclesiæ agere potest, nisi prælatus, & capitulum, nisi in casibus exceptis à iure, vt in c. si quis, de reb. eccles non alien. & c. olim, de testi. si canonicus velit de proprietate præbendæ agere cum extraneo; debet habere mandatum, ne faciat præiudicium ecclesiæ ignoranti; aliàs nec nomine suo, nec pro ecclesia potest agere: & quia spiritualis præbenda est cõmissa canonico, non agit canonicus nomine ecclesiæ in defectum prælati; quia non fuit in culpa, & nõ ipse canonicus petet mandatum; & erit primus, quia primo loco ad eum spectet, nec præfertur isto casu prælatus, extra de iud. cap. de præsenti, & ibi no. vel si admittetur prælatus satis posset canonicus pro suo interesse assistere ne colludat. de procur. licet, lib. 6. Item si administratio bonorum monasterij est diuisa inter Abbatem, & conuentum: si Abbas uelit agere pro bonis cõmissis suæ administrationi, aget nomine suo, ita not. Ioan. And. post Innoc. & Host. in decr. ex literis, de probat. in glo. non poterat. omnium istorum est una ratio, quia non sunt domini rerum ecclesiæ: ideo suo non agunt, sed ecclesiæ.

7 † Item is, qui petit restitutionem beneficij quo se spoliatum dicit, nomine suo debet agere; secus si petat res beneficij debet agere, quia illas res non possidebat nomine suo sed nomine ecclesiæ: & ideo nomine ecclesiæ debet agere. ita not. Ioan. And. post Innoc. in decre. ex literis, de restit. spol.[m] in gl. magna. per quæ clare patet, ꝙ nomine ecclesiæ semper agi debet quando ad commodum ecclesiæ agitur, nõ ad commodum agentis. Item facit ad hoc, quod de præben. cum teneamus, super ver. ecclesiam, vbi dicitur, quòd licet canonicus possit suam defendere ecclesiam, vt de except. dilectis, non tamen formabit exceptionem in persona canonici, sed ecclesiæ, verum quia sententia debet proferri iuxta formam libelli, vt not.

8 † de si. licet[n] de accu. qualiter & quando, & petitio talis debet esse. Sed licet dicta vera sint & probata sic esse de iure; tamen de iure canonico sunt ista superflua, & magis subtilia, quã vtilia, vt not. in simili. † Ioan. And. de restitut. spol. ex literis. Nam agere ad commodum ecclesiæ & agere nomine ecclesiæ[o] sunt idem in effectu, & diuersitas potius in apice iuris, quam in effectu rationis consistit. Et hoc est, quod clarè not. Host. in simili decre. cum contingit, de offic. deleg. vbi quærit quid de tali libello; conqueror de tali episcopo, qui me post appellationem iustam iniustè excommunicauit: vnde peto mihi super hoc vestro officio prouideri, pronunciando dictam sententiam fore nullam, vel me absoluendo pro ut vobis videbitur faciendum. Et dicit, quòd iste libellus secundum simplicitatem iuris canonici est admittendus, & allegat plura iura, & si obijciatur de contrarietate, vel incertitudine; replicari poterit de simplicitate iuris canonici, & iustitiæ veritate, & debet iudex secundũ eum perniciosæ subtilitati,[p] & maximè in talibus quãtum potest obuiare, imò dicit quòd in prædicta petitione nulla est contrarietas ex quo totum refertur ad arbitrium iudicis, dicendo absoluendo, vel pronunciando nullam, prout videbitur faciendum, quæ uerba Hostien. per omnia possunt reduci ad casum nostrum. Nam hic proponitur res occupata in damnum ecclesiæ, & pro interesse canonici petentis, & omnino &c. quibus melius hoc potest fieri. Patet ergo quod ex ipso imploratur officium iudicis ad hoc faciendũ omnino, &c. quod reponitur in electione sua, vt in hoc faciat per eum modum per quẽ melius potest, vt exemplo Hostien. & sic nulla contrarietas.

10 † Ita etiam licet in electione reprobentur vota conditionalia, vel incerta[q] tamen admittitur ista forma eligo, vel postulo prout melius fieri de iure potest, quando superior eligat illam viam, quæ magis est iuridica. Item cum agatur solum de fauore ecclesiæ, non est locus subtilitati, vt supra, & maximè in materia dubia in iure. Nam & quod sit dubia patet

per verba, Inno. in decr. cum olim, de testi. vbi dicit quod cautum est non exprimere quo nomine agatur, & iudex prudēter facit si ad hoc non cogat; & hoc pro alio non est, nisi quia non est bene iure clarum quo nomine agi debeat. In hoc dubio agitur vtroque nomine, & omni modo quo melius potest, & sic plusquā sufficiat & potius obstinatæ pertinaciæ est in hoc persistere, quam in veritate iuris. Nec procedunt argumenta facta in contrarium, vbi dicitur talis canonicus habet mandatum à iure pro ecclesia, ergo non ab ecclesia, imò sequitur habet mandatum a iure pro ecclesia, ergo
11 est procurator ecclesiæ: † Ecclesia enim per se nunquam dat mandatum, sed pro ea datur aut à capitulo, aut à iure, & sic datus dicitur procurator ecclesiæ, idest administrator eccle
r siæ, sed ecclesiæ domorum. Ecclesia enim[r] multis modis sumitur, vt no. glo. in c. querelam, ne præla. vices. Item non sequitur illatio facta si ageretur nomine ecclesiæ, ergo ecclesia negligeret, & etiam ageret, quæ sunt opposita. Nā ecclesia per se sumpta, vt sibi non negligit, sed capitulum contra ipsam, & in eius læsionem negligit, & fauore ecclesiæ innocentis surrogantur alij de ecclesia ad supplendam negligentiam capituli, & ageret nomine ecclesiæ neglectæ, non negligentis. Item non procedit alia illatio, succedit canonicus in locum capituli, nō tamen nomine capituli aget, quia est oppositum in obiecto, quia non dicitur, quòd canonicus agat nomine capituli, ab sit hoc, immo nomine ecclesiæ, prout dicebat
12 agere capitulum, † quia potestas capituli est in vno, qui authoritate iuris habet illam potestatem, quam habet capitulum, & hoc nullum oppositum in obiecto, sed est propositū in proposito dialecticè loquendo.

Ad secundum dicitur, quòd in re commu-
13 ni † collegij potest esse priuatū interesse. probatur in clem. constitutionem, de elect. & hoc expresse not. illa gloss. ord. in vers. proprijs:
s [s] Item, quòd in vna, & eadem re potest esse interesse commune, & proprium, vtrumque potest simul dici, quòd autem canonicus ecclesiæ habeat proprium, & priuatum interesse in re communi collegij sui patet, immo nedum unum, sed plura, vnum videlicet, quia sibi à iure datur hæc potestas reposcendi rem malè alienatam, interesse prius est autem sibi concessum, vt vtatur ppria potestate, ita dicimus quòd canonicus non citatus ad electionem pro suo interesse agere potest ad cessationem electionis, quia interest sua non contemni, ita no. glo. in dicta Clemen. constitutionem. Ita dicimus, quòd licet electio sit collegij, tamen inuito vno potest fieri compromissum de illa. vt not. in decr. quia propter. de elect. quia interest sua vti illa voce sibi cōcessa, & in alium non transfundere. Item in casu nostro interest canonicis audiri, & vti posse potestate reposcendi rem malè alienatam sibi à iure concessa. Item habet aliud interesse videlicet, quòd adhuc tenetur quasi iuris necessitate astringatur, ita tenet Ioan. Cald. in dicta decre. si quis presbyterorum, super ver. liceat, loquendo de clericis ecclesiæ; interest ergo sua, vt faciat id ad quod de iure astringitur, & maximè, vt pœnam euitet, quæ ex hoc omisso sustinetur, ad hoc, eod. tit. cap. 2. lib. 6. & c. generali, eod. tit. lib. 6. Immo non solum canonicus dicitur ex hoc habere proprium interesse, sed etiam patroni, & parochiani dicuntur in hoc habere proprium interesse, vt no. gl. ord. in d. c. si quis presbyterorum super verb. personis, & in decre. illa dè accus. & in c. vt circa. de elect. lib. 6.
14 aliud est enim interesse commune, † & aliud priuatum, nā collegium habet interesse, quia est administrator, & suæ curæ sunt bona ecclesiæ commissa, interest ergo collegio hoc facere; & agere, & defendere; patroni interest, quia sibi honor est ecclesiam vtiliter regi; cū in necessitate debeat habere alimenta, [t] si ecclesiæ suppetunt facultates. Item in similibus canonicus habet interesse prædictum, quia interest etiam sua ne bona pereant, quia de illis viuere debet, & suam portionem in omnibus bonis habet, de si. presbyt. proposuit, per quam decret. & no. dè præben. eum qui. lib. 6. patet, ꝙ habet ius in re, & in fructibus, vnde etiam monachus, quando bona monasterij diuiduntur petit partem suam, ita no. glo. ordin. de rescrip. cum dilecta. per c. in nullo. 17. q. 2. vbi etiam no. glo. ꝙ fit distributio [u] pro numero personarum de bonis collegij, qn̄ collegiū destruitur, vt dicit Lapus Abb. in d. Clem. constitutionē, an mea non intersit, vt in facto, non in iure hoc est dicere si in facto cōmodum, vel incommodū alicuius rei, uel actus, ad me spectat, vnde poterit canonicus probare, ꝙ ex illo fundo solitæ erant præbendæ solui, vel ꝙ sine illo præbendæ nō possunt præberi canonicis hmōi. & per hoc patet, ꝙ alia argumenta facta per aduocatum aduersum nō procedūt.

dum.

dum dicit illud quod est commune pluribus,
15 vt † collegio, nullus de collegio potest dicere hoc meum, nam canonicus nō dicit hoc meū, licet dicat se agere ad repetitionem fundi pro ecclesia, & pro suo interesse; sed dicit sua interesse quod ecclesia rehabeat fundū, quod pôt esse multis modis, vt supra dixi, vel dicit pro suo interesse ꝙ interest sua semp repetere ex aliqua ex causis, d quib. supra. Argumēta quæ in ꝯrium inducuntur nihil omnino faciunt, nam etiam est ponderandum ꝙ quando quis pro suo interesse singulari admittitur, non est opus quòd possit totam rem in iudicio deducere, sufficit quod deducat pro illo tantum, vnde si canonicus iste simpliciter ageret pro suo interesse, & succumberet, imponeretur sibi silentium, & condemnaretur in expensis, non tamen ecclesia perderet fundum. Si autem pro suo interesse singulari egerit, & obtinuit; ecclesia recuperat fundum per indirectum, quia aliter non potuit prouidere interesse canonici vti rehabeat rem; quemadmodum etiam dicitur quod licet effectus denunciationis euangelicæ non sit priuatum interesse, sed purgatio animæ, & tamen indirectè consequitur, quis priuatum interesse, quia non potest purgari nisi restituat solet notari de iudic. nouit. vnde
16 gl. in decret. cum dilecta. † de rescript. dicit ꝙ
i monacha spoliata repetit, non tanquam monacha, sed tanquam pars corporis, & collegij, tanquam ergo pars canonicus habet interesse quia nemo debet audiri in iudicijs sine inte-
x resse. [x] 2. quæst. 6. non solent, sequitur quod qui habent potestatem experiēdi de re aliqua in iudicio, dicitur habere interesse; cum ergo canonicus in casu nostro posset experiri, ut in dicta decr. si quis presbyterorum, vers. sed licet, ergo habet interesse, nec tamen cessat interesse commune collegij, immo & prælatus, & capitulum possunt agere. ista enim non sūt contraria, quòd pluribus eiusdem rei competat actio, immo & si concurrerent prælatus, & canonicus, præfertur prælatus, & canonicus aliàs eis nolentibus agere eis inuitis admittetur canonicus etiam sine mandato. Item not. Ioan. Cald. in dicta decret. si quis, quòd intelligitur quando canonicus vult agere nomine Ecclesiæ, si autem vellet agere simpliciter pro suo interesse, vt quia diceret de illo fundo solere percipere præbendam suam, vel quòd sine illo non potest præberi præbenda, tunc nō posset prohiberi quoquomodo, nisi sicut non possit prohiberi cum ageret pro reb. suæ præben. quo casu ad eum videtur singulariter spectare, non ergo bene dicitur, narrat talia ex quibus resultat interesse commune, ergo non poterit probare proprium, quia veritas, & iuris & facti omnis habet se in contrarium. Ad tertium dicitur quòd quicquid est in casu decret. cum olim, de test. quo casu puto etiam verum dictum Innoc. † ꝙ satis patet de negligentia cum nō agat de recuperanda, nec prodest ignorantia quæ nō præsumitur in ijs quę
y quis indagare [y] tenetur. vt no. in regula ignorantia, de re. iur. lib. 6. nec præsumitur ignorare prælatus quæ canonicus scit, vt. de non cre-
z ditur episcopo [z] dicenti se ideo non contulisse beneficium, infra tempora Lateranen. Concilij, quia ignorauit, nam qui habet ex officio visitare ecclesias præsumitur quòd inuenerit, vel debuerit inuenire, vt not. Host. de except. cum venerabilem, sed in casu nostro, vbi reposcit male alienata nulla negligentia requiritur, quia hæc potestas conceditur libera a iu-
a re, ita not. gl. ord. fi. [a] in decre. i. de procur. imò imponitur necessitas, vt supra dixi post dominum meum Cal. & ita tenent omnes, & agitur tunc conditione ex illa decr. introducente hāc potestatem reposcendi male alienata fauore Ecclesiæ, nec facit cōtra quod dicitur per aduocatum aduersum, de litera ibi nisi cleri satisfac. &c. quia illud respicit pœnā malę alienationis quam euitat si cleri satisfaciat, &c. nō tamen restringitur potestas concessa canonicis reposcēdi, imò cum quæritur quando dicatur colligitur ergo prospicere, & intelligunt Doct. scilicet antequam sit interpellatum, pręueniat ergo ipse canonicus in reposcēdo, & sic non obstat quod dicitur per aduocatum aduersum quod possit contra prælatum malè alienantem fieri machinatio, immo esset vtilitas Ecclesiæ inducta a iure, & imputet sibi qui malè alienauit, quia fuit in culpa, & semper fuit in mora non repetēdo. nō est ergo machinatio, sed bonum iuris remedium contra ma-
b lè alienantes, [b] vel aliter, licet canonicus præueniat, tamē prelato volēte agere admittetur, ita dicit Ioan. Cald. in decr. si quis presbyterorum. Nam id quod dicitur ibi in inuito pręlato, & cap. potest reposcere verum est eis non agentibus, sed iis agentibus præfertur, quam primum ergo prælatus scit canonicum agere veniat, & agat, & admittetur.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Coniuncta.] *Et sic requirit concursum amborum,l.si hęredi plures,ff.de condi. instit.Bar.in l.1.nu.2.& Ias.eo. nu.ff.de iusti. & iur.Fely.in c.2.nu.32. de rescr. D.meus cons.417.num.1. & 433. num.6.*

b ¶ Prioris & capituli.] *Idem voluerunt, Abb.in c.dilecti,nu.3.de maio.& obedien. D.meus,cons.151.num.16.& in c.licet, numero 19.vbi sequitur Lap.hic.*

c ¶ Præsens.] *Et l.1.C.de procura.l.metus, §.is qui, vbi etiam Ang.ff.eo. Rom.singu. 214.Sozzi.Reg.317.& sequen.*

d ¶ Cum olim] *De test.Abb.ibi colum.3. Felyn.num.2.asserens opin.Inno. ab omnibus comprobari. Videantur etiã glo.in uer. canonica,& Gem.in c.ad decimas,& Frãc. post num.5. qui ad Lap.se remittit. de restit.spol.lib 6.pro quibus,& alijs de quibus hic videantur Abb.in c.ex literis, nu. 2. & ibi duæ Apostil.& Fely. ibi corruptè hunc citat super gl.1.in fi.post nu.6.de probat. considerandæ tamen sunt plures declarationes quas subijcit ibi,Fel. & quòd quilibet de clero,& quilibet de collegio, cõuentu, uel populo audiatur in concernentibus interesse ecclesiæ,collegij,conuentus,populi.Rot.205.in no.uer. præterea quia Franc. in c.præsertim, post nu.5.de testi.lib.6.qui Rot. ubi supra, & Lap.hic sequitur. Latè tractat Fely.Lap.hic,& alios citans,in c.dilecti,nu.2.uer.quilibet de clero, de mai.& obed.& Lap.etiam sequitur Andr Barb. in Apostil.ad Bal.in leg.iubemus, in uers. de iustis,C.de sacrosanct.eccles.*

e ¶ Coniunctim,& diuisim.] *Pro hac clausula uideri poterunt, quæ scripsi, in 1. com in versic. ac tam coniunctim.*

f ¶ Eo ipso.] *Sequitur D.meus, cons.151. maximi ponderis, ante num.17. & nu.21.*

g ¶ Alienata] *Vult Lap pro re inuasa,seu sublata posse agi ac si esset alienata, & sicut quilibet, etiam non prælatus agere potest pro re ecclesię alienata, ita & pro re inuasa,idem uoluerunt Anton. de Butr.& Imol.in alleg.cap.cum olim,de testi. & ad Lap.hic se remittunt, Abb.ibidem, col.4. uers.item ius publicum, & Fel. post nu.3. vers.& ad vnum aduerte,Lap.etiam citat, & sequi videtur Fely.super rub.de rescrip. num. 7. uers. & dixit Lap. & hæc est communis opin.quicquid impugnando Lap.dixerit Aret.in alleg. c. cum olim.*

h ¶ Prælatus.] *Quando prælatus agere debeat nomine ecclesiæ,& quando proprio ui de Bal.in l.si aquam,num.60.& seq. C de seruitu.& Rot.1.possessor beneficij,de restit. spol.in princ.& num.4.& seq. in Addit. in no. & Gemin.in cap. fin. num.5. de iure iuran lib.6. ubi Apostil. ad Lap. hic se remittit.*

i ¶ Ecclesia] *Est c.ecclesia 1. vbi ad hoc not.glo.in vers.successerunt, pro quo etiam faciunt, quæ adduxi in 13. q. Regu. de non iudic.iux.for.sup.num.2.*

K ¶ Administratio.] *Administrator non dicitur propriè habere beneficium, nec titulum in beneficio cuius est sibi administratio concessa. Ant.super glo.in uers. per electionem,in clem.2.de rescr.Mil.in Reper.in uer.administrator non dicitur,& gl. Reg.9. Cancel.in fi. De administratore ordinis regularis, eiusque potestate habemus infra alleg.62.quidam num.2. & seq. Vide quæ de quouis admistratore tracto an transigere possit. ibi uer. alienare.*

l ¶ Nil deperit ecclesiæ.] *Cum Iun.ibidem propter eandem rationem concludunt etiã Ioan.And.& Abb.num 2. Fely.nume.6. qui hunc, & alios ad hoc citat, & Cardin. consil.131.uidendum est,colum.1. vers. & dictæ clemen. loquuntur.*

m ¶ De restit.spol.] *Dic tu de probatio. ubi etiam Abb.similem dist.facit, idem Abb. in c.cum super,num.21.uer.ad tertium. de cau.pos.& proprie.& Pet. And. Gamma. olim peritissimus Rotæ Auditor in rep.c.2. de re.permu.lib.6.in 3.q. ad fi.post nu.48. uers.*

uers. & ideo si clericus uendicet, vbi sequitur Lap. hic.

n ¶ De simo. licet.] *Et ibi latè per Fel. nu. 18. ubi ponit regulam, & 31. fall. per Ias. in l. uinum. num. 23. ff. si cer. pet. cum pluribus, seq. & per Sozzi. Reg. 357. in uer. sententia ad hoc, ut ualeat libello conformis esse debet, ubi subdit fallent.*

o ¶ Nomine ecclesiæ.] *Sicut etiam idē est dicere pro ecclesia, & nomine ecclesiæ ad tex. in l. fideicommissa, §. interdum, ibi ut ipse publicano pro Titio præstet cum ijs, quæ sequuntur, ff. de leg. 3. & ad alia, quæ adduco, in glo. facul. in uer. pro, uers. quod idem sit dicere pro Titio.*

p ¶ Pernitiosæ sublimitatis.] *Sublimitas nimia, seu perniciosa reprobatur, l. sicut, §. si debitor cōcessū, ff. de verb. obl. Rom. cons. 490. in proposita, nu. 14. D. meus, cons. 508. consului, nu. 2. & cons. 666. uisa, num. 5.*

q ¶ Conditionalia.] *Vel incerta, iuxta tex. in c. 2. de elect. lib. 6. & per Car. cons. 99. dico, quòd, post prin. ampliat Io. Fran. a Ripa respon. 32. de rescr. lib. 2. etiam si simus in conditione si papæ placuerit.*

r ¶ Ecclesia.] *Multis modis sumitur ecclesia, vt latè prosequor in glo. faculta. §. considerantes, in ver. ecclesia.*

ſ ¶ Proprij.] *Et iun. alia gl. prius posita in uer. cōi, & declaratione Card. in d. c. §. sanè, in 3 q. nu. 2. & Imol. nu. 30. & seq. colligitur quid sit interesse cōe, & quid proprium, & in quo differant. Aliter accipiunt interesse cōe, & particulare, seu singulare Bar. D. meus, Phil. Dec. et alij in l. vni. C. de sent. quæ pro eo quod intel. Et in iure non reperiuntur ita bene declarati isti termini interesse cōe, & proprium (quantum ad rem nostram attinet) sicut in dicta clem. & hic per Lap.*

t ¶ Alimenta.] *Potius videtur vtilitas, quam honor habere alimenta in necessitate, iuxta tex. in c. quicunque 2. 16. q. 7. c. nobis, in fi. de iur. pat. & late per Rocc. in trac. iurispatr. in uer. & utile, vbi tractat in quo consistat utilitas, quæ prouenit ex iurepàt. Responderi potest defendendo Lap. q̃ etiam concurrat honor ipsius patroni dum alimenta sibi ab ecclesia præstantur, & sic non cogitur mendicare, seu turpiter uictum sibi quærere, iuxta illud fodere non ualeo mendicare erubesco. iuxta uerba Poetæ. Et turpis egestas. Ponderari etiā potest ille tex. in alleg. c. nobis ad fin. ubi, q̃ patrono seruatur honor processionis, postea subijcit, & si ad inopiam uergat ab ecclesia illi modestè succurritur, & sic præsertim propter illam dictionem, & videtur honor & seruari seu præstari dum patrono indigēti succurritur.*

u ¶ Distributio.] *Distingue tamen ut per Bar. in l. fi. ff. de colle. illici. nu. 22. & seq. & per Abb. in c. recolentes, col. 2. post num. 2. uers. sed certè hæc dicta. de sta. mon. & latè per Fel. qui Abb. vbi supra sequitur in alleg. hic c. cum dilecta, num. 21. in uers. destructo monasterio. de rescript.*

x ¶ Interesse.] *Vt quis admittatur agendo, vel excipiendo prius docere debet de interesse, & qualiter, uideantur text. in c. veniēs 2. & ibi omnes, de testi. & quæ adduco in gl. facul. super 6. cons. com. Admissionis pro interesse, in uer. ad cām, & in uer. pro suo.*

y ¶ Indagare.] *Iuxta tex. in c. ad falsariorum, post princ. de crim. fals. & in c. cum illorum, uer. circa reliquos, de senten. excom. Pau. Castren. in l. 1. §. non autem, num. 3. uers. item alias, ff. de exercito. & per Paris. cons. 57. nnm. 24. uolum. 4.*

z ¶ Non creditur episcopo.] *Idem uoluit Abb. in cap. quia diuersitatem, num. 7. in ult. not. & ibi Apostil. in vers. bene notabis sequitur Lap. hic de conceß. præben. idem etiam in effectu concludit Rot. 565. utrum vacante, in antiq. & idem Abb. in cap. ex parte astensis, num. 13. de conceß. præben. ubi se remittit ad dicta in alleg. c. quid diuersitatem, & D. meus, cons. 135. ad iustificationem, in fi. idem uoluit.*

a ¶ Fin.] *Dic tu penult. ante fin. uersic. & illo cap. si quis, & ex illo, c. si quis presby-*

terorum non solum elicitur, quòd libera potestas conceditur à iure prælatis, & personis ecclesiasticis absque alio mandato agendi pro recuperatione rerum ecclesiasticarũ alienatarum, immo ipsismet, qui alienarũt, etiam iuramento non obstante, prout etiam per glo. ibi in uers. alienator, & per glo. fin. per Bald. in l iubemus, 2. § sanè. 1. in 4. q. C. de sacrosanct. eccles. & per Dom. meum, consil. 174. & pro tenui, in fin.

b ¶ Contra malè alienantes.] *Cõtra quos post tempora Lapi seuerius cautum fuit, ut etiam excommunicati sint, & aliter, vt in extra. Ambitiosæ Pauli II. sub titulo de reb. eccles. non alien. inter Commu. Habes etiam bullam, seu extra. Pauli IIII. de qua loquor super signa. dum de Gratia si in euidentem, tracto, uersi. emanauit bulla.*

SVMMARIVM.

1 *Ense ensis cuspide cuspis repellitur: & qui dicit, quod non debet: audit quod non vult.*

2 *Scientiam iuris habere uolens potius adhæreat iuri scripto, quam consuetudini; quia consuetudo fragilis est, & incerta.*

3 *Recuperandæ possessionis auxilia sunt plura.*

4 *Agens interdicto unde ui, quæ probare habeat.*

5 *Agens ex condi. decre. sæpe. de restitut. spol. quid habeat probare.*

6 *Agens remedio canonis reintegranda, quid habeat probare.*

7 *Remedium canonis reintegranda an habeat locum in rebus prophanis.*

8 *Agens remedio canon. reintegranda qualiter formare debeat libellum.*

9 *Restitutionem fieri contra reseruationem Papæ non est honestum.*

10 *Iudex, id restitutionem spoliati quomodo procedere debeat.*

ALLEGATIO XLI.

a Laetatus sum [a] in ijs quæ dicta sũt mihi, & quæ in epistolis uestris legi, quod summus pontifex uobis plebem sub causa antiqua reseruata, quæ excludit multa rerũ inuolucra, orta post obitum bonæ memoriæ D. Frãcisci patrui uestri dudum plebani plebis eiusdem: nec video quonammodo hoc ius posset à duobus auelli: nam durum foret excludere ex obiectibus nõ veris: nec puto quod aut curia Romana, aut iustitia illius, aut hic commit. nostri paterenẽ. 1 nam ense † ensis [b] pede pes cuspide cuspis repellitur, & qui dicit, quod non debet: [c] audit quod non vult. ad alia aũt dico ad secunda quæ prædicari dicitis in audientia nõ modo de nouo miror cũ alias palparem, & expertus sum curiales potius suum stilum, [d] quã ius scriptum sequi, quod si fas foret in cęlum os ponere, id reprehensione dignũ arbitrarer. Aut enim hunc stilum suum quem tẽpore colunt [e] in scriptis redigerent, vt per orbem iure peritis innotesceret: ne sub eis præter culpam suam frustrarentur clientuli, Host. aũt in summa. in princ. in 3. colum. prædicta, vt puto aduertens dicit, 2 † cõsulo quod quo ad habendã præfatã scientiam potius adhæreat iuri scripto, quàm curię Romanæ consuetudini: [f] hoc ideo, quia consuetudo fragilis est, & incerta: & nunc alba, nunc nigra frequentius variatur, hoc ille. Sed ijs pro modo omissis ad uestri informationẽ aliquid super illis duobus scribã de iure, & in 3 facto etiam aliquid vtile adijciã. † Et est verũ prout bene nostis, quod recuperandæ possessionis prodita sunt plura auxilia, quorũ quatuor colliguntur ex tex. & gl. in decr. sæpè. de resti. spol. videlicet interdictũ vnde vi, iudicis officium, & condictio ex canone reintegranda, & condictio ex d. decr. sępè. de rest. spol. in quib. omnibus, & in alijs quatuor videlicet auxiliũ constit. C. vnde vi, si quis in tantam, & edictũ D. Marci const. inuasorũ, quæ locum habet quando occupatorẽ rei immobilis vacan. constit. conquerebatur. format Spe. libellos, in tit. de rest. g spol. §. 1. & in 2. & 3. col. in quibus, & in positionibus quas super illis poteris formã videre de ipsorum effectibus, & quæ probationes 4 requirantur in illis. † Si aũt aduersarius ageret interdicto vnde vi: non puto dubiũ quin h haberet probare possessionem suam [h] & deiectionem

ctionem factam à reo ꝙ quem agit, seu ꝙ ab alio factam ratam hřet.de off.deleg. consultationibus.de rest.spo.cum ad sedem, & c.olim, cum ibi no.de off.deleg.consultat, & l.3.ff.de
i vi.& vi.ar.§.interdum.[i] † Si ageret conditio-
s ne ex decr. sępè. oportet probari possessionē, & deiectionem, & ꝙ reus spoliatori scienter
K successerit in vitium vt ibi.[k] Si autem omissis alijs modis (quod non credo) aduersarius intentaret, & ageret contradictione ex canone reintegranda hic sunt opiniones, & Specu.in
6 præallegato loco † videtur sentire, ꝙ debeat possessionē probare,& deiectionem,Innoc.vt refert,Ioan.And.in d.decr.sæpè post multa vř sentire, ꝙ etiā si aliquis possidebat bona fidè aliquam rem, & alius eandē secundo occupèt
l bonafide[l] nisi cōstiterit priorem possessorem iustè amisisse possessionē, dabitur ei actio contra secundum,& fiet restitutio etiam non probata spoliat.arg. C. de agri. & censi.si coloni, lib.11.in Auth.de man.princ.§.ꝙ si delinquentes,& §.non permittas,il 1. & 2. & §. sed si suscipientes, colle.in 3.q.1. reintegranda. Ipse tñ Io.And. in decr. sæpè super gloss.in nouel. refert Innoc.dicere,quod dictum cap. reintegranda intelligitur cum ille contra quem agitur dolum, vel violentiam commiserit circa rem illam,argu.de ord.cog.cap.2.vel cum datur libellus super quo potest comprehendi,ꝙ metus causa, vt si dicat peto rem talem mihi restitui, quia fui per violentiam spoliatus,argumen.C.de annali except.l. fi. C. vnde vi. l. inuasor. Et secundum hoc videtur Innoc. intellexisse,quòd quando non competunt auxilia restitutoria, quia non spoliatus, vel deiectus, quòd agi oporteat suis actionibus competentibus,hoc not.Io.And.in dicta decre.sæpè. super prima glo. & Dominus meus Ioan. Cald.in dicta decr.cum ad sedem, dixit quòd Hostien. intellexit beneficium canon. reintegranda nullum esse per se,sed singulis alijs restitutorijs iudicijs esse agendum, quæ approbantur in c. reintegranda. Refert tamen alios intellexisse Innoc.scilicet, ꝙ hoc beneficium, concedatur per canonem reintegranda,vt omnia beneficia per quæ subuenitur à iure destitutis possessionibus, sicut est interdictum vnde vi,actio,quòd metus causa,& de dolo,possunt simul in eadem petitione intētari,nec petens cogatur eligere, quasi alia beneficia sparsa,canon ille coniungat,& satis sit actori probare aliquid propter quòd iuris beneficio possessio sit sibi restituenda.

7 † Ipse vero Dominus meus Ioan.Cald. pu-
m tat per canonem reintegranda subueniri[m] ijs qui quomodocunq; amiserunt possessionem, quam repetunt etiam si non per violentiam, vel per metum, vel per dolum: sed fortè aliàs
n iniustè[n] præter culpam[o] suam quis decidit à
o possessione, quam alius nunc tenet, siue cum titulo, siue sine, & hoc secundum cum uelit litera illius canonis in fin. ibi per quascunque iniustas causas res ecclesiæ, vel proprias subaudias perdidisse noscuntur. Et videtur secundum eum concordare,l.si coloni,C.de agri.& censi. lib.11. Subdit tamen ꝙ sic ampliare beneficium dicti canonis videretur durū, æquū
p est ergo dicere,ꝙ solum in rebus ecclesiæ[p] & in rebus proprijs clericorum habeat locum, & sicut videtis variant doc. Sed ponatur verū ꝙ statim dixi post dominum meum nunquid agenti interdicto vnde vi & non probanti ea, quæ in hoc interdicto requiruntur, agenti ex condit.ex decret.sępè.& nō probanti ea, quæ ibi requiruntur, obtinebo per beneficium cano.absurdum esset hoc,quia secundum modū agendi formanda est sententia,c.qualiter, de
q accusa.[q] nam licet haberem ius validum, si intento ius inualidum, non suffragatur, de
r conceff.præben.ex parte Ast.cum ibi not.[r] Unde etiam intelligo veris exīstētibus prædictis, ꝙ si actor formet libellum in quo formet tria auxilia, quæ includant omnia auxilia prædicta spoliat.& tunc sufficiat probare aliquid ꝙ sufficiat ad alterum;vel si vult intentare dictū canon.posito ꝙ illo casu habeat locum beneficium de quo supra Dominus meus Io.Cald. non narrat ea, quæ pertinent ad interdictum, vel ad conditionem decre.sæpè.vel huiusmo-
s di, sed simpliciter narrat[s] quod tali tempore, vsque ad tale tēpus possedit fundum,& quòd postea iniustè,vel sine causa legitima cecidit à possessione, & ꝙ Titius hodie in eius præiudicium detinet, & restituere recusat, uel magis uelit descendere ad speciem dicendo ꝙ possedit fundum vt supra, & ꝙ propter hostilitatē recessit de loco, & cessante bello Titius rem illam derelictam occupauit,&c.quare,&c.modo sufficiat probare possessionem antiquam,
t [t]& amissam sine culpa illius, & possideri per Titiū in quo casu vult ꝙ nisi Titius probet me iuste amisisse posses.vel renunciasse,vel pactū fecisse de non petendo, vel aliquid aliud, quod eum excludat ex culpa sua fiet restitutio.

tutio.& ita ego de consilio recepto a domino meo Io. Cald. dum felix in ista vita manebat
u seruaui,& practicaui. [u] Et secundum hoc debetis respicere quomodo aduersarius concepit verba apta ad interdictum vnde vi: tunc debet probare ea quæ requiruntur in illo in-
8 terdicto. † Si autem format uerba sua ita, ꝙ in duceret solum canon.reintegrãda, tunc incideretur in prædictis opi. Posset etiam intentare alium modum pulchrum, & fauorabilem eis qui amiserunt possessionem alicuius soliti iuris, de quo scribit Ioan. And. post Ho
x stien. in decret. accedens [x] vt lit. non contesta. super gl. non autem, vbi Ioan. And. & Host. dicunt quod potest implorare officium iudicis, non dicendo se spoliatum, sed ponẽdo se consueuisse percipere quædam iura, & se diu non percepisse, & fuisse negligentem in exigendo illa, & petendo se reduci in statum pristinum, & hoc per generale officium iudicis, de quo de restit. in integ. ex literis. Si autem proponeret se spoliatum non procederet hoc, ad cognoscendum autem quod auxilium intentet aduersarius videte, Spec. de accus. & petit. §. 2. in penul. colum. in fi. vers. sed quæro vlterius si vos habetis reseruationem apostolicã quæ præcedit titulum, & possessionem aduersarij, & probetis de ea, fiet restitutio sine mora, cum habeat & titulum & possessionem suam vi-
9 tiosam. † Certè non credo honestum ꝙ con-
y tra reseruationem papæ [y] fiat restitutio, nec prodest dicere quòd agenti possessorio recuperandæ non possit refricari quæstio proprietatis, de ord. cog. c. fin. & si hoc verum sit, tamẽ hoc quando agitur de beneficio ecclesiastico, vt possessorio sine titulo probari non possit; per regulam primam de reg. iur. lib. 6. & hoc videtur velle gl. fin. in clem. vnica, de cap. pol. & proprie. Spec. etiam qui fuit ita magnificus curialis, & tanto tempore auditor, videtur sentire quòd in beneficijs ecclesiasticis nõ debet fieri restitutio, nisi is qui petit ostendat de sua canonica institutione, siue de titulo suo alleg. 3. q. 1. §. videlicet, licet aduersarius & de proprietate referens quæstionem audiendus non sit. de restit. spol. in literis cum si. hoc ipse notat in titu. de teste, §. nunc videndum, vers. remittit ad dictam glo. dictæ clemen. vnicæ. per quæ omnia sic collecta soleo in scholis in de-
10 cret. ex parte firmare. † Pro contrario not. ꝙ ad petitionem spoliantis non est exigendus titulus a spoliato ante restitutionem, nec ipse spoliator quæstionem refricare potest ipsi spoliato, iudex tamen ex officio suo potest se antequam restituat de titulo informare, & si de titulo constat legitimè, vel saltem per probabiles præsumptiones debet restituere. Si autẽ constet eum non habere titulum [z] non restituet, & istam putabat dominus Ioa. Cal. fore veram opin. & honestam, & si essem iudex, ita practicarem.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Lætatus sum.] *Iuxta psalmum 121. lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi in domum domini ibimus. Sunt qui redarguãt consulentes, & alios in iure scribentes præfationibus vtentes, quasi tempus conterentes, & alios more Poetarum super principijs operum diuinum fauorem poscentes, & ꝙ hęc omnia, & similia superflua sint, et a iuribus aliena affirmant, quippe quæ nec sillabam superfluam admittant ad tex. in l. si quando in prin. ff. de leg. 1. l. hæc stipulatio, in fine, ff. vt leg nomi. & §. quibus, in 1. const. C. Nonnulli uerò contra sentiunt præfationes præsertim congruas, & aptas comprobantes etiam arg. tex. in l. 1. vers. Deinde si in foro, ff. de ori. iur. & inuocationes diuinas summopere laudantes, iuxta illud quicquid agitis in nomine Dei agatis. Inuocationes in proœmiis legum habemus in proœ. C. in proœ. Inst. in instrumentis pariter præmittenda est inuocatio diuini nominis, prout videre est in cap. in nomine, 23. distin. & per Spec. de instru. æditio. §. breuiter, num. 2. ver. ante omnia. Ego non passim, & super quibusuis materiis, ac pro omnibus etiam minimis causis, & rebus præfationibus, & inuocationibus vtendum esse arbitror, non nunquam vero illas satis conferre, & commendatione dignas existimo prout accidisse, puto in hac præfatione Lapi, quę licet sat obscura sit, & extra rem videatur, considerabam quòd a tam docto in omni facultate, ac homine ingenii perspicacissimi non potuit emanare dictum frigidum*

gidum,& insulsum,ideo posui verba psalmi quæ sequebantur vt elicere͂ sensum præfationis huius Lapi,quem hunc eße existi stimo, lætatur Lapus se esse gratum summo Pontifici,eiusque opinionem ab illo receptam fuisse, prout ex epistola ab amico sibi transmissa intellexit,ideo lætatur quod sibi licuerit in domum Domini ire, hoc est apud Summum Pontificem commendari, seu ab illo in bona existimatione haberi.

b ¶ Ense ensis.] *Prouerbia sunt antiqua prouerbio,cap.27.Ferrum ferro exacuitur. Sic & apud Cæsarem, vel potius Hirtium, aut Oppium de Bello Hispanie͂si,vbi inquit hic vt ait Ennius pes pede premitur, Armis teruntur arma, sic & apud Ouidium, libro 2.de arte amandi iudice me fraus est conceßa repellere fraudem, & apud eund. libro 15.Metamor. Sed vnda impellitur vnda,vrgeturque eadem veniens,vrgetque priorem.Horatius Carmin.libro 2.Odæ.18. Truditur dies die.Propertius, lib.2.Elegia 1. quæ incipit.Quæritur vnde mihi. Sic & clauo clauum pellere,& paxillum paxillo, prout per And.Tiraq.de Vt.Retra.in prin. tituli primi,post num.69.*

c ¶ Qui dicit quod non debet.] *Sic Prouerbio,cap.21. qui autem inconsiderate loquitur sentiet mala,cap. fin. vers. Item qui custodit os suum,5.q.5.cap. vni.§. quibus autem plenius,ibi, ne si pergitis dicere quæ vultis,audiatis quæ non vultis,13.q.1. Iacob.de Beluis.in sua praxi iudiciaria,col.4. num.23.pulchrè per Specu.tit. de Aduocato,§.iam nunc,nu.3. cum pluribus sequent. vbi instituit Aduocatum qualiter se gerere debeat cum aduocato aduersarij,conclude͂s, quòd legibus,non probris, seu conuicijs certet q̃d; modeste loquatur,a garrulitate,nimia loquela, & verbis inanib.insipidis,& maledicis abstinens. Puto quòd Lapus noster ab aduocato aduersario verbis irritatus hæc præmiserit. Aduocati nostri Romani moris antiqui,Romanorumque institutorum non immemores legibus,rationib. ac validis argumentis,non autem co͂uitiis, & maledictis certare consueuere. Nec in sacro Rotæ Auditorio absque magna causa institutum est ne Aduocati, ac causarum patroni contrarii nisi p̃ concurrant,simulq; conueniant simulque audiantur, ne fortè (iuxta morem quorundam Italiæ locorum) diuinarum, & humanarum legum obliti alter alterum maledictis, latratib. ac morsibus immanissimè persequatur. Et refert, Ioan.Neuiz.in sua Syl.Nuptia. post princ. Clem. Papam 4. noluiße aduocatos ire ad allegandum in uoce,verum Spec. ibi id mihi non concludit. Vide quæ dicam infra in 1.Apostil.alleg.56.*

d ¶ Stilum.] *Lapum hic sequuntur Afflict. de milit.vasal.qui contu.est,nume 107.& Ioan.Bapt.Ferret.cons.52.D.Antonius,numero6.Hic latus campus se se offert disputandi,an stilus Rom.Cur.laudandus, & sequendus sit,an vero improbandus, & tanquam vanus,ac varius modo albus, modo niger reiiciendus.Pro secunda opin.concludendum videtur authoritate Lapi,& Host. hic adducti, ac antiqui pragmatici Hiero. Pauli Vicecorrectoris in libro nuncupato Prouinciale,f.18.in fi. vbi dicit quòd quadam co͂missio fuit denegata extra diœcesim iuxta,c.statutum,de rescript. lib.6. postea tempore Clem. IIII. interpretando stilum per ius commune fuit conceßa, & quod stilus cancellariæ in hoc fuit constans. Rursus vltra Afflict.& Ferret. supra citatos Lap. hic de stilo loque͂tem sequitur Caßa.Dec.4. post num.1.vbi postposito stilo, qui ex tempore variatur,& Dec.7.num.4. de rescrip. Et dixit Alb.de Ros.in dictio.in uer.Curia, quod stilus Curiæ est volubilis,& mutabilis. Et contra stilum Romanum ponderari potest tex.in l.sed licet,ibi. Non tam spectandum est quod Romæ factum est,quam quod fieri debeat,ff.de off. præsid. Pro prima verò opin.& quòd stilus Rom.Cur. ample͂ctedus sit,immo pro lege, habemus tex. vulg.in cap.licet.& in cap.quam graui. de*

crim.

crim.falsi, Rot. 709. no. quòd stilus sacri palatij est quoddam ius in antiq. Mil. in repert. in ver. stilus curiæ pro iure seruandus est. Et voluit Calde. consi. 8. an existens, numero 4. de rescrip. quòd omissio stili curiæ gratiam nullam reddat. Idem voluerunt Doct in c. 2 de rescrip. vbi latè per Fely. nume. 16. in ver. stilus curiæ. Videantur etiã Dom. meus Phil. Dec. consi. 699. aliàs penul. num. 5 vers. Et stilus curiæ. Hippol. de Marsil. sing. 118. incipien. stilus curiæ est attendendus, per tex. in l. Labeo, vers. morẽ agentium sequi debemus, ff. de stat. libe. & ibidem alios ad id refert, & Cur. Iun. consil. 138. num. 13. Pro hac opin. pondero etiã pulchrum tex. in l. 1. sed & si quæ leges, versic. aut hęc tantummodo obtinere uolumus, quæ vel iudiciorum frequentissimus ordo exercitus, uel longa consuetudo huius almæ Vrbis comprobauit, secundum Saluii Iuliani sententiam, quæ indicat debere omnes ciuitates consuetudinem Romæ sequi, et legem, quæ caput est orbis terrarum, non ipsa alias ciuitates, C. de vet. iuuencl. Et dicit tex. in c. fin. de fo. compet. quòd sedes Apostolica est omnium ecclesiarum mater, & magistra. Quid tenendum? ommissa lõgiori disputatione, quæ hic cadere possit, cõcluderem contra Lap. immo pro Lapo infra allegat. 61. visis, num. 4. pro stilo Rom. Cur. inconcusse & semper seruando concurrentib. iis, quæ certum, verum, & firmum stilum huiusmodi reddunt, prout declaro, & limito in Glo. Facul. in 2 com. in uer. S. V. Et iuxta temperamentum, & limit. quam ibi Doct. defendi posset opin. Lapi.

e ¶ Tempore c olunt] *Id est aliquo tempore colunt & obseruant, aliquo non, & sic vnum tenent uno tempore, contrarium vero alio tempore, & ita videtur inducere hanc alleg Cassa. Dec. 17 de præb. ante numer. 7 ibi. Et secundum varietatem temporum, & c. ego potius legerem tantum colũt, quasi tanti faciunt. Intentio Lapi est redarguere curiales, ita arguendo, vel non deberent stilum huiusmodi tanti facere, vel si tanti faciunt illum in scriptis redigere deberent, vt omnes ubique existẽtes illum scire possent, quem tamen extra Ro. Cur. ignorãt. Lapum hic citat, & sequitur Hier. Gig. post omnes quest. de pensio ante formulam supplicationis translationis pensionis. Responderem Lapo si viueret quòd stili introductio, & probatio non requirit scripturã, Rursus quòd hodie felicioribus temporibus habemus stilum Roma. Cur. descriptum in pluribus regulis cancellariæ, in infinitis Rotæ Decisionibus tam antiquioribus, quam antiquis, quam nouis, & nouissimis. Habent etiam nostrates, & exteri plures libellos, post Gui. Duran. nũcupatum speculatorem, & post Hier. Pau. qui ædidit libellum prouinciale nuncupatum, a non contemnendis modernis authoribus Romanæ praxis peritissimis æditos, a quibus discere poterunt omnem Ro. Cur. obseruationem, & introductionis stili nostri Romani causas, & rationes. Felices igitur Romanos & exteros iurĩ operam dantes, qui hodie possunt breui cartarum reuolutione (iuxta carmen Virgilianum) rerum cognoscere causas, & quibusdã regulis obseruatis viam eruditionis legitimè ambulare, iuxta tex. in proœ. ff. §. 1.*

f ¶ Cur. Rom. consuetudini.] *Vltra supra adducta consuetudini Romanæ quando sit omnino standum, & quando non, distinguunt Gemin. & Franc. in cap. vni. ille, numero 23. vbi Apostil. Lap. hic citat, & sequitur, hic vero, num. 5. de Sum. Trinit. & fi. Cathol. lib. 6.*

g ¶ §. 1. Vers] *Sed tu in hac materia, numero 11. cum pluribus seq. Et ferè omnia quæ ibi scribit Spec. accepit Rofred. Beneuenta. in tract. Libello. sub diuersis titulis, Specul. etiam vbi supra citat, & ad eum se remittit, Rip. in cap. sepè, in princ. de rest. spol.*

h ¶ Possessionem suam.] *Supple tempore spolij iuxta tex. in l. 1 § interdictum autem hoc, ibi, nisi ei qui tunc cũ deijceretur possidebat, ff. de vi. & vi arma. Ang. in §. quadrupli,*

dupli, post num. 25. vers. & aduertas, Inst. de actio. Ant Rub. qui Ang. ibi, & Lap. hic sequitur cons. vlt. post prin. vers. & interdicto de vi non sufficit probare antiquiorem possessionem. Et hoc modo etiam intelligas verba praeceptoris mei D. Philip. Dec. qui Lap. hic sequitur cons. 671. applaudent, numero 2. & in c. consultationibus, in 2. no. de offic. deleg.

i ¶ Interdum.] Lego, §. hoc interdictum et aduersus eum, & sic ille tex. praesertim iun. gl. in ver. hoc interdictum probat intentionem Lapi in quantum dicit, seu quòd ab alio factum ratumue habuerit. Posset etiam considerari quòd pro principali dicto, videlicet quod agens interdicto vnde vi possessionem suam probare teneatur, & se deiectum sicut adduxit tex. in c. cum ad sedem, de restit. spol. ita ad idem probandum citare voluerit tex. in l. 1. §. interdictum autem hoc nulli competit nisi ei qui tunc cum deijceretur possidebat, & ita ad haec duo probandum, concludens idem quod Lap. hic illos duos tex. adduxit Fasto. dub. 63. incip. eodem die. Et illa Rot. Dec. in materia nostra sat notabilis est, & quotidie in praxi seruatur.

K ¶ Vt ibi.] Videlicet scienter rem talem receperit, & glo. in ver. scienter, & Ioa. And. & Abb. in sum. Idem Abb. num. 13. & 21. Cor. cons. 18. visa, nu. 7. & seq. & cons. 329. ostenso, num. 10. & seq. lib. 1

l ¶ Bona fide.] Communem esse opin. pro Bar. in l. rem quae nobis, ff. de acq. poss. quod remedium reintegranda non detur contra titulo possidentem testantur Corn. cons. 18. visa, post num. 9 & seq. lib. 1. Alexand. qui banc opin. verissimam dicit alios adducens, cons. 118. in causa, nu. 1. & 7. lib. 2. Sozzi. cons. 39. in quaestione, col 2. ad finem, vers. Et hanc opin. lib. 3 banc dicit magis communem testatur etiam Paris. cons. 1. post numer. 16. lib. 1. Contra vero quod opin. cōtra Bart. sit communis, & communior, & verior voluerunt idem Bart. in l. si coloni, numero 2. vers. vlt. patet. C. de agric. & censit. lib. 11. Innoc. & communiter canonistae in cap. saepè, de restitut. spol. Abb. in c. cum ad sedem, num. 26. eodem, Alex. sibi contrarius post Cald. Lud. Rom. & Anto. de Butr. cons. 117. viso processu, post num. 3. versi. plus dicit, lib 2. Idem Alexan. cons. 91. in causa, num. 6. vol. 5. vbi testatur magis cōmunem esse contra Bar. quod maximè procedit hodie, ita etiam concludit Alex. & quòd ita iudicari vidit in l. rem quae nobis, ante num. 9. idem etiam concludit ibidem Ias. ante nu. 20. quòd magis communis sit contra Bart. vbi sup. Hanc opin. etiam sequitur alios referens Steph. Bertran. consilio 121. si attendatur, lib. 2. in primis. Hāc etiam communem dicit Sozzi. sibi contrarius, cons. 89. in causa, ad finem, lib. 1. Hanc etiam opin. dicit communem, licet prius alteram dixerit communem legistarum Rip. in cap. saepè, de restit. spol. post num. 28. versic. contrarium opin. tenent Innoc. & communiter canonistae, D. meus, cons. 57. & pro tenui, ante num. 6. vbi hanc communem, & veriorem dicit, & citat, & sequitur Lap. hic, & cons. 252. agitur causa, col. 2. nu. 4. vbi hanc magis communem testatur Io. de Amic. de Vena. cons. 97. magnificae, num. 2. & 4. communem etiam dicit hanc opin. contra Bar. Afflict. Dec. Neap. 361. monasterium, num. 33. vers. nec obst. prima ratio, vbi concludit quòd in hac opin. resederunt Domini de consilio. Postremo hanc communiorem testatur, & quòd Rot. ita conclusei in causa Romana officiorum Cassa. Dec. 7. incipien. concluserunt Domini de restitut. spoliat. Haec igitur ex mente Lapi hic, & infra, post num. 7. iuxta opin. Cald. tanquam communior, uerior, a consilio Neapolitano, & a Rot. nostra comprobata tenenda est.

m ¶ Subueniri.] Canon reintegranda quòd nouum remedium afferat, vbi nō erat aliàs consultum, & quod pinguius subueniat cōmunis est opin. vt per Doct. in alleg. l. rem quae nobis, ff. de acquir. poss. in c. cum ad sedem.

dem,& in c.sæpè, de restit.spoliat.& hanc communem asserit citans Lap.hic Cor.consil.329.ostenso mihi,nu.29.lib.1.

n ¶ Iniustè.] *Hoc remedium solum competit ei,qui aliquando possedit, & ex iniusta causa a possessione ceciderit, prout per modernos in l.rem quæ nobis, ff. de acqu.poss. & Mar.Sozzi.Iun.consi.48 visis,num 3. & 6.vbi refert,& sequitur Lap.hic, lib.2. & Lap.etiam sequitur Barb.cons.vlt.lib.4. colum. fin. versicu. Et adduco quod uoluit Lap.& Stephan.Bertran.consi.206 ad maiorem,num.5. ubi communem dicit, lib.1. in primis,& consi.44.venerabiles,colum.fi. versic. scio quòd non, num.10.libro 3.in primis.*

o ¶ Præter culpam.] *Illi qui culpa sua,seu facto suo cecidit a possessione non competit remedium canonis reintegranda, Rot.62. permutanti,& 352.si opponatur,not.Alc. consi.92.perspectis,num.5.lib.1.vbi citat, & sequitur Calder.hic adductum, & Lap. hic Sozzi.consi.39.in quæstione, colum. 3. ver.preterea in casu nostro,lib.3.consi.266. in causa,num 19.& ante,nu.23.lib.2. qui similiter sequitur Cald. & Lap. & Sozzi. post alios in l.rem quæ nobis,num.8. in 5. dub.qui pariter Cald. & Lap.refert, licet hanc alleg.corruptè ibi citet, & hanc opin. dicit communem Cald.etiam,& Lap hic sequitur Ruin.consi.22.viso, num.8.lib.1. Cū Lapo etiam hic concludunt Alexand. consil.103.super eo,post num.6.vol.7.D.meus consi.56.in causa,col.3.in prin. & consi seq. post nu.2 & Lap.sequitur dicēs hanc opin. non habere difficultatem, alios eandem tenentes referens subdēs quòd ita pluries fuit iudicatum Paris.consi.1. num.164 lib.1. Ego etiam pluries ita iudicari vidi.unde ab hac opin.communi, & vera nullatenus est recedendum.*

p ¶ In rebus ecclesiæ] *Lap. hic vult quòd remedium, cap.reintegranda competat solum in rebus ecclesiæ, & in personis ecclesiasticis,nō procedat autem inter laicos pro rebus prophanis.Hanc opin. tenuit glo.fin. in c.cum ad sedem,de restit.spol. & ibi Ioā. Cald. & Abb.Alex.qui hanc opin.in puncto iuris putat veriorem, & Sozzi. & alij per eum relati, inter quos pro ista opin.citat etiam Lap.hic,in l.rē quę nobis, nu.40. & ibidem Ias.num.16.& ante, qui plures adducit pro hac opin.& Rip. num.25.ff.de acquir.poss.Ioan.Petr.de Ferra.in sua praxi Papien.in formula capitulorum actoris, in ver.pro sua,ver.posset tamen fortasse sic distingui inter ecclesiam, & priuatum, & Apostil.ibi in uer.ecclesiam hāc Alle.citare uoluit.And.Barba.consi.ult.col.ult. uers. Et si quispiam allegaret .Hanc etiam dicit communem,& Lap.refert,& sequitur Cor. consi 23 viso puncto,nu.16.consi.329.ostenso,post nu.29.vers.& maxime hoc,& ante num.30 lib.1.& consi.247. viso processu, num.13.lib.2.& Phil.Franc.in disput.Petitorij,colum.6.num.17.& 19.ubi sequitur Lap.hic,& hanc dicit communem. Adducunt rationes pro hac opin. quæ est quòd, c.reintegranda est exorbitans,unde extendi non debet ad alias personas, seu alia bona, de quibus nō loquitur.Et quia est iuris noui inductiuum, & cōtra regulas iuris.Insuper quòd personæ ecclesiasticæ maiori fauore dignæ sunt, vnde illis tantum prodesse debet dictum remedium. Amplius arguunt a superfluis,vt per eos.C ontrariàm opin. quòd immo remedium huiusmodi non solum pro rebus clericorum,seu ecclesiæ,sed etiam laicorum pro quibuscunque etiam prophanis detur voluerunt Innoc.in c cum sedem, numero 6.vers.in rebus autem,de restitu.spol. Barb.in l.si coloni,num.4.ver. vnum tamē, C.de agri.& censi.lib.11.Ang. consi.157. in prædicta,col.2.vers.Sed hæc opin.reprobatur,quia nil specialitatis est in rebus ecclesiæ, Aug Rom.Alexand.Aret. Sozzi. qui alios citat,post num.4. versic secunda fuit opin.D.Ant.Ias. nu.20. vbi quòd hæc opin.est verior, & ita practicatur, & Rip qui hanc dicit communem,num. 26. versi*

Sed

Sed quia communis in alleg.l. rem quæ nobis,ff de acquir.poss.Alexan.conf.51.viso, post princ.ubi hanc magis communem testatur,lib.1.consl.6.circa processum,post nume. 4.verf.tamen contrarium,lib.3. & consil.94.visis,num.21.vbi quòd ista communis est opin.& communis obseruantia, volum.5.Sozzi.conf.266.in causa quæ vertitur,num.18. vbi hanc communem aßerit. Et quòd hæc sit communis, & seruetur voluit etiam D.meus,conf.252.num.1.versic. & non est dubitandum.Ego hanc opin.Romæ semper seruari vidi. Adducunt rationem Doct.quare etiam laicis, & pro rebus prophanis hoc remedium competat,quæ est quia c.reintegranda est fundatum in materia peccati,unde decens est vt omnes,omnino,super omnibus, & semper liget.

q ¶ De accusat.] *Et per hunc in præceden. Allegat.num.8.& latè per Felyn.in cap. licet heli,num.18.vbi dat regulam,& fallen.de simon.*

r ¶ Cum ibi not.] *Et dicit ibidem Abb. num.19. quòd qui potest certo iure actum explicare,si mouetur alio iure quo non potest corruit actus,& hanc dicit communem, facit tex.in l.habebat,in prin. ff.de instito. actio.Idem etiam uoluit Bart.in l.1.nu.12. & ibi Ias.post nu.37.ff. de eden. Idem etiã voluit Mil.in Reper.in ver.probatio iuris validi non suffragatur,vbi citat, & sequitur Lap.hic,& pulchrè per D.meum, conf. 156.in causa,col.fi.in princ. Et Lap.etiam hic sequitur Matth.de Afflic.in vsib. Feud. sub titulo de pace teuen.cap.si duo,post numerum 30.*

ſ ¶ Sed simpliciter narrat.] *Hunc refert Butr.in alleg.c sæpè,colum.penul.ver.Aduerte ad vltimum.Eundem etiam refert,et sequitur Corn.conf.247.viso processu, post num.7.verf.sed simpliciter narrat quòd tali tempore poßedit,lib.2.*

t ¶ Possessionem antiquam.] *Doct.in ca. sæpè,de restitut.spol. Et hanc communem testatur sequens Lap.bic Steph. Bertran. conf.206.ad maiorem,num.5. lib.1.par. 1. conf.243.quicquid olim,num.3.& 5.lib.2. in primis,& conf.44.venerabilis,num 10. libro 3.in primis,& Lap.etiam sequitur D. meus Phil.Dec conf.62.in causa,post prin. & in c.bonæ me.ante num.23.verf.sed potest dubitari,de appell.*

u ¶ Seruaui,& practicaui.] *Sequitur Abb. in c cum ad sedem, post num.26. adducens hanc alleg.subdens ab hac practica recedi non debere,de restit.spol. Lap. etiam hic refert,& sequitur Corn.consil.247.viso, post num.20.verf. & maximè hoc voluit Ioan. Cald.& hanc dicit communem.Hunc etiam citat, & sequitur D. meus conf.57. & pro tenui,ante numer.4.ver.& sic ex omnib.*

x ¶ Accedens.] *Dic tu.1. & ibi Abb.nume.19 & Fely.num.7,citant Lap. hic quo ad duo,& hoc dictum Lapi dicunt singulariter esse notãdum,prout ibi. Et hanc alleg. citare voluit Paris conf.98. quoniam Romani,vbi num.23.& seq.idem tenet quod Lap.hic,lib.2.Bertran.conf.172.circa processum,num.5.lib.2.in secundis,& Philip. Franc.in Disput.petitorij,col.7.post.nu.21. in 5.remedio.*

y ¶ Contra reseruationem Papæ.] *Idem voluit supra alleg.24. Limit. decret. col.2. verf.obstat tamen.Idem voluit Rota 7.not. quòd vbi,verf. in beneficio reseruato etiam spoliatus non restituitur, in anti. & in no. 16.si contra agentem possessorio producatur Papalis reseruatio & Dec. Caßa.1. de restitut.spol.pro qua opin. plura alia adduco in 3.quæst.1.Reg.Cancel.Hanc opin. Lapi pluribus modis limitabam dum scriberẽ in fauorem R. D. Hieronymi Diedi nobilis Veneti Viri peritissimi, & integerrimi super causa Paduana Canoni. in partibus illis penden.*

z ¶ Titulum.] *Lap.hic refert Paris.conf.12. in isto,in princ.volum.4. & Sarnen.in Regu.de Anna.in quæst.de qua infra. Et eundem citat,& sequitur Ruin. dicens commu nem licet sub alio numero hanc alleg. referat,*

rat,conſ.54. ante nume.5. volum.4.& ſequuntur etiam Phil.Franc.in cap. ad decimas,poſt num.6.de reſtit.ſpoliat.lib.6.Ioã. Bapt.de Caſtillo.in quodam ſuo ſingu. poſt ſingularia Franc.Cremen.poſito, colum.9. verſ quinto dato quod prædicta. Ego in hac materia concludo quòd cõmunior opin. (vt etiam teſtatur Glo.Pragm.in §. ordinarij,rubr.de pac.poſſ.in ver.inquirant,colum.6.verſic.ſed alia opin.communior)eſt quòd petens reſtitutionem in beneficialib. non teneatur probare titulum,ſed colorem. Et hanc.communem dicunt Alexand. in l. naturaliter,§.nihil commune,nume. 25.ff. de acquir.poſſ.& Pariſ.d. conſil.12. poſt num.2 Lapum etiam ſequitur Gemin.conſil.147.ſuper iſto,poſt num.2.verſ. Et idẽ concludit in alleg.52. Et quòd olim ſeruatum fuerit,& ſeruetur in Rom.Cur.quòd in beneficialibus requiratur colorata poſſeſſio quo ad reſtitutionem petẽdam teſtatur Sarnen.in 57.quæſt.præalleg.Regu.de Anna. num.6.verſ. Tamen contraria opin. bodie practicatur. An vero agens remedio attemptatorum pro recuperãdo beneficio poſſeſſionem ex titulo iuſtificare teneatur tracto in Gloſſ.facul.in 14.com.in ver.cauſam.et cauſas, in 6.priuil.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio vſurarum ad hoc,vt habeat locum quæ probanda ſint.*

2 *Repellere volẽs aliquem exceptione quod alienum retineat,debet probare probatione certa.*

3 *Habuiße & reſtituiße ſtant ſimul.*

4 *Præſumptio non ſufficit ad probationem criminis.*

5 *Excommunicatus licet in iudicio poßit repelli,non tamẽ extra iudicium eſt ei denegandum.*

6 *Sententia abſolutoria,an tollat exceptionem vſurariam.*

7 *Exceptio dilatoria iudicij,an tollat naturalem obligationem,& num.9.*

8 *Petitio reſtitutionis, an ſuſpendat executionem ſententiæ.*

9 *Exceptioni criminis quia odioſa,an detur reſtitutio.*

10 *Minor in quibus caſibus reputetur maior ad hoc , vt non competat ei reſtitutio.*

ALLEGATIO LII.

An oporteat repetentem vſuras eſſe in caſu in quo exceptio vſurarum locum habeat, & vtrum ſententia abſolutoria lata in curia epiſcopi fauorem domini contra hæredes Iacobi tollat exceptionem vſurariam contra eos? †Ad primum dico quod ad hoc vt quis ſit in caſu in quo poſſit repelli hac exceptione, requirũtur plura. Primo quòd fuerit vſurarius, de vſuris quia fruſtra,& c. Michael. Secundo quòd exegerit,quia vbi nulla exactio eſt nulla reſtitutio,ita not.Ioan.Andr.in d.cap.quia fruſtra. Vltima [a] quia iſta exceptio eſt criminis,vt no. glo.in d.c.quia fruſtra. Si excipiatur de vſuris paternis, non ſufficit probare patrem vſurariũ,niſi probetur ſcientia in filio, quia ſcienter ſucceſſerit in vitium retinendo ſcienter alienum,& hoc tangit gloſ.in d. cap. Michael, & patet de ſe,quia procedunt ab animo crimina.de ſent.excommun. cum voluntate, & ibi gloſ.quia vbi non eſt ſcientia,non eſt dolus. Ad propoſitum contra prædictos non opponitur de vſuris proprijs,ſed paternis, de patre non conſtat quòd fuerit vſurarius. Item non conſtat quòd exegerit. Item ſi conſtat quòd fuerit vſurarius,& quòd exegerit non conſtat quòd non reſtituerit, [b] ſeu adhuc retineat vſuras alienas. Ille autem qui vult me repellere virtute exceptionis,ſcilicet quòd alienum retineam, [c] habet hoc probare,& debet eſſe probatio certa,nam dubia non releuat, vt de probatio.in præſentia. [d] probatio autẽ quòd exegerim non probat quod hodie habeam, ſeu quòd non reſtituerim, quia † iſta ſtant ſimul quòd habuerim,& quòd reſtituerim,facit qđ no.Innoc.de accuſ.ſuper ijs. Nam ille qui accuſat aliquem de periurio, non probat [e] licet probet quòd accuſatus promiſit, & iurauit ſoluere 10.infra menſem Titio,& quòd tempus

pus est lapsum, nam potuit soluere, ita in proposito nec sufficit dicere præsumitur quod ha-
4 beat, ex quo iam habuit quia præsumptio † nō
f sufficit ad probandum crimen, [f] immo tolle-
g tur ista præsumptio ex quo mortuus est, [g] &
h confessus, & recepit sacramenta [h] ecclesiæ, præsumitur quod non fuit immemor suæ salutis. Item non constat quòd prædicti filij scienter retineant vsuras paternas, quod requiritur ad inducendum crimen sine quo non possunt compelli. Item prædicta non possunt constare nisi coram iudice, & si dicatur hoc posse opponi coram iudice si peteretur ego non teneor, &c. hoc tollitur multis modis. Primo cum hic sit exceptio criminis ibi deberet proponi, & probari, & exprimi cum
i circunstantijs, [i] vt dicere vbi, & quomodo, & quando, & tunc si probaretur nō posset hæres hoc probato sibi retinere, sed cogeretur non ad instantiam partis, sed ex officio iudicis, & si non reperitur cui debeat dari, debet
K dari pauperibus, [K] vt not. in dicta clem. quia frustra, & ca. ad nostram, de iureiuran. ita modo si voluerit præsupponere quòd possit in iudicio dilucidari, dicant cui debeant, & quantum, & tunc aut domino restituent, aut petent quòd ipsius hæredes restituent vt prædicitur. Item colligitur alio modo, quia non sequitur, iudex repelleret, ergo hæres nō est in mora retinendo quod debetur ipsi actori, vel creditoribus, vel pauperibus, & non euitant peccatum mortale retinendo ex quo dicta exceptio nō excusat eos. Item dico quòd hic vsurarius in odium sui criminis possit repelli per iudicem, tamen dico quòd pars semper est obligata, & peccat non restituendo saltem an-
5 tequam repellatur. Ostendo per simile † excommunicatus potest repelli in iudicio eadē ratione in odium criminis, & vt satisfaciat super eo pro quo fuit excommunicatus, tamen extra iudicium debitor non potest ei denegare debitum, immo debet soluere, & peccat si soluit. Istud not. Ioan. Andr. & Innoc. in cap. inter alia, de senten. excomm. & excommunicatus sæpè extra iudicium admittitur, vbi nō admitteretur in iudicio. Et facilius quis in iudicio repellitur, quam extra, & rationes tres not. gloss. in decret. solet, super ver. extra iudicium, de senten. excom. lib. 6. & hæc sufficiant quo ad primum.

6 Ad secundum † dicitur quod dicta sententia absolutoria tollit dictam exceptionem, nam prout dictum est illa est exceptio criminis cuius criminis episcopus est iudex, & ratione istius criminis ad purgandum animam defuncti, & hæredis, potest requirere, & condemnare ad restitutionem, & eodem modo absoluere, quia absoluendi, & ligandi par ius Dominus esse voluit, de pe. dist. prima, verbū, & de qua re cognouit iudex, & c. de ord. cog. cap. primo, per hæc ergo formauit episcopus inquisitionē cōtra dictum defunctum, & eius hæredes super vsuris extortis, vt fieret restitutio, & purgaretur inquisitus, & præsumitur inuenisse veritatem, & quod receperit pro
l pauperibus absoluit, dico quòd licet [l] ista sententia non afferat præiudicium priuatis creditoribus quominus possent repetere, tamen prætextu criminis a quo iudex competēs absoluit, seu declarauit absolutum, seu ostendit non culpabilem, non potest repelli: & donec toleratur ab ecclesia, & non repellitur, & non inquiritur, & non condemnatur, possunt licitè ab eo audiri in istis, extra de cohab. cler. ve-
m stra. [m] & licet fortè illi qui debent rehabere possint excipere, cum eis non fuit factum præiudicium, extraneis vero quibus non competit hæc exceptio, nisi in odium criminis, hoc non licet, ex quo contra crimen illud habet actor excusationem, seu authoritatem iudicis competentis, & talis sententia bene afficit omnes sicut e cōuerso si damnatus esset tanquā vsurarius non restituens omnibus contra eum prodest. Et si diceretur quod plenè non probaret hæc sententia restitut. saltem faceret præ-
n sumptionem bonam, [n] & deferri potest iuramentum ipsi hæredi, etiam si plenè non fuisset probata exactio vsurarum, quia istæ sunt probationes compassibiles iuxta not. in decret. si. de iureiurand. & in l. admonendi, ff. eo. tit. tamen si ista exceptio proponitur coram episcopo non audiret, cum iam inquisierit de
o isto crimine, [o] & purgauerit eos, & eos putare debebat innocentes.

Ad tertium dicitur quòd prædicta exceptio est sublata per dictam aliam sententiam latam super restitutio. vsurarum fanore prædictorum, hoc plenè ostenditur, ista
7 † exceptio est dilatoria iudicii: non enim tollit naturalem obligationem, sed suspendit iudicium. Ita not. in d. decr. quia frustra, huiusmodi dilationes exce. ante lit. cōt. opponi possūt,
p & non post, de except. pastoralis. [p] Cum ergo ista sit lata sentētia patet ꝙ non procedit ista

exceptio, maximè cum fuerit proposita, & re-
q pulsa, q vel non appellatum, r vel si appella-
r tum deserta est appellatio, & rata manet sen-
tentia, nec potest dici quòd per beneficium
restit. potest proponi hæc exceptio: per mino-
s. res s ex propria causa, hoc enim tollitur mul-
tis modis, primo, quia de restitutio. in integr.
non obijcitur contra sententiam per modum
exceptionis, dicendo intendo petere, sed tunc
demum competit exceptio quando petita est
restitutio, seu quando petitur, hic ergo nulla
conuenit ex hoc retardare sententiam, quæ ha
bet executionem, nec restitutio petita est, nec
petitur, ergo non conuenit ex hoc retardare
sententiam quæ habet promptam executionē.
8 Item † petitio restitutionis non suspendit exe
cutionem sententiæ, quando proponitur ani-
mo morandæ litis, extra de restit. in integr. su-
scitata. sed debet mandari execu. cum cautio-
tione. hic autem non potest peti restitutio nisi
9 animo morandæ litis, &c. † Item vt præfertur
hic est exceptio dilatoria iudicij, quæ non tan
git principale, & non tollit, imò nec suspendit
obligationem, & maximè si non mihi, credi-
toribus meis, & si non creditoribus, pauperib.
vt supra probatum est. Item exceptio non da-
tur, vel restitutio quia non apparet læsio, vel
t facilis. t pro quo non cōpetit restitutio, ita no.
Ioan. And. post Innoc. in decre. coram, de rest.
in integ. ita not. Pau. Bo. in clem. vnica, de rest.
in integr. & in hoc videntur concordare om-
nes Doct. licet in dilatoria solū sit aliqua diffe
rentia inter eos, q maximè procedit in casu
nostro, vbi nulla læsio potest notari, cum pe-
nes se tales vsuræ nullo pacto possunt rema-
nere, nec differi, quia debetur, aut repulso, aut
creditoribus, aut pauperibus, nam ex quo con
stat de vsuris, semper est in mora retinendo.
10 Item † alia ratione, quia ista est exceptio cri-
minis, & odiosa, pro quibus non datur restit.
vnde finito termino peremptorio infra quem
Ecclesia poterat opponere crimina, vel defe-
ctus, non restituitur ad ipsa proponenda, quia
in except. pœnarum non est paratum auxiliū,
& no. hæc Comp. de elect. quòd sicut, & idem
Guil. qui dicit se sic obtinuisse in Specul. de re
u stit. in integ. Item quia minori u in isto casu nō
datur restitutio, vt not. gl. in c. ex parte, de ver.
sign. nam ista est causa spiritualis, vt no. gl. or.
11 in decret. ex literis de iureiurand. & in causis
spiritualibus minor reputatur maior, vt dicta
decret. si annum, & ideo non competit restitu-
tio per istam rationem Iac. de Aren. ff. de mino.
l. si ex causa, § Papinianus, tenet quòd nō com
petat restitut. in integrum, quia hoc non est iu
re cautum. Item & si competeret restitutio
aduersus lapsum tempus prosequendo appel
lat. quia fuit appellatio & deserta, sed appel-
latio fuit, & est remota per testatorem, immo
x est remotum omne auxilium x aduersus decla
rationem per episcopum, quia sic voluit testa-
tor. Et ista sufficiant. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Quia frustra.] *Et c. quamuis, in princ. & ibi Ioan. Andr. in ver. receperunt, quem ibidem sequuntur Anchar. in secundo not. Geminia. num. 4. & Franc. in primo not. de vsur. lib. 6.*

b ¶ Non restituerit.] *Si enim restituit cessauit esse usurarius, nec talis amplius appellari potest, iuxta tex. in cap. cum tu, in prin. ibi donec reddant, vbi glos. de vsur. & pulchrè per Bal. super rubr. C. eod colum. 2. ver sic. Ego consului contrarium quòd aboletur nomen vsurarij. Idem etiam voluit Franc. in cap. quamquam, in 1. not. vbi refert hoc dictum Lapi hic pro not. & cum eo transit, eod. lib. 6.*

c ¶ Retineam.] *Et sic excipiens, vel obijciēs de vsura, vel probabit affirmatiuam, quòd adhuc vsuras retineam, vel negatiuam q vsuras non restituerim. Lapum hic refert, & sequitur Franc. in d. cap. quamquam, ad finem, 1. not. de vsur. lib. 6. De modis probandi negatiuam tracto in sexta quæst. numero 4. & 9 Reg. de infir. in 12. q. Regu. de iud. in x. for. super num. 2. & seq. & in gl. facult. in 12. comment.*

d ¶ In præsentia.] *Bald. in l. ad probationē. 2. post prin. C. de prob. latè Fely. & D. meus in d. c. in præsentia, & Barth. Cassa. cons. 19. nobilis, num. 20.*

e ¶ Non probat.] *Idem infra allegat. 89. propè finem, vers. nam licet, vbi alios cito in ver. infertur.*

Crimen

f ¶ Crimen.] *Ad tex.in l.fin.C.de probat. Amplio vt probatio violenta, quæ secundū ius in causa ciuili haberet vim plenè probationis non sufficiat in causa criminali, prout per Doct.in cap.afferte de præsumpt. & per Matth.Mathes.Sing.119. not. quòd præsumptio violenta. Amplio quòd nec fama cum vno teste probat in criminalib. gloss.in ver.illorum,in capit.veniens,1.vbi etiam Anton.de But.& alii,de testib.Bal. in l.si quis ex argentariis, §.1.num.4.ff.de eden.Idem Bald.in c.1.de appellat.& ibid. D.meus,num.21.& seq. & cons.133. viso, num 3. Aliæ etiam ampliationes elici poterunt ex tradi.per D.meum Phil.Dec. consil.429.num.8.& seq.quem sequitur Paris. cons.152.Vide nu.24.& seq.vol.4.*

g ¶ Mortuus est.] *Assertio, seu confessio in mortis articulo constituti præsumptionem facit,sed leuem,l.si quis in graui, § primo, ff ad Syllania glo in l.2.in ver. cauit. C.de calumnia, Manuel.de cla.aqu. singu 36. casus est quòd si aliquis vulneratus, & Grammat.cons.crimin.57.in causa, numero 14.*

h ¶ Sacramenta.] *Quia Lapus videbat ꝙ debilis præsumptio resultabat (vt præmisi) ex assertione defuncti, ex illiusque actu tacito,uel expresso,ideo ad alias præsumptiones confugit,videlicet quòd confessus fuit, & recepit sacramenta ecclesiæ, vnde non debet censeri immemor salutis æternæ, & ista signa pœnitentiæ, & recordationis, ac præparationis animæ, etiam in facinorosis præsumptionem inducunt quòd quis non mentiatur, & quod memor sit propriæ salutis,l.fin.§.fin.C. ad leg. Iul. repetun. & per Thom.Grammat.consil.crim. præalleg.57. in causa, num.13. Aduertendum tamē est quod hæ solæ præsumptiones nō in omni materia validæ essent, & sufficerent, prout per Alex.cons.14.ponderatis,numero 5.lib.3. per Gandi.de Transa.& pact.num.16. versic.sed pone,latè Hippol.de Marsil.in praxi.crim.§.diligenter,num.117. cum plurib. seq.Grammat.cons.crim.42.sunt iam, post num.7.& d.cons.57.num.15.*

i ¶ Cum circumstantijs] *Arg.text.in l. aut qualiter,§.1.ff.quod vi aut clam. & in l.libellorum,ff.de accus.Et in criminalibus requiruntur specificationes, & declarationes magis apertę,& specificę quam in ciuilibus,prout voluit Bald. in l.1. colum. 11. versic.iuxta hoc quæro, C.de confess. Ang. in l.1.ff. de liber & posthum.& præceptor meus cōs.83.in causa, nu.2.Amplio etiā si ciuiliter agatur dummodo actio sit famosa, l.prætor edixit, ff.de iniur. latè, Afflict. Dec.Neap.250.sæpè,& sæpius, num.1.& seq.Alex.in l.adita, colum.4. vers. Annectit etiam, vbi hanc dicit communem, & ibidem D.meus,num.38.C. de eden. Ampliat hic Lap ad exceptionem criminis, vt requirantur expressiones, & probationes cum suis circunstantiis, pro quo facit tex.in cap.vt circa,de electio.lib.6. & in clemen constitutionem,§.cæterum,vbi etiam gl. in ver.circunstantiarum,eo. Idem voluit Bar. in l.1 num.8.ff.de exceptio.idem Bartol in alleg.l.prætor edixit,colum.2.vers.Hoc dico,per iura quæ volunt quod etiam in exceptionib.continentib. delictum inseratur locus,&c.ff.de iniur.& Bar. sequitur Affl.d. Dec.250.post num.2.uers.Item quādo exceptio continet infamiam.*

K ¶ Pauperibus.] *In defectum restitutio fit pauperibus,cap.cum tu,circa medium, de vsur.& cap.quamquam,iun.glo.in ver.satis fieri,& Franc.super dicta gloss. nu.6.eo. li.6. Hodie puto ꝙ Cameræ Apostolicæ,seu eius commissario,non autem pauperibus restitutio fieret. Sicut enim Camera Apostolica in locum ecclesiæ, & in locum futuri successoris in beficio quo ad spolia, fructus, & quædam alia succedit, prout declaro super signa.Gratiæ,dum de licentia testandi, & spoliis tractō,ita crederem quòd in casu proposito succederet in locum pauperum. Et quando quidem Cameræ commissarius sese vltro non offerret,nō deesset cōmissarii*

Fabrica Basilica Sancti Petri, qui dicunt, talia, & incerta legata, & pleraque alia exigere posse.

l ¶ Dico quòd licet.] *Sequitur Andr. Tiraq. de Vt. retrac. tit. 2. §. 1. gl. 2. post nu. 35. ver. qua etiam ratione. referēs etiam Alb. de Ros. & Ambr. de Vigna. de vsur. hac latè tractantes.*

m ¶ Cle vestra.] *Si supponit quod ab isto tolerato alij diuina officia audire possint tex. hic adductus facit in terminis, alioqui sit vult quod ipse audire possit arguit sic, sicut ab occulto, seu tolerato diuina officia audiri possunt, ita occultus, seu toleratus diuina officia audire poterit. pro quo videantur supra alleg. 48. magister. , ante nu. 3. & num. 7. & quæ ibi addo, in ver. cum non ab homine.*

n ¶ Præsumptionem bonam.] *Vide Ant. de Butr. & Abb. in alleg. hic, c. fi. de iureiu. & omnino Alex. in l. sæpè, nu. 72. & ante, vbi citat Lap. hic, ff. de re iud. & Cur. Sen. conf. 72. magnifice, ante num. 3. vbi q̄ similis sententia facit solum quale quale præiudicium, seu præsumptionem. Hunc citare voluit Abb. in c. quamuis, ante num. 4. vbi ad Lap. se remittit, de re iud. Vide etiā Ias. in repet. l. admonendi, num. 242. vers. quarto quæris Bar. ff. de iureiur. & Fel. in c. cum dilecti, in fi. qui hanc alleg. referre voluit, de accusat.*

o ¶ Crimine.] *Hic tria dicit propter quæ vlterius non potest super eodem crimine procedi, videlicet quod semel inquisitum sit, quod purgatio facta sit, & q̄ innocētia supponatur, ad tex. in l. licet, §. fi. ff. nam cum stab. in l. si cui. § ijsdem, ff. de accus. in c. de his, extra eod. Innoc. in capit. cum dilecti, de elect. Abb. in cap. fi. in 2. not. num. 3. de collu detect.*

p ¶ Pastoralis.] *Et c. inter monasteriū, §. cū constiterit, de re iud. Bar. in l. ita demum, nume. 1. C. de proc. Sozzi. Reg. 126. in ver. exceptio declinatoria, seu dilatoria, ubi etiam Agostil. in ver. opponenda. Amplio vt exceptio dilatoria non opposita in prima instantia ante litis contestationem non possit etiam opponi in secunda instantia, Barto. in alleg. l. ita demum, num. 2. cuius opinio communiter tenetur, vt per Ias. ibi, nu. 7.*

q ¶ Repulsa.] *Expressè, vel tacitè, uidelicet per processum ad vlteriora, quo casu exceptio reiecta censetur, Rot. 594. dic quod si aliqua, in antiq. per rationem text. in cap. cum cessante, de appella. lib. 6. cap. suborta, & ibi latè Fel. post num. 4. versic. Et an, & quando sit pronuntiandum super incidentibus, de re iud. idem Fel. in c. cum Io. nu. 34. vers. subdit etiam, de fi. instrum. Ruinc consil. 61. in lite, post nu. 36. vers. nec ob. quòd fuerit exceptum, vbi hanc dicit communem, vol. 5.*

r ¶ Vel non appellatum.] *Si enim exceptio reiicitur appellatio requiritur, alioqui processus ualidus redderetur, prout voluerunt Ant. de But. & Imo. in c. cæterum, de rescrip. & ibi latè Fel. colum. 7. in prin. versic. limita communem qui hanc ex mente Imol. communem testatur, & hanc magis communem asserit idem Fel. in alle. c. suborta, ante num. 5. de re iud. communem etiam testatur Cur. Iun. cons. 175. contra ea, nu. 2.*

ſ ¶ Per minores.] *Ecclesia, vel minor, an restituantur in integrum aduersus dilatoriam omissam magna fuit contentio. Pro opi. affirmatiua adduci consueuit tex. in l. minor 25. annis omissam allegationem, cum gloss. quæ exponit, 1. exceptionem dilatoriam. ff. de min. in cap. constitutus, de in integ. rest. Idem voluit Spec. §. 1. ante numerum 36. vers. sed si minor, vel ecclesia, eod. opinionem negatiuam tenuerunt Innoc. in cap. coram, ad finem, eod. & alii relati per Fely. in c. exceptionem, num. 26. de exceptio. inter quos pro eadem opin. negatiua citat Lap. hic, Hostien. & Imo. in d. cap. coram concordant opin. vt etiam per Felyn. in dicto cap. exceptionem, post nu. 26. ver. concorda eos.*

t ¶ Vel facilis.] *Alias vel parua, aut uel leuis, prout et in sim. appellamus leue præiudicium.*

dicium, seu interesse, prout per Ias. in alleg. repet. l. admonendi, post num. 242. versicu. quę appellatio conceditur etiā ratione leuis præiudicij, vel interesse: potes etiam legere, vel talis, & ad hoc, vt in hoc sensu Lap. hic citans quædam Apost. ad Gemin. in c. 1. de in integr. restit. libro sexto, in verbo restituitur.

u ¶ Minori.] *An minoribus detur restitutio in beneficiaibus, seu spiritualibus, vide Abb. in cap. ex parte, vbi Apostil. in uer. nō restituitur, remittit se ad Lap. hic, de rest. spol. vide etiam Nicol. Boer. Dec. 350. minor. 14. vbi latè, & de quibus minoribus intelligendum sit.*

x ¶ Omne auxilium.] *Quo casu cessat etiā officium iudicis, prout in sim. dicemus quādo est sublata omnis exceptio, & defensio. Bartol. in l. 1. §. & parui, num. 8. ff. quod vi, aut clam. & Salyc. in l. ita nobis, num. 4. C. de adulter.*

SUMMARIUM.

1 *Adulterium monialis, qualiter possit probari, vt illi auferatur habitus, & nu. 5.*

2 *Copula carnalis non potest per rerum naturam probari.*

3 *Probatio vera debet de necessitate concludere.*

4 *Moniales non expedit esse expertes forensium decertationum.*

5 *Monialis de adulterio accusata, qualiter, & qua forma debeat purgari.*

ALLEGATIO LIII.

Actum super quo de iure consiliū petitur tale est, & in ijs terminis esse proponitur. Quędam moniales, seu quædam religiosæ, & approbatam viuendi regulam habentes, & inter cæteras suas constitutiones, & consuetudines approbatas, & longo temporis spatio laudabiliter obseruatas, quibus cauetur, & obseruatur vt quæ earum adulterium commiserit, seu suam virginitatem violauerit, seu florem suæ virginitatis surripi permiserit, seu cū aliquo carnali copula se commiscuerit, ab illa regula, & sororis, & fraternitatis abijciatur, atque illi in ruborē, & exemplum aliarum habitus auferatur, & ab ipsarum cætu habeatur aliena, & alia quædam fiunt, prout in ipsis constitutionib. & consuetudinib. suis plenius dr̄ cōtineri. Post hoc autem proponitur quandā ex illis monialib. seu religiosis commisisse adulterium, & florem suæ virginitatis amisisse, & postea concepisse, & peperisse, & semper fuisse, & esse in loco grauissime diffamatā. Quęritur quæ† probationes sufficiant ad hoc, vt sibi prædictus habitus possit, & alia s̄m formam constitutionis auferri. Et ad declarandū hunc articulum præmitto quòd ad omnem effectū scilicet tam ad matrimonium separandum, quam impediendum, quam etiam ad omnem pœnam imponendam, pro crimine carnalis copulæ sufficit probare copulam per uisum, scilicet ꝙ viderit solum cum sola[a] in lecto, nudum cum nuda, secundum Alanum, & Inn. nec alia probatio requiratur, quia † impossibilis est. Nam per rerum naturam non posset vere probari copula carnalis. Nam etiam si probaretur quòd viderit commistionem nō esset vera probatio, quia & hoc esse potuit sine seminis emissione, & sic non affuit copula, quia non probat hoc esse, ꝙ ab hoc contingit abesse, & probatio vera † debet de necessitate concludere de probationibus in præsentia. [b] Et ideo in talibus actibus, vbi probationes sunt impossibiles, iura recipiunt probationes verisimiles, quia non est angustanda probationū facultas, hinc est quòd filiatio [c] & paternitas nō possunt naturaliter probari, & ideo sufficit ꝙ probetur reputatio, & nominatio, vt loquitur, & not. de fil. presbyt. Michael. Ita in casu proposito recipitur pro sufficienti probatione visus solus cum sola, & nudus cum nuda in lecto, hoc no. in decret. præterea, de testib. Itē si hęc probatio visus haberi non possit, recurritur ad alteram probationem. s. auditus proprij, cum fama. i. ꝙ testis audierit eos cōmiscери carnaliter, nō sed viderit, qa impediebat visus assib. cortina, pallio, obscuritate noctis, & audiebat voces eorū sibi notas, anhelitus iucūdos, veneris oscula, verba apta ad ipsam rē, & plausus resoluētes eosdē, & indicātes extra libidinis exitum, quibus si fama adminiculetur sufficit ad omnem effectum, & habetur pro plena

plena probatione copulæ carnalis. Sed vlterius dico ad casum nostrum prædictas probationes non requiri tam graues, ex pluribus quæ specialiter debent ponderari in casu nostro. Primo ponderari debet ꝙ agitur de regularib. & inter regulares, & religiosas, & inter prælatum regularem, & eius subditas ad correctionem, quo casu agitur facilius, nec requiruntur tam graues probationes, nec ordo iuris est necessarius vsquequaque seruandus, de accus. qualiter, & quando, & de simon. per tuas, & breui manu remoueri possunt a suis administrationibus, & nõ est locus appellationi, nec subtili strepitui iudiciali, extra de app. ad nostram, &c. reprehensibilis, &c. cum spe-
4 ciale. 22. q. 4. inter cætera, nec enim † decet eas esse expertes forensium decertationum, extra
d de simon. cap. vno. d & potius fraternitatem, quam ordinem processus inspicere. Secundo debet ponderari quòd in casu prædicto non agitur ad depositionem officij, vel beneficij, nec ad pœnam corporalem infligendam, sed potius vt abijciatur a fraternitate, & societate prædictarum religiosarum, quarum regulas cõtempserit, & earũ ordinationi restitit. Tertio debet ponderari quòd sufficit ad prædictũ effectũ, vt scilicet habitus possit auferri quòd virginitatis suę florem corrupit, seu corrumpi fecerit, vel permiserit. quoties ergo ꝓbari possit absque probatione certi loci, vel personæ cum qua, seu temporis, dummodo post tempus ingressus dictæ religionis, sufficit: hoc faciliter probari poterit per modum de quo statim dicetur a iure alia forma procedendi hõnesta, & facilis. † His præmissis ad euidentiã dictorum dico quòd exclusis primis duobus modis probandi qui sunt efficaces ad omnem effectum, vt prædixi, poterit, & sufficit in casu prædicto probare per honestas matronas, & expertes in opere nuptiali, quarum oculis illa subijci potest, quæ referãt eam corruptam, & non virginem, extra de frig. fraternitatis, & cap. laudabilem, vbi sta-
e tur earum relationi quòd mulier sit virgo e ergo, & quòd sit corrupta, quia contrariorum
f eadem est disciplina. f 32. distin. hospitiolum, & eo clarius si fama, & adminicula suffragentur, vt in dicta decret. præterea, de testib. puta si fuerunt visa oscula, amplexus, vel solus cũ sola quærentes latebras: nam qui malè agit odit lucem, de off. deleg. consuluit, seu verba nimia, & assidua cum iuuencula, & consabulatio, extra de cohab. cler. si quicquam, vel corpus tumidum, & elatum, & in effigiem prægnantis, vbera succo plena, vel fuerunt auditi in domo sua flebiles vlulatus, dolentes clamores, seu infantis vagitus, seu aliquandiu præter solitum latitauit, & inter alias nõn comparuit, vel si contra illam murmura, & suspitiones sinistræ, & inter socias ortæ sunt, & huiusmodi posset etiam hoc fieri sine probationib. si esset res facta notoria, extra de fid. presbyt. quoniam de iureiur. ad nostram. de coha. cler. & muli. vestra. cum sua materia. Est autem no-
g torium g si ibi haberetur hæc res pro vera in loco, seu inter alias religiosas ipsius ordinis, ꝙ non possit aliqua tergiuersatione celari, qđ esset si omnes ita dicerent, & pro firmo, & vero tenerent. Ad id autem quod dicebam quòd faciliter poterit remoueri a fraternitate aliarum sororum benefacit decr. ex literis, de constitutio. vbi fuit remotus a consortio aliorum magistrorum, qui illorum ordinationibus parere nolebat.

6 Omnibus autem † prędictis cessantibus, ex quo est de crimine diffamata, potest, & debet sibi per superiorem suum indici purgatio canonica, in qua si defecerit, potest & debet puniri, ac si esset conuicta, & plene esset probatum, extra de purg. cap. inter sollicitudinem.
h Erit autem forma huius purgationis h vt ipsa iuret, se esse immunem a tali crimine, & sex, octo, vel plures, aut pauciores arbitrio superioris de alijs religiosis dicti ordinis iurent se credere pro certo illam non commisisse illud delictum, de purg. capit. de testib. & capitulo accedens, cum ibi not. quòd si defecerit in hac purgatione, potest, & debet condemnari, ac si probatum foret plenissimè, vt supra dictum est, & ita de iure esse dico, & consulo. Lapus.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Solum cum sola.] *Pro traditis hic videantur gloss. prima, in l. si vero non remunerandi, §. si adolescens luxuriosus, ff. mandati. Ruin. consilio 53. ex pluribus, nume. primo, secundo, & decimo, uolumine quinto, vbi latè quomodo probetur copula carnalis, & Corset. in repertor. ad Abb. post versic. testes licet vnus post alium, vbi plenè, &*

& citat hanc alleg. pro nota. licet sub alio numero. Hanc alleg. citare voluit Paris. qui Lap. sequitur consil. 54. assertæ, post numerum 61. volum. 4. Et de habitantibus, & dormientibus simul etiam marito, & uxore, Ioan de Amic. de Vena. consilio 69. quoniam in processu, num. decimo, & sequenti. Pro præmissis vide omnino Ludouic. Roman. consilio 91. visis, & percunctatis. numero sexto, & Horat. Mand. filium meum, qui plures alios ad hæc citat in sua Apost. in ver. nuda.

b ¶ In præsentia.] Idem supra alleg. præceden. post num. 2. distinguendum autem est quòd aut loquimur de plena, & vera probatione, & tunc probatio concludere debet per necesse, aut de probatione præsumptiua, & tunc vbi lex præsumit sufficit probare terminos ex quibus lex præsumit iuxta theor. Bal. in l. non hoc, num. 1. vers. reuoco in dubium, C. vnde legi.

c ¶ Filiatio.] Quomodo probãda sit filiatio, & quid articulandum sit, latè Rui. cons. 52. in causa, & cons. seq. nu. 7. & seq. colum. 5. Gozzad. cons. 12. in hac, & Paris. cons. 10. aduersus, libro 2. Et latissimè quomodo filiatio, & consanguinitas probanda sit, vide Doc. per And. Tiraq. relatos qui ad hæc more suo infinitos citat, inter quos etiam Lap. hic, in tracta. de vtro. Retract. titulo primo, §. prima, gloss. 16. numero septimo, & tota illa gloss. 16.

d ¶ De simon. c. vno.] Legerem, de sta. reg. lib. 6. vbi etiam Anchar. Gemin. & Philip. Franc. in 1. & alijs not. hoc idem firmant, & probat tex. in cap. mulieris, ante fin. de iud. eod. lib.

e ¶ Sit virgo.] Aspectu matronarum probatur aliquam esse, vel non esse uirginem, cap. proposuisti, & c. causam matrimonij, de probat. Bal. in l. Deo nobis, colum. 3. num 7. versic sed ponamus, vbi concludit quòd hæc probatio omnem aliam vincit, C. de episcop. & cler.

f ¶ Cõtrariorum eadem est disciplina.] Prout docet Aristo. in 2. libro Topico. in 2. & in 24. loco, cum duobus. seq. & alibi sæpè, & l. 1. in princ. ff. de ijs qui sunt sui, vel alie. iur. Et dixit Bald. in l. errore, ante nu. 3. C. de testa. quòd eadem est disciplina cõtrariorum, & eadem regula probandi.

g ¶ Notorium.] De notorio, & quotuplex, & quid sit, & quam probationem requirat, vide late apud Anton. de Butr. in tracta. de Notorio, art. 2. num. 1. & seq. Et quòd requiratur quòd vniuersus populus, uel maior pars sciat, num. 13. & seq. & super vlt. art. col. pen. num. 68. & seq. vbi si factum sit de recenti dat exemplum in probatione notorij filiationis, vel concubinatus.

h ¶ Purgationis.] Vide supra allegat. 10. disputat hic, num. 6. vbi addo in verbo purgantes.

SVMMARIVM.

1 Exceptio vsuraria in causa accessoria orta ex prima. post lit. contest. an sit contra petentem usuras admittenda.

2 Reus negans possidere si conuincatur de mendacio, quomodo possit possessio trãsferri in actorem.

3 Committens in legem frustra dicitur legis auxilium inuocare.

4 Petens testamentum vsurarij declarari nullum, an repellatur exceptione vsuraria.

5 Defensio non tollitur alicui per exceptionem.

6 Reiecta parte libelli inepta, an possit super parte apta procedi.

7 Exceptio vsurarum non procedit contra dominum tribus rationibus.

8 Contractus non potest esse vsurarius, nisi ex pacto.

9 Petitio vsurarum, quando faciẽda coram iudice seculari, vel ecclesiastico, & quando competat exceptio.

10 Exceptio opposita contra vsurarium debet probari infra octo dies.

ALLEGATIO LIIII.

1 2 Quidam † coram iudice ecclesiastico [a] mouit contra quendam, causam vsurariam, petens denudari fraudem vsurarum, & vsuras solutas computari in sortem, in quantitate, parte citata lite legitimè contestata inter partes, & dato termino ad probandum, partes prædictæ inter se fecerunt in quosdam arbitros laicos compromissum de omnibus litib. & quæstionibus inter eos, & quemlibet eorum verten. in illa tamen speciali habita mentione de dicta lite vsuraria pendẽte coram dicto iudice ecclesiastico inter prædictas partes. Postea dicti arbitri procedentes vigore dicti cõpromissi asserentes ad eorum notitiam peruenisse de dicta lite vsuraria pedente coram iudice ecclesiastico, & asserentes se illam velle decidere, imposuerunt dicto actori silentium super ea, & cassauerunt omne ius eidem quæsitum, in dicta Curia ecclesiastica, & condemnauerunt ipsum actorem sub graui pœna ad renunciandum ipsi liti vsurariæ. Postea idem actor coram iudice ecclesiastico suam querelam posuit contra dictum reum, & contra dictum laudum proponens ipsum latum in fraudem vsurarum de quibus in dicta causa mota coram iudice ecclesiastico fit mentio, & præiudicium lite penden. in dicta causa, & contemptum ecclesiasticæ iurisdictionis, & curiæ episcopalis, ac etiam proposuit dictam litem vsurariam in dicto generali compromisso non venisse, nec venire potuisse, cum de causa spirituali, & vsuraria fieri non posset compromissum, [b] & maximè in
B
c laicos. [c] Concludens, & petens pronunciari ipsum laudum occasionibus prædictis non valere, & non tenere, & eo non obstante super petitione dictæ causæ fore procedendum per dictum iudicem ecclesiasticum contra dictos actores proponitur exceptio vsuraria, videlicet quòd super dicta petitione audiri non debent, quia sunt vsurarij, & vsuras non restituerunt, replicatur quòd dicta exceptione non obstante debet super dicta secunda petitione procedi per dictum iudicem. Quæritur quid iuris & dicitur pro parte dicti actoris quòd super dicta petitione est procedendum per dictum iudicem non obstante dicta exceptione, & hoc ex quinque. Primo quia dicta secunda petitio non mouet causam principalem, sed accessoriam ad primam. Secundo quia & si esset causa principalis dicta exceptio non procedit, quia per ipsam petitionem non petuntur; nec repetuntur vsuræ, nec fructus computari in sortem. Tertio quia illa decret. loquitur in delegato principis, secus in ordinario. Quarto quia contra dictam petitionem competeret, dicta exceptio, tamen in casu thematis non competit, quia veritate inspecta prædictus agens est reus, & potius defendit, quam propriè agat. Quinto posito quòd prædicta omnia cessarent, & dicta petitio, secunda in eo quòd proponitur fraus vsuraria, & in eo quòd petitur sic declarari, repelli deberet dicta exceptio vsurarum, tamẽ in quia ipsa petitione sunt narratæ aliæ causæ sufficientes, quæ inferunt alias partes conclusionis dicti libelli, quæ narrata, & conclusa in nullo tangunt vsuras, potest super dicta petitione procedi non obstante dicta exceptione super alijs partibus dicti libelli, & prædicta quinque per ordinem uera esse de iure probantur. Primum patet nam verum est quod ista secunda causa est accessoria ad primam, & ad eius defensionem venit. Nam in ista secundà narratur contra iustitiam actori impositum esse silentium super quo dictum laudum fieri non potuisset, & ipso laudo non obstante procedere debere in prima causa, ergo in ista secunda re vera agitur ad remotionem impedimenti primæ & victoriam istius secundæ nil aliud, nisi vt prima procedat: ergo de per se principalis causa non est. Vnde sicut in prima potest procedi omissa exceptiõe vsuraria, ergo & in ista, d quia accessorium [d] naturam sequitur principalis, vt in regu. iu. accessorium de reg. iur. libro sexto, alias sequeretur quòd si lite contestata in causa vsuraria in qua fuit ommissa exceptio vsurarum reus faceret nouitatem, puta transferendo rem quę petebatur in alium, uel quid præiudiciale in fraudem vsurarum, quòd actor non posset proponere, quod est absurdum, quia talis causa est accessoria, & est de consecutiuis causę, aliàs etiam omissa excep. vsurarum ante lit. contest. nil prodesset quia semper per excogitatam malitiam posset reus redire ad eam & via fraudibus nõ est aperienda, de diuor. porro, non obest quòd tales causæ non sunt accessoriæ, sed principales,

quod

quòd in eis non est opus libello, nec lit. contest. sed simpliciter, & de plano officio iudicis procedi potest. Vnde si propono coram iudice, quòd in præiudicium litis vsurariæ facta est aliqua nouitas, & propterea reum amisisse causam, & volo eum condemnari in amissione causæ, fiat hoc officio iudicis, & simpliciter, & de plano, sine libello, & litis contestat.
2 quia est accessoria ad primam litem, † aliàs ad perdendum causam opus esset nouo libello, & litis contesta. Hæc scribit dominus Bar.
e de Saxoferrato in fi. quæstione, in l. in rem, [e] ff. de rei vendi. vbi dicit, quòd si reus negauit possidere, & conuictus fuerit de mendatio transfertur possessio in actorem. Sed quæritur quomodo fiet hæc translatio possessionis per iudicem? Respondet quòd ex officio iudicis, & sine libello, vel lit. contestat. quia hæc causa pendet à prima: idem in omnibus, & per omnia in casu præsenti, & hoc quo ad primum.

Ad secundum dicitur, quòd decret. quia frustra de vsuris, per quàm competit exceptio vsurarum contra agentem de vsuris, est exorbitans ab alijs reg. iur. communis, & est odiosa, & sic restringenda, & ad alios casus, vel terminos nõ proroganda. quòd exorbitet patet, quia in alijs casibus non est uera ratio dictæ
3 decret. † quia frustra legis auxilium [f] inuocat
f qui committit in legem, quod patet, nam si accusarem Titium de adulterio, non repelleret me exceptione adulterij. Si peto te cogi ad restituendum mihi centum, quæ derobasti mihi, non repelles me exceptione, quia alium ego derobauerim, & tamen commisi in eandem legem secundum ea, quæ plenè not. Docto. & maximè Ioan. Andr. in cap. intelleximus de adult. Vnde quòd ego repellar à petitione vsurarum mihi per Sempronium extortarum, pro eo, quia extorsi ego à Ioanne, verè multum nouum, & multum est exorbitans ab alijs regulis iuris, & quæ sit causa specialitatis ibi not. quod sit odiosa patet, quia lex dit ius repetentis cui aliter de iure communi competit actio, vt in cap. 1. & cap. debitores, de iureiuran. Cum ergo d. decre. quia frustra. solum loquatur quando petuntur, vel repetuntur vsuræ, uel fructus computari in sortẽ,
9 ergo ad capitulum aliud, nõ extendatur. † Vnde non omnis causa vsuraria repellitur tali exceptione, pone peto testamentũ declarari nullum, quia factum ab vsurario manifesto cautione non præstita, per decre. quamquam, de vsu. lib. 6. habebit ne locũ, dicta exceptio; certe non, & tamen causa est vsuraria, vt not. in Clem. dispendiosam, de iudi. accuso Petrum, qui occidit Titium in fraudem vsurarum putã ne ferat testimonium contra eum de vsuris in sui præsentia extortis, non habebit locum, d. exceptio. Idem in simili, & hoc de secundo.

De tertio patet text. d. decre. quia frustra loquitur in delegato, cum ergo, vt supra dixi sit
g odiosa, non extenditur ad ordinarium, [g] nec mirum, quia hoc est in multis casibus iuris, vbi procedit iudicium coram ordinario, & nõ
h coram delegato. [h] Vnde acta coram ordinario per excommunicatum tenent, sed non coram delegato, secundum le. & no. in cap. ipso iure, de rescrip. lib. 6. & hoc de tertio.

5 De quarto, patet † nam verum est in iure, quòd defensio non tollitur alicui per except. siue sit vsuraria, siue sit excommunicationis, siue alterius criminis, quia de iure naturali, vt in Clemen. pastoralis, de re iudic. quòd autem in casu prædicto prædictus actor sit in veritate reus, & se defendat ostenditur, nam dicit se impediri in prosecutione sui iuris, & suæ causæ, & petit tale impedimentum tolli: vnde veritate inspecta est defensor. nã hæc ipsa per modum replicationis poterat opponere exceptionem cõtra laudum propositum in prima lite, vnde notari solet in decre. tuam. de ord. cogen. & cap. lator, qui fil. sint leg. quòd aduersus contractus vsurarios possum me defendere agendo, & excipiendo: & vtroque casu est quis defensor, rei veritate inspecta; declaro hoc per exemplum, pone passus missionem in bonis propter contumaciam postmodum paratus sum soluere expensas, & peto mihi restitui, nunquid repellor except.
i excommunicationis [i] videtur, quòd sic, quia in eo, quòd peto possessionem mihi restitui sum actor, & sic repellendus, contra dict. Iaco. de Are. in l. de pupillo, ff. de nou. oper. nunciat. quod non repellitur, quia in rei veritate se defendit; alleg etiam de primi. creditor. si pupillus, §. 1. & in ius uoc. libertas. Item si
K excõmunicatus [k] vadit ad curiam, & impetret super appellatione, vel in alio casu, ꝙ sibi liceat, impediatur in itinere, & sibi auferantur infra, uel alia, propter quæ impediaẽ in prosecutione sui iuris, pro illis recuperandis potest agere, vt notari solet in decret. intelleximus, de iudic. & in decret. significauerunt, de

except.

excep. pari ratione si mihi licebat procedere in causa vsuraria, sine metu exceptionis omissæ, si impediatur poterit omnia facere, & petere, vt cesset impedimentum, & vtroque casu reus dicetur se defendere. De hoc patet: nam in dicto libello non solum fraus narratur per vnam exceptionem, sed sunt etiam plures aliæ per se sufficientes ad cōclusionem, vnde sicut in libello appellationis sufficit vnam causam esse veram ad iustificādum appellat. ita & hic, nam hic aliæ in libello narratæ sunt, nouitas facta in præiudicium lit. penden. & alia inhabilitas arbitrorum, qui de dicta causa vsuraria cognoscere non potuerunt. Alia est præiudicium, & contemptus ecclesiasticæ iurisdictionis, & episcopalis curiæ contra quæ narrata, & conclusa nil fuit per reum oppositū; modo veritas est in iure, quòd ex narratis in libello debemus accipere illam partē ex qua possit conclusio inferri. Item non expedit narranti plura [l] in libello iustificare omnes causas narratas, sufficit iustificare vnam, vnde ex libello id recipi debet ex quo sequi possit condemnatio, ff. de edend. l. 1. not. Ioan. Andr. in Spec. de cess. ac. ff. de pœni. si præses, & de susp.
6 tutor. l. hoc enim. † Item reiecta parte libelli [m] inepta potest super parte apta procedi. no. Hostien. in c. ad dissoluendum, de despon. impu. Item non expedit probare omnia narrata in libello, nisi sunt talia sine quibus libellus non procederet, ita not. Ioā. And. post Innocen. de priuileg. ex parte. Vnde in hoc si audiri non deberem ex ea causa, quia fraudem vsurarum propono, debeo audiri ex alijs causis prædictis sufficientibus, & contra quas nil fuit obiectum: vt supra dictum est. Et quòd dictæ aliæ causæ narratæ in libello sint sufficientes ad irritandum dictum laudum, & ad eius impedimentum tollendum, de se patet in iure, & quia contra eas fuit per partem exceptū in termino ad hoc constituto, & sic tacitè consensit quod ex illis procederetur; dico quòd in libello sunt causæ de per se sine fraude vsurarum; vna est quando dicitur, quòd licet in generali compromisso non venerit, d. causa, [n] tamen de facto ad impediendum litem pronunciatum fuit, vnde non est principalis causa, quia in compromisso non veniebat. Item quia vt constet an veniat oportet cognosci, an esset spiritualis, & de hoc non potest iudex laicus cognoscere, illa causa est, quòd latum fuit in præiudicium lit. penden. & ad impediendum litem certè super hoc rectè aditur iudex causæ [o] quia suam iurisdictionem defendere debet. de offic. deleg. cap. 1. vbi ex hac causa extenditur iurisdictio delegati ad personas non expressas in literis delegatorijs cōtra decret. pe. & gloss. eod. tit. de offic. delegat. Item alia causa, quia in contemptum iurisdictionis ecclesiasticæ, & episcopalis curiæ, quo casu iudex ecclesiasticus cogit secularem desistere, sic & cogit illum iustitiam facere, & iura canonica obseruare, casus de excep. ca. vlt.
7 lib. 6. † exceptio vsurarum non procedit contra dominum ex tribus, quia veritate inspecta ipse se defendit, quo casu non procedit aliqua exceptio personalis, vt in Clemen. pastoralis, de re iudi: de excep. & cap. intelleximus, de iudic. cum simil. quod sit defensor pater, quia proponit se vexari indebitè, & petit super molestia [p] imponi silentium, & sic nil petit sibi adiudicari, sed solum grauamen remoueri, nec erat actor in aliqua causa principali cum tamen in cap. significauerunt esset actor principalis, & in causa appel. vt ibi patet etiā exemplum in excommunicato, qui petit possessionem sibi restitui, vt alias dixi ad quæ nil sufficienter est responsum. Sciendum quòd ipse non petit vsuras, nec fructus computari in sortem, quod requiritur in illa decr. quia frustra. Nec reperientur Doct. aliter loqui de illa decre. vnde Ioan. Cald. in ipsa decret. dicit, quod si repeto pignus a creditore, quia dico, quòd fructus sortem extenuant, non repellor excep. vsurarum ex quo contractus non proponitur vsurarius, in casu nostro contractus non po-
8 test esse vsurarius, nisi ex pacto, † vt patet ex diffinitione vsurarum, & aliud est dicere aliquid est factum in fraudem vsurarum ab vna parte: & aliud est dicere contractus vsurarius, quòd prouenit ex conuentione partium. Vnde si repeto depositum purè tibi per me factū & adijcio quòd donec tu cesses me inuito soluere velle vsuras non promissas, non repellor exceptione vsurarum, quæ nō competit agenti depositi, & qualitas non fuit adiecta, vt mutaretur à pretio depositi, & vt ageretur de vsuris: sed fuit adiecta pro causa iniquitatis, ac si dixissem, quòd ex illa fraude hoc faceret, & licet hoc nō esset necesse exprimere, illa qualitas superflua adiecta vitiat, [q] nisi sicut proponens, & repetens depositum adijcerem, & ad hoc propono act. locati, vt scribit D. Io. Cald.
9 in cap. examinata, de iud. Ita † in proposito dicit

dicit laudum iniquum, ex pluribus, tum quia non venit in compromisso: tum quia, &c. & hæc facta fore in fraudem vsurarum. Ista qualitas adiecta non fuit vt mutaretur actio, vel ageretur de vsuris, sed vt exprimeretur causa iniquitatis, ac si dixisset simpliciter per dolū, & fraudem. Vbi est aduertendum si vsura re-
r petatur non tanquam vsura, r non competit talis exceptio, nec petetur in foro ecclesiastico, sed in seculari: Pone ergo fideiussor coactus soluit pro te vsuras, quas repeto, modo non repetuntur vsuræ, vt vsuræ; sed vt interesse, & ideo non repellor tali exceptione, nec petam in foro ecclesiastico contra laicum, ita Guiel. in Clemen. ex graui. de vsur. ita in proposito dominus agit de iniquitate laudi, quod dicit latum in fraudem vsurarum exigendarum, & ex ea agit non tanquam de vsuris, sed tanquam de fraude, & pro interesse meo: nec proponit, nec resultat ex propositis, quòd contractus sit vsurarius, qui non fuit factus conuentione partium, immo altera parte inuita: & licet vna pars faciat hoc in fraudem vsurarum, non tamen est contractus vsurarius, sed est violentia facta ad istum finem, vt vsuras non possit exigere, ac si de facto spoliares me, vt soluerem inuitus vsuras cum agerem possessorio, repellerer exceptione vsurarum: ex eo, quod dicam, quòd talem spoliari fecisti, vt cogeres me inuitum ad soluendum vsuras, nec propriè est vsura, quæ ex conuentione partiū oritur, sed est impropria locutio: vnde iam vidi obtineri, quod ille, qui erat condemnatus pro certo delicto, quod dicebatur falsum commisisse, non tenebatur pœna falsi, cum delictum cui talis clausula fuit adiecta, non esset de genere falsitatis: puta si diceretur in condemnatione, quòd falso occidi hominem, præterea, recitat Innocen. in cap. intelleximus, de adult. multi dixerunt, & fortè non malè secundum eum, quòd illa regula frustra inuocat, &c. debet intelligi, vt in alijs casibus, videlicet quando committitur in legem circa idem, vt tunc repellatur actor tali exceptione, quando commiserit in legem contra ipsum excipientem, & licet istud non seruetur, instruit, vt sit illa regula restringenda, vt non extendatur ad eū, qui non petit vsuras, nec fructus computari in sortem, nec contractum proponit vsurarium, nec vult effugere solutionem vsurarum, vt in casu nostro est: vnde non potest petere auxilium legis, in quam cōmiserit: nam nulla existente lege canonica ex ijs, quæ additæ sunt contra vsurarios, procederet petitio domini, & per alia iura canonica, & ciuilia cōtra fraudem propositam prouideretur sibi, vnde non propriè implorat auxiliū legis in quam commiserit, etiam si vsurarius esset, & prædicta pu
10 to ita vera de iure sicut homo est animal. † Itē est aliud quòd non fuit tactum, quia dicta ex-
s ceptio proposita debet probari infra octo dies
s s a die propositionis, vt not. Io. And. post Hostien. in d. c. quia frustra, & idem in exceptione spoliationis, & idem in excep. excommunicationis: vt in c. pia. de excep. lib. 6. quod factū non fuit, & ideo talis exceptio expirauit ex dispositione iuris si à principio fuisset valida.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Iudice ecclesiastico.] *Vsura enim est crimen ecclesiasticum: prout supra alle. 10. disputat hic plura, num. 3. & infra allegat. proxima, num. 2. Et hanc alleg. citare uoluit Alex. in l. Titia diuortium, num. 13. ad Lap. se remittens, ff. solut. matrim.*

b ¶ Compromissum.] *An de causis spiritualibus compromissum fieri possit Lap. hic pro negatiua sentit; pro qua etiam adduco Collecta in cap. forus, colum. 4. uersicu. Sed quod de antiquo. de verb. signific. vbi quòd arbitri non possunt cognoscere super beneficijs ecclesiasticis, beneficiaq; ecclesiastica adiudicare, Hostien. in summ. titu. de arbit. §. de qua re. uersic. Item prohibetur in matrimoniali, Spec. eod. tit. de arbit. & arbitr. §. restat, num. 2. vers. Item de sententia excommunicationis, & Lanfran. in tracta. de arbitr. par. 4. num. 7. versic. idem tenet Hostien. Ratio adducitur ne pateat via ingressui vitioso ad spiritualia. Contraria opin. & sic affirmatiua uerior est, quòd immo causæ beneficiariæ, & aliàs spirituales compromitti possint ad text. in cap. non sine, de arbitr. vbi arbitrium super beneficio nullum decernitur ex quo continebat pactum illicitum, supponitur igitur quòd valuisset pacto illicito non interueniente, est etiam tex. in cap. cum inter canonicos Sauonenses, & in cap.*

in cap. causam, quæ de electio. in cap. cum tempore, de arbit. & voluit Goffr. eod. titul. §. potest, in princip.

c ¶ Laicos.] *Compromissum super re spirituali in laicos fieri non potest, ad text. in ca. contingit, ibi, ne, super rebus spiritualibus compromittatur in laicum, & ibi Abb. ad hoc no. de arbit. idem voluit Rom. consi. 299. in proposito, num. 6. & seq. & hoc dictum Lapi refert, & sequitur Felyn. in c. cum sit, post num. 3. vers. & adde, quòd arbiter. de fo. comp. vide plenissimè per Alex. in l. imperium ad partes disputantem, fol. antepen. in vlt. dub. vers. istis sic ad intelligentiam, vbi Lap. hic allegare voluit, & postea. fol. penul. versic. Non reperio igitur vbi etiam citat Lap. hic. ff. de iurisdict. omn. iud. An autem laicus in causa spirituali possit esse arbitrator Rom. in pr. alleg. cons. 299. concludit pro negatiua non solum, quòd laicus non possit esse arbiter, immo nec etiam arbitrator. Idem etiam voluit Abb. in allegat. capitulo contingit, propter generalitatem illius tex. in 1. no. vers. An autem possit cõpromitti. de arbit. contraria opin. quam tenuerunt Hostien. & Ioan. And. in ca. fin. in princ. de re. permu. Anchar. cons. 98. istam, communiter tenetur, vt testatur D. meus, in c. 2. num. 2. vers. sed breuiter, de iudi. quē sequitur hanc communem asserens, Grat. respon. 87. in præsenti, num. 10. lib. 1. An autem compromissum super vsuris in arbitrũ, vel arbitratorem clericum, vel laicum valeat, vide omnino per Ioan. Bapt. generum, Bar. vt impressores in titu. eius tract. de arbitr. inscribunt, vel potius dicti Bar. pronepotem, vt ipsemet in dicto trac. asserit, q. 15. lib. 11. post nu. 6. qui plenè dicta Lapi hic reassumit reprehendens Abba. & Roman. cap. 13. lib. 3.*

d ¶ Accessorium.] *Et dixit Bald. in l. petens, num. 39. uers. ad secundam quæstio. C. de pact. quòd accessorium vestitur à principali, non contra, & dicta hic per Lap. & regula ista generalis, quòd accessorium sequitur naturam sui principalis nunc maximè procedit quando eadem ratio est principalis, & accessorij, ad ea, quæ adduco in 2. quæst. 14. Reg. post num 9.*

e ¶ In l. rem.] *Dic tu aliàs fi. & non solum in fi. quæst. sed & in sum. et in discursu, quod etiam probat tex. ille, & glo. vide etiam infra alleg 64. agebat, & pro intellectu, & ampliatione illius, l. fin. videatur Dec. Nea pol. Afflict. 18. incipit fuit dubitatum. Similem quæstionem in emphyteuta conuicto de mendacio, qui negabat rem esse emphytheuticam, vel rem esse ecclesię habes apud Ias. latè de hoc tractantem, in l. 3. in 32 & 33. quæst. num. 86. & sequen. C. de iure emphyteut.*

f ¶ Frustra legis auxilium.] *Vide Fed. de Sen. cons. 271. recordare.*

g ¶ Ad ordinarium.] *Refert, & sequitur Ludo. Roman. cons. 238. pro habenda, post num. 11. uers. non ergo. Contrarium quòd immo idem sit in ordinario uoluit idem Roman. & melius, sibi tamen contrarius cons. 285. omnia ad decisionem, post princ. in l. cum mulier, num. 83. ff. solu. mat. sing. 336. incipien. c. quia frustra, & in fi. vocat hunc magnum canonistam, dicit tamen se mirari quomodo contra casum legis dixerit: vide tu Alex. in l. viro, num. 7 & ante, uers. circa hoc, ff. solut. matr.*

h ¶ Et non coram delegato.] *Ratio quia iurisdictio ordinaria est fauorabilis, delegata verò extraordinaria, stricti iuris, & odiosa, glo. in ver. processus, vers. sed potest esse ratio. & glo. in c. dispendia, in ver. vel conuentionis, & vtrobique Docto. de rescript. lib. 6. glo. pen. in Clem. 2. de offic. ord.*

i ¶ Exceptione excommunicationis.] *Vide Gem. in cap. 1. num 7. & Franc. & nume. 13. in 3. q. vbi citat Lap. hic de rescript. lib. 6. & Abb. in c. cum inter num. 14. uers. Quid autem si contra reum, & ibi in pluribus Apostil. vbi etiam adducitur hæc alleg. de exceptio.*

K ¶ Item excommunicatus.] *Idem voluit Gemin.*

Gemin.in c.1.de rescript.lib.6.num.17.ubi notat quòd reus impeditus ire ad curiam pro defensione sua potest conqueri, & agere de tali impedimento, & Lap.hic, & Gemin.ibi sequitur Apostil.ad Abba.in cap. apostolica,num.3.in uer.excommunicatorum de cler.excommu.minis.& Lap.hic referunt & sequuntur Fel.in alleg.hic, ca.intelleximus,ad fin.& D.meus,nu.8.de iudi.

l ¶ Narranti plura.] An narrans plura in rescripto teneatur omnia probare latè tractò in gloss.facul.in 7.com. quæst. 6.& pro negatiua cum Lapo hic concludit Felyn. in c.ex parte,col.11.uer.adde etiam ipsis Bal. de rescript.& in c.licet causam,in 1.limit. post num 40.& postea,colum. penul. ante nume.43 vbi hanc allegat.citare uoluit.de probat.

m ¶ Libelli.] Hunc citant, & sequuntur Lud. Roman.cons.245.ad primum,num.7.& in l.1.§.si stipulanti,num.43.ff.de uerb.obli. Mar.Sozzi.in c.2.post nu.58.uers.secundo casu, de libel. obla. & Barth. Sozzi in Reg.368.in 4.fallen.ubi Lap.corruptè allegat.Idem etiam uoluit Ias. qui alios adducit in d.l.1.§.sed & si mihi,num.14.uers.5. adde,ff.de uerb.oblig.

n ¶ Dicta causa scilicet vsuraria.] Nec etiam alia specialia mandatum requirens, argum. tex. in l.procurator tutorum, ff.de procu.& in c.qui ad agendum,eod.lib.6.& in terminis firmat, Ioan.Bap.Bar.pronepos in alleg.trac.de arbitr.referens, & sequens, Lap.hic c.15.lib 6.uer. Quamuis in huiusmodi generali compromisso.

o ¶ Iudex causæ.] Quòd hoc casu adiri debeat iudex cuius maiestas offensa fuit probo in 14.com.in uerb.eidem.

p ¶ Super molestia.] Mouens litem super iactationibus, & molestationibus dicitur reus iuxta opin. Lapi hic, pro qua adduci potest dictum Paul.Castren.in l.de pupillo,§.qui remissionem,num.3 ff de no.oper. nunc.vbi quod prouocans aliquem in iudicium, si prius extraiudicialiter prouocatus sit (prout in casu nostro) dicitur defensor, seu reus, vt etiam vult ibi Ias. post alios in 1.not. Insuper reus etiam quis dici debet quando per accidens actor efficiatur, vt si debitor petat actori perpetuum silentium imponi, vt per Ant.de Butr.in ca. in præsentia,in 6 not.de probat. & per D. meum, Phil. Dec. in l.fauorabiliores, post num.2. uers.& ista regula,ff.de reg.iur. idem Dec. cons.3.& diligenter,ad fin.uers.& ista regula,& cons.43.& pro tenui,in prin. uersicu. Nam in contrarium facit. Idem etiam uoluit Abb.in cap.si quis contra clericum, numero 2.in 2.not.ubi subdit rationem, quòd attendi debeat causæ naturalis origo, non quod accidentaliter contingit. Contrarium probari videtur in c.forus,de uerb.signific. §.accusator,ubi quòd accusator seu actor dicitur is qui ad causam aliquem appellat, & uoluit Rom.cons.217.res ista, quis sit actor,quis reus plura ad rem nostram adducens. Et in terminis nostris, & iuxta terminos,l.diffamari,C.de inge.manu,ita conclusum fuisse in consilio Neapolitano testatur Matthæ.de Afflict.Dec.Neapo.268.incipien.in alia causa.idem etiam uoluit Dominus meus,cons.487.in quæst.nume.10.& cons.686.magnificus,ad fin.Plura alia pro vtraque parte adducere possem: verum in hac materia distinguendum esse putarem, & quo ad aliqua iste actor dici potest,quo uero ad plura reus,prout per Pau.Castren. & alios in d.l.de pupillo,§. qui remissionem, & §.sequent.ff.de noui oper.nunc latè post alios sequitur D. Cesar Contar. in sua pulchra Repetitio.prælleg. lege diffamari, in 1.q.num.1.usque ad 28.ex cuius dictis plurifariam defendi, & corroborari poterit opin. Lapi, hic.

q ¶ Adiecta vitiat.] Ego legerem adiecta non uitiat,dicimus enim quod superflua,& impertinens adiectio non uitiat actum, sed reijciatur, ad tex.in l.quæ extrinsecus, & l.si mihi,1.respon.ff.de uerb oblig.l.si is qui Sticum,& ibi glo.ff. de acceptila.

Non

r ¶ Non tanquam vsura.] *Sed potius tanquam intereße, quo casu nec talis exceptio competit, nec coram ecclesiastico iudice, sed coram seculari agendum erit, ad tex. in cap conquestus, iun. glo. de vsur. idem quod Lap. hic voluit Gemin. in cap. 1. colum. 2. versic. aut consuetudo nihil disponit, & Gemin. qui hunc citat, & sequitur post num. 2. versic. sed cessante, eod. lib. 6. Abb. cons. 64. venio, colum. 3. versicu. sed in casu nostro, lib. 1. & Apostil. ad Abb. quæ ad Lap. hic se remittit, in c. post miserabilem, in uers. modo potest, de vsur.*

s ¶ Infra octo dies.] *Hoc dictum Lapi improbat, & contra Lapū decidit ex uoto tūc dominorum de Rota Ludo. Roman. sing. 46. incipien infra quantum tempus. Quod tamen subdit ibi Rom. quòd tempus probandi hanc exceptionem erit quindecim propter rationem de qua ibi ego non comprobo, vide Dominum meum, in cap prudentiam, §. sexta, post num. 5. super glos. in uer. terminum, de offic. deleg. vbi de Lapo, & Roman. mentionem facit subdens opin. Io. de Ana. in qua residere videtur, quòd terminus assignandus ueniet arbitrio iudicis, hæc vltima opin. mihi satis probabilis videtur.*

SVMMARIVM.

1 *Vsuræ; an peti debeant coram iudice seculari aut ecclesiastico.*

2 *Causa vsuraria est spiritualis: & ideo secularis iudex de illa se intromittere nō pōt.*

3 *Contractus dolosi in fraudem vsurarum facti qualiter probari possint.*

4 *Forma libelli in materia vsurarum dupliciter est consideranda.*

ALLEGATIO LV.

Reuerende domine vltra ea, quæ in alia cedula vobis simul cum libro destinaui, precor aduertatis postpositis tribunalium clamoribus, ne verificemus dictum Senecæ in declamationibus, vbi contra aduocatos loquens sic dicit: hic clamosi iurgia fori improbas iras, & verba locat.[a] Aliud est quærere † an coram secu-
1 lari iudice [b] possint peti vsuræ, vel de illis excipi coram eo: & aliud est quærere, an lite mota coram ecclesiastico iudice de fraude vsurarum, exponēdo videlicet, φ licet esset mutuū, vel pignus, tamen in fraudem vsurarum, & simulatus fuit contractus uenditionis, vel depositi, & licet in ueritate de mutuo fuerit satisfactum nihilominus protextu simulatorū instrumentorum venditionis, vel depositi vsurarius in animæ suæ periculum nititur extorquere vsuras. Ad primam quæstionem fateor, quòd multi Doct. iuris canonici, & ciuilis voluerunt dicere, quòd iudex secularis potest talem causam audire, & hoc tenent hic Lau. & Archid. 13. q. 3. quid dicam? tamen eorum opi. succubuit in obseruantiam, [c] & glo. in Clem. dispendiosam, sentit contrarium super versic. vsur. & alleg. quod not. de iureiur. ex literis, in vlt. gloss. quæ dicit causam vsurarum spiri-
2 tualem, † alleg. etiam glo. i. in c. cum sit, de fo. compet. quæ dicit, quod causa vsurarum etiā, & simoniæ spectat ad ecclesiam, alleg. de offic. ordin. cap. 1. & 11. q. in sum. & 6. q. 2. c. 1. & dictam Clem. dispendiosam, quæ tribus ecclesiasticis causis hanc administrent. Item gl. quæ est in decre. si annum, de iudi. lib. 6. super vers. infante, [d] & exemplificando de causa spiritua li dicit de causa vsurarum, & si spiritualis: ergo secularis iudex de illa intromittere se non potest, ad hoc optimè cle. ex grandi, de vsur.
3 vbi videtur casus, in §. cæterum, † vbi quia contractus dolosi in fraudem vsurarum facti non possunt probari, statuit, vt cogantur libros eorum ostendere per censuram ecclesiasticā: ergo talium contractuum cognitio spectat ad ecclesiam, & istam opin. sequitur Romana Curia, nec puto spectare ad prudentiam vestram in hac nobili ciuitate contra antiquam morum obseruantiam Romanæ Ecclesiæ dictare sententiam contrariam: quia semper dicit lex vestra, quòd minimè sunt mutanda, quæ semper certam interpretationem habuerunt. Sed quicquid de præcedenti quæst. de secunda non dicitur dubium. Nam ex quo proponitur fraus cōtra canonicas sanctiones, & in periculum animæ, & dicitur, quòd sibi est solutum, & sub fraude vult exigere prætextu fictorum instrumentorum, ista cognitio est ecclesiæ, [e] & quia sententia lata in tali iudicio

parit

pari exceptionem rei iudicatæ in foro seculari, siue de iure, siue de consuetudine hoc spectet ad ecclesiam: vt in c. fin. de except. lib. 6. ergo, & sic intelligunt omnes Docto. iuris canonici. videte precor Spec. in titu. de vsur. † vbi ponit duas formas libellorũ in materia vsurarum, vna est contra eum, qui vult vsuras extorquere. Alia est contra eum, qui recipit contractum simulatum in fraudem vsurarum, & videte in forma prima petit inhibitionem fieri iudici seculari, & videte quid Ioan. Andr. ibi Addit. Si tamen de subtilitate nostri iuris aliud esset dicendum, si placet dimittatis per alium corrigi, quia Ecclesia Romana [f] istud sentit, & practicat: & durum est contra stimulum calcitrare, &c.

4

f

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Verba locat.] *Ita legerem, non prout in codicibus antiquis. pro hac lectura pondero, quòd aduocatus quodammodo dicitur locare operas suas, l. qui operas, ff. loca. l. 1. §. in honorarijs, §. aduocatos, & §. fin. ff. de var. & extra. cogni. l. vni, C. de suffra. vel si mauis, lege verba iactat, quasi huc, & illuc: illa proijciat, & inconsideratè illa proferat, ac inania, & vana loquatur, abundetq; multiloquio. Et ego vidi quosdam, qui non solum verba iactant, sed & oculos, & caput: manibusq; certant, pedibus terram pulsant, nunc huc, nũc illuc quasi se proijciunt, moreq; pugnantium in duello, uel potius parasitorum, immo phanaticorum, de quibus in l. 1. §. exempli. vers. si seruus inter phanaticos nõ semper caput iactaret, ff. de edil. edict. capita, & corpora diuersimodè mouent, exercent, immutant, vt illis uerba virgiliana 6. Aeneid. cõueniant. Non vultus, non color vnus, non comptæ mansere comæ, sed pectus anhelum, & rabie fera corda tument, maiorq; videri, & reliqua. Legant ij Quintilianum, lib. 11. institutionum oratoriarum, præcipuum uerò (inquit) in actione, sicut in corpore ipso caput est, &c. & postea etiam frequens eius nutus non caret vitio, adeo vt iactare id, & comas excutientem rotare phanaticum est, dominatur autem maximè vultus &c. si denique contra quos inuehit Lapus noster, clamoribus, & vlulatu curiam, & aerem ipsum replet. De ijs loquuti sumus supra alleg. 51. in uersic. qui dicit, quod non debet. Contra hos adducitur illud ad Roman. 13. ad fin. Non in contentione, & æmulatione. Et de ijs latè Ioan. Neuiza in princ. Syluæ Nuptiæ. Et quòd aduocatus nimis uerbosus priuari possit officio aduocationis, habes tex. iun. glo. 1. in l. ex ea, ff. de postu. quam sequitur Lud. Rom. singu. 739. & addi. ad Nic. Mil. in Reper. in vers. Aduocatus.*

b ¶ Seculari iudice.] *An, & quando vsurarum causa, seu exceptio tractanda, seu deducenda, vel cognoscenda sit coram ecclesiastico, aut seculari distinguunt Gemin. & Franc. qui Lap. hic, & in præced. alleg. citant in c. 1. de vsur. lib. 6. videantur etiam Anchar cons. 236. ingrendo, num. 3. Rom. cons. 98. istum post num. 3. uersic. præterea aduertendum, Anto. de But. & Abb in c. cum sit, num. 17. de fo. compet. idem Abb. cons. 64. uenio, colum. 3. uersic. ad tertiam, lib. 1. Alex. in Apostil. ad Bar. in l. omni, in uers. ego dico sic, C. de sacros. eccl. Fely. in c. quanto, post num. 5. & ibi Dominus meus, colum. fin. de iudi. & cons. 170. viso, nu. 3. Card. in c. nostram 2. & ibi Apostil. in uers. coram, quæ Lap. & alios citat, de iureiur. & Alciat. in c. perniciosam, nume. 77. de offic. ord. ubi communem dicit vsurariorum iudicium si disputetur de iure ecclesiasticũ esse, si de facto coram seculari agi debere. Hæc fuit distin. Bar. in d. l. omni, num 2. C. de sacrosan. eccl. de qua etiam per Feder. de Sen. cons. 96. apparet, num. 2. Ludo. Roman. in l. cui iurisdictio, post num. 7. uersic. item pone, vbi Lap. hic adducit, ff de iur. om. iud. & in allegat. l. Titia, colum. 3. in fin. uersic. secunda est opin. ff. solut. matr. & ibidem Alexan. post num. 6. & uix mihi, vbi plures citat, inter quos Lap. hic, latè etiam Io. Campeg. de dote, quæst. 99. vbi Lap. hic, & alios.*

alios refert. Idem etiam voluit, Felyn. in c. venerabilem, ante num. 11. de exceptio.

c ¶ Succubuit in obseruantiam.] *Hæc est obseruantia Rom. Cur. Gemin. sequens Lap. in alleg. c. 1. ante num. 6. de vsur. lib. 6. & Ambro. de vigna. in tract. vsurarum, aliàs in Repet. cap. salubriter, num. 124. qui cum Lapo hic concludit, subdens, quòd hæc est consuetudo totius mundi, & quòd hæc opin. sibi uidetur communis, & vera.*

d ¶ In ver. infante.] *Dic in ver. maior infante, & uide super illa glo. Gemin. in §. si uerò, num. 9. & ibi, Apostil. remittit se ad hanc alleg. licet sub alio numero eam citet. An autem causa vsuraria sit spiritualis late tractat infra alleg 79. incip. sæpe vidi.*

e ¶ Cognitio est ecclesiæ.] *Fraus concludit iurisdictionem per quã quis dicitur malefactor ecclesiæ, ad tex. in c. cum sit, & ibi per Abb. post nume. 9. de foro compet. & per Gemin. in alleg. cap. 1. vel vsur. lib. 6. ante num 6.*

f ¶ Ecclesia Roma.] *Refert, & sequitur Abb. licet sub alio numero in d. c. cum sit, num. 17. de foro compet. & Lap. hic citant, & sequuntur Gemin. in alle c. 1. ante nu. 6. & Franc. post num. 3 uersic. sed si esset quæstio in iure. de vsur. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Casus propositio.*
2 *Verba an sint necessaria in contrahendo matrimonium.*
3 *Matrimonium spirituale non contrahitur, sine verbis conceptum mentis indicantibus, & num. 11.*
4 *Annuli in digitum immissio quare in contractu matrimonij sit inuenta.*
5 *Annulus matrimonialis non matrimoniũ sed sponsalia tantum indicat.*
6 *Contractus matrimoniales fiunt ad modũ obligationis.*
7 *Contractus matrimonialis duo necessaria requirit.*
8 *Contractus matrimonialis non debet diuisim seu diuersis loco & tempore fieri.*
9 *Contrahere matrimonium: & dicere ego sum contentus eum habere, differunt.*
10 *Matrimonium legitimum an signis tantum possit contrahi, sine uerbis.*
11 *Matrimonium spirituale, & carnale in quibus differant.*
12 *Consentire factis plus est, quam consentire uerbis.*
13 *Verba parentum pro pueris ob verecundiam tacentibus, an reputari possint uerba ipsorum puerorum.*
14 *Matrimonium præsumitur probata subarratione.*
15 *Loquens non intelligibiliter habetur pro non loquente.*
16 *Verba matrimonialia de præsenti & annullatio habent medium.*
17 *Verba an sint necessaria ad matrimonium contrahendum.*
18 *Subarratio annuli, an habeat effectum matrimonij.*

ALLEGATIO LVI.

IN Dei nomine amen. Punctus quæstionis talis est. † Quidam vir nomine Matthæus vna cum quibusdam consanguineis cuiusdam puellæ nomine Ludouicæ, accessit ad domum dictæ puellæ, & ibi post multa verba, & contractum repetentum [a] inter dictum Matthæum, & consanguineos dictæ Ludouicæ circa matrimonium contrahendum per dictum Matthæũ cum Ludouica prædicta, interuenerunt pro contrahendo matrimonio inter dictos Matthæum, & Ludouicam hæc verba; videlicet dictus Matthæus dixit notario, sis rogatus vocando notarium, qui præsens erat, quòd ego in gaudio, & in signum legitimi matrimonij contrahendi Ludouicam hic præsentem, & sponte manum, & digitum ostendentem, & cepit annulum quendam aureum, & volens mittere in digitum ipsius puellæ ipsa puella manum traxit ad se, & dixit ego volo scire quis tu es: & tunc dixit dictus Matthæus. Io sono Mattheo d'Agnolo Palmerito de Siena vostro serui-

seruitore. Et vnus ex prædictis consanguineis dixit filia mi Iste non est de Stagia, immo est quidam iuuenis ciuis Senen. de bona progenie, qui vocatur Matthæus Angoli palmerıti de progenie nouem, & volunt tui consanguinei, quod ipse sit tuus legitimns maritus. Qua re dicta Ludouica audiens prædicta respondit. Postquam vos dicitis, quòd mei consanguinei contentantur, & ego quoque sum contenta, & vellem, quòd mater mea esset hic: prædictus consanguineus respondit nos misimus pro ea, & erit statim. Et tunc dictus Matthæus cepit dictum annulum, & eum immisit in digitum annularem ipsius Ludouicæ notario dicendo. Sis rogatus, quòd ego in gaudio Ludouicam hic præsentem tanquam legitimam meam vxorem, & vos alij sitis testes. Modo quæritur nunquid matrimonium legitimum sit contractum per verba de præsenti inter dictum Matthæum, & Ludouicam prædictam nec ne.

In nomine Dei amen. Visis perlectis, ac diligenter examinatis, & ponderatis casu, articulo, puncto, & inquisit. prædictis pro eorum veritate aperienda hunc ordinem seruabo.

Primo dicam, quòd in præmisso themate placuisset per quærentem fuisse apposita, & quare, & quia apposita non fuerunt illa à themate præmisso excludam, & illis non ponderatis super ipso nudo themate pro veritate re-
b cepta cum iuris consulto [b] non pertineat ea,
c quę sunt facti supplere referam lunam [c] iuris.

Secundo vt veritas ipsa multis repulsa contrarijs clarius elucescat arguam ad vtramque partem.

Tertio sic discussis eliciam iuxta ingenioli mei modulum quam veram, & canonicam conclusionem putauero, iura in hoc primo
d affectui contraria concordando. [d]

Respondeo ergo ad primum, & dico, quòd vbi in præmisso themate in princip. dicitur ibi, & post multa verba, & contractum reten-
e tum [e] inter dictum Matthæum, & consanguineos dictæ Ludouicæ ad matrimonium contrahendum per dictum Matthæum cum Ludouica prædicta, &c. placuisset, quòd fuisset additum an talis tractatus fuit habitus per præfatos Matthæum, & Ludouicam, vel eis præsentibus, & intelligentibus, seu absentibus, vel non intelligentibus.

Item placuisset, quod vbi in dicto themate post prædicta dicitur ibi filia mea iste non est de contagio, immo est quidam ciuis Senen. de progenie, &c. fuisset declaratum, an verum esset, quod ipse vir esset Matthæus, & placuisset quod in themate, vbi dicitur ibi, & volunt tui consanguinei, quòd ipse sit tuus legitimus maritus, &c. fuisset additum, an hoc esset verum scilicet, quòd consanguinei puellæ hoc vellent. Item placuisset quia in præmisso themate ibi dum dicitur nos misimus pro ea, & erit statim: fuisset additum, an hoc verum esset, & an venerit mater, & an mater habuerit hoc ei acceptum. Item placuisset, quòd in vltima parte thematis ibi nunquid matrimonium legitimum sit cōtractum per verba de præsenti, &c. fuisset subtractum, seu non appositum illud verbum: quia aliud est quærere nunquid inter prædictos per prædicta fuerit legitimum contractum matrimonium per verba de præsenti, quæ infra clarius intelligi poterunt.

Venio ad secundum ordine pollicito, & primo arguo, quòd per prædicta non fuit contractum matrimonium legitimum de pręsenti inter prædictos Matthæum, & Ludouicam, quòd sic euidenter ostendo; in matrimo-
2 nio † contrahendo inter eos, qui fari, seu loqui possunt, requiruntur verba ad matrimonium contrahendum consensum exprimentia de præsenti: hic autem secundum præmissa non interuenerunt uerba huiusmodi, cum ipsi Matthæus, & Ludouica loqui possent: ergo non fuit inter eos legitimum matrimonium de quo quæritur contractum. Probo maiorem, scilicet quòd requirantur verba. de decre. tuæ. de sponsa. ibi sed necessaria sunt quantum ad ecclesiam verba exprimentia consensum de præsenti. & ita summat illam decret. Ioan. Andr. in nouel. scilicet, quòd necessaria sunt verba ad matrimonium ijs, qui loqui possunt, & hoc ibi tenet glo. penult. & idem tenet de spon. duorum licet. Item Goffr. & Iacob. & Vinc. qui hoc no. de despon. impu. cap. vlt. & idem tenet Innoc.
f idem Barth. Brixien. 43. distinct. sit rector. [f] ad hoc benefacit de spon. si inter, ibi vtroque di-
g cente, &c. vbi idem tenet. g Nam hæc sunt verba reperta in ijs, qui loqui possunt, vt suos interiores conceptus verbis exprimant. 32. quæst. 2. qui.
3 Item † matrimonium spirituale [h] contra-
h hitur per uerba, de elect. cum inter canonicos,

& c.propter secundum, Tancr. & Goff. eod.
tit.ecclesia. 1.Item ex quo quis potest fari non
baptizatur, nisi ipse respondeat de consecrat.
distin.4.cum paruulis, vnde Innoc. in præ. c.
dicit, quòd si constaret de consensu, vt quia
vterque confiteretur non tamen esset matri-
monium, sine verbis: quia hoc ecclesia statuit,
ne tantum sacramentum sit in incerto. Item si
aliud diceremus secundum eum sequeretur
absurdum si solo consensu, sine verbis con-
traheretur matrimonium: videlicet euntes
per viam, & sibi complacentes contraherent,
quod esset periculosum, vide ipse Innocen.in
cap.tua nos, de spon.tenet, quòd sponsalia
contrahuntur ipso facto, sed non matrimo-
nium, & ista opin. est Vincen. & Alexan. vi-
delicet quòd sine verbis non contrahitur ma-
trimonium. Vnde secundum prædicta non vi
detur sufficere, vt possit dici inter prædictos
Matthæum, & Ludouicam contractum fore
matrimonium, quia idem Matthæus subarra-
uit eam per annuli immissionem, ex quo ver-
i ba necessaria non interuenerunt. Annulus [l]
4 enim, † seu immissio annuli non fuit adinuen
ta ad substantiam matrimonij, sed datur in
signum mutuæ dilectionis, vel vt eorum pi-
gnore eorum corda iungantur videlicet in di
gito, item quia in eo vena est quædam, vt
fertur sanguinis, quæ vsque ad cor perue-
niat. ita dicit text. in capit.arrantes.xxx.quæ-
stio.quinta, & est simile quod dicit lex in ar-
ra quod non facit emptionem, sed est signum
eius: sic institutio. de emptio. & venditio. in
princip.& ita not. gloss. in capitu. fœminæ,
5 trigesima quæstione quinta. † Vnde per an-
K nulum[k] tantum, sponsalia tantum præsumun-
tur, non tamen matrimonium, secundum ali-
quos, nisi de consuetudine esset, quòd annu-
lus daretur solum in matrimonio, vt not.glo.
in dicto capitu.fœminæ. vnde Thomas de A-
quino super quarto sententiarum, 27. distin.
6 quæstio.secunda, articulo primo, † dicit quòd
coniunctio matrimonialis fit ad modum ob-
ligationis, quæ fit in contractibus matrimo-
nialibus: sed contractus matrimoniales non
possunt fieri, nisi contrahentes, sibi adinui-
cem voluntatem suam exprimant: pro matri-
monio oportet, quòd consensus faciens ma-
trimonium verbis exprimatur, vt expressio
verborum se habeat ad matrimoniũ, sicut ob-
ligatio exterior ad baptismum. Nec obst. se-
cundum eum, quòd votum obligat secundũ

Vnde quo ad Deum sine verbis 27. quæst. 1.
qui bona. quia in uoto non est sacramentalis
obligatio, sed spiritualis tantum: ideo non
7 decet, quòd fiat ad modũ matrimonij. † Duo
ergo videntur necessaria in contrahendo ma-
trimonio substantia, & forma. Pro substan-
tia est consensus. Pro forma sunt verba ad ex-
primendum consensum deputata, quæ for-
ma traditur de spon.si inter. Vnde si alterum
deficit, nil valet, & ita not.glo. penult.in cap.
I tua nos.[l] Minorem probo scilicet, quòd in ca-
su quæsito non interuenerunt: Hoc enim pa-
tet ex verbis thematis. Nam dicitur Mat-
thæus immisit annulum in digitum annula-
rem dicto puellæ inuocans notarium, &c. &
sic pro parte sua emisit & verba, & signum ap
posuit, ad quod si puella in ipso actu verba
fecerit, vel quicquid responderit, aut quòd
per alia signa annuerit, aut ipsa notarium in-
uocauerit non apparet, nec in themate pro-
ponitur, sed verba consensum suum expri-
mentia de præsenti requiruntur ab vtroque
latere; vt quòd simul idem sentiant demon-
strent, vt supra probatum est, & patet in d. c.
cum inter. de spon. ibi vtroque dicente, &c.
Vnde notarius inuocatus à Matthæo non po-
test testificari per suum instrumentum de con
sensu puellæ, quem non audiuit, nec uidere
potuit. Attestabitur ergo, quòd audiuerit
Matthæum sic dicentem, & viderit eundem
annulum digito puellæ tacentis immitten-
tem: & sic nec de verbis mulieris testificatur,
immo contrarium, quia dicit ea tacente, nec
consensum puellæ testificari poterit, vt præ-
dixi. nec dicat aliquis immo interuenerunt
verba ipsius puellæ, vt patet in themate ibi
dum dixit postquam vos dicitis, quòd con-
sanguinei contentantur ego quoque sum con-
tenta. Ista enim uerba non fuerunt dicta in
actu subarrationis, sed prius. Vnde non con
stat, quòd in tali voluntate perseuerauerit
m [m]tu. seu esset tẽpore subarrationis. Potuit enim
ab illa in ipso instanti statim recessisse ani-
mus. Animus enim hominis mobilis, & ve-
lox est. Vnde Tullius in Tusculanis: nil esse.
quòd cum animi celeritate possit contende-
re, & Boetius: cor hominis est mobilius om-
ni mobili, ad hoc glo.1.in d.c.tua nos, de spon.
& quod super ea scribit Ioan. Andr.in nouel.
Item prædicta uerba non fuerunt enunciata:
cum Matthæo, sed cum consanguineis puellæ
vnde non potest dicere, quod ex illis fuerit ge

neratus

8 neratus consensus. † Debent enim contrahere volentes simul sentire, non diuisim, seu di
n uersis loco, & tēpore. [n] Item hæc verba puellæ: videlicet ego sum contenta relata ad orationem sibi factam per consanguineos, non sunt consensum matrimonij exprimentia de præsenti. Tum quia non poterant hunc effectum operari, nisi cum Matthæo idem exprimenti: sed hæc verba, vt præfertur fuerunt prolata per puellam cum consanguineis, & non cum Matthæo ergo, &c. Tum etiam quia potuit esse consensus ipsorum verborū ego sum contenta scilicet quòd consanguinei mei hoc velint, sed non propterea fuit dicere quod esset contenta, quòd Matthæus de præsenti esset vir suus, sed forsan erat contenta hoc scire, vt melius posset deliberare. Item per ista
9 verba ego sum contenta: † non exprimitur
o consensus matrimonialis de præsenti: [o] quia aliud est contrahere, aliud velle, vel placere, vel contentus esse contrahere secundum ea, quæ not. Ioan. Andr. post alios in c. ex literis, de spon. super ver. dicat, & licet Accur. in l. in uenditionibus, ff. de contrahen. empt. videatur innuere, quòd si esset contractus, qui perficitur consensu, per ista verba volo contrahere intelligatur contractum. Secus si desideratur actus corporalis, vt volo ascendere, Pe. tamen hoc reprobat, quia in contractibus, qui perficiuntur consensu prædicta verba hæc non important volo vendere, vel donare, nisi id faciat: sed tunc bene sequitur, ꝙ velint, sed non econuerso; si uolo facere, ꝙ fecerim, vel faciā. Et ideo tenet per prædicta uerba non perfici contractum, nisi aliter appareat de consensu sub debita forma, & dicit sentire, gl. ff. de lega. 1. l. electione. Et ita etiam scribit D meus, Ioā. And. Cald. in d. c. ex literis, de spon. facit etiā ad hoc, quòd dicta puella non intendebat tūc personaliter contrahere: quia post prolationē dictorum verborum, ego sum contenta, vellē quòd mater mea esset hic scilicet antequam contraherem, vt eius honestatis requireretur assensus. de despon. impu. c. 1. 25. q. 1. capit. t. quod autem dictus Matthæus, & Lud. potuerunt loqui patet ex themate in pluribus partibus, vbi proponitur eosdem loquentes fore, & sicut locuti fuerunt in alijs, ita & in actu subarrationis loqui potuerūt si uoluissent cōtrahere. ad hoc de deci. ad audientiam.

In contrarium, scilicet ꝙ per prædicta sit legitimum matrimonium contractū inter Mat-
10 thæum & Ludouicam. † Primo quia uerba nō sunt necessaria immo ipso facto, vel signo legitimum matrimonium cōtrahitur, & hoc per dictam decr. tuę de spon. ibi. nam & muti possunt matrimonium cōtrahere per consensum mutuum sine verbis, ad hoc de spon. cū apud, & solus consensus facit matrimonium: vt in d. decre. tuæ. & 27. q. 2. sufficiat. Item si paren
p tes contrahant P ipsis præsentibus sufficit eorum taciturnitas, 22. q. secunda, honorantur, ff. de spon. sed quæ, & est expressum de despō. impu. cap. primo, lib. 6. & probatur in decre. is qui. de spons. Hostien. in d. ca. tuæ, tenet quòd solo facto sine verbis contrahatur matrimonium, nec obst. secundum eum quod de baptismo dicitur, quia in baptismo uerba, & forma verborum sunt de substantia, vt in d. capit. tuæ, & in cap. sequent. & cap. penult. ibi uel a-
11 lia. † Et licet secundum eum spirituale matrimonium, sine nerbis non contrahatur, secus in carnali, & licet de vno ad aliud sæpè argua
q tur, multæ in eo sunt differentiæ [q] de quibus per Ioan. Andr. post eum plenè in d. cap. tuæ. Hoc autem ipse Hostien. prosequitur plenius in sum. de spō. super rubrica de matrimonijs. §. qualiter contrahatur, uersic. 1. & 2. & 3. & sequen. vbi ultra prædicta inducit de clandesti. despon. cap. secundo. Nam si ij qui loqui non possunt, per nutum contrahunt, de spon. cap. secundo. Fortius ij qui loqui possunt, ff. de lega 3. leg. prima. Item sufficit, quòd uoluntatem suam scribant, sine verbis, C. de testam. l. iubemus, in princip. & l. vltima, in fine, & per rescriptum contrahitur matrimonium spirituale, 1. quæst. 7. saluberrimum, 3. q. 3. vi-
12 dua. 27. q. 1. omnes fœminæ. Et [r] plus est con
r sentire factis, quam uerbis, ff. de legi. de quibus. de appel. dilecti. inducit etiam de coniug. seruo. c. vltimo. ff. de uerbo. oblig. l. si stipuler. ff. de act. & oblig. l. obligationum, ff. de spon. ad illud quod. eod. tit. is cui. 39. q. 1. §. 1. uers. is ita videtur, idem Thomas super quarto sen-
13 tentiarum, 27. q. 2. articulo. dicit quòd † in pueris tacentibus ob verecundiam verba parentum reputantur eorum, ex quo non contradicunt Hugo. de S. Victore eos, qui iungūt sic oportet consentire, vt inuicem se spontanee recipiant, quòd iudicatur fieri, & si in desponsatione non contradicant, vnde Host. in c. ex literis. infra de spon. dicit, ꝙ si vir profert verba ad contrahendum matrimonium a pta quæ mulier alienigena non intelligit, tamen

parat manum non contradicendo, sed annuen-
do, & recipit annulum, ꝙ contractum est ma-
trimonium. Quod dicit apertè probari in di-
cta decre. ex literis, vbi mulier non intellexit
verba viri, & tamen valet matrimonium, & vi
detur expressum de despō. impu. c. si infantes,
lib. 6. §. porrò. & §. est, vt idem. Item inter præ-
dictos interuenit annuli subarratio, quòd vi-
detur sufficere ad matrimonium legitimum
probandum, vnde Hugo. in d. c. fœminæ, 30.
q. 5. dicit, ꝙ per traditionem annuli, vel dona-
tionem præsumitur pro matrimonio. Hoc etiā
videtur verum per orationes Gregorij, quæ
dicuntur benedictiones, vbi dicit Benedic do-
mine has creaturas, & arg. 27. q. 2. si quis vxo-
rem, quod ca. loqnitur de sponsa de præsenti.
secundum glo. 1. & tamen text. dicit despon-
sauerit, vel subarrauerit, quod est maximè ve-
f rū vbi de cōsuetudine, f loci sit, quod annulus
detur in matrimonio de præsenti, vt est forte
per totam Tusciam. Item videtur hæc proba-
re per decre. tuæ. de despon. impu. ibi qui sub-
arrauit eandem, nec verba interuenerint. ali-
quid dicit, hoc no. ibi glo. 1. quæ dicit quod si
14 constet † de subarratione, siue interuenerit
cōsensus expressus, siue non, semper præsumi-
tur matrimonium, nisi probetur contrarium,
per c. nostrates. 20. q. 5. & c. fœminæ, & 27. dist.
quòd interrogasti, quia nil interest verbo, vel
facto quis declaret voluntatem suam, hoc idē
t no. ibi glo. vlt. & idem de reg. iur. teneor t in
glo. 3. quæ expresse dicit, quòd stabitur huic
subarrationi quamuis nil dicat, nisi probetur
contrarium, videlicet id animo contrahendi
non fecisse. Et respondet ibi Hostien. ad ratio-
nem Innoc. de qua supra, videlicet, quòd se-
queretur, ꝙ euntes per viam cōtraherent, &c.
quasi dicat, quia tunc non esset consensus, sed
vbi sunt signa subarratio. vel nutus, tūc secus.
15 Item † secundum eum nil interest non loqui,
vel ita loqui quòd non intelligaris: ergo si se-
cundo casu contrahitur matrimonium: vt dic.
ex literis, de spon. ergo & primo contrahi po-
terit: quia vbi est eadem ratio, ibi idem ius. de
rescript. inter cæteras, quòd autē interuenerit
annuli immissio, patet ex verbis thematis, quę
immissio habuit isto casu verum, & apertum
intellectum matrimonij de præsenti. Nam cū
primo alia vice proxima, idem Matthæus im-
misisset annulum, & diceret se hoc facere in si-
gnum veri matrimonij, dicta puella ad se ma-
num traxit. & dixit ego volo scire quis tu es
vt supra in themate, & postea cum hoc audi-
uerit ab eo, & a consanguineis, & ipse Mat-
thæus iterum annulum immitteret in digitum
ipsius puellæ ipsa manum non retraxit, sed
tacuit, & sic consensit, quia si noluisset ita mo
do manum retraxisset sicut primo. ar. de. de-
ci. ad audientiam. Item dici potest, quòd ver-
ba interuenerunt, nam statim dixerat, quia
erat contenta, & immediatē Matthæus illam
non contradicentem annulauit, & sic dicta
verba. Io sono contenta prolata sic de se vi-
cinia annulationi trahuntur ad ipsum actum
u annulandi: quia quæ statim fiunt u inesse vi-
16 dentur de elect. officij. † Et semper inter
verba de præsenti, & actum annulantis est
dare medium. Nam primo proferuntur ver-
ba, demum annulus immittitur, vt etiam fit
in publicè dotata, vnde licet per illa verba.
Ego sum contenta, non fuerit contractum
matrimonium de præsenti, cum aliud sit esse,
contentum contrahere, & aliud sit contrahe-
re, vt supra dixi; tamen. coniuncta cum actu
annulationis sunt de præsenti, sicut si dicerē
volo tecum contrahere matrimonium, & sta-
tim immitto annulum, tunc transeunt in præ-
sens, vt dixi supra secundum Pet. & licet an-
nuli immissio per virum mulieri sit actus no-
tus, & vulgare signum ad matrimonium in di
x candum, vt fumus ignem x cum isto casu fuit
magis notum ex ijs quæ præcesserant vt supra
dixi, & quia dictus Matthæus hoc declarabat
aperto ore quòd hoc faciebat in signum ma-
trimonij legitimi, & inuocabat notarium, vt
conficeret instrumentum. Vnde dum ipsa
puella actui & sermoni tam noto non contra-
dicens passa est se annulari eius consensus lu-
17 ce clarius deprehendi potuit. † Cum igitur
y verba non sint necessaria y ad matrimonium
contrahendum, & ipso facto possit contrahi,
& maximè per annulli subarrationem, vt su-
pra probatū est: item quia ostensum est, quòd
verba interuenerunt, infertur conclusio, quòd
inter prædictos fuerit legitimum matrimo-
nium per verba de præsenti contractum. Ve-
nio ad tertium, & vt patet ex præmissis hæc
quæstio nauigat alto mari, & turbido, & ideo
portui applicando eligo super dicto nudo the
mate pro vero recepto, exclusa examinatione
corū de quib. dixi in primo examinato. Chri-
sti nomine inuocato. Dico per prædicta in di-
cto casu, puncto, articulo, & themate præ-
supposito legitimum matrimonium de præ-
senti

sensu fuisse, & esse contractum inter dictum Matthæum, & dictam puellam Ludouicam, & sic dicendo moueor per supra alleg. ad istã partem, quæ tamen allegat. in contrarium supra pro alia parte breuissimè sic concordo; Verum est, quòd ipso facto sine uerbis matrimonium non contrahitur nullo præcedente tractatu inter huiusmodi contrahentes de matrimonio contrahendo, tunc etiam factum nõ sufficit, cum ipso facto possit faciens alium respectum habere de quo non constat: & sic intelligantur allegata in contrarium. Sed quan-
z do factum præcedit aliquis tractatus, [z] vel verba de matrimonio contrahendo postea ipsum factum, vel signum aptum ad matrimonium, subarratio sufficit ad matrimoniũ contrahendum, & præsumitur pro matrimonio, & probatur per tale signum, vel factum, & ille tractatus, siue verba illius tractatus trahuntur ad tale signum, vel factum; & ita intelligantur iura pro ista parte adducta, & no. glo. ord. in decret. si. de coniugio seruo. in vltima glo. not. & hoc placet Ioan. And. in capit. tuæ. despon. super glo. 2. in nouel. vbi hoc scribit. at in casu prædicto inter prædictos Matthæum, & Ludouicam, & inter consanguineos dictæ puellæ præsentis de matrimonio inter se contrahendo fuit habitus tractatus, vt
18 patet ex themate. † Vnde annuli subarratio secuta habuit effectum matrimonij, & præsumitur pro matrimonio, vt supra probatum
a est: nisi contrarium probaretur per metum, [a]
b vel errorem, [b] vel conditionem, [c] sufficien-
c ter de iure, hoc autem clarius esset si dici posset verba interuenisse, vt supra arguebam, & diceretur tunc matrimonium contractum legitimè de præsenti, &c. quia etiam sine verbis cõtrahitur, vt supra probatum est, & quia hoc non refert dummodo sit matrimonium, ideo plus non insto. Et magis singulariter ad contraria non respondeo, quia me penna longius traxit debito, & vt superius scriptum est dico, & consulo iuris esse. Ego Lapus de Castiglionchio decretorum Doctor.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Et contractum retentum.] *Melior lectura, & tractatum habitum, prout elicitur ex verbis infra posuis, nume. secundo, versic. respondeo ego, ibi placuisset, quod fuisset additum, an talis tractatus fuerit habitus per præfatos Matthæum, & Ludouicam, &c. & ante numerum decimumoctauum, ibi fuit habitus tractatus, & sic vna pars constitutionis, seu dispositionis ab alijs declarabitur, iuxta text. in l. qui filiabus, in princ. ff. de lega 1. in l. cum proponebatur, ff. de lega. 2. per Abb. cons. 36. vltim. libro primo, & per Grat. respon. 1. nume. 25. libro primo, ubi infert ad iuramentum, quòd vna pars iuramenti alteram declaret. ad allegat. remittit se Bapt. a Sancto Blasio in tracta. Correlatiuorum, in 5. prælu. seu quæsito, ante num 48. in 41. fallen.*

b ¶ Cum iurisconsulto.] *Vel cum ad iureconsultum, siue iurisconsultorem non pertineat, seu cum iureconsulto non conueniat ea, quæ sunt facti supplere, argum. text. in l. vni. C. ut quæ desunt aduo. & ibi glos. in rub. & nigro, & per Bar. & alios.*

c ¶ Referam lunam iuris.] *Si hæc lectura, quæ in codicibus hactenus impressis habetur uera esset, ita hæc verba Lapi interpretarer, vt metaphoricè locutus sit, ut sicut Luna varia est iuxta carmen Lucretij, qui variam phæben alieno iusserit igne compleri. & ipse responsurus sit super quæstionibus, quę in alto pelago agitantur, vt subijcit infra post nu. 17. uers. uenio ad tertium, ubi dicit, quòd quæstio de qua hic nauigat in alto, & turbido mari, varieque in ijs quæstionibus Doct. loquantur, ipse Lap. pollicetur se Lunam iuris. i. iurium, Doctorumque uarias, & diuersas sententias, ac opiniones relaturum, diuersimodèque iuxta factorum diuersitates responsurum, prout in simi. exorditur D. meus, cons. 584 uisa. in prin. vel metaphora retenta dicam cũ Aristo. libro primo. Ethico. cap. 3. Honesta autem, & iusta de quibus ciuilis considerat tantam differentiam, erroremque habent, vt lege tantum esse uideantur, & non natura, talem etiam quendam errorem ... & ipsa bona, &c. Et sic ex verbis ...*

vt supra, & Lapi hic elici videtur in iure ciuili infinita varietatibus, & erroribus subijci, maleq; , varie, ac temerè à quouis iureconsulto super quouis responderi contingere, quæ si vera sint, & ciuilis ipsa scientia (si modo ius ciuile scientiam nuncupare possumus) in varietate, & errore plerunque constituta non modo inutilis, & non amplectenda, immo damnanda, & fugienda videtur. Frustraque Vulpianus Iurecon. in l. 1. ff. de ius. & iur. exorditur hanc esse vnam philosophiam: Verum respondere possemus, quòd iuxta græcum idioma in quo Aristotiles scripsit non error in iuris scientia, sed solum varietas notari possit, & varietas quidem nõ damnanda, puta si iuxta diuersitatem temporum argum. tex. in c. ab exordio. 35. distinct. & in c. priscis, & c. seq. 10. q. 3. cum alijs iuxtaq; diuersitatem rituum, et morum, ac consuetudinum, etiam Regionum, ac diuersitatem factorum, ex diuersisque causis, & rationibus diuersum statuatur: At quicquid esset tempore Aristotelis, felicioribus temporibus Iustiniani, resecata fuerunt superflua, erronea, & varia, ac inania, sublatæ contrarietates, & diuersitates iurium, omniaque iuris ciuilis prudentiam concernentia ad formam optimam reducta fuere, prout habes in procem. C. de institutio. Rursus per ius canonicum plura etiam circa iura, & diuina, & humana in melius immutata, & repurgata. De ijs hactenus, nos meliorem lecturam circa verba Lapi & cogitauimus, legendumque putauimus referam regulas iuris, non Lunam iuris: quasi dicat iuxta factorum mihi propositorum facies respondebo quid iuris sit, ex facto enim ius oritur vulga. l. si ex plagis, §. in cliuo. ff. ad leg. Aquil. & propter modicam facti variationem mutatur totum ius Feder. de Sen. cons. 152. quia ius. in princ. Alber. in dicta l. si ex plagis, & Bald. cons. 12. quidam nomine, ante numerum 2. dicit secundum diuersitatem punctorum se reddere diuersum consiliũ, lib. 2. & D. meus cons. 599. consului, ante num. 6.

d ¶ Primo affectui contraria concordando.] *Legerem iura in hoc primò in effectu contraria concordando, vel iura in hoc primo adducta concordando. Maxima, & prima, ac præstantior iurisconsulti virtus consistit in concordando iura, quæ prima fronte contraria inter se, ac opposita quodammodo uidentur, vtque cõtrarietas vitetur etiã diuisionibus, & distinctionib. vti debemus, ad text. in l. inter stipulantẽ, ff. de verb. obl. Bar. in 1. consti. C. num. 13. vers. nota, quòd contrarietas, & Curt. iun. cons. 147. contraea, num. 47.*

e ¶ Et contractum retentum.] *Lege, & contractum habitum, vt aduerti supra in princ. huius alleg.*

f ¶ Sit rector.] *Et glo. in uer. opera, uer. ego dico, quod si contrahentes possunt loqui. De hoc infra.*

g ¶ Idem tenet.] *Glo. 1. in uer. dicente, uer. ergo idem in matrimonio argu. huius literæ arguit, quòd sicut in stipulatione requiritur loquela vtriusque, ita in matrimonio.*

h ¶ Matrimonium spirituale.] *Arguit a matrimonio carnali ad spirituale, ad c. vnaquaque 21. q. 2. cap. quoniam frequenter §. porrò, in princ. de electio. c. inter corporalia, post prin. de transla. episc. Hostien. in c. cum inter canonicos, col. penult. uersus fi. de electio. & per Calcan. cons. 210. num. 3.*

i ¶ Annulus.] *Quotuplex sit annulus, ad quid inuentus, & quis eius usus, & de alijs circa annulum tracto in gl. facul. §. ac quibusuis, in uers. annuli.*

K ¶ Per annulum.] *Annuli immissio, & subarratio quando matrimoniũ præsumi faciat uideatur gl. 1. in c. fi. ubi etiam Abb. de despon. impu. per Abb. in ca. tenor, num. 5. ubi Apost. ad hanc alleg. se remittit, de re iud. Aret. cons. 13. viso, nu. 4. & seq. Lapũ etiã bic refert, & sequitur Fel. in c. illud, in fi. de præsumptio. & D. meus cons. 163. in causa, post num. 2. vers. secundo eadem.*

l ¶ In c. tua nos.] *Vltra eos quos citat Lap. hic*

hic ad probandum quòd verba in matrimonio sint necessaria ego adduco pulchram, & vnicam glo. in iure ciuili in l. cum notissimi in prin. in vers. solam, uers. sic & cum dicit solus consensus faciat matrimonium, quia & uerba sunt necessaria, sed excluditur concubitus, C. de praescript. trig. vel quadra. an. pro hac opin. adduci etiam potest Bart. in l. nuptias, ff. de reg. iur. Bal. item in l. ad recognoscendos, C. de inge. manu. notauit quòd quaedã sunt, quae sine uoce fieri non possunt, vt matrimonium. Post tempora vero Lapi idem voluerunt uterque Imol. alter in l. 1 §. si quis ita, ff. de uerb. obl. & in l. ex facto, in prin. ff. de vulga. alter uerò uidelicet, Alex. cons. 143. quoniã, post nu. 1. uers. sed ita est, lib. 2. Ant. Corset. in tract. de iureiu. par. 2. q. 6. post nu. 15. uer. item munus põt contrahere matrimonium. Idem etiam quòd uerba requirantur voluit nouissimè, And. Tiraq. in tracta. de legi. connubi, glo. 7. in uer. ex prez. nu. 17. leg. 15. uers. facitque ad id.

m ¶ Perseuerauerit.] *Pro quo adduci consueuit glo. 1. not. in c. nec illud otiosum, uers. sed quid dices si aliquis consensum suum, 30. q. 5. quam ibi sequuntur Arch. & alij, ac Fel. in c. ex parte decani, nu. 10 uers. 1. in matrimonio contracto. de rescr. idem etiam uoluit Ias. in l. si stipuler, §. fi. nume. 3. ff. de uerb. obl. & Paris. cons. 75. attingã, nu. 17. vbi citat, & sequitur Lap. hic. uolum. 4.*

n ¶ Nõ diuisim, seu diuersis loco, & tempore.] *Contrarium est uerum durante alterius consensu, Host. & Abb. nu. 5. in c. dilectus, de sponsa. Abb. in c. cum inter canonicos, nu. 6. de electio. & haec est communis opin. ut per Alex. in l. si stipuler, nu. 5. ubi etiã idẽ uoluit Ias. §. fi. nu. 2. & 3. ff. de uerb. obl. & Paris. praealle. cons. 45. vol. 4. nu. 15.*

o ¶ De praesenti.] *Sed de futuro, arg. text. in c. pe. §. uerũ, de spons. & ita in sim. D. meus Phi. Dec. cõs. 310. uisis, ante nu. 6. uer. prima qa videtur deponere in futurũ illã accipiet.*

p ¶ Si parentes contrahant.] *Hanc dicit communem Praeposi. in allegat. cap. tua, de sponsa. idem etiam uoluit Barb. cons. 6. scriptum est, colum. 5. num. 24. lib. 1. Ego autẽ ad hoc adduco uerba sacrae paginae, ex quibus clarè elicies matrimonium a parẽtibus contractum tacente filia. Genes. 24. responderunt Labam et Bathuel a Domino egressus est sermo, non possumus extra placita eius quicquam aliud loqui tecum, en Rebecca coram te est, tolle eam, & proficiscere, et sit uxor filij Domini tui. Et quòd illa tacuerit apparet, dum enim illa loquitur eius uerba exprimuntur, prout ibi subijciuntur, cũque uocata uenisset sciscitati sunt vis ire cũ homine isto, quae ait vadam. In desponsatione quoque Sarae Tobiae ipsius Sarae uerba non inuenio, sed Tobiae, & patris puellae, Tobiae, 7. hic ego hodie non manducabo, &c. et postea. Et apprehendens dexteram filiae suae dexterae Tobiae tradidit dicens Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob vobiscum sit, & ipse coniungat uos, impleatque benedictionem suam in uobis. Quid autem si parentes in absentia contrahant sponsalia, & filius postea certificatus tacet, vide Gemin. in c. vni. §. fin. num. 3. de despons. impub. lib. 6.*

q ¶ Differentiae.] *Et sic argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, & contra non semper procedit, ut per Gemin. con. 52. uacante, uersus, fin. uers. nec obstant allegata, & cons. 110. punctus, num. 5. 11. & 14. & per Pet. de Biaxio in Directo. electio. ca. 36. par. 3. num. 3.*

r ¶ Et plus est.] *Factis demonstrare plus est, quàm uerbis dicere, l. si tamen, §. ei qui. ff. de aedil. edi. & ad alia, quae adduco in 26. quaest. 32. Reg. num. 2. & seq.*

s ¶ De consuetudine.] *De hac consuetudine vide per Abb. in capitulo. illud, numero 12. ubi facit quatuor membra: de praesumptio. Aliquando enim (dicit) quòd in aliquibus partibus annulus datur tempore sponsalium, & tunc significat sponsalia tantum, in alijs datur tempore matrimonij, & tunc significabit matrimonium, quod tamen*

men intelligendum est iuxta dist. Lapi. de qua infra. Aliquando verò non adest consuetudo certa, & firma quia variè est obseruatum. & tunc nec matrimonium, nec sponsalia probantur. Aut nulla est consuetudo, & tunc, aut annulus fuit simpliciter datus mulieri. & præsumatur donatio, aut vir posuit mulieri in digito, & præsumatur matrimonium, supple tu præcedente tractatu, vel verbis, vt infr i in dist. Lapi, & Fely. in eodem c. illud, num. 12. & sequen. sequitur Abb. dicens, quòd perfectè loquitur, & clarius alij. Vide etiam Abba. in c. fin. num. 7. de despon. impub. Romæ consuetudinem habemus annulum in digitū immittendi dum matrimonium seu sponsalia per verba de præsenti contrahuntur, & hæc consuetudo est etiā in tota Italia, vt per Aret. cons. 13. viso, post num. 4. & de hac consuetudine loquitur etiam Paris. citans, & sequēs Aret. vbi supra, & Lapi. hic.

t ¶ De reg. iur. teneor.] *Lege de re iud. teneor, & ibi vide Abb. num. 5. ubi etiā Apostil. in ver. immissionem citat Lap. hic, & ad eum se remittit. verum hæc non videntur carere dubio, cum ut dixit Oldra. consil. 159. ex præsenti, num. 6. argumentatio a signis accidentalibus non arguit de necessitate, vt portare annulum non arguit matrimonium, quem sequitur Ias. in præl. u. Feud. post nu. 12. uers. ad contrarium respondet.*

u ¶ Quæ statim fiunt.] *Et probatur in l. in bonæ fidei, & in l. petens, C. de pact. & de pari vi eorum, quæ statim seu incontinenti fiunt infinita more suo cumulat And. Tiraquel. de vt. retra. titu. 2. in uers. in limine contractus, §. 1. glo. 5. num. 1. cum pluribus sequen.*

x ¶ Iudicandum vt fumus ignem.] *Aliàs indicandum, vt fumus ad ignem, & sic indicium. & quòd fumus sit uerum indicium ignis probo sup xix. com. in uer. remißoriā.*

y ¶ Verba non sint necessaria.] *Vltra eos quos adducit Lap. ad probandum, quòd uerba non sint necessaria ad matrimonium contrahendum, et ultra Doct. in alleg. c. tuæ desponsa. ubi communiter pro negatiua concludunt, idem voluit Host. in sum. de matrimonio. § qualiter contrahatur, post nu. 10. uers. mihi uidetur. Hanc etiam opin. quod uerba non requirantur non solum quo ad essentiam matrimonij, sed etiam quo ad probationem testatur communem Aret. cons. 13. viso diligenter, num. 1. & seq. ubi plura ad hæc ponderat. idem etiam uoluit Pet. a Bizio in directo. electio. c. 36. par. 3. num. 3. & magis ueram opin. testatur Alexan. in l. in prouinciali, §. meminiße, ad fi. ff. de no. ope. nunc. cum quo, et Aret. ubi supra tenet etiā Clau. Seysel. in d. §. meminiße, in fi. & quòd hæc sit communis, & ita iudicandum sit dixit And. Barb. cons. 6. scriptum est, colum. 12. uers. & primo nego illud aßumptum, quòd requirantur uerba, num. 11. cum pluribus seq. lib. 1. & ueriorem putat Ruyn. cons. 51. circa casum, nu. 13. uol. 5. communem etiam dicit Hiero. Cagno. in l. nuptias, nu. 5. ff. de reg. iur. & istam dicit cōem, & ueriorem Boe. Dec. 1. nu. 18. Est uerum, quod regulariter uerba in matrimonijs interuenire consueuere, imò etiā scriptura cōiter in matrimonijs, seu sponsalibus confici solita est, etiam ab antiquißimo tempore, prout etiā in sacra pagina annotatū inuenies Tobiæ, c. 7. uersus fi. & accepta carta fecerunt conscriptionē, &c. An aūt in leuante. seu tenente in baptismo requirantur verba disputat, Gem. cons. 100. beatissimè, alios referens, tandem residet quod verba non requirantur, colum. uers. putarem tamen.*

z ¶ Præcedit aliquis tractatus] *Hęc est pulcherrima distinctio, per quam concordantur opiniones omnium, & ad hanc distinctionem, & theoricam Lapi recurrunt, eam sequentes Fel. in c. illud, in fin. de præsumptio. & Apostil. ad Abb. in eo. c. illud, nu. 13. in uers. deferebat. & Paris. cons. 55. attingam, num. 44 uers. quibus in locis, & cons. 60. agitur, num. 49. & sequ. volum. 4. Hanc etiam dist. supponit veram, licet Lapum*

pum non alleget Barb. conf. 6 scripta est, co lumn. 12. num. 17. versatem fecit, vt dixit, l. bro 11

a ¶ Per metum.] *Aliàs legi posset propter metum. Quod autem matrimonium propter metum ipso iure nullum sit, uolunt Oldrad. cons. 35. factum tale est quidam, nu. 1. Doct. in l. interpositas, vbi Ias. post alios, nu. 2. vers. fallit in matrimonio, C. de transactio. Abb. in c. cum locum de sponsal. hanc dicit communem, nu. 6. & seq. Hanc etiam dicit communem Paris. cons. 58. agit, numero 56. & 61. ac seq. & cons. 170. detestabilis, num. 18. vol. 3.*

b ¶ Errorem.] *Nihil enim tam contrarium est consensui quam error, l. si per errorem, ff. de iurisd. omn. iud. l. 2. post princip. ff. de iud. l. nihil consensui, §. non videntur, ff. de reg. iur.*

c ¶ Conditionem.] *Matrimonium non tenet conditione non impleta, c. nō oportet, 24 q. 1. c. solet, iun. gl magna, 32. q. 2. c. de illis, & c. super eo. de cond. appo. Cogita, an legi posset contradictionem.*

SVMMARIVM.

1 *Parochianus, an debeat accedere ad ecclesiam suam pro auditione diuinorum certis diebus & quibus.*

2 *Tempore quo in ecclesia legitur euangelium debet populus stare curuus & venerabiliter adorare.*

3 *Parochianus vnius ecclesię, an debeat audire diuina in alia.*

4 *Parochianus an possit extra dies solennes audire diuina ubi voluerit.*

5 *Episcopus an possit licentiam concedere, vt unus parochianus audiat diuina in alia ecclesia.*

6 *Parochianus vnius ecclesiæ audiens diuina in alia, an debeat ibi suas oblationes facere.*

7 *Dispensatio super absentia causa studiorū an includat perceptionem fructuū, nisi illud expreße dicatur.*

8 *Ius vnius ecclesiæ alteri dari non debet.*

ALLEGATIO LVII.

AD seruandam conscientiam tuam, & ne sacros canones crassa quadā, seu affectata ignorantia transgredi videaris ad iuris peritos recurris, & conscientiam tuam ad illius iudicium inducis, [a] & quæris an certis diebus cogaris pro diuinis officijs ad propriam parochialem accedere ecclesiam, ita quod in alia audire nō debeas. Et qui sunt illi dies, & an extra illos dies pro libito voluntatis possis in qua malueris ecclesia audire diuina. Placet profectò puritas tuæ conscientiæ, quia beatus vir qui timet dominum. Et ad quæsita tua sic per ordinem libenti animo respondeo.

1 Ad primum † dico quòd sunt certi dies in quibus disponitur a iure quòd seculares missas audiant, videlicet diebus dominicis, & solemnibus, & debent audire totas: ita quod ante benedictionem sacerdotis non debent exire, quòd si fecerint debent ab episcopo publicè cōfundi, idest argui, & hoc ordinatum fuit generali concilio Agathen. & etiam de conse. distin. 1, c. missas, & c. omnes, & ea. dist. in c. cū ad missas, & c. sacerdote, & ca. omnes fideles. Et quod dictum est de die Dominico, videtur intelligendum de quolibet die solenni, per c. quidem, de consecra. dist. 1. quod fuit Concilium Carthaginen. vbi disponitur quòd qui die solenni prætermisso ecclesiæ conuentu ad spectacula vadit excommunicetur. Et possunt dici dies solennes de quibus & infra dicam.

2 Item † dum sacra euangelia leguntur nō debent stare, sed venerabiliter curuari, & in conspectu euangelij, & Dominica verba in mente audire, & fideliter adorare, vt in apostolica epistola, quæ fuit Anastasij Papæ, & non solū missas audire, sed etiam aliquid offerre, & reducere ad memoriam quòd Deus per Moysen dixit Exodi 23. Deut. 16. & Ecclesiast. 20. capitulo, non apparebis in conspectu meo

b vacuus, [b] & in collatione sanctorum patrum liquido apparet quòd Christiani omnes offerre aliquid Deo ex iussu sanctorum patrum debent, & dictas missas audire, & dictas oblationes facere debent dictis diebus in suis proprijs ecclesijs parochialibus, & hoc fuit

fuit ordinatum in Cōcilio Agathen.vt in cap.
si quis,extra parochiam,de conse.dist.1.& pa
tet hoc in c.vt Dominicus de paroc. & alienis
paro.vbi præcipitur sacerdotibus quòd Do-
minicis diebus alienos parochianos de eccle-
sia repellant,licet Innoc.ibi consulat hoc po-
tius verbis,quam manibus faciendum, & In-
nocen.& Hostien.Ioan.And.super rub. de pa-
roch.dicunt quod hoc est inter iura parochia-
3 lia,scilicet quòd † parochianus vnius ecclesię
non debet audire diuina in alia, & sic patet ꝙ
alibi audire non debent ex quo expelli iuben
tur,& hoc de primo quæsito. Ad secundum di
cti dies sunt Pascha,Natalis Domini, Epipha
nia Domini,Pentecostes, & Ascēsio Domini,
& Natalis sancti Ioannis Baptistæ,& qui ma-
ximi dies in festiuitatibus habentur, & hoc
fuit ordinatum in Concilio Agathen. vt in c.
si quis extra parochias & dies Dominicæ, vt
in pręallegato,c.& supra dixi,& hoc de secun
4 do quæsito. † De tertio dico quòd extra dies
Dominicos, & festiuos potest quis vbi vult
missas audire,non tamen tenetur offerre,vt in
d.c.si quis extra,& not. in d.ca. vt Dominicis,
de paroc.Sed quæro an de licentia sacerdotis
proprij potest audire diuina dictis diebus in
aliena parochia?Respondeo quòd sic, & hoc
innuit tex.in d.vt Dominicis, ibi proprio con a
tempto presbytero, qui cōtemptus præsumi-
tur secūdum Host. & maximè vbi ecclesia est
vicina,nisi iustam causam ostendat, vel licen-
tiam habeat.Si igitur proprius sacerdos licen
tiam talem concedat non videtur contemni,
quia volenti non fit iniuria, vnde potest licen
tiam concedere parochiano suo, quòd alteri
presbytero cōfiteatur peccata sua, vt extra de b
c pœnit.& re.omnis,§.quis autem. [c] ergo pari
5 ratione quòd audiat diuina. † Sed nunquid
Episcopus hanc licentiam concedere potest?
Respondeo quòd sic quia plures domini sunt
d proprij sacerdotes, [d] scilicet parochiales Pa-
pæ,legatus Papæ omnes isti dicuntur proprij
immediatè sacerdotes,& sufficit licentia alte-
rius eorum,vt not.in d.cap.omnis,§.si quis au
tem,& licet concederet licentiam audiendi di
uina,non tamen intelligitur concessa licentia
quod in alia ecclesia offerat,quod in propria
e offerre debeat [e] quia talis licentia, vt odio-
6 sa est restringenda. Sicut † dispensatio super
absentia causa studiorum non includit perce-
ptionem fructuum nisi hoc expresse dicatur,
f vt not.de cler.non residen.tuæ. [f] immo curare
debet episcopus,vt ecclesia antiquior propter
nouam suam institutionem non perdat,ita di-
cit tex.in c.quicunque, 16.q.1.Nec etiam pos-
set concedere parochiano alterius,vt oblatio-
8 nem vni ecclesiæ debitā alteri daret,†quia ius
vnius ecclesiæ alteri dare non potest sine eui-
denti causa,secundum ea quę leguntur,& no.
in d.cap.quicunque parochianus.Ergo qui ex
causa voluerit in alia ecclesia audire diuina,
habita licētia mittat oblationem debitam suę
ecclesię,& vltra id alteri offerat,prout placet,
quia ad hoc non tenetur,vel si nō mittit obla-
tionem ad propriā ecclesiam alia vice quando
ad propriam ecclesiam redit pro diuinis offi-
cijs audiendis refundat de duplici oblatione,
ita quod relictæ ecclesiæ satisfaciat, & de ma
teria etiam tractauit Hostien. in sum. de pa-
roch.& de alienis paroch.vbi videre potes in
summar. Restaret dicere quid de sacramentis
ecclesiasticis.Item restaret dicere in quibus lo
cis possint missæ celebrari,sed strepitus,& tur
ba me vocat,& vnda clientum latas meas pe-
netrauit ędes.quare indulgeas precor arti mo
lestissimæ & quæ non sonum pacis parit,&c.

Addi. Quint. Mandosij.

¶ Ad illius iudicium] *Melius ad illorum iudicium.Hic qui voluit a peritioribus edoceri,non autē suo sensu regi obseruauit monitionem Salomonis dicentis. Ne innitaris prudentiæ tuæ,ne sis sapiens apud temetipsum,prout etiam in capit. ne innitaris, de constitutione.*

¶ Vacuus.] *Et cap.omnis Christianus, de consen.distinct.1. vbi etiam glo. quærit,an hoc sit de consilio in diebus priuatis, an de præcepto,vel consilio in diebus festiuis,videatur ibi Archid.& Host. in sum. titulo de paroc.§.2.vers.3.Pro præmissis, & alijs de quibus infra hac alleg.vide etiam Mar. Sozzi.in tract.Oblatio.lib.3 quæst.4.post num.5.vbi Lap.citat,& cum eo residere uidetur,& lib.18.quæst.vlt.ante nu.6.vers. & hanc etiam opin.seruat Lap.Et Lap.sequitur Lud.Roman.cons.344.in casu, circa medium,vers.& in hac conclus.Et Lap.hic citare voluit Ias.in l.de quibus, nume.77. vers.&an valeat consuetudo quòd oblationes*

nes quæ fiunt sacerdotibus, vbi etiam Lud. Rom.mordet,ff.de iu. & iur.

c ¶ §.Si quis autem.] *Hodie autem fratres quorundam ordinum, absque aliqua licentia rectoris ex eorum priuilegijs confessiones quorum vis audire possunt, de iure autem nouissimo super ijs habemus tex.in cle. dudum,§.statuimus, & seq. vbi etiam uideatur gl.in ver.liberè de sepult. Audiui quòd aliqua ex priuilegiis quibusdam religionibus concessis fauorabilius,& latius super audiendis confessionibus, & facultate prædicandi disponunt quam dicta clem.dudum: Nec mirum,tanta enim reperiebatur ignorantia,& ignauia penes aliquos rectores parochialium ecclesiarum, vt cautius fuerit alios peritos,& circa curam animarum quæ est ars artium,iuxta tex. in cap. cum sit ars artium,de æta.& qualit.magis versatos,& idoneos adhibere. Spero quòd præsens sacrum Concilium Tridentinum, quod Deo duce iam circa aliqua non parui ponderis piè,& sanctè prouidit,prouidebit etiam circa alia,quæ restauratione, seu reformatione digna videbuntur.*

d ¶ Proprij sacerdotes.] *Lectura quæ in omnibus codicibus habetur est hæc.Videlicet quia plures Domini sunt proprii sacerdotes,scilicet parochiales Papæ,legatus Papæ iuxta quam lecturã exponere debemus sacerdotes,scilicet parochiales, primo parochialium,ad differentiam aliorum sacerdotum qui non sunt sacerdotes,primo rectoris aliquarum parochialium,& hoc casu abundat altera ex illis dictionibus papæ, & tanquam superflua delenda esset, vel si nulla ex illis dictionibus vacat (vt magis puto) tunc non parochiales legendum esse crederem, sed hoc modo videlicet. Quia plures Domini sunt proprii sacerdotes, scilicet pœnitentiarius papæ, Legatus Papæ, omnes isti dicuntur propri sacerdotes,&c.Hoc modo nullum verbum superfluum,& responsio conueniet interrogationi, seu quæsito, argu.tex.in l.si defensor,§.1.ff. de interrog. actio.in l.legatorum,ff.de leg.2.in §.præterea,& §.quoties,instit.de inut. stipula.in c. inter dilectos,vers.cæterum,de fin.instrum. Rom.cons.455.in casu,num.1.Interrogatio fuit,an vltra rectorem parochialis ecclesiæ posset etiam episcopus licentiam concedere vt aliquis vnius parochiæ peccata sua alteri rectori, seu presbytero confiteri possit respondet quòd sic,subdens rationem quòd plures possunt dici proprii domini ad hoc, ut licentiam huiusmodi concedere possint, scilicet proprij sacerdotes videlicet episcopus,& rector,de quibus præmisit, nec non pœnitentiarius papæ & Legatus, & sic ex iis quatuor quilibet licentiã hanc cõcedere poterit,ad tex.in capit.cum episcopus, iun. gloss.in ver.suo subdito,de pœnit.& remiss. lib.6. & traditur per Abb. in alleg. cap. omnis vtriusque sexus,num 12. dum quærit quis dicatur proprius sacerdos, dicit Abb.quòd ad hunc effectum proprius sacerdos nuncupari poterit episcopus,eiusque vicarius generalis,vel rector parochialis, Legatus prouinciæ,& ipsius pœnitentiarius. Iste pœnitentiarius Legati, vel erit idem de quo hic videlicet papæ, vel dicamus quòd si potest pœnitentiarius Legati licentiam huiusmodi indulgere fortius pœnitentiarius papæ.Ego has voces Legati pœnitentiarium nunquam audiui, potius crederem quod Abb. vbi supra intellexerit de Vice Legato,vt non solum Legatus,sed etiã Vice Legatus dicatur proprius sacerdos, prout etiam ibidem declarat nõ solum episcopum, sed & ipsius vicarium dici proprium sacerdotem,vel dum ibi legitur. Et ipsius pœnitentiarius,forsan deest papæ, ut legamus, & ipsius papæ pœnitentiarius. proprios sacerdotes quinque modis dici, & quare, & in quo differant declaro super signatura,rub de confessionali,uersicu. Aduertendum est ad gl.*

e ¶ In propria offerre debeat.] *Quæ fundatam habet intentionem de iure communi super omnibus obuentionibus spiritualibus con-*

contingentibus infra parochiam, ad capit. pastoralis, iunc. trad. ibi per Host. & Abb. in 2. not. num. 2. vbi etiam Apostil. hanc alleg. citat, & ad eam se remittit, de ijs quę fi. a pręl. sine cons. cap.

f ¶ Tuæ.] *Vide quæ scripsi super signa. de indul. percip. fructus in absen. uersicu. voluerunt aliqui existentibus in studo, & versic. seq.*

g ¶ Arti molestissimæ] *Quid diceres Lape si hodie Romę esses? Tu qui natus melioribus annis, & Florentiæ residebas vbi tenuissimo sumptu quiuis etiam ditissimus contentus erat, & ad quem quasi solum Tusciæ Aduocatum tanquam ad Apollinis oraculum concurrebant omnes aurum, & munera offerentes, clientumque tuorum mos erat splendidè, & magnificè erga te se gerere, prout ostendis supra alleg. 48. licet materia, in prin. num artem hanc quam tuo tempore exercebas molestissimā vocares? quod si molestissimam, quomodo hanc quam hodie Romæ exercemus nuncupares? Hodie Romæ sunt turmæ, & turbæ aduocatorum, & eorum qui aduocati nomen usurpant, Doctorumque numerus infinitus est, & tantus vt lōgè negociorum, causarum, litium, litigantium numerum excedat: Clientesque hodierni plerique vel inopia laborantes, vel putantes propter eorum proteruos fastus, & nonnunquam malè collocatarum diuitiarum copiam cuique, etiam optimo aduocato satis esse gratis illi inseruire, auaritiæ idolis inseruientes, nobis noctes, atque dies molestissimi sunt, audentque cubicula nostra uacui penetrare, continuisque molestijs nos afficere, debitisq; præmijs nos fraudare, contra illud Lucę 10. Dignus est operarius mercede sua. 1. ad Corinth. 9. Quis vnquam suis stipendijs militat? & contra illud Prouerbio. cap. 12. De fructu oris sui vnusquisque replebitur bonis, & capit 18. De fructu oris viri replebitur venter eius, &c & ad l. pen. §. illo, C. de necess. ser. c. charitatem, ad fi. 12. q. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Laicus emēs nomine & pecunia alicuius prælati ecclesiastici aliquas possessiones quas per fraudem sibi vult appropriare an & coram quo iudice possit per ecclesiam conueniri.*

2 *Actor forum rei sequitur.*

3 *Causæ debent agitari coram competenti.*

4 *Statuto quidam sunt priuilegiati super iniuria eis illata, quod eorum iuramento stetur, aliquis accusat forensem, qui declinando forum negat iniuriam intulisse, de qua ibi possit accusari, an hoc probandum sit ante, vel post litem contestatam.*

5 *Iudex ecclesiasticus de qualibet oppressione cognoscit.*

6 *Ecclesia nullo iure speciali iuuatur vbi agitur rei venditatione, vel depositi, vel similibus actionibus.*

7 *Interdictum vti possidetis patitur petitionem, & declarationem domini, vt iustior appareat.*

8 *Literæ a Papa, vel legatis indifferenter impetrantur cōtra raptores ad iudicem Ecclesiasticum.*

9 *Vidua potest agere possessorio coram iudice Ecclesiastico.*

10 *Clericus impetrat iudicem Ecclesiast. contra laicum.*

11 *Clerici quare agant coram Eccles. contra seculares.*

12 *Bona empta de pecunia Ecclesiæ sunt Ecclesiæ.*

13 *Prorogatio iurisdictionis dupliciter consideratur.*

14 *Clericus sine Episcopi sui licentia, an possit prorogare iurisdictionem non sui Episcopi.*

15 *Actor tenetur exprimere locum delicti.*

16 *Citatus ab incompetenti iudice expressa causa iusta, si compareat & neget causam veram, an teneatur probare causam*

sam fuisse veram ante litis contestationem.

17 *Bartoli opinio reprobatur.*

18 *Agente aliquo, pro debito de quo constare dicat per instrumentum, si iudex iubeat exhiberi, an si non exhibeatur, iudex possit denegare iurisdictionem suam.*

ALLEGATIO LVIII.

IN Dei nomine amen. Prælatus ecclesiæ [a] proponit coram iudice ecclesiastico, quòd prædecessor suus volens fraudare ecclesiam prædictam, & illi occultè subtrahere; mandauit cuidam laico quatenus † nomine ipsius laici emeret certas possessiones seculares; in rei tamen veritate pro ipso prælato prædecessore, & de pecunia ipsius ecclesiæ, & quòd dictus laicus secundum mandatum dicti prælati, & de pecunia ipsius ecclesiæ emit dictas possessiones seculares, & in fraudem prædi. instrumentum emptionis dictarum possessionum fecit in se cantare ad instantiam dicti prælati: & quòd postea dictus laicus dictas possessiones, vt præfertur emptas aliquandiu tenuit, & fructus percepit ex eisdem sub fraudibus, & fictionibus prædictis; & quòd dictus laicus dictas possessiones, quæ ex iusta causa, & titulo peruenerunt ad dictum prælatum, & ecclesiam, & hodie possidentur per ipsam ecclesiam sub fraude, & fictione prædicta per vim, & violentiam deturbat, & impedit quominus dicta ecclesia possit liberè, & pacificè, vti dictis bonis, & nititur ipsas possessiones vendere alicui potentiori: vt melius possit ipsam ecclesiam opprimere sub fraude prædicta. Et petit id prælatus successor declarari dictum laicum emisse dicta bona fraude, & occasionibus prædictis, & de pecunia dictæ ecclesiæ: & sibi super prædicta fraude, & dolo, silentium imponi, & cogi ad restituendum dictæ ecclesiæ instrumentum dictæ venditionis: & sibi super prædictis iustitiam fieri: & facit dictus prælatus citare dictum laicum ad forum iudicis ecclesiastici; super prædictis sibi de iure responsurum. Laicus citatus comparet, & excipit, quòd dicta petitio coram dicto iudice ecclesiastico non procedit: & ipsum prælatum super prædictis contra dictum laicum non fore audiendum: quia & idem iudex ecclesiasticus non est iudex competens contra dictum laicum de contentis in dicta petitione. Non obst. quòd proponatur dictum laicũ ad instantiam dicti prælati sub dicta fraude emisse dictas possessiones prædictas: quia non propterea dicitur, vel narratur, nec apparet,
b nec est verum, quòd dicta fraus [b] fuerit adhibita in contractu ecclesiæ, vel cum ecclesia. Et non obst. quòd dicatur, quòd dicta ecclesia in possessione dictorum bonorum multipliciter molestatur per dictum laicum per vim, & violentiam occasione dictæ emptionis, cum negentur dicta bona esse ecclesiastistica, vel ad ecclesiam pertinere: sed asserant ad fori exclusionem ipsa bona, fuisse, & esse dicti laici: & ipsum super eis coram iudice ecclesiastico conueniri non posse, maximè cum dictus actor clericus forum dicti laici rei sequi debeat. Ex aduerso replicatur dictam petitionem procedere, & dictum laicum debere super contentis in ea coram dicto ecclesiastico iudice respondere dictis exceptionibus non obstantibus, maximè cum proponatur in dicta petitione fraus, & dolus, & violentia contra ecclesiam, & turbatio possessionis ecclesiæ per dolum, & fraudem, & violentiam. Et idem est proponere fraudem in contractu tertij contra ecclesiam, & vt ecclesia fraudetur, sicut proponere fraudem in contractu inito cum ecclesia. Nec obst. quòd negentur bona esse ecclesiæ, sed laici: quia hæc voluit venire in causa co-
c gnitionis principalis, [c] item esto quòd negetur esse ecclesiæ, non tamen negatur ecclesiam possidere, ratione cuius iudex ecclesiasticus de violentia, & turbatione possessionis habet cognoscere, nec sufficeret negare violentiam, vel dolum, ex quo non negaretur bona possideri per ecclesiam: quia talis negatio respiceret factum principale, quod venit post litem contestatam. Quæritur quid iuris, & dicitur primo, quòd dictæ exceptiones habent obstare non obstantibus dictis replicationibus, & hoc videtur clarissimè in decret. si clericus, de foro compet. vbi expressè dicitur, quod si laicus conuentus à clerico coram iudice ecclesiastico neget res esse ecclesiasticas, sed suas asseuerat, debet trahi coram forensi iudice: quia actor fo-
2 rum † rei sequi debet, vt ibi dicit text. &
d eo. tit. cum sit generale: [d] ita rectè est in proposito, vt patet in themate quæstionis prædictæ.

Goff.

Goff.vt recitat Ioan. Andr. in d.c.ſi clericus, dicebat quod dicto caſu eſt examinandum,an res ſit eccleſiaſtica,allegat de teſtib. veniẽs. 2. & fiet hoc ſecundũ eũ ſummariè,& ſine præiu dicio principalis,q.argum. de lib.ag.l. ſi quis à liberis. Et ſi appareant eccleſiaſticæ coram iudice eccleſiaſtico cognoſcetur,aliàs ad iudi cem ſeculare remitteretur,arg.ff. de iudicijs,
3 ſi quis ex aliena.Item Innocen.† ꝙ recitat Io. And.de foro comp.Romana.§. contrahentes,
e lib.5.e vbi dixit, ſi cõueniatur aliquis alterius fori ratione contractus alibi initi, & conuen tus neget ſe ibi contraxiſſe, non cogeretur re ſpõdere libello ſuper principali.q. porrecto, i niſi per prius ſummariè probet eos ibi con traxiſſe,& tunc iudex iudicabit ſuam eſſe iu riſdictionem cognoſcendi de principali, ff.de iud.ſi quis ex aliena.de reſcript. ſuper literis, in fine,& poſtea coget illos in principali re ſpondere libello:& tunc vterque ſuis iuribus vtetur,ad idem quod dicitur de accuſato,qui negat in territorio deliquiſſe,de quo no. Spe. de comp.iud.ad §. 1. ſub ver.6. verſ.ſed pone aliquis,& ſcripſit Ioan.Andr.de reſcrip.ſuper literis,in vlt.gloſſ.vbi quærit Innoc.& in d.c. tenet Spec.quòd dictus iudex cognoſcet, an ſua ſit iuriſdictio . Facit ad prædicta quæſtio.
4 diſputata quam refert Io.And.† in §.contra hentes,quod ſi per ſtatutum priuilegiati ſunt certi ſuper iniuria eis illata quod ſtetur ipſo rum ſacramento,& vnus ex illis accuſat foren ſem qui forum declinando dicit ſe nullam in iuriam intuliſſe,de qua ibi poſſit accuſari , an ante,vel poſt litem conteſt.veniat hoc proban dum, & in hoc ſufficit iuramentum accuſan tis,& tenuit diſputans quòd accuſator debet probare accuſatum ibi deliquiſſe,per l.vlt.C. de exhiben.reis, & habebit pro iuriſdictione firmanda plene probare, nec ſufficit iuramen tum, quaſi innuat ſtatutum loqui de proba tione quæ fit coram eo quem iudex eſſe con ſtat ad emendam,vel pœnam ſuper principa li,non ad iuriſdictionem firmandam , de quo primo debet conſtare ſecundum formam iu ris communis quam ſuper principali recipia tur probatio.& hoc idem videtur ſentire Do. meus Ioan.Cald.de rapto.c. 1.in 4. quæſt. per quæ iura,& rationes apertè patet quòd in ca ſu præmiſſo dictæ except.habent obſtare cum negetur id cuius occaſione aditur iudex eccle ſiaſticus,vel ſaltem antequam procedat eccle ſiaſticus ſummatim [f] cognoſcet , an ſua ſit iu riſdictio. In contrarium videtur quòd dictæ except.non obſtent,& eis nõ obſtantibus poſ ſit per eccleſiaſticum iudicem ſuper dicta pe titione procedi, ex quo in libello proponitur de oppreſſione,& violentia,ſeu fraude , vnde
g dicit Innoc.in cap.cum ſit generale,§ de foro
h compet.quod dato quòd ſit dubium, [h] puta , quia negatur rapina, tamen cognoſcet eccle ſiaſticus, 16.q.1.in canonibus, 24. q. 3. ſi quis
5 † de po. vbi etiam dicitur quò non ſolum de rapina,ſed de qualibet oppreſſione , non ſolũ clericorum, ſed etiam pauperum cognoſcet eccleſiaſticus,immo ſecundum eum ſi de frau de [i] habita in contractu eccleſię,vel etiam ſi in fraudem contractus nullus dicatur, eccleſia cognoſcet, 12.q.2.apoſtolicos, immo quocun que modo de re eccleſiaſtica agatur cogno ſcet eccleſia. 12.quęſ.2.quocunque iudicium. Oportet tamẽ quod ſemper in petitione men tionem faciat de oppreſſione, vel fraude , vel minus legitimo contractu, & ſuper cauſa illa fundet intentionem ſuam , & ſi pars aduerſa neget,nihilominus proceditur in cauſa prin cipali,&ſi non probauerit fraudem,vel illici tũ contractum abſoluetur reus ex illa cauſa , ſed iterum poterit agi ex alia. Si autem quòd non pertinet ad fraudem , vel oppreſſionem , uel per quod ſit minus licitus contractus, pu ta quia non fuit adhibita præſentia clericorũ aliquorum,non andietur niſi coram iudice ec cleſiaſtico ordinario rei alleg. dictam decret. ſi clericus. Dicit etiam quod aliquibus & non malè videtur quod etiam ſi dicatur aliquis
K contractus tenere,ſed petat reſtitutionem [k] co ram eccleſiaſtico agetur.Et idem ſi dicatur ali cuius canonici non interueniſſe conſenſum , arg.prædictorum,cap.& ſi clericus præalleg.
6 † Non obſt. ſecundum eum quòd loquitur , vbi agitur rei ven.vel depoſiti,vel conſimilib. actionibus in quibus nullo ſpeciali iure iuua tur eccleſia.vnde Ioan.Cald.in decret. 1.de re ſcript.aliàs raptore in 4. quæſt. dicit quòd di cta decr.ſi clericus, de for.compet.modus con uentionis oſtendebat quòd ille uon erat com petens iudex illius contra quem fiebat con uentio , videlicet contra laicum in qua eccle ſia nullo iure iuuatur. Vnde illa decret.ſi cle ricus intelligitur quando agitur rei vendica tione,& ita ſummat illam Ioan. Andr. i n no uel.In caſu autem noſtro agitur rei vendica tione quę non datur poſſeſſori, de iud.exami nata, prout pro ſe proponit dictus prælatus agens.

agens. Item idem Innoc. dicit in dicto c. si clericus, quod si laicus negatur raptor, vel inuasor iudex ecclesiasticus cognoscet [l] quousque intelligat quòd non est sua iurisdictio. & tunc condemnabit clericum in expēsis & remittet ad iudicem suum, & allegat de ap. vt debitus. & c. cum speciali. Item decr. si clericus loquitur quando clericus agit de rebus suis quas asserit esse suas proprias paternales, & peculiares s͠m Host. quasi non, quando dicit res sore ecclesiæ, vt intelligit Host. & refert Ioan. And. post eum ibi super vers. suis, sed in casu nostro prælatus dicit res ecclesiæ, non suas. Item dicit Innoc. in d. cap. si clericus, quòd si constaret res de quibus agitur fore ecclesię coram ecclesiastico agi deberet, & idem secundum eum si ageretur alia actione quā rei vendicatione, puta ex locato, legato, vel simili actione, sed in casu nostro non agitur rei vendicatione, sed agitur de possessione turbata, quo casu dicit Spec. de competen. iud. adi. §. 1. vers. 30. secundum quosdā quòd clericus impetrat cōtra laicum ad iudicem ecclesiasticū. Item agitur in casu nostro vti possidetis contra turbantes ecclesiam in sua possessione per fraudem, dolum, vel violentiam, quo casu nō est dubium coram ecclesiastico agi posse per dictam decr. cum sit generale. Nec obst. quòd petat aliud, ad se declarari spectare dictā domum, vel possessionem, quia hoc non est agere rei vendicatione, seu petitorio, sed petitur

m declarari dominū [m] quod patitur natura interdicti vti possidetis, in quo obtinet qui melius probat, seu qui se in possessione iustiorē

n ostēdit [n] & simile est quod dicitur ꝙ si tu agis contra me rei vēdicatione super fundo quem possideo, & ego te reconuenio super eodem, & peto declarari ad me spectare dictum fundum, hoc possum non obstante quòd sim possessor cui non datur rei vendicatio, quia licet hoc per se non posset possessor principaliter

o petere, ex quo est possessor. [o] cui non competit sic agere, tamē ratione petitionis exhibitæ contra me ab aduersario, licet sit in reconueniendo dicere per primam petitionem, cui est annexa, vt not. Ioan. And. de proba. in præsentia super ver. cæteras, ita in proposito licet non posset clericus de per se, & principaliter adire iudicem ecclesiasticum contra laicum, & petere declarari domum quam possidet ad se spectare, vnde ex quo adiuit iudicem ecclesiasticum propter molestiam, & violentiam

sibi illatam a laico super tali possessione, & ut laico imponatur silentium, cōsecutiuè potest petere declarari talem domū in cuius possessione asserit se molestari ad se spectare, pro-

7 pter principalem petit. † vti possi. cui hæc est annexa, quia vt præfertur interdictū vti possi. patitur petitionem, & declarationē dominij,

p vt iustior appareat, de proba. non licet, [p] vnde hoc multum est ponderandum, quod ecclesia possidet rem de qua agit: vnde non propriè pro re agit, sed pro fraude, & molestia quam patitur in ipsa possessione prætextu minus liciti contractus, vt in cap. cum sit generale, de foro comp. vnde omnia prædicta contraria nō tangunt casum nostrum. Item agitur hic contra laicum vt instrumentum simulatum quod fecit in se cantare, cum debuisset cantare in ecclesia quòd incidat, vel faciat in ecclesia cantare, quo casu cognoscit ecclesiasticus, vt probatur, 12. q. 2. apostolicos, ergo. Item facit pro ista parte quod not. de iud. c. cæterum, videli-

q cet quod clericus spoliatus [q] a laico re ciuili, potest agere coram ecclesiastico. Host. not. in

8 d. cap. cum sit generale. Et † recitat Ioan. And. ibi super vltima gl. dicit ꝙ a papa, & a suis legatis contra omnes raptores indistinctè literę impetrantur ad iudicem ecclesiasticum, qđ secundum eum consonat iuri communi, de iudic. nouit. de treu. & pa. c. 1. & de rapt. per totum. Petrus dicit & Ioan. Andr. in d. c. cum sit generale, quòd decret. cum sit generale habet locum in bonis Ecclesiæ, secus in bonis cleri-

r corum. Fatetur tamen quod de consuetudine [r]

9 seruatur contrarium. Et † est ratio [s] quia si vi-

s dua potest agere coram Ecclesiastico possessorio, ergo & clericus: Et Aegidius hoc tenet, q͠a bona clericorum sunt obligata ecclesijs pro mala administratione, de vita, & honest. cler.

10 cap. vlt. Spec. in Spec. † de compet. iud. aditione, §. 1. vers. 30. dicit ꝙ de consuetudine curiæ clericus indifferenter impetrat iudicem ecclesiasticum contra laicum & cum rescripta ad lites concedantur per curiam Romanam ad omnes partes orbis, patet quòd talis consuetudo porrigit vires suas per vniuersum, & papa cōcedendo tales literas per vniuersum, videtur velle vbique talem consuetudinem seruari. Et hoc idem not. glo. ord. in c. si quis clericus, de foro competen. & in c. si. de iudicijs, item Spe.

t in d. §. post dictum, vers. 30. vers. sed pone [t] dicit quòd si coram tali delegato impetrato per clericum contra laicum prohibeatur per iudicem

claratoriam non posset ea vti quod esset absurdum. Item contra dictam opin. facit, l. quæ dicit, quòd citatus debet venire ad dicendum causam, quare non potuerit citari, & tamen non aliàs cogitur, quam si ea in citatorio sit d
16 expressa. † Ergo patet secundum eum, quòd opin. Domini Bart. non est vera, quia non admittitur ad allegandum, nisi allegata ipsum releuēt, vt l. ad probandum, C. de proba. Dicit tamen D. Franc. quod dicto casu onus probandi spectat ad citatum, quia fundata est intentio citantis: vt d. l. cum quædam, in fin. & illud quod dicit videtur fuisse de mente Gui. de Cu. in d. l. non exiguntur, & videtur eidē Dom. Franc. bona limitatio dictarum opinionum, & modum probandi istam negligentiā, docet ibi Guil. secundum eum, scilicet per interrogationem, quia interrogabitur actor vtrum de debito ad quod agit fuerit factum instrumentum. Et si respondet quod non, interrogabitur vbi contraxerit: & si dicat quod hic, interrogabitur quando, & reus poterit probare negatiuam secundum legem optimam. de contrahen. & commit. stip. & si dicat, quòd alibi, interrogabitur vbi, & facta responsione eodem modo probare poterit negatiuam, & si dicatur de debito esse instrumētum iubeat iudex exhiberi instrumentum, vt videatur vtrum ibi contraxerit, & si non
c exhibeatur [c] poterit iurisdictionem, suam denegare actori, & licentiare reum: vt. l. ait prætor, §. si tali modo, ff. ex qui. cau. maio. & secundum prædicta pro parte, quia dictæ exceptiones non procedant, facit dicta opinio, Franc. Sed certè adhuc illa non facit contranam loquitur quando forensis trahitur ad nō suum forum, aliud in casu nostro, vt supra dixi. Item in casu nostro agitur de fundo per ecclesiam possesso, qui dicitur turbari per violentiam, & fraudem, & reus comparuit, & non negauit dictum fundum per ecclesiam possideri. Item non negauit dictam fraudem commissam, & violentiam inferri. Item agitur ad dicendum contractum illicitum: quia de pecunia ecclesiæ fuit emptus fundus nomine alterius, & reus comparens negauit ipsa bona fore ecclesiæ, & dicit ea esse sua, quæ negatio non attingit causam pro qua aditur ecclesiasticus iudex; quæ est possessio, & violentia possessionis, & fraus adhibita, &c. immo ista possent simul esse, quòd bona sunt reorū, & tamen possessio est, apud ecclesiam, & molestia, & violentia non debet inferri, quia nemo debet sibi ius dicere, C. vnde vi. si quis in tantam. Et esto quòd dicta opinio D. Franc. faceret contra: ad minus onus probandi negatiuam dictarum causarum in dicto libello [a] propositarum spectaret ad ipsum reum, scilicet ꝙ ecclesia non possideat, ꝙ reus non molestetur, ꝙ fraus nō fuerit adhibita, ꝙ pecunia de qua fuit emptus dictus fundus non fuerit ecclesię: nec prodest dicere, ꝙ dictus prælatus potest declarare dictum fundum ad dictam ecclesiā spectare: quia vt supra dictum est illud nō est agere rei vendicatione, quia nō de per se principaliter hoc dicit, sed accessoriè ad interdictum vti possidetis, quòd intentat: & vt iustiorem se ostendat, & sicut hoc non proponitur principaliter. & de per se, sic non sufficit reo hoc solum, & per se negare ad exclusionem fori: immo debeat negare prædicta alia principalia, scilicet possessionem, violentiam, fraudem, & subsequenter domum fore ecclesiæ, quia except. debet respicere, & se opponere modo agendi: facit quod no. solet in decr. intelleximus, de adult. videlicet quòd si ago ad separationem thori contra vxorem propter adulterium manifestum, non repellar exceptione manifesti: quia tunc exceptio non tollit formam, & modum petitionis. Item esto, quòd dicta exceptio sufficeret ad tollendum dictam partem libelli: non tamen sufficit ad tollendum alias partes, vel causas libelli, quæ dant iurisdictionem iudici, vt de se patent. De
b materia huius alleg. vide in alleg. 77. [b]

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Prælatus ecclesiæ.] *Circa materiam huius alleg. habemus infra alias allegat. videlicet 65. nunquid ecclesia, 66. proponit, & 72. in quæstione.*

b ¶ Fraus.] *Nec etiam in dubio fraus, vel dolus præsumitur, sed probari debet, l. quoties, §. qui dolo. ff. de probat. l. sed & si maritus, §. sed & si constante, ff. qui. & a qui. Specu. in tit. de appel. §. nunc tractemus ad quem, ante nu. 7. vers. sed quoniam, qui fraudem allegat. Dominus meus, consil. 256. in causa, colum 4. post princ. & consil. 313 promisit, colum. fin. num. 5.*

c ¶ In causa cognitionis principalis.] *Latè Tiraquel. de vt. Retract. qui Lap. & alios refert, par. 1. § 8. glo: 5. num. 17. vers. quid igitur hic.*

d ¶ Cum sit generale.] *Hæc & similia iura limitantur procedere in contentiosis, & quando iudicium redditur in inuitum, secus in voluntarijs, Rot. 178. emancipatio facta, col. 2. uer. nec ob. illud generale, in no.*

e ¶ §. Contrahentes.] *Et ibi Gemin. nu. 7. & seq. ubi Apost. ad Lap. hic se remittit, et Franc. post num. 5. uer. sed si reus, & post nu. 6. uers. & ita tenuit, vbi citat Lap. hic, & supra alleg. 10. disputat hic, vers. tertio disputat, post num. 5.*

f ¶ Summatim.] *Hoc dictum Lapi refert, pulchrè distinguens Franc. in alleg. c. 1. §. contrahentes, post nu. 6. de fo. compe. lib. 6. vide infra hac eadem alleg. post num. 12. vers. refert Innoc. dicere.*

g ¶ Cum sit generale.] *Vbi etiam videantur Abb. col. 4. uers. sic contingit. Mar. Sozzi. col. 5. uers. ex quo infertur, quòd si clericus, qui ad Lap. hic se remittit, ad quē etiā se remittit, Felyn. ibidem, colum. 2. vers. ratione fraudis, & Io. Franc. a Ripa de Peste, dum de Remed. ad conser. vberta. tractat, num. 169. vers. & si allegetur personā consanguinei fuisse suppositam. Hunc etiam refert, & sequitur Stepha. Aufre. de pote. ecclesia. super laicos in 123. casu, post nu. 55.*

h ¶ Sit dubium.] *Quātitas quo ad tribuendam iurisdictionem sufficit, quòd in libello deducatur licet de eius veritate dubitari possit. Ang. in cons. 6. dictum statutum, nume. 2. idem Lap. infra alleg. 65. nunquid ecclesia post princ. Ant. de But. in cap. cæterum. versic. venio ad glo. de iudi. quem sequitur Nico. Mil. in Repert. in uersic. iudex, qui vult procedere.*

i ¶ De fraude.] *Vide Abbæ. in dicto cap. cum sit, nume. 6. vbi etiam Apostil. ad Lap. hic se remittit.*

K ¶ Sed petat restitutionem.] *Hæc etiam sunt verba Innoc. in alleg. c. cum sit. ad fin. quæ etiam refert ibidem, Abb. post nu. 6. vers. dicunt tamen, Marian. Sozzi. num. 13. in 6. fallen. & num. 19. & Felyn. col. 2. vers. Ecclesia restituitur in integrum in foro ecclesiastico, & hanc dicit esse limitationem ad l. 2. C. vbi, & apud quem, vbi restitutio petitur coram iudice lædentis, hoc dictum Innoc. & hanc limit. sequitur etiam Ludo. Roman. Siug. 112. quid si ecclesia, & Abb. in c constitutus, in 1. not. versicu. sed text. de integr. restit.*

l ¶ Iudex ecclesiasticus cognoscet.] *In pluribus locis hic concluditur, quòd super dubio iurisdictionis iudex ecclesiasticus cognoscit cuius sit iurisdict. idem voluit Card. in Clem. præsenti, in 6. quæst. de censi. & Felyn. post alios in c cæterum, post num. 6. de iudi. ubi hanc alleg. citare voluit.*

m ¶ Declarari dominum.] *Possidens licet sibi non competat rei vendicatio, potest tamen petere se declarari dominum, Fely. qui Lap. sequitur in capitulo examinata, ante numerum 2 versic. Nec obst. quòd possidenti. de iudi.*

n ¶ Ostendit.] *Vel sic lege, sed qui in possessione iustiorem titulum ostendit. Idem supra alleg. 49. sunt, & alij, nu. 2. ubi addo.*

o ¶ Possessor.] *Cui non competit rei vendicatio dicta alleg. 50. ante nu. 2. & ibi addo, & probo in ver. rei vendicatio.*

p ¶ Non licet.] *Lege tu c. licet, §. ex præmissis, ibi illa proculdubio sine iusto tit. &c. & ita illud, cap. adhoc citat Lap. dicta allegāt. 50. ante num. 3.*

q ¶ Spoliatus.] *Idem uolunt Maria. Sozzi. in dicto cap. cum sit, num. 14. in 17. fallen. & Felyn. colum. 2. versic. cum dicit.*

r ¶ De consuetudine.] *Imò etiam de iure, c. similiter. iun. glo. 16 q. 1. Innoc. in alleg. c. cæterum, de iud. Old. cons. 83. an episcopus, nu. 3. cum alijs seq. Abb. in alleg. c. cum sit, col. 2. nu. 4 uers. ego in dubio dico, & Mar. Sozzi. dicta fallen. 7. num. 14. ac Fely. in c. Ecclesia S. Mariæ, post num. 7. de constit.*

s ¶ Et est ratio.] *Hæc ratio fuit Abb. antiqui*

qui in alleg.c.cũ ſit,uer.Et dici põt,ꝙ ratio cõſuetudinis potuit illa eſſe, quia cũ uidua.

t ¶ Verſ.ſed pone.] *Eſt nu.29.Idem dixerat prius,nu.6.uerſ.ſed pone partes, vbi loquutus erat in fortioribus terminis,quando agebatur coram Domino Feudi. Et remedia quando iudex ſecularis eſt negligens ponit Abb.poſt glo.2.in d.c.cum ſit.*

u ¶ De pecu.cleri.c 1.] *Adderem & toto titulo, deleremq; alia vſque ad verſ. vnde ſecundum hoc.Et ſpeciale eſt in eccleſia,in milite,& in minore,vt res empta ex pecunia alterius ex ijs,ipſius efficiatur,licet emptio ſit facta nomine alterius,prout per gl. 2.in c.inquirendũ, & ſuper ea Abb.nu.5. & per eundem Abb.in c.1.nu.4.de pecu. clerico. vbi etiam probant, ꝙ regulariter aliud dicendum eſt, videlicet ꝙ res empta pecunia alterius non efficitur illius, ſe dementis nomine proprio per ea, quæ ibi adducunt.In dubio autem an bona per prælatum, vel clericum acquiſita præſumantur eſſe de bonis eccleſiæ,an prælati, ſeu clerici vide per hunc infra alleg. 113. Franciſcus olim, num.1. & ego tracto ſuper ſigna. in Licen.teſtandi, uerſ. in dubio autem.*

x ¶ P.& glo.] *Lege tu P.& G.ubi Abb. ponit, & declarat ſex ſpecies prorogationum, inter quas tractat de ijs duabus, ſeu tribus, de quibus hic,videlicet de perſona,de re,& de cauſa,& de ijs etiã per Ang.conſ.162. petita,colum.2.uerſic.ſi enim error.*

y ¶ Significaſti.] *Idẽ etiã probatur in c.1. eo.ti.de fo.comp.idẽ uoluit Bella.Dec.671. licet ſubditus,in princ.& Rom.poſt Bart.in l.1.§.& poſt operis,num.19.& ſeq & Iaſ. poſt nu.11.in 1.fallen.ff.de nou.oper.nunc. idẽ Rom.ſing.738.tu ſcis, quòd pridie, ubi ſubijcit limitationem, idem denique voluit Dec.Neapol c.9.in cauſa, num.13.*

z ¶ De qualitate.] *Non ſine cauſa præmittit Lapus,ꝙ ſuper hoc quæſito alto mari nauigandum ſit,diuerſæ enim, & contrariæ opin.adducuntur, & Bart in l.præſcriptione,num.8.& ſeq C.ſi con.ius. vel uti. publ. aliud tenet quam in l.ex quacunque hic citata,videantur, Alex. num.16. & ſeq. Iaſ. nu.6.Cur.iun.num.31.& ſeq in d.l.ex quacunque,& Iaſ.in alleg. l.præſcriptione,nu. 5.& ſeq Gem.& Fran.in c.1.§. contrahentes,de fo.comp.lib.6. & omnino Mar.Sozzi.in c.ſi clericus,in 11.art.nu.11.cum pluribus ſeq. vbi refert, & diſcutit quatuor opin.& poſtea ponit plures caſus,& diſtinguit,& in 4.opin.poſt nu.12.citat Lap.hic, & ibidem vide Fel.referentem Lap.hic,& ſubdentem,ꝙ cõmunis opin.eſt contra Bar. in d.l.ex quacunque,ff.ſi quis in ius vocat. Lapum etiam hic citat, & ſequitur ex mente ſacri Cõcilij Matth.de Afflict.Dec.Neapol.297.pluries fuit,ex cuius dictis cõcordari poſſe videntur opin Bar.in dictis legibus, videlicet in l. 2.ff.ſi quis in ius uocat. & l.2. C. ſi con.ius, uel uti.publi.*

a ¶ De Aretio.] *Quem etiam, & Lap.hic adducit Ruyn.cõſ.79.viſo ante nu.6. vol.5. vbi hanc alleg.citare voluit, vide poſt nu. 10 ubi contra Lap.reſidere videtur.*

b ¶ Innoc.] *Cuius opi. uera, & communis eſt,& eam tenuit Bar.in alleg.l.præſcriptione,in 3.q.nu.7.& ſeq.& Iaſ.nu 28. qui veram dicit primam opin.de qua per Bar.ibi, quæ eſt illa Innoc. ꝙ ante litis conteſtationem cognoſcatur ſummariè,& latè tractat Abb.in c.ſi clericus,nu.9.verſ.ſed pro ſubtili,& ibi Apoſtil. remittit ſe ad Lap.hic, de fo.comp.Gem.in c.1.nu.7. refert, & ſequi videtur Innoc.& Apoſtil.ibi in uerſic. ſummariè remittit ſe ad Lap. hic, eo.lib.6. hanc opi. Inn.per plura media pulchrè defendit Cur.iun.in alleg.l.2.in 2.q.nu.31.ff. ſi quis in ius uocat.& hanc dicit ueram, & communem idem Cur. iun. conſ.124.[nu.6. verſ.ſed præſuppoſito,vide etiam Tiraq.de ut.retra.par.1.§.8.gloſ.5.num.18. uerſic. verum ſunt qui.*

c ¶ Et ſi non exhibeatur.] *Vide ſupra in ſimi.alleg.10 diſputat hic ad fin. uerſ. & ſi dicatur quomodo cogetur ꝓducere, & Lap. hic referunt,& ſequuntur Fely.in c.G,per-*

petuns, nu 11. de fide instrum. & D. meus Phil. Dec. in l. 2. num. 28. vbi hanc alleg citare voluit, C. de eden. prout Lap. etiam hic idem Dec. refert, & sequitur in c. 1. post numerum 96 versic. & isto secundo casu, de probatio.

d ¶ Libello] *Hanc citat, & sequitur Paris. cons. 94. beneficium, num. 14. & cons. 136. stante defectu, nu. 29. vol. 4. Et regulare est, quòd qualitates expressę, seu requisitę probari debeant. ad ea, quæ adduco in 52. q. Reg. de Anna. num. 6. An autem & quando, & quas causas, in libello, vel rescripto narratas quis probare debeat, vide latè per Felyn. in cap. ex parte 1. colum. 10. & seq. versic. & cum istis. de rescr.*

e ¶ Vide in alleg. 77.] *Puto legendum 72. vt ibi aduerto in fi.*

SVMMARIVM.

1 *Sepultura in uno loco electa an possit mutari.*

2 *Moriens sine speciali sepulturæ electione debet in ecclesia parochiali sepeliri.*

3 *Aliud est ius parochialis, & aliud est ius funerandi.*

ALLEGATIO LIX.

1 QVædam† puella duodecim annorū
2 mortua est non electa a sepultura; pater vero dixit eam velle sepelliri in ecclesia parochiali, pulsari fecit campanas, & elegit locum sepulturæ, & facta fuit fouea, & postea fecit eam portari ad aliam ecclesiā & sepeliri. In ecclesia vero vbi sepultura fuit facta sunt sepulturæ maiorum. Quæritur nūquid possit peti corpus, vel emolumentum per prædictam parochialem ecclesiam? & videtur quòd parochialis ecclesia prędicta repetere possit corpus, & emolumentum, quod sic probatur. Nam si ista mulier veniebat sepelienda in ecclesia parochiali pater, ꝙ alibi fuit recepta contra prohibitionem iuris, quo casu tam corpus, quam emolumentū
b sunt restituenda, de sepult. c. 1. lib. 5. b quod autem esset sepelienda in parochiali ecclesia patet, quia erat ætatis legitimæ, & sic iuxta casum decre. licet, lib. 6. eo. tit. quæ dicit, quòd si consuetudo id habeat possunt parentes eligere sepulturam filijs suis impuberibus. † Sed
2 in casu nostro erat pubes, & decessit non electa sepultura, quo casu videtur sepelienda in
c ecclesia parochiali c per decret. in cui. eod. tit. & licet quilibet dicat, quòd tali casu in parochiali, vel in ea in qua sunt sepulturæ maiorū: tamen ordo sepulturæ sequendus est, vt not. glo. hic & in cap. licet. Sed in dicta decre. cum quibus. præmittitur parochialis, ergo & hoc in puberibus. In impubere videtur, quòd in ea vbi sunt sepulturæ maiorum per dictam decret. licet; quòd tali casu postponit parochialem. Ioan. tamen mo. etiam in casu nostrę decre. licet. dubitauit. Primo enim dicit in dubio ordinem sepulturæ seruandum: secundo dicit, quòd potior erit parochialis ecclesia si cum alia contendat, sed si non contendat amicis dabitur electio. in addit. cum dixit ecclesiam parochialem potiorem vbi decidit in parochiali, si alibi secus; vbicunque tamen sepeliatur, parochialis debet habere suam canonicam portionem, † quia aliud est ius paro-
3 chialis, & aliud est ius funerandi, probatur
d hoc in c. cum quis, de sepulturis, lib. 6. d vbi patet, quòd is, qui est parochianus vnius ecclesiæ & habet sepulturam maiorum in alia, si eligat sepulturam in tertia, quartæ canonicæ portio debetur non ecclesiæ relictæ, sed parochiali.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Non electa] *Hæc filia fa. pubes sepulturam sibi eligere potuisset, vt hic supponitur, & uoluerunt Bar. in l. qui in potestate, uers. in uno casu, & in l. si filiusfa. post nu. 2. ff. de testa. & Ang. de Gambel. in tract. testamen. glo. 8. in uers. item sepulturam sibi eligit, num 3. & probatur in c. licet. de sepul. lib 6. § quamuis, & ibi Anch. in 6. not. & Gemin. num. 3. adducunt rationem differentiæ quare in potestate patris existens possit sibi sepulturam eligere, testari autem non possit etiam patre consentiente, ad tex. in l. qui in potestate, ff de testa. Fede. de Sen. cons. 298. quoniam ueritas, ad fi. & Sozzi. Reg. 153. in uersic. filiusfam.*

Lib. 6.

b ¶ Lib.6.] *Et c.fraternitatem,ad fi.cap.ex parte,in fi.c.seq & c.in nostra,eod.titu. & Lap.hic citat,& sequitur Franc.in allegat. cap.1.§.si uerò,in 2.not.de sepul.lib.6.*

c ¶ In ecclesia parochiali.] *Lapus videtur tenere,ꝙ pubes sepultura non electa sepeliri debeat in ecclesia parochiali, non in sepultura maiorum,mouetur ipse per text. in c.is cui de sepul.lib.6.& arguendo ab ordine scripturæ ex quo iura loquentia in casu nostro præmittant parochialem,non autem sepulturam maiorum.Breuiter contraria opin. vera videtur,quam tenuerunt Anchar.in alleg.c.licet, in 5.not.vers.sicut maior, quando non eligit sepelitur ibi, ita & minor qui nō potest eligere ex defectu ætatis.Idem voluit ibi Franc.ante nu.3.uersic. sed quid in pubere si decedat non electa sepultura, concludit quicquid dicat Lap. hic illum in ecclesia maiorum potius sepeliendum si potest,alias in parochiali.& ipse,& ante eum Gemin.ibidem in fi.referentes dicta Lapi hic, dicunt decisionem huius dubij pendere ab intellectu,cap. is qui.eod. lib.6. ille tex. uers. si non electa sepultura decedat ibidem,non in ecclesia dictæ uillæ, sed in sua parochiali, uel in ea potius in qua maiorum ipsius ab antiquo sepultura extitit sepeliri debebit. Omnis difficultas pendet ab illa dictione potius, an stet correctiuè,quo casu comprobabitur opin. Anch. & Phil.Franc.ubi supra, quod quidem noluit Archid. in d.c. is qui habet domiciliū, aliàs in eius lectura incipit si quis domicilium, & in princ.exorditur, potius correctiuè ponitur, & Archid. sequuntur ibi Io. Ioan.Andr.& Gemin. nume.4. & Franc. post nu.2.in 3.no.ubi exponit potius, idest imò,illa etiam uerba,uel in ea potius,ponderat Oldr.cons.25.Thema tale, post nu.4. Ex cuius uerbis,quæ postea subijcit, nu.6. sumi potest ratio generalis pro hac opi. & circa casus similes,ꝙ respectu sepulturæ maiorum parochialis non est considerabilis. Pro hac opin. adduci etiam potest Abb. in c.1.in 1.not.de sepul.de electione sepulturæ in loco maiorum habes tex.sacræ paginæ, Genes.47.ad fi.Condasque in sepulchro maiorum meorum.*

d ¶ De sepul.lib.6.] *Et c.1. & ibi Abb eo. & per eundem in c.cum super. in fi. Pet. de Vbal.de Peru.in 7.cap.Cano.Parro.in 12. quæst.post num.17. & quæst.18. num.24. in princip.quæst.& in fin.uersic. Dices ergo canonicam deberi soli ecclesiæ parochiali, & hoc dictum Lapi pro singu. & not. refert, & sequitur Franc.in alleg. cap.cum quis post princ.uers.uide per Lap.& c seq. col.2.post num.2.uersic. & licet quo ad sepulturam,de sepul.lib.6. Nonnunquam uerò ius sepulturæ, & ius parochiale sunt idē nonnunquam diuersa, vt per Fede. de Sen. cons.253.quidam puer. num.5.versic. vnde sciendum est,& per Pet.de Vbal.cap.8. de Cano.Paro.num.33.versicu. Iura enim sepulturæ, & parochiæ sunt diuersa.*

SVMMARIVM.

1 *Executor datur ad dispensandum super defectu, super quo dependet coram ord. inquisitio,an debeat assumere partes iudicis.*

2 *Executor datus cum clausula, si ita est, quid importet & num.6.*

3 *Cōstare aliquid, quomodo intelligi debet.*

4 *Verbum,si tibi uidebitur, quid importet.*

5 *Stilus curiæ facit ius.*

7 *Iudex secundus cognoscens de incidenti, coram primo, an possit illi inhiberi ante causæ cognitionem.*

ALLEGATIO LX.

Visis literis Apostolicis directis ad Reuer. Patrē D.Card. super facto abbatissæ monasterij S. Mercurialis,& ipsarum tenore perlecto, putarem talem formam procedendi in ipso negotio posse per ipsum D.Card. de iure serua-

ri: videlicet quòd non assumet partes iudicis, nec negocium contentiosum faceret: quia & si posset, non expedit, nec necessitatur de iure hoc facere. Est enim per dictas literas apostolicas deputatus executor ad gratiam faciendā dictæ abbatissæ, quòd non obstante quod tempore suę promotionis corrupta esset per vim. sic, & valeat eius promotio, ac si virgo fuisset, &c. & talis executor ad gratiam faciendā deputatus non cogitur partes iudicis assumere, sed vt merus executor potest procedere secundum ea, quæ scribit Innoc. & Ioan. Andr. in c. fi. de præsump. & gl. in cle. 1. de off. deleg.

a [a] Nec ob. prædictis, quòd in dictis literis apostolicis apposita est clausula, si ita est, quia talis clausula subintelligebatur etiam si non

b fuisset expressā, de rescriptis. ex parte, [b] & tales clausulæ, non reddunt rescriptum condi-

c tionale, nec requiritur causæ cognitio, vel vocatio partium: immo tenent mero iure quę fiunt; vt satis legitur, & notatur in d. cap. fi. de præsumptio. & in præallegata clem. iudex. de offic. deleg. immo si fuisset apposita clausula si reperieris prædicta esse, adhuc non necessitaretur ad causæ cognitionem cum vocatione partium. Secus si fuisset apposita clausula si tibi constiterit, vt scribunt Doct. in præallegat. cle. iudex. Est autem ratio secūdum eos: quia in prima clausula sufficit, quòd ita fit sine causæ cognitione. Secundo casu requiritur causæ cognitio, & hoc denotat significatio ipsorum

d verborum. [d] Nam reperire, est scire docere

3 prædicta vbi sint. Sed †. constare, est certum, & apertum esse, ꝙ esse non potest, nisi partibus vocatis, & causæ cognitione præcedente. Itē pro hac parte est ponderandum, ꝙ dominus Papa committit do. Card. dictam gratiam faciendam si sibi videbitur, ꝙ dicta abbatissa sit vtilis regimini dicti monasterij, quæ clausula, de sui esse non sonat in cognitionem: nisi

e sicut illa si est idonea, [e] vt præalleg. iuribus, & maximè cum adijciatur verbum si tibi vide-

f bitur, [f] † quod verbum remouet strepitū par-

4 tium, & denotat arbitrium boni viri: vt. ff. de

g fideicom. l. 1. si fidei. [g] & ista verba fit tibi videbitur, æquipollent illis iudicio tuo, quę verba important liberam voluntatem: vt. ff. de fideicom. liber. l. Thays, §. Lucius, secundum gl. ibi positam, quo casu causæ cognitio, vel partium citatio non est necessaria, secundū quod dicimus, ꝙ quando committitur aliquid fieri

h super conscientia [h] commissarij, onerando nō requiritur causæ cognitio. de rescriptis statutum, §. assessorem, lib. 6. & ibi glo. & melius in Clem. 1. de iurepat. in glo. oneramus. Et in ijs, quæ ita dependent à voluntate commissarij, non competit parti querela, ad hoc quod scribit Guil. in Spec. de offic. iud. §. impedit quoque, & quod scribit Ioan. Andr. de reg. iur.

5 infamibus, in quæstione in solutione, lib. 6. † fa

i cit pro ista parte stilus curię [i] qui facit ius, qui habet, ꝙ in literis contentiosis per quas committitur decisio quæstionis apponitur clausula, vocatis, qui fuerint vocandi, &c. quæ in dictis literis non fuit apposita: sed fuit apposita clausula, quæ in gratiosis consueuit apponi, si est idoneus, si tibi videbitur, quæ non sonat in cognitionem, vt prædiximus. Nec mirum, cū enim scribat hic papa super gratiosa quasi dispensatione facienda dictæ abbatissæ, eligit industriam do. Card. vt boni viri. de offic. deleg. c. fi. & c. is cui. eod. lib. 6. non autem causæ cognitionem contentiosam, immo fuisset hoc contra naturam actus, quòd pro gratia obtinenda abbatissa religiosa, & reclusa deberet subire contentiosum iudicium: cum tamē pendente accusatione, potest superior qui habet

K aliam potestatem [k] dispensare inuito accusatore. Debet igitur præfatus dominus Cardinalis se simpliciter, & de plano extraiudicialiter

l ter informare, [l] an dicta abbatissa sit inutilis in regimine dicti monasterij, & an exposita per eam domino papæ sint vera, scilicet quòd fuerit electa, & confirmata per episcopum, & hoc per decret. electio. faciliter poterit apparere. Et an. 20. annis præfuerit dicto monasterio, vt exposuit: & ita seruaui in commiss. quas fecit dominus noster papa episcopo Florent. quòd si dispenset cum aliquibus in tertio, vel quarto gradu coniunctis, vt tali impedimento non obstante, si est ita, vt partes exposuerūt dispenser, ꝙ possent matrimonialiter copulari: & extraiudicialis informatio recipitur de

m veritate; remanet tamen saluum ius eorum [m] quibus posset præiudicari si citati non fuerunt, vt possint agere contra actum factum si iustam habent aliam causam, nec obst. exceptio rei iudicatæ, vt not. in d. c. fi. de præsump. & in d. clem. iudex, de officio deleg. Nec est opus ante dictam dispensatiouem mittere edictum. Nam edictum fuit emissum in confirmatione dictæ abbatissæ, & papa per hanc dispen-

n sationem [n] vult perinde, ac si dicto tempore fuisset virgo, &c. Vnde alios defectus non tollit;

lit; vnde pro tollendo hoc impedimento non requiritur edictum. Ipsa enim abbatissa seipsam super hoc accusat, vnde alio accusatore opus non est: nec iure cauetur hoc ꝙ dispensando, siue iustificando titulum vnius canonici requiratur edictum. Item non est opus citare ad sententiam, quia nō debet super ijs emanare sententia
o [o] sed gratiosa dispensatio; aliàs sequeretur, ꝙ episcopo non comparente non posset fieri dispensatio, vel eo comparēte posset fieri litis contest. &c. quæ super dispensatione facienda non congruunt. Nec est opus iudicio meo requirere processum factum per episcopum contra dictam abbatissammā processus ille tendit ad remotionē abbatissæ propter defectum corruptionis: & processus Cardinalis tendit ad gratiosam dispensationem, tam contra processum, quam contra defectū corruptionis; sed sufficit de ipso processu factam fuisse mentionē in impetratione ad euitandum surreptionem, quæ vitiasset gratiam impetratam. Insuper dico, ꝙ dominus Cardinalis potest inhibere prædicto episcopo Pystorien. ne pendente discussione prædictorum coram eo, faciat contra dictam abbatissam aliquam nouitatem, nisi postquam eidem episcopo constiterit, quòd idem Cardinalis dictam concessionem, siue dispensationem facere recusauerit, seu deliberauerit non facere. Non obst. huic inhibitioni decret. non solum. tertio responso. & ca. Romana. §. si verò, & §. si cum alijs, de appel. lib. 6. & licet alij iudices principales non debeant hanc inhibitionem facere, nisi causa cognita, vt probatur in auth. in medio lit. sacras iussi. non fieri per totum collatione. 8.
p [p] † Tamen quando causa, quæ tracta
7 tur coram alio iudice est incidens, & de sui natura præiudicialis causæ, quæ tractatur per
q primum iudicem; tunc statim [q] sine alia causę cognitione secundus iudex primo potest inhibere, de ordine cog. tuam, qui filij sint legiti. lator. Ita in proposito causa, quæ vertitur coram Episcopo, vt remoueat abbatissam propter defectum corruptionis est omnino præiudicialis causę vertenti coram Cardinali super dispensatione super tali defectu. Et ideo debet supersederi ne diuersis processibus intrincetur negocium contra dictam decret. tuam.
r [r] Præterea executor datus ad prouidendum de beneficio, quod impetrans infra mensem
s duxerit acceptandum, statim inhibet [s] collatoribus, ne conferant mense durante, vt in iure notatur, pari ratione dominus Cardinalis executor deputatus ad faciendam dictam gratiam dispensationis potest inhibere, ne pendente deliberatione super gratia facienda contra defectum corruptionis procedatur. Et secundùm prædicta posset dominus Cardinalis pro sua religione instruenda in prædictis extraiudicialiter tanquam merus executor, & non tanquam iudex scribere Episcopo Pysto. in forma quam in alia cedula annotaui.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ De ofnc. deleg.] *Est in vers. reperiunt. Vide per hunc supra alleg. 15. idem est post num. 5. & alleg. 28. delegata, num. 3. cum ijs quæ utrobique addo.*

b ¶ Ex parte.] *Et Bal. in c. super literis. numero 19. de rescrip. Bellam. Dec. 4. falsi expressio, post princ. uers. Adeo, quòd in rescriptis semper intelligitur clausula si est ita, Fulg. cons. 23. num. 2. vbi quòd de iure canonico hæc clausula subintelligitur, & latè per Felyn. in d. c. ex parte, in uers. clausula si preces, & per D. meum, cons. 350. visis, num. 1. & 403. quamuis, num. 16.*

c ¶ Conditionale.] *Iuxta tex. in l. conditiones extrinsecus, ff. de condit. & demonst. ca. significasti, in princ. de electio. Bellam. præalleg. Dec. 4. vers. cuius occasione, vbi quod clausula posita in rescripto non inducit nouam formam, nec consequenter partis vocationem in executore.*

d ¶ Verborum.] *Pro ijs clausulis, si inueneris, si repereris, si tibi constiterit, vide Rot. 684. & sequent. in antiq. Felyn. in c. si constiterit. de accusat. & in cap. fin. post numerum 33. ubi sequitur Lap. hic. de præsump. Vide etiam hunc supra allegat. 15 & 18. & in annotatio. quæ ascribuntur Papazono super Dec. 12. num 3. tit. de offic. deleg. in nou.*

e ¶ Si est idonea.] *Hæc clausula, & illa si est vitæ laudabilis, non faciunt conditionē, Oldr. cons. 51. breuiter videtur, num. 1. ver. secunda verò, Imol. in clem. 1. num. 20. de offic.*

offic.deleg.Andr. Alcia.in tract.præsump. par.3.reg 3.præsumpt.3.cum ibi additis.

f ¶ Si tibi videbitur.] *Vide latè per Bart. in extra.ad reprimē. in ver.videbitur, Bal. in l.cum antea, post num.4.versic. item est considerandum, C.de arbitr. Imol.in cle.sępè, num.34.quæst.vlt.de verb.sign. Ant.de But.& Imol.in c.1.& ibi latius Felyn.post num.51. uersic. Et si dicatur committimus voluntati tuæ, de constit.& in regu.25.addit.ad Sozzi.in vers.commissio facta alicui secundum voluntatem, & infra alleg.128. factum, num.3.*

g ¶ L.si fidei] *Legerem vt.ff. de leg.3.l.fideicommissa. §. quanquam, & quòd ita sit legendum collegi etiam ex alleg. 128. nume.3.& sic vna, allegat.alteram declarat, prout vna lex alteram legem arg. tex. in l. vt gradatim, ff.de mune.& hono.& l. fi. C. qui testa.face.pos.& Lap. hic sequitur præceptor meus Dom.Phil.Dec.in rub. de iud. in 1.lect.colum.5. uers. vnde tali casu.*

h ¶ Conscientiam.] *Lapum hic sequitur Phil.Franc.in c.statutum, §.assessorem super glo.1.num.6.de rescript.lib.6. vide supra alleg.15.idem est, ad fin. & ibi addo in ver. conscientiam.*

i ¶ Stilus curiæ:] *Quòd stilus curiæ faciat ius probatur in c. quam graue.de crimine, fal.idem uoluerunt Cald.cons.8.an existēs, num.4.sub titu.de rescrip.Compostel. in ca. Rodulfus post princ.& ibidem Cardin.in 1. oppo.de restrip.vbi quòd ciuitas, & diœcesis pro diuersis poni debent, & hoc propter stilum curiæ, & quòd stilus, & consuetudo Ro.Cur.faciat ius, & attendi debeat voluerunt idem Card.in c.ad hæc, col.2.ad fi. uer. item erat locale quo ad Rom.Cur.de offi.archid.& in c.quod super, nu.3. de fi.instrum. Abb.in c.bonæ me.1.post nu.12. de postul. prælat.Fel.post alios, in c.2.de rescr. nu.16. in ver.stilus, D.meus, cons.699. aliàs pen. nu.5 & Cur.iun.cons.138. num.13. aliter de stilo Rom.Cur. loquitur idem Lap. supra alleg. 52.lætatus, post princ.vide alia, quæ ibi addo in vers.stilum.*

K ¶ Aliam potestatem.] *Aliàs altam, i.magnam, seu amplam potestatem, quæ elicitur ex illis uerbis si tibi videbitur, ad supra adducta, & quia cōmissio facta erat Cardinali, quæ amplissima censeri debebat propter supremā illius præeminentiā, & dignitatē, quæ post papatū est maior quauis alia, vt per Host.in c.dilectus, 1.col.2.uers. hoc tamen hodie tenet, quem ibi cōiter sequuntur.de præb.Card. in cle.ne Romani de elec. Barb.de præst.Card. in 1.q.1. par. ante nu. 45.vel si magis placet prima lectura, dic ꝙ dixit aliam, supponens, ꝙ iuxta vnam potestatem procedere poterat assumendo partes iudicis, citando partē, & alia faciendo: iuxta alteram verò potestatem, vt merus executor ad glo magnam in cle.vni.de offic.deleg.etiam inuito accusatore, & sic non citato prout postea subijcit, & iuxta regulam, l.qui potest inuitus, ff.de reg.iur.*

l ¶ Informare.] *Hoc dictum citat, & sequitur Paris.cons.57.stante, nu.50.vol.4.& illud cons. & Lap. hic sequuta etiā fuit Rota in Oxomen.corā bo.me. Fabio Accorambono, vt Dec. Achil.4.de dispen.& annullauit dispensationē habentē clausulā si ita est, ex quo nulla causæ cognitione præcedente executor dispensauit illico literis præsentatis.*

m ¶ Saluum ius eorum.] *Hoc est notabile, & singulare dictum, quod etiam habemus infra alleg.128.factum, post num.3.uersic. sed prout concernit præiudicium tertij, & illam alleg. licet sub alio numero refert, & sequitur Lud.Rom.in l.filiusfa. ante nu.19. vers. & ista determinat in specie Lap. ff. de donatio.Idem etiam voluit Matthæ.Mathesi.in 14.singu. incipien.no. quòd ubi iudex, & illud singu. sequitur Fely.in c. qualiter.2.§.ad corrigendos, ad fin. 3. not.ante nu.22.de accusat.Lapum etiam hic citant, & sequuntur idem Felyn. post Anto. de But.in c.1.nu.51.& D.meus ante num.22. versic.secunda in quæstione, de constit. idē Felyn.in c. qualiter 1.col. 7. post num.13. versic.*

versic. facit etiam quod eleganter, & idem voluit in c. significauerunt ad fin. de testi. et idem Dec. in c. dilecti filij, num. 6. de iud.

n ¶ Dispensationem.] *An corrupta absque dispensatione in abbatissam promoueri possit, & an episcopus dispensare potuisset cum corrupta dic, quòd non per ea, quæ adduco super signa. dum de dispensatio. tracto, versic. dispensatum fuit tempore Lapi, & versic. seq.*

o ¶ Sententia.] *Quòd nec vocatio partis, nec sententia requiratur in similibus executoribus, vt per glo. magnam in clem. vni. de offic. deleg per glo. in uers. inquisitionem, in clem. vni. de conc. præben. Rot. 7. vtrum capi. colum. 3. versic. præsertim, quia inquisitio fuit super idoneitate, Bisigne. titu. de rescript. in antiquio.*

p ¶ Colla. 8] *Et per Roman. Castrensem, & alios in l. de pupillo. §. meminisse, ff. de nou. ope. nunc. & per Stepha. Bertran. consi. 61. viso, num. 1. par. 1. in primis.*

q ¶ Statim.] *Quando index statim inhibeat vide, quæ scripsi in 3. q. ad fi. de exhibitio. & Lap. hic sequuntur Ant. de Butr. in alleg. c. tuam, col. 4. vers. ex ijs potest decidi, & Abb. num. 5. in vlt. not. ac. num. 11. qui distinguit de ordin. cogni. idem Abb. qui hanc alleg. citare voluit cons. 5. nu. 1. lib. 2. Alexan. cons. 68. in causa post nu. 2. vol. 7. & Lap. hic citare voluit idem Alex. consil. 149. in causa, nu. 4. uol. 6. idem Alexan. cons. 9. num. 2. volum. 4. huic alleg. respondet, eamque declarans dicit ex ea non colligi inhibitionem decerni posse parte non citata, & ibi Apostil. in uer. citari, alios ad id refert. & Lap. etiam hic sequuntur Ambro. de Vigna. de vsur. num. 132. qui hanc alleg. citare voluit, & Phil. Franc. in c. Romana, §. quòd si obijciatur, ante num. 3. de appella. lib. 6. ac Ruy. cons. 61 in lite, nu. 6. qui hanc alleg. adducere voluit uolum. 5.*

r ¶ Decre. tuam.] *Et ibi per Ant. de But. & hanc considerationem intricationis processum habes etiam consil. Abb. 5. in quæstione, num. primo, libro secundo.*

f ¶ Inhibet.] *Hodie non est opus inhibitione propter adiectionem mensis, de quo in clem. vni. §. secus autem. de cons. præben. & propter decretum irritans passim apponi solitum, quod ligat manus ordinariorum, & aliorum ad consil. Oldra. 306. quamuis, post princ. & de effectu decreti huiusmodi tracto in 4. quæstio. 7. regu. Est uerum quòd inhibitio operari poterit, vt si ordinarius non pareat via attemptatorum breuiori, faciliori, ac fauorabiliori, quicquid factum fuerit in primis, & ante omnia reuocari possit, ad ea quæ adduco super. 14 com. Attemptatorum, in Gloss. Faeul. uerum etiam absque hac inhibitione ex ipsis verbis decreti irritantis attẽptata reuocari poterũt.*

SVMMARIVM.

1 *Monachus in duobus Monast. successiuè, & licitè profitens si qua bona aquirat cuius erunt.*

2 *Administrator an possit licentiam concedere monacho transeundi ad aliam arctiorem regulam.*

3 *Constitutiones non extenduntur ad casus odiosos.*

4 *Monast. ordinis Sancti Benedicti, an sit arctioris regulæ, quam ordo Seruorum sub regula Augustini.*

5 *Arctior ordo, & minor ordo quis dicatur.*

6 *Bona delata per monachum ad primum Monasterium, an transeant ad secundum Monasterium, ad quod talis monachus licitè transiuit.*

ALLEGATIO LXI.

1 Vitalam Franciscus † intrauit in ordinem fratrum Seruorum S. Mariæ, de Pystorio ordinis Sancti Augustini: & habitũ assumpsit, & in eo tam per lapsum temporis professus est tacitè; quam postea per professionem expressam

sam factam per eum solenniter per publicum
instrumentum. Tractatu temporis licentia pe
a tita, & obtenta [a] ab administratore ordinis
prędicti simpliciter se transferendo ad alium
strictiorem ordinem factus est monachus san
cti Guil. ordinis S. Benedicti Clusinensis dio-
cœsis intrauit, & habitum sumpsit, qui postea
continuè stetit extra monasterium in ciuitate
Pystorien. in habitu dicti ordinis S. Guiliel. se
absentando à monasterio supradicto, & bene-
ficium ecclesiasticum obtinendo, ante egres-
sum primi ordinis fratrum seruorum pater ip
sius Francisci professi decedit ipso instituto
hærede, quæ hæreditas per ipsum monachum
legitimè fuit adita. Postea vero ingressus di-
ctum secundum monasterium S. Guil. ad eum
peruenit quædam domus quam emit, & certa
alia bona ad eum peruenerunt, sed vnde tamē
nescitur. Quęritur modo quod prædictorum
monasteriorū succedat ipso monacho defun-
cto. An conuentus fratrum S. Mariæ Seruorū,
in quem primo intrauit, & professus fuit. An
secundum monasterium S. Guil. & in quibus,
& pro quanta parte. Super prędicto casu quę-
ritur cōsilium iuris à me Lapo de Castiglion-
chio decretorum Doctore.

Pro cuius euidentia præmitto, ꝙ in prædi-
ctis ponenda videntur, & examinanda tria, ex
quorum examinatione aperietur, & apparebit
veritas, & elicietur vera iuris conclusio. Pri-
mum est, an prædictus transitus factus per di-
ctum monachum de vno monasterio ad aliud
fuerit licitus, hoc habet duo capita. Primum
b est, an dictus administrator [b] potuerit dictam
licentiā concedere ex potestate sui officij esto
quòd monasterium secundum dicatur arctio-
ris regulæ. Secundum caput est, an dictum se-
cundum monasterium sit arctioris regulæ, &
si non sit arctioris, an sufficeret licentia prædi
cti administratoris posito, ꝙ ipse administra-
tor habuit eandem potestatem, quam genera-
c liter prior [c] dicti ordini Seruorum. Secūdum
principale quod examinandum venit est vn-
de dicta bona præsumantur ad eum peruenis-
se cum proponatur in themate nesciri. Tertiū
principale est, an bona delata per monachum
ad primum monasterium, transeant ad secun
dum monasterium ad quod talis monachus li
citè transit, vel pœnes primum debeant rema
nere certis omissis, quæ ad quæstionum neruū
2 non conferunt. † Et descendendo ad primū,
& examinando primum membrum videlicet

an dictus administrator potuerit licentiā con
cedere: est dicendum, ꝙ officium ipsius nō est
in facto, nec in iure bene clarum. Et ideo certū
non possum dare responsum, extra de spon-
sali, de muliere. 11. q. 3. graue est, de transact.
vt responsum. Et ideo in hoc esset ad veritatē
facti recurrendum, & inuestigare, an ipse ad-
ministrator vteretur tali potestate in ordine illo,
& an similes licentias concesserit, quo casu ra
tione possessionis, & reputationis communis
videtur sufficere arg. l. barbarius, ff. de offi. prę
d toris. de regulis iuris ad probandum [d] cū ibi
notatis alias autem hoc cessante de iure vide-
tur dicendum, ꝙ non, quia concessio talis li-
centiæ de iure spectat ad quem spectat conce-
dere licentiam volenti ad aliam religionem
transire, videlicet ad superiorem immediatū,
vt not. Ioan. And. in simili extra de testi. cap. 2.
lib. 6. super vèr. superiore suo. Hoc item not.
Paul. Bon. in Clem. vlt. de elect. vbi dicit, ꝙ si
est monachus Abbas debet dare licētiam, nec
alius superior ordinis posset dare hanc licen-
tiam, nisi hoc habet institutio regulæ illius or
dinis, seu constitutio ipsius loci Ioan. And. no.
e extra de elec. si religiosus [e] super. 4. glo. ꝙ va-
cante monasterio, vel est differendum, vel hāc
f licentiam dabit episcopus [f] de licentia con-
uentus monasterij alleg. 18. q. 2. nullus: Ergo
secundum ista ad dictum administratorē non
spectabat dare dictam licentiam, immo nec ad
priorem generalem de iure, nisi hoc habet in-
stitutio regulæ ipsorum fratrum, vel alia so-
lennis constitutio. Et esto ꝙ generalis possit
ex regulæ institutione, vel constitutione, ta-
men talis constitutio non se extenderet ad ad-
3 ministratorem ordinis: quia constitutiones
sunt stricti iuris, & non extenduntur ad casus
odiosos; vt est alienatio personarum ordinis.
Vnde nec administrator datus cathedrali ec-
clesiæ, quamuis habeat liberam potestatē, alie
g nare [g] non potest, de ele. is cui. lib. 6. nec pro
sua voluntate donare potuit immobilia, vel
mobilia; cum non sit sponsus, vel prælatus ec-
clesiæ. 24. dist. presbyteri, nec faceret fructus
suos; sed debet omnia reseruare futuro suc-
cessori, de elect. lib. 6. c. quia sæpè. Et de admi-
nistratione tenetur reddere rationem, 2. q. 7.
quia propter. secundum Arch. extra de elec. is
cui. lib. 6. Ergo cum concessio licentiæ de tran
seundo professo ad alium ordinem sit quædā
personarum ipsius ordinis alienatio, dicamus
eum hanc potestatem non habuisse à iure, &
secun-

secundum hoc transitus non fuit licitus, quia non petita, nec obtenta licentia transiuit, ꝙ de cre. licet. de regulari, quia verba debent intelligi cum effectu, extra de cleri. non residen. re-
4 la. † Ad secundum caput istius primi articuli: videlicet an dictum secundum monasterium sit arctioris regulę. Respōderi potest breuiter quòd secundum monasterium est maioris, & arctioris regulæ secundum primęuam regulā dictorum ordinum instit. quia est sub regula Beati Benedicti, & primum sub regula Beati
h Augustini, quæ est latior. [h] Verū quia vt pro-
5 batur in decr. sanè de regula, † & ibi no. Ioan. And. in ista materia capimus arctiorem, & minorem, habendo respectum ad obseruantiam, & etiam ad constitutiones factas vltra regulā. vnde non est in hoc casu ponderanda regula Benedicti, & Augustini, sed sunt ponderandæ constitutiones dictorum ordinum, & obseruantiæ: & certè cum fratres seruorum in modo viuendi, & seruandi regulam reducti sint ad instar mendicantium, ponderata veritate videtur, quod arctioris regulæ dici debeant. Facit ad hoc quod in themate proponitur, ꝙ dictus monachus post transitum continuè stetit extra monasterium, & sic extra obseruantiam, ex hoc videtur transisse, quia quæ statim fiunt inesse videntur, extra de elect. officij, hoc tamen habet plus facti, quam iuris, videlicet discernere quis arctiorem vitam ducat prædictorum duorum ordinum, quod modo decidere in facto non intendo: sed dicam quod credo. Si autem ponatur secundum monasterium fuisse arctioris regulæ, an potuerit dicta licentia dari, etiam posito quòd dictus administrator habuisset potestatem, vt immediatus superior, not. Archid. in dicta decretali si religiosus, & Ioan. Mo. & Ioan. And. post eos extra de præbend. cum singula. lib. 6. super glo. vt si quod non. immo requiritur authoritas, ad hoc latius possent videri quæ no. de renunc. c. si. Et in Spec. tit. 2. §. sunt quoque, uer. 24. quod no. Ioan. Andr. de regularibus. non est. super gloss.

Ad secundum principale, quod examinandū est vnde præsumi debent venisse bona, quę acquisiuit post transitum ad secundum monasterium, cum proponatur nesciri. Facit ad hāc quæstionem disputatam per Pyleum de quodam monacho putatiuo dicit præsumendum
K [k] illa bona peruenisse ad eum ex hæreditate paterna, quia aliunde illicitè peruenissent, sed bonum præsumitur, & non malum extra de scruti. in ordine faci. capitulo vno. vel ex operibus suis ex quo non erat in administratione monasterij.

6 Ad tertium principale examinandum † videlicet si monachus trāsiens secū bona transferat, intelligēdo de transitu licito, quia aliàs non defert, vt infra dicetur glo. videtur in hoc variare. Et glossa quæ est in decre. quod a
l te. [l] de cler. coniug. argumentatur pro & contra. Demum videtur sentire, quòd si bona tacitè transierunt ad monasterium ratione personæ quod eum sequuntur: & qualiter tunc formetur libellus notat Specu. de cleri. coniuga. vers. porro. Et hoc videtur narrare Ioan. And. extra de statu regularium. recolentes. super glo. datum. in nouella. & vide quod no. de probat. cap. causam matrimonij, super verbo monacham per Ioan. Andr. post Goff. & Hostien. & quod notat ipse Ioan. And. de regularibus, licet, super verbo requirendum. Et quod nota. 17. q. 4. §. 1. in fin. primæ glo. & per Archid. super ipsa glo. & 16. q. 6. de lapsis, glo. quæ est in decret. de hoc. de si. videtur velle, ꝙ transit ad secundum monasterium vsusfructus quo ad vixerit, sed proprietas est primi monasterij, & etiam vsusfructus post mortem monachi, ita intelligit ibi Ioan. alleg. glo. verum est. Tamē quòd illa gloss. & iura alleg. ibi loquuntur ne sit onerosus secundo monasterio. Et hoc est quando detruditur ibi ad pœnitentiam, vel aliàs sine qualitate monasterij. Sed si monachus zelo sanctioris vitæ recipitur voluntariè a secundo monasterio fortè vacante ibi numero non erit onerosus: & sic cessat ratio, & multa possent dici quæ tempus non patitur, nec expedit quæstioni nostræ in qua transitus nō concluditur licitus. Ex ijs sic examinatis facilius elici potest conclusio ad petita. Et cum quæritur quod monasterium succedat, an primum, vel secundum. Respondetur primum in hæreditate paterna, quæ delata fuit tempore primi monasterij, nec illam secum detulit, quia transitus non apparet licitus ex defectu potestatis concedentis licentiam, nisi in facto aliud est, vt supra dictum fuit. Item nec ad arctiorem regulam, vt puto secundum mentem, & veritatem iuris, nisi in facto esset aliud vt supra dixi: & esto quòd licitus esset transitus secundum glo. in decre. de hoc. præallega.
m proprietas remansit pœnes primum, [m] & vsusfructus post mortem redire debet; immo

fortè, vt dicebam ex quo spontè receptus fuit in secundo, & fortè pro vtilitate secundi non transiuerunt bona, sed hoc non est opus decidere modo, quia sine hoc deciditur quæstio. Quo autem ad bona postea acquisita, si dicatur transitus illicitus, vt præfertur; & tūc quia putabatur communi opinione monachus secundi monasterij, & si fuisset in administratio-
n ne [n] secundi monasterij, præsumerentur ex illa administratione obuenisse, & ideo ad secundum monasterium pertinerent: sed quia nō erat ibi, immo extra: ex solis operibus suis præsumuntur obuenisse. Et ideo ad primum monasterium pertinent, & ita determinauit Pyleus in d. quæst. ante supra allegata. Et hoc mihi de iure videtur saluo cōsilio saniori. Lapus de Castiglionchio decretorum Doctor.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Petita, & obtenta.] *Pro faciliori cognitione eorum, quæ tractantur in hac allegat. quatuor casus considerabimus circa hunc transitum ad aliam religionem, primus erit si absque aliqua licentia quis transeat ad aliam religionē. Secundus si petat licentiā, sed non obtineat. Tertius si petat, & obtineat ab aliquo, & dubitetur an illam concedere potuerit. Quartus erit quando obtenta fuit ab Abbate, vel immediato superiore. Quo ad primum indistinctè concludendum est transitum huiusmodi nullius esse momenti, ex quo talis transitus prohibitus est, cum in primo monasterio in quo quis professus est remanere debeat, c. non est uobis, & c. sanè, ubi Ioan. And. & alij de regula. Lap. infra alleg. 135. pro duby, num. 1. & seq. ubi etiam ampliat quando ad strictiorē religionem fit transitus, et vide quę ibi addo in uer. de regula. & voluit Rom. sequens Lap. hic cons. 341. circa primum, num. 4. In secundo casu si transitus fiat ad strictiorem, seu arctiorem, religionem petita, licet non obtenta licentia, ualidus erit, cap. licet, ubi glo in uersic. licentiam, & omnes hoc tenēt de regula. Anto. de But. in c. fin. colum. 1. de renun. Lap. infra dicta alleg. 130. post nu. 2. Rom. sing. 452. Domini mei, gl. in c. cum singula §. prohibemus, in uer. canonice, & ibi Fran. post nu. 3. uers. Aliquando transitus fit ad religionem diuersę speciei, de præben. lib 6. & supponit Rom dicto cons. 341. dicto nu. 4. & Sozzi. cons. 222. præseus, post princ. lib. 2. De tertio dicendum est, vt infra hac eadem alle. Et potest poni exemplū in licētia cōcessa a ministro, qui aliqua pōt, aliqua nō prout per Car. cons. 17. casus post factum, num. 8 & in alijs. Et in summa tūc valebit licentia obtenta si probabitur, quod a suo prælato, aliàs non, Abb. in c. licet, in 4. no. post num. 2. de regula. Et quando dubium erit, an transitus subsistat, vel ne, vel etiam constabit ipsum nulliter factum obtineri poterit confirmatio, seu comprobatio illius transitus prout per eundem Lap. infra alleg. 230. post num. 2. vers. similiter potest, & per alios quos ibi refero in uers. & transitum. In quarto casu quando obtenta fuit licentia ab Abbate transeundi ad parem religionem, & subsistente iusta causa, hęc licentia sufficit glo. 1. in c. non est, in fi. & ibi Abb. post num. 6. uers. aut vult transire ad religionem æqualem, de regula. Sozzi. cons. 270. consideratis, num. 1. vbi sequitur Lap. hic. lib. 2. Phil. Franc. in d. c. cum singula §. prohibemus post num. 3. uersicu. Aliquando transitus fit ad parem. de præben. lib. 6. vbi limitat, nisi transferatur ad ordinem alterius diœcesis, quo casu requireretur etiam licentia, seu consensus episcopi cuius interest, ex quo eximitur ille a sua obedientia. Idem uoluerunt Arch. & Ioan. And. in c. si religiosus. in monacho electo ad prælaturam alterius ordinis extra diœcesim existentis, vt episcopi consensus requiratur, sequitur ibi Phil. Franc. citans hanc alleg. & ad eam se remittens post nume. 3. vers. & an etiam requiratur licentia episcopi. de electio. lib. 6. pro quibus etiam videantur Rebuff. de transla. monach. nu. 5. & seq. in praxi, & quæ annotaui super signa. rub. de licentijs. versi. Religiosis dari consueuit, cum alijs, quæ sequuntur. Quid autem si licentia obtenta fuit ab immediato superiore*

infra

infra uidebimus. Alia membra uide per Gemin.in alleg.c.cum singu.§.prohibentes, de præb.lib.6.& per alios relatos per Apostil.magnam ad Abb.in c. nō est, de regula.

b ¶ Administrator.] De potestate administratoris in spiritualibus, & temporalibus tractat Lap.supra alleg.50.sunt & alij,nume.1.& alleg.seq.nu.5. vbi aliqua addo in uersic.administratio.Verum hic aliter sumi posse videtur administrator quam ibi, & vt Lap. hic subijcit non constabat quam potestatem haberet iste administrator,ut puto hic administrator idem est,qui uulgo nominari solet minister.seu prouincialis,aut prouincialis minister, uel minister prouinciæ, de quo ministro habemus tex.in cap.fi.post prin.ibi,quia magistri,aut ministri, &c.& uersus fi.de pact.lib.6 & in cle.exiui,col.fi. in pluribus locis de uer.sign.& de hoc ministro loquitur Lud.Ro.præal.sing.552.uers. modo ipsi. De quo etiam tractat Card.cons. 17.casus post factum,& cons.89. casus super quo in positione casus,cir.prin.ibi Danielis eorum, & dictæ prouinciæ ministri, & postea in cons.num.2. in uer.item frater Marcus,pro potestate ministri fratrum minorum,vt capere possit fratres exeuntes,et ad ordinem reducere uide Bal.in l.si quis curialis,uers.item no. istum text.contra illos, qui exeunt de ordine,C.de epis.et cler.Et quod generali mortuo minister prouinciæ in qua celebrandum est capitulum generale potestatem habeat super alios uoluit Cardin.in alleg.cle.exiui.§.penul.uers.& similiter fratres minores,de uerb.sign.Et quòd minister fratrum minorum dicatur prælatus uoluit Card.in cle.1.in 10 quæst.de electio.

c ¶ Quam generaliter prior.] Legerem quam generalis prior, prout colligi potest infra post nu.4.ibi,nec ad priorem generalem de iure.Et pro eodem hic acciperem generalem ordinis, & priorem generalem ordinis,prout probatur hic,iun.uers.proximè citato. & uers.postea seq. ibi. Et esto quòd generalis possit ex regula cōstitutione,&c. Similiterq; eundem numero dicam generalem, Priorem Generalem ordinis, & Abbatem.Et si glossa in clem.uni. in uers. Lateranen.de sup.negli præla.& Ioan.de Syl. de Benefi.par.1.quæst.2.num.53. uolunt dispositam in Abbate locum sibi uendicare in priore habente principalem prælaturam in ecclesia regulari eadem ratione, immo maiori dicendum erit idem iudicari debere de Generali, seu Abbate, quod de priore de quo hic propter uerbum quod sequitur, ordinis,& sic nō simpliciter loquitur de priore, qui posset esse vnius monasterij, sed de priore ordinis,de quo etiam priore totius ordinis loquitur Paris.cons.11. Iustissimam, in princ. volum.4. & sic ratione adiuncti præcedens uerbum, seu clausula ampliatur, uel restringitur,ad l.fin.§. cui dulcia, ff.de ui.& ole.lega.l.pediculis,§.item,cum quæritur,cum glo.in uersic.non uideri.ff.de au.& argen.lega. Et quòd prior generalis sit idem cum Abbate, uel Generali,seu eandem potestatem, & authoritatem habeat supponit text.in cap.fin.post princ. & prope fin uersic.Non obstante, quòd magistri, uel ministri, aut priores generalium, &c. de pact.lib.6.

d ¶ De reg.iur.ad probandum.] Dic ut de re iud.ubi pulchra glo.in uer.inuidatus, & per hunc latè infra in celebri. alleg.87.

e ¶ Si religiosus.] Et ibi Gemin. nu.7.uers. quæro,an quilibet superior post Cald.con.3. sub titulo de regula. Vide omnino Ludo Roman.sing.452.Domini mei. ubi dicit,quòd Docto.uariant, & cum Lapo hic quem ibi citat,residere uidetur.

f ¶ Dabit episcopus.] Hoc latius discutit, & decidit pro eadem opin. Calde.cons.14. incipien.canonici regulares,ubi etiam quòd episcopus monasterio uacanti defensorem, uel œconomum hoc casu deputabit,& Lap. hic citat, & sequitur Rebuff. in praxi de transla.monacho.post num.6.

g ¶ Alienare.] Idem uoluit supra alleg.50. sunt alij,nu.1.Et dum dicitur hic quod administrator

ria, fama super ethera noti, de quo id profecto dici potest, quòd de Fräcisco Petrarcha scribit Card. cons. 79. post princ. & in c. cum in officijs, q. 16. de testa. quem etiam refert Barb. in tract. de præstan. Cardin. par. 1. q. 3. post num. 20 At ubi causa, quæ potest actū licitum reddere non est probata noo potest sumi præsumptio in meliorem partem, prout per Abb. in alleg. c. cum in iure, de offic. deleg. & clarius per Fely. in c. nonnulli, §. sunt & alij, colum. 7. post num. 42. uersi. ad istud potest responderi. de resc. quem sequitur Alcia. in tract. præsumptio. in 3 Reg. 3. par. præsumptio. 1. num. 11. in 3. limi. Inferendo subtiliter ad rem nostram dico, quòd hic nec probatur, nec supponitur ꝙ iste monachus succedere potuerit in aliqua hæreditate paterna, nec ꝙ se exercuerit in aliquibus negocijs, & si exercuit, quòd ex illis aliquid lucratus fuerit, ergo iuxta terminos nostros dictæ præsumptioni locus esse non potest: Nisi defendendo Lap. ponderemus illa postrema uerba uidelicet. Ex quo non erat in administratione monasterij, unde inferre uoluerit, quòd a monasterio, uel ex monasterio, seu monasterij occasione acquirere bona aliqua non potuerit, prout etiam uoluit infra in fin alleg. uersic. Quo autem ad bona.

l ¶ Quod ad te.] *Vbi Abb. latè super glo. fi. nu. 4. & seq. idem Abb. in c. penult. nu. 4. ubi distinguit de probatio. Gasp. Cald. cons. 23. quidam, & cons. 27. donat ingrediens titulo de regula. Nic. de Vbal. de succes. ab intest. par. 2. dum de successione clericorum regularium tractat, q. 2. num. 15. ubi distinguit, & in 2. casu refert, & sequitur Lap. hic Fely. in c. cum dilecta prope fi. uersicu. quid autem si unus recedit de collegio, ubi citat Lap. hic, & ibidem bona Addit. de rescrip. idem in c. in præsentia, nu. 41. de probatio & per Sozzi. cons. 222. præsens, li. 2. Pau. Castren. in l. inter antiquam, ubi etiam Apostil. in uer. Bona. C. de usufru.*

m ¶ Penes primum.] *Vide quæ scripsi super signa. de translatio. uers. sed quæro monachus, qui prius erat.*

n ¶ In administratione.] *Prout in c. 1. & 3. & ibi Doct. de pecu. clerico. Et quia hic monachus non poterat habere proprium si in administratione fuisset ista opin. omnium præsumeretur, quòd ex bonis monasterij, seu ecclesiæ acquisiuisset prout per Lap. infra alleg. 113. incipien. Anno. eiusdē, nu. 1. uersic. pro declaratione, & per Bene. Cap. cons. 20 punctus quidam, in 1. quæst.*

SVMMARIVM.

1 *Hospitans in parochia non dicitur illius parochianus: sed is, qui domicilium ibi habet.*

2 *Curati semper dicuntur domicilium habere apud eorum ecclesiam licet alibi habitent.*

3 *Priuilegium de noualibus decimis nō soluendis quantum extendatur.*

4 *Locupletari non debet quis cum alterius iactura: Nec est spoliandum unum altare, ut alterum uestiatur.*

ALLEGATIO LXII.

IN Dei nomine amen. Dubitatus articulus super quo consilium iuris petitur talis esse uidetur. Quędam parochialis ecclesia habens in sua parochia in totum quadraginta domos, vel circa in quibus ab olim consueuerunt habitare laici Christiani, qui a rectore dictæ ecclesiæ percipiebant ecclesiastica sacramenta, & diuina audiebant officia, & oblationes debitas faciebant, & demum illis decedentibus, aut ibidem eorum corpora sepeliebantur cū solito emolumento, aut si alibi sepulturam eligi contingebat, ipsa parochialis ecclesia de relictis canonicam, & solitam inde percipiebat portionem de iure, & etiam a tanto tempore cuius initij memoria non exiftit. a Contingit quòd canonici, capellani, & clerici cathedralis ecclesiæ loci, volentes se, & sua habitacula ampliare; obtinuerunt, & impetrauerunt plures domos de prædictis, medietatem, vel circa sibi

sibi donari, & concedi pro suis habitationibus, per quosdam operarios deputatos per vniuersitatem loci, ad fabricam, & ornamenta dictæ cathedralis ecclesiæ, in quibus domibus ipsi canonici, capellani, & clerici habitāt, & moram trahunt cum familia, exclusis antiquis, & solitis laicis christianis parochiæ dictæ ecclesiæ. Ex prædictis quæritur nunquid prædicti canonici, capellani, & clerici, non electa sepultura decedēdo debeant apud prædictam parochialem ecclesiā sepeliri. Et nunquid alibi sepultura electa, vel apud cathedralem ecclesiam sepulti, dictæ parochiali ecclesiæ ex eorū funeribus debeatur canonica portio, prout debebatur olim de suis parochianis qui ibidem habitabant. Et videtur dicendum ad primam quæstionem, quòd debet responderi, quòd non: quia isti non sunt veri parochiani dictæ ecclesiæ parochialis, nec ibi tan-
b quam parochiani [b] veri morantur, quinimo tanquam residentes, & residere volentes in dicta ecclesia cathedrali, & non vt audiant ibi diuina, sed potius vt in dicta ecclesia cathedra-
1 li diuina officia celebrent, nec enim † omninò hospitans in parochia est parochianus, sed qui domicilium ibi habet, seu censeatur habere. Item canonica portio debetur ex labore impenso circa parochianos de sepulturis, c. 1. &
c circa istos ex causa prædicta non laborat, [c] ergo, &c. Nonum enim videtur quòd prædicti, qui pars corporis sunt episcopi. de ijs, quæ fi. a præla. noui. & cap. quanto, & curam habent suæ parochiæ dicerentur parochiani alterius. In contrarium videtur, quòd debeant sepeliri apud parochialem ecclesiam non electa sepul-
d tura, [d] quia ex quo ibi continuò habitant, & habent domicilium nil obstat quin iuris parochialis debeant censeri, nec est contrarium huic quòd celebrent alibi officia, & non audiant diuina in parochiali, & nō laboret presbyter parochialis circa eos, quia per eum non
e stat. [e] Hinc est, quòd ab illo parochiano exigetur quarta, qui nunquam visitauit ecclesiam, vel de nouo venerat morte præuentus non visitauit ecclesiam, ut no. Fed. de Senis in opere
f suo. 355. [f] & procedit hoc magis in clericis
2 non curatis, hoc † dico quia curati videntur habere domicilium apud eorum ecclesiam, licet alibi habitent per ea, quæ notat Archid. & Ioan. And. post cum de rescrip. statutum, §. cū vero. lib. 6. super glo. quia domicilium in nouel. sed etiam in curatis, hoc idem videtur dicendū si in alterius parochia habitat, quia domicilium quo ad ius parochiale intelligimus, non quo ad iuris fictionem, vnde si Senen. habet ecclesiam Perusij cum Senis continuè habitat, ecclesia suæ habitationis erit ecclesia parochialis, licet malè fecerit, residentiam non faciens in sua ecclesia, ita no. Feder. de Sen. in opere suo, 257. ante fi. &c. Ad secundam quæstionem videtur per rationes supra allegatas in alio articulo, quia nō sunt parochiani. Nec prodest dicere, quòd ibi soliti erant habitare christiani parochiani. ex quorum funeribus percipiebatur portio canonica: quia isti non sunt iudæi de quibus loquitur, cap. quanto, de
g iud. [g] & hoc uidetur probari apertè in decre. quanto; esse speciale in iudæis, ergo in alijs secus. In contrarium uidetur quòd dicta ecclesia parochialis debet percipere canonicā portionē, sicut percipiebat ex antiquis parochianis per dictam decret. quanto. de vsu. & per
h eius rationem quam Hostien. ibi [h] intellexit planè prout verbum sonat, scilicet quod habeatur æstimatio prouentuum, qui prouenire solebant ecclesiæ de decimis personalibus, & oblationibus, cum Christiani domos habitabant; alias posset tota parochia occupari, quod sentiendum non est, sed ecclesiæ subueniendū est, cum ex hac causa subtrahatur priuilegiū
3 religionis, de decimis suggestum. † Facit ad hoc quia priuilegium de noualibus decimis non soluendis non extenditur ad aliud nouale cuius decima parochiali ecclesiæ subtrahi non potest absque graui detrimento extra de verborum significatione, quid per nouale in fi. immo eo casu ubi grauatur, & læditur ecclesia definit esse nouale, eodem modo dicti Canonici, cum tanto detrimento dictæ parochialis ecclesiæ non possunt sine decimarum solu-
4 tione dictas domos occupare. Seruent † ergo ecclesiam indemnem, quia non debet locupletari, &c. & non est spoliandum unum altare, vt reliquum vestiatur, vt notatur de præbendis. tuæ, cum si. Has allegationes transmisi ego Lapus de Castiglionchio ad Dominum Ioannem Calde. Bonon. qui respondit, vt sequitur, videlicet super secundis duabus quæstionibus. Respondeo, & dico, quòd cum ca-
i thedralis [i] ecclesia loci, sit non solum generalis, sed etiam immediata parochialis ecclesia totius ciuitatis, & diœcesis, & ponderato, quod ponitur, quòd prædicti de quibus quæritur sunt Canonici, Capellani, & Clerici ipsius ec

clesiæ

clesiæ cathedralis, & quòd in ipsa ecclesia audiunt, k siue dicunt diuina, & percipiunt sacramenta ecclesiastica: si non electa sepultura decedunt, debent apud ipsam cathedralem ecclesiam sepeliri; & per hoc sequitur, quòd si apud tertiam ecclesiam eligant sepulturam, quòd parochialis ecclesia in qua primo Christiani alibi habitabant, nullam propter hoc debet habere canonicam portionem. Nec ob. cap. quanto, quia non loquitur nec habet locum vbi transeuntes ad habitandum in parochiali ecclesia sunt, & remanent astricti alteri parochiali ecclesiæ; sicut est in casu in quo alteri ecclesiæ, tanquam propriæ parochiali sunt proculdubio obligati. Planum est enim quòd de iudæis hic non posset dici, vnde illa decretalis facit, & optimè posset induci ad contrarium. Item id quod dicitur de noualibus, &c. sophisticè inducitur, cum non priuilegium, sed ius commune facit pro pro ecclesia cathedrali. scriptũ per me Io. Cal.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Memoria non existit.] *Hoc solum sufficeret pro titulo, seu priuilegio, c. 1. vbi omnes. de rescrip. lib. 6. Paris. conf. 27. nu. 33. & seq. lib. 1. Mar. Sozzi. iun. conf. 76. cum diebus, post num. 94. lib. 1.*

b ¶ Parochiani.] *Vide c. fi. & ibi Abb. de paro. Host. in sum. eo. §. quis intelligatur parochianus, nu. 7. & Pet. de Vbal. in trac. de can. paro. c. 7. nu. 2. vers. ex ijs ergo.*

c ¶ Non laborat.] *Generaliter dicimus, quod prælatus, qui nõ administrat spiritualia temporalia exigere non possit, c. fi. vbi Abb. in 3. no. de paro. Fed. de Sen. conf. 154. q. subsequens, post nu. 5. vers. sed certum est, infra a leg. 67. quædam, num. 8. Pet. de Perus. in dicto tracta. de cano. paro cap. 7. num. 2. & Fely. in c. veniens. 1. ante num. 4. de testi.*

d ¶ Non electa sepultura.] *C. is cui, de sepu t. lib. 6. per hunc supra allegat. 60. quædam, num. 2. & ibi aliqua addo in uersicu. ecclesia.*

e ¶ Non stat.] *Idem voluit Feder. de Sen. conf. 253, quidam puer, colum. penul. uers. solutio decimæ.*

f ¶ In opere suo. 356] *Puto quòd adducere voluerit, conf. 254. quæstio subsequens, vbi num. 5. versic. super falso, & post nu. 6. versicu. nunquid interim est parochianus istius secundæ parochiæ? vtique, cum verò &c. & alibi, & conf. præceden. vbi uult quòd eo ipso, quòd quis mutat parochiam, efficitur parochianus alterius, & alteri obligatus est, ad cap. 1. de sepult. & c. fin. de paroch.*

g ¶ Quanto de iudi.] *Lege tu, quanto. de vsur. prout etiã infra melius citatur. quòd cap. quanto facit ad rem nostram in fin. §. fin. & illum text. in hac materia allegat etiam Oldrad. consil. 91. incipien. venit in dubium.*

h ¶ Hostien. ibi.] *Qui mutauit sententiam, volens illum tex. intelligi debere simpliciter prout iacet, ac vltimum eius dictum sequuntur ibidem Ioan. Andr. Anchar. Card. & Abb. omnes super glo. fin. & limit. Anchar. dictum Hostien. procedere tantum quando parochianus, qui vendidit, vel locauit domum iudæo desinit esse parochianus, quo casu læderetur parochia si non posset agere contra iudæum, vide ibi latius per eundem Abba. & per glo. in cap. tua. 2. in uersic. prætextu, & per Abb. in ca. de terris, num. 6. de deci. Quo ad rationem Lapi hic ne ecclesia ledatur, ac quo ad decimas prædiales, quòd iudæi, & saraceni ad illas teneantur, vide Oldrad. præalleg. conf. 91. Ludo. Rom conf. 489. hæc D. Pet. Lamber. de iu. patro. lib. 1. par. 1. q. 7. art. 3. nu. 3. Mar. Man. conf. 188. cum aliàs, nu. 17. & Pet. Rebuff. Tracta. de decimis, quæst. 5. num. 11. & sequen. ubi Lap. hic refert, & sequitur.*

i ¶ Cathedralis.] *Ad c. officij, ubi Io. And. in princ. Abb. & alij de testa. & Petr. de Vbal. de cano. episco. c. 1. post num. 3. uer. fi. Item quia quilibet de diœcesi.*

K ¶ Audiunt] *Plus considerat, quòd quis audiat diuina, & percipiat sacramenta, quam quod habitet in parochia, c. cum quis,*

N de se-

de sepul. lib.6. Pet. de Vbal. de cano.paro. cap.7.num.11. uers.sed incidenter.

SVMMARIVM.

1 *Actore agente rei vend. si reus negat se possidere, & actor hoc probat, an ex quo reus debet priuari dominio illius rei requiratur litis contestatio.*

ALLEGATIO LXIII.

1 Agebam † rei vẽdicatione super fundo, reus interrogatus negauit se possidere, actor probat contrariũ, quid erit? Respondeo debuit fundus auferri ab ipso reo possessore, & dari ipsi actori, quamuis non probet rem suam esse, ff. de rei
a vend. l. vlt. [a] & no. glo. fin. in c. pen. [b] de iura-
b calum. Sed dominus Iac. Butr. in l. si rem, ff. de rei vend. quærit quid si reus sit conuictus de mendacio, non vult quòd transferatur possessio; sed dicit se statim velle probare de dominio, quia hodie constat, hodie agatur, glo. dicit, quòd potest, & bene, quia est quasi possessorium adipiscendæ de quo plenè per Bar. in l. si idem. de iudic. Sed quærit ipse Dominus Iac. quomodo fiet translatio; credo, quòd per condictionem ex. l. & dicam. petij rem à Titio, & ipse negauit se possidere, & conuictus est de mendacio; quare peto possessionẽ ad me transferri, vel ad hoc imploro officiũ iudicis, nam ex eadem instantia hæc non fiũt, quia hæc causa non fuit proposita; quia primo petebam, quia dominus: nunc quia aduersarius est mendax; de qua habes plenè in Au-
c then. de trien. & se. §. illud quoque, [c] te. undũ ipsum Iacobum. Dominus Bar. de Saxoferrato in d. l. quærit quo iure fiet ista translatio possessionis, & refert glo. dicere in d. l. quòd officio iudicis, vel condictione ex ipsa lege; ipse tenet quòd per officium iudicis. Sed quærit nunquid libellus dari debeat, & lis contestari; allegat pro, & contra: tenet quòd officio
d iudicis sine libello, & litis contestatione, [d] quia fit in pœnam mendacij.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ L. vlt.] *Vide supra alleg. 55. quidam coram, post num. 2. & quæ ibi addo in uers. in l in rem, vide etiam latè per Ias. in §. omnium. instit. de act. uers. unum etiam, num. 86. cum pluribus seq. in l. sicut, §. fi. num. 4. ff. de re iudi. & in l. quod te, post num. 30. uers. eodem modo conuenimus actione reali, & ante, & post ponit alios casus in quibus propter callidam, seu calumniosam negationem, seu propter mendacium perduntur diuersa beneficia, seu priuilegia, quæ alias competebant, idem etiam voluerunt Ludo. Rom. cons. 59. ad discutiendam, num. 9. uers. quo ad ultimum, & cons. 70. uisis, nume. 4. Dominus meus, in c. cæterum, post num. 19. de iudi. & Hyppol. de Marsil. super rubr. ff. de fideius. quæst 46.*

b ¶ In c. penult.] *Vbi omnino vide Abb. num. 18. uers. secundo dicit glo. & Apostil. ibi posita in uersi. auferendæ remittit se ad Lap. hic, uide etiam Rom. supra adductum consil. 59 num. 9. & seq.*

c ¶ Illud quoque.] *Vbi glo. magna in uer. & lege. in fi. quam ibi magni facit Ang. & illam pro singu. adducit Bal. in l. fi. num. 9. vers. & adde officium, C. de exe. rei iudi. & Franc. Cremen. singu. 125. si post litem.*

d ¶ Sine libello & litis contestatione.] *Idem uoluerunt Ang. in § omnium, ante num. 9. ubi adducit præalleg. glo. in § illud, de trien. & semis. quam dicit esse meliorem in iure, & Ias. nu 89. uer. aduerte, ubi quòd restitutio fiet sine libello, sine litis contestatione, & sine iuramento calumniæ, in Inst. de actio. idem etiam uoluit Marian. Sozzi. in c. 1. num. 75. de libel. obla. & in c. quoniam frequenter, num. 64. in 73. fallen ut lit. non cont. & vtrobiq; citat, et sequitur Lap. hic.*

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia an possit agere vti possidetis corã iudice ecclesiastico pro molestia, quam sibi dicit inferri per laicum per violentiam.*

2 *Probationes extra causam sunt impertinentes.*

nentes, & ideo is potest proponere quod debet probare.

3 *Iudex ecclesiasticus potest de qualibet fraude contra ecclesiam commissa cognoscere.*

4 *Bona ecclesiarum detinentes, aut fraudulenter solutionem impedientes excommunicantur.*

5 *Libello sufficienter molestiam narrante, an reus cogatur respondere, non obstante, quod asserat in ea parte libellum obscurum.*

ALLEGATIO LXIIII.

1 NVnquid† ecclesia a possit agere vti
a possidetis pro molestia, quam dicit sibi inferri per laicum, per violentiam coram ecclesiastico iudice? Respondeo quòd sic, per capitulum conquestus de fo. comp. vbi est expressum, & ibi notat Innoc. nunquid certa causa, vel qualita-
b te b expressa in libello, pro qua potest adiri iudex ecclesiasticus, & non alius debeat ante litis contestationem de dicta causa, vel qualitate cognosci. Respondeo quòd non per notata per Inn. in c. cum sit generale, & per D. Bar
c tolum c iu l. ex quacunque, ff. si quis in ius vocatus non ierit, vel si debeat cognosci, an reo neganti incumbat probatio, vt scribit Franciscus de Aretio, in d. l. ex quacunque. Nunquid posito quod possit agi vti possidetis pro molestia coram ecclesiastico; possit ecclesia deducere titulum & petere declarari ipsum titulum iustum non obstante, quòd reus neget titulū. Respondeo ꝙ sic, per decr. licet. de probatio.
2 nam quod debeo † probare, possum proponere, quia probationes extra causam sunt impertinentes, si proponere possum, & probare, ergo iudex cognoscere debet, quia probatio fit iudici, sed si potest cognoscere, ergo & pronunciare, quia de qua re, &c. vt in decretali prima. de ordi. cogni. vbi glo. Nunquid ecclesia possit pro fraude, quam asserit sibi factam à laico in eo, ꝙ asserit ipsa ecclesia ipsum laicum ad petitionem prælati sui de pecunia ecclesiæ emisse fundum pro fraudanda ecclesia, adire iudicem ecclesiasticum, & petere declarari prædicta vera, & fundum spectare ad ecclesiam, & instrumentum dictæ illicitæ emptionis incidi. vel recognosci pro ecclesia, nō obstante, quòd reus neget fundum fore eccle-
3 siæ. † Respondeo quòd sic, quia de qualibet fraude contra ecclesiam commissa cognoscit ecclesiasticus iudex, secundum Innoc. in c. cū
d sit generale, d de foro compet. & maximè per ista per cap. apostolicos. 12. q. 2. ibi.
4 Item quæ ecclesiæ sunt, & non redierunt, † incidendo cartam venditionis, vel emptionis, fit anathema idest fiat, secundum Archid. excommunicatio enim adijcitur actui, qui fit de iurisdictione ecclesiæ, & non aliter 30. distin. c. si qua mulier. & c. quicunque. eadem distin. & no. Ioan. And. in quæstione proposita super regula ea, quæ fiunt in argum. primæ partis, & si hoc possum principaliter fortius per exceptionem, vt in regula iuris cui damus. Sed quicquid excipitur potest peti per iudicem declarari, & habet etiam communis practica, nō enim deducuntur in iudicio, vt non declarentur. Vnde quia in casu nostro, ꝙ fundus fuit emptus de pecunia ecclesiæ, & ob hoc incidi instrumentum venditionis proponitur, optimè possunt peti omnia prędicta declarari, nec obstat negare ꝙ fundus sit ecclesiæ, quia qualitates expressæ in libello de quibus ecclesiasticus iudex cognoscit, inferunt contrarium, & ideo de illis cognoscendum est potius, ergo negare debet qualitates.
5 Nunquid si in libello † sit dicta molestia adeo sufficienter descripta reus cogatur respondere libello non obstante quòd asserat in ea parte libellum obscurum. Respōdeo, quòd sic: quia proponit se actor possidere, & continuè molestari: ista sunt certa; immo dico, ꝙ ex quo propono molestiam, quæ sonat in vitiū, & culpam, quòd certus debet esse reus, an hæc fecerit; sola contradictio quam facit reus in iudicio probat molestiam, & sufficit ad condemnandum, ut no. Spec. de peti. & act. §. superest. vers. sed quæro. arg. ff. de rei vendic. is qui. ff. si vsufr. pe. l. fi. & Bar. in l. si prius, ff. de noui ope
e ris nunc. in sexta oppo. e vbi idem tenet. & per D. meum Ioan. Cal. in decr. mand. de rescript. ubi idem tenet: ita & fortius debet sufficere ad certificandum reū, hoc ipso debet scire se molestare, quia se in iudicio opponit. Si enim nollet, cederet liti, & se, & actorem in omnibus sumptibus non vexaret: eo enim ipso quòd se parat ad litigandum, videtur inficiare actorē verum possessorem, & se uelle ostēdere, quòd nō iustè possidet, quòd ipso iure cadat a pos-

sessione. Vnde si in processu nō probet de suo iure, & actor probat possessionem satis remanet probata molestia contradictionis, verum etiam ex violenta præsumptione, quæ oritur de præterita & proposita molestia, quę oritur ex eo, quod assumpsit pertinaciam litigandi, & non probauit; de iure suo, & de iusta possessione apparebit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Nunquid ecclesia.] *In hac materia habemus al'eg. supra 59. prælatus, infra proximam, & 72. in quæstione.*

b ¶ Qualitate] *Regulare est, vt qualitas expressa in rescripto, vel libello, ante omnia probari debeat latè Fely. in c. licet causam, num. 40. de probat. & Paris. sequens Lap. hic consl. 94. beneficium litigiosum, nume. 14. volum. 4.*

c ¶ D. Bar.] *Ac Fulgo. & Alex. & Pau. Castren. in l. penult. §. quoties, circ. princ. & postea, nu. 5. versic. item quæro in libello. ff. de iurisd. om. iudi. & per And. Tiraquel. de Vt. Retra. tit. 1. § 8. glo. 5. post num. 17. vbi etiam Lap. hic citat.*

d ¶ C. cum sit generale.] *Vbi uideatur ēt Mar. Sozzi. post num. 18. in 11. fallent. vers. tertio colligit, qui hanc alleg. citat; & sequitur subdens quod Doct. etiam sequuntur, & postea vers. & ad hanc materiam.*

e ¶ In 6 oppo.] *Dic tu in 5. oppo. & Bart. ibi, & Lap. hic sequuntur Mil. in Reper. in versic. turbatio qualiter fieri dicatur, & Alex. consi. 52. viso, colum. 2. num. 5. lib. 2. idem Alex. cons. 73. uidetur prima consideratione, in princ. lib. 3. quod consi. allegare voluit Ias. in alleg. hu, l. si prius, vbi subdit Bart. & Lap. non loqui in terminis ipsius Alex. & Afflict. Dec. Neap 394. ecclesia, num. 8. Ang in §. æque, post num. 10. uers. addas singulariter, instit de actio. & Lap. hic citare voluit Ias. in d. §. æquè, ante num. 92. uer. subdit tamen, Bartho. etiam sequuntur Cardin in alleg. hic, c. mandatum, post num. 9. quæst. 35. Ruyn. consi. 106. in hac num. 21. vol. 5. D. meus, cons. 695 pro resolutione post nu. 12. vide etiam Paris. consi. 126. nullitas, num 8. qui citat, & sequitur Bar. ubi supra, & Lap. hic, uol. 4. De molestia, & turbatione, & similibus latè tracto super 5. commis. iactationum & molesta.*

S V M M A R I V M.

1 *Laicus impediens quominus clericus possit pacificè possidere fundum eccles. debitum, an possit coram iudice ecclesiastico conueniri.*

2 *Decretalis cum sit, an habeat locum in molestante aut turbante possessionem ecclesiæ.*

3 *Inuasor dicitur, qui uiolenter alterius possessionem ingreditur.*

4 *Turbare per vim possessorem in sua possessione est species oppressionis.*

5 *Inuasores rerum ecclesiæ, & clericorum dicuntur sacrilegi.*

6 *Agens vti possidetis pro quacunque iniuria illata, an dicatur agere contra sacrilegum.*

7 *Titulum habens iustiorem semper obtinet in iudicio.*

8 *Negare proprietatem, vbi agitur principaliter de possessione non releuat.*

6 *Negare titulum ubi agitur de possessione non prodest.*

10 *Sacrilegium cōmitti dicitur tribus modis.*

ALLEGATIO LXV.

a 1 Proponit [a] clericus in libello corā iudice ecclesiastico contra laicū, quòd ipse laicus turbat, & molestat ipsum clericum, & ecclesiam suam in possessione cuiusdam fundi ecclesiæ, per vim, & violentiam, & impedit quominus possit pacificè possidere; dicitur quòd iudex ecclesiasticus non habet iurisdictionem procedendi contra dictum laicum super dicta petitione, de foro compet. si clericus, & c. cum sit generale, in princip. eodem titu. 11. q. 1. experientiæ, & de iurisdictione omnium iudicum

cum extra territorium, cum si. Replicatur quòd immo habet iurisdictionem isto casu, quia fauore ecclesiæ est hoc introductum, vt malefactores suos venerabilium locorum Doctores possint sub quo maluerint iudice conuenire, vt in dicta decretali cum sit generale, de foro competen. At in casu nostro dictus laicus proponitur malefactor ecclesiæ, quia per vim, & violentiam proponitur turbare ecclesiam in sua possessione, ergo. &c.

2 † Triplicatur, quòd decret. cum sit generale præalleg. de foro competen. non habet locum in dicto casu, quia illa loquitur in inuasoribus, & raptoribus rerum ecclesiasticarum, qui sunt sacrilegi. & ratione sacrilegij conueniuntur coram ecclesiastico iudice, sed molestare, aut turbare possessionem non est inuadere, vel rapere, vnde glos. in d. cap. cum sit generale, de foro compet. præallegata exponit malefactores, idest inuasores, respondet, quòd decret. cum sit generale habet locum in d dicto casu, vbi proponitur impedimentum

b possessionis cum violentia, [b] & hoc probat text. qui dicit malefactores, quod est verbum

3 latissimum. † Item quis per violentiam turbat in possessione quando accedit ad possessionem violenter, certè inuasor dici potest; quia inuasio verificatur de solo accessu, vel ingressu, quia non requiritur continuatio, quia vna hora esse in fundo alicuius contra voluntatem domini fuit inuasor pro eo tempore. Item impedire per violentiam possessorem quominus possit pacificè possidere potest includere, quòd non permittit vuas, vel fructus colligere, vel quòd ipse colligit de facto, & sic raptor esset. Vnde Innocen. in d. cap. si cle-

c ricus, dicit quod de qualibet oppressione [c] cognoscit ecclesiasticus iudex. allegat. 16. quæst. prima, cap. in canonibus, & 24. q. 3. si quis de

4 potentibus. † Sed nulli dubium, quòd turbare per vim possessorem in sua possessione est alicuius oppressionis species, ergo &c. Item non solum inuasores rerum ecclesiasticarũ dicuntur homicidæ, & sacrilegi, verum etiam fraudatores eadem causa, & q. non liceat ignorare. Item vexatores eadem causa, & q. prædi-

5 cta. † Item inuasores rerum ecclesiæ, & clericorũ dicuntur sacrilegi. 2. q. in primis, vers. si quis in hoc genus. Item consentientes alienationi rei ecclesiasticæ dicuntur sacrilegi. 17. quæst. 4. omnes ecclesiæ. Vnde per dictum, ca. cum sit generale, potest agi per clericos contra laicum coram iudice ecclesiastico vti possidetis, vt in casu prædicto agitur; hoc probatur expressè in cap. conquestus, de foro comp. vbi ecclesia proponit se possidere, & nhilominus per violentiam suam possessionem vsurpari, & hoc aduertens ibi Innoc. super verbo violentiam dicit notandum, quòd non proponitur ecclesia spoliata, quia tunc non diceret se esse in possessione. Expone igitur secundum eum quòd damna aliquando faciebant hominibus vasallis ecclesiæ, & hoc secundum eum innuit finis decre. super versic. conquestus supra allegata damnis & secundum hoc secundum eum intendebat vti possidetis, ex quo hoc ponit in libello scilicet de violentia per consequens de sacrilegio. & sic secundum eum debet tractari tunc quæstio coram ecclesiastico iudice, ergo apertè probauit dicta decre. conquestus, & ita intelligit eam Innoc. vt supra retuli, quòd agens vti possidetis pro molestatione facta per violentiam est sacrilegus, [d] & d quòd ecclesia cognoscit cõtra laicum: hoc clarius dicit Ioan. Andr. post ipsum Innocent. in

6 d. c. conquestus, † qui dicit si agitur vti possidetis pro quacũque iniuria illata dicitur agi contra sacrilegum, & cognoscit ecclesia, & sic libellus de quo quæritur rectè fundatus, & formatus est in d. c. conquestus, de fo. compet. Item prædictus clericus in dicto libello contra dictum laicum proponit molestiã sibi inferri prætextu cuiusdam instrumenti in quo ait, quòd ipse laicus dictum fundum emit à Sempronio, & subditur, ꝙ ipsum instrumentum est simulatũ, & minus licitum, ex eo, quia ipse fundus fuit emptus per ipsum laicum de

e pecunia [e] dictæ ecclesiæ & cũ debuisset cantare in ecclesia, ipse laicus fraudulenter fecit in se cantare, & petit idem clericus dictum laicum arceri a dicta molestia, & sibi super dicto instrumento, & bonis silentium imponi, & cogi ad incidendum dictum instrumentũ, & declarari dictum fundum actione prædicta spectare ad dictam ecclesiam: laicus citatus negat dictum fundum ecclesiasticum, & declinat forũ. Replicatur quòd debet respondere, quia agitur vti possidetis contra molestantem, quod potest ecclesia contra laicum in foro ecclesiastico, vt dicta decret. conquestus, de fo. comp. & supra dixi. Item facit de fraude adhibita ecclesiæ, ꝙ potest secundum notata per Inn. in decr. cum sit generale, de fo. comp. Itẽ exprimit spẽm fraudis, quia emit de pecu-

nia ecclesiæ,& sic quòd erat ecclesiæ, & in ipsam cantare debebat, facit in se cantare & hoc petit declarari: & ideo non principaliter agit rei vendicatione, seu ad declarationem dominij; sed petit hoc ad denudandam fraudem, cuius prætextu molestatur, quia de ea re pronunciare potest iudex de qua cognoscit, de ordine cognitionum, c.1. & ibi gloss. Sed nulli dubium, quòd hic habet iudex cognoscere, an fuerat emptus fundus de bonis ecclesiæ, quia molestia est iniqua: vnde ex quo agēs vti pos-
7 sidetis potest deducere titulum, † quia is ob-
f tinet, f qui iustiorem titulum habet: ergo, & iudex cognoscere: & si cognoscere, ergo & pronunciare: nec ab hac cognitione excluderetur iudex ecclesiasticus, quia negētur bona ecclesiæ: ratio, quia talis negatio non potest facere quin iudex de dicta molestia, & fraude cognoscat,& si cognoscit potest pronunciare, & talis negatio potest forsan prodesse quādo principaliter ageret ecclesia rei vendicatione, vel ad declarandum dictum dominium, ita loquuntur notata in c.si clericus. de foro comp.
8 Sed † negare proprietatem vbi ago principaliter de possessione non releuat: immo plus dico, quòd dicta negatio etiam si principaliter agerem rei vendicatione non est necessaria,& non operatur: nam esto quòd non neget reus laicus bona esse ecclesiæ, sed simpliciter dice-
g ret nō sunt tuæ iurisdictionis g sufficeret agendo rei vēdicatione, in qua nullo speciali iuuatur ecclesia secundum no. per Innocent. in ca. cum sit generale, immo forte plus secundum prædicta quòd cessante fraude, violentia, & oppressione, si constaret bona esse ecclesiæ, & quod ad laicum bona fide deuenerunt, tamen ex quo agitur simpliciter rei vendicatione nō cognosceret ecclesia ratione prædicta. Negare igitur bona ecclesiæ, vbi ageretur rei vendicatione non est opus: quia & si constaret res esse ecclesiæ ex quo simplici rei vendicatione agitur, non cogit iudex ecclesiasticus laicum
9 restituere, sed secularis.† Item negare titulum quando agitur de possessione nō prodest, quia & si deducatur titulus hoc non principaliter, sed prout petitur, nam interdicto vti possidetis quædam licent accessoriè, quæ principaliter non licerent: vnde licet iudex ecclesiasticus non cognoscat principaliter de dote, cognoscit tamen accessoriè cum simul cum matrimonio tractetur de dote post diuortium restituenda c. de prudentia. de donat. int. vir. & vx. & ad hoc iura ibi allegata in glo. 2. Item est aduertendum, quòd largo modo loquimur de sacrilegio in d.c.cum sit generale,& c. con-
10 questus, de fo.compet.† Nam propriè dicitur committi sacrilegium tribus modis: puta cum sacrum de sacro: vel sacrum de non sacro; vel non sacrum de sacro aufertur. 17. q.4. c. quisque,& gl.ordinaria eadem causa, & quæstione.sacrilegiū. Sed obstat, quòd inuadens fundum ecclesiæ nec sacrum de sacro, nec non sacrum de sacro aufert, vnde patet quòd largè loquitur de sacrilegio in d.c.conquestus,& in
h c.cum sit generale, de foro compet.[h] vnde nimirum si turbans possessionem ecclesiæ per violentiam dicatur sacrilegus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Proponit.] *Eadem quæ hic tractantur in proxima præceden. alleg. & in alijs quas ibi in 1. Apostil. citaui.*

b ¶ Cum violentia.] *Lap. hic citant, & sequuntur Marian. Sozzi. in alleg. c. cum sit, post num. 18. versic. tertio colligit, & Fely. colum. 2. uers. modo dutem.*

c ¶ De qualibet oppresione.] *Hoc dictū Lapi pro no. refert, & sequitur Abba. in d c. cum sit, num. 7.*

d ¶ Sacrilegus.] *Ratione sacrilegij iudex ecclesiasticus contra laicum procedit prout alleg. hic, c. conquestus, & ibi per Maria. Sozzi. in 6. no. num. 6. & per alios, & per eundem, & Abba. ante num. 7. & alios in d. c. cum sit.*

e ¶ De pecunia.] *Illud etiam sacrilegium dici potest, c. inquirendum vbi etiam Abb. num. 4. de pecu. clerico. & hoc dictum Lapi refert, & sequitur Abb. in præalleg. c. cum sit, num. 8. vers. ex hoc infertur. de fo. comp.*

f ¶ Is obtinet] *Prout in l. si duo, in princ. ff. vti possi. & supra alleg. 50. sunt, & alijs, num. 2.*

g ¶ Non sunt tuæ iurisdictionis.] *scilicet bona super quibus conuenitur, vel forsan melius. Non sum tuae iurisdictionis, scilicet ego laicus, & hunc puto notare, & limitare ex*

re ex mente Lapi hic, & in quibusdam alijs alleg. Anto. de But. in c. si clericus, de foro compet. Abb. in c. cum sit, post nu 9. uers. Item quod dixi de fraude, uolentes procedere tantum dicta Lapi hic, & alibi quòd ratione fraudis iudex ecclesiasticus cognoscere possit, quando agitur de fraude in ipso contractu, secus si in libello rei uendicationis concluderetur contra reum, quòd per fraudem, & dolum non vult restituere. Et licet Abb. ubi supra, & Aret. aliter concludere uideantur, opin. tamen Lapi, seu quæ ex eius dictis elicitur verior est, prout etiam uoluit contra Abb. And. Barbat. in additio. ad eundem Abb. vbi supra, in uer. ego dubito, ea præsertim ratione, quia illa fraus concludit iurisdictionem, per quam quis dicitur malefactor ecclesiæ. Mar. verò Sozzi. vbi supra quærens defendere opi. Aret. præceptoris sui distinguit, vt ibi, absque tamen alia distinctione opin. Barba. & aliorum pro Lapo, & contra Abb. uerissima redditur.

h ¶ De fo compe.] *Et in ca. inquirendum, iun. gl. declarat, quòd largè sacrilegium ibi sumitur. de pecu. cleric. Vide omnino Inno. in cap cum pro sua, vbi pulchrè docet quando largè, & quot modis sacrilegium committatur, seu accipiatur.*

SVMMARIVM.

1 *Parochiani non ualentes commode accedere ad ecclesiam parochialem qualiter & quibus medijs prouidere debeant.*

2 *Episcopus qualiter prouidere debeat parochianis commodè ad suam parochiam accedere non valentibus.*

3 *Parochianis ad ecclesiam parochialem commodè uenire non ualentibus, an possit episcopus inuito rectore talis ecclesiæ aliam ecclesiam ordinare.*

4 *Antiqua ecclesia an propter ædificationẽ nouæ perdere debeat solitas decimas.*

5 *Nõie oblationũ, an intelligantur decimæ.*

6 *Rectorem manualem ecclesiæ sitæ in parochia alterius præsentare cuius sit.*

7 *Decimæ an possint denegari rectori ecclesiæ, vbi parochianis de prouisione spiritualium exigentibus recusat prouidere,*

8 *Rectore ecclesiæ parochialis administrationem diuinorum parochianis denegante decimasque ab eis exigente, an ab ipsis possit obijci exceptio spoliationis diuinorum ipsis parochianis debitorum.*

9 *Excommunicatus conuentus super eo super quo est excommunicatus iniuste, an possit obijcere se nõ teneri respondere donec ei restituatur communio hominum.*

ALLEGATIO LXVI.

QVoddam monasterium monialiũ ordinis S. Benedicti opulentum, & in suis facultatibus abundans, positum erat extra ciuitatem Florentiam cui nomen erat monasterium, S. Ambrosij, & habebat latam parochiam. Contigit ꝙ ipsa ciuitas Florentina vsque adeo diuino munere pullulauit, & antiquum circulum sui ambitus ampliauit, & veteribus mœnibus solo æquatis noua contraxit mœnia, [a] & nouũ, & ampliorem circulum, & ambitum formauit, infra quæ noua mœnia præter solitum inclusit dictum monasterium, & certam partem ipsius parochiæ, certam aliam ipsius parochiæ partem magis remotam ab extra dimittens, ac demum pars ipsius parochiæ, quæ vt præfertur inclusa remansit repleta fuit domibus, & habitationibus ciuium dictæ ciuitatis Florentinæ: & vsque adeo ibidem excreuerunt habitantes, vt sic factus sit maximus numerus parochianorum audiẽtium in dicto monasterio diuina officia, & capellano, cum ministro deputatis per abbatissam, & moniales dicti monasterij recipiunt ecclesiastica sacramẽta; quorum occasionibus parochiani, qui ab extra remãserunt, vt iudęi famem, & sitim patiuntur, & sine maxima difficultate, & incõmodo sui, & rerum rusticarum diuina officia audire nequiuerunt, & recipere ecclesiastica sacramenta in dicta ciuitate Florentina, & sæpissimè patiuntur maxima pericula animarum; & maximè cum portæ dictæ ciuitatis Florentinæ sin-

gulis diebus ante noctis tenebras claudantur, & firmentur, & clauſæ, & firmatæ remaneant vſque ad claram lucem ſequentis diei, quo tempore nemini eſt poſſibile exire, vel intrare præfatam ciuitatem Florentiam; propter ꝙ per miniſtrum, ſeu capellanum dicti monaſterij non poteſt repentinis concurrentibus caſibus infirmitatis, vel mortis, & maximè parturientibus mulieribus opportunè ſuccurri, ſeu ſacramentorum ſuffragium præberi: nec etiam diurne propter diffuſam parochiam in dicta ciuitate Florentina poteſt idem miniſter prout expediret vacare curæ ipſorum parochianorum ab extra, & in remotis conſtitutorum; nec etiam ipſi parochiani extra conſtituti cum ſuis mulieribus, & familia ruſticis, & vilibus, & abiectis veſtib. induti diebus feſtiuis quibus maximè ſolent eccleſiam viſitare libenter, ſeu cum debita conſolatione venire poſſunt ad dictam ciuitatem Florentinam, & ſe in dicto monaſterio cũ parochianis ciuibus diuitibus, & pretioſis veſtibus ornatis immiſcere, ſed potius riſui, & deluſioni patent, propter diſparitatem conditionis fortunæ, & morum, ob quæ ſæpiſſimè retrahuntur ab audientia diuinorum officiorum. Quæritur quod remedium à iure proditur, vt ſatisfiat dictis parochianis ab extra conſtitutis, & animarum ſuarum, & corporum, & rerum ſuarum ſaltem opportunitatibus ſuccurratur. Dico quòd multiplex poteſt de iure adhiberi remedium, & primo poſſunt dicti parochiani adire epiſcopum ordinarij loci, & prædicta exponere, & petere, & etiam ſuum officium implorare, vt prædictis prouideat prout expedire cognouerit; & epiſcopus habita fide de prædictis, ſuum officium requiſitus impendet, & prouidebit prout expedire videbitur; in ſpiritualibus non
b requiritur ſolennitas libelli, [b] ſed ſimpliciter
c exponere, [c] & implorare officium ſuperioris, quòd prouideat, ſecundum ea, quæ ſcribit Ioan. Andr. poſt Hoſtien. in decretali. cum contingat, de offic. deleg. ſuper verſic. non ligatus, in nouella. vbi dicunt legum ſubtilitate non eſt vtendum in huiuſmodi ſpiritualibus in foro canonico, vnde ſecundum eos pro cedit iſta petitio. Conqueror de tali epiſcopo meo, qui me poſt talem appellationem læſit, iniuſtè excommunicauit, vnde peto ſuper hoc ex veſtro officio per uos prouideri pronunciando dictam ſentẽtiam nullam eſſe, vel me abſoluendo prout uobis uidebitur faciendum, & cętera. per iura allegata ibi per eos, idem in caſu noſtro, & eadem ratione procedit dicta petitio, & poſſet etiam petens in caſu noſtro defendere admodum ſecundũ quos deſideraret procedi ad remedium prædictorum, vt in proximo exemplo, & ſi excipiatur de generalitate libelli, vel contrarietate replicabitur de ſimplicitate canonica, & de iuſtitia veritatis, nam iſta pendent ex officio, vt patet. 12. quæſtione 3. ſi epiſcopus, & ſex capitulis ſequentibus. Et ideo Specu. in titu. de eccle. ædific. non formauit libellos in iſto caſu, vt in alijs, & quòd in huiuſmodi ſpiritualibus non ſit ſubtiliter procedendum, ſed de bona fide agendum, & animarum periculis occurrendum ſcribit Ioan. Andr. in capit. cum dilectus, de ord. cognit. ſuper gloſ. penult. Tales enim cauſæ non ex legis diſtinctione, ſed canonica æquitate debitum finem ſortiuntur
2 de iuramento calumniæ, capitulo. literas. †
Sed quæro quomodo prouidebit epiſcopus? Reſpondeo diuerſis modis ſecundum rerum, & perſonarum ſtatum, & conditionem. Nam ſi eccleſia maior, & parochialis prædicta habet in villa de qua quæritur aliquas obuentiones, & ſine eis eſt adeo potens, quòd poteſt commodè ſuſtentari, & reperitur aliquis qui velit fundare de nouo eccleſiam in dicta villa, & etiam addere dictis obuentionibus,
d quas matrix eccleſia [d] habet in dicta villa, tantum, quod omnia ſimul iuncta ſufficiant ad dotes dictæ eccleſiæ faciet epiſcopus erigi ... ſtam nouam eccleſiam in dicta villa, & ſibi aſſignabit dictas obuentiones, quas mater eccleſia habet in dicta uilla, cum dicto ſuffragio, & inſtituet in ipſa noua eccleſia rectorem de per ſe, qui gerat curam dictæ villæ, & habitantium in illa, & hoc probatur ad literam
e in decreta. ad audientiam. [e] de eccleſ. ædific.
f Sed quæro nunquid prædictæ cauſæ[f] ſint ſufficientes ad hoc faciendum? Reſpondeo quòd ſic, cum ſint plures, & maiores quam cauſæ, quæ mouerunt Papam in dicto capitulo ad audientiam, nam ibi pro cauſa fuit, quia tantum dubitabant parochiani, quòd tempore hyemali cum pluuiæ inundarent non poterant ſine maxima difficultate adire parochialem eccleſiam: in caſu vero noſtro allegantur, quam plures aliæ cauſæ, & maximè quia omni tempore nocturno propter portas ciuitatis Florentinæ, quę firmantur non poſſunt parochiani

ni adire ad ministrum ecclesiæ, nec ministor
ad eos, & sic habet impedimentum, causam
continuam: ergo in illo casu fortius quam in
illo, & sicut Papa iudicat, & alij iudicare te-
nentur, de re iudicata. in causis. Ita dicitur,
quòd ea ratio, quæ mouisset delegantem, mo-
uere debet delegatum, de rescript. super lite-
ris, & ista perinde se habent, ac si non posset
fieri. 22. quæstio. 2. facit. cap. fin. de dilationi-
bus. Et sic alibi dicitur, quòd ea, quæ fieri non
possunt sine licentia principis propter sui dif-
ficultatem reputantur impossibilia de iure,
g vt l. apud Iulianum, §. fin. g & ibi notatur, de
3 leg. 1. ff. Quæritur † ergo nunquid hic poterit
episcopus facere inuito rectore matricis ec-
clesiæ? Respondeo sic veris existentibus cau-
sis; quia tunc non haberet rector iustam cau-
sam contradicendi; & generaliter superior co-
gat inferiorem ad faciendum, & consentien-
h dum, h quæ debet; de iure patrona. nullus,
de except. cap. vlt. libro 6. & de renunciatio.
admonet, & etiam probatur hoc expresse in
capit. ad audientiam, de eccles. ædificijs, vt ibi
notat Ioan. Andr. super prima gloss. in nouel.
debet tamen requiri, & si requisitus non con-
sentiat superior faciet, vt not. glo. 99. distinct.
in cap. nullus. Quæro igitur an illi prouide-
bit de temporalibus matricis ecclesiæ? vide-
tur quod non ut dicto capit. ad audientiam,
ibi spirituales. secus de temporalibus. Vnde
secundum eum si matrix ecclesia haberet ibi
prædicta temporalia non dabuntur nouæ ec-
clesiæ. Sed Hostien. ibi dicit quòd si episco-
pus videat periculum imminere cum ipse sit
ordinator spiritualis, & temporalis præpo-
net spiritualia temporalibus, argumento. 12.
quæstio. 1. præcipimus. non obstante contra-
dictione rectoris, & multominus laicorum
de rebus eccles. non alien. c. fin. & hoc videtur
melius dictum quia cum tex. loquatur de ca-
su necessitatis, & in casu in quo matrix eccle-
sia est alias sine prouentibus talis villæ suffi-
ciens, æquum est, vt hoc fiat. Sed nunquid da-
i buntur decimæ i quas matrix ecclesia habet
in dicta villa? Respondeo gl. in d. c. ad audien-
tiam, tractat hoc, & arguit quòd non, per ca-
4 pitulum. quicúque, 16. q. 1. vbi dicitur, † quòd
propter ædificationem nouæ ecclesiæ antiquæ
ecclesiæ decimas perdere non debent. glo. sol-
uit hanc contrarietatem duobus modis, pri-
mo quòd papa hoc fecit de plenitudine pote-
statis scilicet quòd decimæ matricis ecclesiæ

concederentur nouæ capellæ. Secundo quòd
K Papa non intellexit de decimis prædialibus, k
quæ spectant ad parochialem ecclesiam, sed
de alijs oblationibus, & personalibus deci-
mis: argum. tamen in contrarium per capitu-
lum. si inter de uerb. signific. vbi dicit textus,
5 quòd † nomine oblationum l intelliguntur de
l cimæ. Veritas videtur, imminente necessita-
te, & subsistentibus causis veris, & sufficien-
tibus etiam decimæ possunt nouæ capellæ assi-
gnari, si alias prouideri non potest, & non so-
lum per Papam, sed etiam per episcopum.
Cum enim decimæ debeantur ratione sacra-
mentorum, & curæ. Si huiusmodi sacramen-
ta, & cura administrari, seu impendi non po-
test, quare prouideri nô poterit etiam per sub-
tractionem decimarum talis villæ, & per assi-
gnationem nouæ capellæ faciendam, non ap-
paret bona ratio, & dictum capitulum. qui-
cunque. 16. quæstione 2. & alia iura, quæ vi-
dentur contrarium dicere intelliguntur quan
do noua capella erigitur ad libitum, vel ex
aliqua deuotione. Item non loquuntur quan-
do nouæ capellæ assignatur certa pars paro-
m chiæ m quo casu accedunt decimæ illius par-
tis, sed loquuntur quando tota parochia re-
manet penes matricem ecclesiam secundum
ea, quæ plenius scribit Pau. Bonon. in clemen.
prima, de decimis, & videtur hoc expressum.
6 16. q. 1. §. autem. † Quæro quis præsentabit
n n rectorem ad dictam nouam capellam? Re-
spondeo textus in dicto capitulo, ad audien-
tiam, videtur dicere, quòd rector matricis ec-
clesiæ; subdit tamen cum canonico fundato-
rum assensu, idest illius qui fundauit dictam
nouam capellam. Innoc. ibi, & est ratio secun-
dum gloss. ibi quare ad dictum rectorem spe-
ctat præsentatio, quia in eius præiudicium
fundata est noua capella, vnde fit quasi hinc-
inde, secundum glo. quædam mutua compen-
satio, & hoc videtur placere glo. & etiam Ho-
stien. vel dicit glo. ꝙ ambo sunt patroni nouæ
capellæ, s. fundator, & rector matricis ecclesiæ,
quia de bonis vtriusque dotata est ecclesia, &
ambo præsentabunt ordinario rectorem, &
facit ad hoc 12. q. 2. in c. apostolicos, & quod
ibi notatur, & hoc importat tex. dum dicit ad
præsentandum rectorem ecclesiæ maioris cû
assensu fundatoris canonico, s. ꝙ etiam ipse
præsentet. Item dicit dicta glo. circa medium,
ꝙ posset intelligi, quòd talis fundator præsen-
taret rectori maioris ecclesiæ, & ille postea
ordi-

ordinario præſentabit. argum. 24. diſt. quando, huic ſolutioni eſt ſimile quod diſputando terminauit Do. Azo. de renun. de conſilio Domini mei. Ioan. Cald. patronus neglexit præſentare ad capellam plebano loci ad quem de p conſuetudine ſpectabat inſtitutio ad præſentationem patroni infra tempus iuris: quærebatur ad quem deuolueretur tale ius præſentandi pro ea vice, terminauit quòd non ad plebanum, cum ipſe actum iuſtum ad præſentatio- q nem patroni præſcripſit, & non actum ſupplendi negligentiam, & præſcriptio eſt ſtricti iuris, & quæ de actu ad actum nõ extenditur. de decimis. cum contingat, ſed deuoluetur tale ius ad epiſcopum, ad quem de iure communi ſpectabat inſtitutio, & qui habet ſupplere negligentiam clericorum, & laicorum in ſpiritualibus, de teſt. nos quidem, & ipſe epiſcopus præſentabit plebano, & plebanus inſtituet ne ſine culpa ius per eum præſcriptum auferatur ab eo. Quæro nunquid in caſu thematis præmiſſi poſſet epiſcopus aliter prouidere. Reſpondeo certe ſic: vt ſcilicet rector matricis eccleſiæ ſi eſt ad hoc potens fundet nouam capellam in dicta villa, & eam dote pro ſubſtentatione vnius rectoris ibidem deputandi, aſſignet, & conſtituat ipſam capellam manualem prædictæ matricis eccleſiæ, ita quòd ibidem rectorem ponat, & remoueat ad nutum, & liberam voluntatem, ita quòd ſit manualis dictæ matricis eccleſiæ de quibus manuali-
o bus[o] loquitur cle. vnica. de ſupplen. negligen. præla. & notatur de illis ſatis in decre. cum ſingula. de præben. lib. 6. in glo. 1. per Ioan. And. in nouel. & licet ipſa iura videantur loqui de manualibus regularium, tamen etiam ſeculares eccleſiæ poſſunt huiuſmodi beneficia obtinere de quo vide per Paulum Bono. in d. decretali vnica. de ſupplen. negligen. prælato. & per Ioan. Andr. poſt Innoc. qui clerici, vel monac. c. ſi. & de offic. ord. c. præſenti, lib. 6. & gl. ordinaria in decre. monachi. de ſta. mo. & facit eo. tit. cum ad monaſteriũ, §. tales, & Guil. de Monte Lau. in d. cle. vni. de ſupplen. negligen. præla. ſup ver. oportuerit. & vide quod notatur. de iura. calum. cap. 2. in nouella. ſuper verbo. viderit expedire. Sed quis illo caſu præſentabit rectorem ad talem manualem? certè 7 alio non dato de iure præſentabit rector maioris eccleſiæ, & epiſcopus confirmabit, niſi epiſcopus in fundatione eccleſiæ concederet, quòd ipſa maior eccleſia liberè poneret ibi rectorem quod eſſet æquum. Sed nunquid alio modo poſſet epiſcopus prouidere in caſu præmiſſi thematis? Reſpõdeo certè ſic, & melius, videlicet pro rectore maioris eccleſiæ, erigat nouam capellam P in dicta villa, quæ non ſit eccleſia de per ſe, vt in caſu dicti c. ad audientiam, de eccleſ. ædifi. nec ſit manualis, vt proximè dictum eſt: ſed ſit in proprietatem, & de menſa dictæ maioris eccleſiæ, & quæ ſint talia notat glo. ¶ in d. cle. vnica. de exceſ. præla. & Pau. Bononien. in cle. vnica. de reſcriptis, & tunc nõ inſtituetur ibi rector de per ſe: immo mittet nunc iſtum miniſtrum, nunc illum, qui nomine rectoris maioris eccleſiæ ibi diuina celebret, & hominibus dicti loci miniſtret eccleſiaſtica ſacramenta: & ibi pro occurrentibus caſibus continuè reſideat expenſis dictæ maioris eccleſiæ, & iſte miniſter non erit rector, ſed quaſi cuſtos temporalis vicarius, vt dicit gl. ad idem in dicta decre. cum ſingula. de præben. lib. 6. & iſtud non eſt nouum, ſed alias factum. Vnde monaſterium Sancti Salui prope Florentiam habens partem parochiæ in ciuitate, vt illam melius curare poſſet ædificauit eccleſiam Sancti Iacobi inter foueas, ſeu Bucas de Florentia in dicto loco in proprietatem, & de menſa dicti monaſterij, ad quam mittit nunc iſtum monachum, nunc illum ſine aliqua inſtitutione, & per illos facit diuina officia celebrari, & eccleſiaſtica, quæque ſacramenta miniſtrari opportuna. Ita quoque in caſu conuerſo præmiſſi thematis ſacere debet prædictum monaſterium Sancti Ambroſij, totum hoc enim eſt de cura animarum, ſeu de circunſtantijs curæ, & quando alicui certum quid committitur, vel mandatur, omnia intelliguntur ſibi cõmiſſa, & mandata ſine quibus tale commiſſum, & mandatum explicari non poteſt, de offic. deleg. c. præterea, & pro vt ſupra probatum eſt ea, quæ fieri poſſunt, ſed cum multa difficultate, vt in caſu præmiſſi thematis, & dicuntur fieri nõ poſſe, & impoſſibilia. ergo ipſum monaſterium, S. Ambroſij cui cura dictæ villæ commiſſa, & mandata eſt, debet pro prædictis, uel alijs ita curare, vt hoc commodè poſſit, alias, & merito dicetur animarum curam negligere contra mentem iuris. † Sed quæro pone veris exiſtentibus cauſis expreſſis in præmiſſo themate homines dictæ villæ ſæpè, & ſæpius requiſiuerunt rectorem maioris eclcſiæ præfatæ, vt eis per alterum dictorum modorum prouideret,

ac ille

ac ille recusauit hoc facere, propter quod ipsi denegauerunt decimas soluere; [r] ille trahit eos ad iudicium coram episcopo petens eos cogi ad solutionem dictarum decimarũ, nunquid poterunt dicti parochiani habitatores dictæ villæ reconuenire dictum rectorem, & petere, vt cogatur altero de prædictis modis sibi prouideri? videtur quòd sic, quia regula reconuentionis est generalis, seu prohibitoria idest datur semper nisi in casibus expresse prohibitis de mutui petitio. c. 1. & 2. cum materia sua, hic enim pro ecclesia, & contra ecclesiam agitur, & sic non obstabit decre. prima, de restit. spol. lib. 6. Item vtraque causa spiritualis est, vel annexa, seu tangens. de iudicijs. quanto. & eod. tit. dispendiosa in clemen. Audient ergo dicti parochiani super dicta reconuentione, & in vtraque causa procedetur, & vna sententia terminabitur, vt in prædictis iuribus, & maximè, quia magis faciliter potest terminari dicta quæstio parochianorum, quã quæstio decimalis matricis ecclesiæ. Nã quæstio parochianorum per simplicem, & vnicã inspectationem [s] iudicis accedentis ad villam apparebit veritas: nam apparebit monasteriũ in ciuitate inter mœnia altissima, & portas au steras cum vectibus ferreis ad claudendum, & contemplabitur notum esse, quòd firmantur, & firmatæ stant, vt superius est dictum. Item considerabit latitudinem parochiæ ab intra, incommoda rusticorum si ad ciuitatem habeant semper declinare pro diuinis officijs audiendis, & recipiendis ecclesiasticis sacramentis, contemplabitur etiam difficultates ministrorum dicti monasterij si intus, & extra tam remotè habeant recurrere parochiani. Sunt enim, [t] quædam quæ melius ostensione facta percipiuntur, quam ex locutione. de donationi. apostolicæ. & probatio ad oculum aliam vincit instituta de gradi. §. agnationis. 26. q. 1. nec aliquam. hinc est, quòd iuris dispositione multa subijciũtur oculis, de quibus plenè per Ioan. And. in principio arboris consanguinitatis lib. 6. Causa uero decimarum non expedietur faciliter, nam propter inspectionem non apparebit de collectis fructibus, vel colligendis, uel de solutione facta, vel non, nec qui fructus fuerint recollecti, nec an fuerit recollecta duplex in anno, vel simplex, quanto tempore inquilinus clerici prædia quibus petitur coluerit illa, vel non, vel alia, & multa quæ occurrunt in huiusmodi causis decimalibus. † Sed pone, [u] quod rector dictæ matricis eccle. dictis parochianis denegauerit, & deneget celebrationem diuinorum, & exhibitionem sacramentorum, seu cum difficultate, & incommoditate maxima hoc faciat: nunquid ipso rectore petente decimas à prædictis parochianis poterũt ipsi parochiani obijcere aduersus eum exceptionem spoliationis prædictorum diuinorum sacramentorum, & eũ repellere donec ille sibi restituat? Respondeo videretur forsan alicui quòd non, & posset moueri hac colorata ratione. Nam abbatissa, & monialis præfa. agunt, & petunt decimas prædictas nomine monasterij, & tanquã monasterio debitas: vnde si agerent non possunt repelli spoliationis exceptione per decr. 1. §. ad hoc, de restit. spol. lib. 6. [x] nec econuerso, vt ibi videlicet si ageretur pro rebus priuatis reus non posset actorem repellere per exceptionem spoliationis factæ per ipsum actorem: puta quia diceret ipsum actorẽ spoliasse ipsum reum rebus ecclesiæ, cuius ipse reus erit rector. Tunc enim agenti de priuatione obijceretur exceptio rerum ecclesiasticarum quod fieri non potest, vt in d. §. ad hoc in fin. Item nec in casu prædicto, cũ dicti parochiani excipiant de spoliatione facta de rebus priuatis ipsorum parochianorum speciali iure sibi debitis, videlicet de celebratione diuinorum officiorum, & exhibitione ecclesiasticorum sacramentorum eisdem debitis. contrarium est verum, & dico quòd dicta exceptio in casu præmissi thematis procedit, & repellere habet prædictam abbatissam, & moniales, capitulum, & conuentum prædicti monasterij, ad hoc decre. cum dilectus de ord. cogni. ubi abbas agens contra laicos super rebus ecclesiæ fuit repulsus exceptione facta per eũ de rebus priuatis ipsorum laicorum. Sed dicta duo iura [y] supra allegata videlicet decre. prima de restit. spol. libro sexto, & dicta decre. cum dilectus de ord. cogni. videntur sibi aduersari, & vnum firmat dictam ultimã conclusionem, & alia destruit. quid ergo dicetur? Solutio, dicta iura reducuntur ad concordiã multis modis, & secundum omnem modum concordiæ remanet firma dicta vltima conclusio scilicet quod in casu præmissi thematis dicta spoliationis except. procedat; & concordia est, quòd dicta decre. prima de restit. spol. §. ad hoc, loquitur quando causa vertitur inter ecclesiasticas personas, vt ibi no. in glo. fi.

&

& secundum hoc firma manet dicta conclusio, quia loquitur de causa, quæ est inter clericum, & laicum, vt in dicta decre. cum dilectus. Secunda concordantia est, vt etiam notatur in præalleg. glo. quòd dicta decret. idest, §ad hæc, loquitur de rebus ecclesiasticis, quæ non possunt à laicis possideri, & secundū hoc firma remanet dicta conclusio cum loquamur de auditione diuinorum, & receptione sacramentorum, seu de ipso iure, quæ bene cadunt in laicos: & talia dicuntur laicis competere tanquam singulis, & non tanquam vniuersis, de sentent. excommu. si sententia. §. cum vero, lib. 6. Tertia concordantia est secundum Archid. in d. c. 1. φ ipsa decretalis loquitur quando contra agentem super ecclesiasticis excipitur de rebus proprijs quas laicus possidet, vt proprias, sed in decre. cum dilectus loquitur de rebus quas laicus tenebat ab ecclesia in feudum, & secundum hoc firma remanet dicta conclusio, scilicet quòd procedit dicta exceptio spoliationis. Nam hic contra Abbatissam agentem super ecclesiasticis excipitur de rebus spiritualibus, seu de iure spirituali, quod ius tanquam proprium laicus non tenet, vt de se patet. Quarta concordantia est, quòd decr. cum dilectus, sit correcta per istam, sed ista non est concordantia, sed destructio dicti iuris, quod non expedit de elec. cum expediat, lib. 5. facit ad istam conclusionem, quod scribit Ioan. And. in d. decre. super glo. vlt. in no uel. de sententia retractata in causa appellationis, quæ lata fuerat ad consilium quatuor Doctorum. Et omissis alijs optimè facit ad dictam conclusionem, quod notat gl. post Ioan.

z de exceptionibus cum inter [z] in primo notabili:

9 † Quòd si excommunicatus conueniatur super eo super quo fuit excommunicatus iniustè: poterit excipere, φ non teneatur respondere, nisi restituatur ei communio hominum, qua fuit iniustè priuatus, nec teneatur antea respondere per iura ibi allegata, & quia omnia iura corporalia, & incorporalia sunt restituenda. 2. q. 2. c. nullus potest, cum alijs iuribus in dicta glo. verum si agat excommunicator, uel is qui fecit eum excommunicari, secus si tertius per decre. frequens de restitu. spol. §. sed lib. 5. item in casu prædicto dicendum est, quòd quia abbatissa petit decimas parochiani possunt excipere de spoliatione auditionis diuinorum, & perceptionis ecclesiasticorum sacramentorum: maximè cum ut supra dictū est decimæ propter huiusmodi debeantur, vt expressum est, 16. q. 1. de decimus, & eadem, q. c. in sacris, unde si excipitur de excommunicatione facta pro re super qua agitur: ita & de spoliatione diuinorum sacramentorum quando agitur super decimis, quæ pro illis datur, a paritate rationis de rescriptis, c. inter cætera, & quod dictum est de spoliatione diuinorum sacramentorum, idem dicendum de difficultate prædictorum, quia ita in modo, sicut in facto facienda est restitutio. de resti. spolia. Pisanis.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Contraxit mœnia.] *Legerem construxit mœnia. Hic nisi adhibita essent remedia de quibus infra, discutiendum esset, an in hac ampliatione ambitus & mœnium ciuitatis consideratio translationis rei cadere potuisset, ut una res in aliam translata esse iudicari potuisset, quo casu idem iudicandū esset de una re, quod de alia, iuxta tex. in l. filiæ, ff. de condit. & demon. Item an considerari potuisset subrogatio mœnium in locum aliorum, ad tex. post alios in l. si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis cautio. Vel quòd ciuitatis, & circuitus, ac murorum amplia tio nuncupari potuissent præexistentis rei superueniens pars, seu accessio, pro quibus omnibus, & an augumentum, seu ampliatio huiusmodi sit substantialis, vel accidentalis vide latè per Alber. Brun. de augumen. conclu. 1. & 2. & in eodem tracta. in pluribus alijs locis, & in tracta. eiusdem de mutatio. & transforma.*

b ¶ Solemnitas libelli.] *Prout in clem. dispendiosam de iudic. clem. sæpè, §. 1. de uerbo. signific.*

c ¶ Simpliciter exponere.] *Hanc simplicē expositionem requirit tex. in dicta clemen. sæpè, versic. uerum quia iuxta, & illam vocant talem qualem petitionem, quæ præsertim adhiberi debet, ut cum ea concordari possit sententia, ut in dicto uersic. uerum quia, & per Lamber. de iu. patro. 13. art. 9. quæst. 2. par. 2. lib.*

Matrix

d ¶ Matrix ecclesia.] *Quæ dicatur matrix ecclesia, & quare sic nuncupetur vide supra alleg. 15. idem est, in princ. & tractu su per signa de erectio. uersic. & dicitur matrix.*

e ¶ Ad audientiam.] *Dic tu. 1 & per Car din. cons. 8. in themate, nu. 3. & hanc alleg. citant, & sequuntur Rebuff. de Deci. quæst. 6. post num. 22. uersic. tertiò, quòd illa capella. & Ioan. Bapt. Ferret. cons. 61. in causa, post num. 15.*

f ¶ Prædictæ causæ.] *Hic erectionum cau sæ ponuntur, pro quibus videre poteris quæ scripsi super signa de Erectio. uersic. ex formula præinserta, cum ijs quæ sequuntur. & prius posui formulam supplicationis erectionis.*

g ¶ L. apud Iulianum. §. si] *Lege tu l. idē Iulianus, ibi. quoniam commercium eorum nisi ius principis non sit, l. 4. in princ. ff. de fideicom. liber. Bar. in l. fin. colum. 3. in prin. C. de sentent. pas. idem Bart. in l. si quis sub conditione, colum. 2. post princ. uers. oppono dicitur hic. ff. de testa. tute. per hunc infra alleg. 92. ante num. 8. Abb cons. 45. videtur, col. 1. in fi. lib. 2. gl. in c. gratia, in uer. non potest de rescr. lib. 5. Corset. in suis sing. in uers. facere, D. meus Phil. Dec. in c. 1. nu. 4. de fid. instrum. & per Tiraq. de Vt. retra. tit. 1. §. 32. glo. uno. nu. 36. & seq. Amp[lio] etiam ad principem inferiorem, prout per Imol. & Alex. & Ias in alleg. l. idem Iulianus, & per Sozzi. iun. cons. 74. viso, nu. 22. lib. 2. Amplio secundo in ijs, quæ pendent a consilio ciuitatis, Bar. in l. continuus, § cum quis sub hac, in fi. ff. de uerb. obliga. Sozzi. in l. quidam relegatus, colum 3. post medium, uers. regula est, quòd censetur, ff. de reb. dub. Amplio tertio etiam si aliquan do per fauores id quod pendet a principis volūtate concedi consueuerit, quia quod per auxilium extraordinarium fit, non dicitur posse fieri, Innoc. in c. pastoralis, post prin. ibi. Nam non dicitur posse fieri. de [ca]u. pos. & propri. & adduci pōt, quod vol[uit] Ludo. Roma. post Rot. cons. 499 in præmisso, post nu 4. uers. & licet quis. Limito nisi ea, quæ a uoluntate principis pendent concedi consueuerint, per ultima uer. tex. in alleg. l. idē Iulianus, ibi cum distrahi nō soleant, a contrario sensu, & per Alex. post alios ibi, glo. in l. qui cum maior §. 1. ff. de bo. libe. Tau. Castren. in l. continuus, §. cum quis, ff. [d]e uerb. oblig. & hanc limit. dicit com[mu]ne, Cur. iun. cons. 182. habita. post nu. 12. [in] quibus videatur latè Sozzi. in d. l. quidam relegatus, ubi plenè tractat.*

h ¶ Et consentiendum.] *Vide quæ scripsi in 8. q. 8. Reg. num. 11. & in 32. q. 32. Reg. nu. 2. Et iuxta terminos nostros an, & quan do inuito plebano, seu rectore ecclesia infra fines parochiæ fundari possit vide per hunc supra alleg. 42 quæritur de tribus, post nu. 3. uers. ad secundum an in concessione, & ibi aliquos ad idem cito in uer. cum modico, & Lap. sequitur Lamber. de iu. patrona. lib. 1. part. 3 quæstio. 1. artic. 20. colum. 2. uers. adduco. 19. Lap.*

i ¶ Decimæ.] *Prout ēt per Innoc. & Host. & Abb. nu. 5. in c. 1. de reb. eccle. non alie. & ibi Apostil. ad Abb. in uer. non[ob]ster hāc alleg. citat, & sequitur, & ēt Rebuff supra adductus de Deci. quæst 6. post num. 22.*

K ¶ Decimis prædialibus.] *Cum hic dic[itu]r, quod papa non intellexit de decimis prædialibus sed personalibus, videamus, quæ sint prędiales, & quæ personales. prædiales decimę sunt quę ex fructibus prędiorum debentur, c. 1. c. ad apostolicę, & ca. peruenit, de deci. puta uini, frumenti, & fructuum arborum ut per Hostien. in sum. de deci. §. quot sint eius species. personales uero decimæ sunt, quę ex acquisitis personę labore, & opera soluuntur, c. quęst. 16. q. 1. prætalle. c. ad apostolicę, & c. ex transmissa de deci. sunt & decimę mixtę, de quibus, & de prędimissis tractat latè Rebuff. in Tract Decima. q. 3. a nu. 29. usq; ad fi. q[uæsti]onis, et q. 6. D Mar. Mant. cons. 1. num. 31. Tiraq. de Vt. Retra. §. 15. glo. 1. nu. 10. & 14. magna fuit inter Doct.*

Doct. contentio an decimarum prædialium solutio ab eo, qui in vna parochia degit, & in altera prædia colit fieri debeat in loco in quo sita sunt prædia, de quo per Abb. consil. 58. lib. 1. colum. 2. versic. quarto adduco bonum tex. & per eundem, & alios, in c. cũ sint homines, & in c. ad apostolicæ. de deci. Ego dubium hoc, & plura alia ab hoc dependentia disputaui in causa Toletan. Decimarum de Gosquez, & Oluende, in qua inter alia dubitabatur, an propter difficultatem, & opinionum concursum recurrendum esset ad consuetudinem & an consuetudo, quæ hic cadit diceretur præter, vel contra ius. Hic breuitati studens disputationes, & Rotæ decreta non subiicio.

l ¶ Oblationum.] *Tres nonnulli esse dicũt oblationum species, vna est donatio inter viuos Deo facta, vel ecclesiæ. Altera mortis causa facta, quæ instar legatorum redacta est. Tertia est vsualis, quam fideles faciunt ad altare, vel ad manus sacerdotis, prout per Hostien. in sum. de paro. §. 2. uers. hic tamen sciendum est, per Troi. Maluet. in tracta. oblatio. in 1. dub. 1. par. num. 1. & postea num. 2. subdit quatuor esse oblationũ species, & per Rebuf. in tract. Decima quæstio. 1. num. 27.*

m ¶ Certa pars parochiæ.] *Vt per glo. in versa quocunque, in fi. de reli. domi. & per Card. cons. 8 quidam syndicus, num. 3. vers. dico tamen quòd sine rectoris.*

n ¶ Quis præsentabit] *Magna est contentio inter Doct. super quæsito hic per Lap. tacto, & tex. hic adductus in c. ad audientiam, 1. de eccle. ædific. videtur concludere, quòd ad rectorem præsentatio spectet, seu ad matricem ecclesiam parochialem, hanc opin. tenuerunt Innoc. & Hostien. ad fin. in c. cum venerabilis, de exceptio. Archid. in c. plures. 19. q. 1. & in cap. regenda, 10. q. 1. eandem opin. tenuit Lap.. Abb. in c. 1. ne clerie. vel monast. vt refert ibi Gemin. versic. quod ius habeant, lib. 6. idem videtur sentire Lap. hic num. 6. per alleg. tex. in c. ad audientiam, & hanc esse communem opin. testatur Abb. in d. c. cum venerabilis, nu. 46. in 3. no. & in d. c. ad audientiam, 1. num. 9. de eccles. ædific. Contrariam opin. quæ verior est, & communior, ac tenenda, quòd immo ecclesia matrix, seu parochialis non sit patrona ecclesiæ fundatæ infra eius parochiam ex eo tantum, quia fundata, seu constructa in eius parochia tenuerunt Abb. in alleg. c. cum venerabilis, in d. 3. not. contrariam opin. quam præmiserat esse communem, appellando communem errorem, & in alleg. hic, c. ad audientiam, 1. de eccles. ædific. num. 10. vbi dicit contrariam opin. nullo iure probari, & respondet ad illum text. & ponderat, quòd iste non est modus acquirendi ius patronatus, qui altero de tribus, seu quatuor acquiritur videlicet, fundatione, constructione, dotatione, vel priuilegio pontificio, idem voluit Card. in cle. 1. de sup. negli. prælato. & cons. 65. thema tale est plebs, S. Mariæ. Pau. de Citadi. qui alios refert de iu. patr. in 3. par. in 32. q. 1. causæ, num. 44. Roc. de Cur. in eo. tracta. in ver. ecclesiam fundauit, quæst. 11. qui videtur in hac opin. residere, num. 12. licet litera videatur corrupta, tamen residet cum Abb. motus præsertim illa ratione, quòd iste non sit modus acquirendi ius patronatus. Postremo hanc eandẽ opin. tenet Lamber. eam veriorem, & communem asserens, alios referens, inter quos etiam Lap. hic pro eadem opin. in 8. q. 1. par. 1. lib. art. 1. per totum. Et opin. concordantur quòd procedat, seu procedere limitetur quando matrix, seu parochialis dedit fundum, construxit, vel dotauit, & ita intelligi debet Lap. hic, prout etiam colligi potest infra versic. sed quis isto casu. & Innocen. & alij supra adducti, prout Innoc. ita sentire supponit Feder. de Sen cons. 234. super primo, uersus fi. uersic. Nam ibi ideo matrix ecclesia. Ita etiam declarant. & limitant primam opin. Innocen. Host. & sequacium Card. in alleg. c. cum uenerabilis, & Felyn. post num. 37. Sed aduerte,*

uerte, quia si ita esset de excep. hæc limi. restrictio, seu intellectus ad opin. primam Innocen. & aliorum secum concludentium, vt apparet ex supra adductis hodie est communis. Verum aduertendum est, quòd illa opin. Innoc. & aliorum sic intellecta est de indubitabili, & absque hac qualitate, quòd infra parochiam fundata sic ecclesia noua, ius patronatus acquisitum fuisset per fundationem, constructionem, vel dotationem.

o ¶ Manualibus.] *De ijs manualibus, & ad nutum reuocabilib. videatur idem Lap. supra alleg. 9. disputat hic, an si papa, num. 5. versicu. aliud est enim prouidere, Calde. cons. 26. in reseruationibus. de præbendis, & ego tracto in 11. quæst. Reg. de Anna.*

p ¶ Nouam capellam.] *Idem sentit glo. in c. cum te, in ver pendeant, de æta. & quali. declarata tamen ut per Abb. in c. cum ecclesia, colum. penult. post medium, versicu. Adde tamen ad prædicta. de electio. pro quibus vide etiam Rocc. de Cur. de iu. patr. qui alios adducit in uer. construxit, q. 7. & Lamber. in eo tract. in 6. art. 8. q. 1. par. 1. lib præsertim, nu. 6. versic. Aduertendum est etiam.*

q ¶ No. glo.] *Videlicet in uers. ad mensam, videatur ibidem per Card. in uers. præsentatos, nu. 3. & seq. in 4. & seq. quæst. ubi quærit, quæ ecclesiæ dicantur de mensa, quibus modis contingere potest, quòd ecclesia dicatur de mensa, & quare non vacet per obitum, Imol. super dicta glo. num. 15. & seq. & Boni. de vita. num. 82. & seq. & illam glo. pro singu. no. Alex. cons. 79. circa primum, ante num. 3. vers. quo ad secundum, lib. 1. pro hac materia videantur etiam Feder. de Sen. in tracta. permuta. quæstio. 33. num. 57. Mil. in Reper. in uersi. Beneficia, quæ sunt de mensa, in uer. mensa quid sit, & Fely in c. cum accessissent, num. 2. uer. alius casus est de constitu.*

r ¶ Decimas soluere.] *Sic contra, parochianis cessantibus decimas soluere rector cessare poterit a diuinis, glo. 1. in cap. omnis Christianus, de consecr. dist. 1. Abb. in ca. quæsiuit, post num. 7. uers. ego non puto. de ijs, quæ fi. a maio. par. capi. idē tamen Abb. contrarium uoluit super rub. de paro. uersus fi. in 3. casu, ibi etiam quando sacerdos indiget, et parochiani mēdices sūt, ꝙ diuina subtrahere non possit, sed ad superiorem recurrat, qui prouidebit, & in hoc residet post alios dominus meus, in c. veniens 1. post nume. 5. ubi hanc alleg. citare voluit. de testi.*

s ¶ Spectationem.] *Aliàs inspectionem, Bald. in l. contra negantem, in fin. C. ad leg. Aquil. probationem per inspectionem cuicunque aliæ præfert, eamque denegari non debere asserit, etiam si statutum mandet stari iuramento damnum passi, sequitur Ias. in l. de periurio, num. 3. ff. de in lit. iuran.*

t ¶ Sunt enim.] *Hoc dictum Lapi refert. & sequitur Paris. cons. 67. si tenemus, in fi. lib. 1. videri poterunt, quæ latè tracto in 5. quæst. 18. Reg.*

u ¶ Sed pone.] *Idem uoluit Ant. de But. in c. cum dilectus, § nos igitur, colum. 2. de ordi. cogni. Et hoc dictum Lapi referunt, & sequuntur Abb. in c. cum inter, nu. 22. uers. & per hoc dicit Lap. de exceptio. & Dominus meus ibidem, num. 26. Gemin. num. 6. Franc. post num. 2. in c. 1 § fi. de restit. spol. lib. 6. & Felyn. in c. sicut. uersus fi. de simo. idem Fely. in c. cum venerabilis, num. 23. de exceptio, & in cap. veniens, 1. ante num. 4. de testi.*

x ¶ Lib. 6.] *Et Rot. in no. 438. fuit dubitatū pone, num. 2.*

y Sed dicta duo iura.] *Vide Rot. 438. præalleg. & Gemin. & Franc. in alleg. hic. c. frequens, colum. fi. de restit. spol. lib. 6. vbi citant, & sequi videntur Lap. hic. eūdem etiā Lap. licet corruptè allegat, & sequitur Abb. in c. literis, post nu. 33. de rest. spol.*

z ¶ Cum inter.] *Idem uoluit Abb. ibi nu. 21. Felyn. nu. 23. & Dominus meus, nu. 27. quorum vterque Lap. hic citat, & sequitur. & hoc dictum Lapi refert etiam, cum eo residens Phil. Franc. in alleg. cap. 1. colum. fin. an-*

fin.ante num.3. uerf.& idem dicit Lap.ibi. de restitut spoliat. lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Clementina si summus. de sent. excomm. declaratur.*

2 *Papæ narratia quando faciant fidem.*

ALLEGATIO LXVII.

1 Clementina † si summus, [a] de sent.
a excommun.dicit,quòd si Papa ex certa scientia aliquem sub titulo alicuius dignitatis verbo constituat,vel literis nominet, honoret, seu quouis alio modo tractet, ipsum in dignitate illa approbare non intelligitur, aut quicquam sibi tribuere nomi iuris.Item dicit si ex certa scientia cum excõmunicato participet literis, verbo,vel osculo, vel alio quouis modo, ipsum per hoc absoluere non intendit,& glo.penult. ibi illud,cap.concordat, cum decre. literis de probatio.quæ videtur dicere contrarium, dicens, quòd illa loquitur quando Papa narrat factum proprium,& super eo ipsius fundatur intentio.vt loquitur tex.in d.clem.literas,s.de facto proprio, s. quando se reseruasse narrat, nec obstat. d.glo. ꝙ si clerici.in præalleg. cle. literas, nec eius distinctio quæ habet, aut est de facto proprio,aut alieno,quia intelligit de alieno relato ad proprium vt prædixi, & ita intelligit gl.vt patet in prędicta gl.cle.si summus,& licet gloss.in prædicta clem.literas. dicat de morte curialis, & sic aliquantulum se ampliauit voluit quasi dicere, ꝙ mors quæ obuenit in curia habeat relationem ad factum proprium,alias non possit stare illa glo. vnde Ioan.Cal. legendo capitulum post cessionem de prob. dicebat, quòd in narratis per Papam de facto alterius non plus statur, quam alijs
2 prælatis.† d.Lapus Abbas in d.cle.dicit,quòd si Papa etiam super ijs in quibus fundatur intentio de facto alieno narrat,non de facto pię decessorum suorum, si hoc facit proprio motu,talis narratio probationem facit licet probari possit contrarium.Si autem ad petitionē alterius tunc non facit fidem,nec etiam transfert onus probandi in aduersarium eius, pro quo est facta narratio, allegat de præbendis si motu proprio & c. seq. & eo. tit. si Romanus, & dictam clem. si summus & de trans. ex literis,& quod scribit Ioan.Andr.de reg.iur. non liceat actori.in quæstione si. lib.6. item extra. Cle.6.quæ incipit proinde, dicit quòd narratis in literis Papæ de reseruа. & decreta. prædecessorum suorum super quibus gratia ipsa fundatur,adhibetur plena fides in iudicio, & extra iudicium,sicut suis proprijs absque alia probatione.Secus in alijs, ita scribit dominus meus Lapus in d.cle.literas. Sed zenzel.in d. cle.literas, super ver. intẽtio nostra fundatur: subdit sic, ꝙ si appareat, ꝙ Papa intendat ad hoc principaliter,s.narrando, vel insinuando factum proprium, quo casu sibi fides adhibetur in hoc.Secus si narrat factum partis, vt puta si partis supplicationem allegat. de fide instrum.ex literis,& ibi notatur.de priuilegijs. si Papa in principio.lib.6.de præben.si dignitate in cle.item tex.in d.cle.literas, dicit si Papa narrat se reseruasse vel renunciationem recepisse,vel similia,& zenzel. super illo uer. similia.explicando dicit puta cessionem alicuius recepisse,seu electionem refutasse.Item super ver.super quibus, subdit puta reseruationem,vel similiter.Item Zenzel.super ver.narratis intelligit,quòd supra.Guil.in d.clem.literas,intelligit in simili quando Papa proprio motu scribit. Nam exemplificat quando literas Papales dirigit ad sacerdotes, vel prælatos alicuius prouinciæ,in qua scribit Papa,ꝙ collationem certorum beneficiorum sibi reseruauit,vel aliquem excommunicauit,vel similia aliqua talia se fecisse dicit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Cle.si summus] *Alleg.hęc in alijs libris erat pars,seu § præceden.allegat. cum qua communionem aliquam non habet, & hanc pro alleg. 67.sequen. Lap.citant Paris.consi.136.stante,post num.31. volum.4. & And.Tiraq.de Vt retra. par.1.glo.14. §.1 num.49 du discutit an,& quando Papæ credatur,at pro alleg. 122.citant Imol. in cle.uni.de proba colum.penult uersic.ad quod vide Lap.alleg.7.& 121.& 122. & Alexan.cons.112. uisa copia ante num. 6. vol.7. Corn. cons. 139. pro decisione, post num.34.*

num.34.lib.1.In hac alleg. Lap. remissiuè loquitur, iura de quibus hic declarans, & distinguens, pro quibus videre poteris quæ plenè scripsi supra alleg.7.disceptat, an literæ, in 1. Apostil. vide etiam Nic. Boer. Dec.348.quæritur, post num.7.& Restau. Castal.de Impera. quæst.110.in casu 248. qui Lap sequuntur, alios ad id referentes.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium vel ecclesia, an possit de vno loco ad alium transferri.*

2 *Ecclesia vel monasterium quibus de causis, & per quos possit de vno loco ad aliũ transferri.*

3 *Vnam ecclesiam alteri subijcere species est alienationis.*

4 *Ecclesia cuiuscunque diœcesis est subiecta cathedrali Ecclesiæ.*

ALLEGATIO LXVIII.

1 Quæris an liceat [a] monasterium, vel ecclesiam in vno loco positam, ad locum alium transferre, & si trãsferri potest, per quem hoc fieri possit. Respondeo ad primum quòd sic, per c. si quis, 16. quæst. vlt. & eadem causa, & q. ecclesias, & per c. tribus, de conse. dist. 1. hoc tamen ex causa faciendum est, & nõ aliter, quia regula est in contrarium, 19.q.3. qui semel, & causæ iustæ propter quas hoc fieri põt. 16.q.7. cap. antepe. † Item concursus hostium, 7.q.1.
2 temporis. Item cum difficultas loci fuerit, scilicet ad eundum. Item cum malorum societate grauetur, 7. q. 1. & habentur istæ tres causæ in text. de conse. distin. j. tribus: Item propter aeris intemperiem, vt 74. distin. quorundam, debet enim ecclesia construi in loco congruo, & vtili. 17. quæst. 7. ecclesias, & debet esse sanus & non apud prędones, vt not. gl. in d. cap. Sanè ecclesias, & debet dimitti in loco priori presbiter, administrator ecclesiæ, vt d. c. si quis vult, quod intelligo si fieri potest, vt ibi not. & perdit isto casu prior ecclesia priuilegium sui vt ea causa, j. q. & hoc diximus, & not. glos. in d. c. si quis vult. Ad secundum respõdeo quòd hoc debet fieri cum consensu episcopi, & fratrum suorum, vt in præalleg. c. si quis vult, & fortè debet præcedere, tractatus capituli, & authoritas superioris, quasi ista sit species
3 alienationis tollere † priuilegium, & locum prioris ecclesiæ, sicut aliàs dicitur species alienationis vnam ecclesiam alteri subijcere, vt not. de excess. prælat. sicut vnire, super. 3. gloss. per Ioan. And. in nouel. Quia plus videtur vnam ecclesiam de solito loco transferre ad alium, & illa dimissa alia loco eius alibi extgere, quam sit ipsam eandẽ dimittere sine suo priuilegio, & simplex presbiter dimittitur pro ministerijs ecclesiæ si fieri potest, vt prædixi,
b secundo casu [b] remanet in suo statu, & priuilegijs, licet sit alteri subiecta: quia primo casu quasi destruitur status eius, vt prædixi, secun-
c do vero casu conseruatur chorus ecclesię [c] cũ suis priuilegiis: subiectio enim non tollit iura ecclesiæ, sed debent conseruari per illum cui
4 subiicitur. Nam & omnis † ecclesia in diœcesi subiecta est cathedrali ecclesiæ, & tamen priuilegia, & iura sua retinent, sit tamẽ submissio multis modis de quibus no. ne se. vac. cap. pri-
d mo, in gloss. [d]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Quæris an liceat.] *Pro hac alleg. vide Rebuff. in praxi, tit. de traslat. episcop. vbi enumerat sex casus translationis faciendæ, & num.11. citat, & sequitur Lap. hic. Vide etiam quę scripsi super signa. de translatio.*

b ¶ Secundo casu.] *Vide Mar. Mant. consilio 89. viso processu, numero decimosecundo, & 32.*

c ¶ Chorus ecclesiæ.] *Chorus pluribus modis accipitur, vt in l. cum eiusdem, iun. glos. ff. de ædil. edic. & l. si chorus cum gl. 1. ff. de leg. 3. Chorus conuentum, & multitudinẽ, & veluti coronam canentium, seu saltantiũ significat: a coronaque chorum nonnulli dictum asseuerant, ego potius credo quod Choros à Chara, idest lætitia dicatur Hyeron. ad Dardanum scribit chorum esse musicum instrumentum & simplici pelle cum duabus cicutis æreis, quod per primam inspiratur & per secundam vox emittitur.*

O Non

Nõnunquam chorus in materia nostra pro loco in ecclesia sumitur in quo conuenire consueuere clerus, seu canonici, uel alij de collegio, seu conuentu diuina cantantes, seu canentibus astantes. Hinc in supplicibus libellis apponimus clausulam stallum in choro, & vocem in capitulo, quam super signa. posui. Adrem nostram redeamus per hæc verba, Lap. concludit hic quòd cum unitur, seu subijcitur vna ecclesia alteri, conseruatur chorus ecclesiæ, secus quando transfertur, quasi inferat quòd cum sumus in translatione, uel mutatur locus ipsius chori, quia amplius ille locus non inseruit pro choro, vel etiam mutatur ipse chorus, idest transferuntur personæ chori ad aliam ecclesiam, ad aliumque locum. Melior lectura forsan esset locus ecclesiæ, quam chorus ecclesiæ, vel honor ecclesiæ, quasi prima ecclesia priorem honorem, & maiestatem amittat, vel cultus ecclesiæ, vt legere videtur Mar. Mant. præalleg. consi. 89. num. 12. Velle gamus status ecclesiæ, quam lecturam colligere possumus ex verbis proximè præced. & sic vna pars alteram declarabit, argum. tex. in l. qui filiabus, §. 1. ff. de lega. 1. l. cum proponebatur, ff. de lega. 2. Grat. respon. 1. num. 15. lib. 1. inferens ad iuramentum, q; vna pars iuramenti alteram declaret. Dixit Lap. quòd in primo casu videlicet in translatione destruitur status ecclesiæ, in secundo uerò conseruatur, si aliud non expressisset, subintelligendum erat idem verbum status, fuit facta expressio, ergo modo quo debebat. Amplius contrariorum eadem est disciplina, quo argumento Lap. noster sæpè vti solet, prout supra alleg. 53. nume. 5. & ipse Aristo. in 2 lib. Topico. in 2. & 24. loco, cum duobus seq. Hæc duo quo ad hunc effectum destruendi, uel conseruandi statum ecclesiæ, &c. vt contraria, seu opposita ponit, quod etiam ostenditur ex illo aduerbio uero. Ibi secundo vero casu, quod præcedentibus aduersari consueuit, l. omnes populi, vers. quod uero. ff. de ius. & iur. l. contra legem, ff. de legib. & l. liberum, ff. de adoptio. cum vulga. ergo sicut in primo casu status ecclesiæ destruitur, in secundo casu idem status ecclesiæ conseruetur necessario asserere debemus, & hoc modo etiam intelligere videtur Mar. Mant. dicto cons. 89. post num. 12. ibi. Nec status in totum perpetua vnione destruatur.

d ¶ Cap. 1. in glo.] *Quæ, & Innoc. ibi. & glo. in c. & temporis. 16. quæst. 1. tribus modis fieri asserunt vnionem, Hostien. uero in sum. ne. se. vacan. uersicu. Quot modis fiat vnio, quinque modis fieri dicit, quem sequitur Caccialup. in tracta. vnio. in 2. artic. ubi quærit quotuplex sit vnio.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator non potest, sine speciali mandato defectus, vel crimina in electum, vel eligendum opponere.*

2 *Procurator non potest ea per quæ status hominis diminui possit.*

3 *Actio iniuriarum non requirit speciale mandatum.*

4 *Clausula generalis adiecta expressioni causæ an comprehendat maiora expressis.*

ALLEGATIO LXIX.

IN Clem. non potest † de procu. in in gl. concordant [a] &c. exordiens ab vltimo principio huius tituli scire debes, quòd procurator, sine speciali mandato crimina, & defectus contra electum, vel eligendum opponere non potest, & maximè vbi locum habet decre. 1. de elect. lib. 6. & quòd not. plenè Innoc. de accu. super ijs. Ioan. And. in d. decre. 1. de ele. super versic. procurator, principaliter decidit clem. non potest, de procu. Sed dubitauerunt Doct. an hoc habeat locum solum in prædicto casu decr. 1. sed quando talis causa per appellationem deuoluitur ad curiam Romanam, an simpliciter sit verum quòd volens contra electum, vel eligendum crimina, vel defectus per procuratores opponere, debeat dare ad hoc specia-

le

le mandatum, & de hoc not. in d. Clem. non potest, in glo. antepen. vbi licite dubitur videtur tenere glo. quòd non solum in casu, decre. 1. de elect. lib. 6. Sed etiam indifferenter, & vbique locum habeat, inducens ad hoc rationes, Innoc. in præalleg. decr. super ijs, & secundum hoc melius procedit dubiũ de quo quæritur: nam si poneres esse specialẽ casum prouisum in terminis ipsius decre. non esset mirandum, quòd per clausulam generalem adiectam speciali casui non veniret, ex quo iuris dispositio specialem semper requireret. ita enim dicimus in procur. ad appellandum in prædicto casu. vt probat decre. procu. de elec. lib. 6. & no. in gl. antepen. idem dicimus in matrimonio contrahendo. vt in decre. fi. de procu. eo. lib. ijs enim casibus nec dubiũ, nec admiratio procedit, & videtur etiam no. glo. in proxi. supra alleg. c. procu. Restat ergo dubiũ si huius speciale mandatum requiritur indifferenter non restringendo se ad specialissimã dispositionem iuris, quia per generalem clausulam adiectam casui, qui requirat speciale, iste casus non veniet, cap. qui ad agendum de procu. & contra id quod innuit gl. 4. & super ea no. Ioan. And. de rescrip. fedes, vbi dicitur, quòd illa restrictio clausulæ, & quidam alij,

b de qua ibi: habet locum in responso [b] secus in alij cõtractibus in quibus illa clausula potest comprehendere omnem modum, & omnem casum. Si coniungas, & misceas gl. antepen. & penu. hic positas videbis veritatem licet difficulter, quia obscurè satis loquuntur, & maximè penul. dicit ergo glo. antepen. secundum Innoc. quod ratio quare speciale mandatum requiratur in hoc casu est, quia succumbens incurrit suspensionem beneficij per trienniũ, & si se ingesserit medio tempore, perpetuò priuatus est, & sic continet diminutionem sta

2 tus, sed † procurator nunquam potest ea per, quæ possit hominis status diminui, & licet principaliter pęna videatur temporalis, tamẽ diminutionem status continet, secundum eũ,

3 vt in Auth. alleg. in glo. & hinc † est quod in actione iniuriarum non requiritur speciale mandatum, quia diminutionem status nõ continet, vt in iure alleg. in gl. & ista est ratio cle. scilicet quia iste casus non includitur per generalem clausulam adiectam casui, qui requirit speciale mandatum, scilicet propter maximam differentiam, & excellẽtiam casus inter diminutionem status, & non diminutionem,

in quo casu non loquitur, c. qui ad agendum supra alleg. pro, & contra, quia licet ibi dicatur, ꝙ expresso certo articulo exigente speciale mandatum tunc generalis clausula adiecta ad alios extenditur, & illud intelligitur de similibus, vel maioribus fortè, sed nõ tam longè maioribus & etiam no. gl. 4. in c. fi. eo. tit & lib. sed cõstat, ꝙ casus noster per rationes prædictas longè est maior ergo, &c. Sed ad istud opponitur quia de ista hoc non exprimit, sed simpliciter dicit, ꝙ non veniunt maiora, vel grauiora expressis. So. dicit gl. immo puto, ꝙ hæc clem. ponderauit hanc maioritatem secundum prædicta, & remittit glo. ad id quod dicit glo. proxi. seq. ibi satis puto, &c. & ibi remittit ad istam opi. & ita patet esse de mente glo. ꝙ ista sit ratio clem. alleg. & ratio facilis tollens contraria supra allegata; & per ista puto clarum articulum istum, & contraria quiescant, sed quia gl. pen. de se est obscura venio ad ipsius textualem intellectum, dicit ergo, ꝙ id quod dicitur in hac clem. circa procu. constit. ꝙ non veniunt maiora, vel grauiora ex-

c pressis concor. cum eo, quod dicitur supra de rescrip. cum concor. c. fedes, [c] ꝙ dictum scilicet non maiora expressis etiã in proc. de quibus loquitur cle. regulariter non habet locũ, nec est uerum vt ipsa glo. no. in d. decr. sedes, immo habet locum contrarium, vt ipse ibi no. super 3. gl. & supra dictum est, nec huic dicto, scilicet ꝙ contrarium non est regulare, quia maiora veniunt, obstat litera huius clem. quæ prima facie videtur velle, ꝙ si in casu huius cle. fuisset in procu. expressa causa fidei, quæ maxima est, & adiecta clausula, quæ potuisset opponere etiam, & hoc a cõtrario sensu, quia si illa est quare non venit, quia grauiora sunt expressis expressa causa fidei cũ sit maior cessabit ratio. Est verum quod verba cle. licet sint generalia fundantur tamen super ratione speciali de qua supra & hoc ꝙ dixit glo. ibi satis puto, ꝙ grauiora, intellexit per modũ de quo prædixi, intelligas in antepen. gl. vnde subdit, glo. si subtiliter aduertas ista litera huius cle. non est contra id quod no. super d. gl. 3. in decre. sedes, quia hic non dicitur, quòd genera-

lis clausula adiecta expressioni † causæ non comprehendit maiora expressis: quia istud esset falsum, quia clausula per se omnes casus comprehenderet, expressio ergo certæ causæ non tollit virtutem generalitatis, nisi in rescripto, vbi est speciale propter odiũ, sed illa dicit 4

O 2 quòd

quòd generaliter adiecta casui q. requirit speciale non includit grauiora, & intellige grauiora s'm q supradictum est, scilicet continentia diminutionem status, & hoc non ex defectu verborum generalis clausulæ, sed ex prouisione iuris, ne quis tantum periculum facilè incurrat. Si vis ergo clarè intelligere clauf. pódera solum quomodo litera capit maiora, d vel grauiora [d] quod ex prædictis satis clarè patet, & ad materiam, vide infra alleg. proximam, ad finem.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Glo. concor.] *Est penul. in ver. grauiora, quam gl. eiusque materiam declarant, Abb. in c. sedes. num. 7. vers. sed contra hoc, Fel. ibidem, in ver. clausula generalis, nu. 3. & seq & D. meus, col. fi. vers. circa cle. non potest, & ante. de rescript. Vide hunc infra alleg. proxima, num. 10. & ante, & Rot. Bel lamer. 5. generale procur.*

b ¶ Habet locum in responso.] *Lego in rescripto, seu in rescriptis vti colligitur ex verbis, Ioan. And. hic citati, ac Abb. Barb. Fel. D. mei in alleg. c sedes, num. 7. uersic. in ea, & ex fi. huius alleg. ibi nisi in rescripto, vbi est speciale.*

c ¶ Sedes.] *Pro materia illius, cap. sedes, & quomodo clausula generalis, seu vniuersalis comprehendat maiora expressis, vel similia, seu dissimilia vltra Doct. antiquos, ac Abb. Fely. & D. meum ibi videantur Mil. in repert. in ver. genus subsequens, & Alex. cons. 22. viso instrumento, col. fin. lib. 1. vbi etiam de clausula. Etiam si talia forent quę mandatum exigerent magis speciale, Sozz. in l. quidam relegatus, a nu. 5. usque ad 10. ff. de reb dub. iu praxi Papin. in for. respon. rei, in ver. simoniacus, nu. 6. vbi etiam Apostil. in ver. speciale mandatum, qui hanc, & proximam seq. alleg. citat, & sequitur.*

d ¶ Grauiora] *Grauiores, seu maiores causæ, & grauiora, seu maior negocia quæ dicantur, vide in alleg. proximè sequ. & per Doct. præsertim Abb. in cap. maiores, col. 1. vbi etiam Apost. magna, in ver. de hoc genere, quæ ad Lap. alleg. seq. se remittit, & altera Apost. in ver. quæ dicantur causæ graues de baptismo. Videantur etiam quæ scripsi super 11. commis. in verbo grauitatem summæ. Et quot modis graue, & grauitas dicatur prosequor in gl. Facul. §. considerantes, in uer. grauitatem.*

SVMMARIVM.

1 *Causa usuraria, an sit spiritualis.*
2 *Causa vsuraria, quæ dicatur.*
3 *Causarum species sunt plures.*
4 *Mandatum ad causas ciuiles & criminales non includit causam vsurariam.*
5 *Causæ ecclesiasticæ omnes sunt quasi spirituales: & res ecclesiasticæ spirituales dicuntur.*
6 *Causæ spirituales speciale mandatum requirunt.*
7 *Anima est omnibus temporalibus pretiosior.*
8 *Causa spiritualis tãto a ciuili differt quanto anima est corpore pretiosior.*
9 *Causa criminalis diuersimode consideratur.*
10 *Clausula generalis adiecta specialitati, quomodo habet vim specialis mandati, & num. 11.*

ALLEGATIO LXX.

1 SAepè vidi dubitari in causis † ventilandis, an causa vsuraria tanquã spiritualis requirat mãdatum speciale, vel an sufficeret mandatum ad causas ciuiles, & criminales, vel an sufficeret mandatũ ad ecclesiasticas causas: & vt iste articulus diligentius examinetur est ante videndum, an causa vsuraria sit spiritualis: Secundo est examinandum de speciebus causarum, & de ipsarum differentia specierum, ex quib. clarius infertur ad quæstionẽ præmissã. Pmissa opinione aliquorum dicentium q tunc demum causa vsuraria est spiritualis, ac etiam in foro ecclesiastico debet tractari, quan-

quando agitur de prohibito,& concesso,idest an hoc, sit vsura, vel non, quæ opinio in pra-
2 ctica succubuit, & † generaliter vbicunque petuntur, vel repetuntur vsuræ, vel quoquo modo tanguntur dicitur esse causa vsuraria: & cognoscit ecclesiasticus, vt scripsi plenius
a supra allegat. [a] & videtur quòd causa vsuraria sit spiritualis, vel quasi, seu saltem spiritualitati annexa; sicut est causa hæresis, simoniæ, adulterij, de offic. ordin. cap. 1. & ibi no. causæ enim quæ inter laicos in foro ecclesiastico tractantur, quasi spirituales sunt, ita videtur sentire glo. vlt. in cap. ex literis, de iureiuran. in eo, quòd dicit causa vsurarum est, quasi spiritualis, cum sit ecclesiastica & ob hoc efficiuntur cognitionis iudicis ecclesiastici nõ solum ratione criminis, aliàs si laicus raperet rem alterius laici ecclesia cognosceret ratione criminis rapinæ, quòd tamen non dicimus sic generaliter, & licet dici soleat quod
b ratione peccati [b] cognoscit ecclesia etiam inter laicos, illud tamen recipit temperamentum, & sic generaliter recipitur, vt not. in d. decre. nouit. de iudi. & quod sit spiritualis tenet glo. in decre. ex literis, de iureiur. & gloss.
c ord. in c. si annum. de iudi. lib. 6. [c] Nec obstat. quòd Ioan. Andr. dicit, ibi in nouel. exponens scilicet largo modo, idest ecclesiastici fori, quia ibidem voluit quod dicta glo. in d. c. ex literis, & ideo in ecclesiastico foro tractatur, vt supra, de iureiur. videlicet quòd esset quasi spiritualis. Sed de quasi spiritualibus, vel annexis spiritualibus idem iudicium est habendum de iud. quanto. eo. tit. & in cle. dispendiosam. de iud. † Ad secundum dico, quòd spe-
3
d cies causarum [d] sunt multę. Aliquando dicuntur causæ ecclesiasticæ, vt quia aguntur in foro ciuili ecclesiastico, & secundum hoc dicuntur ciuiles, quæ aguntur in foro ciuili, vt scribit Ioan. Andr. in cap. in causis, de testi. super vers. ecclesiasticis. in nouel. Aliquãdo causæ spirituales vocantur ecclesiasticæ, vt sunt criminales ciuiles de rebus temporalibus supra, vt ibi subdit idem Io. And. in glo. j. ord. in c. literas, de iura. ca. dicit, quòd sunt quædam causę spirituales, vt causa decimalis, vt in d. c. literas. Quædam annexæ spiritualibus, vt causa iuris patronatus de iud. al. de re iu. c quanto. Quædam sunt merè ciuiles causæ, vt cum agitur rei vendicatione. vel causa pecu. de libel. oblatione. cap. vlti. & pe. Quædam sunt criminales, vt cum agitur directè de crimine, de accu. c. veniens, & c. super literis. Aliæ sunt mixtæ, vt cum agitur de crimine ciuiliter. de procur. tuæ, & in iur. alleg. in d. glo. Ioã. And. post glo. Spec. in Spec. de accu. §. 1. vers. porro. dicit, quòd in causis ecclesiasticis non tene-
e tur quis exprimere actionẽ, [e] sed in ciuilibus,
f sic, [f] etiam in foro ecclesiastico, & sic patet, quod etiam in foro ecclesiastico distinguntur
4 causæ ciuiles ab ecclesiasticis. † Modo ad propositum dico, quòd mandatum ad causas ciuiles, & criminales non includit vsurariam causam, quia causa ciuilis, & criminalis, propriè dicuntur de rebus temporalibus, & quæ corã seculari iudice sunt tractandæ, vt supra dictũ est, & decre. in causis præalleg. ponit causas ecclesiasticas, & ciuiles pro diuersis; ergo vna reliquam nõ includit, sed bene puto sufficere mandatum ad causas ecclesiasticas, quia
5 omnes causæ ecclesiasticæ † sunt quasi spirituales, sic & res ecclesiasticæ dicuntur spirituales, vt no. glo. super ver. apponatur, de restitu. spol. c. 1. lib. 6. vel annexæ, vt dicit d. gl. in cap. ex literis, de iureiuran. ille enim qui dat mandatum ad causas ecclesiasticas concedit, quòd omnes causæ quasi spirituales, vel annexæ spiritualibus, quæ coram ecclesiastico iudice tractari possunt, experiri possit; vt est causa vsurarum, quæ quasi spiritualis est, vel annexa spiritualibus. Puto tamen quod tale mandatum scilicet ad ecclesiasticas causas non esset sufficiens ad mere spirituales, vt esset cau
g sa fidei, [g] sacramentorum, & huiusmodi. quia licet verbũ ecclesiasticas includat quasi spirituales, & annexas spiritualibus, non tamen merè spirituales, quæ requirunt speciale mandatum. Sed oppono immo videtur, quòd prædictæ formæ non sufficiant, nam non videtur iure cautum quod causa spiritualis requirat speciale mandatum, vt not. gloss. ord. in cap. qui ad agendum, de procur. lib. 5. quæ enumerat causas, quæ requirunt speciale mandatum, de causa spirituali nil dicit, & Spec. eod. tit. scilicet de procur. §. 1. vers. item opponitur, ad quem remittit dicta glo. in cap. qui ad agendum, nil de hoc dicit; solutio: imò non sufficiunt dictæ formæ, vt supra dictum est; Tum quia mãdata sunt stricti iuris; & vna species non includit reliquam. de rescriptis si sceptũ, lib. 6. vnde cũ alia sit cã spiritualis, alia ciuilis, alia criminalis; restat ꝙ datus ad spirituales, diuersę speciei. ad hoc de proc. si procurat. & in Spe. de procuratori. §. 1. ver. itẽ quod

6 certa. † Tum etiam quia spirituales ipsæ h re-
h quirunt speciale mandatum vnde Specul. de
coniuncta persona, §. 1. versic. Item quòd. di-
i cit, quòd coniuncta persona i non admittitur
ad ea, quæ requirunt speciale mandatum, per
quæ satis videtur innuere, ꝙ causa beneficia-
k lis, k & spiritualis requirit speciale mandatũ,
& ad hoc facit dicta decre. si annum, de iudi.
lib. 6. item hoc ipsum videtur probare text. in
d. c. si annum, §. si vero, vbi procurator ad eas,
scilicet causas spirituales cõstituitur, & quòd
causa spiritualis requirat speciale mãdatum,
patet ex eo, quia discurrendo per singulas cau
sas spirituales est reperire, ꝙ requirunt specia
le mãdatum, & ex singularibus, & indiuiduis
l infertur genus, l vnde est videre, ꝙ absolutio
m ab excõmunicatione m requirit speciale man
n datum, immo nec speciale n sufficit nisi habeat
speciale ad præstandum iuramentum secun-
dum not. in c. cum desideres, de sent. excomm.
Item iuramentum quod animam ligat requi-
rit speciale mandatum, ff. de iura. calum. c. fin.
o o in clem. non potest, de procu. & not. Spec. de
iuram. calum. §. restat. vers. quid ergo fiet. &
vers. quid ergo. & de procur. §. ratione autem
formæ vers. pen. in causa matrimonij, qui ma-
p tri. accusa. pos. ex literis p parte decisa. Nec
obst. decre. accedens. de procur. quia ibi paren
tibus agentibus de matrimonio filiorum ac-
cessit consensus eorum, vt ibi no. Item in voto
q vltra marino. de vo. ex multa. q Item in con-
trahenda excommunicatione. 24. q. 3. si habes,
r in princ. r Item ad impetrandum dispensa-
s tionem, vt no. Spec. de elec. ver. item not. s &
idem in alijs spiritualibus; & potest esse ratio:
7 quia in causa spirituali propriè † tangitur ani
ma, quæ est omnibus temporalibus pretio-
sior. Vnde nil prodest homini si totum mun-
dum lucretur, anima vero sua salua non fit: &
circa eã maius periculum imminet. Vnde si-
cut expresso casu speciali, & subsecuta clausu
t la generali t non veniunt specialia maiora, vt
d. clem. non potest: ita per generalia verba pro
curatoris ad causas nõ includitur spiritualis,
quæ propter sui nobilitatem, & magnitudinẽ
est speciali nota digna. Et quæ speciali nota di
gna sunt, si non exprimantur neglecta viden-
tur, ff. de iniurijs, item apud labeonem, §. hoc
edictum. alias ait prætor. de concess. præben. di
lectus, & hoc videtur sentire glo. vlt. in clem.
non potest, quæ arguens contra text. dicit, ꝙ
expresso iuramento quod ligat animam, quæ
est pretiosior corpore, videtur includere, ꝙ
possit obijcere crimina, quæ ligant corpus, tol
uit per interpretationem, quia iuramentum
procuratoris non ligat animam domini: quasi
fateatur glo. ꝙ si ligaret procederet obiectio,
& nõ dico, ꝙ omnis causa spiritualis requirat
speciale mandatũ singulariter. Sed dico, ꝙ nisi
detur procurator saltem in genere ad spiritua
les causas, ꝙ illas tractare non poterit tanquã
diuersæ speciei. Vnde etiam idem dicimus in
modo rescripti, ꝙ expressa temporali non ve
nit in aliquo spiritualis, & expresso laico im-
potenti non venit clericus secundum lec. &
no. in c. sedes, & in c. Rodulphus, de rescrip. &
in Spec. de rescripti præsenta. §. ratione autem
causæ. versic. Item ꝙ in eo, & super dicto ver.
per Ioan. Andr. in addit. Ita in proposito pro-
pter expressionem causarum ciuilium, vel cri
minalium non veniet causa spiritualis, quæ
nobilior tanto differt ab alijs, quanto anima
est pretiosior corpore, & secundum hoc etiã
causa vsurarum, quia continet crimen inclu-
deretur de vi verborum in mandato dato ad
omnes causas criminales, tamen videtur iuris
dispositione, vel de mente iuris, nõ posse vsu-
rariã causam tractare, quæ est spiritualis pro-
pter rationes prædictas: & maximè vbi non
ageretur criminaliter, sed ciuiliter ad rest. exa
ctorum, quia tunc etiam non includitur sub
criminalibus, quæ intelliguntur quando dire-
ctè agitur de crimine, vt no. in d. glo. in d. c. li-
teras, de iuramen. calum. quia verbum simpli-
citer prolatum, in sui potiori significato de-
bet intelligi. de sent. excom. si quem. Vnde di-
cendo ad causas criminales intellige de illis,
vbi directè agitur de crimine. Itẽ si in manda-
to dicatur ad causas criminales, & ad omnes
alias causas, adhuc non venit spiritualis, vigo
re clausulæ generalis, quia clausula generalis
adiecta speciali casui non includit maiores ca
u sus, vt in clemen. non potest, cum sua glo. u Er
go dicta clausula generalis, scilicet ad omnes
alias causas adiecta causis criminalibus, vel
ciuilibus sine speciebus criminalium, vel ciui
lium, non includit spiritualem, quia est multo
maior species, vt est dictum. Nec obst. si dica-
tur causa vsurarum potest criminaliter tracta
ri, ergo venit in mandato dato ad criminales,
9 quia non puto hoc verum, † quia criminaliũ
alia est simplex, & sine mixtura spiritualita-
tis, alia habet mixtam spiritualitatem, cuius ra
tione defertur ad ecclesiasticum iudicem, vt

est

est vsuraria, & tunc dico ꝙ ad istas generalē mandatum ad causas criminales non extenditur per rationes superius alleg. immo plus videtur, ꝙ si dicatur ad omnes causas criminales, nō tamen ad ecclesiasticas criminales, nec in foro ecclesiastico. Ista enim differunt nimium, & sunt speciali nota digna, & ideo si taceantur non videntur includi, vt supra dixi. Quid ergo si expresso aliquo adijciatur clausula generalis, & insuper addatur, etiam si maiora, & magis specialia essent, quam expressa, nunquid poterit obijcere crimina? puto, quòd
x non, nisi vnum de ipsis maioribus x fuerit expressum, secuta clausula generali: ad hoc, eod. tit. qui ad agendum, lib. 6. & videtur hoc sentire glo. ord. super verbo mandamus, in d. decre. qui ad agendum, quæ dicit, ꝙ licet tex. ibi. in §. procurator, dicat ꝙ sine speciali mandato non potest procurator iuramentum deferre, &c. Tamen si contineatur in mandatis id quod æquipollet speciali mandato, sufficit, & alleg. proximum responsum ipsius decr. quod dicit, quòd expresso vno speciali subsecuta
10 clausula generali veniūt alia specialia, †quasi hæc clausula generalis adiecta specialitate habeat vim specialis mandati quo ad alia specialia, scilicet paria, & non maiora. per clem. non potest, ita in proposito, expresso vno speciali altioris gradus, & hoc placet D. Ioan. de Sancto Geor. Bono. & Domino meo, D. Lapo Abbati monasterij S. Miniati ad montem prope Florentiam, facit ad hoc quia speciale mandatum datum intelligitur vbi nominatim quid mandatur, ff. de procura. non solum, §. vltim. & l. Pompo. in princ. ff. de mino. illud. §. si talis. Nominatim autem fit, quod fit expresso nomine proprio, vel eo, quod habet vim proprij nominis, de testi. licet ex quadam, ff. de libe. & posthum. nominatim, ff. si cert. pet. l. certum, ff. de verbo. oblig. stipulatio. & l. vbi autem. Vnde si exprimo in mandato gradum altiorem, & adijcio, & ad alia, satis videor velle alia altiora venire, & hoc habet vim proprij nominis per iura prædicta. Sed obstare videtur, ꝙ secundum hoc expresso in mandato ad opponendum crimina, vel defectus subsecuta clausula generali posset procurator matrimoniū contrahere, quod est falsum, vt dicit gl. in d. c. qui ad agendum, sed non est contra. quia contrahere matrimonium est longe maius; sed clausula generalis nō includit longè maiora,
11 vt no. glo. in d. c. procurator. † Item licet clausula generalis adiecta casui speciali includat alia specialia paria, non tamen illa specialia, quę iuris dispositione requirunt speciale mandatum, vt in matrimonio, y vnde in quæstione
y prædicta, non intelligo quòd expresso vno de longè maioribus, veniant alia longè maiora, quæ iuris dispositione requirunt speciale mandatum, & propter eorum magnitudinem non venirent, nisi vnum de longè maioribus fuisset expressum: vnde sicut non venit in dicta decre. qui ad agendum aliquod de positiuis speciale mandatum exigentibus, nisi eorū aliquod exprimatur; ita non veniet etiam vigore generalis clausulæ aliquod de contentis in maiore, & alterius generis altioris mandatum speciale exigentis, nisi eorum aliquod exprimatur propter paritatem rationis, & vide ad intellectum prædictorum supra allegat. proxi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Supra alleg.] *Videlicet 10. quę incipit disputat hic plura. & etiam alleg. 55. incipien. Reueren. hanc alleg. citant, & comprobant D. meus Phil. Dec. cons. 170. viso, ante num. 3. Ludo. Roma. in l. Titia, post num. 7. uersic. secunda est opin. ff. solu. matr. Alex. in Apostil. ad Bar. in l. omni, in ver. in fi. legis, post medium, C. de sacro. eccle. vide etiā Gemin. in c. 1. num. 5. de vsur. lib. 6. Card. in clem. vni. quęst. 18. num. 19. & Boni. de vita. num. 117. eodem tit.*

b ¶ Ratione peccati.] *Lapū sequitur Mar. Sozzi. in c. licet, post num. 14. in 36. casu. de for. compet. Et hanc alleg. citare uoluit idem in c. cum sit, post num 19. eod. tit.*

c ¶ Lib. 6.] *Et ibi Phil. Franc. qui Lap. hic sequitur, § qui uerò ante num. 6. & facit tex. in c. cum tu. de vsur. glo. si in ca. cum sit generale, vers. Item crimen vsurarum, & ibidem Abba. & alij. de fo. comp Card. consil. 120. Titius obligauit, num. 2 uers. item de tali. vide etiam alios quos refero supra alleg. 55. in 1. Apostil.*

d ¶ Species causarum.] *Pulchrè Lap. hic ostendit causarum genera plura esse, & inter se differre, ad quem se remittit Felyn. in c.*

in c.in causis, post princ. de testi. Vide etiã Robe r. Mat an. in 4. par. prin. 11. & 13 dist. iudiciorum, & Franc. cum hoc tenentem in cap. fin ad fin. de arbit. lib. 6.

e ¶ Exprimere actionem.] *Prout cle. dispendiosam, de iudi. iun. cle. sæpè de verbo. sign. & ibi per omnes, glo. magna iu cap. 1. vbi etiam Gemin. col. 4. vers. sequitur in gl. distin. 7. & hoc dictum Lapi sequitur Fel. in c. dilecti. versus fi. de iudi.*

f ¶ Sed in ciuilibus sic.] *Et tunc an sit necesse exprimere in libello, an quis agat directa, vel vtili actione videatur per Bar. in l. si duo rei, num. 2. ff. de donatio. per Anto. de Butr. Fely. & alios in d c. dilecto. de iudi. & & per Iaso. in l. ædita, post num. 5. versic. An autem necesse, & ibi Apostil. in ver. necesse ad Lap. hic se remittit, C. de edend.*

g ¶ Causa fidei] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Franc. in c. qui ad agendum post num. 5. versic. 31. in causis vsurarijs. de procur. lib. 6.*

h ¶ Spirituales ipsæ.] *Aliàs spirituales causæ. Lap. hic sequitur Prob. in Addi. ad Glo. pragma. de Collatio. §. item quod, in uer. nominatorum, vers. no. Lap. & Fel. in c. sedes, ante nu. 4. uers. Et dicit Lap. de rescr. An autẽ causæ spirituales, seu beneficiariæ mandatũ requirant speciale vide Rot. 375. fuit dubitatum, in no. Tractio in 4. quæst. 31. Reg. Cancel. num. 5. & 18. vide etiam infra in Apostil. iu ver. beneficialis.*

i ¶ Coniuncta persona.] *Vide Rot. 142 in causa benc. Inno. & Bellam. 682. in causis. Abb. Fely. & alios in c. nonnulli. de rescrip. Rom. sing. 613. tu audiuisti. & ibi Apostil. voluit citare Lap. hic. Abb. & Fel. iu c. corã vbi post num. 6. citat Lap. hic. de off. deleg.*

K ¶ Beneficialis.] *Vide omnino Bellam. Dec. 5. generale procuratorium, & Mil. iu Repe. in uer. procurator potest esse laicus. Rot in no. 375. alias 27. sub titu. de procur. ubi in Addit. quæ ascribitur Papazono citatur Lap. hic, & ibidem subditur in Decretum Rotæ quòd mandatum in causas motas, & mouendas comprehendat etiam causas beneficiarias, quod & ego seruari vidi.*

l ¶ Infertur genus.] *Vel potius species, vt docet porphy. in prædicabi. dum de specie tractat dicens species est, quæ de multis numero differentibus dicitur cum rei vis, ac natura exquiritur, & post, & omne quodcunque ante indiuidua proximè dicitur species erit, atque ita vt genus esse nunquam possit, &c. & vtrobique Ammo. Herm.*

m ¶ Absolutio ab excommunicatione.] *Contra quòd non requiratur speciale mandatum colligitur ex Rotę Dec. 426. si decanus. in no. ubi etiam nu. 2. quòd canonicus non excommunicatus potest pro concanonico absolutionem à sententia excommunicationis etiam absque mandato petere. Pro opi. Lapi est glo. penul. in terminis in alleg. c. qui ad agendum, vers. Item in absolutione petenda ab excommunicatione. de procur. lib. 6. idem etiam uoluit Spec. de procu. § 1. num. 5. vers. 16. in petenda absolutione. vide Franc. in d c. qui ad agendum, §. procurator post num. 4. vers. secundo vult.*

n ¶ Nec speciale.] *Mihi magis placet opi. Phil. Franc. in alleg. c. qui ad agendum, §. procurator, post nu. 4. vbi citans Lap. hic subdit sufficere generalem clausulam facta expressione, quòd possit petere absolutionẽ, de iuramento mentione non facta, immo quòd sufficeret simplex mandatum ad petendam absolutionem, licet non fuisset dictum, quòd iurare posset, ex quo mandatum trahatur ad omnia sine quibus absolutio obtineri nõ potest, vulg. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum, ff. de procu. & facit in simi. Rot. Bellamer. 20. procurator in prophanis, versus fin Nec illud cap. quod de ijs mihi probat illud ad quod hic adducitur.*

o ¶ Cap. fin.] *Supple tu, lib. 6. vbi, quòd cũ speciali mandato procurator ad iurandum de calumnia admittitur. Et quòd absque speciali mandato non admittatur procurator ad iurandum de calumnia voluerunt Aegid. Bellamer. Dec. 20. incipien. procurator in pro-*

prophanis, Bar.in l.qui bona, §. si alieno, nu.2.ff.de dam.infec.De quo tamen, & circa alia iuramenta an requirat speciale mandatum videatur Bar.in d.§.si alieno.et ibidem Roman Alex. & alii,& latè per Mar. Anto.Bauer.in tract.de iureiu.post nu.95. versic.54.

p ¶ Ex literis.] Hoc ca. quod etiam ad rem nostram citatur per glo.penult.in alleg. ca. qui ad agendum, vers.item in causa matrimoniali.de proc.lib.6.non inuenies, vt annuit ibidem glo.ibi in parte decisa. & Lap. hic quasi dicant in parte recisa, seu in libro illo non posita, quod expressius, & clarius cognosces ex verbis Card.in clem.1. de procur.ante nu. 12. uers. Allegabatur autem ad hoc,qui matri.accus.pos.ex literis in antiqua contemplatione,quod c.hodie non habemus.Pro dicto Lapi hic adducituretiam Azzo.in sum eod. num.5. qui loquitur per verbum fortè,facit ratio tex.in l.generali, in princ.ff. de ritu nup. Idem etiam uoluit Innoc.in c.coram,versus fin. vbi legendum est.Quidam assignãt casum in matrimonio. de in inte.resti.Spec.de procu.§.1. post nu. 4.vers.9.secundum Vin.in causa matrimoniali.& Bar.in l.filiusfa.ante num.10.uer. item fallit in causa matrimoniali,ff.de don.

q ¶ Ex multa.] Videlicet post princ.uersic. illis autem solummodo.Sed de alio mandato loquitur tex.ille ab hoc de quo hic tractamus,idem etiam quod Lap.hic dicit praalleg.glo.penult. in c.qui ad agendum , vers. item secundum quosdam in uoto transmarino.& Specu.in alleg.§.1. de procur. post num.4.vers.10.secundum D. meum.

r ¶ In prin.] Idem voluit glo.penult.in alleg.c.qui ad agendum.uers. item in contrahenda excõmunicatione,& Spec.in d.§.1. de procur.ante num.6.versic.18.in contrahenda excommunicatione.

s ¶ Vers item no.] Supple in §.superius, nu.4.ibi licet autem procurator.idem etiã uoluit Spec.in praalleg.§.1.de procur.ante numer.6. vers.21. in petenda dispensatione.facit tex.& ibi Ant.de Butr. & Abb. in c.inmotuit de electio. idem etiam uoluit Corset.in suis singu.in uersic.mandatum in impetranda dispensatione , & Lap. hic sequitur inferens ad omnem dispensationem obtinendam,vt requiratur speciale mandatum,Franc.in alleg.c.qui ad agendum,§.fi. colum. antepenult. versicu.32. est quando vellet.de procu.lib.6.

t ¶ Clausula generali.] Idem dixit supra alleg. proximè praecedenti ad fi.ubi aliqua addidi in uer. sedes. idem etiam voluit hac eadem alleg.uersus fi. uers. Item licet clausula generalis.pro hac,& similibus clausulis generalibus videatur Abb.in c. sedes, num.6. de rescrip. & ibi latius in quadam Apostil.in uer.clausula generalis, vbi prope fin.citat Lap.hic.

u ¶ Cum sua glos.] Per Ant.de But.Abb. & alios in alleg.c. sedes, de rescr. Gemin.in c.qui ad agendum,§.sed si aliquis,prope fi. de procu.lib.6. & Franc.ibi ad fin.sequitur Lap.hic.& Sozzi.cons.194.quoniam praesens,num.1.lib.3.

x ¶ De ipsis maioribus.] Vide Alexand. consi.22.uiso, colum.fin.lib.1.videri etiam poterunt quae scripsi in 6. quaestio.24. Reg. Cancel.num.14.

y ¶ Vt in matrimonio] Supple tu contrahendo,pro quo speciale mandatum requiritur.prout in c.fi.in princ.de procur.lib.6.& per glo.penult.supra adductam,in cap. qui ad agendum , uersic. item in contrahendo matrimonio, eod. titu. & lib. & per Mil. in Reper.in uersic. procurator ad matrimonium . idem etiam in causa matrimoniali, vt supra probatum est.

SVMMARIVM.

1 Vadens ad furandum rem alicuius si ante furtum praeueniatur, & illi res donetur,an dicatur fur.

ALLE-

ALLEGATIO LXXI.

a M Artinus,[a] & Petrus sunt duo fideicommissarij Ioannis, pro quo debent dispensare prout voluerint pro anima sua centum: & iterum Martinus scriptus est solus fideicommissarius Andreæ, pro quo debet dispensare simili modo alia centum. Accidit per inaduertentiã, ꝙ Petrus scriptus nomine suo, & socij sui Martini commissariorum dicti Ioan. pro anima. D.Io.centum.20.dispẽsauit non credens plus dare pro eo quam dispensare deberet. Nunc dictus Martinus de consensu Petri vellet dicta. 20. plus data applicare dicto Andreæ de quo nec ante dictam dationem,neque in datione illa neque per Martinum,neque per Petrum,quo ad illa.20.aliqua præcessit, vel fuit intentio dandi pro anima Andreæ,quia credebat solum dispensasse partem Ioan. sed cum ad eorum notitiam peruenit error,nõ consenserunt dedisse illa. 20. pro Ioanne, sed velle applicare Andreæ, vt dictum est. Modo quæritur omisso foro iudiciali, si in foro conscientiæ ipse Martinus potest applicare illa viginti ipsi Andreæ. Item si facta dispensatione flor. 80.pro anima dicti Andreæ per ipsum Martinum,si ipse Martinus est liber secundum conscientiam à dispensatione totali illorum centum flo.quos pro dicto Andrea debuit dispensare. Ad prædictam quæstionem sic respondetur; & primo pro declaratione, aut dicta centum viginti fuerunt data certæ personæ per errorem,& ignorantiam,aut fuerunt per minutias hincinde dispersa.Primo casu aut est persona, quæ sit potens restituere quod per errorem recepit,&tunc possunt dicta.20.ab eo repeti,& ipse restituere tenetur, & restitutione facta cessat quæstio. Item dicto casu potest absque restitutione actuali dictus Petrus notificare dicto tali,qui recipit,dictum errorem, & possunt adinuicem conueniri dictus recipiens,& prædicti Petrus & Martinus, quòd illam pecuniam de cętero ipse recipiens dicat se recepisse pro anima dicti Andreæ, & ipse Martinus de consensu dicti Petri ipsam pecuniam de nouo ipsi eidem,qui recepit pro anima dicti Ioannis concedat, seu consentiat, ꝙ licitè tunc retineat pro anima dicti Andreæ:
b quia remittere[b] idem est,quòd dare;& dictus recipiens ab inde omnes preces, & quæcunq; suffragia, quæ facturus erat pro anima dicti Ioannis pro dictis. 20. faciet pro anima dicti Andreæ.Si autem non est potens restituere, & tunc est idem quòd in casu seq. scilicet quando hincinde per minutias fuerunt dispersa ita quòd in facto reperi non possunt,quibus casibus dico, quòd si Petrus & Martinus concordant ad inuicẽ ita quòd dictus Petrus,& Martinus consentiant, quòd 20. quæ per errorem soluit,& de quibus competit sibi de iure receptio: Martinus disponat prout vult: quia dictus Martinus potest illa de nouo concedere pro anima dicti Andreæ eisdem quibus per errorem concessa fuerunt,seu remanere,vel consentire, quòd ipsi qui sic per errorem receperunt pro anima Ioan. & per errorem illicitè retinent, quòd preces, & suffragia de cętero pro anima dicti Andreæ effundant,& licet nõ reperirentur illi,qui dicta.20. receperunt, tamen sufficit quòd eis donentur,seu concedantur,quòd licitè retineant pro anima dicti Andreæ,& pro anima prædicti Andreæ erunt,nõ à die primo datæ, sed à die donationis,&
1 nouæ concessionis, seu remissionis. † Vnde ille qui vadit, vt furetur rem meam, si ante fur-
c tum[c] præuenio, & illam illi dono licet ipse ignoret,non dicitur furtum committere,licet postea rem ipsam ille auferat animo furandi. Et si dicatur dicta. 20. non fuerunt data pro anima Andreæ,fateor. Item dicta.20.non fuerunt data de pecunia Andreæ, sed Ioannis, fateor. Item illi pauperes recipientes non receperunt pro anima Andreæ, sed Ioannis, ergo pro anima Andreæ operari non possunt negando istam conclusionem, quia possunt obseruari,quæ supra dicta sunt, nam si fiat restitutio ab eo, qui recepit cessat quæstio, vt prædixi, si non possit fieri restitutio, quia non habet vnde, vel quia minutatim fuerũt dispersa, & si non reperiuntur, vel ignorantur recipientes, tunc sufficit remissio, vel noua concessio. nec obst. quòd dicta pecunia non fuit de pecunia Andreæ,sed Ioan.quia Petrus per errorem soluit cui competit repetitio consentit, quòd Martinus ipse facere poterat, & sicut ipse de nouo concedere, vel remittere poterat; ita & Martinus hoc poterit; procedunt maximè prædicta in foro animæ ubi de apicibus iuris,& formulis verborum non est disputandum, sed secundum intentionem, & veritatem gestorum.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Martinus.] *Hanc alleg citat, & ad illam se remittit Apostil. 1. magna ad Abb. in c. Ioannes, colum fin. versic. Titius, & Marti. de testa.*

b ¶ Remittere.] *Remissio, datio, seu donatio æquipollent, seu a pari procedunt, l. quin etiam. ff. de calumnia. Fede. de Sen. cons. 18. quæstio talis, cons. 22. an usurario, & consil. 177. quidam habet, uers. in contrarium videtur. & dicta con. 18. & 22. Fed. sequitur Phil. Franc. in c. peccatum, ante num. 5. de reg. iur. lib 6. licet illud cons. 22. sub alio numero citet.*

c ¶ Si ante furtum.] *Pro quo, & quid si post furtum uide cons. Fede. supra adductū, 18. in princ. Dyn. in reg. peccatum, num. 5. lib. 6. vbi etiam Apostil. super uers. remittitur peccatum. Videri etiam poterunt, quæ scripsi in 9. quæst. Reg. Cancel. de Impe. bene. viuen num. 3. & 6. ac sequen.*

SVMMARIVM.

1 *Res empta de pecunijs ecclesię an efficiatur ipsius ecclesię vel ementis.*

2 *Actor debet sequi forum rei.*

3 *Impediens res ecclesiasticas sacras sacrilegus dicitur.*

4 *Possessori inquietato datur vti possidetis.*

ALLEGATIO LXXII.

1 IN† quæstione præmissa multa capitula continente est perdiscutiendum an res empta de pecunia ecclesię[a] sit effecta ecclesiæ sic, quòd

2 ecclesiæ vendicare possit; hoc enim est fundamentum agentis hic, & attendendum, quòd glo. dicunt assertiuè, quòd sic; ita not. glo. de pecu. cle. inquirendum, & Io. 12. q. 2. apostolicæ, alleg. 12. q. 4. sacerdotes, & c. fixum, & c. 2. q. si. facit c. res ecclesiæ. 12. q. 1. Ego nunquam vidi tex. hoc probantem, immo regula habet contrarium, C. de rei vendi. l. si ex ea. C. de do nat. inter vi. & vxo. l. si de tua. & l. si patruus, C. communia vtriusque iudicij, quæ regula fallit in casibus pluribus à iure expressis, l. in milite. C. de rei vend. l. si vt proponis, & pupillo. C. de arbit. tu. l. 3. & in re empta a marito de pecunia vxoris, ff. de dona. inter vi. & vxor. & in re empta à liberto de pecunia data à patrono, quæ reuocatur sola obsequij ratione non præstiti. C. de reuocan. do. l. 11. addunt alii qui de re empta de pecunijs funeribus. de vsuris cum tu. de illo scilicet de re empta de pecunijs funeribus est dubium, sed de ecclesia [b] nō b
inuenietur tex. in mundo. Ad tex. allegatum incontrarium si tex. videatur bene nō probat, & facilè est respondere in quibus non insisto. Sed supposito pro vero quod ita sit, est videndum, an coram iudice ecclesiastico procedat libellus formatus, vt sit hic attendēdum, quia libellus figuratiuè fundari videtur super not. Innoc. in c. cum sit. de for. comp. quæ habent, quod si allegetur rapina [c] vel dolus, & fraus c
contractus, vel nullitas, siue etiam petatur rescissio; quòd iudex ecclesiasticus cognoscet: hic ante omnia pondero quod verba Innocē. non amplè sunt intelligenda, non enim est de mente Innoc. quod integratio, vel aliàs contractus rescissio, vel nullitatis declaratio, sic absolutè proponatur contra laicum in foro ecclesiastico, nam standum est regulæ, quæ ha-
d bet quod actor [d] sequitur † forum rei, vt in c.
2 cum ist, & in c. si clericus, nisi inquantum reperiatur regula violata expressè in casu, c. cū sic, exprimuntur in quibus offenditur illa regula, nec fit extensio, cum illa dispositio exorbitet, vt in regula, quæ à iure, nisi fortè ad similia vbi subesset omnimoda rationis idemptitas. no. idem Innoc. debet sic concludi. Nam aliquando constat res impeditas à laico fore ecclesiasticas ex natura rei, vt quia sacræ, & tunc coram ecclesiastico, cum sit crimen sacrilegij, 17. q. 3. sicut, & c. 3. & hoc non ex debito speciali ecclesiæ, immo etiam ex debito generali quo ecclesia defendit miserabiles personas, 14. q. 3. si quis de potentibus, & c. licet, & c. ex tenore, de fo. comp. ubi legitur de eorum oppressione; Aut non allegatur oppressio, siue violentia, & tunc si constat rem fore ecclesiæ, sed dicitur illam peruenisse, sine causa ad laicum, & sic allegatur nullitas tituli, vel metus, vt fiat recessio: tunc quia cōstat ipsam fore ecclesiæ iudex ecclesiasticus exequetur, vt in c. apostolicos, & c. quicunque militum, 12. q. 2.

& sic

& sic intelligantur tota not. Innoc. Vbi autem non constat esse, vel fuisse ecclesiæ, sed in dubium reuocatur, quia ecclesia vendicat allegato dominio; & possidens negat nisi allegetur oppressio, vel violentia; stabitur regulæ quantuncunque allegetur fraus, vel dolus, nec in
c hoc receditur à regula nunc apostolica,[c] dum in libello hic narratur, q de pecunijs ecclesiæ fraudulenter, vel dolosè isti emerunt ad instantiam fratris Ioannis, & q tenuerunt per violentiam contra voluntatem Abbatis, & q turbauerunt, & turbāt ne Abbas pacificè possideat, petitur declarari si sit factum contractum sic, recognosci, bona restitui; ista est vna mixtura malè apposita. Iste videtur intentare vti possidetis ex capite quo asserit se turbari, iste vendicat ex capite quo asserit bona ecclesiæ, & petit sibi restitui. Iste agit de dolo contractus, siue implorat officium iudicis allegato dolo, & fraude: Primum probant, l. vnica,
f C. vti possid. & l. 1. & l. si duo, ff. eo. tit.[f] Secundum probat. l. ex diuerso. ff. de rei vendi. Ter-
3 tium probat series libelli. † Primum non potest procedere, quia vti possid. datur possessori, qui inquietatur, vt l. vnica præalleg. cum ibi no. & l. 1. & l. si duo, ff. eo. tit. & agens non asserit abbatem possidere, immo asserit contrarium, ex quo vendicat, quia rei vendicatio datur domino contra possidentem, vel detentorem, vt l. vna, C. de aliena. iudi. mu. cau. fac. l. in rem, & l. officium de rei vendi. ergo deficit ex illo capite. Item aperta est ignorantia, cum concurrant vti possidetis, & rei vendi. intentata contra eundem, ad easdem res, non variata qualitate possessionis, vt l. naturaliter, §. nihil. ff. de acquir. poss. secundum vnam lecturam & ibi plenè probat, & hæc exceptio cum sit declinatoria iurisdictionis, & processus debet ante lit. contest. expediri, de or. cog. tuam, de iudi. exhibita. licet miles agens explicet tale quid in libello quo iustificato foret articulus præiudicialis processui, vt probant statim inducta, alias dilatoriæ forent dicendæ post lit. contest. & l. si quidem, & l. exceptiones, C. de prob. & except. fieret mixtura peruertens ordinem processus contra casum exhibit. de iudi. & no. de offic. deleg. cum contingat. Item si miles procederet tamen quia allegatur dolus, debet inquietatio narrata specificari localiter, & temporaliter, & quælibet circunstantia describi ac si ageretur de crimine crimina-
g liter, vt l. libellorum, ff. de accusa.[g] Secus si non allegetur dolus aduersarij, ff. de iniurijs, l. prætor edixit. ff. de dolo. l. itaque. probatur. ff. de vi, & vi ar. l. 1. §. rectissimè, & §. ibi autem, & est casus de procu. c. tuæ. facit quod no. Innoc. de accus. qualiter: no. Bar. in l. j. ff. vti possi de. hic autē nulla fit specificatio turbationis, & hoc solum sufficere debet ad repulsam. Itē in capite quo petit pronunciari illos recepisse fructus, & tenuisse bona, illud non procedit: nam illa conclusio non continet aliquid dari, vel fieri parti, nec ius partis declarari. Cum tamen actio sit ius prosequendi, &c. instit. de actio. in princ. Istud enim cadebat, & cadere poterat sub narratione, vt infertur, non sub conditione, cum libellus sit syllogismus legistæ, C. de eden. l. edita. & ibi no. sic nec ex ea parte, qua petit sic recognosci, vt ex prædictis infertur; q si non procedit rei vendicatio, q res non sit effecta litigiosa, cū vitium litigiosi surgat de dominio rei; legitimè agitur iuxta formam Authen. litigiosam, C. de litigiosis, ex ijs concluditur iudicem ecclesiasticum propositis except. & probat. procedere non posse, & probatio patet ex serie proposita, item libellum non procedere, & sic rem litigiosam effectam non esse, hęc allegatio fuit domini Ioan. de Ligna. vide per me super hoc eodem anno, & eadem quæstione, quam de facto habui, &
h obtinui alleg. 58. supra.[h]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ De pecunia ecclesiæ.] *Pro hac quæst. & alijs simi. vide Bald. in l. etiam, num. 4. & seq. vers. quæro si prælatus mutuat, C. de fideicom. Ioan. Firma. de episc. lib. 4. par. 4. num. 137. & seq. & And. Tiraq. qui more suo infinita cumulat, & ad partes discutit gl. vni. §. 32. nu. 10. cum pluribus seq. de vt. retra. vbi num. 16. citat Lap. hic, vers. nec res empta de pecunia. titu. 1.*

b ¶ De ecclesia.] *Aliter sentire videtur supra alleg. 58. prælatus, num. 10. & infra 74. quæro an res, post nu. 1. uers. licet secus.*

c ¶ Rapina.] *De qua, & omni oppressione cognoscit ecclesiasticus prout supra alleg. 58. num. 4. & alleg. 54. num. 3. Rapina autem propriè dicitur furtum improbissimū cum violentia contractum, l. 2. ff. de prina. deli.*

deli.l.duobus,§.si quis curauerit se non rapuisse,ff. de iureiur. insti. vi bono. rapto. in princ. pulchrè Ludo.Roman. cons.144. inquisitio.num.2.

d ¶ Quod actor.] *Idem dicit supra alleg. 58.num.2.*

e ¶ Nunc apostolica.] *Triplex lectura hic cadere potest, vna quòd non recedatur à regula apostolica.1.canonica, seu pontificia, prout etiam nuncupamus cameram apostolicam, idest papalem seu pontificiam ad ea, quæ adduco in Glo.Facul.§.sanè, in uer. Apostolicæ, & in 10.quæst.1. Reg.nu.14. Altera erit nec in hoc receditur a regulâ, c.apostolicos videlicet. 12. quæst.2. quod proximè adduxit Tertia erit nunc applico. Cogita non enim sum Oedipus.*

f ¶ Eod tit.] *Et allegat.64.nunquid, ac alleg.seq.*

g ¶ De accu.] *Idem dicit supra allegat.58. prælatus ecclesiæ, num.12. Vide D.meum Phil.Dec qui alios adducit cons.83.in causa accusationis, num.2. & toto con.*

h ¶ Alleg.58 supra.] *Prælatus, vbi in fin. remittit se ad alleg.77. existimo ibi legendum 72. pro materia huius alleg. quæ fuit Ioan.a Ligna. supra 94. nunquid & alleg. 65.proponit.*

SVMMARIVM.

1 *Prælatus uocans ad se monachum suum cui mandatum facit statim respondere sibi veritatem sub pęna excommunicationis. qua pœna teneatur.*

2 *Monitio an semper debeat excommunicationem præcedere.*

3 *Sententia excommunicationis potest pro manifesta offensa in præsentem proferri nulla monitione præmissa.*

4 *Sententia lata in diem, vel sub conditione suspenditur per appellationem medio tempore interpositam: sic & pœna quæ prouenire habet ex prolatione ipsius sententiæ.*

5 *Claustrales an pro manuum iniectione cũ violentia in clericos possint à suo prælato absolui.*

6 *Ignorantia iuris, an in aliquibus excuset claustrales.*

7 *Statutum & sententia in quo differant.*

ALLEGATIO LXXIII.

a 1 Prælatus regularis [a] vocauit ad se monachum suum claustralem,† & illi in sua pſentia constituto mandauit, vt statim responderet sibi veritatem de certa re, & hoc mandatum fecit sub pęna excom. quam in eum intulit ex tunc, nisi suis dictis parêret; qui statim paruit, & hoc fine scriptis, & nulla alia monitione præmissa. quæritur nunquid talis prælatus incide rit in pęnam suspensionis ab ingressu ecclesiæ per mensem, & videtur hæc quæstio indubitata & expedita, per casus expressos de sent. excommu.sacro.& c.cum medicinalis, eo.tit. lib.6.

b [b] Sed contrarium videtur, ꝙ talis prælatus dictam pęnam non incurrit propter mo

2 nitionem non præmissam, nam ꝙ monitio† debet præcedere sententiam excommu. habet locum cum fertur pro præteritis culpis, ita not. Inno. & Ioan. And. post eum de sent. excom. sacro.& idem no.25.q.3. ecce. & c.de illicita.

c [c] secus si pro futuris culpis [d] feratur dicta sen

d tentia secundum eum, quia in futurum tempus monet.6.q.5.quidam. Vnde ipse idẽ Inn. ibi dicit quod illa decre.sacro, non habet locum in eo, qui fuit excommunicatus, quia nõ parebat rei iudicatæ, quia excommunicatus est pro manifesta offensa, vnde si feratur sententia excom. contra aliquem nisi infra terminum soluat elapso termino excommunica-

e tus est, [e] si non soluit: de re iudi. quod ad consultationem de app. præterea.2. ita not. Ioan. And.post alleg.de offic. deleg. P. & G. in nouella super ver. excommunicationis. Vnde ipse idem post Host.dicit, ꝙ si in debitorem consentientem feratur sententia excommunicationis, nisi in termino satisfaciat, tunc nulla monitione præmissa excommunicatus erit, quia dies interpellat pro homine de loca.cap.

3 fi.in fi.item sententia excommunicationis† po

f test proferri pro manifesta offensa [f] in præ-

g sentem [g] nulla monitione præmissa, vt not.

Innoc.

h Innoc.de sent.excom. in c.dilecto. [h] lib. 1. itē quando sententia excommunicationis fertur ad defensam nō est necessaria monitio, vt not. Io.And. in d.c. dilecto. super ver. defendere, & de hoc plenius per Inno. in c. veniens aliàs
i venerabilis, [i] de censi. Sed de secundo videlicet. An ex eo, ꝙ sine scriptis fuerit lata, idem prælatus inciderit in dictam pœnam, de hoc noua lex est, nec memini vidisse contra dictos tex. aliquid dictum, vel expositum, tamen idē videtur dici posse videlicet, ꝙ non, in dicto casu. Ratio quia prædictæ decre. sacro. & cum medicinalis; sunt pœnales, & ideo restringendæ. Vnde pœna quæ imponitur proferentibus sententiam excommunicationis, sine scriptis intelligitur imponi pro sententia excommunicationis actuali, ita ꝙ effectum habeat, vnde si nunquam sententia lata habuit effectum
K sententiæ, quia nunquam ligauit, [k] nunquam
4 debet habere locum pœna. † Vnde sicut ipsa sententia lata in diem, vel sub conditione su-
l spenditur per appellationem [l] medio tempore interpositam, ita quoque debet suspendi pœna quæ prouenire habet ex prolatione ipsius sententiæ excommunicationis: quia talis pœna est accessoria ad eam sententiam excommunicationis; donec ergo talis sententia excommunicationis principaliter firma sit, non debet habere locum pœna accessoria, vel occasionalis. de reg. iur. accessorium, præterea decre. sacro. de senten. excom. quæ infert pœnam excommunicanti monitione non præmissa, & non seruatis alijs de quibus ibi; habet locum in iudicio, idest quando is qui excommunicat procedit, vt iudex, secus si vt pars suum officium exercendo, vt no. Io. And. post Inno. in d.c. sacro. super ver. præsumpserit, & plenius in decre. venerabili, aliàs veniens, de cen. Eodem modo dici potest, ꝙ decre. cum medicinalis, quæ ab inde causata fuit locum habeat, quando proceditur à iudice, & in iudicio. Secus si à parte suum officium exercente, vt supra: modò dici potest, quod prælatus contra subditum suum ad correctionem regularem procedendo, non procedit, vt iudex iudicialiter, nec formulas iuris vsquequaque seruare
m debet de accusa. qualiter, & quando. 2. [m] durum enim esset, & incommodum prælato regulari qui sæpè in die modo pro ista re, modo pro illa habet increpare, monere, & præcipere suis subditis claustralibus, semper habere pennam, & folium & ante scribere, quam sub pœna excommunicationis mādaret, hinc est, quod talem pœnam non incurrit, qui ideo non tulit in scriptis sententiam excommunicationis, quia non erat præstò necessaria ad scribendum, vel periculū erat in mora si penna, papirus vel inclaustrum, expectaretur, no. gl. super ver. temerarius in d.c. cum medicina-
n lis, de senten. excommu. lib. 6. [n] Hinc est, quòd
5 pro talibus claustralibus conceditur, ꝙ pro iniectione violenta manuum in clericos non
o attenditur [o] ire ad curiam, immo à suo prælato possunt absolui. de senten. excom. cum illorum. Item huiusmodi prælati regulares suas sententias quas proferunt in claustrales secundum disciplinam regularem nō ferunt in scriptis, ad quòd alij iudices tenentur, de re iud.
p & si sententia, lib. 6. P vnde pro culpis ipsorū claustralium aliquando mandant prælati, ꝙ certis vicibus comedant in terra, ieiunent in pane, & aqua, quòd non intrent ecclesiam, nō exeant claustrum, & similia, nulla exinde confecta scriptura, nec pro tribunali sedēdo, quæ tamen in alijs iudicibus nulla esset ipso iure: expertus sum aliquando quòd totum unum processum ordinarium expediunt sine notario, vel teste, vbi enim de bona fide agitur, de apicibus iuris non est disputandum, nec decet eos forensium decertationum fore peritos, de
6 syndi. al. de simo. c. 1. † Et aliquando etiam ipsos claustrales ignorantia iuris excusat, vt milites, rusticos, mulieres, & huiusmodi personas publicæ conuersationis ignaras. Item causa quare fuit prouisum, vt in scriptis ferretur talis sententia; fuit vt copia daretur excommunicato, vt possit fidem facere de illa superiori in causa appellationis, vt possit grauamen suū releuari facere, & non posset contra eum vagari in incerto. Sed in istis regularibus in quibus relaxatur ordo iuris, quando procedunt secundum disciplinam regularem & ad correctionem hoc non expedit: quia à correctio-
q ne non appellatur, [q] de appellationibus cap. reprehensibilis.

Post hoc quæsitum fuit à me Lapo de Castiglionchio decretorum doctore de tali casu. Prouincialis Carmelitarum volens aliqua imponere omnibus suis fratribus: videlicet ꝙ non deberent in futurum propalare, seu extraneis manifestare seu pandere aliqua gesta expressa; sic præcepit. Ego præcipio vobis omnibus præsentibus, & absentibus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunica-

tionis

tionis latæ sententiæ ipso facto, ne aliquis ve-
strum tale quid cuiquam, vel quibuscunque
extraneis, habeat manifestare: & hoc præ-
ceptum non fecit in scriptis, nec præmisit
aliam causam, & præmonitionem; imposuit
tamen ante dictam prolationē socio suo, qui
solitus erat scribere acta per eũ, ꝙ in scriptis
deberet acta redigere. Quæritur nunquid di-
ctus prouincialis incurrit pœnam decre. sa-
cro. de sen. excom. & c. cum medicinalis, eod.
tit. lib. 6. Et ad hanc quæstionem econtra fa-
ciunt, alleg. in præcedenti quæstione dicta, &
videtur posse dici, & responderi de iure, ꝙ ex
eo quòd non præmiserit dictam monitionem,
pęnam non incurrerit dicta decret. sacro, per
ea quæ supra circa hoc plene dicta sunt, & ex
causa alia quam inferius tangam. Item vide-
tur de iure dici posse, quòd pro eo: quia dictā
sententiam nō protulit in scriptis, non incide
rit in pęnam dictæ decre. cum medicinalis,
quæ non vendicat sibi locum, nisi quando sen
tentia excommunicationis fertur in certam
personam, quod probat litera in d. c. sacro.
ibi, ne quis in aliquem, & litera in d. c. cũ me-
dicinalis, ibi exemplum scripturæ teneatur
excommunicato tradere, &c. quòd dicta decr.
cum medicinalis, hoc casu tantum habet lo-
cum. Videtur voluisse glo. super verbo tamen
r [r] in d. c. cum medicinalis, allegans de hoc, de-
cret. qui contra certam, de elect. lib. 6. licet di-
cat tutius tene contrarium; quòd ante factum
dicendum est, sed post factum defendi potest,
est simile, quòd dicit Ioan. And. in c. verum, de
iureiur. præsens tamen dictum absolutè pla-
cet Ioan. Mo. & Arch. vt refert Ioan. And. su-
7 per dicta glo. † in nouel. Item aliud est statu-
tum, & aliud sententia, & licet sententia ex-
communicationis non possit fieri pro futuris
culpis, de sent. excommu. Romana, §. caueant,
lib. 6. tamen statutum bene potest fieri per ꝙ
quis pro futura culpa excommunicetur; de
sent. excom. à nobis. primo, & de constit. c. 2.
lib. 6. & no. glo. super verbo futuris in d. c. ca-
s ueant, [s] ita quoque licet non possit fieri sen-
tentia excommunica. sine scriptis, vt d. c. cum
medicinalis, tamen statutum bene potest fieri
sine scriptis, per quòd excommunicetur con-
tra faciens: quia scriptura non est de substan-
tia legis, vt notari solet de renuncia. cap. vni-
t co. [t] lib. 6. Sed patet quòd dictus prouincia-
lis emisit mandatum, quasi edictum generale,
siue ordinauit, siue quasi statuit generaliter,
ne fratres prædicti panderent extraneis gesta,
non nominatim in aliquem, quo casu, vt præ-
fertur non habet locum, c. cum medicinalis, &
sic nec eius pęna. Item si diceremus prædictũ
mandatum factum per prouincialem non ha-
u bere vim quasi statutum [u] ordinis siue consti-
tutionis, sed fuisset simpliciter sententia ex-
communicationis, & cum pro futuris culpis
lata fuerit non tenuerit de iure. vt in d. §. ca-
ueant, secundum quosdam, sed alij contra: nec
pœna dictæ decre. cum medicinalis, quæ re-
quirit sententiam. Ex quibus cōcluditur aper-
tè, & manifestè dictũ prouincialem non inci-
disse in prædictas pęnas decre. sacro. & decre.
cum medicinalis, sed liberè posse agere, & ce-
lebrare in suo officio sicut prius.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Prælatus regularis.] *Omnia principalia dicta Lapi hic refert, & reassumit Gemin. in alleg. hic cap. 1. de sent. excommun. lib. 6. in §. caueant, num. 6. super glo. fin. vsque ad fin. §. &c.*

b ¶ Lib 6.] *Et per hunc supra alleg. 15. hic concludit, in princ. Amplio etiam ad suspensionem, & interdictum, vt monitio præcedere debeat, c. statutum. de sent. excomm. eo. lib. 6. c. reprehensibilis, in princ. de appellat. quod qualiter procedat vide per Innoc. in c. 1. num. 3. de excess. prælat. per Abb. in d. c. reprehensibilis, & per Fely. in cap. cum sit Romana, num. 18. in 5. no. de appel. Amplio vt monitio non sufficiat facta domi, sed debeat esse personalis, prout volunt Docto. de sententia Innoc. Hostien. Imol. & But. in c. fin. de eo qui mit. in pos. Rot. 313. no. quòd lite. in anti. & per alia quæ adduco in Glo. facul. dum de monitorijs tracto, q. 8. vbi hęc latè ad partes discutio. Amplio tertio, vt nec etiam in vim pacti, seu pacto interueniente quis absque monitione excommunicari possit, Innoc. in c. P. & G. & Abb. ibidem, num 7. ac Fely. num. 2. de offic. deleg. Quod tamen accipiendum, & declarandũ est, vt per Glo. Pragma. de Pigno. cult. Diui. in ver. abolentes. An excommunicatio moniti*

niti

nitione non præcedente sit ipso iure nulla aliqui distinguunt, aut loquimur in ordinario, & negatiuè respondendum sit, aut in de legato & affirmatiua sit verior, prout etiã sentit Rot. 3. de sent. excom. vtrum excommunicatio delegati, Bisigne. in antiquio. quæ est eadem in antiqu. 558. & clarius Dec. 138. no. excommunicatio, etiam in antiq. & per Felyn. in alleg. c. sacro, super glo. 2. num. 2 iunc. fallen. quam ibi subijcit, de sentent. excommu.

c ¶ De illicita.] *Et c. Romana, §. sed nec in specie. de sent. excom. lib. 6. & per Abb. in c. P. & G. num. 16 de offic. deleg.*

d ¶ Pro futuris culpis.] *Hanc limi. & hoc dictum Lapi communiter sequuntur Doct. inter quos Hostien. in c. P. & G. de offic. deleg. & ibidem Ioan. Andr. in ver. excommunicationis, & Imol. colum. 5. Fel. in alle. c. sacro. num. 5. in 3. limi. & alij de sentent. excommu. Idem Fely. in c. cum sit Romana, num. 22. in 14. not. de appel. Et has limitationes, seu fallen. Lapi pro nota. sequitur Phil. Franc. in c. statutum, post nu. 4. super glo. in uer. monitionem, eod. tit. lib. 6.*

e ¶ Excommunicatus est.] *Communis est hæc opin. Lapi, vt per D. meum Phil. Dec. cons. 145. quæritur, num. 2. vbi Lap. hic citat. quem etiam hic citare voluit, cons. 214. in causa, num. 5. & in c. 1. colum. 4. cir. prin. in noua lectu. de iudi. idem uoluit Abb. in alleg. hic, c. pręterea. in 1. no. de appel. vbi Apostil. in uer. sententia, & ibidem Dominus meus, in 2. no. Lap. hic sequuntur, quem etiam citat, & sequitur Franc. in c. Romana, §. caueat, in fi. de senten. excommu. lib. 6. Pro declaratione eorũ, quę tractat hic Lap. & pro cognitione praxis Romanę super modo excommunicandi hoc modo, nisi hoc facias, vel nisi infra tres dies solueris, uel satis feceris. videre poteris, quę scripsi dum de monitorijs tracto, vbi plura hactenus à nemine plene discussa inuenies, & quę plerisque pragmaticis Romanis, ac pluribus causarum patronis incognita sunt.*

f ¶ Offensa.] *Refert, & sequitur Phil. Franc. in alleg. c. Romana, §. caueant, in vlt. nota. num. 3. de senten. excom. lib. 6. Et de excommunicatione pro manifesta offensa, et quòd ab ea quis non absoluatur ante satisfactionem vide Nic. Mil. in Reper. in ver. excommunicatus pro manifesta offensa.*

g ¶ In præsentem.] *Sequitur Mil. in Reper. qui hanc alleg. citare voluit in ver. sententia lata sine causa in fi.*

h ¶ Dilecto.] *Idem voluerunt Abb. in c. 1. post num. 28. de iudi. & ibidem præceptor meus in 1. lectu. num. 25. idem Abb. in c. fi. num. 12. de iura. calum.*

i ¶ Venerabilis.] *Lege tu venerabili, col. 2. ante num. 4. ibi & spiritualibus armis, & melius postea vers. nec ob. huic oppo. iura prçalleg. vbi concludit, quòd sine cognitione, & sine monitione defendit iura sua mucrone suo spirituali. Idem etiam voluit Gemin. in alleg. hic c. dilecto, nu. 7. versi. Quæro an requiratur monitio, & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit, quem etiam sequitur ibi Franc. in 2. no. ante num. 3. & idem voluit etiam ante num. 7. super glo. fi. in fi. Et Lap. etiam hic refert, & sequitur Fely. in c. 1. num. 9. in iudi. idem etiam uoluit idem Fely. in prçalleg. c. sacro, num. 6. in 4. limi. & D. meus in c. reprehensibilis, num 4. de appel. sine monitione etiam excommunicatio ferri potest quando iudex excommunicat, quasi nil noui iudex excommunicans facere videatur, Abb. in alleg. c. reprehensibilis, post num. 6.*

K ¶ Quia nunquam litigauit.] *Vt responsio, & illatio Lapi hic procedat, & concludat ad declarationem Gemin. in alleg. c. cũ medicinalis ad fi. recurrendum est, vbi mentem, & verba Lapi subtilia subtiliter reassumit, & declarat per hæc verba, quantum ad primum dictum posset forsan defendi ex eo, quia excommunicatio nõ habuit effectum, quia ille paruit mandato, & text. hic videtur loqui de excõmunicatione, quę habuit effectum, & quia iustè, uel iniustè*

ligatus fuit, &c. Defenditur igitur opin. La pi hoc modo videlicet. Non est locus dispositioni, cap. cum medicinalis, quod procedit quando quis excommunicatus fuit monitione non praecedente, sine scriptis, &c. At hic nulla excommunicatio supponitur, ex quo non monachus paruit, ergo dispositioni illius text. locus esse non potest cum supposita in eo locum habere nõ possint, ad Theo. Iaco. Butri. Fulg. & Saly. in l. mancipia, C. de seru. fugit. Roman. Singu. 489. statutum puniens, & Dominus meus, cons. 466. nume. 8. Et si non habet locum dispositio illius text. ergo nec poena.

l ¶ Per appellationem.] *Idem voluit supra alleg. 48. magister, post num. 3.*

m ¶ Qualiter, & quando 2.] *Videlicet in fi. vbi quòd quando proceditur contra regulares non seruatur ordo iuris, & relaxatur rigorosa iuris subtilitas, vt etiam notat ibi Fely in §. ad corrigendos, num. 21. in 3 not. & idem Fely. in alleg. c. sacro, num. 7. vers. quinto fallit in praelato regulari, vbi citat, & sequitur hoc dictum Lapi. Idem etiam voluit Paris. cons. 11 iustissimam, nume. 2. volum. 4. & cons. 28. ad resolutionem, num. 16. vbi sequitur Lap. hic eod. uolum. Et de simili modo procedendi contra monachum vide per Abb. in c. cum contingat, num. 26. & ibi Apostil. in ver. quam formã ad Lap. hic se remittit, de foro compet.*

n ¶ Lib. 6.] *Hoc modo etiam limitat Felyn. in alleg. c. sacro, num. 4. in 2. limit.*

o ¶ Non attenditur] *Legerem non compellantur, seu non cogantur, & ille text. in c. cum illorum hic adductus ad rem facit in §. quod si claustrales, & melius postea uer. Nos tamen in religionis fauorem. Amplia procedere in omnibus religiosis, vt post Hostien. in sum. per Fely. in c. 1. de sent. excom. & per Paris. cons. 28. ad resolutionem, nume. 40. uolum. 4. Ampliat idem Lap. supra alleg. 48. magister, nume. 6. dispositionem dicti c. cum illorum etiam ad excommunicatos ab homine.*

p ¶ Et si sententia lib. 6.] *Et l. 2. C. de senten. ex breuiculo per Cor. cons. 243. in hac, volum. 4. per glo in ver. sententiam, Ias. & alios in §. curare instit. de actio. ubi quòd regula est sententiam in scriptis ferre, & ibi de hac fallen.*

q ¶ A correctione non appellatur] *Prout in c. licet, de offic. ord. Cald. cons. 3. appellatur in parte sub titu. de appellat. & Lap. hic refert, & sequitur Paris. cons. 9. quod ista, num. 3 & consil. 28. ad resolutionem, num. 15 & seq. volum. 4.*

r ¶ Super vers. tamen.] *Lege tu super uersic causam, ubi tractatur materia de qua hic, & declara hoc dictum Lapi, vt per Gemin. in alleg. hic c. cũ medicinalis § caueant ad fi. vers. illud secundum dictum, & communior, & verior opin. videtur, quòd tex. ille procedat etiam quando excommunicatio fertur contra incertam personam, ut expressè concludit Franc. ibidem ante nu. 7.*

s ¶ In d c. caueant.] *Dic tu in d. §. caueãt, & illam glo in vers. tutus sequuntur Gem. et Fran. ibi, subdentes vndecim differentias inter sententiam, & statutum.*

t ¶ Cap. vni.] *Lego ca. 1. ad fin. vbi rationes redduntur quare statutum illud inter alias constitutiones redigi mandatur, & sic supponitur, quòd absque illa reductione, seu scriptura valuisset. idem etiam supponit gl. magna in l. 1. C. de legi. versic item potest poni eodem modo. Et quòd scriptura non sit de substantia legis, seu statuti cõcludit Abb. dicens hanc sibi v. deri communem in c. 1. num. 19. de postul praelat. & hanc communem dicit Pani. in praelu. extra versic. Nec est de substãtia, quòd redigatur in scriptis. Hanc etiam communem dicit Felyn. super rub. de constit, num. 3. & licet D. meus subtiliter vtranque opin. comprobet, & impugnet, & distinguens concordet, tamen ex Docto. quos ipse, & Respub. ibi recensent haec opinio. communior apparet, & verior, & tenenda. Et in terminis nostris, quòd statutum praelati excommunicantis non*

P requirat

requirat scripturam voluerunt Gemin. & Franc. in cap. Romana, §. causam, in 8. differen. de senten. excom. lib. 6. & Fely. vbi supra in rub. de constit. col. 2. in fin. versicu. Idem dicas de statuto episcopi excommunicante sine scriptis. Et Lap. hic refert, & sequitur Phil. Franc. in d. c. cum medicinalis, §. quisquis, ante num. 2.

u ¶ Vim quasi statutum.] *Legerem non habere vim statuti, siue constitutionis. Hic sensus colligitur etiam ex verbis Gemin. in alleg. c. cum medicinalis, ad fin. vers. Item si teneremus, quòd istud mandatum.*

SVMMARIVM.

1 *Res empta de pecunia fenebri, an possit fieri illius, qui soluit vsuras, ita quòd rem ipsam possit pro vsuris solutis retinere.*

2 *Rem emens ex pecunia fenebri, an semper restituere eam teneatur.*

3 *Is ad quem perueniunt bona vsurarij semper tenetur ad restitutionem.*

4 *Bona vsurarij an sint hypotecata pro vsuris extortis debenti vsuras recipere.*

5 *Vsuræ à quibus repeti possint.*

6 *Bona vsurarij non sunt pauperibus distribuenda quousque fieri possit restitutio illis, qui soluerunt vsuras.*

7 *Restitutio vsurarum in testamento pluribus non expressis, & pluribus expressis qualiter sit facienda.*

ALLEGATIO LXXIIII.

1 2 Quæro an † res empta de pecunia fenebri [a] sit illius, qui soluit vsuras, ita quòd rem ipsam possit vendicare, seu sibi pro vsuris restitui. Respondeo aut talis res reperitur penes ipsum vsurarium extorquentem, qui emit talem rem. Aut penes alium cui ipse vsurarius postea vendidit. Primo casu videtur, quòd talis res possit vendicari ab eo qui soluit vsuras, & ipsa res sic empta debeat restitui ei, qui vsuras soluit: & hoc videtur expressum de vsuris cum tu. & ibi glo. vltim. dicit, quòd est specia- c d le, in re empta de pecunia fenebri, sed certè, vt ibi scribit Io. And. in illa decre. hoc non probat: quia non dicit, quòd talis res possit vendicari, seu restitui debeat pro vsuris ei, qui soluit vsuras: sed dicit quòd debeat vendi, & pretium erogari; & sic patet quod talis res non efficitur illius, qui soluit vsuras de quibus empta fuit: licet secus dicamus in milite, pupillo, vel ecclesia, [b] vt in iuribus alleg. in dicta glo. vltim. in decre. cum tu. Secundo casu quando talis res reperitur penes alium, & tunc etiam fuerunt opiniones, & dicta gloss. vltim. in dicto capitulo, cum tu. videtur dicere, 2 quòd † ad quemcunque talis res deueniat ex causa lucratiua tenetur restituere, secus si ex causa non lucratiua, Ioan. And. post Hostien. supra dicta gloss. vltim. refert Goffr. dicere se non credere, quòd dicit dicta gloss. vltim. in capitulo. cum tu. vt soluenti vsuras competat actio in rem ad possessiones emptas, quam soluit, sed dicit quòd agente personaliter debitore, vel eius hærede per officium iudicis creditor, vel ipsius hæres compelletur ad id, quod dicitur in capitulo. cum tu. quod videtur velle, quòd ad quemcunque talis res deueniat ex causa lucratiua tenetur restituere, secus si ex causa non lucratiua; putat etiam quòd si possessiones prius emptæ vendantur, & iterum de ipsorum pretio emantur aliæ, idem erit in illis: quia succedunt loco primarum, vt in l. pen. capitulo. ecclesia, & dicit etiam ipse Gofred. quod id quòd dicit dicta gloss. quòd is ad quem peruenit res ex causa lucratiua tenetur ad vsurarum restitutionem est verum; quando creditor vel eius hæres non habet vnde soluat. 3 † Item gloss. in capitulo. tua nos, de vsur. videtur etiam dicere, quòd ille ad quem peruenerunt bona vsurarij teneatur ad restitutionem vsurarum, Hostien. & Ioan. Andr. post eum super dicta gloss. dicit, quòd hoc nimis esset durum, & licet videatur multis fauorabile, & ideo communiter approbetur ibi, tamen Hostien. videtur velle, quòd licet hæres, qui non fecit inuentarium teneatur in solidū, tamen hæres [c] etiam si res ad eum perueniat ex lucratiua causa non tenetur, alleg. C. de dolo, l. æris alieni, [d] cum si. nisi esset saltem empta de pecunia fenebri, remittit etiam ad not. in d. c. cum tu. in glo. fi. & maximè hoc verum post præscriptionem, quod autem supra dixi secundum Ioan. And. quòd communiter seruabatur opinio, quòd teneretur is ad quem res

res vsurarij peruenit, est intelligenda secundum dominum meum Do. Ioan. de Cald. facta excussione bonorum hæredis, & ipso hærede inuento non soluendo secundum Goffr. & Hostien. in summa de vsuris, §. si. vers. quid si possessio. alleg. instit. de leg. §. si res aliena. ff. per quem fac. & l. ex hoc edicto. 3. responso. Spec. in tit. de vsuris, in vers. pone vsurarius, tangit istam quæstionem, & arg. quòd non teneatur, & recitat opin. Alani, & videtur quòd sic, quia succedit res loco pretij, Ioan. Andr. super dicto versi. dicit fuisse quæstionem ven. 77. & dicit ibi Bar. Ala. Tancre. hoc tenuisse vbi res peruenit ex causa lucratiua, & remittit ad ea, quæ dixit in decre. cum tu. super vlt. glo. quæ fuit Alani, & ad summam Hostien. eod. tit. §. fin. versic. ne dum autem & versi. seq. potest ergo colligi, quòd ante omnia exacti debent repetere vsuras ab ijs, qui exegerunt vsuras, vel eorum hæredibus, & excussis bonis suis si non extat vnde solui possit eisdem, recurri debet ad eos ad quos res ipsorum vsurariorum peruenerunt, saltem emptæ de pecunia fenebri, & ex causa lucratiua, secus si ex alia causa, & etiam secundum alios si talia bona non fuerunt empta de pecunia fenebri.

4 † Sed huius occasione est quæstio an bona vsu
e sarij sint hypothecata pro vsuris [e] extortis debenti vsuras repetere. Respondit glos. in verb. paupertas de vsuris quanquam lib. 6. & videtur dicere, quòd sic, & videtur not. eod. titu. tua nos, in prima glo. Ioan. Andr. super dicta glo. in nouel. dicit, quòd de hac hypoteca non habemus tex. expressum; & quòd non sint hypotecata facit secundum eum, quòd ipse scribit super prima glo. & dicit, quòd si vera esset opinio, quòd sint hypotecata esset sopita quæstio, qua quærunt an sufficiat vsurarium dedisse hypotecam suorum bonorum, & diceretur, quòd non: quia tunc talis cautio nil adderet, vel efficeret. Si autem dicantur non hypotecata, tunc videtur sufficere iudici, & legi consilium redditum per Dom. Ioan. Andr. super quodam testimonio cuiusdam Domini Ben. recordati de prato, per quod consuluit non sufficere dedisse hypotecam cum bona vsurarij essent alias restitutioni obligata, & sic etiā consultum fuit per multos Docto. Bon. & sic obtinuit Dominus Benciuen. aduocatus Flor. obtentum fuit; propter hoc quæro, Pone quidam vsurarius decessit, mādat vsuras restitui; in suis facultatibus reperiuntur centum, & nō plus, & reperiuntur multi creditores debētes recipere pro vsuris extortis; & missis edictis publicis, & solennibus. 20. creditores reperiuntur quorum comparent decem debentes recipere centum: alij decem debentes recipere alia centum non comparent nec per alium vsuras repetunt: infra terminum edicti præfati. 10. comparentes petunt sibi vsuras integraliter restitui & satisfieri de illis centum repertis. Episcopus pro pauperibus, vel pauperes ipsi asserentes sibi dicta debita, non comparentibus illis. 10. tanquam incerta debita, contradicunt, & petunt inter ipsos pauperes erogari quātitatem repertam pro rata. Quæritur quid iuris? & videtur quòd dicta quantitas reperta inter ipsos qui comparuerunt, & repetunt, & prædictos pauperes pro prædictis non comparentibus debeat pro rata distribui, & hoc ideo, nam si bona dicti vsurarij erant creditoribus hypotecata secundum ea, quæ supra dicta sunt patet, quòd dicti præsentes, & dicti absentes erant in pari causa, & sic simul concurrentes debet distribui pro rata, sed pauperes succedunt loco absentium pro incertis: ergo ipsi pro rata debent concurrere, & pro anima absentium recipere ratam suā, quasi enim præsentes reciperent portionem absentium: hoc saluo, quòd si bona essent hypotecata, vt supra retuli, si præsentes essent priores tem-
f pore [f] ex quo sunt in pari causa debent præferri, & eis solui deberet secūdum ea, quę no. d. glo. paupertas in decre. quanquam præalle. hoc videtur sentire glo. ord. in decre. cum tu. quæ dicit quòd non extantibus ijs quibus debet restitutio fieri, debet pauperibus erogari.

5 In † contrarium videtur quòd prædictis venientibus solui debeat integrè, & non pro rata cum dictis pauperibus concurrere, nam si bona vsurarij secundum aliam opinionē non sunt hypotecata, non est, quòd possit impedire prædictos comparentes quominus debeat eis solui, nam ipsi habēt actionem ad repetendum vsuras; sed licet pauperibus debeant erogari incerta, non tamen habent actionem ad repetendum vsuras, quæ incertæ declaratæ non sunt, nec declarari possunt pro incertis extātibus viuis creditoribus, qui possunt pro suo certo totum occupare. Item gloss. 1. in cap. quanquam, de vsuris dicit quòd debent poni edicta quòd omnes veniant, & si aliqui apparent potius restituetur illis quam pauperibus erogetur. alleg. decre. sicut dignum, §. eos, de

homici. quæ dicit id non esse dandum pauperibus quod debetur certis personis, sed d. centum reperta in facultatibus testatoris debentur prædictis comparentibus: igitur distribui non debent pauperibus, & est ponderanda, d. glo. quæ dicit, quòd citentur omnes, & postea h dicit si aliqui appareant, non dicit omnes: & tamen dicit illis fieri debere restitutionem, &
6 non pauperibus erogari. † Item in dicto capitulo, cũ tu. super versicu. superstitibus dicit quòd nunquam debet fieri erogatio pauperibus quousque potest fieri restitutio ei, qui soluisset; in casu nostro potest fieri restitutio ei, qui soluit vsque ad dictam quantitatem, ergo pauperibus non debet fieri erogatio. Ad istam quæstionem pro, & contra facit quod
g scribit Ioan. And. in decret. quanquam g præalleg. super vers. exprimi in nouel. vbi refert quæstionem fuisse disputatam per dominum
7 suum iu ijs terminis. † Testator in testamento soléniter expressit se recepisse de vsuris ab A. B. C. & ab alijs innominatis, iubens illas restitui; & exinde executorem fecit, nec de illis tribus nominatis apparere potest, quòd aliquid soluerint, disputando tenuit, quòd non obstante, quòd legatum videatur incertum, tamen fauore vltimæ voluntatis exequetur hoc modo: quia sigillatim per iuramentum ab illis tribus requiratur quantũ soluerint, postea per edictum vocabuntur omnes illi, qui vsuras soluissent, vt de illis doceant, & venientibus dabit quantum se soluisse docebunt; & illi tres habebunt residuum in quantum iurauerint se soluisse, & residuum detur pauperibus eodem titulo. capitulo. cum tu. Si verò venientes totum habuerint illis tribus ad quantitatem iuratam satisfaciat hæres, de sepulturis, c. vlt. Si autem nullus alius veniret, dicebat ꝙ quilibet illorum triũ habeat quartam partem illius summæ, & alleg. l. si quis Titio. ff. de vsufruct. accrescendo, & aliam quartam partem det pauperibus, quia vno modo faciunt hæc ad vnam partem dictæ quæstionis, & alio modo faciunt ad aliam partem, ꝙ non possunt impedire pauperes præfatos præsentes; facit quia in ista quæstione disputata ponit disputans, ꝙ si venientes impleant totum quod illi tres petant ab hærede, quia de illa quantitate nil possent habere, quæ computata est in venientibus, & sic venientibus dicunt integrè satisfieri pro alia parte; quia habet in ipsa quęstione quod nullis venientibus dictis tribus non debetur totum, sed pro rata parte cum pauperibus diuiditur. In hoc autẽ non facit ad propositum nostrum: quia ponitur quòd non potest constare, quod dicti tres aliquid soluerint. Quid ergo dicetur in hoc articulo? posset distingui sic, h aut constat absentes non venire per contumaciam, vel negligentiam, cum extant. vel non constat non extare, aut constat non venire; quia non extant, seu ex probabilibus coniecturis præsumũtur non extare; aut non cõparent, quia volunt vsuras remittere. Primo casu non videntur incerta, & sic pauperibus erogari non debent, sed expectari, vel ad eos transmitti secundum ea, quæ no. in c. cum tu. præalle. Secundo casu apparet ea incerta esse deberi pauperibus, & tũc si bona sunt hypotecata, nec est, qui præferatur ratione temporis in hypoteca, tunc pauperes concurrant pro rata. Tertio casu quãdo volunt remittere tunc reseruentur hęredibus, & non detur pauperibus: nec præsentibus iuxta ea quæ no. Io. An. in d. glo. de vsuris quanquam. ipse tamen ibi comparat non extantes, & nón comparentes & ibi non deberet iudex festinare in erogando pauperibus propter absentiam aliquorum: quia fortè non possent venire iusto impedimento detenti. veritas mihi videtur in casu pręmissi thematis, ꝙ debeat integrè satisfieri præsentibus, qui verè probant se soluisse, nec possint per pauperes impediri, cum re vera bona vsurarij non essent hypotecata licet haberent actionem ad petendum, & absentes qui non repetunt debent sibi, & non alteri imputare, vt in regula damnum, pauperes autem pro eis, vel eorum loco non debent admitti cum pro ipsis absentibus nõ erant bona affecta, quin in alium potuissent per vsurarium transferri, & sic nec pro incertis adeo affecta, ꝙ possint impedire mouentes debitas actiones, & maximè vbi absentes extãt, & nõ comparent: quia non possunt propriè dici incerta, sed neglecta: quo casu aut præsumitur velle remittere, & non debentur pauperibus, vt no. Io. An. super d. gl. 3. & idem si nõ extẽt; quia eo casu licet bona vsurarij sint incerta respectu eorum quę habẽt diem legitimũ ad petendum totam dictam quantitate: quia certũ est cui tota dicta quantitas debeatur, & obnoxia sit: illud enim attendendũ est, vt supra dictum est per me, post Io. An. ꝙ non debet eps. festinare erogare pauperibus, donec sit spes, quòd possint extare debentes recipere, quia si so-

si forent impediti in termino post terminum
i [1] venire poterunt, Lapus de Castiglionchio.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ De pecunia fenebri.] *Vide supra allegat. 72. in quæstione, & omnino Tiraq. de vt. Retra. par. 1. §. 32. glo vni. num. 14. ver. porrò auctoritate, & ante, & post, vbi plenè pro decisione præsentis, & infinitarum aliarum similium quæstionum, & pro distinctionibus de quibus infra, & citat Lap. hic.*

b ¶ Vel ecclesia.] *Idē sentit supra alleg. 59. prælatus, nu. 10. vbi quòd bona empta de bonis ecclesiæ sunt ipsius ecclesiæ. Contrarium velle videtur in ecclesia, supra alleg. 72. col. 1. vers. Sed de ecclesia non inuenitur tex. in mundo: puto quòd hic optimè sentiat: videantur etiam quæ adduco in dicta alleg 59. in ver. de pecu. cleri.*

c ¶ Tamen hæres.] *Lege is tamen qui hæres non est, & hæc sunt verba clara Hostien. hic citati, in c. tua nos, versus fin. de vsur. & Laur. de Rodul. in Tractu. vsura. quæst. 72. num. 20.*

d ¶ C. de dolo, l hæres alieni.] *Legendum est, C. de donatio. Ad idem est tex. in l. si patri, C. eo. & per D. meum cons 237. post num. 5. & cons. 387. num. 2. post opin. Host. in d. c. tua nos, & Lapi hic videatur Abba. in d. c. num 9. & seq.*

e ¶ Hypotecata pro vsuris.] *Idem concludit Fed. de Sen. cons. 63. quidam, nu. 3. hanc quæstio. ponit Cald. cons. 1. incipien. an bona vsurariorum tacitè sint hypotecata, sub titulo de vsur. vbi distinguit, remittens, se ad ea, quæ scripsit super c. cum tu. eo. & Lau. de Rodul. in tracta. vsura. quæst. 76. nu 27. vers. tota vis, subdit Laur. æquum fortè esse distinguere inter rem emptam pecunia funebri, vt illa sit hypotecata, aut ex non funebri aliter dicendum sit, tamen dicit iure apertè non probari. Idem videtur sentire Abb. in c. cum tu, num. 12. de vsur. & ibi Apostil. in versic. tacitè, remittit se ad Lap. hic, quem etiam citat idem concludens Gemin. in dicto c. 2. post num. 13. versic. videamus ergo de secundo, & Franc. ante nu. 16. vbi hanc alleg. citare voluit, & ad Lap. se remittit eo. lib. 6. Et cum Lapo hic ipsum referens concludit Paris. consil. 75. omnis, num. 39. volum. 4. & Io. Firma. de episco. lib. 4. par. 4. post num. 137. uersic. facit etiā quia res mota de vsuris est hypotecata, &c. vbi hanc alleg citare uoluit.*

f ¶ Priores tempore.] *Vt l. fi. ff. qui potio. in pign. habe. & l. si fundum, C. eo. & uulg. e. qui prior. de reg. iur. lib. 6.*

g ¶ Decre. quanquam.] *Et ibidem Franc. nume. 6. & seq. vbi remittit se ad Lap. hic, & per alios, & per glo. & omnes in alleg. cap. cum tu. de vsur.*

h ¶ Distingui sic.] *Ad hanc distin. videtur se remittere Phil. Franc. in alleg. c. c. ante nume. 8. vbi tractat quando pauperibus restitutio, seu distributio vsurarum extortarum fieri debeat, uel non, de vsur. lib. 6. Et quòd vsurarius illas distribuere possit, vel episcopus, quòd tam pauperibus loci ubi vsuræ extortæ sunt, quam in patria vsurarij distribui possint concludi Feder. de Sen. respondens ad contraria cons. 33 nunquid ille, Fed. refert, & sequitur Lauren. de Rodul. in tracta. Vsura. quæst. 113. num. 14 & seq. pro quibus, & quæ dicantur vsuræ incertæ, & inter pauperes distribuendæ videatur, Ancha. cons. 306. efficax num. 1. & sequen. & de incertis, diuersarum specierum vide infra alleg. 106. quidam post num. 5.*

i ¶ Post terminum.] *Vide Pet. de Ancha. prealleg. cons. 306. nume. 3. & seq. & Lap. hic citat & sequitur Phil. Franc. in dicto c. quanquam, num. 6. de vsur. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Nominans præsentandum in absentia superioris, an dicatur legitime præsentare.*

2 *Superiori secundum iura semper fieri debet presentatio.*

3 *Patronus ecclesiæ licet habeat ad presentandum tempus determinatum non sufficit, quod eligat nisi infra tempus actualiter presentet.*

4 *Patronus presentare uolēs, an debeat certam formam obseruare.*

5 *Patronis in præsentationibus non conuenientibus debet episcopus rectorem ponere.*

6 *Practica Florentie in presentationibus.*

7 *Presentatio an possit fieri per literas.*

ALLEGATIO LXXV.

1 CAsus talis est. † Titius patronus cuiusdam ecclesiæ vacantis volens facere presentationem rectoris ad eam habuit notarium, & presbyterum quem volebat præsentare coram eo in ecclesia in absentia superioris, prout apparet ex tenore instrumenti præsentatiis sic dixit Titius patronus talis ecclesiæ nominauit in præsentandum, & elegit, B. presbyterum præsentem & acceptantem in rectorē dictæ ecclesiæ, hoc facto de se. B. sic nominatus electus seu præsentatus vadit ad confirmatorem, vel institutorem, & producit dictam præsentationem, electionem, seu nominationem, & petit se confirmari, & institui in rectorem dictæ ecclesiæ. Modo quæritur an patronus dicatur c præsentasse legitimè ita quod confirmator, vel institutor debeat ipsum, B. instituere, & confirmare. Et si tempus sit lapsum non noceat patrono, vel præsentato ita quòd videatur verè, & legitimè præsentatus & possit petere huiusmodi confirmationem, & institutionem, ita quòd tanquam ambitiosus non veniat repellendus cum nunquam patronus, vel alius pro eo comparuerit coram dicto superiore ad præsentandum, vel instituendum, vel confirmationem petendam & cætera. Et videtur quòd Titius non præsentauit legitimè, d quod apparet, quia ipse nominauit, B. in præsentandum, ergo non præsentauit: quia qui a nominat in præsentandum a non præsentat: sic qui eligit in postulandum, vel econtra non eligit, vt capitulo. vno. de postul. prælat. lib. 6. non obst. quod in capitulo primo eod. lib. not. e b Archidiac. quòd patronus potest eligere in præsentandum hoc verum: quia per hoc non vitiatur præsentatio, quæ postea debet fieri coram superiore, nam in præsentatione non reperitur certa forma in iure, nisi quòd patronus debet superiori præsentare, non ergo vitiatur præsentatio si coram superiore dicit sic patronus, Domine episcope, Ego vt patronus eligo, & nomino. A. in præsentandum, quem vobis præsento: sed si in absentia superioris aliquem nominet in præsentandum, & præsentat, vt fuit in proposito, dum dicit nominauit in præsentandum, & eligit, seu præsentauit non dicitur præsentare legitimè, nisi postea ipse patronus per se, vel per alium vadat ad superiorem, & præsentet dictum electum, vel quem petat institui, & confirmari, & hoc vult Fede. de Sens in quodam cōsilio suo posito de iurepatronatus, vbi ponuntur quatuor quæstiones, & hoc vult in vltima quæstione in fin. nec dicit Archid. quòd licet possit eligere in præsentandum, ergo aliter non præsentando dicatur præsentasse. Nec obst. si dicatur, quòd prædictus Titius elegit, & præsentauit, vt patet ex tenore instrumenti, ergo legitimè præsentauit, quia in eodem instanti nominauit in præsentandum, & præsentauit in absentia superioris, ergo non superiori presentauit, sed vento 2 † nam omnia iura, quæ de præsentatione loquuntur innuunt, quòd superiori debet fieri præsentatio, & maximè hoc probat capitulo. nobis de iurepatronat. ibi dum dicit, & pro institutione habenda loci episcopo præsentatur c at hic non fuit facta superiori, ergo non legitimè presentauit. Nec obst. si dicatur quòd prædictus B. suam præsentationem præsentauit, quia non potuit, nā inter præsentantem, & præsentatum & cætera. Immo cum sibi non sit quæsitum aliquod ius tanquam ambitiosus fuit repellendus sicut dicitur, de postulato. quia postulatio non pendet a gratia quam possunt petere postulantes, & non postulatus. Item hoc probatur tali ratione videlicet quòd dictus Titius non dicatur legitimè præsentasse. nam in præsentatione requiruntur tres personæ, d scilicet præsentans, præsentatus, & is cui fit præsentatio quicunque igitur deficiat non dicitur præsentare, quod patet ad oculum, nam præsentare est cum effectu presentare: quia verba sunt intelligenda cum effectu. Vnde si patronus dicat præsento Titium, & non dicat cui e certè non

non video, quòd sit præsentatio. Eodem modo si dicat. Domine episcope ego præsento vobis ad talem ecclesiam, & non dicat quem, non est facta præsentatio. & hoc videtur tenere, Guil. de Monte Lau. in clem. 1. de iurepatro. sicut dicitur de postulatione, quia debet esse postulans, & is à quo postuletur, vt patet de postul. per totum. Sicut in donatione patet de donatio. per totum, & multa similia possunt induci. & multæ rationes, quæ propter breuitatem temporis, & nimias occupationes abijcio, sed suppleat prudentia consultoris. Et vltra prædicta bene, & subtiliter allegata, potest ad istā partem etiam allegari, quòd not Ioan. Andr. de iurepatronatus. capil. fin. super verbo præ-
3 sentatio, videlicet quòd licet † patronus ad præsentandum habeat tempus quadrimestre, non sufficit, quòd eligat, vel præeligat, nisi infra tempus actualiter præsentet, ad hoc de iurepatrona. capitulo. vno lib. 6. & facit, quòd scribit Ioan. Andr. de rescript. cap. capitulum post gloss. versic. quærit Compo. no. & Archidiacon. de præben. cap. 1. lib. 6. Sed prædictis omnibus non obstantibus dico, quòd sufficit in casu præmisso, quòd Titius patronus præsentauerit. B. presbyterum præsentem, & acceptantem in rectorem dictę ecclesię, & quòd ipse. B. sic præsentatus infrà tempus quadrimestre ierit ad confirmatorem, vel institutorem, & produxerit coram eo dictam præsentationem, seu electionem, & petierit se confirmari, vel institui in rectorem dictæ eccle-
4 siæ. † Pro cuius declaratione & euidentia est sciendum, ꝙ vt supra ad partem contrariam allegatum est in huiusmodi præsentationibus non requiritur certa forma. Vnde potest fieri
f talis præsentatio per literas, [f] vt in cle. vni. de excep. prælat. §. præsentatos, & ibi not. in glo. ordi. super vers. literarum, probatur etiam in c. ea cognoscitur, de ijs, quæ fi. a præla. & ibi no. glo. 1. & facit de conces. præben. post electionem: ex hoc sequitur, quòd si possint præsentare per literas, sufficiat quomodocunque voluntas patroni circa præficiendum presbyterum vacanti ecclesiæ innotescat superiori,
7 quia literæ nil aliud sunt quam absenti voluntatem alterius absentis deferre, nec mirū, quia hæc præsentatio in qua de gratia maximè patroni laici absentis agitur consistit in hoc, vt ipse habeat presbyterum ei gratum, & quomodocunque sit, satisfactum est illis, & ideo, vt præfertur in huiusmodi præsentationibus for

g ma aliqua [g] non requiritur, sed sufficit solus consensus patroni, & hinc dicit text. ꝙ plus habet in institutione prælatus, quam in præsentatione patronus. de offic. delegat. dilectus
h hinc est, ꝙ inter talem præsentatum, & ecclesiam non cōtrahitur matrimonium, [h] sicut inter ecclesiam, & electum, de elec. cum inter. vt lit. nō contest. quoniam. Hinc est, quod septen-
i nis, [i] qui sponsalia contrahit potest præsentare, sed non eligere secundum no. in c. ex eo. de elec. lib. 6. Hinc est, quod possunt præsentare plures, in clem. plures. alias enim de iurepat. post unum successiuè alium accumulare, iuxta no. in c. cum nos, de offic. or. Vnde hoc ius facilius labitur, & aufertur de manu patro-
5 ni, † quam electoris, vnde si nequeant concordare patroni, immo etiam si præsentatus à maiori parte non potest præfici sine scandalo, episcopus debet ponere rectorem, vt in decret. 3.
K de iurepat. [k] Modo ad quæstionem nostrā sic infero, si sufficit præsentatio patroni absentis per literas sufficit, ꝙ superiori quomodocunque innotescat voluntas patroni solenniter facta, & coram superiore producta, vt melius innotescat voluntas ipsius patroni, quā per simplices literas, & ipsa instrumēta super ijs confecta loco literarum habentur, & haberi debent, quando superiori præsentantur, quia sicut per simplices literas innotesceret voluntas patroni, & huius sufficeret, ita quoque, & fortius per publica documenta; & abhinc lon-
6 gęua practica habuit, & habet † Flor. ꝙ huiusmodi præsentationes verbales fiunt in absentia superioris solenniter ad instar electionum. Super talibus præsentationibus verbalibus in absentia superioris factis requiritur as-
l sensus presbyteri, [l] & cū deliberatione pręstatur sicut in elec. & cū super hoc olim orta esset similis quęstio Florent. D. meus D. Lapus Abbas S. Miniati consuluit Io. And. qui respōdit, ꝙ sufficiebat repræsentatio talium instrumentorum facta per ipsum præsentatum suo superiori si fiat infra quatuor menses, & hoc ponit, & scribit ipse D. meus Abbas in clē. 1. de exce. præla. super dicta gl. quæ dicit, † ꝙ præsentatio potest fieri per literas, & hoc idem not. in cle. dudum, de sepul. super ver. præsentari, vbi dicit, ꝙ licet patronus absentem presbyterum præsentare non possit, ipse tamen præsentans absens per literas potest presbyterum præsentare, & per dictas rationes si bene aduertatur tolluntur omnia argumenta in contrariū sub-

P 4 tiliter,

tiliter, & exquisitè facta, nā in casu nostro fuit persona præsentata. Item fuit persona præsentans, vel saltem per literas repræsentata. Item fuit persona superioris cui facta fuit præsentatio per productionem dictorum instrumentorum, & per petitionem institutionis faciendæ factā per presbyterum, & sic omnia dubia tollentur si presbyter fuit præsentatus per literas patroni: vt supra probatum est, & sic omnia dubia tolluntur in dicta præsentatione facta per instrumenta [m] quæ loco literarum habentur: vt supra dixi & per prædicta cessat etiam ratio ambitionis de qua in themate fit mentio. Nam sic is qui præsentatur per literas euitat vitium ambitiosis, vt supra dixi, & sic quoque idem vitium euitat is, qui præsentatur per instrumenta, quæ habentur loco literarum. Et fortius, nam in casu nostro Nominatio, Electio, & Præsentatio verbales factæ fuerunt ignorante presbytero, & postea sibi præsentatæ cum deliberatione acceptauit, & demum ipsas literas detulit ad superiorem, & institui petijt, & in hoc nulla ambitio: immo sicut sine ambitione potest supplicare pro beneficio obtinendo per viam collationis, sic & per viam institutionis, à paritate rationis. Talis enim ambitio plus additur, & notatur in modo electionis, quam in alijs modis. Et licet posset vlterius argui, consulendo puto sufficere prædictam veram conclusionem cui authoritatem præstitit scriptum præfati Domini mei, Domini Lapi Abbatis, & responsio præfati Domini Ioann. Andr. & practica diutius in ciuitate Florentiæ obseruata.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Nominat in præsentandum.] *Hæc opin. Lapi est communis, & verba, hoc modo intellecta, vt non sufficiat patrono infra quadrimestre nominare præsentandum, sed requiratur etiam præsentatio infra illud tempus, quam conclusionem probat text. in c. vni. de iur. patr. lib. 6. vbi patronus laicus habet quadrimestre, ecclesiasticus verò semestre ad præsentandum, non autem ad nominandum tantum. Idem voluit Rot. 211. non sufficit. in no. & Mil. in Repe. in versi. patronus debet infra tēpus statutum, idem tenent Ioan. Andr. Card. & Abb. num. 4. in c. fin. de iur. patro. & Gemin. in c. vni. §. verum, num. 4. & Franc. in 1. no. qui citat, & sequitur Lap. hic, eo. tit. lib. 6.*

b ¶ In c 1. eo lib. no.] *Lege tu non obstante quod in dicto c. uni. notat Arch. videlicet colum. 2. post medium, uers. sed quid si dicat patronus talem eligo præsentandum nunquid valeat? dico quòd sic, &c. Lapus hic declarat, & docet qualiter accipienda sint verba Archid. vbi supra, & quòd sic citare uoluerit Archid. ultra quòd hoc clarè pateat colligitur etiam ex verbis eiusdem Lapi infra alleg. 78. vacauerat, ante num. 5. vbi quòd patroni eligunt aliquem in præsentandum (subdit) vt not. Archid. de postul. cap. 1. lib. 6. An Lapus ibi contrarium teneat eius quod hic, ibi tangam.*

c ¶ Præsentatur.] *Idem probat cap. cum laici, ibi episcopis representa. de iu. patro. c. ea noscitur, in prin. ibi episcopis diœcesanis præsentent, vbi Panor. in 3. not. & alij de ijs quæ fiunt à prælat. Mil. in Reper. in ver. patronus debet infra tempus statutum realiter, & cum effectu superiori præsentare personam, & Lambert. in Tracta. iur. patr. quæst. 4. par. 2. lib. 2. artic. 1. num. 1. num. 1. vbi etiam citat Lap. hic.*

d ¶ Tres personæ] *Hæc est clarissima conclusio, quam etiam firmat Card. in clem. 1. post nu. 1. vers. & in hoc requiruntur tres personæ, de iur. patr. idem uoluerunt Abb. & alij in c. fi. eo. & Lamber. de iur. patronat. qui Lap. hic citat, & sequitur art. 2. quæst. 2. par. 2. lib. post num. 5. & artic. 1. quæst 4. eiusdem par. & lib. num. 2.*

e ¶ Non dicat cui.] *Contra hanc concl. Lapi facit in simi. & in ratione sui tex. in l. 1. ff. de hære. instit. uer. Qui potuit etiam tribus uerbis, cum ijs quæ sequuntur, vbi fit subauditio dictionis, mihi omissæ, idem dictionis fundi, rursus verbi esto, amplius dictionis hæres, demum sub intelliguntur plura verba simul, unde idē dicendū erit in casu Lapi, vt subauditiones congruæ, & necessariæ*

fariæ fieri debeant. & uoluit Bar. in l. filiũ, §. sed si portio, post num. 2. uer. item si dico. ff. de lega. præstan. quòd si dico instituo, sufficit, licet non dicam hæredes. Et de quadruplici subauditione, et quòd subauditionibus sit locus ne dispositio corruat videantur Bald. in l. errore, in princ. & Iaso. etiam in princ. ubi quòd si post omnia legata inueniatur scriptum, in omnibus autem bonis, &c. Titius, debet suppleri, hæres esto, seu hęres sit, C. de testa. & Bald. sequitur Fely. in cap. ad audientiam, num. 6. in 6. limit. de rescri. Et quasi in terminis nostris idem concludit Ioan. de Firmo de episco. par. 1. lib. 3. quęst. 26. num. 57 quòd electio facta per verbum eligo valeat, licet non dicatur in episcopũ, propter subauditionem, quæ fieri debet, subauditur enim nomen dignitatis ad quã fit electio: sic in casu Lapi: si patronus dicat præsento Titium, & non dicat cui, vel ad quod beneficium, intelligi debet quòd præsentet ad beneficium iuris patronatus sui tunc vacans, & illi, qui instituere habet. Quid tenendum? Possemus defendendo Lapum respondere, quòd ipse hæc, & alia dixerit pro ratione dubitandi, cũ autem pro alia opin. concludat videtur recedere tam ab opinione super principali, quam super accessorijs, præsertim ex illis uerbis infra post num. 3. sed prædictis omnibus non obstantibus, unde ab omnibus quę præmiserat recedere videtur. Vel supponendo, quòd Lap. non recedat ab ijs fundamentis, quæ pro prima opin. principali fecerat, quod etiam probari videtur, infra nume. 4. vbi comprobat id quod supra pręmiserat in huiusmodi præsentationibus non requiri certam formam, limitanda sunt dicta hic per Lap. iuxta subiectam materiam, vt hęc procedant tantum quando præsentatio fit absente episcopo, seu alio instituere habente, vel alids supponamus, quòd nõ facilè subauditionibus locus fit. Et hęc Lapi defensio, & distinctio, videlicet aut pręsente eo cui pręsentatio fieri debet, aut absente (ne alienos labores subiiceam) fuit Lambert. in Tracta. iui. patr. & ex eius verbis colligitur, art. 3. quæstio. 3. par. 2. lib. 2.

f ¶ Per literas.] *Hęc opin. Lapi. quòd per literas patroni præsentatio fieri possit est communis, & uera, & Lap. hic citant, & sequuntur Abb. consi. 76. plura sunt, numero 2. in 3 dub. lib. 2. Roc. de Cur. in Tracta. iu. patro. in uers. honorificum, quæst. 6. num. 32. Pau. de Citadi. par. 6. quæst. 32. in fin. post num. 57. & Lamber. artic. 16. q. 4. par. 1. lib. 2.*

g ¶ Forma aliqua.] *Idem uoluit supra alleg. 8. præsentatus, post num. 3. uersic. item patroni laici, Card. in clem fin. §. fi. in 2. not. de iu. patro. & Lambert. art. 11. q. 3. par. 2. lib. 2. ante num. 2. uers. in pręsentatione vero nulla est data forma, vbi citat, & sequitur Lap. hic.*

h ¶ Non contrahitur matrimonium.] *Idem uoluit supra alleg. 8. pręsentatus, post nu. 2. ubi alias cito in mea Apostil. in uers. pręsentationem, & Lap. ibi, & hic refert, & sequitur Lambert. de iu. patro. 9. art. 5. q. 2. par. 2. lib. num. 1.*

i ¶ Septennis.] *Idem voluit Lap. in dicta alleg. 6. post numerum 2. uersic. Et pupillus licet non eligat, & ibi in Apostil. in uers. pręsentare, & Apostil. sequen. ostendo opi. Lapi ibi, & hic esse ueram, & communem, & ultra eos quos ibi pro opin. Lapi citaui, addo idem tenuisse Ioan. de Sylua de benefi. par. secunda, quæst. 7. & Lamber. de iu. patrona. artic. 14. quęstio. 7. par. 1. lib primo, post princ. qui referunt, & sequuntur Lap. in utraque alleg.*

K ¶ Decre. 3. de iu. patro.] *Quę in illo uer. Si autem hac sine scandalo, intelligenda est ut non sufficiat scandalum ipsius litis tantum, ut docet Lap. infra alleg. 78. uacauerat, num. 10. uers. ad quintam quæstionem.*

l ¶ Assensus presbyteri.] *Assensus patroni pręsentantis, & præsentati requiritur pro substantia, & validitate pręsentationis, vt per Lamber. de iur. patron. qui Lap. hic*

hic sequitur art.ix.quæst.4.par.2.lib.1.numero 4. Et ante acceptationem præsentatus nullum ius habet in beneficio ad quod præsentatus fuit, sed post acceptationem habet ius ad rem, prout per Calder. consil. 17. præsentato vno.cir.medium, de iu. patro. late Lamber. art. 8. quæst. 5. par. 2. lib. 2. Sarnen. in 1. q. Reg. de non tol. iu. quæsit. nu. 13. & seq. Ioan. Franc. Rip. super rubr. de iud. nume. 72. Roc. de Cur. in tract. de iu. patr. in ver. ius. quæst. 4. & Rebuff. in tract. Nomina, q 4. num. 6.

m ¶ Per instrumenta.] *Tota uis huius allē. in hoc consistit ad ostendendum quòd si infra quatuor mēses ab ipso præsentato præsentetur instrumentum præsentationis ordinario instituere habenti hoc sufficiat. Et concordatur opin. omnium, distinguendo quod aut loquimur, an literæ patroni, vel instrumentum præsentationis præsentatæ quandocunque superiori instituere habenti sufficiant, & procedat opin. negatiua. An verò præsentatæ infra quatuor mēses si a patrono laico, vel infra sex si ab ecclesiastico, & vera sit opin. affirmatiua. Et in hoc in effectu, voluerunt Rot. 311. non sufficit in nou. Mil. in reper. in ver. patronus debet infra tempus. Gemin. in c. fina. §. verum, num. 4. vers. quæro quid si patroni, de iu. patr. lib. 6. Card. in c. fin. ad fi. ubi cum Lap. hic residet, dicens etiam Lap. de Castel. & Lap. Abb. & Ioan. And. idem conclusisse de iu. patro. Et idem Card. in cle. vni. uers. præsentatos, in 1. oppos. de excess. prælat. Abb. cons. 76. plura sunt, num. 2. lib. 2. vbi citat, & sequitur Lap. hic, Rocc. de iu. patro. in uer. honorificum, quæst. 6. num. 32. qui sequitur Lap. hic, quem etiam sequitur Lambert. art. 16. q. 4. parte 1. lib. 2. & artic. 22. quæst. 1. parte 2. libro 2. ac quæst. 4. eiusdem partis, & lib. art. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Diœcesanus, an possit absoluere ab excommunicatione propter manuum iniectionem temerariam in clericum.*

ALLEGATIO LXXVI.

IN Dei nomine amen. Factum super quo a consilium petitur tale esse proponitur videlicet. Quidā presbiter Iulianus Fabri de Aretio. plebanus Sancti Quirici supra Arnum, Aretin. diœces. nec non capellanus perpetuus in ecclesia Aretin. vbi moram trahit continuā, cum manu vacua semel vnā percussione percussit dominum Andream Thunatunelli can. Aretin. in maxilla dextera, ipsius domini Andreę sine sanguinis effusione apud cathedralē ecclesiam Aretin. propter quam percussionem ipse presbiter Iulianus sententiam excommunicationis incurrit à iure prolatam. † Quæritur nunquid dominus episcopus Aretin. vel eius vicarius habens ad hoc sufficiens mandatum ab ipso domino episcopo, possit dictum presbiterum absoluere a casu excommunicationis sententiæ, & dr̄ quod sic, nam nō est dubium quod diœc. potest absoluere eos qui temerarias, & violentas manus in clericum iniecerunt, dummodo percussio, siue iniuria fuerit leuis de sent. excommun. peruenit, & eod. tit. cum illorum. Sed dicta percussio facta vacua manu & vnica, & sine saguinis effusione leuis dici potest, quæ nec circūstantiis aggrauatur, quia idem dominus Andreas nō est superior, nec alias persona notabilis, immo etiam forsitan posset dici quod etiā si iniuria fuisset mediocris, & non enormis dicta absolutio fieri potest, vel posset, nam ipse percussor, & ipse percussus erant in eadem ecclesia socii, & vnus canonicus, & alter capellanus perpetuus, & qui diebus singulis in eadem ecclesia Aret. ad officia, & alios actus seruiebant, & in ipsa ecclesia venerunt ad verba, de verbis ad verbera, & cōmunio parit discordiam, & priuilegium videtur esse nō solum religiosorum, sed etiam secularium clericorum communiter viuētium, vt absolui possint a diœcesano dummodo iniuria non sit grauis, vel enormis, qualis non fuit ista de vita & hon. cler. coniug.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Factum super quo.] *Cōcludit hic Lap. quod episcopus absoluere possit ab excommuni-*

municatione propter manuum iniectionem temerariam in clericum, si percussio, seu iniuria non sit enormis, sed leuis idem quod Lap. hic concludit Rom. sing. 702. incidens, de quo dicit esse tex. sing. in alleg. hic, c. peruenit, de senten. excommun. iuxta communem intellectum. Idem etiam voluit Card. per dictum tex. cons. 42 quidam d. Iacobus, num. 3. vers. secundo quo ad absolutionem, & Mil. in reper. in ver. excommunicatus propter iniectionem, & Lap. hic sequuntur Apostil. 1. ad Abb. in d. c. peruenit, & Fel. ibidem, in princ. Idem etiam uoluit Hostië. in sum. de ui. & honest. cler. colum. 1. uersic. Habent tamen priuilegium, & ibi Apostit. sequitur Lap. hic. Et in casu Lapi idem concludere uidetur D. meus Phil. Dec. in c. peruenit, col. 2. uers. & quod, de appellat. Et sic patet quod hæc conclusio Lapi est uera, & ab omnibus comprobata.

SVMMARIVM.

1 *Notarius qui confecerat primum testamentum si exemplauit aliud a primo de authoritate iudicis ordinarij, an probat sicut primum originale.*

2 *Partis uocatio, an sit necessaria quando notarius assumit instrumentum ex suo prothocollo.*

3 *Instrumentum facit fidem de omnibus solemnitatibus quæ in eo enuntiantur quę potuerunt incurrere tempore celebrati contractus.*

4 *Priuata scriptura non probat in præiudicium alterius quam ipsius scribentis.*

5 *Author originalis scripturæ præsumitur plene instructus de ueritate, ideo statur eius attestationi.*

6 *Officiali de suo actu plene credendum est.*

7 *Charta aut inclaustrū nō est in instrumentis attendenda, sed tenor & ueritas rerum, præterquam in priuilegijs Imperatoris.*

8 *Tabellio exemplificans non probat, nisi scripturam non autem ueram rei essentiam.*

9 *Testamenti factio, probatio, authenticatio, & publicatio de prothocollis registris & abbreuiaturis in libro notarij & tabellionis non sunt idem.*

ALLEGATIO LXXVII.

1 Tabellio publicus † solemniter fecit instrumentum testamenti, conditi per S. & in publicam formam reduxit, postea vero ad instātiam
a eius cuius intererat [a] authoritate iudicis ordi
b narij [b] idem notarius primum instrumentum reductum in publicam formam per eum de verbo ad uerbū exemplauit, & se subscripsit, & attestatus est se prędictum publicum instrumentum confecisse. Quæritur nunquid talis scriptura fidem faciat, sicut primū originale, & dico quod sic. nam notarius se subscripsit instrumento publico attestato propter religionem iuramenti præstiti per eū ad hoc de præscrip. c. ad audientiam, de præsumptio. illud,
2 † vbi de hoc, & non est vis quacunque forma verborum utatur, dummodo sint talia verba, quæ afferant sic facta esse, siue loquatur in prima, siue in secunda, siue in tertia persona, extra de conuer. coniug. dudum, siue loquatur per verba præteriti temporis, vel præsentis, vt not. de iurepat. quòd autem, in fine, & potest exinde sępius ex suis notis notarius reassumere, & in publicam formam redigere, vt not. in d. decre. dudum. fortius ego sumere potest ex originali suo, nec refert, an plura, vel alia uerba apponat in vno, quam in alio, dūmodo non sint adinuicem contraria, vt not. in d. c. dudum, secundum Vincen. alleg. 1. q. 7. maximum, de qua Spec. de instrum. editio, §. instrumentum, vers. item opponit, & dummodo quo ad sententiam non sit differentia, vt not. Spec. de sent. prola. §. instrumenta, vers. non valet etiam, in fine, ad hoc ꝙ not. glo. super ver. manifestum, de ver. sign. cap. 2. lib. 6. Sufficit enim per quæcunque verba exprimat idē importantia, ad hoc, l. si procu. de nou. oper. nun. & no. Bar. in fine, eodem tit. non solum, §. sed
3 vt probari. † Sed in casu nostro patet ꝙ idem notarius qui publicum confecit instrumentū exemplauit cum omnibus substantialibus, &
c per suam subscriptionem fidem facit [c] se interfuisse

interfuisse testamento, & rogatus instrumentum confecisse; hoc igitur sufficit non obstantibus quibuscunque verbis, siue quacunque forma verborum vsus fuerit dummodo veritatis substantia non mutetur, vt dicit tex. in c. dudum, de conuersi. coniugato. & hoc expressè scribit D. Bartolus de Saxoferrato in Auth. si quis in aliquo, C. de eden. nec ob. iura, quæ videntur contraria, quæ loquuntur de exemplato a tertia persona non ab illo [d] eodem, qui confecit instrumentum: quia hoc casu nô solum exemplũ, sed originale dici debet propter rationes super quo, consultus D. Fran. de Aret. rescripsit & consuluit: vt infra sequitur.

d

In Dei nomine amen. Super eo, quòd reuocatur in dubium vtrum standum sit instrumentis testamenti, & codicillorum Ioannis cuiusdam Bartholomæi de Pulsi. sumptis ex registris, seu actis Nicolai de Messina notarij per ipsum confectis: interueniente authoritate iudicis Philippi de Messina prout de ipsis, & eorum tenore plenius constat per ipsa instrumenta, quorum tenorem inserere causa breuitatis omitto. Consultus ego Frãciscus de Are. respondeo, vt inferius continetur. Et primo videtur, quòd hoc documentum non faciat idoneam fidem: quia non habet formam originalis scripturæ, sed exempli, & quia author eius uoluit hoc esse exemplum, ergo insufficiens ad probandum, ff. de fide instrum. l. 2. & videtur expressus casus, ff. de bon. pos. secundum tabulas, l. 1. §. si quis in duobus, vltimo respon so, sed quia testes videntur subscripti in originali manu priuata, non publica, vt ostendit tenor huius sumpti, quia in prima persona confertur attestatio ipsorum; ergo per semetipsos subscripsisse intelliguntur: quia qui in prima loquitur de ipsa pronunciat, & ecôuerso, qui in tertia persona loquitur de alio prędicat, C. de const. it. pecu. aut. si quando. insti. de inuti.

4 stip. §. si quis alium. † Priuata autem scriptu-
e ra [e] non probat in præiudicium alterius quam ipsius scribentis, C. de proba. l. iubemus, & l. exemplo. ergo de interuentu necessarij numeri testium non constat, quia non sunt authentice descripti, nec ipsi testes proprijs subscriptionibus attestarentur iudici, ff. quemadmo. testam. aperi. l. cum ab initio, cum pluribus sequen. & no. C. eo. l. 1. in fi. In oppositum quod ex hoc documento fiat legitima fides prædictis non obstantibus ostenditur efficacius ex pluribus. Primo quia est scriptura publicæ personæ, quæ fuit principalis eius author, & qui fuit rogatus à testatore scribere, ergo standum est sibi quomodocunque aperit propria manu tenorem huiusmodi documenti, siue per modum exempli primæ collationis literarum, siue per modum originalis scripturæ, quia creditur sibi scilicet de scriptura sua, & de tenore ipsius, C. de fal. l. si quis decurio. in fi. & in corpore de fide instrum. §. is vero. Secus si faceret mentionem scripturæ alterius scribentis, ita loquitur authen. si quis in aliquo documento, & l. 2. ff. de fide instrum. vel si id quod ostenditur per modum exempli nô habeat formam publici documenti, nec sit manu publica scriptum quamuis sit manu eius cuius est ipsum originale documentum, ita loquitur, l. 1. §. si quis in duobus. de secun.

f tabul. [f] probat hoc per simile, non minus standum est scripturæ notarij publici, quam olim staretur scripturæ argentarij cum vterque scribat authoritate publica, ff. de edendo, l. argentarius, in prin. & §. ideo, & ibi notatur, & l. quædam, §. nummularios, sed statur scripturæ editæ ab argentario non tantum si edat originalem, & primæuam scripturam, sed etiam si edat exemplum eius cum testimonio suo, eodem titulo, l. si quis ex argentarijs, §. edend. vel tradere libellum, &c. † & ratio quia ipse

5 author originalis scripturæ præsumitur plenè instructus de veritate eius: ideo statur attestationi eius: vt d. l. si quis ex argentarijs, §. fin. & ar. d. l. si quis decurio. in fin. & hanc partem tenet D. Bart. in d. l. si quis ex argentarijs, §. vlti. & in d. authen. si quis in aliquo documento. Probatur etiam tertia ratione simili sic videlicet, quando scriptura tuuatur testimonio scripturæ non suspectæ purgatur suspicio, & statur ei propter concursum alterius non suspectæ, vt d. l. si quis ex argentarijs, §. coguntur, & arg. C. qui po. in pi. ha. l. scripturas, ibi ipsorum cum habeat subscriptiones: sed scripturę editæ in modum exempli, ideo non creditur, qa suspecta est ne sumpta sit ex originali suo non integra fide: ut d. l. 2. de fide instrumentorum, & dicta authen. si quis in aliquo documento, & ibi not. glo. ista suspicio remouetur quando subscribit, & attestatur integritati eius ille cui credendum est, & standum est de ea, puta ipse author eius, qui publica authoritate fungitur, & id cuius officium spectat scire, vt d. l. si quis decurio. in fi. & d. §. ijs. in cor. de fide instrumentorũ. Scriptura enim de qua loqui-

loquitur non est exinde nuda, sed adminiculata subscriptione ipsius authoris originalis scripturæ, qui attestatur ei, ergo standum est, sibi tanquam solenniter sumptæ, & tam solemniter, quam si esset sumpta manu alterius ex suo authentico originali iudiciali authoritate, & citato aduersario, quia creditur † officiali plenè de actu suo, vt d. l. si quis decurio. g & de exact. tributo. l. appetitores, h & non de actu alieno. C. de accu. l. ea quidem, ff. de cust. reo. diuus, & C. de decurio. l. 1. lib. 12. quia actus alieni, iuris præsum. quisque est ignarus, ff. de probat. l. verius, ff. pro socio, l. vltim. C. de quæstio. l. interrogari, & ideo vt testis probet semper debet attestari de facto proprio, seu de eo, quòd suo sensu percipit, C. de test. testium. & no. in corpore de fide instru mentorum, §. oportet, in 1. glo. & notarius de gestis coram se, vt d. authen. si quis in aliquo, & per Innocent. in cap. quoniam contra falsam, nec est necessaria cognitio iudicis, & per consequens citatio partis quando tabellio sumit ex originali proprio, quia nō est iure cautum, nec alias, seu vlteriores solennitates seruare arctamur, quam quę sunt a iure inductę, C. de formulis per totum, & de arbitris, l. ne in arbitris, in fin. ff. de dolo. l. verba superflua, C. de bonorum possess. l. coram delegato. & l. omne verbum, cum simi. Quarta insuper ratione ostenditur, ꝙ dicto instrumento nō obstat, ꝙ sit sumptum ex alia scriptura, quia non tantum habet formam sumpti, quam originalis, & authentici documenti, quia non tantum attestatur notarius integritati scripturæ ex qua sumptum est, quam etiā ipsi actui in scripturis contento, & vtroque modo, & forma intelligit voluisse posse valere, ergo secundū vtrunque saltem electiuè potest operari ar. C. de codicillis, l. 1. in fin. & scribit, Cyn. in sua quæstione, C. de testam. hac consultissima in §. Et colligitur hoc ex tenore dicti instrumenti in principio ex narratis petentis ibi in forma publica transcribi, & redigi, quæ verba vtrique sensui conueniunt, & maximè efficaciori, ff. de legi. l. benignius, & l. ambigua, & subscriptione ipsius notarij dum dicit prædicta scripsi contestor: quia non dicit exemplaui simpliciter, sed scripsi; ꝙ intelligitur, s. originaliter. cum inde dixerit se rogatum in initio instrumenti, & maximè quia subdit conte stor, non enim potest aliter testari de contentis in dictis instrumentis, nisi tāquam ille, qui interfuit actui, & fuit inde rogatus, vt in authen. de tabel. §. nos autem, nec fuit necesse, quòd adijceret publicum, ex quo ante dixerat se rogatum, quia non est aliud publicare, nisi rogatus scribere, vt dictis iuribus, vt scribit Bar. in l. sciendum, de verbo. oblig. & per istas rationes indubitanter tenendum puto hoc instrumentum facere plenam fidem, non obstante, quòd testes videntur se manu propria subscripsisse, quia satis est, quòd notarius in principio dixit actum coram subscriptis testibus, & postea in præsens publicum instrumentum, nomina eorum, & suscriptiones eorum in scriptis redegerit manu propria quia perinde est ac si originaliter scripsisset, quia quando publica scriptura attestatur idē, quod priuata, tunc constat saltem ex publicis, ar. ff. de iur. dot. si ego, §. fin. ff. de fal. l. diuus, l. 1. in ver. plene. de eden. l. si quis ex argentarijs, §. 1. & C. qui potio. in pigno. ha. l. scripturas, ibi ipsorum tantum habet subscriptionē cum si. & ar. de hære. instit. l. asse toto. & l. illa institutio.

Ego Franciscus D. Bici de Aretio consulo, vt superius scriptum est salua semper sententia cuiuslibet melius sentientis.

Super quo post ea consultus Dominus Ricardus de Sali. legum Doctor sic rescripsit.

IN Christi nomine & Sanctissimę Matris eius, beatorum Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ, & totius cęlestis curiæ Amen. Quæstio ex parte dictorum quæritur de probatione, non efficacia rei coram arbitris iuris, & facti cognitionem, & decisionem habentibus, vbi probatur, quòd sic probet testamentum supra positum quantum ad fratres Seruorum beatæ 7 Mariæ ipsum producentes. † Præmisso pro euidentia primo, quia nec charta, nec inclaustrum, sed tenor, & veritas rerum attenditur præter, & solum quam in priuilegijs Imperialibus, vt C. de diuer. rescr. l. pen. & arg. de act. & oblig. l. non figura. Modo per casum, & tex. in sensu contrario, vt in auth. si quis in aliquo documento fecerit mentionem alterius, &c. In casu autem nostro alterius documenti non fit mentio, sed eiusdem ergo: bona est illatio, & probatio a sensu contrario, qui debet haberi pro expresso, vt, ff. de testi. l. ex eo. & de test. qui testamenta. §. mulier. & in authen. si procuratorē, §. si ignorātes. minor patet, quia i idem est i in quo non mutatur res, persona, vel

vel causa,licet aliqua qualitas, vel accidentia alterētur,vt de iudi.l.proponebatur de excep. rei iudi.l.cum quęritur, & ibi de hoc, & l. an eadem,§.idem corpus,& de noxa.l.in delictis §.si detracta. Hic autem non mutatur persona. Nam idem est testator,idem tabellio, scriptor idem,idem testis,eadem res legata,vel institutio eadem,scilicet pia, eadem authoritas, & fides,quinimò maior propter iudicis authoritatem,in hac authenticatione,& publicatione.ergo &c. & hanc dictionem alterius positā in authen. quia hic non facit mentionem alterius,sed sui ipsius.Secundo,& ratione,& mente eiusdem authenticę, & ex glo.sua, & Iaco. de Butr. & Doctorum, qui omnes videntur ibi sentire, ꝙ publicum instrumentū faciens mentionem alterius instrumenti illa ratione non probat,quia non attestatur tabellio exemplificans, nec tabellione alij subscribente, neque testes,ꝙ res verè sic fuerit, sed quod scriptum inuenerint, vel inuenit, vnde non probant,nisi scripturam,

8 † non autem veram rei essentiam,vt C.de testi.l.testium, in fi. sed hic iste tabellio, non alius, & ijdem testes testamenti attestantur subesse rei,

K [k] quod sic fuit, scilicet quod talis sic testatus sic legauit,sic instituit, non autem solum ꝙ sic scriptum inuenerunt,vel inuenit,ergo instrumētum substantiam testamenti probat,non scripturam tantū & sic non potest opponi de alijs rationibus,& cancellationibus,quam istis,de quibus loquitur glo.in d.auth.de fide instrum.l.2.nisi fortè in illa parte, in qua illud instrumentum fecit mentionem de quodam procuratorio manu alterius notarij facto Florentię, nisi enim probaretur illud aliter legitimum, vel produceretur,procuratio illa non probaretur.

l [l] Tertio quia glo.bona,& optima secundum Iac.Butr. C.de fide instrum. de iure hastæ,l.1. lib.10. in glo.magna iuxta finem, ꝙ in facto proposito de solemnitatibus, quæ fiunt, & possunt fieri secundum tempus de præsenti statur instrumento,nisi contra probetur, vt C. de proba.l. cum precibus,& de contrahen.& committen. stipu.l.optimam,

m [m] & cum dicitur in sententia.Nos iudex pro tribunali seden.quę est vna solennitas;in ijs scriptis,quæ est alia: optimè statur ei,non in alijs,quæ fuerunt facti de præterito,& esse debuerūt,ꝙ Cyn. in auth.si quis in aliquo in quadam noua additione dicit satis esse probabiles,

9 † [n] sed cum testamenti fa-

n ctio sit vnum,probatio vero,authenticatio, & publicatio de protocollis, registris, & abbreuiaturis in libro notarij,& tabelliōis sit aliud vt C. de proba. l. cum res,& ff.de testa.tute.l. duo sunt Titij,& de fide instrum.l.contractus ei,& authen.de tabel.per totum.quis dubitaret quin iste tabellio potuisset cōplere in modum,& publicam formam,& authenticam redigere,& dare cuicunque cuius interfit, legatario,vel hæredi,& sine aliquo iudice,quanto ergo magis cum authoritate iudicis

o [o] authenticātis. Testamentum enim saltem de consuetudine probatur etiam nuncupatum per instrumentum,& secundum quosdam etiam de iure. Testamentum autem publica manu scriptum,& authenticatum probat in possessorio, & petitorio. Notarij publici verò manu scriptum ante publicationem probat in possessorio,post in vtroque,vt not. Cyn.& Dyn. Iaco. Butr.ff.de fideicom. l. fi. & de test.l.publicati, sicut in casu nostro,quòd hoc per fratres productum est testamentum publica manu scriptum,& authenticatum, & sic probat in vtroque,non testamenti exemplum, quod patet, quia scribens,& quod ipsum testamentum publicaret,& in publicam formam redigeret, & transcriberet. Et quia ad iudicis officium si sibi denegasset,spectasset ipsum cogere, & compellere, & quia notarius ex vi officij poterat etiam sine iudice vrbanius, & pro maiori authoritate fecit, cum ipse non debet nec potest nocere,vt l.quidam hiberus, ff. de serui.vrba. prædi.& instit. de liberis. §. sed verò.in gloss. signata super versic. in transitu. Quarto facit ad prædictam.C.quemadmodum testam.aperi.inspiciantur,& describātur,l.1.2.& 3.quod not.glo.C.de testa.l.1. & quod no. Butrig.ibi in l.publicati.in q.fi.cum paria sint vel protocollum habere nō posse, vel incommodè posse habere,vt l.nepos proculo.de verbo. signif. sicut nec hic commodè. Vnde tenet ibi Butr. etiam non citatis aduersarijs probet publicatis iudicis authoritate, præterea vt iam dixi non loquimur de publicato, sed de ipso solummodo publico,&c.Quinto & vltimo quis dubitaret coram arbitris, & arbitratoribus de facto,& de iure cognoscentibus, qui in ore iuris apices, & subtilitates non habent seruare; sed puram eorum conscientiā attendere, prout est veritas eis quomodo libet nota,vt no.in authen.vt differen.iudices,§. Si vero contigerit,& no. Iaco.But. ff. pro socio.l.si societatē, §.arbitratorem, maximè cū ad piam causam, & pie-

& pietatis opus sit institutio facta certe melius, vt C. de sacrosan. eccles. l. 1. & de reg. iur. in testamētis, & fine præiudicio. Si instrumentum, vel testamentum non esset bene probatū, quod est, vt supra dixi, cum taliter & tantum
p probat: quod res deberet iuramento P decidi, & deferri religiosis, vt dignioribus. vt l. admonendi, & l. in bonæ fidei, & ita videtur mihi, & credo iuridicum esse ego Ricardus de Salic. legum Doctor de Bononia. In quorum testimonium meum sigillum mandaui.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Cuius intererat.] *Vt notarius de aliquo instrumento rogatus illud exhibere, ac alicui dare teneatur, debet ille ostendere quod sua intersit argumen. text. in l. prætor, §. 1. & in l. argentarius, post princ. iun. glos. in vers. ideo absimilis, ff. de eden. Specu. de instrum. edi. §. postquam de instrumentorū, post princ. Bar. in l. fi. num. 4. ff. de tabu. exhi. Bal. in l. fi. num. 17. & seq C. de eden.*

b ¶ Iudicis ordinarij.] *Nullius iudicis authoritas requirebatur in exemplo per eundem notarium cum solemnitatibus sumpto. Specu. de instrum. editio. § postquam de instrumentorum, num. 1. Bar. in l. si quis ex argentarijs, §. prætor ait, nume. 1. ff. de eden. idem Bart. in auth si quis in aliquo in 2. oppo. num. 3 ac Bal. & Salyc. C. eo. Card. consil. 72. Titius, in 3. dub num. 16. Ludo Rom. consi. 105. viso themate. in 3. dub. Rot. 10. fuit dubitatum vtrū instrumenta. in pric. in no. Fely. in c. fi. in 2. fallen. de fi. instrum. Et hanc dicit communem Cur. iun. in dicta authen. si quis in aliquo, num. 12. vers. circa secundam.*

c ¶ Fidem facit.] *Idem concludunt Cardin. consi. 72. Titius, num. 39. alios referens, & Dominus meus Phil. Dec. in alleg. cap. quoniam contra, post num. 40. licet postea opponat, distinguens, vt ibi.*

d ¶ Non ab illo.] *Idem uoluerunt Innoc. Card. & Abb. in c. Albericus, & ibidem, Fely. qui alios citat, num. 2. de testi. D. meus in alleg. auth. si quis in aliquo, num. 15. & alij adducti in proximè præceden. Apostil. & idem concluditur infra hanc alleg. post num 6. vers. hæc est necessaria cognitio iudicis.*

e ¶ Priuata autem scriptura.] *An, & quando priuata scriptura probet, & an contra tertium videantur latè Abb. Fely. & D. meus, Phil. Dec. in c. 2. de fi instrum. & Grat. respon 66. visis, num. 22. lib. 1.*

f ¶ De secund. tabu.] *Lege tu §. si quis in duobus ff. de bon. pos. secun. tabu. & ibi glo. & Bar. videatur glo. in §. nihil autem, & ibidem Ang. Aret. num 3. instit. de testa. & D. meus in alleg. authen. si quis in aliquo. post num. 15. uersic. Aut ista limitatio intelligitur de exemplo simpliciter sumpto, & ante. & consi. 467. breue, num. 8. & Lap. hic citat, & sequitur Nico. Boer. Dec. 281. præsuppono. ante num. 4. vbi alios adducit.*

g ¶ Dicta l. si quis decurio.] *Videlicet, C. de fals. & ibi glo. fin. in versic. authorem, ac ibidem Bar. in 1. not.*

h ¶ L. Apparitores.] *Supple. C. lib. 10. & quòd credatur officiali publico, & pro eo præsumendum sit, probo in 20. quæst. Reg. de non iudi. iux. for. sup. num. 9.*

i ¶ Idem est.] *Lapum hic citant, & sequuntur Roman. consi. 198. non est, num. 1. & Patris de Put. de re mili. lib. 6. in quæst. an ratione insigniorum, vel armorum possit procedi ad pugnam, post num. 7. Et ex uerbis Lapi hic, & infra Io. Firma. in uer. identitas factorum, asserit identitatem factorum præsumi ex interuentu earundem personarum eodem loco, & tempore, & testibus. Qualiter autem accipiamus idem genere, idem specie, idem numero declaro super Reg. 8. Cancel. rationi congruit. q. 4. nu. 10.*

K ¶ Subesse rei.] *Lego esse rei, uel essentiā, seu substantiam rei. Et dum infra subdit in dicta authen. de fi instrum. l 2. Legerem in dicta authen. si quis in aliquo, & in l. 2. ff. de fid. instrum. quæ glo. pulchrè distinguit, & declarat.*

Non.

l ¶ Non probaretur.] *Communis est opin. hæc, prout per Innoc. quem alij sequuntur, in c. de fi. instrum. vbi Card. post num. 3. ver. quæro tabellio pulchrè infert ad eajum nostrum, & ibidem Fely. post numerum 13 in 2 limit. co um. penult ante fi. pro hoc citat Lap. hic, & alios. idem voluerũt Alb. Pau. Castr. Ang. Alex. Sozzi. Ias. Iaco. de San. Geor. & alij in authen. si quis in aliquo. ubi Cur. iun. nu. 43. hanc communem testatur, C. de eden. idem etiam voluit Nic. Boc. præalleg. dec. 281. nu 4 vbi plenè tractat, subdens aliquas limit. quæ ibi videri poterunt.*

m ¶ L. optimam.] *Et l. sciendum, vbi Bart. & alij, ff. de verbo. oblig Sozzi. qui Lap. sequitur cons. 120. in præsentia, colum. 2. post num. 2. lib. 1.*

n ¶ Probabile] *Ita etiam distinguit Bald. in l. iusiurandi, post num. 2. C. de testi. & Hostien. Butr. Imol. Abb. & Fely. qui Lap. hic sequitur in c. quoniam, contra. ante. nu. 36. de probat.*

o ¶ Cum authoritate iudicis.] *Idem dixit supra alleg. ante num. 8. ibi, quin immo maior propter iudicis authoritatem, &c. idem etiam voluit Io. Fabri. in §. fin. nu. 3. instit. de fideiuss. & Ruy. qui Lap. hic citat, & sequitur, alios etiam referens cons. 189. circa primum, ante num. 12. lib. 1.*

p ¶ Iuramento.] *Arbitri iuramentum necessarium, seu in supplementum, vel defectum probationis, an deferre possint dubiũ est, vt per Cacci. tlu. in l. admonendi, in uer. sed vtrum arbitri possint hoc iuramentum, & per alios ibidem, ff. de iureiur. & verior opin. exceptis quibusdam casibus videtur esse pro negatiua. In arbitratore verò communis est opin. cum Lapo hic, quòd deferre possit, vt per Bapt. de S. Blasio de Arbitro, & arbitratore in 60. quæst. num. 20. & seq. vbi Lap. hic, & alios citat.*

SVMMARIVM.

1 *Patronis præsentantibus aliquem Plebano habenti potestatem instituendi, & postea alium Episcopo quis eorum præferatur.*

2 *Parochiani possunt tanquam vniuersi, & tanquam singuli præsentare.*

3 *Electiones, vel præsentationes à diuersis factas valere simul in eadem vacatione non possunt.*

4 *Singulares non habent ius in ijs, quæ ad vniuersitatem spectant.*

5 *Compromissum licet vno de collegio inuito non fiat factum tamen a singularibus non reuocatur.*

6 *Præsentatio canonice facta acquirit ius præsentato, nec eo inuito auferri potest.*

7 *Patroni laici præsentantes vnum postea verò eorum maior pars variet accumulando, quis eorum præferatur.*

8 *Patroni laici non arctantur ad Decret. quia propter.*

9 *Electo vel præsentato satis est, quod eligens, vel præsentans sit in possessione.*

10 *Vna & eadem causa coram diuersis iudicibus agi non debet.*

11 *Episcopus imponens pœnam non producenti titulum infra terminum an producens titulum non in forma publica incidat in pœnam.*

12 *Patronis præsentare habentibus a quo tempore currat tempus.*

13 *Negligens in eligendo quis dicatur.*

14 *Electio facta per patronos ad ecclesiam tanquam vacantem per obitum, an teneat cum vacauerit per priuationem.*

15 *Episcopus an possit ponere rectorem ad Ecclesiam orta lite inter coelectos, & præsentatos a patronis, & num. 17.*

16 *Decretalis quoniam, de iur. patron. intellectus.*

17 *Ecclesiæ de qua sit lis cuius sit custodia.*

ALLE-

ALLEGATIO LXXVIII.

IN Dei nomine amen. Vacauerat ecclesia Sancti Laurentij de Vichio. Pleban. Sancti Petri de Ripulis Florent. dioec. Per obitum presbyteri Francisci vltimi rectoris eiusdem, qui apud dictam ecclesiam est in possessione pacifica, & notoria rector, & rectoratus dictæ ecclesiæ diem clausit extremum, & tanquam eiusdem ecclesiæ rector publicè apud ipsam ecclesiam sepultus est, post cuius solennem, & notoriam sepulturam factam, vt prædicitur, parochiani, & patroni dictæ ecclesiæ ad quos spectabat ius præsentandi ad dictam ecclesiã, conuenerunt in ipsa ecclesia, de iure, & de facto [a] vacante; ad faciendam electionem, nominationem, seu præsentationem noui rectoris ad ipsam ecclesiam. Et post tractatum, & colloquia inter se super prædictis habitis deliberauerunt, & firmauerunt inter se ad inuicem, & communi concordia promiserunt ad inuicem, quòd ad reformationem dictæ ecclesiæ, vt ut præfertur in aliquouismodo [b] vacante procederetur per eos hac vice videlicet, quòd per ipsos omnes parochianos, & patronos nominarentur quinque presbyteri præsentandi ad regimen dictæ ecclesiæ, & quòd postea per plebanum loci exquirerentur voluntates, & voces singulorum dictorum patronorum circa quinque presbyteros, vt præfertur nominatos sigillatim, & de per se in præsentia dicti plebani, & notarij publici; & quòd ille intelligeretur, & esset electus, nominatus, seu præsentatus ab omnibus prædictis patronis, instituendum postmodum per superiorem legitimum ad petitionem ipsius presbyteri sic electi, seu alterius ipsorum patronorum, in quẽ maior pars dictorum patronorum partium comparatione alterius reperta fuerit consensisse cum solemni promissione, quòd illum haberent, & tenerent, & non alium pro præsentato legitimo. Postquę nominati fuerunt per prædictos patronos quinque presbyteri, vt præfertur; ac demum voluntatibus, & vocibus omnium ipsorum, vt præfertur exquisitis, compertum est, quòd à parte maiori partium aliarum comparatione nominatus & electus fuit, & præsentatus presbyter Matthæus, & ipsę voces, & voluntates nominato, & electo, & præsentato publicatę fuerunt in præsentia omnium patronorum non contradicentium. Et post hæc idem presbyter Matthæus prædictus legitimè consensit; [c] & demum vnus ex dictis per se, & nomine aliorum, & prædictus presbyter Matthæus omnia prædicta, & dictam nominationem, & electionem actualiter præsentauerunt dicto plebano, ad quem de antiqua, pacifica, & notoria consuetudine spectabat instituere rectorem in dicta ecclesia ad præsentationem dictorum patronorum, & qui erat in possessione pacifica, & notoria dicti iuris, & petierunt ipsum presbyterum Matthæum institui in rectorem dictæ ecclesiæ, & dictus plebanus prædictis receptis publicè euocatum edictum emisit, & poni fecit apud dictam ecclesiam, & citari fecit omnes, & singulos, qui sua putarent interesse, seu se vellent opponere contra prædicta, seu contra personas dictorum præsentantium, & præsentatum nec non nominatim, & personaliter interim professum electum ad regimen dictæ ecclesiæ per ipsos parochianos, quòd certo termino peremptorio compareret coram dicto plebano in dicta plebe, &c. vt est iuris. Ac deinde pars maior dictorum parochianorum iterum adinuicem conuenerunt in dicta ecclesia, & prædictis non obstantibus quendam monachum professum ordinis cruciferorum ad regimen dictæ ecclesiæ Sancti Laurentij præsentauerunt domino episcopo Florent. & petierunt eum institui in rectorem dictæ ecclesiæ, & dominus Vicarius dicti Domini episcopi recepta dicta præsentatione citare fecit in specie dictum presbyterum Matthæum ad contradicendũ, &c. presbyter Matthæus comparuit in termino, & excepit de præuentione facta coram dicto plebano super dicta sua prę sentatione. Ex prædictis eliciuntur aliquæ quæstiones. Primo quis prædictorum duorum præsentatorum præferri debeat, & potius institui in rectorem dictæ ecclesiæ prætextu suarum præsentationum prædictarum ponderato dumtaxat numero vocum, & modo præsentandi. Et quantum ad hoc præsupposito, quòd ad episcopum, & plebanum, & eorum quemlibet insolidum spectet dicta institutio ad præsentationem dictorum patronorum. Secundo ad quem spectat rebus sic se habentibus institutio dicti rectoris, an ad episcopum Florentinum, an ad dictum plebanum. Tertio an vigore dicti edicti episcopalis presbyter Franciscus fuerit ab episcopo iu-

re priuatus, quia suum canonicum titulum
quem habebat in dicta ecclesia non produxit
in publicam formam: licet produxerit verum,
& canonicum titulum in papiro, & sine for-
ma publica. Quarto posito, quòd priuatus
fuisset ex dicta causa, tamen vsque ad exitum
vitæ suæ retinuerit sibi dictum rectoratum, &
in dicta ecclesia publicè, & notoriè tanquam
rector administrauerit, & pro tali fuerit ha-
bitus, & reputatus, & dicta eius priuatio no-
tificata ipsis parochianis non fuerit, quia
quòd non produxit titulum ignorabant, an
tempus præsentandi lapsum fuerit ipsis patro
nis ante mortem ipsius presbyteri Francisci.
Quinto nunquid præfatus Episcopus Floren-
tinus ex eo, quòd dicti patroni discordes sunt
& adinuicem litigant super dictis diuersis
præsentatis possit pro hac vice ipsam eccle-
siam ordinare, & ibi rectorem instituere. Sex-
to ad quem spectat custodia dictæ ecclesiæ va
cantis durante vacatione. Et redeundo per or-
dinem ad quæsita, & omissa multitudine al-
leg. pro & contra, quæ fieri possent, solum ve-
ras iuris cõclusiones practice in alio sub meo
1 patrocinio repercussas eliciendo. † Dico ad
primam quæstionem, quòd præferendus, &
instituendus est in rectorem dictæ ecclesiæ di-
ctus presbyter Matthęus secundum præsup-
posi. siue dicta præsentatio spectet ad dictos
2 parochianos tanquam ad vniuersitatem, † siue
tanquam ad singulares, quod esse potest: quod
tamen modo non examino, sed pro vero fir-
mo: & sæpius Florentiæ obtentum fuit. Nam
si tanquam ad vniuersitatem tunc debuerunt
saltem duæ partes vniuersitatis esse præsen-
d tes, & saltem à maiori parte [d] præsentium
præsentari, vt l. nulli, & l. plane, ff. quòd cu-
iusque vniuer. & C. de decu. l. nominationũ,
lib. 10. & ff. ar. fur. ce. l. 3. & etiam quod tunc
fit à maiori parte, & sic intelligit Hostien. in
glo. decre. cum nobis olim, vbi de materia per
Innoc. & in c. 2. de noui ope. nunt. quod quia
factum non fuit in præsentatione dicti reli-
giosi non valuit actus, vt in prædictis iuribus,
præsentatio verò facta de dicto Mattheo pres-
bytero facta fuit nõ solum à duabus partibus,
sed ab omnibus: vt infra probabitur, ergo va-
3 luit prima, † & nõ secunda, nam duas electio-
nes, siue præsentationes, siue collationes à di-
uersis factas in eadem vacatione simul ualere
impossibile est. Item si vt præfertur tanquam
ad vniuersitatem spectat, contra primam

præsentationem veniri non potuit à singula-
ribus de vniuersitate: quia quod fit à collegio,
e à singularibus [e] destrui † non potest, quia sin-
4 gulares [f] non repræsentant vniuersitatem, nec
f in eis cõsistebat ius vniuersitatis, vel collegij,
de postul. præla. gratum, & no. per Docto. de
5 procur. cap. fin. † Item licet compromissum [g]
g fieri non possit vno de collegio inuito, tamen
ex postfacto non potest à singularibus reuoca
ri, vt notari solet de elect. in causis. no. de po.
præla. bona. 2. & no. D. meus Ioan. Cal. de con
stit. cum omnes, si autem spectabat ad eos tan
quam ad singulos, vt esse potest, & sicut tan-
quam singulares consueuerunt præsentare di-
cti patroni S. Laurentij, & tũc est planũ quod
valet dicta præsentatio dicti Matthęi, & non
secunda dicti religiosi. Nam secundum præ-
h suppposita facta fuit à maiori [h] parte, nedum
parte comparatione maioris, verum etiã com
paratione omnium, & præualuit, vt in c. quo-
niam, de iure patro. Item non valuit secunda,
quia licet patroni possint accumulare, & duos
simul præsentare, vt in clem. 1. de iure patron.
6 non tamen variare, † quia per præsentationẽ
canonicè factam acquiritur ius præsentato,
quod ab ipso inuito auferri non potest, de re
iudi. cum Bertoldus, §. fi. vt no. Ioan. And. post
Hostien. de iure patro. quoniam, super versic.
aliquos, & no. de postul. cap. 3. & de offic. ord.
cum uos, & scribit Ioan. Andr. in q. posita in
regula in re communi. in fi. quæstionum. vnde
quia præsentantes dictum religiosum; primo
præsentauerunt d. Dom. Matthęum & non ac-
i cumulando, [i] sed narrando, variando non te-
nuit præsentatio. Item quia secundum præsup
posita ij, qui primo præsentauerunt presbyte-
rum Matthæum variare, ac accumulare potue
runt obstante conuentione compromissi sibi
adinuicem facta ante reliquam præsentatio-
nem de habendo, & repræsentando illum ex
dictis quinque presbyteris nominatis in re-
ctorem dictæ ecclesiæ, & non alium quem ex-
quisitis, vt præfertur vocibus singulorum ap-
pareret a maiori parte partium, comparatio-
ne minoris nominatum, prout fuit dictus Mat
thæus presbyter contra quam promissionem,
& declarationem per eos postea veniri non
K potuit [k] quia talis conuentio, & promissio in
huiusmodi præsentatione non reprobatur, vt
in cle. plures. de iure patr. Item posito q. licuis
set accumulatio, oportebat fieri ab eisdem om
nibus, qui primo præsentauerunt dictũ pres-

byterum

byterum Matthæum, vt not. Ioan. And. in d.c. quoniam, super vers. aliquos, aliàs accumulatio facta à maiori parte non tenuit, sicut nec principalis præsentatio facta a maiori parte, vt in d.c. quoniam, hinc est, quod si plures pa-
7 troni laici † concorditer præsentant vnum, licet postea aliqui etiam maior pars variet accumulando institui debet primus, ita scribit Io. And. in d. q. in fi. posita super regula in re
l communi [l] de reg. iur. lib. 6. Quod autem dictus presbyter Matthæus non solum à maiori parte, sed etiam ab omnibus fuerit præsentatus, patet ex præsuppositis, quia omnes parochiani coadunati deliberauerunt inter se, ꝙ is intelligeretur, & esset præsentatus ab omnib. qui vt præfert in themate plures voces haberet ex dictis quinque nominatis aliarum partium in comparatione, qui modus licet in electione reprobetur, non tamen in præsentatione, vel collatione in quibus forma decre. quia propter. locum non habet. ita not. glo. ord. & doct. in cap. sicut & c. si cui. de electio. lib 6.
8 † nec mirum, quia patroni non arctantur ad
m formam dictæ decre. quia propter, [m] vnde eli
n gunt in præsentandum, [n] vt not. Archid. de pô stul. c. 1. lib. 6. Eligunt alternatiuè, licet in electione hoc non liceat, vt in clem. 1. de iurepat. & ibi glos. Constituunt procuratorem ad præsentandum, & si præsentes sint, vel non sint impediti, vt not. Feder. de Sen. in opere suo.
o [o] 198. Item compromittunt [p] aliqui aliquibus
p contradicentibus, vt no. Fede. in præalleg. loco, & facit quod not. de elect. in causis super ver. à singulis transmittunt, & committunt voces singulariter, & si ad eos tanquam ad collegium pertineret. Item pars potest compromittere, & per illum præsentare, & alias pars per se, ut no. pa. in decre. nobis de iurepatro. in 5. contrario quamuis in electione etiam compromissum, translatio vocum per singulos, vt not. in dicta decretal. quia propter.

Ad secundam quæstionem dico, ꝙ spectat
q ad plebanum [q] cum in themate præsupponatur ad eum spectasse, attento tempore citra, ꝙ eius initij, seu contrarij memoria nô habetur. Item præsupponitur eum fore in possessio-
9 ne dicti iuris † quod solum sufficit, nam sufficit electo, ꝙ tempore electionis eligens esset in possessione; sufficit præsentato, ꝙ præsentãs tempore præsentationis esset in possessione, sufficit collato, ꝙ conferens tempore collatio nis possideat; probantur ista in c. querelam, de elect. in c. ex literis, de iurepat. in c. cum olim, de cau. pos. hoc igitur idem pari ratione sufficere debet instituto, vel instituendo, q; eum instituens sit in possessione. Et si ponamus, ꝙ plebanus potuerit ita præscribere hoc ius, ꝙ pro episcopo non remaneret, quòd modo nô examino clarum restat. Si autem præscripsit plebanus, vt se accumularet episcopo in potestate instituendi, & sic sint duo habentes dictam potestatem cum esset unus. Tamen etiam rebus sic se habentibus, vt in themate præsupponitur fuit inter eos, & est locus præuentio-
10 ni, † quia vna, & eadem causa coram diuer-
r sis iudicibus [r] agi non debet, nec continentia causæ diuidi; nec electi per diuersa iudicia distrahi, not. in capit. fin. probant. de sequen. cap. primo, de iudi. capitu. fin. & not. in cap. super ijs, de accusa. sed in themate præsupponitur, quòd tam dictus episcopus, quam etiam dictus secundus præsentatus præuenti fuerunt à dicto plebano, & ibi incipit iudicium, & partes cœperunt adinuicem litigare; pati ergo debet eius negocium ibi finem sumere, vbi incępit, & sufficit quòd ad eum potest dicta causa postea per appellationem deuolui.

11 † Ad tertiam [s] quæstionem dico, quòd
s licet episcopus de iure dictam pœnam imponere possit non producentibus titulum infra terminum secundum ea, quæ plenè not. in quæstione posita per Ioan. Andr. super regula mora. de reg. iur. libro sexto, tamen puto, quòd ex productione veri tituli quamuis non in forma publica; satisfactum fuit edicto: nam non habuit edictum, quod sub dicta pœna deberet iustus titulus produci; sed titulus. Vnde sicut sufficiebat ad euitandam pœnam producere titulum iniustum, sic fortius debuit sufficere producere iustum licet in forma priuata, nam vtroque modo sufficit intentioni episcopi, ad hoc enim quærit episcopus titulos, vt examinet an subditi canonicè instituti sint, vt sciant quomodo possessioni incumbât per dictum titulum sic productum, & cui stare habet idem producens, & alio vti non potest; quia eligendo vnum videtur tacitè alteri renunciare; tamen quia a iure sibi competenti, & non producto vigore dicti edicti cecidit, potest episcopus examinare an sit canonica, si dubitat in tacto, an

sint vera contenta in scriptura producta assignabit alium terminum ad certificandum scripturam, nam etiam si dictum titulum in publicam formam reduxisset, restabat dubium in facto, an qui eum dicebant præsentasse essent patroni, vel in possessione, quod requiritur ad canonicam institutionem, & tamen si episcopus hoc voluerit scire, & plenius examinare post talem productionem aliũ terminum assignabit. Satis fit igitur edicto cum prima facie producitur tale quid quod ostendat modum possessionis, & ius quo possessor innititur: non autem cogitur cuncta, quæ ad præfatum titulum faciant, exhibere. Absurdum enim esset dicere, quod ex quo produxit verum titulum de cuius veritate hodie constat, quòd tanquam contumax, & rebellis pœnam priuationis pateretur. facit etiam ad prædicta, quia non agebatur contentioso iudicio inter partes, sed ad instructionem superioris, & quia ipse superior recepit, & admisit dictum titulum sic productum, nec quæstionem refricauit, & in istis pœnalibus benigna est interpretatio facienda de pœnit. dist. 1. pęnę.

t Ad quartam [t] quæstionem dico, quòd sine dubio tempus non currit dictis parochianis, nisi à tempore mortis dicti rectoris: nam

12 tale tempus currit solum a tempore † scientiæ vacantis, seu vacationis, & non ante. vt in cap. quia diuersitatem. de concess. præbend. & ita intelligitur, capit. secundo, eod. titu. & ita no. ibi glos. & intelligitur hoc de scientia certa, & non interpretatiua, vt not. Pau. in d. 2. cap. Nec obst. Clemen. vni. de concess. præbend. quia illa loquitur in literis gratiosis, ista sunt odiosa secundum ipsum Pau. Item dicta tempora currunt solum negligentibus, vt legitur, & no. de elect. ne pro defectu. de concess. præbend. capit. secundo, & capit. quia di-

13 uersitatem. † Sed negligens dici non potest in eligendo is qui rationem electionis ignorat: facit quod not. in simili de iurepatr. quoniam. super versic. de iure. Innoc. Sed secundum præsupposita apparet dictos parochianos ignorasse dictam priuationem, quia remansit dictus presbyter Franciscus in ecclesia tanquam rector, & pro tali reputatus: & licet edictum episcopi fuerit notorium, tamen inobedientia dicti presbyteri seu quod non paruerit non fuit notorium, nec esse potuit, & maximè cum aliqualis titulus fuerit productus, nec reprobatus. Et quia mandatum fuit de non faciendo, facta patent, non facta latent, vt notari solet in decret. licet canon. de elect. lib. 6. & not. in dicta regula mora. ad hoc optimè, quòd not. glo. in c quanto de transac. super versic. notorium, vbi licet transitus episcopi de vna ad aliam sit notorius, non tamen est notorium, quod sine Papæ licentia hoc factum fuerit, vt ibi no. immo etiam si sciuissent non poterant eligere, nisi postquam fuisset declaratum incidisse in dictam pęnam priuationis, ad hoc quod not. Ioan. Andr. pro humani, super versic. requiratur in nouel. & Spec. de sen. prola. §. est autem illa, in fi. & plenius in libello allegat. meatum allegat. 6. & maximè ex quo priuatus non erat per sententiam specialem promulgatam contra eum, sed per generalem. Vnde dicto casu ante declarationem tenebant gesta per eum tanquam à rectore secundum ea quæ plenè scribit Ioan. And. in dicta quæstio. super regula mora, in

14 solutione quæstionis. † Sed maior [u] quæ-

u stio esset an electio facta per ipsos patronos ad ipsam ecclesiam tanquam vacantē per obitum teneat, cum verè vacauerit per priuationem: pro qua remitto ad ea, quæ not. in d. decret. si. de præsump. & ad ea quæ plenius scripsi in opere meo. cap. dudum, quæ tamen quęstio quantum ad dictum presbyterum Matthæum non attinet, quia fuit præsentatus ad ipsam ecclesiam tanquam ad vacantē per obitum, & alio quouismodo ita, quòd quomodocunque vacauerit, dummodo tempora non sunt decursa, quæ decursa non sunt; porrigitur dicta præsentatio Matthæi per dictam clausulam vel alio quouismodo, de quo not. de concessione præbenda. ex parte assensis.

15 † Ad quintam [x] quæstionem dico, quòd

x dicto casu episcopus hoc facere non potest. Nec obst. decre. quoniam de iurepatron. versi. si autem, quia illud non intelligitur de scandalo solum litis penden. aliàs sequeretur, quòd vbicunque esset lis inter coelectos, episcopus posset ponere rectorem, quod est falsum: aliàs frustra loquerentur iura de modo procedendi inter collectos, idem patet, quòd in talibus discordijs iura adhibent aliud remedium. & d. decre. 1. & 2. de iurepatro. quæ

16 superflua requiruntur. † Item non debet intelligi

telligi dicta decre. quoniam, quando est quæstio inter duos electos: sed quando est inter ipsos patronos, argum. eius, quod no. Io. Andr. in simili in dicta decre. quoniam, super versic. de iure. vers. quicquid prædixerim. Item non debet intelligi dicta decre. quoniam de scandalo iuris, i. q ius, vel factum explicari non possit sine longa disceptatione, vel expensarũ cumulatione, sed facti: & non de omni scandalo facti, sed de maximo, [y] & atroci, & cui resisti non possit per iudicem. puta vtraque pars potens est, & dicit, quòd si alius instituatur, q suus gladius erit vltor, nec potest refrenari, vt no. Ioan. And. post Host. in d. c. quoniã super verbo scandalo, hic autem tale scandalum Floren. vbi nemo minari [z] auderet non est dubitandum, & maximè inter partes prædictas vbi non est talis potentia, vel audacia, & etiam in casu quo fieri posset, spectaret hoc ad dictum plebanum, ad quem spectat, institutio, & qui ponderare habet dictum scandalũ. Nec obst. quòd litera loquatur de antistite: quia antistes erit isto casu plebanus, & decret. vsa fuit verbo antistes, quia de iure communi ad eum spectat, sed cum ad alium non spectat de consuetudine, argum. eius quod not. in gloss. cap. quamquam de vsu. lib. 6. [a] Nam licet cautio vsurarij debeat præsentari episcopo loci. Item si ad alium spectat in loco iurisdictionis ordin. Item alia ratione ne propter discordiam patronorum plebanus ius suum instituẽdi perderet. Pro qua ratione dicimus, quòd si patroni negligant eligere infra tempus, quòd plebanus ad quem spectabat ius instituendi non amittit ius suum, sed ius præsentandi deuolueretur ad episcopum, & episcopus præsentabit plebano, & plebanus instituet, ita disputando terminauit, d. Azo. de Ranunchis de consilio Domini mei, Io. de Cald. Ita à paritate rationis dicto casu plebanus reformet ecclesiam ne ius suum sine causa amittat. Item sicut propter scandalum non ponitur electus à maiori parte, ita nec episcopus potest ponere rectorem si de hoc scandalum esset; vt not. Ioan. And. post Hostien. in dicta decre. quoniam. super ver. antistes. Sed constat, quòd longè maius scandalum foret si Episcopus poneret rectorem in dicta ecclesia, quam si poneret præsentatum a maiori parte patronorum.

17 † Item hoc ius q episcopus ponat ipsum rectorem recessit ab aula, nec vnquam in in hac ciuitate, in qua tot grandes lites ortæ sunt inter patronos, & vbi tanta peritorum copia semper fuit auditum est, quod episcopus poneret rectorem, & minimè sunt mutanda, quæ semper certam interpretationem habuerunt: vt l. minimè. ff. de legi. [b]

18 Ad sextam, † & vltimam quæstionem dico quod secundum præsupposita spectat ad dictum plebanum, nam si ita ad eum spectat institutio ita quod non ad episcopũ, hoc est planum, idem si ad vtrumque, quia sicut est præuentus [c] à plebano institutione principali, ita in custodia accessoria; nec prodest dicere q licet plebanus posuerit custodem, etiam episcopus potest ponere, quia vt prædicitur præuentus institutione principali, & in custodia accessoria; & quia superflua sunt resecanda, vt in cap. 2. de probat. & maximè quia hoc produceret grauamen ecclesijs propter onera expensarum quibus parcendum est. de dolo, & contu. ad finẽ. Nam nõ est dubium quod duobus custodibus duæ prouisiones deberentur, & si lis foret longa grande grauamen exinde proueniret, & maximè in istis inferioribus ecclesijs, quæ sunt tenues in facultatibus, & quod custodia spectet ad plebanum si ad eum spectat institutio. not. gloss. [d] ord. pe. in cap. cum nos, de offic. ord. quæ gloss. approbatur per Dom. Ioan. And. & Dom. Ioan. Calder. & hoc idem videtur sentire glo. ordin. in cap. ad aures, de excess. prælat. facit ad hoc quod not. in clem. vnica. de supplen. negligen. prælat. in princ. super ver. [e] disponit, quæ dicit, quod reformatio ecclesiæ per negligentiam eorum ad quos spectat electio deuoluitur ad episcopũ. vel alium prælatum ad quem spectat institutio: pari ratione ad eum debet spectare custodia, facit ad hoc, quia ipsi plebani [f] viciniores sunt ipsis ecclesijs, & commodius possunt ipsis vacantibus ecclesijs, & earum custodijs occurrere, extra de præsum. quosdam, & quod ibi no. in glo. 1.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ De iure, & de facto.] *Quando beneficium dicatur vacare de iure tantum, quando de facto tantum, & quando de iure, & de facto declaro in quæst. Reg. de verisi. post nu. 4. Et an valeat collatio beneficij vacatis de iure, licet nõ de facto tractat supra alleg. 16. an valeat, ubi plura addo in 1. Apostil.*

b ¶ In aliquouisimodo] *Lege tu, vel alio quo vis modo vacante. De qua clausula, & alijs similibus tracto in 17. quæst. Reg. de infir num. 4. cum alijs seq.*

c ¶ Consensit.] *Ante consensum non acquisiuisset ius in re, vel ad rem, post consensum verò ius ad rem, prout supra alleg. 75. casus talis, ante num. 6. & per eos quos ibi adduco in Apostil. in ver. presbyteri.*

d ¶ A maiori parte.] *Ad tex. in l. quod maior, vbi etiam glo. & Bar ff. ad munici. per Felyn. in c. cum omnes, ante num. 30. de constit. & Lamber. de iur. patro. art. 8. quæst. 2. par. 2. lib. 2. ante num. 17. vers. & in 16. qui Lap. hic citant, & sequi videntur.*

e ¶ A singularibus.] *Vide Felyn. in c. cum omnes, post num. 18. in 2. fallen. de constit. vbi plura ad rem nostram, & Lambert. de iur. patro. vbi sequitur Lap. hic art. 16. q. 2. par. 2 lib. 2. num. 7. vers. & ista.*

f ¶ Singulares.] *Iuxta tex. in l. 2. & in l. sicut, §. si quid. ff. quod cuius. vniuer. & per eundem Lap. supra allegat. 21. an sufficiat, num. 5. vbi alios adde.*

g ¶ Compromissum.] *Vide supra alleg. 8. præsentatus, post num. 3. & quæ ibi addo in ver. contradicentibus.*

h ¶ A maiori.] *Lap. hic citat, & ad eum se remittit Franc. in c. 1. nu. 2. de arbit. lib. 6.*

i ¶ Accumulando.] *Hoc dictum Lapi impugnat & postea limitare videtur Rocc. Curt. de iur. patro. in ver. honorificum, q. 13. potest tamen defendi, & declarari, vt per Lamber. art. 8. q. 5. par. 2 lib. 2 num. 3. & melius artic. 22. quæst. 7. dictæ par. lib. Lapum etiam citat, & sequitur Ripa in c. inter cæteras, num. 33. de rescr.*

K ¶ Non potuit.] *Vide Rocc. de iur. patr. in vers. honorificum, quæst. 11. & quæst. 12. ad fi. vbi sequitur Lap. hic. Etiam si promissio sit absque iuramento. Vide etiam Lamber. art. 15 quæst. 17. par. 2. lib. 2. & artic. seq. post num. 2. versic. D. Roc. Aduertendũ est, quòd Lapus hic non explicat an interuenerit iuramentum, an non. Immo a communiter accidentibus hodie in quolibet contractu, seu instrumento iuramentum interuenire consueuit, vnde non ab re esset supponere, quòd Lapus etiã intellexerit quando iuramentum interuenerit, arguendo, a solitis, seu consuetis. Et hoc modo hoc dictum Lapi intellexit etiam Ripa super rub. de iudi post num. 66. uers. item patrono laico iuranti in prima præsentatione, &c.*

l ¶ In re communi.] *Io. And. ibi, & Lap. hic citant, & sequuntur D. meus, cons. 542. retenta, num. 12. quod est repetitum, cons. 696. retenta, num. 21. idem Dec. in cap. cum omnes, in 2. lectu. de constitu colum. penul. in 2. limit. Rocc. in dicto tracta. de iur. patr. in vers. honorificum, quæst. 14. vbi hoc dictum Lapi magni facit, & Lamber. ar. 13. quæst. 7. par. 2. lib. 2. post princ. & post nume. 7. ad fi. dicti art.*

m ¶ Quia propter.] *Idem dixit supra alleg. 8. præsentatus, post num. 3. item patroni laici non arctantur ad formam decre. quia propter, ad hac opin. Lapi est vera, & communis, quam etiam tenuit Card. in clem. fi. §. fi. in 2. not. quem alij sequuntur, de iur. patro. & Lap. hic sequitur Lamber. in dicto tract. artic. 18. num. 1. quæst. 2. par. 2. lib. 2.*

n ¶ In præsentandum.] *Contrarium concludere videtur Rota. 211. nõ sufficit, in no. & Rocc. de Cur. de iur. patr. in ver. honorificum, quæst. 8. post medium, & clarius q. 41. nu. 72. vbi dicit contra hanc alleg. Lapi 78. esse veritatem, subdens quòd nullo iure, vel ratione mouetur, immo ipsemet Lap. supra 75. casus talis, in princ. aliud quam hic sentire videtur, videlicet quòd non sufficiat patronis nominare, vel eligere aliquem in præsentandum, videantur quæ ibi addidi in 1. & 2. Apostil. & omnino Lamber. in tract. iurispatronat. in 1. art. 3. quæst. 2. par. 2. lib. post num. 4 qui declarat, ac defendit, & limitat opin. Lapi hic, & firmat veram esse opin. non sufficere patronis nominare, vel eligere in præsentandum infra tempus datum ad præsentandum, nisi infra illud tempus*

pus sequatur actualis præsentatio. & sic procedant alleg.75.& Rot.211. de quibus supra.iuxta thema autem quod Rocc.Curt. dicta quæst.61.præmittit (vt supponit Lambert.vbi supra) si patronus actualiter corã instituere habente præsentandum præsentem existentem sub dictis verbis præsentauit dicens eligo præsentandum intelligetur de præsenti præsentare, & tenebit præsentatio, quia apparet ipsum voluiße præsentare, licet impropria verba protulerit.

o ¶ In opere suo.] Idẽ voluit Lap.alleg.8. præsentatus, post num.3.& pro hac concl. & quòd con. Fede. citare voluerit vide ibi in mea Apostil.in uer.de Sen. & quòd Lap. adducere voluerit,con.Fede.104.colligitur etiam ex Apostil.ad Abb.in c.quia propter,§.illud,in vers.sit speciale,qui ad Lap. hic se remittit. de electio. & Lap. hic citat etiam,& sequitur Rocc.de iur patro.in uer. honorificum post num.28 q 5. post princ. uers ita etiam concludit Lap.

p ¶ Compromittunt.] Idem dicit supra in dicta alleg.8.ante num.4.vers.compromittunt aliqui,& Lap.ibi, & hic citat, & sequitur Lambert.art. 7.post princ.quæst 3. par.2.lib.2. An autem in Laicum compromitti possit potestas præsentandi latè ibidem discutit Lamber.

q ¶ Ad plebanum.] De simili contentione inter episcopum, & plebanum vide consil. Abba.106.prius iuxta,præsertim,num.3. lib.2. & in proprijs terminis nostris vide Rocc.de iur.patro.quæst.61.nu.96.qui Lap. hic citat,& ad eum se remittit, & omnino Lamber.art.7.quæst.4. par.2. vbi quærit, quæ institutio teneat an facta a plebano,an ab episcopo, & reassumit omnia tractata hic per Lap.in hoc 2.quæstio pulchrè distinguens, & declarans, vt ibi.

r ¶ Diuersis iudicibus.] Vide quæ scripsi super x.com. dum quæro super quo fundetur illa commissio audiat, qui præuenit.

ſ ¶ Ad tertiam.] Vide Bar.in l.2.post nu.8. vers.porrò illi C quom.& quan.iud.& Fel. in c.licet heli,post num.17.de Simo. qui ad hunc se remittit, & in proprijs terminis Lapi reassumit & pro parte Lapi colorat, & corroborat Gemin.in c.ordinarij,§.quòd si fortè,num.5.vers.sed pone, quòd episcopus,de offic.ord.lib.6.& hæc opin.Lapi præsertim ad euitandam pœnam mihi æquior videtur, pro quo etiam adduci potest quod voluit in simi. Nic. Mil. in suo Repert. in uer.pœna.decre. auaritiæ cæcitas de electio. lib.6. vbi quòd confirmatio licet inualida ab illa pœna excusat. Ipse tamen Gemin. vers.in contrarium tamen,in contraria opi. residet,in qua secum etiam Phil. Franc. in d.c.ordinarij post num.4. super glo.in uers. nullam,plura pro vtraq; parte adduci possent. Videre etiã poteris, quæ scripsi in 9. q. Regu. de Subro. & q. 12. Regu. quòd commiss. cau. in terminis Lapi ego ipsius opin. sequerer.

t ¶ Ad quartam.] Quæstio illa generaliter sumpta, an tempus præsentandi currat à die notitiæ,an a die vacationis est ualde disputabilis, de qua per Rot. 565. vtrum vacante.in anti.& 3.de iu.patr.a quo tempore Bisigne.in antiquio.per Ioan. Andr. & Abb.in c.fi.eo.tit.& latè per Lamber.ar.8. q.1.par.2.lib.2.vbi aliòs citat fimbrias nimis dilatans,& concludens, quòd a die vacationis.Hoc dictum Lapi tenendum est pro vero, & communi; prout etiam cum Lapo eum citantes concludunt idem Lamb. ar.9. q.6.par.1.lib.2.colum.fin.uers.est bene, & idem Lamber. qui reassumit dicta Lapi hic art.20.dicta quæst.1.par.2.lib.2.& subdit tamen in casu formato per ipsum Lap.cum priuatio fuißet tacita, & ignorata per patronos,nullo modo est, quid eis imputetur, Rocc.de Cur.in uersi.honorificum, num.58. q.27.vbi in fi.ad Lap.hic pulchrè declarantem se remittit, licet sub falso numero hanc alleg.citet.& Paris.cons.41.de ijs, num.8. & num.11.uersic.nec dicta Lapi,uolum.4. in casu suo iustissima fuit ignorantia patronorũ,& nouissimè Tiraq.de vt. retra.§.35.

gloss.4.in uers. ignorans. post numerum 7. versicu.nec tempus, & ante, & post infinita adducit pro illa generali quæstione de qua supra.

u ¶ Sed maior.] *Lapum hic citant, & ad eum se remittunt Rocc.de iu. patr.q.51. ad fi.post nu.83.Lamber.art 5.q.5.lib.3.post num.3 versic.sequitur, item Paris.allegat. consil.41.num.11.volum.4.*

x ¶ Ad quintam.] *Supra allegat.85. casus talis, num.5. Lapus videtur cõtrarium concludere eius quod hic, voluit enim ibi iuxta tex.in c.3. de iur.patron. ꝙ ad remouendum scandalum episcopus rectorem ponere possit. Et pro ibi dictis facit, quòd ratione scandali infinita concluduntur, vel denegantur contra iuris regulas, & contra communem cursum prout videre est, in cap.nihil cum scandalo, vbi Felyn. more suo cumulat, nu.2. cum alijs sequen. triginta tria specialia ad scandalum vitandum inducta. de præscrip. Et quòd ad euitandum scandalum episcopus possit absque præsentatione instituere quem vult firmat Rocc. de iu. patron.in uer.bonorificum, quæst.1.num.2. versic. limita igitur septimo. Idem etiam voluit Pau.de Cita.in eo.tract. par.6.ar.3. quæst 12 in fin.post num.7.q.19 num.29. & seq.& quæst.27.nu.46. ver. limita prædictam conclu. Breuiter dicta Lapi.in dicta alleg.75 num.5. interpretanda sunt iuxta hanc alleg. 78. vbi Lap. distinctè, maturè, & altius tractat, & distinguit. Et cum Lapus non habeat contradictorem, & sit maximæ authoritatis, ab hac eius opin. recedi non debet, prout in proprijs terminis nostris ipsum citans sequitur, & concludit Lambert.de iur. patro. artic. 9. q.1. par.2. lib.2. post num.14. ibi. & hoc expressè tenet Lap.& post num. 26. versic. ita in terminis. Vide etiam quæ ante, & per totum dictum articulum cumulat, & distinguit idem Lambert. Nullibi enim hanc materiam ita rectè, & ordinatè tractatam reperies. Aduerte tamen dum in plerisque locis in eodem artic. citatam inuenies alleg. 28.lege tu. 78. Vide etiã aliqua per Abb. in c.cum uos, num.7.& ibi Apostil. in uer. ponere, ad Lap. hic se remittit, ad quem etiam se remittit Cur.de iu.patro.in ver. honorificum q.24.num.55. hanc alleg. citare etiam uoluit Lamber.ar.6.q.6.par.2.lib.2.*

y ¶ De maximo.] *Idem uolunt omnes in alleg.c.3.de iu.patr.& Pau.de Cita.præalleg.tracta.6.par. artic.3.q.27. num.26. & Lamber.art.31 quæst.1.par.2. lib.2. nu.9. licet hanc alleg. corruptè citet.*

z ¶ Minari audet] *Non autẽ mutare prout in antiquis codicibus legitur. Vel mutire audet, prout etiam ad idem hoc uer. mutire vtitur infra allegat 94 quidam presbyter. ad fi.& sic Lap.arguit ab vsu regionis, seu more, & consuetudine loci. ad l.cum delanionis. §. asinam molendinariam, ff.de fun. instru cum vulga. Arguit igitur sic, si nemo Florentiæ alicui minari, vel verbum proferre audet, quomodo scandalum considerari potest? vnde cum scandalum aliquod subesse non possit cessant contraria. Et quòd scandalum maximum iuxta exemplum Io.And.hic relatum, immo nec etiam minimum Florentiæ tempore Lapi considerari potuisset, constat etiam ex ijs, quæ illis temporibus scripserunt Cyn.in l.1 C. vnde vi & Bart. in l.vt vim, in fin.ff.de iust. & iur. vbi discutientes, an quis insultatus, seu aggressus fugere teneatur, distinguunt, aut est Perusinus, & concludunt pro negatiua, ea ratione, quia Perusini magni faciebant honorem. At Florentini fugere tenebantur. Videmus in sacra pagina diuersissimos fuisse mores, ritus, & consuetudines Aegypti, ac regionis Canaam, ab illis Hebræorum, Leuit. 18. in princ. Populos item ab Aquilone Hieremias, cap.50. versus fin. crudeles, immisericordes, ac uocem eorum quasi mare sonans describit. Varios etiam ritus & vsus Galliæ, Hispaniarum, & Germaniæ videre poteris apud Cesarẽ in princ. lib.1.Belli Galli.ac lib.3. ubi inquit. Nam*

vt ad

vt ad bella suscipienda gallorum alacer, ac promptus est animus, sic mollis, ac minimè resistens ad calamitates perferendas mens eorum est, & lib.4. Germanos neque priores populo Romano bellum inferre, neque tamen refutare si lacessantur, quia armis contendant, quòd Germanorum consuetudo hæc sit à maioribus tradita, quicunque bellum inferunt resistere, neque deprecari. Mores item Britannorum recenset idem Cæsar.lib.5.eiusdem Belli Galli. Hominum est infinita multitudo, &c. Mores Græcorum in proferendis testimonijs optimè describit M.Tullius in oratione pro L Flacco inquiens testimoniorum religionem, & fidem nunquam ista natio coluit, &c. Diuersitatis morum nonnullarum prouinciarum causas, & rationes iuxta opin. Claudij Ptolomei, ac Victruuij refero in 41. q. a *Reg.Cancel. num.5 & seq. Hodie hæc consideratio Lapi non tam vera redderetur, eo quòd Florentiæ nemo minari alteri auderet propter rationem Bart. de qua supra, quam ex alia fortiori, quæ est, quòd Florentiæ iustissimus ille Maximus Dux Cosmus Medices neminem patitur alteri iniurias, etiã verbales inferre. potentesque, & humiles æquat, æquaque lance cuncta perpendens, neminem iustitiæ, modestiæ, concedentiæ fines transgredi impunè permittit. Quantum verò attinet ad id quod dicebamus circa distin. Bar. inter Florentinum, & Perusinum, vt ille fugere teneretur, hic non. Breuiter communis opin. prout per Ias. Dominum meum Phil. Dec. & Seysel. in dicta l. vt vim ad si est, quòd nemo fugere teneatur. Hoc idem pulcherrimè ostendit Cice. in Oratione pro C. Rabirio dum inquit. Quid tandem, C. Rabirium facere cõueniret? vtrũ inclusum, atque abditum latere in occulto, atque ignauiam suam tenebrarum, ac parietum studijs tegere. & post, tu denique Labiene quid faceres tali in re, ac tempore? cum ignauiæ ratio te in fugam, atque in latebras impelleret &c. Nec etiam hodie illa dist. Bart. inter Florentinos, & Perusinos, quòd illi honorem parum curent uera est. Videmus enim Florentinos domi, forisque non minus armis, quam mercatura, & litteris præstare. Florentini igitur naturam in dies in melius mutarunt, ac Perusini antiquam, & insitam a natura fortitudinis virtutem non perdidere: imo in dies auxerunt: vtque cęteros inuictos, ac præclaros equites, & Duces Perusinos recensere omittam unum subticere non possum nostræ ætatis Martem, in quem omnes rei militaris spectatores oculos conuertant, ipsumque admirentur, & imitentur Ascanium dico Corneum. qui non minus armis, & rei militaris peritia valet, quam eius germanus amplissimus Cardinalis Corneus vera religione, ac singulari prudentia refulget.*

a ¶ Lib.6.] *Et c. ordinarij, iun. glo. 1. de offic. ord. lib. eo. vbi Gemin. & Franc super illa glo. not. ordinariorum appellatione etiam inferiores episcopis comprehendi in materia etiam inferioribus proportionabili. Idẽ uoluit Gloss. pragma. de colla. §. item quod omnia, in uer. ordinarios, & de paci. possess. §. ordinarij, & hoc dictum Lapi citat, & sequitur Lambert de iurepatronatus. articulo.9. quæstione.1. par.2. lib.2. nume.25. in 3. decla.*

b ¶ De legib.] *Et l. qui assidua, ff. de edili. edi. Hinc etiam dicimus res nouas constitui non debere nisi euidens concurrat vtilitas, l. penult. ff. de constit. princ. Et reprehendendus est, qui nouitates inducit, cap fin. in fi. 11. dist. in c. hæc autem scripsimus, 30. dist. sic dicimus mutanda non esse, quæ in praxi legem certam habent. Abba. in c. cum ad sedem, post nu.26. de restit. spol. & Barthol. Cassan. conf. 1. in 3. quæst. num.27. Et hoc dictum principale Lapi, quòd hoc ius, quòd episcopus ponat rectorẽ recesserit ab aula, & non attendatur stante consuetudine contraria pro nota. adducit, & sequitur, dicens Lap. in hoc nullum habere contradictorem Lamber. in dicto tracta. de iur. patr. artic.9.*

artic.9.quæst.1.par.2.lib.2.post nume.26. vers.ita in terminis, qui uoluit citare hanc alleg.78 licet ibi litera sit corrupta, & verba Lapi postea declarat, & limitat.

c ¶ Præuentus.] *Ex hoc dicto Lapi Fely.in c.ex tenore, col.fi.de rescr.ampliat regulam l.ubi ceptum, ff.de iudi.procedere etiã in ijs quæ sunt voluntariæ iurisdictionis.*

d Glo.] *In fin.quam ibi communiter sequuntur Card. Abb.& alij, & illam glo. dicit communiter teneri Lamber. de iu.patrona. art.29.q.1.par.2.lib.2.num.11. in prin.& in fi.ubi etiam, & prius num.4. posuit regulam de qua hic, illum habere custodiam ecclesiæ, qui habet ius instituendi, etiam si institutio spectet ad inferiorem prælatum, idẽ etiam uoluerunt Io.And.Card Abb.Phi. Franc.& prępo∫i.in c.bonæ.de appel.& Dominus meus, consil.420.quæritur, nume.3. Lap.etiam hic citat, & sequitur Rocc. in dicto tracta.iurispatro in uer. honorificum numero 55. quæstione 24.*

e ¶ Super ver.] *Glo. illam singularem dicit ibi Card in 1.oppo.& illam tandem sequitur post alios in 6.quæst.ac glo. illam ad rẽ nostram nota.dicit Abb.in cap.illud, nu.8. de iu.patron.Imol.& idem Abb. in cap.2. num.14. de conces. præben. & ibi Apostil. vltim.ad Abb.citare uoluit Lap.hic, quem sequitur, idem etiam uoluit Lamber.de iur. patro.art.2.q.2.par.3 lib.2 nume.28.*

f ¶ Plebani.] *Hic colligitur, quòd plebanus ad quem in aliqua ecclesia spectat institutio, & destitutio possit in tali ecclesia vacante œconomum ponere, ut etiã per Franc. in c præsenti, ante num.5. qui ad Lap.hic se remittit, de offic.ordin. lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Duobus in eadem ecclesia impetrantibus quorum primus in forma gratiæ, alius in forma pauperum cum clausula anteferri quorum executores utrique concurrunt quis sit de iure potior in præbenda vacante.*

2 *Formæ pauperum qualitates.*

3 *Literæ imperatoriæ in forma pauperum quare contiuent quod beneficium etiam minoris valoris conferre possit uolenti.*

4 *Pauperes clerici beneficiandi super quibus sint examinandi.*

5 *Executor datus ad prouidendum alicui de beneficio an debeat vocare quorum interest.*

6 *Collatio de aliquo beneficio facta per ordinarium ante insinuationem sibi factã ab executore deputato ad ipsiusmet beneficij collationem an ualeat.*

7 *Et quid de alio executore.*

ALLEGATIO LXXIX.

Innocentius [a] Papa VI. donationi suæ reseruauit beneficium ecclesiasticum sine cura, cuius fructus quadraginta Florenorum auri secũdum taxationem decimę valorem annuum non excedant, ad collationem, prouisionem, electionem, prę∫entationem, seu quamuis aliã dispositionem communiter pertinens ad priorem, & Capitulum Sancti Laurentij Florent. si quod in ciuitate, vel diœcesi Florent.vacabat tunc, vel quam primum vacaret: quod infra vnius mensis spatium postquam eisdem de ipsius vacatione constiterit, duxerit acceptandum, conferendum Perozo clerico Flor. post accep.huiusmodi cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, cum inhibitione, & decreto, & alijs clausulis cõsuetis, certis super hoc executoribus sibi faciendis huiusmodi deputatis cum clausulis consuetis; quia executor præfata omnia prædictis priori, & capitulo insinuauit cũ inhibitione, & decreto, & alijs consuetis: postea vero Dominus Vrbanus Papa V. per apostolicas literas in forma pauperum mandauit episcopo Florent. quatenus
b de vita, [b] & conuersatione [c] Petri clerici Flo
c rent. solenniter inquirat, & si eum vitæ laudabilis, & conuersationis honestæ reperiret, &
d aliud beneficium [d] ecclesiasticum non obtine
e ret, & aliud ei canonicum [e] non obstaret, eidẽ Petro de aliquo ecclesiastico beneficio secun-
f dum suæ probitatis merita [f] competenti cum cura, vel sine, spectante communiter ad collationem, vel præsentationem, seu electionum

prædi-

prædictorum prioris, & capituli Sancti Laurentij si quod in ciuitate, vel diœcesi Florent.
g vacabit tunc, vel quod primum g ad id obtulerit se facultas prouidere procuraret, &c. nõ obstante si aliqua sua, vel prędecessorum suorum Romanorum Pontificum authoritate, huiusmodi beneficia ad dictorum prioris, & capituli collationem, vel præsentationem spectantia tam in huiusmodi pauperum, quam in alijs quacunque forma verborum prouisionibus spectent, quibus omnibus præterquam in
h alijs authoritate ipsius Vrbani [h] beneficia huiusmodi spectantibus, dictum Petrum in assecutione huiusmodi beneficij voluit idem Vrbanus anteferri: sed nullum per hoc, &c. inhibens ne eidem Petro in cathedrali ecclesia vigore huiusmodi prouisionis prouideretur, vel de cuiuslibet ecclesiæ collegiatæ præbenda, vel alio beneficio, sine cura cuius redditus annui triginta Florenorum, auri quantitatis valorem annuum excedant secundum taxationẽ decimæ, vel alias pro decima est amplius persolut. addens suæ intentionis existere quòd de huiusmodi beneficio etiam si minoris, quam prædicti valoris extiterit, possit eidem Petro illud infra vnius mensis spaciũ postquam sibi de ipsius beneficij vacatione constiterit, & acceptare voluerit, prouideri. præfato priori, & capitulo post insinuationem præsentium, & processuum per eos habitorum eis factam, quòd de ipso beneficio interim etiam ante acceptationem huiusmodi disponere quoquomodo non præsumant, districtius inhibendo decernens irritum, & inane si secus super præmissis a quoquam quauis authoritate contigerit attentari, qui executor prædicta insinuauit dicto priori, & capitulo ante vacationem, interim inhibuit; & de vita meritis ac conuersatione legitimè perquisiuit, & purificauit, & prædictus Petrus suam voluntatem declarauit, quòd beneficium minoris valoris velle intendebat, videlicet canonicatum, & præbendam in dicta ecclesia S. Laurentij, cuius fructus secundum taxationem decimæ ad dictã summam. 30. Floren. non ascendunt, post prędicta vacauit præbenda in dicta ecclesia Sancti Laurentij, quæ collegiata est, in qua ad dictum priorem, & capitulum spectat collatio canonicatus, & præben. cuius canonicatus, & præbendæ fructus annui secundum taxationem decimæ ascendunt ad quantitatem. xxx. Floren. auri: executor Pieroz. clerici Florentini, qui impetrauit ab Innoc. Papa in forma gratiæ; eadem die vacationis canonicatus, & præbendæ, in dicta ecclesia Sancti Laurentij canonicatum ipsum contulit præfato Pierozo, illos etiam acceptanti, & eum in possessione dicti canonicatus induxit, ponens eum in choro, & capitulo ipsius ecclesiæ, & per pannos altaris, [i] & firmando ostia &c. Dictus verò executor dicti Petri in forma pauperum eadem die vacationis, dictos canonicatum, & præben. vacan. eidem Petro acceptanti contulit & eum induxit in possessionem præbendæ spectantis ad dictum canonicatum. Ex prædictis modo quæritur quis sit potior, & ad quẽ prædictorum spectent dicti canonicatus, & præben. secundum præmissa. Item quid si omnia prædicta facta fuerunt per impetrantem in forma pauperum videlicet. Inquisitio, declaratio, voluntas, & Purificatio, cum nulla facta fuit insinuatio priori, & capitulo, & præbenda fuit collata post prædicta primo impetranti in forma gratiæ. Item quid si omnia prędicta fuerunt, sed insinuatio fuit facta alijs, quam prædicto executori in forma gratię, qui ante collationem factam dicto pauperi contulit dictum canonicatum, & præbendam. Itẽ quid iuris si dictus executor in forma pauperum ante dictam vacationem, & collationem factam de dicto Petro non insinuauerat prædicto priori, & capitulo, & prædicta per eum, vel impetrantem facta nõ fuissent. Item quid iuris si bene insinuauit, sed non requisiuit, sed non requisiuit, nec purificauit legitimè ante vacationem, & collationem prędictam de meritis impetrantis prædicti. Item quid iuris si insinuauit, & requisiuit legitimè; tamen impetrans non declarauit voluntatem suam super beneficio minoris valoris, quando vacatio, & collatio facta fuit dicto Petro. Item quid si appareat de inquisitione vitæ, &c. cum executor asserens se inquisiuisse, & recepisse, &c. conferret. Item quid si prædictus executor in forma pauperum ante vacationem, & collationẽ prædictam insinuauit, inhibuit, inquisiuit legitimè, & recepit, &c. tamen alius impetrans in simili forma pauperum, & prior in data erat, cuius tamen conditio non erat purificata nec insinuatio facta, nec voluntas declarata, tamen pro eo post omnia prædicta legitimè facta fuerint. Ad prædicta per ordinem breuissime sic dicitur. Ad primam † quæstionem videtur dicendum, quòd ex quo secundus impetrans

petrans in forma pauperum habebat clausu-
k lam anteferri ; [k] & ante vacationem & collationem factam primo impetrāti in forma gratiæ fuit facta insinuatio, & inquisitio, & purgatio conditionis, & declaratio voluntatis, quòd ipse impetrans in forma pauperum ius habet, quia istis casibus decretum ligauit, & fuit nullum quicquid in contrarium factum fuit, hoc probatur in cle. vnica. de concess. prębend. cum sua gloss. & per ea, quæ not. Ioan. And. in decret. si pauper, super ver. merita. libro sexto, in nouella. & in Spec. de conces. prębend. super Rubri. & in additio. Ioan. Andr. & de cler. non resi. §. 1. in additionibus ipsius Io. And. & per ea, quæ comprehenduntur, & not. de clausula anteferri in decret. authoritate de conces. præbend. lib. 6. & in decre. si. eod. tit. & lib. in nouella. super ver. in rem. & per Compostel. in decret. causamq; , de præben. lib. 6.
l [l] & in decret. si apostolicæ, & in decret. 2. qui. cum sua gloss. & cum remiss. ad Spec. & in decreta. quia sępè. & in capitulo. eum qui. de pręben. cum simi. & prædicta vera sunt, & procedunt vbi non fuisset alius collator quam prædicti prior, & capitulum ordinarij, sed quia in præmisso casu erat alius executor collator cui nulla intimatio facta fuit: ideo vide, quòd
2 dicetur in 4. quæst. † Pro declaratione præcedentium quæstionum est sciendum quòd ista forma pauperum quando habet clausulam, etiam si animarum cura sit annexa, &c. prouideatur eisdem licet non sint in sacris : esto ꝙ de defectu ordinum in literis mentio non fiat
m casus est de præben. si pro clericis, [m] libro 6. Item si habeat annexum sacerdotium etiam si per statutum conferri non debeat, si ergo statuta nor. tollantur ex tali forma, non posset prouideri in tali ecclesia, secus si constitutio, vel statutum non prohibet conferri, sed iubet infra certum tempus promoueri, secundum ea, quæ not. Io. And. de præbend. ei cui. lib. 6. in nouella. super glo. 2. aditio nec sacerdoti,
n dummodo in rescripto statuta [n] tollantur secundum Ioan. Mo. ibidem pro hoc articulo remittit ad id quod not. eo. tit. & lib. cum illis, & in glo. & cap. ei cui. super prima glo. Item pro ista forma non arctatur habens vnicum
o beneficium, vt refert Archid. [o] Bonifacium declarasse in decret. si pro clericis. Item si impetrans in hac forma antequam sibi per eam sit prouisum aliud adipiscatur beneficium per eam sibi nō poterit prouideri, casus est eo. tit.

p & lib. si pauper. [p] Item in hac forma non prouidetur de hospitali, vt not. gloss. in dicta de-
q cret. si pauper. per cle. literas. [q] eod. tit. Item scias quòd ista forma pauperum consueuit
r secundum diuersitatem regionum taxari, [r] ꝙ non excedat certam summam. Ioan. Andr. de concess. præben. super rubrica, dicit quòd forma pauperum non habet certam summā præcise taxatam, scilicet 30. floren. in non curato, & quinquaginta in curato, & hoc in Italis cōmuniter exprimitur in ipsa forma. & declaratur, ꝙ sibi volenti possit prouideri de minori: & datur de facto tunc terminus vnius mensis ad acceptandum, vt hoc no. Io. And. in nouel.
3 in dicta decre. si pauper. de præben. lib. 6. † Sed quare sit hæc declaratio, quòd possit sibi volenti conferri beneficium minoris valoris, cū hoc non videatur habere dubium, quòd per talem formam potest prouideri de minori: quia aliud est dicere prouideas vsq; ad talem summam, quo casu de minori etiam potest prouideri, vt no. glo. eod. titu. & lib. aliud est dicere prouideas de præbenda certi valoris, quo casu de minori prouideri non potest, vt in d. ca.
s cui de non [s] si. responso secundum Io. And. in d. c. cui de hoc, hanc clausulam ideo apponā, quia sæpè per literas ipsius decre. cui de non. opponebatur contra impetrantem in dicta forma. Vel dicas secundum eum illam clausulam apponi: quia mandabatur illi prouideri de beneficio secundum suæ probitatis merita, & competentiam infra dictam summam, in d. cap. si pauper. per quod videbatur decerni, quando esset incompetens prouideri nō posse, & hæc placent ipsi, & Ioan. And. nam dicit periculosius fore impetrantibus habere certā summam simpliciter, & determinatè taxatā, quia cum de pluri, vel minori prouideri non posset, raro tale beneficium inueniret, & ideo dicit se nunquam talem formam vidisse, sed ponitur ibi vsque, in d. c. quamuis, vel dicitur, quòd nō excedat summam : hoc etiam repetit in Spec. de conces. præbend. super rubrica, & ibidem dicit Io. And. ꝙ aliter nesciret saluare dictam clausulam nostræ enim intentionis, &c. nam alias incongruè apponeretur, etiam si minoris, quam prædicitur ; quia hæc uerba caderent quando esset certa quantitas taxata, & expressa, vt in clem. vnica. de conces. præb. vbi etiam dicit, ꝙ hodie per illam clausulam trium mens. est optio ipsius cuius quantitatis beneficium sibi conferri uoluit in summa, ꝙ

fine

fine illa esset in arbitrio executoris. Item an-
4 tequam † concedatur pauperi gratia in prædicta forma subijciatur examini per examinatores ad hoc deputatos, examinantes enim
t de tribus [t] si bene legit bene construit, & bene cantat & volunt, quòd saltem duo concurrant, sed quo ad partes gallicanas plus ponderant cantum quam constructum. Ex quo autem per ipsos examinatores approbatus est, datur foris ad executores, vt inquirant si est vitæ laudabilis, & conuersationis honestæ: vt in Clemen. de concess. præben. cap. vno, & tunc prouideat sibi de beneficio secundum suę probitatis merita, vt hæc omnia no. Ioan. And. in nouel. in decreta, dicta si pauper. de præbend.
5 lib. 6. An autem iste † executor vocare debeat quorum interest ad inquisitionem, recurre ad ea, quæ not. in clem. vni. de offic. deleg. & per Paulum Bonon. in d. clem. vni. de concess. præben. & per Innoc. in decret. fin. de præsum. Sed quia hodie ante decretum ponitur inhibitio, ne is contra quem scribitur post factam sibi literarum insinuationem, inhibitionem, & processus habi. per eos ante acceptationem, ali-
6 quid de beneficio interim disponat. Solet† dubitari an eo casu valeat collatio facta per ordinarium ante insinuationem prædictam, & dicit Ioan. And. in d. decre. si pauper in nouella, quòd credit valere collationem factam per ordinarium de beneficio minoris valoris, quia illud requirit voluntatem declaratam, vel acceptatam, quòd alias non esset competens meritis probitatis propter eius tenuitatem, & sic non cadebat in gratia; vt supra eo. cui de non. Circa istud beneficium minoris valoris Papa fecit gratiam limitatam: gratia fuit in hoc, quia decretum non ligabat de iure manus ordinarij, nisi post acceptationem, vel voluntatis declarationem, vt in Clemen. prædicta.
u Nunc vero per appositionem mensis [u] ligat, tamen in forma prædicta post dictam insinuationem, & non prius; & in hoc fauet collatori, quia alias appositio mensis cū decreto sufficeret, vt in d. clem. §. sequus. Si autem esset beneficium, quòd includeretur sub principali gratia, & non requireret voluntatem declaratam, & tunc facta pronunciatione per executorem super voluntate impetrantis statur decreto, vt in prædicta clem. in primo respon. vt prædicta omnia no. Ioan. And. in dicta decret. si pauper in nouel. Sed adhuc dubito in prædicta forma hodierna, quod dicatur beneficium inclusum in principali gratia, quod non requirat voluntatem declaratam, cum dicta forma habeat, quòd prouideatur de beneficio non excedente summam certi valoris, hic enim nō magis certa summa vna, quam alia est inclusa; posset dici, quòd quia apponitur dicta clausula; nostræ enim intentionis existit, &c. quòd beneficiū inclusum isto casu esset illud quod impleret summam literarum, quia illud non est incongruum meritis probitatis, ex quo Papa sic taxauit, quòd sibi de maiori non prouideatur: sed omnis alia summa inferior dicatur non inclusa, ex quo deliberatam, & declaratā voluntatem requirat, & ponitur in optione pauperis. Secus esset si clausula illa non apponeretur, quia tunc esset in optione executo-
7 ris. † Et id quod supra dicitur, quòd ante insinuationem ordinarij coloris collatio videtur locum habere etiā in alio collatore, puta executore dato ad prouidendum in eodem loco: quia etiam ille ante insinuationem huiusmodi manus ligatas non habebit, vt in dicta cle. vnica, de concess. præben. cum sua glo. sit ergo cautus habens talem formam, vt non solum ordinarijs collat. verum etiam omnibus alijs
x hanc insinuationem [x] fieri faciat.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Innocen.] *Hæc est pulcherrima, & solemnis allegat. in materia gratiæ in forma pauperū ponens specialia ipsius formæ pauperum, quam pro not. citant, & ad Lap. hic se remittunt Gem. in c. si pauper, ante nu. 7. vers. non autem sic. & Fran post nu. 2. super glo. 2. de præb. lib. 6. & Hiero. Gig. in tract. pensio. quæst. 67. ante num. 9.*

b ¶ Vita.] *Licet quilibet præsumatur bonus, l. meritò, ff. pro socio. § fin. in si de præsump. cum vulga. Tamen quia omnis ætas ab adolescentia prona est ad malum, Genes. cap. 8. ad fi. Iob. cap. 13. & 20. cap. 2. 12. quæst. 1. Et quia hic agitur de salute, & periculo animæ via saluti animæ consulens eligenda est, cap. fin. 14 distin. c. consilium post medium de obseru. ieiu. c. iuuenis. de sponsa. Innoc. in c. ad audientiam. de homici. Abb. in c. fin in 2. nota. de ijs qui fil. Amb. cons. 411. & primo. num. 4. & per Domi. meum*

in c.

in c.in præsentia,num.15. de proba. Et notauit Luc.de Pen.in l.quoties.colum 9.C.de digni. lib.12. quod animæ periculum facit cessare consuetudinem, & plura alia dicit, quæ ibi videri possunt.

c ¶ Conuersatione.] *Ad hoc mandatur inquiri de conuersatione, quia ex illa pro aliquo, vel contra aliquem præsumitur iuxta illud cum sancto sanctus eris cum improbo improbus, c.inter & c. cum iuuentute. de purga.cano.de hac clausula vide Staphi. super signa.in ver Ex prędictis patet.f.24. in princ iuxta primam impres. & per Sarnen. qui eiusdem dicta transcribit nulla de eo facta mentione in tracta. Expecta. in 9. for. num 80.*

d ¶ Et aliud beneficium.] *De hac clausula, & quid si obtineat pensionem an idem sit ac si obtineret beneficium vide latè per Sarnen.in dicta.9 forma. Expecta. nu.72. & ante.*

e ¶ Aliud canonicum.] *Pro hac clausula, & quòd includat, quòd expectans debeat esse legitimæ ætatis.legitimus,non criminosus,& aliàs ad beneficium habilis.vide per Staphi.super signa. vbi supra fol.24. vers. Sed saluando formas.& per Sarnen.de expecta.post nu.84. vers. parti. incipien. sed saluando, vbi etiam more suo transcribit verba Staphi.*

f ¶ Probitatis merita.] *In literis pauperis non exprimebatur olim certa taxa, sed dicebatur, vt hic,de beneficio secundum suæ probitatis merita, & expectanti prouideri debebat per executorem arbitrio suo de beneficio iuxta qualitatem personæ. ad text. in c.pro illorum in princ.de præb.per Ant. de But.in c.cum dilectus.colum.2.de iu.patron.& per Abb.in c.si.ante nu.7. de pręb. & declarat Sarnen.in tracta.expecta. versus fi.9.for.num.103. citans Lap. hic, vbi subdit, quòd hodie taxantur, & declarantur beneficia, quæ cuilibet pauperi competant iuxta diuersitatem regionum.Vide infra hac eadem alleg.nu.2.versic. item scias quòd ista. Tempore Pau. III. habebamus regulam inter alias super Gratijs expectatiuis rub.de Taxis in beneficijs.*

g ¶ Quod primum.] *Alias legi posset quam primum, prout supra iuxta stilum Rom.cur. Hæc clausula in gratijs huiusmodi poni cõsueuit hoc modo.Beneficium,&c. si quod vacat, seu quam primum vacauerit,&c.de quo stilo loquitur glo.Ioan.And. in c.si postquam.de præb. lib.6. Et an gratia ad beneficia vacatura, comprehendat tunc vacantia, & quid contra, tracto in 3. quæst.32. Reg.*

h ¶ Vrbani.] *Papa per hanc clausulam pręseruat gratias per se ipsum alijs factas, ad quos non vult extendi clausulam anteferri,sed ad alios a se non prouisos, & sic omnes a se prouisos relinquit in dispositione iuris communis.prout declarat Stapbi. super signa.de hac clausula tractans, vers.Deinde sequitur,& vers.ex quibus.fol.102. ad fin. & fol.seq.& Sarnen.de Manda.de proui. colum.2. ante num.112.*

i ¶ Per pannos altaris.] *De hac possessionis traditione,& similibus vide tex.in c.cũ olim.post princ.de re iud.per Ioan.And. in c.transmissam, colum.penult.vers.quandoque de beneficio iam collato quis inuestitur per pannos altaris. funes campanarũ, &c.& postea ibi. Quia quando post collationem per anulum,vel biretum, &c.de electio.per Rot.301 no.per traditionem anuli. & 716.dic quòd si aliquis.in anti.videri poterunt,quæ scripsi in 22.quæst.16.Reg.& in 19.quæst.de Anna. dum declaro, quæ sit possessio instrumẽtalis,& cuius sit effectus.*

K ¶ Anteferri.] *De hac clausula anteferri, & eius effectu tracto super signa. dum de prouisio.loquor,uer.clausula etiã anteferri.*

l ¶ De præb.lib 6.] *Legerem de rescr. & tollerem illa verba lib.6.verba autem Com postel.in d.c.causam,quæ sunt hæc.Item & cum dicitur in literis,quòd præferatur omnibus alijs impetrantibus,restringimus, ut præferatur ijs quibus nõ dum erat ius quæsitum,*

situm, & sic sententiam ego de mandato papæ protuli apud Mediolanum, &c postea subdit veruntamen iam plures in curia seruant literam gratiosam prout sonat, ut per eam impetrans præferatur prioribus, etiã ijs quibus ius est per præsentationem, vel receptionem quæsitum. Demum subdit. Hoc autem est certum, quòd illis, qui collationẽ, vel inuestituram habent nunquam præferatur quis propter dictas, vel alias. Ex obseruantia igitur curiæ propter illam clausulam anteferri ante beneficij vacationẽ per Papam concessam non solum diligentia pro cessus, sed omne ius ad rem aliorum expectantium tollitur. Et illud dictum Compost. recitant etiam, & sequuntur Ioan. And. in d.c. causam. quæ ad fin. uers. item cl usula, Anto. de But. Imol. Barb. & Fel. ibi, nu. 26. in uersic. clausula anteferri. Ita etiam quòd prouiso ab Vrbano, & pro habente clausulam anteferri conclusit maior pars Dominorum Rotę prout Dec. 8. incipien. unus Innocen. post princ. Bisig. in antiquio. licet ipse Bisig. illarum Dec. collector, & duo alij con trarium tenuerint. Idem etiam voluit Sarnen. in tracta. man. de proui. ver. circa hanc formam num. 110.

m ¶ Si Pro clericis] *Hoc dictum Lapi, & Rotæ in anti. 465. not. quòd statuta, & in no. 3. si statutum, & con. Roma. 325. quoddam primum. con. And. Barba. 33. scripsit, colum. fi. num. 20. & seq. lib. 2. & omnia tra di per Docto. in alleg. hic, c. si pro clericis, & alibi sæpè intelligenda, & interpretanda sunt hoc modo, videlicet quòd aut loquimur in annexione respectu aptitudinis, & tunc procedat opi. Lapi. ut tunc non requirantur ordines: Aut loquimur de annexione respectu actus, puta si dicat statutum, quòd quis non recipiatur ad beneficium.*

n ¶ Statuta.] *Hodie statuta in gratijs expectatiuis tolluntur, vel suspenduntur, ita vt non obstent. Et quòd statuta tollantur etiã ex forma literarum colligitur ex dec. 2. si statutum, & 247. habens, num. 2. in no. per Staphi. super signa. fol. 99. in princ. versic. post prædictas clausulas.*

o ¶ Archid.] *Cum Archid. & consequenter cum Lapo hic concludit Rot. 216. noluerunt, ubi etiam ampliat, vt ibi not. Mil. in Reper. in uee. Gratiá per quam mandatur alicui prouideri de aliquo beneficio in aliqua ecclesia, & Cassa. Dec. 11. nn. 3. de pręb. cum Archid. etiam concludunt Geminia. Fran. & alij in d.c. si pro clericis, & Gemin. cons. 36. quod collatio, num. 1. vers. secundo probatur. Et hæc communis, & uera conclusio est, quam etiam tenent alij quos refero in 5. quæst. 3. Reg. Cancel. iuxta secundã editio. vbi etiam num. 4. & seq. declaro quę dicatur dignitas monocularis, & quod beneficium monoculare.*

p ¶ Si pauper.] *Vbi tex. cl. rus e 7, & in eo ratio vrgens adducitur, quia tunc cessat ratio paupertatis, ad text. in simi. in c. significantibus, ibi cum nobilis esset, & diues pauperem se dixit, & per Staphi. super signa. fol. 22. vers. Ex prædictis etiam, & per Sarnen. de expecta. in 9. form. ante num. 74. & uoluit idem Staphi. super signa. fol. 106. ad fi. uers. si uero expectantes, quòd in impetratione beneficij pauperis expectantis poni debeat clausula, quòd literæ super gratia expectatiua concessæ post assecutionem beneficij sint cassæ, & irritæ propter d.c. si pau per clericus. Vltra Lap. hic aduertendum est, ꝙ Papa, qui expectatiuas concedit, edere solet regulã Cãcel. prout edidit Pau. III. sub rub. Qui possint acceptare in forma pauperum, per quam declarant, & decernunt quemlibet obtinentem beneficium valoris annui 24. librarum, vel pensionem annuã similis summæ, & habentem ius in beneficio cuiuscunque valoris non possessorem in forma pauperum impetrare posse. Pro proximè dictis videatur omnino Staphi. super signa. fol. 22. ad fin & fol. sequen. versiculo. tamen propter prædictas opin.*

q ¶ Per literas.] *Et Rot. 583. quidam in anti. & per Sarnen. de expecta. nume. 92. & seq.*

seq. Tempore Pau. III. habebamus regulã Cancel. inter alias super expectatiuis in hęc verba. Item hospitalia, domus leprosorum, aliaque pia loca, nec non laicis assignari solita, & claustralia officia sub expectatiuis gratijs minimè comprehendantur, an autẽ, & quando beneficiorum appellatione veniant hospitalia tractaui in 9. quæst. 1. Reg. Cancel. in 4. quæst. Reg. 12. & in 5. quæstio. Regu. 26.

r ¶ Taxari.] *Idem dicit Gemin. in alleg. c. si pauper. num. 6. de præb. lib. 6. Quando concedunmur expectatiuæ consueuit promulgari inter alia Reg. Cancel. de Taxis beneficiorum, prout ostendi supra hac alleg. in Apostil. in verb. probitatis merita, & ponit Staphi. super signa. fol. 29. versic. hodie autem ista competentia taxata est*

ſ ¶ Cap. cui de non.] *Et ibi Franc. in glo. fi. citat, & sequitur Lap. hic, & Lap. etiam citat ad eum se remittens idem Franc. in alleg. hic, c. quamuis, num. 3. de præb. lib. 6. vide omnino Staphi. super signa. fol. 29. vers. hodie autem ista, & in fi. subdit quòd hodie non apponuntur illa verba, & bene. Eadẽ verba Staphi. more suo tacito authore trãscribit Sarnen. in tract. expect. post nu. 103. uers. Dicit tamen Io. And. in cuius Sarnen. confusionem aduertendum est, quòd ità fuit to intentus erat, vt non consideraret, an citati per Staphi. dicerent ea, ad quæ adducebantur, prout videre est in loco proximè adducto, ubi Staphi. citat ad hęc Dom. con. 133. in 6. colum. quod con. nec aliud circumuicinum tot columnas habet, nec aliquid ad rem facit, idem tamen Sarnen. aliud non discernens idem con. sub eodem numero incautè adduxit.*

t ¶ De tribus.] *Idem dicit Gemin. num. 6. & Fran. colum. 2. vers. in tali forma, in d. c. si propter. de pręb. in 6. Staphi. super signa. fol. 23 uers. Ex prædictis patet, & Sarnen. more suo eiusdem scripta transcribens de expecta. num. 79 uers. circa istam particulam. videri poterit Reg. Cancel. Pau. III. de expectatiuis, seu de expedi. literarum pro pauperibus cap. 1. versic Et si ipsi iuxta eorum sufficientiam.*

u ¶ Mensis.] *Vide Rot. vlt. cum ad collationem, de præb. Bisigni. in antiquio. & 135. infra mensem in antiq. Cassa. Dec. 1. & 2. de Decr. in reserua. Et quid si sint plures expectantes ad beneficiũ, quod quisq; eorum duxerit acceptandum, an quilibet habeat mensem, & quando mensis cuiuslibet incipiat videatur Oldrad. cons. 137. plures sunt. Et ad rem nostram, num. 4. subdit quòd pendente mense primi impetrantis nõ potest secundus impetrans dicere beneficium liberum vacans, & alteri non debitum, & licet ante illud uerbum dicere passim, ibi legatur dictionem, ego tamen absque illa negatiua legendum esse affirmo. Concludo quòd verior, & communior opin. est quòd decretum irritans cum mensis appositione liget ordinarios, & etiam nuncios apostolicos habentes facultatem conferendi cum clausula non obstan. reseruationibus, &c. etiam si expectans infra mensem non acceptet. Rot. 116. no. secundum, ver. Alij contra. 239. no. quòd ubi ordinarius. 394. no. si impetrãs, & 833. cum ad collationem in ant. & Rot. 17. fuit dubitatum vtrum acceptatio. in not. Idem concludit Card. cons. 105. A. & B. quod etiam fuit Collegij Patauini, vt ibi præmittitur, & ipse Card. asserit in dicta clem. uni. §. secus. in 1. quæst. vers. oppono ad hoc. de conceß. præbend. idem etiam uoluit Sozzi. cons. 260. in causa Nanneten. colum penul. ante num. 20. uers. secundo principaliter, lib. 2. Ioan. Bapt. Ferret. cons. 1. num. 6. & seq. & hoc etiam clare concludit Cassad. Dec. 5. incipien. nuncius, de conceß. præben. & ibi dicit hanc partem seruare palatium, idem etiam concludit Sarnen. in 17. quæst. Regu. de Publican. num. 7.*

x ¶ Insinuationem.] *De insinuatione, & publicatione per expectantẽ facienda promulgari consueuit Regu Cancel. prout tempore Pauli III. promulgata fuit sub rub. de insinua*

insinuatione, & public. quæ est inter alias super expectatiuis fol. 32. iuxta ultimam impressionem, & altera similis, quæ ab eodem emanauit est sub eadem rubr. folio 72. quæ uideri poterunt pro faciliori intelligẽtia eorum quæ Lap. hic circa insinuationem tractat. Pro huiusmodi insinuatione, & publicatione, & an noua prouisio æquipolleat diligentijs, uide per Cassa. super Regu. Insinua. & publi. Dec. 21. cum pluribus sequen. & Paris. consil. 118. circa materiam, uolum. 4. Et de hac materia insinuationis, & publicationis nos alibi latius tractabimus.

SVMMARIVM.

1 *Locatio ad longum tempus an sit alienatio, & qualiter in hoc casu accipiatur lõgum tempus.*

2 *Locatio rei ecclesiasticæ facta ultra tempus a iure, uel constitutione permissum an ualeat, & si non tenet an sit nulla pro toto tempore, an pro tdmpore excessiuo.*

3 *Contractus ecclesiæ ipsam ecclesiam grauantes an possint reuocari.*

4 *Vtile non debet per inutile uitiari.*

5 *Donationibus pluribus inofficiose factis, quæ illarum possit reuocari.*

ALLEGATIO LXXX.

1 QVæris † cum locatio ad longum tempus sit alienatio, de reb. eccl. non alie. nulli. & ideo prohibita, ut ibidem. & 12. q. 1. sine except. & sine iuris solennitate fieri nequeat. 10. q. 2. ius. Qd

2 dicatur longum tempus. ª Respondeo diuersi diuersa in hoc senserunt glo. ord. in clem. 1. de reb. eccle. super uer. ad tempus recitat opiniones de septennio, & quinquennio & decennio, & uidetur sentire licet nõ clare quòd sit tempus quinque annorum, & Dom. meus

b Ioan. Cald. ᵇ in decret. querelam communiter tenet hoc esse arbitrarium secundum cum; solet tamen secundum eum hoc tempus limitari per cõstitutiones ordinariorum: & vlterius

2 quoties synodali † constitutione cauetur ꝙ nullus prælatus, vel rector ecclesiæ pręsumat vltra quinquennium locare bona ecclesiæ sub pœna nullitatis contractus: vel pone secundũ opinionem quæ habet quòd de iure communi septennium sit longum tempus, & vltra illud facta locatio sit alienatio, & sic sine solennitate facta non teneat per iura prædicta; contra prædicta rector ecclesiæ locauit bona ecclesiæ pro octo nouem, vel decem annis, uel vltra sine solennitate; nunquid dicta locatio; quæ ultra septẽnium a iure communi, & quinquennium a iure prædicto, seu constitutione non tenuit, sit nulla pro toto tempore locationis, an vero tempore excessiuo: Respondeo licet quæstio per argumenta possit dubia fieri, tamen iuridica veritate videtur esse nulla, non solum pro tempore excessiuo de iure cõmuni secundum constit. prædictam, sed etiam pro toto tempore. Examinemus igitur vtranque partem, vt & veritas ipsa repercussa clarescat: Et ꝙ sit nulla solum pro tempore excessiuo videtur sentire glos. super ver. graues, in c. 2. de dona. quæ dicit ꝙ si per minutas donationes ecclesiæ lædantur id quod vltra licitũ

c est, reuocatur, ᶜ per l. si quis argentum. C. de dona. idem no. glo. super vers. reuocari. in ca. Apostolicæ, de don. per l. si libertus. §. 1. de iure patr. detrahetur ꝙ plus est: vt no. d. gl. in fi. per c. si quos, de seruis, 12. q. 2. vbi gl. uidetur etiam hoc sentire, & hoc idem in simili scribit Io. And. de fideiussor. quod quibusdam, in no

3 uel. uidelicet, ꝙ † si ex frequentibus, & singulis minutis contractibus simul collectis ecclesiam grauari contingeret, quòd in eo in quo grauatur reuocandum est, hoc idem uidetur sentire Goffred. & Innoc. de dona. cap. 3. & de hoc etiam per Goffr. de js, quæ fi: a prælat. pastoralis, ut ibi refert Ioan. Andr. in d. cap. Apostolicæ, de donat. in nouel. qui refert idem ibi sentire Vinc. & Goffred. in sum. de ijs, quæ fi. a præla. in fi. & Bar. Brix. in uene. 66. Damasc. qui hanc quæstionem prosequitur in d. capit. Apostolicæ, de donationibus. cuius glossam posuit Phy. eod. tit. 2. arg. pro & contra. Pro ista parte alleg. ꝙ prima donatio quandocunque per illam ecclesia non fuerit læsa tenuit; non debet per sequentem quæ grauauit infringi alleg. de donat. cap. 2. & facit regula factum legitime, li. 6. cum materia sua, & quòd

non constat, quę fuerit prima donatio. Sed certe in q. nostra non apparet quis fuerit primus annus, vel secundus quia totum simul, & connexum vt prædixi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Longum tempus.] *Quod sit longum tempus, & quod modicum ad effectum, de quo hic. Idem Lap. supra Alle. 30. an clericus, ad fi. dicit ꝙ magnum tempus videtur esse decennium. Hanc opinion. dicit communiorem Rot. Bellamer. 748. supposito, post prin. vers. Et dicitur non modicum tempus. Idem etiam voluit Alexand. consi. 17. viso instrumento. in princ. volum. 4. vbi postea, num. 2. subdit ꝙ licet glossæ quas adduxit voluerint quòd tempus magnum, seu longum intelligatur arbitrio iudicis, tamē Doct. communiter tenent quòd in dubio, & regulariter iudex arbitrari habet quod tempus decem annorum, uel ab inde supra sit tēpus magnum, vel longum. Hanc etiam dicit communem citans Lap. hic, & ad eum se remittens Paris. consil. 98. præsupponendum, nu. 5. volum. 4. Ad Lap. etiam hic se remittit Nico. Boer. Dec. 234. quæritur an ex locatione, post num. 4. Videantur etiam quæ scripsi super signat. de Indul. Locan. red di. bene. vers. ex constitutione. Cle. 5.*

b ¶ Ioan. Cal d] *Quem, & Lap. hic citat, & sequitur Calcan. cons. 125. in causa R. D. nume. 12. ver. Igitur & talis.*

c ¶ Reuocatur.] *Sic & donatio facta ultra modum legitimum quo ad præfinitam taxam, licet corruat in eo quod excedit. l. sancimus. respon. 1. C. de donatio. glo. in cap. si quos, de seruis. in ver. amplius. 12. quæst. 2. Et dixit gl. not. in l. Pedius. in ver. nullam, generale, esse vt inutilis adiectio vitietur, & non vitiet. ff. de arb.*

d ¶ Lib. vj.] *Et l. 1. § Trebatius. ubi probatur sententia Marcelli, ff. de aqua quoti l. fin. C. famil. ercifcun. Hinc dicimus quòd si quis se ad decem, & Stichum constituat si decem debeat, licet constitutum quo ad Stichum sit validum, non tamen quo ad decē. l. sed et si. ff. de constitu. pecu. sententia item contra plures quo ad præsentes, seu legitimè citatos valet, licet quo ad absentes, seu non legitimè citatos nulla sit. l. de unoquoque. ff. de re iud. & ita obtinui in Rota corā R. P. D. Oradino pro nobili D. Iacobo Aemiliano in causa Roman. Bonorum de Zambeccarijs.*

e ¶ Connexitatem.] *Propter quàm sæpè a regulis iuris, & vijs ordinarijs recedimus. ad tex. in l. eum, vers. planè si quid connexum. ff. negot gestor. & l. quid ergo. §. penult. & ibi Bal. de contra. tut. & vti. actio. Et vltra iura hic adducta satis ad rem facit tex. in l. fundi partem. ff. de contrahenda emptio. Et hæc motiua & ponderationes Lapi refert, & sequitur Lan. Calcan. consil. 125. in causa, colum. fin. versic. item quia ratione connexitatis. De connexis, vide quæ posui super 2. commis. in uers. annexis.*

f ¶ L. sancimus.] *Ex quo tex. sumitur conclusio, quòd donatio non insinuata non vitiatur in totum, sed quatenus excedit legitimam summam, vt per D. meum Philipp. Dec. qui alios citat consil. 239. primo non dubitandum, colum. 2. versiculo secundo prædicto.*

g ¶ Quia id iuris est.] *Si ita legas hæc ratio bona videtur, cum non dicatur quis lædi à legis dispositione, & constitutione generali. Nec priuatus facere potest, quòd in sua dispositione lex locum non habeat. l. fin. ff. de suis, & legit. l nemo potest. cum alijs. ff. de legat. 1. si legas iuxta literam antiquam quia iniurijs, vel iniurius est, ex illis verbis sensum non percipies, nisi exponas iniurius est, 1. nulla iniuria donatori fit, si donatio facta in ea parte in qua potest sustinetur. Potest etiam sic legi donās non quia voluit, quasi dicat ex quo sponte, & nullo iure cogente donauit, iuxta tex. in l. 1. & l. donari, ff. de donatio. non potest ex post facto conqueri, seu pœnitere. ex vulg.*

regula quòd contractus a principio sunt voluntarij, ex post necessarij.

h ¶ Cont. sua.] *Dic tu cons. 129. incipient. visa quadam constitut. præsertim num. 4. versi. Quarto est videndum. Ideo in simili casu voluit Bart. in authen. qui rem, num. 7. C. de sacro sanc. eccle. Et dictum cons. Bart. & hanc Alleg. Lapi citat, & pro solidis, & veris sequitur Calcan. præalleg. consil. 125. in causa R. D. ante num. 23. vers. In contrarium est veritas. Idem etiam uoluit Alex. qui Bartol. citat, sed non Lap. consil. 17. uiso instrumento, num. 10. uol. 4. Bart. etiam, & Lap. refert, & sequitur Ruin. consi. 86. uideretur, num. 8. lib. 1. Eosdem etiam Bart. & Lap. citat, & sequitur Felin. in cap. cum super, num. 6. de offic. delega. Cum Bartol. etiam, & Lapo residet Sigismund. Loffre. consi. 3. in dubio, nume. 35. distinguens ex mente Bart. & Lapi, ut ibi. uideantur tamẽ Ludou. Roman. in l. 1. §. si stipulanti, nu. 37. & 47. ubi reassumit dicta Bart. in dicto consil. & Lapi hic. Alexand. Aretin. & Sozzi. in §. sed etsi mihi. ff. de uerb. oblig. Ias. in authen. qui rem, num. 19. & 23. & Dominus meus, colum. finali, C. de sacrosanctis ecclesiis.*

SVMMARIVM.

1 *Minus legitime facere, & non facere æquiparantur.*
2 *Lex municipalis in causa ecclesiæ quando sit seruanda.*
3 *Instrumento sine testibus quando sit standum.*
4 *Delegatio, & subdelegatio non sunt acta iudicialia.*
5 *Actibus sine testibus quando sit standum.*
6 *Delegatus iudex ante præsentationem literarum non recipit iurisdictionem.*
7 *Vicarius episcopi an possit dare œconomũ.*
8 *Oeconomi partes quæ sunt, & nu. 9. 10.*

ALLEGATIO LXXXI.

NON valuit actus factus p Matthæũ procuratorio nomine œconomi tam in proponenda exceptione cõtra petitionem [a] possessorij, q̃ in exhibenda petitione sui per petitorio, & possessorio: quia non produxit mandatum suum per
1 œconomatum, & fuit in tẽpore oppositũ. † Ex
b hoc sequitur ꝙ positiones [b] habentur pro nõ factis, & petitio sua habetur pro non exhibita, quia non facere, & minus legitimè facere æquiparantur in iure, de cle. non resi. ex tuæ. & facit ad hoc ꝙ non produxit mandatum vicarij cuius vigore fecerat œconomiũ. Item non produxit detestationem literarum, vel receptionem, quæ omnia erant de substãtia mãdati, vt de se patet. Item apparet ex actis & in iure probat. per legem municipalem quæ irri
c tat actum factum sine productione mandati.[c]
2 & lex municipalis etiã in causa ecclesiæ, quæ tractatur in foro seculari quo ad ordinem litis est seruanda, nec prodest productio facta per alium procuratorem in alio actu in quo erat procurator secundus Matthæus. nam ad aliã finem, & in alia parte produxit, & actus unius non operatur vltra finem suum, de ord. cog. c. 2. nam etiam in foro ecclesiastico sunt seruanda iura municipalia laicorum, etiã per clericos si non sunt inhonesta, & sunt simplici
d ter facta Bar.[d] in l. cunctos populos, in 5. q. in 8. col. nec facit fidem instrumentum œconoma
3 tus productum, quia sine testibus, & solennitatibus debitis, & instrumentis publicis: † non probatur, quia regula est ꝙ non statur instrumento sine testibus in auth. de fide instru. §. si quis igitur. §. sed & si quis. §. si uero. Speciale
e est in actis iudicialibus, de prob. qm̃ contra, [e] & no. Inn. de præscr. ad audientiam, sed deputare œconomum ecclesiæ non est iudiciariũ, sicut nec conferre beneficium, quia non habet fieri in iudicio contentioso, sed ex suo officio, de offi. ord. cum nos, vnde ea quæ fiunt parti-
4 bus absentibus nõ sunt † de processu, vnde de
f legatio & subdelegatio [f] non dicuntur acta iudicij, vnde non probarentur sine testibus. vide per Inn. in c. quoniam contra. de proba. & c. ad audientiam, de rescrip. unde in sententia diffinitiua in lit. contest. & interlocutoriis cõ-

muniter

muniter apponuntur testes:vt no.Ioan.Andr.
in capit.quoniam contra,de probat.super gl.
5 in nouel. † Item actis sine testibus non credi
tur,nisi sint sumpta per notarium deputatum
ad hoc. vt not.in dicto cap. quoniam contra.
quòd non apparet in casu nostro. Item solum
in forensibus negotijs statur actis sine testi-
g bus, & tamen si faciam procuratorem [g] apud
acta requiruntur testes , vt probatur de pro-
bat.quoniam contra.nec obst.l.in dona.C.de
donat.nam vt ibi not. glos.illud intelligitur,
quòd testes se non subscribant. Tabellio au-
tem eorum nomina debet subscribere. Item
text.in dicto casu videtur requirere subscri-
ptionem principalis, de cuius præiudicio agi
tur: donatio enim est scriptura forensis pro-
pter insinuationem,quæ necesse fit in iudicio,
ideo non mirum si sine testibus non valet, in
iudicio etiam illa quæ insinuationem non re-
quirit quia prout potest, insinuari habet, igi-
tur &c. Non fuerunt delatæ literæ ęconoma-
tus ad ęconomum, vnde ante non potuit offi-
cium exercere, hoc probatur a simili, quia
6 † iudex delegatus ante præsentationem lite-
rarum non recipit iurisdictionem, de appell.
h super eo.ij. [h] nec procura.ante receptionem
mandati: vt not.Compost.de electio.cap.1.&
i Archid.de proc.cap.3.lib.6.& Spec. eod.tit. [i]
§.1.vers.quid si procu.& glo.ord.in cle.1. eo.
tit.& cum procurator: & cum literæ per nun-
tium explicentur non sufficit aliter scire, l.1.
in fi. & ibi not.de contrahen. empt. ff. quia in
nuntio requiritur mandatum præcedere, nec
potest actus nuntij ratus haberi.l.vl.& ibi Pe.
& Cyn. Item literæ nondum destinatæ non
videntur consumatæ,&re integra non viden-
tur habere effectum : nam commissio facta
per delegatum alteri si reintegra moriatur ex
K pirat,de offic.deleg.quamuis,lib.6. [k] Secus
7 si ad eum peruenerit,& uti cęperit,vt ibi.† Itē
l vicarius episcopi non dat ęconomum, [l] quia
iste actus non spectat ad iurisdictionem con
tentiosam,quæ proprie transit in vicarium,de
offic.vicar.cap.1.& 2.lib.6. nec prodest præ-
sentia, vel consensus partium quia iste actus
non habet fieri cum partibus,immo partes,sci
licet electæ, quæ petunt se institui nihil ha-
bent se intromittere de possessione, & nō spe-
ctat ad eos,immo prohibentur a iure.de elec.
auaritiæ,lib.5. nec prodest instrumentum pro
ductum vicariatus vbi est expressum, quod
possit dare ęconomum in quacunque ecclesia,
nam aut intelligitur de ecclesia non vacante,
aut de vacante , de non vacante, non po-
test intelligi, nam in illis spectat administra-
tio primo loco ad prælatum suum eo vi-
uente. Si de vacante: & tunc intelligendum
secundum naturam suam, videlicet ad custo-
diendum fructus: vt in d.decret.cum nos. de
offic.ord. non agendum, vt ibi glos.ergo non
ad possessionem ecclesiæ repetendam.nec pro
dest, quòd vicarius dedit maiorem potestatē
dicto ęconomo,quia non poterat,cum solum
haberet in mandatis dandi ęconomum, quod
intelligitur secundum sui naturam, quod est
vt custodiat fructus,non vt agat,quia manda-
8 ta sunt stricti iuris. † Item ęconomus datus ec
clesiæ vacanti non habet possessionem eccle-
m siæ: quia bonorum solum factus est custos, [m]
nec potest agere,vel rem ecclesiæ, vel causam
deducere in iudicium: sicut iacentem hæredi-
tatem nō possidet ipsa,nec alius pro ea: vt l.1.
§.Sceuola.si quis testamento liber esse ius.fue.
not.glo.de offic.ordin.cum nos, & facit 76.di
stinc.quia ibi simpliciter dicitur de reseruatio
ne fructus.12.quæst.2.illud. nec mirum cum
vacante sede non possit agi, uel litigari ne se,
uac.cap.1.& vltra, & vtrobique not. Item li-
cet aliquis detineat ecclesiam vacantem,non
tamen dicitur possidere prælaturam eccle-
siæ: vt no.Ioan.de arbit. ex parte. super versi.
9 sublato . † Item ęconomus datus ad custo-
diam fructuum non habet administrare spi-
ritualia,nec possidet, nec gubernat ecclesiam;
& ideo de possessione ecclesiæ se intromitte-
re non potest, aliud est enim custodire fru-
ctus, aliud regere, vel possidere ecclesiam
Item non potuit facere procuratorem ante li.
tis contestationem,quia nomine officij, & no
mine alieno agit: & ita dixit in mandato, sci
licet ęconomatus nomine, hoc autem de iure
fieri non potest, & maximè cum sit eius indu
stria electa,de offic.delega.cap.fin.& l.neque,
de procurato. & sic dicitur in executore , qui
non potest ante lit.contesta. ad iudicia facere
procuratorem:vt no. Cyn.in l.id quod paupe
ribus.in 13.quæst.C.de episc.& cler.hoc est re
gulare in ijs qui nomine alieno agunt: vt pa-
tet in ijs quę not.Specu.de procura. §.ratione
quoque,versic. item, quod fuit constitu.facit.
10 l.iubemus,de sacr.sanc.eccles. † Item ęcono-
mus , qui habet nudam detentionem, & cu-
stodiam fructuum , & qui nomine alieno
non suo administrat, etiam si possessionem

perderet, non aliter repetit præsente domino nisi sicut colonus, qui deiectus præsente domino non repetit possessionem. ita not. gl. 1. q. 1. in sua alleg. ff. de vi, & vi ar. l. cum fundum. ff. si possessio ecclesiæ est turbata episcopus præsens agat.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Contra petitionem.] *Vel forsan positiones, vt videtur elici ex vers. seq. ibi. Ex hoc sequitur quòd positiones. Ex verbis sequentibus colligi etiam potest legendum esse propositionem. Vel si nil immutando iuxta lectu. antiquam legere vis tam in proponenda exceptione contra possessionem possessorij addes omnino post verba possessionem, in causa, & sic legas. Tam in proponenda exceptione contra possessionem in causa possessorij &c.*

b ¶ Positiones.] *Legerem exceptiones, alioqui inductio, seu illatio quæ hic nõ esset præcedentibus conformis, imò absonus intellectus, & contrarius insurgeret. Iuxta autem lecturam meam omnia plana apparent: supponebatur enim supra quòd Matthæus proposuerit exceptiones, item quòd petitionem exhibuerit, hic dicitur iuxta hanc lecturam quòd tam exceptiones præmissæ, quam dicta petitio haberi debent pro non factis, & non exhibitis. Pro hoc dicto Lapi, & regula de qua hic est tex. in l. quoties, ff. qui satisd. cogan. in l. 1. §. condemnatum. ff. de re iudi. in l. §. condemnatum. ff. de re iudi. in l. §. & quidem non esse. ff. quod cuiusvniuer. & in ca. corporalia. §. sed neque. de translat. pręla. Et dum Lap. ad hoc adduxit c. ex tuę, dic quòd text. ille non facit ad rem, sed voluit citare. ca. tuę fraternitatis, vbi etiam bona glo. in ver. studiorum. de clerici. non resi. Hinc etiam dicimus, quòd per citationem minus legitimam, seu nulliter factam, vel exceptam non perpetuatur iurisdictio. Ro. Bellame. 699. suppositio. Bisigne. vlt. de offic. vicar. in antiquio. & 438. no. verum in anti. De quo tamen videatur inter nouissimas Dec. Putei 2. sub tit. de offi. deleg. quæ Dec. incipit iurisdictio non perpetuatur per citationem nulliter factam.*

c ¶ Mandati.] *Et quòd de iure procurator falsus dicatur is de cuius mandato non constat probat l. procuratore falso. ff. de coadi. ob cau. l. licet. C. de procur. cap. 1. eo. de quo per Ioan. de Ana cons. 96. viso dubio. nu. 1. & cons. 104. visis. & vtrobique in Addi. Lud. Bolog. & per Boe. de. 274. an valeat. ante num. 6.*

d ¶ Bar.] *Qui tamen in dicta 5. q. communiter reprobatur vt infra alleg. 100. in quæst. post num. 4. vers. Nec ob. dictum Bart. per Gemin. in c. 1. nu. 8. de iureiur. lib. 6. Alex. cons. 210. ponderatis. post nu. 6. lib. 2. Contra Bart. etiam tenent Ant. de But. Imol. & Abb. in c. ecclesia. de constitu. Feli. ibidem nu. 81. & D. meus post nu. 53. vers. sed breuiter opin. Bart. communiter reprobatur, & prius citauerat Lap. hic pro opin. Bart. Et quòd statuta laicorum clericos non ligent, etiam si sint in fauorem ecclesiæ, voluit etiã Tho. Gramma. Dec. 29. magnificus. num. 8. idem D. meus Phil. Dec. consi. 83. in causa, num. 4. Qui tamen inhærere vellet opinioni Bart. & Lapi hic, illam communem, & in iudicijs receptam asserere posset teste Corn. cons. 113. quamuis, nu. 4. lib. 2. Plura etiam adducit Barb. cons. 14. clementissime. col. 4. num. 12. cum pluribus sequen. lib. 2. Cum Bart. etiam, & Lapo hic residere videtur Tiraq. de vt. retra. glo. 13. §. 1. nu. 4. Et opi. Bart. & Lapi pro communi, & vera sequitur alios referens Grat. respon. 162. Reuerren. nu. 6. & seq. lib. 2. At qui contra Bart. & Lap. hic tenere volunt ipsam saltem sequi debebunt in illis quinq; casibus, de quibus per Felin. in alle. c. ecclesia, post nu. 81. cum aliquibus seq. de consti.*

e ¶ Quoniam contra.] *Et ibi Ant. de But. & Abb. nu. 8. Lapum hic sequi videntur, licet Abb. corruptè hanc Alleg. citet. Eandem etiam citaut ibidem Felin. post nu. 12. versicu. verum autem procedant, & post num.*

num.13.versic. sed considera quia Imol. & ibidem D. meus post vers. 19. vers. retenta tamen communi. Lapum etiam hic citat licet sub alio numero, & sequitur Barth. Sozzi. Reg. 384. in 5. fallen. Refert, etiam, & sequitur Caro. Rui. cons. 73. visis, nu. 2. & consil. 149. viso, num 22. vol. 5. Hanc Alleg. citare debebat Anto. de Cana. de insinuatio par. 1. q. 19. post num. 37. Et vera, & communis conclusio in hac materia videtur esse q in iis quę de sui natura sunt de actis, quæ in iudicio sunt facienda non requirantur testes, secus in actibus extra iudicium, prout etiam per Amanel. de clar. aqu. Syngu. 98. incipit tex. est quòd in actibus qui fiunt in iudiciis. Cautius tamen est in actis qui de sui natura in iudiciis exercentur, seu fiunt, præsertim alicuius momenti testes apponere prout Romæ ut plurimum fieri consueuit, maximè in mandatis in prolationibus sententiarum, & in appellationum interpositionibus. Et Rota aliàs in Vlixpon. Emphiteutici contractus coram Thoma. de Tanis, prout Dec. Tolo. 114. conclusit iuxta hanc alleg. quòd mandatum in partibus factum apud acta sine appositione testium fidem non faceret nisi aliter de stylo in illis partibus probaretur. Postea verò in sequenti audientia fuit dictum quòd mandatum apud acta fuit factum præsente iudice, qui mandauit scribi in actis. Et Domini fuerunt pro opin. Aretin. in d. c. quoniam contra, de qua etiam per Felin. & iuxta etiam distin. D. Phil. Dec. concordantis opinio. ante, num. 20. vers. concludendo tamen pro resolutione considero duos casus. Et sic casus in Rota propositus erat iuxta secundum casum D. mei. Philip. Dec. quia notarius scripserat de commissione iudicis, & tunc procedat opin. Aret.

f ¶ [Subdelegatio.] Et quòd subdelegatio non sit de actis voluerunt etiam Archidia. Io. And. & Gemin. in cap. si, a. subdelegato. nu. 5. & ibi Apostil. remittit se ad Lap. hic, hanc autem alleg. corruptè citat Ant. de Cana. in alleg. trac. de insinuat. par. 1. q. 19. ante num. 38. Idem etiam voluit Felin. in alleg. hic cap. quoniam contra. post nu. 9. vers. Quid autem de subdelegatione. & plenè pro præmissis, & nonnullis aliis conclusionibus Lapi hic Ioann. Bapt. Ferret. consil. penult.

g ¶ [Procuratorem.] Hoc dictum Lapi communiter tenetur prout q habui supra in ver. quoniam contra. Idem etiam voluit Bal. super rub C. de fi. instru. col. 2. Et Lap. hic refert, & sequitur subdens hanc opin. esse magis communem Rui. cons. 126. super dubio, col. 2. nu. 3. ubi alios adducit vol. 4.

h ¶ [Super eo. 2.] Idem voluit Ioan. Andr. in c. exam. ec. in fi. de rescrip. Bar. in l. multi, num. 2. ff. de cond. & demon. st. Bald. in l. falsus, num. 17. ver. sed pone quòd causa, C. de fur. & in l. mandatum, col. penult. post nu. 19. C. manda. Roman. cons 353. quo ad primum, nu. 8. Aret. cons. 68. Excellen. nu. 2. Et hanc dicit communem Sozzi. in d. l. multum, ante num. 6. Idem etiam voluit Rota. 459. circa tertium, num. 5. & seq. in no. & Guid. Papæ Dec. 286. index delegatus.

i ¶ [Eodem titul.] In verr. receptis. Et Bart. cons. 73. quæritur utrum procurator. & Rota. 145. si procurator in addit. in no. super hoc tamen, & an gesta per procuratorem ante acceptationem mandati sint valida videre poteris quæ scripsi in a. q. Reg. 31. nu. 6.

K ¶ [Lib. vj.] Et cap. si de offic. leg. & c. licet, de offic. deleg.

l ¶ [Oeconomum.] Idem voluerunt Ant. de Butr. in c. Imperatorum. de iura. calumn. & Felin. in c. quoniam, ad fi. ubi Lap. hic citat, de offic. ord.

m ¶ [Custos.] Ad œconomum spectat bona ecclesiæ vacantis custodire. c. 2. 75. distinc. c. illud. ubi glo. in ver. œconomi. 12. q. 2. Hostien. in c. ut prǣterita, col. fin. vers. sed per quem custodietur, & ibidem Abb. num. 8. in ult. q. & utrobique Apostillæ ad Lap. hic se remittunt. de electio. Et ad quid, & per quos œconomus constituatur, videatur

per Abb. & Mar. Sozz. in c. Imperatorum. de iuram. calum.

n ¶ Procuratorem.] Quod economus ante litem contestatam non possit constituere procuratorem, voluit etiam Franc. in ca. 1. §. 1. nume. 2. citans, & sequens Lap. hic, de procurat. lib. 6. Et dum hic dicit ante litem contestatam supple tu, ab eodem economo, prout in si. habemus text. in capit. 1. ibi contestatam ab eo, vbi etiam ad hoc no. glos. in ver. ab eo. & glos. in capit. 2. in ver. postea. Et ex dictis iuribus elici potest ratio differentiæ ante litis contestationem, & post, quæ est quòd per litis contestationem quis dominus litis efficitur. de procurato. eodem, libro 6. pro quibus etiam videatur Rota Bisigner 9. vtrum procurator. eodem titu. in antiquiorib. & 146. An substitutus. in no.

SVMMARIVM.

1 Dilatio quarta, an & quando detur ad probandum in incidenti, & numero secundo.

3 Decretalis vltra tertiam, & decre. In causis de testi. intellectus.

4 Forma Purgationis.

5 Canonici volentes procedere ad electionẽ per formam scrutinij, debent assumere tres qui vota inquirant, quid si in capit. non sint nisi duo.

6 Officium Iudicis pendente dilatione quiescere quomodo intelligatur.

7 Appellatione sequuta a diffinitiua cum iurisdictio trãsfundatur in superiorem, an expensæ possint per eundem iudicem taxari.

8 Dilatio quarta, an in summarijs concedatur, & quid in exceptionibus.

9 Exceptio reprobatoria testium an sit peremptoria.

10 Dilatio millesima quando concedatur.

11 Actori non licet, quod non licet reo.

ALLEGATIO LXXXII.

IN † causa [a] matrimoniali, & de fœdere matrimonij lite contestata, & data dilatione ad probandum partibus: & productis, & examinatis, & publicatis testibus hincinde; reus contra testes actoris in termino statuto ad opponendum hincinde obijcit crimina, & defectus ad repellendum eos à testimonio, i. vt fides illis in suis depositionibus non adhibeatur, & ad probandum ipsa crimina, & defectus; testes produxit, iurare, & examinare fecit: ante quorum publicationem actor petit à iudice sibi statui terminum ad probandum testes suos fuisse, & esse bonæ famæ, & immunes à dictis criminibus, & defectibus obiectis: iudex pro prima, secunda, & tertia dilatione statuit terminum ad prædicta: infra quas dilationes actor produxit, & iurare facit duos testes, & decursis dictis dilationibus, & testibus non examinatis, petit ipse actor à iudice cum solennitate legali sibi statui quartam dilationẽ ad prædicta probandum, reus contradicit dicens hæc fieri non debere; fuit hic positum per iudicem in alleg. Pro parte actoris, quòd dicta dilatio dari deberet, allegabantur decr. ultra tertiam, & decre. in causis, de testi. quæ disponũt talem dilationem dandam, petitam cum dicta solennitate legali. Pro parte dicti rei respondebant per illas decre. non probari hoc fieri debere, nam secundum illas tunc demum debet talis dilatio dari, quando testes producti in alijs dilationibus sunt examinati, & non prius, nam text. dicit de solennitate legali, quòd iuretur, quòd dicta testium non fuerint percunctata: ergo præsupponitur examinatio, quia aliàs percunctari non possunt: vbi ergo non sunt examinati non habet locũ forma dicti iuramenti, ergo nec quarta dilatio. Item assignabant, quòd ratione huiusmodi, talis iudex non debet dare quartam dilationem; immò nec tertiam, nec secundam, si videatur in præcedenti dilatione esse sufficienter probatum, nam esset superflua, quæ superfluitas resecanda est, vt in procemio decre. & decret. 2. de probation. & ob hanc causam debet refrenare multitudinem testium: vt in cap. significauerunt, de testib. & hoc bene potest

test iudex discernere ante publicationem, cũ semper testes iudici publici sint, quia eos examinat, & pœnes se dicta retinet. Idem allegat, quòd iudex statuat terminum ipsi actori ad faciendum deponere testes productos in-
b fra tertiam dilationem, & pendente lite [b] iudicis officium conquiescit, de appella. significante. [c] Vnde saltem tali dilatione durante
c non potest peti, vel dari dilatio prædicta. Itẽ dicebant hoc esse expeditum, per clem. sæpè, de verbor. significat. quæ vult, quòd in causis summarijs qualis est matrimonialis, vt in clc. dispendiosa de iudic. iudex amputet dilationem; sed si concederetur prima, secunda, tertia, & quarta dilatio, non esset, quid amputari posset, cum vltra illas etiam in non summarijs non indulgeatur dilatio, vt dicta decret. vltra tertiam. & meritò vt sit litium certus finis, vt in decre. dilectus, de testi. ubi moderantur reprobationes testium hinc inde. Item allegat. quòd licet quarta dilatio petita cum solennitate legali cõcedi debeat in negotio principali. & ita loquuntur dictæ decre. vltra tertiam, & in causis tamen ad probandum exce-
d ptiones, vel defensiones emergentes [d] quæ factum principale non respiciunt, non datur talis dilatio, aliàs vix esset litium finis si super quolibet articulo probando; prima, secunda,
2 tertia, & quarta præberentur. † Item dicebant, quòd sola solennitas legalis non sufficit ad quartam dilationem, nisi concurrant etiam ea quæ concurrere debent vt secunda, tertia dilatio, & vltra ea dicta solennitas legalis. Item allegat. quòd quando datur quarta dilatio non possunt nominari noui testes, sed produci de nominatis, quare omnes debent à principio nominari, vt not. Hostien. in dicto cap. in causis, de testi. Item alleg. quòd dicta dilatio dari non debeat: nam in termino dato actori ad probandum dicta crimina contra testes rei: reus poterat probare eos esse bonę famæ, vt no. solet in cap. cum oportet, de accus. & sic sibi sua defensio non auferebatur. Vnde hoc non facto postea petere non potest dilationem de per se ad probandum eos bonæ esse famæ, quia istud non est de iure cautum, sed bene est cautum iure, quòd possunt
reprobare depositionẽ testis actoris, vt in d. cap. dilectus, uel reprobare dicta de falso per indirectum, ut in c. series, & cap. ex tenore, de test. Et licet iudex talem dilationem assignauerit in causa matrimoniali pro prima, secun-

da, & tertia, fecit iniustitiam, & grauauit partem, & non sequitur grauauit in vno, ergo & in alio debet grauare: vt no. solet in cap. fin. de rescri. Replicabatur pro parte actoris ad prę dicta per ordinem. Ad primum dicebatur,
3 quòd dicta decre. † vltra tertiam. & c. in causis. non recipiunt dictum intellectum. Nec est glo. uel doctor, qui illas sic exponat, & talis intellectus foret absurdus, & sequeretur ꝙ iura concederent quartam dilationem in casu magis odioso, & periculoso, & denegarent in casu magis fauorabili, & facili. Nam odiũ & periculum isto casu emergunt per subornationem testium: nam examinatis testibus est verendum ne pars quæ petit quartam dilationem hoc petat, quia percunctatis testibus sit probatum, vel non probatum, & velit subordinatione nouorum testium suam causam reparare. Nec obst. quod dicitur de forma iuramenti &c. Nam ille tex. sic fuit locutus quia verisimile erat, quòd in prima, secunda, & tertia aliqui testes forent examinati: non tamen exclusit quartam dilationem vbi examinati non essent; quia istud esset absurdum, vt dictum est, vnde tali casu quando non fuerunt examinati dabitur quarta dilatio sine dicto iuramento, & est simile quod legitur, & notatur in capit. accedens, de pur.
4 canon. † Licet enim forma purgationis sit, vt infamatus de crimine, iuret se non commisisse, & purgatores iurent se credere ipsum innocentem, tamen si defectus natalium ueniat in purgatione, reus iurabit se credere
e fore legitimum, & peruertetur [e] forma isto casu; & tradunt Doctores in dicta decre. propter naturam materiæ. Nam iurando se verè esse filium talis, uerè subiret anceps periurium: quia hoc uerè sciri non potest.
5 Idem est in similibus multis, † nam licet canonici procedentes ad electionem per formam scrutinij debeant assumere tres de collegio fide dignos, qui uota cunctorum diligenter inquirant, & est hoc de substantialibus formæ: tamen si in capitulo non sint nisi duo canonici, non seruabitur propter defectum materiæ: vt notat. in capitulo quia
f propter, [f] de electione eodem modo licet deficiens in probatione obiectorum in personam electi sit suspensus triennio beneficijs ecclesiasticis: tamen si obijciens non habet beneficia aliter punietur: vt not. de electione capit. primo, lib. 6. vel posset dici, quòd etiam

posit

possit dicto casu præstari iuramentum prædictum; quia testibus non examinatis tale iuramentum continet veritatem: quia ista stant simul non fore testes examinatos, & non percunctasse eorum dicta, vt de se patet. Præterea illud iuramentum quod non fuerint dicta testium percunctata, secundum Innoc. in d. decret. vltra tertiam; intelligitur tam de testibus actoris, quam rei: licet in hoc casu thematis non fuerint examinati testes actoris, & sic iurari potest dicta testium non fuisse percunctata.

Ad rationem quæ assignabatur pro intellectu dictarum decret. respondi q in casu thematis non apparebat probatum: ergo denegare non potest quartam dilationem prædictã, & cum dicebatur, debet ergo primo examinare productos, & videre si probent: & tunc deneget, si non probent, & tunc concedat. Respondetur hoc non esse iure cautum, & sequeretur ex hoc, q si in prima dilatione produxi duos testes, quod Iudex non deberet recipere alios donec illi examinarentur, quia nec iudex debet plures testes recipere si producti sufficienter probent: & tamen hoc nemo dicit; nisi effrenata multitudo produceretur, qđ non est in casu nostro; quia solum duo sunt producti: facit ad ista quod not. Spec. in §. restat. de test. vers. sed quomodo, vbi apparet non de facili fieri refrenationem testium: & tũc demum cum numerus noster est magnus. Item cum plures sint articuli in casu formati, & fortè per duos testes productos in casu, volo probare solum vnum capitulum, quia capitula patet, quòd non potest mihi denegare quartam eo prætextu quia illi duo possent probare. Item quia non est tutum parti duos solum producere, qui fortè non concordabunt, vel fortè vnus repellitur aliqua exceptione. Item cum actor produxerit, & examinari fecerit sex testes, & reus producat suos super directo contrario, si iudex vidit, q illi sex testes actoris probauerũt debet dare quartam dilationem prædictam, non obstante q duo sint producti in tertio: quia probatio dictorum pro parte rei non sufficeret, nec tolleret probationes actoris, sed debent esse totidem, vel plures secundum lecta. & not. de te-
6 sti. in præsentia cum sua materia. † Ad id qđ dicebatur, quòd dilatione pendente iudicis
g officium conquiescit &c. Respondebatur g q verum est circa ea quæ impedirent, turbarent, vel implicarent, actum comprehensum in dilatione, sed non alia extranea, vnde si iudex assignet terminum ad probandum partibus in causa, & dilatione pendẽte altera partium aliquid attentauerit in præiudicium litis, vel partis alterius, nulli dubium quòd iudex poterit officium suum impendere circa reuocationem attentatorum, non obstante dilatione assignata ratione prædicta, sed in casu præ-
h dicto noua dilatio [h] vt producantur alij testes, & receptio aliorum testium non turbat, vel impedit effectum dilationis statutæ ad faciendum examinari: imò tendit ad idem, & est acceleratio litis, vt illis examinatis præstò sint alij, & ad id quod dicebatur, sicut pendente vna dilatione non debet dari alia, sic nec pendente examinatione testium productorũ infra vnam dilationem non debet dari alia dilatio, vt idem iuris sit in principali, quod in accessorio, cum examinatio sit accessoria ad ipsam dilationem. Respondebam hoc malum esse argumentum, & dissimile; nam pendente vna dilatione possunt testes produci: & ideo non est danda alia, quia omnino superflua, sed alia transcursa, licet testes examinentur non possunt alij testes produci sine noua dilatione. Item si sit statutus terminus ad faciendum examinari testes, tamen ista dilatio habet plus facti quam iuris: nam huiusmodi di-
i latio solum factum respicit, [i] & in die feriata possunt examinari, vt intelligantur facta iuris dispositione, ex dilatione, nam per solum iuramentum eorum satisfactum est dilationi datæ ad probandum, & sic non impediet cursum causæ in alijs, quæ sunt iuris; sicut non
7 impediuntur ea quæ sunt facti. † vnde licet de iure post appellationem à diffinitiua sint ligatæ manus iudicis, & iurisdictio in superiorẽ
K transfusa, tamen hoc non obstante possunt taxari expensæ: [k] quia hoc est facti, & est declaratio condemnationis præcedentis, secundum ea quæ no. in decre. sæpè de appella. Ad decre. sæpè. de verb. signific. in cle. Respondebatur primò, q non dicitur quòd amputetur de numero dilationum concessarum a iure. s. prima, secunda, tertia, quarta, sed statuat pro dilatione pauciores dies quam in ijs, vel intelligitur vbi abbreuiatio de iure conceditur. de re iudi. quod ad consultationem, de appell. cum si. alias beneficium iuris iudex auferre non potest. 28. dist. de ijs. de re iu. indultum. lib. 6. alias tollerentur defensiones necessariæ quia si non

fi non potui habere testes in tertia dilatione, & denegaretur quarta quæ solum isto casu cõ cluditur, patet quòd tolleretur defensio, & probatio quod illa cler. prohibet ibi, non sic tamen iudex litem abbreuiet: quin & reprobationes necessariæ, & defensiones legitimæ
8 admittantur. † Nec esset sanus intellectus si
l intelligeretur ꝙ in summarijs [l] non haberet locum quarta dilatio, cum ita in summarijs, sicut in alijs obuenire possit impedimentum; propter quod in prima, secunda, & tertia dilatione non potui habere testes necessarios ad probandum, quos modo in quarta habere possum: & ita in illis succurrendum est probationibus, sicut in alijs, immò magis quia sunt fauorabiles, præsertim in causa matrimoniali, qualis est prædicta, in qua etiam publicatis attestationibus, & imò lata sententia possunt testes produci, vt veritas probetur: fortius ergo, & facilius dari debet ad id quarta dilatio, & minus lædit hoc regulas iurium. Item si diceretur dilationem huiusmodi esse amputandam in summarijs, debuisset iudex amputare dilationem datam ad probandum odiosam exceptionem contra testes: sed ex quo illa nõ fuit amputata, absurdum esset quod amputaretur dilatio ad se defendendum ab obiectionibus contra illam; Ad id quod dicebatur quod quarta dilatio habet locum in negotio principali, & non in excep. respondebatur ꝙ ille decr. loquuntur generaliter, & sunt generaliter intelligendæ. Item dicebatur ꝙ erat quæstio Spe. de testi. §. qualiter autem. versic. sed cum super. ubi arguit pro & contra secundum Guil. & ibi Ioan. And. super dicto ver. dicit quòd quarta dilatio habet locum in exceptionibus peremptorijs ab identitate ratio-
9 nis, secus in dilatorijs. † Ista autem exceptio
m reprobatoria testium est peremptoria [m] saltem per obliquum: quia illa probata aufertur probatio, & admittitur contra eam, & sortitur eandem naturam, quia actoris & rei æqua debet esse conditio, & sic se habet except. contra testes. Ad id quod dicit ꝙ sola solennitas legalis non sufficit &c. respondebatur quòd quicquid requiritur in 1.2.3. & 4. hoc non est quærendum in quarta in qua speciale est vt seruata solennitate legali illa concedatur, vnde istud iuramentum excludit omnem præsumptionem, seu suspicionem contrariam, & probat me fuisse impeditum in habendo illos testes quos modo volo producere, vnde & bene inspiciendo in ista quarta dilatione sic cõcessa interueniunt omnia quæ in prima, secunda, & tertia. Sed probatur isto casu per iuramentum delatum a iure: & ita habet communis practica in iudicijs, & intelligo me nõ potuisse habere, non quia fuerim impeditus ex facto meo seu ex contumacia ipsorum te-
10 stium: † quia illo casu ne dum quarta, sed millesima daretur: vt no. in d. c. vltra. & Iaco.
n Butr. in l. 1. C. de dila. [n] Sed intelligo habere me non potuisse, quia fortè erant absentes, vel excommunicati, vel criminosi, & perseuerantes in crimine, vel huiusmodi; & modo sunt præsentes, liberi, & idonei, vt sit differentia inter impedimentum per quod datur tertia, vel millesima, & impedimentum per quod datur quarta cum solennitate legali: alias absurdum videretur dari millesimam impedito sine solennitate legali. Ad id quod dicebatur quòd in quarta dilatione nõ poterant produci non nominati ante; respondebatur hoc non esse verum, nec iure canonico nec iu communi vsu, seu practica receptum, vel posset esse verum vbi plures fuerint nominati in præcedenti dilatione quam examinati, sed vbi nulli fuerunt nominati in præcedenti dilatione, istud non potest habere locum. Item non esset æquum sic dicere, nam fortè ideo non nominauit, quia erant absentes, & non putabat illos redituros, sed si a casu redirent, respondebatur ꝙ imò si vis me probare malæ famæ; licet me probare bonæ famæ idem in simili, vt no. glo. in decre. qualiter, de accus. & ibi & in c. cum oporteat, eod. titu. no. vnde licet potuerim probare pendente dilatione tua
11 ad probandum contra me: † De bono iure, quia non licet actori, quòd reo non liceat cum nil obstat quominus debeam habere dilationem meam ad probandum, quæstionem ante testium publicationem, quia post fieri nõ posset nisi per indirectum, vt in clem. 1. de testi. & licet sint alia remedia, reprobare de falso: hoc est durum, & difficile, & aliquando im
o possibile, cum via & facilis & lata [o] auferri non debet: quia nulla spes defensionis auferẽda est, & maximè cõtra exceptiones odiosas, quia odia restringi, & fauores conuenit ampliari.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In causa.] *Hanc Lapi Alle. pro nota refert, & reassumit, ac sequitur Ludou. Rom. consil.*

dubio secunda opin. Lapi de qua hic tenenda videtur, & sic contra Rom. Amplius q non sit verum quod non habeat contradictorem, patet cum contradictorem illius opin. habeat ipsum Lap. Et quod Lap. hic resideat in opin. cotra Rom. quod immo in causis summarijs habeat locum quarta productio, testantur etiam Felin. in alleg. c. in causis, colum. 3. in princ. ante num. 3. de testib. versic. Et ibi postea plenè probat quod in causis summarijs habet locum quarta productio, & in alijs quos citabo infra, in ver. in summarijs. Pro defensione Lud. Rom. mihi in mentem venit quòd non esset forsan absonum credere, quòd tẽpore suo hæc alle. Lapi trũcata esset, & non integra vt hodie, & sic allegat huiusmodi penes Roma. tunc existẽs duraret vsque ibi replicabatur pro parte actoris exclusiuè. Et solum contineret fundamenta illarum opi. de quibus per Roman. in dictis consil. Vel contra quod tempore Roman. esset eadem allega. quæ nunc, & aliquid vltra contineret per quod appareret primas opin. validiores iudicatas fuisse, seu aliud ex quo eliceretur Lap. resedisse in prioribus opin. quod hodie nos non habemus. Et licet hæc diuinatiua videri possint, tamen ante Ludouic. Roman. attestationes, & considerato quod Allegat. huiusmodi quæ circunferuntur corruptæ, manchæ truncatæ, & aliàs defectiuę. in plerisq; apparent, non esset absonum ad similes responsiones confugere. Altero modo excusari posse videtur Rom. si supponamus ipsum existimasse priores opin. Lapi in hac alleg. prioraq; fundamenta, & illationes validiores esse. Hæc mihi nũc occurrũt, cogitẽt oẽs.

b ¶ Pendente lite.] *Lege tu pendente dilatione, vt etiam q sic legi debeat colligitur, infra num. 6. dum ad hoc argumentum respondet. Et quòd dilatione hominis, vel iuris pendente nihil fieri possit, uoluit idem Lap. supra alleg. 2. disputat hic, num. 7.*

c ¶ Significante.] *Et l. siue pars, C. de dilat. gl. magna, ad fi. in c. praterea, extra eod.*

d ¶ Emergentes] *Emergentium appellatione quid veniat, vide super 2. commis. in in ver. emergen.*

e ¶ Peruertetur.] *Idem voluit supra alleg. 29. disputat hic, num. 6. versic. tamen si iudicatur purgatio super defectu natalium.*

f ¶ De electio.] *Hoc dictum Lapi referunt, & sequuntur plura alia ad rem adducentes Felin. in cap. nonnulli, post num. 34. in ver. verba legis, vers. similiter Lap de rescript. & Dom. meus Philip. Dec. in cap. 1. nu. 21. de electio.*

g ¶ Respondebatur.] *Pro hac, & similibus limita. vide quæ scripsi supra allega. 2. disputat hic. post num. 7. in mea Apost. in ver. disponat.*

h ¶ Noua dilatio.] *Dilatione pendente alia dari potest vt incipiat alia finita, Bar. in l. quandiu, 3. de acquir. hæred. Soc. Regu. 93. fallen. 14 qui Lap. sequitur.*

i ¶ Factum respicit.] *Idem notauit Rot. 73. licet in remissione, in no. vbi propter hanc rationem vult testes infra terminum iuratos post illum examinari posse, limitat nisi terminus ad perfectam probationem assignatus fuerit, pro quo videatur alia Dec. etiam in not. 465. quæ est quasi eadem cum illa Bellamer. 715. vbi ad partes simile dubium discutitur. Videantur etiã Rot. Bisig. idest de test. in antiquio. Cald. consil. 1. eod. tit. de testib. Alberic. super rubric. C. de dilation. & Guid. Papæ Decisio. 125. practicatur.*

K ¶ Taxari expensæ.] *Contratrium voluit Anton. de Butr. in capitulo pastoralis, §. verum de appellat. Pro conclus. vero Lapi adduci potest Rot. 13. si index in no. Et Lap. hic citat, & sequitur Maran. qui hãc allegat. adducere voluit in suo Specu. in penul. actu princip. numero 186. limita 17. & Ioan. de Amic. do venaf. cons. 55. in causa, num. 12. videatur D. meus Philip. Dec. in d. §. verum, num. 14. vbi reassumit hoc dictum Lapi, & defendit, & impugnat.*

l ¶ In summarijs.] *Quòd in summarijs habeat*

habeat locum quarta dilatio probo supra in Apostil. magna, & voluerunt Lap. sequen. quem corruptè allegant Abb. in c. tertio loco, col. 4. in fi. de testibus, Alexan. in l. fi. post numer. 18. & Ias. nu. 3. ff. de fer. ac Ioan. Bap. Ferret. cons. 140. sed quia, post princ. Et scias tu quòd omnes hanc allegaciter voluerunt.

m ¶ Peremptoria.] *Idem voluit gl. in c. 1. in ver. præsentiam, post medium, vers. sed hæc exceptio quasi peremptoria est, & glo. fi. in fi. c. de testibus, vers. sicut vides in te- ste, de testib. & Abb. in c. cum l. post nume rum 13. vers. sed tu aduerte, vbi Apostil. ad Lap. hic se remittit, de re iud. Et quod exceptio quæ opponitur in personis testium magis accedat ad naturam exceptionis peremptoriæ, quam dilatoriæ voluerunt Ant. de But. in c. vltra tertiam, col. 4. de testibus, Abb. in d. cap. ex parte, colum. 8. versicu. Nec exceptio contra personas testium, & colum. 9. ver. Dicitur peremptoria per obliquum, de testibus, & vtrobique Apostillæ remittunt se ad Lap. hic. Idē Abb. in c. præsentium, ante num. 2. vbi etiam Apostil. Lap. hic sequitur, eod. & Abb. in alleg. c. 1. de excep. colum. 2. post num. 7. vers. Et licet non sit propriè peremptoria, & ibidem Felyn. num. 2. vers. Dum dicit glo. qui etiam citat, & sequitur Lap. hic.*

n ¶ De dilatio.] *Videlicet, colum. 2. versic. Sed vult petere quartam. Idē voluit Nico. Boer. Dec. 294. & istam, col. penul. in fine, vbi citat, & sequitur Lap. hic, licet subdat id non seruari secundum ordinationē regiā.*

o ¶ Pro vita.] *Legerem propitia, idest fauorabilis, & expediens. Et pro eo quo subdit quod nulla spes defensionis auferenda sit, adduci potest tex. in c. clerici, 81. distinct. cum glo. quæ vult præponendos esse testes laicos deponentes pro defensione testibus clericis deponentibus contra reum. Idem voluit Corset. in sing. in ver. testis. 9. & illam gloss. dicit sing. & no. Rom. in l. 1 § fi. col. 3. & in l. in illa, in fi. ff. de verb. oblig. & Cur. Iun. cons. 17. licet, num. 5. facit tex. in l. fauorabiliores, ff. de reg. iur. Et infinita ad hæc cumulat nouissimè Aegid. Boss. Mediolanens. in tract. crimin. sub tit. de fauo. Defensio.*

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia vbi sepulta sunt corpora infidelium, vel paganorum, an possit consecrari.*

2 *Cadauera, an possint sepeliri in ecclesia consecrata.*

3 *Mulier prægnans cum fetu, an possit in ecclesia sepeliri.*

4 *Corpora infidelium in ecclesia sepulta sunt exhumanda.*

5 *Corpora infantium non baptizatorum in cimiterio sepulta, an sit exhumanda.*

6 *Multa post factum tolerantur, quæ ante factum prohibentur.*

7 *Cimiteria in quibus corpora paganorum sunt sepulta, an debeant consecrari.*

ALLEGATIO LXXXIII.

1 Ecclesia † vbi est sepultus paganus
2 non [a] potest consecrari, neq; ibidem missa celebrari, sed iactari foras, & mundari, de consecr. distin. 1. ecclesia. Item non potest consecrari ecclesia vbi cadauera infideliū sunt sepulta, nisi primo euulsis, vel rasis corporibus, vel parietibus, ea. distin. cap. sequen. Sed quid si christiani erant ante, quàm sepulti fuerunt nunpotest ecclesia consecrari? videtur q; sic quia dicti tex. videntur loqui de cadaueribus infidelium, & est ratio quia illis non communica
b mus viuis, ergo, nec mortuis, [b] quæ ratio cessat in Christianis. Et licet tamen Christiani in ecclesia sepeliri non debeant: vt in cap. nullus, 13. q. 2. hoc non est ex dicta causa, sed propter immunditatem ecclesiæ, idest puritatem, & re uerentiam: vnde ex quo ante consecrationem fuerunt sepulti cessat ratio, & ideo exhumari nō debent, & vr probari in c. ecclesia 2. de con sec. dist. 1. ubi dr q; vbi post consec. fuerunt se-
2 pulti christiani posssūt missæ celebrari. † Nunquid

quid autem cadauera possint sepeliri in ecclesia consecrata vr ꝙ non, quia prohibetur ecclesia consecrari, ubi sepulta sunt talia cadauera.de conse.distin.1.ecclesia,& c. seq. ergo post consecrationem non debent ibi sepeliri a paritate rationis, sed illa capitula videntur loqui de cadaueribus infideliũ, non de christianis,& quod de vno prohibetur de alio concedi vr,immo vr sentire gl.in d.c.ecclesia,ꝙ cadauera Christianorum possint ibi sepeliri, in
3 eo ꝙ dicit mulierem † prægnantem sepeliendam in ecclesia,secundum aliquos,& ideo dicit ꝙ consueuit venter aperiri, & fętus extra cimiterium sepeliri.s. vt mulier possit in ecclesia sepeliri,& Host.in sum.de consec.eccles.§. an sit,vers.quid si mulier, dicit ꝙ si cõstat fętũ mortuum potest mulier prægnans in ecclesia sepeliri,alias aperiri debet,& baptizari,& sepeliri in cimiterio,facit pro hoc tex. in d.cap. ecclesia,in simili,vbi dicit ꝙ si post consecrationem cadauera fuerũt sepulta, possunt missæ celebrari si fuerint christiani q sepulti fuerunt,quia cessat ratio prohibitionis,quia quibus non communicamus viuis, nec mortuis. In contrarium posset sumi argumentum,quia ex quo permittit missas celebrari, si post consecrationẽ fuerunt sepulti, ergo vr si ante consecrationem fuerunt sepulti non liceat. Item aduertendum quod sicut non licet consecrare ecclesiam vbi infidelium corpora sunt sepul-
4 ta, sic nec missas celebrare. † Sed quid si post consecrationẽ sepeliãtur dicta cadauera nunquid sint exhumãda?vr ꝙ sic a paritate rationis,quia sicut ante consecrationẽ debẽt euelli corpora vt possit consecrari. Ita & postquam consecrata est si sepeliantur debent exhumari a paritate rationis. Nam ratio quare non potest consecrari ecclesia tali casu est:vt not.glo. in d.c.ecclesia,quia quibus ecclesia viuis cõicare non potest,nec mortuis,quę ratio est etiã in sepultis post cõsecrationem,& videtur hoc sentire tex.in d.ca.ecclesiam, in eo quod dicit ꝙ missas celebrare nõ licet,vbi cadauera post consecrationem fuerunt sepulta,pari ergo ratione ergo & exhumari, vt possint officia celebrari.Sed quid de cadaueribus christianorũ?
5 videtur quod non.† Quid igitur si sepulta sũt cadauera infantium nõ baptizatorum,dic idẽ quod de infidelibus dictum est.Quid si discerni non possint talium ossa infantium ab alijs & sic non possunt exhumari de sepult.sacris; respondeo,aut fuerunt sepulti post consecrationem,aut ante.Si post,non debent exhumari,vt sup.vel potius esset ecclesia reconcilianda,si ante,non dẽt ibi ecclesia consecrari;quia licet corpora non debeant exhumari, vbi sunt permixta,quia pure constat ꝙ ibi sunt infideles,& licet in ecclesia consecrata toleretur ꝑ mixturam,in non consecrata sunt exhumãda, alias in ecclesia non posset celebrari, & sic ad euitandum quandam absurditatem toleratur tamen vt nulla absurditas sequatur nõ consecretur ecclesia vbi sunt talia corpora sepulta, & ideo non fiat,& multa post factum toleran-
6 tur quæ ante facta pro hibentur,&c. † Quod corpora etiam infidelium non debeant sepeliri in ecclesia videatur no.Host.in sum. de immun.eccl.§.in quibus,& ad quos vers. sed nec intra ecclesiam,vbi etiã dicit ꝙ in ecclesia sepeliri non debent aliqui nisi sint episcopi,aut abbates,aut digni presbyteri,aut fideles laici. alleg.xiij.q.2.nullus vbi est text. Intelligunt quidam de laico fideli,& in dignitate cõstituto per quem.s. miracula fiunt a fide.i. virtute. Alij intelligunt de quolibet laico fideli & in dignitate constituto: sicut Comite Rege, Imperatore,& sic de facto seruatur glo.tamen in d.cap.nullus vr intelligere de quolibet Chri-
c stiano ᶜnisi in mortali peccato decesserit.Host. in sum.de consecr.eccl.§.& an sit,vers. quid si mulier prægnans,&c. videtur sentire ꝙ si corpora sepulta sunt christiana non exhumanda, sed posset ecclesia consecrari sine exhumatione in eo ꝙ faciat dubium solum quando est prægnans,& dr quod etiam si pręgnans sepulta sit potest consecrari sine exhumatione:ergo videtur innuere ꝙ possint exhumari corpora
7 tali casu. † Item cimiteria in quibus corpora paganorum sepulta sunt non debẽt consecrari.de conse.distin.4.ecclesiarum,& c.ecclesiã, not.Host.de consec.eccle.§.an sit iteranda, Aliud in ossibus infidelium quæ expelluntur,ratio differentiæ, quia ab ecclesia eijciuntur.Hostien.vide summam in d.§.& an sit.Archid. in cap.ecclesiam,de consecr. distin. 1. super ver. fideles,dicit Doctores intelligere quod quando ecclesia est consecranda prius pauimentũ est purgandum,& si sunt ibi corpora infidelium euellantur secundum Hugo.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶ Paganus.] *Idem voluit Host. in summ de consecr.eccles.§.an sit,num.7.vers.Item cimi-*

da etiam authoritate prędicta singulis eisdem personis post acceptationem huiusmodi singula beneficia supradicta cum omnibus iuribus, & pertinentijs eorundem, sibique prouidendum de illis, ac inducendum personas ipsas, vel dictos procuratores in corporales pos g sessiones, &c. cum clausulis & communibus h non obstantibus, & cum decreto sub data Auinion. Pontific. Domini Grego. xj. anno primo a Calen. Maij. Quæritur nunquid in prædicta gratia includantur beneficia sedi Apostolicæ specialiter reseruata, seu beneficia in curia vacātia, seu beneficia ad sedem apostolicam deuoluta, secundum statuta Lateranen. Concilij, & de quibus videri potest in libello alleg. mearum. Secundo quæritur nunquid in dicta gratia includantur beneficia quæ spectant ad præsentationem patronorum laicorum. Tertio quæritur de modo procedendi in præ-
1 dictis per dictum Episcopum. † Respondeo ad prædicta per ordinem, & dico quod beneficia vacantia in curia de iure communi, de quibus in decret. præsent. de præbend. lib. 6. & latius in libello alleg. mearum in allegat. 96.
c non [c] includuntur [d] in dicta gratia, nec possūt
d reseruari, vel conferri per dictum episcopum vigore dictæ gratiæ. per decret. licet de præbend. libro 6. Circa hoc quæri posset cum dicta beneficia de iure communi in curia Romana vacantia debeant per papam conferri infra mensem a die vacationis, & notitiæ aliàs redeunt ad ordinarium collatorē, nunquid post
e dictum mensem [e] includantur in dicta gratia ꝙ potuerint reseruari, & conferri per dictum Episcopum Floren. vigore dictæ gratiæ. Respondeo ꝙ sic de iure communi, quia tunc verum est quod vacant, & non vacant in curia, & cessat impedimentum. ad hoc opti-
f mè quod not. gloss. sed quæritur, [f] quæ vult ꝙ optio non habeat locum in ipsis nisi post mensem, si papa non contulit. Sed quęro cum personæ nominatæ per Episcopum prędictū habeant tps ad acceptandum vnius mensis, & talia beneficia vacantia in curia ibi vacāt per mensem, & non redeunt nisi post mensem, nunquid post mensem potuerunt tales personę electæ per episcopum acceptare tale beneficium sic reuersum ad ordinarium. Respondeo, puto quod sic, quia tunc de nouo in partibus censentur vacare, & tunc incipit mensis currere, sicut & ordinario non computatur in 6. mensib. datis eidem ad conferendum, dictus mensis papæ sic, nec impetranti eadem ratione. Sed licet prædicta vera sint de iure: tñ dicta beneficia vacantia in curia specialiter reseruantur sedi apostolicæ, & ipsorum reuersationum vigore solum per Summum Pontificem reseruata. g de beneficijs specialiter reseruatis [h] dubium videtur, ꝙ si sunt summo pontifici specialiter reseruata non licet alteri manuum apponere † quia ea quæ sibi specialiter reseruat alijs, inhibere videtur, In contrariū facit ꝙ ex quo papa concedit ꝙ per authoritatem suam reseruet, & conferat, per hoc in huiusmodi reseruatione sibi soli præiudicat, & latè interpretandum est priuilegiū, & contra eum fieri debet interpretatio qui legem potuit apertius dicere, etiā in materia impetrantium beneficia, vt not. glo. in cap. si de beneficio, super ver. siue ad nos, de præben. & de facto suo qui reseruauit certus erat tempore priuilegij, verba sunt generalia de quatuor beneficijs vacantibus, de omni ergo vacatione
3 intelligitur, † quia infinita æquipollet vniuersali, vt not. gloss. de electio. vt circa, libro sexto, & verbum vacat de vacatione iuris, & non facti [i] intelligitur, de concess. præben. cum nostris, & decret. licet de præben. lib. 6. non loquitur in isto casu, sed solum de beneficijs in Romana Curia vacantibus de iure communi, de quib. in d.c. præsenti. Sed huiusmodi specialiter reseruata non dicuntur propriè vacare in curia, glo. in cap. 1. vt lite pen. in clem. in ver. secus, videtur sentire quòd specialiter reseruata non vacent in curia, imò in partib. vacant, sed do. Papa pro vna vice vult de illis prouidere certæ personæ, & bene prouidet cū de eis conferendis gratiosè alteri concedit, & hanc differētiam facit dicta gl. in d. clem. cum de beneficio inter vacantia in curia, & deuoluta ad curiam, vnde prima non confert, secunda sic, vt ibi, posset tamen æque distingui, an specialis reseruatio fuerit facta per papā ante dictam gratiam factam dicto episcopo de dictis beneficijs: & tunc includantur etiam specialiter reseruata per rationes supradictas. Si autem specialis reseruatio fuerit facta postea, tunc non includantur: quia tunc de generali gratia facta episcopo specialiter postea reseruata videntur excludi, quia papa per gratiam
4 factam † episcopo non ligauit sibi manus, ad hoc de conces. præben. cap. primo, lib. sexto, Contra hoc tamē facit quia sequeretur quod etiam vacantia in Curia de iure communi,

S etiam

etiam post mensem includeretur in dicta gra
tia episcopi, de quo quærebam supra proxi-
mo quæsito. Et quicquid sit de iure communi,
non credo ꝙ curia reciperet hoc. est simile ad
hoc quod no. gl. in clem. 1. de lite pend. in glo.
Secus ergo facit cõtra prædicta, quia sicut exe
cutor non confert specialiter reseruata, sic nec
Episcopus supradictus. Nã ratio quare execu
tor non confert vacantia in curia, & sic deuo-
luta: vt dicit dicta glo. in clem. si. alleg. cum de
beneficio, quia primo, confert papa iure pro-
prio, secundo, iure deuoluto, & eodem modo
specialiter reseruata confert iure proprio. Et
si diceres etiam non reseruata confert iure ꝓ-
prio; verum est, tamen etiam ordinarius talia
confert, & non constat an velit illa conferre iu
re ordinario ista vice, ita ipsa quod non alius,
& ideo executor non confert, sic nec dictus
episcopus, qui executor est, scilicet de plenitu
dine potestatis, vt not. Ioan. And. de consue. c.
si. super ver. vacantibus. Quid ergo si papa scri
bat executori: super præbenda conferenda, &
illam reseruet, vt est moris & de stilo: Nunqd
k habebit locum optio, [k] videtur ꝙ non, quia
non habebit locum in specialiter reseruatis,
sed ista præbenda est specialiter reseruata, er
go secundum hoc esset contra casum, illius
decret. & dicit Arch. in d. c. si. de consue. lib. 6.
quod in specialiter reseruatis si papa conferat
non habet locum optio, secus si per alium: De
l beneficijs generaliter reseruatis [l] dicendum
videtur quod includuntur in dicta gratia præ-
5 fati domini episcopi: nam † generi per speciē
derogatur, vt in c. j. de rescript. Vnde genera-
li reseruationi omnium beneficiorum deroga
tur per istam specialem gratiam de quatuor
beneficijs conferendis. Item reseruatio facta
de quatuor beneficijs est specialis reseruatio
facta authoritate papæ; ergo præiudicabit ge
nerali factæ authoritate eius. Item quia papa
tempore dictæ gratiæ factæ episcopo sciebat
omnia beneficia reseruata, quia factum suum
non præsumitur ignorare, de rescript. ab ex-
communicato: ergo concedendo episcopo
collationem quatuor beneficiorum, videtur
ex certa scientia concessisse, alias frustratoria
fuisset gratia, quod non est sentiendum, cum
beneficijs iuuari nos oporteat, non decipi. ad
hoc, ff. de legi. l. si quando, de verbor. signifi. si
abbate, & de priuileg. si papa, lib. 6. De bene-
m ficijs ad sedem apostolicam deuolutis [m] di-
cendum est quod includuntur: nam talia in-
cluduntur in potestate executoris dati ad pro-
uidendum, vt in d. cap. si de beneficio, de præb.
ergo, & in dicta gratia episcopi qui est execu-
tor ad reseruandum, & conferendum dicta
quatuor beneficia deputatus, ratio autem qua
re ista beneficia veniunt, & includuntur in po
testate executoris, & non prædicta beneficia in
curia alias vacantia not. in gl. d. decre. si de be-
neficio: quia vacantia in curia conceduntur
proprio iure: sed deuoluta confert iure deuo-
luto, & in reseruatis quæ etiam non veniunt
in dicta potestate, est ratio de qua supra di-
xi, quia reseruata confert de plenitudine po-
testatis, deuoluta vero de potestate ordinaria,
& deuoluta.

Sed nunquid habeat locum optio in bene-
ficijs reseruatis per episcopum vigore dictæ
gratiæ. Respondeo quod vacatura beneficia
comprehenduntur, vt in c. cum in tua, de con-
sue. lib. 6. quia dicta gratia episcopi intelligi-
tur quod reseruet, & conferat beneficia nulli
de iure debita. Sed constat quod vbi est con-
suetudo, vel statutum optionis, tale beneficiũ
alteri debetur: vt in d. cap. cum in tua, cum ibi
not. Sed nunquid in dicta gratia episcopi in-
cludantur beneficia spectantia ad præsenta-
tionem patronorum laicorum, videtur ꝙ sic:
quia litera dicit ad cuiusque collationẽ, pro-
uisionem, electionem, vel præsentationem, vel
quamuis aliam dispositionẽ: ergo omnes mo-
dos prouidēdi includat, & maximè cum præ-
6 sentatio † propriè prædicetur de patronis lai-
n cis, quia præsentatio clericorum [n] dr̃ electio
propriè, ad hoc pro, & ꝯ quæ not. gl. in d. c. li-
cet de præben. lib. 6. quæ tractat an talia bene-
ficia quæ spectant ad præsentationem laicorũ
dicantur in curia vacare in casib. decr. præsen.
eo. tit. lib. 6. puto contrarium: s. quod talia be-
neficia non includantur in dicta gratia epi;
quia per quancunque latam formam conces-
sam a papa in collatione beneficiorum, nõ ve
o niunt beneficia laicorum, [o] ad hoc decr. dile-
ctus, de off. leg. & c. cum dilectus, de iurep. vbi
Host. dicit se vidisse literam papalem directã
prælatis Angliæ in qua continebat̃ ꝙ qñ papa
scribit pro aliquo beneficiando nõ est suæ in-
tentionis ꝙ ei conferatur ecclesia, in qua pa-
tronus laicus obtineat patronatũ, & ibi consu
luit Io. And. in quadã qõne dicens ita seruari,
ꝙ verbum præsentationis iuxta scriptam for-
mã expressam in literis non includit præsen-
p tationem laicorũ, [p] & iustificatur secũdũ eum

hoc dictum per decret. dilectus.3. de praeben. & ibi no.in 1.gl. Quaero quidam clericus impetrauit a papa executorem ad conferendum sibi vnum beneficium vacans, vel uacaturum in dioec.vel ciuitate Florent.quod infra mensem a die notitiae vacationis duceret acceptandum, demum quodam beneficio vacante acceptauit illud,& sibi conferri fecit: & erat illud idem beneficium quod alias includebatur in dicta gratia episcopi,& per eum vigore dictae gratiae reseruatum, & infra eundem mensem acceptatum per vnum nominatũ ab ipso episcopo,quid erit? Respondeo si data specialis impetrationis praecessit in dicta gratia episcopi praeualebit,aliter secus.Tempus ergo datae literarum est inspiciendum: nam hic illae literae non praeiudicant,sed praeferuntur authoritate apostolica expectantibus: vt patet ex forma literarum.Insuper quaero de modo procedendi per dictum episcopum ad executionem dictae gratiae,respondeo audiui aliquos dicentes,& non sine colore, veritatis, ꝙ episcopus ante omnia debet reseruare in dicta ciuitate, vel dioecesi nominatim, & specificè quatuor beneficia,& eligere quatuor pſonas idoneas, quib.dicta beneficia debeãt conferri, & demũ inhibere illis ad quos ibi reformatio dictorũ beneficiorũ pertinet qñ vacant ne,&c.vt in literis dictae gratiae continetur: & posset adijci isti formae,vt esset per omnia certa,ꝙ ex dictis quatuor beneficijs dictis personis electis deberentur;& meritò,cum forsan hmõi beneficia essent disparia,maiora,&minora,curata, & simplicia;& vna persona esset ex illis digna ad vnum,& non ad aliud, vt quotidie cõtingere potest:& de facto etiam videmus,non puto
7 de iure praedicta procedere,† quia non potest eps restringere ad certa ante vacationẽ, quia hoc est iure odiosum propter votum captandae mortis alterius,de conces.praeb. ne captan
q dae 9 nec esset cautela episcopi sic se arctare; nã postea,neq; circa beneficia, neq; personas variare posset,& posset dictorum quatuor beneficiorum sic nominatim reseruatorum, nimium suspendi,vel prolongari vacatio,& sera nimium ieiunia forsitan soluerentur,& forsitan in tanto tpe personae nominatae quae tpe nominationis ẽrunt acceptae, tpe tam lõgęq; vacationis non sint.Itẽ posset, & aliud periculũ occurrere,quia si tales personę electae infra mensem a die notae vacationis dictorũ beneficiorũ non acceptauerint, expiraret gratia illo casu,vnde cautius põt procedere eps in executione dictae gratiae,vt reseruet in genere hmõi quatuor beneficia pro quatuor personis per se eligendis,quae infra mensem a die notae vacationis duxerint acceptanda,& inhibere collatorib ne conferant infra mensem praedictũ,& tunc beneficia ciuitatis,& dioec. cõprehensa in dicta gratia erunt ligata durante mense acceptationis:dictas aũt personas põt a principio nominare si vult, & esset vtile vt noĩati arrectis aurib.vigilarent, & haberent notitiam vacantium beneficiorum, & acceptarẽt solliciti infra dictum mensem, tamen ad ipsam nominationem non arctatur episcopus, sed potest simpliciter reseruare in genere quatuor beneficia hmõi,quae infra mensem a die vacationis praefatae quatuor personae nominandae per se duxerint acceptanda, & stare sollicitè in notitia vacationis,& beneficio grato vacante nominare personam dignam ad illud; quae infra mensem acceptet illud, & sibi conferri faciat per Episcopum, & sic consequenter quando vacat aliud beneficiũ gratum, nominare aliã personam gratam infra mensem a die notitiae vacationis, quae infra mensem acceptet illud & sibi conferri faciat per episcopum, & sic de tertio.Sed hic quaero quid si episcopus nominet personam vltimo die mensis a die notae vacationis, nunquid eadem die cogeretur talis nominatus acceptare, videtur quòd non, quia ipsi beneficiando datur a papa terminus an mẽsis ad acceptandũ, vt possit se instruere, expediat sibi tale beneficium acceptare,in die ergo cogi non debet deliberare, nam & alibi datur annus ad probandum religionem de regu.c.ad apostolicam,puto quòd arctaretur acceptare: nam dictus mensis datur etiam fauore ecclesiarum vacantium ne diu uacent periculose,de elect.quam sit,lib.6.& ideo non est in potestate epi, vel alterius executoris tales vacationes prorogare,& per consequens, nec dictum mensem; tamen faceret episcopus sic arctare talem electum,ille tamen vel acceptet si est informatus sufficiẽter,vel non acceptet, & expectet aliud; quia in hac vltima forma nõ arctatur acceptare nisi voluerit. Illud etiã quęro,pone episcopus nominauit a principio omnes praedictas quatuor personas, & reseruauit dicta quatuor beneficia in genere,vacauit postea vnum beneficium quod quilibet ex dictis personis acceptat cui debebitur? Respõdeo aut idẽ episcopus nominauit eos simul,

& semel,aut successiuè:si successiuè, ordo no-
minationis,& scripturæ sequendus est, vt illi
debeatur qui primo fuit nominatus: si simul,
& semel,omnia fuerunt facta;& si omnia con
currunt;erit locus gratificationi episcopi, ſm
not.in decret.duob.de rescrip.lib.6. Prædicta
vera nisi episcopus in sua nominatione,vel re
seruatione declarauerat cui primo deberetur,
quo casu dictę declarationi puto standum,qa
gratia fuit facta sibi per ipsum vt posset esse
gratiosus in eo cui priorem, vel maiorem gra
tiam velit fieri. Quid si vnus ex nominatis mo
riatur ante vacationem beneficij,vel accepta-
tionem,vel collationem sibi factam, nunquid
episcopus poterit aliũ nominare : puto quod
sic quia verba debent intelligi cum effectu de
cle.non resid.relatum, vnde sicut acceptãs be
neficium sibi nõ debitum cum protestatione,
8 pôt aliud acceptare, sic † episcopus qui eligit
personam si moritur potest aliam nominare,
& protestatio licet non sit necessaria in isto ca
su tamẽ non noceret. Quid igitur si beneficiũ
reseruatum per episcopum, & acceptatum p
personam,& collatum, appareat postea spe-
cialiter per papam reseruatum,& alteri colla-
tum,respondeo ꝙ poterit tam eps, quam no-
minatus ad aliud redire, si fuit vsus protesta-
tione de qua plene in decret.cum in multis,de
s rescrip. lib.6.[s] Sed quid si eps reseruauit in ge
nere & nominauit personas vt præfertur, &
personæ vacantia beneficia acceptauerunt ca-
nonicè infra mẽsem a die notitię vacationis,
sed tñ collator ordinarius oĩum prædictorũ
ignarus contulit alteri, quia nec prędicta in-
timatio,nec inhibitio facta fuerat, puto ꝙ nõ
t tenet [t] collatio ordinarij p p decretum papæ
appositum in gratia epi, p p quod decernitur
9 irritum quicquid contra scienter, † vel igno-
ranter contigerit attentari, & decretum pa-
u pæ sui natura ligat ignorantes,[u] præsertim in
dicta forma, vbi apponitur mensis iuxta not.
in clem.j.de conces.præbend.cum nostris.&c.
Quæro tpe dictæ reseruationis generalis fa-
ctæ per episcopum vigore dictæ gratiæ vaca-
bat plebania de iure; puta quia dictus pleba-
nus notorius concubinarius per constitutio-
x nem erat priuatus, tamen de facto [x] possido-
bat plebem tanquam plebanus; quæritur nun
quid dicta plebs quæ propter alias qualitates
suas non includebatur in gratia dicti episco-
pi, puta in curia reseruata,uel maioris taxę,et
huiusmodi, quia eius literæ tẽdunt ad benefi-
cia vacantia,& vacatura. Sed verum est dicere
ꝙ talis plebs vacat de iure per dictam consti-
tutionem:ergo nec obstaret huic surreptio de
qua in c.in nostris,de concess. præben. vbi re-
quiritur mentio vacationis iuris, & facti, qa
y illud [y] in eo qui impetrat beneficium certum
quo casu præsumitur ex fraude tacuisse alte-
rum, seu alterius possessionẽ,sed in literis ge-
neralib.hoc non procedit vbi cessat ratio præ-
dicta,nec posset exprimere impetrans qualita
tẽ oĩum beneficiorum:poterit ergo talis plebs
reseruari,acceptari,& conferri,puta ꝙ sic per
quantuncunque tps vacauerit etiam si esset ad
papam deuoluta,per ea quæ supradicta sunt,
etiam nõ vocato possessore per decr. licet eps
de præb.lib.6. Sed quæro qñ incipiet in tali
beneficio currere mensis acceptationis perso-
næ nominatæ per episcopum? puto ꝙ si nomi
natio prædicta erat nota in ciuitate vel dioec.
vel apud beneficium tpe reseruationis, puta
plebanus erat notorius concubinarius contra
formam dictæ constitutionis, quod tunc inci-
piat currere mensis, & post mensem non pote
rit acceptare,vt supra,si autem erat occulta ta
lis vacatio, curret tempus solum a tempore
scientiæ illius personæ nominatæ, vel a tem-
pore quo in ciuitate,vel dioecesi,vel apud di-
ctam plebem nota erit. fortior quæstio. pone
quod pluribus annis ex causa prædicta vaca-
uerit dicta plebania,& nota erat talis vacatio
pluribus annis ante dictam gratiam episcopi,
quid erit;puto quòd idem,quia poterit reser-
uari,& acceptari, & conferri per episcopum
tali personæ nominatæ.curret tamen tempus
a die reseruationis episcopi propter notam
vacationem. Quid ergo de beneficio va-
cante?quia prælatus,seu rector contra consti-
tutionem non fuit promotus saltem ad vnum
ordinem sacrum, puto idem per omnia di-
cendum, & idem in omnibus aliis beneficijs
quæ minus canonice possidentur in ciuitate,
vel dioecesi. Sed nunquid in dicta gratia
10 episcopi includuntur abbatiæ vacantes, vel
z vacaturæ? videtur † quod sic [z] quia ver-
a bum beneficium latissimum [a] est, & maximè
per clausulas superadditas videlicet etiam si
sint dignitatis, &c. vt in litera,& quia sub no-
mine prioratus venit prioratus secularis, &
regularis,vt not.gloss. de præben. cum de be-
11 neficio, libro sexto. † Contrarium puto,
b quia abbatiæ [b] non veniunt sub nomine be-
neficiorum,vel dignitatum, nam ea quæ sunt
spe-

speciali nota digna si non exprimantur non veniunt, ad hoc ꝙ not. gl. in episcopatibus, de præb. lib. 6. Item quia hmôi monasteria plures diuersitates habent cum alijs beneficiis in tpe reformationis, de elec. ne pro defectu, & c. cũ in cunctis. Item abbatia dr in primo dignitatis gradu, sicut episcopatus; cæteræ appellantur inferiores dignitates, 16. quæstio. 7. si quis deinceps, de hoc per Ioan. Mon. de reg. iur. in generali. Item de illis expeditur & pronuncia
c tur in concistorio [c] sicut de episcopatibus. Itẽ in illis impetrandis non fit mentio de cura, secus in alijs beneficijs. Item in illis non datur executor impetranti sicut in alijs beneficijs, sed scribitur. Sicut onus iniunctum propria deuotione prompta suscipiat, & non appellãtur beneficia, quæ ab alijs tanta rerum diuer-
12 sitate tractantur. † Præterea in generali concessione non veniunt ea quæ quis in specie nõ fuisset concessurus de offic. vica. cum in generali, lib. 6. & c. in generali, eod. lib. de reg. iur. Sed collatio abbatiæ quæ in concistorio principis & ore papæ solet expediri, verisimiliter sic papa alteri non commisisset. Sed quid de monasteriis monialium nunquid includũtur ita ꝙ possit reseruare, & conferre huiusmodi monasteria, scilicet vacantia? videtur pro, & contra supra proxima. q. & puto ꝙ non rationibus prædictis. Sed pone facta collatione beneficii de iure vacantis, sed non de facto quod esse potest, vt supra dixi, citatur possessor qui contradicit, quid veniet in causæ cognitionẽ? Respondeo, an fuerit concubinarius; vel an non fuerit promotus ad ordinem contra dictam constitutionem, & idem in similibus, & procedetur breui manu, & veritate cognita tradetur possessio. Sed quid si possessor appellet ante traditam possessionem nunquid suspẽdetur possessionis traditio? Respõdeo aut Episcopus processit tanquam super notorio, & probatum fuit, vel verè erat notorium, & non suspẽdetur executio, quia appellatio non retardat sententiam super notorio latam, de appellat. Romana. Si autẽ non processit tanquã super notorio: & tunc aut processit vt iudex, aut vt merus executor. Si processit vt iudex, & causa cognita, videtur quod appellatio suspẽdat. de appellat. non solum, lib. 6. verum quia in literis dictæ gratiæ est remota appellatio non retardabitur executio per appellationẽ. Si autem vt merus executor; tunc licet quidam dicant quod appellatione non obstante procedet, secundum ea quæ no. in glo. magna in clem. prima, de offic. iud. Puto tamẽ impediri executionem nisi obstet remotio appellationis de quo supra. Sed nunquid præfatus Episcopus poterit potestatem suam prædictã alteri delegare? Puto quod non in electione personarum, quia eius industria est electa, vt in dicto capitulo fin. de officio deleg. & eodẽ tit. libro 6. Ea vero quæ causæ cognitionem, vel factum explicandum requirunt committere poterit per ibi no. Sed nunquid prædicta
d gratia facta Episcopo re integra expiraret [d] per obitum papæ concedẽtis? respondeo non, quia ista gratia fuit facta collatori, & statim fuit consecuta effectum per decret. si cui. de præbend. lib. 6. & not. Ioan. Andr. de fil. presby. ex tua. super ver. aliquibus. An Episcopus possit prouidere vigore dictæ gratiæ alicui clerico habenti sufficiens beneficium, vide de præben. cum olim, secundum Innocent. & de præb. is cui, cum illis, & quamuis, libro 6.

Lapus de Castiglionchio.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ D Papa.] *Hæc est pulcherrima alleg. & praxi. Rom. Cur. valde conferens, quam & eius materiam reassumunt Gasp. de Peru. in 8. q. 1. quæst. princip. in tracta. Reserua. & Aene. de Falco. in 6. effe. 4. q. prin. dum quærunt, an beneficia reseruata veniant sub facultate alicui concessa de reseruando quacunque beneficia vsque ad certum numerum collationi suæ. Miror tamen quòd Aene. contra Gasparem, ita prorupit vt impudentem eum censuerit ex quo tacuerit Lap. eadem dixisse, cum videam Lapum in dicta quæstione 8. a Gasp. pluries citatum, & demum Gaspar. se ad Lap. hic remittit, ad quem etiam se remittit Franc. in c. 2. numero 4. de præb. lib 6.*

b ¶ Reseruando. [*Iuxta hanc literam Papa videtur sibi reseruare, vel si non sibi ipsi Papæ, Papa reseruaret illi episcopo, vel alteri cui concedit, ideo legendum, puto reseruandi, & sic Papa concedat alicui*

 pote-

potestatem reseruandi sibi 1. illi cui Papa hoc indultum concedit. Et ꝙ ita sit legendū colligitur ex hac alleg. infra, num. 2. ibi ex quo Papa concedit ꝙ per auctoritatem suā reseruet, &c. & ante num. 6. ibi quia dicta gratia episcopi intelligitur ꝙ reseruet, & conferat, post num. 7. ibi ita reseruet in genere, & alijs in locis. Et ex facie quæst. Gaspar. de Peru. & Aene. de Falco. vbi supra, & eiusdem Aeneæ, q. 1. prin. 2. par. dū quęrit, an legati omnes reseruare possint, post numer. 1. versiculo possent etiam alij citra Cardinales legatos reseruare ex speciali facultate eis a Papa cōcessa, & citat Lap. hic.

c ¶ Alleg. 96.] *Aene. de Falco. in dicto trac. Reseruat. in 4. quæst. princ. in 6. effe post numer. 4. citat sub num. 105. & prius, nu. 4. & pluribus alijs in locis in dicto 6. effe. ad idem citauerat hanc alleg. 84. quas etiam 84. & 96. ad idem refert Philip. Franc. in cap. 2. num. 8. super gloss. in vers. collatio. de præben. lib. 6.*

d ¶ Non includuntur.] *Hæc est prima dist. seu conclusio. quæst. hic positæ videlicet ꝙ beneficia reseruata ex vacatione in curia non includantur in hac facultate, sub quacunque verborum generaliter concessa per dictum, cap. 2. hic alleg. Et voluit Rot. 461. no. ꝙ habens in antiq. & in no. 87. habens quod in generali potestate conferendi beneficia sedi apostolicæ reseruatā vacantia in Rom. Cur. prohibitum non veniat per dictum c. 2. de præben. lib. 6. Cum Lapo etiam hic concludunt præalleg. Gasp. in tractā. Reseru. in 8. quæst. 1. par. colum. 1. vers. primo casu non veniunt, & Aene. in 6. effect. in prin. vers. prima conclusio est in hac prima conclusio. nemo est (quem viderim) qui a Lapo dissentiat.*

e ¶ Post dictum mensem.] *Lapum hic citant & sequuntur Gemin. in c. quamuis 2. num. 6. vers. in eadem gl, & Franc. nume. 4. de præben. lib. 6. & Aene. de Falco. de reseruā. in 4. quæst. prin. in 6. effe. ante nume. 3. versic. Et si ista mea.*

f ¶ Glo sed quæritur.] *Puto legendum Gl. in vers. ordinatur in c. fi. de consue. lib. 6. vbi glo. idem quod Lap. hic decidere videtur, & ibi Franc. super dicta gloss. in §. seu 1 vers. in præben. num. 5. citat (licet sub alio numero) & sequitur hanc Lapi alleg. Lap. etiam hic referunt, & sequuntur idem Franc. in c. statutum, ante num. 9. vers. & facit quod not. Lap. de præben. eod. lib. 6. & Aene. de Falco. in dicto 6. effe. 4. glo. prin. post nu. 2. Ad idem etiam glo. illam citat Hier. Gig. de pensio. q. 63. num. 11.*

g Reseruata.] *Vel legēdum est reseruat, vel reseruantur, vt intelligamus beneficia per dictum c. 2. de præben. lib. 6. in Rom. Cur. vacantia, & sedi Apostolicæ reseruata solum per papam nonnunquam reseruari, puta, in fauorem alicuius personæ gratæ & ego aliquando sic reseruari vidi tempore Fel. Rec. Pauli IIII. Ratio, & causa reseruandi erat ad refrenandum, & remouendos, seu excludendos alios, qui beneficia sic vacatura obtinere sperabant. Vel legendum esset loco verbi reseruat, conferuntur, vt inferat beneficia vacantia in Rom. Cur. cum solum per Papam conferri soleant, & debeant, quantūcunque adsint clausulæ generales, & prægnantes in aliqua facultate illa reseruandi, & conferendi non operentur contra dispositionē dicti c. 2. nisi fiat specialis, & expressa mentio, prout dicit tex. in dicto cap. 2 ibi, nisi ei sit, &c. & Rot. 461. not. quod habens. in antiq. & latè post Anch. & Gemin. per Pilip. Franc. in d. ca. 2. in vlt. not. num. 3.*

h ¶ Specialiter reseruauit.] *Secunda conclu. quæ elicitur ex dictis Lapi hic, est, quod beneficia ante concessionem præmissæ facultatis specialiter reseruata comprehendantur in ea, cum interpretatio larga facienda sit contra ipsum concedentem, cum non lędat alium. Si vero post dictam facultatem concessam sint specialiter reseruata non cōprehendantur. Oīa hæc verba Lapi reassumit Gem. in c. quamuis, 2. post num. 8. vers.*

Et

Et primo quid de beneficijs specialiter reseruatis, & ponit hanc distin. Lapi, & cum Lapo transit, lib.6. Hanc distinct. refert, & cõprobat Gasp. de Peru. in d. tract. Reserua. in 8.q.1. par. vers. secundo habent locum. Et Falco. in prealleg. 6. esse. 4.q. prin. nu.2. versic. secunda conclus. Est verum quod primã partem distin. Lapi postea versic. circa istã, impugnare videtur saluat tamen vers. potest tamen in duobus casibus.

i ¶ Iuris & non facti.] *Legerem absque illa negatiua, motus quia dictum Doctoris intelligi debet iuxta legem, quam citat, prout per Bart. in l. non solum. §. liberationis, ante nu.8. ff. de lib. leg. & in l. cum quidam, vers. solu. intelligo dictum iuriscon. ff. de ijs qui. vt indi. Ioan. And. in c. cum nuntius, versus fi. de testib. Rom. conf. 76. in causa, col. fi. versic. dico quòd Bal. & D. meus, conf. 189. lætatus, post princ. tex. autem in cap. cum nostris, declarat vacationem intelligi debere quando de iure, & de facto. Et facta mentione vacationis simpliciter intelligitur de vacatione iuris, & facti. Et hoc seruatur, prout declarat Card. in d.c. cum nostris, in 1.q. in 5. lect. & in 14. q. Idem etiam voluit Rot. 196. habens gratiam, in Addit. in no. & Cald. conf. 6. an statutum, num.3. de const. Rursus idem Lap. in hac eadem alle. post num.9. versic. sed verum est dicere illum tex. in c. cum nostris, ad hoc adducit, quod supponat vacationem de iure, & de facto, licet postea illum limitet, prout ibi. hoc modo absque negatiua legendum esse hic supponit, referens verba Lapi hic, Gaspa. de Peru. in dicta 8.q. 1. par. col. 1. versi. Et verbum vacationis includit vacationẽ de iure, & de facto. Et quod Lap. hoc voluerit colligitur etiam ex verbis Ioan. Frã. Paui. olim præclari Rotæ auditoris in trac. de off. & pote. capit. sc. vacante, in 7. prælu. nu.15. vbi ad hoc probandũ citat Lap. hic.*

K ¶ Optio.] *An reseruatio impediat optionẽ, vide vltra Doct. in alleg. hic, c. fi. de consuet. lib.6. Rot. 218. ne quod secundum, in antiq. & 296. sicut canonicatus, in no. Cald. conf 3. an valeat, sub tit. de consuet. pulchre per Cardin. conf. 16. D. Papa, nu.6 & seq. vbi distinguit. Gemin. conf. 30. quo ad primum, vbi etiam post Lap. Abb. distinguit, late per Gasp. de Peru. in tract. Reseruat. in 2. quæst. 1. par. dum quærit, an reseruatio impediat optionem, & clarius, & magis distincte per Aene. de Falco. in 5. esse. 4. qõ. Lapum etiam hic citat, & sequitur nouissime Gig. in tract. pensio. q. 63. nume. 9. Circa hoc quæsitum aduertendum est quòd hodie cum reseruationes concedi soleant motu proprio, & cum clausula. Non obstan. consuetudinibus, &c. & non obstan. quibuscunque per quæ gratia quomodolibet tolli, vel differri posset, non videtur amplius disputationi locus, & sic clara videtur hodie cõclusio quòd reseruatio quęuis optionem tollat, seu impediat, & hoc etiã videtur velle Staphi. super signa. post clausulam derogatoriam statutorum, & consuetudinis optandi, fol. 101. & Clarius Cassa. Dec. 4. de concess. præben.*

l ¶ De beneficijs generaliter reseruatis.] *Hæc est tertia principalis conclus. Lapum hic refert, & sequitur Gem. in alle. c. quamuis, 2. ad fi. versic. sed tu vide plene de præben. lib.6. Cum Lapo etiam tenet Gaspa. in dicta 8. quæst. 1. parte, vers. Tertio casu, & Aene. in dicto sexto esse. 4. quęstione princip. nu.4. versicu. Tertia concl. vterque limitat, vt ibi, quorum limitationes discutere non est hic locus.*

m ¶ Deuolutis.] *Hanc quartam conclus. principalem sequitur remittens se ad Lap. hic Gasp. vbi sup. ver. quarto casu, & Aene. in dicto sexto effect. numero septimo, versicu. quarta conclus. vbi postea reassumit quæ prius dixerat, ea declarando, & distinguendo vt ibi.*

p ¶ Præsentatio laicorum.] *Idem voluit Innoc. in cap. cum autem, in fine, de iu. patr. & supponit Card. in clem. vni. in 1. opposit. vbi Apostil. sequitur Lap. hic, de sup. negl. prælat.*

prælat. Idem voluerunt Archid. & Gem. super gl. in ver. collatio, nu. 11. & Fran. nu me. 9. in c. 2. de præben. lib. 6. Idem etiam concludit Felin. in c. cum Bertoldus, num. 7. vers. & aduerte quia licet electio. de re iud. Et Lap. hic referunt & sequuntur idem Felin. in c. in nostra, post nume. 29. vers. scias etiam quòd licet, de rescrip. Ioan. de Syl. de Bene. par. 3. q. 11. nu. 31. vers. quia præsentatio clerici, & Lambert. de iu. patr. art. 3. q. 9. par. 1. lib. 1. ante nu. 28. versic. ego pro hoc vltra eum adduco Lap. alleg. 4. dic tu allegat. 84.

o ¶ Beneficia laicorum.] Idē voluit Lap. infra alleg. 96. beneficia vacantia, ubi latè Gemin. post Specu. in c. 2. post nume. 12. de præbē. lib. 6. Vide quæ scripsi in 8 q. 1. Reg. Cancel. Et Lap. hic citant, & sequūtur Frā. in alleg. cap. 2. num. 8. super glo. in ver. collatio. de præben. lib. 6. Lamber. de iur. patr. art. 22. quæst. 6. par. 1. lib. 2. ante num. 4. versic. Et demum, ac Sarnen. in 27. q. Regu. de Annan. ante num. 5.

p ¶ Præsentatio clericorum.] Hoc est notabile dictum quòd in illa clausula in derogationibus poni solita, Ad alicuius collationem, præsentationem, vel prouisionem pertinent. interpretatio faciēda sit de præsentatione clerici, non autem laici, prout etiam voluit idem Lap. alleg. 96. beneficio vacante, post num. 2. vers. & facit optime. Et sequitur Lap. Barb. consil. 23. col. 6. in fi. versic. Et hanc doctrinam etiam refert, & sequitur Lap. lib. 1. de Felin. in tract. qualiter. apostol. in 3. amplia. colum 3. versus finem, & Ioan. de Syl. de Bene. par. 3. q. 11. post num. 16. versic. item etiam istud procedit, Mar. Soc. Iun. consil. 131. quæstio proposita, num. 48. lib. 1. Lamber. de iure patr. art. 6. in princ. quæst. 9. par. 3. libro 2. Idem etiam voluerunt Staph. super signa. de mo. & for. impe. fol. 54. versic. sed dubium est, & nouissimè Rebuff. in praxi, in tertia parte signa. nu. 59. vers. No. quod in derogatione.

q ¶ Ne captandæ.] Videlicet, lib. 6. l. finali, C. de pact. c. 1. & 2. de conces. præbend.

r ¶ Cui debetur.] Quinque casus considerari posse videntur, primus est si in nominatione personarum episcopus declaret quem vult habere primum beneficium, quem secundum, & sic de alijs. Alter præmisso similis erit si episcopus declarauerit quem, seu quos præferri voluerit in acceptione beneficiorum, puta si dixerit A. eligere possit vnum ex quatuor beneficijs successiuè vacaturis, & facta electione de vno per A. alterum eligere possit B. Rursus & tertium C. in istis duobus casib. erimus in claris quod attendenda sit declaratio, seu voluntas ipsius episcopi. Tertius casus erit si eadē die coram quatuor notarijs sigillatim quemlibet ex quatuor nominauerit, nec apparere possit quem prius, quem post nominauerit, & hoc casu sat dubitari posset, an sit locus gratificationi, de qua per Lap. hic, seu episcopus postea declarare possit, quis præferendus sit, an vero diligentior in acceptando, alijs præferri debeat ad text. in simil. in capitulo duobus hic alleg. in secundo respō. de rescript. libro sexto, Rot. 402. no. si vnus. 462. no. quòd gratiæ. in antiq. 100. si vnus. & 106. gratiæ informa, in not. Staph. super signa. fol. 93. versic. quid autem si essent pares, Sarnen. de Mand. de proni. num. 112. versic. & ideo, uel an potius propter incertitudinem quilibet ex quatuor excludendus veniret argumen. tex. in l. duo sunt Titij, ff. de testamen. tute. l. si fuerit legatum relictum, & l. si quis de pluribus, ff. de rebus dub. cum alijs quæ in simil. adduco in quarta quæst. 3. Reg. reseruat. Quartus casus si hodie episcopus nominet A. cras. B. die subsequen. C. alia verò die D. Et tunc videtur argui posse ab ordine nominationis, vt priori die nominatus posteriori die nominato præferatur in beneficio prius vacaturo, argumen. tex. in l. Gallus, §. quidam rectè cum glo. in ver. non exprimatur, ff. de libe. & posthu. l. cum pater, §. penult. & ibi not. glos. in verbo, ordine, ff. de legat. 2. l. quoties

quoties.ff.de vsufruc.c.mandato. de præbē. lib.6. Demum quintus casus quarto parum dissimilis erit si episcopus in eadem scriptura nominet hos quatuor, & tunc videtur idem dicendum quod in proximo casu, vt attendi debeat ordo scripturæ, prout Lap. hic sentire videtur, & in dubio semper ordo scripturæ attendi debet. Bartol. & Bald. in 1.constit.C.§.quibus. l.generaliter. §. si quidem.ff.de fideicomm.liber.vbi inspicitur ordo verborum, seu literæ.glo.in e.quorundam.in ucr.prædicatorum.de electio.lib.6. Bald.in nota.consil.Schisma.posito post rubr.C.si quis allega.testa.probi.col.11.num. 19.vers. discutiamus insuper populi sermonem.& D.meus Phil.Dec.consi.160.pro D. præpo.colum.1.vers.5.hoc sup. videtur. & 485.num.8.

f ¶ De rescrip.lib.6.cum glo.fi. vers.] Et no.per hanc literam. De hac protestatione loquitur infra Lap. Alle.120. Fulcinius, vbi etiam discutio an per acceptationē beneficij sibi non debiti quis sibi præiudiciū intulerit. Hanc materiam latè discutit Ludo.Rom.consi.329.præsens consultatio, qui etiam citat dictam Alle.120.

t ¶ Non tenet.] Lapum hic citat Aene. de Falco.de reserua.versus fin.6,effe.4. quæst. princ.post nu.14. ad probandum quod ordinarius ignorans reseruationem in genere validè conferat. Ego autem dico, quòd contrarium concludit subdens quòd decretum ligat ignorantes, vt etiam per eundem Aene.in loco citando, & per Affli.in ca. vni.quæ sint regn num.21.

u ¶ Ignorantes.] Hoc dictum Lapi sequitur Aene.de Falco.de Reserua. in 1.effe. in princ.in 4.quæst.princ. & ego latius probo supra Alleg.14.conclusio.num.3.in ver.decretum.

x ¶ De facto.] Videre poteris quæ scripsi in 13.quæst.3.Reg.cancel.Et hanc Alle. citat Aene.de Falc.in tracta.reseru. in 4.q. princ.in 18.effectu.

y ¶ Quia illud.] Hæc distinct.Lapi communiter tenetur per Doctor. in dicto cap.cum nostris.prout etiam per Felin. in cap.in nostra.in 36. core. post nume.34.de rescript. vers.contrarium tenuit Lap.Et licet contra dictum Lapi hic aliqua adducat Felin. vbi supra, post a tamen concludit opinion. Lapi communiter teneri, vers.Tamen communis opin.Doctor.in dicto cap.cum nostris tenet istud quod dicit Lap. Hanc etium dist. Lapi refert, & communem testatur Sarnen.in 5.quæst.Reg.de non tol.iu.quæsi. nu. 11.quem Lap.hic citat etiam, & sequitur idem Sarnen.in 49.quæstio.Regu.de Trien. numero 4.

z ¶ Quod sic.] Ponderat hic Lap.verba literarum facultatis reseruandi supra in princ.posita videlicet. Etiam si dignitates, vel personatus existant, & curam habeant animarum, & ad ea consueuerit quis per electionem assumi &c. Vnde non solum appellatione beneficij, quod verbum latissimum est, aptum comprehendere quoduis beneficium, cuiusuis qualitatis, vt in capit. beneficium. de regul. iur.lib.6. per Calder. consil.4.an per istam.sub titu. de præbend. glo.in ver.beneficia. in c.si gratiosè, & ibi Gemin. post num.16.de rescript. lib 6. Sed etiam appellatione dignitatum Abbatiæ venient, siue dicamus Abbatias non esse dignitates, siue esse similes alijs dignitatibus, vt per Archidiac.in cap. fraternitatem, post medium, vers.cum nomen Abbatis sit nomen officij, non dignitatis. 71. distinc.cap. quamquam, cum ibi nota.de electio.lib.6.iun.ijs quæ voluit Ioan. Andr. in c.2.de præben.eod. lib.ante nu.5. vbi ꝙ in deuolutione ad superiorem Abbatia æquiparatur alijs dignitatibus inferioribus episcopatu, & prius præmiserat quòd curia non recipit ꝙ Abbatia nō ueniat sub nomine dignitatis, etiā cū Io.An. residet Anch. ibidem, ad fi.Et uoluit idem Io.And cum quo Abb.& alij transeunt in c.maioribus. in princ.de præben. Abbatias & personatus posse dici beneficia media, Hoc etiā voluit

luit Abb.in cap. per tuas.de simo.Et idem tenere videtur Dom: meus Phil. Dec. post Abbat.licet aliud dicat sentire Lap. hic in repet.c.decernimus, num.4.de indi. Idem etiam concludere videtur ibidem Io.Fran. a Ripa num.31. vbi citans Lap.hic dicit ꝙ non est mirum si hoc tenuit, quia ipse erat Abbas,puto quòd ipse Ioan.Fran. æquiuocet dum hunc Lap. Abbatem vocat,alter enim Lap.erat Abbas non hic, vt in præfa ad has Alleg.aducrto.De Abbatijs vide etiam infra in ver. Abbatæ.

a ¶ Latissimum.] *Hinc videmus in materia non ambitiosa sub potestate conferendi beneficia, vicarium conferre posse digni tates.Rot.436.no.vtrum vicarius. in anti. Gemin.& Franc.in cap.fin.alter ad finem, alter vero post princ. in ult. not. de offic. vica lib.6.*

b ¶ Abbatiæ non veniunt.] *Abbatiæ ꝙ sint ex maioribus dignitatibus, & speciali nota dignæ, ita quòd non veniant sub simplici appellatione dignitatum, prout concludit Lap.hic adduci potest tex.in capit.si quis deinceps episcopatum, uel Abbatiā. 16.quæst.7.in c.ne pro defectu. vbi cathedralis ecclesia,& regularis æquiparantur. de electio.prout etiam per glo.fin.ad fin.in c.penult.de corpo.vitia.Ioan.Monac.in ca. Inquisitores.de hæret.lib.6. Ioan.And.in c.2.post num.4.uers.& ibi Abbatis.de præben.eod.lib. Pro hac opin.Lapi videantur quæ scripsi in 3.q.26.Regu.num.8. & seq. vbi etiam distinguo inter Abbatias. Et quantum ad terminos Lapi hic pro eo omnino concludendum est, prout cum eo etiā tenuerunt Franc.in dicto ca.2. dicens hanc opin.veriorem post nu.5.uers.sed certe opi. de præben.lib.6. Nec ab opin. Lapi recedit D.meus Phil.Dec.in alleg.cap.decernimus, post num.4.de indi.immo ad Lap. hic se remittit. Hanc etiam opin.Lapi veriorem asserit Sarnen.in 14. quæst. Regu.de infirm. post num.2.in 11.quæst.Reg.de Anna. nu. 4.& in 3.de Valo.post princip. Cum Lapo etiam transit Prob.in Addi.ad glos. pragma.c.sicut.§.quanta.de electio.in uer. prælatum,& Rebuff.super concor.rub. de Manda.Apostol. §. declarantes.in ver.dignitates.in fi.pro præmissis uide etiam Gemin.in c.2.num.10.de præb.lib.6.*

c ¶ In consistorio.] *Vide quæ scripsi in 3. quæst.Reg.de Vnio.num.5.& seq.& in 16. de Anna.num.1.& seq. Et hoc dictum Lapi sequitur Sarnen.in 14.q. Reg.de infirm. nu.2.uers.Breuiter puto.*

d. ¶ Expiraret.] *Quòd non expiret voluerunt Anch.in c.2.in 3.quæst. Gemin. post num.9.uers. posset concudi, quòd aut successor.& Fran.nu.11.in 1.quæst.de præben. lib.6.Et hoc dictum Lapi refert, & sequitur Aene.de Falco.de reseruat.in 6. esse.4. quæst.priuc.nu.13.in 6.quæst.Idem voluit Gemin.in c.si cui nulla,post num.2. de præbend.lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas Tudertina, an sit quo ad iurisdictionem temporalem ecclesiæ subiecta.*

2 *Maior pars ecclesiæ, an possit prouidere in ijs, quæ respiciunt ipsius vtilitatē.*

3 *Maior pars ciuitatis,seu collegij an possit ea quæ consueta sunt per ciuitatem, uel collegium fieri.*

4 *Ciuitas subiecta ecclesiæ quo ad temporalem iurisdictionem an possit præscribere contra ecclesiam.*

5 *Ciuitas an possit ex præscriptione sibi quærere libertatem.*

ALLEGATIO LXXXV.

IN Christi nomine amen. Visis omnibus quæ pro Sancta Romana Ecclesia allegantur ex parte vna,& quæ pro ciuitate Tuderti [a] ex alia. † Vtrū
1 videlicet Sancta Romana ecclesia habeat aliquam iurisdictionem temporalem in dicta ciuitate Tuderti, vel districtu: videtus

videtur iuridicè posse dici dictam sanctā Ro. Ecclesiam nullam temporalem iurisdictionē habere in ciuitate prædicta, vel eius districtu, φ hoc sit verum probatur, quia si quam iurisdictionem temporalem velit ecclesia Romana prætendere se habere in ciuitate, vel districtu prædictis, nulla alia ratione fundare potest nec fundatius suum nisi ex altero de duobus, vel ex submissione nouissimè facta, vel ex donatione facta eidem ecclesiæ per Constantinum. Primum autem non videtur de iure quantum ad prædicta opitulari Romanæ ecclesiæ: quoniam submissio prædicta, & quælibet eorum minus solenniter facta fuerunt, qđ apparet, quia non simul a tota ciuitate, sed a parte ciuitatis separatim ab intrinseca, & extrinseca facta fuerunt, siue etiam diuisim: per vicos, & parochias, ergo non valuerunt, nec valent. C. de decur. l. 2. & quod ibi no. & in l. nulli. quod cuiusq; vniuer. ff. In ijs enim quæ sunt communia pluribus, vt vniuersis debet eorum consensus interuenire simul, vt singulis non segregatim vt singulorum alias nō valent gesta. extra de consti. cum omnes. & quod no. ibi Ber. & Innoc. & Bart. in l. quod maior. ff. ad municip. de seruit. rust. prædior l. fundū. Item φ omnes legitimè vocandi fuerunt, etiā absentes, φ cum factum non fuerit non valuit quod est gestum submittendo. l. nominationum. C. de decur. lib. 10. & quod not. in d. l. 2. & per glo. in d. c. cum omnes. secundum Inn. & per glo. in §. non igitur, in fi. in auth. de defenso. ciuita. colla. 3.
2 † Item esto φ maior pars Tudertinorum hoc solenniter concessisset, non sufficit, quoniam in ijs demum quæ respiciunt vtilitatem, vel necessitatem [b] collegij
b sufficit maior pars, de reg. iur. c. quod omnes, cum simil. supra allega. sed in alijs requiritur consensus omnium, sicut in ijs quæ essent cōmunia pluribus vt singulis, ita tenet Innoc. & Bar. in d. c. cum omnes, & Bart. in l. φ maior, quod maximè verum est in ijs agendis p̄ quę finitur eorum iurisdictio, aut libertas. C. de authorit. præstan. l. fi. siue ergo ante dictā commissionem, seu submissionem libera erat, [c] huiusmodi submissiones non respiciebant vtilitatem, vel necessitatem ciuitatis: quia mutabatur eius status in deterius. l. cum quis, in prin. ff. de solu. igitur valere non potuit, nisi oēs, & collegialiter consenserint, vt in præalleg. iuribus: siue etiam alteri subiecti erant, non potuerunt valere dictæ submissiones, rationibus
c prædictis, & quia non potuerunt alteri subijci. ff. de acquir. possess. l. rem quæ nobis. & l. si rem. eod. tit. & quod nemo dat φ non habet. de reg. iur. c. nemo dat. lib. 6. Item facit ad prædicta, s. quod submissiones prædictæ non valeant, illud φ scribit, & notat Bar. in l. si quis a filio. §. 1. ff. de leg. 1. [d] Item † quia posset maior pars ciuitatis, seu collegij ea facere q̄ sunt consueta per ciuitates, seu collegium fieri, & quæ fierent bono zelo. Inconsueta autem maximè alijs tam præiudicialia, non possunt a maiori parte fieri, sed esset necesse omnes consentire secundum quòd dictum est iuxta glo. Ber. in c. cum omnes. Ad prædicta etiam faciunt literæ dictæ ciuitati Tuderti concessæ p̄ Bonifacium Papam, quibus expresse sensisse videtur dictas submissiones non valuisse de iure. Ad secundum, nec videtur opitulari Romanæ ecclesiæ. s. donatio Constantini vt ex ea posset dici ecclesiam Romanam habere iurisdictionem temporalem in dicta ciuitate Tuderti, vel eius districtu, etiam præsupponendo quòd dicta donatio valuerit de iure: & φ per eam Romana ecclesia iam habuerit iurisdictionem temporalem in dicta ciuitate Tuderti, & eius districtu, quoniam secundum φ in puncto proponitur nec ecclesia Romana illa. s. iurisdictione temporali, nec alius pro ea vnquam vsus est; hoc est a tanto tempore citra cuius contrarij memoria non extat, sed ipsa ciuitas, siue commune, vel populus tanquam liber, & libera, illa exercuit, exercet, & vsa est dicto tempore, ex quo infertur ecclesiam Romanam hodie temporalem iurisdictionē non habere. Sed ipsam ciuitatem, & populū sicut si Romana ecclesia expresse, & specialiter illi concessisset, maximè cum ciuitate prædicta sciente aduersario, hoc est Romana ecclesia, vt l. hoc iure. §. aquæductum. de aqua quotid. & æsti. ff. & l. 1. in fi. de aqua pluuia arcenda. ff.
4 † Si enim ciuitas, aut populus prædictus fuit a dicto tempore citra in quasi possessione iurisdictionis prædictæ, & maximè aduersario sciente tutus est contra Romanam ecclesiam præscriptione, & eam sibi iurisdictionem quæsiuit; quæ sic antiqua sibi seruari debet tanquā sibi iurisdictione constituta, & adiudicata. vt lege secunda, C. de fund. limitat. libro undecimo. & l. 1. de pascuis publi. cod. lib. quod corroboratur etiam quia secundum opin. glo. & decr. præter iurisdictionem hoc merum, &
e mixtum imperium [e] tempore prædicto præscri-

scribitur & præscribenti quæritur, secundum quod no. gl. in l. nec nos. C. de diuer. offi. li. 12. & in authen. de defenso. ciuita. §. nullam. in fi. glo. magnæ. colla. 3. & Cyn. in l. 1. C. de emancipa. lib. & hoc tenet in l. more. ff. de iu. omn. jud. circa fin. in glos. circa hoc late arguendo, pro, & contra, idem etiam tenent in l. imperium, de iurisd. omn. iudic. per multas rationes quas quia interserere longum esset omitto.

5 f †Hoc etiam sentit Bar. q possit ciuitas sibi ex præscriptione inferre f libertatem contra superiorem, & merum, & mixtum imperium. in l. hostes, ff. de captiuis, & l. 1. in fine. ff. de aqua plu. arcen. & glo. in d. §. nulla. in authen. de de feu. ciuit. & Ioan. Cald. in c. cum non liceat, de præscript. extra: facit ad prædicta. l. si quisquam ff. de diuersis & temp. præscrip. Ex quibus clare concluditur Romanam ecclesiam secundum prædicta nullam iurisdictioné habere specialem in ciuitate Tuderti, sed illam ipsi ciuitati, & populo esse quæsitam, & submissam, vigore cuius submissionis quæ facta dicatur, & per omnes dictas ciuitates inquietandam, & molestandam non esse in iurisdictione prædicta glo. tamen ordinaria no. contrarium in c. venientes, de iureiur.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Tuderti.] *Tuder, seu Tudertum oppidũ est Vmbriæ mediterraneę, teste Plinio li. 3. cap. 12. Hæc vrbs, antiqua, nobilis, & potens, propter factiones quę ibi olim erant diuersos passa est casus, unde seu sponte, seu aliàs Tudertes se dederunt sedi Apostolicæ, & Romanæ ecclesiæ, prout etiam Perusium, & innumeræ aliæ ciuitates. Vel iuxta aliorum opinio. hæc ciuitas, & alia pleraque loca Vmbriæ, & aliarum regionum a Costantino, uel alio Imperatore Sedi Apostolicæ donata fuere, uerum aliquorum sensu, uel potentia ab obedientia Sedis Apostolicæ aliquando se subtraxerunt, ad quam tandem redeuntes sub imperio Romani Pontificis etiam in temporalibus remanserunt. Lapus noster hic consuluit pro ciuitate Tudertina contra Romanam Ecclesiam etiam super hoc uenia non impetrata, imò nec forsan petita, A similibus ego abstinuissem, prout ijs diebus abstinui in re grauiori, ac maioris momenti. Ipse Lap. concludit contra sedem Apostolicam, quòd ciuitas Tuderti quo ad iurisdictionem temporalem non sit Romano pontifici subiecta. Hanc Alleg. Lapi. citant, & sequi uidentur Martin. Laud. in tract. de principi. q. 449. sub uer. hodie ciuitas Tudertina non subest ecclesiæ Romanę. Apostil. ad Abba. in c. Cumanę, col. 4. in prin. in uer. sed oportet, & ibidem Feli. post nu. 15. vers. & per hanc. & ante num. 23. uers. & adde Lap. de constit. Idem Felin. in c. ad audientiam. post nume. 22. uers. & idem dicit Lap. de populo Tudertino. de præscr. Ioan. Fran. paui ad fin. 5. prælu. post num. 21. de offi. & po. cap. se. uacan. & D. meus Philip. Dec. cons. 149. in casu. post num. 1. Contrariam opin. quam ueriorem puto tenuit glo. quæ dicit quòd ciuitas Tudertina etiã quo ad iurisdictionem temporalem subest D. Papæ de iure. Et si illam glo. citauit idem Lapus pro opin. contraria debuit illi responde re. Vel potius illam glo. allegauit Anto. de But. uel Gemin. qui ad Lap. hic aliquas Apostil. fecerunt, & uter eorum, uel alius fuerit illam glo. comprobare uisus fuit, ac contra Lap. sentire. Pro illa glo. adduci etiã potest Hostien. in dicto c. uenientes. in prin. iuxta primam opin. Idem quod glo. uidelicet, quòd ciuitas Tudertina esset de temporali iurisdictione ecclesiæ tenuit ibidẽ Bal. num. 4. in ult. not. Cum illa glos. residere etiam uidetur Lud. Rom. in l. quoties, nu. 3. licet subdat Lap. hic contrarium tenere. ff. ad Trebell. Idem supponit, & cum glo. resi det Abb. in d. c. uenientes, col. 2. in 1. & 2. no. & Martin. Lud. dicto tract. de princi. quæst. 349. dum subdit licet olim secus nota. in c. uenient. de iureiuran. Cum gl. etiam contra Lap. concludit Nic. de Vbal. in tracta. succes. ab inte. par. 1. post num. 83. uers. Nec ob. quod dicit Lap. in 1 respon. ubi dicit quòd dicta glo. tenet contrarium, & sic*

infert

infert opinioni glo. potius standū esse. Nec obstare uidētur adducti pro parte cōtraria, qui Lap. hic citant, quia si rectè, & diligenter perpēdātur apparebit, q̄ potius aliquas rationes, & dicta per Lap. hic, comprobare videntur, quam eius opinio. super hoc principali quæsito. Rursus adducti contra Lap. præponderare videntur, maximè cum glos. sit contra ipsum, & alij præclarissimi Doctor. Amplius primo loco per me adducti. p̄ opin. Lapi incidēter, & quasi obiter Lap. citant, & absq; discußione pertransēūt, quo casu parū de illis curādum est, prout pōderat Abb. in c. bonæ. 2. ante nu. 13. ver. sed mihi plus placet. de postul. præla. & per id q̄d in fortiorib. terminis voluit Fel. in c. ecclesia S. Mariæ, post nu. 6i. ver. Nec obst. quod de dicta lege fiat mentio. de consti. Verum quicquid olim esset, poßumus idem dicere de ciuitate Tudertina, quod de Perusina, quæ vt tradit Bart. in l. neque Dorotheum. C. de decur. lib. 10. libera erat, postea verò subdita remansit Romanæ Ecclesiæ, & hodie est plenè subiecta, sic & ciuitas Tudertina licet aliquo tempore libera fuerit, tempore tamen Glo. prædictæ, ac Bald. qui fuit tempore Lapi (vt supra in præfat. harum Alleg. ostendo) & post, & nunc subdita remansit Ro. Ecclesiæ. Nec de hoc conqueritur, nec conqueri potest, quicquid contra Lap. hic sentiat. Cum Ro. ecclesiæ, ac summo Pontifici subesse, & inseruire regnare sit. Nec est vera ratio illa Lapi quòd ciuitas illa mutauerit statum in deterius, imò in melius, cum sub tutela, & ditione summi Pontificis existens a nemine molestari, infestari, occupari, iuuari poßit. Nec tirannidi, oppreßionibus, ciuilibus, & intestinis odijs, continuisque bellis amplius locus esse potuit. Et huic, & alijs ciuitatibus sub dominio summi pontificis existentibus Ro. Ecclesia respondere potest illud Matthæi cap. 11. ad fi. Iugum meum suaue, & onus meū leue. Hæc & alia ponderat idem Nicol. de Vbal. vbi supra contra opin. Lapi. Imò quatenus etiam aliquibus iugum hoc sedis Apostolicæ durum videretur, adhuc tamen libenti animo ferendum eßet, iuxta tex. in c. in memoriam, vers. & licet vix ferendum. 19. dist. Gemin. consi. 53. Gregorius. nu. 8. Non tamen negauerim quin huic nobili, ac fidelissimæ ciuitati Tudertinæ quæ subesse legationi Vmbriæ semper ægre tulit non sit mos gerendus. Fe. rec. Paulus IIII. hanc p̄claram ciuitatem cum suo dominio quod latissimum est a dicta legatione Vmbriæ illiusque iurisdictione dismembrauit illamque in perpetuam gubernationem Illustrissimo Cardinali Neapolitano concesit, cuius noīe maximis cū facultatibus, authoritate, ac potestate ego Quint. Mandosius ad dictā ciuitatē Tudertinā destinatus fui, ubi magnocū honore, ac oīum cōsensu exceptus plura reformaui, emēdaui, mutaui, correxi et institui, quę mihi expedire visa fuerunt.

b ¶ Vtilitatem, vel necesßitatem.] Idem voluerunt Bald. in l. 1. versic. primo casu. ff. de magistr. conuent. & idem Lap. infra Alleg. 131. infra scripta sunt. ante nu 1.

c ¶ Libera erat.] Vbi tractatur de reuocanda, seu tollenda, libertate, & inducenda seruitute non valet, quod fit a maiori parte. iuxta textum. qui ad hoc pro singu. adduci consueuit. in l. si quis hac. §. quoties. ff. qui, & a qui. manumit. vbi est Angel. Lud. Roman. super rub. ff. de arb. nu. 41. in 2. limit. Corset. in singul. in verbo vniuersitas. 1.

d ¶ De lega. 1.] Vide eundem Bar. in l. omnes populi. in 2. quęstio. princ. numero 17. ff. de iust. & iur. Imol. & Iason, qui distinguunt in d. l. si quis alieni. §. fi. ff. de lega. 1.

e ¶ Merum, & mixtum imperium.] Hoc dictum Lapi sequitur, licet Alle. hanc corrupte citet Barba. in Apostil. ad Bal. in repet. l. si lex, col 6. num. 17. in ver. conclude. C. de emand. libe. Et cum Lapus hic supponat cursum tanti temporis cuius initij memoria hominum in contrarium non existeret, non solum supposita scientia Papæ, seu Imperat. p̄scriptio ciuitati Tudertinæ prodesse

deesse debeat, imò etiam sine scientia iuxta opin. veriorem, & magis communem cōtra Bart. de qua per Alexand. cons. 6. viso themate. num. 6. vers. verior tamen, & magis communis. lib. 1. Hanc etiam communiorem, & veriorem testantur Dom. meus Phil. Dec. consi. 85. & diligenter. post num. 2. & Cur. iun. consilio 158. præsupponitur, post num 12. vbi alios citaut. Vide Ludo. Rom. in l. 1. §. denique. num. 3. qui Lap. hic citare voluit. ff. de aqua pluu. arcen. & Ias. in l. Imperium, qui cum Lapo hic concludit, hanc communem affirmans, alios etiam referens. ff. de iurisd. omn. iudic. & Ias. sequitur, communem asserens Ioann. Franc. Balb. in tracta. præscriptio. in 3. quæstio. 2. par. 5. par. princip. versic. & demum concluditur.

f ¶ Inferre.] Melior lectura uidetur acquirere. Et hoc dictum Lapi refert, & sequitur alios citans Felin. consil. 31. oportet me. colum. 5. in princ. post num. 11. & hæc est magis communis opin. vt per Ioannem Franc. Balb. in alleg. tracta. præscript. in 2. quæst. 2. par. 5. par. prin.

SVMMARIVM.

1 Quæstione orta inter mulierē ex una parte dicentem se vxorem talis, & ex altera inter Abbatissam & capitulum se oppon. qualiter & coram quo iudice procedendum.

2 Iuramentum an sit in causa monachatus deferendum.

3 Tacitus consensus non sufficit ubi requiritur licentia.

4 Receptus ad professionem contra constitutionem episcopi, & a quo possit liberari.

5 Episcopum non posse efficaciam, uel obligationem professionis tollere, qualiter intelligatur.

6 Iuramentum decisorium nunquam debet deferri actori, vel reo nisi quando ipsi sciunt rem de qua quæritur per veram scientiam.

7 Dissoluere matrimonium carnale non potest Papa: quia quos Deus coniunxit homo non separet.

ALLEGATIO LXXXVI.

1 IN causa, & † quæstione vertente in curia domini epī Floren. inter dominam Bonam asserentem se vxorem Francisci olim Sechini de Piscia actricem ex parte vna, & Abbatissam, & moniales, & capitulum, & conuētum, & monasterium S. Agathæ de via S. Galli de Florentia ex parte altera commissa consulenda de iure mihi Lapo de Castiglionchio decretorum doctori per Reuer. virum D. Egidium de Fabriano vtriusq; iuris doctorem, vicarium Reuerendi patris, & domini epī Florentini super scripto puncto, seu dubitationis articulo videlicet, quæ sint partes iudicis. s. prædicti dñi vicarij, & quid facere debeat, & ad quid procedere in ipsa causa, & quęstione. Visis actis, & actitatis in ea hunc ordinem seruabo, Primo quidem referam effectū hinc inde gestorum. Secundo effectum, & efficaciā probationum, & iurium pro parte dictæ actricis. Tertio concludam, & ad quæsita respondebo. Ad primum apparet ex actis pro parte dictæ dominæ actricis porrectam fuisse corā dicto vicario petitionem &c. continentem videlicet, demum dicta abbatissa, monialibus & conuentu legitimè citatis, & per sindicū idoneum comparentibus, lis fuit super dicta petitione legitimè contestata; & concessa dilatio habere ad probandum in dicta causa, & facta sunt positiones, & articuli pro parte dictæ actricis, & ad eas peruenit, secuta responsione, producti sunt testes, & iura publicata, & terminus statutus est ad accipiendum copiam opponendi, & rite videlicet ad conclusionem exclusiuam processus. Post hoc prædicta domina Bona dicens se plene fundasse suam intentionem, & sententiam pro se proferri debere, nihilominus ad cautelam, & defectum probationis si quis esset petijt sibi iuramentū deferri in dicta causa, & præfatus Do. Vicarius non valens personaliter arduis dictæ curię negotijs occupatus, examinationi ipsius causæ

ut

ut deceret intendere, volens maturè agere,& procedere in ea,de consensu dictarum parti ū dictam quæstionem,& causam sub infra, imò præsenti,seu dubitato articulo, videlicet quæ sint partes ipsius domini vicarij in dicta causa,& quæstione:& quid facere,& ad quid procedere debeat; idem dominus vicarius visis actis actitatis in ea consulendum mihi Lapo de Castigionchio, decretorum doctori commisit. De secunda apparet ex prædictis actis, & actitatis productis in dicta causa intentata fore productas duas constitutiones synodales præfati D.episcopi Floren. vna est quę dictat in effectu ꝙ nullus potest in oblatum, vel cōuersum recipi per aliquod monasterium, uel ecclesiam,vel ecclesiasticum locum dioec. Floren.& subiectum episcopo Florē. nisi vt Deo seruiat,& secularia dimittat: in ecclesiasticis se immisceat,& honestam vitam ducat: aliter receptio sit nulla ipso iure,& est posita sub rubrica de elect. & incipit quoniam per discretam, & in alia dictat quod nullus potest se offerre de nouo in aliquo monasterio, hospitali,vel loco ecclesiastico dioec.Floren.& subiecto dicto episcopo Floren. sine licentia ipsius domini episcopi, & ꝙ talis receptio aliàs facta sit nulla ipso iure, & est posita sub Rubrica eadem: & confessatum est pro parte rei dictam constitutionem esse,& ꝙ sine licentia dicti episcopi dicta receptio facta fuit, de qua in dictis petitionibus fit mentio; & confessatum est pro parte rei quod dictus Franciscus ingressus fuit dictum monasterium vt nō solueret facta,& onera secularia. Item testes producti pro parte dictæ actricis iurati, & publicati legitimè,ponunt ꝙ habebāt notitiam dicti Francisci, & ꝙ erat homo secularis viuēs, & non aptus ad religionem, & ꝙ erat grauatus oneribus secularibus: & ꝙ probant de fama, & communi opinione ꝙ intrauit dictum monasterium non vt Deo seruiret,vel religiosus esset. Sed ut dicta onera effugeret: Et ꝓ parte rei nil est productum,uel probatum in ea. Venio ad tertium & vltimum, & vt clarius veritas dicendorum appareat mihi uidentur tria consideranda. Primo an dicta petitio ex suis narratis inferat, & concludat. Secundo an ex narratis in ipsa petitione sint ea media probata quæ sufficiant ad cōclusionem ipsius petitionis. Tertio an iuramentum debeat, vel possit de iure deferri prædicto actori petēti. Quibus examinatis concludam, ad quæsita

Respondebo & consulam vt prædixi. Ingredior primum, & videtur ꝙ dicta petitio ex suis narratis inferat suam conclusionem: nam media narrata efficacia sunt ista, videlicet ꝙ dictus ingressus fuerit factus in fraudem,non vt Deo seruiat, sed vt onera secularia effugeret,& debitam vltionem suorum delictorum; contra formam dictæ constitutionis quæ hæc prohibet sub pœna nullitatis actus. Itē quòd dicti ingressus receptio fuit facta sine licentia episcopi Florent. contra dictam constitutionem,quæ prohibet sub pœna nullitatis actus. Item quòd dictæ partes erant conscię omniū prædictorum. Item ꝙ dictæ partes post prædictam receptionem deliberauerunt se, & voluerunt dictam receptionem fore nullā. Item ꝙ prædicta D.Bona prędictorum ignara cum dicto Francisco matrimonium contraxit legitime,& carnali copula consumauit. Item ꝙ prædictis non obstantibus prædicta Abbatissa,& conuentus ipsam D.Bonam, & dictum Franciscum,& eius bona ad se spectare debere occasione dictæ prouisionis molestant,asserentes dictum Franciscum verè professum, & eius bona ad se spectare, & dictum matrimonium non tenere. Ista omnia simul iuncta videntur sufficientia media ad inferendum cōclusionem dictæ petitionis quæ est, ꝙ declaratur dictam receptionem,& professionem non tenuisse, & bona dicti Francisci nō esse dicto monasterio obligata, & dictum matrimoniū tenuisse,& tenere, & prædictis Abbatissæ, & conuentui silentium imponi. Quòd sint sufficientia media patet,quia si non tenuit professio,tenuit matrimonium;& si tenuit matrimonium, malè fecit conuentus illud turbare: si malè fecit patet ꝙ cōpetit dictæ dominę Bonæ querela,& sua interest releuari a dicta turbatione, & quòd ipsi cōuentui imponatur silentium super ipsa turbatione: & vt hoc fiat benè, & vtiliter petit declarari dictam professionem non tenuisse, vt cesset impedimentum sui matrimonij; & demum matrimonium tenuisse,& tenere.ista patent ad sensum,dūmodo probentur dicta media sufficere ad impediendum professionem: & probo, ꝙ sic. nam non est dubium quòd episcopi in sua diœcesi possunt facere constitutionem,de offic. archi- a presbyt.c.fin.cum ibi not. & si potest facere,sequitur ꝙ suum officium effectum operari debet,ne lex verbis imposita uideatur contra. c. commissa.§.porro. de elect.lib.6. dummodo

fit

sit licita,& honesta.4.distinct. erit autem lex: sed quòd dictæ duæ constitutiones intentatæ sint licitæ,& honestæ patet: quia prima prohi
b bet fraudem:[b] secunda mandat consensum superioris requiri,vt cautius procedatur,ne forte in fraudem fiat receptio, vel ne forte persona minus idonea recipiatur, vel ne forte plures recipiant quam suppetant monasterij facultates.de sta.monac.c.vno.§.sane.lib.vj.sed eorum effectus est vt aliter facta receptio sit nulla ipso iure, vt ex earum tenoribus apparet imò si non fuisset dictum idem esset, quia non potuerunt dicta Abbatissa, moniales, & conuentus, dictum Francicum contra dictã prohibitionem recipere; prout receptum fuisse proponitur,nec dicto loco, vel ordini per ipsas incorporari,per l.non dubium. C.de legi.& per regulam iuris, quæ contra ius lib.6. cum concord.ibi signat. Sufficit enim constituentem aliquid prohibuisse, licet ultra non
c progrediatur annullando. [c] vt ibi.ad hoc, ꝙ no.de offic.ord.c.1.§.officiales.super ver. omnes accepent,lib.6.vbi dicitur speciale in sententen.excommun.quòd valeat licet fieri prohibeatur a iure,secus in alijs, ad hoc quod not. Archid.& Ioan.And.post eum in nouel.li.6. de immunit.ecclesi.cap.ult.super uer. nullatenus absoluatur, vbi dicit non valere absolutionem ab excommunicatione factam contra formam illius decret.ad hoc 10.dist.iudex.de sponsa.duorum.tua cum.ibi no. nec sufficeret hoc casu tacitus consensus episcopi,qui tamẽ
3 non † interuenit, quia ubi requiritur licentia superioris,non sufficit tacitus cõsensus, vt notat Ioan.And.in nouel.de elec.si Abba.in prin
d cip.lib.6. [d] cum remiss.nec obst.quod no.Ioã. And.in d.c.dilecto.vbi innuitur collegiũ posse venire contra suam constitutionem etiam-
e per papam confirmatam [e] siue decreto. in proposito enim est ex constitutione prædicta al-
f teri ius quæsitum. [f] s.episcopo,sine cuius licẽtia illa tolli non potest.ar.illius.vlt.gl. not.in fi.in l.vn.ff.quo.bon.facit optimè.l.2. §.merito ff.ne quid in loco pub.facit.l.non amplius. §.1.ff.de lega.1.& quod not. ff.de regul. iur.l. quod iussu. Item ibi loquitur de venientibus contra propriam constitutionem, licet per pa
g pam confirmatam,eorum fauore, [g] sed hic loquitur de Abbatissa,& conuentu venientibus contra constitutionem superioris. s.episcopi, & totius synodi.Item ex quo religioni per dictam Abbatissam, & moniales,& conuentum incorporari non potuit obstante prohibitione dictæ constitutionis, religiosus non fuit, neque est dictus Franciscus religioni obligatus secundum ea quæ no.Inn.Hostien.& mo
h derni in decr.porrectum [h] de regula. vbi expressè dicunt quem non obligari religioni, si profitetur in manibus eius qui non habet potestatem incorporandi ordini, & quòd talis non est religiosus antequam talis professio rata habeatur per eum qui potest incorporare;facit ad prædicta glo. ordinaria quæ est in decreta.vnica.de voto.lib.6.vbi no.tenere matrimonium per eum,qui professus est religionem quam credebat approbatam, licet non esset:ad idem quod no.Io.And.super dicta gl. in nouel.post Guil.in Spec. de illo qui professus est in manibus Baratatorum, qui non erãt de illa religione,quòd non t. nuit professio,& nõ est obligatus religioni, & ualet ab eo post modum contractum matrimonium, ex identitate,nam sicut papalis constitutio.c.non solum,de regul.iur. lib.6.prohibens religiosos mendicantes quem recipere ad professionem
infra annum probationis,receptus exiuit [i] à i
religione quam profitetur infra dictum an-
4 num. † Ita constitutio prædicta indefinitè prolata prohibens sic vt profertur aliquem recipi sine licẽtia episcopi,debet receptus ad professionem contra ipsam constitutionem,a receptione liberari, sicut tacita professio facta infra annum probationis in ordine mendicã-
K tium,nisi triduo non perseuerauerit, [k] ipsum ab ipsa religione liberauit, eod. titu. & lib.6. c.consti. Præterea aduertendum ꝙ talis constitutio magis arctat ad ipsam seruandam religiosos,quam similis constitutio alios non religiosos arctaret cum velle,vel nolle non ha-
l beant [l] 12.q.2.c.non dicatis.& ca.nullus. & c.nemo,nisi quatenus ei detur ab homine, uel a iure,& ideo,facilius ab eis aufertur,bene facit quod scripsit post Host.Ioan. And. de po-
5 stul.prælat.& si vnanimiter. † Nec dicat aliquis quod non possit episcopus efficaciã, uel obligationem professionis tollere. Nam illud non est tollere,sed est reddere aliquos inhabiles ad impetrandum ad professionem, facit in simili, quòd dicimus,quòd licet matrimoniũ contractum non possit dirimi, nec matrimonialiter coniuncti separari, quia quos Deus coniunxit homo non separet. 37. qu. 2. quos Deus,tamen bene potest papa, vel consuetudo per eum approbata reddere aliquos inha-

bi-

biles ad ꝯhendū,& ad dirimēdū ꝯc̄ū post decretū papæ, vel post talem consuetudinem sic 7
approbatam per decre.1.2.& 3.de cogn. spiri. Aliud est ergo, vbi licet,professionē dissoluere,quod fieri nequit.de statu monacho. cū ad monasteriū. Aliud reddere inhabiles aliquos ad recipiēdum professionem,ita quòd nisi sic q
recipiat,sit nulla receptio . & hoc fieri potest per epm, nec mirum quia per simplicem excōicationem, vel suspensionem ab officio,vel administratione esset impeditus prælatus talem professionem facere, fortius ergo per cō stit. generalem hoc prohibentem non seruata certa forma,& decernentem irritum, & nullū quod in contrarium factū appareret. De tertio r
m autem quòd dictum iuramentum [m] deferri non debeat dictæ dominæ Bonæ actrici præfatæ, tum ex eo quia secundum opiniones valentium doctorum in causa monachatus, vel
n conuersatus [n] non defertur iuramentum , ita not. Accur.in l.3. §. quacunque. ff. de rebus
o eorum. [o] Idem Host. in summa de iureiuran. sub Rub.de assertorio iuramento. §.super quibus,versicu. quid de causa monachatus. & se. vsque ad §. qualiter, de quo plenissime videri potest in libro alleg. mearum alle. quę incipit
6 Longa mihi . † Tum ex eo quia iuramentum decisorium nunquam debet deferri actori, vel reo,nisi quando ipsi sciunt rem de qua quæritur per veram scientiam.i.per sensum , & non per credulitatem,quia sicut eo casu non creditur testi,sic nec sibi,quia loco testis accipitur. Ista scribit do.Bar.de Saxofer. in l. admonen-
p di. [p] ff.de iureiurand. Et ego plenissimè in dicto libro allegationum mearum d.alleg. Sed patet quòd prædicta mulier per sensum corporis scire non potuit, seu potuit de fraude , uel intentione dicti Francisci quando professionē fecit:ergo sibi super hoc deferri non debet. Itē quòd fuerit receptus sine licentia epi hanc negatiuā vagā dicta mulier esse verā pcipere non potest per aliquem sensum corporis , ergo sibi sup pdicto facto alieno deferri nō dēt . examinatis ergo prædictis descendo ad conclusionem, & responsionem ad petitionem,& consilium iuris super dicto puncto, & articulo mihi vt præfertur commisso ; & dico , & cōsulo iuris esse, quòd partes prædicti domini vicarij sunt procedere ad diffinitiuam sententiam in dicta causa , & pronuntiare prout in dicta petitione pro parte dictæ D. Bonæ petitum est, & ad sic decidendum me mouent supra narrata , & prædicta tria superius examinata , & iura , & rationes superius allegatę. †
Nec uideatur alicui durum sic dissoluere professionem factam,& spirituale matrimonium, quia si hoc non fieret, pronuntiaretur contrarium , scilicet dissolueretur matrimonium carnale contractum, & consummatum [q] inter dictum Franciscum & dictam dominam Bonā , quod est fortius , & magis periculosum, & de quo etiam papæ non est attributa potestas,quia quos Deus coniunxit, homo non separet. 33. quæst.2. quos Deus. & dictis petitionibus iuramentum nec deferri debere de iure , nec necessarium est quia deferri non debet ubi sufficienter est probatum [r] de confer. c.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Cum ibi nota.] *Quòd episcopus in sua diœcesi constitutiones , seu statuta facere possit probatur ēt ex text.in c.1.iun.glo.fi. de conse.distin.3.ca.2.& ibi glos.1. ad hoc illum tex.no.de maio.& obe.est ēt tex.clarus in c.2. de const.lib.6. Idem ēt voluit Fede.de Se.cons.17.qō talis, col.2.post nu. 4.versi.E contra habet eps.Et dicimus episcopum in sua diœcesi , seu plebe dominiū absolutum, instar diuitis regentis familiā suam,mariti regentis coniugem, & patris regentis prolem suam.c.duo ista post prin. 23.q.4.c.cū non liceat.& c.cum olim post princip. de præscrip. Abb.in c. venerabilem.num.19.de electio.*

b ¶ Prohibet fraudem.] *Hoc est propriū legis vt fraudes tollat , seu fraudibus occurrat.l.si cui. ibi. per medias vias. ff.de seruitu.l.in fundo.vbi glo. dat concordant. ff.de rei vend.c.si.in prin. cum gl.1.de postula.Card.in clemen.1.in 3.not. de rerum permu.*

c ¶ Non progrediatur annullando.] *Prout etiam per Abb.in cap. ad apostolicam.de regula.nume.11. versic. sed contra hoc , & per alios quos cito in 5. quæst.15. Reg.num.5.*

d ¶ Lib.vj.] *Hoc dictum pro singu.not.citans Lap.hic Roma.in l.2.§.1.nu.11.versi. similis*

simile est de licentia. & Alex. in §. voluntatem num. 4 ff. sol. matr. Aud. Barb. consi. 12. scribitur. col. xi. num. 19. versi. Et facit quod voluit Ioan. And. lib. 1. & consi. 58. sapienter. col. 6. nume. 7. vers. & plus. lib. ij. D. meus Phil. Dec. consi. 38. circa primũ. col. 2 post medium. vers. De licentia notat. ac Matthæ. de Afflit. in c. imperialis. de probi feu. alie. per Lotha. nume. 45. & seq. Lap. hic sequens.

e ¶ Confirmatam.] *Idem voluerunt Bar. in l omnium. in 4. not. & Saly. ac Pau. Castren. num 6. C. de testam. Abb. in ca. cum accessissent. in 5. not. num. 2. de consti. & in alle. hic c. dilecto, post num. x. versi. ex quo infero. de præb. & Ias in d. l. non amplius, §. 1. num. xij ff de leg 1. Felin. & D. meus in d. c. cum accessissent, ille ad fi. 1. decla. ante. nu. 5. hic colum. 2. versi. vnde retenta.*

f ¶ Eorum fauore.] *Vide Abb. in d ca. cum accessissent. nume. 2. de constitutio & Lap hic sequitur Felin. in c. qualiter. 1. ante numerum xvij. in 1 fallent. de accusatio.*

g ¶ Porrectum] *Et ibi post gl. & Inno. pulchrè per Abba. num. x. ac ibidem Apostill in ver. facit ad fi ad Lap. hic se remittit. Videatur etiam supra allegat. 4. an dispositio. num 5 vbi plura addo. in Apostill. in ver. recipiens.*

h ¶ Potestatem incorporandi.] *Idem dicit supra alleg. 46 & factum ita. num 6. & ante, & ibi aliqua addidi, in ver. incorporandi.*

i ¶ Exiuit.] *Hæc lectura habetur in omnĩbus codicibus huc vsque impressis, ex qua nec sensus aliquis elici potest. Insuper falsam continet latiuitatem. Ego consideratis tex in alle hic c. non solum, ac verbis Lapi supra alleg. 4. post num. 4 versi. secundum dubium, vbi idem quod hic concludit, loco illius verbi exiuit, corrigo, & lego eximit, & sic sensus clarus erit, & falsam latiuitatem vitabimus, quod maximè curare debemus. Bar in l. plautius. & in l. in testamen 10. in fi ff. de au. & argen. legat. Pau. Castr. in l. cohæredi. §. qui discretas, post nume. 3. ff. de vulga. cap. ad audientiam, vbi Felin. post alios. de rescrip.*

k ¶ Non perseuerauerit.] *Lego absque illa negatiua non, vt dictum Lapi hic conforme sit verbis tex. in ca ad nostram, ibi. Et infra triduum deposuerit, & tex. in ca. constitutionem, ad fin. hic per Lap. citati.*

l ¶ Velle, vel nolle habeant] *Sic legendum est, non autem, vt in antiquis codicibus, quod probat tex. hic citatus in ca. non dicatis. in c. si religiosus. in prin. de elect. li. 6 in c. religiosus de test. eod. lib. & in c. fi. de sepul. dicto lib. 6.*

m ¶ Iuramentum.] *Opi. affirmatiuam, ꝙ iuramentum huiusmodi in causa monacationis præstandum sit, tenuerunt Azzo in sum. C. de reb credi col. 4 nume. 16. versic. In causa monachatus. qui tamen loquitur per verbum fortè. & Azzo citat Archid. in c si quis presbyter, post prin. ver. Idem dicit Azzo. 2 q 4. In eadem etiam opi. cũ Azzo. & alijs partem affirmatiuam tenentibus residere videtur Archid. in cap. viduas. ij. in fi. 27 q. 1. Hanc etiam opin affirmatiuam tenuit expreßè glo. fi. in c. vidua. de regula. Idem etiam concludere videtur Lud. Rom in repe l. admonendi, post impugnationem dict. Bar. ante. num. 107. versic. In hoc tamen concludere potes. ff. de iureiur. Opin. verò negatiuam, quam Lap. hic sequitur tenuerunt gl. quam Lap. hic citare uoluit, de qua infra in Apost sub ver. ff. de reb. eo. & Hostiens. hic adductus post num. 5. glo. 1. in c. mulieri. de iureiur quam communiter ibi sequuntur Doct. & illam gloß. communiter teneri testatur D. meus Phi. Dec. consi. 133. viso num 2. & illam gl sequitur idem D. meus consi. 699. alias pen incipien accepi. nume. 9. & seq. Ludo. etiam Roma supra pro contraria opin. adductis in repet. l. admonendi post nume. 106. Pro hac opi negatiua aliquas rationes, & aliquos eam tenentes adducit, imò iuxta opin. Ias. infra allegan. tenet idem qđ Lap.*

bio. & idem quod Lap. & sic opin. negatiuam tenet Sozzi. Regu. 204. in 35. fallent. versi. fallit in casu monacali. Idem etiam tenet Lapum citans Ias. in d. repet. l. admonendi. nu. 277. vers. Et quod in causa monacationis, subdens glo. in contrarium supra adductam in c. vidua. communiter reprobari. Et quod in hoc ab omnibus reprobetur glo. illa testatur etiam Alcia. in tract. præsum. in vlt. verbis 2. par. Ex præmissis constat opi. Lapi veriorem esse, & communẽ, quam ẽt communem affirmat Apostil. ad Cardi. in ca. si. in ver. quod in causa. de iureiuran. in qua etiam opin. residet Card. in dicto cap. fina. num. 2.

n ¶Vel conuersatus.] Vt colligitur ex glo. de qua in proximè seq. Apostill. & ex verbis Azzo. supra adducti in sum. C. de reb. credi. nu. 16. vers. Item in causa monacationis, vel conuer.

o ¶ff. De reb. eo.] Nulla ex glo. in d. tit. ad rem facit. Lapus citare uoluit gl. in l. 3. §. 1. in ver. quacunque. ff. de iureiur. quæ idem concludit quod Lap. hic pro opinione negatiua. Et illam gl. ad hoc citant Car. in c. fin. num. 2. de iureiur. Rom. in d. repe. l. admonendi. nu. 106. Abb. in c. mulieri. nume. 8. versi. & ex ijs potest. de iureiur. & aliqui ex supra relatis.

p ¶In l. admonendi.] Videlicet. col. pe. ante num. 58. vers. Et tunc si quidem actor nescit veritatem per ueram scientiam &c. Idem etiam voluerunt glo. 1. in prin. & ibidem Bart. in 1. oppo in 1. solu. in l. maritus. ff. de quæstio. & Sozzi. Regu. 204. in 52. fallent.

q ¶Consummatum.] Vide tex. & ibi Hostien. & Abb. num. 14. & seq. vbi Apost. in ver. consummatum ad Lap. hic se remittit. in ca. ex publico. de conuer. coniu. Bald. in l. Deo nobis, col. 3. vers. vlterius no. C. de epi & cler. D. meus Phi. Dec. consi. 112. in præsenti. præsertim col. 2. in fi. Hoc alibi latius tractabimus, interim vide Archid. in c. quia propter 27. q. 2. & Card. in ca. inter corporalia. col. 3. de transla. episc.

r ¶Est probatum.] Nam solum defertur quando est semiplena probatio, & in defectum plenę probationis, l. in bonę fidei, & ibi glo. magna declarat. C. de reb. creditis. l. admonendi. vbi Bart. Roma & alij. ff. de iur. iuran. capitulo fina. §. fina. vbi glos. extra eod.

SVMMARIVM.

1 Legante aliquo in vltima voluntate cẽtum ad ædificandum quandam capellam infra 6. annos, an si infra 7. ann. non incipiatur deueniat huiusmodi legationis executio ad episcopum, & quomodo exequi possit.

2 Vltima voluntas testatoris an possit aliquo modo, uel facto immutari.

3 Pœna negligentium vltimas testatorum voluntates exequi: multipliciter consideratur.

4 Puniendi qui veniant ratione vltimæ voluntatis non executæ.

5 In testamentis, & pijs uoluntatibus large est interpretandum.

6 Testator in vltima voluntate mandans fieri monasterium in vno loco: an si ibi nequit fieri, debeat fieri in alio loco.

7 Verba ista si, & inquantum, & inde, sunt relatiua, importantia modum non conditionem.

ALLEGATIO LXXXVII.

1 MAtthæus quondam de† Sothogunoli, constitutus in mortis articulo suum condidit testamentum, in quo inter cætera legauit Ecclesię S. Mariæ de Larouibola pro construendo, & ad hoc vt construeretur quædam capella in dicta ecclesia infra sex annos proximè venturos post obitum dicti testatoris florenos auri centum, videlicet annuatim in dicto termino sextam partem dictæ quantitatis; & hoc. Indictione prima die xxvij. mensis Iulij, & statim mortuus est. Post eius mortem

 lapsi

lapsi sunt nedum sex anni, imò & septem: & dicta capella in dicta ecclesia S. Mariæ facta nõ est, nec etiam inchoata in aliqua sui parte. Quęritur an executio dicti legati dictorum cētum florenorum pro dicta capella construenda de iure deuoluta sit ad episcopum, & si est deuoluta quomodo exequi possit, vel debeat, & ꝙ sit deuoluta ad dictum episcopum dicta executio sic ostenditur. Vltima voluntas testatoris est pro lege seruanda, & nil est, quòd magis hominibus debeatur, quam quòd supremæ voluntatis liber sit stilus, iura sunt vulgaria, & nõ solum in facto, sed etiam in modo. de resti. spolia. Pisanis. C. de ijs quæ sub modo. l. 3. quia for
a ma [a] mandati est exacta diligentia obseruanda, de rescrip. cum dilecta. & in re sua quilibet
a est moderator & arbiter. C. manda. in re mandata. † Inde est ꝙ ipsa vltima voluntas testatoris non potest, neque in modo, neque in facto regulariter per alium quam per principem immutari. in cle. quia contingit, de religio. domi.
b & ibi gl ordi. [b] Sed prædictus testator de quo agitur, uoluit dictam capellam construi infra certum tempus vt supr. in themate patet, illud sibi fieri debuit, & seruari, & exequi, & qui hoc non adimpleuit pati debet pœnam, de testa si hæredes. & non solum hæres, sed alius ad quem hoc spectaret, & quia hoc potuit esse, aut ex delicto, puta, quia dolose hoc fuit ommissum, aut ex negligentia, & vtrunque habet
3 a iure de per se suam pœnam. † Taceamus de pœna delicti, & loquamur de pœna negligentiæ, quæ magis conuenit casui nostro, & magis est in vsu. Et tunc dico, quòd pœna est duplex: vna est generalis, quæ imponitur a iure: alia est in ipsa ultima uoluntate: & apponitur ab ipso testatore. Prima pœna. s. imposita a iure pro negligentia, est quòd nisi infra annum fiat executio eius, quòd a testatore iubetur, ij ad quos spectabat, hęredes, vel executores amittunt officium, & potestatem ad ulterius faciendum; & deuoluitur ad episcopum ordinarium, de testamen. nos quidem. & isto modo per voluntatem, seu per translationem potestatis de vno ad alium, punitur ipsa negligentia in pluribus alijs casibus iuris. de concessio. præben. ca. 1. & c. quia diuersita. & eodem titu. c. 1. in clem. cum similibus. Ista tamẽ pœna a iure in casu isto locum habet a die scientiæ,
c vel monitionis, [c] vt in prædictis iuribus legitur, & not. Sed in supplementum iuris communis emanauerunt constitutiones synodales, & plurimorum legatorum de latere, quæ generaliter monent, quòd infra annum fiant huiusmodi executiones sub pœna dictæ deuolutionis. Et huiusmodi constitutiones habent effe-
d ctum, [d] & vim videlicet triplicis monitionis, vt no. Ioan. And. in c. 2. ne cle. vel mo. c. 2. in nouel. super gl. 2. Secunda pœna scilicet hominis apposita in vltima voluntate per ipsos testatores non est vniformis: imò aliquando est una, aliquando est alia, prout de ipsorum testatorũ beneplacito procedit. Modo ad propositum dico, quòd in casu nostro, de quo quærimus est reperire vtranque pęnam; scilicet impositam a iure, & impositam a testatore, pœna imposita a iure tangit solum hæredes, ut quia non fecerũt
e infra terminum debitum, & restrictum [e] est officium potestatis suæ, & deuolutum est ad episcopum; pœna imposita a testatore etiam est hic reperire: nam non est dubium, ꝙ dictus testator per dicta verba, si, & inquantum con-
f struatur [f] dicta capella in dicta Ecclesia, intra sex annos, &c. voluit aliquam pęnam apponere ad puniendum negligentiam alicuius, ad quem spectaret hoc facere, sed cum hoc casu videatur hoc spectare ad plures saltem accessoriè, vel incidenter puta ad hæredes ipsius testatoris, qui eius iussu adimplere tenentur, vt supra allegatum est: Item ad rectorem ipsius ecclesiæ in qua dicta capella construi mandabatur: sine cuius consensu, uel patientia ipsa capella ibi erigi non poterat, vel quia ex dicto testamento ipsi ecclesiæ quæsita erat actio petendi, & cogi faciendi dictos hæredes etiam inuitos ad faciendam dictam capellam in dicta ecclesia: dubium insurgit ad cuius prędictorum duorum negligentiam puniendam dicta uerba fuerint apposita per dictum testatorem. † Et vr̃ ꝙ
4 ad puniendum negligentiam ecclesiæ si infra ipsum terminum non deliberaret, vel non pateretur, seu non consentiret, seu hæredes forsitan
g negligentes iuris remedio [g] non excitaret; nec
h hæc [h] quæ fuit ex negligentia in re sua nõ prosequenda inducta, est a iure exorbitans, immo consueta, & approbata, ut patet de rescriptis per totum. Erit autem pęna, non deuolu-
i tio, [i] quæ pœna vt pręfertur imposita est a iure, & non congruit ecclesiæ, cui non erat principaliter commissum: sed erit pœna vt post talem terminum talis capella in dicta ecclesia negligente de cętero non fiat, nam sentire, quòd dicta respicerent hæredes hoc non potest cadere in practica; quia si non facerent non esset eis

pœna,

pœna,ſed præmium, & eadem ratione non eſt
ſētiendum , quòd teſtator appoſuerit dictam
conditionem ad extinguendum ſi non fieret
infra dictum tempus:quia ex tali intellectu ſe-
queretur abſurditas,ꝙ ipſi hæredes ex ſua cul-
pa commodum reportarent,ꝙ eſſe non debet ,
de officio delegati ſtatuimus libr.6. ad hoc be
ne facit,nam negligēdo facere capellam , infra
terminum eſſent liberi a dicto legato,& pœnā
non ſentirent , & penes ſe retinerent,& eis ac-
creſceret hęreditas , & tales abſurditates ſunt
5 euitandæ,† & præſertim in teſtamento, & piis
voluntatibus, vbi bene , & largè interpretatio
eſt facienda. inſtit. de acti.§.item iuxta.& §.in
duplum.in fi.& de dona.cum dilecti. & res in-
terpretanda eſt , vt valeat potius quam vt pe-
reat,de verb.ſigni.Abbate . Item ꝙ ſi dicta ca-
pella non fuerit conſtructa infra terminum,ſuf
ficit ipſam eccleſiam priuatam fore dicto iurę,
& tamen legatum non pereat , probatur iure ;
nam fuerunt tria mandata implicitè : videlicet
ꝙ fieret capella, & ꝙ ſi fieret in certa eccleſia ,
& ꝙ fieret infra certum tempus; ſed ſi non fue
rit facta infra tempus ſtatutum, non ſequitur ꝙ
fieri non debeat : immo etiam debet fieri poſt
k tempus,de donat.cum dilecti. k Eodem modo
non ſequitur non poteſt fieri in dicta eccleſia,
propter conditionem non impletam, ergo non
debet fieri in alia eccleſia per dictam decret.
cum dilecti , nam ſi citatur aliquis vt compa-
l reat in die feriata [l] licet non teneatur compare
re eodem die,debet comparere in alia non fe-
riata; & ſi ſic dicetur excommunico Titium, ſi
die tertia non compareat coram nobis ; ſi dies
tertia erit feriata non erit excommunicatus nō
comparendo eodem die , ſi tamen compareat
ſequenti non feriata : pari modo licet non pa-
reatur conditioni de conſtruendo capellam in
loco,& termino ſtatuto, tamen non fuit extin-
cta obligatio de faciendo capellam in alio lo-
co.immo eſt hæc generalis diſpoſitio iuris ; vt
quando aliquid certo loco expediri mandatur,
& ibi expediri non poteſt , maxime ex malitia
partis,in alio loco debet id fieri ne ex dolo ſuo
commodum reportet , de offic. delegat. ſtatui-
m mus, [m] lib.6.& maxime ne legatum pereat, ꝙ
eſt fauorabile,vt no. Ioan.And.in ſinn.in Spec.
ſuper ver. inſtrumento. Ex iſtis infertur, quòd
propter pœnam iuris hæredes prædicti qui in-
fra terminum non impleuerunt, iuſſa teſtatoris
ſunt priuati officio, & poteſtate exequendi , &
deuoluta eſt ad epiſcopum.Item infertur, ꝙ di

cta eccleſia quia propter pœnam inflictam a
teſtatore, ſeu propter dictam conditionem ap-
poſitam eſt priuata iure ſibi quæſito,ꝙ dicta ca
pella ibi conſtrueretur ; ꝙ in ipſa conſtrui non
debet,& non poteſt. Item infertur,ꝙ tale lega-
tum non eſt extinctum,ſed debet per epiſcopū
executioni mandari,& ſic eſt ad primam quæ-
ſtionem reſponſum . Ad ſecundam dico , ꝙ
voluntas teſtatoris,quando fieri poteſt,non eſt
immutanda,ſed ſeruanda exacta diligentia , &
ſi non poteſt in totum,debet ſeruari pro ea par
6 te qua poteſt. † Vnde ſi mandatur fieri mona-
ſterium in certo loco , & ibi non poteſt fieri,
fiat in alio,vt in dicto cap.nos quidem,cum ibi
n not. [n] Ita in caſu noſtro ſi non poteſt fieri ca-
pella infra dictum tempus,fiat poſt dictum tē-
pus. Item ſi non poteſt fieri in dicta eccleſia,
fiet in alia . Conſtat enim ꝙ ipſe teſtator uoluit
ipſam capellam conſtrui pro ſalute animę ſuę,
& ſi circunſtantiæ adimpleri non poſſint vt iuſ
ſit,ipſum factum principale quod alibi fieri po
teſt,& erit animę ſalutare non immutetur , ut
in d.c.nos quidem,faciūt ad prædicta, quę ſcri
bit Ioan.And.poſt Inno.in d. cap. nos quidem,
& quæ not. Spec. de inſtrum.editio.§.nunc ue-
ro aliqua.in v.carta.verſ.quid ſi. & ſuper eo. p
Ioan.And.in addi.& quod no.in d.c.iudicante.
de teſta.videlicet,ꝙ fiat legatum eccleſiæ,quæ
non reperitur in dięceſi, legatum tamen dabi-
o tur eccleſiæ cathedrali; [o] ar. eius, prædicta ca-
pella,de qua quæritur,fieri deberet in eccleſia
cathedrali, uel in parochiali teſtatoris , argu.
eorum quę no.Cy.ſuper l.1.C.de ſacroſ.eccle.
per l.condi.ff.de cond.& demonſtr.legiſtæ ta-
men in iſto articulo aliter loquuntur dicentes,
p quòd iſta verba ſi , & inquantum , [p] & inde ,
7 † ſunt relatiua,importantia modum,non condi
tionem:cum perempto modo procedat ad im-
plendam cōditionem.i.cum ante ſex annos de-
buerit eſſe facta integra ſolutio legati ſi con-
ſtructa fuiſſet capella,uel incepta,& proſecu-
ta,licet non conſummata l.huiuſmodi,in prin.
de leg.1.ibi cum illa verba & ſi , & inquantum
quę alias important conditionem hic impro-
q priantur ad modum. [q] l.Meuia.in prin. de ma.
teſt.Bar.ponit in l.quibus diebus,§ Termilius,
de cond.& demonſt. & operantur dicta uerba
hoc , quia non adimpleto modo.i.eccleſia non
conſtructa intra ſex annos , in dictam cauſam
conuerti non debet legatum , ſed conuerti de-
bet in aliam piam cām ; q: iſtud eſt ſingulare
in legato ad piam cauſam ad certum vſum, qa

si in dictum usum conuerti non potest quacunque de causa, authoritate superioris conuerti debet in alium pium vsum; nisi testator prouideret illo non facto, quid deberet fieri de pecunia illa.l liberto.§ Lucius, & ibi not. de annuis leg.§.j.leg.legatū.ff.de vsufr. leg.& in eis per doctores bene loquitur, tamen de iure canonico non puto ꝙ dictum legatum posset cōuerti in alium omnino vsum, sed dictam capellam in alia ecclesia construendam vt supra dictum est, per c nos quidem. de testa. quodam modo quidem bene potest dici, & forsan etiam ibi legistę idem intelligunt in alium vsum conuerti, ex quo ipsius capellæ vsus in dicta ecclesia non erit, sed in alia.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Forma.] *Quòd forma testamenti sit precisè,& ad unguem seruanda uoluerunt Bald.in l.qui aliena §.libertos. in 1. not.ff. nego.gestor. in l.pupillorum,§.si prætor.in fi.ff.de reb.eo.& D.meus consi.72. vers.vn de ista forma.*

b ¶Glo.ordi.] *In ver sedis apostolicæ.& ibi Car.in x.no.in 2. oppo. pro quo adduco text.in iure ciuili in l legatum, ff.de admi. rer.ad ciui.perti.in prin. Et hanc opin.esse veriorem probo super signa. de commu.lega ad pias causas. versicu.plures concludunt.*

c ¶Monitionis.] *Iuxta tex.in l.si pœnā, ff.quan.di.lega.ce.in §.si quis autem.in authen.de hære.& falci.in auth.hoc amplius, C.de fideicomm.vbi etiam Bar. Bal. Salyc. Iaf.& alij.Idem Bart.consi.19. proponitur ꝙ in testamento.numer.1. Et hanc testatur communem Grat. responso 102.viso.nu.9. libr ij. & Lap.hic refert,& sequitur Ludo. Gozza.consil.34.circa primum.ante numerum 7.*

d ¶Effectum.] *Vide consi. Bar.137.statuto communis Gualdi.nu.1.*

e ¶Restrictum.] *Legerem extinctum. ad tex.in l.nulli.C.de episc.& cler. in authen. hoc amplius,C.de fideicom. in c. nos quidē. & in c.si hęredes,de testamen. Et videtur hæc lectura elici posse ex verbis infra post numerum 4. ibi. Et eadem ratione non est sentiendum ꝙ testator dictam conditionem ad extinguendum posuisset si non fieret infra dictum tempus.*

f ¶ Et si & inquantum construatur.] *Puto deesse negatiuam.Legerem. Et nisi construatur. Vel & si & inquantum non construatur. Seu quatenus non construatur dicta capella infra sex annos. Si enim construatur infra tempus, uel in loco designato non potest pœnæ locus esse, sed bene si non construatur infra tempus, & sic uoluntati, & decreto testatoris paritum non sit,quo casu diuersæ pœnæ testatoris arbitrio imponi consueuere prout per Lap.hic.l.vni. & ibi Bal in 1.not.C.de ijs quæ pœnæ nomi. c.Rainaldus,& ibi gloß. & Ancha. col.3.in 5. not.de testa.Paris.consi.16. Frater Ioan.nu. 55. vol.4. Qui tamen legere maluerit absque negatiua supponere poterit ꝙ testator dixerit lego Ecclesiæ S. Mariæ Florent. C.si & inquantum construatur capella,&c. prout in simi.dicit tex.in l.Meuia,ff.de manu. testa. & declaratur infra hoc alle. nume. 7.*

g ¶Iuris remedio non excitaret.] *Legerem iuris remediis non vexaret,seu non cogeret,quasi dubitat an vnus ex pluribus negligentes via iuris impellere deberet ad parendum pręcepto testatoris. Et hæc lectura colligitur etiam ex præcedentibus verbis ibi ipsi ecclesiæ quæsita erat actio petendi, & cogi faciendi dictos hæredes, etiam inuitos,&c.An autem ecclesia, seu rector uel alius pro ea teneretur agere contra hæredem non implentem, ita ut si non instaret, & illa non construeret in tempore,ecclesiæ, vel rectori præiudicium pararetur,videtur pendere ex illa quæst. an possit dici sola negligentia,uel culpa tertij, an omnium, primo casu negligentia,seu delictum suos tantum tenet authores, & sic non nocebit tertio l.paterfam.ff.de hęre.insti.Bal.in alle.l. vni.in 5.oppo.C.de ijs quæ pęnæ nomi. Ludo.Roma. Sing.111. quæro nunquid testōr.*

&

& Corsit. Syngu. in uer. testator. 2. In secundo verò casu negligentia omnibus nocuisset vt supponunt omnes supra adducti. & ex ratione dicti tex. lege paterfam. ex quo hic esset factum omnium.

h ¶[Nec hęc, seu ne hoc.] *Legerem sic. Nec hęc quæ fit ex negligentia in re non sua non prosequendo inducta, est a iure exorbitans. Et dum postea subdit vt patet de rescrip. per totum, forsan legendum est de test. propter c. nos quidem c. si hęredes, & c. Rainaldus.*

i ¶ Erit autem pœna non deuolutio.] *Puto legendum absque negatiua, & postea dum sequitur, quæ pœna vt prefertur imposita est a iure, ante uerbum est, addi forsan posset negatiua, & sic legi, imposita non est a iure, vt sētiat pœnā deuolutionis huiusmodi impositam fuisse a testatore, quam, et alias pęnas rationi non dissonas testatoris arbitrio imponi posse uoluerunt Bald. in al leg. l. vni. in 5. oppo. & alij. C. de ijs que pænæ nomi. Cano. in c. Rainaldus. de testa. & Sozzi. consi. 221. visa. in prin. libr. 2. Et ꝙ hæc pœna deuolutionis apposita sit a testatore colligitur etiam ex verbis supra positis, & infra ibi. Et eadem ratione non est sentiendum ꝙ testator dictam conditionē, etc. Qui verò absque illa negatiua legere vult, quod tutius puto considerabit illa verba infra posita ante. numer. 6. Ex istis infertur, quòd propter pœnam iuris, &cæt. & supra post nume. 3. versic. Modo ad propositum dico.*

k ¶[De dona.] *Cum dilecti. Hic tex. probaret illud quod supra prę misi videlicet ꝙ in testamētis plena fieri debeat interpretatio, ad quod probandum supra vbi melius cadebat eundem tex. citauit, unde superfluo ad idem adduceretur, sed ad quod nunc adducitur nullo modo probat, unde putarem legendum esse de do. & contu. cum dilecti. q tex. ad rem facit vers. pręterea cum mandatur alicui ut ad certum terminum se iudici præsentet, dno sub hac forma mandantur, ꝙ quo etiam adduci potest tex. in l. Cclus, ver. sed ipse rectè putat duo esse arbitri præcepta, vnum pecuniam dari, aliud intra calendas dari, &c. ff. de arbi. Et eodem modo quo Lap. hic arguit Barto. consil. 26. testator in testamento, numer. 3. ibi duo enim iussit testator, ecclesiam construi, & in tali loco.*

l ¶[In die feriata.] *Hoc dictum Lapi intelligi potest, ꝙ sit expressa in citatione dies feriata in qua quis comparere debeat, puta si dicatur compareas die dominica proximè futura. Altero modo intelligi potest, ꝙ sit dictum ꝙ die decima post presentis citationis executionem compareret, prout communiter fit, & prout declarat Lap. hic in secūdo casu quando quis excommunicatur nisi tertia die compareat. Tutius est iuxta hunc secundum modum verba Lapi accipere ad euitandam opin. tenentium inualidam omnino esse illam priorem citationem, & sic nec tunc, nec post citatum arctari ad comparendum. prout per Inno in ca fi. in prin. de ferijs. qui tamen postea recedere videtur a priori opinione, dum subdit item melius ui detur, ꝙ etiam si in die feriato expreßè terminus assignetur ꝙ teneat, & ꝙ comparere debeant partes licet non die feriato, tamen post illum. per tex. in c. exposuit. de dilatio. & c. cum ex literis, de in inte. resti pro quibus videri poterunt, quæ late scribit omniū opin. & distinctiones reassumens Mar. Sozzi. de citatio. art. 19. nume. 13. & seq. & ante.*

m ¶[Statuimus.] *Illum tex. idem Lap. infra Alleg. 123 ciuitas fesulana col. penul. versi. Item rationes dicit esse specialem, & restringendum ad mandatum factum a Papa. Archi. verò, & Ioan. And. in dicto cap. illud generaliter intelligunt, Fran. ibi citat Lap. licet corruptè, & relinquit cogitandum super dicta Allega. 123. hoc latius discutimus.*

n ¶[Nos quidem cum ibi no:a.] *Adduci etiam potest tex. in l. legatum. ff. de vsu.*

lega. arguendo a simili, uel a fortiori. pulchrè Bart. in l.pater filium,§.Tusculanus, ff.de lega.3. & in Alleg.consi.26. testator. num.3.vsque ad fi.con.Lap.de Hospita. nu. 65.ver.praeterea quaeritur testator iussit aedificari hospitale in certo loco. latè Pet. de Vbal de cano.episco.in 7.cap.num.35.cum pluribus seq.ver. quia verò de ijs,quae legātur ad certum usum.Ioan.firma.in tract. de episco. part.4. dum de potestate episcopi in temporalibus tractat num.73.77. & sequ. Rocc.de Cur.de iur.patro.in ver.construxit in 12 q.num.19.Idem Lap. infra Alleg.it. 123.ciuitas,colum.2.versic.quod sic ostenditur.

o ¶ Ecclesiae cathedrali) *Idem vult text. in §.si quis in nomine, versic. si quis autem vnum sanctorum,ibi ecclesiae ciuitatis episcopo.in authen.de ecclesia tit. & Lap. hic ad hoc citant, & sequuntur Troil. Maluit. de Obla.imagi fac par.4 ante num 3. ver. sexto adduci potest,quòd dicit Lap.Feli. in c.dilectus,colum.1.versi.Adde etiam ipsis Lap.de off.ordi.& Apostil.ad Abba.super rub. de parro.*

p ¶ Si & inquantum.] *Pro hac clausula in decreto iudicis,uel authoritate tutoris, admissionis libelli,delatione appellationi, & similibus,vide Bar.in l.ambitiosa.num.32. ff.de decre.ab ordi.faci.& eundem,ac Imo. in l.si quando,in fin.princ. ff. de lega.1. & vtrobique Alex.in addi.ad Bar. Sozzi.consi.47.in praesenti,num 6.vol.4.Roma.cōsi. 77.patet.num.3.& latius consi.521. vt declarationem num.3.& sequen. Idem Rom. in l.1.colum.fin.ff.de arbitr.Feli.in cap.cum contingat,colum.3.de offi.dele. Cel.Vgo in clausulis iudiciorum in ver. Admitto si & inquantum.*

q ¶ Ad modum.) *Quando inferatur conditio,quando modus, etiam si verba in conditionem sonent, & de implemento conditionis,& modi uideantur post Bar. hic citatum Bald.consi.219 pepus nicolutij.num.5. libr.2 Anto.de Butr.consi.48.absque diffusione,in prin. Aymo consi.59.Petrus.nu.1. Et quòd in dubio dispositio potius praesumatur facta sub modo, quam sub conditione,voluerunt Barto.& alii in l.cum mota , vbi D.meus hanc dicit communem num. 6. & alios refert,C.de transac.*

SUMMARIUM.

1 *Causa commissa certo officio: si in medio causae augmentetur officium in numero, an ualeat sententia lata per numerum augmentatum.*

2 *Clausula si non ualet quod ago, &c. qualiter intelligatur.*

3 *Iurisdictio delegati expirat per obitum delegantis.*

4 *Causa per statutum certo officiali commissa,ut de illa cognoscat,an dicatur officialis habere delegatam,uel ordinariam.*

5 *Generalis prouisio non refertur ad ea, de quibus specialiter est prouisum.*

6 *Species quando generi derogare dicatur.*

7 *Causa an coram ijs iudicibus sit terminanda,coram quibus est capta.*

8 *Officio permutato, permutata est & potestas, & noua forma semper est sequenda.*

ALLEGATIO LXXXVIII.

a Commune [a] Florentiae reformauit, & decreuit ad querelam, & supplicationem Titij asserentis sibi de facto, & per potentiā occupari quandam suam possessionem in commitatu Florent. existentem, per quandam ecclesiam,& eius rectorem; vt ipse Titius posset,sibique liceat authoritate propria in dictam possessionem ingredi,& eam tanquā suam propriam retinere,& exinde facere velle suum:saluo ꝙ infra annum non liceat ei dictam possessionem alienare, vel in alium quomodolibet transferre:sed liceat unicuique qui ex praedicta reformatione, & decreto sentiret se grauatum,causam sui grauaminis exponere coram officio quinque consiliariorum mercantiae

tię ciuitatis Florentiæ,& ꝙ dictum officiũ quã docunque possit: dictas causas grauaminis audire,& prout viderint conuenire,terminare;& contra eorum decisionem non possit appellari, nec de nullitate opponi. Postea verò prędictus rector dictæ ecclesiæ coram prędicto officio quinq.consiliariorum certas cãs sui, & suę ecclesiæ grauaminis exposuit, & super eis inter dictas partes curam dictis quinq.fuit disceptatio aliqua;& lite pendente sup eis ipsa eadẽ cõmunitas reformauit,& statuit ꝙ de cætero ipsũ officium quinque consiliariorum essent septẽ, ita ꝙ addiderunt duo de certis aliis artibus dictæ ciuitatis,& sicut primo tres ex quinq.poterant agere,sic ex dictis 7.quinque,& ipsi.7 oĩa possent vigore quarunque reformationum,quę ante poterant dicti quinque.Postea tres ex prędictis primis quinque consiliariis cum uno de dictis super additis, & sic quatuor super dictis causis grauaminis expositis, & super processu iam habito tulerunt sententiam contra dictum

1 rectorem,& ecclesiam.† Quęritur nunquid talis sententia ualeat,vel sit nulla ipso iure: & dicitur ꝙ non tenet,sed est nulla ipso iure.Pro cuius declaratione præmitto, ꝙ prædicta cã fuit commissa officio quinque cõsiliariorum,& nõ personis ipsorum quinque tempore commissionis in officio existentibus,quod apparet ex verbis reformationis; quæ de officio,non de personis faciunt mentionem: vnde non est dubium ꝙ mortuis personis consiliariorum quæ tunc extabant,seu eorum finito tempore successores poterant de dicta causa cognoscere,ad hoc:de cret.quoniam abbas de off.dele.tunc vltra, aut tempore dictę sententiæ dictum officium quinque extabat in rerum natura, saltem quo ad cognitionem, & decisionem dictæ cãæ commissę:aut extinctum, vel deletum erat,seu in suis substantialib.mutatum,ita ꝙ nouum,seu quasi aliud officium dici poterat.Primo casu apparet ꝙ dicta sententia non tenuit.Ratio quia eo casu ipsi idem quinque erant iudices dictę causę, & ad eos spectabat diffinire,& non ad alium, & hoc probat pręfatio facta,s.quod extabat officium,p se ergo diffinire debebant,& non per alium, & non iudicem sibi vt iudicem associare,prout fecerunt diffiniendo cum uno de dictis adiunctis de officio, quod quia fecerunt fateri oportet,nisi sint de per se,nolle,& nõ posse procedere, & habuit locum regula iuris videlicet, Quod potuit noluit, & quod uoluit adimplere nequiuit.Casus est de offic.deleg. cũ

b super. b alia est regula. † Si non valet vt ago,

2 valeat vt valere potest,quæ regula sumitur ex decre.vnica de despon.impube.lib 6 Et voluerunt aliqui dicere,vt recitare solet Dom. meus Io.Cald.in d.cap cum super.de offic.deleg qđ prima regula habet locũ ubi interuenerit ignorantia iuris,quę non excusat,vt fuit in d.c.cum super.Sed secunda regula habet locum ubi interuenerit ignorantia facti, quæ excusat, ut fit in l.1.ff quod cũ falso tuto.vbi vnus tutor ignorabat alium non esse tutorem, sed bene sciebat

c se habere authoritatem, & posse insol.dum. c Sed ista solutio secundum dominum meũ non potest stare,quia in dicta decret.vnica fuit ignorantia iuris,quia bene sciebant illi contrahentes se minores,sed putabant de iure posse contrahere matrimonium,& tamen id ualet ut ualere potest,quia saltem sponsalia contracta intelliguntur vt ibi est casus Et pro tanto secundum eum moderni doctores dicunt, & teneat, quod primo dixerat Azo in summa, sub Rubrica,de diuer. refer. regularum dicebat, aut expresse apparet ꝙ agens non uoluerit se referre ad actum quem exercere non potuit,seu qui de iure tenere non poterat: & tunc non habet locum regula quod potuit,noluit,&c.Idem si per coniecturas hoc apparet,quod probatur secundum eum in regula.capituli cum super.ibi,per consequentiam,&c.

Aut expresse apparet quod non solum ad talem actum uoluit referre se,& tunc habet locũ secunda regula,si non ualet ut ago,&c.Idem in dubio puto si per coniecturas probabiles non apparet,ꝙ solum ad eum actum qui non poterat valere,potuit se referre,sed sicut in casu.ca. cum super. apparuit per coniecturas probabiles,ꝙ solum ad actum qui ualere non poterat voluit se referre, ex eo, quia sibi non iudicem associauit,& cum eo interlocutus est. Ita quoque in casu nostro, eo ipso hoc apparet, quia tres ex quinque qui persententiare poterãt secundum casum præsuppositum, associauerunt sibi alium in hoc non iudicem,& cum eo inter locuti sunt: & habuit locum prima regula ꝙ noluit &c.& velle & posse fuerunt sibi contraria,non ualuit quod ualere potuit, quia noluit illud:nec ualuit qđ voluit, quia illud non potuit,vt no gl.ord.in d.c.cũ sup Infertur ergo ꝙ licet officium quinq. durabat saltẽ quo ad istã cãm, tamen qa sibi alium non iudicem associauerunt,nõ tenuit sñia rõne pdicta.Secundo casu si dictum officiũ non extabat, sed erat oĩno

extin

pressa mentio est in ipsa reformatione per secularem potestatem, quod de iure fieri nequiuit. extra de consti. ecclesiæ. extra de sent. excō. nouerit, cum simi. & ista est sufficientissima ratio, & causa grauaminis. Nec obst. si dicatur ꝙ dictus rector, & ecclesia consentit, litigare sub dictis quinque, & sic illos fecit iudices, eorum iurisdictionem prorogando. Primo quia esto quòd consenserit coram eis litigare ex una causa grauaminis, non sequitur quòd in alia consenserit. & licet statutum prorogauerit iurisdictionem suam, non sequitur, ꝙ in alia vice uoluerit prorogare: hinc est, quod qui semel tractus est coram delegato vltra duas dietas in certa causa contra formam iuris, & non excepit, in alio actu potuit excipere, alias semel grauatus iterum posset grauari, quod esse non debet, de censi. peruenit. ff. de ope. li. l. operas, ita not. Io. And post Compost. de rescrip. dilectis filius in nouel. super ver. propositum. Item esto, quòd voluerunt prorogare, certe non potuerunt sine sui superioris licentia, etiam in iudicem ecclesiasticum, ne dum in laicum: casus est extra de for. comp. si diligēti. cum materia sua. Lapus de Castiglionchio.

Commissum fuit prędictum dubium per officium septem mercantię ciuitatis Floren. cō sulendum de iure collegio Perusino qui rñderunt ex ore egregij utriusque iuris doctoris d. Baldi de Perusio, ut infra sequitur. Punctus q̄stionis super quo consilium petitur consistit in ijs terminis. In MCCCLXVI. de mense Nouembris fuit facta quædam reformatio per commune Florent. in fauorem A. postea ꝑ parte ser Pa. & N. sindicario, & procuratorio nomine, &c. coram officio dominorum quinque consiliariorum uniuersitatis mercatorum ciuitatis Florentiæ: producta fuit petitio quædam, demum pendente causa coram officio dictorum quinque super petitione huiusmodi de anno MCCCLXXII. de mense Aprilis fuit per dictum commune edita quædam alia reformatio super adiectione certorum ad officium quinque: quas quidem reformationes ad uos transmittimus, cum earum tenore ad literam prout iacent. Vlt. in dicto anno MCCCLXXII. de mense Iunij fuit lata sententia in dicta causa per quatuor personas nominatas in ipsa sententia in forma, quæ etiam ad consultorē nunc peruenit, quia uilis dictis duabus reformationibus, dicta sententia lata respectu potestatis, & iurisdictionis illorum qui eam tulerūt, absque alijs tribus de septem, an sit alicuius, uel nullius ualoris consulatur bene, apertè, distinctè & clarè.

In Christi nomine amen. Primo uidendum est utrum dicti quinque a principio fuerint istius causæ ordinarii cognitores, an delegati, & uidetur quòd delegati, ut ff. de off. eius cui manda. est iurisdic. l. & si prętor. In contrarium k ꝙ ordinarij, † nam commissio fuit facta officio ipsorum, unde aut prius commune rationе officij generalis habebat super hoc iurisdictionem ordinariam, & eam retinet, quia ista specialis commissio est executio, non delegatio. ff. de off. præsi. l. sæpè: aut non hēbat prius ordinariam, & tunc prorogāta est iurisdō ordinaria ad cām specialiter commissam. Si enim ꝑ hominem pōt fieri prorogatio, ita per legem. ff. de iudicijs. l. 1. & l de qua re. quod hēt officium potest prorogari. vt ff. de sol. l. quæro. & ista est veritas, non obstat l. & si prætor, quia ibi facta commissio per eum qui poterat delegare, non prorogare ordinariam potestatem, vel ibi loquitur, ubi expresse dicit delego, hęc uero uerba sapere poterant ordinariam iurisdictionem, quæ licèt in una specie non existat, sed quid sit uniuersale. C. ubi, & apud quos. l fi. tunc bene potest prorogari de uniuersitate ad unam speciem. C. ubi de crimine agi oportet. l. 1. & quod not. extra de off. deleg de causis, & capitulo P. & G. Secundo est uidendum utrum duo coniuncti per nouam legem uideantur adiuncti in causa ista, de qua erat specialiter prouisum, & uidetur † quòd non, quia generalis l prouisio non refertur ad ea, de quibus specialiter prouisum. ut ff. de uulgar. & pupillar. substitut. l. cohæredi, §. qui patrem, de alimen. lega. l. alimenta §. basilicæ. & l. stichus nutrit. in princip. & de lega. 3. l. vxorem. § codicillis & §. felicissimo. de officio delegat. capitulo studuisti, & de silentiariis. l. 3. libro 12. Cum ergo de ista causa specialiter esset prouisum de officio de numero trium, non uidetur ei per generalem legem superuenietem in aliquo derogari, etiam si non esset lis adhuc mota, sed esset res omnino integra. In contrarium probatur, quia uidetur, quòd qui hoc dicunt, mouent se per præsumptionem, quia non præsumitur per uerba generalia, quòd quis uellet mutare, ꝙ specialiter ordinauit, sed vbi constet de mente contraria tunc sequentia generalia derogant præcedētibus specialibus. dicto §. basilicę. versiculo nisi. sed hoc appare de mēte per

verba

verba vniuersalia, & distributiua: ibi dum dicit uigore quorumcunque ordinamentorum, hęredi.institu.huius ar.de ali.& ciba.l.quos,in princip.& quod no.per Iacob.de Aretio.& ibi dicit omnem idest totam basilicam officio authoritate, & potestate, & cætera. nam ab hoc sermone nil detrahi, uel excipi potest. C. fine censu. uel reliq.l.omnes,& not.C.manda.l.pro curator, & quando in eadem lege sunt uerba
6 specialia, & generalia, l tunc species derogat
l generi. de pœnis. l. sanctio legum. Sin autem d.uersæ sunt leges, & præcedit lex specialis, & sequitur lex generalis;& tunc aut dispositio specificata, & generalis compatiuntur se in origine, & effectu: tunc concurrent quo ad vtrunque, aut in origine, non in effectu; tunc concurrunt quo ad originem, non quo ad effectum, de action & obligatio.quot.C.de sepul viola.l.qui sepulchra,aut non compatiun tur se;& tunc, aut dubitatur de mente legum; & tunc species derogat generi.de leg.l. & posteriores,aut est certum quia uerba sunt ita pcisa ꝙ non recipiunt auctionem, vel generis, vel speciei;& est eadem ratio, & conditio, ita ꝙ speciei non est specialis ratio fauoris; tunc vltimæ legi standum est: quia a primo proposito legis uideatur esse recessum, sicut tex. dicit alibi.ff.locati cum in plures. §. locator horrei. prę supposito ꝙ ista esset species,tamen accedit generi per modum prorogationis,& ideo natu
l ram generis sequitur, & mutato genere,mutatur species,quæ non stat per se, sed in veritate generis habet substantiam,ar.ff.de pact.dota.l. inter socerum,§.cum inter patrem.& in multis per generalem formam a speciali receditur,qñ ratio suadet,vt ff.mandati si hominem. ff. p so. l.actione.§.renuntiare.cum simi. Tertio dubita tur vtrum ad litis pendentiam referatur noua
7 lex,& videtur quòd non. † Primo, quia causa cępta coram primis iudicibus debet ab eisdem
m decidi.l.1.ff.de off.procon. m nam iurisdõnem suam perpetuauerunt,ff.de iurisd.omn.iud.l.& quia. Item lite pendente non ualet quæ statuun tur,siue respiciant actum, siue modum procedendi.in auth.in medio litis non fieri sacras for mas. §. ideoq. nec vr legislatorem cogitasse de lite pendente, nisi nominatim fec. ffet mentionem de illa.vt no.in l.q autem,in princ. si quis cautio.In contrarium qa iudicium soluitur eo vacante q iudicare iussit,vt ff.de iud. l.iudiciũ
n soluitur, n vnde in veritate ex statuto iurisdõ nata & statuto poterat tolli,ita & reformari,de

in lit.iurand.uideamus.§. p. & possunt iudices adiungi lit.pendente,nec est hoc prohibitum, immo permissum.vt no.in auth.in medio lit.§. super,non ergo ualuit factum a tribus,quia nõ est factum a numero per nouam legem statuto, & vbi deficit numerus iudicum prętaxatus, ipso iure non ualet sententia,de arbitriis sicut. & l.pedius.§.1.& quod no.ff.de reg.iur. l.duo ex tribus.Item quia officium, & authoritas quinque,non est ammodo in rerum natura, sed est translatum ad officium.7.virorum, vnde cum primi quinque nou haberent ptãtem, nisi rõne
8 officij,† permutato officio permutata est ptãs, & noua forma sequenda est,& non antiqua,ar.
o ff.locati.l.cum plures,& sublato o nouo officio tollitur eius authoritas,& effectus,vt l. & non. C.de frumento Alexandrino.libro 11. & facit extra de consti.cap.translato sacerdotio, & ad hanc partem facit.C.de aduo. diuer. iudic. l.si nos.vbi duo subrogati loco vnius vtuntur eodẽ iure, vnde pluralis numerus subrogatus, vel adiunctus succedit in eodem officio, & habet de cã inchoata cognoscere, & secundum datã formam expedire,& a forma nullo modo recedere,vt ff.de exercito.l.1.§.si plures: & qđ no. ff.de acq.hær.l.si quis mihi bona.§.si corã,non
p obst. l.1. de officio. p vbi a primordiis iudicij posterior firmatur processus,quia ibi in eadem iurisdictione,& eadem potestate erant iudices in principio,medio,& fine,& hæc forma iurisdictionis erat mutata, & translata authoritas de minori ad maiorem. Item non obstat auth. in medio lit. quia ibi loquitur de lege speciali
q contraria iuri communi, quę lite pendente, q fieri non potest: hæc autem generalis bene extendit se ad litem penden. non quantum ad infringendum ius,vel obligationem, nec quantũ ad processum exercitum,sed quantum ad reliquum processum futurum,ut C.de iuramento calumniæ. l.fi. aute fin.ibi dum dicit in primo, & cætera.post hanc l.ingressus. Item non obst. ar.de perpetuatione iurisdictionis, quia talis perpetuatio non operatur aliquid quando supe rior disponit contrarium.d.l.iudicium soluitur. Ex quibus concluditur ipsam sententiam ipso iure nullam fuisse: quia aut dicimus valere attento officio quinque, & istud est impossibile, quia officium quinque est sublatum: vnde sub nomine ipsius officij nihil geri potest.vt ff.de ss deicommiss.liber.l.Lucius,& argum.de leg.3. l.pater.§.tusculanus, aut dicitur ualere attento numero septem, & istud est impossibile, quia

nos

non interfuit numerus secundum suum requisitum. Istam etiam viam uidetur elegisse tres assiscēdo sibi quartum, unde iuris periti processerunt, de officio delegat. cum super abbatia. Et ita clare dicimus, & concludimus sententiam ipso iure nullam fuisse. Nos doctores collegij, & iudices iudicum ciuitatis Perusij unanimiter, & concorditer, & ita vr̄ dicto collegio de iure dicēdum. Saluo tamē semper cōsilio saniori, & ad signum, & ad fidē huius, sigillum dicti collegij apponi fecimus consuetum, & iō Ioan. notarium dicti collegij rogauimus, ut de prædictis conficeret instrumētū. Idem dico & consulo iuris esse. Ego Lapus de Castiglionchio decretorum doctor, ideoq; me subscripsi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Commune.) *In hac Alle. seu con. Lapi inseritur infra post numerum 4. cons. collegij Perusini, quod incipit ibi, commissum fuit prædictum dubium. Hanc allegat. cum con. Perusino Ioan. Fran. Paui. in tractat. de off. & pote. cap. se. vacan. ad fin. 2. quæstio. 1. par. versi. per statuta, & D. meus Phil. Dec. in c. cæterum post prin. de iudi. citant ad probandum quod si committatur causa certo officio, uel alicui a lege, uel statuto dicatur habere iurisdictionem ordinariam. Idem etiā Paui. in 10. q. 2. par. post numerum 29. hāc Allega adducit ad probandum quod si causa committatur certo officio si postea augeatur in numero ualeat sententia lata per numerum auctum.*

b Cum super.] *Vbi Anto. de Butr. super glo. fi. late prosequitur per quinque mēbra, quæ reassumit Gemin. in Allega. hic c. vni. §. idem quoque. super glo. in ver. matrimonium. numero 9. de spon. impu. lib. 6. vbi Fran. col. secunda. super eadem glo. ante numerum 4. remittit se ad Lap. hic, & loquuntur de vtrisque regulis, de quibus hic per Lap. pro quibus etiam uideri poterunt cons. Ludoui. Roma. 446. primus proposite, Mil. in suo reper. in versi. Iudex si potest procedere ex uno capite.*

c ¶ Insolidum.) *Si potestas sit in solidum, mixtura vnius inhabilis non uitiat actum. ad Bald. in capitu. tertio loco. in fin. de probatio. Felin. qui Lap. hic sequitur in Allega. capitu. cum super, numer. 8. in 3. limita. de offi. dele.*

d ¶ De off. deleg.) *Legerem sic vt in cap. quoniam Abbas, in c. licet, de offi. delega. & in c. fi. §. officium autem. co. lib. 6. Videri poterunt quæ scripsi in 2. quæst. 10. Reg. Cancel. nu. 4.*

e ¶ Libro sexto) *Videlicet columna penultima. versiculo. In contrarium iste habet illas duas dignitates. Cum Ioan. Andr. transit ibi Francus, Et Ioann. And. vbi supra, & Lapum hic citant, & sequuntur Felin. in c. consultationibus. post numerum x. versiculo. committitur causa duobus, & D. meus Philip. Dec. in c. quoniam Abbas numero 12. de offici. delega. ubi etiam uide Abb. nume. 12. & seq. & ibidem Apostil. in ver. nostro. ad Lap. hic se remittit. Ad Ioan. And. etiam se remittit Alex. in l. qui liberis. §. hæc verba, ff. de vulg.*

f ¶ Quæstio) *De qua quæst. seu disputatione Ioan. Calde. vide etiam per Alex. in l. more. ff. de iuris. om. iudi. vbi etiam Ludoui. Rom. post nu. 17. Lapum hic (vt puto) citare voluit.*

g ¶ Durant eadem.] *Iuxta text. in l. proponebatur, ff. de iud. in l. sicut municipij, §. in decurionibus, ff. quod cuius. vniuer. Hinc voluit Gui. Pape, Dec. 279. sententia, sententiam latam contra homines alicuius ciuitatis, successoribus nocere, subdens ita iudicatum. Hinc quærit Rebuff. super concor. rub. de Manda. Aposto. §. primus, in ver. vnum, an successor collatoris habeatur idē cum prædecessore, ita vt ab eodem Papa grauari possit. Et dixit Paris. collegium non mori, consilio 34. circa resolutionem, numero 37. volum. quarto, ubi sequitur Lap. hic.*

h ¶ Non recordor.] *Dic tu q…*

bam

hanc quæstio posuit in l. dies cautioni, num. 3. & Lapus hic refert verba ipsius Bar. Ex lectura ipsius Barto. emendare poteris quædam uerba Lapi hic, Vbi enim dicit In puniendis malis, legere poteris in puniendis maleficijs. Et post uerbum maleficijs, adde hæc, per sex menses. Postea ibi. Quasi idem sit officium primi, lege tu quasi idem sit officium protelatum. successiue ibi sententiæ dicunt, uel siue dicunt, lege tu si uero dicunt. Et quòd officium protelatum dicatur idem numero, & tempus prorogatum censeatur idem cum primo, probo in 76. quæstione. Regu. de Anna. nu. nono, & sequen.

i ¶ Potuit excipere.] *Hoc dictum Lapi citant, & sequuntur Feli. in cap. accedens, 2. col. 6. versicu. similiter dicit Lap. vt lit. non contest. & Hippo. de Marsi. in praxi crimi. §. attingam, post numer. 19. ubi alios refert.*

K ¶ Ordinarij.] *Referunt, & sequuntur Ludo. Rom. in l. more maiorum, ante nume. 6. versi. sed quid si committitur officio. ff. de iurisd. om. iud. & alij quos retuli supra in 1. Apostill.*

l ¶ Specialia, & generalia.] *In hac materia, & pro distinctionibus, de quibus infra uideantur Bal. in ca. 1. num. 10. & sequ. Abb. eo. nu. & alij, de rescr. ubi etiam an, et quando priuilegium, seu rescriptum speciale generali deroget Anto. Corset. in singu. suis, in ver. statutum. 4. vbi de duobus statutis altero generali, altero speciali. Caro. Rui. consi. 69 circa processum, nume. 3. libro 1. Dominus meus consi. 44. & diligenter nume. 2. & 7. versi. modo dua statuta, et ante. & consi. 222. viso puncto, nume. 7. & ante. 590. testator reliquit numero 6. & sequen. & 664. uiso eleganti numero 8. & sequen. & nouissime per Sarnen. post alios in capitulo primo, de const. lib 6. numero 57. & ante. & num. 138 super gl. in ver. prouocare, vbi alios citat.*

m ¶ L. j. ff. de off. procon.] *Legendum est o. vni. C. de offic. consu. supponendo q Lap. hic sentiat l. illam non solum locum habere in iurisdictione uoluntaria, sed etiam contentiosa, prout etiam communis opinio habet, ut per Rui. consilio quinto, habita. post princip. & consilio 60. in causa. nume. 12. volum. 5.*

n ¶ Iudicium soluitur.] *Et l. cum prætor. Et notauit D. meus Philip. Dec. post Bart. & Abbas consilio 143. numero 2. quod officium delegati est se cum uoluntate delegantis conformare. Et pro illa regula. l. iudiciū soluitur, vide Saruen in 7 quæstione. Regu. de non tol. iu. quæ si. ubi declarat, & limitat illum tex.*

o ¶ Sublato.] *Alias subrogato nouo officio tollitur eius authoritas, & effectus, ut l. & non seu, & not. Dic tu l. 2. & ibi nota. in gl. in uer. pari ipsi di origij (vt ibi legendum esse aduertit Alcia) no. ibi gl. quòd sicut corrigitur ibi nomen officij, ergo & effectus, prout in c. cor episcopi, in fin. 68. distinctio. glo 1. in capi. admonere, 23. quæst. secunda. Hinc dicimus nomine quod eximitur officio, & fructu carebit, l. a nullo, in fin. C. de fer. & ad ea, quæ adduco in glo. facul. in §. habita. in uer. nomine. Si legimus sublato nouo officio, loco dictionis nouo, ponenda esset antiquo, ut sensus sit, quòd immutato officio antiquo, uel nouo constituto, ab officio nouo regula sumenda sit.*

p ¶ De officio.] *Legerem non obstan. leg. uni. de offi. consu. prout etiam supra aduerti nu. 7. in uer. l. 1.*

q ¶ Lite pendente.] *Regula est, quòd lite pendente rescriptum impetratum de lite mentione non facta non ualet. Vltra auth. in medio litis, est textus, in l. 2. C. ut lite penden. Saly. & Pau. Castren in l. fin. C. eo. capitulo. inter monasterium, & ibi Abba. in quarto not. de re iudi. Dominus meus post glo. & Abba. in capitulo ut debitus, numero 14. de appellatio. amplians etiam si sola citatio executioni demandata fuerit quo ad reum, ut de tali litis pendentia in rescripto mentionem facere teneatur, quo uero ad a-*

ctorem

ftorem etiam citatione tantum decreta. Et hanc opinionem de iure ueriorem asserit. Idem concludit Paris consilio 45. ruit moni torium, numero 30. loquens de gratia, & priuilegio lite pẽdente impetratis, ampliãs vt supra uolum. 4. hanc conclu. ueram attestans. Vide tamen Cur. Innoc. consilio 174. in causa. numero 4. qui contrarium sentire videtur, dum ex communi sententia distinguit, aut lis est contestata, & procedant prẽmissa, aut non, & tunc mentio litis non sit necessaria, adducens Bal. & alios ut ibi. Ego præceden. opin. sequerer uti ueriorem, & magis consonam iuri ciuili, & pontificio.

SUMMARIUM.

1 *Habens beneficium curatum si obtinet secundum curatum, & antequam secundus habeat pos. moritur an primum dicatur uacare per mortem ipsius.*

2 *Exprimens unum modum uacationis beneficij in impetratione illius si uacat alio modo an in ipsa impetratione includatur.*

3 *Ignorans & sine dolo au in impetrationibus sit semper excusandus.*

4 *Natura literarum est destinari absentibus non præsentibus.*

5 *Verba narratiua papæ an fidem faciant.*

6 *Beneficium quod absenti confertur non potest proprie dici absentis ante acceptationem.*

7 *Ius in re, & ius ad rem quo casu ẽquiparentur.*

8 *Volentibus non fit iniuria.*

9 *Proles censetur legitima tempore quo communi opinione matrimonium putabatur uerum, licet uerum non esset.*

10 *Proles nata ex matrimonio infidelium in gradu prohibito a lege canonica, an post conuersionem efficiatur legitima.*

11 *Opinio expressa an sit ueritati prẽferenda.*

12 *Beneficia conferre est iurisdictionis.*

13 *Facta a seruo gerente officium prætoris sunt ualida, quandiu in officio toleratur.*

14 *Soluens improuide uni quod alteri debetur an liberetur.*

15 *Veritas ante completum negotium declarata præfertur opinioni.*

16 *Rupto uno titulo anteriori de rigore iuris rumpuntur omnes sequentes tituli; sicut rupto uno gradu matrimoniali, &c.*

17 *Subtilizatio in materia rescriptorum est uitanda: quia est ad commune discrimen.*

ALLEGATIO LXXXIX.

1 IN Dei a nomine amen. † Factum super quo consilium iuris petitur tale esse proponitur; videlicet. Dudum prælati duo diuersarum curatarum ecclesiarum collegiatarum, videlicet P. & G. cupientes dictas suas ecclesias, & prælaturas adinuicem permutare: constituerunt suos procuratores in forma canonica ad renuntiandum, & resignandum dicta sua beneficia in manu summi pontificis, & ad cætera quẽ pro complenda dicta permutatione expedirent, cum clausulis in prædictis opportunis Deinde prædicti procuratores constituti coram dicto summo pontifice dictis beneficijs, ecclesijs, & prælationibus, dictorũ dominorum suorum dictis nominibus renunciauerunt, & resignauerunt, ex causa huiusmodi permutationis faciendẽ, & postmodum prẽdictus summus pontifex dictorum beneficiorum sic, vt præfertur resignatorum non dictorum procuratoribus, qui resignauerũt præsentibus: sed vnum vni ex dictis prælatis, & alterum alteri contulit, licet absentibus, sed ut est moris per literas apostolicas super hoc confectas. Erant enim ipsi prælati in partibus, non in curia: quẽ collationes, uel literæ apostolicæ nunquam ad ipsorum prælatorum notitiam apparent deuenisse: nec ipsa beneficia sic permutata acceptauerunt, nec ea vigore dictæ permutationis tenuerunt. uel possederunt. Sed quilibet in suo antiquo, & priori beneficio remansit, postea vero deducto ad notitiam dictorum prẽlatorum, quòd prædicti sui procuratores dicta

sua

beneficio : sed expressit alium modum vaca-
tionis non verum, videlicet per obitum dicti.
G. ergo dictum beneficium sibi non debetur.
& in dicta sua impetratione non includitur,
& sic in ipso canonicum titulum non habet.
In contrarium vr̃, & hoc ex duobus capitib.

Primum caput sit istud, ꝙ isti duo prælati
per dictam cõcessionem apostolicam licite re
manserũt in dictis quondam antiquis, & prio-
ribus beneficijs, non obstantibus prædictis re
signationibus, & collationibus, & sic fuerunt
veri prælati ipsorum beneficiorum, & sic va-
cauit dictum beneficium de quo agitur per
obitum dicti. G. & non per dictam adeptionẽ
factam per dictum. P. de alio curato benefi-
cio. Et sic etiam dictus. R. clericus verum mo
dum vacationis expressit in sua impetratione
prædicta, & sic in canonicum titulum habet
in ipso beneficio. Secũdũ caput sit istud quòd
posito pro constanti quòd dictus G. tempore
sui obitus non fuisset verus prælatus dicti be-
neficij de quo agitur, & sic ipsum beneficium
uerè per eius obtum non uacasset, sed uacas-
set per dictam adeptionem dicti alterius cu-
rati beneficij factam per dictum. P. ut præfer-
tur, tamen adhuc, & hoc non obstante habuit,
& habet idem. R. clericus in dicto beneficio
de quo agitur canonicum titulum & licitè im
petrauit.

Respondeo ad primum caput, & quòd sit
verum ostendo, & dico quòd prædicta papa-
lis concessio facta prædictis prælatis de rema
nendo in dictis suis quondam antiquis bene-
ficijs canonicum titulum præbuit & dicta ta-
citurnitas dictarum collationum iam ut præ-
fertur factarum non habuit papæ concessionẽ
uitiare, seu surreptitiã reddere. Ratio duplex
est. Primo quia ipsi p̃lati ignorabãt dictas col-
lationes, seu ignorasse præsumuntur, quia in
eorum absentia factæ postea ad ipsorum no-
titiam non fuerunt deductæ; & ꝙ nõ apparet,
non dicitur esse. de cõsec. dist. 1. solemnitates.
d 1. d & quòd ignorabant exprimere non po
tuerunt, & surreptio quæ delictum, & crimẽ
est, ab animo procedere debet de sen. excom.
cum uolunt. ubi autem non est scientia, ibi nõ
est animus, ut probatur hoc aperte in ca. gra-
tia. de rescri. lib. 6. ubi non uitiatur impetra-
tio facta per me de beneficio a papa, licet nõ
fecerim mentionem de beneficio quod antea
mihi ignoranti episcopus meus concesserat,
3 vbi enim † adest ignorantia, e & cessat dolus,
e excusatur impetrans, ut no. Io. An. & Arch. in
dicta decr. gratia super uer. ignoranti. quod ẽt
no. Io. An. in q. posita super regula ignorantia,
in fi. q. de reg. iur. lib. 6. Itẽ taciturnitas in gra-
tiosis quando fit per simplicitatem nõ uitiat,
nec habet locum regula de rescr. super literis,
ut dicit Innoc. de rescri. postulasti, & Vicent.
& Goff. hoc not. & Ioan. And in c. si motu pro
prio. de prębend. lib. 6. hoc reprobatur quan-
do taciturnitas procedit per ignorantiã, ut
not. Io. And. super dicta gloss. in nouel. Nec ob
stat si diceretur prædictos pręlatos sciuisse di
ctas collationes ex eo quia extant literæ ipso-
rum collat. nec talis scientia per ipsas literas
probatur sed potius probatur absentia, & sic
præsumitur ignorantia.

De natura enim literarum est destinari ab
4 sentibus, & non præsentibus † nec in literis di
citur quòd essent præsentes dictis collationi-
bus, immo ordo gestorum ostẽdit contrariũ,
nam patet quòd ipsi prælati absentes, & remo
ti a curia constituerunt procuratores in curia
existentes, qui ex causa permutationis renun-
tiauerunt prælaturas prædictas, & postea pa-
tet ꝙ dictus dominus papa fieri fecit statim li
teras collationũ prædictarũ sub nomine prin
cipalium qui erant absentes, ut ipsę literę de-
stinarentur ipsis principalibus, quas pręsenta
tas fore non apparet, & sic eosdẽ ante præsen-
f tationẽ nõ affecerũt, de offi. del. super eo. f Et
licet fuerint confectæ literæ hoc potuit fieri
per ipsos procuratores, uel per alium amicũ
g g eorũ, ut est moris, unde ex quo non infertur
h scientia principaliũ, h ignorantia semper p̃-
sumitur, nisi probetur scientia ut in regula iu-
ris p̃sumitur, cum cõcor. immo ẽt si in ipsis li-
teris diceret papa quòd hoc facit ad supplica
tionem prædictorum pręlatorum: tamen non
5 ex hoc probaretur scientia† eorũ quantuncũ-
que sit ꝙ uerba narratiua papæ fidẽ faciunt.
vt in cle. litteris, de probat. ratio quia ante da-
tam litterarũ potuissent per plures, & plures
menses dicti prælati hoc significasse domino
papæ, & eidẽ supplicasse, uel per litteras, uel
per nuntiũ, uel procuratorẽ, nec ex rescripto
apostolico cõcluditur ꝙ impetrantes die dati
rescripti fuerint in curia, quia uerbum suppli
cauerunt refert se ad præteritum tẽpus: sed so
la collatio est illa quę refertur ad diẽ dati re-
scripti. Nõ ergo probat hoc esse, ꝙ ab hoc cõ
tingit abesse. de trãsla. iter. & bñ facit ad p̃di-
cta gl. ult. in dicta decre. si motu proprio. li. 6.

quæ dicit q si in literis non exprimat papa q p
motu proprio fecerit,esto quòd per testes pro
baretur quòd fecerit motu proprio, non suf-
ficeret; quia forte papa ante annum rogatus
fuerat,ergo sciuit quando papa fecit;infertur
igitur ex præmissis ignorantia dictarum col-
lationum; & ex ipsa ignorantia infertur euita
tio surreptionis per iura, & rationes prædi-
ctas; & sic dicta concessio de remanendo in
dictis beneficijs prioribus tenuit, & valuit.
Secunda ratio in isto primo capite est, quia
esto quòd sciuissent dicti prælati dictas colla-
tiones sibi factas tempore dictæ impetratio-
nis, & concessionis eis factæ de remanendo
in dictis beneficijs per summum pontificem,
tamen dicta taciturnitas non habuit induce-
re surreptionem, vel uitiare dictam conces-
6 sionem de remanendo. † Pro quo est sciendũ
quòd beneficium quod confertur absenti nõ
potest proprie dici ante absentis ante accepta
i tionem,de præben.c.si tibi absenti. i lib.6.im
mo nec si conferatur præsenti ante acceptatio
nem.vt no gl. in d.c.si tibi. Item est sciendum
quod ad hoc quod taciturnitas alicuius rei ha
beat vitiare gratiam,vel literas impetratas,re
quiritur quod sit talis, quæ si fuisset expressa
princeps talem gratiam non fecisset. de rescr.
super literis, cum ibi not. quod intelligitur.
k k l.secundum communem stilum,vel cursum
principis,curiæ,vel cancellariæ:nam alias nõ
posset vnquam sciri an princeps fecisset gra-
tiam si fuisset expressum; forte enim fecisset,
& forte non: vnde referendum est hoc ad pro
babilem coniecturam, uel communem usum
aliarum gratiarum per principem concessa-
rum,seu solitarum concedi,vnde non ideo vi
tiaretur gratia,quia tacui me flauum,uel pusil
lum, vel quod iam habui beneficium cui resi-
l gnauit,l uel huiusmodi;fortius licet impetrãs
in contentiosis debeat mentionem facere de
processu,de re iudic.cap. inter monasterium.
m m item de sententia lata, de fide instr.ca.inter
n dilectos, n tamen si impetro in matrimoniali,
ualet rescriptũ, esto q de processu,uel de sen
tentia non fecerim mentionem.vt no.Io.And.
o post Host.de re iud.tenor. o super uer.literas,
& est rõ quia ex quo talis sententia non tran-
sit in rem iudicatã, ẽt si mentionem fecisset,li
teras habuisset. Item si impetrans rescriptum
ad litem contra Titium exponens quòd sibi q
debebat centum, licet tacuerit quod Titius di
cebat contrariũ,tenet,& ualet rescriptum. de

lit.contest.c.j.li.6.cum ibi no.in gl.fi. P Modo
dico quod ex quo dictas collationes prædicti
prælati non acceptauerunt,& sic nec ius in di
ctis beneficijs habebant, esto quod scirent di-
ctas collationes, non cogebantur facere men
tionẽ,& hoc expresse sentit Archi. in d.c.gra-
tia,super uer.nesciens,super d.uer. dicit maxi
mè ex quo non acceptauerunt per eandem de
cre.& gl.or.in d.c.gratia, super uer. ignorãti.
hoc idem dicit licet alternatiuè, & magis ui-
detur pẽdere ad aliã partem. s.quod teneatur
sciens de tali beneficio facere mentionem ẽt
ante acceptationem,& hæc omnia coadiuuat
Io.An.super gl.in nouella, dicens quod si ex-
pectans debet facere mẽtionem de uacatura,
ut in decre.in nostris.de rescr. quando sciuit,
ut no.Io.An. in q.posita super regula ignoran
tia.de reg.iur.lib.6.& quando acceptauit tale
ius uacaturæ per rationes prædictas, alias nõ,
& proxima allega. & gloss.non probant con-
trarium.Item licet taciturnitas beneficij, cum
scientia,& acceptatione ut prædixi,quantucũ
que modici beneficij uitiat rescriptum si fue-
rit tacitum per simplicitatem siue per mali-
tiam;tamen taciturnitas dictarum collationũ
in dicto casu non debet operari hunc effectũ:
quia narrabant qualiter fuerant prælati dicta-
rum ecclesiarum,& qualiter resignauerant il-
lis ex causa permutationis in manibus suis,&
quod melius erat quod remanerẽt in suis pri-
mis; & sic non tacentibus in effectu benefi-
cium:quia & si non dicerent expresse, de col-
latione iam facta, tamen per expressionem di
ctarũ renuntiationum factarum ex causa per-
mutationis prædictæ,papa intelligebat, quod
si de necessitate ipsi prælati impetrantes debe
bant habere sine mora hincinde illa beneficia
renuntiata; beneficia sic renuntiata non pos-
sunt alteri conferri,vt in clem.uni.de rer.per-
7 mut.& in ista materia expressè†omnino æqui
paramus ius in re,& ius ad rem, unde prædi-
cta faciebãt mentionem de iure ad rem,quod
habebant ad beneficium quod modo dicitur
tacitum,& non surripiebant papæ;& maximè
cum dictum ius ad rem,tale esset q sine mora
debebat transire in rem,& quia ratio quare ta
citurnitas beneficij vitiat rescriptum est: quia
non est verisimile q pro beneficiato papa sic
faciliter scriberet, sicut pro non beneficiato
q sed ista ratio cessat in casu nostro: nam ut
præfertur bene sciebat papa tẽpore dictæ con
cessionis de remanendo, q prædicti prælati
quasi

quasi habebãt, uel statim habituri erant dicta beneficia hincinde renũtiata ex causa permutationis prædictæ, & interim iuris dispositione priora possidebant; & bene sciebat papa ex prædictis expressis, de præbend. de multa. unde non nocet ad dictam concessionem de remanendo faciendam: quia ipsi prælati aliud beneficium non habebant, nec retraxisset eũ à dicta concessione facienda expressio dictarum collationum, cum ipse papa per ea quæ expressa erant sciebat, uel præsumere, & credere debebat inferri de necessitate iuris, & sic quo ad hoc pro facto reputari poterat. Iuxta illud, est mihi pro facto sæpe ꝙ esse potest, vt not. glo. Item ꝙ taciturnitas dictarum collationum nõ fuerit talis, quæ expressa habuisset trahere principem a dicta concessione de remanẽdo, patet alia ratione, nã per ipsam taciturnitatem non consequebantur ipsi impetrantes plura beneficia de iure, uel de facto, sed vnicum tantum. Item talis taciturnitas nõ poterat alicui obesse nisi ipsi duobus impetrãtibus, quibus per illas collationes ius quæsitũ erat, & non alteri, sed præiudicium eorum

8 † Papa non ponderat: quia volentibus non fit iniuria, & quia isti impetrantes simul quasi adinuicem contraxerunt, & hincinde tacuerunt dictas collationes; fiat hincinde mutua compensatio, ad hoc ꝙ not. Io. An. post Host. in decret. nihil est. de electio. super fin. vltim. gloss. in nouel. & facit ad prædicta quòd not. Ioan. And. & Inno. in cap. quidam, de renun. ubi dicit quòd si peto licentiam cedendi per nuntium, possum pœnitere antequam nuntius petat, imò etiam postea antequam sit cõcessa. Nec obst. secundum eos quòd dicitur de postula. bonæ. cum ista petitio non fiat ita publice, & solenniter sicut illa, & cum nullius intersit, sed in postulatione interest postulantis. Item esto quòd interessent dictis collationibus. ita papa fecisset eis dictam gratiam de remanendo, sicut fecit, ex quo res erat integra, & de vtriusque uoluntate procedebat, & maximè cum proponerent hoc ex iusta causa se facere, quam gratiam papa eis inuitis forsitã fecisset. per no. de renun. quidam. Non enim est dare bonam rationem quare papa magis dictam gratiam de remanendo fecisset expressis collationibus, re integra, & dum adhuc ꝑ dictas collationes non acceptatas prædictarum collationum ius quæsitum non esset eisdem: & dum taciturnitas ipsarum collationũ non haberet sufficiẽtẽ cãm ad retrahẽdũ principẽ a dicta concessione de remanendo faciẽda; infertur ꝙ dicta concessio facta per papã prædictis prælatis, & si dictas collationes dictorũ beneficiorũ sciuissent, tenuit & ualuit.

r Venio ad secundum caput [r] quod erat vide licet ꝙ si dictus. G. tẽpore sui obitus nõ fuisset verus prælatus dicti beneficij de quo agit, & sic ipsum beneficium vere per eius obitũ non vacasset, sed uacasset per dictam adeptionem alterius curati beneficij factã per dictum. P. vt præfertur; tamẽ adhuc habuit, & habet idẽ. R. cleri. in dicto beneficio de quo agitur canonicum titulum, & licite impetrauit, quod sic ostendo. Prædictus. G. ut habet thema præmissum a principio habuit canonicum titulum in dicto beneficio, & non obstantibus prædictis renuntiationibus quæ ignorabantur communi opinione fuit continuè habitus, & reputatus verus prælatus dictę ecclesię vsque ad extremũ suę uitæ exitum, & talis cõis opinio, & maximè in personis publicis, ut sunt iudices, & prælati excusat contrahentes; & hoc est videre in multis casibus, patet in eo qui putabatur patronus cõi opi. tempore præsentationis factę per eum, quę præsentatio facta nõ vitiatur, licet postea appareat eum non fuisse pa

ſ tronum: de iurepa. consultationibus [s] de ele. querelam. Idem dicimus in electione facta ab

t electore putatiuo, [t] de collatione facta ab eo qui putabatur conferendi potestatem habere

u de caus. poss. cũ olim, [u] hinc et proles † censet

9 legitima suscepta tpe quo cõi opin. matrimonium putabatur esse uerum, licet uerum esse non posset: qui fi. sint legi. c. 2. & c. ex tenore.

x [x] & videtur dicere. G. ꝙ ea quę fecerit qui cõmuni opin putabatur legatus, licet non esset, perpetuo valet, hęc not. Spec. de lega. §. super-

y est. ver. quid ergo si quis. [y] Item ubi de valore alicuius actus quęritur, uel personę qualitate, ex quo tunc aliud non constat, secundum

10 opi. cõem iudicandum est. † Vnde proles nata ex matrimonio infideliũ in gradu prohibi-

z to a lege canonica, [z] contracto: ꝑ ipsorum cõem opi. post eorum conuersionem iudicatur legitima. qui fi. sint legi. ca. vlt. ergo sequitur quod dictus. G. debet iudicari secundum cõmunem opinionem quę habebat quod verus esset prælatus dictę ecclesiæ de qua quęritur. Ad istam rationem facit quod fortior est cõis opi. quam singularis, ut est notũ, facit. x. di. de quibus. 64. di. extra conscientiã. de con-

sti.ne imitaris de offi.de l.prudentiã, sed singularis opi. attenditur secundum quam sæpe iudicatur ẽt contra veritatem, unde excusatur qui percuit liberum, quem credebat seruum. ff.de iniur.l.illud, in fi.canonizata. 15. q.1.illud, & tenet excommunicatio illius qui putabat se iudicem, cum tamen esset appellatũ ad
a papam.de appell.si duobus, a nec est irregularis qui probabiliter putabat se non suspensum cum celebrauit, de cle.excõ. apostolicæ, & qui percutit clericũ quẽ probabiliter putat laicũ, non incidit in canonem, de sen. exco. si
b uero.2. b & per affectum quẽ quis habet iudicatur bigamus qui non est bigamus. de biga. nuper.& c.vl. & cessat adulterij, uel iniuria in illo qui probabiliter credidit uxorẽ, uel me
11 retricẽ quã cognouit.32.q.2. in lectum, † de sen.exc.in audientia, ad hoc.ff.de acq.hær.is qui.& expressam opinionem præferri ueritati, & qui putauit delictum ꝙ non esset non tenetur. facit. ff.de fur falsis. §.qui alienum, & recipere pot mercedẽ, qui locauit militi, credens eũ paganũ. ff.loca. si ignorans. & idẽ in
c multis similibus. c Si ergo attenditur singularis opinio, & secũdum eã sæpè iudicatur cõtra veritatẽ, multo fortius secundũ cõem opi. id fieri debet quæ fortior est, & vincit singularem ut supra dixi. Confirmatur hæc ratio per illam regulã Si uinco uincentem te, multo fortius vincam te.24.q.1.rogamus. Præterea magis ad propositum descendo, si tenet collatio mihi facta ab eo qui non erat uerus prælatus, seu cõferre nõ poterat, quia erat excõicatus,
d d tamen cõi opi. reprobatur prælatus uel absolutus; & dicor habere canonicum titulũ ab eo qui dare non poterat contra regulã iuris, quia pro non dato habere quod ab eo datur qui de iure dare non põt.de iurepa.ꝙ autem. Quanto fortius in casu prædicto dici poterat dictũ.R.clericũ canonicũ titulum hñ in dicto beneficio de quo agitur, vbi fuit facta collatio a papa, qui solus poterat per reseruationẽ specialẽ, & de beneficio tunc verè de iure, & de facto uacante; & ubi nullus fuit dolus, surreptio, uel culpa; nisi fuit expressus putatiuus modus uacationis, & maximè cũ modus ua-
e cationis e nõ sit de substantia collationis, nec
f successor f imitatur iura prædecessoris, nõ.n. ex iure primi, sed ex noua collatione secundus sibi ius uendicat: unde licet in beneficijs sit successio, nõ tamen hæreditaria.8.q.1.Moyses, vt not.Io. And. in decr.2.vt lit.pen.lib.6.

super gl.vl.in nouel. ꝙ aũt teneat collatio facta ab eo qui re uera non poterat, sed cõi opinione credebatur posse, sic probatur: Ea quæ quis facit rõne officij quod gerit quãdiu tolleratur in illo ualent, & tenent, 8.q.4.nonne.
12 † Constat aũt ꝙ conferre beneficiũ est iurisdictionis.de elect.nosti.& c.transmissæ. & ꝓlatus qui confert beneficiũ rõne officij, & dignitatis quam habet confert, ergo talis collatio ualet, & Inn.in decr.si uero.de sen.exc.expresse dicit ꝙ dũ excõicatus est occultus põt
g excõicare, g beneficia conferre, literas impetrare: quia hoc uidetur facere dignitas, non persona, ut in decr.i.de scisma dicit ꝙ ordinationes, & sacra alia collata ab hæretico, siue excõicato, & simoniaco, & alijs quibuscunq; criminosis occultis ualent, & tenent: de quo satis per Io.An. post alios de elect.c.nihil, & facit ad hoc quæstio disputata posita per Io. An.super regula mora, de reg. iur.in mercur. li.6.quæ habet ꝙ tenet electio facta a canonicis possessoribus, licet essent priuati suis canonicatibus, maxime ut ibi notat quia quòd per electionẽ ecclesiæ & intricat.collatio, quæ possẽt protelare ordinationem est summè fauorabile, ad hoc de elect.si religiosis secundo
13 responso li.6.& cle.ne Romani de elect.† Idẽ
h. ẽt quòd valent facta a seruo h gerente officiũ prætoris quandiu in officio toleratur.ff de officio præto.l barbarius, & facit quòd not. de ele.dudum.2.in glo.quia cum, & de presby. non bapti.c.2. & ualet sententia lata a iudice seruo qui cõi opinione habebatur pro libero, licet postea in seruitutem deueniat. ff.de senten.& interlo.l.2. 1 quæ est canonizata.3. q.6.
i. §.uerum pari ergo ratione debet ualere dicta impetratio facta sub putatiuæ uacatione, licet postea detegatur non uera. Nec obst.prædictę conclusioni si diceretur prædicta omnia tollere surreptionem, siue dictam impetrationem excusare a dolo, sed tamen prædicta omnia gratiam non ampliant sicut de motu proprio
k k dicitur capitulo. si motu proprio. de præb. lib.6. Et quòd omnia prædicta non faciunt quòd in dicta gratia in qua fuit expressus unus modus uacationis, includatur alius: vnde si papa committat causam plebano Sancti Stephani; & vnus est uerus prælatus, qui tamẽ non possidet, & alius est intrusus, sed tamen cõi opinione reputatur plebanus, cognoscet de causa intrusus, & putatiuus, & non uerus, & eius processus tenebit, & nõ ueri plebani.

Ita notat Ioan.And.post Vincen.in cap.per ve
l nerabilem, qui sint legi.super ver. loco, l allegat de consecrat.distinctio.1.is ergo.11.q.1.
si quisquam.Item si litigent præsentatus a patrono vero, & præsentatus a patrono non vero sed putatiuo obtinet præsentatus a putati-
m uo de iurepatronat. consultationibus. m Item in duobus electis de elect. querelam. Item in duab. collationibus, de cau. possess.cũ olim.
n Itẽ si soluo prælato n putatiuo ꝙ ecclesiæ debetur, & tu soluis vero prælato non putatiuo, ego sũ liber,& tu non;per ea quę in dicta decreta.nihil.nõ obst.quòd alibi dicat tex.onus
14 non remittitur sed augetur, cũ † cuique improuide soluitur ꝙ alteri ex debito præstãdũ est de iureiur.ca te.hoc aũt accidit: quia cõis opin.non solum excusat,sed etiam pręfert putatiuum, & facit quòd quo ad actum de quo agitur putatiuus pro uero reputetur; & quòd
o dicit capitulũ.susceptũ o præalleg.de rescr.li.6.non obst.quia licet illud in beneficio uacante pręferat eũ qui expressit uerum modũ uacationis ei qui expressit falsum modũ,non tamẽ dicit quòd modus uerus non esset putatiuus cõi opin.& quòd uerus modus esset occultus, quo casu procedunt quæ supra dixi,ut p exẽpla,& iura probaui.Vnum ponderandum est quòd decreta.susceptum præalle. in primo & in secundo responso loquitur de diuersis modis procedentibus ex eadem persona: unde in dicto casu modus uacationis uerus non poterat esse putatiuus si bene ponderes. Item
p decret. p susceptum loquitur quando impetrantes simul concurrunt, at in isto casu nõ concurrit nisi unus ad petendum beneficium. Et aliud est quando res uenit in controuersia inter duos & aliud quando unus solus petit.
15 † Quando enim sunt duo, tunc ueritas ante completum negotiũ declarata pręfertur opi-
q nio. q sed uni soli petenti beneficium uacans de iure,& de facto, & qui expressit modũ uacationis putatiuũ nihil ob. facit ad hoc quod
r not.Ioan.And. r post Ioan. Mo.in decret. licet,de sepulturis,lib.6.vbi dicit in quæstione de qua quæritur, & potior est parochialis ecclesia si cum alia contendit,sed si non contendat amicis,datur electio. Itẽ decret.susceptũ
s dicit nisi aliud appareret de intentione s mandãtis, sed dico quòd in casu prædicto satis patet de intentione Papę; nam papa illud beneficiũ reseruat specialiter collationi suę reformandum per se quando dictus putatiuus prælatus decederet, hoc aũt facit ex aliqua iusta causa sibi nota, & maxime ut beneficiũ bene, & utiliter reformaret Cum ergo postea illud uere de iure,& de facto uacans cõtulit dicto. R.clerico,credidit vt vtiliter,& specialiter reformaretur satisfacere dictæ causæ sibi notæ, & pręsumi dẽt ꝙ voluerit dictum beneficium sic vacans omnino deberi dicto prouiso,& facit ad hoc quod scribit Ioan.And.post Io.Mo. de præb si tibi absenti.super ver. nõ acquiras.
t t lib.6. ubi tenet ꝙ si executor habet potestatẽ conferendi prębendam uacantem, uel uacaturam; si aliqua prębenda vacabit de iure, & tunc licet non de facto: quia episcopus alteri contulerat,nõ de iure; ꝙ illi de iure debetur, licet tamen executor collationem ignoraret, quia contulit pręsenti cui debebat, & intendebat vacantem si qua erat conferre, ex quo in veritate vacabat, nec obst. secundum eum: quia dixit si vacat, quod intelligitur de uacatione iuris,& facti; de concess pręb. c.literas. alias cũ nostris,&c, cum non vacaret de facto ergo &c. quia in eo ꝙ confertur vacans de iure,& nõ de facto; tenet collatio,non tñ traditur possessio non uocato possessore. de pręb.li
u cet.2.lib.6. u & sic approbatur licitũ, & improbatur illicitũ.eo.ti.dilectis.i.Nec ob. secũdũ eũ decr.cũ nostris,quia licet ibi sit surreptio,nõ tamẽ tanta ꝙ reddat rescriptũ nullum quin per illud procedi possit secundũ formã iuris,vbi aũt rescriptũ non est nullũ,non vitiatur collatio secũdũ eũ,licet vitiari posset executio; ita rectè in proposito,ex quo beneficiũ vere uacabat de iure,& de facto;& per alium quã per papã cõferri non poterat,& papa cõferre intendebat,licet nõ fuit verus modus vacationis expressus, ex quo fuit expressus modus putatiuus, q habeat excludere surreptionẽ,teneat collatio rationibus pędictis: & quia nil est quod impediat,quia non possessio alterius,nõ præiudiciũ alicuius,nõ surreptio &c. pterea ista qõ uſ expedita p nota.per Io.And. post Inn. & Host. in decr. illud de pſumptio. vbi tractant an sufficiat in petitorio aliter probare quòd diu tenuit beneficium tanquam rector,& ita tẽtus fuit,& habitus, & arguit pro
x & contra. x Sed quicquid sit de hoc in probatione proprij tituli, tamen in probatione tituli alieni puto,quia ad iustificationem tui tituli oportet te docere de titulo prædecessoris,p cuius mortẽ impetrasti,uel electus fuisti.Sufficit secundũ eos probare cõem opin. & ꝙ sic

agebat &c. & facit ad hoc secũdum eos: quia
y superiores iudices y ecclesiastici ex officio sæpe inquirunt qualiter subditi teneant, patet in eo quod legitur, & not. de insti. c. 3. de simo. licet eli. vbi plenè super ver. officij sui, & de sententia excommunic. si iudex laicus, lib. 6. super gloss. not. quando, & de offic. ordin. ca. 2.
z & clerici z ecclesiæ illi qui in veritate prælatus non est non libenter obediunt, sed potius contradicunt, ut patet in eo quod legitur & not. de causa possessionis. cum super, & capitulo. cum olim. & procedunt prædicta maximè secundum eos, vbi possessio, & reputatio talis est antiqua ar. eorum quæ legũtur & not. de cler. excommu. proposuit, versic. si cũ aũt. & super uer. communicauit. in cap. significauit, & ca. Albericus, de testibus. Ad eam partem quòd sufficeret probare communem opi.
a ad probationem proprij Ti. quia alias a sequeretur hæc absurditas. s. quòd is qui beneficiũ tenet semper necesse haberet probationes suas habere paratas de sua canonica institutione, quod videtur quasi impossibile, & absurdum, facit ad hoc quod scribit Ioan. And. post Innoc. & Host. ibidem versi. quid enim si stetit prælatus. triginta annis, & quicquid sit in isto casu ubi de probatione proprij tituli tractaremus. vt supra dixi; tamen in isto alio casu ubi de probatione tituli alieni tractandum est, prædicta impossibilitas, & absurditas sequeretur; verbigratia: Titius impetrauit beneficium quod proposuit uacare per obitũ Sempronij; obijcitur sibi quod gratia sua est surreptitia, ex eo, quia Sempronius per cuius obitum impetrauit non habeat tempore suæ uitæ canonicum titulum, quia Ioan. per cuius obitũ ipse Sempronius impetrauit non fuit uerus rector, licet possederit tanquam rector, & sic ad iustificationẽ proprij tituli haberet probare Titius uerũ titulum, non solum Sempronij, per cuius obitũ impetrauit sed etiam Io. per cuius obitũ impetrauit Sempronius, quod esset impossibile, & hæc absurditas, & impossibilitas magis sequeretur si negaretur non solum Titium antecessorem habuisse canonicum titulum, sed
b centesimum, b quasi † rupto vno titulo ante-
16 riori de rigore iuris rumpantur omnes sequentes tituli: sicut rupto uno gradu matrimoniali. extra de testi. dilectus. Pono enim quod possum ostendere per sententiam quod centesimus antecessor prælatus ecclesiæ fuerit solenniter, & legitime declaratus illegitimus, quæ sententia vbique fidem facit, & modo dico centesimo successori, tu non habes ius: quia omnes tui prædecessores de centesimo inclusiuè usque ad illum, per cuius obitum impetrasti, tenuerunt minus legitimẽ quia fundati fuerunt super obitu centesimi antecessoris quod nemo sanæ mentis auderet asserere: & ideo in probatione alieni tituli dicendum est communem opin. sufficere, & est ratio illa de qua dicit Spec. de probatione. §. probare, vers. verum licet, & versi. præcedenti. unde cum dictus. R. clericus impetrauit per obitum illius qui communi opin. reputabatur prælatus, & longo tempore possederat, non cogitur illius titulum probare, sed sufficit sibi dicta cõis opi. per iura, & rationes prædictas. Nec obst. si diceretur quòd aduersarius poterit probare contrarium. s. quod dictus. G. tempore mortis non fuit uerus prælatus, nam hoc ideo nõ sufficeret per ea quæ supradicta sunt. Item probatio dictæ renuntiationis factæ de dicto beneficio per procuratorem dict. G. tanto tempore possedisse dictam ecclesiam tanquam prælatus, & nullam sibi super titulo per superiores, vel clericos replicatam fuisse quæstionem, præsumi debet quod iustum titulum habuerit. nam post dictam renuntiationem potuisset impetrare à papa aliam concessionem facta mentione de dicta collatione uel alia, unde non sequeretur produco renunciationẽ, vel dictas collationes ergo non habes canonicum titulum: sicut non sufficeret in casu prædicto producere sententiam declaratoriæ illegitimitatis cõtra centesimum antecessorẽ: nã præsumitur illum habuisse dispensationem, licet hodie non appareat. Præterea posset attemptari quòd dictus. R. clericus in dicta impetratione uerum expressit. nam licet essent factæ duæ collationes, & tamen possessionem antiquorum beneficiorum retinuerunt, & non fuerunt adepti possessionem beneficiorũ secundorum. Vnde non dicebatur adhuc uacare. Primo: quia si habeo unum curatum & recipio secundum; tale primum non uacat nisi à die habitæ possessionis secundi. ut in decre. de multa, de præben. cum ibi no. unde si ante moriar dicitur uacare primum per mortem meã, sicut uacasset post mortem secundum adeptũ per me, ita in casu præd.cto per obitum dicti. G. possessiõe primi beneficij diceretur ipsum beneficium uacare, uel ad minus vacare negari non potest, quod per eius obitum qui tanquam præla-

prelatus possidebat fuit uacatio facti, & sic potuit uerificari expressè impetratio dicti. R. clerici. Item uerum expressit quo ad uacationē iuris; quia uere uacabat de iure, & uerū dixit quo ad uacationē facti: quia uerè per obitū illius G. qui coloratè possidebat de facto uacauit, sicut de facto uacasset per adeptionē secundi. Vnde uacatio dicti beneficij de quo agitur per aliū modum prędictum. s. per adeptionē secundi curati factam per dictū. P. fuit uacatio iuris, & non facti, ex quo possessionē non habuit: uacatio autem iuris includitur in
c verbo vacationis, [c] & potius uerificatur de omni uacatione iuris. Modus aūt uacationis qui exprimi debet potius ad factū, quā ad ius refertur, & tale factum occultum qn̄ sciri non potuit, sufficit exprimere illud factū quod apparet, & putatur. Et si dicas uacauit per adeptionē alterius beneficij ueri prelati. Respondeo ita de iure, sed non de facto: quia ille possessionem non habuerat, nec sciebatur, & in uacatione iuris non expedit modum exprimere, imò sufficeret dicere vacat de iure. Sed di-
d cendo simpliciter uacat [d] intelligitur de uacatione iuris, & facti, ut in decret. cū nostris, de cōcess. pręb. Vnde in casu nostro fuit dictū uacat per obitum. G. & in eo quod dixit uacat sufficienter expressit uacationē iuris, in eo ꝙ dixit per obitum, satis expressit modum facti, ex quo pro pręlato reputabatur. Vnde si dixit uacat de iure, & de facto uacat per adeptionē alterius curati factam per dictum. P. non fuisset uerum: quia de facto non uacauit quando fuit possessionem secundi adeptus: quia alius ut prælatus possidebat, & istam partem credo ueram de iure, & moueor potissimè per rationes, & iura supra pro ista parte inducta, per quę etiam satis patet responsum ad argumenta in contrariū facta. Satis est enim clarè ostēsum ꝙ dictus. G. fuit uerus pręlatus, & concessio facta de remanendo ualuit, & tenuit, & nō fuit surreptitia: quia dominus collationē ignorabat, & sic non tenebatur facere mentionē, & licet sciuisset nondum attentauerat, & sic etiam non cogebatur facere mētionem: & est satis ostensum quod esto quod non fuisset uerus pręlatus, tamen communis opinio, & reputatio habet excusare, & putatiuum modū uacationis non pręferre. Et quia collatio prędicti beneficij verè de iure, & de facto uacantis facta fuit p papā qui solus poterat cōferre uigore reseruationis, inferri debet tam de iure, quam de ęquitate dictum. R. clericū canonicū titulum habere in dicto beneficio, aliàs sequerētur magnę absurditates, & intricationes, quę sunt uitandę, de ordi. cogn. tuā, & facit quod no. in q. 1. super regula mora. de reg. iu li. 6. & quod exinde not. supra iu uerbo pręterea magis ad propositum & c. nec in ista materia est nimium subtilizandum, unde Io. Andr. de elect. cap. in genesi. post alios super uer
17 bo suę partis scribit, † ꝙ subtilizatio in materia rescriptorū erit ad commune discrimen, & ad imbursationem curiæ, & ipse etiam scribit post Host. in cap. dudum, de electio. super ver. electis, ꝙ professor iuris canonici nō multum curare debet de apicibus iuris, & cum ēt in similibus non sit disputandum de apicibus iuris, ut. ff. manda. si fideiussor. §. quędam, fortius in spiritualibus cauendum est; de dolo c.
e 1. de rest. spoliat. sępe. [e] ꝙ esset si diceremus beneficium impetratum à papa ꝙ verè uacabat de iure, & de facto, & erat specialiter reseruatum, & fuit expressus modus putatiuę uacationis, ex eo debere nocere impetrantibus & collationibus prædictis, & maximè cum nulla esse debeat uacatio cui non sit prompta prouisio: vnde cum uacauit de facto dictum beneficium per obitum putatiui pręlati, debebat reformari beneficium, & si uerus modus uacationis ignorabatur, & putabatur uacare per obitum putatiui prælati; si non poterat prouideri, quia alius modus nesciebatur: ergo esset dare casū, in quo prouisio nō esset parata uacanti beneficio, quod esset absurdū,
f & pręiudiciale ecclesijs. [f]

Item probatio ista non infert de necessitate quod facere debet plena probatione de pro
g batio. c. in pręsentia, [g] nam licet inferat antiquum titulum renuntiatū expirasse, non própterea infert, nec tollit ꝙ postea aliquem aliū titulum non habuerit, seu habere non potuerit facit ad hoc quod not. Io. And. post Innoc. in c. super ijs de accusat. Nam licet contra Titium de periurio producatur instrumētum in quo iurauit soluere centum infra mensem, & à die instrumenti apparet mensem elapsum,
h non tamen infertur periurium. [h] nam potuit esse ꝙ soluerit, nec tamen cogetur probare solutionem. Sufficit enim ꝙ contra eum non est probatum quod inferat de necessitate. Ita in proposito non sufficit ad excludendum impetrationē per obitum pręlati putatiui producere renuntiationē antiquam factam ex cā permuta-

mutationis per eum, per cuius obitum facta fuit collatio prædicta. quia hoc non infert de necessitate, ꝙ post illam non habuerit alium titulum, & maxime cum communis opin. sit in contrarium, s ꝙ ille esset uerus prælatus, & præsumptio de qua supra uidelicet ꝙ episcopus, & clerici illum tanto tempore in illa administratione passi sunt, uel saltem incumbe ret ei, qui hoc dicit ad repellendum dictam impetrationem onus probandi, ꝙ alium titulum non haberet: quia ei incumbit probatio contra quam facit præsumptio. ut eccle. be
i ne.capit. uni. i

Lapus de Castiglionchio.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ In Dei.) *Hę celebris ac omnium Alleg. pulcherrima, & adeo in iudicijs frequens, & passim citari solita, ut eum nominatur Alle. Lapi absque alia specificatione de hac omnes intelligant. Hanc a Rota multoties comprobatam, & usu forensi receptam testatur Sarnen. in 30. q. Reg. de Trien ipse Lap. eam distinxit in duo membra, quorum secundum quod incipit post nu. 8. versi. venio ad secundum caput materiam pinguiorem continet, ubi plures q̄stiones formandæ uenient theoricæ, & praxi Romanæ sat conferentes, pleniori igitur stilo super hac Allegat insistam, & ne ego scribendo, & alij legendo tempus conteramus, & a mendis retardemur, & impediamur hanc Allega. a pluribus uitijs purgatam, ad uerum, & proprium sensum restitui, quam sic a me restitutam quilibet curiosus cum olim impressa conferre poterit.*

b ¶ Modum.) *Modo uacationis uno expreßo non uenire alium conclusio est clarissima, et Romæ indubitata pro qua est tex. in c. susceptum, de rescrip. lib. 6. Idem uoluit Rot. facto. dub. 46. die. Feli. in c. in nostra. core. 37. post nume. 37. versi. si tamen in impetratione, ubi in libro meo deficit negatiua, eo. ti. de rescr. Aene. Falco. de Rescr ua. quęst. 1. nu. 4. vers sed quid. Rebuff super Concor. in for. măda. apo. in ver. aliam. Mil. in Reper. in versi. Gratia si est impetrata.*

c ¶ Retraxisset.) *Iuxta text. in ca. postulasti, quem ibi ponderant Abba. & alij in ver. non ita, Abb. in c. in nostra, & in c. ceterum, de rescr. Rom consi. 326. In præsenti. nu. xi. Cur. sen. qui alios citat consi. 73 super ante nu. 32. D. meus consi 142. & pro tenui. col. pe. ante nu. 6. qui Lap. hic citat, & sequitur.*

d ¶ Solenitates 1.) *Et paria nō esse, & esse & nō apparere. l. Rutilia polla. & l. i l. ff de contra. emptio & ad alia, quæ adduco in 8. quæst. 31. Reg. nu. 2. Et Lap. hic citat, & sequitur Afflic. Dec. Neapo. 403. catholica. post nu. 3.*

e ¶ Ignorantia.) *An, & quando ignorantia excuset, uel uon latè tracto in 53. quęst. Reg. de Anna. ubi quęro an impetrăti ignoranti aliquem annalem obstet illa regula. & super Alle 14. conclusio. in vers. legat. vers pro opin. uero nega.*

f ¶ Super eo.) *Quod cap ad rem non facit. Immo cōtrarium eius, quod hic dicit Lap. voluiße uidetur infra Alleg. 130. pro dubij. ante num. 5. ibi, quia habebat licētiam a papa, quam licet etiam ignoraret obtentam, &c. De hoc infra in uersi. sibi absenti. latius.*

g ¶ Amicum.) *Ita in simi. considerarunt glo. in clemen. 1. in ver. collatio, post medium, versi. sed ubi. Rot. 150 licet. & 290. ad recipiendum. in not. ubi de possessione capta per amicum, & sic per non habentem speciale mandatum. sequitur Alex. licet Rotam corrupte citet. consi. 110. uisis. nu. 3. lib. 1.*

h ¶ Scientia principalium.) *Hoc dictum sat dubitabile est, dicimus enim ꝙ actus impensam requirens presumatur factus de mandato eius, cuius interest per text. in l. cum seruus. 1. & ibi Bar. num 4. Alex. Ias. & alij, ff. de uerbor. obliga. Rot. 23 in anti. Cassa. 3. num. 4. de procur. Feli. in ca. sicut. nu.*

num.35 in 5 fallen.de re iudica.Rui.con. 13.ad fin.& consi.sequen.num.9 volu.4. Limito quando expensa eßet modica Dominus meus in cap.1.in prima lect.nu.8. de iudi.Sarnen.in 37.de Anna.nu.6 & in 38.de Trien.num.2. In casu Lapi uidetur magnæ expensę propter literarum expeditionem. Vide reg. fab.43. alias 1.de præsum & infra.

i ¶ Si tibi absenti.] *Et l. absenti,ff.de donatio.Guid.Papæ,Dec.49. in processu. l.si ego.ff.nego gestor.per quem tex.concludit Pau.Castren.consi.197.visis ijs.in 2.dub. iuxta nouam impress. ꝙ donatio absenti facta ante ratificationem non dat ius in re. Idem etiam uoluit consilio 182. loquens de douatione facta per patrem, sequitur Cur.Iun.consi.52.circa controuersiam,nume.13.consilio 120.præsupponitur, nu.1. & 4.Dominus meus consi.436.visa,versus fin.consilio 442.in causa, nume.38.& 598.visis,num.3. sic etiam dicimus possessionem non acquiri absenti ante ratificationem,l.communis seruus,§.1. ff.de acquir. poss.Anto de But.in cap.cum uenißent,in fin.de resti spol.prçalleg. Dec.150. licet amicus,in no.præceptor meus,consi.225.nume.5.& seq. Et in terminis Lapi ultra c.si tibi absenti,est tex.in c.gratia,iun.gloß.in ver.ignoranti,in princi.de rescri. lib.6.& glo.in cle.auditor,in ver.debitum, eod.tit. Caßa.Dec.4 num.8.de loca.Feli.in c.in nostra,ante num.4 de rescr.& Paris. consilio 142.ꝙ reseruatio,num.x.volum.4. ad omne dubium tollendum Romę articulari consueuit hoc modo. Item dicit, quod præfatus N.gratiam concessionis huiusmodi sciuit, & scit, illamque gratam, & ratam habuit,& habet,ac literas desuper necessarias expediri fecit,& curauit,prout in eisdem literis,&c.*

K ¶ Quod intelligitur.] *Hoc dictum, seu declarationem Lapi pro pulchra,& singulari notant Sozzi.consi.270.consideratis, col.3 in fi.versi potest probabiliter,& consilio 273.in præsenti,post num.xij. libr.2. licet Lap corruptè citet Feli. in Alleg.hic c.super literis,post nume. 8.in 1.Regu.& Dom meus Phi.Dec.post num.9.vers.Quę autem sint illa, quæ possunt mouere superiorem. Idem Feli.in ca. in nostra,nu.19. in 20.core.de rescr.Sozzi.consi.164.visa, nu.3.& 5.& consi. 69. circa primũ,post prin.& col. penul. vers. postremò respondeo,lib.2. Barba.cons.46. scripsit preclarè,col.2.nu.17.lib.2.D.meus in c.ad aures,de rescr.num 4. Afflict. Dec.Neapo. 116. princeps Bisignani, nu. 4. vers. & quando dicatur ꝙ difficilius concessisset.c. Dec.etiam Neapo.32. in causa, ad fi.uer. Item facit Lap.Ioan.de Syl.de benefi.par. 3.quæst.12.num.16.& Rebuff super concor.in for.Manda.Aposto.versi.& post quam omnes aliæ qualitates, uide Rot. 349 no.quod illa falsitas expresa in anti. Bellame.4 falsi expreßo,Cassa.xij.pluries in fi. de preb.*

l ¶ Cui resignaui.] *Lapum hic citant, & sequuntur And.Barb.præalleg. consi.46. scripsit preclarè,colum.3.in princip.ver. vnde non ideo uitiaretur gratia, libro 2. Feli.in c.in nostra,core. 20. vers.vnde nõ iõ,de rescr.Rip.in c.ad aures,col 3.ver.sed contrarium uidetur dicendum,eo. Ioan.de Syl.de Benefi.parte 3.quæst.12. ante numer.17. versicu. vnde non ideo diceretur gratia.*

m ¶ Inter monasterium.] *Idem Rot.Festo.Dub. 64. incipien. eodem die quidam Archi.glo.in cap prudentiam,in versicu. aliam,de offic.deleg. quam ibi pro nota.sequitur Abba.colum.3.gloss.in capitulo super literis,in versicu.literas,versicu.item processus,de rescrip.Idem etiam uoluit Felin.in capitu.cæterum,post num. 2.versic. primò ne dum,& in dicto capitulo super literis,in 6.Regu. numero xij. & Dominus meus consilio 295.in causa istorum,col 3. versi.tertio ad principale. Addo quòd nedum de processu,& lite,sed & illius statumen-*

mentio fieri debet, prout pulchrè per Bal. in l. 1. ad fin. C. de relatio. & ad ea quæ ad duco in gloß. Facul. ad fi. 8. commiss. ubi ēt tracto de effectu clausulæ, statum, & merita causæ, &c.

n ¶ Inter dilectos.] *Et glo. in alle. c. super literis, in ver. literas, versi Item non ualēt literæ, de rescr. c. exposita, de arbit. l. fin C. senten. rescin. non pos. Card. consi. 165. thema tale est plebs, ad fi. Et Lap. hic citat, et sequitur Paris. consi. 106. Bonifacius, n. 8. & nu. 13. vol. 4.*

o ¶ Tenor.] *Hoc dictum Lapi referunt p nota. & sequuntur And. Barba. consil. 46. scripsit, col. 2. ante nume. 17. vers. Sed ad ista, lib. 2. Idem Barba. in Apostil. ad Bal. in l. 1. in fi. in ver. extra dubitatur post medium, vers. Vide Lap. Anto. Corset. in addit. ad Reper. Abba. in vers. lis quando dicatur pendere, licet hanc Alle. corruptè citet, & ad idem adducit Bal. in l. Deo nobis. C. de epis. & cleric. qui idem uelle uidetur col. 3. post nu. 5. versi. Ista quō. Feli. in cap. 1. col. 2. vers. valet rescriptum, ut li. non conte. & in c. cæterum, col. 2. in 3. limi. in cap. super literis, num. 16. in 2. limi. de rescrip. Idem super rub. de sponsa. post nu. 9. versi. tamen rescriptum, & Iaso. in l. causas, nu. 2. versi. Fallit in causa matrimoniali, C. de transact.*

p ¶ In glo. fi.] *Idem uoluerunt Pau. Cast. in l. præscriptione, colum. 2. versi. & est notandum, C. si cont. ius, uel vti. & Mar. Sozzi. Iun. consilio 82. cum satis, num. 15. libro 2.*

q ¶ Pro non beneficiato.) *Vide quæ scripsi in 36. quæ. 16. Reg. Cancel. ubi hoc latè prosequor.*

r ¶ Venio ad secundum.] *Lapum hic citant, & sequuntur Gasp. de Perus. in tracta. Reserua. vers. quæro primo ratione reseruationis, num. 3. ver. & de hoc per Lap. fol. 13. Phi. Fran. in c. susceptum, num. 11. de rescrip. lib. 6. & Nico. Boe. Dec. 42. dico quòd, num. 3 c.*

s ¶ Consultationibus.] *Et Oldra. consilio 312. thema quæstionis, post nu. 2. Feder. de Sene. consi. 234. super, in 2. dub. post nu. 4. Rot. 556. quidem impetrauit, post prin. & 574. vtrum sicut præsentatus, in anti. & 268. collatio, siue præsentatio facta per possessorem, etiam uiolentum, in no. Cardi. cōs. 69 vacante quadam, numer. 6. versicu. ad quod respondeo, & in cle. 1. in 8. quæst. de iur. patrona. Dominus meus consi. 117. & pro tenui, col. 2. versic. & in tali præsentatione, & hanc esse communem, immo omnium opinio. testatur Lamber. in tracta. Iurispatron. ubi Lap. hic, & alios citat articulo primo, quæstio. tertia, parte prima, libro secundo.*

t ¶ Electore putatiuo.] *Idem uoluerunt Docto. in prælle. c. consultationibus, & in c. ex literis, de iuri. patro. Henri. Boic, in c. 2. col. 2. versic. Aut non est proprietarius, sed est in possessione iuris eligendi, nec super hoc mouetur sibi aliqua controuersia, &c. de in integ. resti Sozzi. con. 33. ex ijs, post num. 20. ubi plura ad rem cumulat, et Lamber. prælle. art. 1. quæstio. 3. parte 1. lib. 2. num. 7. & D. meus consi. 153. in effectu, nu. 4.*

v ¶ Cum olim.] *Idem concludunt Rot. supra adducta. 556. 574. in anti. & 268. in no. Staphi. super signa. versi. est alius, fol. 56 iuxta primam impres. & Lamber. dicto tracta. iurispatro. arti. 14. ante numerū 5 quæst. 2. par. prima, lib. 2. & præallega. art. 1. quæst. 3. par. 1. libr. 2. numero 7. vers. Et aliud simile ad ualiditatem collationis.*

x ¶ Ex tenore.] *Ubi Henri. Boic, facit distinctionem infinita capita continentem, est uerum, quantum ad casum Lapi, de quo hic ab eo non dissentit. Hec conclusio Lapi probatur etiam per glo. in l. qui contra. per illum tex. in ver. acerrimo, versi. Item quid erit de filijs, & illam glo. ibi sequitur Bal. in 3. q. nu. 4. C. de ince. nup. Et qualiter procedant, quæ dicuntur in illa l. qui*

qui contra,& in dicto ca.ex tenore, declarat Mar.Sozzi.Iun.consi.31. themate prędicto,num.40.li.2. Idem etiam quod Lap. hic voluerūt gl.1.ver.immo plus prodest, quia filij de tali matrimonio legitimi sunt censendi,de eo qui dux.in matri.quam pol. per adul.Bar.in l.eum qui,num.1.ver.Inducitur hæc lex,ff.de sta.homi. Bened. capra,consi.16.& si prima facie,col.2.vers. Contrarium tamen puto Abb.in ca. cum inhibitio,num.4.de clande.despon.Mil. in Reper.in ver.filius natus ex muliere cū qua,Sozzi.prealle.consi.33.ex ijs,nu.20. Rui.consi.51.circa casum,nu.16. ubi hanc opi.dicit omnes tenere,vol.5.Cass.dec. uni. de sponsa.D.meus consi.153.in effectu, colum.1.vers.sed tamen præmissis,& colum. seq.ac etiam con.seq.Cur.Iun. consi.27.habita diligenti,num.6.ubi hanc conclu dicit ueram,& ab omnibus comprobatā. Et hanc dicit ucram, & communem idem Cur.consi.52.nu.1.

y ¶ Quid ergo si quis.] Videlicet nu.18. & Host.in summa.de offi.lega.§.quid per tineat ad officium,ver. quid ergo si quis se gerat pro legato,post numerum 3.Idem ēt dicimus de executore gratiæ putatiuo,ut p Rot.564 vtrum,cap statutum,col.2.ad fi. & col.seq.in anti.Huic opi.Lapi obstare uidetur extra.Iniunctæ,iu prin. de ele. inter communes. in hæc uerba asserenti namque cum mandatis principis se uenisse credendum non est nisi hæc scriptis probauerit; Nec similiter creditur se asserenti legatum, nunquam enim Apostolicæ sedis moris fuit absque signatis apicibus vndecunque legationem suscipere. Hunc articulum plenè ad partes discussum videre poteris per Andr.Barbat.in tracta.Cardina. colum.2.& sequen. qu.1. ubi primò citans Lap. hic plura pro hac opinione adducit subdens hanc esse communem,postea in contrarium octo fundamenta facit, Demum fœdere distinctionis opiniones concordat.

z ¶ A lege canonica.] Videlicet hodie vsque ad quartum gradum inclusiuè,cap. non debet,de consan.& affini. clem. vnic. iun.glo.in ver.interdictis,eo.inter ipsos ueros infideles,de quibus hic quæ prohibitio existat,uide gl.& Abb.in c.literas,de restit.spolia.Abb.in alle.hic c fi.qui fil.sint legiti.Paris.consi.56.licite,præsertim uu. ij.ix.vol.4 & Mar.Mant.consi.cxxi. nolebam profecto.

a ¶ Si duobus.] Quem tex.intellige de ex communicatione propter contumaciam legitimè citati non comparentis, & alias prout declarat gl.& Phi.Fran.ibi, & hoc dictum Lapi contrarium sit iuribus disponentibus excommunicationem post appellationem non tenere.ad tex in cap.1.iunct. glos.in vers.post appellationem,de appellatio.& capitulo licet,de senten.excommunica. libro 6. & etiam ue contrarium sit Alleg.eiusdem Lapi,1.num.2.& Alleg. 2.num. 5.

b ¶ Si verò 2.) Et gloss.per illum text. in l.si ignorans,ff.loca.quam gl.sequitur, & declarat Bar.in l.diuus 1.ff.ad leg. Corne. de sica.

c ¶ In multis similibus.] Prout in l.item apud Labeonem,§.si quis virgines,& ibi Bar.& Alex.in Additio.ff.de iniur.per gl.fi.& Bal.col.1.vers.Deinde uenio. C. de episc.& cler.per D.meum consi.306.in casu,num 3.Tho.Gramma.voto 33. in causa clerici.Pro quibus uide etiam Feli. in ille.c si verò 2.& ibi Aposti.in ver.esse laicum,de sen.excom.

d ¶ Excommunicatus.] An valeant gesta per excommunicatum tolcratum magnum est dubium,breuiter quantum ad rē nostram attinet,in casu Lapi vera, & communis uidetur opin. ꝙ scilicet collatio ab excommunicato tolerato facta subsistat, prout per Iuno.& alios in capitulo nihil, de electio.Fede.de Sen.consi.137. uiso, & examinato,circa medium,versi.Ego Fede. & Henri.Boic in c.veritatis,col.3.versic.

Aut

Aut in spiritualibus, ut in collationibus beneficiorum,& ibidem Abb.post nume. 42.qui hanc testatur communem.de do.& contu. Hęc conclusio etiam probatur per tex.a contrario sensu in cap. ad probandū, & ibi per omnes, de re iudi.ubi post alios Feli.nume.3.regulam constituit, quòd gesta per excommunicatum occultum ratione publici Officij teneant. Et quòd etiam sententia per excommunicatum lata subsistat, uoluit idem Feli.alios referens in cap. Rodulphus, numero 40. versicu. & gusta unum nouum, de rescri. Et nouissime idem concludit, etiam quod conferre possit. Ioan. Bap.Ferret.con nono, in quæstione de qua, colum.3. ver. Aut agimus de spiritualib. vbi plures citat, & etiam Lap. hic quem sequitur. Vide omnino Mil.in Reperto.in versi excommunicatus occultus non est uitandus, in uersic. excommunicatus non potest priuilegium aliquod, & in uersic. excommunicatus non potest nomine, in quibus locis ad fin. remittit se ad Lap. hic uide etiam Felin.in capitu.si uero, numero tertio, vsque ad finem, de sentent. excommunica.

e ¶ Vacationis.] *Hoc dictum Lapi pro nota.refert, & sequitur Mil. in suo repert. in ver. Gratia non est subreptitia, licet impetrans. Et quòd nullo vacationis modo expresso omnis uacationis modus ueniat, vide supra Allega.6.numero quinto, ubi addo.*

f ¶ Nec successor.) *Ad tex.in capitu.apostolica, 8.q.prima, ca.ad hæc de deci. Hinc dicimus successorem in beneficio non succedere in iure quod competebat prius beneficium obtinenti, sed illud extingui, & nouū ius in persona successoris creari, capitu.primo, de præben. Ioan.Mona.in capitu secundo, ut lit. penden. libro 6. Idem, & Ioan. And.in capitu.si tibi absenti. eod.titu. & lib. Rot.17:. si A. constituat in fin.in not. Mil.in reper.in versi.successor in beneficio defuncti.*

g ¶ Potest excommunicare.) *Excommunicatus occultus an possit alium excommunicare maxima est inter Docto.contentio. Pro opin. negatiua, & sic contra Lap. adducitur Beatus Thomas in 4. sententia. dist.18.quęst secunda, art.2.tex.in capitu. 2.de ordi.ab episco.qui renun. & in c. audiuimus, 24. quæst. prima. Et pro eadem opin.sentit glo.in sum.dicta 24.quæst. prima. Theo.seu ratio Archidiac.in capitulo 1.versic. & dicas quod in sententia excommunicationis, xi. q.3. Et pro eadem opin. clarius concludunt idem Arch. in prealleg. c.audiuimus, 24.q.1.& in c.1.glo.1. de senten.excommu lib.6.Fede. de Sen.consi. 137.viso, & examinato post medium, versicu saluo ꝙ alium excommunicare non potuit, & post nume.2 post idem adduci versicu.sed Archid.ut in secunda opin.reside re uideatur. Et hanc opin. ut ueram tenet Host.& Abb.in alle.cap.2.post nume.4. versic.in tantum autem est hoc uerum, de ordi.ab episco.qui epi.renun Et hanc dicit communem idem Abb.in capit.veritatis, post nume 43.de do. & contum. Et eandē communem testatur idem Abb. in c ab excommunicato, post numerum 7.de rescrip. Idem etiam uoluerunt Ioan.And. & Ancha.in cap pia,§.si vero, post numerum 4. versi.concludit ergo Host.de excep.libr.6. idem Ancha.in ca.nihil,§.ceterum, num. 4.de elect.Ias.post Albe.de Rosa.in l.barbarius, post num 61.versi.limi notabiliter hanc conclu.& Feli.in ca. ad probandum, nu.7.versi.limi. primo regulam prædictā. de re iudi.ubi alios pro hac opinio. refert. Pro affirmatiua uerò, & sic cum Lapo tenuerunt Inno.in capit nihil, de elect.Idem Inno.& Anto de But.col.4.in ca.si verò, de senten.excommu.Fed. de Sen. supra citatus consi.137.viso, nume.secundo, versi. occultus excōmunicatus. Henric.Boic, qui hanc opin. dicit se ueram putare in alleg. cap.ad probandum, versic. Et hoc ultimū credo, uerum, de re iud. ubi alios antiquos*

pro

pro utraque parte refert Abb. sibi contrarius in alle. c. ab excommunicato, ante numerum 9. versi. sed in contrarium ego allego, de rescr. vbi hanc opin. veriorem dicit, loquens tamen per uerbum fortè. Idē Abba in alleg. c. ueritatis, post numerum 42. de do. & contu. ubi latius, & generalius loquitur, uolens q excommunicatus occultus possit omnia ratione officij, & fauore iuris publici, subdens quia dignitas videtur exercere, & non persona, & hanc dicit communem. Ad Lap. etiam hic, licet corruptè ipsum alleget se remittit Mil. in Reper. iu ver. excommunicatus non potest esse iudex. in fi. Et in hac opin. residet Feli. supra adductus in cap. ad probandum, post numerum 7. citans Lap. hic, & alios, subdens pro hac opin. tres rationes, de quibus ibi, & cum opin. Lap. residens, pro qua ēt cum Lapo concludit in cap. si verè. versus fi. versi. contrariam partem tenet Innoc. & hanc allegat. ibi citare uoluit. Et hanc opinionem ueriorem supponit Lamber. in tracta. iu. patro. ar. 2. quæst. 3. parte 1. libro 2. post numerum 4. dum distinguunt inter facientem aliquid iure officij publici, uel iure priuati. Et hanc opinionem Lapi vt veriorem, & magis communem, & magis æquam, & melioribus fulcitam rationibus etiam ego sequor.

h ¶ A seruo.) *Quæ alias non ualuissent, l. quod attinet ad ius ciuile, ff. de reg. iur. l. cum pretor, §. non autem, ff. de iud. capitu. infamis, §. moribus fœminæ, & serui. 3. q. 7. cap. scifcitatus, §. primo, de rescrip. sic nec testis esse potest in testamento. lege qui testamento, §. seruus, ff. de testamento.*

i ¶ L. secunda.) *Intellige iuxta primam lectu. quæ notabilior est, vt per Salyc. ibi Gaspa. de Peru. in tract. Reserua. in 1. quæ. post numerum primum, ver. ideo dicit Io. And. fol. xij. ad fin. qui postea citat hanc Lapi Alleg.*

k ¶ De motu proprio.) *Quod motus proprius gratiam non ampliet, uoluit etiam glo. in clc. 2. in ver. directus, de præb. quam pro singu. sequitur Alex. in l. quidam consulebat. num. 13. ff. de re iudi. Idem uoluerunt Gemi. consi. 104. pro huius, in princi. Feliu. in cap. ad aures, post numerum 6 in 5. conclu. & in cap. constitutus, post numerum 7. versi. obstant duo, de rescrip. & remissiuè Rebuff. super Concor. in for. Manda. Apost. in ver. Duodecimo non ampliat gratiam.*

l ¶ Super ver. loco.) *Hoc dicit colum. 5. Et in illo c. si quisquam. hoc no. Archi. & Gemi. ibi ex illis uerbis. In eadem ciuitate, uel territorio constitutorum, & ibi Gemi. refert etiam, & sequitur Ioan. And. in d. cap. per uenerabilem. Idem etiam, quod Lap. hic concludunt Ancha. in dicto capi. per venerabilem, num. 18. in 17. nota. Car. post num. 7. Idem etiam uoluit glo. in cap. scifcitatus, in ver. seruum, de rescri. Sic & seruus qui communi existimatione liber reputabatur, testis esse potest iuxta tex. in alleg. l. 1. C. de testam. & §. sed si aliquis, In sti. eo. pro quibus, & alijs huc spectantibus ultra Docto. iu allegat. hic l. Barbarius, uideantur Auto. Corset. in Sing. in versic. error communis, & in eiusdem Additio. post vlti. singu. pulchrè per Sozzi. consilio 32. ex ijs, num. 19. & seq. & Ioan. Bapt. Ferret. consilio 8. vacante, & consilio sequen. & Feli. in c. in nostra, in 2. Core. vers. & uide tex. de rescrip.*

m ¶ Consultationibus.) *Vbi Panormi. in vlt. quæst. numero 9. & idem Abb. consilio 54. uidetur primo, num. 2. lib. secūdo, Anch. consi. 20. quidam ędificauit, circa medium, versi. quæ præsentationes factę, quod consi. est positum inter illa Calder. & est ulti. sub titu. de iur. patro. Et pro hac, & duabus alijs illationibus, seu conclusionibus, quas hic subijcit faciunt adducta supra per Lap. numero 9. & ante, ubi plura addidi. Huc spectant, quæ latè scribunt Roc. Cur. de iur. patro. in ver. competēs, q. 19. n. 39. & seq. & Lamber. art. 1. q. 3. p. 1. lib.*

lib.2.ubi post numer.9. refert,& sequitur hoc dictum Lap.& art.6.ubi aute nu.2.citat,& sequitur Lap.hic.

n ¶ Soluo prælato.] *Videantur Inn.Imo. & Abb.in alle.hic c.nihil, de elect. & in ca.literis,vbi etiam Bal.num.7. & seq.de resti.spolia.Innoc. & Hostien.in cap. cum nostris,de conces.præben.Barto. in l. si vrbana,ff.de condi.inde.& ibidem Bal.Auge.& Castren.Bart.in tract. de Tiran.q.5. num.23.versic.circa quod dicendum, Ab. in c.cum super,in fi.de cau.pos.& propri. Alex.consi.103. nisi scriptis,num.17.libro 2.& consi.cxx.ponderatis, numero 7.vol. 5.pulchre per D.meum Phil.Dec.consilio 407.visis,col.1.ubi distinguunt. Idem quod Lap.hic uoluerunt Gasp.de Perus.de reser ua.quæst.1.num.2. versi. simili modo cum debitore soluente putatiuo creditori, qui postea Lap.hic citat.Et Lap.hic citat etiã, & sequitur Feli.in capitulo fina.ad fin.de accusa.*

o ¶ Susceptum. *Gemin. in hoc capitu. susceptum,colum.2.in fi.versi. sed quid si impetro,& col seq.refert,reassumit,& sequitur dicta Lapi hic,& omnes responsiones, & solutiones quas dat Lap ad dictum capi susceptum.Et Lap hic,& Gemi.hic sequuntur Phi.Franc.ibidem ante num 12. & Feli.in ca.in nostra,core.37.versi quod autem dictum est expresso uno modo,de rescrip. Vide Nic. Mil in suo aureo Reper. in ver gratia si est impetrata de beneficio tanquam vacante uno modo, qui Lap.hic citare uoluit,& ipsum sequitur, declarat, & limitat ut ibi uidere potes.*

p ¶ Item decre. *Hoc dictum Lapi pro nota.ultra Gemi.& Fran. in d.ca.susceptum sequuntur Mar.Sozzi in repet. c.postulasti,de rescrip.Feli.in alle.c.in nostra, core. 37.ver.quod autem.eo. Cassa. Dec.3. post prin.de cau.poss.& proprie.Paris.consilio 37.attendatur,nu.9.vol.4.Io.de Syl.in Bene.par.3.q.12.post nu.21.in 15. quali. in fi.2.limi.Nico.Boe.Dec.150. præsuppono nu.13.Sarnen.in 35.q.Reg. de infir. ad fi. & Io.Bap.Ferret consi.9.pro resolutione, numero 1. versic. vel quando unus tantum concurrit.*

q ¶ Præfertur opinioni.] *Pro hoc tex.adduci potest in l.3. §.spurios, ff.de decurio. vbi inter concurrentes ad idem officium verus,& legitimus præferendus est. Huc etiam spectant,quæ adducit Lamber.de iu. pat.art.15.q.5.par.3.lib.2.dum vult legitimum præferendum fore in institutione legitimato.Et hoc dictum Lapi citant, & sequuntur Cassa.Dec.3.item fuit.in prin. de cau.pos.& proprie.Nic.Boe. Dec.150. præsuppono,nu.13. versic. tamen hoc procedit,& Ioan.Baptist. Ferret. consi.nono, pro resolutione,nume.1. versic. si verò res venit.*

r ¶ Io.And.) *Et etiam Gemin.& Fran.super glo. vel parrochiali,& idem Lap.supra alle.60.quædam puella,ad fi. Et Lap. hic sequitur Gaspa.de Perus. de Reseruat. in prima quæst.colum.3.ver.& ad cap.susceptum.*

s ¶ De intentione.) *Lapum hic citant,& sequuntur præalle.Gasp.de Peru de reserua in 1.q.post nu.3.versi. sed unum uolo, quod ponderes.Fel.in c.in nostra, core.37. in 2.fall de rescrip Idem uoluit Ioan. de Syl.de Benef referens Lap.Abb. idem tenuisse in cap.susceptum,par.3.quæst.xij.in 2.limita.*

t ¶ Non acquiras.] *In prin. dicti cap.& per Ancha.ibidem colum.3.in 2.quæstio. Gemin.nume.8.vers sed pone, quod Papa, & Fran.post nu.9.ver.in glo.in versi.non acquiras,& aliquid per Rot.191. not. quod vbi executor.in anti. Hæc verba Lapi reassumit,& comprobat Gasp.de Perus.in alleg. tracta.reserua.q.1. nu.4.*

u ¶ Licet lib.6.] *Et ibi glo.in ver.conferre,& omnes,c.cum secundum,ubi ad hoc illum text.ponderat Phi.Fran.in vlt.uot.de hæreti.lib.6.Inno.Host.Ioan.Andr.Imol. & Abb.in c.de multa,de præben.Car.cõs. 63.*

63.D.Papa,nu.2.ver.item si forma,& cō si.74.D.Abbas,nu.2.versi. pro hoc est ratio.& nouissimè Tiraq.in repe.l.si vnquā, in ver.reuertatur,nume. 337. versicu.non poterit tamen possessor,C.de reuo.dona.ubi etiam Lap.hic citat,& sequitur.

x ¶ Pro & contra.] *Licet Innoc.uariet,tamen ex ijs,quæ uoluerunt Hostien. Cardin. Henric.Boic,But.Imo.Abba.& Feli.post num.5.in 1.not.in Alle.hic cap.illud,Ancha.in capitu.1.quæst.8.num.9.& sequen. de reg.iur.libro 6.Gemi.in cap. ordinarij, §.1.colum.3.de offic.ordi.eo.lib. & in ca. si iudex,§.1.num.3.versi.no. quòd communis reputatio,& tractatus,de senten.excōmu.dicto libro 6. elicitur ꝙ vera, & communis conclusio est, quòd ex diuturna possessione, & communi reputatione, ac tractatu, seu tolerantia inducitur probatio proprij tituli saltem præsumptiua.*

y ¶ Iudices ecclesiastici.] *Hęc est prima ratio,seu consideratio,quę probatur ex iuribus hic adductis, & ubique Doctor. & vltra alios etiam per Anchar. in pulchro consilio in materia nostra 117.satis impertinens,ad fin.versic. Non est enim verisimile quòd episcopus, qui annuatim visitat. Caßa. Dec.2. incipien.Lap. Allegat. 89.numero 3.de cau. pos. & proprie. super Regu.Dec.7.proponebatur,in fin. & Dec.8.quamuis post princip.versic. Ratio quia cum episcopi visitando inquirant de titulis,&c.& Sarneu.in 58.quæst. Regu. de Auna.nu.2.*

z ¶ Et clerici.) *Secunda ratio,seu pręsumptio satis concludens,ut etiam per Anch. consi.supra citato 117. post numerum secundum, versicu. & imputandum est populo,& per Ioan.And. in capitulo illud, colum.3.versicu. Aliqui vt ex præmissis colligi potest non patienter hoc substinuissent episcopi, clerici, uel cognati, de præsumptio.& ibidem per Henric.Boic, versus finem, uersic. similiter nec clerici ecclesię illi,qui in ueritate prælatus non est libenter obediunt,sed potius contradicunt, & Caßado.super regulis Dec.8. ante numerum secundum,ubi etiam refert, & sequitur Lap.hic.*

a ¶ Quia aliàs.] *Tertia ratio,seu consideratio. Dum hic citat Ioan.And. post Innoc. & Hostien.dic quòd hoc dicit in c.illud,colum.2.vers. Alioqui sequeretur, & ibidē uideatur Abba.num.7.in 3.intelle.de præsumptio.uerum quia Inno.Ioan. And Abba.& alij no. figunt pedes in illo absurdo, immo sentiunt in pluribus casibus docendum esse de proprio titulo, prout etiam uoluit Aegid.Bellam.Dec.645.incipien.nō obstan.post medium, ubi uult quem teneri producere literas proprij tituli,si uerum enim titulum habet,præsumitur,ꝙ literas habeat, & custodiat. Ideo etiam Lap. hic ad aliam rationem meliùs concludentem transit Et concluditur hic solum de successore, ut non teneatur iustificare titulum auctoris, prout ēt hanc Alle. ita limitat, intelligit,& declarat Caßa.præalleg.Dec. 8.super Regu.post nu.3.versi.sed occurrit, ꝙ cum Alle.Lapi,& ad fi.Dec.vers.Quia loquitur in successore,&c.*

b ¶ Centesimum.) *Hæc est quarta ratio, seu reductio ad maximum absurdum, hic pulchrè per Lap. ad oculum positum, & ostensum,de quo etiam per omnes in Alle. c.illud,de pręsump.Hac ratione,seu ponderatione vsus etiam fuit in similibus terminis,Oldra.consi.229. hæc sunt. ante nu. 3.Et hoc dictum Lapi pro nota. citat, & sequitur Sarneu.in 30. q.Regu. de Trien. nume. 4.*

c ¶ Vacationis.] *Tanquam species sub genere, genus enim continet sub se omnes species,prout docet Porphyrius dum de genere tractat,& probant tex.in l.si quid earū, §.inter emptum,in l.item legato.ff.de leg. 3.in l.semper in generibus,ff.de reg.iur.et in c.deliberatione,§.prohibemus, cum gl. in ver.specie,& ibi Gemi.in 1.not.de offic. lega.lib.6.*

b ¶Va-

d ¶ Vacat.] *Beneficium aut uacat ipso iure, & non de facto, aut ipso facto, & non de iure, aut de iure, & de facto, prout declaro in 7. quæst. Regulæ de uersi. post numerum 4.*

e ¶ Sæpe.) *Quę iura loquuntur de rigore, non de subtilitate, licet glo. vtrobique amplict etiam uitandam esse subtilitatem secundum canones, & quod subtilitas iuris non consideretur a canonibus. seu in spiritualibus non curetur, uoluit Abba. per illum textum in capitu. constitutus, numero 26. de reli. domi. Hoc autem non est generaliter verum, quòd ius canonicum subtilitatem reijciat, immo contrarium uidemus in capitulo capellanus, ad fin. ibi posterior sententia meliori, & subtiliori vtitur ratione de ferijs. & quod ius canonicum nonnũquam subtilitatem amplectatur, probat tex. in capitulo in literis, iun. glo. & declaratione Abba. ibi post numerum sextum, de restit. spolia. vbi notat ius canonicum quandoque considerare subtilitatem. In hac materia an subtilitas commendanda, vel damnanda sit ita distinguendum est, aut loquimur de subtilitate, quę tendit ad capiendos, & decipiendos simplices, & hęc reprobatur, prout in capitul. si cupis, 19. quæst. prima. Aut loquimur in subtilitate interpretatiua irrationabili, uel superstitiosa, uel quę uerba peruertit, uel sensus offuscat, seu inuoluit, vel per quam quis ostentat se plus sapere quam oporteat, & reprobatur iuxta epist. Pau. ad Roma. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt, & ad text. in capit. primo, §. Lippus, & §. albuginem, 49. distinct. & l. fin. C. de legi. versic. eorum quidem uanam subtilitatem tam risimus, quam corrigendam esse statuimus. Aut loquimur de subtilitate rationabili, & condecenti pro interpretatione iurium, & hæc Laudanda, immo necessaria est, l. vni. C. de profes. qui in vrbe constan. & ibi per Luc. de penu. col. 5. ver. Item pro ijs plenius not. quod subtilitas duplex est. Abba. in Allegatio. capitulo capellanus, numero quinto, de fer. & in capitulo dilecti, post numerum vndecimum, de iudi. vbi pulchrè distinguit, loquens etiam de subtilitate pro ueritate eruenda, & illam distinctionem comprobat Dominus meus in lege vnica, in prima lectu. numero sexto, C. de sentent. quæ pro eo quod inte. Et sicut de hac subtilitate prę ceteris commendatur Papinianus Iureconsf. prout in l. cum virum, & in l cum acutissimi, C. de fideicommiss. ac in leg. cum Papinianus, C. de sentent. & interlocu. ita & Lap. noster omnium consensu subtilis iurisconsulti nomen assecutus fuit, & hęc allegationes ab omnibus subtiles nuncupantur.*

f ¶ Præiudiciale ecclesijs.] *Ad text. in capitulo nulla, §. cum uero, capitulo quia diuersitatem, & c. post electionem. de concess. praben. cap. quam sit, de electio. lib. 6. Rot. 288. maior, in anti. Et dicta Lapi hic reassumit, & declarat Paris. consi. 37. attendatur, ante nu. 10. vol. 4.*

g ¶ In p̃sentia.) *Et per Bal. in l. ad probationem 2 vbi ꝙ probatio debet concludere per necesse, non per posset esse. C. de probat. & in l. non hoc. C. vnde legi. & hunc sup. alle. 54 factum super quo. nu. 3.*

h ¶ Infertur periuriũ.) *Idem voluit supra alle. 53. an oporteat, nu. 3. & inf. alle. 94 quidam presbyter. ante nu. 5. & Lap. sequitur, ad eum se remittens Feli. in alle. hic. c. super ijs. de accusa. post nu. 16. Vide etiam Cy. in l. 2. q. 5. & Bar. n. x. C. de iur. emphi. & Lud. Roma. in l. in illa, num. 15. ff. de ver. obli.*

i ¶ Cap. vni.] *Et ꝙ præsumptio transferat onus probandi in alium probant tex. in l. non est verisimile. ff. quod met. cau. et in l. siue possidetis. C. de proba. Abb. in ca. is qui de sponsa. Paris. consi. 80. num. 14. & seq. lib. 1. & consi. 160. num. 27. versi. nec danda. uol. 4. Nunc subijciam plura quæsita, quæ ex alleg. huiusmodi eliciuntur, & quæ*

quæ pro ipsius materiæ declaratione necessaria sunt.

PRIMO igitur quæro quod tempus requirat alleg. Lapi? Tres opin. adduci possent, prima ꝙ cum hic non declaretur quantum tempus requiratur arbitrio boni uiri, seu iudicis relinquatur. iuxta text. clarum in l.1. in fi. ff. de iu. delib. & ita Bar. ad hoc illum tex. notat, cum quo omnes transeunt, vt etiam per Curt. Iun. consi. 90. habita, colum. fin. post medium. Et iuxta terminos nostros, quòd arbitrio iudicis remittatur declaratio temporis antiqui, uel recentis uidetur uelle Paris. qui Lap. hic citat consi. 37. attendatur, num. 8. vol. 4. Altera opin. est, ꝙ intelligamus de tempore decem annorum, eliciendo hanc interpretationem ex verbis Lapi, præsertim post nu. 15. versicu. Et procedunt prædicta maximè secundum eos, ubi possessio, & reputatio talis est antiqua. Et idem uoluerunt Corset. in Singu. in ver. titulus, versic. vbicunque possessio est antiqua, glo. pragma. titul. de paci. possess. §. ordinarij, in ver. inquirant, col. 2. versic. tertio casu sufficit probare possessionem, & communem reputationem, iun. distin. quã præmiserat, versi. aut habet antiquam possessionem, & Paris. d consi. 37. post numerum 8. ibi non tantum decennium, vol. 4. supponendo quòd antiqua possessio, seu antiquum tempus dicatur post decem annos, recens verò infra decem annos, ad rub. & nigrum, C. de præscrip. long. tempo. decem, vel viginti anno. glo. not. in l. fi. ff. si ag. uecti. Barto. in l. prima, §. quod autem ait, ff. de superfi. & hanc esse communem testatur Dominus meus consi 104. in causa, in prin. & Io. de Ami. de uena. con. 125. Magnifice, nu. 2. ubi alios citat, & iuxta terminos nostros circa præsumendum idẽ probat Anch. consi. 117. licet in contingentia facti de quo, ibi intercessissent anni 17. possumus enim dicere quòd decem satis fuissent, prout etiam ꝙ hæc alleg. decem annos requirat, probat Dec. Mohed. xi. sub titu. de regressu, alias 120. incipiens in eadem Vrbeuetan. Archipresby. & Dec. Cossa 8. super Reg. Cancel. Hæc interpretatio vera est, & ex mente Lapi. Succedit autẽ tertia opin. ex mente, & interpretatione Rotæ, quæ illud decennium per alleg. Lapi requisitum ad triennium redegit. prout per Dec. Cassa. 2. de ca. poss. quæ incipit alleg. Lapi, num. 6. & Dec. 7. alias fi. post num. 7. versi. sed prout dixi, de procur. Sarnen. quæst. 16. ante num. 2. versi. Dicebatur ex una, & q. 30. in fi. super reg. de Trien. & prealle. Dec. Mohed. xi sub tit. de Regressu, alias 120. Et ita etiam supponere uidetur Paris. prealleg. consi. 37. post numerum 8. versi. Non tantum decennium, sed triennium uix effluxit. Vel dicamus, ꝙ Rota interpretata fuerit uerba Lapi, Diu possederit, i. per triennium: Pro qua interpretatione vltra alia, quæ in medium afferre possem, adduco id quod post Host. uoluit Ab. in c. illud, col. 4. in fi. versi. Dicit tamen ꝙ quamuis presumatur pro illo, qui diu ecclesiam possedit, si tamen constaret de intrusione, uel alio uitioso ingressu omnino poterit remoueri, de præsump. iun. ijs, quę uoluit Tho. Gramma. con. ciui. 144. nume. 7. vbi ex illis uerbis infert ad possessionem triennalem, & sic sentit idem esse diu possidere, quod triẽnio. Rursus dicamus, quod post Lapi alleg. superueniente Regula de Triennio. qua quis tutus est suo titulo aduersus omnes: sicut ille iustificare non tenebatur, ita nec successor. ne magis grauetur qui succedit in ius alterius, contra regulam qui in alterius, de reg. iur. quã predecessor grauaretur si uiueret, ut etiam notauit, & aduertit Rota, prout in Dec. 1. Achil. de titulo.

SECVNDO quæro, quæ probatio sufficiat quo ad titulum predecessoris? Respondeo, quòd probari debet communis reputatio, & tempus triennij, ad quod (vt in preceden. quæstione præmisi) redactum fuit tempus illud decennij, qd requirebat

Alle.nostra.Et quod utrūque requiratur, & quod solum triennium absque cōis reputationis probatione nō sufficiat,nec etiā cōis reputationis probatio si recens sit possessio supponit Lap. hic in positione casus, num.8.vers.venio ad secūdum,& post nu. 15.uers. & procedunt prædicta, & alibi. pro quibus habemus in proprijs terminis Rot.Bellame.594.licet possessio.645. non obstan.post medium. Cassado.2.de ca. pos. post prin.& ita intelligo Rot.109.agenti, in no quam,& Lap.hic sequitur Nic.Boe. Dec.42.dico quòd,num. 30. Ita etiam intelligi debet Phi.Fran.in c.susceptum,nu. 11.de rescrip.lib.6.Et q opin.& triennalis possessio requirantur,uoluit,sequens Lapi dist.hic Io.Bap.Ferret.consi.9.pro resolutione.nu.4. vers.comprobo quia potest pro bari.cons.18.de quinque, nu.2. cons.101. in causa.nu.8.& cons. 172.præsupponitur, num.3. & Paris.consil.37.attendatur.nu. 6 iun. nu.8. ibi sed triennium vix effluxit,cum ijs quæ postea subijcit.vol.4.glo. Pragma titu.de paci posses.§.ordinarij,in ver.inquirant.col.2.ver.tertio casu sufficit probare possessionem, & communem reputationem,iun.ver. praceden. quem posuit col.2.dum distinguendo dixit,aut habet antiquam possessionem, & supposita reductione longi temporis ad triennium idem repetit postea. col 3. vers de titulo autem sui prædecessoris Idem voluit Ludo.Roma consi.485.in re,post prin.& Rebuff.super Reg.de Anna. glo. 21. ad fin. Idem & notauit Card. Crescen. olim Rotæ Auditor.Dec 257.alias 2.sub titu.de Alleg.Lapi,incipien. successor qui non tenetur titulum sui prædecessoris iustificare, sed ei sufficit communem reputationem,& triennalem sui antecessoris possessionem probare.

TERTIO quæro an habilitates prædecessoris,puta clericatus, ætas, & aliæ sint probandæ? & quæ probatio requiratur? De ijs latè tracto in 11. quæstio.18. Reg.Cancal.ibi nu.9.& in fi. dictæ quæst. concludo illas probandas fore,& leuiores, seu debiliores probationes sufficere super habilitatibus prædecessoris, ac etiam proprijs, quam super titulo mei authoris, uel meo.Et ijs quæ scripsi in dicta 11.quæstio. addo Dec.Achil.de Grassis vni.sub titu. de Habilita factam anno. 1548. sub ijs verbis. Habilitates autoris tenuerunt Domini sufficere quòd probentur per commu nem reputationem in una Oueten. de Villa vitiosa,coram R. D. Ant. Augustino per Dec. Aegid. 112. & 645. Ad Dec. 342. & 312.in anti. responderunt quòd lo quuntur in habilitatibus proprijs, non sui autoris.Dec. Aegid.594. & Cassa. 2. de can.pos.& proprie.intelligebant in titulis sui prædecessoris.

QVARTO quæro an Alle.hæc pro sit tam successori impetranti per mortem ciuilem,quam naturalem? omissa disputatione an, & quando appellatione mortis, seu obitus ueniat etiam ciuilis,de quo latè tracto in 7.quæst.Regu.de uerisimi. quantum ad rem nostram attinet pro opin.affirmatiua concludo, & Lap. hic loquens de resignatione, & permutatione, de ciuili obitu loquitur, & de utroque obitu in eisdem terminis cōcludit Rot.403 nota agenti,in fi.in anti.109.agenti.in no. & Rot.sequitur, licet more suo eam corruptè citet Ludoui.Roma.consi.465.in re,circa prin. & Cassa. qui declarat hanc Allega. eam in utroque casu locum habere asserit Dec. 2.num.4.& seq.& Dec.4.num.8. de cau. pos.& propri.

QVINTO quæro an hac Alle.tutus erit qui prius titulū prædecessoris impugnauerat? Pro op.negatiua habemus tex. in l.Papin.§.meminisse.ff.de inoff. test in c eum olim.de censi.ubi quod ex compositione,quam quis impugnauit cōmodum cō sequi non potest. & habemus regulam c. ex eo.lib. 6.Idem voluerunt Bar.& alij in l post legatū.ff.de his qui.vt ind.D.meus consi.

consi. 116. quoniam causa, nu. 22. & hanc dicit communem Cur. Iun. consil. 41. præsupponitur, nu. 14. Ad hanc regulã dantur plures limitationes, prout per Abb. in c. capitulum, ad fi. & ibi latius per Felin. nu. 8. versi. regu. ex eo. de rescr. per eundem Feli. in c. examinata, post nu. 3. versicu. & aduertas subtiliter, de iud. pulchrè per Ludo. Roma. consi. 347. quo ad articulum, in 2. dub. Quod consi. Roma. & Doctri. Abb. vbi supra comprobarunt R. Domini mei de Rota ad effectum prœmissi mei quœsiti, prout uidere est apud Sarnen. in 16. q. Regu. de Anna. in fi.

SEXTO quæro, an concurrente triennio, & communi opinione, si currente triẽnio prœdecessor, seu præcessor sciebat eius titulum esse infectum præiudicium inferatur successori, nec Alle. hęc sibi prosit? Pro opinio. affirmatiua ultra alia adduci potest, quod mala fides, seu scientia tituli infecti nocuisset autori iuxta tex. in c. possessor malę fidei, de reg. iur. lib. 6. Bald. in l. cum notissimi, §. immo, colum. 2. versicu. item superueniens mala fides, C. de prœscr. trigin. vel 40. anno. Sarnen. quęst. 45. de Anna post num. 9. versi. nam si citatio, pariter nocere debet successori, quippe qui ex persona alterius adminiculo utitur, ergo cũ sua causa, & suis uitijs iuxta tex. in l. Pomponius, §. 1. ff. de acq. pos. & ibi glo. in ver. vitijs, in priu. quę videtur decidere quęsitum nostrum facit tex. in l. in omnibus officijs, §. non debeo, in l. qui in ius, in leg. ex qua persona, & ibi etiam per Dominum meum num. 3. ver. & ad text. hic. Contrariam opin. ueriorem puto, tum quia nos sumus extra terminos præscriptionum, & successionum respectu resignatarij seu prouisi per obitum, cum ut alibi dixi, in beneficiarijs non detur propriè successor: Tum quia si aliter diceremus, rarò eueniret, ꝙ huic Alleg locus esset, unde interpretatio non est facienda circa ea quę rarò accidere possunt. l. nam ad ea. ff. de legi. l. ea, quę rarò. ff. de reg. iur. cum vulga. quod autem rarò esset quin prædecessor, seu præcessor infectum titulum habens illum, illiusque qualitatem aliquando sciuisset, apparet ex quo scientia facti proprij præsumitur, l. 3. ff. de iur. & fa igno. l. fi. in fi. iun. glos. ff. pro suo. l. quanquam, ff. ad Velleia. & per prœceptorem meum D. Philip. Dec. consil. 667. non consonat, post numerum 8. versi. nõ ob. Rursus vitium si quod erat, erat personale, quo fit ut mala fides, et vitium personale prœcessoris successoribus nocere non debeat, ad l. si nulla, et ibi Bal. et alij, C. de acquir. poss. Paris. consi. 23. prima in huiusmodi, numero 209. libro primo. Insuper in terminis leg. Barbarius, super qua hæc allega. potissimè fundatur, non debemus supponere illum seruum proprium statum ignorasse, & tamen propter communem opinionem aliorum, propter vtilitatem publicam, & pro validitate gestorum acta coram eo subsistebant. Postremò rationes hic adductę per Lap. quas tres potiores supra ostendimus in Apostil. in versic. iudices, cum tribus sequen. non considerant bonam, uel malam fidem authoris, sed aliò tẽdunt ex illarum inspectione facile dinosci poterit.

SEPTIMO quęro, an successor sciens inualidum titulum prœcessoris, seu prœdecessoris triennalis, pro quo aderat cõmunis reputatio de qua hic, iuuetur hac allegatione? Videtur negatiuè respondendũ esse, & adduci potest limi. illa quam dant Calde. & Abb. in c. ad probandum, col. pe. versi. limitat Cald. & Feli. nu. 8. in 2. limi. de re iudi. Anto de But. in cap. sciscitatus, ad fi. de rescrip. & in c. vestra de coha. cleri. Abb. in ca. post cessionem, col. pen. ver. Idem si erat occultum. de proba. Idem Abba. in c si duobus, col. pen. versi. ad hoc qđ. de appel. Gemi. in c. sacerdotes, 2. quęst. 7. Ludo. Roma. Sing. 760. incipien. Lex barbarius, & c. ad probandum, de re iudi. dicunt ꝙ sententia lata ab infame, excommu-

nicato, uel seruo ratione communis erroris validatur, limi. hoc signanter nisi illi inter quos lata est sententia sciant illum communem errorem esse falsum, quia tunc non ualidatur ratione communis erroris, &c. Nic. Mil. in Reperto. in versicu. error communis, versi. idem si communis opin. & Dominus meus consi. 407. visis, nu. 2. Huc spectat quod notauit Hyeron. Pau. in lib. prouinciale nuncupato, fol. 62. versus fin. ex mente Abb. ver. nota quòd executor, quòd collatio facta per executorem occultum excommunicatum scienti ipsum excõmunicatum est inualida, secus si ignoranti excommunicationem, subdens hanc esse limi. l. Barbarius.

OCTAVO quæro qualiter accipienda sit communis opin. seu reputatio ab hac alleg. requisita? Responsionem eliciamus partim a verbis Aristotelis post prin. primi libri Topicorum cum inquit. Probabilia autem sunt, quæ uidentur omnibus, aut plurimis, aut sapiẽtibus, & ijs, uel omnibus, uel plurimis, uel maximè cognitis, & probatis. partim a legibus, partim a nostris Doctoribus. Si iuxta uerba Philosophi præmissa pro terminis nostris, hęc existimatio de qua loquimur erit pœnes omnes indubitata erit, eam sufficere. Quòd si non inter omnes homines orbis, uel regionis, uel ciuitatis, uel loci sit hęc opinio, sed inter eos, qui hæc verisimiliter scire debẽt, idem dicendum erit, per tex. in l. inter oẽs, iun. glo. 1. ff qui satis. cogan. l. cum quidã. §. quod dicitur si putetur, cum gloss in ver. obstetrices, & ibi per Bart. numero 2. & seq ff. de acq. hær. l. 1. ibi omnium cõsensu, iun. declara. Bar. post num. 4. versic. quem intelligens ab omnibus qui verisimiliter debent scire, & ibi etiam per Bald. Salyc. Roma. Alex. Corn. & recentiores, C. de testam. Quid autem si non omnes eiusdem loci, ad quos id scire pertinebat, sed maior eorũ pars ita existimasset, an hoc sufficiat? videtur ꝙ sic per textum in l. 3. ibi, sed qa publice paterfa. plerisque uidebatur, ff. ad macedo. & l 2. in princ. C. eo. & in simi. uoluit Specu. titulo de teste, §. 1. versic. quid si tantum a maiori parte, argum. textus, in l. quod maior, ff. ad munici. Alberi. Alexan. Corn. & Ias. in alleg l. 1. C. de testam. Ange. & Franc. Aret. in l ad testium, numero secundo, ff eo. Ioan. Fabri. in §. sed cũ aliquis, numero 12. & sequen. & Ioan. de Plat. numero 18. versicu. inter quos autẽ debet esse hæc communis opin. Iusti eo. ubi pro, & contra, tandem uersic. & idem crederem, pro hac opin. concludit. Contrarium concludere videntur Imol. in dicta l. ad testium, & Roma. qui limi. in dicta l. 1. C. de testa. & Ang. Aret. in Alleg. §. sed cũ cum aliquis, numero primo, & magis ad rem, columna fin. uersicu. quæro hic dicitur quòd omnium consensu, Iusti eo Ego iuxta terminos nostros putarem, quòd si prælatus superior, & clerici præsertim eiusdẽ ecclesiæ, & maior pars laicorum huiusmo di prædecessorem pro uero, & legitimo prę lato, seu beneficiato habuissent, & tenuissent, quòd hoc sufficiat, & dicatur probata communis reputatio, seu existimatio quo ad effectum huius Allegatio. Pro quibus etiam uideãtur consilium Ancha. 117. satis impertiuens, & consilium Ioan. Bapti. Ferret. 101. in causa, numero octauo, ac consilium 172. præsupponitur. numero tertio.

NONO quæro, an iuxta terminos huius Allega. admittatur probatio in contrarium? Pro opin. affirmatiua pondero vltima verba huius Allegatio. ibi vel saltem incumberet ei, &c. Item videmus, quòd diu toleratus a pręlato suo in beneficio nõ potest compelli ostendere titulum, tamen potest prælatus in se aßumere onus probandi defectum tituli, capitulo dilecto, & ibi Abb. numero 8 de pręben. Innocent. in capitulo illud, de præsum. Hostien. in capitulo licet heli. de simo. Docto. in capitulo ordinarij. de offi. ord. lib. 6. Cassa. Dec. 7. sup Regulis,

gulis, numero. 2. vbi etiam docet modum probandi: eadē ratione licere debet tertio, seu aduersario titulum infectum probare. Item hęc Allega tituli presumptionē inducit, contra huiusmodi autem, & similes presumptiones probatio in contrarium admittitur, prout dicimus impugnanti arbitrium incumbere onus probandi cum pro eo presumendum sit Cald. consil. 5. cui incumbat, sub titulo. de arbit. Felin. in capit. quoniam contra de probat. post numerum. 37. versiculo. est verum quòd ista. Sic etiā dicimus pro decreto iudicis presumi, tamē admitti probationem in contrarium. Docto. in l. sciendum. ff. de verb oblig. Bar. in l. ambitiosa, post nu. 28. versic. Sed contra istos admittitur probatio. ff. de decre. ab ordi faci. & pulchrè per Paris. consilio. 98 circa presentem, nume. 14. lib. 1. Amplius habemus quòd apparentie stari debet donec probetur contrarium. capitulo vt nostrum. vt eccle. bene. per Lap. hic, quem ad hoc citat, & sequitur Afflict. de controuer. inter mascu. & fœmi. de bene. numero 8. versic. Sic etiam dicit. Supponunt ergo quòd probatio contraria admittatur. Postremò videmus admitti (vt etiam supra annui) probationem tituli infecti, seu intrusionis, non obstante diuturna possessione, etiam contra regulam de Triennali, triennalem possessorem fouentem, prout per Feli. in allega. capit. illud. numero 7. de presum. vbi tamen legendum est potest tamen in se assumere onus probandi defectum tituli. & postea & ita puto intelligendam dictam regulam Cancella. uidelicet ut triennium excuset non docentem de titulo, sed impediat uolentem probare nullitatem tituli, adde tu dictionem non, post dictionem sed. Et Felin. sequitur Tho. Grammati. consi ciui. 144 in causa, nume. 6. Pro opinio. negatiua pondero uerba Lapi supra post numerum 16 vers. Nec ob. si diceretur quòd aduersarius poterit probare contrarium, scilicet quòd dictus G. tempore mortis non fuit verus prelatus, nam hoc ideo nō sufficeret & cetera. Idem etiā supponere videtur Sarnen in decima quęstio. Regu. de Trien. post numerum, 24. uersic. secus autem est in Alleg. Lapi 89. quę presumit titulum, etiam si inutilis titulus producatur & cetera. Ego sic distinguerem, Aut aduersarius vult probare predictum auctorē non fuisse triennalem, Aut non fuisse communiter pro rectore, seu prælato habitum, & vtroque casu ipsum admittendum fore putarem, cum hæc sint releuantia, & talia, quæ tollunt supposita super quibus fundatur hęc Allega. Aut quis vult probare non titulum illius auctoris, seu titulum infectum, & hoc satis dubium videtur, & allegata pro opinio. affirmatiua videntur magis vrgere, opinio uerò negatiua, quæ mihi magis placet, corroboratur ex nota. per Nic. Mil. in Reper. in uer. beneficium impetrans tāquam vacans, vbi refert, & sequitur Lap. hic, quem omnino uidendum esse ait, & in hac opini. residet. Idem etiam concludit Cassado. Dec. vlti. post nume. 7. sequens Lap. & Mil. de procura. Hæc etiam opinio comprobatur ex Dec. Rotæ Crescentij 257. aliàs 2 sub titulo de Allegat. Lapi, in hæc uerba successor qui non tenetur titulum sui prædecessoris iustificare, sed ei sufficit communem reputationem, & triennalem sui auctoris possessionem probare ad Alle. Lapi. 89. eadem ratione secundum Dominos in una Conchen. Prastimoniorum corā D. Sarnen. supradicta sibi suffragantur, & si per aduersariū infectus titulus auctoris, & illius vigore capta possessio probetur; licet enim secundum eos melius esset titulum non producere infectum ad Dec. Aegid. 287. 303. & 533. tamen illud procederet quando ab eodem produceretur volente titulum iustificare, secus si a tertio, cum non illum. sed aliū habuisse titulum allegare posset; & quia si extriennali possessione titulus presumitur,

mitur, præsumpto titulo, & nouam possessionem consequenter præsumi necesse est & cætera.

DECIMO quæro an Allega. hæc locum sibi vendicet in nominato, ne titulum sui prædecessoris probare teneatur? Hoc quæsitum in partem affirmatiuam decidit Petr. Rebuff. in tract. Nominatio, quæst. 19. nu. 27. in 17. quæst. princip. pro sua opin. adducit Lap. hic, vers. Sed quicquid sit videlicet post nu. 15. & alios quos hic non recenseo, subdit idē Rebuff. sic fuisse aliàs in senatu decisum. Idem concludit Phi. prob referens, & sequens Rebuf. in Addi. ad Glo. Pragma. tit. de paci. posses. in ver. inquirant, sub nu. 2. vers. vel dici. De quo autem nominato sentiat Rebuff. puto quòd solum de nominato ab vniuersitate, prout solum de eo in illo Tracta. Nomina. si tractaturum pollicetur, in vlti. colu. 1. quæstione. versiculo. Aliæ sunt nominationes, quæ conceduntur ab vniuersitatibus &c An autem idem concludendum sit circa alios nominatos, puta ab Imperatore, vel Rege aliquo, de quibus loquor in xiij. quæst. xi. Reg. Reuocatoriæ, hic non tracto.

VNDECIMO quæro an Allega. hæc tueatur non solum immediatum successorem, sed etiam secūdum, vel tertium? Puta A. vacat canonicatus, de quo prouidetur B. qui cessit huiusmodi canonicatui cum præbenda in fauorem C. qui vigore Allega. Lapi deducit A. prædecessorem mediatum fuisse triennalem possessorem, & pro canonico præbendato communiter vsque ad eius obitum tentum, & habitū, an propterea hac Allega. tutus sit? Pro opinio negatiua adduci potest quòd verba Lapi de successore, seu auctore, vel possessore loquentia in dubio de immediato interpretari debemus. ad tex. in l. qui liberis. §. hæc uerba ff. de vulga. l. ex facto §. fi. ff. ad Trebelliā. Hinc dicimus conditionem dandi hæredi veram nō reddi in hærede hæredis. l. qui hæredi in prine. de conditio. & demonstra. l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan. per D. meum in l. quæ legata, numero 4. & sequen. ff. de regu. iur. secundo verba in dubio interpretationem recipiunt de prima vice seu de primo actu. vulga. l. boues. §. hoc sermone. ff. de uer. signi. Feli. latè in c. 2. numero 3. de tre. & pa. Et videmus quòd dispensatio ad duo beneficia intelligitur solum de duobus primis. cap. non potest. §. 1. de præben. lib. 6. Tertiò arguendo a simili decisam videmus regulam de publi. resigna. de resignatario loquentem de primo tantum, non autem de secundo intelligi debere, prout per Sarnen. in 1. quæst. dictæ Regu. post numerum 2. vers. istis tamen. Rursus & illam de Anna. non obstare secundo resignatario, vt per eundem Sarnen. in 62. quæst. dictæ Regu. de Anna. & in dicta quæstio. 1. de publi. post numerum 2. Quartò arguendo ab æquiparatis ad glos & Barto. in l. si quis seruo alieno suaserit in fin. C. de fur. Barto. in l. Marcellus in, princip. ff. ad Trebel. glo. in c. quamuis. §. fi. & ibi Gemini. de electio. lib. 6. Quum videamus Alle. Lapi reductam ad triennium, & Allega. eādem eosdem effectus producere, quos Regula de Trien. & a Regula de Trien. ad Allega. nostram arguit, seu infert licet in alia materia Cassado. Dec. 2. num. 6. de caus. posses. & propri. & ab Allegat. hac eādem Regulam idem Cassa. Dec. 7. super regulis, ante numerum. 2. versic. Facit etiā quòd Lapi Allegat. ex quo Regula de Trien. non extenditur ad alium nisi ad primum possessorem, idem dicendum erit de Allega. Lapi, vt non se extendat ad alium quam ad illum primum successorem in Allegat. nominatum. Quinto, & ultimò infinitas est uitanda. l. si quis vina. ad fin. ff. de commo. & peri. rei vendi. l. qui bona. §. fin. & ibi glo. in ver. huic. dat concor. ff. de damn. infe. Et dixit Bald. consilio. 303. ad euidentiam, colum. secunda, ver. quæro vtrum.

vtrum. libro primo. non ualere pactum quòd emptor sine prefinitione temporis, et vsque in infinitum teneatur reuendere uẽditori. Et natura ipsa infinitum vitare solet, vti docet Aristo. libro primo de generatio.anima. capitu. 1. Et noster Lap. hic ante numerum 16. considerauit absurdum esse aliquem teneri probare titulum antecessorum in infinitum, sic nos dicamus absurdum fore, si Allega. hęc respiceret non solum successorem immediatum, sed & secundum, tertium, & eadem ratione alios in infinitum. Pro opinio. affirmatiua quòd Allegat. prosit non solum primo, sed & vlterioribus successoribus concluserunt (prout Dec. Mobed. 211. seu 241. aliâs 1. sub titulo de Allega. Lapi, incipien. circa intellectum Allega. Lapi.) R. Domini mei de Rota in causa Hispalen. Cano. & praeben. inter Petrum de Santillana, & Didacum de Vega. 17. Maij 1538. ponderabant eandem esse rationem quo ad vlteriores successores, quę in primo. Et dixerunt differre dispositionem Regulę de Trien. ab illa huius Allegatio. & inter alia, quia Regula de Trien. solum possessorem defendit: pro quo illud adduci potest quia Regula de Trien. est mere personalis. Cassa. Decis. decima. quęsitum fuit, numero primo. & Dec. decimaquarta super Regul. post numerum secundum. versiculo. Cuius contrarium est in Regula de Trien. Sarnen. in decimatertia quęstione Regulę de Trien. ante numerum septimum. vbi hanc opin dicit uerio rem, & firmiorem, quo fit ut ad successorẽ eius priuilegium non transeat ad textum. in l. 1. §. si hæres, & in l. si hęres perempto fundo. ff. ad trebell. & ibi per Barto. l. fin. §. fina. ff de contrahen:da emptione. Sed Allegatio Lapi iuuat successorem triennalis possessoris. Et alia etiam in illa causa considerata fuerunt prout videri potest in illa Dec. Mobed. Differentias alias inter Allegat. hanc, & Regulam de Trien. uidere poteris per Sarnen. in 10. quęst. ad fin. & in 16. num. 8. & ante, super dicta Reg. de Trien.

DVODECIMO quęro an uigore gratię si neutri dicatur quis successor ad hoc ut gaudere possit Allegat. Lapi? Hoc dubium in Rota propositum fuit de Mercurij 16. Octobris 1549. in causa Auctoricen. parro. de Lomba. corã integerrimo, ac nunquam satis laudato Cardinale Reomano, tunc Rotę Auditore inter Ludouicum de Villalobos, & Stephanum de Bario. supponebatur in facto quòd Guindisaluus qui erat triennalis possessor, & pro rectore habitus, in possessione decessisset, Ludouicus, & quidam alius asserebant Guindisaluum intrusum, & ueniebant ex iuribus aliorum, lite pendente Stephanus impetrauit gratiam si neutri, dicens nulli ex litigantibus ius cõpetere, & propterea parrochialem a Guindisaluo iam possessã sibi adiudicari debere, replicabatur quod Guindisaluus nullũ ius habebat, & quòd ipse Stephanus titulum Guindisalui iustificare tenebatur. Rursus quòd non erat locus gratiæ si neutri, quę conditionalis erat ad ea quę adduco in decima quęstione trigesimatertia. Regu. numero secundo. Rota proposito dubio decreuit (prout per bo. me. Hyeronim. Nouatum annotatum reperi) in hęc verba. Rota dixit gratiam si neutri requirere effectum, quòd scilicet declaratum fuerit neutri ius competere, & sic ante dictam declarationem ex ea nihil inferri. Ex hac Dec (mea quidem sententia) non determinatur principale dubium, fateor enim gratiam si neutri euentualem prout per Rot. 270. si mandetur. in not. & per Geminian. consilio 79. super primo, numero. 7. ex hoc non infertur quòd gratiam si neutri impetrans possit dici successor alicuius defuncti olim pro rectore habiti, uel non. Quantum ad primum quęsitum putarem impetrantem gratiã si neutri nõ posse dici successorem illius triennalis

lis possessoris, & vltra alia, quia gratia huiusmodi nil sibi certi, seu in specie tribuit ex persona illius triennalis prædefuncti, nec in illius iure, vel quo ad possessionem, possessionisque commoda subrogatur. Imò quod plus est, impetrans gratiam si neutri nouam penitus gratiam impetrat, & nouum titulum, iuxta Rot. 238. si impetrans, in not. vnde nullo modo successor dici potest, & consequẽter hac Allega. iuuari non poterit. Ratio autem seu suppositum Decreti Rotæ de quo supra co tendere uidebatur vt superfluum existimaret de hoc principali quæsito discutere antequam constaret neutri, seu nulli ius competere.

DECIMOTERTIO quæro an stante prorogatione Regulæ de Trien. sit locus huic Allegationi? Habemus in terminis Dec. Putei. 9. de Alleg. Lapi in hęc verba, Allegatio Lapi non procedit si possessor triennalis decedat quarto anno suæ possessionis, si ego habebam prorogationẽ Regulæ Trien. ad annum: ita in causa præpo. mensis Decembris coram Augu. inter Cardinalem de Mendoza, & Albertum Guiglielmini 14. Nouembris 1548. Allegabatur Consilium. Pau. Castren. 116. incipiens, si consideremus, vbi quod tempus prorogatum est idem; Item quia Regula, & Allegatio hæc æquiparabantur in multis, vt per Sarnen. q. 16. super dicta Reg. & Cassado. Dec. 8. super Regu. idẽ Cassa. Dec. 2. de causa possessionis & propri. Cõtra hoc Rotæ decretum & sic quod huic Allega. sit locus plura adduci posse puto. Primò supposito quòd Allega. Lapi (vt in alia quæstione dixi) duo tantum requirat videlicet quòd defunctus communiter reputatus fuerit pro beneficiato, secũdo quòd in pacifica triennali possessione decesserit, ad Dec. Cassa. 2. & 3. de causa possessionis & propri. quæ omnia etiam stante prorogatione huiusmodi concurrunt in casu nostro prorogatio nullo modo obstare poterit. secundo licet impetrata fuerit prorogatio, quæ interrumpit præscriptionem Regulæ de Trien. non sequitur quòd obsit Alleg. nostræ diuersæ, cum ex diuersis non fiat illatio. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirenda possessione. l. penulti. ff. de calumnia. l. Papiniianus. ff. de mino. Tertiò impetranti prorogationem duo obstare poterant, Regula videlicet de Trien. & Allegatio. Lapi, cũ petierit, & obtinuerit remoueri obstaculum Regulæ de Trien. alterum impedimentum omnino remãsit. l. qui neque sequantur. §. solutum. ff. de verborũ significatione. capitulo. pastoralis. de priuilegijs. capit. ex tuarum. de autho. & usu pal capitulo secũdo. de fil. presb. Rot. 468. quæ incipit extra Rotam, columna secunda. versiculo. & sic primo in not. Ludouic. Roma. consilio. 326. in præsenti consul. numero. 3. Hinc dicimus quòd stantibus duobus impedimentis matrimonij non sufficit in dispensatione expressio alterius. Ioan. Andr. super Arbore Affinitatis post princip. Abba. qui concordat opin. in capitulo. non debet de consanguinitat. & affinita. Amplio etiam si adsit clausula generalis, prout per Bald. per illum text. in l. si nõ lex Elia post princip. ff. de hæred. instit. & in l. 1. post numerum. 22. versiculo; vnum etiam scias quia si essent plura obstantia non valeret clausula generalis & cæter. C. de furt. D. meus consilio. 541. visa. post numerum. 21. versicul. prætera nihil. & Rebuff. super Concor. in Foi. Manda. Apostο. in ver. quibuscunque. Quartò quia formula prorogationis huiusmodi talis esse consueuit, Quia orator infra trienniũ per quandam Regulam, siue constitutionem de Triennali possessore non molestãdo desuper editam præfixum, intrusum seu possessorẽ ad iudicium euocare posse, & de iure suo experiri non sperat, supplicat triennium huiusmodi ad alium annum prorogari, infra quem intrusum huiusmodi ad iudicium euocare possit, & ob non euocationem

tionem infra triennium minime a iure suo cadat, Non obstan. & caetera. Haec formula, eiusque verba nullo modo concernere, seu respicere possunt dispositionem huius Allegatio. illi ergo in aliquo obstare non poterunt. argum. textus. in l. dies cautioni. §. toties, & ibi per Barto. ff. de damno infecto. l. ita autem in princi. vbi etiam Bar. ff. de administratione tutorum. Quinto, & vltimo prorogatio huiusmodi priuilegiũ in praeiudicium tertij dici potest, vnde strictam interpretationem recipere debet. ad textum. in l. 2. §. merito. ff. ne quid in loco publi. in capitulo. causam quae. vbi late Felin. post numerum. 10. versiculo. & generaliter. de rescrip. in capitulo. ex tuarũ. de autho. & vsu pal. in capitu. super eo, & ibi per Abba. & Dominum meum in secundo not. de officio delegat. & sic prorogatio huiusmodi impetranti solum suffragari debebat quo ad Regulam de Trien. aduersus illum quem tunc tangebat, non contra successorem ad tollendam praesumptionem boni iuris praedecessoris. Pro Rotae Dec. considerabam quòd reductio Allegatio. Lapi ad tempus Regulę de Trien. ex interpretatione Rotae, de qua ꝑ Cassa. Dec. secunda. numero. 6 de causa possessionis & proprie. operari debeat indistinctè (quantum ad tempus attinet) quòd prorogato tẽpore Regulae, censeatur consequenter prorogatum etiam tempus Allegatio. iuxta illam theo. quòd dispositio super vno ex iam aequiparatis censeatur etiam dispositum super altero prout videmus in l. in tantum. §. 1. ff. de ser. corrup. vbi aequiparatur filius seruo quo ad illã actionẽ ut cõpetat sibi vtilis, superuenit. l. si quis seruo. C. de fur. inducens casum nouũ, & specialẽ, quaerit ibi gl. ex quo lex illa nõ loquitur de filio, sed tantum de seruo an in filio locum habeat, concludit quòd sic. Idem voluit gloss. in l. quod vero. ff. de legib. est textus. in capitulo. si postquam, in vlt. respon. ubi etiam glo. in ver. prouisione. de elect. libro sexto. Amplio etiam si essemus in odiosis, prout per Bartol. in l. si constante in 7. quaestione. 1. quaestionis princip. num. 29. & sequen. Abba. in capitulo prudentia, numero. 10. de mut. petitio. secundo arguẽdo a verisimili mente, seu responsione statuentium, siue disponentium, ad textum. in l. 1. versiculo. quoniam. ff si certum petatur. Sozzi. consilio. 86. in causa communitatis, columna quarta. ante numerum. 9. libro primo. si R. Domini de Rota qui hanc reductionem Allega. Lapi ad tempus Regulae fecerunt, interrogati fuissent, an si princeps extendisset terminum Regulae, censeri etiam deberet extensus terminus Allegatio. Lapi, verisimiliter pro affirmatiua respondissent. Tertio similiter arguendo a uerisimili. ad text. in capitulo. quia verisimile. de praesumptio. & ad ea quae adduco in praefa. Regu. de Versi. ponamus quòd Papa generaliter statueret quòd tẽpus Regulae de caetero esset quadrienniũ, verisimile est quòd Domini de Rota etiã tempus Allega. reducerent ad quadriennium, quare igitur non idem in prorogationibus termini Regulae non per uiam legis vniuersalis non dicamus idem? Quarto ponderabam identitatem causae, & identitatem effectus Regulae, & Allega. nostra. Ab eadem enim causa procedit utraque uidelicet a negligẽtia, prout de se patet, & prout de Regula dicit Sarnen. in illius regulae praefa. post nu. 3. & in 1. quaestio. & de Allegatio. Lapi. idem Sarnen. in 16. quaest. eiusdem Regulae de Trien. a numero 3. vsque ad 6. Cassado. Dec. 8. super Regu. ante numerũ 4. & ipsemet Lap. post num. 16. uers. Item probatio dictae renuntiationis, vbi considerat ꝙ nec per superiorem, nec aliquem fuit mota controuersia. Effectus qui maximè attendi debet l. si non mortis, in fi. ff. de inof. test. l. 1. §. haec autem verba. ff. quod quisque iur. Bal. in l. si mater, in 3. no. C. de inst. et subst. D. meus cons. 313. promisit, colum. 2. cir. medium,

quòd

quòd idem sequatur ab vtraque harum dispositionum videlicet Regulæ, & Allegationis probo, nam sicut Regula non dat titulum, sed parat exceptionẽ, Cassado. Deci.7. super Regul. & Sarnen. q.38. de Trien. ita etiam Allegatio. nostra, vt concludit idem Cassad. Dec.8. super regul. nu. 3. per dictum Felin. in cap. sicut, col.17. vers. & ita putaui. de re iudi. licet enim Allega. præsumat titulum, non propterea dicitur dare; sicut dicimus in Regula, ex qua etiam titulus præsumitur, & faciunt nota. per Feli. in capitu. illud. colum. pen. vers. & non intelligas quòd tempus inducat titulum. de præsumptio. stante igitur identitate causæ, & effectus, sicut Regula per prorogationem effecta est quadriennalis, ita obseruatio dominorum de Rota circa Allegatio. Lapi in casu proposito debet extendi. Quinto vt apparet ex formula prorogationis, quam posui supra in quarto fundamento contrario, illa prorogatio etiam præseruabat ne impetrans caderet a iure suo, & præseruatio, seu reseruatio conseruat omne ius, quod prius ille cuius ius reseruatur habebat, vt per Ange. in l. omnes, per illum tex. C. de præscriptio. trigin. an. l. si quis legauerit fundum, & ibi Iaso. post princi versic. item reseruatio. ff. de lega.1. Sexto, & vltimò attento quòd Allegat. Lapi de decennio loquens erat rigorosa, propter reductionem ad triennium est facta magis exorbitans, & damnosa, vt per Sarnen. in 16. quæstio. Regu. de Trien. numero quarto & sequen. vnde sublato impedimento Regulæ de Triennali, super qua fundabatur, seu consistebat reductio præmissa, si Allega. huiusmodi intraret, non deberet intrare reductio facta, sed eo modo quo prius cantabat ante reductionem, vel saltem temperanda esset hæc Allegatio. ad tempus maius triennio, & minus decennio, prout (licet in aliis terminis) considerat Cassado. Dec.4. nu.8. & Dec. sequen. de cau. possessio. & proprie.

DECIMOQVARTO *A. possessor, & B. simul litigabant super beneficio, concordant simoniam committendo, & B. cedit liti, & causæ, postea A. triennio pacificè possidet, & in possessione existens obiit, per cuius obitum C. prouisus fuit de huiusmodi beneficio, quæro an C. iuuetur hac Allega. nè teneatur docere de titulo A. prædecessoris? Pro opinio. negatiua est tex. in capitu. cum clerici. de pact. in capitu. nobis. de simo. in extra. cum detestabile, eod. titulo inter commu. in quibus iuribus probatur quòd prouisiones beneficiariæ simoniacæ sunt irritæ, seu irritandæ ueniunt, & simoniam committentes puniri debent. Insuper quum (vt pluries dixi) Allega. sit reducta ad tempus Triennii, & cum Regula de Trienn. maximam conformitatem habeat, ab eaque regulam, & normam sumere debeat, & videamus in princi. text. ipsius Regulæ, ibi Absque simoniaco ingressu & cætera excludi ab illius priuilegio simoniacum, eodem modo excludendum esse dicamus simoniaci successorem etiam a priuilegio huius Allega. Et quòd tam simoniacus realis, quam conuentionalis a beneficio illius Regulæ excludatur concludunt etiam Sarnen. super illa Regu. quæstio. 12. & Rebuff. de paci. possess. nume. 198. vers. Nono simoniacus. Hæc opin. uidetur æqua, rationabilis, & quæ detestabile, & demoniacum simoniæ vitium reprimit, & insectatur. Qui autem vellet contrariam opin. tenere adducere posset ea quæ supra allegaui in 6. quæstio. dum de mala fide prædecessoris, seu præcessoris tractaui. Amplius responderi posset quòd non solum Allega hac, sed etiam regula illa non obstantibus illius verbis gaudere posset ignorans simoniam esse commissam, prout per Sanen. in allega. quæstio. 12. num. 8. vers. & ista quæ dicta fuerunt, quem sequitur Rebuff. de paci. possessio. ante nu. 199.*

vers.

vers. Habet tamen antequam sciuerit. Multo magis gaudebit hac Allegat. quæ non continet illa uerba Regulæ. Nec tex. supra adducti, & Doct. super illa regula, qui loquuntur de ipsis simoniacis, uel pro eis agentibus, & simoniam committentibus obstare videntur, cum nos loquamur in successore simoniaci pro rectore, & possessore pacifico triennali communiter tento, & habito, & sic in terminis satis diuersis.

DECIMOQVINTO quero an possessio requiratur etiam tempore obitus naturalis, vel ciuilis, ad hoc ut Allegationi locus sit? concludendum est quòd sic, prout supponit Lap. hac Allegat. post numerum 16 & ante, & Cassa. Dec. 3. in princi ibi quia putatiuus obierat in possessione pacifica trium annorum. & cætera de causa possessionis & propri. Parisi. consi. primo post numerum 61. ubi comprobat dictum Lapi de quo supra libro primo. & consi. 37. attendatur, numero 6. ibi tolerare vsque ad obitum. volumi. 4. & Sarnen. quæstio. 16. super dicta Regu. de Trien. post numerum 1. qui tamen Sarnen. loquitur quoad effectum præsumptionis retrocessionis. Vide quæ scribam infra questione 17.

DECIMOSEXTO quero an successor spoliatoris hac Allega. iuuetur? Pro prima affirmatiua videtur tex. in l. cum a te. ff. de ui, & ui arma. vbi quòd interdictum vnde vi non competit contra singularem successorē. Et faciunt alia adducta per Sarnen in 11. quęstio. Regu. de Anna. num. 15. & 16. verior opinio. & quā amplecti debemus est negatiua, quam etiam amplexa est Rota, prout Dec. Cassa. 5. de resti. spolia. vbi quod remedio canonis reintegranda in beneficialibus non obstant regula de Trien. Allegatio. Lapi uel doctri. Abba. in capitulo contingit de do. & contu. & Dec. Mohed. 176. uel 206. aliàs 8. sub tit. de re iudi. quę incipit diu fuit disputata causa Abulē. in qua omisso primo dubio quęrebatur, an Ioannes Ximenez subrogatus ad spolium, illud prosequi poterit non obstante regula de Triennali, concluditur ibi quòd cum paria sint quòd quis spoliauerit, vel in vitium spolij successerit, ad text. in capit. sæpè, de restitut. spolia. l. vitia C. de acquiren. possessio iun. ijs quę uoluit Paris. consil. 23. prima in huiusmodi, numero 207. & sequen. libro primo. nec tempus, nec multitudinem successorum, neque Regulam, neque Allega. hanc obstare reintegrationi, seu iudicio spolij; super qua etiam habemus Dec. Putei. 4. sub titulo de Allegat. Lapi, sub ijs verbis, Allegatio ista non habet locum quando antecessor fuit spoliator uiolentus, vt in causa Conchen. delas Treias, coram Fabio tertij Martij 1546. inter Thomam, & P. Et licet Dec. Putei loquatur in spoliatore violento, idem tamen dicendum est in non uiolento, vt indistincte loquitur Cassa. Alle. Dec. 5. de rest. spoliat. & late per Sarnen. dicta. 11. q. Reg. de Trien.

DECIMOSEPTIMO quero an lite mota contra precessorem, vel prędecessorem sit locus huic Allegationi? Supponamus quòd decennio, vel triennio predecessor, seu pręcessor pacificè possederit, & ꝙ ante obitum, vel cessionem sit mota lis, alio qui lite mota ante completum decennium, vel triennium iuxta reductionem essemus in casu indubitabili pro negatiua, ex quo requiritur possessio pacifica decennalis, vel triennalis. Iuxta præmissum quęsitum sic declaratum, negatiuè respondendū esse videtur, & sic quòd successor iuxta thema pręmissum titulum pręcessoris, seu prędecessoris iustificare teneatur ex uerbis Lapi hic post numerum. 16. ibi. Et nullā sibi super titulo per superiores, vel clericos replicatam fuisse quęstionem, & Cassa. Dec. 2. de caus. pos. & propri in princi. vbi supponit quòd Lap. loquatur in prędecessore,

cessore, qui decesserit in pacifica possessione, secus si in lite. Cum igitur requiratur pacifica possessio tempore obitus, vel resignationis, Allegationi huiusmodi locus esse non potest, ille enim pacificus possessor dicitur, qui nullam sensit molestiam iuris, vel facti, iudicialem, vel extraiudicialē. Paul. de Eleaz & post eum Imol. in cle. gratiæ, in fi. & Card num. 8. de rescri. Gui. Papæ cons. 134. Cassa. Dec. 9. de cau. poss. & propr. Et quòd lite mota desinat quis esse pacificus possessor, probo in 26 quæst. Reg de Anna. & in 27 quæstio. nu. 3. Qui contrariæ opin. adhærere uellet, adducere posset Doctri. Hosti. Anton de But. Imol. Abba. & aliorum in ca illud. de præsum. vbi potissime consistit fundamentum Lapi hic, & Cassa supra contrarium adductorum, & iuxta quam doctri. intelligi deberent verba Lapi, & Cassa. volunt enim Docto. in alle. c. illud, & in c. sicut, vbi etiam Feli. colum. 15. vers. tertio fallit. de re iud. Ioan. de Ana. & Fel. in c. licet heli, de simo. & idem Fel. in c. ex parte, in princip. versiculo. Alias autem bene causat præsumptionem tituli, de testi. quòd ex longo tempore, & reputatione oriatur præsumptio tituli, ēt in beneficiarijs. Idem etiam voluerunt Anchara. cons. 117. licet in casu suo esset longius tempus, & D. meus consil. 18. viso instrumento. num. 2. quamuis in contingentia facti supponatur ibi tempus triginta annorum; si igitur tutus erat præcessor, seu prædecessor post cursum longi temporis, concurrente etiam communi reputatione, & super proprio titulo nihil probare tenebatur, fortius tutus esse debet successor, cum leuior probatio sufficiat successori, quam authori, vt iam ostendi. Rursus quòd allegatio tituli præsumpti sufficiat successori, defendit, & concludit etiā Rip. respon. 17 nu. 4. & seq. de legi. lib. 1. Amplius verba Lapi vbi supra tanquam dubia, & obiter prolata, & illa etiā Cassæ. licet magis clara, & deliberata uideātur, intelligi debent iuxta Doctr. Hostię. in dicto. c. illud per Lap. citati, & taliter ne contrarij videantur ab opi. prędicta cōmuni, & vera uel etiam declarari debent, & limitari, vt tunc procedant quando ante longum tempus lis mota fuerit, secus si post longum tempus, tūc enim prǫscripsisset cōtra quencunque ius pretendentem. vt per glo. & Docto in capitulo. contingit. de dol. & contum. Et prǫscriptio completa non interrumpitur per litem postea sequutam. l. nemo alieno. §. temporalis, iunct gl. ff. de regulis iuris. capitulo. auditis. ad fi. & ibi per Abba. num. 10. in vltim. nota. de prǫscriptio.

DECIMOOCTAVO quæro an si infra triennium signata fuerit supplicatio, triennio vero completo sit prǫstitus consensus, & resignans semper in possessione remansit, sit locus huic Allegationi ne successor titulum authoris probare teneatur, ex quo ille potuerit dici triennalis possessor? Pro opi. affirmatiua adduci potest ꝙ finis in omni actu humano inspici potissimum debet, vt dixit philosophus in 3. phisic. & in 3. Metaphi. & ad tex. in l. si filia nupta. in 1. respon. ff. fam. bereiscun. & in l. si mater, in fi. C. ne de sta. defun. finis autē, & perfectio cessionis, seu resignationis est ipse consensus resignantis, ante quem resignatario (vt omnes norunt) nihil quęritur. tempus ergo consensus attendi debet, antequem vt supponitur triennium pacificę possessionis lapsum erat, ergo Allegationi locus esse debet. Rursus pro hac opinio. adduci potest in simi. tex. in l. obseruandū, in fin. ff. de offic. procon. vbi si proconsul ante ingressum prouincię iurisdictionem legato mandet, legatus post ingressum tantum iurisdictionem habebit. Hinc dicimus consensum in beneficiarijs requisitum, postea prǫstitū, operari ut actus valeat prout ex nunc, non aūt prout ex tunc gl. fi. in c. pen. de supplen. negligen. prǫlato. Fel. in c. cum Bertoldus, post numerum. 9. versi. pri. ...

primo quod accedente isto consensu. de re indica opi. negatiua uerior est, quam etiã tenuit Rota coram D. Camillo in Columbrien. prioratus. prout Dec. Crescentij 36. alias. 1. sub titulo de Allega. Lapi, vbi dicit consideratum fuisse, quòd licet consensus fuerit præstitus post triennium, tamen non debebat attendi illud tempus, sed tempus datæ supplicationis, ad quod retrotrahitur, vnde ex ista ratione uidemus Rotã tenere quòd procurator etiam post mortem sui principalis consentire potest, pro quibus ego adduco alias Rotæ Decisiones, & Docto. in 9. quæstione. Regu. de Infirm. numero 6. subdit Crescen. vbi supra quòd resignatio sumit uires a die datæ supplicationis, non autem præstiti consensus, præstatio enim cõsensus fuit tantummodo vt probetur supplicationem fuisse porrectam per resignantem, vt in supplicatione narratur, & sic quòd etiam tunc aderat consensus, &c.

DECIMONONO quæro an huic Allegationi obstet reseruatio? pro opin. affirmatiua tria vrgentissima fundamenta adducam. Primum sit quòd cum hæc Allega. (vt pluries dixi) reducta sit ad triennium, & sic adequata Regulæ de Trien. easdem declarationes, & limitationes recipiet, quas illa. argum. tex. in l. 1. ff. de leg. 1. vbi omnes. Illa continet limitationem dummodo non simus in beneficijs reseruatis, quod etiam voluerunt Cassa. Dec. 9. super eadem Regul. & Sarnen. quæstione. 29. cum quo transit Rebuff. de paci. possessio. numero. 288. pariter & Allega hæc limitanda veniet, ne in reseruatis locum sibi vendicet. Alterum fundamentum erit quod reseruatio operatur ne quis possessor dici possit, Rot. 7. not. quòd ubi agitur. nersiculo. quia reseruatio tollit ne talis possit dici possessionem habere. & 274. no. quòd vbi spoliato, in anti & in nu. 16. si contra agentem. Corset. in Fallent. spoliatus ante omnia, in 4 limi. si igitur prædecessor non poterat dici possessor, & sic deficit unum ex principalibus requisitis ab hac Alleg. ergo Allegationi locus esse non poterit, & sic reseruatio obstabat. Tertiũ est, quòd decretum in reseruationibus cõtentum inficit nedum titulum, sed etiam possessionẽ, quia & ipsam detentationem. Rot. Bisig. 1. de resti. spolia. in antiquio. col. penul. ad fi. ibi quòd possessio, & detentatio a decreto Papæ inficitur. Cassa. Dec. 1. nu 2. & Dec. 2. eo. Sarnen. quæst. 49. num. 3. super Reg. de Trien. pro opin. negatiua in proprijs terminis concludunt Cassa. Dec. 4 de cau. pos. & propri. Sarnen. in 30. quæstio. Reg de Trien. num. 4. uers. & in casu nostræ Regulæ. Idem etiam habemus in Dec. 24 Ioan. Pauli Ptolo. in hæc uerba. item dicebant aliud fortius quod G fuit prouisus per ordinarium, & possessionem accepit de mense Maij reseruato per regulam habente decretum irritans, quod inficit nedum titulum, sed possessionem, ergo G. non potest dici possedisse, maximè cum titulo, cum appareat de infectione tituli, & possessionis, Domini 17. Maij 1538. fuerunt quod præsumatur nouus titulus, & bonus, & dixerunt quòd ita aliàs fuit tentum, & allegabatur Dec. Cassa. 3. de renunt. pro quo etiam habemus aliud Rotæ decretum pro ut Dec. Mohed. 211. seu 241 aliàs. 1. de Alle. Lap. cir. medium, ver. Et ad illud quod fuit dictũ de possessione infecta quod procedere in materia spolij, secus autem in allegatione Lapi, in qua propter decessum in possessione triennali præsumitur purgatũ uitium tituli, & quæsitum bonum ius, & sic amplius non est considerandum uitiũ neque tituli, neque possessionis.

VIGESIMO quæro an si resignãs olim decennio, & hodie iuxta reductionem triennio in possessione manserit præsumatur retrocessio, & sit locus huic Allegationi? Ego aliàs dubitabam an ex uerbis Lapi hic posset colligi hæc conclusio quòd retrocessio præsumatur, quã eliciũt (ut puto) ex

ex illis verbis post nu.16.versi.Item probatio dictæ renuntiationis, & ex illo uers. ad fi. Alle. ibi Ita proposito nõ sufficit ad excludẽdum &c. Amplius asserebã fraudem, & simulationem potius præsumendã ex quo cedens beneficio, in illius possessione remanebat, prout in simi dicit tex. in l. sicut.§ superuacuum ff.qui.mo.pig.vel hipo solui.in l.& qui, vers.si igitur.C de distra.pigno & in l.3.§ & quod de subeunda, vers postea quam paternarum.C.de natu.lib per Specu.de donat.nu.7. vers. itẽ ponc aliquis, & per Bart. in l.post contractum, num.4.ff eo. Bal.in l.1.num.3. C.de dona.ante nup.& per D meum consi.587. coram, col.3.cir.medium, vers.secundo efficax videtur. verum diligentius perpensis eisdem uerbis Lapi, ac rationibus hic expressis, & illationibus per eum factis, eiusdemque mente, ac Rotæ declaratione in eam sententiam deueni, ut existimarem retrocessionem præmissam præsumendam esse, & huic Alle. locum fore. Quam opin. affirmatiuam pro uera, & communiter recepta tenent R. Domini mei de Rota, prout per Cassa. Dec.4. & præceden. de cau. pos.& propri & per Sarnen.quæst.16.super Regu de Trien.

VIGESIMOPRIMO quæro an in fauorem resignantis, & contra resignatariũ retrocessio præsumatur? Pro op. negatiua concludit Sarnen.quæst.24.post num.5.super Reg.de Trien. asserens Rotã ita intelligere hanc Alle. vt prosit successori, non autem ipsi resignanti, qui non potest allegare retrocessionem, ex quo certus est, seu præsumitur de facto suo, & debet eam producere, quæ ratio non militat in successore allegante retrocessionem sui prædecessoris possessoris triennalis. Et quòd Rota teneat retrocessionem præsumi propter triennalem detentationem resignãtis, testatur etiam Sarnen in 56 quæstione. Regu.de Anna.cir.medium. Pro hac etiã opi.facit in simi.quod voluit Nic. Mil. in Reper.in ver.simulatio præsumitur quando, vbi limi.tex.in supra citata.l.sicut.§. superuacuum.ff.qui. mo. pign.uel hipo sol ui.dicens illud uerum quando tertius allegat simulationem, sed ipse alienans non potest contra ipsum, cui alienat, hanc simulationem allegare. Huc spectant quæ scripsi in 20.quæstio.Regu. de Anna.nu 7.vbi probaui quòd etiam resignans a resignatario spoliatus non restituitur.

VIGESIMOSECVNDO quæro an Allegationi locus sit, vt retrocessio præsumatur quando resignans fructus sibi reseruauit propria authoritate percipiendos? Concludendum est negatiue, ex quo resignans habens facultatem propria authoritate fructus percipiendi legitimè potuit in possessione remanere, & administrare, vt probat Paris.per plura bona fundamenta consilio.39.an Regula vol.4. Et Allegatio Lapi non loquitur in istis terminis, sed quando nulla alia dabatur ratio quare resignans perseuerauerit in possessione. Et in proprijs terminis nostri quæsiti ita conclusit Rota coram Io.Paulo ptolo. in Causa mutinen.monasterij, prout Dec. Fabij Accoramb.28.Inter alia considerabant Domini hanc Alle. requirere possessionem triennalem pacificam, & patientiam, seu negligentiam resignatarij, vt declarat Sarnen.in 16.quæstio.Reg.de Triẽ. post numerum. 5. Possessio aũt pacifica intelligi debet, quando quis possidet nomine proprio, & pro suo, non autem nomine alieno; & sic possessio vera non erat penes cedentem, quia is possidet cuius nomine possidetur.l.quod meo.ff.de acquiren.pos. Ias. in l.ab emptione, ante num.11.ff. de pact. Et vsufructuarius solum naturaliter possidet, seu detinet ratione fructuum, vt per glos.1.versiculo.uel secundo, in l.si duo.ff. vti possi.& per Docto.in l.naturaliter, in princip.ff.de acquirend.possess. Et appellatione possessionis venit ciuilis, & naturalis, vt traditur in rub.& in l.1.ff.eo. vnde

non

non potest dici quòd ab initio fuerit vera possessio penes cedentem, & non superueniente nouo titulo non præsumitur quis causam possessionis sibi mutare, l. 3. § illud quoque. ff. eo. & sic primum requisitũ huius Alle. videlicet vera possessio, nõ interuenit, item nec etiam secundum requisitũ scilicet negligentia cessionarij, & si cedens ponebat capellanos, & alia faciebat, id erat propter fructuũ perceptionẽ, quos talia minuunt, ad Dec. Cassa x. de præbẽ. Idem ẽt conclusum fuit sub die. 27. Octobris. 1542. coram Io Paulo ptolo. in causa Nullius Monasterij, in fauorem congregationis Camaldulen. prout Dec. Putei. 7. de Alle. Lapi Et respõsum pariter fuit quòd licet resignans soluisset salarium capellanorum fuit quia ad id tenebatur propter reseruationem fructuum. Et quòd si fuisset probata fama quòd reputabatur pro rectore, quòd orta fuisset propter id. De resignatione reseruatis fructibus tracto super signa. Gratiæ, rursus in trigesima quæstione. Regul. de Anna.

VIGESIMOTERTIO quæro an Allega. hæc operetur vt censeatur cessum regressui postquam illi locus factus fuit ob non captam, seu petitam possessionẽ infra triennium? Pro opin. negatiua pondero quòd contra facultatem regrediendi nõ præscribatur. argu tex. in l. 2. ff. de uia publi. Et cum sit in mera facultate habentis regressum regredi, uel non, non potest cadere præscriptio, ad cons Cald. 1. an cõtra. de prescrip. & per alios, quos cito in 11. quæstio. Regu. de Anna. n. 4. secundo quia in concessione regressus ponitur clausula prohibitiua, annullatiua, & irritans cessat omnis præscriptio. Archid. Ioan. An. Gemin. & alij in c. cum de beneficio. de præben. lib 6. Rot. 293. no. qualiter ueniẽs. in anti. Feli. in c. cum accessissent in 6. limi. de constitu. Iason. in l. beneficium, col. pen. in 4. lim. vbi limitat quãdo adest clausula decreti, prout in casu nostro. ff. de cõsti. princ. Tertio etiam concesso ꝙ propter negligentiã pscriptio caderet, requireretur tempus decem annorũ, per quod quis uidetur uti nolle priuilegio, vel rem pro derelicta habere. l. 1. cum ibi nota ff. de nundi. gl. Cyn. Bar. & Saly in l. falso. C. de diuer. rescr. Ias. in alle. l. beneficium. nu. 53. ff. de consti. princi. & sic nõ sufficeret trienniũ. Quarto si diceremus locum esse Allegationi plura specialia cõcurrerẽt uidelicet ꝙ titulus præsumatur ex patientia seu negligentia habentis regressum, & ꝙ voluerit ius suum amittere, quæ de iure concurrere non debent. l. 1 C. de dot. promis glo. in l. cum post, in. § gener ad fin. ff. de iu. dot. Oldra cons 79. quod duo specialia. Quinto etiam si Alle hæc haberet uim constitutionis ut negligens in pœnam caderet amissionis iuris requireretur monitio, vel interpellatio, antequam priuaretur iure suo, nõ solum per lapsum trienuij, immo longioris termini. ad doctri. Inno. in c. extirpandę, §. quia vero. de præben. c. si tibi absenti, iun. glo. pen. eo. tit. lib. 6. glo. fin in ca apostolicæ. de re iudi. eo. lib. Bar. in l. solent. § non uero, post numerum. 7. versic. in contrariũ videtur ff. de offic. procon. Alexand. in l si ita stipulatus, numero. 13. vbi Apostil. in ver. pœna. alios ad id citat ff. de uerbo. obligat. Sexto Alleg. hęc in retrocessione procedens, cum sit exhorbitans, & odiosa, ac stricte interpretanda (vt supra dixi) loquens de retrocessione, & de decennali possessione, quamuis ex Rotæ interpretatione extendatur ad triennalem possessorem, non debet etiam extendi de retrocessione ad cessionem, & sic ad rem diuersæ naturæ. ad l. 1. ff de donatio. & per omnes in l. si constante. ff solut matrim. Septimo, & vltimo in proprijs terminis nostris, ꝙ habens regressum, & sciens effectum sortitum si non petat, quòd non perdat ius suũ voluerunt Domini de Rota in Vibenetã. Archipresbyteratus coram Ptolom. pro vt illius Dec. 57. & Dec. Mohed. 89. sen.

seu.119.alias 10.sub titulo de Regressu, incipien. Dubitabatur in casu Vrbeuetan. vbi sic resolutum fuisse testatur 24. Nouembris 1539. in eadem causa coram dicto Ioan. Paulo Ptolo. Pro opin. affirmatiua quam ueriorem puto est in terminis Dec. Cassa. 5. de cau. pos. & propri. ubi testatur Rotam iudicasse contra Cardinalē sanctæ Crucis, quòd non esset amplius locus regressui, ex quo constabat ipsum sciuisse, quando is per cuius cessum habebat regressum resignauit beneficium, & passus fuerat prouisum ex resignatione possidere pacificè, & licet in illo casu supponeretur possessio quatuor, vel quinque annorum, prout ipse subdit hoc fuit in contingentia facti, nam idem fuisset si triennio alius possedisset, cum concludat Allega. huic locum fuisse, & sic iuxta interpretationem solitam. Idem etiam in Rota conclusum fuisse in causa Nannetan. sanctæ Mariæ, & quòd esset locus allegationi Lapi, & quòd præsumeretur Cassatio regressus, uel quiuis alius titulus regressus exclusiuus testatur Sarnen. in 49. quæst. Regu. de Trien. ante numerum. 13. Et in eademmet causa Vrbeuetan. Archi presb. Rota postea mutauit sententiam, & conclusit locum esse huic Alleg. propter cursum triennij, ex quo sciente Cardinali Farnesio locum factum regressui, & dissimulante, & nihil petente idem Bernardinus ex cuius persona propter adeptionem alterius iurati factus erat locus regressui postea triennio pacifice possedit Rota de mense Nouembris, & Decembris 1539. decreuit Allegationi locum esse, cum præsumeretur cessum regressui per Cardinalē Farnesium, uel si quod ius habebat ipse Cardinalis illud in fauorem Bernardini cessisse, uel alias nouum titulum in fauorē Bernardini superuenisse, prout per Sarnē. in 16. quæstione. Regu. de Trien. numer. 8. per Mohed. Dec. 90. seu 120. alias 11. sub titulo de Regressu & per Ptolo. Dec. 59. incip. in suprascripta Vrbeuetan. & Dec. eiusdem. 62. eodem modo incipien. Ex Decisionibus proximè adductis elici poterit responsio ad contraria.

VIGESIMOQVARTO quæro an si possessio capta sit per resignatariū die obitus resignantis sit locus Allegationi? Hoc dubium discussum fuit in Rota in Segobien. parro. inter Io. Diaz, & Antonium Garsiam, pro quo scribebam. Pro op. affirmatiua dicebatur in fauorem Ioan. Diaz quòd aut Antonius possesionem intrauit eadem die post obitum, & tunc indubitati iuris erat locum fore Allegationi, & quòd retrocessio præsumeretur, attento quod ultra triennium Ioannes resignans in possessione remanserat, toleratus fuit, & pro rectore beneficij habitus fuerat, & sic reputatus in possessione decessit, & sic militant rationes, & requisita Lapi. Cassa. Dec. 3. de causa pos. & propri. & Sarnen. in 16. quæstio. Regu. de Trien. post numerum. 1. Aut possessionem cepit ante obitum, & tunc imputet sibi, & desidia malitia, ac fraus præsumatur, ex quo nimis se arctauit ad diem obitus, cum prius sibi consulere potuisset, unde talis possessio sibi suffragari non debet argu. tex. in l. 2. vers. si quis tamē cum posset. ff. si quis cautio. l. filiæ meę. ff. solu. mat. c. fi. vers. vt quia die renuntiationis. de renun. lib 6. secundo adducebatur quòd possessio capta die obitus propter vicinitatē, debebat censeri capta post obitum, cum factum parum ante censeatur factum in ipso actu, uel post. l. pedius, in prin. ff. de incen. Bar. in l. si quis. §. de eo. ff. eo. Bal. in l. diuortio, col. 2. vers. extra no. & ibi Ias. nu. 10. & seq. ff. sol. matr. Hinc dicimus potētiam proximam actui pro actu haberi. ad tex. in l. penul. quem ad hoc ibi no. Bal. ff. de mili. testam. & de proximo exul constituendus pro exule habetur, De proximo condemnandus pro condemnato. Ias. in alleg. l. diuortio. §. interdum, numero. 15. & sequen. ubi

vbi plura alia similia adducit. ff solu. matrim. Tertio allegari poterat Doctri. Ancha in cap. susceptum, col. 2. versic. si autē bona fides, & sequitur ibi Philipp. Francolum. fina. de rescript. libro sexto. quòd si quis, in mortis articulo renūciat beneficio, dicetur propter vicinitatem beneficium vacasse per mortem, & non per resignationem, & habemus Regulam de Infirmis. super qua scripsi; talis igitur possessio die obitus capta non tollit commune reputationem, in qua potissimè fundatur hæc Alleg. Quarto adduci potuisset quòd Antonius resignatarius acquisiuisset tantū naturalem possessionem, ex quo Ioannes absens a beneficio, & infirmus in lecto retinebat suam ciuilem animo. iuxta text. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. pos. quæ quidem ciuilis est in qua consistit neruus possessionis, vt in dicto. §. qui ad nundinas. & latè per Bar. & alios in l. 3. § ex contrario. ff. eo. Et octo effectus huius possessionis ciuilis enumerat Guid. Papæ Dec. Grationo 356. incipien. quos & quot. Ioannes igitur decessit in possessione, & sic sumus in terminis Allegat. Lapi. Pro opin. negatiua concluserunt Domini de Rota sub die 7. Nouembr. 1548. pro ut annotauit bo. me. Nouatus in hæc verba. Rota sensit decisionem Lapi non habere locum nisi in eo qui obijt in possessione. Ex fundamentis quæ ego adducebā pro Antonio quæ hic non refero, illud potissimum considerabat Rota quod petitio possessionis huiusmodi non habet tempus præfixum, sed simpliciter dicitur possessionem ante obitum peti, seu capi posse; Et quòd Allegatio Lapi (vt præmissum est) loquebatur quando resignans obijt in possessione, & stante negligentia resignatarij, vt late per Sarnen. in 16 quæst. Reg. de Trien. num. 3. ac. 4. & 5. & Cassau super Regu. Dec. 8. ante num. 4. prout ipse Lap. loquitur post num. 16. versic. Item probatio dictæ renun. propterea Rota semper intelligit dictam Allegat. procedere quando resignans decessit in possessione pacifica. vt per Cassa. Dec. 2. de causa possess. & propri.

VIGESIMOQVINTO cum possessio requiratur tempore obitus ciuilis, vel naturalis vt dixi quæst. 15. & supposui in proxima præceden. quæstio. quæro an sufficiat possessio præsumpta, videlicet quod ex quo probatum fuerit quòd prædecessor, seu præcessor prius possidebat, p̄sumatur tempore cessionis, vel obitus etiā possidere, adhoc ut sit locus huic Alle. in fauorem sui successoris? Pro opin. affirmatiua datur regula quòd qui olim possidit, seu possedisse probatur, semper possidere præsumatur. Bart. in l. siue possidetis, in 1. lectu. num. 5. & in 2. lectu. post prin. vers. Veniamus ad quæstionē, & alij. C. de probat. Bart. in l. non ignorabit C. ad exhibē. Hostien. Ioan. And. & alij in c. cum ad sedem. de restit. spoliat. & hanc dicit communem Alex. consi. 133. viso processu, num. 3. lib. 1. Idem etiam uoluerunt Bart. in l. Celsus, nu. 22 ff. de usuca. Abb. in c. accedentibus, post nu. 6. uers. sed tu adde Bar. ff. de vsuca Corse. in sing. in ver. possessio, ver. Bar. tamen. & in terminis dicit Rota 124 in no. Si probetur aliquem obtinuisse, & possedisse certum beneficium in vita sua, id tempore obitus sui præsumitur & adhuc possedisse, nisi probetur cōtrarium. Præmissa satis vrgent, tria tamen obstare videntur, primū q; cum Allegatio requirat possessionem tēpore obitus, videtur intelligenda de uera, non autem de præsumpta. Et cum agamus de probanda possessione tempore obitus alterius, debet illa limitate probari, ut in simili concludit Anch. consil. 397. efficacibus, col penult. versic. Sed si fundat se ex titulo alieno ad eliden dum intentionem adversarij, debet illum limitate probare, si limitate, ergo non præsumptiue. secundum quòd successor, vel alius non possit ad sui cōmodum possessionē

alterius allegare, sed ipsemet qui possederat, prout per Barto. in allega. l. Celsus, nu. 22. ff. de vsucap. & in simi. not. Ancha. dicto consilio, 297. colum. penult. versicu. Ad hoc dico, & late pro, & contra per Alcia in Tract. præsumptio. Reg. seu par. 3. præsumptio. 21. in prima limi. numero 2. in secunda limi. num. 5. & in quarta limi. numero 9. vbi plura pro hoc quæsito. Tertium quòd hic concurrerent duo specialia, primum quòd possidens prius, vsque ad obitum possedisse præsumatur. Alterum quòd ex tali possessione præsumatur titulus, contra tex. in l. 1. C. de dot. promis. cum vulgar. Hæc sufficiant pro dote huius pulcherrimæ Allegationis, 89. Nonnullas alias quæstiones posui in meo commentario super Regula de Triennali.

SVMMARIVM.

1 *Tres dies rogationum præcedentes ascẽsionem domini an sint feriati in honorẽ Dei; ita quòd a seruili opere & strepitu iudiciorum sit cessandum.*

2 *Dies per annum feriandi qui sint.*

3 *Concilium Maguntin. statuit letaniam maiorem a cunctis Christianis esse seruandam.*

4 *Diebus feriatis res diuina fieri debet & a litibus homines abstinere oportet.*

ALLEGATIO XC.

1 SI quæratur an † tres dies roga-
tionum præcedẽtes ascensionẽ
2 domini sint feriati a in honorẽ
Dei ita quòd a seruili opere &
a strepitu iudiciorum sit cessan
dum: responderi potest quòd sic: & hoc pro-
batur ex concilio Lugdunen. in capitulo. pro-
nuntiandum, de consec. distin. 3. vbi talis est
tex. pronuntiandum est ut sciant laici tempo
ra feriandi per annum idest per omnem do-
minicam a uespera usque ad uesperam, ne a
2 iudaismo capiantur, feriandi † vero per annũ
isti sunt dies, Natalis Domini, sancti Stefani,
sancti Ioannis Euangelistæ, Innocentum, sancti Siluestri, Octaua Domini: Epiphaniæ, purificatio sanctæ Mariæ, Pascha cum tota hebdomada, Rogationes tribus diebus, Ascensio Domini, dies Pentecostes, sancti Ioannis Baptistę xij. Apostolorum maxime Petri, & Pauli, qui sua prædicatione mundum illuminauerunt: sancti Laurentij, Assumptio sanctæ Marię virginis, sancti Michaelis, dedicatio cuiuscunque oratorij: omnium sanctorum; sancti Martini; & illę festiuitates quas singuli episcopi in suis episcopalibus cum populo, & clero collaudauerunt quæ uicinis tantum circummorantibus indicendæ sunt non generaliter omnibus, ad reliquas uero festiuitates per annum non sunt cogendi ad feriandum, nec prohibendi. Solet tamen dubitari de quibus rogationibus intelligatur, cum tex in d. c. pronuntiãdum, dicat solum de rogationibus. Ioan. And. in cap. conquestus, de ferijs super ver. Ascensionis, supplet cum tribus diebus rogationum præcedentibus, allegat prædictum. cap pronuntiandum, & quòd de tribus diebus antecedentibus maximè Ascẽsionem sit intelligendum probatur de consecra. dist. 3. cap. rogationes. idest letanias ante Ascensionem Domini placuit celebrari, ita vt præmissum triduum ieiunium in dominicæ Ascẽsionis solennitate soluatur, per quod triduũ ieiunium serui, & ancillæ ab opere relaxentur quo magis plebs uniuersa conueniat, quo triduo omnes abstineant, & quadragesimalibus cibis utantur, & hoc idẽ uidetur probare tex. de ferijs. capellanus. ibi tribus diebus rogationum ante Ascensionem domini inchoantibus vsque ad octauam diem post Pentecostẽ.
3 Archi. in d. c. rogationum, † super ver. celebrari, dicit quòd in concilio Maguntiuensi statutũ fuit quòd letania maior obseruãda esset è cũctis Christianis 7. Calẽdas Maij in proœ. 2. 73 c. placuit. ut ibi. dicit etiam quòd hi sunt dies abstinentiæ, non letitiæ ut in cõcilio Aurelianensi inuenitur, ubi etiã redditur causa, & ratio inuentionis ieiunij horum dierum, ubi sic dicit, ne exigentibus peccatis galliarũ populi luporum rabie interimantur nec illius flagelli aliquod remedium inueniri possit cõgregati traditur galliarũ Episcopi apud Viennam urbem atque in communi statuerant vt triduanum ieiunium facerent. Cumque dominus pestem misericorditer abstulisset hi dies in consuetudinem annuæ celebritatis ve

nerunt

nerunt ut per galliarum prouincias ante scilicet Asceusionis domini diem celebrarent: vnde dixerunt patres in ipso concilio congregati. Agamus nos & hos dies cum summa reuerentia,& deuotione, cum abstinentia carnis, humilitate mentis & cordis, ut non solum inuisibilium luporum rabiem euadamus, sed vt inuisibilia spirituum videlicet immundorum tentamenta vincere ualeamus, ut hæc habentur probat. lib. 13. cap. existentibus.
4 † Dixit et ipse Archi. in d. cap. pronuntiandum, quod feriati dies sunt in quibus res diuina fit,& abstinere à litibus homines oportet, & allega. 15. q. 4. placita. in fi. refert tamen Ioan. And. in d. cap. conquestus, quòd Guido in reportationibus dicit quod curia Romana hoc nõ seruat. Io. Cal. dicit quod curia Romana hodie seruat. Alicubi autem de facto seruatur quod usque ad tertias ferientur, quę consuetudo forsitan potuit ortũ habere ab ijs quę no. glo. in decret. quoniam, extra de ferijs, & in d. c. pronuntiandum, ubi not. quod dies incipit,& terminatur diuersis horis diuerso respectu, ut ibi not. latius, unde cũ istę rogationes communiter fieri soleant de mane usque ad tertias, acceptum fuit usque ad tertias, feriari: sed ista consuetudo nõ fulcitur in iure, maximè cum dies prędicti fuerint solenniter feriati ex causis prædictis, quę
b ipsos dies impleri iubent [b] non solum usque ad tertias,& hoc uidetur uerum de iure,& sic seruandũ in honorem dei,& sanctorum eius. Lapus de Castiglionchio.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶[Feriati.] *Feriæ unde sint, quid sint, quot sint earum genera, quibus, & quomodo per rescripta derogetur, quæ clausulæ apponi pro huiusmodi derogationibus in rescriptis cõsueuerint, & qualiter illę clausulæ intelligendæ sint tracto in 13. com. Ferijs non obstan. Ad hanc Alle. remittit se Apostil. ad Alex. in l. 1. ff. de fur. in uer. renuntiari.*

b ¶[Impleri iubent] *Et sic vsque ad vesperas, incipiendo a præcedentibus uesperis, tum quo ad ferias, tum quoad indulgentias, prout Leuiti. 23. A uespera ad uesperam celebrabitis Sabbata vestra, & ad iura hic adducta, & ad clem. 2 ad fi. vers. Quid autẽ in primis ipsius festi vesperis. de reli. & uene. san. & per gl. in c. alma, in ver. assumptionis. de sen. exc. lib. 6. And. Tiraq. de ut. retra gl. xi. §. 1. nu. 13. & seq. dũ declarat diem ecclesiasticum uarium.*

SUMMARIUM.

1 *Legata in testamento an possint ante bonorum testatoris aditionem exigi.*
2 *Statutum in territorio vbi fit testamentum an extendatur ad aliud territoriũ vbi sunt bona testatoris.*
3 *Tempus assignatum executoribus testamentorum an incipiat à morte testatoris an ab adita hæreditate.*
4 *Legata in testamento ante aditionem bonorum sunt suspensa: quia in sui esse pendentiam habent ab aditione hæreditatis.*
5 *Pietas proprie non stat in nomine pietatis, sed in substantia ueritatis & charitate subiectionis.*
6 *Executores testamentorum an dici possint procuratores, & an possint experiri contra hæreditarios debitores pro exequendis legatis.*
7 *Consuetudo anglicana nõ extenditur extra territorium anglicanum.*
8 *Potentia causæ limitata limitatur & effectus.*
9 *Testamentum loquens de bonis mobilibus, & immobilibus an comprehendat nomina debitorum.*

ALLEGATIO LXXXI. XCI.

In nomine domini amen. Casus est talis videlicet. Quidam Nicolaus do ce venturę de Senis in ciuitate Senarum suum condidit testamentum, de quo paret manu ser Simonis notarij, ubi plura legata reliquit q̃ sunt ad pias causas pro maxima
2 parte. Item reliquit & iudicauit a Margaritę filię suę certam quantitatem pecuniarum ex

bonis tantum quæ dictus testator habebat in
b regno Angliæ iure institutionis. b Item in alijs omnibus bonis suis fecit, & constituit hæredem suum vniuersalem Ioannem fratrem suum germanum, & ad dicta legata soluēda, & executioni mandanda, fecit, & instituit fideicommissarios, & executores quosdā in testamento nominatos, pro vt hæc latius, & plenius in d testamento continentur, & dicto cōdito testamento per paucos dies decessit, & sepultus est in ciuitate Senensi; post dicti fideicommissarij, & executores in dicto testamento pro executione, & solutione dictorū legatorum relictorum in dicto testamēto maximè factorum ad pias causas, conueniunt quosdam debitores dicti testatoris qui hodie hæreditati suæ tenentur soluere certam quantitatem Florenorum ex legati causa quod debitum non fuit contractum in partibus Angliæ, sed alibi, à quibus debitoribus dicti executores petunt dictam certam quantitatem pro solutione dictorum legatorum; qui debitores uolentes se tueri, dicunt se non teneri, nec cogi posse ad soluendum quantitatē per se debitam aliquibus executoribus prædictis
1 multis rationibus. † Prima est, quia non est adita hæreditas dicti testatoris, adeo quòd donec dicta hæreditas non est adita, nec legata debentur, nec fideicommissarij, seu executores possunt aliquid vigore dicti testamenti petere, cum testamentum pariat vires ex aditione hęreditatis, imò dicunt ꝙ si soluerent prædictis executoribus ante aditam hæreditatē, & ēt post quam fuisset adita, hęres scriptus in testamento hæreditate adita posset ab eis petere ꝙ soluissent, & sic idem debitū soluerēt bis
2 ꝙ non debent. † Secunda quia dicunt dicti debitores ꝙ cum dictus testator habitauerit in partibus Angliæ, & se expresse submiserit
c foro, & legibus, & statutis c dictarum partium Angliæ vbi inter alias leges, & statuta continetur ꝙ viro moriente relicta vxore ꝙ isto casu mulier debeat habere certam partē hæreditatis dicti viri. Itē loquitur lex, & statutū in dictis partibus pro filia; videlicet quod pater decedens non potest priuare filiam de hæreditate sua, nisi de certa parte, & dictus testator tempore mortis suæ habebat in dictis partibus Angliæ uxorem, & filiam unam in dicto testamēto nominatam; quæ sunt hodie, & morantur in dictis partibus; pro tāto dicūt debitores huiusmodi ꝙ si soluerent executoribus, uxor, & filia quondam dicti testatoris prædictæ quæ sunt in dictis partibus Angliæ à dictis debitoribus qui habēt domiciliū, & bona in dictis partibus possent petere portiones sibi contingentes ex hæreditate prædicta quas dictis executoribus persoluissent. Tertio quia dicūt debitores ij ꝙ etiam in dictis partibus Angliæ cauetur expresse in statutis ꝙ nullus potest relinquere, uel instituere fratrē suum hæredem, ex quo dicunt dictum testamentum non valere, nec vires etiam posse sumere ex aliqua aditione, & sic ipsi non possēt cogi ad solutionem faciendam. Ex aduerso pro parte dictorum fideicommissariorum, & executorum dicitur, quòd ipsi vigore dicti testamenti, & largissimæ potestatis eis concessæ vt ex lecturis eiusdem colligitur, etiā ante aditam hæreditatem, & non obstantibus quibuscunque submissionibus, & legibus, & statutis uigentibus in dictis partibus Angliæ possunt pro solutione legatorum in dicto testamento factorum, & maximè ad pias causas, ac etiam vt curatores dictæ hæreditatis petere, & exigere & eos cogere ad soluendū eisdem. Nec obstat si dudum dictus testator habitauerit in partibus Angliæ, & tūc se submiserit legibus, & statutis ibidem, quia erat origine de ciuitate Senensi, vbi prædictus cōdidit testamentum, & vbi decessit; & dicti debitores quamuis habeant domicilium, & bona in dictis partibus Angliæ nihil ad rē, quia sunt, & habitāt de ciuitate in ciuitatem, & sic
d vbi inueniuntur d coguntur ad soluendum. Præterea non obst. si vxor, & filia dicti testatoris in dictis partibus Anglię remanserūt, quia in partibus illis, & illis hæreditas de immobilibus pinguis, & tanta est ꝙ ex ea bene potuerunt habere, & percipere partem suam si quā vigore alicuius legis deberent habere in hæreditate prædicta, & maxime dicta filia dicti testatoris, cui iure institutionis testator fecit debitam portionem, nec interest debitorum prædictorum; nec possunt allegare, uel opponere etiam, imò cauetur in statuto communis Floręn. ꝙ legatarij possunt legata petere etiā hæreditate non adita, cuius copia transmittitur cum puncto, quare ex prædictis rationibus, & alijs dicti fideicommissarij, & executores executorio nomine in dicto testamento conscripti possunt petere à dictis debitoribus de Florentia in ciuitate Florentiæ dictā certam quantitatem Florenorū per eos debitam,

debitam,& eos cogere ad soluendum nõ obstantibus per eos in contrarium allegatis & h pro solutione à dictis executoribus quotidie compelluntur. Modo quæritur uiso testamento manu dicti S. Simonis cunctis & uiso statu
e to [e] prędicto ciuitatis Floren. de quo fit mentio,& uiso puncto prædicto quid iuris sit.

Consilium. cccvj.

In Christi nomine amen. In primis videndum est utrum dies cõmissarijs cedat a morte testatoris an ab adita hæreditate. Secundo an isti sint meri executores testamenti, an uero sint procuratores constituti inter viuos, quanquam executio mandati collata sit post mortem. Tertio an possint experiri contra hæreditarios debitores. Quarto an contra dictũ testamentum, & successionem sit attendenda consuetudo Anglicana. Quinto si debitores hęreditarij possint commissarios excludere
3 sub prætextu non ualentiæ testamenti. † Et quia quæstiones sunt pulchræ, & vtiles ali-
f qua verba licet pauca subtiliter [f] dicam. Et primo circa primum punctum videtur dicendum tribus rationibus quòd dies commissariæ cedat ab adita hęreditate, & non à die mortis testatoris. Prima ratio est, quia officiorum per vltimam uoluntatem iniunctorũ cedit dies adita hæreditate. vt. ff. de excu. tut. si is qui. §. idem euenire potest, & l. excusantur. secundo responso, & l. Titius. §. 1. de testa men. tute. l. si nemo, & l. tutor. & inst. de attiliano tuto. in prin. Secunda ratio est, quia quę non transmittuntur non cedunt à morte testatoris sed ab adita hæreditate, vt. ff. quãdo dies le. cedat, sed officium commissariæ non transmittitur
g [g] ad hæredem, ergo non cedit ante aditam hæreditatem, facit quod no. in l. tutela prærunque. ff. de tutelis; & ff. de cura. furio. l. cuius bonis. C. si quis igno. rem minor. sine decreto compa. l. 1. Tertia ratio est quia non debet cedere prius dies executionis, & per consequens officium executoris, quam dies obligationis, sed dies obligationis legatarijs non cedit à morte testatoris, sed ab adita hæreditate, vt. l. si tibi homo. §. cum seruus, de leg. 1.
4 † Vnde ante aditam hæreditatem, nulla oritur actio legatarijs, ergo non cedit officium executoris ante aditã hæreditatem, frustra enim cederet. Quicquid enim suspendit officium executoris contra ipsum est argu. in cap. 1. de concess. præbend. lib. 6. Cum ergo ante aditam hæreditatem legata stent in suspenso, quæ habent in sui esse pendentiam ab aditione hæreditatis, vt. l. si nemo. C. de fideiuss. [h] l. eam quam. ff. de his quæ in testa. dele. l. proxi. eod. titu. l. 1. in fi. de vulgar. & pupillar. sub. meritò sequitur quòd idem de executorum offic. sit dicendum. Hinc est quòd executor datus in conditionalibus legatis non potest præuenire cõditionẽ: quia nõ est prius executor, antequam existat conditio legati. ff. de leg. 1. l. filius. §. diuus. item si quis est relictus executor quam adeat hæreditatem, vt l. Lucius, de fideicommissa. liberta. quæ. l. est ad hoc notabilis dicet aliquis aliud debet esse in alijs relictis; quam ad pias causas, in quibus nõ exigitur aditio hæreditatis. vt no. C. de fideicommis. l. eam quam. In Spec. de iustru. edi. § nunc aliqua. vers. sed pone quod ex eo testamento: sic ergo cedit dies taliũ legatorum a morte, nec requiritur aliud vt per apostolum ad confirmationem testamenti nisi mors ergo per cõsequens cedit dies commissariæ taliũ relictorum, nec desideratur aditio hæreditatis: quia officio iudicis petuntur, quod nõ requirit aditionem hæreditatis. ff. de peti. hæred. l. hæreditatis, in fi. de relig. & sump. fun. si quis sepulchrũ, & certè istud dictũ credo verum: quia sicut Episcopus qui est legitimus executor nõ dato executore testamentario potest exequi testamenta non expectans hęredis aditionẽ, vt extra de testamen. nos quidem, & cap. si hęredes. Ita potest testamẽtarius executor fauore animarum, constituere sepulchrum, & huiusmodi quæ non requirant aditionem hæreditatis, nec recipiunt dilationem temporis de acquir. hære. l. pro hærede. §. 1. ff. de religio. & sump. fun. l. at si quis §. plerisque. Tamen duę leges videntur obstare, primo quia tex. in l. 1. C. communia de le. æquiparat legata pia alijs legatis simplicibus. & glo. parua dicit ibi vt in ecclesijs. Secundo quia tex. dicit idem esse in relictis ecclesiæ, & relictis ciuitati. C. de sacrosan. eccl. ut inter diuinum, & quando relinquuntur ciuitatibus, requiritur aditio hæreditatis, vt ff. de leg. 1. ciuitatibus. & ff. ad trebel. l. omnib. Itẽ relinquere libertatẽ est quid valde piũ, & humanitati submissum. ff. de fideic. libertati. l. in testamento, & tamen requiritur aditio hæreditatis, vt C. de cadu tol. l. 1. §. libertatibus, & nemo dicet Episcopum, vel executorem ante aditam hæreditatẽ posse manumittere seruum nisi de facto. de cond. inst. l. mulier. §. si quis hęreditariam. Ex quibus cõcludi-

cluditur ꝙ de rigore iuris etiam ad pias cau-
i ſas i requiritur aditio hæreditatis, vel quòd
bona adijciantur cauſa conſeruandorum le-
gatorum,vt l.1.2.& 3.de fideicommiſſa.liber
ta.Sed de ſimplicitate æquiſſima iuris canoni
ci, & diuini nõ requiritur aditio hæreditatis,
& ita ſeruatur in practica.ſ.ad verè pias cau-
ſas.Si.n.pietas ſimulatur vbi non eſt,vt ſi diui
ti pro anima legatur, iſtud legatum non repu
tatur pro pietate vt not.C.de ſacroſanct. eccl.
k l.illud.cũ pietas nõ ſtet in noie pietatis k,ſed
in ſubſtantia veritatis, & charitate ſubiectio-
nis.vt ff.de trãſa.l.cum ij.§. ſed & perſonarũ.
& §.ſi in annos.& C.de mendican.vali.l.1.cũ
ſi. Super ſecundo membro arguitur primo ꝙ
iſti non ſunt procuratores, ſed ueri executo-
res:quia ſi ſunt procuratores, ergo interceſſit q
contractus mandati;ſed contractus eſt extra-
neus actus,vt l.verba contraxerunt geſſerunt.
ff.de verbor.ſignificat.ergo vitiaret teſtamen
tum vt C de teſt.l.ſi. Sed hoc non obſtante di
co quòd teſtamentum valet, & tamen iſtud
mandatum verè eſt contractus mandati, &
quia eſt contractus verus, non deſiderat adi-
tionem hæreditatis,nec obſt.ꝙ contractus nõ
poteſt permiſceri teſtamento: quia verum eſt
vbi eſſet contractus non pertinens ad teſtamẽ
tum,quia adhibetur propter diſpoſita in teſta
mento vt efficaciora ſint,tũc valet vtrumque.
ff.de teſtam.l.hæredes palam.§.fin.per gloſſ.
l & Dy. l ita eſt hic:quia principaliter fit pro-
pter teſtamentum exequendum,& dico quod
iſta procuratio non finitur morte: quia eſt col
lata poſt mortem.ff.manda. ſi verò non remu
m nerandi.§.fin. m & no.in l.cum pater.§ Me-
6 uio.de leg.2. iſti ergo ſunt executores. † Item
ſunt procuratores, & poſſunt experiri contra
hæreditarios debitores, & exigere ab eis vi-
gore mandati collati poſt mortem,nec habẽt
expectare quòd hæreditas adeatur, quia fun-
n dant ſe ex contractu mandati, & quia n ad
pias cauſas, ut ſupra dixi & per hoc tenentur
o o ad vltimum punctum quòd licet iſtud teſta
mentum non ualeat quo ad inſtitutionem hæ-
redis, tamen iſti cõmiſſarij, & procuratores
poſſunt experiri cõtra debitores hæreditarios
vigore mandati per dictam l.ſi verò nõ remu.
§.ſi.& per hoc etiam eſt reſponſum ad tertiũ
7 punctum. † Super quarto puncto videamus,
& dicendum eſt quòd conſuetudo Anglicana
non eſtendit effectum ſuũ extra territorium
p Anglicanum, p & ex hoc ſequitur ꝙ in alijs

bonis præterquam in bonis Anglicanis ſerua-
bitur conſuetudo ciuitatis Senen.probo ante-
cedens per.l.vulgares,de iuriſ.om.iud.l.fi.C.
de ſumma trin.l.1.& per Cy. & B.& Hoſt. in
c.vt animarum,de conſt.li.6.probo,& aliter,
Virtus,& potentia cauſæ efficientis inſpicien
da eſt vt poſſit in paſſum.& in ſuſcipientẽ ma
teriam,nec põt cauſa finita producere effectũ
8 infinitum, † ſed ſicut limitatur potentia cau-
ſæ,ſic effectus debet etiã limitari.ff.de adopt.
l.ſi arrogator,& de cura bon.dan.ab ijs.l.pu-
pillo.de excuſa.tuto.iuriſperitos.§.cum oriũ-
dus de bonis auth.iudi.poſ. cũ vnus.§.is qui.
quod no.ff.de excuſ.tuto.l.nõ ſolum.§.& qui
teſtamento, ſed potentia, & authoritas con-
ſuetudinis Anglicanæ non ſe extendit vltra
q proprios ſactos q vt.C. de decur.l.duumui-
rum, lib.10. ergo nec effectus eius vltra pro-
trahitur,nam extra territorium ſuum quilibet
rex cẽſetur ad inſtar priuati, & tunc eius lex,
vel conſuetudo ſuæ gentis nõ ſe protendit ad
loca quæ non ſunt ſuæ ditionis.Conſtat enim
ꝙ vnuſquiſque in ſuo territorio maior eſt.Vn
de populus Senenſis in ſuo territorio magis
poteſt quam dominus rex illuſtriſſimus, &
perpetuus Anglicorum, vt not. ff. de manu.l.
apud eum.probo cõſequens ex iam dictis, &
per l.expreſſam.ff.de excu.tuto.l.Titius.§.Ro
mæ.Inſpicitur enim locus teſtamenti.C.de te
ſta.l.ſi nõ ſpeciali. præterim,quia teſtator Se
nis eſt oriundus,vnde ibi eſt ſua patria, An-
glia uero non erat ſibi ſua patria, ſed hoſpita
terra ff.de hęre.inſti.ex facto.§.rerum autem.
ff.de pignori.l.debitorum.ff.de fun. inſt.l.Se-
iæ.§.Pamphilæ.in c.præſenti. de of.ord.§ pe.
9 li.6. Modo eſt quæſtio de nominibus debito-
rum, nomina enim non debent dici eſſe loca-
lia,ſed ſunt ubique locorum. ff.de iudic.ſi ſi-
deicommiſſum.§.contractu. Iura enim quæ
ſunt incorporalia ubique uidentur eſſe vt. C.
r de præſcrip.lon.tem. l.ſi.ad hoc de leg.2. r in
gl.in princ. Contrarium dico ꝙ nomina debi
torum ad illum locum pertinent ubi exactio
de iure, & de facto fieri poteſt, quia ſi ibi eſt
collata ſolutio,& ibi reperitur debitor,ut d.l.
ex facto. §. rerum. & l. quæro. ff. de ſolutio.
ſ ſ Non obſt. quòd nomina non ſint in loco:
quia uerum eſt circumſcriptiuè, ſed per effe-
ctum exactionis ſunt in loco, ergo debitum
mercatorum Florentinorum in Italia contra-
t ctum, & ſoluendum t in Italia annumeratur
bonis Italicis;tractum uerò, & ſoluendum iu
Anglia

Anglia annumeratur patrimonio Anglicano &c. † Aduertendum est etiam an consuetudo anglicorum disponat uniuersaliter, an solum de bonis mobilibus, & immobilibus quo casu non pertinent ad nomina, ex quibus nõ debetur species sed quantitas in genere; quia nõ ipsa obligatio est res mobilis uel immobilis, scilicet essentialiter ut ff. de pecu. l. quam tube
a ronis. §. in peculio, & l. à diuo. de re iud. u nec etiam in ipsa pecunia in genere, & in forma quæ est in obligatione, est mobilis uel immo
x bilis, unde genera sunt in intellectu, ˣ non in sensu, unde tange si potest, & moue illud, ambulet certe hoc non potest fieri, & ideo consuetudo cum abhorreat à iure communi in suis terminis est tenenda & non extendenda ad nomina supra dicta. & sic non obstat quod no C. si aduersus tran. a. l. 1. & in auth. de non
y alie. §. ult. de uer. sign. c. mouentium. y

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Reliquit, & iudicauit.] *Hæc verba idem significant Spec. de testam. §. 1. nume. 13.*

b ¶ Iure institutionis.] *Hoc addidit ne dubitari contingeret hoc nõ addito an uerbum relinquo a dictum certę quantitati, vel rei induceret legatum non autem institutionem, quod potius dicendum fuisset vt per Bar. Bal. & alios in l. ijs verbis, in prin. ff. de hæred. insti. per Bart. & cæteros in l. cogi, in princ ff. ad Trebel. per Bar. in l. centurio, num. 34. & sequen. ff. de vulgar. per glos. in cap. Rainutius, in ver. relinquens, & ibidem per Docto. de testam. Et hanc opinion. dicit veram, & communem Ias. in authen. nouissima, post nume. 35. versic. Si autem verbum relinquo. C. de inoffic. testam. Et de hac adiectione iure institutionis, & eius effectu videatur Bar. in d l. ijs verbis, post princ ff. de hær. instit.*

c ¶ Statutis.] *Idem Signo. de Homod cons. 166. quæstio disputanda est. Paris. cons. 12. in præsenti num. 46. vbi Lap. sequitur, cõmunem dicens testamentum à forense conditum secundum formam statuti localis vendicare sibi locum in omnibus bonis testatoris vbicunque existentibus. lib. 3. ubi alios ad idem adducit.*

d ¶ Vbi inueniuntur.] *Vagabundi, & euntes de ciuitate in ciuitatem vbi inueniuntur ibi tam ciuiliter, quam criminaliter conueniri possunt. l. 1. iun. gl. in ver. reperiuntur. & l. 2. cum glo. fi. & vtrobique Bar. C. vbi de crimi. agi opor. & §. si vero quis cõprehensorum, in auth. vt nul. iudi.*

e ¶ Viso testamento.] *Hic monemur ꝙ cautè respiciamus verba testamenti, prout etiam aduertit Bald. in l. si cum dotem. §. si pater, in fin. ff. sol. mat. & cons. 122. verba testamenti. in fi. lib. 1. & Ias. in l. si ancilla. ad fi. ff. de legat. 1.*

f ¶ Subtiliter.] *Subtilitas reqritur in cõsiderandis testamentis iux. tex. in §. nos igitur, versic. vnde subtilius testamentum considerantes. in auth. de resti. fideic. Bald. in c. 1. §. itẽ, nu. 2. de feu. guard & Ias. in præall. l. si ancilla. nu. 4. ff. de lega. 1.*

g ¶ Non transmittitur.] *Per iura infra adducta probatur, ꝙ tutela, vel cura non trãsmittitur ad hæredes. Et sic Lap. arguit de tutore seu curatore ad executorem, & commissarium, quod argumentum valet, prout etiam voluit Ludo. Rom cons. 428. in terminis, nu 7. In terminis nostris, ꝙ officium commissariæ, seu executoris non transeat ad hæredes nisi testator aliud disposuerit, probatur per tex. in c. fi. iun. glo. in ver. mortuo. de testa li. 6. Idem voluit Bar. in l. a filio, num. 5 ff de ali. & ciba. lega. Mil. in Reper. in ver. executore testamenti mortuo. Et hanc opi. dicunt ueram, & communem Ludoui. Rom. consi. 69. viso: num. 6. & Cur. Iun consi. 66. præsuppo nitur. nu. 1.*

h ¶ Vt l. si nemo. C. de fideiuss.] *Legendum est vt l. si nemo. 1. ff. de testam. tute. & l. eam quam C. de fideicom. Idem etiam probat tex. in l. a Titio. ff. de fur. in l. 1. post priu. ff. quo. lega. & in l. vni. C. eo.*

i ¶ Ad pias causas.] *An legata ad pias cau-*

causas debeantur hæreditate non adita, seu ante hæreditatis aditionem antiqua est quæstio, & a multis disputata, ut apparet ex Additio. Io. And ad Spec. titu. de Instru. editio §. nunc uerò aliqua, ante n. 61. in versi. a Titio. & ex ijs, quæ latè tractat Ludo. Roma. ubi alios refert in auth similiter, in 20. speciali. C. ad leg. falci. nu. 78. & apparebit etiam ex dictis infra citandis. Omissis argumentis, ac rationibus, & iuribus, quæ adducũtur per Io. And. ubi supra, & alios de quibus infra, hic recenseo prius illos qui opi. affirmatiuam tenuerunt; Pro qua opin. affirmatiua adduci potest Io. And ubi supra. cuius ult. opi. est cum quodam Nic. qui affirmatiuam tenebat. Hanc opin. tenuerunt etiam Bar. in repet. l. 1. num 66. de sacr. eccle. per rationes de quibus ibi. Idem Bar. in l. 1. nu. 6 C. de bo. vacan. lib x. Bar. in l. eam quã, nu. 2 vers. Adde alium. C. de fideicom. Bal. in eadem l. eam quam, nu. 5. versi sed in contrarium facit. & ibi And. Barb. in Apostil. ad ipsum, in ver. 1. quid, & alius in alia Apostil. seq. in vers. pias causas. plures ad id adducunt qui videri possũt, quorum aliqui hanc, nonnulli contrariam opi. tenent. Hanc opi. affirmatiuam tenuerunt etiam Ancha. consi. 144. præfatis, nu. 2. Abb. consi. 32. circa duo lib. 2. qui refert, & sequitur Bart. in d. l. 1. C. de sacrosan. eccl. Alex. consi. 209. statutis. nu. 5. lib. 2. Ioan. de Ana. cons. 28. visis, nu. 6. Fran. Aret. consi. 64. diligenter, col. pe. ver. Præterea etiam si nullus esset hæres. And. Barba. consi. 8 scribitur, col. 8. vers. circa istam hæsitationem, vbi alios idem tenentes recenset. lib. 1. Demum hanc opi. tenuit præclarissimus præceptor meus D. Philip. Dec. in l. si nemo subijcit, num 3. ver. Quarto addo ꝙ regula non habet locum in legatis ad pias causas. ff. de re iur. Et idem videtur velle Nic. Boe. Dec. 93. an ex testõ. in fi. Opi autem negatiuã tenuerunt idem Bart. in alle. l. 1. nu. 9. C. de bon. vacan. li. x. & idem Luc. de Pen. ad fi. vers. Vel dic ꝙ additio est necessaria, & postea vers. Et sic intellige. Idem ẽt concludi potest sensisse Bart. in l. 1. in lectu. nu. 6. C. de sacrosan. eccle. & Bar. in alle l. eam quam, post nu. 2. vers. Tutius tamen putarem, & ibidem Alex. in Apostil. in ver. pro hoc, dicit hanc opi. Bar. ibi teneri, & ꝙ illa est tenenda, & ꝙ Bar. ibi nemo impugnat. Idem expressè tenuit Bal. con. 187. dicta inutiliter, nu 5. vol. 4. cons. xx. super primo, nu. 2. ubi hanc opi dicit veram, & cons. 39. viso testõ, nu. 2. uo. 5. Hanc opi tenuerunt idem Bal. Saly. Fulgo Ias. & alij, in alle. l. 1. contra Bar. ibi. C. de sacrosan. eccle ubi Ias. in 1 lectu nu. 31. post Alex. quem ibi citat. vult hanc esse communionem opinio. & in repet. post num. 34 hanc cõem, & veram dicit. Et hanc opin. negatiuam tenet, veram affirmans Alex. consi. 209. vers. Quia secundum veram opin. lib. 2. & cons. 4. post nu. 8. volu. 7. Et hanc esse communem, & seruari testatur post Floria. Ias in Alle. l eã quam num. 16. vbi etiam ipse Ias. conclu dit hanc esse veram, & communem sententiam legistarum, & canonistarum. C. de fideicom. & eosdem refert Hyer. Grat. respon. 140. in causa, nu. 4. qui tamen nihil firmat, lib. 2. Hanc ẽt opin. tenere vi detur Nic. Boe. Dec. 41. & videtur, nu. 4. ubi prius Lap. hic citauerat pro alia opi. Ludo. autem Roma. cõs. 428 in terminis, post num. 1. vers. ego semper, & cons. 493. num. 4. fœdere distinctionis conatur hanc ancipitem quæstionem terminare. Ego in tanta varietate sequor opin. Lapi hic, & præceptoris mei supra citati videlicet affirmatiuam, quam Lap. procedere dicit de simplicitate, & æquitate iuris canonici, & diuini, & quam ipse in practica seruari testatur, & ego sic seruari uidi. Et hæc opin. est piæ causæ fauorabilior, æquior, circuitus resecans, & õino amplectẽda. Pro eadem opin. Lapi, & D. mei Phi.

Dec.

Dec.inueni quandam Apostil. pulchram, & nota ad con. Alex.supra adductū 209. statutis,in uer.non ad ita.lib. 2.quæ non solum hæc comprobat in legatis ad pias causas.sed & in alijs idem in praxi seruari testatur,idem repetens postea in pen. Apostil in ver.secundum in fi.

k ¶ In nomine pietatis,] *Huc spectant quæ scripsi super gloss. facul. §.habita,in ver.existat.*

l ¶ Et Dyn.] *Et ibidem per Bar.ad fi.uer. Nota ergo quòd in testamento potest fieri contractus.Idem uoluerunt Oldrad consil. 114.factum tale est,nu 2 Anton.de But. cons.21.uiso puncto,in priu.Hanc opin.dicit communem Ludo.Rom cons.171. Pro decisione,post nu.6.vers.Aut ficta præsente.Et Lap.hic,& Rom.vbi supra sequitur,hanc cōmunem affirmans D.meus consil.196 in casu,col.2.post medium,& consil.293.viso testamento,col.2 in prin. Et hoc dictum Lapi valde extollit Andr.Barba.consi.12.scribitur,col.6.nu.13.vers. Et si quispiam opponat lib.1.*

m ¶ §.fin.] *Et l sequen. l.etsi quis. §.si cui, iun.glo.in ver.compellendum,ad fin ff.de reli.& sump.fun. l.mortis causa capimus, & ibi glo in ver doli mali, vers. Hic fuit collatum mandatum post mortem,& Bar. iu summa.ff de mor.cau. donat. Bald in l. mandatum,nu.5.versi:Hic autem confertur post mortem.C.mand.Ludo.Rom.cons. 202.non est dubium,nu.3.Corn consi.86. circa primum,nu.11.uol.4 Sozzi.consil. 87.in presenti,num.1. vbi hanc dicit communem.lib.1.Idem etiam uoluit D. meus in l.eius qui.§.placebat,nu.8.ff. si cer.pe. & consi.441.præsens.nu.8.*

n Et quia ad pias causas.] *Nec mandatū ad pias causas finitur morte,nec potest heres illud reuocare,de quo habemus tex.singu.in c.exijt qui seminat.§.in eo vero casu,uers. Non obstante concedentis morte, uel hæredis contradictione.de uer. sign.li. 6.Idem voluit Bal.ad hoc notans illū tex. quem non reperiri alibi dicit in authen. si qua mulier,nu.14.C. de sacro.san.eccle.& in l.mandatum, post nu 6.uers. vnde dicunt quidam quòd mādatum ad pias causas.C.mand.Sozzi.Regu.254 in 8. fallē. qui allegat cle.exiui de paradiso, & malè,debuit enim allegare dictum c.exijt qui seminat .*

o ¶ Tenetur.] *Lege tu respondetur ad ultimum punctum & est supra ante num. 3. vers.Quinto si debitores. Duplex responsio hic colligitur ad illud quintum quæsitum; Altera est quod hic procurator aget vigore mandati , quod morte mandantis non expirat.Altera uerò propter piā causam,quasi dicat quod etiā existēte imperfecto, seu minus solēni testamento legata ad pias causas debeantur.ad tèx. in l.hac consultissima.§.ex imperfecto, & in authen.quod sine,iun:utrobique tradi.per Doct C.de testa per Alexan.consi.4 attentis,col.3.uol. 7.per Rui.consi.71.quamuis. circa nu.13. & seq lib.2.& per Nic.Boe.Dec.93. & præsuppono nu.7. & seq.*

p ¶ Extra territorium Anglicanum.] *Hęc opin.est magis communis ut testatur Alegan.cons.16. viso titulo,num.1.& ibi bona Addi hanc dicit ueram reiecta uerbali distin.Bar.pro qua opi.citat Lap.hic, & plures alios. lib.1. Idem etiam uoluit Ias.in rep.l.reconiuncti,nu.25.ff. de leg. 3. Lapum etiam hic citant, & sequuntur Alexan.consi.128.consideratis,col.2.ver. In hanc etiam partem uidetur esse decisiò Lapi eod.lib.1.Rui.consi.48 ut eius , col. 1.post medium lib.3.ubi etiam alios citat. Cur.Iun.consil.110. pro habenda. num 9. & Paris consil 68.D.Veronica,nu.9 ubi Lap.hic & alios citat,hanc opin.communem asserens.lib.2.*

q Proprios factos.] *Legerem proprios fasces,iuxta uerb l.duumuirum hic adducte uel proprios terminos , prout legit Caro. Rui.alle.cons.48.ut eius, col.1.cir.mediū, ubi recensct uerba Lapi hic.lib.3.*

r ¶ De

r ¶ De lega.2.] *Supple tu.l.Caius seius, vbi etiam no.Bal.post Iaco.de Aret.quòd nomina debitorum non intelliguntur esse in aliquo loco definito. Idem Bal.in l.1. post prin. ibi qua locus non virum scribit illa incorporalissima.ff.de stat. homin. & Alexand. consil.31. viso titulo,nume. 7. lib.1.*

s Desolutio.] *Hoc dictum Lapi pro nota.& singu.referunt, & sequuntur Ludo. Roma.in l.si constante.§.fin.post num.9. versic.Tu autem dic,& versi.Illas tamen singulariter limitauit Lap ff. solut.matri. Alexand.consil.16.viso titulo, ad fi.vers. idem etiam firmat Lap. lib.1.qui tamen sub alio numero hanc Alleg. citat idem Alex.consil.141.viso statuto, ad fi. volu.7. Bertrand.consi.74 ponitur in facto, num. 8.& seq lib.2.par.1.Sozzi.consil.101. viso testamento, post nu.6.lib.1.& consi.175. viso testamento.nu.1. lib.2.*

t Contractum,& soluendum.] *Sequitur Alexan.dicto consi.16 in fi.lib.1.Sozzi.consi 101.num.2.versic. Ita dicendum est de actionibus.lib.1. & Bertrand. eod. consil.74 ad fi.lib.2.par.1.ac Sozzi.praealle.consi.175.col.1. vers. non obstat quòd nomina.lib.2.*

u ¶ De re iudi.] *Vbi Alexand. in §. in venditione, in prin. dicit communem conclusionem esse nomina debitorum neque mobilia, neque immobilia censeri, sed dicit tertiam speciem.Et idem Alex.consil. 52.viso themate, nu 3. vbi sequitur Lap. hic lib.1. Idem voluit Gemin. in cap. fin. num.11.vbi etiam Apostil.in ver.species, ad Lap hic se remittit.de rebus ecclesi. non alie.Oldrad.consi.219.factum tale,& D. meus sequens Lap.hic, licet eum corruptè citet in l.1.in 2.lectu.nu.8.ff.si cer.peta.*

x ¶ In intellectu.] *Idem notauit Bar.in l.mouentium,num.2.ff.de ver sign. Lapū hic citant,& sequuntur Ludo.Rom.consi. 509.circa propositam,in 4.dub num.18. & in Allegat. l. si constante. §. fin. ante num.10.versic.Illas tamen ff.solut. matr.*

y ¶ Mouentium.] *Vbi videbatur Bart. Idem Bart.in l.potest,num.1. vbi Apost. in ver.tertiam citat, & sequitur Lap.hic. glo.in §.1.in ver.numeranda, & ibidem Ange.in authen.hic adducta, Alex.praealleg.consi.31.viso titulo,num.6. & ante, & post,lib.1. D. meus in l.qui actionem, num.2.versic.Et ista ratione. ff.de regul. iur.plenius consi.237.in casu, num.1. & consi.414.viso,num.11.vbi citat,& sequitur Lap.hic,pulchrè etiam per Bert.consi. 246 ponitur,num.1.& seq. & post. num. 4.adducit hanc Alle.quam sequi videtur. lib.1.par.1.Sozzi praealleg consil.101.viso,post num.2.Ias.plenè in l.stipulatio hoc modo,col.pen. vers. Item quaero de eadem quaest.& col fi. ubi etiam magna Apost. versic.Et sic non veniunt,quae citat,& sequitur has limi.seu distin. Lapi hic. ff. de ver.obli.quem etiam sequitur, licet corruptè hanc alleg.citet Io.Cirier Parisien. in Tracta.primogen.quaest.9.lib.2.alios etiā referens nu.1. cum multis seq. plenissimè per Paris.consil.94. circa primum, num. 1.cum pluribus seq.vbi post num.3. citat, & sequitur Lap.hic, alios etiam pro eadē opin.referens.lib.2.Et nouissimè hanc alle.Lapi citat,& sequitur Tiraq de ut.retr. §.1.in ver.seruitutes.glo.5.post nu.1.glo. 7.post num.9. & post num.17. alios etiā idem tenentes referens. Et supra adducti non solum comprobant haec vltima dicta Lapi,sed alia etiam. Vnde (mea quidem sententia) tota haec Lapi alle.vt vera,& cōmuniter recepta ab omnibus pro notabili, & pulcherrima habēda est.Et omnia eius uerba sunt succi plena, & aurea.*

SUMMARIUM.

1 *Libertas ecclesiastica in quibus consistere dicatur.*

2 *Libertas ecclesiastica à quibus, & per quae laedi dicatur.*

3 *Sta-*

3 *Statuentes cōtra libertatem ecclesiæ qui dicantur.*

4 *Vsurpantes iurisdictionem ecclesiarum an contra libertatem ecclesiæ facere dicantur, & nu.9.*

5 *Papæ à Deo, & alijs à Papa concessum est indicare.*

6 *Vniuersalis ecclesia vnum corpus dicitur cuius membra sunt aliæ ecclesiæ uniuersales.*

7 *Laicos statuere de rebus vel personis ecclesiasticis ab vtroque iure prohibitum est.*

8 *Causæ ecclesiasticæ debent secundum iura canonica terminari.*

ALLEGATIO XCII.

INspeximus, & examinauimus diligenter, & ut apertius præfatis dominis nostris Prioribus, & Vexilifero super petitione p eos respondere possimus hunc ordinem seruamus. Primo ponderamus super quo à nobis sibi poterat responderi uidelicet an dicta reformatio egeat correctione. Secundo casum motiui, & suæ dubitationis, quia uidelicet per aliquos dicitur ipsam reformationem fore contra ecclesiasticam libertatem. Tertio ut quęstioni, & suæ dubitationi clarius satisfiat examinabimus dictam causam reformationis. quòd nō solum correctione egerit, uerum cassatione, & reuocatione & absolutione de libris, & capitularibus communis ut satisfieret iuri, & ut uitaretur peccatum, & pęna de quibus infra dicetur. Si autem contra ecclesiasticam libertatem non esset, tunc posset ex causa alia egere correctione, & ideo prius, & utilius uidetur examinandum an sit contra ecclesiasticam libertatem. Secundo an ex alia causa correctione egeat. Sed ut facilius hæc innotescant examinemus quid est facere, & quando, & quomodo, & quibus casibus dicatur fieri contra ecclesiasticam libertatem. Et dicitur quòd iste articulus fundatur à text. qui est de senten excommunic. cap. nouerint. qui damnat statuta, & consuetudines contra ecclesiasticam libertatem, & in cap. grauem. eo. tit. & c. non minus, & c. aduersus, de immu. eccl. & eod. tit. eos, lib. 6. a & ex eo quòd

1 ibi not. Ioan. And. post Innoc. ubi dicunt † q libertas ecclesiastica consistit in priuilegijs concessis super spiritualibus, uel temporalibus generaliter, uel singulariter, siue a Deo, uel a papa, siue ab alijs principibus secundū

b Inno. Hostien. & Abba. b Inter priuilegia concessa à Deo numerant illud quodcunque

c ligaueris c &c. Item illud de decimis, & pri

d mitijs. d Item illud quod res ecclesiasticas

e administrent. e Item illud quod super spiri-

f tualibus f ius concedere potest. Item inter priuilegia concessa à Papa numerant illud quod qui contra personam ecclesiasticam ini

g cit manus sit excommunicatus. g Item illud quod in legatis ad pias causas sufficiant duo

h testes. h Et secundum eos inter priuilegia

i concessa ab imperatore i numerantur immunitates concessæ loco; quandoque ecclesiæ, quandoque personis ecclesiasticis, ut clerici apud proprios epos conueniantur k &c.

k

2 † multum in ijs secundum eos lædi libertas ecclesiastica intelligitur, & habent locum pęnæ prædictæ decre. nouerit, & aliç contra uiolantes libertatem ecclesiasticam, sed sunt alia priuilegia singularia cōcessa singularibus ecclesijs, ut puta q possint pecora sua pasci in pratis, uel ligna in siluis incidi, & huiusmodi. Si quis contra ista fecerit non dicitur facere contra ecclesiasticam libertatem, & non habent locum pœnæ præfatæ, & est simile ad hoc quòd no. Io. And post Inno. de uerb. sign. ex parte, & solet nota. in decre. i. de male. q tunc prælatus cognoscit, & defendit ius suū proprium, quando id de iure cōmuni spectat ad eum, puta uisitare, & ex eo recipere procurationem. Sed quando spectet ad eum de iure priuato, ut puta quòd est in fundo, uel nemore, tunc secus, & hæc similitudo bene congruit infra dicendis. Ex quibus uerbis multi minus periti, & uolentes plus sapere quam oporteat, in hac materia laxant habenas plus debito; dicentes secundū prædicta, multa non esse contra ecclesiasticam libertatem, quia secūdum eos non sit contra prædicta priuilegia à Deo, Papa, uel Imperatore concessa, quæ tamen re uera sunt contra ipsam ecclesiasticam

3 libertatem. † Pro quorum declaratione est sciendum quòd si quis statuat ne quis panem coquat alicui monasterio, loco, uel cōuentui, uel ne molat blandum, uel ne aliquid uendat, uel ab eis emat, uel ne aliqua alia obsequia p-

stet

ſtet eiſdem, non uidetur facere contra eccleſiaſticã libertatem;quia coquere panem,moli facere, blandum emere, uel à ſe non emi, obſequia præſtari, non ſunt conceſſa eccleſiæ in priuilegium a Deo, Papa, vel Imperatore. imò communia ſunt omnibus, & de iure naturali,ſiue gentium,ergo non ſunt de eccleſiaſtica libertate, & ideo contra ea faciens non incurrit pœnam. Sed contrarium eſt verum, ꝙ tales dicuntur facere contra eccleſiaſticã libertatem:quia faciunt contra immunitatem clericorum,& eccleſiæ; quæ eſt vt non lædantur, vt de eis, vel contra eos per laicos directè,vel indirectè non diſponatur,vt in prællег. iuribus,& extra de priuil.quanto, de immunitate eccleſ.eos.li.6.vbi iſta ſunt expreſſa, & facere contra immunitatem eccleſiæ

1 eſt facere contra priuilegia eccleſiæ, & clericis conceſſa,& tex.in d.decret.eos.in prædictis caſibus vtitur ijs verbis, cum talia in derogationem libertatis eccleſiæ præſumantur, & pœnam excommunicationis eo ipſo decernit ſubiacere,non de nouo ſtatuendo, ſed decernendo id quod erat,hæc autem eſſe non poterant niſi per præalle. iura quæ hanc pœnam imponũt, niſi in caſibus à iure expreſſis, de ſen.excom.is qui.lib.6.& ꝙ illud fieret cõtra eccleſiaſticam libertatem nota gloſ. ſuper verbo libertas. Item pari modo ſi quis ſtatuit vt feudum quòd laicus tenet ab eccleſia poſſit certis caſibus alienare;nunquid fiat contra eccleſiaſticam libertatem,videtur quòd non, quia licet in hoc fiat præiudiciũ priuilegijs, & etiam feudis priuatarum aliquarum eccleſiarum,non tamen in genere, vel contra vniuerſalem eccleſiam,nec cõtra priuilegia Dei, papæ,vel imperatoris, & ſic nec contra libertatem eccleſiaſticam,ut ſupra eſt præmiſſum. Contrarium eſt uerum,nam eo ipſo fit contra libertatem eccleſiæ quod fit cõtra eius immunitatem,ut ſupra probatum eſt, ideoque text. in decret fin. de reb.eccl.non alie. miſcet iſta duo immunitatem eccleſię, & libertatem, fit autem contra immunitatem eccleſiæ eo ipſo quòd per laicum, ſtatuatur de rebus,perſonis, uel iuribus ſuis,à quibus laici ſunt prohibiti, & ſolum prælatis eccleſiæ eſt conceſſum, vt ſupra præmiſſum, & ſic in prædicto caſu ſtatutum diſponit de feudo m eccleſiæ,ergo &c. probat hoc clare per decre. fi. de reb. eccleſ. non alie.vbi tex. numerans quædam facta cõtra immunitatem, & eccleſiæ libertatem po-

nit de alienatione feudorum. Ad idem decre. quæ in eccleſiarum, de conſti. quæ idem dicit 4 † Sed quid de ijs qui vſurpant iuriſdictionem eccleſiarum? certè dicuntur facere contra libertatem eccleſiaſticam, vt probat text. præalleg.decr.fi de reb. eccle. qui rectè dicit de uſurpatione iuriſdictionis eccleſiæ prætextu laicæ conſtitutionis & Ioan.And.in præalleg.decre.eos.de immun.eccleſ.lib.6. dicit, quòd in caſu iſto eſt facere,& quòd ſic facien do incurrunt ſentẽtiam excommunicationis. per decret.nouerint.de ſenten. excom. & per decre.fi de immu.eccleſ. lib.6 & ſic illos caſus trahit ad hoc,& ſimilia Ex hoc etiam patet quòd ſi ſecularis poteſtas, n uel idem cognoſcit,uel decidit,uel partes coram ſe cogit comparere, in cauſis ſpiritualibus; puta uſurarum certarum, uel incertarum, decimarũ, executionum legatorum ad pias cauſas, eo caſu quo executio ad ordinarios locorum eſt deuoluta,vel huiuſmodi, ſeu circa prædicta, impeditur officium iuriſdictionis,& poteſtas ordinariorum, & quominus libere prædicta explicare poſſint,fit contra eccleſiæ immunitatem,& libertatem, & contra officium,& iuriſdictionem ordinariam, & fit contra prædicta iura, & contra infraſcriptam ſynodalem conſtitu. & habent locum pœnæ prædictæ, & infraſcriptæ,tanquam contra violãtes immunitatem,& libertatem eccleſiaſticam,& incidunt in prædictam pœnam ut not Ioan. And. in præall.c.fin.de immun.eccl. Quid igitur ſi collectas, uel impoſitas, ut gabellas, o uel depoſita pœnes eccleſiam auferat, uel arreſtat, idem uidetur, quòd & eandem pœnam incurrat.extra de immu.eccle. c.clericis. lib. 6. Quid ſi ſtatuat ne quis literas apoſtolicas p impetret. Idem uidetur eod tit.cap.quoniã. in princip. Quid ſi quis ſtatuat ne ad iudices eccleſiaſticos in cauſis quæ ad eos ſpectant habeant recurſum.idem videtur ut in eodem. cap.quoniam,ubi eſt ponderandum quòd papa uocat iniuriam eccleſiæ ſuæ, impedire iuriſdictionem inferiorum ſuorum, & merito: quia illam habent ab eo,de offic.or. cap.1.de præſum.mandata, unde glo.ord. in cap.1. de excep.lib.6.dicit quòd hoc papa pati non debet. Quid ergo ſi quis banniat epiſcopum de ciuitate?idem videtur,& eſt tex.infra de iuiu. olim. q vbi in hoc caſu fieret contra Deum, & eccleſiaſticam libertatem. Quid ſi iudex ſecularis non admittit exceptionem rei iudicatæ

5 catæ in foro ecclesiastico? † Idem videtur ꝙ à Deo papæ, & à papa aliis prælatis concessum est iudicare, qui si sint legitimi per uenerabilem, de exce. c. 2. lib. 6. ubi tenet Archi. ꝙ si n'e communicati ipso facto per c. administratores. 23. q. 5. & ibi not. hæc gl. Idem si nõ admittit exceptionem excõicationis. de sent.
r excom. decernimus, r à Deo enim est datũ ꝙ excõicare possunt. Idem de iuramento, de iureiu. licet li. 6. & c. quamuis. de pactis. facit decr. 2. de for. compet. Nec obstat prædictis si diceretur ꝙ prædicta reformatio non respicit vniuersalem ecclesiam, quia istud tollitur per
6 Ioan. And. in præalleg. decre. eos † de immu. eccles. nam vt ipse dicit cum vniuersalis ecclesia sit vnum corpus, cuius membra sunt aliæ ecclesiæ singulares, de elect. significasti, propter quod impediendo ecclesię singularis libertatem, vnius scilicet ecclesiæ circa id ꝙ competit omnibus, facit contra libertatem ecclesiæ quemadmodum lædere unum episcopum est facere cõtra libertatem ecclesiæ, esto ꝙ non lædantur omnes episcopi, vt in prædicta decre. olim, de iniurijs, de pœnis, si quis
s suadente. in cle. s Modò verò prædicta tam diffuse veritatis, & animarum fauore probata applicanda sunt proposito nostro, & dictæ reformationi, & quæsito per præfatos dominos nostros dominos Priores, & Vexilliferũ. Et ad cõmodiorẽ intellectum facimus de ipsa reformatione quatuor partes, seu quatuor capitula; Et quãtum ad primam partem, seu primum capitulum ꝙ in effectu uidetur contineri; ꝙ non obstantibus ordinibus communis Florentiæ, de quibus ibi fit mentio, cuilibet seculari personæ de ciuitate, comitatu, seu districtu Florentiæ liceat liberè, & impunè ad bona prophana, & in ipsis bonis quæ penes ecclesias, & alia loca pia seu ad ecclesiasticas personas &c. prosequi iura sua in omnibus, & per omnia, ac si tenerentur per quencũque secularem, & laicum, ciuem, comitatẽsem, seu districtualem ciuitatis Floren. dicimus ꝙ contenta in d. c. sunt contra ecclesiasticam libertatem, quod secundũ prædicta ostẽditur ex duobus, primo quia per ea reducuntur ecclesiæ, & loca pia, & ecclesiasticæ personæ de suis possessionibus prophanis, quas possident ad forum, & examen uetitum. f. iudicis secularis sicut ciues laici, hoc autem est contra priuilegiũ concessum eis ab imperatore: videlicet ꝙ apud proprios episcopos trahantur, & non coram seculari iudice per authen. statuimus. C. de episco. & cler. Item contra priuilegium concessum eis à papa per cap. inolita. & per cap. placuit. 11. quæst. 1. & per. cap. si diligenti. de foro compe. cum si. Item contra priuilegium concessum eis à Deo, uidelicet quòd rerum ecclesiarum administrationem habeant & non laici ut supra relatum est, & monstra-
7 tum. † Item quia laicos sic statuere t de rebus, vel personis ecclesiæ, uel clericorum, à quibus vtroque iure sunt prohibiti, & solum potestati ecclesię concessum ut supra relatum fuit, sic est facere contra immunitatem ecclesiæ & clericorum, & sic contra libertatem ecclesiasticam vt supra probatum est, & habẽt locum pœnæ de quibus supra, & infra dicetur. Quantum ad secundam partem, seu secũdum capitulum reformationis, quæ in effectu dicit citari faciẽdo, & requiri clericos, & personas ecclesiasticas ad compromissum faciendum infra decem dies, aliàs sint priuati omnibus priuilegijs, & fauoribus communis Florentiæ &c. vt ibidem latius continetur, dicimus contenta in ipsa secunda parte, seu secundo capitulo fore manifestè contra ecclesiasticam libertatem, & locum habere pœnas de quibus infra, & supra fit mẽtio, & hoc ex pluribus. Primo quia per ipsam reformationem datur facultas citandi, & trahendi clericos, & personas ecclesiasticas ad uetitum examen, & coram seculari iudice, quod est contra immunitatẽ ecclesiæ, & clericorum, & sic cõtra libertatem ecclesiasticam, ut supra in prima parte ostensum est. & quæ alibi dicuntur hic pro repetitis habeantur. Item ex eo quia dicta reformatio in dicta parte continet errorẽ expressum, & iniquitatem manifestam, & clericis, & personis ecclesiasticis laqueum mortiferum paratur. nã disponit ꝙ infra decẽ dies debebant facere compromissum, u ita ꝙ de iure ualeat, cum tamen à iure, & per cõstitutionem synodalem sint prohibiti facere cõpromissum de rebus ecclesiæ; imò quia ipsi clerici in sua promotione iurant non alienare, x si faciunt cõpromissum, & sequatur sententia contra eos incidunt in periurium, tanquam alienatores, quia hoc euenire posse cogitare debuerunt in cõpromittendo, ut no. Io. an. post Host. in c. cum tẽpore, de arbi. super uer. licẽtiam, y ita ꝙ prædicta reformatio disponit contra prohibitionem iuris. Itẽ inuitãt ad peccandum, videlicet ad periurium; nec.

prod:

prodest si dicatur quòd potuerunt impetrare licentiam a superioribus, tamen hoc non est in potestate inferiorum pro libito obtinere licentiam, nec ipsi superiores possunt sine peccato talem licentiam concedere, nisi pro euidenti utilitate ecclesiarum, quæ in casu nostro cessat. Item si fuerit episcopus, vel alius sedi apostolicæ immediatè subiectus, qui nō possunt compromittere sine licētia papæ quo modo infra decem dies potuerunt ipsam licētiam obtinere cum sit ultra mare. Disponit ergo de impossibilibus contra tex. canonis, 4. distin. erit autem lex possibilis, item quia de iure id quòd fieri non potest z sine permissu principis, dicitur impossibile vt. l. apud Iulianum. §. fieri, & ibi not. de legat. 1. item pro eo est etiam contra libertatem ecclesiasticam, & immunitatem, quia per indirectum statuit pœnas graues nisi prædicta impossibilia faciant priuando eos beneficijs, & fauoribus, seu priuilegijs communis. Si autem disponere præsumitur rectè fieri in præiudicium immunitatis, & libertatis ecclesiasticæ, vt in præal. cap. eos, de immun. ecclesia. lib. 6. Vnde si dixisset quòd non facientibus compromissum, nō coquatur panis vel non molatur granum; nō est dubium fuisse facere contra ecclesiasticā libertatem, vt est expressum in præalle. c. eos, eodem modo sic per indirectum a priuādos eos omnibus fauoribus communis, ex quorū priuatione possunt meritò mortis oppressionem, & iniuriarum pericula formidare. Item † in dicta parte reformationis reducuntur ecclesiæ, vel personæ ecclesiasticæ ad leges imperiales in suis causis: cum tamen utroque iure caueatur quòd eorum causæ debeant tractari, & terminari secundum iura canonica. b Tollit ergo priuilegia eorum a Papa, & Imperatore concessa. Item disponit de clericis, personis ecclesiasticis, a qua dispositione vtroque iure sunt prohibiti, & sic contra immunitatem, & libertatem ecclesię: ut supra relatum est, & probatūm: Item prohibet dicta reformatio in dicta parte quòd non possit proponi, uel allegari contra ipsam reformationē cum tamen de iure multa possint dici, uel allegari pro eius nullitate, & sic tollit ipsis clericis, & personis ecclesiasticis defensionem, quæ est de iure naturali, vt in cle. pastoralis. de re iud. quòd etiam princeps facere nō potest, in hoc tollit priuilegia, & fauores tam naturæ, quam imperatoris, & papæ: & sic contra immunitatem, & libertatem eorum, & ecclesiarum rectè fit c cum de eis nil possit disponere quibus obsequendum manet necessitas, non authoritas impetrandi, de constit. cum ecclesia sanctæ Mariæ. Quantum ad tertiam partem dictæ reformationis, seu tertium capitulum vbi in effectu disponitur similiter de cōpromisso faciendo per clericos, aliàs de relaxatione debitoris sui &c. ut ibi patet latius, dicimus quòd est contra immunitatem, & libertatem ecclesiasticā, eisdem rationibus, & iuribus quibus dictum est supra proxi. præcedēti parte: quæ omnia hic pro repetitis habeantur. Quantum autem ad quartam partem, seu quartum capitulum dictæ reformationis, quę habet in effectu quòd rectores dictæ ciuitatis debeant prædicta seruare &c. vt ibi. Dicimus quod est contra immunitatem, & ecclesiæ libertatem, vt de se patet, quia si statuta sunt cōtra ecclesiasticam libertatem, statuere quòd seruentur, est cumulare malum malo, & quia modicum esset leges constituere nisi esset qui eas seruaret, de electio. vbi periculum, lib. 6. d fortius est dare obseruatores legis, quam ipsas leges facere, & plus operatur, ergo &c. Item quòd prædicta omnia in dicta reformatione contenta † sint contra ecclesiasticam libertatem facit, quia usurpare ecclesiasticam iurisdictionem est facere cōtra libertatem ecclesiæ, ut probat text. in capit. fin. de rebus eccle. non alie. qui rectè dicit usurpatio iurisdictionis prętextu laicæ constitutionis, & Ioan. And. in præalle. decre. in fi. de immunit. eccle. lib. 6. dicit quòd in casu isto est facere contra ecclesiæ libertatem, & quòd sic faciendo incurritur pœna excommunicationis per iura prædicta, & infrascripta. Sed nulli dubium quòd sic statuere de clericis personis, ac rebus ecclesiasticis quod ad ecclesiam spectat, & non ad laicos, & ordinare vt seruentur est libertatem iurisdictionis ecclesiasticæ usurpare, ergo &c. Item contra prædicta sic statuta facit antiqua synodalis cōstitutio domini Episcopi Florentiæ, quæ in effectu maledicit, & excommunicat vniuersos, & singulos rectores, officiales, præsidentes, nec non singulares quoscunque cuiuscunque status, ordinis, vel conditionis existant, & quocunque nomine nuncupentur per alia statuta, ordinamenta, aut reformationes, seu prouisiones æditas, uel ædendas, quæ quouis modo fiant, uel uergant directè, vel indirectè contra ecclesiasticam liber-

bertatem,seu iurisdictionem, uel officium curiæ episcopalis, aut in ijs dederint auxilium, consilium,uel fauorem &c. vt ibi latius contĩnetur. Sed contra prædicta,& quòd non sit factum per prędictam reformationem cõtra ecclesiasticam libertatem,uidetur facere clausula ultima apposita in dicta reformatione,quę vult quòd vbi contenta in dicta reformatione, quę vult quòd vbi contenta in dicta reformatione essent, uel uenirent contra ecclesiasticam libertatem, habeantur totaliter pro infectis, nec possint, uel debeant aliqualiter obseruari, & sic ipsi statuentes videntur euadere pœnas prędictas prolatas contra facientes,vel statuentes contra ecclesiasticam libertatem.Sed cõtrarium est uerum,& dicta clau

b sula non sufficit, nec excusat, b quia dicta clausula est loco cuiusdam protestationis, quæ quando est contraria facto nõ iuuat, nec excusat per nota.in c.cum M.supra de consti. & maximè quando fit contra ius commune, quod est clarum, & quod nõ est licitum ignorate, & maximè communitatibus ciuitatis ubi est copia peritorum,nõ pręsumitur, de rescrip. statutum lib.6. Facere ergo contra ius cõe, & protestatio ꝙ nõ ualeat si est cõtra ius commune, est sibi ipsi contraria, immo esto quòd ad id ualeret protestatio, uel talis reformatio non ualeret de iure,tamen nõ prodest, quia & sine alia protestatione de iure non ualebat,unde pœnę prędictę respiciunt factũ, non ius.unde cum talis protestatio non tollat factum,qui ea non obstante fit reformatio,ac etiam obseruatur, & quod factum est nequit non fuisse.l.in bello.§.factę.ff.de cap. & post. re.patet quod non habet effectum. Ius autem quod non erat non tollit & sic nil operatur dicta protestatio,& sic a dictis pœnis non excusat; maximè hoc uerum ubi dicta statuta seruantur de facto, & infra terminum iuris cum suis capitularibus deleri nõ fecerunt ut infra dicetur.Quibus remotis ueniendum est ad petita per dominos Priores, & Vexilliferũ pręfatos,uidelicet an dicta reformatio in aliquo egeat correctione. & dicimus secundum prædicta quòd non,sed cassatione, c & reuocatione indiget dicta reformatio: & in ea contenta:tũ ut iuribus satisfiat,& ut euitetur peccatum:tum etiam ut euitentur pœnæ prolatę tam a iure, quam a dicta constitutione synodali contra uiolatores libertatis,& immunitatis iurisdictionis ecclesiasticę,& contra statutarios,scriptores,statutores ipsorum,nec non potestates,consules, rectores, & consiliarios locorum, ubi statuta huiusmodi ędita fuerũt, uel seruata:nec non eos qui secundum ea pręsumpserint iudicare, uel in publicam formã scribere iudicata; quę sunt pœnę excommunicationis latę per pręalle. iura in statuentes seu illos qui dictam reformationem fecerũt, & in eos qui dederunt consilium, auxilium, uel fauorem, & contra prędictos allegatos, successores autem istorum statuentium, seu constituentium tenentur dictis pęnis, si dicta statuta seruari fecerint,& nisi ea de capitularibus suis, idest de libris in quibus scripta sunt statuta infra duos menses fecerint moue

d ri, d quod est uerum si potestatem habeant hoc faciendi, aliàs sufficit eis facere posse suum,ad impossibilia enim obligatur. Caueant tamen ne in hoc utantur negligentia,nam tunc ligarentur prædictis pœnis;nam eis delinquentibus fauere interpretantur de iure, qui cum possunt manifesto facinori desinunt obuiare,extra de sen.excom.quanto. Lapus de Castiglionchio.

Addit.Quint. Mandosij.

a ¶ Lib.6.] *Et est tex.in c.ecclesia S. Mariæ. de consti.in c. cum terra. de electi. & in iure ciuili est tex.in authen. Cassa.de sacrosan.eccl.Cod.*

b ¶ Abb.] *Et Ant.de Bu.ac Abb. Panor. in d.cap nouerit. Et hanc esse communem theoricam affirmat Steph.Bertran.referẽs ea quæ Lap. hic de co tamen nullam mentionem faciens,conf.50. recordor, num.4. & seq.lib.1.par.2.*

c ¶ Quodcunque ligaueris.] *Matthæi c.18.Quodcunque ligaueris,&c.& Ioan. 20.Accipe spiritum sanctum,quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c.cap. quodcunque.24. quæst.1. cap. solitæ. ante fi.de maio.& obe. Card in repet.cap. perpendimus,post nu.12.in 1. priui de sent. excommu.*

d ¶ Decimis,& primitijs.] *De quibus Exodi ca.22.Decimas,& primitias tuas non tardabis offerre, primogenitum filiorum*

rum tuorum dabis mihi,& cap.23. Primitias frugum terræ tuæ deferas in donũ Domini Dei tui. Leuiti.ca.vlt. Omnes decimæ terræ siue de pomis arborum, siue de frugibus domini sunt, & illi sanctificantur &c 2. Esdræ cap.10. in fin. Leuitæ decimas habent in omnibus vrbibus, in quibus opus nostrum exercemus. Deuter.ca. 12 in prin. Offeretis decimas, & primitias manuum vestrarum cap. reuertimini. 16.quęst.1.cap. parrochianos, cap.1. & 2. cum alijs de deci. Cardi. in alle repet. cap. perpendimus, post num.12. in 2. priui. de sent. excommu.

c ¶ Administrent.] *cap. si imperator. 96. distin. ca. fi. de reb. eccle. non alie. Inno. in alle. cap. nouerit, num.2. vers. Item credimus quòd a Deo, & ibidem Abba. in anti. vers. Item quia de rebus, de sentent. excommu. Cardi. in dicta repet. cap. perpendimus, post num.12. in 3. priui. a Deo concesso. In testamento veteri immunitatibus gaudebant ministrãtes res diuinas, sacerdotes videlicet & leuitæ, qui sacrificabant in sanguine hircorum, & oues in templo imolabant, ac boues, vitulos, & arietes, & offerebant Domino pro peccatis vt ipsum placarent. Exo. cap.29. Leuit c. 1. ac 4 & 5 fortius hodie immunitatibus gaudere debent qui Deo offerunt hostiam veram, & immaculatam pro salute animarum, iuxta illud Apostoli non per sanguinem hircorum, aut vitulorum &c. A iure igitur diuino ac etiam canonico conceditur immunitas ijs quibus dictum est Lucæ capitulo.22. Hoc facite in meam commemorationem. Rursus & ijs qui docent gentes, & baptizant, de quibus Matthæi capitulo vltimo. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes &c. Et ijs quibus dictum est per Marcum, capit. fina. Euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium omni creaturæ. Sed & omnibus qui in ecclesia Dei ministrant, ac diuina, & ecclesiasticas res tractant, ac ministrantibus inseruiunt. de quibus omnibus habemus pulchrum tex. in c. cleros 21. distin.*

f ¶ Super spiritualibus.] *cap. denique, & cap. seq. 96. distin. Cardi. in repet. præalle. cap perpendimus, post num.12. ver. Et hinc ecclesia sola de spiritualibus. Quis concedere possit ius super spiritualibus dic quod summus Pontifex, vel episcopus, seu ordinarius, vel ab ijs facultatem, seu potestatem habens, iuxta tex. in ca. proposuit. de conces. præben. in cap.2. de præben. lib. 6. in cle. 1. uti lit. penden. cap. omnes basilicæ, & cap. nullus. 16. quæst.7. c. cum olim. de præscrip. An autem hæc potestas concedendi iuris super spiritualibus, vel immunitas ne quis alius impedire id, uel ne se intromittere possit, a iure diuino, vel positiuo procedat, longa esset discussio, nec absque distinctione præmissa terminari possent, ego alibi tracto. An autem spiritualia aut ius super illis laici quicunque sint tribuere possint. Et an si aliter præsumant contra libertatem ecclesiasticam venire dicantur, & ut sacrilegi puniantur habes in cap. si quis deinceps, cap. quoniã inuestituras, cap. laici, c. sequen. cum alijs 16. quæst.7. & per Docto. in Alle. c. nouerint. de sen. excom.*

g ¶ Excommunicatus.] *Iuxta tex. in c. si quis suadente. 17. quæst.4. Inno. in alle. cap. nouerit, post num.2. ibi vt de verberatione clerici, & Abba. Anti. vers. Item Vicarius Dei. Sed videtur quòd hoc connumerandum sit inter priuilegia concessa a Deo, iuxta illud. nolite tangere Christos meos, & quòd hoc sit priuilegium a lege Dei procedens cõsiderat glo. in §.1. in uer. denegari. in authen. de non alie. Responderi posset quòd dubitari potuisset de quibus intelligendum esset iuxta illa verba Christos meos, an de pontificibus, an de sacerdotibus, quos alibi Deos appellatos esse videmus, prout Exod cap 22. Applica illum ad Deos. i. ad sacerdotes. Rursus Dijs non detrahes, & cap sacerdotibus. 11.q.1. & per*

& per glo supra adductam, in §. 1. in ver. denegari, in authen. de non alie. uel dubitari potuisset, an de alijs intelligendum esset, & quibus. Declaratio igitur, seu extensio, uel ampliatio facta per dictum cap. si quis suadente, quae comprehendit omnes clericos, etiam primae tonsurae, prout dixi in prima quaest. 24. Reg. de malè pmo. post prin. est de iure pontificio, seu canonico. Nec iure diuino (saltem expressis uerbis) cauebatur, quod in hos manus inijcientes excommunicationis vinculo subijcerentur: Excommunicatio igitur de qua loquimur a iure canonico processit.

h ¶ Duo testes.] *Hoc est de iure diuino in quacunque materia, etiam quod non simus in fauorem piae causae. In ore enim duorū stat omne uerbum Deutero. capi. 17. Matthae. 17. Lucae 17. Johan. 8. & 2. Corint. 13. Ad Hebr. 10. & c. licet uniuersis, de testi. ac c. cum esses, de testa. Defendi potest opi. Lapi supposito, quod de iure diuino introductum sit duos testes ad probationem cuiuscunque actus sufficere, de iure tamen ciuili circa ultimas uoluntates maiorem testium numerum requiri iuxta tex. in l. fin. ibi testamentum maiorem numerum testium expostulat ut per ampliores homines perfectissima ueritas reueletur, C. de fideicom. l. si unus, l. hac consultissima, & l. fi. C. de testam. Et quia illa uerba diuina in ore duorum, &c. non sunt ita ruditer, et prout iacent intelligenda, alioqui sequeretur quòd nunquam, praesertim de iure canonico requirerentur plures, quam duo testes, ut ponderat Abba. in repe. capi. cum esses, ante numerum 14. de testam. Cum tamen contrarium uideamus, etiam de iure canonico iuxta diuersitatem materiarum, & factorum, prout in c. praesul, & cap. seq. 2. quaest. 5. & per Abb. vbi supra, numero 14. ubi subdit, quòd ius positiuum, & papa limitat, & distinguit illam regulam iuris diuini ad falsitatem uitandam, & peccatum tollendum, & sic limitatio, distinctio, & declaratio huiusmodi a Papa procedens de iure positiuo dici potest, prout etiam pulchrè considerat Aegid. Bellame. Dec 646. consuetudo, ad fin. concludens, quod restitutio requirens maiorem numerum testium in testamento, propter maius periculum sit de iure positiuo. Et quòd in legatis ad pias causas ex decisione summi Pontificis sufficiant duo testes, habemus tex. in ca. relatum, 1. de testa. & voluerunt Abb. anti. in allega. ca. nouerit, de sent. excommunica. & Stephan. Bertran. allega. consilio 50. recordor, numero 5. versic. in legatis, libro 1. par. 2. Lap. supra seu Gemin. in addi. Alleg 30. consiliū fuit num. 6.*

i ¶ Ab Imperatore.] *Sub Pharaone Rege sacerdotes, eorumque res immunes fuerunt, prout Gene. cap 47. Emit igitur Ioseph omnem terram Egipti uendentib. singulis possessiones suas prae magnitudine famis, subiecitque eam Pharaoni, & cunctos populos eius praeter terram sacerdotum quae a Rege tradita fuerat eis, quibus & statuta cibaria ex horreis publicis praebebantur, & iccirco non sunt compulsi vēdere possessiones suas. Istae immunitates, & illae sub Artaxerse Rege, de quibus infra in Apostil. in ver. gabellas connumerari possunt inter priuilegia ab Imperatore concessa, uel forsan inter concessa a Deo cum in testamento ueteri contineantur. Inter exemptiones etiam ab Imperatore concessas connumerantur illae, de quibus in l. placet, C. de sacros. ecc. in auth. itē nulla, C. de epi. et cl. & in tit. de pace cōstā. ver. Hoc qd nos, uel noster antecessor, et aliae de qb. inf. i prox. Apost et altera i ver. gabellas.*

k ¶ Conueniantur.] *Iuxta tex. in c. sacerdotibus, xi. q. 1. in c. 1. cum tribus sequent. de fo. compe. De priuilegijs concessis imperatori ecclesiae uniuersali super donationibus in ecclesiam, ac uenditionibus, & qd transferatur dominium sine traditione habemus tex. in l. illud, & in l. fi. C. de sacros. ecle.*

Z

lib.1.& vi.tex.in c.1.& ibi per Abb. in prin.iuxta utranque lecturam. & per alios,de consuetud.

q ¶Olim.] *Et in clem.1.in prin. de pęnis quam infra adducit.Hoc dictum Lapi sequitur Aegid.Boss.in praxi.crimi.in alle. titulo de princi.nu.219.ver. Et idẽ si princeps secularis banniret episcopum. Amplio bannientem etiam simplicem clericum,prout residet Bald. qui contrarium prius probare conatus erat in c.1.§.si clericus,post nu.2.versi.Caue tibi,de pace tenen.ea præsertim ratione, quia clerici sunt de foro alieno,unde nec delinquendo, nec prorogando possunt priuilegio clericali derogare,seu facere ne huiusmodi priuilegio locus sit,c.at si clerici,de iudi.c.si diligẽt, de fo.comp.Et cum Bal.ubi supra concludit Aegid. Boss. titulo de Reis requiren. nu.6.ubi licet prius probasset,ꝙ princeps secularis bannire, & eijcere, vel non admittere posset clericum, uel prelatum suspectum,vel de quo non confidat,seu quia sit odiosus populo, postea declarat se, ac Doctor.quos adduxerat, q̃ ex mente Bald. vbi supra id intelligi debet de licentia Papæ,alias secus.*

r ¶Decernimus.] *Supple tu.libr.6.Vide oĩno And.Tiraq.de Vt. Retra ad fi.gl.9. §.1.par.1.numer.275.& seq. ubi sequitur Lap.hic,alios etiam ad idem referens.At dum subdit uerum potius se canonistæ ruperint,quam ut id apud nos obtineant,parum prudenter loqui uidetur.*

s ¶In cle.] *Saly.in auth.Cassa nu.2. in 2. q.C.de sacrosf.eccle.Card.in repe. cap. perpendimus,in 4.& 5.q.col.12.ver.Ex predictis concludo,ꝙ sit contra libertatem, de sent.excommun. Idem concludit Do.meus in allega.cap.Ecclesia S.Mariæ,num.5. de consti.*

t ¶Sic statuere.] *Potest tamen per statutũ laicorum præiudicari ecclesiæ,seu personæ ecclesiasticę in quærendis, si laici non faciant malo ingenio,Bal.consi.xi.factum super quo,post nume.5. versi.in casu autem meo,quod con. Bald.est positum inter illa Anch.quod con.est etiam inter illa Calde. 21.de consti.uideantur tamẽ tria Con.post illud,xi.inter Con.Ancha. & con.Barbat. qui refert,& sequitur Lap.hic.*

u ¶Facere compromissum.] *Statutum de compromissis faciendis non nominatis clericis, an illos comprehendat; vide per Bal.in c.cum uenissent, de eo, qui mit. in poss.per Alex.consi.210.ponderatis,n.2. & seq.lib.2.per Corn.consi.114. quamuis primo aspectu,lib.2.per Feli.in alle. c.ecclesia,num.110.& per Do.meum ibidem num.45.de constitu.ac per Afflic.in c.1. §.vectigalia,nu.164.ver.Hinc est ꝙ dixit Bal.quæ sint rega.Aduertendum tamẽ est ꝙ Lap.hic loquitur,quando de clericis est facta mentio;Docto.verò prędicti,quando nihil dictum est de clericis, prout exemplum dari potest in nostro statuto Romano,lib.4.capit 9.sub rubr.de compromiss. Item Lap. loquitur de compromissis super rebus ecclesiasticis: Philip. vero Dec. & quidam ex alijs supra citatis aliud supponunt,& quòd clerici litigent in foro seculari.*

x ¶Non alienare.] *Altero de duob. modis hoc iuramentum præstari consueuit, vel de non alienando simpliciter, uel non alienando inconsulto Romano Pontifice, ut in c.nulli,& c.vt super,de reb.eccle.nõ alie.per Io.And.Ab.& alios in c.ego N. de iureiur.& per hunc supra Allegat.31. an clericus,ubi nu.2. ponit unam differentiam inter hæc iuramenta.*

y ¶Licentiam) *Et ibidem Abb.num.3. vbi Apostil.in ver.super ea,hanc opin.veram,& communem dicit.Idem uoluit Abba.in c.peruenit,post numerum 4. eo.ti.de arbit.Specu.eod.tit.§.restat,num.7.versi. Sed nunquid clericus. De hoc etiam habemus infra Allegatio.102.non potest clericus,ubi alios cum Lapo concludentes referam.*

z ¶ Fieri non potest.] *De hoc uide sup. Alleg. 67. quoddam monasterium, ante nu. 3. ubi plura addo in ver. l. Iulianus, et per Ab. in repe. c. cum esses, n. 19. de testa.*

a ¶ Per indirectum.] *Quòd directè enim prohibetur non debet indirectè concedi, seu permitti. ad l. athletas, §. sed & qui, ff. de ijs, qui notan. infa. glo. magistra in §. est autem casus, in uer. habeatur, Instit. de hæred. insti. c. cum quid vna via, de regu. iur. libro 6.*

b ¶ Iura canonica.] *Quando causa tractari, & decidi debeant iuxta iura canonica, uel ciuilia, uel statuta, seu consuetudines laicorum maximum est dubium, de quo uidendum est per Abb. in repet. ea. cum esses, & ibidem per omnes, & in ca. relatum, de testa. ac in cap. 1. de no. oper. nunc. per Abba. in c. clerici, nume. 2 & 7. de iudi. per eundem Abb. & alios in capitulo quod clericis, de foro compet. per Abba. & melius per Felin. in ca. ecclesia Sanctæ Mariæ, in 1. quæst. num. 36. cum pluribus seq. de const. per Alexan. consi. 209. statutis, num. 2. cum alijs seq. & consi. sequent. lib. 2. & per Sozzi. Regu. 40. in versi. causa quãdo de iure canonico, ubi subijcit fallentias.*

c ¶ Rectè fit.] *Alias certè fit. Si legis rectè, non exponas benè, iustè, seu iustè, vel prudenter, iuxta tex. in l. quod nec, in fi ff. de adoptio. sed expone uia recta. seu directè, uel directò, uel non obliquè. Et quod ita Lap. hic intelligere debeamus ostendo, quia alias sibiipsi non constaret, & contrarium diceret eius quod intendit. Item apparet ex ijs quæ præmisit ante nume. 8. versicu. si autem disponere præsumitur rectè fieret in præiudicium immunitatis, & libertatis ecclesiasticæ, per tex. in Alleg. ca. fi. de immuni. eccle. lib. 6. Illud aduerbium rectè pariter ibi ut hic accipi debet, quod etiam clarè patet ex ijs, quæ ibi subijcit dicens eodem modo per indirectum priuando eos. Et sic duo ibi declarat, Quando directè sint contra libertatem ecclesiasticam, & quando per indirectum priuando omnib. fautoribus communis.*

d ¶ Libro 6. §. præterea quia parum.] *Et dum subdit obseruatores legis, declara. l. qui leges, & in legibus contenta obseruari faciant, simile dixit Aristo. in 6. Politico. Nihil prodesse de rebus iustis iudicia dare, aut sententias, nisi essent, qui ea executioni mandarent, pro qua alia etiam adduco in Glo facul. super 20. commis. executo, in uer. parum esset.*

e ¶ Nec excusat.) *Idem uoluerunt Bar. in auth. Cassa. nume. 6. Bal. nume. 2. ubi dicit credere istud esse uerum Saly. post ver. Et ex hoc collige Pau. Castr. post num 5. ver. Et dicunt Doct. & D. meus post num. 10. versi. Ex quo Bart. C. de sum. Trini. Idem etiam uoluit Abba. consi. 82. præsens versus fi. ver. Nec excusantur lib. 1. & Fel. in alle. c. ecclesia S. Mariæ, qui refert, & sequitur Lap hic post nume. 109. versicu. Et ex hoc inferunt omnes, de constit. putat quòd opin. Lapi est uera, & communis. Fallit prout omnes uolunt in dicta authen. Cassa. quando uerisimiliter dubitari posset an statutum sit contra libertatem ecclesiasticam, tunc enim statuentes excusantur.*

f ¶ Cassatione.) *Sic legendum puto in aliquibus autem libris legitur cessione, & tunc sensus esset ut statuentes, uel alij cedant dictis statutis, & reformationib. seu ab illis discedant, uel illis renuntient, put in simi. declaro super signa. titulo de cessio. in prin. Ego legi uidi ab aliquib. cessatione, & tunc sensus esset, quod statuentes, & alij cessarent, & abstinerent uti similibus statutis, uel reformationibus. Vide Anton. de But. consilio 40 statuto, numero secundo, ubi Lap. hic citat, & sequitur, dicens hanc solemnem Alle. & quòd iudex ecclesiasticus potest compellere laicos ad declarandum statuta non comprehendere ecclesiam.*

g ¶ Fecerunt moueri.) *Idẽ uoluerũt Ab.*

dicto

dicto consi.83.præsens, ad fi. versi. Quia iura nolunt, ut ea deleri faciant lib.1.& Feli. in alle.c. ecclesia S. Mariæ, post nu.109. vers. Quia per hoc nunquam cancellantur &c. cum ijs, quæ subijcit, & sequitur Lap. hic, de constitu.

SUMMARIUM.

1 *Ministri usurariorum an teneantur ad restitutionem usurarum. & nu 4.*

2 *Societas dicitur quædam fraternitas, & paritas inter socios.*

3 *In natura societatis periculum debet esse commune, sicut & commodum.*

5 *Participans crimini cum criminoso eadē pœna debet ligari.*

6 *Ministri usurariorum, an sint subiecti pœnis inualiditatis testamentorum, & aliorum sicut usurarij.*

7 *Felix quem faciunt aliena pericula cantum.*

ALLEGATIO XCIII.

IO Martino Dolosca fattore de Bonacurso alla Botheca del Presto Muriman. nella ditta botheca in guardia, & in fattoria della prima quantità, che fù xxviij. sed amici per cc. l'anno restāmo. lxiij. lviij e la ditta quantità prometto a lui, e sui heredi rendere bona ragion tante quante uolte uolesse, e sia in concordia della ditta quantità del guadagno chi mensura perdi qui a mio, chi Bonacur. ditto debia habere de la ditta quantità Floren. 20. per centenario, & dello auanzo del guadagno. Io Martino debia fare ogni spesa della gabella di cōmuni pigiōi fattori, spesa de botheca, e ogni altra, cho se appartenesse, e ogni auanzo, che la ditta botheca recasse quello anno se intende essere mio guadagno, e mio salario ogne pro, che se trouasse su li pegni, e mio salario, e ditto anno se intende esser mio, e massaritie, che s'apparten gono alla ditta botheca.

Postea verò dictus Martinus mutuauit dictā pecuniā, & capitale in dicta apotheca existēs sup pignore, pluribus, & diuersis psonis ad rōnē 30. p cētenario. Et reb. sic se hñtib. & anno dictę cōpositionis, & pactionis in com pleto: pdictus Bonacursius mortuus est: & uoluit q vsuræ per se extortę, & alia malè ablata, & illicite acqsita p dictū Bonacursiū restituerent, & aiam suam exgrauare uoluit, & liberari ab omni macula peccati quo ad possibile est. Et ob hoc uoluit, q uniuersa pignora, q̃ sunt in dicta apotheca, & super quibus idē Martinus mutuauit sub usuris pdictis restituātur debitoribus, p uero capitali solum, nullis
1 receptis exinde usuris Prędictus verò† Martinus pdicit, dicēs hoc fieri nō posse, vsq. ad q̃titatē usurarū, q̃ tāgebat dictū Bonacursiū, videlicet 20. pro centenario, sed abinde s quia mutuabat ad 30. pro centenario, nequāq̃ soluant, ergo ſm eū dicto Martino ad rōnē 10. p centenario p quolibet pignore, & uera sorte dictis hrdib. & restituat pignus, nā restō prædicta secūdū eū nō dēt fieri, cū sui piudicio, seu de eo, q nō ad ipsum Bonacursium specta bat, sed ad ipsum Martinū. Item oritur aliud dubium in pdictis, & inter pdictos. Nam ſm conuentionem, & pactū pdictos apparet, q dictus Martinus dedit pro usuris. xij. cētenaria florenorū dicto Bona. vnde mō in restōne
2 capitalis [a] vult computare in sortē dicta 12. cētenaria, imò plus dicit, uidelicet se dicta 20. centenaria soluisse pro capitali, & nō pro usuris, nec ēt ab eo pro usuris exigi dēre, cū uoluerit Bonacur. extortas usuras restitui, & vlter* nō exigi. Quæritur qd iuris Et circa prędicta p aperiēda ueritate est examinandū, an prędictus Martinus secūdū prędicta fuit socius dicti Bonacursij in dicta apotheca, & exercitio fœnoris, an factor, an minister eiusdē, & vr̄ q socius, nā & Bonacursius ponebat pecuniā & capitale totū, & Martinus ponebat psonā, labores, & industriā, & Bonacur. p parte sua, qa totū capitale ponebat, vt perciperet 20. p centenario. Martinus verò pro persona, laboribus, & industria, & expensis percipiat reliqua 10. pro centenario, cum mutuaret ad rōnem 30. pro centenario, & talis societas bene potest contrahi, videlicet q ad unum ptineāt duæ partes lucri, & ad aliū tertia. s. vt is qui plus debet hr̄e, plus contulerit societati, uel pecuniæ, vel oueris. vt l. si ñ fuerit. ff. p socio.
b §. de illo. [b] Cum igitur ex uerbis dicti pctus appareat, q Bonacursius ponebat totū capitale, & q dictus Martinus ponebat industriam,

& operas personales in dicto exercitio, & po nebat expensas occurrentes, & apparet quantum huiusmodi spectaret ad unum, & quantum ad alium, sequitur clara societas secundũ
c dictam legem si non fuerit, §. de illo. Sed contrarium est uerum. s. ꝙ dictus Martinus erat factor, & minister dicti Bonacursij in dicta apotheca, & in exercitio fœnoris, & hoc apparet clarè ex verbis dicti contractus, & in incertis, & non certis locus est coniecturis, vt in regulis iuris extra; verba autem dicti contractus sunt clara ibi remanet de suo capitali, vel in dicta apotheca in guardia, & in factoria, &c. quæ sequuntur sunt pacta, & conuentiones appositæ inter ipsum Bonacursium Magistrum stationis exercitij & ipsum Martinum factorem, & ministrum, quæ pacta, & conuentiones non sunt contra naturam contractus factoriæ ergo idem Martinus profitetur se factorem, & clara sunt uerba; quærere ergo an sit socius vana est hæsitatio, & dubitatio, vbi nõ est dubitandum, extra de rescrip. cum contingat, nec iustificat tale dubium, quòd in dicta conuentione dicatur, quòd idem Martinus habere debet partem lucri, quia id refertur ad
2 salarium, ut bene est clarum. † Item regulariter societas est quædam fraternitas, & paritas
d inter socios, ff. pro socio. l. verum [d] primo responso. vnde quando in contractu non est disparitas, & non fraternitas, uel æqualitas, si verba contractus patiantur, debent trahi ad a-
e lium contractum. hoc scribit Bar. in l. vbi ita, [e] alias autem de donatio. causa mort. ff. immo ex quo in dicto contractu narratur dictũ Martinum factorem dicti Bonacursij, cætera verba apta ad societatem non possunt trahi ad contractum societatis, quia dictorum uerborum significatio non patitur, ac si dicerem, concedo precario, ita ꝙ non liceat reuocare, hæc sunt apposita verba contra substantiam con-
f tractus [f] precarii, & tamen non potest transire in donationem, quia verba prædicta concedo precario hoc non patiũtur, ita scribit Bar. in d. l. vbi. Cum ergo in casu nostro sit disparitas in percipiendo, & verba pctus sunt clara, qa se idem Martinus profitetur factorem, igitur ad contractũ factoriæ sunt trahẽda ver
3 ba, vt supra dixi. Item † in natura societatis periculum non dẽt spectare ad unũ ex sociis, &
g nõ ad alium, nec esset licitum. vt no. Io. And. [g] 14. q. 3. pleriq. sed in casu nr̃o periculũ spectat ad Martinum, & nõ ad Bonacursiũ, igitur non fuit societas. & ista pars est verior: licet quo ad casum nostrum nil referat, an fuerit socius, uel minister, vel factor, vt infra dicã: verum sñ hm̃oi factores in talibus stationibus, & in huiusmodi fœnoris exercitio sunt diuersarum specierum: nam aliquando sunt nudi ministri, videlicet omnia nomine domini, & pro ipsis dominis explicant ita ꝙ totum lucrum, & omne periculum ad dominos pertineat, non ad ipsum ministrum, etiam si certũ salarium percipiat pro labore suo. Aliquãdo non sunt nudi ministri, sed qualificati, seu modificati ad certa pacta, & conuentiones, ut ipsi ministri recipiant in se omne periculum stationis exercitij, & expensarum, & debet singulis annis tot pro centenario dominis suis, & totum residuum lucri ad ipsos ministros ꝑtineat, quæ omnia non sunt contra naturam factoriæ, sed bene essent contra naturam societatis, ut supra retuli. Inferamus igitur, ꝙ nõ erat primæ speciei Martinus nudus factor, uel minister, sed secundæ speciei Martinus erat factor, & minister, non nudus, sed modificatus. His præmissis vtile videtur examinare quomodo, uel pro qua parte huiusmodi ministri, & eorum domini præfati teneantur ad restitutionem vsurarum extortarum in talib stationib. & gl. in c. Michael. de vsuris, videtur dicere, quod † minister [h] non teneatur ad resti- 4
tutionem, & gl. in ca. sicut non suo. 46. dist. vr̃ h
idem sentire in eo, ꝙ dicit, quod tutor tenetur ad restitutionem vsurarum: secus in procuratore æquiparando istos factores, & ministros procuratoribus, videtur secũdum dictam gl. ꝙ non teneantur. Inn. in d. c. Michael. tenet, ꝙ teneantur ad restõnem. & hoc idem vr̃ sentire ibi Host. qui alleg. ad hoc c. mulieres, de sent. excom. quod potius facit contra, in eo, quod ibi dicitur quorum mandato, uel authoritate mittit manus in clericum, sunt mittendi ad sedem apostolicam, de ijs vero, qui mandato alterius percutiunt, an sint mittendi, ille tex. nõ dicit. Io. And. alleg. c. penul. de pecu. cle. quod melius facit in eo, quod dr̃, ꝙ presbyter non debet de reb. ecclesiæ noĩe alieno posse emere, quia sicut non suo, ita nec alieno noĩe fraudem facere debet, & sic concordat cum capitulo sicut non. 46. dist. & alleg. ibi glos. ipse tñ Host. in summa de vsuris tenet quod tales ministri teneantur in subsidium, videlicet ꝓ eo, quo sunt extortæ nõ existẽte soluẽdo, hoc etiã tenet Goffre. in summa de vsu. & Host. in summa

ma de vsur. eodem titu. in fin. Nil tamen plus dicunt, & Archidiacono, in dicto capitulo sicut nõ suo, 46. dist. nil firmat, sed remittit, nec aliter hunc articulum doctores explicant. Io. And. olim in sua lectura ante compositionem nouellæ, cuius copia non habetur, suo capite dicebat, quòd ministri primæ speciei, de quibus supra retuli, non tenentur ad restitutionẽ vsurarum, ex quo nudi ministri erant, quia nil commodi ad eos perueniebat, sed ministri secundæ speciei, de quibus etiam supra retuli, tenentur ad restitutionem usurarum, quia ad eos aliqua quota commodi perueniebat, qđ tamen dictum ipse Ioan. And. postea in sua nouella non inseruit, & istud dictum Io. And. videtur continere æquitatẽ, tamen circa istud vidi dubitari an ipse intelligat, ꝙ tales ministri secundę speciei teneantur insolidum ad restitutionem, an pro quota, quæ ad eos pertinebat, & certè pro quota non est dubium, sed pro toto intelligitur maximè cum secundum prædictos, alios etiam nudus minister teneatur insolidum. Item vidi dubitari, an intelligat eo casu quo vult ministros teneri ad restitutionem, ꝙ magistri etiam teneantur, & non videtur dubium, ꝙ sic, & fortius cum maiorem quotam percipiant, & sunt authores facinoris, & is verò committit, cuius authoritate delictum committi probatur, de sentent. excommuni. mulieres, in fi. tenentur ergo insolidum, vno tamen soluente, alter liberatur a creditoribus. Sed nũquid, qui soluit isto casu, habeat actionem contra eum, qui non soluit, saltim pro parte sua, an debeat pauperibus erogari modo non examino. Ego dico ꝙ opin. Inno. est vera, ꝙ etiam nudi ministri feno is tenentur insolidum ad restitutionem per dictum cap. non suum. 46. dist. & per dictum c. pe. de pecu. cle. nam per dictum textum ęquiparantur quantum ad prohibita talis exercitij, qui nomine suo, & is qui nomine alieno exercent fœnus. & quia pares sunt in prohibitione, pares debent esse in pœna. s. restitutio-
5 nis, & qui † participat crimini cum criminoso, eadem pœna debet ligari, de sent. excom. si concubinæ: vnde idem dicerem de tali mini-
i stro, quo ad [i] testamenti factionem, & quo ad sepulturam, ut nec testamentum ualeret, nec tradi deberet ecclesiasticæ sepulturæ non restitutis vsuris, uel cautione non præstita, quia sicut non suo, ita nec alieno nomine mutuare debuit, & ideo sicut si suo nomine mutuasset, pateretur dictas pœnas restitutionis usurarũ, ita ualiditatis testamenti, & sepulturæ similiter patiatur quando non suo, sed alieno nomine mutuauit, & illud sic erit omnino securissimum. Et quia sicut indecens fuit crimen suum alienis commodis impendere, ut dicit text. in dicto capi. si quis suo, ita quoque dicendum est, vt substantiam suam purgationi alterius criminis impendat, & puniatur in eo in quo deliquit. de transla. epi. ca. 1. & ca. quando. de tempo. or. literas, de offic. delegat. cum olim.
6 cum † multis. rectè igitur ex præmissis inferaẽ talem ministrum etiam nudum teneri ad restitutionem vsurarum, & subiacere aliis pœnis prædictis, & ita fuit exaggerandum hoc crimen vsurarum, & eius pœna extendenda, & amplianda, quia multum inoleuerat, & ferè aliis exercitiis honestis non uacabatur. extra de vsur. quia in omnibus. Modo prædictis omnib. sic discussis facile ad principalem q̃stionem responderi potest. Et primo ad primam, & dico ꝙ prædicti hæredes, & ordinarius possunt licitè dicta pignora debitoribus restituere solum uera sorte contenti, & nullis exactis usuris, nec pro quota Bonacursij, nec pro quota Martini ministri, non solum nudi, sed qualificati: cum habeat certam quotam, ut supra retuli, quia ut præfertur quilibet tenetur insolidum ad restitutionem, ergo Martinus non hẽt querelam, nec prodesset modo si diceret, fateor tam ex officio, quam ad petitionem exactorum posse me cogere ad restitutionem usurarum, & prohibere ne exigerem. Sed peto mihi seruetur mos de facto consuetus, uidelicet ut viuus non cogar inuitus restituere, quia ad hoc respondetur, nam non fit contra dictum morem, licet prædicta pignora libere restituantur: ratio, quia ille mos seruatur de usuris extortis per uiuentem nomine proprio, & de per se soluet, at quando tanquam minister, & factor defuncti, cuius vitiũ est purgandum, tunc propter connexitatem restitutionis porrigitur etiam ad viuentem. Item quia si Martinus exigeret quotam suam super dictis pignoribus, nõ est dubium, quod hoc faceret ex dicto contractu per se inito cũ dicto Bonacursio defuncto, sed cum contractus prædictus non sit licitus, & sine peccato, non potest seruari, nec executioni mandari, & ordinarius intendat, sicut debuit ad purgationem animæ dicti defuncti., quæ purgatur stat, tam in restituendo, quæ male accepit, q̃

in cessando ne ulterius malè accipiat, uel ex contractu suo illicito male capiatur, præsertim cum voluerit ut extortæ vsuræ restituerētur,& ulterius non exigerētur;& licet ex hoc idem Martinus consequatur damnum, hoc est ex connexitate prędicta inseparabili, nā non posset exigere uigore dicti contractus illiciti initi cum dicto Bonacursio,quin laceraret animam dicti Bonacursij, & ideo ex persona alterius consequetur damnum,quod ex propria sua non consequeretur, ff. pro socio. verum,§.si eum,ff.mandati si ita, ff. de usuris exportandi. si Titius cum si.

Sicut aliquando consequitur quis cōmodū ex persona tertij, quod ex propria persona cō
k sequi non posset.de conce. præben. autho. k lib.6. & per prædictas rationes idem dicatur si prædicti Martinus, & Bonacursius fuissent socii in dicta statione sic qualificati, & moderati per quotas,quia libere deberet fieri dicta restitutio pignoris, & sine solutione alicuius quotæ vsurarum, cum alias anima socij prẹmortui purgari non possit, & hoc de primo. De secundo dubio, dico ꝙ si soluit pro capitali,capitale est extenuandum vsque ad dictā quantitatem,ut de se patet, sed dico quòd secundum mores talium magistrorum semper capitale tenetur firmum,& augetur, & nunquam per particulas solutionis extenuatur, sed & completo exercitio totum simul capiunt,sed usuras anuis singulis recipiunt, & ideo præsumenda sunt dicta duodecim centenaria pro usuris, non pro sorte soluta.

Sed quid refert hoc, certe nihil ;quia si soluit pro sorte, restat soluere pro usuris duodecim centenaria siue soluerit usuras,siue restet soluere talem quantitatem debet restitui exactura non remanere penes Martinum,uel hæredes Bonacursij, quia ut supra dictum est tenentur ad restitutionem insolidum,& ratione contractus connexi,& communis criminis debet restitui,& totum prohiberi, ne ulterius exigatur. Item quòd Martinus non posset petere,ut dicta quantitas 12. centenariorum cōputaretur in sortem,cum ipse sit usurarius, & non restituens usuras,non potest ab aliis pete
l re,de usur.capitulo quia frustra.l dico tamē, quod expensę factæ per Martinum in pensionibus stationis,discipulis,massariis, & aliis occurrentibus debent solui per hæredes Bonacursii, & per dictum Martinum pro rata quotarum, quas extrahere debebant de lucro,ex quo usurę omnes restituuntur, & nemo percipit speratum lucrum,et damnum æquè partiri inter eos æqualance, scilicet pro rata quotarum sperati lucri. Et prædicta sunt vera de iure, et de æquitate, et sunt prędictis Bonacursio, et Martino fauorabilia, et ideo etiam in dubio sequenda,nec indemnitas Martini digna est fauore, uel pietate, cum sit de commertio illicito,sicut alias diximus,quod licet præstari alimenta filiis sit fauorabile, hic tamen fauor non respicit spurios, qui nō
m sunt digni fauore, m sic licet alias conseruatio indemnitatis tertij sit fauorabilis,tamē quando est circa retentionem usurarum non est fauorabilis, quia dicto casu, quod uocatur damnum,est utilitas, sicut alias dicimus, quòd est malus dolus,& bonus dolus, ut de eo,qui est coactus intrare religionem, dicitur enim pati bonum dolum, & hinc est ꝙ si minor est, non tamen petit restitu. quia verè non est lesus, cum in meliorem statum tractus sit,pari ratione non esset seruare Martinum indemnem si permittatur in quota vsurarum. Sed potius indemnis seruatur, si ad restitutionem cogatur,& bono grauamine grauatus est,& bono dolo deceptus est, & quod sibi reseruatur quod est statim restituturus est contra regulam dolo facit,de reg iur.lib.6. q regula per glossam ibi exemplificatur in usurario,qui petit usuras cum statim restituturus
n sit.13.q.4.nullus. cum si.]patiatur ergo Martinus liberam restitutionem fauore animę n magistri sui,& suæ propriæ,& ne cum teneat repentina mors, & incauta ipsius Bonacursij magistri sui,quòd quantum cupidè cumula-
7 bat,tam larga manu dispergatur.†Nam fœlix est ille quem faciunt aliena pericula cautum, & uerè in uanitate mentis, & ociositate sensus oberrat is, qui per fas, & nefas diuitias congregat, quas uno momento sui sit reiecturus.47.dist.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In restitutione capitalis.] *Distingui consueuit quo ad restitutionem capitalis, aut a principio quis illud dedit, ut communicaret, aut ut suum remaneret. primo casu communicatur, secundo vero non. Aut sumus in dubio, & sic non apparet, an sit datum, ut communicetur, uel restituatur, & tunc si sumus in societate omnium bonorum tex. in l. 1. §. fi. & in l. 2. ff. pro socio supponunt, quod non sit facienda restitutio: In alijs vero societatibus, glo. idem tenuit in l. 1. C. eo, contra quam concludunt ibi Cyn. Bal. Saly. & communiter alij, & communem esse contra gl. in alijs societatibus, quam omnium bonorum testatur Hieron. Paul. in libro nuncupato prouinciale, folio 43. versi. Duo contraxerunt societatem omnium bonorum. Et quod in dubio capitale non censeatur communicatum, sed remaneat præcipuum illud ponentis est communis, & communior, prout per Io. de Ami. de Vena consilio 16. factum taliter, nume. 6. & seq.*

b ¶ §. De illo.] *Lege tu. Et §. de illa. Insti. Idem voluit Host. in sum. de usur. q. 8. col. 8. versi. Est tamen veritas. Et hanc opin. dicunt communem post Fulgo. Corn. consi. 133. viso, post nu. 1. & D. meus in l. si pascenda, post nu. 6. C. de pact. Et adeo est verum hoc dictum Lapi quod plus ponens pecuniæ, uel operæ plus habeat, quod si pactum est inter socios, quod unus habeat duas partes lucri, alter unam, intelligatur si ille plus posuerit pecuniæ, uel operæ. Salyc. in l. mutius, in 7. q. post num. 8. C. pro socio. & Io. de Ami. de Vena. consi. 62. casus super quo. num. 8.*

c ¶ Si non fuerit. §. de illo.] *Lege ut supra si non fuerit, §. de illa, insti. de socie. & pro his, quæ dicit hic Lap. uideantur Salyc. in alleg. l. mutius, in principio, ff. pro socio.*

d. ¶ Lucrum.] *Et glo. in versic. & adeo, in alle. §. de illa. insti. eo. & ibidem Ang. post nu. 4. & Christo. por. Idem etiam uoluit Rom. Singu. 660. incipien. Cyn. in l. vbi societatem, & bonam amicitiam ius fraternitatis obtinere dicit, & Sozzi. consilio 265. præsentis, col. 5. versi. tertio societas. Et adeo fraternitas inter socios consideratur, ut plures socij pro uno, & unius loco habeantur. iuxta tex. in l. sed & loci, §. si communem, ff. fini. regun.*

e ¶ In l. ubi ita.] *Et Bald. in l. 2. colum. 1. post nu. 4 versi. Aduerte aut pactum, C. de iu. emphi. Et Bar. hic adductum sequütur Feli. in c. cum M. post nu. 73. de constit. & præceptor meus D. Phil. Dec in l. contractus, ante num. 37. versi. Ad hoc intelligitur, ff. de reg. iur.*

f ¶ Substantiam contractus.) *Conuentio, seu pactum contra substantiam contractus non ualet, l. cum præcario, ff. de præca. D. meus qui alia iura adducit in alleg. l. contractus post nu. 36. versi. Et ista conclusio. ff. de reg. iur. Idem uoluit Alc. consi. 18. visis, ante nu. 2. & nu. 8. & ante lib. 2. Et hanc opi. dicit ueram, & cōem Cur. Iun. consi. 56. præsupponitur, nu. 2.*

g ¶ Vt no. Io. And.] *Legerem ut no. gloss. Ioan. quæ est in versi. negociatoribus. Et quod illa gl. sit Ioan. colligitur ēt ex uerbis Saly. in authen. ad hæc in 14. q. num. 12. C. de usur. & Sozzi. consi. 275. præsentis, col. 4. post nu. 4. versic. Confirmatur ista opin. Et quod non ualeat pactum, vt ad unum tantum periculum, seu damnum spectet, habemus tex. in alle. l. si non fuerit, §. aristo, quæ hanc societatem leoninam appellat, ff pro socio, & in § seu. ver. & adeo. insti. eo. Idem uoluerunt Bartho. Brixien. in 3. quæstio. Domi. nu. 3. Bal. & alij in l. 1. C. pro socio, Abba. in c. nauiganti, num. xi. de usur. Paris. consilio 90. vidi, num. 44. lib. 1. Præfata conclusio, quam omnes tenent, & dictum Lapi hic limitari posset nō procedere quādo pactum de non sentiendo dānū, seu periculum esset in fauorem ponētis opus, & sic contra-*

contra ponentem pecunias, ea ratione quia satis amittit qui operas suas perdit: Et quia hic non tam socius, quam operarum locator dici potest. Hoc sentiunt Saly in authen. ad hæc in 14 quæst. num. 12. versic. Aut hoc pactum est appositum ab eo qui operam. C. de usur. Abba. in alle. cap. nauiganti, eo. ante num. 12. dum dat alium intellectum ad §. de illa institu. de socie. Et hæc limi. colligitur etiam ex pulchra distin. Ange. in dicto. §. de illa, nu. 4. Hanc tamen limi. restringo, & intelligo quando damnum non contingeret facto ipsius ponētis operas, alioqui ad illum periculum, ac damnum spectare deberet, iuxta tex. in l. item quæritur, in prin. & §. 1. & alijs, & in l. si merces. § qui columnam ff. Loca. Quod etiam voluit Ambro. de Vigna. in Tracta. Vsura. concl. 9. num. 171.

h ¶ Minister.] *Ad Lap. hic se remittunt, & ipsum sequuntur Ludo. Roma. Syngu. 271. fui interrogatus, vbi relatis opin. dicit Lapum plenius omnibus discutere, & sic cum eo residere videtur. & Laur. de Rodulph. in tracta vsura quæst. 57. vbi in fi. dicit omnino videndum Lap. hic, qui firmat opin. Inn. ad eundem se remittit Ybi. Fran. in cap. 1. ante nu. 3. & ibidem Apostil. 1. ad Gemini. de testi lib. 6. Idem Fran. in cap. 2. num. 14. de usur. eod. lib. Andr. Barba. in Apostil. ad Bal. in cap. 1. §. similiter, in ver. quæro an proxeneta. de cōtro. inuesti. Apostil. ad Abb. in alle. hic, cap. Michael, in ver. nomine alterius. de usur. Lap. etiam hic citant Alex. in l. si quis iniquum. §. si procurator. post nu. 12. & Sozzi. post nu. 11. ac Io. Firma. in suo Reper. in ver. proxeneta contractus usuraij. Hyppo. de Marsi. in l. si sciente, num. 5. & seq. ff. ad leg. pompe de parri. vbi etiam de notario conficiente instrumentum usurariū, & Aduocato dictante Ex dictis Docto. in alle. cap. Michael, & Pau. Castren. in dict. §. si procurator, num. 1. Alex. & Sozzin. vbi supra, Ias. nu. 15. Dominus meus nu. 18. Iac. de San. Geor. in 2. lectu. nu. 8. Cur. Iun. nu. 12. & Claud. Seysel. nu 9. constat quòd uerior, & magis communis opin. est quòd factores, proxenetæ, tutores, procuratores, & similes teneantur ad restitutionem vsurarum in subsidium videlicet quando dominus non est soluendo, & hāc opi. cum ista limi. testatur magis communem Sozzi. in dicto. §. si procurator, num. 12. vers. magis communis. Ego autem declararem, & intelligerem dicta Doct. ubi supra, & alibi de ijs tractan. iuxta declarationem Geminia. in cap. fin. 46. distin. vbi reassumit dicta Lapi hic, omnia pulchrè dilucidans, & iuribus, ac rationibus optimè ipsius intentionem probans, nec ab eius dictis recedi posse existimo.*

i ¶ Quo ad.] *Hæc vera puto iuxta tamen modificationem, & declarationem Gemi. in alle. cap. fin.*

k ¶ Authoritate.] *Videlicet versic. Licet enim ex persona sua, & per Paris. consil. 117. si quærimus, num. 21. vol. 4. Ad idem est tex. in l si post §. fin. ff. de bono. pos. con. tabu. & in l. petendæ. vbi glo. fin. dat concordan. C. de temp. in inte. rest.*

l ¶ Quia frustra.] *Et cap. Michael. Exceptio illius cap. quia frustra quando locum habeat declarat idem supra Allegat. 55. quidam coram. nu. 3. & seq.*

m ¶ Digni fauore.] *Supponere videtur quòd filijs spurijs denegari possint alimenta quippe qui digni non sint fauore, scilicet alimentorum, seu vt eis alimenta præstentur. Contrarium vt verius, & communiter comprobatum tenendum est iuxta æquitatem canonicam, quæ disponit filijs spurijs præstanda, & legari posse alimēta, vnde ea præstari debere est tex. clarus in l cum haberet in fin. de eo qui dux. in matri. Idem uoluit Bar. in l. fi. nu. 7. ff. de his qui. vt indi. & in authen. ex complexu C. de ince. nup. Mathesi. not. 147. no. singulare Ange. de Aret. Insti. de iu. natu. post num. 5. versic. Sed secus de iure canonico.*

Abb.

Abb.consi.50.videtur,num.2 versic. De iure verò,& consi.115.uidetur, post n.1. vers.sed profectò,& num.2. & seq.lib.2. Sozzi.in l.1.num.45.ff.solu.matr. Anto. Corset.in suis singu.in uer.filij spurij. Dec. Neapo cap.181.in caus.Cur. Ium. consil. 37.circa controuersiam, versus si. Praeceptor meus consil.311. in casu, num.4. & 576.pro resolutione,nu.1. Lamber.de iur. patro.art.6.quaest.3.lib.3.num.14. Quod non solum procedit in terris ecclesię, sed etiam imperij, & vbique locorum iuxta communem opin. quicquid dixerit Ioan. de Imo.in l.Lucius.§.in testamento. ff. de leg.1.prout voluerunt glo.fi.ad fin. Anto. de But.Cardi.& Abba.in alle.c.cum haberet de eo qui dux. in matri. Bal. consil. 262.recolo,post num.2. lib.2. loquens in ciuitate Mediolani. Ange.vbi supra,vers. Sed aduerte, vbi dicit quòd ipse, & aliqui amplissimi Docto.ita in facto consuluerunt in casu qui occurrit de facto apud Regium. Abba.in alleg.c.cum haberet in vlt.not.Feli.in cap.ecclesia S.Mariae, nu. 45.de consti. & Corset.in singu.in dicto ver.filij spurij, vers.Et in hoc hodie statur iuri canonico, etiam de iure ciuili. Ruin. consil.102.super fideicommisso,ante num. 10. vers. & quamuis.lib.3. Qui Lapum defendere vellet, respondere posset quòd ipse loquatur secundum iura ciuilia, praesertim iuxta authen.ex complexu, ibi omnes paternae substantiae beneficio indigni, vt nec a patre alantur.C.de incest.nup. Verum haec defensio in fauorem Lapi maximi,& praeclarissimi Canonistae non videtur congrua, cum supponat vel quòd ipse a iure canonico recedat, ac inhaereat opinioni iuris ciuilis a canone reprobatae, seu modificatae. Vel quod peius esset, quòd Lap. nesciuisset hoc iure canonico caueri, vnde tutior responsio mihi videtur vt dicamus alimenta quae dantur filijs legitimis,& naturalibus esse fauorabilia, fauorabiliterque ex omni iure illis concedi, siue loquamur de iure naturali, etiam primeuo, siue de iure gentium, siue de iure ciuili, siue de iure canonico, siue etiam de iure diuino; At ea alimenta quae spurijs conceduntur non continent fauorabilem causam, sed solum quandam pietatē, seu aequitatem canonicam ab omni alio iure extraneā, ea praesertim ratione quòd spurij nec veri filij, nec naturales dici mereantur. di cta authen.ex complexu. Imò tales cū earum matribus eijciendi sunt prout Gene.c. 21. Eijce ancillam hanc & filium eius, non enim erit haeres filius ancillae cum filio meo Isaac, & postea. surrexit itaque Habraam mane tollens panem, & vtrem &c. Et sic intelligamus Lapum non negare quin alimenta spurijs sint praestanda, sed solum inferre quòd in praestatione huiusmodi alimentorum non cadat consideratio alicuius fauoris, sed alicuius pietatis, quae inter se valde differunt, ad tradi.per Doct. in l.1.ff.solu.matri. Et illa pietas non permittit aliquem qualitercunque natum fame perire. Gene. dicto cap.21. Noli timere, exaudiuit enim Deus uocem pueri de loco in quo est & caet. Vel alio modo ipsum defendamus, vt dato etiam quòd aliquis fauor considerari posset in tribuendis huiusmodi alimentis spurijs, tamen si praestationem alimentorum conferimus quae fit filijs legitimis & naturalibus, huic quae fit spurijs, illā uerè fauorabilem dicemus, omnique iuri consonam Hic verò minimū fauorem cōsiderabimus iuxta ea quae nos docet philosophus in praedica. de quanto tex.24.vbi comparatiuè montem paruum dici posse ostendit, sic minimum hunc, & quasi inconsiderabilem fauorem pro non fauore existimare debemus iuxta tex.in l.Seio.ff.de in inte. resti.l.si oleum in fi.ff. de dolo.c.licet causam versic.modica, vel nulla. de probatio. & ad Cumu. per Corset.in tracta.de Minimis.

n ¶ Fauore animae.] *Qui fauor operatur vt consuetudines, & multa alia cessent.*

Luc.

Luc. de Pen. in l. quoties, columna 9. C. de digni. libro xij. Et dixit Ancha. consilio 411. & prima, numero 5. quòd præsumptionibus etiam. l. merito, ff. pro socio. locus non est, quando de salute animæ agitur, sequitur Dominus meus in capi. præsentia, licet corruptè Ancha. citet post numerum decimumquintum, de probat. ubi etiam dicit, quòd tutior via pro anima eligi debet. De fauore animæ, eiusque effectibus aliqua scripsi in 6. quæstione. Reg. de Impe. bene. viuen. numero 2. & in 6. de Verisi. num. 6.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdoti an impune liceat aliquo casu decedentium confessionem reuelare.*

2 *Iudex, & testis nemo potest esse in causa propria.*

3 *Confessiones audire est actus iuris dispositione secretus in quo testes non possunt exhiberi.*

4 *Probatio leuis sufficit ubi difficilis est probatio.*

5 *Sacramento rei statur in materia dubia et pœnali, quæ stat in secreto, & conscientia alterius.*

6 *Præsumptio præsumptione reconditur.*

7 *Confessioni annexa, seu dependentia, aut cohærentia, quæ sint.*

8 *Confessio alicuius, an sufficienter probet.*

9 *Corrigi quædam statim permittuntur, quæ non cum interuallo.*

ALLEGATIO XCIIII.

1 Quidam † presbyter audiuit confessionem in articulo mortis dum decessit cuiusdam mulieris coniugatę, & illa inter cæteta confessa est, quod ex alie-
a no uiro a prolem suscepit, quam tanquam prolem viri sui legitimi nominauit, reputari, credi, & tractari fecit per uirum suum, & alios. Postea contigit, quòd præfatus sacerdos reuelauit viro hoc delictum: ordinarius procedit contra dictum presbyterum ex officio tanquam reuelantem confessionem, presbyter citatus, & constitutus in iudicio fatetur se reuelasse dictum de licentia, & commissione facta sibi per ipsam mulierem morientem vt suam conscientiam purgaret, & hoc paratus est iurare. Quęritur nunquid cōueniri possit tanquam reuelator confessionis. Et uidetur prima facie ꝙ sic, quia confessus est se reuelasse confessionem, sed in confitentem
b nullæ sunt partes iudicis, nisi in condemnando, igitur &c. Pœna autem grauis est de pœn. dist. 6. sacerdos, de pœn. & re. omnes. §. caueant. nec ipsi presbytero dicenti se prędicta reuelasse de licentia, &c. ut supra: quia hoc sibi credi non debet ad effugiendam pęnam prędictam; & licet confessus fuerit, ꝙ coniugi reuelauit, sed de licentia, tamen ipsi confessioni stari debet contra se, & in ea parte in qua contra se facit: in ea autem parte in
c qua facit pro se, stari non conuenit: alias facile quilibet reuelans confessionem posset pœnam effugere asserendo se hoc fecisse de licentia peccatoris, & sic lex esset imposita verbis, non rebus contra decre. commissa. §. porrò, de elect. libro 6. dicere enim, ꝙ confessio sua reuelauerit eum a pœna, & in causa pro-
2 pria probaret, absurdum esset, cum † in cau-
d sa propria [d] quis & iudex, & testis esse non possit, & prohibeatur, ergo &c. prętereа posito, ꝙ cedi deberet de licentia, adhuc non excusaretur presbyter, cum enim videret ex tali reuelatione promptum periculum imminere posse, forsan homicidii: nō debebat dictus presbyter peccanti parere, nec ad id arctabatur, prętertim cum ex tali reuelatione, & periculo secuto irregularitatis defectum posset
e merito formidare. In contrarium [e] videtur veritas, & alio non dato, quam in themate fit propositum dictus sacerdos damnari non potest tanquam reuelator confessionis, & maximè directè, uel pœna ordinaria inferenda per dictum cap omnes. §. caueant, & hoc ostenditur infra scriptis pluribus rationibus.

Primo, quia sacerdos potest confessionem reuelare de licentia peccatoris, ut scribunt, & not. doct. in capitu. significasti, de adult. & in c. nemo, de simo. & probatur in c. Matthę. eo. ti. & ibi no. & ratio est in promptu. Si igitur præfatus sacerdos hoc dicit de licentia

præfata excusatur, sed quod fecerit de licen-
tia probatur, seu saltem præsumitur sufficien
ter, nisi aliud in contrarium probetur per in-
frascripta, uidelicet in primis propter natu-
3 ram actus, †nam audire confessiones est actus
iuris dispositione secretus, in quo testes non
possunt, nec debent adhiberi, sicut nec
examinationi testium qui secreto, & sigilla-
tim deponunt, uel instrumenta, quæ testes re
quirunt, probare non possunt, & sic taliũ pro-
batio efficitur impossibilis, secundum regulas
communes. Et ideo insurgit alia regula spe-
cialia per iura, secundum diuersas qualitates
negotiorum diuersos modos probandi indu-
xerunt, nec uoluerunt angustare qualitates ꝓ
bationum, sed potius ampliare, & habilitare;
exempla patent, difficile est probare paterni-
tatem, & filiationem, copulam carnalem, &
consanguinitatem longinquam, unde iura in
f ijs [f] & similibus casibus, qui non recipiunt cõ
suetas probationes contentantur probatione,
quæ haberi potest. vt extra de probat. eodem
g tit. [g] de fi. presby. Michael, de testam. licet ex
4 quadam cum simi. Item † in leg. si quando.
h C. vnde vi. [h] difficile est probare res abla-
i tas. & in le. sancimus, C. de iud. in taxatione [i]
ne expensarum, ideo lex prouidet, ꝙ sufficiat
probatio leuis. Item ea, quæ fiunt domi, & in
capitulo non possunt per extraneos commo-
dè probari, ideo ad ea probanda admittũtur
k domestici, [k] & illi de capitulo. [l] de testi. ve-
l niens. 2. de proba. c. 3. [m] & ibi not. vnde Inn.
m in c. super eo. ꝙ me. cau. extendit. l. si quando.
n C. vnde vi. ad quamcunque violentiam. [n] Itẽ
o ad ecclesiam de dolo. [o] Item ad fructus. [p] Itẽ
p quando dominus banniuit, & hoc idem ap-
probat Host. Item tutor, prælatus, executor ali
qua expendit, nunquid in qualibet minuta ex
pensa erunt duo testes, absit. Sed sufficit pro
batio, quæ conuenienter potest haberi secun-
dum naturam actus. Item de facto etiam pro-
prio quæritur ab eo, qui alias non est idoneus
testis, ut in l serui responso, canonizata, 4. q. 3.
vbi tex. 2. responso dicit, ꝙ tunc credendũ est
q qñ alia probatio ad emendam ueritatis [q] non
est. vnde gl. ibi dicit, ꝙ propter defectum ad-
mittitur minus bonus. ad hoc facit ꝺ test. cog.
c. fin. & 14. q. 3. in c. fi. & C. de hæreticis. l. vlti.
de elect. cum dilect. no. glo. in d. cap fin. de te
sti. cogen. cum multis sim. Quid igitur miran
dum est si sacerdoti bonæ famæ, & qui alias
r vixit honestè, [r] de actu qui obuenerit in foro

pœnitentiali secreto, & vbi nullus est nec cõ
suetus est esse, credatur maximè in materia
aliquando reuelabili, ut est prædicta; vt infra
dicetur. Sed licet nõ stetur confessioni per se,
nec sit præcisa probatio, tamẽ in tñ operatur
hæc præsumptio, ꝙ transfert onus probandi
in agentem, quia is debet probare contra quẽ
facit præsumptio, ut eccle. benefi. cap. vni. Præ
sertim cum non accuset peccator, sed tertius,
tunc enim ipsi tertiò verè incumbit probatio,
ꝙ facere poterit probando, ꝙ sacerdos ipse
coram pluribus confessus fuerit se reuelasse,
& non adiecit de dicta licentia, uel corã plu-
ribus simpliciter reuelauit nil addito de licen
tia. Talis. n. probatio sufficit isto casu, licet a-
lias in crimininali talis probatio non sufficе-
ret, ut infra dicam. Si autem ipse esset pecca-
tor, qui accusaret sacerdotem de reuelatione
suæ confessionis, tunc fortè secus secundum
ea, quæ scribit Ioan. And post Inno. de accus.
f super ijs, [f] nam si accuso Titium de periurio,
qui promisit Sempronio soluere centum inf.
decem dies, & dico eum non soluisse, & pro
duco promissum, per lapsum dierum, & iura-
mentum, certè non probo, etiam si accusatus
fateatur se promisisse, & tempus lapsum, dum
modo asserat se soluisse, quia tibi tertio nõ de
bui seruare probationem solutionis sed Sem-
pronio: vnde si ipse accusaret, tunc dicenti se
soluisse incumberet probatio: ut ibi no. ita re
ctè in proposito, cum ipse peccator de hoc nõ
referat quæstionem, sed alius, sufficit sacerdo-
ti asserere de licentia hoc fecisse, ex quo pec-
cator qui de huius licentia erat conscius non
refert quæstionem secundum prædicta, & no
ta in d. c. super ijs, & secundum ea super hoc
infra latius dicam, & hoc de primò. Secũdò
5 †quia in materia dubia, etiam pœnali, q̃ stat in
secreto, & conscientia alterius, statur sacra-
t mento [t] rei, ut est text. in ca. si verò aliquis. de
senten. ex com. & ibi est gl. ordi unde nota, ꝙ
percutiens clericum sciret eum clericum, sta-
tur sacramento suo: ut ibi, ad idem est tex. &
gl. ordi. not. in cap. in lectum, 24. q. 2. ubi per
iuramentum probatur, quòd sororem uxo-
ris cognouit, credens eam propriam fore v o
rem: quando occulta negatio probetur; uide
not. in c. 2. de tornea. in nouel. & ꝙ not. de ho-
mici. significasti. 2. super glo. not ꝙ nulli igi-
tur dubium debet esse, quòd si in iudicio con
stitutus confessus fuisset se sororem uxoris co
gnouisse, sed se hoc fecisse ignoranter credẽs
illam

illam uxorem, & hoc iuraret, effugeret pœnā prædictam. ca. in lec. marit. & dicit ibi gloss. hoc ideo, quia alij testes non possunt haberi. y Patet igitur, ꝙ in meteria pœnali ad euadendam pœnam statur sacramento rei, ratione materię, & impossibilis probationis, nisi contrarium probaretur; ita rectè in proposito cū de dicta licentia habita in confessione, & in actu secuto, de quo testes haberi non possunt stari debet assertioni iuratæ sacerdotis, nisi vt præmissum est contrarium probaretur per agentem. Tertio, quia in materia non reuelabili pręsumitur peccatorem nolle prodi, tamē in materia iuris permissione aliquando reuelabili cessat ista præsumptio, seu saltem faci-
6 liter tollitur alia pręsumptione, qa † præsum-
u ptio u pręsumptione reconditur, qui si. sint le gi. tanta. & ibi no. Illa autem materia de pręsumptionibus partium est alii reuelabilis iuris permissione secundum ea, quæ plenè leguntur, & no. in ca. officii, de pœniten. & re. vnde quando mulier non est potens resarcire damnum marito, & videt periculum non imminere, tunc potest, & debet reuelare. Talis igitur materia cum assertione presbyteri, & iuramento tollitur præsumptione, ꝙ peccator noluerit prodi, immo pręsumitur, ꝙ potius in casu a iure permisso prodi mandaue-
x rit. Pręsertim cum Sacerdos hoc asserat, x & iuret: & facit pro hoc optimè, quia ipsa mulier moriens, dicitur alteri commisisse hanc reuelationem, & illa parens reuelauit, & hoc attestatur, igitur patet, ꝙ non prodi curauit, nec nocet si dicatur commisit alieri ergo non sacerdoti. Primo quia non infertur hoc, quia potuit committi duobus, & merito ad securitatem, quia non erat certa, ꝙ unus pareret, alias quare non potius sacerdoti hoc commisisset tanquam honestiori, & cui uniuersa secreta conscientię suæ propalauerat. Quarto iterum non fuit confessus simpliciter se reuelasse, sed cum qualitate, videlicet cum licentia peccatoris, modo sic, si Titius probaret iuten tionem suam per confessionem meam, oportet ꝙ aut meam confessionem recipiat, aut respuat, & maximè qn̄ confessio, & qualitas adiecta prolata sunt sub vno constructu verborum prout hic, quia non simpliciter, & de per se est confessus se reuelasse, sed de l. cētia peccatoris, s̄m ea quæ scribit Ioan. And. post Archidiaco. de conse. c. 2. lib. 6. Illud etiam declaratur per tale exemplum, pone statutum imponit pœnam nuntio citanti ad domum, nisi cedulam citationis, & nomen suum ibidem dimiserit, nuntius y retulit se citasse ad domum, cedulam, & nomen suum dimisisse; accusatur ꝙ citauit ad domum, & nomē, & cedulam non dimiserit, producit accusans ad probandum ꝙ ad domum citauit, relationem nuntij referentis se ad domum citasse, reus producit totam relationem, scilicet quòd ad domum citauit, & ꝙ cedulam, & nomen dimiserit, obtentum est accusatione non probata, & nuntium effugere pœnam per propriam relationem, & hoc ex natura actus: ita in proposito, vnicuique enim stat in ijs quę ad suum officium spectant, saltem præsumptiuè de frigi. & maleficia fraternita-
7 tis. de testibus. olim. De officio † enim sacerdotis est audire confessiones, & etiam peccatori satisfacere, & iuuare circa ea quæ tendunt ad purgationem animæ, & in executione iniunctorum sibi per presbyterum, hæc enim sunt ipsi confessioni annexa & cohęrentia, & dependentia, & idem iudicium habendum est de consti. cap. translato. Quinto quo ad puniendum sacerdotem sufficit probare quia etiam extra iudicium hoc dixit, licet allo casu confessio extraiudicialis in criminali non probet, & hoc ideo quia alia ꝓbatio haberi non potest propter naturā actus secreti. ita scribit Io. And. de pe. & re. omnis, ponit Vincen. in d. §. caueant, pari ratione idē sacerdos debet se posse defendere per assertionem suam, uel iuramentum, ex quo alia probatio non potest haberi, quia actoris, & rei æ-
8 qua debet esse conditio. † Nec obst. si dicatur confessio alicuius non probat per se, quia propriè non dicitur probare, sed dicitur, quòd sit eius confessio qualificata, & sic asserta, & iurata inficitur propter naturam actus, & facit eam esse non idoneam confessionem, nec sufficientem ad damnandum de tanto crimine, seu saltem, vt supradictum est transfertur onus proban. in aduersarium. Sexto hæc quæstio uidetur expedita per ea, quæ scribit Io. And. post Host. in ca. omnis, de poen. & re.
z super ver. reuelare z vbi format talē qōnem. Pone parochianus accusat presbyterum, ꝙ reuelauit peccata in confessione deposita: sacerdos confitetur se illud dixisse, sed ab eo non habuisse in confessione, sed alio modo, dicūt quidam, ꝙ nisi probetur contra presbyterū, ꝙ per confessionem illud sciuerit nō punietur.

Alij

Alij quòd punietur nisi probet presbyter se alio modo sciuisse. Hostien. eligit quoddam medium, ꝙ punietur aliqua pœna extraordinaria, facit de exce. prælato. quam sit, sed quo ad pœnam. cap. omnis. probari oportet, quod per confessionem sciuerit, ita in proposito, ad hoc vt locus esset pœnæ d. capit. omnis, oportet probari ꝙ sine licentia hoc reuelauerit, & hoc posse probari per modum, de quo supra dictum est, & fortius in casu nostro hoc procedit, ubi est tertius accusans, & nõ peccator, & tamen in casu ubi peccator accusaret hẽt locum quod prædicitur. Septimo, si in criminali causa ad defensionem rei, & ad fugiendam pœnam sufficit ex interuallo confessionem suam exponere dummodo nõ perimet, sed exponat, ut in c. dilectis, de accusa. fortius licebit confessionem exponere, & qualificare simul cum confessione, & sine interuallo.

9 †nam quædam permittuntur statim corrigi, quæ cum interuallo non conceduntur, ut in teste qui antequam ad aliud diuertat põt dictũ suum corrigere, secus cum interuallo, ut not.
a de testi. cum clamor.[a] Iste ergo qui dicit se reuelasse cum licentia non fuit simpliciter con-
b fessus,[b] sed cum expositione, & qualificatione prædicta, quæ cum fuerit coniuncta, & permixta, & uno contextu uerborum prolata, tota debet recipi, aut tota expelli, ut sup. dictum est, nec nocet eidem sacerdoti si dicatur non debuit procedere prõpter periculũ, qa ista electio an sit periculum, uel non, erat peccatoris melius informati, non sacerdotis, ut in d. c. officijs, de pœn. & re. sed etiam posito, ꝙ ex cã parere non debuisset, tamen non potest puniri tanquam reuelator, ubi est licenta peccatoris, ut supra dictum est in omni. d. cap. significasti. de adulte. & c. nemo, de simo. & probatur, & no. in d. c. Matthęus. eod. titu. esset aliud peccatum extraordinariè puniendum, & si fortè errauit, quia putauit non esse periculum ex aliquibus coniecturis, ubi errat: mitius dẽt puniri. Præterea dictus alius commissarius iã reuelauerat, & periculum ortum erat ab alio, immo forte periculum fuisset contra ipsum primum reuelantem, nisi presbyter ad hoc interrogatus assensisset, quia relata ab alio non credens, sed sibi ad iniuriam reputans foriè, eum verisimiliter offendisset, & secundũ hoc sacerdotis cessauit periculum, & non attulit si periculum erat. Si verò attenta conditione ꝑsonæ nullum periculum esse dicitur, saltẽ tale propter quod relatio deberet cessare, præsertim in ciuitate Floren. ubi nemo contra leges
c mutire, aut mugire[c] audet, & pœnam formidat, & iustitiam constantissimam: & ipsa mulier mortua melius nosse hoc debuit, cui uiri conditiones notissimæ erant, & præsumit bene deliberasse, nisi contrarium appareat, uel probetur, & per prædicta patet clarè responsio ad contraria, & sic obtinui.

Lapus de Castiglionchio.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Ex alieno viro.] *Non declarat Lap. hic an assertioni matris, ꝙ ex alio uiro filium susceperit credendum sit, & per illã filio præiudicetur? Tu dic, quòd iuxta terminos huius Alleg. quæ supponit nominationem, reputationem, & tractatum pro filio, videtur tex. in c. per tuas, de proba. pro negatiua, & hanc opin. pro negatiua communem esse dicit Abb. in dicto capit. per tuas, num. 4. Dum autem subdit. Etiam si ambo parentes negant illum filium, dic tu quòd si supponimus parentes id negare casus esset de indubitabili, si enim sunt parentes, qui id negant eis credi non possit, ex quo si sunt parentes, ergo & ille filius, quia ad conuertentiam, seu ad aliquid, sed intellige tu Ambo parentes respectiuè, Mater vero parens, & illius maritus pro parte habitus. Et hanc etiam communem testatur Hieron. Gig. respon. 146. in causa, num. 3. lib. 2. Immo Feli. in alleg. c. per tuas, numero 14 ad idem probãdum, quòd non stetur confessioni coniugum contra filium, stante priori tractatu pro filio, citat, & sequitur Lap. hic, Ego autẽ non uideo, vbi latius hoc dicat.*

b ¶In confitentem.) *Vt l. proinde 2. in fi. ff. ad legem Aquil. l. vnic. C. de confess. Bald. in l. 2. numero 3. C. de custo. reo. Tib. Gramma con. crimi. 49. in causa, num. 17. & sequen. & ante. nume. 14. numero 16. et sequen.*

c ¶Non conuenit.] *Idem uoluit Bart. in lege*

lege Aurelius, §. idem, nume. 2 ff de libe. lega. inferens ad confitentem se hominem ad sui defensam occidisse, quo casu statur confessioni quòd occiderit, sed non quòd ad sui defensionem. idem notauit Sozzi. Reg. 186 in 2. fallen. De hoc clarius loquitur infra Lap. post numerum sextum, versicu. quarto iterum, & post num. 9. uersi. iste ergo, & nos plenius tractabimus in ver. simpliciter cofessus.

d ¶ In causa propria.) *Idem dixit supra alleg 38 au dignitas, num. 2. & ibi addo. De quo etiam per Gemin. in c. cum personæ, § si autem, super gl. in ver. ordinarijs, & ibi Apostil in ver. causa Lap hic citare uoluit, ad quem se remittit, de priuile. li. 6. Idem Gemin qui distinguit in cap. præsentium, post num. 17. vbi Apostil. in ver. esse testis, ad Lap. hic se remittere uoluit, de testib. eod. lib. 6.*

e ¶ In contrarium.] *Hoc dictum Lapi elegans dicit Feli in cap. Matthæus, post princ. ver. Et eleganter Lap. cum quo postea vers. Item ex opi. residere uidetur, de simo. Lapum etiam citat, & sequitur idem Feli. in c. 1. col. 2. circa medium, vers. Quia confessor, & postea vers Et consuluit Do. meus, col. 4 versi. Insi. glo. licet postea subdat, quod hoc dictum Lap. non uidetur procedere sine dubio, de exceptio. Et hunc ēt citare uoluit, ad quem se remittit idē Fel. in c. tertio loco, ante numerum octauum, super glo. 2. de probat. Lapum etiam hic sequuntur Apostil. ad Hostien. in sum tit. de pœni. & remiss. §. in quo tenetur sacerdos, in uer. præsumpserit reuelare, & Apostil. ad Abb. in capit. omnis utriusque sexus. col. 3. in ver peccat. eo. tit. Hoc igitur dictū Lapi ut uerum, & communiter comprobatum, ac pluribus rationibus per ipsum Lap. corroboratum omnino tenendum est, etiam quia in humaniorem, & beniguiorem partem tendit.*

f ¶ In ius.] *Hæc sunt verba Fede. de Sen. cōsilio 119. nulli dubium, post princ. ubi dicit Difficile est probare paternitatem, filiationē, &c. unde iura in ijs, & similibus casib. qui non recipiunt consuetas probationes probationes, contentantur probationibus, q̄ haberi possunt. Et mirum est, quod Lap. adducens motiua Fede. de Sen. de eo mentionem non faciat, prout etiam aduertit citaus, & sequens Fede. ibi, & Lap. hic Fel. in c. ueniens 2. de testi. post numerum vigesimum primum, versic. Et hoc probatur per Feder. Idem etiam quod Lap. hic uoluit Alex. alios citans consi. 24. animaduersis, num 6. & ibi Apostil. in uersicu. contenta, citat ad id Lap. hic, & alios lib. 2. Et Lap. hic refert etiam, & sequitur Paris consilio 57. & seq. libro 1. Vide latius per Ias. qui multos citat, & ad multa insert in l. si quis ex argentarijs, §. prætor ait, a numero 20. vsque ad 29. ff. de edend.*

g ¶ De proba. eodem titu.) *In aliquib. libris legitur, De proba. c. ei. neutra ex ijs lecturis est bona. Ego legerem. De prob. c. tertio loco, ex quo tex. probatur cōclusio Lapi, & etiam ex text. in l. consensu, §. seu, vers. super plagijs, C. de repud. Idem etiam uoluerunt Matthæ. Matthæsi. not. 189. in subsidium, Alex. in 1. Addi. ad Bartol. in l. ex libero, ff. de quæstio. Domin. meus, consilio 342. in causa, numero tertio, ubi dicit hanc esse communem regulam, & alios citat.*

h ¶ C. vnde vi) *Et l. in actionibus iun. gl. in ver. planè, in fin. quam communiter ibi sequuntur, ff. de in lit. iuran. Et illam gloss. communem testatur Caro. Rui. consil. 29. plura, post numerum tertium, uolum. 5. & gloss. in authen. nouo iure, ad fin. C. de iudic. Vide etiam Sozzi. Regu. 190. in ver. interesse per solum iuramentum probatur.*

i ¶ C. de iudi.] *Et l. properandum, §. sin autem alterutra, & authen. nouo iure, capitu. fin. §. quod fieri, 3. quæstione 3. capi. olim, iun. glo. in versi. taxationi, de iniur. cap.*

c.dilecti,iun.glo.fi.de for. compe.

¶ Domestici.] *Qui admittuntur super pendentibus a factis secretis, & iis quæ melius sciri possunt per domesticos, imò tūc eis magis creditur,l.quoties,C.de nau fra.lib.11.& ibi ad hoc no. Bar.nu.2.quē sequuntur Ias. in alle.l si quis ex argenta rijs,§.prætor ait, n.28.ff.de eden.& Nic. Boe.Dec.59.& similiter in fi. Et hanc o-pin.testatur communem Grat. respon.81. viso legat. nu.65.li.2. Idem etiam voluit Anto.Corset. in suis Syngu.in ver.mors, & in Addi. vbi alios citat, & D. meus consi.132.viso processu, col. fi.verf.vltimo non ob. si dicatur.*

l ¶ Illi de capitulo.] *Idem voluit Spec. de teste,§.2.num.22.verf. sed nunquid in causa vniuersitatis,intelligit in defectum aliorum.Bar.in l.in tantum, num.2.ff.de rer.diuisio.iuxta distinct.Gui.vult super ijs quæ secretè tractantur, & per alios verisimiliter probari non posset, puta super concernentibus electiones testes de collegio idoneos esse. Idem voluerunt Felyn. post Abba.in c.in super, nu.1.super glo. 1.de testi. Cur. Iun. eod.tracta.conclu.3. post nu.12.verf.Quinimò.Spec.& Steph. Aufre.in Tracta.Reproba.Testium post nu.91.in ver. Testes an possint esse singuli de vniuersitate. Et hanc esse communē opin. testatur pceptor meus con.342.n.4.*

m ¶ Cap.3.] *Lege c.tertio loco,vt etiam supra aduerti in ver. de probatio. vbi alios ad id citaui. Aduertendum est,ꝙ omnia supra posita post nu.3.verf.Et ideo insurgit alia regula specialis, vsque ad illa verba de quibus infra videlicet. Ad hoc facit de testi.cogen.c.fin. sunt Fede.de Senis.in alle.consi.119. incipien. nulli dubium,& sic tacito authore Lap. quasi ad verbum transcribit pleraq; fundamenta ipsius Fede. qui ostendere intendebat ad probandam pecuniam acceptam mutuo a prælato fuisse conuersam in vtilitatem ecclesiæ, non esse opus ad omnes expensas habere testes,quod etiam cōprobat vtrosque sequens Fely. in allega.hic c.veniens 2.de testi. post numerum 21.*

n ¶ Quancunque uiolentiam.] *Siue sit compulsiua, siue ablatiua,siue expulsiua,vel turbatiua, aut inquietatiua, prout post Iun.per Abba. in Alleg. hic c.super eo,aliàs fi.num.6.verf.Secundo infertur, quod mct.can.*

o ¶ Ad ecclesiam de dolo.] *Legendū est ad actionem de dolo,vt post Inno.lege re est ī dicto con. Fede.119.ante nu.2.uer. Itē ad actionē de dolo.Et idē voluit glo.fi. ad fi.in c.dilecti,de fo.cōp.& Alex.conf. 103.videtur, post n.4.ver. & nō solū,ubi post alterū ꝯmo.hanc dicit cōem opi.lib.1.*

p ¶ Ad fructus.] *Dic tu ad furtū,prout colligitur ex uerbis Inn hic citati,& Abba.post eū,ante nu.7.ver.Idē et concludit in furto, & Fede Senis dicto conf.119. ante num.2.ver. Item ad furtum.*

q ¶ Mendam veritatis.] *Lego ad eruēdam veritatem prout sunt verba tex. in Alle.hic l serui responso.ff.de testi.quem ad hoc etiam citat Federi.dicto conf.119. post numerum 2.*

r ¶ Aliàs vixit honestè.] *Similè habemus in l.non omnes,§.a barbaris,ibi,etsi bonus miles ante estimatus fuerit ꝑpè est vt affirmationi eius credatur si māior,aut negligens suorum, aut segnis, aut extra contubernium agens non credetur ei, & c ff de re mili.per Bal.in l.1.nu.4. C. loca latè per Fely.in c.cum contingat,nu.1. & sequen. de rescr.& in ca super ijs,col. penul.de accus. D.meus conf.463.in causa nu.24. Paris.conf.132.prima facit,nu. 21.consi.151. paucis,num.13.& conf.153. in causa,num.33.& 35.uolu.4.Sic contra ex præmissis dicēdum esset si hic presbiter fuisset maleuitæ, & famæ, & tanto magis si solitus probaretur confessiones reuelare, semel enim malus in eodem genere mali, semper malus præsumitur. vulgar. capit. semel malus de*

regu. iur. lib. 6. & latè per Hyppo. de Marsi. in praxi. crimin. §. diligenter, ver. vlterius quæri potest, num. 99. cum pluribus sequentibus. z

s ¶ Super ijs.] *Et per hunc supra Alleg. 53. an oporteat, nu. 3. & Alle. 89. factum super quo, col. fin. vbi alios cito in Apostil. ver. infertur. Et Lap. hic citat, et sequitur Fel. in d. c. super ijs, post nu. 16.*

t ¶ Sacramento.] *Idem voluit supra allegat. 47. Factum ita, post nu. 6. Et Lap. hic citat, & sequitur Feli. in c. significasti. 1. post. nu. 4. in 3. fall. ver. Et eleganter Lap. de homici.*

u ¶ Præsumptio.] *Quæ præsumptionem alteram tollit. l. diuus, iun. gl. in ver. existimari. ff. de in integ resti. Gui. de Ludo. Singu. 142. incip. gl. est ꝙ præsumptio. Et si præsumptiones sint pares altera alterã tollit. c. mulieri, vbi glo. & Abb. in 3. no. nu. 3. de iureiur. Et illã gl. in l. diuus cõmuniter teneri testatur Cur. Iu. consi. 35. D. Benedictus, nu. 6. vbi vult fortiorẽ præsumptionem tollere minus fortem.*

x ¶ Hoc afferat.] *Quòd huic assertioni stetur voluerũt sequentes Lap. hic Feli. in alle. hic. c. veniẽs. 2. col. penul. post nu. 21. de testi. & Hyppo. de Marsi. in l. si quis ne quæstio, num. 178. ver. quibus addo. ff. de quæstio.*

y ¶ Nuntius.] *Nuntio solito exercere legaliter officiũ suum quod credatur concludunt glo. in c. cum parati, in ver suus numerus. de appe. & ibi D. meus post num. 10. hanc magis cõem affirmat. Bar. in extra. ad reprimen. in ver. per nuntium, & in l. 1. §. cura carnis, per illũ tex. nu. 2. ff. de offi. præfe. vrb. Ludo. Roma. consi. 497. diligenter, nu 5. Ang. Aret. in §. quadrupli, num. 20. Insti. de actio. Et hanc opin. communem esse testatur Hiero. Grat. respon. 30. visis, in fi. lib. 1. In quibus autẽ & quando nuntio credatur vide plenissimè per And. Tiraq. de Vt. Retra. §. 8 gl. 9. a nu. 1. vsque ad 32.*

¶ Reuelare.] *Et ad ibi dicta se rem ittit Io. And. in Addi. ad Spe. §. 1. ad fin. de probatio. in ver. contra. Opin. Host. de qua hic sequuntur Pet. de Ancha. in d. c. omnis vtriusq; sexus, nu. 17. & Abb. nu. 26. Card. ibidem in fi. dat modũ aliũ probandi contra Sacerdotem, videlicet, ꝙ probet per testes, ꝙ illum viderint in actu confitendi, & tunc præsumatur contra Sacerdotẽ adeo ut subijci debeat tormentis ꝑ illas coniecturas, Hæc opin. Card. videtur discrepare ab opinione Host. & est rigorosa, Ego eam non sequerer.*

a ¶ Cum clamor.] *Et c. præterea ad fin. ibi. Et se incontinenti correxerat, vbi ẽt glo. fi. & Doct. de testi. cogen. gl. magna, quæ est penul. in §. qa verò multi, in ver. non habebit, circa medium. in auth. de testi. Spec. de Teste. §. 1. post. num. 71. ver. Ego vero dico. Bar. in l. eos, nu. 3. ff de falsis. & in l. repeti in prin. ff. de quæst. Bal. consi. 34 statuto, post num. 9. vol. 5 Abb. consi. 73. circa primum, post nu. 1. ver. 3. dictum testis. lib. 2. Ludo. Roma. consilio 59. ad discutiendum, nu. 12. versi. 1. quia sicut testis incontinenti. Ias. in l. iurisgentium. §. quinimo. num. 7. ver. hinc est, ꝙ testis. ff. de pact. Rot. 293. si testis, in fi. in no. Capit. Dec. Neapo. 61. in causa Mag. & Dec. 142. frater, nu. 3. & And. Tiraq. de Vt. Retra. §. 1. gl. 5. nu. 18. versi. 13. ijs suffragatur.*

b ¶ Simpliciter confessus.] *Super ijs quæ dicit Lap. hic, & supra ante num. 2. ver. Et licet confessus fuerit, & post nu. 6. vers. Quarto iterum, longa caderet discussio, Quantum ad id in quo vltimo residet concludere possemus, ꝙ siue simus in confessione prout hic, siue in instrumento, & regulariter in quacunque materia, aut totum comprobari, aut totũ reprobari debeat, nec circa eundem actum admitti debeat diuisio, vt pro parte actum approbare, pro parte reprobare liceat. arg. tex. l. neminem. ff. de leg. 2. Ex quo text. Curt.*

Iun.

Iun.consi.29.habita.post nu.2. elicit regulam,quæ est Testatoris voluntatem diuidi non posse. in l.cum quæritur in fin. ibi. Aut in totum agnoscere, aut in totũ recedere.ff.de admi.tuto.quem tex.ad hoc adducit Bar.in l.si negocia.ff.de nego.gesto.volens dominum negocium pro se gestum vel in totum approbare debere, vel in totum reprobare.Illum tex.etiam in simi.citat Cur.Iun.consil 47.contra ea,post nu.9.& nu.10.& seq.Est etiam tex.in l. Põponius.§.1 ff.de acq.poss. et dixit Cy. in l.1.C. de confes.& in l.2. C. de dona. prop. nup. q si per aliquem producatur instrumentum regulariter in totũ & non in parte illi stare cogitur. Idẽ voluit Barto.in l.Aurelius.§.idem quæsiit, in prin. ff.de libe.leg. & hoc pro regula iuris ponit Sozzi.prealle.Regu.186.Instrumẽtum si per aliquem. Et in proprijs terminis confessionis ab aliquo emanatæ, q qs non possit illam pro parte acceptare, & pro parte improbare sentit Bal.in l si quidem.C.de transactio. Et hanc opin.tenuit alios referens Alex consi 87.in cã, lib.1. consi.171.in causa nu.15.vol.6 & consil. 80.in causa,post nu. 5. vbi cõsiderat etiã prout Lap.hic,q confessio erat sub vna,et eadem conceptione verborum, seu in eadem oratione.vol.7.Idem voluerunt Rot. 408 fuit dubitatum,ad fin.ver.præterea ex quo dictam confessionem. in no. Ias. in alle.l.Pomponius.§.1.ff de acq. poss. Tiraq.de Vt.Retra.in ver.seu.§.fin.num.9. versi. Et quod alias in omni prope materia,& ante,& post,vbi more suo infinita cumulat.Ad Lap.hic se remittũt Vbi. Fran.in cap.1.ante num.13. de confes.& Apostil.ad Gemin.in d.c.in ver.purè cõfessus.lib 6.& Nic.Boe.Dec.243.& circa,col.4.post prin.Intelligerem tamen cõclusionem præmissam iuxta dist. Bart.in d.l.Aurelius,quam sequuntur communiter Docto. inter quos Ludo. Roma. consil. 346.in hac.post princip.D. meus consil. 317.visis,nu.7.& in c.2.num.20.de fi. instru.Bar.etiam dist.in d.l.Aurelius sequuntur alij supra per me relati. Et illã dist. Bar. vti magis communem comprobat Ias. & illa vtitur in repet. l. admonendi,ante nu.130.ver. Si in libro ff. de iureiur.Et idem Ias. theo. seu decisionem Bar.vt supra dicit magis communiter approbatam in l.vt vim,col.3.ante fin.ver si. Et licet illa.ff. de ius.& iur. Et communem etiam dicit Clau.Seysel.infra citandus,& Nic.Boe:dicta Dec. 243. col. 3.versus fi.ver.Tertio,& vltimo. Et pro illa vulga. quæstione super confessione in qua dicitur interfeci, sed ad meam defensionem,vltra Bar in alle. l. Aurelius uideantur Ias in d l.vt vim,num.13.Clau. Seysel.super eadem.l.in 1. lectu.,nu. 81. ver.Postremo in materia,& latius in repet.nu.103. & seq.& ibi dicit cum Bar. communiter Docto.tenere.Soz. prealleg. Reg.186.in 2.fallen.Lanfran.de Oria.de confessio.nu.16.ver. quæro iuxta premissa de vna quæstione, & Io. Neuiza. qui alios citat in sua Syl.nuptia.lib.1. nu.67.

c ¶ Mutire, aut Mutire.] *Declaratu,Nemo mutire audet contra leges,i.signum facere,est metaphora sumpta a muto, qui signis voluntatem suam ostendit. Mutire ẽt accipimus pro submissa voce loqui.Teren.in Adria.Itaq; hercle nihil iam mutire audeo.Plaut.in Cur.Non mutit cardo.i.non crepitat. Mugire itẽ a voce bouum,& mugitus pro quocunque sono vsurpatur.Plin.lib.18.cap.35. Equidem & montium sonitus,nemorumq; mugitus prædicunt. Posset etiam legi Mutire,aut murmurare,& quæuis lectura innuit, quòd Florentiæ nemo audebat contra leges etiam secretè, seu leniter loqui, vel legibus contradicere.Similimodo loquendi vsus est supra Lap.Alle.78. vacauerat, post num.10. versicu. Item non debet intelligi, Vide quæ ibi addo in versi.mutire audet.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus præsentandi quando incipiat currere nouiter ecclesiam ędificanti.*

2 *Patroni an possint secundo præsentare vbi videtur deuoluta potestas per primam malam præsentationem.*

ALLEGATIO XCV.

1 Quædam †ecclesia sine cura iuxta dispositionem testatoris cõstructa est, & completa, cum omni licentia episcopi, nec ipsa ecclesia, vel sua altaria sunt consecrata. Quæritur quando incipiat currere tempus patronis ad præsentandum rectorem ipsi ecclesiæ. Item quædam ecclesia sine cura, & sine oratorio S. Fridiani secundum dispositionem testatoris constructa, & etiam completa patroni eiusdem ecclesiæ præsentant presbyterum Iacobum in rectorem dictæ ecclesiæ, tamen non præsentant eum ordinario loci, ad quem spectat confirmatio; sed cuidam alteri prælato non habenti potestatem id faciendi, & sic dictus rector confirmatur ab illo qui confirmandi potestatem nõ habuit, & ita cum ista confirmatione dictus presbyter Iacobus præsentatus prædictus, tã quam rector dictæ ecclesiæ eam, & eius bona tenet, & possidet libere, sine aliqua cõtradictione per plures annos, deinde cum licentia ordinarij loci, & coram ipso ordinario ꝑdictus presbyter Iacobus permutat dictã ecclesiam S. Fridiani cum quodam presbytero Anastagio rectore S. Damiani, & vnusquisq; ex causa permutationis renuntiauit dicto suo beneficio, & collationẽ accepit alterius prædictorum beneficiorum, à dicto ordinario, & sic dicto modo ecclesiam S. Fridiani tenet, & possidet per plures annos tanquam rector ipsius ecclesiæ. Moritur ipse presbyter Anastasius rector dictæ ecclesiæ S. Fridiani, patroni volũt eidem ecclesiæ pręsentare rectorem, & pręsentant infra quatuor menses à die obitus dicti presbyteri Anastagij ordinario loci, quem præsentatum in rectorem ordinarius

2 confirmat. † Quæritur nunquid illa confirmatio valeat cum dicti patroni infra tempus debitum non præsentauerint, eo ꝙ prima pręsentatio facta de suprascripto presbytero Iacobo fuit facta coram non iudice competente, qui confirmandi nullam habebat potestatem, & sic dicta ecclesia nullum habuisset rectorem, & ita collatio dictæ ecclesię spectat ad sedem apostolicam, eo ꝙ dici non potest per mortem alicuius vacare, sed vacare vsq; tunc, seu nunquã fuit ibi rector, & patronos fuisse negligentes in præsentando. Quæritur

a ergo quid iuris. Ad primum [a] dicendum ꝙ cum ecclesia sit constructa, licet non cõsecrata authoritate Episcopi, statim currit tẽpus quatuor mẽsium laicis patronis de iurepatr. quo

b niam, & c. cum pp. Ad secundum [b] licet patroni præsentauerint pręlato qui non habuit potestatem instituendi, maximè sicut dicebãt ipsum habere, & maximè si sic credebant, vt excludatur crassa, siue supina ignorantia, nõ possent excludi à præsentando hoc pretextu, quòd ecclesia sit deuoluta ad sedem apostolicam per Concilium Lateran. quoniam deuolutio, & per Concilium Lateran. fit propter negligentiam, quę non fuit hic, cum præsentauerint, licet minus legitimè, probatur hoc de concel. præben. cum nostris, & quod notat Innoc. ibidem, imò si ille qui instituit, erat in quasi possessione iuris instituendi, licet de iure ad eum non spectaret; titulum habuisset cã nonicum, de iure patro. consultat, de electio. querelam, aliàs procedit quod supra dictum est, scilicet quòd non sit neglecta, nec sit locus Concilio Lateran. licet milies titulus rescindatur.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Ad primum.] *Idem consuluit in alio casu Fede. de Se. consi. 129. casus talis est testator, col. 2. vers. Dico quòd isti patrono non currit tempus nisi ab eo tpe, &c. Hoc dictũ Lapi citant, & sequuntur D. meus consi. 135. ad iustificationẽ, nu 3. vers. Tertiò dicitur, vbi ꝙ statim ꝙ capella est edificata vacare dicitur, & ab illo tempore currunt quatuor menses de quibus hic. Roc. de Cur. de Iur. patro. qu. 29. num. 60 in ver. honorificum, dum quærit quando incipiat currere tẽpus ad præsentan-*

tandum in ecclesia nouiter constructa, licet sub alio numero hanc alle. adducat, & ibi alios idē tenentes refert. Rebuff. in sua praxi. benefi. ti. de deuolutio. num. 11. vbi tamen inquantum dicit ꝙ requiritur ꝙ ecclesia sit consecrata male loquitur, & contra mentem, & verba ipsius Lapi, quę ibi ad id citat, verba enim Lapi sunt clara ibi, Licet non consecrata, & in positione casus in prin. Et Lamber. de Iu. Patr. art. 16. q. 1. part. 2. lib. 2. vbi post numerū 5. subijcit quasdā declarationes, & limitationes ad illud cō. Fede. de Sen. & ad hāc alleg. Ex præmissis concludi potest hoc dictum Lapi vt verum, & cōiter comprobatum tenendum esse, licet illa duo iura per ipsum adducta non probent id ad quod ipse ea inducit vt etiā aduertit Lamber. vbi supra post num. 5. vers. Et licet Lap. pro hoc. Amplia licet Lap. loquatur tantum in præsentatione patronorū laicorū, ad præsentationem clericorum ex identitate rationis, & ex mente Lamber. post Gaie. in dicto art. 16. post princ. vers. Hoc etiam vult Gaie. & Rebuff. vbi sup. versi. Item currit hoc tempus sex mensium.

b ¶ Ad secundum.] *Lapum hic citant, & sequuntur Roc. de iu. patro. in ver. honorificum, qō. 37. nu. 68. Lamber. in e. tracta art. 24. q. 1. par. 2. lib. 2. nu. 1. postea vero nu. 2. & sequen. declarat, & limitat vt ibi. Sarnen. super Regu. de Publican. qō. 18. post Rebuff praxi. de deuolu. nu. 56. vers. decimoseptimo si patronus. Prob. in Addi ad gl. pragma. de collatio. §. Item voluit, in ver. prouidere. ad fi.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficia patronorum laicorū an vacent in curia.*

2 *Legatos an possit conferre beneficia patronorum laicorum.*

3 *Beneficia patronorum laicorum an includantur in literis in quibus cōferitur beneficium ad pſentatione quorūcūque*

4 *Permutatio beneficiorum a patronis laicis facta in curia valeat non facta mētione patronatus.*

ALLEGATIO. XCVI.

1 Beneficia vacantia in curia [a] Romana, † seu apud sedem apostolicam quod idem est vt no. gl. [b] in c. statut. de præben. lib. 6. nō possunt per alium quam per Romanū pontificem [c] conferri, ut in c. 2. de preben. lib. 6. & quę beneficia in curia Romana vacare dicantur, habetur in c. præsent. e. titu. & lib. & vltra illa vacant in curia, seu apud sedem apostolicam alia beneficia vacantia per mortem capellanorum D. Papę cōmensalium, vt in extraua. eadem [d] Ioan. 22. §. rursus, de quibus plene videre potes in opusculo meo quod incipit. Quia sæpe; & licet in prędictis beneficijs sic in Romana curia vacantibus de iure currat tempus vnius mēsis D. Papę ad dicta cōferendum, ita ꝙ post mensem per ordinarium conferri possint, qa sunt oia talia beneficia sedi Apostolicæ reseruata, per extrauagant. domini Benedicti. 12. quę incipit ad regimen. item per extrauagāt [e] D. Bonifacij vj. quæ incipit pia solicitudine, de quibus facit mentionem Ioan. Andr. in c. 2. de prçben. lib. 6. etiam post mensem non possunt per ordinarium conferri. Modo quæritur a me Lapo de Castiglionchio decretorum doctore an inter prędicta beneficia in Romana curia vacantia, & sic etiam vt ref fertur hodie per dictos summos pontifices reseruata, includantur beneficia vacantia per mortem capellanorum, commensalium domini papæ, & aliorum prædictorum, ad quę beneficia laici Patroni habent ius presentandi. Et ut veritas clarius elucescat. Primo dicemus ꝙ sic, secundo quòd non. Tertio concludemus quod putabimus esse uerum. Et primo videtur ꝙ includantur. Nam licet laici patroni ius prçsentandi habeant, tamen quātum ad hoc iuspatr. quod annexum est spirituali subsunt domino Papę. de iudi. quanto, unde Papa talia benefici conferr. de iurepat. cum dilec. de offic. deleg. dilec. & no. gl. in cle. ij. de prębend. & facit ad hoc opinio eorum qui dicunt ꝙ legatus de latere talia be-

neficia potest conferre, quod videtur placere cōpost. in c. capitulum, de rescrip. in magna gl. vltra medium antepenul. col. & Specu. in titu. 2. §. nunc tractemus, ver. Sed nunquid legatus, & Gui. no. in d. cap dilec. & Vin. in d. c. dile. 3. de præben. lib. 6. & in ipso proprio articulo quem tractamus videtur quod glo. in cap. 2. de præben. lib. 6. quæ incipit nil dicit, inclinet ad istam partem, scilicet, q̄ talia beneficia laicorum includantur. † In quibus facit [f] opi. quę habet q̄ legatus de latere talia beneficia [g] non confert per penul. glo. ordi. super verbo præsentare, in cap. cum dilec. de iurepa. quæ plus dicit, videlicet, q̄ si Papa concedit prælato, q̄ possit ecclesiam inuitis patronis concedere, tamen non sequitur q̄ concesserit patronis inuitis habentibus [h] ex iurepatro. & placet etiam Gofi. & glo. ordinariæ in c. dilectis, de offi. legat. & facit optime quod recitat Ioan. And. super dicta gl. in nouel. [i] videlicet Host. vidisse literam Papalem directam prælatis Angliç in qua continebatur, q̄ quando Papa scribit pro aliquo beneficiando, non est suæ intentionis q̄ ei conferat ecclesiam in qua laicus hēt ius patronatus & per hoc dictum consuluit Ioan. And in

3 dicto articulo. † Quidam habebat literā generalem à Papa de beneficio ecclesiastico cum cura, vel sine cura, etiā si dignitas &c. consuetum ab olim clericis secularibus assignari ad cuiuscunque, [k] seu quorumcunque collationem, vel præsentationem, seu electionem, seu quamuis aliam dispositionem pertinentem cōiter, vel diuisim si aliud in dicta diœcesi vacat, vel in posterum vacauerit, qđ duxerit acceptandum infra mensem à notitia &c. Executor cōfert sibi ecclesiam spectātem ad præsentationem patronorum laicorū, quæritur nunquid ualeat talis collatio, & cōsuluit, q̄ non per hęc dicta, dicens ita seruari per verbum presentationis. iuxta præscriptā formam expressum in literis non includi præsentationem laicorum patronorum, pro, & contra facit quod scribit Io. And. in d. c. 2. de præben. lib. 6. in nouel. super glo. nil dixit, vbi tractat an reseruatio beneficiorum vacantium includat beneficia, quæ laici habent cōferre ex priuilegio apostolico, in quo articulo Archi. & Ioan. And. [l] sunt contrarij ut ibi recitatur. Veritatem puto in q. principali q̄ talia beneficia in dicta reseruatione non cadat, ad hoc moueor per rationes: & authoritates, supra pro hac parte inductas, & per rationem glo in d. c. cum dilectus. de iure patronatus, quę est, q̄ si talia beneficia per istū, vel alium modum per Papā, vel prelatos ecclesiasticos conferrentur, laici retraherentur [m] à fundatione ecclesiarum contra quā rōnem non est verisimile q̄ dñs Papa in specie venerit; ergo in suis generalibus verbis venire non intelligitur. de offic. vica. cum in generali. lib. 6. nec obstat, q̄ supra dicatur q̄ Papa talia beneficia confert, ut in d. cap. dilectus. & cum dilectis, quia illud intelligitur quando hoc exprimit, vt ibi no. & no. glo. in d. cle. 2. de præben. nam non disputatur de potentia Papę quia planum est, q̄ potest si vult, sed disputatur de eius intentione, an velle p̄sumatur hoc non expresso, & dr̄ quòd non, propter rationes prędictas, & nimiam cupiditatem in collatione ostenderent prælati ecclesiastici si suo iure laicos priuarent, potissimè cum reseruato iure laicorū plus habeāt in confirmatione, & institutione, quam laici

4 in præsentatione. † Et per istud sępius dixi, q̄ permutationes, [n] quæ fiunt in curia taliū ecclesiarū non facta mentione q̄ in illis spectat præsentatio ad laicos, nō valent, sed sunt surreptitię, sic esset impetratio talis beneficij hac qualitate tacita. de rescr. super literis, nam per talem modum permutandi posset longo tempore, imò perpetuò etiam occurrere, q̄ præsentatio de facto non rediret ad patronos, & habere etiam contingeret rectores sibi non gratos, quæ sunt magni p̄iudicij, & hac rōne dicimus q̄ huiusmodi permutationes non possunt fieri sine consensu eorum ad quos spectat collatio, electio, uel præsentatio rectoris in talibus ecclesijs, ut no. glo. in c. vnic. [o] de rerum permu. lib. 6. & indistincte vidi sic seruari per dominum Grego. Papam. xj. nam dum contulisset ecclesiam Sancti Romuli Florent. domino Cęsari de Vrsinis, ad supplicationem domini Iacobi de Vrsinis Cardinalis, non facta mentione, quòd ad illam parochiani eiusdem ecclesiæ haberent conferre & præsentare rectorem, & idē Cardinalis instaret vt gratia seruaretur, & ut mentio fieret, non potuit hoc obtinere, & sic impetratio caruit effectu, & ita seruandum puto maximè de honestate ad quam iura trahenda sunt, quarta distinctione, erit autem.

Addi.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Beneficia vacantia in curia.] *Materia huius Alleg. cum in theorica tum in praxi vtilis, & quotidiana est. Huic in pluribus similem decisionē habemus supra. 84. incip. D. Papa gratiosè concessit, plura ex ijs quæ super illa scripsi inseruient etiam huic alleg. Lapus ibi ad hāc alleg. se remittens eam citat sub nu. 100. licet hodie sit sub nu. 96. Rationem quare nunc sit sub alio numero ibi adduco in versi. alleg. 100.*

b ¶ Gloss.] *est 2. in ver. in curia. Vide quæ scripsi in 1. q. 5 Reg. Reseruat. nu. 16.*

c ¶ Quam per Roma. Pont.] *Nec legatus a latere circa reseruata principi se intromittere potest. Ang. in l. si quæramus. ff. de testa. Marti. Lauden. in tracta. de lega. principum, quæst. vlt. incipien. in legatione generali.*

d ¶ In extra. eadem.] *Puto legendū esse in extra. Ex debito, quæ est 10. xxij. sub titu. de elect. posita tamen inter cōmu. quæ in §. rursus. ver. Et id ipsum ēt, probat id quod Lap. hic dicit. Idem ēt disponit extra. Cū Matthæus de hæreti. inter cōmu. Vide Rot 725. no ꝙ beneficia, in anti. & Aene. de Falco in tracta. Reserua. in ij. effe. in prin. Lap. hic citantem, et declarantem postea in quibus differant aliæ reseruationes ab illa uacatione in curia, & eundē in 6. effectu post num. 4. versi. De quo per Lap. etiam Alleg. 105. voluit ille citare hanc alleg. 96.*

e ¶ Piæ sollicitudinis.] *Quæ extra. est Boni. 8. non autē 6. ut hic & est 1. sub tit. de praben. inter cōmu. Pro qua vide Rot. 207. licet iuxta. in no. Et Lap. hic citat, & sequitur Phil Fran. in c. statutū, post nu. 6. ver. Et vide ēt per Lap. de præben. lib. 6. An autem per dictā extr. piæ sollicitudinis. sit reuocatum c. statutū, de præben. lib. 6. Rot. prædicta. 207. tenet ꝙ sic. Idē ēt voluit Gemin. cons. 78. formatur, ante nu. 1. Contrariū tamen voluit Aene. de Falco. in tracta. Reserua. in 6. effe. nu. 2. respondens ad Rot. vbi supra et ad alia. Pro quibus etiam vide Sarnen. de Expecta. nu. 31. & super Reg. de Trien. q. 31. nu. 5.*

f ¶ In quibus facit.] *Ex hac lectura nullus sensus elici pōt, diu laboraui, vt mentem Lapi colligerem, tandem considerans ꝙ Lap. hic distinctè et doctè ꝓcedens, præmisit (tractans an beneficia iurispatronatus laicorū vacent in curia, seu sub reseruationibus cōprehendantur) se prius partem affirmatiuā comprobaturū, postea negatiuam, deinde quid ipse sentiat se declaraturū pollicetur, comprehendi, ꝙ iactis fundamentis pro opi. affirmatiua iam ad negatiuam deueniebat, quod ēt mihi demonstrabant ea quæ ipse adducit, & percepi a dicto ver. incipere argumēta opi. negatiuæ. Vnico verbo immutato clarus erit sensus, Legendū itaq; est in cōtrariū facit, & hic incipit (ut præmisit) cōprobatio partis negatiuæ, in qua Lap. hic (vt vides) residet. Lapū hic citant, & sequuntur Gemi. in alleg. hic c. 2. col. 3. ver. Et hanc partē tenet Lap. & ibi. Fran. nu. 8. Idem Fran. in c. præsenti. §. sanè, nu. 4. & Apostil. ad Gemi. in c. cū in illis. §. 1. nu. 9. in ver. quoruncunq; de præb. lib. 6. Alex. cōsi. 75. visis pōderatis, post prin. qui tamē hanc alleg. corruptè citat, vol. 4. Apostil. Compostel. in c. capitulū. col. 15. in versi. conferre. de rescr. Lamber. de iu. patr. art. 22. q 6. part. 1. lib. 2. post num. 3. ver. Lap. Abb. & postea ver. Et demū D. Phi. & arti 16. q. 9. par. 3. lib. 2. ver. idem dicit tenuisse Lap. Et hanc opin. Lapi cōem asserit Lamber. in d. tracta. art. 2. q. 8. par. 3. lib. 2. Et hanc esse magis cōem ostendo in 8. q. 1. Regu. reseruat. vbi latius tracto hanc materiam, & pono tres casus, qui ibi videri poterunt, primus est de quo hic per Lap. in iure patronatus laicorum, Alter in iure patronatus clericorum, Tertius in iure patro. mixto.*

g ¶ Talia beneficia.] *Et sic sentit Lap. quòd regulariter legatus a latere beneficia conferre possit.cap.1.§.fi. de offi. leg. lib.6.Mart. Lauden. in tract. leg. principum,q.14.ver. Hinc est q legati non Cardinales. Gasp. de Peru. sequens Lap. hic de reserua.in 10.q.j.par.in ver. Quę autē beneficia possit legatus, ibi. Quia de latere legati,post num.3.Io.de Sil. de benefi. qui Lap.hic citare voluit,par.2.q. 3. nu. 34 quem alibi rectè citat uidelicet par.4. q.9.nu.2.*

h ¶ Patronis inuitis habentibus.] *Ex verbis gl.de qua hic,& Doc. infra citandorum ita legendū est,tamen nō sequitur q concesserit inuitis patronis laicis habētibus ius præsentandi ex iure patronatus, ita legunt, seu legendū esse supponunt sequētes Lap.hic And.Barba. cōsi.23.scripsit propheta, col.7.versi. Et hanc doctr. etiam refert, & sequitur Lap.lib. 1.Do. meus Phi.Dec.consi.124. placet mihi,col. 3.post medium,& Lamber.in tracta.iur. patro.art.4 quæst.9.par.3. lib. 2.ver.Et sequitur Lap.in Alleg.99. dic tu.96.*

i ¶ In nouel.] *Et etiam Cardi.in d.c. dilectus,ver.Et in eo,q dicit glo.de offi.lega. Ange.in l.sed si hac.§. patronū, vbi q si quis impetret beneficium spectans ad præsentationem patroni nihil agit & Ioan. Bapt. Ferret.qui sequitur Lap.consi. 211. in causa iuris patronatus, ante num.11.*

k ¶ Ad cuiuscunque.] *Vide supra Alle.84.D.Papa,nu.6.& quæ ibi addo,& Abba.consi.28.in causa communis, versi. Quia talis gratia non extenditur ad ecclesiam patronatam laicorū.lib.2.Vide duas pulchras Apostil. ad Abba. in c.ad aures,in ver.iurispatronatus, de rescri. quæ Lap.hic citare voluerunt. Et q per clausulas quantuncunque generales non censeatur Papa tollere ius patronatus laicorum propter rationem de qua hic ne retrahantur laici ab ędificatione ecclesiarum concludit Barba.consi.33.scripsit psalmista,col.fi.versi. Vnde Papa per generales clausulas,post nu.1.lib.2.Præceptor me°. consi 126.in causa,col.2.in fin. & colu. fi. post mediū.& conf. 148. Reueren. col.1. ad fi.vbi citat,et sequitur Lap.hic. Et La. hic post Feli.& Barba. vbi supra sequitur Lamber.de iur.patr.art.3.q.9. par. 3. lib.2.post nu.1.ver.Et hoc dictū latè firmat Lap.et postea ad fi.dicti arti.vbi etiā alios citat,& art.seq.nu. 2. & ante Io. de Syl.de Bene.par.3.q.11.num.13 & Staphi.super signa. dum de modo, & forma impetrationum tractat fol.54. ver. tertio, an sit locus.*

l ¶ Ioan. And.] *Cum Ioan.Mona.& Ioā. And.tenent Domi.ibidem,ac Imol. in c. dilectus.de offi.lega. Cum quibus etiam, & Lapo hic concludit Paris.consi.114. cū reseruatio,num.18.& seq.vol.4.*

m ¶ Retraherentur.] *Hoc dictum Lapi referunt,& sequuntur Geminia.in cap.2. post nu.11. ver. Et hanc partem. de præb. lib.6.Alexan. consi.75.visis ponderatis, num.1.vol.4.Roc.de Cur. de iur. patro.in ver.honorificum,num.22.ver. Sed hic suboritur,& in ver.competens, quęst. 24. nu.54.Lambert.in eo.tracta arti.17.q. 6. part.1.lib.2. in prin. vbi etiam alios refert.& Ioan.Syl.de bene.par. 3. quæstio. 11. ver. Et ipse Lap. assignat rationem, post numerum xiij. & numero 21. in 2. fallen. Aliam rationem vltra eam quòd retraherentur & cætera habes in nouissimo Concilio Tridenti. Sessio. 25. de Decre. reforma.capit. 9.sub ijs verbis. Sicut legitima patronorum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare æquum non est.*

n ¶ Permutationes.] *Idem voluit Rot. Bellamc.181.in eo.quam,& Lap. hic sequitur Staphi. super Signa. de modo & for. impe.in ver.Tertio,an sit locus.ad fi. ibi infert etiam ibidem Lap.fol.54. iuxta primam impres. Et Lap. hic citant, & sequuntur Felin.in cap.cum accessissent,*

ante

ante numerum 18. ver. Idem si vult auctorizare. de constitu. & Jo. de Syl. de Benefi. par. 3. q. 11. ante numerum 20. & Gig. de pensio. quæst. 23. num. 5. Tu autẽ pro declaratione huius dicti Lapi vide omnino. per Andr. Gamma in repet. cap. vni. de re. permu. lib. 6. seu in tracta. permuta. super gl. in ver. in fraudẽ nu. 91. versi. Et ita firmat Lap. fol. mihi 14. & per eundem And. Gamma. in præceden. glo. in ver. diœcesis, ante numerum 72. versi. secunda conclusio: qui etiam Lap. hic citare debuit, Et vide distin. Feli. in tracta. quan. lite. Aposto. in 9. Amplia & eundem Feli. in cap. cum Bertoldus numero 15. de re iudi. & Lamber. de iur. patr. art. 12. quæstio. 9. par. 3. lib. 2. & art. 21. ante numerum 2. vbi latè & pulchrè. Vide etiam in sequ. Apostilla.

o ¶ In c. vni.] *Vbi etiam Phi. Fran. qui Lap. hic sequitur. Idem voluit Gaspa. Cal de. consi. 2. an permutatio, sub titulo de permut. Rebuf. in Praxi, in 3. par. signa. numero 40. ver. Etiã in permutatione requiritur consensus patroni, & idem firmant alij per me relati in proxima præceden. Apostil. latius autem, & plenius Lamber. de iur. patrona artic. 6. quæst. 6. par. 1. lib. 2. ante numerum 7. ac numero 13. cum alijs sequen. numero 18. & 19. & in alijs locis, vbi hanc opin. communem, & veriorem affirmat.*

SVMMARIVM.

1 *Clementina vnica de causa pos. & proprieta. qualiter sit intelligenda.*

2 *Petitorium quo casu possit per exceptionem spoliationis suspendi.*

3 *Reus contra quem agitur rei vendi. an possit super eadem auctorem reconuenire.*

4 *Conuentio & reconuentio an possit super eadem re fieri.*

ALLEGATIO XCVIII

1 Quæris a me non † incautè de intellectu cle. vni. de cau. pos. & proprieta. quę disponit quod in causa beneficiali ad sedem Apostolicam deuoluta liceat tam appellato, quã appellanti nedum petitorium, sed etiam possessorium intentare, & ante conclusionem suspendere petitorium a se, & ab aduersario intentatum in solo possessorio procedendo, dubiũ tibi facit quod non videtur quomodo intentato petitorio per aduersarium auctorem reo competat possessorium interdictum, nã petitorium actoris præsupponit reum possidere, sed possessorium rei præsupponere dẽt actorem possidere, & sic ista iudicia se non compatiuntur, & quod super eadem re petitorium ab vna parte, & possessorium ab alia fieri non potest nisi in casu c. ex conquestione de resti. spo. & tangit glo. in decr. fi. de ord. cogni. Caret ergo exemplo, & practica dicta cle. & frustra membranas occupat, & quia prudenter quęris, prudenter tibi, & exquisitè respondendum est, & fateor tibi de re ista hæsitandum, & glossatores, nudè, & tanquam muscipula super pennas transiuerunt, qui eorum reuerentia salua, melius illum tex. glossando aperire debuerunt. Audiui D. meum Io. de Lignano dicere, & hoc intelligere debere quando actor post intentatũ petitorium spoliauit reum, quo casu reus potest suspenso petitorio possessorium intentare, & sic secundum eum, est dare aliud exemplum, excepto casu decr. ex conquestione pręall. in quo petitorium ab vna parte, & ab alia possessorium super eadem re põt intentari; sed iste non videtur mihi sanus intellectus illius cle. pp multa. Primo, quia in hoc casu aliud paratum erat remedium, quia non solum ea quæ post litem contest. sed etiam ea quę ante saltem post citationẽ[a] attẽtata sunt, sine libello,[b] ex puro, & mero officio iudicis reuocantur in statum pristinum, ut plene no. glo in cle. 1. ut lite penden. & secundum eandem gl. in hoc differt iste modus a regula de resti. spo. quia hoc modo de plano expeditur, in restitutionibus libellus offertur, & lis contestatur, & sic facilior, & fauorabilior. Nõ est igitur verisimile ꝙ noua, & inutilis prouisio, & superflua facta fuerit. Item † poterit di-

2

cto casu petitoriũ suspendi per except. spol. quæ et post litẽ contestatã [c] põt opponi si de nouo emergat de offi.deleg.c.insinuãte. Item cũ petitorium non detur nisi aduersus possidentẽ, si intẽtans petitorium spoliat possessione, vr̃ hoc ipso suspendi petitorium suũ, quia qđ quærebat intus hẽt & reo desinente possidere sine dolo dẽt absolui. ff de rei vend l. si aũt. vnde nõ expediebat per nouã prouisionẽ suspendere. Quare melius vr̃ mihi in alio exẽplo posse dicta cle. practicari, vt videlicet dicamus, qđ ego agebã contra aduersariũ possessorio, qđ fieri põt, & sic proponebã ipsum possidere; ipse reconuenit me petitorio, qđ
3 põt super eadẽ re, ꝑ isto casu † non obstat quia reus contra quem agebatur rei vendicatione nõ põt super eadẽ re reconuenire actorem, qa tunc ageret super re quã possidet, qđ non licet: qa ut scribit Io. An. in decr. in præsentia, de ꝓbat. super ver. cęteris, hoc accidit pp nimiã petitionẽ conuenti, cui alia petitio reconuentionis est annexa, alias non liceret,
4 & ꝙ † conuentio, & reconuentio possit fieri super eadẽ re est clarũ, & ꝓbatur in l. si inter me. de exce. rei iud. qđ plenius vr̃, supra cle. alle. Mõ si ista cã ꝑ appellationẽ deuoluatur ad curiã potero ꝓcedere in solo possessorio meo, & suspendere petitoriũ meũ conuentionis, & petitorium aduersarij reconuentionis, qa vtrunq; petitoriũ intendebat, & facit ad hoc litera dictæ cle. quæ loquitur coniunctim de petitorio a se, & ab aduersario intentato, & idem esset si ago, licet possem agere petitorio, & possessorio, ut in c. j. de resti spo. & aduersarius me reconuenit & sic vterque petitoriũ intentauit, & cũ esset appellatũ ad sedem apostolicã uolui suspendere utrunq; petitoriũ, & agere possessorio, & dr̃ in ista cle. qđ hoc possũ, & sic planus est itellectus istius clem. Sed dum hic essem occurrit mi
d hi quod scribit Io. And. [d] in Spec. de peti. & possess. §. vltim. ad fin. vbi refert istam practicam fuisse in tali exemplo decre. extrauag. execrabilis Ioan. 22. Impetrauit A. contra B. literam Papalem ad ordinariũ, ꝙ si constaret dictum B. contra dictam decret. tenuisse decanatum, & præposituram quorum utrunque haberet curam animarum; præposituram illam conferret authoritate apostolica illi. A. ordinarius executor illo. B. non citato, nec cognito, de facto præposituram illam contulit, & in possessionem induxit dictum A. expulso. B. qui appellauit ad curiam ipse. B. petebat ante omnia restitui, & fateor, ꝙ beneficium dictæ clemen. se porrigit ad istud exemplum, quod sępius occurrit in exemplo meo prædicto nec est inconueniens, ꝙ una lex ad plures casus se porrigat, & ita tuæ quæstioni satisfactum puto.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Post citationem.] *Postquam lis pẽdere dicitur, ergo quicquid postea attemptatum fuerit reuocari debet. toto titulo vt lit. penden. nihil inno. etiam lib. 6. & in cap. cum M. in fi. de constitu. c. ad dissoluendum in fi. de despon. impu. c. ex literis, ubi glo. magna, & Docto. de iur. patrona. Pro clariori autem, & generali intelligentia distinguendum est, ꝙ aut supponimus reum attemptasse, aut actorem, primo casu requiritur quòd ad instantiã actoris citatio sit decreta, item quod sit executa, & sic decreta, & executa citatione contra reum lis pendere dicetur. l. & quia. iun. glo. penul. ff. de iurisd. om. iudi. c. proposuisti. de foro competen. cap. gratum, & c. relatum. de offic. deleg. clem. 2. vt lit. penden. Innocen in c. fi. num. 2. & ibi Hostien. & Abba. eod. Iaso. in l. 2. col. 1. versi. Tu tamen. C. ut lit. penden. In secundo verò casu sufficit ad instantiam actoris citationem decretam fuisse, licet executio facta non sit ad hoc, ut quod ad ipsum actorem lis pendere dicatur, & quicquid ipse in praeiudicium rei fecerit attemptatum dicatur, & reuocandum ueniat. Rot. de Appella. 2. utrum postquam, Bisigne. in antiquio. 428. not. vtrum, ac 456. not. clemen. in antiq. & in no. 75. quod dicitur. Bellame. 380. si faciens committi. Ludouic. Roman consi. 330. circa primum, ante numerum 3. versicu. Illud autem, & Felin. in capitu. super literis, numero 13. versi. dicitur autem. de rescript.*

b ¶ Sine

b ¶ Sine libello.] *Vide quæ scripsi in glo. faculta. super 14 commiß. Attemptatorum, in versicu. causam, & causas attemptatorum, dum de primo priuilegio attemptatorum tracto, vbi etiam ostendo quod duobus probatis, videlicet innouatione, & quòd lite pendente iudex ex officio de plano, & sine libello attemptata reuocabit.*

c ¶ Post litem contestatam.] *Lapum hic citare voluit Ioan. de Imol. in clementina vnic. ante num. decimumquartum, ibid. Et Lau. de Cast. in Alleg. 24. Lege tu & Lap. de Castellio. in Allega. 97. de cauf. poßeß. & propri. An autem post conclusum in causa? videtur dicendum, quòd non per ea quæ adduco in gloß. facul. in 7. commis. in versi. pendeant indecisæ, ver. poßet etiam dubitari.*

d ¶ Ioan. And.] *Et ante ipsum plenius Old. consi. 227. de toto.*

SVMMARIVM.

1 *Minor compromißum faciens sine curatoris authoritate an poßit postea illud compromissum petere pronuntiari nullum.*

2 *Appellatione facta a diffinitiua sententia appellationis articulus non distinguitur a negotio principali.*

3 *Iudex appellationis & nullitatis potest pronuntiare ex veteribus actis validis reprobatis inualidis, secus si omnia acta forent inualida.*

4 *Causa nullitatis & appellationis qualiter sunt contrariæ.*

5 *Iudex appellationis potest absoluere & statim eundem ex alia causa condemnare.*

ALLEGATIO XCVIII.

FActum ita se hēt, Andreas proposuit corā iudice ordinario se fecisse cōpromissum cū Dardo certo loco, & tpe, q̄ tpe dicti cōpromissi erat minor annis, & ipsum cōpromissum fecisse sine authoritate curatoris, quare petebat nullū ꝓnuntiari cōpromissum, super qua petitione partibus citatis, & lit. contest. & dato peremptorio termino ad ꝓbandū, dictæ partes dilatione prædicta pendente fecerunt aliud cōpromissū de p̄dictis quæstionibus in aliū arbitrum. Post quæ idem Andreas cōparuit coram dicto iudice, & ꝓposuit ꝙ dicta lite pendente factū erat dictum secundū cōpromissum, & finitū erat primū, & ei per dictas partes tacite renunciatū, & sic litem super primo ulterius prosequi non tenebantur: & iō se petebat absolui ab obseruatione dicti iudicij sup primo dicto cōpromisso, citata parte, & contra dicente Andreas probauit, & fidem fecit de primo, & secundo compromisso, & pars aduersa negabat primum cōpromissum per secundū expirasse, quare idem Andreas petit super hoc sibi dari consiliū sapiētis, & iudex de consensu partiū super petitione consilij, & ad consulendū cōmisit cuidam iuris perito, qui visis actis, & actitatis, cōsuluit in effectu, ꝙ dictus Andreas nō erat absoluēdus ab obseruatione dicti iudicij, & ꝙ dictus Dardus diffinitiuè erat absoluendus a dicta prima petitione dicti Andreæ, & cōtentis in ea, ex eo quia ut asseruit ꝓducta, proposita, & ꝓbatata p dictū Andreā non erāt sufficiētia ad inferendū intentū d. Andreæ, & iudex p̄dictus qui pp reformationē citat. a cogebatur sequi cōsiliū, pronuntiauit secundum formam dicti consilij, a qua sñia pro parte dicti Andreæ fuit ad superiorē iudicē appellatū, b & de nullitate oppositū, & si aliqua foret, fuit appellatū, & p cās nullitatis, & iniqtatis dictæ sñiæ fuit dictū in ipsa appellatione, q̄a dicta sñia erat nulla, seu saltē iniqua ex eo, ꝙ lata p̄textu cōsilii p̄dicti, & ꝙ dictū consiliū erat nullū, & sequi nō debebat, ex eo q̄a redditū extra. tps indultū a lege municipali eidē ꝯsultori ad consulendū sub pœna nullitatis cōsilii. Itē ꝓ eo quia dictum consilium fuerat redditum ultra formam mādati & com-

b ¶ Sine libello.] *Vide quæ scripsi in glo. faculta. super 14 commiss. Attemptatorum, in versicu. causam, & causas attemptatorum, dum de primo priuilegio attemptatorum tracto, vbi etiam ostendo quòd duobus probatis, videlicet innouatione, & quòd lite pendente iudex ex officio de plano, & sine libello attemptata reuocabit.*

c ¶ Post litem contestatam.] *Lapum hic citare voluit Ioan. de Imol. in clementina vnic. ante num. decimumquartum, ibid. Et Lau. de Cast. in Alleg. 24. Legetu & Lap. de Castellio. in Allega. 97. de caus. possess. & propri. An autem post conclusum in causa? videtur dicendum, quòd non per ea quæ adduco in gloss. facul. in 7. commiss. in versi. pendeant indecisæ, ver. posset etiam dubitari.*

d ¶ Ioan. And.] *Et ante ipsum plenius Old. consi. 227. de toto.*

SVMMARIVM.

1 *Minor compromissum faciens sine curatoris authoritate an possit postea illud compromissum petere pronuntiari nullum.*

2 *Appellatione facta a diffinitiua sententia appellationis articulus non distinguitur a negotio principali.*

3 *Iudex appellationis & nullitatis potest pronuntiare ex veteribus actis validis reprobatis inualidis, secus si omnia acta forent inualida.*

4 *Causa nullitatis & appellationis qualiter sunt contrariæ.*

5 *Iudex appellationis potest absoluere & statim eundem ex alia causa condemnare.*

ALLEGATIO XCVIII.

FActum ita se hẽt, Andreas proposuit corã iudice ordinario se fecisse cõpromissum cũ Dardo certo loco, & tpe, q tpe dicti cõpromissi erat, minor annis, & ipsum cõpromissum fecisse sine authoritate curatoris, quare petebat nullũ ꝓnunciari cõpromissum, super qua petitione partibus citatis, & lit. contest. & dato peremptorio termino ad ꝓbandũ, dictæ partes dilatione prædicta pendente fecerunt aliud cõpromissũ de p̃dictis quæstionibus in aliũ arbitrum. Post quæ idem Andreas cõparuit coram dicto iudice, & ꝓposuit ꝙ dicta lite pendente factũ erat dictum secundũ cõpromissum, & finitũ erat primũ, & ei per dictas partes tacite renunciatũ, & sic litem super primo ulterius prosequi non tenebantur: & iõ se petebat absolui ab obseruatione dicti iudicij sup primo dicto cõpromisso, citata parte, & contra dicente Andreas probauit, & fidem fecit de primo, & secundo compromisso, & pars aduersa negabat primum cõpromissum per secundũ expirasse, quare idem Andreas petit super hoc sibi dari consiliũ sapiẽtis, & iudex de consensu partiũ super petitione consilij, & ad consulendũ cõmisit cuidam iuris perito, qui visis actis, & actitatis, cõsuluit in effectu, ꝙ dictus Andreas nõ erat absoluẽdus ab obseruatione dicti iudicij, & ꝙ dictus Dardus diffinitiuè erat absoluendus a dicta prima petitione dicti Andreæ, & cõtentis in ea, ex eo quia ut asseruit ꝓducta, proposita, & ꝓbatata p dictũ Andreã non erãt sufficiẽtia. ad inferendũ intentũ d. Andreæ, & iudex
a p̃dictus qui pp reformationẽ citat. [a] cogebatur sequi cõsiliũ, pronuntiauit secundum formam dicti consilij, a qua snĩa pro parte dicti Andreæ fuit ad superiorẽ iudicẽ appella-
b tũ, [b] & de nullitate oppositũ, & si aliqua foret, fuit appellatũ, & p cãs nullitatis, & iniquitatis dictæ snĩæ fuit dictũ in ipsa appellatione, qa dicta snĩa erat nulla, seu saltẽ iniqua ex eo, ꝙ lata ꝑtextu cõsilii p̃dicti, & ꝙ dictũ consiliũ erat nullũ, & sequi nõ debebat, ex eo qa redditũ extra. tp̃s indultũ a lege municipali eidẽ ꝯsultori ad consulendũ sub pęna nullitatis cõsilii. Itẽ ꝓ eo quia dictum consilium fuerat redditum ultra formam mãdati & com-

& commissionis factę dicto consultori per dictum iudicem, nam cum sibi fuisset cōmissū q̄ cōsuleret super dicto articulo an idē And. deberet absolui ab obseruatione dicti iudicij prętextu dicti secundi cōpromissi, cuius vigore dicebatur finitū primū cōpromissum super quo agebat; ipse cōsuluit ipsū Dardū fore diffinitiuè absoluendū a principali petitione, cū tñ ēt ſm dictū cōpromissum idem Andreas adhuc non debuisset absolui ab obseruatione dicti iudicij, tñ adhuc super petitione ꝓbare poterat de iure suo, & de minori ętate, quia non erant elapsa tēpora ꝓbationis. Item pro eo quia dictum cōsilium fuit redditum loco, & tpe vetitis à iure scilicet noctis tempore, & non de die, & non ad banchum iuris, sed super porta palatij. Modo rebus sic se habentibus quæritur de pluribus. Primo quęritur vtrum procedendum sit in causa appellationis, & nullitatis, facit dubium quia

2 hęc fuit sententia diffinitiua, † & quando appellatur a diffinitiua sententia articulus appellationis non est distinctus a negotio principali. de appellatio. non solum libr. 6. & not. in capitulo, Raynal. de testamentis super gloss. & ita in Specu. de appel. §. qualiter, versicul. & ſm hoc videtur ingrediendum litem, & narrare sententiam nullam, ex causis prædictis, & petere eam nullam pronuntiari, & dictum Andream fore absoluendum ab obseruatione dicti iudicij, ex causa prædicta, & hoc est planum, vbi per ſm compromissum primum fuisset expiratum, & vbi actor ex tali causa possit petere se absolui ab obseruatione iudicij verum in hoc est vnum periculum, quia si per secundum compromissum non expiraret primum, ista causa non esset sufficiens & non posset pronuntiari Andream absoluendum ab obseruatione dicti iudicij, esto quòd dicta sententia esset nulla, vel iniqua ex dictis alijs causis, sed potius contrarium, vnde dicto casu deberet iudex dicere pronuntio sententiam fuisse nullam, vel iniquam ex tali causa, vel ex tali defectu processus, tamen ex alijs prioribus actis pronuntio dictum Andream non fore absoluendum ab obseruatione dicti iudicij.

3 Nam † iudex appellationis, & nullitatis potest pronūtiare ex veteribus actis validis, reprobatis inualidis; licet secus, si omnia facta forent inualida, vt probatur, & legitur, & notat Accur. in l. conquerebatur. de re iudica. & eod. titulo. iudex, vide per dominum Bart. & Specu. in Spec. de sententia excommunicationis: §. iuxta. versicul. si causa. & Ioan. And. super dicto ver. plenius. c Sed quomodo igitur debebat Andreas redire ad suam causam principalem, & ad probandum contenta in sua prima petitione, a qua discesserat putans se debere absolui ab obseruatione iudicij ex causa prędicta? nā non videtur q̄ posset redire. nā hęc appellationis & nullitatis causa est vna, & diuidi non potest, simul ergo est tractanda. Item per l. municipalem, causa appellationis nullitatis, & iniustitię habet breuē instantiā, quæ simul finietur cū decisione primi articuli, ita q̄ postea non posset tractari alius, & quòd ista simul tractentur, videtur impossibile per incompatibilitatem, nam in vna parte petere absolui ab obseruatione iudicij videtur, & in alia parte tēdere ad litē ꝓsequendam, & finiendam, vt pronuntiaretur super principali petione, hęc sunt inuicē cōtraria: d tamen puto q̄ ex ista euidenti causa possit Andreas vtranque causam ducere simul sub verbis quę denotēt conditionem & ordinem successiuum, sicut dicimus q̄ † cau-

4 sę nullitatis, & appellationis sunt contrarię, quia vna præsupponit sententiam valere, & alia esse nullam: tamē sub isto ordine successiuo simul ducuntur: e dico sententiam nullam, & si qua est f remedio appellationis pe to eam reuocari. vt plene no. Innocen. & alii docto in capitulo. dilecto, de appellationibus & est vsque adeo talis conditio, siue successio in tali libello necessaria, quod Hostien. not. in dicto. capitulo. dilecto quod taliter agens debet protestari, quod in processu causæ alterū dictorum modorum eliget, & prosequi intendit, & hoc propter contrarietatem, quæ est inter nullitatem, & iniquitatem. Ita in proposito dicendum uidetur ut scilicet proponat Andreas dictam sententiam nullam ex dictis causis, & nullam pronuntiari petat & si qua est remedio dictæ appellationis reuocari tanquam iniquam, & pronuntiari ipsum Andream absoluendum ab obseruatione iudicii ex prioribus actitatis, quia facta est fides de secundo compromisso, ut supra, & subiungit verū, scilicet casum alias per dictū primū cōpromissū apparet per dictū ſm non fore reuocatum, & sic dictum Andream non fore absoluendum ab obseruatione dicti iudicij, peto pronuntiari dictum primum compromissum

missum nullum secundum formam petitionis, protestans quòd in processu causę alterum eligere, & prosequi duntaxat intendo, tamen hoc non est in vsu, & sine tali protestatione procedunt tales libelli, & in Romana curia obseruantur. Sed pro hoc est cauendum, quia in causa principali non sunt factæ probationes minoris ętatis, & ideo porrecto libello prædicto in nullita. & appella. petatur dilatio, & remissio ad partes, nec fuit factum in causa principali, quia in causa appellationis a diffinitiua nō probata pro babo, & non proposita proponam. de testibus, fraternitat. & capitulo. Ioannes, de fide instrumento. cum vtrobique notatis, & omnia simul deducere postea omnibus actitatis, & elapsis dilationibus examinabuntur acta, & totus processus recensebitur, & si per secundum compromissum apparebit dicto casu actorem potuisse petere se absolui ab obseruatione dicti iudicij ex dicta causa, scilicet quia per secūdum compromissum fuit primum finitum, & condemnabitur pars aduersa in expensis prioris causę, & secundæ, Si autem examinato processu, & allegationibus & disputationibus auditis appareat per dictum secundum compromissum primum non expirasse, seu dictum actorem nō potuisse de iure sic petere, tunc si sententia appareat nulla, vel iniqua ex alijs causis, pronuntiabit sententiam nullam, vel cassabit ex causis suis, ac demum ex prius actitatis pronuntiat dictum Andream non fuisse, nec esse absoluēdum ab obseruatione iudicij, & ipsum condemnabit in expensis, & hoc non est nouum, quòd [f] iudex appellationis possit absoluere, & statim eundem ex alia causa condemnare, vt no. Io And. in cap. Raynal. de testam. super glo. allegat. de accusatio. ad petitionem, & not. in cap. dilecta. de appellatio. super versi. latas, in nouella, & si secundum vtilitatem [g] appareat esse probatum de minore ætate, vel aliquod aliud de nouo propositum, vel probatum, quod inferat nullitatē primi compromissi, quod fieri potest in causa appellationis, quia non propositū proponā &c. tunc adijciet iudex in sententia, & quia constat nobis esse probatum [h] ius dicti Andreæ super petitione principali, pronuntiamus [i] dictum compromissum primum fuisse, & esse nullum, & partem aduersam in expensis condemnamus. Si vero nil de principali petitione appareat esse probatum, tūc iudex dicet cōtrarium, videlicet & quia super principali petitione pro parte dicti Andreę nil constat esse probatum, ideo dictum Dardum a dicta petitione, & contentis in ea diffinitiuè absoluimus, & partem aduersam in expensis condemnamus. Sed pone quòd sententia pronuntietur nulla, vel iniusta ex aliqua causa, sed non ex eo, quòd primum cōpromissum sit finitum per secundum, [k] immo pronuntietur Andream non esse absoluendum ab obseruatione iudicii Quid erit de expensis? dubium facit: quia in isto casu vtraque pars succubuit, & vtraque obtinuit in parte, nam in eo, quòd pronuntiatur sententia nulla, & iniqua, obtinuit Andreas, & Dardus succubuit, & sic debet in expensis condemnari; puto Dardum debere condemnari in expensis principalis causę, & pręsentis; & non quidem in omnibus, [l] seu pro omnibus actitatis prioris causę, sed a die latæ sententiæ, quia [m] dum videbat sententiam nullam, vel iniquam ex actis eam satagens defendere vexabat defendendo, & Andreas iustam habuit defendendi causam cum sententia esset nulla, vel iniqua, licet pronuntiet Andream non fore absoluendum, non tamen & hoc expresse Dardo [n] immo debet habere gratias Andreæ, quia ex appellatione, & processu reportat sententiam pro se. Fateor tamen quod per hanc sententiam apparet quia Andreas iniuste litigauit, ut in principali, petendo se absolui ab obseruatione iudicij, & sic vexasse dictum Dardum quòd debet condemnari in expensis factis per Dardum ab ea die qua petit, vsque ad illū actū in quo iudex grauauit Andream, videlicet a die in qua sententiam protulit, quam ex defectu consilii promere nō debebat, sed quid si postea iudex secundum pręmissa pronuntiet compromissum primum nullum, quia in causa appellationis probatus est defectus ętatis, qui proponebatur in primo libello. Dico quòd Dardus debet condemnari in expensis causæ appellationis [g] & . pronuntiari ex nouis probationibus, & non ex veteribus actitatis, & sic sine culpa primi iudicis vel partis, ut in c. Ioannes. [o]

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Propter reformationem citat.] *Legerem propter reformationem ciuitatis cogebatur sequi consilium. De statuto quòd quis teneatur sequi consilium, & eius effectu, & quòd excuset a sindicatu si sequutus fuerit consilium iniquum vide Ioan. Andr. in c. nullus ex consilio, colum. 3. versic. soluebat Nico. lib. 6. Barto. in l. si conuenerit, post numerum 4 vers. Item puto quòd sufficeret, Alexan. latius numero 11. vers. Extra gloss. & Iaso. numero 18. ff. de re iudic. ac Ioan. Andr. & Bartol. vbi supra sequitur Ludouic. Romanus consilio 228. pro plena ante numerum. 15.*

b ¶ Appellatum.] *Appellari potest a sententia lata secundum consilium Barto. in Allega. l. si conuenerit, numero 5. ff. de re iudica. & ibi Alexand. & Iaso. idem Bartol. in l. 1. §. quaesitum in fi. ff. de appellat. Roman. praellega. consil. 228. numero. 15. & in fin. Abba. in cap. causam de re iudic. in princi. & ibi Felyn. hanc communem supponit numero 2. Et hanc communem testatur Iafre. Dec. 453. incipien. a sententia lata de consilio. Immo voluit Doctor. vbi supra sententiam latam ad consilium sapientis non transire in rem iudicatam, prout etiam voluerunt Anto. de But. in capit. proposuisti, colu. 1. de probatio. Alexand. in l. si ab hostibus, numero 12. ff. solut. matri. vbi etiam loquitur quando statutum arctat ad ferendum sententiam secundum consilium periti in iure. Et hanc esse communem opinio. testatur D. meus consil. 278. non leuis, numero 7.*

c ¶ Plenius.] *Idem voluit Lap. infra Allega. 207. allegatio. Rot. Bellam. 440. si processus.*

d ¶ Contraria.] *Prout per Barto. in l. si expressim, post numerum 4. versic. Alij dicunt contra, quia appellatio, & nullitas sunt contrariae, ff. de appel Vide tamen quae post Innocen. ibi subdit, quòd causae nullitatis, & iniquitatis non sint contrariae, & postea distinguit, vt ibi. Vide etiã Bald. in l. 1. numero 5. & sequ. vbi postea subdit, quòd illi qui dicunt libellum huiusmodi continere contraria non dicunt uerum: deinde post numerum 12. pulchrè declarat quae sint contradictoria, quae contraria, & q̃ separata, seu diuersa. C. de furt.*

e ¶ Ducuntur.] *Aliàs deducuntur. Quando autem nullitas veniat accessoriè, vel incidenter, & quando aequè principaliter, & cumulatiuè tracto in glos. facul. in 17. commis. in ver. nullitatis, in 1. qu.*

f ¶ Et si qua est.] *Glos. in ver. non obtinebit in l. 1. C. quan. prouoca. non est necess. & ibi Cyn. in 6. quaestio. Specu. de sent. § iuxta, vers. sed nunquid, numero 28. & sequ. Et subdit quòd hoc Romana Curia seruat, & quòd pluries ita de mandato Papae pronunciauit, sequitur Nico. Mil. in Reperto. in vers. Libellus alternatiuus. Bart. in l. 1. § libelli, numero 9. & in praellega. l. si expressim, numero 4. in 3. quaestio. & ante post. Et subdit ante numerum 5. quòd consuetudo talem appellationem admittit, ff. de appellatio. Bald. in l. 1. numero 5. & seq. C. de furt. Archi. in c. statutis in fi. 2. quaestio. 1. Iaso. in l. 1. colum. 4. versi. Istae duae regulae, ff. de iust. & iur. Et hanc esse communem legistarum, & canonistarum testatur Abba. in Allega. hic c. dilecto, post numerum 8. versi. Quandoque appellans vult prosequi. de appella. & ibidem Franc. quaest. 21. Idem Abba. consi. 97. in princ. lib. 1.*

g ¶ Secundum vtilitatem.] *Legerem secundum veritatem. Infert euidenter Lap. hic, & infra ad fin. versic. Sed quid si postea iudex, ꝑ probatio minoris aetatis tẽpore primi compromissi illud nullum reddat supposito etiam quòd non interuenerit curator prout supra in princ. thematis.*

In compromisso pupilli absque interuentu tutoris quòd non subsistat habemus tex. in l. si pupillus sine tutoris auctoritate. ff. de arbit. & ibi glo. in ver. peti, ver. Sed cum ipso iure non teneatur hic pupillus. l. si minor xxv. annis filiofami. §. minores, iuncta gl. 1. ibi. Sed sine tutore non valet ipso iure. ff. de mino. Quando autem absque interuentu curatoris fit cōpromissum, vel cum eo ex quo compromittendo videatur lęsus, & de restitutione in integrum tunc petenda, & quid quando fit compromissum mandante iudice, vel ex forma statuti, prout in statuto nostro vrbis tractant Bar. & alij in d. §. minores, Bal. in l. non videtur, & alij. ff. de in inte. resti. Abb. consi. 31. circa primum. lib. 2.

h Et quia constat nobis esse probatum.] *Altera lectura erat. Et quia in vobis esset probatum. Alia verò. Et quia in bonis esse probatū, Lego, & quia inuenimus esse probatum. Monet hic Lapus iudicē ut in sentētia adijciat dicta verba, altera (vt puto) ex tribus rationibus, vel quòd ipse sentiat quòd indistinctè iudex in sentētia causam exprimere debeat, seu expediat, vt exprimat arg tex in l. quod ait. §. ignominię, ver. semper enim debet addere cur miles mittatur. ff. de ijs qui notan. infa l sed & si. ff. de euictio. c. fin. 21. dist. uel potius quia in sententia reuocatoria, seu reformatoria primę exprimenda sit causa, licet regulariter aliàs causæ expressio non requiratur, ut per Spec. de senten. § vt autem, nu. 27. ver. Sed pone ecce, & in § præceden. ante num. 15. in 6. casu, uel forsan, quòd in terminis Lapi cō curreret aliquis ex alijs casibus de quib. per eundem Spec. in alleg. §. qualiter autem sententia, & per Abba in c. sicut, et ibi per Feli. nume. 13. cum pluribus seq. de re iudic.*

i ¶ Pronuntiauimus.] *Melior lectura pronuntiamus, quod apparet ex verbo infra cōdemnamus, quod est pręsentis tēporis, ita & hoc uerbum præcedens eiusdē temporis eßet debet, ne appareat difformitas, utq; pariformis determinatio fiat argu. tex. in l. nam hoc iure. ubi omnes. ff. de uulga l. 2. & l quamuis. C. de impube. cum uulga. Rursus cum hic Lapus aduertat iudicem quibus uerbis uti debeat sequitur, ꝙ hęc sint uerba in schedula sententiæ apponenda, in sententia autem iudex loquitur per uerba præsentis temporis, puta, dicimus, pronuntiamus, sentiamus, ut omnes norunt, & uidere est in diuersis formulis per Spec. collectis sub titulo de senten. & per eundem Lap. infra ibi Et partem aduersam in expensis condemnamus.*

k ¶ Sit finitum per secundum.] *Aliàs sit sublatum. Regulariter autem per secundum compromissum cēsetur recessum a primo, primumque amplius non subsistere, ut probat tex. in l. sed etsi, in fi. cum l sequ. & principio subsequen. ff. de arbit. Idem uoluerunt Spec. tit. de arbit. §. finitur, nu. 7. Cardina. in cle. quamdiu, nu. 4. de appella. Sozzi. consi. 87. pensatis, numero 3. uol. 4. Et hanc testatur communē Grat. respon. 118. uidetur Vincentium, numero 14. lib. 2. uide omnino Io. Baptistā Bar. pronepotem in tracta. de arbit. cap. 3. lib. 13. ubi distinguit, concludens primū reuocatum, dicens etiam Lap. hic nihil boni allegare, & nihil firmare.*

l ¶ Nunquid est in omnibus.] *Legerem non quidem in omnibus. Sed contra imò in omnibus ex stilo sacræ Rotæ, iuxta quem indifferenter fit condemnatio expensarum, non attento an quis iustè, vel iniustè, seu calumniosè litigauerit, prout testantur Gassa. Dec. 13. nu. 2. de rescr. & Sarnen. quæst. 41. Regu. de Anna. in prin. Quem stilum ut rationi consonum defendit in 11. q. Regu. de subro. num. 4.*

m ¶ Curia.] *Hic nullus sensus elici pōt. Aliqui legūt quia, quam lecturam non probo. Ego duplicem lecturā excogitaui, uel*

instam sententiam reportauerat, non debeat in expensis condemnari, sed potius aduersarius, & sic iuxta terminos nostros Dardus in prima instantia victor ad expensas primę instantiæ condemnari non poterat. subdit ille text. quòd exceptio in secunda instantia fuit obiecta, & probata, & sic prima sententia quo ad illud caput infirmata, consequenter sequitur ex iuris dispositione, ꝙ appellatus victus, victori in expensis condemnandus erat. l. properandum, §. sin autem alterutra. C. de iudi. c. finē litibus. de do. & contu. c. fi. & ibi gl. fi. de maio. & obe. Rot. 353. si auditor, post nu. 3. in no. Lanfran. in repe. c. quoniam contra, in versic. expensæ. de proba. In terminis Lapi cum Andreas in 2 instantia ex nouiter probatis contra Dardum obtinuerit, Dardus victus Andreæ victori debebat pariter in expensis condemnari pro illa instātia. Pro ijs, quę vltimo dixi vide omnino glo. pragma. titulo de friuō. appel. in ver. expensarum, col. fi. ver. Aduerte circa prædicta, quòd vbi quis obtinet ex nouiter productis.

SVMMARIVM.

1 *Commune Floren. concessit quibusdam officialibus priuilegium, ut possint ferre arma & vni alio concedere. itē concessit sapientibus communis illud idē: vnus fuit de dictis officialibus & etiā sapientibus: an possit concedere quatuor.*

2 *Iura diuersa an possint in eadem persona concurrere.*

ALLEGATIO XCIX.

1 2 Ommune† Florentiæ [a] concessit in priuilegio quibusdā officialibus suis, ꝙ possint impunè deferre arma per ciuitatē Florent. ac etiam possent concedere licentiam huiusmodi arma impunè deferenda per ciuitatem vni quem eligere voluerint, & hoc concessit dictum commune prædictis officialibus, & hoc in honorē, & præmium quarundam legum conditarū per eosdem pro libertate dicti communis. Quod etiam priuilegium concessit dicta cōmunitas tribus sapientibus dictæ ciuitatis, q dictas leges dictauerunt, & ordinauerunt. Contingit, ꝙ vnus de dictis officialibus fuit etiam de numero dictorum sapientum electus ad dictandum dictas leges: & etiam in dicto priuilegio concesso dictis trib. sapientibus expressis, & nominatis. Modo quæritur nunquid prædictus talis qui fuit officialis, & nominatus in priuilegio concesso dictis sapientibus nominatis, possit concedere licentiam portandi dicta arma duobus; vni tanquam officialis, & alij tanquam sapiens; & dicitur ꝙ sic, & hoc modo probatur, certum est, ꝙ illud quod in duabus personis recipitur, in vna duplici iure considerato recipi debet. ff. si cert. peta. l. singularia, de pœn. dist. 3. adhuc instant, vbi no. & 9. q. 1. in scriptis. Prima † certum est, ꝙ quis pōt habere 2 vices plurium personarum. hinc est, ꝙ prælatus vnius ecclesiæ pōt habere iura canonicalia in eadem ecclesia, de concess. præb. cū in ecclesiis. lib. 6. ff. quando appel. sit. l. j. §. solet in fin. de hoc de proba. ex literis, cū suis remiss. & ꝙ duo diuersa iura possint in eadē persona concurrere. 21. q. 1. relatio. ff. de operis liberto. l. duorum liber. & facit quis aliquid tanquam alius. 29. q. 1. §. superiori. & c. si eccles. 23. q. 3. duo ista. & c. si ecclesia. in fi. ff. de adop. si pater. §. quis duos. & l. si consul. de inoffi. testa. Papiniani. §. impuberes. & l. filius. & l. aduersus. §. 1. de postula. l. vlti. can. 3. q. 7. §. tria. versi. si contra. ff. qđ cuiusq; vniuer. item eorum. 1. responso. pro socio. l. sane in princi. ff solu mat. l. si ratio. §. itē nunquid. ff. ad trebellia. debitorum. §. fin. de suc. ex con. l. j. §. videndum. C. de admini. tuto. l. cum quidam, de adulterijs. l. iur. mariti. extra de elect. cū inter. & c. ꝙ sint. §. præterea. de offi. ordi. si sacerdos, de rebus eccle. non alienan. si que. de fo. compe. licet. de præscriptio. ad audientiam, in fi. qui fi. sint legit. per venerabilem. Item quando duo iura simul concurrunt in vna persona de duobus iurib. distinctis per se de quolibet est iudicādū, nō vt de vno tm̄, hoc patet ex verbis legis dicentis, quòd discreta sunt iura: aliud quidem tutoris, aliud legatarij licet in eadem persona

concurrant, vt in d. l. tutorem. & C. de admi. tuto. l. cum quidam. Hinc est, quod æqualiter se colligēs, & collocans in duobus locis vtrūque dr̄ habere domicilium. ff. ad municip. l. Labeo. & l. assumptio. §. iuris prudentibus. de sepultu. cum quis. secundo respon. lib. 6. vice quorum locorum grauatur, & honoratur, vt ibi & ff. ad municip. l. incola. Itē eligit quis iure suo proprio sibi competenti, & procuratoris: ac si duę essent diuersæ personæ, ad hoc facit de elec. c. scriptum, & eod. tit. c. penul. §. porro. lib. 6. Item episcopus legatarius percipit legatum sibi factum, ut legatarius, & nihilominus, vt episcopus percipit canonicam portionē de legatis factis ecclesię cathedrali, vel alijs ecclesijs sibi subiectis, de test. officij, & c. requisisti, & filius institutus hęres rogatus de restituenda hæreditate detrahit legitimam debitā iure naturæ vt filius, & quartam trebellianicā, ut hęres. eo. tit. Raynutius, & c Raynaldus, & generaliter vbi diuersa iura non repugnantia concurrunt in vnam personam potest uti, sicut possent duo, vt patet in pręall. iuribus, ita in proposito cum pręḋictus de quo quæritur fuerit inter dictos officiales cōis tanq̄ principalis officialis, & industria sua in ipso officio vsus est, sicut vnus ex alijs, patet, quod ex isto capite de per se debet consequi priuilegium armorum portandorum pro se, & vno alio, sicut quilibet ex pręḋictis officialibus. Item constat, quod eadem persoua de qua quæritur fuit inter Aduocatos electa ad dictandum dictas leges & tanquam Aduocatus, & doctor iuris intra dictos principales officiales laborauit, & iuris peritia, & industria suæ artis vsus est, & ex isto capite debet consequi, & habere priuilegium armorū pro se, & vno alio, sicut alij sapientes, qui cum eo simul laborauerunt, nec obstat, quod ex alio capite hoc habeat pro vno socio, & ex isto habebit pro vno alio sicut si esset persona diuersa. Constat enim quòd si fuisset una alia persona hoc haberet, igitur, & ipse hoc casu per iura prædicta.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶[Commune florentiæ.] *Vide consi. Bald. cui Card. se subscripsit, aliqua addens, quod est inter consilia ipsius Card. 53. incipiens casus talis est. Decanus. Vide ēt Lud. Roma. consi. 25. viso facto, & consi. 422. Iste Franciscus, & quæ addidit ad vtrunque dictorum consi. Lud. Roma. Horat. filius meus. Et hanc Alleg. Lapi citant, & sequuntur Feli. in c. cū olim, post nu. 1. ver. Ideo dicit Lap. Alleg. 99. Idem Feli. in c. ex literis, post num. 10. ver. Et copiose Lap. Alleg. 99. & Apostil. ad Abba. in d. cap. in versi. notario. de proba.*

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludēs fœminas a successione masculis existentibus an valeat.*

2 *Lex antiqua semper fuit ratione vallata aliter non eßet lex: & lex noua corrigens primam potest aliquo respectu eadem dici cum prima.*

3 *Statutum laicorum disponens, quod frater excludat sorores fratris an extendatur ad clericos fratres.*

4 *Lex municipalis fauet ecclesiis ne cōcernit personas ecclesiasticas nisi per Papam sit approbata.*

5 *Dispositio legis municipalis diuersimode consideratur.*

6 *Verba statuti debent intelligi generaliter prout sonant.*

7 *Ius sanguinis tolli non potest.*

8 *Lex vel statutum laicale an possit ad clericos extendi.*

ALLEGATIO C.

1 IN † quæstione proposita [a] de
a facto non videtur grande dubium an statutum exclusiuum filiarum sit validum per not. per Dyn. in regula indultum, de reg. iur. lib. 6. & Cyn. in l. sancimus, de nup. & Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de succes. ab intesta. super Rubr. quoniam ualet nec facio grande dubium utrum sit rationabile, vel irrationabile, quia lex fuit rationabilis distinguens sexum in successione, fuit

rationa-

rationabilis tollens differẽtiam sexus in successione habitis respectibus ad varietatem vtilitatis publicę prouenientis pro temporis transcursu generaliter, vt sic variata sit lex generalis principis, & sic attentis circunstantijs durante eadem mensura temporis, ut sic leges contrariæ diuersorum locorum omnes sint rationabiles attentis varijs respecti-
b bus, propterea permisit princeps [b] facultatem singulis populis leges sibi condendi, ẽt contra legem suam. ff. de legi. l. omnes populi, quia non potuit princeps prouidere per legem generalem singulis circunstantijs facti
c quas verisimiliter ignorat, [c] de consti. ca. 1. lib. 6. licet omnia iura habeat in scrinio pectoris sui vt l. omnia. C. de test. & propterea
2 voluit demonstrare ꝙ † lex antiqua erat ratione vallata, alias non foret lex, vt c. lex est. j. distin & c. erit. 4. dist. & l. ꝙ non ratione, ff. de legib. lex noua corrigens antiquam ratione superueniente abolita ratione legis antiquę per discursum medialem anfractuũ sit vna, & eadẽ lex, attento pręcedenti dictamine rationis in mente legislatoris, & hoc plenissime examinaui, & demonstraui in quo-
1 dam tractatu quem pridie compilaui in tit. De somnio contra ecclesiasticam alias canonicam scientiam, & ciuilem. His suppositis pro indubitatis iudicio meo surgunt duo dubia plenissimè examinata per profundos dominos Lapum & Frãciscum decretorum, & legum doctores egregios, sed succinctè ali-
3 quid tangam, licet ex abundanti. † Primum an primum statutum ciuitatis Floren. quo frater excludit filias fratris concernat fratrem clericum, ut gaudeat illo beneficio. Secundum dubium an secundum statutũ quo disponitur, ꝙ secundum canones solum fiat iustitia clericis litigantibus in foro seculari sicut fieret laicis litigantibus in foro ecclesiastico non obstante aliquo statuto excludente clericum, uel ecclesiam litigantem in foro seculari a beneficio primi statuti, primo de facto potestatis legislatoris qui nihil disponere potest contra personas ecclesiasticas. 26. dist. bene quidem, de const. eccle. de rebus ecclesi. non alie. c. vlti. C. de epis. & clericis. auth. statuimus, facit regula tradita per Hostien. in c. fi. de solutioni. ubi tradit regu-
4 lam † ꝙ lex municipalis ẽt fauens ecclesijs, vel personis ecclesiasticis nõ concernat personas ecclesiasticas, uel ecclesias, nisi sit approbata per Papam. 26. dist. bene quidem de constit. quę in ecclesiarum, secus in legibus imperialibus, quia illæ concernunt etiam si non sint probatæ per Papam dummodo sint fauorabiles ecclesijs. 10. dist. c. 1. & 2. per totum. 37. dist. si quidẽ. de priuileg. c. 2. de no. ope. nun. c. 1. de cap. pos. c. 1. & 2. Nec obst. dictum Bar. in l. 1. C. de sum. Trini. qui dicit, ꝙ lex municipalis disponens per verba generalia non infringens ecclesiasticam libertatẽ stringit ecclesiasticas personas, & sic intelliget glo. in l. ex ea. ff. de positio. probat ꝑ c. cum uenissent, de eo, qui mit. in posses. & c. causam, de re iudi. Opinio sua approbari videtur per tex. in cap. Ecclesia S. Mariæ, ut lite pendente, quia vbi statutum disponit ꝑ verba generalia non exprimens personas ecclesiasticas non infringit libertatem ecclesię, & tamen non concernit ecclesias, & ibi legendo per tex. illum reprobari consueui; & sic vr̃, quòd statutum primũ non cõcernit ecclesias, nec personas ecclesiasticas. Pro
5 † euidentia huius dubij est aduertendũ, qđ constitutio municipalis aliquando disponit
d in modum inhibitionis, siue præcepti, [d] aliquando in modum concessionis, siue priuilegij, siue beneficij: Si constitutio municipalis disponit in modum inhibitionis, siue pręcepti, & præceptum, siue inhibitio dirigatur in personam, siue in rem relatam ad personam, tunc municipalis constitutio non concernit ecclesiam, seu personam ecclesiasticam, nisi sit approbata per Papam, ẽt si sit fauorabilis ecclesię, sic intelligitur. c. bene qdam. 96. di. de const. ecclesia. cum si. supra alleg. & præterea traditur in regula sua, ꝙ non stringit ecclesiam, vel canonicos, & distinguit, quod debet intelligi authorizabiliter ut effluat a pręcepto. 14. q. 1. quod præcipitur, vel inhibet. x. dist. vides. C. de legibus non dubiũ. Si
e autem [e] constitutio municipalis disponit in modum concessionis, vel priuilegij, nõ stringendo beneficiatum, vel priuilegiatũ, & maximè si disponit impersonaliter; tunc credo,
6 ꝙ statutum † concedendo, vel priuilegiãdo, vel beneficiando si disponit per verba generalia in materia indifferenti, ꝙ clerici gaudeant, vel gaudere debeant beneficio illius dispositionis, dixi verba generalia quę ex suo significatu clericos sunt implicantia, vt cum dicitur omnes Florentini, omnes Angli ci, & sic de similibus nominibus appellati-

uis,& cũ dixi in materia indifferenti sic dici
f mus sicut de concep.masculini [f] in fœmininum iux.no.de verb.sign.l.1.& l.quicunque. C.de ser.fugit.c.si quis suadente.17.q.4 & c.generali.de elect.lib.6.pro ijs est casus,in c.dilecti.de foro comp. & iste est unus intellectus in c.cũ venissent,de eo,q mit.in poss. hic autem in proposito statutũ disponit non restringendo pręceptiuè,nec inhibitiuè,sed concessiuè,siue,priuilegiatiuè,quia priuilegiat fratres contra filias fratrum,& hæc verba appellatiua generalia cũ dicit frater. Et hoc nomine venit frater ẽt monachus,nã licet monachus sit mortuus actibus ciuilibus liberis.16.q.j.monachus.& c.placuit,in l.fi.
7 C.de sacrosan.eccle. † tñ non perdit ius sanguinis,quod tolli non põt: ut l. iura sanguinis.ff.de reg. iur. Cum autem actus ciuilis, ut professio, nõ possit tollere ius naturale extinguendo,licet aliquando actũ verũ suspendendo.ff.de capit. diminut. l. eas obligationes instit.de legit.agn.tute.§ fi.Et licet sit dubiũ an factus monachus, vel clericus perdat gradum consanguinitatis,quo ad iura dignitatis,de quo.xx.q.3.cap.præsens.27.q.1.ca. scripsit.& Spe.de sta.mona. Tñ qđ retineat ius agnationis proueniẽs, à naturali sanguinis coniunctione non dubitatur.Remaneat ergo frater licet monachus, dixi vbi disponit statutum concessiuè, siue priuilegiatiuè in actu indifferenti sicut hic:nam actus concessus est hic indifferens,cum ecclesiæ succedere possint ad minus non mendicantiũ, de qbus dubium, vt in c. præsentia.de ꝓbatio.& l.fi.C.de sacr.san.eccle. & auth.ingressi & auth.si qua mulier eo.tit.confirmatur si dispositio huius statuti non concerneret personã ecclesiasticam,aut hoc eueniret pp carentiam potestatis legislatoris,aut pp significationem verborum non implicantium, ut non fiat implicatio extensiua, quæ non procedit in statutis,cũ sint stricti iuris.ff.ad munici.l.constat.l.quicqnid astringendæ,de verbo.oblig.& l.ita stipulatus.§.Chrysogonus. eo.tit.aut propter mentem legis non consonam proposito causę, quæ est præponenda ẽt verbis,vbi constat. de verb.sig.in ijs. & c.
8 intelligentia. & c. præterea. † Non põt dari primum quin lex & potestas laicalis non possit stringere personas ecclesiasticas,ut iuribus supra alleg.tamen potest eis priuilegia & beneficia concedere; Non potest dari secundum quando ex significatione verborũ venit persona ecclesiastica, tñ retineat ius sanguinis, vt supra monstratum est, imò monachus per monachatum non perdit iura ciuilia. C.de episco. & cle. l. Deo nobis. Item ascẽdit ad maiorẽ statũ. in auth. de monachis.in prin.sed p gradũ superuenientem non tollitur persona ecclesiastica,vt l.filii.ff. ad municipa.& l.fi. ff. de senatori. & sic per monachatum nedum retineat iura, ut dicatur frater imò & iura ciuilia,ut dicatur ciuis Florentinus si erat ciuis, licet desinat teneri ad onera personalia, cum sit conciuis priuilegiatus, nec potest dari tertius quin mens non repugnet. Nec est verisimile,ꝙ ex mente voluerit legislator ecclesias ab hoc beneficio excludere,imò est potius verisimile,ꝙ voluit icludere, ex quo significatio verbi implicat,cum summa sit ratio, quæ fouet religionẽ.ff.de religio. & sum.fu.l. sunt personæ, & fauor ecclesiarũ inducit præsumptionẽ mentis inclusiuę legislatoris, vel ad minus excludit inductio ꝓsump. mentis ꝯriæ.
Pro hoc induco no.Inn. in c.nouit.de iudi. g
vbi not.ꝙ illa lex abrogata, quæ priuilegiat ecclesiam licet abrogat, durat priuilegium ecclesię cõcessum sicut lex,& aliqñ non stat in terminis nudæ dispositionis, sed trãsit ad
h naturam priuilegij, vt alius ꝯctus,sicut dicimus in testa.ꝙ alu [h] ad naturã cõtractus.ff. de test.l.hæres palã.ff.de assign.liberto.l.assignare, & not in regula iuris semel. de regu. iur.lib.6.& no.Bar.in l.oẽs populi.ff. de iusti. & iure in materia statutorũ, & maxime hoc dubitãter,vbi ante monachatũ ius illud quæsitum fuit ex beneficio statuti,vtpote facultas exclusiua filiarum fratris:qm dedicãdo põt se,& sua trãsferre in mona.cũ illo iure.vt in auth.ingressi.C.de sacr.san.eccl.vel oĩa iura competentia dedicata non consona stat.monastico transierunt in monasteriũ, vt emphyteotico iure in auth.de nõ alie. §. rescribit. Dy.in l.si ita.§.j.ff.de le.ij.licet ius cohereat psonæ, & cõmoditas penes monasteriũ.ut l.si postulauerit.§.in qua. ff.de adul.Si ergo trãsiuit ad statũ monasticũ cũ illo iure, quo transiuit ad monasteriũ,cũ nõ repugnat statui monastico,facultas successionis priuilegiata imò cõsonat, cũ & lex priuilegiet ecclesiam circa actũ illũ iuxta ea quę hñr in l. fin.C.de sacrosanct. ecclef.& not.de proba. in pręsentia,& dixi maximè ; quia si prouenient

nient beneficio statuti, ut supra monstratur. Circa secundum dubium plene monstratũ est per duos consultores, quod statutum illud nullo modo excludit monasteriũ a beneficio primi statuti, idcirco ulterius nõ insisto. Vide materiam huius consilij infra alleg. proxima. C I.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In quæstione proposita.] *Hac, & sequens Allega. eandem materiam tractant, & ad idem citari consuevere, prout a Ludovi. Roma syngu. 442 ca. ecclesia: & ab alijs quos referam in sequen. Allega in qua omnia ferè quæ in hac Allega. ponuntur multò diffusius habebis, quo etiam in loco videre poteris ea quæ ibi addemus.*

b ¶ Permisit princeps.] *Nonnunquã probibet, quo casu probibitione huiusmodi stante nec statutum, nec consuetudo valebit. l. cos. §. cæteros, versi. Nec liceat iudici. C. de vsur. auth. cassa. C. de sacro sanctis ecclesiis. Bar. in l. Allega. in l. omnes populi. nu. 26. & ibidem alij.*

c ¶ Ignorat.] *Quòd princeps ea, quę sunt facti verisimiliter ignorare possit, probat etiam text. in c. vni. ver porrò cum donatio. ut eccle benefi. & glo. pragma. de electio c. licet, in ver, impediri, ver. Et presumitur Papam oblitum, & Prob. ibidẽ in Addi. numero 5 in ver. no.*

d ¶ Pręcepti.] *Lapum hic citare voluit eundem sequens D. meus in c. ecclesiæ S. Mariæ post nu. 50. ver. Et procedit. Et si insula fauorabilia sine quando loquuntur præcipiendo de consti.*

e ¶ Si autem.] *Pro hoc secundo membro vide omnino Io. Bap. Bar. pronepotem in tracta. de arbi. c. 19. quod est penul. 2. lib. nu. 6. vbi Lap. bic citare voluit.*

f ¶ Masculum.] *Tradunt. n. varijs in locis scribẽtes, ꝙ in materia indifferẽti masculinũ concipit femininũ, prout inquit Bar. in l. 1. ff. de verb. signi. De hoc tamen vide quoa scribit Archid. in alleg. hic c. si quis suadente. 7. q. 4. & omnino Ludo. Roma. in consi. 35. visa facti serie, & quæ scripsi in 3. quæst. Reg. de infir.*

g ¶ De iudi.] *Et Inn. sequitur Lud. Rom. cõsi. 252. pro decisione, nu. 3. Et Inn. vbi supra, & Lap. bic referunt, & sequuntur D. meus in alle. hic. c. nouit, nu. 13. de iud. & Sarnen. qui alios citat in c. 1. post num. 141. ver. post ista. de consti. lib. 6.*

h Quod alij.] *Lego qđ accedit. Testamentum. n. dicitur quasi contractus, ad tex. in l. apud Iulianũ. § si. ff. qui. ex caus. in pos ea in l. ex maleficijs. §. hæres. ff. de Act. et obli. & in §. hæres quoque. insti. de obl. quæ ex qua contra. Non aũt propriè contractus dicitur, vnde cõtrouertunt Doct. an statutũ de contractu loquens in aditione hæreditatis locũ sibi vendicet, de quo per Bar. in l. more. ff. de acq. hær. per Bal. Ang. Imo. Paul. Castren. & Alexan. in l. mutum. ff. eod. & per Ias. in l. Barbarius. num. 4. ff. de offic. præto.*

SVMMARIVM.

1 *Statuta duo Florent. revocantur in dubium, & nu. 2.*
3 *Statuta laicorum quo casu clericos ligare dicantur.*
4 *Monachus an sit capax dominij rerum.*
5 *Monacho non succeditur: ideo nec ipse succedere debet.*
6 *Personæ statuenti non subditæ non ligantur ipsius statuto.*
7 *Iura sanguinis an dispositione iuris positiui mutentur.*
8 *Limitari non dẽt quod lex non limitat.*
9 *Verba statuti debent intelligi generaliter prout sonant.*
10 *Statuta interpretantur secundum ius commune, & num. 16.*
11 *Monachus an sit admittẽdus ad successionem iure consanguinitatis.*
12 *Ius iniquũ dici non põt vbi inductũ est generaliter ab eo qui ptãtẽ hẽt statuendi in loco in quo id ius inductum est.*

13 *Statuta aut consuetudines an possint dici illicita.*

14 *Statuta simpliciter in genere disponentia nisi sint improbata porriguntur etiam ad clericos.*

15 *Imperare, & vetare præsupponunt authoritatem superioritatis.*

17 *Mulier sterilis an hẽat priuilegia dotis.*

18 *Dignitas non debet attribui ex diuitijs, quia cadunt ẽt in vilissimis personis.*

19 *Egere non dicitur nec in paupertate for descere qui habet ea, quæ sunt sibi necessaria.*

20 *Egestas qualiter euitari dicatur per acquisitionem monasterij.*

21 *Finita causa beneficij finitur beneficiũ.*

22 *Acquisitio hæreditatis an possit prodesse monacho, rõne momẽtaneę poss. &c.*

23 *Mulier transiens ad secũdas nuptias infra tempus luctus olim non succedebat sed bene sibi succedebatur.*

24 *Iura non porrigi ad non suppositos qualiter intelligatur.*

25 *Iura tam communia quam municipalia debent clericis obseruari sicut, et alijs.*

26 *Statutum repellens filiam à succedendo extante patruo an in foro ecclesiastico obseruetur.*

27 *Clericum arctari statutis laicorum inconueniens est.*

ALLEGATIO. CI.

a † IN ciuitate [a] Floren. † sunt duo statuta de quorum vnius intellectu hęsitatur. Vnũ est positũ sub Rubrica de modo successionis mulierum ab intestato, in quo statuto sic inter cętera cauetur, videlicet. Item ꝙ nulla mulier, seu natus ex linea fœminea possit ab intestato succedere patri, auo, vel proauo suo, existente aliquo filio, uel filijs masculis, vel fratre carnali, seu nepote, ex fratre carnali, sed habeant tales mulieres si non fuerint dotatæ congruenter dotari de bonis eius de cuius hæreditate agitur &c.

Et aliud statutum est positũ sub Rubrica qualiter reddatur ius clericis, cuius verba sic se habent, seu habebant tempore quo casus successionis occurrit, videlicet sic; Ne nostra municipalia iura quæ quandoque contra sacras leges facta esse noscuntur in clericorum negotijs uolentiũ agere in nostro foro aduersus laicos nostrę iurisdictionis subiectos lędant ecclesiasticam libertatem, statutũ, & ordinatum est, ꝙ dñs potestas ciuitatis Florentinæ, & quilibet eius iudex, & officialis, & omnes, & singuli alij iudices, & officiales teneantur, & debeant in omnibus, & singulis quæstionibus, seu causis ciuilibus, quas aliquis clericus mouerit coram aliquo dictorum officialium contra aliquem laicũ, quacunque de causa procedere tam in cognoscendo, quam in terminando solum modo secundum formam sacrorum canonum: & etiam sicut ecclesiastici iudices faciunt in causis quas laici mouerent coram eis, contra personas ecclesiasticas in causis eorundem, quos sacros canones ostendere teneantur, idem clerici in causa quam ipsi mouerent contra laicum, non obstante aliquo statuto, vel ordinamẽto dictæ ciuitatis Floren. quod in contrarium loqueretur.

Modo de facto accidit, ꝙ dominus Simon tucti. de Podiobonizi ab intestato decessit sine filijs, & descendẽtibus masculis, & absq; ascendentibus, superstite sibi Do. Lapo Tuc. fratre carnali dicti Do. Simonis, monacho, & Abbate monasterij S. Miniati ad montem, & superstitibus sibi dicto Do. Simoni filiabus una, uel pluribus dotatis ab eo, nec non nepotibus, & neptibus, etiam ex filiabus suis dictis dotatis, & defunctis, & aliquibus nepotibus, seu neptibus ex filiabus viuentibus, q dominus Lapus Abbas hęreditatẽ dicti Germani sui solemniter agnouit, & se pro hærede gessit, quæritur utrũ dictus Dominus Lapus, seu dictum monasterium ex persona dicti domini Lapi successerit, & succedere potuerit in hęreditate prędicta vigore maxime dicti statuti non obstantibus existentibus filiabus dicti Domini Simonis, & descendentibus ex eisdem.

a Quantum † ad effectum primi statuti duo maximè reuocantur in dubium. Primo valor statuti. Sed hoc dubium faciliter sopitur maximè per ea quæ scripsit Dy. in c. indultũ, & Io. And. post eum in d. c. indultum, & in opere Spe. in tit. de succ. ab intest. super Rubrica, & Cy.

& Cy.in l. sancimus. C. de nupt. qui omnes
b Doctores tenent affirmatiuam [b] partem,per
rationes iuridicas,quas repetere omnino esset superuacuum. Secundo reuocatur in dubium vtrum per eius existentiam filię repellantur,& ipse admittatur. Et primo ad negatiuam arguitur ratione sumpta ex iniquitate dicti statuti, quia conuertit ordinem successionis iuris communis , præferendo lineam transuersalem lineę descendenti, cui repugnat tam ratio naturalis,quam ordo iuris ciuilis.ff de bonis dam.l.cum ratio.in authen. de triente & semis.in prin.§.1. de success. ab intesta.§.1.ff.vnde liberi.l.scripto. in fi.cū simi.Item in eo, q̄ induxit prærogatiuam sexus virilis contra sexum fœmininum , cōtra naturalem rationem de libe. præte. l. maximum uitium,de legiti.hęred.l.lege.12.tab.
3 †Igitur tali consuetudine,vel statuto non licet uti personis ecclesiasticis tanquam irrationabili.de consue.c.fi. Secundo ex defectu authoritatis legislatoris:quia non licet ciuitatibus condere statuta quę porrigantur ad clericos,seu res ecclesiasticas,de consti.c.ecclesia S.Mariæ:96.dist.in c.bene quidē.Tertio ex effectu,seu cessatione rōnis,& per cōsequens mentis dicti statuti,quo ad personā, & respectu personæ patrui monachi , q̄d sic ostenditur.ratio finalis leges condendi si nō appareat aliud,colligenda est ex effectu ipsius statuti,seu legis a lle.ff.ad mu.l.4.§.1.cōiuncta.l.ita autem.in prin.eo.tit.& l.j.§.non autem omne.ff de pac.de condi.indeb. l.dānum,de leg. 2.cum pater.§.dulcissimis.de iu repatr.adigere § quamuis.Effectus autem huius statuti est conseruatio dignitatis, & status agnatorum, quæ conseruatur in personis agnatorum per diuitias,& productiones pro lis.ff.de ven.in spi.l.2.§.1.C.de quæstio. l. super statu. qui effectus non cadunt in mona-
4 chum,† quia non est capax dominij rerū,& est in paupertate : pauperes autem cum sua
c paupertate sordescunt.C.ad l. Iul. maiesta.l. quisquis.igitur ex personis talium non conseruatur dignitas agnationis , nec in p̄sonis eorum prolem eorum sperare licet,sic in eis cessat ratio, & mens dicti statuti , qua ratione quasi simili proximo dicto, quia statutu n per priuationē fœminarum intellexit prodesse masculis, & ad eos velle deuolui successionē quam abstulit fęminis,ut ipsi masculi haberēt,& fruerētur ea,& eis prodesset.ff.

d de leg.2.l.peto.in prin.Agnatis [d] q̄bus prodesse non pōt ut apud quos p̄ momentum remanere non dēt, & per consequēs non sensit de monachis, quia penes eos hęreditas non est remansura per momentū, sed statim transit in monasterium, in cuius potestate est monachus.C.de sac.san.eccl.auth.ingressi ff de acq.hęr.l.pe.& pro hoc totū illud generale, qui non admittitur ad partem non facit partem & c.ff.de bon.poss.contra tab l.2.§ fi. de bon.poss.l.si necesse.§ de postat.de l.g.j.l.huiusmodi.§.si ſitio cū sua materia Allegabantur insuper aliæ duæ rōnes licet videātur quodā nō abundare & per seipsas solui posse de facili , videlicet rōne nostræ successionis ab
e intestato quæ solet esse reciproca [e] vt quēadmodū quis succedit ita ei succedatur & succedi possit alij cui ipse succedit ff.de inoffic. te sta.l.nam & si parētibus cum simi.q̄ rę reciprocatio non pōt dari in terminis propositis,
5 quia monacho non pōt succedi, † vnde non est æquum quod ipse succedat. Secundo ratione formę quę cum sit facta per verba simplicia , & prolata in gñe non dēt referri ad p̄sonas non suppositas,arg.l.extra territoriū. de iur.om.iu.l.cunctos populos, de summa trin.& a simili eius quod dr̄ de statuto simpliciter condito, quod non extendit se in dubio extra locū suppositum statuent. extra de cōsti.c.ut animarum.§ statuto.& quod scribit Bar. in d.l.cunctos populos, & l. cum unius. §.1.
6 de bon.auth.iud. poss. † ergo primū dictum statutum tanquam simpliciter ęditum ad p̄sonas ecclesiasticas non est extendēdum.qa non fuit suppositæ statuēti.In contrarium,q̄ dictum statutum indifferēter locum hēat in quocunq; successore capace, & tam in clerico,quam in laico, quā ēt in monacho religiosis saltim nō mēdicantis locū possit;habe
f re probatur ex multis. [f] Primo quia priuile-
g gium concessum in gñe g laicis, comprehendit clericos,extra de for compe.c.dilecti. & ibi not.sup versi anglicis in nouel.cū remiss. ibi positis. Scđo probatur ex verbis dicti statuti q̄bus deseruiēdū,& standum est nisi constet de mēte contraria.de leg. 3.l.non aliter & de lib.posth.l.Gallus.§.1. de exercit l.j.§. in re igitur dubia . Sed verba dicti statuti ita
7 comprehēdunt patruum monachū , † sicut laicū qa iura sāguinis dispōne iuris positiui
h nō mutantur. [h] ff.de pac.ius.agna.de re iur. sanguinis, & qa ubi p̄sonæ demonstrantur,

& monachus qui statum non mutat in me-
i lius, qm̃ ad dignitatē [i] ascēdit, in authen. in
prin. & per ascēsum dignitatis non amittitur
ciuilitas, vel agnatio, vel aliud iuris impedi-
mentum. ff. de senato. l. penul. ff. ad municip.
l. filij. C. ꝙ metus cau. l. ad dimidiā, & nota.
8 in l. deo nobis. C. de epi. & cle. † Tertio illa
rōne qa illud quod lex non limitat, nos non
debemus limitare, & vbi lex non distinguit,
nos non debemus distinguere, de off. pręto.
l. 3. in fi. de euictio. l. si rem quam mihi. §. fin.
de contrahen. empt. qui fundū. ff. de bon. au-
to. iudi. possi. l. in vend. §. de tpe, sed istud sta-
tutum disponēs de existētia fratris, seu de ex
clusione mulierū à successione ꝑ existentiā
fratris defuncti, non inuenimus limitatū iu-
re municipali, nec ēt correctum, imò potius
inuenimus contrariū, videlicet, ꝙ in materia
successionis dispositio iuris est indifferēs in-
ter clericos, & laicos, & ēt religiosos, saltem
qui possunt habere propriū in cōi. C. de epi-
sco. & cler. l. deo nobis, ergo debemus intel-
9 ligere verba statuti prout sonant. † Quarto
alia rōne, qa vbi verba legis, seu statuti sunt
clara de per se, & habent significationē cer-
tam, & mēs statuentis est dubia, & obscura,
seu saltē non sumus certi de mēte contraria,
nō debemus verba legis restringere, nec ex-
tendere, sed econuerso in sua figura seruare
quamuis lex dura videatur. ff. ad muni. l. con
sti. qui & à qui. l. prospexit, de lega. 3. l. ille,
aut ille. §. cum in verbis, de verbo. oblig. l.
quicquid astringendę, cum multis similibus
iuribus in superioribus rationibus alle. De
claritate autem verborum dicti statuti satis
de se patet; de mente autem contraria, vel
diuersa nil apparet, ut etiā clarius inferius
ostendetur per responsiones ad respectum
fratris monachi non debet dari in isto statu-
to, qa de ijs, quæ non apparent, & nulla le-
ge probantur absurdum est iudicare, præser
tim contra id, quod est satis lege expressum.
C. de colla. l. illam. Quinto ratione sumpta
ex mente statuti rationabiliter coniecturata,
quia debemus pręsumere, quòd non minus
voluerit fauere personis religiosis, quam lai
cis, quia magna ratio est, quę pro religione
facit, quæ nunquam in ambiguis legum di-
spositionib. solet ommitti. ff. de reli. & sump.
fune. sunt personæ. in fi. & quia non minus
sunt meriti, & fauorabiles, & reipub. utiles
Deo seruientes, quā seculo. ff. de iusti. & iur.
l. ius publicum, & in fauorabilibus disposi-
tionibus non minus censendum est compre
hendi magis meritos, quam minus meritos.
de libe. & posthu. l. Lucius §. Lucius Titius.
de man. l. cū pater, §. rogatio igitur, cum di-
spositio huius statuti cōmunis sit ad omnes
laicos, & discolos absurdum esset dicere,
quòd religiosos fauore suo censuerit indi-
10 gnos. † Sexto ratione ex congrua statutorū
declaratione, & intellectu, quia regulariter
statuta recipiunt intellectum a iure commu
ni secundum, quòd ius commune inuenitur
in similibus terminis diffinitum, & declara-
tum. C. de noxa. l. 2. de actio. & obl. l. 1. §. 1. &
tangit Bar. in l. fi. ff. de legi. & l. sed cum po-
steriores, & quod ibi no. in l. fi. §. licentia. de
11 iur. delib. † Sed hoc dubium utrū monachus
sit admittendus ad succedendum iure con-
k sanguinitatis, nō obstāte religione: & utrū [k]
professio possit allegari ad exclusionem, nec
ne, inuenitur diffinitiuam ex dispositione
vtriusque iuris pro parte affirmatiua, & ꝙ re
ligioni prosit, potius quam obsit. ut d. l. Deo
nobis, & ibi not. super ver. parentum. & no.
in auth. de san. episco. §. nullam, & 18. q. 2. ca.
sta. & 18. q. vlt. cap. penul. ergo consonū est
sic intelligere dispositionem dicti statuti, &
quòd in hac dispositione communis nume-
l rus [l] imitetur, & non sit difformis ab eo, ut
præalleg. iuribus. ff. de vulga. & pupil. l. ex fa
cto. de ma. testa. si ita fuerit. ad fi. & de statu
lib. l. Labeo.

Restat uidere, & respondere rationibus
factis in contrarium: quoniam hęc pars eli-
genda videtur, & primo non obst. ratio sum-
pta ab iniquitate dicti statuti, qa hęc ratio du
pliciter remouetur, videlicet demōstratiuè,
& pręsumptiuè. Demonstratiuè quidē ꝑ in-
tentionem aliàs interpretationem, quia non
est verum, ꝙ dispositio huius statuti repu-
gnet rationi iuris naturalis, qa non aufert fi-
m liabus debitū iure naturali, sed alterat [m] il-
lud in qualitate, reducēdo ipsum ad cōgruę
dotis dilationē, quo respectu ius naturale va
riabile est, & mutabile dispositione iuris ci-
uilis, & tam in quarta, quam in quinta, & et
in ponenda differentia circa sexum, & ut
n filia sit contenta dote, [n] ut plenè not. ꝑ Cy.
in l. sancimus. C. de nup. & per Ioan. And. in
Spe. de succes. ab intesta. sub rubrica in illa.
q. quæ incipit supposito statuto, vel cōsuetu-
dine &c. Et qa cū hoc ius sit inductibile pa-
cto

o cto iuramento pallato o extra de pact.c.quãuis lib.6. inconueniens esset non posse idem ius licitè induci municipali iure;quo nõ minus, sed magis iuri tam ciuili, quam gentiũ derogari potest,quam pacto: vt not. in l.neque pignus.& l.nec ex prætorio. ff. de regu. iur. subsequenter probatur præsumptiua ra-
12 tione,† qa præsumptiuè ius non põt dici iniquum postquã inductũ est gñaliter ab eo q habet potestatẽ statuendi in loco , in quo id ius inductũ est.4.dist.c. erit autem lex. ff.de verb. sig.l. si qua poena.ideo.n.ius dictũ est, quia iustum est.1.dist.c.ius generale,& quia omne ius, quod subsistit, censetur rõnabile, saltem præsumptiuè præsumptione iuris, & de iure;& ideo non potest impugnari ex defectu rationis.C. de diuers.rescrip. l.sacrilegij instar est,de sacrile.l.j.Cum.n.præsumamus pro iudice, videlicet, quòd actus eius sit iustus ex causa.ff.de iud.l. si prętor. ff. de vsucap.l. Hęrennius,de re.iur.l.non videtur. §.qui iussu: quanto magis præsumendum est pro legislatore argu. C.de testa.l. omnium.
13 † Idcirco non dicitur statutũ, vel consuetudo illicitum,licet repugnet iuri positiuo,vel iuri naturali mutabili,nisi expressè inueniatur improbatũ à iure,vt l.ius ciuile. & l.omnes populi.de insti. & iur. & not.in l. neque pignus,& in l.neque ex prætorio de re.iur.& l.4 §.diuus,de sepul vio. facit etiam de edifici.priuat.l.in totum,ff. cõia pręd.io.l.venditor.§.si constat.& ideo dicimus,quod cõsuetudo facit licitum id quod aliter erat illicitum: quia immutat iuris cõis dispositionem in eius oppositum in auth.de defen. ciuita.§. præcepta verò,& ibi nota.Secus est vbi statutum vel consuetudo repugnaret iuri diuino, vel iuri naturali, vel ẽt esset improbatum à iure,quia illud esset statutum,& consuetudo irrationabilis,q̃ corruptela vocat̃,ita loquitur dictum c. vlt. extra de consue. & ibi not. per glo.& per Doc.Statutum aũt de quo quęritur repugnat illi speciei iuris naturalis,quę mutabilis est dispositione iuris tractantis de debito iure naturæ filiorũ;& improbatur differentia in iure succedendi inter mares & fęminas,& agnatos,& cognatos, de quo varie statutũ inuenitur à iuris latore , & secundũ diuersitatem tẽporum,quia portio debita aliquando fuit minor,& aliquando fuit maior, & aliquando fuit necesse conferri quocunq; titulo , & aliquando iure institutionis , & vnoquoque tpe ius fuit ęquũ ẽm suum tempus p ff.de inof.testa.l.Papinianus.§. quarta autem,C.eo.l. parentibus,& in auth.nouissima.& in authen. de trien. & semis. §. j. & in authen.vt cum de appel.cog.§.aliud quoque capitulũ, & aliquando ius fuit ęquũ ponens differentiam inter mares & fęminas & agnatos & cognatos,& aliqñ non. C. de collat.l. illã.& Insti.de legi.agna.suc.in prin & in §.f. cũ mu.si.Et per hoc rñdetur ad l.maximũ vitiũ & l.xij.tabularũ , quia æquitas dictarum legũ verificatur generaliter, sed non illis in locis in quibus viget lex, vel consuetudo cõtraria,& cum leges municipales sint permissę à iure , & sic iure principis approbatę vt d.l.omnes populi. & l.2.§.omnia. C. de veteri iure enu.& quia æquitas est quæ necessitatur iuribus ẽm diuersitatem temporis , & locorum.ff.de vul.& pupil. l.1.& l.ex facto. de suppel.leg.l. 1.ergo princeps qui singulas circunstantias facti, & conditionis personarum, atque locorum non potuit scire , & in suis regulis diffinitiue varietatem boni,& etiam locorum,& maximè omnium varietatem, & exigentiam vtilitatis eorum,relinquitur hoc discretioni, & potestati singulorum populorum , videlicet statuendum ius proprium cuilibet iuri cõi cõtrarium approbans illud in rationibus cõibus , non in proprietate speciei , & iuri diuino , vel naturali immutabili non repugnantibus, vt pręalleg. iuribus. Non obst. ratio sumpta ex defectu authoritatis legislatoris:quia dicta rõ est vera inquantum statuta expressa de personis , vel reb.ecclesiasticis disponant in specie , &
14 ita loquuntur iura in contrarium alleg.† Secus est de statutis disponentibus simpliciter in genere ; quia nisi statuta sint improbata porriguntur etiã ad clericos pręsertim in eorum fauorem,vt no. in l. ex ea.ff. de postu. & probatur extra de eo qui mit.in pos.cã rei seruan.c.cum venissent, & ita cum dicta distinctione debent intelligi dicta iura,& tenet dominus Bar.in l.cunctos populos, in illa quęstione q vtrum statuta ligent clericos: vel dicendum secundum alios doct. Quòd aut sũt prohibitiua,vel arctatiua,uel grauaminis inductiua,& illa non ligant clericos,uel ecclesias, etiam si in effectu concernant eorum fauorem,vt puta quia sunt impeditiua dilapidationis , vel similium,& ita loquitur alle.c.ec
15 clesia S. Marię. & d. c. bene † quidem. quia imperare,

imperare, & vetare non potest fieri nisi quadam authoritate superioritatis, aut sunt statuta permissiua, seu præbentia consilium, vel priuilegium, non autem arctatiua ecclesiasticarum personarum, vel rerum, & illa porrigunt effectum suum, & ad ecclesiasticas per
r sonas, r & res, C de epis. & cler. l omnia priuilegia, extra de consuetu. c. 2. & eod. tit. c. 1. a sensu contrario, & præsertim vbi causa agitur in foro seculari, vt no. extra de for. cópe. c. q clericis, & ita potest intelligi quod no. in l. ex ea. ff. de postu. quia consulere, & permittere, & priuilegium præstare potest lex etiam non supposito, C. de emancip. lib. l. 1. ff de pact. l. conuentionum, de cap. l. non dubium, & l. postu. §. induciæ, & de legib l. fi. probatur a simili, quia sicut iura permittunt q laici possint conferre beneficium ecclesiæ, & ecclesiasticis personis, & huiusmodi actus priuilegiant vt C. de sacrosan. eccle. l. 1. & l. illud, & l. fi. ita per statuta localia, & consuetudines potest conferre clericis beneficium facta æquiparatione potestatis contrahentis, ad potestatem statuentis, ff. de pact. l. non impossibile, de pigno. actio. l. nec est mirũ, & quod no. C. de decre super rubrica, alia ratione ẽt euidenti excluditur dicta obiectio, videlicet q hoc statutum respectu masculorũ repellẽtium fœminas non disponit præsertim taliter q necesse sit masculum ex dispositione statuti ad successiouem venire, quia procedit remouendo fœminas a successione propter existentiam masculi. igitur masculi sunt in
s conditione, non in dispositione, s l. si quis sub conditione si quis om. ca test. & reiectis fœminis ueniunt suo iure, quo venirent si fœminæ non extarent, & sic potius de iure communi, quàm ex forma statuti, quasi sublato antecedenti gradu potiuntur beneficio huius statuti e quadam consequentia, non directo, & ideo admittuntur. Non obst. quòd dispositio statuti ipsos non contingat, & dire ctò eis prodesse nõ possit, vt in l. posthumus, §. si quis hæres de inoffi. test. de suc. edic. l. 1. §. qui semel, C. de natu. libe authen. licet. Non obst. 3. ratio ex qua arguitur a ratione cessante, & præsupponitur q ratio sit conseruatio dignitatis agnat. quæ dignitas consistit in diuitijs, & propagatione prolis, quæ non cadunt in monachum propter statum paupertatis, & continentiæ, &c. quæ ratio multi
t pliciter tollitur. Primo per interẽp. t quia effectus huius statuti non est, vt agnatus ditetur, & propagatio prolis sed vt ipse præferatur filiæ, & descendentibus ex ea; quia effectus cadit ita in hæreditate damnosa, sicut in lucrosa; & ita in personam sterilem, sicut in personam aptam ad producendam prolem; quia non requiritur hęc aptitudo vt quis possit esse hęres, ff. de libe. & posthu. l. quod dicitur; nec exigitur quòd bona sint soluendo, vt priuatus possit in eis succedere, quia speciale est in fisco quòd non quęratur ei hęreditas, nisi sit lucrosa, vt l. 1. §. an bona, de iure fisci. ergo hęc est ratio fallax, quia non est generalis vt no. in l. non omnium, ff. de legi. & statim clarius ostendetur. Secundo non potest dicta ratio allegari pro ratione limitante hãc legem ratione suę incertitudinis, quia quòd hęc sit ratio non probatur lege aliqua, & erubescimus cũ sine lege agimus; & quia rationes possunt reddi videlicet tam ratio prędilectionis sexus, quæ ratio mouit antiquos legislatores, vt insti. de hęred. ab intest. §. Item vetustas; quam ratio delationis honoris, vt agnati insignerentur titulo hęreditario honoris loco. Est enim iste titulus qui datur causa honoris de lega. præstan. l filius, §. si legata, vers. sed etiam, in fi. hæc est ratio quare filio debetur titulus institutionis per iura noua vt ibi not. quòd etiam ratio delationis commoditatis acquisitionis bonorum, quæ in multis consideratur effectibus, & pręsertim in eorum usu ad euitandam egestatẽ. qui effectus habetur in eo, quòd quis ex bonis alitur, argu de reg. iur. l. in damnatione, & de re iud. l. cum ex causa, vt infra dicetur, & ex multiplicitate causarum quæ electiue possunt adaptari huic legi infertur incertitudo rationis finalis huius l. vbi autem non apparet in princ. & §. qui illud, de verbo. obli. & per rationem seu mentem incertam non debent verba restringi, l. non aliter, & l. prospexit, & qui & à quib. & in §. in rebus dubijs pręalleg. Et quòd ista non sit ratio cer
u ta a qua cessante argui potest u tenet do. Bar. in l. libellorum, de verb. signi. Nec obst quod ratio tollitur ex defectu, &c. quia hęc conclusio nullo modo sequitur quod ratio allegata conseruationis dignitatis per acquisitionem diuitiarum, & propagat. prolis sit ratio necessaria huius statuti, a cuius cessatione argui possit, sed potius est quędam suasio, siue ratio probabilis, quę legem non limitat,

vt

vt l. si cum excep. §. post annum, ad fi. & ibi not. in gloss. super verb. & rei habet, ff. quòd met. causa: quod ostenditur euidenter a consequenti destructo, quia vt ratio sit talis a cuius cessatione argui posset debet esse causa necessaria non solum probabilis videlicet sine qua nunquam sit dare quòd lex sortiatur effectũ idest vbicunque ratio cessat, cesset, lex, & vbicunque habet locum ratio, habeat locum, & lex vt not. in d. §. post annum, in d. gl. & in l non omnium, ff. de legi. sed hęc ratio non est huiusmodi, quia istud statutum sortitur effectum in multis casibus in quibus dicta ratio cessat, quia per ipsum defertur omnis hæreditas tam quę soluendo est, quam quæ non soluendo, & cuicunque fratri, tam apto productioni prolis, quam inepto ad prolis productionem nulla facta differentia. Nam defertur fratri cuiuscunque sit ætatis, & in quocunque existente mortis articulo, [x] quo casu certum est eum non esse aptum productioni prolis, & similiter ecclesiastico quam viri potenti, & per consequens tam volenti contineri, quam volenti vxorari, & si secus diceremus nimis restringeremus legem istam, & contra omnem obseruantiã ipsius, & contra omnem regulam † delationis hæreditatis: nam statuta secundum ius cõmune recipiunt declaratiuam interpretationem, vt l. 2. C. de noxa. Sed ius commune in materia successionum non inuenitur limitatum hoc modo, ff. de libe. & posthu. l. quod dicitur, cum si. Ex quibus infertur quòd ista fuit vera ratio sua, & probabilis, non finalis, probatur hoc aliter, videlicet quòd vbi plures rationes legis reddi possunt quarum quęlibet potest esse finalis, vt contingit in propositis terminis, si vellemus coniecturare huius statuti rationem; inferri, & argui non potest ex cessatione vnius rationis [y] ad euitationem legis, C. qui potio. in pig ha. l. assiduis, & l. si ventri, §. in bonis de priuilegijs cre. Sed in proposito statuto plures suasiuæ rationes reddi possunt, vt superius est ostensum, igitur ab vna earum cessante non rectè arguitur. Et per hoc est determinatio quasi quę ponitur per docto. in l. 1. solut mat. vbi quęrunt † vtrũ mulier sterilis habeat priuilegia dotis, & determinant quòd sic [z] quia ratio propagationis prolis non est sola ratio illius priuilegij, sed bona matrimonij, vt l. assiduis: & ita in propositis terminis. Remouetur etiam aliter

x

16

y

17

z

dicta ratio in qua potissimè confidunt resistẽtes: videlicet quòd per monachum non conseruetur dignitas agnationis, &c. quia falsa est hęc ratio dupliciter vno modo, quia per monachum non derogatur dignitati, sed trãsit in dignitatem [a] vt in authen. de monachis, in princ. & maximè per monachum in prælatura existentem: vt extra de pręben. in Rubrica. & eod. tit c. de multa. & quia clerici dicuntur esse in dignitate [b] ex solo clericali statu, C. ne quis vela rega. l. 2. 4. dist. denique 3. q 1. c. reperiuntur, in fi. extra de seruis non or. c. cum libertus, & quia clerici dicuntur esse in dignitatibus ex solo clericali statu, ex diuitijs solis non tribuitur dignitas quę accipitur pro qualitate personæ faciente differre personas in dignitate positas a plebeis, ff de decur. l. spurij. in princ. & C. de digni. per totum lib. 12. & ideo aut tribuitur ex officio cui dignitas est annexa, vt in dicta Rub. de pręben & digni. & in d. c. de multa. aut cõtingit ex militia, aut gradu sacerdotij, vt d l. 2. ne quis vel a regia cum concor. alleg. Aut contingit ex genere, seu ex progenie, & in sanctium dignitate, C. de diuer. offic. l. 2. lib. 12. & de senat. l. fœminæ, & l. pen. † Ex diuitijs autem non tribuitur dignitas, [c] quia cadunt etiam in vilissimis personis, & dilcolis. Sunt enim bona fortunæ quæ cadunt etiam in infames in quibus non cadit dignitas; vt C. de digni. l. 2. igitur dignitatem non tribuunt, [d] nec conseruant dignitatem pœnes indignos; hinc est quod virtutes animi, & boni mores diuitijs pręualent. ff. de excu. tut l. scire oportet, §. cum reliquis, & sic dignitas potius cadit in religiosum hominem, & virtuosum, & magis conseruatur per eum, quã per hominem diuitem, quis enim sanæ mentis diceret quòd per pręlatos virtuosos dignitas non seruetur de quo multa extant exempla contraria, & maximè in domo vrsinorũ, & cursinorum. [e] Nec est verum dicere quod monachi propter abdicationem proprij paupertate sordescant si sint tales regulę quę possint habere proprium in communi, & quę actualiter habeant bona sufficientia ad sustentationem monachorum, quia nõ dicitur egere, † neque in paupertate sordescere qui habet ea, quæ sunt sibi necessaria ad victum: hinc est, quòd ei qui debet conueniri deducto ne egeat, sufficit tantum relinqui quantum sibi sufficit ad vitam suam, secundum digni-

a

b

18

c

d

e

19

dignitatem suam, ff. de re iudi. l. cum ex causa, de regul. iur. l. in condemnat. solu. matri. l. maritum, & de lib. ag. l. si quis. Praeterea dicta ratio paupertatis rectè considerata non facit ad propositum, quia monachus ratione paupertatis magis indiget, & magis sibi consuli expedit ne nimia egestate laboret, extra de sup. negli. praelat. cap. secundo, euitat autem
f egestatem f ex acquisitione † monasterij per
20 participationem, & vsum eorum ex quibus potest videri quasi dominus, sicut vxor dici-
g tur domina g domus, & filius familias ratione promiscui vsus, l. in rebus, C. de iure do. de cri. expi. haere. l. aduersus, & si quis diceret quod ad conseruationem prolis agnatorum dispositio huius statuti emanasset, sequeretur ꝙ ille qui vellet admitti ex beneficio huius statuti haberet docere de aptitudine producendę prolis per aliquam experientiam, sicut fit in separatione matrimonij, quod inusitatū est, & absurdum, & sequeretur quod qui vellet retinere commodum huius haereditatis teneretur contrahere matrimonium, & intendere propagationi prolis quod est absurdissimum, & contrarium voto continentiae, & ideo huiusmodi onus si esset apositum remitteretur à iure volenti continere; vt in auth. nisi rogati: ergo si ista ratio mouisset legislatorē non excluderet monachum, quia lex repraesentat impletionem huius conditionis, vt d. auth. nisi rogati & ibi scripsit Ricard. Ma. vt refert ibi Cy. Praeterea si ista esset ratio huius statuti, sequeretur alia absurditas; videlicet ꝙ si decederet frater sine filijs, deberet redire haereditas ad filiam, quia finita causa benefi-
21 cij finitur beneficium: † vt l. Titia Seio. §. vsuras, de legat. 2. sed hoc est absurdissimū ꝙ hoc statutum sic restringatur, & inusitatum, & est falsum: vt no. Bart. in l. fin. §. si ad Trebel. igitur ista non fuit ratio huius statuti, & maximè ibi, non ob. dicta ratio quia consideratur aptitudo naturalis potius quam impedimentum accidentale. vt l. 2 de adop patet etiam quòd ista non sit vera ratio, quia si lex voluisset prospicere proli, deuoluerer bona ad agnatos ita, vt tenerentur seruare liberis, & denegaretur potestas alienandi bona: vt l. fi. §. quę res, C. communia de leg. Sed hoc est falsum, & contrarium, obseruatur ergo non causa liberorum, sed charitas ipsius haeredis, cui successio primo defertur: fuit illa quae mouit statuentem: quia sibi tantum prospexit, vt patet ex effectu praedicti beneficij. Non ob. 4. ratio: videlicet ꝙ acquisitio haere-
22 ditatis non potest prodesse monacho † ratione momentaneae retentionis, &c. quia ista ratio est de se falsa dupliciter. Primo quia vtilitas consideratur respectu honoris, non commoditatis tantūmodo: vt supra tetigi, & quia est particeps commoditatis, vt supra proxima ratione ostendi: quia particeps est vsus rerum, & euitat egestatem, & ex quacunque pceptione commodi quantuncunque modica, quia positus est in conditione ad excludendum, alium excludit: vt l. 1. § aduersus, si quid in frau. patro. & scribit Bar. in propriis terminis huius statuti in l. 1. §. pe. & fi. de bon. poss. contra tabu. in 4. q. & facit, l. huius, §. si Titio, ff. de leg. 1. cum sua materia, & quia quando in aliquem cōfertur supremum iudicium seu delatio haereditatis, solum consideratur effectus personae acquirentis: vt admittatur ab illa dispositione non attento cui per eum acquiratur haereditas, etiā si conferatur ab ignaro conditionis suae personae: nam si quis scribat seruum quem putabat esse liberum, & admittitur seruus licet per eum alteri acquiratur propter propositum testatoris: hinc est quòd si sibi detur substitutus, vel grauetur: fit quaestio vtrum admittatur substitutus, & inquantum ibi dicitur ꝙ ratione dicti erroris substitutus admittitur in quartam partem tantum, & in tres partes admittitur dominus serui: ergo si non haberet substitutum, non esset quaestio quòd retineret totum, ff. de hęre. insti. l. si ipse licet secus sit in eo, qui instituat propinquum suum errans in consanguinitate: vt l. si ipse. C. de haered. insti. & rationem differentiae tangit Cy. in l cum proponas, eo. titu. in 3. contrario, & quae disponit de seruo instituto in illa materia, habent locum in monacho, vt scribit Guil. de Cu. in d. l. proponas. Ex hoc patet, quòd dicta ratio non facit ad propositum, & maximè quia non potest dici, quòd legislator fuerit ignarus huius casus, cum dispositionem suam retulit ad fratres in genere, & non certam personam, in quo genere bene sciebat includi tam clericos, quam seculares, quia non amittunt iura consanguinitatis, vt dictum est: ergo videtur voluisse eos admitti, ex quo eos non exclusit cum facilè potuisset eos excludere si voluisset, arg. l. 1. §. vltim. de cadu. tol. Alia ratio nec, quia si quis diceret ꝙ monachus non haberet

beret voluntatem testatoris errantis in conditione personę, quod tñ non est verum: ut supra ostensum est: non tñ hoc bene diceret in dispositione legislatoris, quia monachus ita habet uoluntatem legis præsumptiuè in successione, sicut laicus religionis fauore: vt i l.deo nobis.C.de episcop.& cle.l.sunt personæ in fi.ff.de relig.ex quibus rectè concluditur,& apparet, ꝙ rationes in contrariũ inductæ sunt potius coloratæ, quam concludentes, seu substantiales, & hoc quo ad intellectum primi statuti. Nec ob. quinta ratio qa illa regula, ꝙ successio debeat esse reciproca, verificatur affirmatiue [h] in terminis paribus, vt l.nam & si parentibus, de inoffi.testamen. In terminis verò disparibus secus, puta si vnus de succedentibus habeat liberos, & alius nõ; nã prior causa successionis est liberorum, unde filius excludit auum, & tamen pater filii succederet patri suo, ut in authen. defuncto. in corpo. de hæredi.ab intestato, §.primo.

Negatiuè vero dicta regula non verificatur, ut probatur in l.1. C. de secund.nup. & l.quisquis ad leg.Iuliam maiesta.& l.deo nobis, de episco. & cleri.& l. cognouimus, de hære.coniun.l. pe.eo.titu. nam licet mulier, l

23 quæ transit ad † secundas nuptias infra tempus luctus olim non succedebat, & tamẽ sibi succedebatur, quia casus non exceptus remanet sub regula, & idem de filio rei criminis lęsę maiestatis; idem de monacho, idem de hęretico, ut dictis iuribus; & probatur ꝑ nostrum statutum, quia filia non succedit patri extante filio uel extante fratre, & tamen pater succedit sibi: & si secus diceretur, esset magna absurditas, q̃ esset trahere iura corrigentia ad consequentiam contra legem præcipimus, contra id quod not. in authen. quas actiones.

24 Nec ob. † sexta ratio quia illud quod dicitur, ꝙ iura non porrigantur ad non suppositos verificatur in iurib. quæ arctant, non tñ n in ijs quæ consulunt, uel prouident, ut C. de emancip.lib.& l.conuentionum. ff. de pact. cum simil.alleg.aliàs quia beneficia legum habent similitudinem cum dispositione testatoris, & contrahentis, vt l. non impossibile de pac.& l.non est mirum; quis autem dubitat, quòd dispositio testatoris gratis porrigit suum effectum ad non suppositos quantũ ad eos sitos in territorio statuentis.l.an in tutum, de ædific.priuat. l. vbi in rem actio. & not. in l. 1. ad fi. C. quę sit lon. consue. Item illud quod dicitur, quòd leges non porriguntur ad non suppositos verificatur de non suppositis, & omnino extraneis; non autem de clericis [l] loci vbi statutum viget, quia ad eos porrigitur si non sit vitiatum, & non disponit de eis in specie, ut no.in l.ex ea.de postu.& per Bar.in l.cunctos populos, & hoc vbique seruat practica, & aduocati tenent hoc, quod scribit Ioan.And.in opere Specu. in titu.de consti.§.j.Vltra hoc si bene aduertimus, dispositio propriè dirigitur contra personas, quę excluduntur, idest contra fœminas. Illi vero qui præter exclusionem eorum admittuntur, veniunt eorum iure pro- k prio sublato obstaculo, [k] ut l. posthumus.§. si quis ex ijs, de inoffic. testam. & de success. edic.l.j.§.qui semel. C. de legi. hæred. auth. cessante.de bo.poss con.l.1.§.fi. ergo in propositis terminis disponit hoc in sibi subditos, & quia illę mulieres, quę excluduntur sunt laicę. Ex quibus rectè concluditur, & apparet ꝙ rationes in contrarium inductæ sunt potius coloratę, quam substantiales, & hoc quo ad intellectum primi statuti.

Circa secundum [l] statutum dicendum est ꝙ statutum non obst. monacho pluribus rationibus; Primo virtute causæ mouentis le- m gislatorem expresse in eius exordio, [m] quæ de sui natura restringit totam dispositionem. ff.de ijs, quæ intest.delen.l.cancellauerat, de hæred.instit.l.pacto.de iure patro.l.adigere. §.quãuis, de appe.stipulatio.2.de leg.3.cum pater.§.dulcissimis.cum multis sim. Nec ob. quod no.in l.1. sol. matr. 3. q. vtrum mulier sterilis habeat priuilegia, quia illud ideo cõtingit, ꝙ procreatio liberorum nõ est sola ratio dotis fauore, quia multa alia sunt bona matrimonij, vt l.assiduis, & de condi. appo. c.fi.& idcirco licet cesset ratio procreandorum filiorum, seu liberorum, non cessat lex, quia non cessant alię rationes, [n] & ita determinat Iac.& Archid.Cy.& Bar.in d.l.j.solu. matr. ergo dictum statutum restringendum est ad exclusionem statutorum, quę obuiarent ecclesiasticę libertati, & iste est sanior intellectus: quia hoc non deuiat à dispositione iuris communis, sed consonat, & promptum est iura iuribus concor. &c.Secũda ratio non obst. quia statutum priuatiuum regulat cer.à causam tantũ, videlicet, vt clericus

agat

agat contra laicum; igitur extra suos terminos trahitur si dicatur contra clericum, uel habentem ius ab eo conuentum in foro seculari, q non est faciendum pręsertim quando dictum statutum deuiat à dispositione iuris communis, sicut faceret hoc statutũ si excluderet clericos à beneficio huius iuris, pręterquam iuris canonici, vt verba eius so-
25 nare videntur, † quia clericis debent obseruari iura, tam communia, quam municipalia sicut & alijs in foro seculari. C. de episco. & cle. auth. statuimus, ad fi. extra de re iud. ca. in iudiciis, nam non est acceptio personarũ habenda. 10. dist. si in adiutoriũ, etiam si debent trahi ad dissimiles. l. Papinianus. exuli. de mino. l. naturaliter. §. nihil. de acq. poss. Sed dissimiles sunt tituli statuti denegantes fauorem actori, à negantibus fauorem reo. l. fauorabiliores, de re. iu. & de act. & oblig. l. Arrianus, & promptiores sumus ad soluendum &c. ff. de pœnis. l. absentem, & cui denegatur actio, non proprie negatur defensio, de in ius vocan. l. 1. cum simi. igitur si ita pure intelligimus statutum, q velit clericis agentibus denegare auxilium iuris ciuilis, tam communis, quam municipalis, non debemus propterea hoc extendere ad casum conuersum, videlicet conuentorum clericorum, vt dictis iuribus, & l. q verò. & l. ius singulare. ff. de legib. Nec obst. sequens particula dicti statuti vbi dicit sicut vt primo, qa restringitur sicut praecedens clausula ad casum submissum ratione dicti statuti, videlicet vbi ius municipale lęderet ecclesiasticã libertatem, & ubi clericus esset actor in foro seculari; quia ista oratio determinat praecedens verbum, sicut praecedens oratio, cui adiungitur, & eodem casu loquitur, ut patet ex tenore uerborum dicti statuti. Item qa in ecclesiastico foro laicis obseruantur synodales constitutiones, ergo & ecõuerso iura municipalia debent seruari clericis agentibus in foro seculari, aliàs non verificaretur dicta oratio, & nõ obseruaretur dicta pars sta-
26 tuti clericis agentibus. † Nec obst. si dicatur quòd statutum, quòd repellit filiã à succedendo extante patruo non obseruaretur in foro ecclesiastico contra filiam monialẽ, primo, quia hoc de se est falsum qñ statutum
o praecedit monachatum ° quia iura quae inhabilitant eam, excludebant ante professionem, excludunt, & afficiunt eam puellam tanquam praeuentam, ut l. cum quaedã puella. §. fi. ff. de iurisd. om. iudi. vnde, &c. transit enim in mona. cum honore suo, & cum obnoxitate suae regulae. C. de episc. & cler. auth. cassa, quae fit cum monacho. ff. ad municip. l. incola. & ibi no. in gl. authen. item nulla cõmunitas, & ibi per Iac. Butr. & hoc expresse tenet dom. Bar. in l. fi. C. de iure fisc. videlicet quòd statutum inhabilitans monachũ a successione, quod praeuenit eum ante monachatum valet, & debet obseruari etiã post monachatum. Secundo qa dicta allegatio est extra terminos nostrę quęstionis totaliter cũ statutum non est extendibile, maxime, quia continet ius iniquum, quia non debent retorqueri iura in utentem nisi ipse impetrauerit aliud ius. l. 1. §. j. & ibi no. ff. quod quisq; iur. ff. de legi. l. nulla iuris regula. C. eo. titu. l. quòd fauore. Tamẽ quia in casu nostro statutum repellit laicum, & in eisdem terminis ualet contra monialem, quae ex persona laica est expulsa, ius seruaretur ẽt in foro episcopi, per no. in l. ex ea. de postulan. & de regu. iur. l. in his. §. nõ debeo, & sic patet, quòd dicta rõ terminos quęstionis non astringit. Vltra hęc oĩa uidelicet, quòd dictum statutum non afficit clericos secundum fauorem eorum tantum intelligitur ſm quòd in ratione sui exprimit, facit usus, & communis obseruantia, nam uidemus, quòd in fauorẽ clericorum semper instrumenta mandãtur executioni, ſm formam statuti, & sic in simi. & quia si aliter intelligeremus daremus ma-
27 gnum inconueniens, videlicet † quòd statuta laicorum arctarent clericum, ẽt cum de eo facit mentionem in specie, quòd ab omnibus negatur & nusquam dictũ, & nusquã relatum est. Nec obst. quòd verba statuti referantur ad iudicem; quia non refert cũ quo
p loquatur, p sed cuius regula, & in cuius fauorem, uel odium, de leg. 1. l. seruo legato, de leg. 2. l. cum pater. §. dona. de leg. 3. l. fide iuss. §. interdum. cum multis sim. & in toto illo titulo, sensum non verba spectamus. de adimen. leg. l. 3. §. conditio, & qa qui impedit ne qs cõmode percipiat impedimento, me impedire vr. ff. de dam. infec. l. Paulus. ff. si qs aliquem testa. prohi. per totũ, & C. eod. tit. l. 1. ff. q satisd. cogan. l. fi. extra de immu. eccle. c. vlt. lib. 6. Non obst. quòd not. Iacob. Butr. super auth. statuimus, qa sicut ipsemet dicit solummodo vno modo fieri potest ne

clerico ius reddatur, videlicet subtrahendo iudici iurisdictionem suam, faciendo eũ pri-
q uatum ꝗ in causis clericorum, sed secus est secundum eum si relicta sibi iurisdictione arctat iudicem ad denegandum ius clerico, seu arctando iudicem ad reddendum clerico minus fauorabile ius, quàm laico: qa hoc est rectè secundum naturam cõtra ecclesiasticam libertatem, cum ex priuilegio debeatur sibi par iuris obseruantia, ut d. auth. statuimus, ad fi. & d. cap. in indicijs. Ex quibus omnibus supradictis pro hac parte alleg. cõcludimus nos consultores concorditer dictũ dom. Lapum Abbatem prædictum dicti monasterij S. Miniati ad montem successibilem fuisse ab intestato dicto Dom. Simoni fratri suo, & eidem dictam hæreditatem delatam fuisse exclusis filiabus dicti Dom. Simonis, & descendentibus ex eis, & dictam hęreditatem ad monasterium S. Miniati ex persona dicti Dom. Lapi pertinere ex dispositione statuti communis Flo. de quo supra primo loco fit mentio habere locum in casu p̄dicto, & dicto Do. Lap. & dicto monasterio ex eius persona prodesse, non obstantibus in contrarium allegatis. Consilium Do. Antonij de Machiauellis. Io. de Podio. Lapi de Castiglionchio. Donati de Barbadoris. Richi Baldi de Sechiuo veneris; Iacobi, Laurentij, Angeli. Et Do. Scolai de Berti.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In ciuitate.] *Maximam hęc Alleg. cum pręcedenti conformitatẽ habet, eandemq; materam pertractat, ex quo facile conijci potest non ambas has Alleg. a solo Lapo conscriptas fuisse, sed alterã (vt puta priorem) ab ipso, hanc autem ab eodem Lapo, ac ab Antonio de Machiauellis, & alijs de quibus in calce, seu subscriptione huius Alleg. vel Ioan. de Ligna. cum quo idem Lap. & plures alij præstantissimi viri consuluerunt, quod colliges ex Zabba. in Repe. cap. perpendimus, col. 12. versi. Quid si constitutio. de senten. excom. ex Pano. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ. versus fi. versi. Si verò statutum, & ver. Ad istũ tex. dico. de cõstitu. ac repet. eiusdem c. nu. 37. ver. præterea in c. quod clericis. ante nu. 42. de fo. compe. ex Sozzi. consil. 141. circa primã. col. 1. num. 2. lib. 2. ex Andr. Barb. consi. 53. præclare scripsit. in fi. lib. 2. consil. 50. illud afferam in mediũ. in 1. dub. col. 4. lib. 3. quo etiam in loco primam huius Alle. partem ex integro ferè paucis immutatis transcripsit.*

b ¶ Affirmatiuam.] *Quam etiam tenuit Bal. in l. cunctos populos, col. 11. ver. Subsequenter quæritur. C. de sum. Trin. Lap. supra in præceden. Alleg. in prin. præceptor meus D. Phil. Dec. consi 627. in casu. num. 4. Nosque simile statutum habemus in statutis vrbis lib. 1. cap. 85.*

c ¶ Sordescunt.] *Alex. vel quisquis is fuerit inter eius consilia consi. 52. circa hanc, colum. penul. num. 42. vol. 4. Barba. consi. 50. illud afferam, col. 1. lib. 3. pro quo Ecclesiasti. cap. 40. Melius est mori, quàm indigere. Vnde non immerito monaci agnationem non extollere videntur: nõ enim egestate (quæ turpis a poeta describitur) sed diuitijs familiæ dignitas conseruatur. Dinus Augusti. de ciui. Dei cap. 121. Bal. inter consi. Ang. consi. 68. Martinus, col. 2. ver. secundo ratione. Ludo. Roma. consi. 16. viso, num. 5. Barba. cõsi. 14. scripsit. col. 2. lib. 1. consil. 57. clementis. col. antepenul. ver. facit etiam, ꝙ iste nobilis, consi. seq. col. 5. in fin. volu. 4. Mar. Sozzi. Iun. consi. 181. de duobus, num. 36. lib. 2.*

d ¶ Agnatis.] *Legerem non autem intellexit de agnatis, prout loquitur Barba. qui multa ad verbum ex hac Allega. transcripsit consi. 50. illud. col. 1. lib. 3.*

e Reciproca.] *Hanc rationem arguendo adducit Barba. in prænarrato consilio 50. libro tertio.*

f ¶ Probatur ex multis.] *Idque tenent idem Lap. supra Alle. proxima. Bal. in l. cunctos populos, col. 7. ver. sed hic vlterius quæritur. C. de sum. Tri. cõsi. 30. præ suppositi-*

suppositо statuto, col.2.versic. quaeritur vtrum statutum.lib.1.Card. in repet.ca. perpendimus, col. 12. ver.ꝙ si constitutio.de senten.excom.Pau.Castren. in l.omnes populi,num.8.ff. de ius.& iur.Abb. in c.quod clericis, nu.42. de foro compe. in c constitutus,in 5.not.de resti.in integ. in c.ecclesia S.Mariae.ante fi. de constitu. & in repet.eiusdem c. col.15.sub nu.37. ver.secundus casus,ibique Feli.num.80. vers.septimo quaero, & praeceptor meus, nu.53.Alex.consi.211. visa facti, col.1. lib.2.consi 41. ex multis. vbi tamen dubiè loquitur,nu.4.vol.7. et clarius consi. 111.videretur prima col.2.e.lib.Barb.cõsi.53.praeclarè.in fi.lib.2. Idemq; Barb. in praealleg.consi.50.illud afferam, in 1. dub.lib.3.Ioan.Firma.in Reper.in versi. statuta de vltimis voluntatibus. Lauren. de Pala in tracta.succes. mascu.exclusis faemi.par.1.q.vlt.nu.59. Ioan. Cirier in tracta.de primogeni.lib.1.q. 24. nu.20. & 28.iterum lib.2.q.11. nu.11. D. meus consi 282.viso puncto,in fi.Mar. Sozzi. Iun.cõsi.10 si in praesenti,num.23. lib.1. Paris.consi.vlt.cum in facto,nu.8. lib.2. consi.40.si ius commune,nu.21.cons.47. si cõsideramus,nu.62.lib.3.Et licet Ange. (subobscurè tamen) contrarium sentiat consi.283.inaduertentia statuentium,in fi.quem sequitur Mar.Sozzi. Iun. (licet illud corruptè citet) consi.1.praesentis consultationis,nu.63.lib.1.tamen (quicquid etiam senserit Matthe.no.111.) priorẽ sententiam communiter esse receptam testatur Sozzi.consi.241.circa primam difficultatem,col.1.nu.2.lib.2.& consil. 127. primo videbatur,nu. 6.vol.4.

g ¶In genere.] *Veluti si de Florentinis fiat mentio per tex.in d.c. dilecti, cui innititur Ioan.And. in regula sine culpa, col.penul.ver.suaderent.lib.6.Lap supra Alle.preceden.And.Barba. in prealleg. consi.50.col.3.lib. 3. Item si fiat mentio de vniuersitate prout inquit Oldra. cons. 32.quaestio est vtrum sacerdos, sequitur Ancha.cõsi.155.optimis rationibus, col. 1. ver.2.principaliter.Io.Cirier in tracta. de primogeni.lib.1.q. 24. num. 21. Amplius si fiat mentio de districtualibus, vt asserit Bal in l.1.§. huius studij,in fi.ff.de ius.& iur.Ancha.in c.fi.§.fi.in 4 not.de offi.delega.lib 6. Gem.in c.si sententia,in prin.ver.Quid si dispositio. de sen. excõ. lib.6. Rursus si fiat mentio de ciuibus, ut dicit Bar.in l. 1.nu.11.ff. ad municip. Gemini.in c. penul.§.fi.in prin. de tempo.ordi.lib 6.Abba in c.cum causa, nu. 4.de re iudi.Glo.Pragma.tit. de causis.§.1 in ver populo.Alex.prealle.cõs. 41. vol.7. Afflit.de iure protomi.in prin.legis,nu. 9.Nico.Boe.Dec.260.praesupposito,nu. 30.Et est communis opin. teste Alex. in l.in prouinciali.§.si in publico,nu.12.ff. de no.ope.nuntia.*

h ¶Non mutantur. *Monacus iura sanguinis non amittit, & iure suitatis potitur,prout de vtroq; latissimè scribit Andre.Tiraquel.de nobilitate,cap. 26.num. 8.& sequen.*

i ¶Ad diuinitatem.] *Idem dicitur infra hac Allega sub nu.17. & an monacus nobilis dici possit,videatur Tiraq.in proximè Alle.tracta.de nobili. cap. 26.*

K ¶Et vtrum professio non possit allegari.] *Sic legit Barba.praealle.consilio 50.col.3.ad fi. versi. sed hoc dubium est lib.3.*

l ¶Communis numerus imitetur,& non sit difformis ab eo.] *Ex ijs verbis auctoris mens colligi non potest, nisi legas commune ius imitetur, & non sit difforme ab eo, praemissa verba Andr. Barba.d.consi.50.col.3 lib.3.licet totam ferè huius Allega.primam partem transcripserit consulto fortè omisit cum ex illis sensum percipere nequiret.*

m ¶Alterat.] *Statuto enim legitima augeri, & minui potest, & in hoc omnes (quos referre longum esset) concordant teste*

teste Ludo. Rom. consi. 16. viso themate, in fi. & D. meus consi. 106. & pro tenui, nu. 4. hanc communem asserit, ac Cur. Iun. consi. 10. visa, numero secundo licet magna sit inter scribentes controuersia an in totum tolli possit, ego magis communem, & veriorem puto distinctionem illam videlicet, aut sine causa, & negatiuè respondendum sit, aut cum causa & affirmatiuè prout per eundem D. meum Phili. Dec. in l. iura sanguinis, col. fin. ff. de regu. iur. Cur. Iun. d. consi. 10 post nu. 6. versi. secundo principaliter, & nu. 10. versi. Non ob. secundum.

n ¶ Dote.] *Dos enim loco legitimæ succedit. l. quoniam nouella. C. de inoffic. testa. & tradunt Roma. consi. 64. hæc quantitas, in 1. & 2. dub Alex. consi. 7. visis, nume. 6. lib. 2. consi. 208. viso summario, nume. 8. eod. lib. & Corn consi. 122. primo aspectu, nu. 12. lib. 2.*

o ¶ Iuramento.] *Roma. consi. 43. ad primum, in 3. dub. Alexan. consi. 181. perspectis. lib. 6. D. meus consi. 26. & diligēter, col. 2. versiculo præterea & secundo, consilio 89. viso puncto. in vlt. dub. pro declaratione tamen d. cap. quamuis. vide Ancha. cōsi. 39. pro clariori, Alex. in l stipulatio hoc modo concepta, nu 8. & sequen. ff. de verborum obligatio. eundem Dec. consil. viso puncto, numero 6. consilio 203. vt vera. in secundo dub. consilio 12. visa transactione, col. 2. nume. 5. consi. 246. ad exclusionem, col. fin. versi. Ultimò non obst. Cur. Iun. consi. 53 habita num. 10. consil. 141. cuius idem est initum, num. 6. & seq. & Grat. respon. 109. visis instrumentis lib. 1.*

p ¶ Suum tempus.] *Lap. Alleg. præceden. in prin.*

q ¶ Illa quæstione.] *Scilicet quinta. Eius tamen opin. reprobat Lap. Alleg. præced. sub numero quarto. versi. Nec obstat dictum Bartoli, pro quo videantur quæ scripsi super Alleg. 81. non valuit, post prin. in ver. Bar.*

r ¶ Personas.] *Eandem distinct. habes supra Alleg. præced. numero quinto, & sequen. Eamque sequitur Geminia. in capitulo fin. in princ. numero 8. de offic. deleg. libro sexto. Ludouic. Roma. Sing. 442. capitu. eccle. Alexan. consilio 210. ponderatis, colum. fin. versi. Accedat id, quod not. lib. secundo, Barba. præalleg. consil. 50. in primo dub. lib. 3. Calcan. consi. 7. quia a me, ante numerum 24 Ioan. Cirier in tracta. de primo ge. lib. 1 quæst. 24 nume. 4. Et circa primum membrum huius distin. addo, quòd idem dicit Lap. supra Alleg. 92. inspeximus. Anto. de Butr. consil. 40. statuto ciuitatis. Ancha. consil. 258 supradictum statutum. Cur. Sen. consi. 72. magnifice vir, in fin. Et ista est magis communis, atque verior scribentium conclusio, vt inquit Alex. consil. 211. visa facti, numero 3. libro ij. Circa secundum membrum addo, quòd idem tenet Raph. Cuma consil. 41. ad primum quæsitum in fi. Abb. in c fin. in 1. not. de vita, & honest cler. D. meus consi. 114 & pro tenui, colum. 2. consil. 156. dubitatur, num. 2. Et hoc etiam affirmant ij quos retulimus supra in ver. probatur ex multis, quorum opin. communiter esse receptam ex Alberto Brun. (quem ibi refert) testatur Paris. consi. 48. certum est, num. 15. volum. 4. Id ipsum quoque testatur Dom. meus consil. 182. viso puncto, versus fin. vbi hoc etiam ostendit procedere si statutum nuncupatim de clericis loqueretur ex nonnullorum (quos ibi citat) sententia. Eumque sequitur And. Tiraq. de Vt. Retra. titu. 1. glo. 8. num. 41. Et licet Mathesil. not. 111. nonnullique alij ab istorum sententia discrepent, eorum tamen opin. communiter improbatam esse Sozzi. inquit consil. 241. circa primam, num. 2. lib. 2.*

s ¶ Dispositione.] *Exemplo eius, quod tradit glo. & Barto. in l. Lucius. 1. ff. de hære.*

Cc

hære.insti. ꝙ filij a testatore positi in conditione non censentur positi in dispositione, prout latissimè adnotat Horat. filius meus in Addit.ad Roma.consil. 32.visa u municipali. Sed aduerte ꝙ istud est falsum in casu nostro, nam statutum ponens masculos in cõditione, eosdem in dispositione ponere intelligitur ducto arg.a contrario sensu, & ita cõclusit Cy. de quo consi.per Bal.(vbi & ipse quoque post Dy. hoc tenet) in l.conuenticulam, col.1.ver. super hac materia.C.de epi.& cler. Idq; etiam tenet Gui. Papę Dec. 184. in illa quæstione Alex. in l. num.44.ff. de offi. x eius, & ibi quoque D. meus numero 49. affirmat hanc esse communem opi. prout etiam ipsemet testatur consi. 507. in cau sa Mutinen. nu.2. Si tamen Lap. vel aliũ qui hanc Alleg. conscripsit tueri velis, y respondere poteris ꝙ licet masculi sint po siti in dispositione, non tamen sunt positi in dispositione expressa, sed tacite a statuto inuitati censentur ducto argum.a contrario sensu, quod argumentum vocatur subauditus intellectus a Bal.in l.2. num. z 3.C. de condi.inser. Idemq; asserit Abb. in c.cum Apostolica, sub nu.8. de ijs quæ fi.a præla.ipsosque, & alios refert, & sequitur Ias.in l.1.nu.40.ff.de offi.eius. Et hoc idem fundamentum habes infra nu. 24.vers.vltra hoc si bene aduertas.

t ¶ Per interruptionem.] Lego per intentionem, vt arguendum sit ab intentione statuti, seu statuentium, quæ intentio semper attendi debet. c. intelligentia. de verbo.sign. D.meus super rubr.de proba. col.2.in fin.ver.prædicta saluatio. Paris. consi.20.gratia præsens.num.2.vol.4.Et quod hic subijcitur. Quia actus huius statuti non est, idem sonat ac si dixisset intentio, seu mens huius statuti non est, &c. possemus etiam legere per interpretationem, aut per prælationẽ, de qua prælatione postea loquitur. Qui legit per interremptionem supplere posset.s.argumenti, vel a alicuius similis, puta interemptionẽ, seu destructionem consequentis, ut infra ante nu. 16. arguitur a consequenti destructo.

¶ Argui potest.] Idẽ tenet Alex. consi.80.viso, & opportune, nu. 7.lib.1.consi.97.viso themate, col.penul.lib.1.& est communis opin.teste præceptore meo D. Phi. Dec.cons.13.& pro tenui, post num. 7.sed contrarium tenent quã plures, quorum sententia est magis communis, prout ostendit Horat.filius meus in Addi.ad cõsil. 16. Ludo. Romani, incipiens viso themate.

¶ Mortis articulo.] Hoc dictum refert, & sequitur Paris.consi. vlt. cum in facto, numer. 7. lib. 2. In articulo mortis quando quis constitutus esse dicatur tracto super signa.titu.de confessionali.

¶ Vnius rationis.] Bart. ex illo text.in d.l.si ventri.§.in bonis.ff.de priui.credi. Ias.in l.dedi. in 1.not.ff.de condi. ob cau. D.meus consi. 153.superioribus, ad fi.consi.565.clarissime, num.6.prout etiam dico super Reg. de Infir.q.13.ad fi.

¶ Quod sic.] Vltra omnes scribentes in d.l.1.ff.soluto matrimonio, hoc idem habes infra in 2.par.huius Alle.ante numerũ 25.versi.nec obst. Idque etiam tenet Bal.in auth.res quæ. col. penulti.versi.quæro nunquid ista auth.C.commu.de leg.in l.assiduis, col.1.ver.quæro an vera numeratio.C.qui potio.in pign.habe. Idẽque Bald.post Iaco.Aret.in l.2.ff. de iu. dot.& in rub.C.de priui.dot.col.2.versi. sed hic quære, quod istorum trium bonorum. Andr. Barba.consi.50. illud afferã in medium, colum.4.versi.Et pro hoc facit determinatio, lib.3.Sarnen.in §. fuerat, num.4.Insti.de Actio. Ioan. Boscbe. in tracta.de Legi.nup. lib. 6.nume.5.Et est communis opin. prout testantur recentio.in d.l.1.ff.solu. matri. quicquid dixerit Barto. in l. si quis posthumos, in fin. prin.ff.de libe.& posthu.

¶ In dignitatem.] Bar.in l.1.nu.12.ff. ad

ad muni, Anch. in c. fi. num. 6. de offi. de leg. lib. 6. Barba. dicto consi. 50. in 1. dub. col. 4 lib. 3. Lau. de Palat. in tracta. fuc cess. masc. exclu. fœmi. par. 1. num. 52. Hoc idem habes supra in hac Alle. nu. 7.

b ¶ In dignitate.] *Prout etiam affirmat glo. 1. in dicto cap. denique. dist. 4. in ver. dignitas. estq; consimilis glo. in c. 1. in versi. dignitati. de vita, & honestate clerico. lib 6 & inquit Bar. consi. 180. si ali qua, post medium clericatum, quocunque seculari honore maiorem esse, sequitur Ias. in l. generaliter, nu. 6. ff. de in ius vocan. And. Tiraq. in Tracta. de Nobili. c. 9 nu. 4. vbi allegat tex. in l. 2. C ut nemo priua. cuius est initium, ne quis vel a regia, quam legem Lap. vel quisquis is fuerit citare voluit dum hoc in loco, & paulo inferius allegat text. in l. 2. C. ne quis vel a regia. qua in l. ostenditur non esse clericum inter plebeios cōnumerandū. Denique ordinem clericatus nobilitatē continere tenēt Host. Io. And. Cardi. Anch. Anto. de But. & Abb. in c. eo libentius. de ser. non ordi. Aspiciant igitur nostri tē poris clerici quanta dignitate sint decorati, quantoque sint laicis digniores, atq; praestantiores, quod etiam ostendit text. in c. duo sunt genera. 12. q. 1. & tamē plu res reperiuntur qui se puros clericos profiteri dedignantur, seque infimos existimant nisi aliqua superiori dignitate refulgeant prout inquit Host. in c. 1. de of fi. leg. lib. 6. Quanta autem fuerit, & sit dignitas, ac potestas sacerdotum qui Dij, & Angeli nuncupantur in sacra pagina explico in tracta. Ingratitu. specie. 15. et duabus seq.*

c ¶ Dignitas.] *Barba. praealleg. consi. 50. col. 4. lib. 3. Lau. de Palat in tracta. succe. masçu. exclu. fœmi. par. 1. numer. 57. De hoc tamē vide And. Tiraq. diffuse admodum loquentem in tracta. de Nobili. cap. 3. Et an virtus, atque scientia nobilitet atissimè scribit idem Trac. c. 4. & seq. et scribitur Sapien. cap. 8. omnibus nobilib. nobilior est sapientia.*

d ¶ Dignitatem.] *And. Barba. in toties citato consi. 50 lib. 3. col. 5. in prin. legit. Dignitas non tribuit, nec conseruat dignitatem. tu vero ne cum ipso decipiaris, lege Diuitiæ non tribuunt, nec conseruant dignitatē: Alioqui nec ex hac Alle. nec ex consil. Barba. sensum percipies.*

e ¶ Vrsinorum, & cursinorum.] *Si sic leges suppones de duabus familijs antiquis hic mentionem factam altera Romana nobilissima, & praeclarissima, altera vero Florentina non ignobili. Quod si de vtraq; familia Romana antiquissima, & fere semper praestātissimis, & praeclarissimis antistitibus referta interpretationem faciendam fore existimas, legere forsan poteris vrsinorum, & columnensium, seu sabellorum, aut Caesarinorum, in istis enim dominos praesules, & Antistites, et omni virtute, & dignitate fulgentes nasci, enutriri, ac institui consueuerunt. Verū quia parui refert de quibus familijs author huius Alle. senserit id otiosis cogitandum relinquimus. Aduertendū tamen est circa illa verba praecedentia vide licet. De quo mixta extant exempla contraria, ꝙ interpretatio hic facienda est taliter impropriando verba, vt intentioni seruiant, vt potius mens, quàm verba attendatur iuxta sapientis sñiam. Qui tantum verba sectatur nihil habebit, qui autē possessor est mentis diligit aīam suam diuus Tho 2. 2. q. 122 ar. 6. c. is aūt, in fi. 22. q. 2. c. intelligētia. de ver. sig. D. mens sup rub. de prob. col. 2. in fi. Sic igitur verba pmissa interpretētur, ut sensus sit multa extant exēpla aduersus contrariā opi. Ita in contrariū eorū quae ex aduerso deducuntur. Vel si haec lectura tibi violēta videatur legere posses absq; illa dictione cōtraria. Vel īmutare illud adiectiuū vtrū, & sic legere. De quo multa extant exēpla cōia, seu vulgatata, vel uulgaria.*

¶ Egestatem.] *Et sic sordidum monstrum euitat. hinc poeta. Et turpis egestas: Monasteriū.n.monachos suos alere tenetur, vt inquit Gemin.consi.28.attēta forma, nu.4. Abb. in c.super inordinata, nu.10.de præben. Et hac rōne si monasteriū tot monachos reciperet quot alere nō posset, receptio irrita esset iuxta text. in c.vni.§.sane.de sta.reg.lib 6. Sed aduerte, ꝙ istud vltimū nō est verū, qa ille tex. in d.§.sanè in monialibus loquēs, in monachis locum non hēt iuxta gl. ibi in versi.irritū, & ibi quoque Io.Mona. Archi. Io.An.& Anch.& ita loquitur Fed. de Sen.consi.29.quidam volens.nu.2.*

g ¶ Dicitur domina.] *Vide plenissime loquentē Andr.Tiraq.in leg.connu. par. 1.gl.1.num.6. quo etiam in loco inter cætera hanc Allo.citat.*

h ¶ Affirmatiuè.] *Hæc eadē verba ad literā refert Barb.in sæpius pnarrato consi. 50.col.4.ver.Nec ob.secūda ratio. lib.3.*

i ¶ De clericis.] *Qui licet non sint subditi, vt inquit Signo cōs.21.statuto ciuitatis, nu.5.& 6.Anch.consi.258 supradictum statutū, post prin. nihilominus non prorsus extranei intelligūtur nec sunt forenses, cū ipsi in ciuitate habitent onera que spūalia subeant. Idē Anch. cōsil.61. ista quæstio, ad fi. Alex. consi.41.ex multis, vol.7.Barba.in sępissime repetito consi.50.col.4.ver.Itē dicitur, ꝙ leges.li.3. D.meus in c.ecclesia S.Mariæ, nu.53.de constit.cōs.114.& pro tenui, col.2. consil. 276.in cā quæ Lucæ, nu.1.qd cou. impressionis in curia ponitur sub nu.275. Rip. respon.4.tres p̄supponūtur, in fi.lib.1 Io. Cirier intractā. de primoge.lib.1.q.24. nu.17.Aimo.de Anti. tēpo.par.4.num. 248 Et iccirco vniuersitatis, districtualiū, & ciuiū appellatione in fauorabilibus clerici quoq; cōtinētur, ut sup. diximus in hac eadē Alle.in ver. in genere.*

K ¶ Obstaculo.] *Hoc idem dicitur supra sub nu.15.ver.alia ratione.*

l Secundum statutū.] *Pro hmōi statuto Florentino uideatur Sal.in auth. Cass. in x.q.C.de sac.san.eccl. Abb.in repet.c. ecclesia.S.Marię.nu.33. de cōst. Matthe. de Affl.in c.1.nu.20.de pa iur.firmā. Alber.Bru.in 3.par.statuto.in ver.clericus, versi.statutum dicit, ꝙ clericus.*

m ¶ Exordio.] *Ex præfatione.n.statuti dispositio, atq; mens restringitur, extēditur, ac declaratur prout hæc tria probat Lud.Ro.conf.16 viso themate. col.1.ver. in contrariū, pro qb. videri poterunt ea quæ scripsi in 15.Regn.Cantel.q.2.nu.2.*

n ¶ Aliæ rōnes.] *Prout etiam diximus supra in versic.quod sic.*

o ¶ Præcedit monachatum.] *Abb.in c.ecclesia S.Mariæ, nu.25.de const. Lud. Roma.in l.stipulatio hoc modo concepta, nu.18.ff.de verb.obl. Sozzi.consil.81.in presenti consultatione, ad fi.lib.1. consil. 241.circa 1.col.2.ver. Aliquando secundo, lib.2.Rip.respon.6.viso, nu.11. lib.1. Caro.Rui.consi.42.viso statuto, nume.5. lib.3. Quod tamen intellige dummodo a statuto non fiat specialis mentio de moniali, tunc enim secundum nonnullos hoc pacto distinguendum esset, quod aut statutū loquitur de filia ingredicte monasteriū, aut de ingressa, primo enim casu filia excluderetur propter pręuētionē statuti ante monachatum. Secundo casu non excluderetur, quoniā verba illa post monachatum, diriguntur, ita Bar.in l.fi.num.6.et ibi etiam Bal.num.14.versi. Item faciūt prædicta C.de pact. Itemque Bald. in l. Deo nobis.§.fin.numero 5.C.de episc.& cleric. Sed contrariū quod dictum statutum de monialibus nuncupatim loquens non liget moniales, siue de ingressis, siue de ingredientibus loquatur tenent Bald. in l.omnes populi, nume.15.ff. de iust.& iur. Pau Castren.in l.si quis id quod, numero. 8. ff. de iurisdictione omnium iudicum.Geminia. in capitulo quamuis, numero 10.& ibi etiam Imo.de pact.lib.6.*

Abba.

Abba. in repet. dicti cap. Ecclesia. S. Mariæ, nume. 35. & præceptor meus ibidem numero 52. versicu. Et idem Abba. dicit de moniali, sequens Lap. hic. de consti tu. Idem Abb. in capitulo, quod clericis, numero 40. de for. compe. Mathesi. no. 145. nota mirabile. Ludo. Rom. in d. l. stipulatio hoc modo concepta, numero 16. & ibidem Alexan. numero 25. ff. de verbo. obliga. Laur. de Palat in tracta. success. mascu. exclu. fœmi. per statu. par. 1. col. 10. versiculo. An autem hoc statutū. Ias. in l. fin. num. 25. Feli. in d. c. Ecclesiā S. Mariæ, numero 78. de constit. & in cap. in præsentia. numero 38. de proba. Et ista est communior opin. teste Sozzi. dicto consilio 241. col. 2. versiculo. Secunda est opin. magis communis. lib. 2. Alexan. consi. 139. viso themate, ad fin. libr. 2. Si quis tamen priorem sententiam amplecti velit, sciat ipsam tantum procedere quando statutum cuiuscunque generis filias, non autem solas moniales excludit, licet etiam de ipsis monialibus mentionem faciat, tunc enim istud statutum non impedit religionis ingressum ob metum non succedendi, nec moniales deterioris efficit conditionis, quoniam tam moniales, quā aliæ filiæ excluduntur, prout inquit Abba. in d. c. quod clericis, num 40. ver. sed in omnem euentum. de fo compe. cuius doctri. sequitur Feli. in d. c. Ecclesia S. Mariæ. num. 79. Idemque etiam tenet Lau. de Palat. in præalleg. tracta success. mascu. exclu. fœmi. par. 1 col. penul. versi. Si vero Statutum. Non desunt tamē qui indistinctè affirmēt statuto fœminas excludente nunquam moniales excludi, vt tenet Ancha. consi. 108. in paucis. Ant. de But. in cap. quod clericis, col. penul. de fo. compe. quem sequitur Alex. cons. 44. videtur, num. 15. vol. 5. sed horum opin. communiter est improbata.

m ¶ Cum quo loquatur.] *Rom. in l. si eum dotem. nu. 44 ff. solu matr. consi. 32. visa municipali, col. 3. versi. Tertio hoc idem probatur.*

n ¶ Priuatum.] *Hoc dictum refert, & sequitur D. meus alios referens in c. fi. nu. 9. de consti.*

SUMMARIUM.

1 *Clericus an possit sine episcopi licentia compromittere: aut vasallus sine licentia domini.*

2 *Metropolitanus an sit iudex subditi epi.*

3 *Episcopus non potest iura ecclesiastica in aliquo remittere.*

ALLEGATIO CII.

1 a Non potest † clericus[a] sine licētia epi compromittere. ad hoc de arbit. peruenit, sm Host. & de hoc in summa per eū. §. sed quæret. Sed nunquid vasallus sine licentia dñi, & de hoc in Spe. de arbi. §. restat. versi. sed nunquid vasallus,
b [b] vbi expressè tenet Spec. quòd clericus ēt secularis non potest compromittere quo ad perpetuū ecclesiæ præiudicium; per iura ibi alleg. per eum. De causa spirituali annexa non potest compromitti in laicum etiam authoritate superioris de arbit. contingit, & c. per tuas, cū
c suis glo. & concordant. [c] Videtur, quod de iure possit fieri compromissum, ratio, quia nil compromittitur cum effectu arbitrio alicuius, sed de iure, quod si non fuerit seruatū locus est appellationi, & sic esset periculum
d appellantis. [d] Contrarium videtur, quia nō potest episcopus in causa quam habet, vel habiturus est cum subdito dare iudicem, uel eligere, quia hoc non est iure cautum, nam aut talis iudex cognosceret authoritate episcopi, & hoc non potest, quia in causa propria iudex esse non potest, aut ut ordinarius, & hoc episcopus facere non potest, imò est iure cautum, quòd si episcopus vult agere contra subditum agit, & cogit eum eligere arbitros, & est ratio, quia Metropolitanus
2 † non est iudex subditi epi. 11. q. 1. si clericus. Secus si subditus sit actor, ut ibi, quia tunc aditur Metropolitanus, q est iudex suffraganei, & hēnt tales arbitri ordinariā a iure, ut no. de offi. ordi. cū ab ecclesiarū, super

gl.circa fi.super ver. constiterit circa mediũ supplet. Sed committere ad consilium iuris hoc videtur fieri posse, quia talis est consultor iuris, non arbiter, uel iudex, & consilium non obligat; & de natura consilij non est, ꝙ necessario stetur sibi ut in regula nullus ex consilio, & in decr. cum in ueteri, de elect. & ꝙ talis commissio possit fieri, facit Spe. de re
e quisi. consilij. [e] Et posito, quòd possit compromitti cum potestate procedendi de iure, & de facto, & sententiãdi de iure, ratio mul
3 tiplex, † quia episcopus non potest iura ecclesiæ in aliquo remittere; sed ponendo processum esse de facto in manu alterius, est re-
f mittere, quod posset commissarius [f] ommisso iure de facto probationes ecclesiæ repellere, & probationẽ aduersarij de iure repellendam de facto admittere.

Hinc est, quòd is qui iurauit non alienare Romano Pontifice inconsulto, non potest
g compromittere, [g] ne per arbitrium contingeret alienationem fieri, vt scripsit Io. Andr. post Host. de arbit. cum tempore super versi. lumina. Sed nunquid posset compromittere cum potestate procedendi, seu cognoscendi, breuiter, & sũmariè, & sine strepitu &c. & sententiandi de iure uidetur, quòd non secundum Ber. & Host. qui hoc notauerũt de offic. deleg. de causis; nam ꝙ iudicando, & ꝓcedendo, & ꝓnuntiando ommittatur solennitas substantialis fieri non potest secun-
h dum eos, & de hoc est glo. or. [h] in decre. si. de re iu. lib. 6. & quòd procedatur sine figu-
i ra iudicij non potest facere nisi princeps, [i] ratio dicit gl. quia solus princeps potest ius alteri auferre & de hoc in Spe. de sentẽtię ꝓlatione. §. nota. versi. non valet, & in Spe. de appella. §. j. versi. & nota. & in summa Host. de libel. oblatio. §. vtrũ libellus, & ipse Speculator de libel. concep. §. nunc uidendũ. versi. 9. vbi dicit, quòd vbi agitur secundum formam iuris non potest pacto remitti. nec obst. not. in contrariũ in d. gl. vlti. de re iud. lib. 6. & in Specu. in prælleg. locis quæ intelliguntur quando partes renuntiant in totum ordini iudiciario; ita quòd nec locus est libello, nec prolationi sentẽtię, & d. gl. hæc tamen renunciatio, & si laicis concederetur cum suo iuri possint renuntiare, tamen clericis hoc non est permissum, quia ecclesiasticarum rerum procuratores sunt, non domini. In casu tamen prædicto videtur, quòd episcopus posito, ut præfertur committere posset talem modum procedendi, & concedere possit, ratio hoc casu est, quia est a iure expressum, quòd sic procedatur per cle. dispendiosam, de iudi.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Non potest clericus.] *Idem voluit supra Alle. 92. inspeximus, post num. 7. versi. Item ex eo, quòd dicta reformatio. Fede. de Sen. consi. 94. casus talis est prælatus. Abba. consi. 56. videtur 1. lib. 1. numero 2. qui Fede. vbi supra. & Lap. corruptè citat. Lapum etiam hic citant, & sequuntur idem Abba. in c. cum tempore, post nu. 3. versi. Ex hoc collige, licet hanc Allega. sub alio numero adducat. de arbit. Idem voluerunt Abb. in Alle. hic c. peruenit, ex illo tex. & glo. ibi post num. 4. ver. Et ex hac glo. Cardina. consi. 95. B. Abbas, nu. 15. ver. Ad quod respondet, vbi distinguit. Ludo. Roma. consi. 175. dictum vltimum, num. 3. Alex. consi. 32. opportunè, num. 2. lib. 2. Corn. consi. 57. in causa. num. 2. Et Lap. sequuntur Sozzi. consi. 18. prosequendo. nu. 34. Caro. Rui. consi. 11. viso, nu. 3. vol. 4. & cõsi. 129. viso compromisso, post nu. 3. volu. 5. D. meus consi. 39. iuridicam, nume. 4. consi. 44. & diligenter, ante nu. 3. Hiero. Grat. respon. 155. dubitatur, nu. 20. lib. 2. Steph. Bertran. in consi. 206. ad maiorem, ante numerum 3. lib. 1. par. 1.*

b ¶Vasallus.] *Et Bal. in Addi ad Spec. in versi. Vasallus potest compromittere. Idem Bal. consi. 121. a capite, nu. 10. versi. Secundo alia. lib. 3. Host. in sum. de arbit. §. impeditur, nu. 7. vers. Sed nunquid vasallus. Andr. de Isern. in ca. 1. de lege Corra. § seu ver. Si inter partes, num. 6. ibi. Quòd vasallus potest compromittere. Ludoui. Roma. in l. 1. §. Et post operis, num. 21. & Alex. num. 24 ff. de nou. ope. nun. Lanfran. in tracta de arbit. ad fin. 4. par. ver. Idem dicendum est de vasallo,*

&

& Lofre.in paraphra. Feuda.super cap. Imperialem,de probi.Feu.alie. per Fed. col.3.in ver.compromißum, vbi limitat quando dominus abest in longinquis partibus,subdens hodie in regia cancellaria signamus supplicationem aßensus cum reseruatione quòd laudũ proferatur facta prius relatione maiestati regiæ, vel ea absente Illustris. Do. Locumtenenti generali.

c ¶ Et concordãt.] *Vide supra Alleg. 55.quidam coram,col.1. & quæ ibi addo in ver.laicos.*

d ¶ Esset periculum appellantis.] *Puto legendum. Et sic cessat periculum appellantis,vt inferat, ꝙ si arbiter iniustè pronuntiet appellabitur ab eius iniusto laudo, & remedio appellationis reuocabitur illud laudum iniustum, instar iniustę sententiæ, appellationis enim remedium introductum est ad corrigendam iudicantium iniquitatem,vel imperitiã. l.1.ff.de appella.l.3.C.eod. cum alijs.*

e ¶ Specu.de Requi.consi.] *Et Specu. sequuntur Bar.in l.2.ff.manda.& Ludo. Roma.consi.228.pro plena. in fi.*

f ¶ Commissarius.] *Melior lectura videtur compromißarius. Idem quod Lap. firmare videtur Ange.in l.Imperatores. ff.de pact.concludimus generaliter in omnibus administratoribus, ꝙ non poßint compromittere de iure, & de facto, quia illud de facto infert remittere gratis, qđ eis non licet. Lap. tamen hic & Angel. ibi impugnat Io. Bap. Perusi. in tracta. de arbi.cap.4.nu.13. & sequ. & nu. 21. & cap.15.in fi.lib.2.& cap.14.in 3. casu libro 10.*

g Compromittere.] *Idem voluerunt Lud.Roma.consi.369.circa primum. Dimeus Lapum hic sequens consi.282. viso,num.3.consi.300. visa petitione num. 2.consi.445.in casu,num.27.consi. 475. in causa,nu.41.consi. 479. in controuersia,post num.4.& consi.502. ex duobus, post nu.3.Ioan. Baptist.Perret.qui Lap. hic refert,& sequitur consi.102.super casu.nu.15.Paris.consi.134.nulli. num. 11. vol 4 & Ioan. Fran a Ripa respon.7. nume.12.de rescrip.lib.2. licet sub ađo nume.hanc Alle.citent.Ratio est,quia compromittere est species alienationis ut ex supra adductis elicitur,& per Paris.consi.134.nulli,num.11. qui Lap. hic citare voluit.*

h ¶ Glo. Ord.] *Idem sentit Rot. 88. in causa,in no.& Phi.Fran. in alleg. hic.c. fi.num.9. comprobans illam gl.& hoc dictum Lapi. de re iudi.lib.6.*

i ¶ Nisi princeps.] *Vide quæ scripsi super 3.consi. in ver.sũmarie.Et ad Lap.hic se remittit Apostil ad Gemin.in c.mulieres.§.sed cum,in ver.& laico.de iudi.lib. 6 & in cap fi.ad fin. in ver. ne appellet. de appel.eod.lib.*

SVMMARIVM.

1 *Executor datus ad prouidendum beneficium de iure vacans an poßit non vocato poßeßore conferre.*

2 *Poßeßio beneficij non colorata non impedit ipsius beneficij collationem.*

3 *Poßeßionem coloratam habere quis dicatur.*

4 *Executor de prouidendo beneficium an poßit impediri in sua collatione per ea,quæ fiunt post suos proceßus.*

ALLEGATIO CIII.

SAepè mihi ardua fuit contentio, & disceptatio laboriosa cum aduersarijs patronis causarum beneficialium super il-
1 lo vulgato articulo an executor datus ad † prouidendum beneficium de iure vacans per alium poßit non vocato poßessore conferre,& fuit disceptatio laboriosa, ex eo, quia doctores & glo. videntur in articulo ipso variare, & nouitij aduocati obseruatas conclusiones,& sępeobtentas in

 articulis

articulis dubijs ignorantes, campum latum glossarum ingrediuntur, & sopitum iam inter veros patronos certamẽ suscitare moliuntur. Ideoq; ut semel de re ista dicam, qđ sentio, & vt scriptis veridicis satisfacere possim clamoribus nouitiorum, cum quibus mihi vlterius clamare non delectat capillo iam
a variante [a] dicam hoc ordine. Primo recitabo tenentes, ꝙ non. Secundo opi. eorũ quib. placet contrarium. Tertio ponã dicta eorũ, qui concludunt veritatem, & ꝙ practica obtinuit obseruari. Quarto aliquid vltra dicta illorũ addẽdo formabo meũ iudiciũ, & qđ in scolis suasi scolaribus obseruandum. Redeundo ad primum dico, vt ẽt refert do. Io. Cal. decr. cum nostris, de concess. pręben. in 13. q. sui commenti. Inn. in decre. proposuit, & c. cum nostris, de conces. præben. non vult fateri, ꝙ teneat talis collatio, nisi primo vocetur talis possessor, & cõpellatur ad dimittendum, vel resignandum beneficiũ. Et idẽ videtur placere Host. & hunc articulum ẽt examinat Io. And. in plurib. locis post alios Doc. Et primo in decret. quia diuersitatem. de cõces. præben. super ver. ad eas. in nouel. vbi refert Inn. dicere, ꝙ quamuis is ad quẽ pertinet iure proprio possit eligere, non obstante prima electione, & institutione, executor tamen Papę non poterat prouidere alio existente in possessione: hoc ẽt tangit Ioan. And. in decre. cum nostris, de concess. præb. super 2. gl. in nouel. vbi refert Inn. hoc idem tenere, hoc ẽt refert Io. And. in decre. literas, de conces. pręben. super versi. conferre. vbi idem videtur dicere Inno. tenere. Alij videntur dicere, quòd talis executor possit confer
b re possessore non vocato, [b] & hoc videtur placere do. Io. Cal. in decre. cum nostris, de conces. præbend. in 13. q. & mouet eum, quia cum non possit a possessione remoueri nisi causa cognita, non fit finale pręiudiciũ per collationem, hoc idem tenet glo. ordi. pen. in cap. cum nostris. de concet. pręben. & videtur casus ne sede vacan. illa; hoc idem videtur sentire glo. ordi. in decre. licet episcopus, de præben. lib. 6. super ver. conferre, quę dicit, quòd est regulare, ꝙ rem ad me spectãtem possum in alium transferre possessione alterius non obstãte, & ut dicit Io. And. super dicta gl. fuerunt verba Inn. in decret. de multa. vbi expresse hoc idem dicit. Idem videtur dicere Ioan. And post Inno. in decre. proposuit. de conces. præben. super versi. in vestiũ. Idem Inn. in cle. literas, super ver. conferre. Et est aduertẽdum ꝙ prædicti oẽs qui dicũt executores non posse nõ vacato possessore, loquuntur de possessione colorata, nõ de eo qui nõ hẽt coloratã possessionem, unde ipse Io. And. post Inn. in d. decret. quia diuersitatem. ubi supra, dicit, ꝙ si possessor nõ est institutus per superiorem, sed tm̃ possidet, per hoc non admittit executor quin de alio prouideat. Item Io. An. in d. c. cũ nostris, super d.
2 gl. 2. dicit, quòd Inn. finaliter tenet † ꝙ possessio non colorata non impedit collationẽ beneficij, & hanc opin. tenet Arch. & Compos. ut refert Io. An. in decr. licet eps. de pb. lib. 6. super verbo conferre, & hoc hodie inter practicos nõ dubitatur, nã talis possessio non colorata nõ impedit impetrantẽ, ut in d. decre. cũ nostris, & intelligit qñ aliquid corporale possidetur, vbi ergo non est pbenda distincta, nil corporale possidetur, & iõ tunc non impediretur collator, nec impetrator, licet prędicti alij, maximẽ pdicta glo. ord. in decr. cum nostris, & decre. licet eps. & dominus meus Io. Cal. in prędicta decr. cũ nostris, in 13. q. dicãt simpliciter executorem nõ impediri in collatione pp possessionem alterius, sed s'm prædictorũ aliorum opin. est examinandum, quæ possessio dicatur colorata, uel non, ita ꝙ impediat, uel non impediat impetrantem, vel executorem, & ista materia est tractata per multos & dominus meus dominus Ioan. Cal. colligit materiam in d. decre. cum nostris, de concess. præb. in 3. q. quam
3 solemniter cõmentauit, † vbi concludit illũ
c habere possessionem coloratã, [c] qui habet titulum ab eo qui habet, uel habuit potestatẽ conferendi, licet defectus esset in recipiente. Si igitur is, qui contulit non habuit ptãtem
d conferendi, uel quia [d] excommunicatus, uel quia ligatæ erant manus suæ per inhibitionem, uel decretum, uel alias, talis possessio non dr̃ colorata, & in hoc concordant Inno. & Host. & cõiter omnes moderni, unde Io. An. dicit post Inn. & Host. in decr. literas. de conce. præb. super uer. conferre. ꝙ si beneficium fuit collatũ per eum qui potestatẽ nõ habebat conferendi, non impediuntur conferre, uel eligere illi ad quos spectat in dicta decre. literas, & idẽ esset quando esset notoriũ, ꝙ possidens ius non hẽt. Veritatẽ puto, & sic obtinui sępe, quòd delegatus non

impe-

impediatur conferre beneficium per alium possessum, & quod non uitiatur hoc ipso collatio facta, quia pars non fuit citata, & mouet me prędicta ratio domini Io. Cal. quia possessoris non interest, ex quo dēt de ipsa poss. cognosci antequā de possessione eijciatur, [c] ubi aūt possessio non colorata esset, tunc nō haberet aliquod dubiū. Est ēt sciendum, quod executor de quo quæritur non impeditur aliquo casu conferre possessionem alterius, qñ ipse executor ante detenrationem possessionis poterat de iure conferre beneficium possessum, ut illi cui confert. ut no. Io. An. in d. c. cum nostris, super gl. 2. in nouella puta, quod erat inhibitum, & reseruatum, & decreta, & data potestas execu. conferendi, & uacauit beneficium, & ordinarius prædictus contulit pręueniendo executorem, modo isto casu si executor postea confert non uocato possessore tenet collatio, & meritò, quia isto casu non fuit potestas in collatore, & sic possessio collatoris non fuit colorata, & patet notoriè cum ius non haberet. Vnde subdit ipse Ioan. An. in dicto loco: unde uidemus, quod executores qui tibi conferunt beneficium mihi debitum, & te in possessionē inducūt, meus executor illud mihi confert, non obstante colla. & possessione in prædictis. hoc etiā ipse scripsit in decre. supra de rescr. in ul i- mo ver. & hoc idem not. Inno. Ioā. Cal. post Compos. in decre. cum in nostris. de concess. præb. in 1. q. & alias inhibitio, decretū, & insinuatio literarū, quæ fiunt ad hoc, vt ligentur manus ordinariorum, non operarentur

4 effectum, quod est falsum. † Nunquam. n. fuit auditum, quod executor impediretur in sua colla. per ea, quę fiunt post processus suos. Et hoc est, quod uult dicere Io. And. vide Ioan. Cald. in decre. cum nostris, in 6. obiec. dicit, quod ideo valuit collatio executoris in decre. illa ne se. vac. non obstante possessione alterius, quia talis collatio fuit facta post præsentationem literarum factarum, in quo casu non impeditur executor in collatione. Lapus.

Addit. Quint. Mandosii.

a ¶ Capillo iā variante.] *Seu Aetate variante iuxta illud Horatij non eadem est ætas, non mens. Infert Lapus, quòd eum iam seniorem effectum non decebat, cum iunioribus, & modernis aduocatis contēdere, & clamoribus certare, qui clamor, & garrulitas plerisq; causarum patronis extra Rom. Cur. peculiares esse cōsueuere, Romæ verò tāta est aduocatorū modestia, moderatio, grauitas, ut nec scriptis, nec voce, nec nutu quidē alter alteri detrahere, vel alterius opinionem, famā, existimationem lædere præsumat: nostri non turbidis, ac clamosis, sed gloriosis vocibus causas defendunt, iuxta text. in l. aduocati, in fi. C. de aduo. diuer. iudicio. & Specu. in rub. de Aduo.*

b ¶ Non vocato.] *Idem sentit infra Alleg. 127. Anastasius, post nu. 7. vers. Quæ dicit, quod statim elapso anno, & supra Allcg. 16. an valeat, & ibi alios idem tenentes cito in 1. Apostil. Et Lap. hic referūt, & sequuntur Ludo. Roma. consi. 483. dubitatur, ante nume. 15. versi. Tertio Compostel. Feli. in c. dudum, ante num. 25. de præsumptio. & Lamber. de iur. patro. arti. 13. q. 6. par. 2. lib. 2. num. 2.*

c ¶ Coloratam.] *De coloratis titulo, & possessione tracto in 27. q. 16. Regu Cancel. Lapum hic citant, & sequuntur Stepha. Bertran. consi. 2. viso, num. 21. lib. 3. par. 1. Paris. consi. 125. an collatio, ad fi. vol. 4. Cassa. Dec. 7. proponebatur, super Regu. nu. 3. Io. Bapt. Ferret. consi. 1. nu. 5. vbi hanc opinio. communem testatur.*

d ¶ Vel quia.] *Hoc dictum Lapi referunt, & comprobant Bertran. consilio 133. viso, post nu. 2. vbi hanc opi. communem asserit lib. 2. par 1. consi. 24 thema, post num. 6 eod. lib. par. 2. consi. 235. etiā si uume. 6. lib. 3. par. 1. Ioan. Baptist. Ferret. consi. 69. casus, nume. 6. consil. 93. in benefi. nume. 5. consi. 188. Legatus, post numerum 3.*

e ¶ Antequam de possessione eijciatur.] *Idem sentit Rot. 160. Reus. in no. & Bisign. 2. an reus. de exceptio. in antiquio. & Rotam, & Lap. hic sequitur Ioan.*

Ioan. Baptist. Ferret. consi. 184. adducitur, num. 2. Idem voluerunt alij per me relati supra Allega. 16. an valeat, in Apostil. in versi. poterit.

SVMMARIVM.

1 *Corpora infidelium non debent in cimiterio sepeliri.*

2 *Partem corporis baptizare an sufficiat, ut quis dicatur baptizatus.*

3 *Aquæ immersio an sit de necessitate baptismi.*

ALLEGATIO CIIII.

1 Corpora † infidelium a non de-
2 bent in cimiterio sepeliri. modo quæritur. Quædam mulier christiana prægnãs dum esset in parturiendo, creatura primo emisit pedes, & crura, & quia vlterius non progrediebatur, sed patiebatur mulier magnos dolores, obstetrices dubitantes mortem creaturæ persuderunt pedes, & crura aqua in forma baptismi; & demum mulier totam integram emisit creaturam, sed mortua emissa est. Ipsa tamen mulier affirmat, quod postquam pedes creaturæ ab extra fuerunt, & dum baptizaretur sensisse creaturam viuam. quæritur nunquid possit in cimiterio se-
2 peliri, & ad hoc videtur † facere illa quæstio sufficiat partem corporis baptizare. i. effundere aquam super partem corporis, & eleuare ab aquis. Ioan. And. in cap. debitum, de baptis. super ver. immerserit, refert opinionẽ dicentium, quod requiritur immersio non solũ capitis, sed maioris partis corporis. Item opinionem aliorum dicentiũ, quod si modica scintilla aquæ proiecta à baptizante eum tangit baptizatus est, & Inn. dicit, quod hoc videtur satis consonare iuri, & æquitati, licet alia opinio sit tutior, pro, & contra facit, quod scribit Io. And. in c. non vt apponeres. eod. tit. super ver. alterũ. de puero qui dum portaretur ad sacrum baptisma, & portantes viderunt in illo signa mortis, proiecerunt eum in puteũ, dicẽtes illa verba debita, &c. an sit baptizatus, & in cimiterio debeat sepeliri, vbi refert opi. contrarias, & Io. Cald. hoc etiam exami-
3 nat, vt in d. c. non † vt apponeres, & dicit cũ immersio non sit de necessitate baptismi. de pœni. dist. 4 proprie. & not. Ioan. Andr. in d. c. debitum, super ver. immerserit, vbi autem immersio non potest fieri, nec eleuatio sequitur, quod sine eleuatione pōt quis baptizari. Vnde secundum eum verius videtur, quod dictus puer proiectus in puteum fuerit baptizatus, dummodo non fuerit mortuus ante ablutionem & finem verborum prolatorum gl. ord. in c. vulgares, de pœ. dist. 1. summant aliàs, quod baptizatus reputatur cui quãlibet pars aquæ infunditur, argu. de consec. dist. 4. ne quicquam. gl. or. dist. 4. de cõsecr. proprie refert opi. Hu. dicentis, quòd si perfundatur caput, uel præter caput maxima pars corporis baptizata erit alias non. Subdit ibi gl. vel dic eum baptizari si ẽt qua cadit supra pedem. arg eadẽ dist. ne quicquam. ẽm Lau. & glo. tangit. in d. cap. in 1. not. Hostien. hic tractat in sum. de baptis. §. quæ sit forma. versi. licet autem totum consequens & S. Thomas in 4. senten. in dist. 4. attic. 3 sed omnia procedere videntur in viuo, & nato, sed quomodo prædicta habent de non nato viuo, sed de seminato, & qui in lucem viuus non prodiit, licet mater affirmet, & dum aqua perfundebatur in pedibus & cruribus ipsum viuum sentit, sed dic, quòd idem in casu nostro b dicendum est. nam si apperitur mulier quæ prægnans mortua est, vt eijciatur fœtus extra cimiterium, ut not. glo. de consecratione distinct. 1. ecclesia. multo fortius si viuus in corpore matris fuit baptizatus in parte quæ iam ab extra processerit, argu. decretalis. sacris de sepulturis. Quod autem tunc viueret standum est matri affirmanti, & quæ sufficientem, & naturalẽ causam sui reddit. Nec ob. quod sit vnica, quia in istis, quæ non afferunt præiudiciũ reo, bene statur dicto unius. arg. eorum quæ not. glo. in c. ex insinuatione, de procu. & hoc intelligo si post abluitionem, & post prolationem verborum mortuus sit. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Corpora infidelium.] *Vide supra Alleg. 83. ecclesia vbi est sepultus, & quæ dicta Alle. addo.*

b ¶ Idem in casu nostro.] *Hãc opinio. veriorem*

veriorem puto, quam etiam tenuit post Docto.subtilem dist.4.q.1.art.2.& Io. Parisien.dist.3.Nico.Plou. de sacramẽ. in 4.cap.1.par.in 9. caute: & inter alias rationes illa assignatur, quia etiam in illo pede, vel in alia parte est tota anima, licet non omnes sensus, vt in capite & miror quòd ille Nico.de hac Allega. mentionem non faciat, quæ casum suum decidit. Et hanc opinio.quam tenet Lap.cõmunem testantur Ludoui. Roma.num.6. Alex.nu.29.& Iaf.d.nu.in l.3. in prin. ff.de acquiren.poss.Licet glo.ibi in versi. quamlibet, & Bart. ad quem se remittit Bald.in Margari.in ver. Baptizatus, nõ figant pedes, Et Apostil. ad Alex. in d. l.3.in ver. baptizari. citat Lap. hic, ad eum se remittens.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concedens ordini exemptionem an excludat illum a potestate inquisitionis hæreticę prauitatis.*

2 *Papa non præsumitur velle reuocare statuta prędecessorum prohibentia concessionem priuilegiorum, nisi ius exprimatur.*

1 Quæritur † an prędicti fratres vigore dicti primi priuilegij sint exempti ab officio inquisitionis hęreticę prauitatis, & vidi super hoc a dictis fratribus quæsitos, & congregatos, disceptantes reuerendos viros dom. Lapum abbatem S. miniati ad mõtem propè Florentiam, & do. Bal.de Perusio Guidonem de Boncianis: Pierum de Corsinis, Gregorium domini Bentinentis, & me Lapum de Castiglionchio decretorum doctores, & aliquibus ex eis videbatur, quòd essent exempti, quia verba la-
a ta, & cum prædictis non obstantibus [a] includebant etiam officium inquisitionis nõ obstant.decre.officium. §. denique. de hęretic. lib. 6. cui est derogatum per dicta verba secundum no. de exces.præla.cap.fi. & per Io. An.in nouel.nec prosunt in contrarium verba apposita in d §. non obstantibus priuilegijs, vel indulgentijs concessis, vel concedẽdis, quia nec licuit successori legem imponere.c.fi.extra de rescr. Item cum supra dicatur in alijs iudicibus quibuscunque, & præmisit de diœcesi, & ordinarius, necessario etiã intellexit de leg. Item alius doctor distinguebat aut de voluntate, aut de potestate Papę, si quærimus de potestate Papæ non est dubium, quòd potuit derogare prędictę decr. officium. §. denique & etiam verba prędicti priuilegij de sui natura cum prædictis non obstantibus hoc important. Sed si quærimus de voluntate Papæ, & de virtute dictorũ verborum, ſm motum iuris, tunc vr̃ contrariũ: nam ex quo dicta decret.officium disponit, quòd inquisitor possit procedere nõ obstan.
b priuilegijs concedendis, [b] & ipsa dispositio iuris intelligatur esse voluntas cuiuscunque
2 Papę, donec eam non reuocat, & sic etiam videtur fuisse voluntas præfati Clementis, & sic voluit intelligi prædictum priuilegiũ cõtra ius illud, & sic prædicta verba de eius mente non eximunt ab officio Inquisitionis. In contrarium tamen dicebat, quod prædicta verba posita in §. denique. se non extendunt ad casum nostrum, pro eo, quia verba loquuntur de priuilegijs concessis personis, non ordinibus inter quæ est maxima differentia per decr.ne aliqui de priuileg. lib.6. & per decre.fi de re. Sed prędictum priuilegium conceditur ordini, ergo &c. Item prędictum priuilegium non eximit ordinẽ hęremitarum a se ipso, & sic nec a delegato suo; quia perinde est ac si idẽ Papa procederet, vt no.gl fi.in c. ad abolendam.de hæreticis. Præterea prædictum priuilegium ſm virtutem veritatis voluit concedere generalem exemptionem, & plenam, sed contra exemptos habet locum officium inquisitionis, ut
c in dicta decretali ad abolendam. [c]

Addi.Quint. Mandosij.

a ¶ Non obstan.] *De hac clausula non obstan.& quando operetur, vel non tracto super signa.gratiæ sub titulo de derogationibus alijs. Et hanc Alle.citat, & sequitur alios referens Lud.Ro.consi.436. quod*

quod indultum post nume. 20.

b ¶ Concedendis.] *Idem not. Archid. 25. quaest. 2. in sum. num. 11. & Ludo. Roma in d. consi. 436 nu. 21.*

c ¶ Abolendam.] *Et sic concluditur contra priuilegia fratrum & quod subsint inquisitori, & propterea Feli. In Alleg. hic c. ad abolendam col. 1 ad fin. ver. vlt. no. asserit hanc Lapi Allegatio. frustratoriam reddi.*

SVMMARIVM.

1 *Assumentes tutelam filiorum vsurarij manifesti, si contingat per Papę authoritatem compositionem fieri de absolutione an praedicti executores sequi debeant talem compositionem; an formam iuris de pauperibus restituēdo.*

2 *Potestas Papalis an se extendat ad dispositionem bonorum usurariorum.*

3 *Cessante causa finali alicuius dispositionis cessare debet & ipsa dispositio.*

4 *Verbum cōpositio in dispositionibus Papalibus quid importet.*

ALLEGATIO CVI.

1 Quidam mercatores † assumpserunt tutelam quorundam pupillorum filiorum hęredū cuiusdam vsurarij manifesti, & qui vsuris non restitutis decessit, & penes quem erant, & hodie sunt multae vsurę incertae restituendae, & erogandae pauperibus Iesu Christi. Dominus Papa per cepto quòd in loco illo plures erant quibus erant legata incerta, & vsurae incerto nomine reciperent commisit cuidam, vt cum il is componeret, & illos absolueret, ita ꝙ ipsi soluentes, seu componentes alicui alteri p̄dicta soluere non teneantur, qui cōmissarius paratus est cum dictis tutoribus dictorū pupillorum componere, & de praedictis magnam quantitatem pro minima remittere, & ipsos absoluere. Ex alia parte loci ordinarius vult declarare incerta, & illa erogari pauperibus a tutoribus iuxta formam iuris. Quaeritur quam viam debent ipsi tutores assumere saluis suis conscientijs, an uiam compositionis, an plenariae erogationis faciendę pauperibus. Et videtur quòd per viam compositionis, nam ipsi debent & iurauerunt in assumptione tutelę pro ipsis pupillis utilia agere, & inutilia praetermittere, verū cū per uiam compositionis negocia ipsorū pupillorum vtilius peragantur, & pro minori dispendio hanc uiam assumere debent, alias contra iuramentum suum, & debitum officij, inutilia agerent, & vtilia pretermitterēt,
2 & maxime cum ex illo suas cōscientias † nō offenderent: nam nulli dubium, quòd potestas Papalis ad hoc se extendit, ipse enim habet administrationem liberam talium bonorum, & facit hoc pro salute animarū, & potest totum remittere, & dispēsare, & ipse lex viua est, & non peccat q̃ legis authoritate [b] peccat imò instar esset hęresis [c] de potentia principis dubitare, nec obst. [d] quòd tutores debent utilia &c. quia ibi est magna vtilitas, ut cessent pericula animarum unde minor [e] qui transit ad religionem cum tota substantia sua non petit restitutionem. In contrarium facit, quia secūdum ordinem iuris fieri debet restitutio integra, & plenaria, & ab ista uia sine euidenti causa recedi non debet; sed causa compositionis non uidetur idonea, & legitima causa a uia iuris recedēdi: nam ponderari debet causa dispositionis Papalis, & vbi cessat causa finalis dispositio
3 nis, † cessare debet ipsa dispositio, sed causa finalis dispositionis fuit salus animarum eorum qui habent penes se incerta, si uel ga auaritiae uitio, uel incōmoditate aliqua detrahautur à plenaria restitutione, & sic moriūtur in peccato suo, ex huiusmodi cōpositione saltem inducerentur ad restitutionem, at in casu praedicto non subest hęc ratio, sed cessat, quia haec commoditas restitutionis, & haec administratio est penes tutores, qui libere, & sine affectu substantiae alienę debent esse parati ad liberam restitutionem, ab eis ergo cessare debet dicta compositio, cui causam dedit tenacitas obligatorum restitutioni, quę in tutoribus cessare debet.

4 Item quia etiam in hac compositione posset verti periculum animarum, nā licet † Papa concedat compositionem, & licet verbū compositio importet diminutionem; tamen discretam, & non quasi extenuationem obligationis, & secus agens posset dici cōtra for

min

mam mandati agère, & non tenere quod ageret, & sic loquens posset irasci tutoribus
f & suis conscientijs. Item incerta [f] diuersarum sunt specierum, nam aliquando sunt incerta quo ad quantitatem, & personas quibus restitutio est facienda vt in ludo, vel ex deceptione pretiorum multarum rerum venditarum, non solum a se, sed a suis factoribus, vel patre suo, auo, vel huiusmodi. Aliquando sunt certæ quantitates vt vsuræ extortæ, & quę per codices rationum apparent, tamen non reperiuntur ij quibus restitutio est facienda, & ista species est magis grauis conscientię, quam alia, sed ipsa vsura extorta omni iure prohibita grauior, cōponere ergo super quantitate certa, super extorsione odiosa, cum lege damnata, & cō ponere sine certa causa, sed solum auaritiæ causa, non uidetur tutum, nec secundum
g modum principis, [g] nam ea ratio quæ moueret principem delegantem, debet mouere delegatum, sed si iste casus domino papæ narraretur, nulli dubium quòd talem compositionem non concederet, ergo nec delegatus debet facere, & si faceret, indiscretè ageret, & contra mentem principis executor talem compositionem recipere non deberet, per ea quæ not. gl. ord. in cap. quanto, de iureiurando.

Addit. Quint. Mandosii.

a ¶ Iurauerunt.] *Iuxta tex. In. §. fin. in authen. vt hi qui. oblig. se haber. perhib. vers. etenim volumus, & Bar. In l. prætor ait. nu. 2. & ibidem per alios ff. de noui. operis nunt. & per Alex, consil. 129. ponderatis. post nu. 3. vers. & idem dicit Bar. lib. 1.*

b ¶ Legis authoritate peccat.] *Ad tex. in l. Gracchus. C. de adul. Sed contra Lap. quòd male videatur loqui dum dicit quòd non peccat qui legis authoritate peccat, quomodo enim peccat si legis authoritate? ad text. in c. qui peccat non peccat legis authoritate. 23. q. 4. Nec ius canonicum permittit aliqua cum peccato. c. fi. de præscrip. imò lex peccati permissiua seruari non debet in foro consciētiæ, nec etiam in foro fori. Abb. in c. venieus. 2. ad fi. de sponsa. Fel. in c. ecclesia, nu. 42. de const. Et si peccat quomodo supposuit ꝙ non peccet? Responderi potest ꝙ non peccat quo ad effectum. s. ut puniri possit. Vel absolutè non peccat. i. nec quo ad forum fori, nec quo ad forum poli. Vel loco uerbi peccat legi posset facit, ut dicamus non peccat qui legis authoritate facit.*

c ¶ Hæresis.] *Alibi sacrilegium uocatur. l. 2. C. de crimi. sacri. l. sacrilegij instar. iun. sum. Bal. C. de diuer. rescri. Paris. consi. 24. esto quòd nu. 11. vol. 4.*

d ¶ Nec ob.] *Melius caderet hæc responsio in fin. huius Alle. uel post comprobationem alterius opin. Hæc Lapi responsio eo tendit ut ostendat utilem satis, utilioremq́; fore hanc uiam ordinariæ, & integræ satisfactionis altera uia compositionis propter fauorem animæ, quippe qui & pecuniario commodo, & rebus omnibus præponi debeat iuxta illud. Quid enim prodest homini si uniuersum mundum lucretur animæ uero detrimentum patiatur? & iuxta tex. in c. præcipimus. in prin. 12. q. 1. Et in dubio capienda est uia saluti animæ tutior, & magis conferens. c. 3. de sponsa. c. illud. uers. licet autem in hoc. de cleri. excom. mini.*

e ¶ Minor.] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Ias. in authen. ingressi, nu. 4. C. de sacrosan. eccle. intelligens de minore. 25. annis, & alios citat. Vide quæ scripsi supra in Apostil. ad Alle. 26. disputat primo, col. 2. in uer. accessoria.*

f ¶ Incerta.] *Vide etiā supra Alle. 74. nu. 7. & quæ ibi addo. in uer. distingui.*

g ¶ Modum principis.] *Lego Motum principis, quem censere debemus iuri, uel æquitati, seu alicui rationabili causę conformem. ad Bald. in l. ex facto, uersic. in tex. ibi uoluntatem. ff. de uulga. & per alios quos refero in 4. quæstion. 11. Regul. Cancel. nu. 4. uel lege mentem principis.*

SVM-

f ¶C.quan. prouo. non est necess.] *Et ibi per Bar. nu. 9. uers. Circa tertium, & in fi. & per Bal. num. 20. vers. Contrarium sentit glo. & post num. 27. & Alex. consil. 81. in causa, num. 5. vbi de confirmatione tenutæ nullæ per iudicem appellationis. volum. 7. & plenè de confirmatione sententiæ nullæ per iudicem ad quem per Fran. in alle. c. dilecto. in 41. q. vbi idem alios adducit. de appel. & Alex. consi. 181. in causa, num. 15. vol. 6. ver. Tertio respondeo.*

SVMMARIVM.

1 *Pendente vno compromisso si fiat secundum nulla de primo mentione facta an videatur recessum a primo.*

2 *Voluntas contrariorum seu repugnantium an possit ratificari.*

ALLEGATIO CVIII.

1 AN † pendente [a] vno cõpro
2 misso si fiat secundũ nõ facta mentione de primo videat recesũ a primo. Ad qđ mihi fortis est tex l. litigatori. ff. de arbitris ꝗ si bene cõsideratur vř velle ꝙ esto ꝙ sit itũ ad alium arbitrum, non videatur à primo recessum, licet arbiter possit ex hoc suam audientiam denegare, ergo non videtur compromissum solutum, & hoc corroboratur ex tex. l. sed si in seruum. §. fi. vbi dicitur nõ omnino sed causa cognira &c. Item hoc videtur. glo. firmare expresse in l. item si unus. §. 1. in fine mag. glo. Item quia ista sunt contraria & repugnantia quòd duo simul & in solidum sint arbitri. ut. l. 1. ff. de offic. consul. & probatur, si hoc esset, non posset hoc etiã expresso consensu partium fieri, quia voluntas contrariorum, vel repugnantium nõ
2 est rata. l. 1. C. de fur. & l. vbi † repugnantia de reg. iur. cuius contrarium tamen est, lex si quis cum. §. fin. ff. de procu. & quod no. in l. si diuersa. C. de transac. non obst. glo. in l. si de meis. quam alle. supra, imò facit potius cõtra ut uideri potest ꝙ ideo uidearis bene, vt non erremus, & quia cupio id quod vos.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶An pendente.] *In hac Alleg. Lapus nihil firmare videtur, sed solum ad partes arguere, & aduerte iudicem, vel aliũ vt bene consideret super hoc videlicet an per secundum compromissum tollatur primum. super eadem re habemus alle. supra. 98. factum ita, & quicquid Lap. senserit ibi, & hic pars affirmatiua est vera, & tenenda, videlicet quòd per secundum laudum expiret primum, vt per Spec. de Arbitr. §. finitur, nu. 7. & per alios quos refero in Addi. ad dictã allegat. 89. in ver. sit finitum, vbi etiam probo hanc esse communem opinionem. Et hanc opin. quicquid Lap. voluerit, cõprobat Ioan. Bap. Perusi. Bartholi gener. vt in titul. dicti tracta. inscribitur, vel potius pronepos vt ipsemet se talem nominat. in 3. cap. 13. lib. post medium, in tracta. de Arbit. vers. quid dicemus, & in illo cap. distinguit vt videre poteris.*

ALLEGATIO CIX.

IN nomine Domini amen. dubietatis articulus &c. quædã parro. ecclesia habens in sua parrochia in totũ. xl. domos &c. & quia hæc alleg. supra [a]
a in lxv. ponitur ideo scriptor in scribendo non institit, sed ad alias alle. transiuit. di-
b missis. cx. & cxj. Alle. [b] quia quasi sunt inutiles sequitur alleg. cxij.

Addit. Quin. Mandosij.

a ¶Supra. in lxv.] *Hodie illa est Alleg. lxiij. quæ pariter incipit vt hæc videlicet. articulus.*

b ¶Dimissis cx. & cxj. Alle.] *Hic ommittuntur duæ Alle. tanquam inutiles videlicet. cx. & cxi. Ego autem allegat. cxi. a diuersis ad diuersos effectus citatam reperi, videlicet à quodam in Apostil. ad Abb. in c. ex parte 2. in ver. cappella*

pella non pertinet ad plebem. de rescrip. à Paris. consi. 134. nulli, num. 11. vol. 4. qui tamen Paris. non hanc (vt puto) sed aliam Alleg. videlicet. 102. citare inten debat, & a Io. Fran. Paui ad fi. 8. q. 2. par. nu. 29. in tract. de offi. & pote. capi. se. uacan. qui Paui. asserit eam incipere. an si fiat. nulla antem Lapi Alle. sic incipit, vnde facilè coniecturari posset, quòd ea sit, quę hic vltra alia omittitur, quæ tam ex illius materia, quam ex quo alij idem sentiebant quod Lap. non videbatur inutilis, vel spernenda. Vide tamen quæ dicam infra alle. 113. in Apostil. in ver. promissiones.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dilatoria an post litē contesta. validè proponi possit.*

2 *Exceptio surreptionis contra rescriptū dilatoria est, & idem post iudicium cęptum opponi non potest.*

3 *Actus per quos ingreditur iudicium habentur loco litis contest. & qui sint illi actus.*

ALLEGATIO. CXII.

1 IN causa † vsuraria exhibita
a petitione, [a] & citata parte, le
b gitimè, peremptorio termino [b] assignato reo ad accipiēdum copiam petitionis, & oppo-
c nendum, & eo continuante [c] iudex statuit
d terminum actori [d] ad probandum in causa eo citato, & continuò. post hæc omnia comparet reus, & obijcit actorem non fore audiendum, quia exegit vsuras, & non restituit; replicat quòd exceptio non sit admittenda, quia dilatoria, & non debito termino proposita; quęritur quid iuris; Et allegat actor pro se quòd dilatoria est hæc exceptio, vt patet de se, quia differt, non perimit, vt no ta. in decret. quia frustra. per Ioan. An. post Inno. Hostien. & alios de vsuris. & ideo ante litem contest. proponendam, & non po-
e stea; de exceptio. pastoralis, [e] cum si. & ita no. ibi illi docto. In contrarium allegat reus quòd in dictis terminis lis non est contestata, ergo non est præclusa via proponendi, nec pars per aliquem actum consensit in iudicē, vel in processum causæ, sed quam primum venit ad iudicium prædicta opposuit. Solutio, Dictam exceptionem non admittendā, quia vt præfertur dilatoria prout est exceptio spoliationis excommuni. & huiusmodi, & excep. criminis, quæ opponitur cō tra personam vt no. in Spe. de excep. §. nunc videndum, versic. sed nunquid excom. Nec obst. ꝙ lis non est contestata, quia vt no. Io. And. in c. pastoralis, lex dicit ꝙ dilatoria debet proponi ante litē contest. seu in initio litis, &c. & decre. inter. de rę iudic. dicit ante litis contest. ingressum, & tex. in 3. q. 7. exceptio debet, dicit ꝙ talis exceptio debet opponi in initio litis, & glos. ordi. in decre. ex
2 parte, Ade. de testi. † dicit ꝙ exceptio surreptionis contra rescriptum est dilatoria, & ideo post iudicium cęptum opponi non potest. Sed non est dubiū ꝙ in dicta causa post terminum assignatum ad opponendum, & post terminum assignatum ad probandum iudicium dicitur cęptum & partes dicuntur ingressę iudicium, imò in talibus causis nō
3 potest procedi † lite non contesta. [f] actus il
f le per quem ingreditur iudicium habetur
g loco litis contestationis. [g] vt iuramentum de calumnia, terminus ad probandum, & huiusmodi. nec obs. quòd pars quam primum venit ad iudicium opponit quia si fuisset præsens, & vsque ibi non opposuisset modò opponere non posset, pro cuius contumacia vt pro præsente debeat reputari & quòd lis habeatur pro contestata. Item not. glo. in c. 1. de elect. lib. 6. & debet recipi, & admitti reus ad causam in eo statu in quo causa reperitur & non retrocedi vt not. Ioā. An. super dicta glo. & Inno. in cap. si duobus. de appella. super versic. cognouit, & in Spe. de appel. §. qualiter. versicul. sed pone,
h & de computa. in termino [h] versic. si super. & versicul. excludere caueat. & Pau. bon. in cle. sæpe. & ista est veritas cui refricari non debet: & aduocatus qui dilationem proponit non debito tempore condemnari
i debet in vna libra auri [i] vt. C. de except. lege penultima.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Petitione.] Non dixit exhibito libello, sed exhibita petitione, vt iuxta terterminos canonum loqueretur, qui in causa vsurarum de qua hic non libellum, sed aliquam petitionem requirunt, iuxta tex in cle. dispendiosam de iudi.iun. cle. sæpè.§.seu vers. verum quia iuxta petitionis formam.de verb. signi. In quo autem differant libellus, & petitio declarat Cardi. in dicta cle. sæpè,in princ. quæst.17.nu.17. Est uerum quòd nonnunquam petitionem pro libello vsurpamus.

b ¶Peremptorio termino.] De peremptorijs terminis, & dilationibus vide per Anto.de But. Abb. & Feli.in c. pastoralis,de exceptio. Et quòd quilibet terminus qui in Ro. Cur. assignatur peremptorius censeatur firmat Nico. Mil.in suo Reper.in ver terminus quilibet si assignetur in curia. Non solum autem termini in Roma. Cur. dicuntur peremptorij, sed & ipsæ citationes prout iuniores (quibus prodesse potissimum studeo) percipient ex lectura regestorum Romæ fabricatorum, in quibus extensa videbunt hæc verba videlicet, cursor retulit peremptoriè citasse N.& cætera.

c ¶Eo continuante.] Si sic legimus exponere possumus Eo continuante, scilicet termino, quasi dicto termino assignato reo durante: Nec inconuenit quòd assignato termino vni ex colligantibus eoque non finito, alteri etiã collitiganti terminus præfigatur, imò sæpè videmus simul vtriq; parti, vel pluribus, seu diuersis terminum ad aliquid faciendum, vel probandum statutum ab homine vt omnes norunt, tum etiam a l.iuxta tex. in l. 2.§ fi.& in l. si maritus.ff.de adult. in c. fi §.fi.& ibi Gl.pen in ver. duntaxat, de consuet. lib.6. & per Andr.Tiraq.de vt retra.§.2.Gl.1.& vni.num.82.versic.ad 21. & 22. vel potius legendum est Eo contumace, scilicet reo.

d ¶Statuit terminum actori.] Si reus hic supponitur absens, & sic nemo instabat quòd terminus actori præfigeretur quomodo iudex ex seipso, rursus ad quẽ effectum actori terminũ præfixit? Ad hæc duo quæsita breuiter respondeo, & ad primum dico quòd iudex concurrente causa rationabili potest ex officio, & sic etiam nemine petente, etiam non petenti terminũ assignare, Bar. in l.1.num.2.C de dilatio. per tex.in l.properandum.§.1.C de iudi. Glo.in ver.mensium, Bald. Anto.de But. Abb.& Feli.in c.licet causam, nu.13.de prob. Ad secundum respondeo quòd effectus præfixionis termini huiusmodi esse potuit ad tollendum dubiũ, an terminus ad probandum, seu dilatio probatoria sit de ordine formali iudicij, & valeat probatio dilatione non data, seu termino ad id nõ præfixo, de quibus latè per omnes in d.c.licet causam, inter quos Feli.num. 14.alios ad idem referens concludit dilationem huiusmodi non esse de ordine formali iudicij, rursus quòd valet probatio dilatione non data. Et hæc tanto magis in Roma.Cur.comprobantur vbi infinitæ superstitiosæ ambages, & nimiæ subtilitates ex rescriptorum clausulis, ex terminorum substantialium obseruatione, ex constitutionibus pontificijs, & ex antiquo rationabili stilo tolluntur, excluduntur, & reijciuntur.

e ¶Pastoralis.] Vide supra Allega.53. an oporteat, numero 1. ac 2.& 7 & quæ ibi addo præsertim in Apostil.in versic. pastoralis.

f ¶Non potest procedi lite non contestata.] Verba Lapi vt iacẽt non habẽt sanum intellectum, nec veritatẽ cõtinẽt, ideò legendum est, imò in talibus causis in quibus potest procedi lite non contestata actus ille &c. Et quòd ita sit legem dũ colligitur ẽt ex uerbis Inn.in c.1.n.x. in uer.absẽtia, et gl.ibi ĩ eo. uer. de cõsue. lib.6.

lib.6.ex tradi. per Bart. in l. nulla,C. de procu.per Cardi.in cle. conſtitutionem.§. ſi.poſt nu.7.de electi. per Nicol.Mil. in ſuo Reper.deciſiue, in uer.litis conteſtatio.vbi non requiritur, per Ludo.Roma. conſi.174.poſt nu.5.verſ.quod autem in propoſito, & per Rober.Maran.in x. & vlt.memb.1.par. dū de litis conteſt. tractat poſt numerum 2.

g ¶Loco litis conteſtationis.] *Ex hoc dicto Lapi alias inferebam ad vnum ex effectibus terminorum ſubſtantialium Romæ non in caſum ſeruari ſolitorum, quòd ex illis reſultet litis conteſtatio, vel habeantur loco litis conteſtationis: Lapus enim hic iuramentum calumniæ, vel terminum ad probandum, & huiuſmodi litis conteſtationi æquipollere affirmat, fortius id efficient termini omnes ſubſtantiales, inter quos etiam connumerantur iſti de quibus per Lap. hic. De ijs terminis ſubſtantialibus tractant illi quos cito in gloſ. Facul.in 16.comm. iteratoria terminorum.*

h ¶De computa. in termino.] *Lego De comparitione. in termi.num.6.verſi. Attendas inſuper. De clauſula. In eo ſtatu in quo reperitur, & quòd ſubintelligatur in reſcripto etiam non appoſita, & ſi ſit expreſſa quòd aliquos effectus operetur, vide quæ ſcripſi in 9. com. Admiſſion. pro intereſſe in verſic. in ſtatu, & terminis.*

i ¶Vna libra auri.] *Hoc non ſeruatur, nec Romæ, nec alibi.*

SVMMARIVM.

1 *Bona per prælatum acquiſita an præſumantur eſſe de bonis eccleſiæ vel prælati.*

2 *Bona promiſſa prælato an dicantur ipſius prælati, an talia promiſſa dici poſſint bona eccleſiæ.*

ALLEGATIO CXIII.

IN dei nomine amē. Anno eiuſdem Mileſimo. ccclxxx: Ianuarij die.2. Franciſcus olim Ioannis Sapiti populi San.Iacobi vltra Arnum de Floren. ex certa ſcientia,& non per errorem,ſciens, & cognoſcens vt dixi ſe ad infraſcripta,vel eorum aliquod non teneri & ſponte volens, & non coactè ſua propria mera voluntate ad infraſcripta, & quodlibet infraſcriptorū teneri,& efficaciter obligari per ſtipula.promiſit, & conuenit in toto domino Angelo olim Vannis Vgolini populi S. Iacobi vltra ar.ſe facturum,& curaturum:ita taliter omni excep.iuris remota ꝙ ſer.Raynucius Ioānis ſapiti frater ſuus dicti populi Sancti Iacobi vltra Arnum, & eius hæredes ad omnē voluntatem,& requiſitionem domini Angeli prioris eccleſiæ S.Michaelis de Caſtiglione,& filij cuiuſdam vannis Vgolini dicti populi S. Iac. vltra arn. de Floren.vendet, & cartam venditionis, traditionis, & conceſſionis,ad ſenſum ſapien. ipſius domini Angel.faciet, & fieri faciet eidem domino Angelo, vel alij cui voluerit idem dominus Angelus de infraſcripta domo: videlicet de quadam domo cum turri, & domo retro dictam turrim, via, ſiue vico mediante, cum curia, puteo, & cella ad vinum poſita in dicto populo San. Iacobi vltra Arn.confinata à primo,& ſecundo via a.tribus.hærede Philippi Berchi, & in parte Rainutij prædicti a. 4. dicti Renuntij infra prædictos confines pro pretio, & nomine pretij dictæ domus, & rei ſibi conten. & confinatæ, & dictis vend. faciendis in totum centum octo florenos auri boni, & legalis ad rectum pondus & commune, & quando dictus dominus Angelus dabit, ſoluet, & numerabit, ſiue dare, ſoluere, & pagare voluerit,& ſe paratum obtulerit dicto ſer. Rainutio, vel eius hæredibus dictos centum octo floren. auri, & etiam dabit, & tradet dicto domi-
1 no Angelo, & cæt. † Pro declaratione huius materiæ eſt conſiderandum quòd iſte articulus an bona per prælatum acquiſita præſumantur eſſe de bonis eccleſiæ vel prælati, eſt variabilis, & ambiguus, in multis locis per doct. examinatus, & diſcuſſus & maximè

maximè in decre.i. de testa. & cap. cum in officijs, & decret.1.& 3. de peculi.cleri. vbi plenè de hoc, & in cap. ficut manifeste.xij. quæst.prima. Et breuiter vt refert Ioā.Andr. in dicta decre.3. de peculi.cleri. post varias
a opin.potest sic distingui [a] aut constat clericum habuisse proprium tempore promotionis, aut constat non habuisse, aut dubitatur. Primo casu sit vera opin. Goff.vt agens probet contra possiden. Secundo casu præsumatur pro ecclesia. Idem in 3.maximè si non fecit inuentarium, sed si in secundo casu probet habere acquisita intuitu personæ, in tertio probat illum aliquid habuisse tempore promotionis, & secundo probato lo-
a cus erit opi.Goff.† Sed est aduertēdum an id quòd supra dictum est de bonis acquisitis, locum habeat in promissis factis prælato, & non exactis.facit dubium quia in promissis non habet locum quòd dicitur de possessione, nec dicitur de tenendis bonis prælati mixtim cum bonis ecclesiæ, tamen non videtur ratio diuersitatis tanta, quin & promissiones factę prælato [b] videantur subesse eisdem regulis. Lapus.

Ex præmissis ergo potest ad quæstionem principalem inferri,& concludi quis succedat in hac promissione, seu in iure petendi vigore huius promissionis, & dico quia vt supra allega.est,passus est tactus per glo. & doctores, credo standum distinctioni prę-missę.Ioan.And. in cap.3. de pecu.cler. vbi plenè per eum post antiquos, & modernos.
c Est tamen dubiū non tantū an in hæredes [c] transeat facultas declarandi voluntatem non declaratā per defunctum, an ad successorem in prælatum, & iuxta distinctionem præmissam crederem in successorem præ-
d latum transmitti, [d] cum concernat voluntatem ratione dignitatis immortalis de re-scr.si gratiosè libr.6. de offic.delegat. quoniam Abbas.xij.quæst.2.liberti.Si ab iniest. veniens. dic ut in l. illud.ff. de opt.legat. & l.si stipula.ff.de verbo.obliga. & vtrobique no.Ioan.de Lignano.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Sic distingui.] *Vide Ludo. Roma. consil.159. super eo, num.4. & sequ. & quæ scripsi super signa.de licen. testan. & spoli.concess.in prin.*

b ¶Promissiones factę prælato.] *Ioan.Fran.Paui.in tracta. de offi.& pote.cap. se.uacan ad fin.8.quæstio.2.part. prin.nu.29. ad probandum quòd ea quę debeantur episcopo eo mortuo transeunt ad hæredes, plures adducit, inter quos Lap.allegat.3. quam dicit incipere an si fiat, ego potius puto quòd de hac allegat. senserit, licet aliter incipiat, cum materia per eum, & ab eo relatos tractata eadem in effectu sit quæ per Lap.hic, idem est enim quærere an promissa prælato, quod & an debita prælato debeantur illius hæredibus.Quantum verò attinet ad hanc Lapi conclusionem, in qua residet, quòd idem sit in bonis promissis,quod in acquisitis,qui omnia quæ pro vtraque parte adduci possent videre cupit, ea inueniet apud Docto. super illo arduo, & ancipiti quæsito, an statutum, vel quæuis alia dispositio de dote, seu dotis parte lucranda loquens habeat locum in dote etiam promissa, vel solum in dote soluta,data,vel consignata, de qua latè per Guid.Papæ Dec.Delph.274.in contractu,430. supra quæst. & 565 in contractu,num.3.& seq.Alex.consil 63.stantibus,num.26.vol.4.Ias. super rubr. ff. solu.matri num.23.& in §.fuerat num.126.& seq.insti. de actio. & plenissimè per Nic.Boe. Dec.22.an bona, num.6. cum pluribus seq.vbi omnes de hac materia loquentes refert. Ex omnium dictis verior,& magis communis opin.colligitur quòd idem dicendum sit in dote promissa.Et hæc etiam faciunt ad statutum nostrum vrbis,ca.77.lib.1.cap.21.lib.4. c.22.& 23.in nouis Refor. Quæ statuta vrbis locum etiam sibi vendicare in dote promissa voluerunt R. Domini mei de Rota anno.1550. prout Dec. Achil. 2.de dotis promis. Concludamus igitur hoc dictum Lapi uerum esse,& tenendū.*

c ¶Est tamen dubium non tantum an in hæredes.] *Legerem sic. Et tamen dubium an in hæredes? Et sic delerem illa verba non tantum. Vel aliter loco il lius dictionis tantum, ponerem paruum, & sic legerem, Est tamē dubium non par uum an in hæredes transeat facultas declarandi &c. Quod autem dubium non paruū sit apparebit ex infradicendis, et ex varietate opinionum, & argumentorum quæ pro vtraque opin fieri poßunt. Et primo pro affirmatiua q̄ facultas huiusmodi declarandi in hæredes transcat, potest adduci tex. in l. hæredem eiusdem potestatis, iurisque esse cuius fuit defunctus constat. ff. de re. iur. in authen. de iureiuran. a mo. præsti. post prin. vbi persona hæredis eadem cum persona defuncti habetur. Ex quo etiam tex. colligitur quod sermo hæredis dicitur proprius sermo defuncti, & sermo testatoris dicitur proprius sermo hæredis, quod etiam voluerunt Sozzi consil. 293. presens. ante num. 1. versic. vnde dicitur. lib. 2. & D. meus consil. 262. in causa col. 2. ad fi. versic. Sexto hoc idem. Hinc dicimus hæredem ad idem quod defunctus poterat cogi posse. l. postulante. ff. ad Trebel. per quem tex. ibi voluit Bar. quòd Statutum loquens de debitore carcerando locum etiam sibi vendicare in eius hærede, cum quo transeunt ibi Angel. Imol. Pau. Castren. & Alex. num. 2. & seq ff. ad Trebel. Sozzi. dicto consil. 293. num. 1. pro quo tamen videantur idem Bart. in l. si deceßerit, num. 1. & Ias. & Iac. de S. Georg. ff qui satisd. cog. & de modo procedendi per Caro. Rui. consil. 102. viso processu, nu. 4. & seq. volum. 5. Hinc etiam dicimus factum nomine defuncti per hęredem ratificari poße. l. si sine. §. si procuratori ff rem rat. babe. l. ab vno, & ibi Bald. C. de neg. gesto. Dyn. in regula ratum, num. 14. & seq. D. meus præalleg. consil. 262. ante num. 5. Imò generaliter dicimus factum hæredis factum defuncti existimari, ad quod ab omnibus allegari consueuit con. Angel. 185. Brunellus notarius, de quo per Dec. dicto consi. 262. ante num. 5. Et qui promittit de facto suo tantum etiam de facto hæredis promittere censetur. Bart. in l. si seruus. ff de condi. furt gloss. & Bart. in l. si sic. ff. de verb. obligat. Bald. in lege fin. C. de actio. empti. D. meus consi. 281. viso puncto, ante num. 3. versicul. ad maiorem. Et subtiliter ponderauit Pet. de Anchar. consil. 26. in quæstione supradicta, ad fin. obligationem defuncti, & hæredis eandem esse numero, quem sequitur D. meus Phil. Dec. consil. 547. viso puncto, ante num. 4. & alij ibi relati per Tiberium filium in sua Apostil. ad dictum con. Ancha. 26. in versic. ad eadem numero, pro quibus, & alijs pluribus huc spectantibus videantur Ludo Roma. consil. 18. viso facti, num. 4. vbi quòd hæredes tenentur conuentionem per patrem initam ratam habere, vbi Horat. filius meus in sua Apostil. in versi. habere, alios idem tenentes refert, Alex. consil. 18. attentis, numero 15. & seq. & ibi in Apostil. in ver hæres, & in versicul. hæredis. lib. 5. And. Tiraq. de ut. retra. §. 1. glo. 9. num. 48. & §. 2. gl. 1. nu. 4. & ante, & post ti. 1. & in gl. 6 §. 1. titu. 2. num. 1. cum pluribus sequent. Contra uerò videmus facultatem iurandi in litem non transire contra hæredes dolosi. l. penult. & vlti. C. de in lit. iuran. Bart. in l. in actionibus, col. vlt. & ibi Saly. Roma. & Alex. ff. eod. Et de ijs, & alijs similibus tractat Tiraq. vbi sup. de ut. retra §. 2. gl. 2 nu 3. cū pluribus seq. tit. 1. & D. meus in l. Edita, nu. 50. & seq. vbi quęrit an hęres libellū a defuncto porrectū declarare poßit. C. de edeu. & Sarnen. in 14 q. Reg. de Trien. ante numerum x. Et quòd potestas declarandi nō trāseat ad hęredē uoluerūt Bar. ī l. inter stipulantē. §. 1. n. 3. et Alex. nu. 8.*

num.8.ff.de verb. obl. & D.meus in alle.l.heredem, nu 8.ff.de reg.iur.

d ¶In successorem prælatum transmitti.] *Vide Dyn.in regula ratum, nu. 26.vers.Item quæri potest an successor prælati.Bar.in l.bonorum, num.5.ff.rem rat.habe.& Cassa.Dec.4. incip.mentalis reseruatio,col.4.cir.medium, sub titu.de Reseruatio.*

ALLEGATIO CXIIII.

IN dei nomine amen. Factum super quo, ista allegatio non fuit completa quia inutilis, ideo sequitur allegatio cxv.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio lata contra impuberem propter contumaciam an valeat.*

2 *Citatio & peremptorium contra pupillum indefensum ipso iure sunt nulla.*

3 *Aetas an excuset à sententia excommunicationis.*

4 *Excommunicatio à delegato sine monitione an teneat.*

5 *Pœnæ debent commensurari delicto.*

ALLEGATIO CXV.

QVidam exposuit [a] summo pontifici ꝙ quidam clericus de facto, & per potentiam suorũ occupabat beneficium ad se spectans, & impediebat quominus posset ipsius beneficij possessionẽ apprehendere corporalem. Tacuit autem ꝙ dictus clericus erat impubes,& citra ętatẽ.x. annorũ,& obtinuit per ipsum summum pontificem committi cuidam Cardinali ꝙ præciperet dicto clerico sub pœna censuræ, & priuationis suorum beneficiorum,& inhabilitationis ad futura beneficia, ꝙ dictum beneficium vacuum,& expeditum dimitteret prædicto exponenti, & de dicta dimissione eidem exponenti fidem faceret. Quódq; idẽ Cardinalis prætextu dictæ cõmissionis mandauit dicto clerico sub pęna prædicta quòd prædictum beneficium vt præfertur dimitteret infra certum terminum, & fidem faceret idem exponenti de dimissione prędicta, & ꝙ si idẽ clericus aliquod ius prætenderet in ipso beneficio, personaliter compareret
1 ostensurus, & ꝓbaturus de iure suo.† In termino non comparuit dictus clericus, quare idẽ Cardinalis propter eius cõtumaciã declarauit eum incidisse in dictas pęnas. Quæritur nunquid dictus processus, & sententiæ declaratiuę tenuerint? Et dicitur ꝙ non, Primo quia idem exponens iudicem circumuenit, tacendo dictũ citatũ fore impuberem,& pupillũ, contra quẽ taliter non processisset,
2 & ea quæ fiũt per obreptionẽ nõ tenẽt.† Itẽ quia citatio, & peremptoriũ contra pupillũ indefensum sunt nulla ipso iure, de re iudi. l.contra pupillum.ff.talis enim clericus non hẽbat potestatẽ agendi,vel defendendi,vt in c.si annum,de iud.c.2. eo.tit.lib.6.& si fuisset expressum in citatione ꝙ esset pupillus, cõtinuisset errorẽ expressum, & iudex ignorauit,& nõ gessit in animo excõicandi eum, vel dictas alias pœnas infligendi,vt no.in simili de test.peruenit.imò ẽt nõ tenuissent dictę sententię, & cẽsurę latę à dicto domino Cardinali delegato contra mentẽ delegãtis, per ea quæ scribit Io.And.post Host.de præbend c.si.Non enim gessit in mente summus pontifex ꝙ contra pupillũ indefensum procederet ad pœnas tam graues. nec prodest
b si dicatur saltem ex cõtumacia [b] potuit ex-
3 cõicari,† quia & pueri delinquere possunt, & ætas non excusat à sentẽtia excõicationis, iuxta no.in c.j.de senten.excom.& in c.j. de delic. puer. quia vbi nulla petitio ibi nulla mora.ipse enim nõ potuit cõmittere cõtumaciã in eo ꝙ ad se nõ spectabat, quia nec agere,nec defendere poterat,& cũ ibi nõ pona-
c tur eum fuisse doli capacẽ [c] expeditũ est ꝙ nõ tenuit sñia excõicationis: vt scribit Spe. infra de cõtuma.§.nũc dicamus versi.si.imò vt pręsumatur dolus,nõ sufficit ꝙ quis sit adultus,nisi fuerit discretus,& ita duo cõiunctim reqrit tex.in c.cũ illorũ, de sent.excõ. circa fi.& de hoc ibi plenè per gl. Sed si fuisset doli capax secũdum quosdã ligasset sententia excõ. nõ puto hoc verũ ex quo fuit sẽtentia lata a delegato contra mentẽ delegã-
d tis, [d] ex quo citatio nõ tenuit,& fuit nulla ut
4 supra probatũ est: † quia sententia delega-

ti sine citatione non teneret. Id autem quòd dicitur impuberes doli capaces ligari sententia canonis, intelligitur quando ipso facto delinquunt furtum: adulterium, mendacia cōmittendo, & similia, vt in d.c.j.de delic.puero.sed quando citantur ad iudicium, ad quod de iure citari non possunt, nec ipsi tenentur satisfacere, non ligantur: & quod dicitur de doli capace intelligatur secundū l.impunitas.C. de pœnis, videlicet ꝙ tunc ętas non pręstat impunitatē criminis, si modo in ætate quis sit in qua crimē quod attenditur cadere potest, & dicit ibi glo.ꝙ tunc est quando sunt proximi pubertati. Et iste clericus erat in octauo, vel nono anno suæ ætatis, ergo non pubertati proximus, & hoc idem videtur dicere gl.j.q.1.§.recte. Sed licet impubes posset esse doli capax vt intelligat malum esse, & peccatum furari, blasphemare, & deierare, clericum percutere, & huiusmodi, tamen iste posset non intelligere cum verbis iuris formatis, & cum citatione perempt. & cū alijs clausulis, & quod teneatur coram delegato comparere &c. q̄ spectant ad ordinē iudiciarium, istud enim crimen non cadit in ætatis tutela, & ob hoc prohibiti sunt à iure agere, uel defendere & datur forma à iure vt in dicta decre. si annum, Ne prodest si dicatur debuit tutorem petere, quia & hoc ipsum non intelligit, nec cogitur à iure petere, sed iudex ad instantiā partis debuit dare, vel citare cognatos, vel agnatos, & ipsum pupillum ad petendum, vel ad recipiendum tutorem non ad causam [c] principalem; vt placet Ioan. And. in
e Spe.de.i.decre.§. restat.vers. quid si non reperiatur. post Iac. de Are. qui hæc no.in l.j. C. qui pe.tut. & ibi refert Cyn. quæ omnia facta non fuerunt, & ideo nulla. Præterea prædictis etiam cessantibus si dicatur clericus non tenebat dictam præbendam, non commisit aliquam contumaciam, non fuit contumax in non comparendo, quia ad hoc non arctabatur nisi inquantum ius prætenderet in dicto beneficio. Item non fuit contumax in non dimittendo quia quod non tenebat, dimittere non poterat. Item non fuit contumax in non faciendo fidem de dimissione, quia fides non poterat fieri de eo. Ad hoc ergo vt prædictæ pœnæ potuerint imponi debuit constare de fundamento, videlicet de occupatione, de qua nulla fides facta fuit, non etiam fuit intentio Papę quod dictæ pœnæ imponerentur dicto clerico nō solum propter contumaciam non faciendi fidem de dimissione, sed propter occupationem a qua non desisteret ad mandatum auditoris, vnde si nunquam tenuit, prædictæ pœnę cessant, vel si tenuit dimisit, licet
5 fidem non fecerit, non habent locum. † pœnæ enim debent commensurari delicto. de accusatio.delicti. aliàs delicta.de re iudica. cum te. vnde Hieronym.contra pelagium leuia leuibus, & grauia grauibus comparantur; nec ferula pro gladio dignum est, & contra Susannam grandi plaga, alta, & prolixa opus est medicina.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶ Quidam exposuit.] *Hanc Lapi allegare voluerunt Card. in c. sacro, col. 7.vers.quæritur cum dictus clericus. de sen.excom. & Philip. Franc.in cap. si annum.§. si verò, post numerum 2. de iudi.libro sexto. vbi cum hoc concludunt.*

b ¶ Ex contumacia.] *An pupillus ex contumacia puniri possit, tractat aliqualiter Bal. in usi. feu. de mili. vasal. qui contu.est col. fi. vbi etiam Matthę de Affli.ad Lap.hic se remittit.*

c ¶ Doli capacem.] *Vide Hostien. in sum.de confes.§.2. in uer. maior.25. & plenius, & magis distinctè Abb.in c. ex parte.eo.tit.nu.6. & seq. & ibi Apostil.in uer.non ualet ad Lap.hic se remittit Apost. ad Gemi. in c.ut animarum, num. 16. in uer.in utroque. de constitut. lib.6.*

d ¶ Contra mentem delegantis.] *Ad ca.cum dilecta. de rescr.c.cum in illis. ubi Arch.in prin. notat quòd processus delegati contra intentionem delegantis nullus est. de præben.lib.6.Idem quod Lap. hic consuluerunt Ioan. de Ligua.Gasp. de Cald. Lau.de Pinu & alij prout per Cardi. in cap.fin. colum.3. in 12.q. ipse tamen aliter sentire videtur, prout*

prout colligitur ex ijs quæ subijcit, vers. dic uerius quòd imò tenet. de præb. Et cum Cardi. residet ibi, & sic contra opi. Lapi hic, & aliorum Abb. post num. 5. uers. licet. ut refert hic D. meus.

c ¶ Non ad causam] *Vide Dec. Afflic. Neapo. 162. fuit in concilio, & quæ plenè scripsi in glo. facul. iuxta Aeditio. Beneuētan. in 4. com. in ver. ad legitimè comparendum, & in glossis sequen. Vltra ibi citatos vide etiam D. Seba. Vant. dignissimum Antistitem in tracta. Nullita. tit. de Nulli. senten ex defe. inhabi. seu mand. comp. num. 144. & tit. qui mo. senten. nulli, & pare. nu. 16. qui vtrobique Lap. hic citare voluit.*

SVMMARIVM.

1 *Tenens duo beneficia incompatibilia an sit puniendus.*

2 *Curam habens animarum non potest simile beneficium habere.*

3 *Curata beneficia duo non possunt ab eodem retineri, quia in ijs requiritur resi dentia corporalis: & vnum corpus pluribus locis continue, & personaliter residere non potest.*

4 *Paternitas filiatio: caput & membrum correlatiua sunt, nec vnum potest esse aliud.*

5 *Rector ecclesiæ an possit habere capellam ædificatam in corpore ecclesiæ.*

ALLEGATIO CXVI.

a PHilippus [a] in suo testamento iussit per eius fideicommissarios constitui quandam capellam in quadam parochiali ecclesia, & mandauit per dictos commissarios eligi vnum presbyterum, qui debeat officiare ad dictam capellam. Item reliquit dicto presbytero qui resideret in dicta ecclesia, vel officiaret, certa bona, quo testatore obeunte prædicti fideicommissarij fecerunt construere dictam capellam in dicta ecclesia: postea elegerunt ad dictam capellam in dicta ecclesia ut officiaret in illa quendam presbyterum, scilicet rectorem dictæ ecclesiæ parochialis, in qua erat dicta capella, qui acceptauit, & institutus fuit per plebanum dicti loci, ad quem de consuetudine spectabat, & pluribus annis dictam capellam simul cum dicta parochiali ecclesia possedit, & retinuit, & retinet, quibus sic se habentibus ordinarius per inquisitionem ex officio procedit aduersus dictum presbyterum, pro eo quia vt dictus ordinarius asseruit, dictam capellam cum dictis parochialibus ecclesiis de facto, & sine canonico titulo possedit, & fructus percepit, & occupauit, & quòd de iure utranque retinere non potest. Quæritur vtrum ille presbyter veniat puniendus aliquo non probato, & videtur primo quòd sic, nam ex prædictis apparet quòd minus canonicè dictam capellam retinuit cum dictis parochialibus ecclesijs, quia erant beneficia incompatibilia, ea ratione quia parochialis requirit personalem, & continuam residentiam. de præben. extirpandæ, &c. li-
2 cet canon. eo. titu. lib. 6. † & quia curam habet animarum, aliud simile habere non potest, de præben. de multa, & in extraua. Ioā. 22. execrabilis. §. qui verò. Sed prædicta ca-
b pella licet non sit propriè curata: [b] quia animarum curam propriè non habet, est in hoc similis curatæ, quia personalem residentiam requirit. ad hoc enim construi mandauit ipsam testator, & presbyterum eligi, vt in illa officiaret pro anima sua, & ad hoc reliquit dotes, vt presbyter exinde posset viuere, & sic voluit vt singulis dieb9 sic faceret: hæc autem sine personali, & continua residentia fieri non posset. Si igitur residentiam personalem, & continuam requirit: patet quòd est incompatibilis cum beneficio curato quod actu personalem residentiam
3 requirit, † & ista videtur esse ratio quare duo beneficia curata retineri non possunt, quia vtrunque personalem residentiam requirit, quod per vnum hominem fieri non potest: quia vnicum corpus pluribus locis continuè, & personaliter residere non potest, & ista ratione motus post Innoc. in cap. clericos, de cleri. non residen. videtur hoc idem dicere expressius post eum dominus meus Ioan. Calde. in eod cap. clericos. Siue re-

requiratur residentia de iure communi, puta quia curata, siue non curata. Si statuto consuetudine, vel institutione facta in ipsius ordinatione, propter idemptitatem rationis, scilicet incompatibilitatem, vt in cle. gratia de rescrip. secundum ipsum dominum meũ Ioan. Cald. & hoc procedit quantum ad vtranque ecclesiam parochialem, cum quibus dictus presbyter dictam capellam retinuit. Sed quantum ad primam parochialem ecclesiam; prædicta ecclesia in qua dicta capella erat constructa, & cum qua prior retinuit dictam capellam, videtur etiam alia ratione hęc canonicè fieri non potuisse: nam in ecclesia in qua quis est rector principalis, non potest esse rector, & canonicus, vel aliud inferius beneficium retinere: quia rector, siue prælatus principalis dicitur caput, & canonici, & alij inferiores clerici dicuntur filij, & membra; de ijs quæ fi. a ma. par. cap. nouit & ca. quanto quia ergo pater non est filius, & caput non est mẽbrum: ista enim sunt correlatiua, quorum ea est natura vt vnum non sit reliquum, & hoc placuit domino meo Ioan. Cal. in ca. postulasti. de concess. prębend. in 4. q. vbi hoc plenè tractat; ad prædicta facit decreta. prima. de conces. præbendæ. lib. 6. melius decre. uti. de præbend. Si igitur non potuit de iure retinere, canonicum non habuit titulum; & sic de facto retinuit & occupauit dictam capellam & eius fructus, & furtum commisit quodammodo, vel rapinam. extra de elec. dudum, & sic meritò curia episcopalis inquirit, & punire potest hos, & alios excessus, de offi. ordi. ca. 1. In contrarium arguitur. Et primo videtur ꝙ dictus presbyter dictam capellam canonicè tenuerit cum dictis parochialibus ecclesijs & earum qualibet, nam illud constat verum esse aliquem posse de iure retinere plura beneficia. i. simplicia, vel vnum curatum cum vno simplici sine aliqua dispensatione. arg. eorum quę not. glo. 1. cap. gratiosæ, de rescrip. lib. 6. [c] sed ita est in casu nostro quia dictus presbyter retiuuit vnum curatum beneficium uidelicet ecclesiam parochialem, & vnum simplex, & non curatum, videlicet dictam capellam, igitur de iure retinuit; ꝙ dicta capella non sit curata patet in themate, quia nec presbyterum [a] nec parochiam nec iurisdictionem, vel potẽstatem ligandi, vel soluendi præsumitur habere. extra de elect. dudum, nec etiam requirit continuam residentiã, vel personalem de iuris consuetudine, vel statuto, vel modo [e] apposito in fundatione, vt patet ꝑ verba testamẽti supra in themate relicta, & sic effugitur opi. Inno. & domini mei Ioan. Cald. quam supra retuli. Et tamen si requireret personalem residentiam secundũ opi. Innoc. & domini mei Io. Cald. vacasset parochialis ecclesia, & nõ dicta capella quã secũdo loco habuit, quia habens vnum beneficiũ curatum recipiens vnũ simile, vacat primum ipso iure, & non secũdum, de præben. ca. de multa. nec etiã capellam vacare diceres per extrauan. Ioã. 22. execrabilis. §. qui vero. quia parochialem ecclesiam infra mensem de iure, & de facto non dimisit in manibus ordinarij. Sed certè prędicta opi. Inno. & Ioan. Cald. non videtur vera, etiam vt prædixi si dicta capella personalem residentiam exigeret, quia pœna decre. de multa. & c. execrabilis, specialiter in certo casu est statuta, scilicet in tenentem duo curata. in alijs ergo incompatibilibus remaneant iura antiqua, quæ dabant optionem, de præb. referente. & cap. pręterea. Pro hac ratione facit. ff. soluto matrimonio. l. si vero negotium. §. de viro. de elect. statutum, lib. 6. hoc etiam placet Ioan. And. in Spec. de clericis non resi. §. primo mandet [f] vbi arguendo pro, & contra dicit hoc quod proximè dixi verius, & quicquid Inno. not. in d. cap. tuę. [g] de clericis non resi. tamen idem Innoc. not. contrarium in ca. si. de clericis non resi. dicens quòd eo casu necessaria est motio, [h] & hominis priuatio. Intellige igitur secundum Ioan. And. gloss. Innoc. de curatis dignitatibus, & personatibus in quibus est speciale, de pręb. capitul. de multa.

Stabitur igitur iuri antiquo per quod dabatur optio. de pręben. ad hoc, & cap. præterea. & dicto cap. relatum. Non obstat secundum eum illa clausula alioquin &c. quę solum habet vim admonitionis excommunicationis, simile de pręben. non potest. lib. sexto in commento cum sua remiss. & licet prędicta sic examinauerim, tamen non faciunt ad casum nostrum, quia ut prędixi dicta capella non requirit personalem, & continuam residentiam, de iure, consuetudine, uel statuto, vel modo in fundatione apposito, vt patet in verbis testamenti

i menti contra relationem,[i] nec forsan dicat aliquis satis requirit personalem residentiam, ex quo ad hoc ędificata fuit vt ibi diuinū officium pro aīa testatoris celebretur, quod nisi per presbyterum residentem fieri non potest, nā hoc idem esset in qualibet ecclesia non curata, quæ ad aliū finem non cōstruitur nisi vt illic diuina officia celebrētur, hęc tñ iura tali casu non arctant rectorē talis ecclesię ad residentiam cōtinuam, vel ad sacerdotium. Sufficit.n. ꝙ in tali ecclesia di-
k uina officia per alium [k] idoneum celebrari faciat, ut no. ēt ipse Io. Cal. de præb. c. super inordinata. Eodem modo, & pari ratione dicendum est de dicta capella, videlicet sufficere si per alium deseruiri faciat, & missam celebrari. Nec obstat huic conclusioni, ꝙ dicta capella simul cum dicta parochiali ecclesia in qua sita erat retineri non potuerit per rōnes superius assignatas, quia illę rationes ēt si verę essent procedunt in prælatura principali & canonicatu, sed nō est tanta cōuenientia inter prælaturā, seu rectorem prin
l cipalem, & capellam [l] eiusdem ecclesię: quāta est inter ipsam prælaturam, seu prælatum, & capitulum: nam paternitas, & filiatio, & caput, & membrum correlatiua sunt, & procedunt inter prælatos, & canonicos, vt supra dictum est: sed non inter prælatū, ut rectorē, & capellanum: nam capellanus non est de collegio, nec pars corporis, sed pars de per se, habens certum ministerium ad missas celebrandas, sicut si esset extra ipsam ecclesiā, & in alia ecclesia. Et eadē ratio ne aliud est in duab. canonijs eiusdē ecclesiæ, quā in canonicatu, & capella. nā in duabus canonijs est patēs ratio; quia tollitur suffragium ecclesiæ: quia vbi duo canonici ibi duo consilia, & duo suffragia, si duo reducantur ad vnum diminuuntur consilia, qa vnius hominis vni cum est os, & vnica vox, & vnicū consiliū, secundum no:. in c. cū olim. de re iudi. in gl. 1. super ea in nouella quæ cessant in canonicatu, & capella, quæ ut præfertur vocem in capitulo non habet, & non est pars collegij. Nec obst. si dicatur dū deseruit capellę subtrahit suffragium curato; tñ hoc non obstante dicimus, ꝙ potest cum curato simplex licitè retineri, ratio est, quia in simplici pōt per alium deseruire, & idem in dicta capella, vt supra probatū est, imò ēt in tali capella multo melius posset sine præiudicio ecclesiæ in qua sita est deseruire, quam si esset apud aliā ecclesiā, ut de se patet: nā dictę capellę deseruit ex dispositione testōris, si vnica missa celebretur ibidem in die. Sed constat, qđ canonicus in eadē ecclesia summo mane posset dicere ibi missam, & statim esse in choro ad officia diuina celebranda post modum cum alijs. Item principalis prælatus ecclesię posset etiam summo mane talem missam dicere in tali capella, & postea ad chorū se conuertere, & alia oportuna tractare. Et si dicas nō posse missam celebrari pro ecclesia principali quia duas missas &c. Respondeo, quod ēt in curata non arctatur ad missam psonaliter, sufficit, ꝙ per alium faciat dici, hæc autē facultas non esset in beneficio, vel capella, quæ esset in capella alia remota a principa-
ſ li ecclesia. † Et ꝙ in eadem ecclesia qs pos-
m sit esse duplex. s. plātus, & canonicus [m] placet Io. And. in decre. cum in ecclesia. de præbend. lib 6. & dicit nil releuare id, quod ibi dicit Archid. quod pōt habere vocē, ut canonicus, sed non esse canonicus. Sed quicquid sit de prælatura, & canonicatu, & duabus ca
n nonijs, tñ de prælatura, & capella, [n] uel de canonicatu, & capella, maximè in capella vbi non requirit personalem, & continuam residentiam, non vr̄ dubitandum, ꝙ illa simul, sicut vnum curatum, & aliud simplex detineri possunt. Sed si non faciunt in altero eorum congrue deseruiri, Episcopus prouidebit per priuationem alterius, vel per fructuum subtractionem, seu dabitur optio ipsi clerico, ut alterum, quod maluerit accipiat, altero dimisso, ut in c. referēte prealle.

Addit. Quin. Mandosij.

a ¶ Philippus.] *Vide consi. Oldra. 165. thema cuidam clerico. Supra Alleg. 36. vtrum absque, & Paris. consi. 50. D. Iacobus, nu. 16. usque ad 21. qui Lap. hic, & alios refert. vol. 4.*

b ¶ Propriè curata.] *Ex ijs verbis ampliatur regula illa de qua supra, ꝙ duo beneficia incōpatibilia simul retinere non possit, ut procedat nō solū in beneficijs, seu ecclesiis maiorib⁹, et dignitatib., sed et in curatis, et alijs beneficijs residētiā requirentib. put p Fed. de Sen. con. 120. et 135, & nouis.*

& nouissimè per Pet. Duenna Hispanũ Regu.71. incipien. beneficia plura quis non potest habere. Tomo.1. vbi in 4 Amplia.ad hęc citat,& sequitur Lap.hic. Vide etiam quæ subdit in 5. & alijs Amplia.ac in subsequen.limitationibus, quæ huic nostrę Alle.inferunt.

c ¶ Lib.6.] *Et c.dudum 2.de electio. vbi glo.magna in ver.intitulatam & ibidem Abba.nu.34. asserit consuetudinē totius orbis habendi plura beneficia simplicia. cle.gratia,a contrario sensu, & ibi glo.in ver.de iure,& in ver.non possess.de rescr. Gemini.in c.1.num. 13. vbi etiam Apostil.ad Lap.hic se remittit.de cõsue.li.6.*

d ¶ Nec presbyterum.] *Vide infra Alleg.proxima,nu.2.ver. quod autem.*

e ¶ Vel modo.] *Aliàs vel forma apposita in conditione & ita legendum esse colligitur infra post ver.non ob.secundum, ibi,De iure,vel consuetudine &c.Lapus ostendere vult beneficiũ huiusmodi personalem residentiam non requirere, nec cum altero incompatibile esse, quod clare demonstrat arguendo a sufficienti partium enumeratione.ad l. ex maleficijs. §. hæres. ff. de actio. & oblig. l.si dotem,in fi. C.de fal.cau.adie. Vt beneficium personalem residentiam requirat, seu cum altero incompatibile sit accidit, vel quia sit parochialis, vel parochialis, seu curati beneficij signa,vel requisita habeat,prout infra Alle.proxima,nume.2 versicu. quod autem dicta. Et quæ sint signa parochialis vide per Sarnē. qui alios refert in xi.quæst.Reg.de Idioma.num.8 uel id procedit,quia ita sit iure cautum,vel consuetudo id introduxerit, seu statutũ id effecerit,vel contingit ex ordine, vel modo dato in fundatione, hic nullum præmissorum concurrit, ergo nec est incompatibile, nec personalem residentiam requirit. Et de beneficijs non curatis residentiam requirentibus ex statuto, priuilegio, vel consuetudine loquuntur Inno.in c.fin. in prin.& Abb.nu.3. de cleri.non resi. & Rot. Fasto.dub.vlti.vacante quadam.volu.2.circa medium.versic.item quia,vbi æquiparat beneficium residentiam requirens curato. An autem æquiparatio hæc indistinctè procedat tracto in 12. quæst. 1.Reg.Cancel. iuxta 2.Aeditio.nu.5. & seq. De modo verò dato, seu onere imposito in institutione,& quòd dari potuerit, & seruari debeat habemus tex.in c.significatum.de præben.& in c.cum dilectus, vbi etiam glo.& Docto.de consue.*

f ¶ §.1.Mandet.] *Dic tu.§.vni. ver. sed contrarium videtur verius. Et ante ipsum Io.And. idem voluit Oldra. consil. 165.thema cuidam.ver. Sed contrarium videtur verius, quod con. eitare voluit Abba.in cap.fi.de cleri.non residen. post numerum 5.*

g ¶ In dicto.c.tuę.] *Legerē in d. c. tuæ, de cleri.non resi. tamen idem Innoc. not. contrarium in c.fi.in prin.eo.dicens. &c. Pro quibus vide pulchrum con. Gaspa. Calde. positũ inter con. Petr. de Ancha. quod est xvij.incipiens. super primo dubio.Et cum Inno.in d.cap.fin. & Oldra. præalleg. consil.165. licet illud sub alio numero referat:concludit Petr.de Anch. in c.de multa, post num. 10. versi.Iura ergo antiqua.de præben.*

h ¶ Motio.] *Lego necessaria est mentio. Iuxta verba Inno.in Alle.c.fi.in prin.de cleri.non resi.& Ioan.And. in Addi.ad Spec.§.vni. vers. sed contrarium videtur.eo.titu.de quo per Ancha.in dicto c. de multa, post num.10.*

i ¶ ¶ Contra relationem.] *Legerem vt patet ex verbis testamenti supra relatis.Idem etiam quod hic præmisit supra col.3.ver.Nec etiam requirit continuam residentiam. Et circa illationem, seu obiectionem, quam quis facere posset,beneficia sunt ædificata, vt ibi diuina officia,&c.vide infra alle.proxima,post nu. 2.ver.Nec ob prædictis,si dicatur, & ui*

de

de in simi.con. Andr. Barba. 33. scripsit psalmista, col. 3. versi. Capio secundum, num. 24. cum pluribus seq. lib. 2. & pulchrè, et latè per Lamber. de iu. patro. art. 27. & seq. ubi reassumit dicta per Barba. d. consi. q. 7 par. 1. lib. 2.

k ¶ Per alium.] *Idem cōcludit infra Allega. proxima, ante numerum 3. versicu. sufficit enim quòd in tali ecclesia & cætera. Plura similia, quæ per alium exerceri, seu fieri possunt cumulaui in 20. q. 16. Regu. Cancel. nu. 3. iuxta 2. impressio.*

l ¶ Et capellam.] *Rector, & capellanus, quòd quis possit esse in eadem ecclesia voluerunt etiam referentes, & sequentes Lap. hic Nico. Mil. in reper. in versic. beneficia plura, vel præbendas in fin. & Rebuff. in Praxi de non promo. infra annum, num. 76.*

m ¶ Prælatus, & canonicus.] *Vide quæ scripsi super signa. de dispensa. in ver. canonicatus, & dignitas.*

n ¶ Prçlatura, & capella.] *Idem dixit supra ante nume. 4. & ibi alios addo idem tenentes, in versi. & capellam. Cum Lapo etiam concludunt Gemini. in Allega. hic c. cum in ecclesia, num. 7. & Fran. ante num. 5. de prçben. lib. 6. Feli. in cap. ex parte 5. num. 3. de rescri. & Rebuff. super concor. rub. de Manda. Aposto. in glo. in ver. ita tamen, ante fi. uersi. Nota tamen quòd sine dispensatione.*

SVMMARIVM.

1 *Capitulum de multa. de præben. & extrauagans execrabilis an habeant locum in casu quo quis retinet duo beneficia compatibilia.*

2 *Plura beneficia posse de iure communi ab eodem retineri dubium non est.*

3 *Pœna cap. de multa. de prçben. nō habet locum nisi in retinente duo beneficia curata.*

4 *Dispensare potest episcopus in retentione diuersorum beneficiorum: etiam contra omnem constitutionem.*

ALLEGATIO CXVII.

Factum [a] super quo consilium postulatur tale esse videtur. Quidam clericus habens collegiatam, & curatam plebem in diœcesi vulteranen. de licētia, & cum dispensatione ordinarij assecutus est quoddam altare in Ecclesia vulterana, quod fuit constructum iussu cuiusdā laici testatoris, vt ibidem pro anima sua singulis dieb. missa celebraretur. Quæritur nunquid idem clericus dicta duo beneficia de iure, & siue de constitutione synodali domini Episcopi vulterani possit licite retinere? Et vt veritas clarius elucescat ponitur pœna dictarum duarum constitutionum, prima videlicet ad hoc. Secunda vero ambitiosa &c. arguitur ad vtranque partem, & videtur primo, quod non possit ipsa duo beneficia licite retinere idem clericus: nec de iure cōmuni, ostenditur, duo beneficia incompatibilia ab eodem teneri non possunt, de præbendi. de multa. & extrauag. domini Ioan. xxij. execrabilis. §. qui vero, sed prædicta duo beneficia sunt incompatibilia, ergo a præfato clerico detineri non possunt: minor probatur, nam dicta plebs, quę curata, & collegiata proponitur requirit continuam, & personalem residentiam, de præben. extirpandę, & cap. licet canon eodem titulo lib. 6. Et quia curam habet animarum aliud simile habere non potest: vt in præalleg. iuribus de multa. & ca. execrabilis. §. qui vero. Et prædicta capella licet non sit propriè curata, quia animarum cura sibi non imminet tamen est, in hoc similis curatæ, quia continuam, & personalem residentiam requirit, & ista est causa incompatibilitatis in duobus curatis vide licet duplex residentia: quæ per vnum corpus simul, & semel, seu cōtinuè fieri nequit, & vbi est eadem ratio, idem ius esse debet. de rescrip. inter cęteras, ad hoc enim altare construi mandauit: vt ibidem certus presbyter eligeretur: & missam singulis diebus pro anima eius celebraret: hoc enim sine personali residentia fieri nequit: ergo dictam curatam plebem, cum dicto altari, quod personalem residentiam requirit retinere non potest

tus dictus clericus, & ista ratione motus Inno.in c.si de clericis non resi. & c. ex tuæ. eod.tit.videtur hoc dicere,& expressius post eũ dominus meus Io.Cal.in c.clericos, eod. tit.siue requirat residentiam de iure commu ni,puta quia curata,siue non curata: si statuto consuetudine,siue institutione,vel ordina tione propter idemptitatem rationis sunt in compatibilia:ut in cle.de rescriptis gratię, secundum ipsum dominum meum Io.Cald. & sic voluerunt dicere,ꝙ decr. de multa locum habeat in huiusmodi beneficijs, ita ꝙ per receptionem alterius vacet primum curatum quod habebat,& hoc de iure communi,sed nec etiam secundum dictas constitutiones vr̃ posse dictus clericus dicta duo beneficia retinere,nam prima cõstitutio requirit residentiam personalem in quolibet beneficio,& sic per consequens prohibet habere plura,cum in pluribus personalem,& cõtinuam residentiam habere non possit: vt supra dictum est,alias constitutio esset impossibilis contra textum.canonis.4.dist.erit autem lex, secunda constitutio omnino prohibet pluralitatem beneficiorum,ergo prædictus clericus habens dictam plebem prohibeatur habere dictum altare, & quia recepto eo videtur primum vacare ipso facto, secundum formam dictę constitutionis: ut ex ipsis tenoribus apparet. de priuileg. porro. Ad partem alteram arguitur & videtur, quòd dictum altare cum dicta plebe possit per dictum clericum licitè retineri tam de iure communi,quam secundum dictas con-

a stitutiones. † Et primo de iure cũmuni ostenditur, nam verum est aliquem posse de iure communi tenere plura beneficia simplicia, ut vnum curatum cum vno simplici sine aliqua dispositione, argu. eorum quæ not. glo.

b ord.in c.gratiæ,de rescrip.lib.6. [b] Sed ita est in proposito,ergo. Quod autem dicta capella non sit curata patet ex themate: quia nec popolum,nec parochiam,nec iurisdictionẽ, vel potestatem ligandi, uel soluendi præsu-

c mitur habere, extra de elect.dudum, [c] nec etiam requirit continuam, vel personalem residentiam de iure,consuetudine,vel statuto,vel modo apposito in fundatione,ut patet per uerba pręmissis thematis,& sic effugitur opi.Inno.& domini mei Ioan. Cald. quam supra retuli, & quòd non requirit continuã, vel personalem dicta capella; quia de iure hoc non est cautum in simplici beneficio statuto antecedenti, & consuetudine,vel pacto non pręsupposito.nec obst.prædictis si dicatur satis requirit personalem residentiam,& continuam, ex quo ad hoc ædificata fuit ibi vt singulis diebus missa pro anima testatoris diceretur per presbyterum ad hoc electum,quod fieri nequit sine personali,& continua residentia presbyteri, nam hoc idem esset in qualibet ecclesia non curata, quæ ad alium finem non cõstruitur,nisi ut in illa diuina officia celebrentur, & tamen ius in tali casu non arctat rectorem talis ecclesię ad re

d sidentiam continuam, [a] uel sacrificandum, sufficit enim quòd in tali ecclesia diuina officia per alium idoneum celebrari faciat,vt no.ipse dominus meus Ioan. Cald. de præb. super inordinata,pari ratione etiam in dicta capella,videtur sufficere si per alium deseruiri faciat,& missam celebrari, imò etiam si dicta capella requireret personalem residentiam ex statuto,consuetudine, uel pacto ap-

e posito in fundatione, [e] quod negatur,tamen ad huc nõ habet locum in ea decret.de mul-

f ta [f] quę pœnalis est,& non extenditur ad illos casus etiam similes,de pœni. dist. 1.pœ-

3 na enim illa loquitur in duobus curatis.† Requiritur ergo duplex cura, ut sit locus pœnę, non sufficit ergo una cura, & una residẽtia personalis. In alijs ergo incompatibili-

g bus [g] remanet iura antiqua,quæ dabãt optionem,de præb. referente.& c.præterea. Quicquid dixerint pręfati Inno.& dominus meus Ioan.Cald in hoc, quod dixi prędictam decre.de multa locum non habere &c. placet hodie Ioan. And.in Spec. de cle.nõ residen. §. 1.in addi.vbi arguitur pro & contra,& dicit hoc verius,& quicquid Inno.no. in decr.

h tuæ. [h] de cle.non residen.dicens,quia eo casu necessaria est monitio, & hominis priuatio. Intellige ergo secundum Inno. in 1.glo. de beneficijs curatis,dignitatibus, & personatibus,in quibus,idest speciale,de præben. de multa. Stabitur igitur iuri antiquo per quod dabatur optio.de pręb.ad hoc,&c.præterea, & hęc procedunt vbi dicta capella, siue altare requirit personalem residentiam,& continuam,sed hic non requiritur,ut supra probaui.multa ergo sunt superflua. Patet ergo de iure cõmuni,quòd prædictus noster clericus potest dicta duo beneficia superius in themate præsupposita licite retinere. Item

quia

quia secundum dictas constitutiones potest idem clericus ea beneficia licitè retinere, quia in utraque dictarum constitutionũ excipitur dispensatio Episcopi; [i] ubi ergo adest † dispẽsatio episcopi cessant dictę constitutiones: sed in casu nostro, ut in themate superius præsupponitur affuit dispensatio, ergo cõstitutiones prędictæ cessant, & ꝙ plus est in ipsa constitutione approbatur per eũ dispensatio legitime si quis habeat aliquod beneficium in diœcesi, quod requirat personalem residentiam, ut quasi ab ipsa constitutione, & eius mente uideatur in casu tali dispẽsatũ, sed clericus prædictus in dicta diœcesi habebat dictam plebẽ ubi continuã residentiam faciebat, & ad hoc fuit dispensatũ per Episcopum, ergo potest licitè retinere, & aduertendum, quòd vbi dispensatio obuenit in ipso actu collationis alterius fuerunt sublata perpetuo omnia obstacula reformationis, & fuerunt res reductę ad regulas iuris communis, de quibus supra vnde reuocatio hodie dictæ dispensationis in nullo offenderet dictum clericum, & effectus dispensationis in ipso tunc operatus est, quòd collatio tenuit perpetuo, nec potest talis effectus tolli, immo plus, quia ipsa dispensatio non solum operata est obstaculi remotionem reformationem prædictorum: sed etiam si qua alia obstacula fuissent de iure communi, quæ per episcopum tolli potuissent, & de iure communi, quam secundum constitutiones prædictas dicta duo beneficia per dictum clericum licitè retineri possunt, & sufficit, quòd in ipso altari faciat per alium deseruiri, ut prædixi post dominum meum Ioan. Calde. Et istam partem puto de iure ueram, & sic dico, & consulo iuris esse ego Lapus.

Addit. Quint. Mandosii.

a ¶[Factum.] *Hæc Allega. cum proximè pręceden. maximam conformitatem habet, & plura ex ijs quæ ibi posui huic ẽt inseruient, & pro opinio. negatiua, quam Lap. pro ratione dubitandi præmittit, videatur plenè per And. Barba. consil. 33. scripsit psalmista, col. 3. ver. capio secundum, & col. seq. lib. 2. cuius dicta seqşumit Lamber. de Iure patro. artic. 27. q. 7. par. 1. lib. 2. & arti. 28.*

b ¶[Lib. 6.] *Et cle. gratiæ eo. Idem voluit Inno. in c. dudum 2. de electio. & in ca. cũ iam dudum. de præbend. & Abb. qui late tractat consil. 96. ad claram, in 2. dub. lib. 2. vbi inter alia dicit de iure communi posse quem habere plura beneficia sine cura ex quo residentiam nõ requirũt. Idem quod hic voluit idem Lap. supra lega. 36. vtrum absque dispensatione, in prin. & in proxima præceden. col. versi. In contrarium arguitur. Tu autem si plenius conclusionẽ hanc videre volueris recurre ad Io. de Ligna. in tracta. de plurali beneficio. in 1. q. vbi refert opiniones, & motiua omniũ qui ante ipsum fuerunt, respondens ad c. gratia, & c. gratiæ de quibus supra, & alia pro opin. Inn. facientia. & ipse in contraria opinio. reside re videtur, ꝙ absque dispensatione quis plura beneficia retinere non possit, intellige tu extra illos casus singulares, seu speciales quos præmiserat, & hæc eius opin. mihi tutior videtur, ac saluti animæ magis conferens. Ego in hac materia solitus sum dicere, quòd si prouisio fiat ab ordinario in fauorẽ obtinentis alterum simplex beneficium expedit, ut ipse ordinarius secum dispenset, si verò Papa prouidet necessaria sit mentio beneficij, quod iam obtinebat quantuncunque etiam modici. cap. cum adeo, & cap. Si proponente. de rescript. & ad alia quę adduco in 37 quæst. 16. Regu. Cancella. num. 5. Est bene verum, quòd per clausulam in supplicatione apponi solitam videlicet, Vna cum obtentis & cætera remouetur omne dubium, & etiam per clausulas in literis Apostolicis addi, seu suppleri ex stilo consuetas.*

c ¶[Dudum.] *Supple tu 2. versi. sed cum in iure confessus. Idem dixit supra Alleg. proximè præceden col. 3. versi. Quod dicta capella non sit curata, & melior lectura*

ctura videtur hæc dum dicit, quia nec populum, nec parrochiam, quam ibi dicit presbyterum, nec parrochiam, ideo ibi prout hic legendum puto, nec populum. Posset etiam legi nec presbyterum. i. rectorē. iuxta tex. in c. ecclesias singulas singulis presbyteris dedimus parrochias.

d ¶ Ad residentiam.] *Beneficia omnia etiam si modici sint valoris saltem ad bene esse residentiam requirunt. c. clericos 71. dist. c. 1. & 2. 10. q. 1. c conquerente. de cleric. non resi. Hodie autem ex generali ecclesiæ consuetudine residentiam non requirunt beneficia simplicia, siue canonicatus, prout latè probo in 13. q. 1. Regu. Cancel. iuxta 2. Aeditio. nu. 7. & seq.*

e In fundatione.] *Et de pacto proposito etiam scriptura non existente custodiendo loquitur tex. in l. pactum, quod bona fide interpositum. C. de pact. Sed dices tu quomodo cadere potest pactum in huiusmodi fundationibus cum non adsit cōsensus duorum, iuxta tex. in l. 1. ff. eod. & in l. pactū ff. de pollicita. Bal. in tracta. de pact. nu. 8. & seq. & Caccialu. in eo. Tracta. in 5. q. respondeo, ꝙ siue hic pro pollicitatione, seu promissione accipiamus in qua modus, seu ordo datus sit, vel etiā proprie vocemus pactum propter consensum ordinarij, qui pro sua ecclesia, cū eo qui altare, seu ecclesiam fundat contrahere videtur, parui refert.*

f ¶ De multa.] *Vide omnino Card cons. 3. D. P. Staph. super signa. dum tractat de qualitate, et statu beneficij, in 4. requi. fol. 49. iuxta primam impres. & Dec. Cassa. 1. de constitu.*

g ¶ Incompatibilibus.] *Quot modis beneficia incompatibilia dici possint declarat Card. in d. cons. 3. & Staphi. vbi sup. versi. Ideo sciendum est, quòd incompatibilitas potest duobus modis considerari. fol. 44. & sequen.*

h ¶ in decre. tuæ.] *Lege in decre. ex tuę, prout etiam aduerti in proxima præceden. Alle. in ver. in dicto cap. tuæ.*

i ¶ Dispensatio episcopi.] *Vide cons. Fede. de Sen. 205. Ad aures, nu. 2. & cōsi. seq & quæ scripsi super Signa. Gratię de Dispensatio. ver. Ad duo beneficia, cum alijs quæ sequuntur.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus cum virgine in habitu & tonsura incedens an pro debito pecuniario possit inuitus trahi coram iudice seculari.*

2 *Iudex ecclesiasticus non potest inuitus detinere clericum pro debito ciuili.*

3 *Priuilegium de non lędendo clericū corporaliter, latissimum est; de omni lęsione iniuriosa non solum in corpus, sed etiam in res corpori adhærentes.*

4 *Iudex secularis pro pecuniario debito detinens clericum coniugatum &c. præsumendus sit temerarius, vel iniuriosus.*

5 *Percussio filij clerici a patre, aut discipuli a magistro non præsumitur iniuriosa.*

6 *Contra clericum delinquentem vel excedentem, an procedi posit coram iudice seculari.*

7 *Decretalis vnica, de cleri. coniuga. qualiter intelligenda.*

8 *Clerici coniugati deserentes habitum, & tonsuram, an gaudere debeant priuilegijs decreta. vnicæ. de cleri. coniuga.*

ALLEGATIO CXVIII.

1 QVæritur † non leuiter an clericus coniugatus cū vna virgine incedens in habitu, & tonsura possit inuitus trahi pro pecuniario debito coram iudice seculari, & pro ipso debito eo casu quo ipse laicus posset detineri inuitus. Et vr̄ primo, ꝙ sic, quia talis clericus non retinet priuilegiū clericatus, nisi in duobus, videlicet in priuilegio canonico, ꝙ is qui in eum iniuriosas,

vel

vel temerarias iniecit manus incidit in sententiam excõicationis.17.q.4. si quis suadente, & priuilegium Parisi.de so. compe. nullus,& hoc moderatum est, & declaratũ debere intelligi huiusmodi clericos sic coniugatos pro commissis ab eis excessibus & delictis trahi non posse criminaliter,aut ciuiliter ad iudicium seculare,nec ab ipsis secularibus iudicibus in eos deberi ẽt peculiariter: ne per vnam viã concedatur eisdẽ iudicib. quod per aliam denegatur, nullatenus condemnari. Prædicta probantur de cle.coniuga.c.vno lib.6.vbi subditur, ꝙ in cęteris nõ gaudent priuilegio clericali. In alijs ergo remanent subiecti iudicibus secularibus sicut laici.ergo patet ẽt, ꝙ ipsi clerici pro debito ciuili detineri possunt, & aliqui vñr sentire

2 prędicta vera de iure rõnib. prædictis.† Ego

a puto contrarium esse verum [a] de iure, & ita credo Romanam curiam tenere: videlicet, ꝙ clericus coniugatus, cũ vnica & virgine, incedens in habitu,& tonsura non possit pro pecuniario debito,vel distringi, vel detineri inuitus,qđ sic ostẽdo.Non est dub.ũ, ꝙ ante dictã decre.vni.de cle.coniug. lib.6. omnis clericus gaudebat duplici priuilegio, videlicet canonis si quis suadẽte.1 6.q.4. & priuilegio consilij Parisi.extra de so. comp. nullus. Primum consistebat in eo, ꝙ non poterat aliquis in clericum temerarias manus inijcere

3 sine metu excõicationis, & hoc † priuilegiũ latissimè intelligitur de omni corporali lęsione iniuriosa,non solum in corpus,sed etiã in res corpori adhærentes, ẽt in detentione corporis sine alia lęsione de senten. excom-

b mu.nuper.cum ibi nota.per Inno. [b] & alios, & non solum in lędẽte manibus suis, sed ẽt in eo qui percutere facit per alium, de senten excommu.mulieres.§. illi vero, [c] & non solum facientes ligantur dicta sententia,vel fieri facientes, verum ẽt is qui possit obuiare,& ex dolo non fecit eod.tit. quantę literę

d etiam [d] is qui percussionem ab alio factam suo nomine licet ignorante ligatur dicta sententia si postea ratum habuit. Secundũ priuilegium consistebat in eo, ꝙ nullus clericus poterat per iudicẽ secularem distringi, vel condemnari: quòd intelligebatur in persona,vel in bonis,sed in bonis erat iudex excommunicandus,si in persona,excommunicatus erat ipso iure,ut ibi not.in glo.2.& super ea in nouella. Et ex prædictis videbantur esse duæ differentiæ inter dicta duo priuilegia,vna est, quia vnum priuilegium videbatur recipere fauorẽ personę tantum, nõ bonorum,sed ſm respiciebat vtrunque. Secunda differentia erat, quia in secundo quo ad bona erat canon ferendę sententiæ,vbi in primo quo ad personam erat canon latæ sententiæ. Et extendebantur prædicta duo priuilegia ẽt ad clericos coniugatos non bigamos incedẽtes in habitu, & tonsura, ut not. Io.And.in d.cap.nullus,de so.compe. super ver.nullum; hæc iura cõcernentia dicta duo priuilegia non sunt correcta, vel reuocata, nec aliter circa id prouisum, nisi per prædictam decre.vni.de cle. coniugat. Examinemus ergo prędictam decre.& videamus an, & quid diminuat de prædictis duobus priuilegijs,de primo,scilicet casu, dico quod nil diminuit,sed illud repetit, uel innouat ut in ipsa decr. in prin. per quod ẽt priuilegium dico, ꝙ iudex secularis distringens talẽ coniugatum, vel inuitum detinens pro delicto, incidit in canonem latæ sententiæ, quia ut prædixi non solum percutiens, sed ẽt inuitũ

4 detinens incidit in talem sententiam. † Nec obst.huic conclusioni si dicatur, quod illud priuilegium loquitur de manu iniuriosa, vel temeraria, si iudex, qui pro pecuniario debito talẽ coniugatum clericũ distringit, vel detinet,non facit hoc iniuriosè,vel teme-

e rariè, [c] sed facit iustitiam administrando in re,uel causa,de qua cognouit, igitur nõ iniuriosè,sed iustè: nam eo ipso est iniuriosa,uel temeraria quo ad clericum quem distringit contra prohibitionem iuris, quod ostendo.

f Nam iudex [f] ecclesiasticus clericum in re, uel causa pecuniaria, de qua cognouisset nõ potest inuitum detinere sine metu excõmunicationis licet aliud in criminibus, de sen. excom. ut famæ uniuersitatis,& c.clericos,eo.tit. lib.6. cum si.& tamen talis detentio ex tali causa multominus fuisset iniuriosa quam detentio iudicis secularis: si igitur ecclesiasticus non euitat sen excom.tali casu,multominus secularis. Item si clericus conueniens laicum coram iudice seculari ibi reconueniatur,quod

g potest secundum ueram opinionem [g] not.in c.at si clerici. de iudi. & sententiam mereatur pecuniariam, non potest tamen talis iudex sine metu dictæ sententiæ excõmunicationis pro tali sentẽtia, uel pecuniaria ipsum inuitum detinere, sed pro executione ipsius

senten

h sententiæ debet iudex adiri ecclesiasticus [h] & tamen manus non vñ iniuriosa. Simili modo si pendente lite pecuniaria reus factus sit clericus, curreret suo morte, non obstãte clericatu, tñ executio sententiæ fiet per ecclesiasticum, secundum ea quæ leguntur, & not. per Ioan. And. post alios de obliga. ad ratio.
i c. vno. de foro compe. c. verum. † Item si pater [i] filium clericum in sacris, vel magister scolarem intuitu castigationis percussit, nõ est manus iniuriosa, & tamen non euadit sententiam excõmunicationis, de senten. excõ. cum voluntate, a contrario sensu. & ibi not. in glo. Non est ibi bona defensio dicere iudex secularis, qui cognouit de re, vel causa pecuniaria distringendo non inijcit manus iniuriosas, quia contrarium apparet p prædicta. Ex quo igitur reseruatur priuilegiũ canonis clerico coniugato, & priuilegium canonis est, quòd inuitus detineri non possit, patet, quòd eo ipso, ꝙ detinetur ex quacunque causa inciditur in dictam pœnam, & est ponderandũ, ꝙ in dicta decre. vnica. de cle. coniug. nil disponitur, vel declaratur de dicto priuilegio canonis simpliciter, sed innouatur, vel repetitur quicquid sit de alio priuilegio de quo statim dicã. Item videamus cũ eo iure loquamur de honestate, æquitate, & naturali iudicio quis sani capitis sibi psuadeat, ꝙ sedes apostolica voluerit in fauorem totius ordinis clericalis reseruari tali clerico coniugato tale priuilegiũ canonis, per quod percutiens etiam leuiter, vel percuti faciens, vel ratam habens percussionẽ suo nomine factam, eo etiam ignorante a principio, vel detinens inuitum, vel non resistens si potest, cum alius prædicta facit excommunicati sunt in prædictis iuribus allegatis, & ille qui ipsum clericum captum detinet notoriè pro pecuniario debito in nullam pœnam incidit præsertim loquendo de clerico qui est in habitu, & tonsura. Cum enim istud priuilegium sit concessum in honorem, &
k fauorem spiritualiũ clericorum, [k] sed totius ordinis clericalis: & ideo singulares possint vti. cap. contingit. de sen. excõmu. unde maius dedecus proueniret ordini clericali an ex leui percussione facta in clericum, seu ex intuitu castigationis, vel disciplinæ, seu ex eo quòd quis per momentũ hodie clausum teneat ipsum clericum, seu ex eo, quod ratã habuerit percussionem ab alio factam, seu ex eo, quod non obuiaret percussioni, c im posset, & similibus, an ex eo, quòd secularis iudex talem clericum in habitu, & tonsura existentem notoriè detineat, & forte inter ribaldos, uel in compedibus forte secundum aliquarum regionum morem, quis dubitet, quòd ex isto secundo infamia iniuriosa magis, quam ex primis obueniat? Preterea sequeretur quòd esset melioris conditionis clericus talis excedens, uel delinquens, quam ille qui forte pro honestis suis necessitatibus pecuniam acquisiuit, quam fortè ex inopia, vel casu aliquo in primo termino restituere non potest contra decret. eum qui. de præben. lib. 6 [l] Nam † secundum intellectũ primum contra talem clericum excedentẽ, uel delinquentẽ quoquomodo nõ potest procedi, nec ad iudicium seculare trahi, nec distringi, uel condemnari criminaliter, vel ciuiliter, sine dicta pœna excommunicationis, & contra remorantes vna die solutionẽ, seu restitutionem mutui, omnia prædicta fieri possunt, & tamen in originali, & vero suo iudice ecclesiastico dicimus contrarium, ꝙ ipsos clericos detinere, vel distringere possunt pro excessibus, ut in alle. decret. ut famę vniuersita. & cap. si clericos, sed non pro pecuniario debito cur tam uarie absit intellectus iste, & sentiant, qui volunt contrarium. Ego enim aliud tanquam honestius complectens malo cum istis, quam cum alijs uera sentire, ut dicit Tullius in quæstionibus Tusculanis. Respondeo ad secundum priuilegiũ concilij Parisien. & dico, ꝙ de cre. uni. de cle. coniug. lib. 6. nihil de dicto priuilegio targit, vt supra tetigi, sed de dicto secundo priuilegio, quod loquebatur de restrictione, uel condemnatione iudicis secularis, & loquebaẽ generaliter de omni restrictione, vel condemnatione iudicis, & loquebatur tam de re ciuili, quã de re criminali, & tam in persona, quam in bonis, vt supra tetigi, declarando aliquid demit, vel extenuat de dicto priuilegio: videlicet cum autem generaliter pro nulla re possint trahi coram iudice seculari limitat: pro qua limitatione potuerunt trahi pro re ciuili ad iudicem secularẽ, ut cognoscat de ipsa re ciuili, & pronunciet, & in illis distringat, scilicet sequestret, & trahat, & alienet, pro modo debiti declarati mittet in possessionem bonorum, pro primo, & secundo decreto, & alia faciet, quæ in bo-

in bonis, vel de bonis laicorũ facere potest, sed personaliter ipsum clericũ non distrin-
7 get arg.eorũ,quę superius dicta sunt.Itẽ † ipsa decret. vni. prohibet ipsos clericos non posse trahi ciuiliter ad iudiciũ pro delicto, nec pecunialiter condemnari, & s̃m hoc si statutũ dicat, ꝙ inferens alapam teneatur offenso in decem libris pro recompensatione iniuriæ,uel qui percussit gladio teneatur ad impensas medicorũ,clericus coniugatus huiusmodi alapam dedit, uel gladio percussit, non poterat trahi,uel distringi pro decem dictis libris, uel pro dictis impẽsis medicorũ: quia ex causa criminali, & tñ pro decem libris mutuatis,vel pro impensis factis pro eo in causa,uel negotio ciuili potuit trahi, & distringi.cum tñ dicta decem pro alapa, & decem impensas pro medico sint magis honesta, & magis debita hoc non sentiendũ: sed clare intellexit text. ut nulla districtio fieri possit in personam talis clerici. Item quid dices de statuto Florentino, per quod non soluens debitum in termino,debet condemnari singulis annis in duobus solidis pro libra applicandis pro dimidia parti: nunquid talis p clericus poterit condemnari,& detineri? vr̃ quod sic secundum opi. prædictorum; quia pro pecuniario debito, quod non est prohibitum secundum prædictos. Credo contra-
m rium m ut prædixi, & hoc probat tex.in d. cap.vnico.vbi nec ab ipsis secularibus iudicibus eos debere ẽt pecunialiter (ne per unã uiã concedatur eisdẽ iudicibus, qđ per aliã negatur) nullatenus condemnari, & hunc intellectum videtur sentire gl. vlti.in d. cap. vni.exponens verbum præmissum: scilicet priuilegio canonis & concilij Parisiensis:nã
8 vbi tex. dicit quòd † non deferentes habitũ a non gaudeant & in præmissis exponit: scilicet priuilegio canon. & concilio Parisien. ergo deferẽtes dictis duob. priuilegijs gaudent, scilicet canonis per quod non possunt percuti, vel detineri inuiti, & concilij Parisien.quod ad iudicem secularem n distringi non possunt, & hoc uisus est sensisse Ioan. And.in dicto concilio Parisien. super uerbo nullum. ubi exponit etiam clericum coniu-
o gatum o non bigamum,& alleg. dictam decre.unicam, hoc etiam uidetur sensisse glo. in d.c.vnico super ver. in cæteris, exponendo in cæteris,scilicet priuilegio, ꝙ habẽt ne vexentur collectis: q: ia imponuntur collectæ,& distringũtur bona ad ipsas soluẽdas, & Io.And.in d.c.1.super ver.cæteris, in nouel.enumerat,quæ sunt illa cætera,i.priuilegia in quibus non gaudent,& nil dicit de districtione personali in causa ciuili; imò intelligit cõtrarium in eo, qđ ibi scribit super ver.condẽnari per iudicem secularẽ in causa feudi Dominus meus do. Lapus Abbas S. Miniati scribit in d.c.unico.de cleri. coniug. lib.6.super uer.in cæteris,hoc esse intelligẽdum,ꝙ suberunt auditoribus secularibus in rebus suis, inquantum in eis tantum ius petitur,ita quod ipsorum persona non tangatur, nec in ipsorum personam animaduertatur, ubi uero oportet ipsorum personam distringi,non habet in eis iurisdictionem iudex secularis, pro hoc alle. quod scribit Specu. de compe. iud. §. 1. carta 2. uersiculo nunquid præmissa,& quod scribit Archid. in d.decr. uni.in gl.sic.11.q.1.facit etiam ad prædicta cle.1.de uita, & hone. cler. in princ.ubi isti coniugati certo casu ibi expresso tantũ priuantur prædictis duobus priuilegijs, quæ alias retinent,& ibi not glo.super uersic.omnis p hoc clare scribit Io.An.in ca.seculares iudices,de foro compe.lib.6. super glo.3.in nouel.ubi dicunt,quòd dictum cap. seculares non habet locum in coniugatis dummodo personaliter non distringantur;& ita puto verum de iure,& caueant sibi a pęna sententiæ excommunicationis consulentes contrarium, & ne participent aliquando crimini, uel criminoso.de sent. excommunicat. si concubinæ,cum ibi not.

Addit. Quint. Mandosii.

a ¶ Contrarium esse verum.] *Idem cõclusit supra Alle.41. an priuilegium. Et idem quod Lap hic voluerunt Specu. de compe.Iudi.additio.§.1. post nu. 24. & ibi Apostil.ad Lap.hic se remittit,& Io. And.in quodam suo consi. posito post consi.Alex.60.incip.quia sæpissimè, vol.4. versic.si verò unicam uxorem. Rot.202. si clericus coniugatus, in not. Alexan. consil.8.uidetur,numero 4.lib.1. & consilio 149.in causa inquisitionis, nume 2. versic secundo præsuppono.vol. 6. Mar. Sozzi. Seni.cõsi.12. quoniã in præsentia*

E e rum,

rum, ante num.18.ver.& non solum clericus.lib.1.& Lap.hic citant,& sequuntur Gemini.in Allega.hic c.vni.de cleri. coniu.lib.6.post num.8.vers.& propter istud, & ibidem Phi.Fran.§.1.post numerum 2.vbi legendum est, immo Lap. in sua Allega.118. per plures nota. rationes &c. & Steph.Aufre.in tract.de Pote.secu.super eccle.perso.regu.3.ante numerum 18. versicu. Nec per huiusmodi expensas.

b ¶ Per Inn.] *Quem sequuntur Bar.in l.licitatio.§.quod illicitè, nume.5. & alij.ff. de publi.Bal.in l.si qua per calumniam, col.1.vers.ponamus, quod aliquis nõ percutit clericum.C.de episc.& cler. & Innocen.ibidem,& Lap.hic sequitur Felin. in d.cap.nuper post num.5.*

c ¶ §.illi vero.] *Et c.qui per alium, et ibi Dyn. & plenius per Apostil. ad ipsum positam in ver.Adde Bald. de regu.iur. lib.6.l.is damnum dat.ff.eod. vbi etiam D.meus, & idem Dec. consi. 604.in casu, num. 11. Anto. Corset. in suis singu. in ver.extensio.*

d ¶ Literę etiam.] *Legerem vnde etiam is qui percussionẽ ab alio factam suo nomine licet ignoret, seu licet eo ignorante ligatur dicta sententia si postea eam ratam habeat, seu id ratum habeat, sic etiã infra post.num.5.ver.Item videamus legitur eo ignorante, pro hoc dicto Lapi habemus tex.in c.cũ quis.de senten.excom. lib.6.Dyn.in regula ratihabitionem, in ver.itẽ patet in delictis, vbi bona Apostil.alios ad idem citat.*

e ¶ Vel temerariè.] *Hic exponi potest, idest iniustè, seu cõtra iuris prohibitionẽ, ad tex.in c.eum qui,§.insuper & ibi Gemi.in prin.de præben. lib. 6.pro hoc aduerbio temerariè vide quæ scripsi in Gl. Facul.super 14.com.sub hoc ver.*

f ¶ Nam si iudex.] *Ita arguit, & concludit Cardi.in c.penulti.col.fin. versic. sed pro causa ciuili, qui Lap. hic citare voluit.de cleri.coniug.*

g ¶ Veram opin.] *Quam etiam tenuerunt Specu.in tit.de reconuentio.§. nunc dicamus, num.7.ver. Sed pone clericus. Bar.in auth. & consequenter, nume.19. vbi Apostil.in ver. clericus hanc cõmunem asserit.C.de senten.& interlo. Illam etiam tenet Geminia.in ca.dispendia, nume.6.de rescrip. lib. 6. Idem Gemini.in c.seculares, col.2.ver. An autem corã iudice seculari, & postea ver. In fi.glo.de foro competen.eo.lib.Iafre.Dec.64.clericus agens,& Dec.seq. & relati.p Mar. Sozzi.in c.1.de mut.pctitio.in 5.art.post num.24.vers.Et si clericus conuenit, vbi hanc cõmunem testatur, per Feli.in Alle.hic c.at si clerici, nume. 8.cum duobus sequen.vbi post numer.10.subdit, ꝙ ista opin. habet maiorem partem Docto. pro se,& per D.meum in Alle.c at si clerici, nu.25.vbi vltra alios pro opin. affirmatiua Lap.hic refert,& sequitur, hanc cõmunem affirmans, & licet plenè ad partes discutiat,& vtramque opin.tenentes referat, respondeatque motiuis,& argumentis hinc inde factis, tandem concludit sibi magis placere hanc opin. affirmatiuam, quæ tamen limitari, & declarari debet prout per Mar.Sozzi.in d. ca.1.de muta.petitio.nu.28.& seq.per Felin. & Dec.ac Iafre.vbi supra.*

h ¶ Ecclesiasticis.] *Hoc dictum Lapi referunt,& sequuntur Maria. Sozzi.in ca. proposuisti.ante num.55.ver.Et vide ẽt Lap.de foro compe.& in Alle.c.1.numi. 31.de mut.petitio.& Feli.in d.c.at si clerici.post num.10. in 4.fallen.*

i ¶ Pater.] *Licet aliqui antiqui contrarium tenuerint prout refert Abb.in Alle.hic c.cum voluntate.ad fin.qui uoluerunt patrem non incurrere excommunicationem, ea præsertim ratione quia in sacris existens sub patria remanet potestate concludit Abba.in c.indecorum, co. fi.ver.ordo sacer non soluit patriam potestatem.*

ſtatem. de ætã. & quali. Et hanc dicit communem idem Abba.in cap.conſtitutus,poſt num.3.de in integr. reſtitu.Tamen quo ad concluſionem Lapi verior,et magis communis opinio eſt,ꝙ pater uerberans filium in ſacris exiſtentem incurrat excommunicationem, prout per gl.fi. in Allega.hic c.cum uoluntate.quam ibi Abba.ad fi.melius,quam alios loqui dicit,Idem uoluit ibidem Feli in vlt.not. ver.ſecus in ſacris,& Lamber.de iure patrona.articulo octauo quæſtione 7.par.1. lib.2.num.7.

k ¶Spiritualium.] *Lege ſingulariũ clericorum, prout ſic legendum eſſe colliges ex alleg.hic cap.contingit.1.verſicu.cum ille canon non tam in fauorem,de ſen.excom.& ex iis quæ ſubdit Lap.infra ibi,Et ideo ſingulares non poſſunt.*

l ¶Lib.6.] *Hoc etiã modo arguit licet in alia materia Ancha.conſi.109.cõtra fratres,col.fi.circa medium, & Dom.meus conſi.456. conſuluit alias, poſt num.2. Et hoc dictum Lapi ſequitur Philip. Fran. in allega. capitulo vni. de cleric. coniug.§.& cum ante,nume.5. qui hanc Allega.118. citare voluit,ad Lap. ſe remittens.*

m ¶Credo contrarium.] *Lapum ſequitur Felin. in cap. eccleſia Sanctæ Mariæ numero 103. verſiculo 17. quæro, et poſtea uerſiculo. Et ideo ſtante ſtatuto. de conſtit. Idem etiam voluit ibi Dom. meus ante nu.7. citans Lap. hic, ad probandum quòd clerici coniugati ſtatutis laicorum non ſubijciantur*

n ¶Quod a iudice ſeculari.] *Diſtringi non poſſint ita legendum & dum ſubdit, quòd Ioan.Andr.in dicto concilio Pariſien.ſuper uer. nullum exponit etiam clericum coniugatum,intelligas in ca. 2.de fo.compe.Et Io.And.ibi,& Lap. hic ſequitur, aſſerens hoc eſſe pulchrum dictũ Mart.Lauden.de principi. q. 224. incip. Caueant principes laici.*

o ¶Clericum coniugatum.] *Supple tu dummodo tamen in habitu clericali incedat ad iura,& Doct.ſupra adductos, & ita declarat,& ſupplet idẽ Lap.ſupra Alle.41.an priuilegium,in fi.& colligitur ex hac Alleg.in prin. in poſitione caſus,& per Lamber.de iu. patr.art.3.q.7. par.1.lib.2.nu.5. Et Lap. ſequitur Roc. Cur.in cap.1.poſt nu.660 in 4.Amplia. de conſue lib.6.*

p ¶Super ver.omnis.] *Lege in verſi.omnino.Pro iis de quibus hic, & de duobus priuilegiis clericorum coniugatorum, & quando illa amittant & ꝙ clericus coniugatus pro debito ciuili carcerari nõ poſſit,uide Abba.in c.Ioannes,nu.3.& ſeq. & in c.ex parte.de cleri.coniu.Phi. Frã. qui Lap.ſequitur in Alle.c. vni.§.1. nu. 2.eo.& Feli.in alle.c. eccleſia S. Mariæ. ante nu.104.ver. ſunt aũt multa.de cõſti.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratore producente inſtrumentum ſi pars aſſerat uelle redarguere de falſo,& petat coram iudice per aduerſarium declarari an uelit ratam habere talem productionem, & reſpondeatur quod ſic inquantum inſtrumentum ſit legitimum; an parti aduerſæ hoc ſufficiat.*

2 *Dubia probatio non releuat.*

3 *Producens inſtrumentum debet illud ante productionem examinare &c.*

4 *Dubitans de inſtrumento producẽdo quibus verbis vti debeat.*

5 *Producenti inſtrumentũ, qđ pars aduerſa vult redarguere, dandus eſt terminus ad deliberandum ſi velit eo vti.*

6 *Iudex debet interrogare partes de contingentibus cauſam quomodocunque æquitas ipſum mouet.*

7 *Iudex curare debet, ut ab ea parte interrogationem incipiat vnde litem facilius poſſit expedire.*

ALLEGATIO CXIX.

Quaero pone, quod procurator† meus produxit in iudicio in causa uertente cum aduersario meo instrumentum ad probandum de iure meo; pars aduersa asseruit se uelle ipsum instrumentum redarguere de falsitate: & ideo petit a me ut ego dicam coram iudice si volo ratam habere dictam productionem factam per procuratorem meum de dicto instrumento, & si velim persistere in ipsa productione, & ad hoc petit me cogi per iudicem. Ego respondeo quod volo habere ratam talem productionem, & in eo persistere, si & inquantum sit verum, & legitime confectum, & non vltra, nec aliter. Pars aduersa dicit sibi non sufficere, sed petit, vt eam certam reddam. quid iuris? Respondeo videtur dictam responsionem non sufficere. nam per ipsam responsionem non redditur aduersarius certus, & interest sua se certum reddi ad hoc, ut deliberet, an me accusare velit de vitio talis instrumenti, quia poena non debetur mihi nisi sciam illud esse falsum, & possum deliberare an mihi expediat illud producere, & an sit verum hoc, de elect. ut quis duas lib. 6. cum ibi no. imò eo ipso videtur instrumentum reddi suspectum, quod producens titubans non uult eo simpliciter uti, sed sub conditione si sit verum. Satis. n. suspicatur is qui non audet asserere instrumentum uerum, & qui dicit, quòd si sit falsum non uult produxisse, & suspectae scripturae in iudicio non sunt producendae. C. de proba. l. iubemus, [a] Item is qui sic conditionaliter loquitur, videtur sibi esse contrarius, & sic repellendus de appel. sollicite. In eo. n. quòd producit instrumentum ad probandum intentionem suam asserit illud simpliciter uerum & c. approbat, & contenta in eo: ut not. Inno. in c. uenerabilis, [b] de except. sicut ille qui ponit facere [c] contenta in positione uera esse ita quòd ponens contrarium est periurus, ut in cap. cum impositionibus lib. 6. de iureiuran. In eo autem, quod dicit si est falsum nolo eo uti, uel illud produxisse, videtur † dubitare, & dubia probatio non releuat producentem, de probatio. in praesentia, & si est dubium apud partem de cuius facto agitur sibi praeiudicat, quia debuit praeuidere, & examinare† de fide. sic is qui producit instrumentum debet illud antè examinare, uel saltem post productionem si aduersarius hoc petat, sicut is, qui narrat in e [f] ptam actionem, & non consonam conclusioni libelli, si petatur, ut corrigat, debet corrigere, secundum not. in capitulo examinata de iudi. & generaliter illud est uerum, quod actor debet uenire ad iudicium paratus, [d] & deliberatus. Item non ualet si facio procuratorem Titium ad agendum utiliter facta mea, quia debet aequè posse prodesse, & nocere, & obtinere, & succumbere in causa ut no. de dilatio. exposuit. pari modo is, qui utitur instrumento debet ex illo posse iuuari, & offendi. Sed dicere produco si est falsum, est ex instrumento obtinere uel le, si laedat aduersarium, & ex minus licito instrumento non vult poenam pati, quod ferendum non est. Contrarium videtur sentire gl. in cap. praesentium, de testi. in fin. & hoc expresse dicit Guil. in Spec. de instrum. edi. §. videndum restat, versiculo, quod si velis, vbi † ad euitandum poenam dat talem formam: videlicet dico, & protestor instrumentum tale quo vtor factum manu talis notarij verum & verax esse: sed si apparuerit esse falsum tunc nolo esse vsus eo: & perinde esse volo ac si vsus non fuerim, & alle. in ar. de crimi. falsi ad falsariorum. & si aduersarius eius dicit certifica me, an velis eo vti, vel non, teneris, sed potes sic protestari. ar. C. de exceptio. si quidem. ff. de no. openun. de pupillo. §. si quis ipsi praetori, nam ex ui, talis protestationis si appareat postmodum verum esse, poterit eo uti, & habere effectum ex virtute huiusmodi dictionis, & tunc, quae extremum tempus significat. ff. de conditio. & demonstratio. l. 4. §. sui. & l. in substitutione. de vulgar. substitut. Secus secundum eum si sic simpliciter diceret nolo eo vti, quia tunc non posset eo uti aliqua ratione. C. de testam. si aduersarius, & ad l. Cor. de falsi. si falsos codicillos, & hoc est de sententia super auth. si quis in aliquo. C. de aeden. ut refert Ioan. Andr. in Spec. super dicto ver. & hoc in Specu. etiam per eum in dicto titu. §. instrumentum, versiculo. item opponitur. Primam partem puto veram per rationes praedictas, & melioris practicae, & purioris, & glo. in c. praesentium non dicit contrarium, immo dicit si arguitur instrumentum limitatum possum dicere nolo eo vti, & simpliciter loquitur & non sub conditione. allega. in contrarium per Spec. non probatur quia aliud est in excipiente [e] qui non fatetur, & aliud in probante qui simpliciter asserit dom. Bald. in l. diuus. ff. ad l. cor. de fal. dicit quod iudex

Marginal letters/numbers: a, b, c, a, a (left); d, 4, e, f (center).

5 dex debet statuere † terminū ad deliberandum an velit uti illo instrō an nō: vt l. Titius, de accusa. ff. & l. mancipiorū, de optio. leg. Sed hmōi occasione quæro, pcurator meus noīe meo propria authoritate, & sine authoritate superioris legitime g de nouo ingressus est possessionē beneficij, qđ impetrauerā a summo Pontifice possessore inuito, & non vocato; & demū super ipso bñficio litigat cū ipso possessore, & quilibet asserēs se in possessione petit fructus dicti bñficij, & pcurator meus nomine meo in cā pducit instrumentū apprehensæ possessionis dicti beneficij; aduersarius petit me cogi a iudice an h illā possessionē [h] velim ratā hr̄e, seu productionē dicti instr̄i, & in illa persistere, ut possit deliberare an velit ꝯ me agere ad pœnā quam incurrit is, qui propria authoritate cōtra voluntatē possessoris possessionē apprehendit. Ego reuersus ad iudicē rn̄deo, ꝙ dii ctam possessionē volo hr̄e [i] ratā & dictę pductioni persistere si, & inquantū sit iusta, & licitè facta & fieri possit sine pęna, & alias non. Aduersarius dicit hoc non sufficere, & petit me cogi ad simpliciter rn̄dendum, & eum certū reddendū. Quid iuris? Rn̄deo, ꝙ sum cogendus pręcisè rn̄dere, & eū certum reddere. Et quicquid sit in casu pręcedenti, in isto non videtur dubium, ad hoc possunt adduci omnes rōnes, & omnia, & singula iura supra in præcedenti quæstione inducta.

Item hic non est dubitatio facti, q̄ terminum requirat, sed iuris, qđ non est licitum ignorare, nā ꝙ ingredienti propria authoritate, & sine superioris licentia contra voluntatem possessoris, & ipso non vocato puniak tur ius est aptissimū [k] de præben. eū qui, lib. 6. cū ibi no. imò eo ipso, qđ scit, & non contradicit, vr̄ ratum hr̄e factū procuratoris, & in pęnam incidere sicut is, qui scit falsum l procuratorē agere [l] & non contradicit, uel m a sn̄ia lata contra eum appellat, [m] approbare intelligitur factum eius. ff. rem ratā haberi. l. 4. §. falsus. ad hoc facit, q̄ si procurator meus in causa neget possessionē aduersarij, ego sum cogendus tanquam instior rn̄dere veritatē præcisè per verbū credit, vel nō credit, & si oppositum esset de instrō, uel possessione non sufficeret dicere credo inquantū 6 sit vera, uel legitima. † Item quandocunque æquitas mouet iudicem pōt, & dēt interrogare partes de cōtingentibus causam, sed hic est summa æquitas ne pars vexetur cōtra veritatem, ne iudiciū sit elusoriū: quia iudex scire velit a parte an possessionem de qua agitur, & per procuratorem captam, & quæ dr̄ illicita velit ratam haberi per dominum, & maxime, quia si dixerit, quod non, est lis sopita, si dicit quod sic, releuatur pars, quia si fuerit reperta illicita respondebit, ꝙ noluit vti ad euitandum pœnā, & pro huiusmodi partium releuatione iudex debet suum effectum expedire [n] de dolo & cōtu. ad finē. de n dila. c. j & p hac releuatione cogitur pars respondere positionibus, ut releuetur alia pars ab onere probādi. in cle. sæpe. de uerb. sign.

7 † & id debeat iudex curare, ut ab ea parte incipiat vnde litem facilius possit expedire: ut de ele. si forte. cum ibi not. in gl. no. qđ generaliter est verū, ꝙ non licet in incerto uagari cū discrimine aduersarij: ut c. si qs duas. de ele. lib. 6. sed iste vagat̄ in incerto dicēdo vtor vbi est legitimū, & nō vtor si nō est legitimū, & huiusmodi incertitudines reprobātur a iure, maxime contra bñficia: ut in c. 2. de elect. lib. 6. Inn. dicit ibi, ꝙ si electores qui pure eligunt si electus cōsentiat ipsi electioni tali cōsensu cōditionali alternatiuo, uel incerto eorū nomina efficiuntur incerta, & hēt locum contra eos decre. 2. de elect. lib. 6. modo in proposito si procurator cepit possessionē beneficij libere & sine iudice nomine dn̄i, dn̄s non pōt illā ratam hr̄e sub inceo certo, status ēt [o] beneficij debet esse certus, & non vacillari, dēt. n. indagare, ut canonice acceptet & post indagationem purè acceptare, & maximè ille qui pro interesse, quod prætendit in tali possessione venit ad impediendum aliquem in prosecutione eiusdē iuris dēt allegare interesse certum, non ambiguum, facit ad prędicta, quia ille qui ponit conditionaliter, nō vr̄ scire, sed dubitare de illo, quia conditio ponit rem dubitatiuè, & suspensiuè, ut l. cum ad pręsens. ff. si cert pet. & ponit Bar. in l. demonstratio. in fi ff. de cōdi. & demon. cū qs dubitat non dr̄ scire, qa dubitare est ad neutrum animū applicare. p C. de conditio. & demon. p l. si ff. de testam. l. de statu. & per consequens dicta possessio capta non dicitur esse rata per dominū, qui dubitat, & non videtur animum habere possidendi, & sic ipsa possessione uti non potest ad impediēdum eum qui nunc possidet & asserit se uelle possidere.

Addit.Quin.Mandosij.

a ¶L.iubemus.] *Et c.porrecta, ibi tanquam falsitatis actores, seu authores de confir.vti. Archid.in c.in memoriam,nume.12.dist.19. Hinc dicimus suspitionẽ de falso pro falsitate ipsa haberi, prout probo in 4 q.Reg. de Impe.viuen. nu.171*

b ¶Inno.in c.venerabilis.] *Dic tu,cum venerabilis,nu.4.& seq. & ibidem Cardi.col.3.ad fi.ver. An autẽ producens instrumentum,vbi Apostil.Lap. hic sequitur,& Feli.nu.22.vbi Lap. hic, & alios ad idem citat. Et regulare est,ꝙ producẽs instrumentũ ei in totũ stare cogatur. Cy. in l.1. C.de confes. Sozzi. Regu. 186.in ver. instrumentum si per aliquẽ. & Bal. in l.alia,et Pau. Castren.in fi.vbi apostil. ad ipsum Castren. Lap.hic,et alios citat. C.de ijs qui.ut indi. Cardi.consi.56. Casus super quo.post num.23.ver.Et contra istud nullam impugnationẽ.Caro. Ruin. consi.162.viso processu,nu.4.vol.5.Dominus meus consi. 558.in causa post nu. 7.Bertran.consi.64.egregie, post numerum secundum, lib.3.par.1.qui Lap. hic referunt, & sequuntur.*

c ¶Qui ponit facere.] *Lege qui ponit fatetur.arg.tex.in l.de ætate.§.1 ff.de inter rog.actio.& in l.2.versi. Cum ex ijs precibus.C.de institutio. & substitutio. Idẽ dicunt Spec.titulo de Positio.§.8.in principio & §.decimo ante numerum tertiũ. Barto.in l.2.§.quod obseruari nu.19.C. de iuramento calumniæ. Bald. in l.sicut. post numerum 6 C.de repudi. hæredi. & Alexan. consilio 71.clarissime, numero quarto,lib.3.*

d ¶Paratus.] *Iuxta tex. in l.qui alterius. versicu. Non etiam si aga t, nam plane qui agit certus esse dẽt &c. ff.de reg.iur. Hinc videmus actori denegari dilationes, quippe qui instructus venire debet. Abb.post glo.num.13. de dilatio. Cassa. Dec.1.eo.num.2.*

e ¶In excipiente.] *Quòd excipiens non fateatur probat tex. in l. nemo prohibetur ff.de exceptio. in l.nemo ex ijs. ff. de reg.iur.in c.nullus pluribus.eo.lib. 6. & per Lanfran.de Oria.in tracta. de Exceptio.nu.5.verf.Istud quoq; est notandũ.*

f Bar.in l.diuus.] *Videlicet.2.Et Barto. opinionem discutit late Raph.Fulg.consi.177.publicato processu, vbi etiam ampliat ad materiam testium examinatorum, videlicet ad interrogationem an quis vti velit attestationibus, seu depositionibus, & tunc sufficiat respondere, quòd eis vti vult in quantum veritatem contineant, alias non, an vero pure, & simpliciter respondere teneatur concludens cum Barto. & concordans opiniones distinguendo,et declarãdo,ut ibi.Barto.ẽt sequitur Ant. de Butr. in c.imputari, ad fi. de fid. instrum. Idem ẽt videtur voluisse Rot.282.licet quis,ver.secus verò si esset,in no.quam Dec. sequitur Fel. in alle.c. imputari,ad fi.Cum Bart. etiam vbi supra, & Lapo hic concludũt Aug. in Addi.ad Ange.de Malefi. in ver.falsario,post nu.44.ver.Tu autẽ in hac materia adde quòd Doct.Moderni.Alex. in Apostil.ad Bar.in d.l.diuus,in versi.respondeo iudex, Felin.in c.præsentium,nu. 2.de testi. Ioã.Fran.a Ripa in d.c. cũ M. Ferrarien.post num.100. versi.Tollendo tamen de consti.Io.Bap.Ferret. cons.88. super puncto,vbi ad fi.hanc opin.Bar. & Lapi veriorem dicit. Et hanc opin. Bart. & Lapi,ac Fulg.sequutum fuit consiliũ Neapolitanum prout, Decisio Afflict. 189.incip. facta publicatione.*

g ¶Legitime.] *An sit legendum legitime prout oẽs codices habẽt,an verò legitimi dubitari posset. Quòd legitimè hic non conueniat ostẽdo ex ijs, quæ subijcit ibi,possessore inuito,& postea ibi agetur ad pꝯnã &c. Si.n.legitimè.i. secundum. leges,uel iura (prout declarant glo.in ca. vnic.de pace tenen.inter subdi. in ver.legitimè.*

gitimè, in prin. in vsi. feud. & Io. And. in c. quoniam, col. 3. in vers. legitimè, vt lite non contest.) possessio de qua hic capta fuisset non referret, ꝙ inuito possessore, nec pœnę alicui locus esse potuisset. At si legimus legitimi superflua uidetur hęc adiectio, sat. n. fuisset dicere superioris, cum verba de habilibus intelligi debeant. uulga. l. 1. cum glo. 1. C. de sacro sanct. eccl. si. n. supponitur superior, ergo talis superior qui suas qualitates habeat. Secunda autem lectura sustineri potest, ut illa adiectio sit ad maiorem cautelā, seu specificationem iuxta l. pupilli, vers. quod tamen. ff. de no. gesto.

h ¶ Cogi a iudice an illam possessionem.] *Ante illa verba, an illam, deest ut declarem, seu ut respondeam. Et dixit a iudice, quia officio iudicis fiunt huiusmodi interrogationes. l. 1. §. 1. iun. gl. sup rub. ver. responde non. ff. de interro. actio. & supponit Lap. infra num. 6. vers. item quandocunque, & versi. Et pro huiusmodi partium.*

i ¶ Volo habere.] *Intelligendum est. in aliquibus autē libris legitur nolo habere tunc, adde dum esset post verbū persistere, nisi: hoc modo Dictam possessionē uolo habere ratam, & dictæ productioni persistere, nisi si, & inquantum &c. Et ꝙ altero ex dictis modis legendū sit ostendit tota hæc alle. & elicitur ex dictis Bar. in præalleg. l. diuus 2. ff. ad leg. Corn. de fal. & aliorum, quos retuli supra in Apostil. in ver. Bar. in l.*

k ¶ Ius est aptissimum.] *Potius apertissimum, & de hoc vide infra latius Alleg. 127. Anastasius, post nu. 3. versi. ad quartam. Et Lap. hic sequitur Feli. in ca. in præsentia, in fi. de probatio.*

i ¶ Falsum procuratorem agere.] *An sciens aliquem pro suo procuratore in iudicio se gerere, nō cōtradicens, sibi p̄iudicet Doct. uariè locuti sunt. Pro opi. Lapi, et sic affirmatiua est tex. in l. qui patitur. ff. manda. in l. sæpè. ff. de re iud. in l. semper qui non prohibet. ff. de reg. iur. & in c. fi. de iureiur. lib. 6. Idem ēt qđ Lap. hic uoluit Inno. in c. ex parte decani, nu. 2. uer. ex hoc dico. de rescr. in c. cū in iure. de off. deleg. & in c. cū in nostra. de p̄cu. Et Inno. sequuntur Archid. in ca. qui ad agendum, & Io. Andr. post princ. & Phi. Fran. post nu. 4. de procu. lib. 6. Rota. 454. fuit dubitatū utrū, post prin. uer. Et uidebatur aliquibus, & Dec. seq. quæ incipit per prædicta, in no. Bal. in l. licet, nu. 15. declarando tamen id procedere ex parte actoris. C. de procu. Lud. Roma. consi. 170. sciebāt, in prin. & in l. quæ dotis, post nu. 42. uer. itē inquantū, ubi postea reprobat distinctionem Bal. de qua supra, Deinde uer. ego uerò, dicit se secutū pluries in iudicando sñiam Inn. pro qua plura fundamenta subdit ff. solu. mat. Abb. consi. 7. tria circa col 2. uersi sed ego lib. 2. Alex. in l. 2. §. uoluntatē, nu. 9 ff solu. matri. Andr. Barba. consi 46 scripsit præclarè, col. 3. nu. 22. uer. Et ad hoc adduci. lib. 2. Feli. in c fraternitatis, col. 4. uersic. Ad idem qđ no. Inn. de testi. Idem ēt uoluit Corset. in suis singu. in uer. procurator, in fi. Affli. Dec. Neapo. 308. Franciscus, post nu. 6. uer. 2. ad idem, & nu. 7 ac seq. Contrariū uerò tenuerunt relati per Alex. in alle. l. sæpè, post nu. 87. uer. contrariā opi. tenet ipsemet Inno. Idē Alex. postea uers. Et ex ijs ultimo, defendit dictū præcedens Inno. in c. ex parte in x. casibus, de quibus ibi latè. ff. de re iudi. Et dicta Alex. ibi pro pulcherrimis cōprobat, ad eū se remittens Feli. in d. c. ex parte decani, nu. 5. de rescr. Pro præmissis ēt uidere poteris And. Tiraq. de ut. retract. par. 1. in uer. in fi. eiusdē. §. glo. 3. & ult. nu. 11. & seq. Addo, ꝙ in illis casibus in quibus procedit opi. Inno. in d. c. ex parte decani, ꝙ quis sibi praiudicat quo ad omnes actus ita concluserunt R. Domini mei de Rota in Placenti. Castri, ꝓut uidere est*

in Dec. 23. Accoram. sub tit. de procura.

m ¶ Appellat.] Lectura ordinaria est non appellat, melior est hec absq; negatiua, prout colliges ex. §. falsus hic citato prout illum declarant Bar. Castr. & alij ibidē, & Paris. consi. 108 pro resolutione, num. 46. volunt. n. principalem appellantē ratificare sententiam contra falsum procuratorem latam, videlicet, tanquam sic latā, non tanquam bene latam.

n ¶ Suum effectum expedire.] Lege suum officium exhibere. Ad tex. in l. 1. §. 1 ff. de interro. actio. iun. glo. super rubr. ver. Responde non.

o ¶ Status etiam.] Potius legendū status enim, vt assignet rōnem eorū, quę proximè dixit. Et hic est mos philosophorū, prout apud Aristotilem semper videre est, cuius mos est hanc dictionem. n. post suas propositiones subijcere, Mos est etiā iurisconsultorum prout in l. vni. ver. credidit enim princeps. ff. de offi. præfe. præto. in l. 1. §. quod autē. ff. de offi. præfe. vrb. in l. & seruorum. §. ingenui. ff. de sta. homi. et in infinitis alijs locis, meritò Lapus noster qui, & bonus dialecticus, & optimus iureconsultus fuit hoc loquendi modo vtetur. De similibus incertitudinibus vide supra Alleg. 6. inci. in hac 6. Et de pluribus incertitudinibus tracto in 4. q. 3. Reg. Cancel. nu. 2. cū pluribus sequent.

p ¶ C. de condi. & demon.] Lego. C. de cōdi. indeb. Et dubitare est medium inter scire, & nescire. l. 3. §. is qui nescit, iun. gl. in ver. dubitat. ff. de libe. homi exhi. per Tinda. in tract. Testium c. 7. post nu. 2. & per Matthæ. de Afflit. de iu. pro thomi. § secundus, post num. 4.

SVMMARIVM.

1 Habens gratiam acceptandi primam præbendam vacaturam infra mensem acceptauit vacantē deinde vacauit alia quam alius impetrauit, acceptauit cū protestatione si sibi esset debita: deinde tertius venit petens acceptā a primo tanquā sibi prius debitam & reseruatam quam ille dimittit, & vult acceptatā a secūdo: quæritur an possit.

2 Decretalis si beneficia, de præben. lib. 6. quo casu exorbitare dicatur a communibus regulis iuris.

ALLEGATIO CXX.

FVlcinius [a] clericus impetrauit canonicatum sub expectatione † præbendæ à sede Apostolica in ecclesia Florent. cū reseruat. præbend. vacantis, uel vacaturæ, quam infra mensem à notitia vacationis duxerit acceptandam, postea uero in eadem ecclesia similem omnino gratiam impetrauit Ioannes. postmodum in dicta ecclesia vacauit præbenda per obitum Titij Canonici dictæ ecclesiæ quam dictus Fulcinius acceptauit infra mensem, & sibi conferri fecit per executorem, & possessionem pacificam fuit assecutus, & pluribus mensibus ipsam habuit, & tenuit. Postea vero in dicta ecclesia vacauit alia præbenda per obitum alterius canonici dictæ ecclesiæ, quam dictus Ioannes secūdus impetrās infra mensem acceptauit, & sibi conferri fecit per suū executorē. Post hoc verò mēse à die notitiæ vacationis in ecclesia transacto dictus Fulcinius primus impetrans, cōperto, q dicta præbenda quā primo tanquā sibi debitam acceptauit erat alij debita, ut puta, quia Papa tanquam specialiter reseruatam alteri contulerat requisitus ab ipso impetrante, ipsam de iure, & de facto ipsi impetranti dimisit, & dictam aliā præbendam per dictū secundū impetrātem acceptatā, & collatam nō obst. lapsu mensis acceptauit, & sibi conferri fecit, & possessionē extitit assecutus. Ex ijs quęritur cum ex prædictis impetrātibus dicta pbenda debeatur, siue quis in ea canonicū ius habeat, præsupposito, q est verum, q quilibet istorum impetrantiū acceptauit sub protestatione solenni, q possit ad aliā præbendam sibi debitā redire, & acceptare si, & inquantū præbenda acceptata sibi de iure non deberetur, & vt veritas clarius luceat arguo ad vtramque partem. Et primo arguo pro

secundo

secundo impetrante, & videtur dicendum eum esse cui dicta præbenda debeatur de iure. Nam d. gratiæ habebant clausulam accept.infra mensem, & ipse secundus impetrans præsupponitur infra mẽsem acceptasse,& deinde primũ post mensem,ergo quæ illo expedita p cle.vni. de concef.prębend. Nec obst.si diceretur ꝙ primus errauerit,& fuit probabiliter deceptus,quia acceptauerat prębendam sibi non debitam,putans sibi deberi, & quam primum sciuit illam dimisit,& redijt ad dictam aliã, quod videtur potuisse, maximè beneficio protestationis prędictę &c.nam dicta prima cle.in fi.inducit hunc rigorem vt dictus mensis currat ẽt ignorãti,imò etiã secundũ gl.ibi pe.quia secundum rerum naturã scire non poterat:vnde secũdum dictã gl.in prin.iste rigor inductus est vt currat etiã illi qui nõ est in culpa, pari ratione currit ei qui sciebat licet deceptus errore prædicto non acceptauit, nã nõ est minor rigor in eo qui secundũ naturam scire non poterat, quam in isto qui sciebat, & dicto errore deceptus non acceptauit: Præcise enim illa cle. vult talẽ mensem currere ignoranti, & innocenti:considerauit.n.
b periculum vacationis ecclesiarum,[b] de electio, quam sit.lib.6. & habet locum ꝙ sine culpa punitur aliquando quis sed non sine
c causa vt lite non conte. quoniam §.portò.[c] In contrariũ vr̃ ꝙ d præbẽda prioeat ad primũ impetrãtẽ, nã ipse est prior in data.de rescrip.cũ adeo, & ante in canonicũ receptus authoritate apostolica.Nec obst.si lapsus sit mẽsis vacationis p d.cle.vnicã,de cõcef.pb. nã illa nõ tangit hũc casum. Illa enim determinat quãdo impetrãs dicatur habere notitiam vacationis vt no. gl.pen.in dicta cle.ita ꝙ ex ignorantia vacationis non potest post mensem acceptari præben.cuius vacatio ela pso iam mense fuit nota in ecclesia,sed in casu præsenti loquitur de eo qui nõ negat sciẽtiam vacationis, sed dicit se ideo non acceptasse quia assecutus fuit aliam,quam probabiliter credebat ad se spectare,quæ tamẽ ad alium spectabat, vt post mensem vacationis dictę præbẽdę de qua agitur didicit,& ideo vigore protesta.factæ per eum in acceptatione primæ præbendæ ꝙ possit redire ad aliã sibi debitam, videtur posse ad dictam præbẽdam redire sibi debitam,& illam post mensem acceptare, quia d.cle.hunc casum non

respicit, aliàs frustra fierẽt tales protestationes,quæ tamen a iure,& practica approbantur, & de qua protestatione legitur, & not. glo. vltima de rescrip. cum in multis.lib.6. Arch.in c.gratia,eod.tit. & lib.Ioan.Mo. in decre.si tibi.de præb.eo.lib.Hostien.in d.ca. cum in multis.Ioan. Cald.in decret.cum nostris,de concef.præb.& Ioan.And.in d.c. cũ in multis.Item pro ista parte benefacit decr. si beneficia,de præben.li.6. per quam is qui dimisit beneficium suum, & aliud acceptauit quod sibi debitum credebat si secundum postea sibi apparet non debitũ,illo dimisso põt ad primũ redire.Pari ratione vr̃ dicendũ in casu nostro vt prima dimissa q̃ hodie apparet ad se non spectare redeat ad eã quã nõ acceptãdo dimisit,ex eadẽ ęquitate quia vbi est eadẽ ratio,& idẽ ius dẽt esse idẽ iudiciũ, de rescrip.inter cæteras. Item ex eo ꝙ supra dixi ꝙ d.cle.vnica. de concef.præbend.non cõplectitur hunc casum; benefacit quod no. gl.pe.in d.cle.vbi dicit ꝙ per dictã cl.nõ recedit ab eo ꝙ no.in decr.si clericus.lib.6.de præb.faciunt ẽt illi casus quos gl.ibi numerat in quibus dicit d.cle.non habere locum. Quid igitur dicẽdũ, & sicut ad vtranq; partẽ argui,ita duas contrarias faciã conclusiones,vtranq; coloratam, & demũ figam iudicio meo quã veriorẽ putabo.Et vr̃ posse cõ-
d cludi pro prima parte[d] ꝙ non possit redire post mensem ad aliã præben.per rationes supra positas ꝑ ista parte allegatas. Nec obst. decre.si beneficia.quæ loquitur in alio casu: videlicet quando is qui dimisit beneficiũ ha-
2 bebat ius in re. † Sed in casu nostro prim⁹ impetrãs nunquã habuit ius in d. ꝑbẽ.& d.decre.si bñficia q̃ exorbitãs est à cõibus regulis iur.& inniti ẽ æqtati nõ extẽditur ad alios casus, vel terminos.Itẽ pro ista conclusione facit,q ad hoc vt possit redire ad aliã ꝑbẽdã vigore ꝓtestationis, oportet ꝙ expectet snĩam sup prima acceptatione,ſm Hostien. q hoc no.in decre.cũ in multis, de rescri.li. 6.ac ꝯtrariũ tenet,vt si iste spontè ꝓponit̃ dimisse primã, & rediјsse ad aliã.Itẽ licet cle. vni.de cõce ꝑbẽ.loquat̃ de ignorãtia,tñ idẽ ĩ casu ꝓsẽti,& maximè si notitia de ꝑbẽda q̃ acceptauerat q̃ debere ẽ alteri fuerat p d.mẽsẽ vacationis secũdę apud ecclesiã,quia tũc saltem cœpit currere mẽsis quo ad secundũ, q̃ debebat infra mensem acceptare ex quo sciebat primã ad se non spectare, & sciebat

secun-

secundum vacare. Sed videtur posse conclu di pro alia parte: videlicet quòd possit redire ad secundam per rationes supra pro hac parte inductas, & licet decre. si beneficia loquatur in alijs terminis, tamen eius æquitas videtur posse extendi, vel porrigi ad illum casum, nam potest quodammodo dici, quòd ius in re haberet primus impetrans in dicta præbenda secunda vacante, nam erat pro eo affecta, & reseruata, & alijs inhibitum ne pēdente mense vacationis aliquid contra illā disponerent, & dicta protestatio debet aliquid operari vt supra allegatum est. Nec est vera illa opinio quæ habet, ꝙ volens redire ad aliam debet spectare sententiam [c] super prima. Sufficit enim quòd doceat se ius in prima non habuisse, vt scribit Ioan. And. in d.ca. cum in multis. Item licet aliqui velint dicere quòd d. clem. vnica de concess. præbend. inducat tantum rigorem quòd etiam mensis currat ei qui non potuit scire vt supra tetigi, tamen vt tangit gl. pen. in ea in fi. ex litera ipsius cle. videtur posse contrarium elici, vbi imputet quidem sibi si hoc casu quo de ipsius commodo agitur, quòd per se, vel alium scire potuit ignorauit, & hoc placet ibi Paul. Liazar. & sufficit quòd inducatur rigor in hoc quòd is qui potuit scire, & nesciuit non excusetur; sed quòd diligenti, & sine aliqua culpa currat mensis, non habet in se rationem, & ideo extirpandum, qa lex debet esse honesta. 4. distin. erit autem. Veritas videtur quòd primus impetrans nō possit redire ad aliam præbendam post mēsem notoriè vacantem, & quam impetrans infra mensem acceptauit; Moueor per supra allegata pro ista parte, & potissimè per clausulam mensis, nam gratia non fuit facta purè, sed de præbenda quam infra mensem acceptaret, quandoque enim non acceptat, & extra mensem, & extra gratiam, quo ad præbendam non acceptatam infra mensem: imò etiam executor talem præbendam conferre non posset post mensem: quia habet potestatem suam limitatam conferendi præbendam quam impetrans infra mensem à die notitiæ vacationis duxerit acceptandā, & hinc est quòd post mensem etiam præbenda adhuc vacans, & re integra acceptari nō potest, nec conferri vt not. glo. super. ver. infra mensem in d. clem. vnica. nec obst. huic conclusioni decre. si beneficia præalleg. quę vt prædixi loquitur quando qui dimisit primum beneficium habebat ius in re, & prouidet absurditati quę aliàs proueniret, quòd remaneret sine beneficio, & omnino careret primo, & secundo, sed in casu nostro nō quam habuit ius in dicta præbenda, nec perit ideo gratia, imò remanet quo ad alias ꝑbendas vacaturas. ad hoc quòd not. glo. super ver. infra mensem in dicta clem. vnica. de concess. præben. in fin. glos. hanc differentiam etiam not. dominus meus Lappus Abbas S. Miniati. in dicto. ca. cum in multis, de rescrip. lib. 6. & in hoc operatur protestatio de qua supra, quæ habet quòd possit redire ad aliam sibi debitam, sed illa quæ vacat vltra mensem à notitia vacationis & non fuit per eum acceptata, sed per alium expectantem non debetur sibi, & ideo protestatio ad illam non porrigitur, fateor quòd si infra mensem [f] illam acceptasset, redire poterat vigore protestationis non obstan. accep. facta de prima. Nec obst. huic quod supra dicebatur per cle. vnic. nam non respicit istud impedimentum, sed ignorantiam. Nam fateor quòd dicta cle. respicit ignorantiam, non impedimentum sed tamen dat formam mādato, videlicet quòd infra mensem debeat acceptari, & conferri, & ideo, ex forma mādati cogi non potest, vt not. glo. super dicto ver. infra mensem, in princip.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Fulcinius.] *Hanc Alle. Gemini. in c. cum in multis, ante fin., de rescrip. lib. 6. Io. de Syl. de Benefi. par. 3. quæ. 28. col. penul. cir. medium, & nonnulli alij citāt sub numero 220. alias 120. Hinc puto huius inscriptionem quæ est, Alle. 120. de con. praben. pro Mcccx. corruptam esse, & legi debere loco illorum verborum pro Mcccx. aliàs ccxx.*

b ¶ Vacationis ecclesiarum.] *Supple tu diuturnæ, iuxta tex. hic citatum in c. quamuis, & in c. vt circa, in prin. de electio. lib. 6. Per hunc supra Alle. 89. post numerum 17. vers. Et maximè cum nulla esse debeat vacatio, & Rot. 288. maior, post princ. & 484. si appellatus, num. 2. in nou.*

c ¶ §. por-

c ¶§.porrò.] *Et l. quisquis. C. ad leg. Iul. maie. canonizata. 6. quæst. 1. si quis cum militibus. Glo. 1. in c. 2. versus fi. de constitu. D. meus consil. 64. & diligenter, col. 1. num. 4.*

d ¶Pro prima parte.] *Hanc opin. in qua Lap. residet, sequuntur ipsum hic citantes, & eiusdem verba referentes Geminia. in Alleg. hic c. cum in multis, col fi. versi. Sed pone quòd tu impetrasti. de rescrip. lib. 6. & Phi. Fran. ibidem ad fin. Idem Fran. in ca. si beneficia, num. 7. de præben. eo. lib. & in c. ne captandæ, ante num. 8. de con. præben. dicto lib 6. Ioan. de Syl. in dicto Tracta. de benefi. part. 3. quæst. 28 col. penul. versic. & hinc est quod si aliquis, & Lamber. de iur. patro. artic. 24. in fi. quæst. 1. par. 2. lib. 2.*

e ¶Ad aliam spectare sententiam.] *Lege tu quòd volens redire ad aliam debeat expectare sententiam super prima. Idem etiam voluit Rot. 141. not. quòd ubi, in anti. Et Lap. hic citat, & sequitur alios referens Ioan. Bap. Ferret. consilio 16. incipien. R. D. Ioannes, nu. 15.*

f ¶Si infra mensem.] *Hoc dictum referunt, & sequuntur Geminia. in Alle. ca. cum in multis, in fin. de rescrip. lib. 6. Fran. in dicto c. si beneficia in ulti. uer. de præben eo. lib. Ioan. de Syl. de Benefi. quæst. 28. col. fin. vers. Tamen si illam acceptasset infra mensem par. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio fieri debet contra personas quæ per suas literas fidem facere possit de appellatione.*

2 *Committendo alicui aliquod negotium omnia sine quibus illud expediri nō potest, commissa censentur.*

3 *Appellatio cum obiectione criminis cū infamia impedit traditionem possessionis beneficij collati possessore non vocato.*

4 *Clausula appellatione remota vires perdere dicitur per solam commissionem factam per papā super appellatione.*

5 *Verba narratiua & assertiua in hoc differunt quia narratiua fidem non faciunt, assertiua sic.*

ALLEGATIO CXXI.

1 QVantum ad nuntiationem factam † per personam authēticam quæ portauit literas in
a timationis [a] dicitur quod sufficit, primo quia tex. in c. vt circa. de elect. lib. 6. dicit quòd appellatio debet fieri coram persona, quæ per suas literas fidem possit facere de appellatione, ergo literis talibus per se statur quòd fuit appellatum, & est ratio secundum Archid. quia ibi non est intelligendum quòd talis persona vadat ad curiam ad testificandum de appellatione ipsa, sed per literas suo sigillo sigillatas, sed literæ per nuntium solent deferri: ergo si permissa est destinatio literarum, certè & nuntij; adhoc quia quando aliquid ali
2 cui † committitur omnia sine quibus tale negotium non potest commodè expediri conceduntur, seu commissa intelliguntur; facit ad hoc, quia vnus delegatus se excusat alteri per literas suas, & nuntios, de offic. deleg. prudentiam, & ibi not. Item vnus canonicus citat alios per nuntium; ut not. de elec. cum nobis olim, super glo. j. in nouella, vbi dicit Innocen. quòd ideo tenet, quia non sunt pro
b priè citationes, sed denuntiationes, [b] & notificationes, prout faciunt emptores venditoribus. Item Guil. Mandagot. in libello electio. capit. 7. de citat. absen. & ita habuit ab olim obseruantia, & consuetudo in modo
3 citandi: ut no. de elect. in causis. † Quantum est appellatio cum obiectione criminis cum infamia, hanc suspendere posset, quia clem. constitutus, de elect. vocat istum modum appellandi obijcere, & opponere, & decre. accedens de accusatio. & eius ratio trahitur ad istam formam., nec mirum quia trahitur ad modum ordinariæ actionis: & ita notatur per Dominum meum do. Lapum Abbatem S. Miniati ad montem propè Floren. in c. ut circa. præalleg. & ita habet antiqua obseruantia:. unde etiam si non. esset facta intima-

tio.

tio cum ex hoc appellatio non vitietur, sufficeret ista forma ad impediendum possessionem,& licet iudex,vel pars excusetur ante notitiam,tamen quando sic impedit & excusatur, vnde cum in causa vestra sic coram parte producta impeditur causa vlterius procedere, & sufficit quomodocunque sciat
c vt no.glo.super ver.plena,in clem.causam [c] de elect. vide ibi quòd clausula appellatione remota non possit, patet primo quia si literæ sint nullæ,clausula illa non habet effe-
d ctum [d] vnde pendente lite super nullitate, [e]
e supersedi debet.† Item clausula appellatio-
4 ne remota [f] perdit vires per solam commis-
f sionem factam per Papam super appellatione,vt in c. pastoralis.de appel.fortius perdit per appellat.& citationem peremptoriam factam authoritate iuris ad curiam.Item clausula appellatione remota refertur quando proceditur per iudicem inter partes, & ita loquuntur omnia iura de ista clausula loquentia. Sed quando proceditur extra iudicium sine parte, illa non habet locum. Item si clausula appellatione remota apposita inter partes non extenditur ad tertium cuius
g interest [g] causam commissam inter duos defendere, fortius non extenditur in casu nostro ad Antonium qui negat præbendam vacate in dicta ecclesia per obitum.B.& se in sua tanquam in tertia non posse impediri per dictas literas, ista enim clausula respicit alium qui in dicta præbenda concessa per Papam prætenderet ius, sed is qui negat illam extare, & defendit suam tertiam tertius ad quem clausula appellatione remota se non extendit.Item absurdissimum esset quòd vigore collationis factæ parte non citata posset expellere de possessione sine remedio appellationis,tamen omnes dicunt quòd talis appellatio tenet saluo iure contradicendi,etiam appellandi tempore scientiæ,aliàs maximę absurditates sequerētur. Item clau-
h sula appellat. remota nil operatur [h] quantū ad impediendum effectum appellationis, vt sentit gl. ordinaria in c.vt debitus,& vbicunque tractauit de materia,& idem in Spe. de appell.§.in quibus.ver.ego dico. Item Io an. de Lignano. in d.c.ut debitus, & idem D.Bar. de Saxofer. quòd si verba narratiua in gratia facta ad supplicationem partis nō sint de facto proprio actiuo,vel passiuo. sa-
i tis probaui in alia credula, [i] nec est verum quod principaliter papa velit insinuare beneficium vacasse de iure, sed reseruasse, & talem appellationem suam bene vult insi-
5 nuare principaliter. † Item differentia est inter verba narratiua, quæ fidem non faciunt cum a parte supplicante fiant,& verba assertiua,quæ fidem faciunt, vt no. Io. And.de rescrip.nonnulli.super gloss.penul.sed in casu nostro Papa asserit reseruationem, quia de facto proprio alia narrat ad supplicationē partis:ita expresè notant doctores vltramon.& do.Bar. de saxoferrato hoc expressè dicit, quòd bene notandum:Et istas puto veras iuris conclusiones; & quicquid obtinuerim in alia quęstione cum magno clamore domini Cy. punctis,& rationibus potestatis in secreto cum aliquo perito conferre; vel multis expensis partis, habere omnes qui sunt de mane cras in palatio Priorum ad dilucidationem scientiæ. Lapus de Castiglionchio.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Intimationis.] *De intimatione, seu notificatione appellationis Ro.82.causa & 127.vult in no.ac Vbi. Fra.in c.appel latio.no.1.qui ad Lap.hic se remittit.*

b ¶Denuntiationes.] *Quæ ad certiorē aliquem reddendum fieri consueuere. Dyn in c.eum qui certus in fi.de reg.iur. lib.6.Ioan.Andr. & alij in c.fi.de empt. & vendi.Alexand. consil.24.inspecto, num.4.vol.4.& consi.138.viso,aute nu. 2.vol.7.Paris.consi.122. in causa,nu.6. cum pluribus seq.vol.4.*

c ¶In cle.causam.] *Et quando sufficiat quòd quis quomodocunque sciat vide per Doct.quos in proxima præceden. Alle.citaui, vide etiā tex.in l.item veniūt. §.petitum, ff. de petitio. hæredi. & ibi per Bar. & alios, & latè per Andr.Tiraq.de vtro.retra. par.1.§.36.Glo.2.nu. 24.& seq.*

d ¶Clausula illa non habet effectū.] *Sic etiam dicimus precarium non valere si contractus principalis corruat, Bal. in testamento.versus fi.C.de fideicom.& in*

in l. si absentis, col. fin. vers. vnde scias. C. si cer. peta. Et alia similia adduco in 46. quæstio. Regu. de Anna. numero 9. & sequent.

e ¶Super nullitate.] *Vide Bal. in auth. quæ supplicatio. C. de preci. impe. offe. latè per Vita de Gamba. in tracta. clausularum in ver. nil noua. lite penden. & per Phi. Fran. in c. dilecto, colum. 13. de appel.*

f ¶Appellatione remota.] *Octo effectus clausulæ appellatione remota habes in tracta. clausularum Vita. de Gamba. in ver. clausula appellatione remota. Decem verò & septẽ effectus eiusdem clausulæ ponit Phi. Fran. in c. pastoralis. de appel. Vltra Lapum hic, & alios supra relatos. scias tu Romæ parum versatus ꝙ clausula appellatione remota nihil operatur in rescriptis per contradictas, seu per officium contradictarum, & in alijs rescriptis quæ non emanãt ex certa scientia, & de hoc nunquam obliuiscaris, milies enim super hoc dubitari continget, & hoc etiam decisum fuit in Rota in causa Hispalen. coram R. P. D. Prospero Sãcta Cruce, pro vt Dec. 5. alias. 71. peregrini Fabij sub titu. de appella. Ratio est quia passim illa clausula per officium cõtradictorum conceditur, et absque aliqua causæ cognitione, & ita etiam ego obtinui de anno 1561. coram R. P. D. caput aquen. in causa Tranen. Attentatorum pro D. Augustino Raimundo.*

g ¶Ad tertium cuius interest.] *Ad tex. in c. super eo, versic. non tamen est nostræ, vbi omnes. de offi. deleg. Et idem quod Lap. hic volunt Bart. in l. 1. §. fin. nu. 4. ff. a qui. appel. non licet. Alex. conf. 84. in causa, num. 7. lib. 3. Feli. in cap. veniens 2. post nu. 5. in 1. conclu. de testi. et Sernen. in cap. cum in multis, numero 98. de rescr. lib. 6. Adducunt rationem, quæ est quòd hæc clausula non extendit vires suas ad præiudicium tertij. Rursus quòd rescriptum non porrigit effectum suum vltra personas in eo contentas.*

h ¶Nihil operatur.] *Vide Abb. Phi. Fran. & D. meum Phil. Dec. in cap. pastoralis, & Docto. in alleg. hic cap. vt debitus. de appel. Firma. in Reper. in ver. appellatione remota per principem, & in ver. clausula appellatione remota. Et quòd solum appellatio friuola exclusa videatur vide docto. vbi supra, & Iason in l. si quis iniquum. §. si is pro quo, numer. 5. vbi Apostil. alios refert, se ad Lap. hic remittens. ff. quod quis iur. Et quòd (vt supra aduerti) hæc clausula in rescripto apposita ex consuetudine nihil operetur voluit etiam Ioan. Fran. a Ripa in cap. sicut romana ante num. 4. de rescr. Lapum hic sequens, licet sub alio numero hanc allega. citet.*

i ¶In alia cedula.] *Intelligit fortè de Alleg. proximè sequen. Et dum subijcit differentiam inter verba narratiua, & assertiua volens illa non probare, sed beue hæc, loquitur iuxta tex. in capit. si papa. de priuil libro 6. Eadem differentia, seu distinctio elicitur ex verbis Fede. de Sen. consil. 201. ad primum, post numerum 4. vers. Sed posset aliquis respondere quòd illa sunt verba narratiua, non assertoria. De ijs tractat idem Lap. infra proxima alleg. distinguens vt ibi, & latè Felin. in cap. nonnulli. §. sunt & alij colum. 5. & sequen. in 4. Amplia. de rescrip. Et ad Lapum hic, & in Allegat. sequen. se remittit Ioan. de Imol. in clemen. vnica. columna penultima versic. Ad quod vide Lap. de probatio.*

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas Fessulana qualiter & quare in omnibus dicatur subiecta ciuitati Florent.*

2 *Causa*

2 *Causæ qua ratione possint audiri aut commissiones fieri in diœcesi Fesulanensi.*
3 *Loca vicina & connexa de facili possunt communicari.*

ALLEGATIO CXXII. DE probat. ponitur supra Alleg. 67. incipit Clement. si summus.

ALLEGATIO CXXIII.

1 Ciuitas Fessulana [a] est solo æquata, & desolata notoriè, & in sua diœcesi non est aliquis locus insignis propriè, seu p se, in quo peritorũ copia habitet, vel moretur, licet adhuc habeat episcopum, canonicos, & ecclesiam cathedralem. Est tamen verum quòd dicta olim ciuitas prout hodie est, & eius diœcesis quo ad temporalia sunt incorporata, & vnita, ac subiecta ciuitati, & communitati Flor. & omnes personæ Fessulanen. diœc. sunt subiectæ ciuitati Floren. & Episcopus Fessulanen. ex priuilegio apostolico, longeua consuetudine sedem retinet Floren. in ecclesia S. Mariæ in campo. & ibi ius reddit suis subditis, & eos citat & distringit in dicta ecclesia, & vniuersaliter tam clerici, quã laici in suis causis ad consulendum, & exercendum recursum habent ad aduocatos ciuitatis floren. Modo rebus sic se habentibus Senensis impetrat rescriptum a Papa contra Pistoriensem non in sua diœcesi vbi non cogitur, nec in pistorien. vbi non arctatur sed in tertia, vbi permissum est à iure tali casu sic impetranti, puta ĩ dicta diœc. Fessulan. iudex diœcesis Fessulan. sic impetratus committit vices suas cuidã abbati Florent. qui citat partes in dicta causa inter prędictos vult cognoscere, excipitur quòd non potest, quæritur quid iuris. Et arguendo verè posset dici ꝙ dicta cõmissio fieri poterit, cum dictus subdelegatus possit florentiæ cognoscere, & hoc sic ostenditur. Commissio dicta facta in diœc. Fessulanen. tenuit, quia in dicta tertia non distanti à finibus pistorien. vltra dictam per decre. statutum. §. cum autẽ. de rescrip. lib. 6. & licet non sit ibi locus insignis, tamen tenuit impetratio: quia quantum ad cõmissionem non videtur requiri locus insignis, sed solum quòd fiat personæ in dignitate constitutæ, secundum formam. §. cũ verò. & §. cum autẽ. in d. decr. statutum, & ita in commissione prędicta factum esse apparet; quod sic ostenditur, Quando aliquid non potest fieri in loco debito vbi mandatur: tunc in alio potest fieri, ad hoc de testa.
b nos quidem [b] de offic. deleg. statuimus. lib.
c vj. [c] sed in dicta diœc. Fessulanen. non potest ea de causa cognosci, quia vt præfertur non est ibi locus aliquis insignis, vbi possit copia peritorum haberi, ergo in alio loco de dicta causa cognoscetur. Item de iure nouo non est aliquid dispositum in isto casu, vbi in loco commissionis non potest cognosci quid fieri debeat: ergo iuri antiquo stabimus in ijs casibus, in quibus correctum non apparet, vt in iuribus vulgaribus. In contrarium dicitur & est verum quòd non tenuit dicta commissio facta in diœcesi floren. nec de eo potest ibi cognosci per decr. statutũ.
d §. in nullo [d] de rescrip. lib. vj. Ad rationes quæ in contrarium allegantur per impetrantem dicitur quòd in diœcesi Fessulan. est reperire locum insignem, in quo potest peritorum copia haberi, & sic cessat ratio fundãs contrarium, & hoc sic ostenditur. Locus insignis quo ad materiam de qua tractatur intelligitur esse ille vbi duo concurrunt. primum quòd possit ibi peritorum copia haberi, secundum quòd ibi inueniantur necessaria pro socijs, & equis. Sed vtrunque istorũ est reperire in diœc. Fessulanen. ergo ibi potest de causa cognosci. De primo ostẽditur, copia peritorum dicitur haberi posse non solum si continuè ibi reperiantur, sed si in loco vicino, ita videtur sentire glo. ordinaria in d. c. statutum. circa princ. super ver. loc. et hoc expressè not. Spe. post compo. de citat. vers. sed quæ loca. & idem Ioan. And. super ver. in addit. si constat quòd cognoscendo in ea parte Fessulanen. diœc. quæ per miliare distat a ciuitate Flor. vbi est copia peritorum satis de vicino potest haberi. De secundo idem videtur dicendum vt no. Spec. in dicto. §. & ver. si constat quòd ex dicta vicinitate Flor. ciuitat. litigatores possunt moram trahere Florentiæ vbi victualium abundantia reperitur, & ire ad dictam partem diœc. Fessulanen. vt præfertur vicinam, & exercere causam, & redire florentiam pro victualibus,

libus, & ibi pasci, & postea ire, nam breui temporis spatio expediuntur acta. Item in dicta parte dioec. est strata publica, & hospitia pro litigatoribus, & si secus diceretur esse dicere quòd iudex impetratus florentiæ non possit de causa cognoscere in ecclesia S.Galli extra portam ciuitatis, quia locus non esset de per se insignis, & quia ibi non moratur copia sapientum quod non est sentiendum, cum sępe possit contingere quòd est aliquis locus in ciuitate plus remotus ab habitatione peritorum, & ab hospitijs, & uictualibus, quam sit ecclesia S.Galli extra ciuitatem & sic lex esset imposita verbis, & nõ rebus, contra decret. commissa. §. porro. de electio. lib. vj. realiter intelligendo conclu-
2 de † quòd si floren. ciuitas quæ insignis est, & ibi copia peritorum ita vicina est, & connexa dioec. Fessulan. quod abinde peritorũ copia, & commoditas exercitij causarum haberi potest, & fieri commiss[illegible] & audiri
e causa [e] in dioecesi Fessulanen. in eadem videlicet parte, quæ ita vicina sit quòd commoditas prædicta haberi possit. Nec ob. ijs modica incommoditas quæ est redire florentiam pro victualibus, & copia peritorum: quia constat quòd iudex impetratus in dioec. pratensi citat reos à finibus dictæ ciuitatis, & etiam non est parua incommoditas citatis, sed constat quòd Pistorien. ciuita. Fessulanen. ad locum vicinum floren. vt præfertur non multum interest an tempore quo causa ducitur habitet floren. vel in ipso eodem loco vbi causa ducitur: facit etiam multum ad practicam dicta commissio diuersarum dioecesum quo ad temporalia, & quo ad litigantes dictarum dioec. trahuntur ad ciuitatem floren. & recurrunt ad aduocatos floren. vnde in facto quasi vna censeri debet, & mos regionis est attendendus.
f vt no. Spe. in præalleg. loco [f] quis locus dicatur insignis in quo possit peritorum copia haberi: communis opinio est attendenda & arbitrium boni viri; certe arbitrium boni viri debet esse quòd litigantes in dicta dioec. Fessulanen. & in dicta parte ita vicina ciui-
3 tati floren. & sic vicina, & connexa, † possint & peritorum, & victualium copiam
g habere. & ista est communis opinio homi-
g num [g] dictarum dioec. igitur &c. & hæc ratio expedit quia dicebatur quòd in Fessulanen. quia non poterat cognosci, poterat fieri commissio in flor. Sed ponamus ita esse gratia collationi quòd in Fessulan. non posset cognosci per prædict. §. in nullo. an possit dicta commissio fieri? & videtur quòd non pluribus rationibus, Primo quòd leges fiunt, & adaptantur ad ea quæ sępius eueniunt, non ad ea quæ raró, sed sæpius est quòd in ciuitate, & dioec. sunt loca insignia, & copia peritorum, & generaliter probatum est ne extra illas fiat commissio, vel causa audiatur, pro vno singulari casu non immutatur lex, sed manet firma: nec procedit quod dicitur, hoc casu non est prouisum, igitur iuri antiquo stemus: quia imò prouisum est in genere, quæ pruisio in vno singulari casu non tollitur, in tali casu adeundum est coram ordinario: vt no. in fi. in §. nullo, ubi dicitur quòd si ille qui impetrauit in dioec. extranea propter potentiam aduersarij, dicat cessasse timorem, non in communi dioec. procederetur, quia sufficit ita scriptum esse, & agere debent coram ordinario, & tamen constat quòd res ad naturã suam facilius redit quã exorbitet. Secundo quòd si ponatur quòd in dioec Fessulanen. non sit locus insignis, & peritorum copia non possit haberi, certè cõmissio principalis non tenuit, & sic fieri non potuit subdelegatio, quod non tenuit commissio patet, quia locus commissionis ponderatur in omnibus casibus prædictę decr. statutum, saltem ex mente. ita no. Ioan. And. d. §. in nullo. unde in casu. cap. cum uerò. & §. cum autem, non liceret extra locum ibi statutum impetrare ut ueniret ad illum. Itẽ nec licet impetrare in loco non insigni, & ubi peritorum copia non possit haberi, quia ut prædixi locus commissionis est ponderãdus secundum Ioan. Andr. & est de mente, & practica dictæ decre. statutum. Item rationes alleg. faciendo in uno loco quod in alio fieri non potest; in casu isto maximè non
h procedunt. & primo standum [h] est hoc non esse uerum generaliter, nec de iure antiquo: imò est speciale in mandato facto a papa, ut in d. c. statuimus, de offic. deleg. ubi not. gl. ordi. seu saltem correcta sunt in hoc iura antiqua; sed hic specialitas debet stare ĩ suis terminis: uidelicet quando inquisitio mandatur fieri per papam, & per potentiam, uel malitiam aduersarij non potest in loco expediri, in quo casu non sumus: & id quod sequitur in d. cap. statuimus, uel aliquid aliud

&c.intelligi debet vniformiter: videlicet quando papa mandat aliquid ex officio. Secus ergo in iudice impetrato per partes, quo casu potest aliter prouideri adeundo ordinarium vt supra tetigi.& est considerandum quòd tex.in c.statuimus, dicit propter potentiam aduersarij, vel malitiam, & sequitur: vel alia rationabili causa: debes intelligere in qua pars non sit in culpa.Sed in casu nostro pars quæ impetrauit in tali dioecesi cuius defectus maximè erat notus, fuit in culpa sic impetrando,& ideo sibi non subuenitur per decret. statuimus, quia non est causa rationabilis impetrare in dioec.Fessulanen. vt contra ordinariam dispositionem iuris fiat commissio si cognoscatur in illa.

Addit.Quint.Mandosij.

a Ciuitas Fessulana.] *Considerationem Lapi in hac Alleg. subtilem dicit Gemini.in c.statutum,in 1.respon.post num.5. Et hanc Alleg. citare voluit Phi.Fran. ibidem,num.1.& sequen.de rescr.lib.6.*

b ¶Nos quidem.] *Et Bar.consi.26.testator,num.3.Idem Lap.supra Allega.87. Mattheus quondam, num. 6.vbi ego alios ad idem cito in mea Apostil.in eo. versic. nos quidem.*

c ¶Statuimus lib.vj.] *Ex quo tex.Ludoui. Roma.consil.433.quo ad primum.in 1.dub infert ad publicationem acceptationis prouisionis a Regulis Cancellariæ in loco beneficij fieri requisitam,quòd tamen alibi ex causa fieri possit, adducens plura iura, & plura alia similia,& Roma. sequuntur Fel.in c.eum dilecta post nu.13.in 7.limi. de rescrip.Ioan.Fran. a Ripa de priui.contra.ex cau.pestil.num. 170. volens ex causa pestis in ciuitate Mediolani forsan imminentis,vel propter inimicitias Ducis, Regem Romanorum alibi coronari posse.Caßado.Dec. 1.in princ.de do.& contu. & super Regu.Cancel.Dec.22.num.1.& sequen.& Dec.28.num.2.Sarnen.in 13.quæst.Regu. de publican. in princip. & Rebuff. super ead.Regul.Glos.9. versic.Limitatur quando non possit.*

d ¶§.In nullo.] *Vide Gemini.in §.cum verò,numero 3. vbi distinguit, & Phi. Fran.in dicto.§. in nullo, colum.2.in fi. qui remittit se ad nota.hic per Lap. Vide etiam Rot.in num.380.si iudex vbi etiam qualis consensus requiratur & Bellame.81.consensus.*

e ¶Et fieri commissio, & audiri causa.] *Hanc opin. tenuisse videtur Specu. in Allega.hic titul. de citatio.§.1. post num.17. versic. Nec est necesse. contra hunc verò residere videtur Gemini. in Alleg.cap.statutum,num.4.& post nu. 5. subdens quòd hæ sunt allegationes, non decisiones.Præcipua ratio Geminia. est quòd ille tex. requirit copiam peritorum in loco commissionis, & sic infert quod non sufficiat peritorum copia in loco vicino, præsertim cum in fin. illius cap.adsit decretum irritans,quo fit vt forma data esse censeatur, & ipso iure nullum existat quod contra factum fuerit.Bald. Imo.& Moder.in l.1.ff.de libe.& posth. & alij quos refero in 9.q.:1.Regul. nu. 10. Quædam Apostil. ad Geminia. vbi supra,in verb.quia non, dicit dictum Lapi hic sustineri posse si Papa ex certa scientia committat.ad consil.Oldra. 295. orta materia, vbi inter alia ante num.5. voluit ipse Oldra quòd si Papa committat causam monacho, illũ monachum nominans quòd secum dispensare censeatur, per text. in l. quidam consulebant. ff.de re iudic Hæc defensio Lapi ad hunc casum restricta indubitabilis est, & similem distin.tradit idem Gemini.in eo. cap. statutum.§.cum verò, post numerũ 3. versic crederem distinguendum. Aduerte tamen quòd Lap. infra hac eadem Alleg.colum.fin.versic. Item rationes, vsq; ad fi.huius Alleg. aliter sentire videtur quam hic,vnde (mea quidem sententia)non potuit iure in hoc reprehendi.*

¶Spe.

f ¶ Spe. in præall. loco.] *Videlicet in titulo de citatio, §. 1. versicul. Sed quę loca dicantur insignia, & numero 17. Et pro eo quod Specul. ibi, & Lap. hic subdunt videlicet quòd arbitrio boni uiri uidebitur an locus sit insignis, uideri poterit Ludo. Roma. singu. 455. si allegatur, ubi quærit si altera pars dicit locum insignem, altera non, utrum in hac discussione arbitri eligi debeant, & ibi Apostil. alios refert pro utraque opin.*

g ¶Et ista communis opinio hominum.] *Lego & ita est communis opin. hominum. De communi opin. seu credulitate hominum alicuius ciuitatis, loci, uel populi, de notorio, rumore, uel manifesto, uide Bartolum in lege scriptus. ff. de religi. & sum. fune. Abb. in capitulo uestra, numero undecimo cum sequen. de coha. clericorum, & mulierum. & Cassan. Decisione tertia numero secundo & sequent. de probatione.*

h ¶Standum est.] *Lego sciendum est. Hanc Allegat. citare noluit Phil. Fran. in allegat. hic capitulo statuimus secundo de officio delegat. libro sexto Lapus supra Allegation. octuagesimaseptima Matthæus columna penult. uersicul. Imò est hæc generalis dispositio. hunc tex. quem hic restringit generaliter intellexit, prout etiam Arch. & Io. Andr. in d. c. ubi tamen Phil. Fran. super hoc cogitandum relinquit.*

SVMMARIVM.

1 *Index appellanti congruo loco & tempore sępius & instanter apostolos petenti nil respondens: postea uero inter terminos appellantem citat ad Apostolos recipiendum: an dictę appellationi detulisse dicatur.*

2 *Denegare Apostolos appellanti est appellationi defferre.*

3 *Respondens se daturum nullum exprimens terminum: quandoque æquiparatur tacenti.*

ALLEGATIO CXXIIII.

1 Factum super quo cōsiliū † petitur tale esse proponitur, Iudex appellanti congruo loco, & tempore sæpius, & instanter Apostolos petenti nil respondit, sed postea scilicet inter terminos ipsum appellantem citauit ad apostolos recipiendum. Quæritur nunquid dictæ appellationi idem iudex detulisse dicatur, ita quod inuitis partibus non possit in causa procedere, nec detulisse uideatur.[a] Et hoc uidetur probari in ca. ab eo. de appel. lib. 6. §. illud autem, ubi expressè dicitur. & in c. ut super eo. titu. & lib. quòd iudex qui non tradit Apostolos, requisitus eius processus postea factus non ualet, intelligi debet cum iudex super hoc cum debita instantia fuerit loco, & tempore congruo requisitus & eos præcisè denegat, at in casu nostro prædicto non proponitur iudicem expresse denegasse, sed nihil respondisse,[b] & postea in iuris termino citasse, & sic nec dolosè, nec negligenter infra iuris terminum tradere prætermisit quod requirit. d. decr. ab eod. in fine. Sed contrarium est uerum quia secundum præmissa iudex de quo quæritur dictæ appellationi detulisse uidetur, ita quòd inuitis partibus non potest in causa procedere, nec grauamen reuocare, nec apostolos, & maximè refutatorios exhibere. & hoc clarè, & breuissimè ostenditur. Nam non est dubium quòd si detulisset neutrum prędictorum inuitis partibus posset facere iudex, ut in capitulo cum appellationibus, de appellatione libro sexto, sed in casu præmisso detulisse probatur. ergo prædicta non potest; probo minorem; denegare apostolos, & requisitos non dare æquiparantur in iure. hoc probat clemen. quamuis, de appella-
2 tione. in fine. † Sed denegare apostolos est deferre in dicto capitulo ab ea. ergo si in casu nostro iudex denegauit saltem secundum interpretationem iuris, apparet detulisse: & sic non prædicta facere potuisse.[c] quòd

autem in casu prædicto denegauerit ostenditur euidenter. Nam si iudex requisitus respondit se daturum nullo certo termino statuto, denegasse intelligitur vt in d.cle.quãuis, fortius denegasse intelligitur si nil respondit: quia plus est respondere [se daturum licet sine certo termino, quam nil respondere: quia in primo casu satis poterat intelligi de termino iuris, vel fortasis antequam discederet à banco iuris, sed in casu secundo, de nullo, & ita expresè dicit glo. in dicta clem. quamuis, super versic. aut si. & ita sentit gloss. in dicta clem. quamuis, ibi duos casus addidi, scilicet quando nil respondit &cæt. nec obst. dicta decret. vt super. de appel. quia debet intelligi quando expresè denegat, quia clem. quamuis in fi. æquiparat respondentem se daturum sine certo termino expresè deneganti, igitur vt prædixi, fortius eum qui nil respondit; & vt dixi gloss. in dicta clem. hoc expresè sen-
d tit de eo qui nihil respondet, [d] & hoc puto de iure procedere, & ita obtinui.

Addit. Quint. Mandosii.

a ¶ Nec detulisse videantur.] *Litera hæc est satis obscura, superiorique contraria videtur, puto vel quòd ista verba superflua sint, ac tolli debeant, vel quòd quibusdam immutatis ita legendum sit, videlicet, Et quòd detulisse videatur, hoc videtur probari & cætera. Si tamen iuxta literam antiquam legendum esse contendas, dum dixit idem iudex detulisse dicatur, intelligas iuxta interpretationem iuris vt denegans, vel tacens, vel respondens se Apostolos daturum termino non assignato, deferre intelligatur, iuxta gloss. in clem. quamuis de appel. infra citatam, & prout ipsemet Lap. infra se declarat numero 2. versicul. sed denegat: postea verò dum subdit, nec detulisse videatur, hoc verbum detulisse accipias iuxta veritatem, & proprium significatum non autem iuxta iuris interpretationem.*

b ¶ Nihil respondisse.] *Pro hac prima opin. adduci potest con. Pet. de Ancharan. 224. iste D. executor, præsertim post numerũ quartum, versic. & fortè illa gloss. clem. 1. quæ æquiparat iudicem tacentem deneganti Apostolos non rectè sentit, nam tacere tenet medium inter fateri, & negare, ad text. in capitul. is qui tacet. de regul. iur. lib. 6. & in l. qui tacet. ff. eod.*

c ¶ Non prædicta facere potuisse.] *Lego & sic prædicta facere non potuisse: Alioqui iuxta primam lecturam Lapus (qui optimus dialecticus fuit vt hic, & alibi ostendit) inferret iudicem a quo alia à præmissis facere potuisse, an autem præmissa facere potuisset non declarasset, non secus ac si diceremus, non ambulat, & sic propositio esset infinita ex infinito nomine subiecto, prout per Aristo. in 2. lib. περὶ ἑρμηνείας dum de propositionibus ex subiecto tantum, & prædicato tractat, & ibi Ammo. Herme. text. commen. 15. declarat. Quæ autem sint hæc quę facere non potuerit dic tu quòd non potuit denegare apostolos expresè, uel tacitè, prealleg. clem. quamuis, cum ibi nota.*

d ¶ Nil respondet.] *Contra illam gloss. (vt præmisi) per verbum tamen fortè residere videtur, & sic etiam contra Lap. hic concludentem pro secunda opi. Ancharan. consil. 224. iste dominus, numero 4. Ego communem & veriorem opin. puto dictæ gloss. quam ibidem sequuntur Cardinal. in §. fin. in solutio. oppo. 1. ante num. 2. Ioann. de Imol. numero 21. & Vitali. qui simpliciter transit. Hanc Alleg. Lapi sequitur etiam, & ad eam se remittit quædam Apost. ad Speculat. titul. de Appellat. §. qualiter autem appellatio, in versi. ut circa. ad fin.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Testamentum vsurarij cautione non pręstita nec de resti. mentione habita non valet.*

2 *Cap. quamquam de vsur. lib. 6. an habeat locum in omnibus vltimis voluntatibus.*

3 *Vsurarius sub qua forma testari possit & quę requirantur in eius cautione.*

4 *Vsuraria manifesta qualiter probetur.*

ALLEGATIO CXXV.

IN Dei nomine Amen. Factum super quo iuris consilium petitur tale esse proponitur videlicet, in dei nomine Amen. Anno ab eius incarnatione &c. Postquam idem Philippus post vsuras per se exortas non requisitus suum condidit testamentum, in quo sibi vniuersalem hęredem instituit, & plura legata fecit, tam ad pias causas, quam ad alias, & alia plura disposuit, vsuris non restitutis, vt in forma ipsius testamenti latius continetur, ac deinde decessit alia cautione non præstita. Ex ijs quæritur an dictum testamentum dicti Philippi, & prædicta, & alia contenta in eo, seu quæcunque alia eius dispositio, seu vltima voluntas dictis vsuris non restitutis, & alia cautione non præstita tenuerint, vel teneant, seu executionem aliquam mereantur. & examinatis ac ponderatis diligenter ad vnguem prędictis testamentis, & cautio tione, & omnibus supra dictis, & eorum circunstantijs vniuersis, respondendum, & dicendum videtur de iure dictum testamentum, & prædicta legata, & alia quæcunque contenta in eo, & quamlibet aliam eius dispositionem, seu vltimam voluntatem ipsius Philippi dictis vsuris non restitutis, & alia cautione vt præfertur non præstita non tenuisse, nec valuisse, nec tenere, nec valere, & fuisse, & esse irrita, & nulla esse ipso iure, & nullam executionem meruisse, nec mereri. Quæ quòd vera sint etiam clarissimis iuribus, & apertis rationibus demonstratur. Explorati iuris esse non ambigitur manifestum vsurarium cautione non præstita non habere testamenti factionem, eiusque testamentum legata quoque, & contenta in eo & quamlibet aliam eius vltimam voluntatem non valere. Item certa forma tradita est à iure, secundum quam vt vsurarius possit testari cautionem pręstare necessarium est, & aliter condi testamentum non valet. Item certi sunt modi, argumenta, & probationes per q̃ quis fuisse, vel esse manifestus vsurarius cōprobatur, & omnibus tribus conclusionibus firmatis, resultabit, & inferetur veritas quęstionis, & negocij. Respondeo igitur ad primã quæ expeditur per tex. decr. quanquã, [a]

a de vsu. lib. 6. quo ad testamentum †

2 Quo autem ad alias vltimas voluntates probatur p gl. vlt. [b] dictæ decret. quanquam, & per iura alleg. in ea. & item tenuit dominus meus

b Ioan. Cal. in donationibus factis causa mortis, [c] in sua quæstione quę incipit canonica

c institutione cauetur. Quo autem ad legata etiam pia, [d] tangit Ioan. And. in dicta decre.

d quamqnam super dicta gloss. vlt. & clarius Bar. de Saxofer. in l. habeat vnusquisque. C. de sacrosan. eccle. Et non solum in isto casu, sed etiam in quocunque, quem notoriè cōstat et in peccato mortali decessisse, vt quia interfectus in furto, vel seipsum occidit, vel similibus. vt extra de furtis. cum fures. xxiij. q. v. placuit, nec in eorum relictis est locus priuilegijs quæ a iure ciuili, vel canonico statuuntur, de relic. ad pias causas, vt scribit Bar. in præalleg. l. habeat. †

3 Venio ad secundam conclusionem, quæ probatur etiam in d c. quanquam in fin. ibi testamenta quoque &c. de forma ipsius cautionis præstandæ esse videntur inter alia, hęc omnia, videlicet quod fiat coram eis quibus est restitutio facienda si presto sint, aut alijs qui possunt eis acquirere, vel eis absentibus loci ordinario, aut eius vices gerenti, siue rectori parochię, in qua testator habitat coram aliquibus fide dignis de ipsa parochia, aut seruo publico, de ipsius ordinarij mandato. Item si quãtitas receptarum vsurarum sit manifesta, illa debet exprimi in cautione, alioquin aliã recipientes cautionem iudicis arbitrio moderandam, & debet esse cautio idonea videlicet per pignora, vel fideiussores & hęc omnia habentur in textu in prædicta decret.

e quanquam. [e] Venio ad tertiam conclusionē, quæ probatur per gl. quæ est in c. 1. de vsuris lib. 6. & per gl. quę est in d c. quanquã, super

ver.manife.& per Hostien. in summa eo.tit. §.quæ pœna.versic.quomodo, & plene per f Federe.de Sen.in opere suo.consil.8.[f] & inter alios modos est quo ad hunc casum si qs fatetur publice se vsurarium,& vsuras restitui mandat, & forte libros rationum tradi vt not.in præalle.gl.in d.c. quãquam.Ex his conclusionibus sic probatis infero ad casum nostrũ, & dico ꝙ dictus Philippus testator de quo quæritur apparet fuisse publicus vsurarius,quia sic publicè confessus fuit coram notarijs,& testibus,vsuras restitui mãdauit, & codices rationũ suarum exhiberi,vt patet ex cautionis tenore supra relatæ,& hic modus probandi sufficiens est,ut supra satis clarè,& euidenter probatum est in tertia conclusione. Item dico quod dicta cautio non fuit sufficiens seu valida de iure, & sic cautione legitima non præstita suum condidit testamentum, & decessit; & ideo eius testamentum, & quælibet alia eius voluntas, & contenta in eo non tenent,nec valent ipso iure vt supra in prima conclusione probatum est.Quòd autem non teneat dicta cautio patet manifestè, quia in eo non est reperire ꝙ fuit præstita coram eis,quibus restitutio erat facienda,nec coram eis qui illis possunt acquirere,nec coram ordinario, vel eius vices gerente:nec corã Rectore parochiæ:nec coram testibus de parochia, in qua ipse testator habitabat. & licet fuerit præstita coram seruo publico, non tamen de mandato ordinarij,quod requiritur vt in d.c.quamquam, & ibi glo.Item non fuit expressa certa quantitas vsurarum[g] vt requirit dicta cõstitutio g quanquam, & sic quasi omnia substantialia legitimæ cautionis defecerunt, sine quibus dicta cautio non potest subsistere,quæ a iure certam formam habet,vt supra probatũ est, & ipsa cautio non tenuit; & per consequens nec per dictum testamentum, seu quæcunq; alia vltima voluntas,vel contenta in eis non tenuerunt. Nec dicat forsan aliquis dictam cautionem fuisse idoneam pro eo ꝙ dictus Philippus in dicta sua cautione pro dictis vsuris restituendis hypothecauit omnia bona sua, h [h] quo casu alia pignora, vel fideiussores non requiruntur: quia de per se talis cautio videtur sufficere, per ea quæ scribit Ioan.And. in dicta decre. quanquam.super gl.paupertas. in nouella; quia hoc non est verum vt vidi,& legi consilium redditũ per ipsum Ioan. And. super testamento cuiusdã domini Bartoli de Prato, per quod consuluit non sufficere dedisse hypotecam,cũ bona vsurarij alias restitutioni obligata sint: & sic ibi cõclusum fuit per multos doctores Bononien. & sic obtinuit.Sed posito ꝙ talis hypoteca sufficeret; tamen alia substantialia,de quibus supra, requiruntur, quæ etiã in cautione prædicta defecerunt,& sic clarè infertur, & concluditur ad quæstionem petitam & probatur responsionem supra factam de iure procedere.

Addit.Quin.Mandosij.

a ¶Decre. quanquam.] *in fin. Bar.consilio 238. existens, ad finem Baldus in lege falsus, columna quarta post numerum decimum, versicul. Hinc dicitur vsurarius manifestus.C. de furt. & in le final. post numerum 7. versicul. vel nisi esset excommunicatus pro vsuraria prauitate, vbi subdit hanc cautionem in extrema hora mortis præstari posse, & quòd hæc decretalis quanquam est bene fundata in ratione lege tertia C. si a non compe.iudic.Phil.Fran. super rubrica de testi.libro sexto qu.est.17.numero 34.*

b ¶Per glos.ulti.] *Et per Ioann.Monac. Archidiach. Ioann. Andr. Geminia. & Philip. Fran ad fin. vbi ipse Fran. hanc Lapi Allegatio. citare voluit, quam etiam ad idem citare debuit super rubrica de testam. libro 6. in secunda quæstione, post numerum trigesimumquartum.*

c ¶Causa mortis.] *Contrarium consuluit collegium Mediolanen. vt per Bal. in lege executorem, numero vndecimo versiculo modo vidi codice de execut. rei iudicat. & subdit rationes differentiæ, quare magis prohibeatur testari quam causa mortis donare, dicit tamen quod hæc interpretatio videtur ca-*

captiosa, & in fraudem canonum, tandē iudicio ecclesiæ se supponit. Et quòd dispositio cap. quanquam, non habeat locū in donatione causa mortis, voluit præceptor meus D. Phi. Dec. consil. 196. in casu, numero 4. Breuiter magis communis opin. est pro Lapo hic, & sic quòd idem sit in donatione causa mortis, prout Alexan. qui Lap. hic, & alium refert post num. 2. C. qui testa. face. pos. Et Lap. hic sequi etiam videtur distinguens vt ibi Fran. super rub. de testa. lib. 6. post nu. 34. vers. tertio quæritur quid in donatione causa mortis.

d ¶ Legata etiam pia.] *Vide supra Alleg. 30. consilium fuit, num. 3. vbi alios refero in Apostil. in ver. ad pias, et Lau. de Rodul. de vsur. quæst. 121. num. 2. non nulli dicunt valere legata ad pias causas, quando apparet de contritione ipsius vsurarij, licet non caueat. Aduerte tamen ad rationem Fran. Areti. in l. 1. C. de sacro sanc. eccle. ante num. 4. vbi etiā Lap. hic citans ponderat quòd licet quo ad vsurarios, & alios notorios peccatores non debeat considerari aliquis eorum fauor, dicit tamen subesse fauorem eorum quibus relinquitur, & sic indistinctè videretur tenendum quòd tam legata ad pias causas quorumcunque notoriorum peccatorum, quam etiam vsurariorum manifestorum subsistant dicto cap. quanquam non obstante, de quo per Geminia. & alios ibi, vide etiam in Tracta. vsura. Ambro. de Vignate numero 233. vbi etiam citat Lap. hic, & Alleg. 30. & Phi. Fran. super rub. de vsur. lib. 6. nu. 33. vers. Vltimo quæritur. vbi pulchrè discutit, Lap. etiam hic referens, & sequens, quinque limitationes subdens. Ad Lap. etiam hic se remittit Gemini. in dicto c. quanquam §. omnes, columna antepenultim. in princip. versicul. Idem tenet Lap.*

e ¶ In prædicta decre. quanquam.] *Et plenè, & pulchrè per Bal. in l. executorem, num. 12. cum pluribus sequen. C. de exec. rei iudi. vbi reassumit, & declarat omnia membra pro forma requisita a dicto c. quanquam, ostendens qualiter impleri debeant, plures quæstiones ponens satis pertinentes, quæ ibi videri poterunt, & Bald. ibi clarius loquitur quā Lap. hic, prout aduertit vtrosque citans, & sequens Phili. Franc. in dicto c. quanquam. in princ. num. 20. super gl. in ver. mandato, & Bal. etiam ibi sequitur D. meus in l. semper qui non prohibet, nu. 17. ff. de regul. iuri. Et quòd requisita a dicto c. quanquam sint de forma substantiali declarat etiam Abb. consil. 1 lib. 2. & sentit Lap infra hac eadem Alle. ver. Item non fuit expressa, ibi. & sic quasi omnia substantialia, & postea ibi, Quæ a iure certam formam habet, & vers. Sed posito quòd talis, & per omnes in dicto cap. quanquam.*

f ¶ Con. viij.] *Et per hunc supra Alleg. 30. Consilium fuit, num. 2. gl in cle. 1. in ver. manifesto, vbi etiam Cardi q. 19. numero 23. & Imol. nu. 24. Bar. in l. 2. nu. 3. versic. quæro quis dicatur vsurarius manifestus, & ibidem plena Apostil. Alex. ff. de fur Abb consil. 81. videtur quòd dictus, lib. 2. & in c quia in omnibus, num. 11. vbi etiam Apostil. in ver. manifesti. Lap. hic sequitur alios etiam ad id referens. de vsur.*

g ¶ Certa quantitas vsurarum.] *Ita etiam declarant Bal. in alleg. l. executorem, num. 18. versic. item requiritur in cautione quòd certa quantitas. C. de exe. rei iudi. Abb. consil. 1. post num. 2. vers. vt si quantitas extorta sit manifesta &c. libro 2. Et Lap. hic sequitur Phi. Fran. in dicto capit. quanquam, §. cæterum, in prin.*

h ¶ Hypotecauit omnia bona sua.] *Quòd hoc non sufficiat voluerunt etiam Bald. in d. l. executorem. C. de exec. rei iudi.*

indi. post num.17.versi. Quia bona sunt tacite obligata,& non sufficit,& in aliis locis.Idem supra Alleg.74 quæro an res, post num.4.vers.si autem dicantur, & Lap.ibi,& Bal.vbi supra refert, & sequitur Phi.Fran.in dic.c.quamquam, in prin.num.21. de quo etiam per alios in d.c.quamquam.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus qui dedit in carceribus eucharistiam credens mulieri sibi referenti hoc posse facere de licentia parochialis præsbyteri: an incurrat pęnam &c.*

2 *Credulitas non læuis aut temeraria sed grauis aut probabilis a iure non reprobatur & excusat a dolo & culpa.*

3 *Credulitas probabilis uel non probabilis quæ dicatur.*

4 *Laicus an propria authoritate capere possit clericum fugientem cum aliena re sine pæna excommunicationis.*

5 *Credulitas quando dicatur excusare credentem.*

ALLEGATIO CXXVI.

1 FActum super † quo iuris consilium petitur tale proponitur. Quidam incarceratus in carceribus publicis ciuitatis Florentiæ, qui carceres erant in parochia Sancti Simonis grauiter ægrotauit:& ita, quòd in articulo mortis ab omnibus esse putabatur. Quædam honesta matrona grauis,& antiqua, quæ ex deuotione, & salute animæ publicè curam gerit carceratorum dictorum carcerum & eis procurat alimenta, & alia plurima seruitia impartitur:& hoc vniuersæ ciuitati notum est:accessit ad quendam religiosum professum ordinis S.Petri de Murone, & eum requisiuit quòd veniret ad dictos carceres, & ministraret eucharistiā præfato carcerato, ego tantū qui religiosus respondit quòd non poterat hoc facere sine licentia parochialis sacerdotis; illa matrona respondit, & dixit p̄ sacerdotē ipsum tunc absentem, ante absentiam licentiam huiusmodi concessam fore; cuius matronę assertioni idem religiosus fidem credulam adhibens, dictum sacramentū eucharistiæ ministrauit p̄dicto ęgrotāti alterius parochiano antedicto. Hæc omnia p̄fato sacerdoti redeūti innotuerunt,& acqeuit,& acqescit & nullā iniuriam, uel grauamen sibi reputauit,nec reputat. Quæritur an dictus religiosus excusetur a pœna excōicationis lata a iure in ministrando d.Sacramētū eucharistiæ parochiano alterius sine speciali licētia proprij sacerdotis per cle.1. de priuile. Et vr̄ ꝙ prædicta qō non sit dubia: nā si illa honesta matrona sic asseruit,nec rector querelā facit,vel se grauatū reputat,vnde procedat hęsitatio non satis video: quia rebus sic se habentibus pro veris,& sine dolo factis fore p̄sumi dēt;& si quis tertius dictū religiosum de prædictis accusare vellet, vel in casu aliquo exceptionem excommunicationis obijcere,non audiretur solū probans religiosum ministrasse dictū sacramentum & prædictū carceratū fore in parochia aliena: ratio quia pōt esse ꝙ habuit licentiā
2 debitā,[a] nec cogitur religiosus tertio fidē facere de licentia legitima: quicquid esset in parochiali sacerdote accusante. ista probantur per no.per Inno. & alios in c.super his, de accus. qui dicit ꝙ accusatus a tertio de periurio,probando ꝙ promisit se soluere cē
b tum in termino, ēt per terminum elapsum non infertur periurium,[b] licet nō appareat de solutione. Sed ponatur fortius quòd dictus presbyter parochialis deducat hoc in querelam, & neget se concessisse licentiā: adhuc videtur quòd dictus religiosus excu
2 setur a dicta sententia excommunicationis: ratio † est quia credulitas non lęuis,nec temeraria,sed grauis,& probabilis a iure cōceditur,& illa excusat a dolo,& culpa:& p̄ consequens a pęna. de senten.excommunic. cum voluntate. istud probatur de sen.excō. in c.inquisitioni. cum sua glo.xxii.q.iiij.In-
c nocens.cum si.[c] Examinemus igitur an hęc fuerit probabilis,vel grauis, an lęuis,vel temeraria.Et videtur quòd probabilis,& gra-
3 uis.Nā probabilis † dicitur credulitas quando aliquid dicitur a bonis.vt no.gl.in d.c.inquisitione.& læuis dicitur quando a læuibus personis auditur vt not.alia gl.in d.c.inquisitioni.

sitioni. Item credulitas non est probabilis, nec facilis in iudice qui in pręiudiciū partiū credere non debet: sed inter socios, & extra iudicium est facilis, & probabilis credulitas. hoc no. xxij. q. iiij. Innocens. & idem gl. in c. si quis vero. lxxxvj. dist. Itē aut per credulitatem meam fit alteri præiudicium, & tunc punitur facilis credulitas, aut non fit p̄ iudicium, & tunc facilis credulitas tolerat. ita no. gl. 2. q. 4. quam magnum. Reducendo hoc ad propositum apparet ꝙ in casu thematis præmissi dicta credulitas fuerit probabilis, & tolerabilis ex omnibus præmisfis causis: Primo, quia audiuit a graui matrona,
d & honesta. 97. di. nobilissimus,[d] & quæ honesto, pio, & charitatiuo officio imposita erat, & alicui in ijs quæ ad officium suum p̄tinent facilius creditur. de frig. fraternita. Secūdo, quia hęc matrona nō referebat mala, sed bona; bonum apparens est si sacerdos parochialis se absentans concedit licentiā alteri facere quod ipse administrare non potest. Tertio quia hic religiosus non erat iudex, nec ex ista credulitate habebat ferre sententiam, sed erat extra iudicium. Quarto: nam per hanc credulitatem non fiebat præiudicium alicui, saltem graue: Lęue enim est præiudicium ministrare vni carcerato eucharistiam, & in istis quæ sunt fori pœnitentialis faciliter permittitur credulitas, vt est notatum, quia in ijs non præsumitur quis calumniari quæ nā improbabilis causa poterat hunc religiosum mouere ad suspicandum quòd prædicta matrona falsum loqueretur cum ex hoc nullum emolumentū lucraretur, fortè, & suam, & morientis animas quantum in se decipiebat, de elec. dudum. nemo enim putandus est maleficium commisisse quo alius vsurus est, & non ipse, vt dicit Quintilianus de oratore, & cū res ipsa festinantiam requireret in momento: nec tempus, nec locus patiebantur alterius
4 deliberandi cōsilium, quo casu † etiā laicus sine authoritate superioris clericum in fuga constitutum cum re aliena potest inuitū detinere sine metu excommunicationis, vt
e no. in decre. cum non ab homine[e] de iudicijs, si igitur talis temporis penuria excusat laicum a sententia excommunicationis, quę fertur in eum qui manus injicit in clericū, fortius excusare debet religiosum qui Christiano existenti in fuga vitæ ministrauit eucharistiā, ne anima periclitaretur, cum anima sit pratiosior rebus tēporalibus. de pęn. & re. cum infirmitas. vltra p̄dicta Bar. de Saxoferrato doctor eximius hanc materiā col
f ligit in l. æquissimus.[f] §. dolū. inter alia sic
5 dicens, † aut credulitas est probabilis, puta quia procedit a communi opinione, vel fama, vel quando procedit a dicto hominis fidedigni, vel a dicto plurium personarum, & tunc talis credulitas excusat credentem. ff. de bo. li. l. Paulus. §. 1. & ad macedo. l. 2. & l. 4. § miles. & l. mulier. de adulter. & l. cum quidam. §. quod. ff. de acquir. hære. Si vero credulitas est temeraria &c. non procedo, quia cætera membra non tangunt casum nostrum, sed apparet secūdum eum quòd probabilis credulitas excusat credentem, & apparet quòd illa est probabilis causa, quæ p̄cedit a communi opin. vel a fama, vel a dictis fide dignæ personæ vt fuit in casu nostro. Rectè potest igitur concludi dictum religiosum ex causis prædictis excusari a sententia excommunicationis, cum sit medicina peccati vt. c. cum medicinalis, de sen. excom. lib. vj. peccata namque ex animo metiri oportet. cum voluntate, & proposito maleficia distinguantur, de senten. excom. cum
g voluntate.[g]

Addit. Quin. Mandosij.

a ¶Quod habuit licentiā debitam.] *Hoc dictum Lapi pro nota. sequuntur Anto. de But. Jmol. & Ioan de Ana. in Alleg. hic cap. super ijs. de accusa. & ibidem Felin. qui hanc Alleg. citat ante num. 17 Lapum etiam hic refert, & sequitur D. meus Phili. Dec. in cap. in præsentia, post num. 24. vers. Et similiter dicit Lap de proba. Et licet hoc dictum Lapi subtiliter impugnet idem D. meus in l. non hoc, post num. 6. vers. Et similiter dicit Lap. vnde legi. ego tamen opinio Lapi veram, et communem existimo, ea prę sertim ratione quia in criminalibus debet accusator concludenter probare crimen factum respectu tertij, prout etiam Lap. sequitur ac a Dec. vbi supra defendit Alcia. de præsumptio. par. 3. in 2.*

prin. Regu. præsum.6. in 1.limi.versic. Adde pro hac limi.quod not.Lap.& Regul.3. præsum.1.num.7.

b ¶Non infertur periurium.] *Idem voluit supra Alleg.53 an oporteat,num.3. vers.licet qui accusat aliquem de periurio,& Alleg.89. ad fi. versi. Nam licet contra Titium de periurio. Feli.in Alleg c. super ijs,numero 16.de accusa. Alcia. in dicto Tracta. præsump. regul.2. part.3. præsump. 6. post num.1.vers.Limitat hanc conclu.*

c ¶Cum simi.] *Et Lap.hic citat,& sequitur Alexan. in l.1. numero 5.ff.de eo per quem fa.er.Et hanc Alleg.adducere voluit Apostil. ad Alexan.consi.75. post numerum. xi. iu uer credens,vol.5. quæ etiam alios ad idem refert.*

d ¶Nobilissimus.] *Idem voluerunt glo. penult.in l.Titio fundus ad fi.ibi & erat homo cui videbatur eredendum. ff. de conditio. & demonstra.quam pro singu. notant, & sequuntur Bald. in l.inditia, post numerum 5.C.de rei vendi.& in c. cum contingat, ante numerum 3.de rescrip.Alexan. consil.28.visis,num.6.li.1.Cur.Iuni. consil. 19. viso, numero 5. Hyppo.de Marsi.in Praxi crimina. in princip.numero 8.qui alios refert.Et hoc dictum Lapi citant,& sequuntur Felin. in Alleg cap.cum contingat,colum.4.in princip. de rescrip. Anto.Corset.in Reper.ad Abb.in ver. accusatus de vulnere cum sanguine.in fin.& Parisi.consilio 365. parum inter se, post numerum 29. volum.4.qui tamen Allegat.hanc corrupte citat.*

e ¶Cum non ab homine.] *Et ibi Abba. post num. 12.vers.& licet illa.idem tenet,& ibi Apostil. in versic. similiter ad hunc se remittit,& etiam Felin.num. 3. qui hanc communem dicit, Abba.in cap.vt famæ, post numerũ 6.versic. & refert Iuno.& ibi duæ Apostil.quarum altera ad Lap.hic se remittit,& Felin.in capit.si vero.1. numero 2.de senten. excommuni. Lap.etiam hic citant,& sequũtur Roma.in l.de pupillo.§.si quis riuos, numero 5.ff. de no. ope. nunti.Firma. in suo reperto.in versic.clericus in crimine deprehensus potest capi.Stepha. Aufre. de pote. secu.super eccle perso.Regul.ante numerum 14.hanc communem dicens, alios etiam referens, & Aegid. Bos. de Captura,num.3 & seq.*

f ¶In.l.æquissimum.] *Quæ est l.1.ff. de eo per quem fa.erit,vbi etiam vide Angel.Ludo.Roma.Alexan.& Ias.& Bar. ibi,& Lap. hic sequitur D. meus consil. 487.in quæstione. num.12.*

g ¶Cum voluntate.] *Et l. qui iniuriæ, in princip.ff.de fur.l.qui reipub.ff.de iniur.l. si non conuitij.C.eod.D.meus consil.234.in effectu,ante num.5. & præalleg.consi.487.num.13.& seq.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficio deuoluto vel reseruato in curia an redeat ad ordinarium per vnicam Papæ collationem etiam si ille cui facta est collatio non possederit beneficium,sed ex sua culpa in priuationem inciderit.*

2 *Traditio possess. beneficij per alium possessi facta per executorem reuocatum an valeat.*

3 *Possidens beneficium altero in possessionem misso: continuans tamen possessionem an dicatur perdidisse.*

4 *Possessionem capiens authoritate propria: & inuito possessore seu contradicente dicitur violentus.*

5 *Procurator generalis non intelligitur datus ad illicita.*

6 *Titulum habens possessionis iniustum qualiter prouidere debeat vt excusetur a dolo.*

7 *Iudex non est petendus in his quæ lex ipsa facit.*

Bona

8 *Bona hæreticorum licet sint ipso iure confiscata, tamen executio confiscationis & bonorum occupatio ante sententiæ prolationem sunt prohibita.*

ALLEGATIO CXXVII.

1 Anastasius canonicus † S. Euse
2 bij existens capellanus [a] d. nostri Papæ decessit: & quia per eius obitū dicti canonicatus, & præben. vacauerunt in Ro-
b mana curia per speciales reseruationes [b] factas de huiusmodi beneficiis in curia Romana vacantibus Martinus ipsos canonicatum & præben. sicut præfertur vacantes impetrauit a dicto Papa sibi authoritate Apostolica conferri per executores ad hoc per dnm Papam sibi specialiter deputatos, & facta sibi collatione de eisdem per dictum executoré in forma, processibus cōsuetis, & factis subdelegatis, ut est moris quibusdam clericis nominatis, & in genere omnibus alijs, qui fuerint super hoc per ipsum Martinū requisiti, donec ad se duxerit reuocādum de inducendo ipsum Martinum in corporalē possessioné dictorum canon. & præben. Cum post hoc ad notitiam pręfati executoris deuenisset, q̄ prædictos canonicatū & pręb. quidā tertius tanquam canonicus possideret, & nolens contra iuris dictamen possessionem dicto Martino tradere, dicto tertio possessore non vocato; reuocauit in specie dictos subdelegatos per se nominatos, & in genere deputatos, & inhibuit omnibus eisdem ne in dicto negotio procederent: nec dictam possessionem traderent dicto Martino cōtra reuocationé, & inhibitioné, quæ intimata fuit legitimè, & personaliter prædictis subdelegatis in specie cum de præsenti in genere nō possit fieri intimatio, ut de se patet, adhibuit dictus tertius possessor talem cautelam, nā secum habuit pluribus diebus notarium publicum, & literas prędicti executoris, per quas apparebat de reuocatione prędicta, & cum dictus Martinus procederet ad ecclesiam S. Eusebij pro capiendo possessionem dictorum canonicatus, & præbend. & secū duceret, & haberet quendam clericatum, ut sibi dictam possessionem tribueret vigore dictæ subdelegationis, factæ in genere. Idē tertius possessor in ipso limine ecclesiæ quā primum prædictus intrasset ecclesiam, antequam ad aliquem actum procederent eisdem Martino, & dicto clerico intimauerunt prędictam reuocationem, & inhibitioné, & præsentauerunt prędictas literas dicti
c executoris, & protestatus [c] fuit quòd dictam possessionem non caperent. Quibus non obstantibus idem Martinus inuito dicto tertio dictam possessionem quantum in eo fuit cepit, & dictus clericus vigore dictæ subdelegationis factæ in genere dictam possessionem sibi tradidit; ipse tamen tertius possessor suam possessionem non dimisit, sed ea usus fuit, & vtitur sicut prius, excepta dicta molestia, quam dictus Martinus sibi intulit, & infert occasionibus prædictis. Ex prædictis quæritur per ordinem de infrascriptis quęstionibus. Primo quæritur nunquid ualeat deputatio dictorum executorum in genere. Secundo posito, quòd valuerit nunquid dicta intimatione facta, ut præfertur potuerit dictus clericus tradere dicto Martino dictam possessionem. Tertio nunquid per dictam traditionem possessionis factæ dicto Martino, dictus tertius suam possessionem amiserit cum ipse tertius etiā post vlus fuerit sua possessione. Quarto nunquid prædictis sic se habentibus dictus Martinus ceciderit a iure suo. Quinto posito, quòd cecidit a iure suo ita quòd ea causa uacauerint ipso facto ipsi canonic. & pręband. nunquid reseruatio facta de illis per sedem Apostolicam, & vacatio iuris in curia per obitum dicti Anastasij Capellani domini Papæ expirauerit ita quòd extrà curiā dicantur vacare. Sexto posito, qđ expirauerit curiā & extra uacauerint, nunquid possit is ad quem spectat ipsos canonicatum, & præbendatum libere conferre non facta declaratione prius per iudicem competentem, quòd dictus Martinus inciderit in dictam pœnam priuationis, seu excommunicationis prædictæ, & seu, quòd prædicti canonicatus, & præbendatus uacent ex causis prędictis. Et uenio per ordiné
d ad dictas quęstiones. Et primo [d] dico ad primam quòd dicta generalis deputatio executoris non tenuit de iure, & ut facta a deputato in gñe fuerūt nulla ipso iure tanq̄ facta ab eo qui iurisdictioné non habebat, nec receperat sub dicta generali cōmissione, siue

enim

enim isti subdelegati erant iudices, seu procuratores seu defensores, siue executores, siue tutores, non tenuit dicta generalis commissio, per quã incerti fuerunt subexecutores, hoc est expressũ in decre. adhęc sumus de rescr.& ff.de procuratoribus.l.2. & de testa.tute.incertus.& institu.de leg.§.tutor.extra de arbit.innotuit.& hoc no.glo.penult.in d.cap.ad hæc.quod not.glo. de procura cap.
2 primo.ver.2.in rub.lib.6.† Ad secundum dico quòd non potuit dictam possessionem tradere cum esset reuocata potestas tradita, etiã si tenuisset, quia vices non fuerunt commissæ in toto, vel simpliciter, sed donec ad se du
e xerit reuocandas: [e] veniente igitur illa reuocatione cessat potestas cõmissa, & maximè cum intimatio dictę reuocationis fuerit facta in specie nominatis; illis autem quibus commissio facta fuit in genere fieri non expedit, quia non posset in specie fieri, & tamẽ etiam in specie facta fuit ei, qui tradidit dictam possessionem, ut supra proponitur, er
3 go nulla dubitatio.† Ad tertiam quæstionem dico, ꝙ dictus possessor suam possessionem non amisit per dictum ingressum dicti Martini casus est. C. commin. uel epistolas.l.inde.C.si per vim, vel alio.l.ult.ubi hoc est expressum, non enim apparet expulsus, nec suspicatus fuit se posse repelli ergo possessio
f nem, quã ante habuit adhuc retinere. [f] Ad quartam quæstionem dico, quòd sic, & hoc probatur in decre.eum qui.lib.6.de pręben. secundo responso. Licet glo.ibi videatur sentire, ꝙ ille §. non habeat locum nisi in violento, & idem tenet Ioan.And. super d.glos. in nouel. & idem vr̃ sentire in decre.trãsmissa.de elec.Sed Archi.ut refert Ioan. And.super dictis glo.in nouel.intelligit violentiam eo ipso, ꝙ sine authoritate iudicis, siue executoris ingreditur; cuius opinio videtur ve- h
g rior g nam nulli est licitum administrare in præbenda antequam sibi assignetur ab eo, q assignari possit, vt no.Inno.& Host.de cõcess. præben. proposuit.in prin. ergo secundũ ipsum Archi.si aliter administrat dr̃ violentus ad hoc quod not.post Innoc. & Compos.de elec.nihil est, & si bene videatur tex. in d.c. 5 eum qui.de præben. lib. 6. hoc vr̃ dicere ibi violenti, & si dicatur illi violenti qui autho- i ritate propria &c.hoc ẽt patet inferius in litera ibi a sua temeritate refręnetur, non dicit a sua violẽtia, punitur ergo hęc audacia

apprehendentis possessionem propria authoritate; & si ponatur, ut in casu thematis præ
4 ceden.ꝙ possessio capiatur authoritate † propria inuito possessore, seu contradicente statim apparet de violentia. Sed si possessionẽ vacuam apprehenderet, posset forsan dubitari & ita puto glo.& Ioan.And.intelligere, non enim dubium, ꝙ ei possessori contra cuius voluntatem, & quo inuito contradicente alius possessionẽ cepit propria authoritate competeret interdictum vnde vi, in quo tamẽ duo sunt probãda possessio, & deiectio, seu spoliatio: satis enim dr̃ is qui incumbit possessioni pacificè si alius propria authoritate ipsam possessionem ingrediatur possessore præsente, & contradicente, licet posset vim licitè repellere, & retinere possessionẽ: tamen hoc non requiritur, ut competat interdictum recuperandæ, seu vnde vi: immo ẽt datur ei, qui ideo non accedit ad possessionẽ suam, quia dubitat se posse repelli. possessio enim animo amittitur, & retinetur: est tamẽ talis amissio culpa alterius qui prouocatur, dr̃ ille cuius culpa hoc fit violentus, & expoliato competit interdictum. Concluditur ergo quòd ex quo inuito, & contradicente possessore alius ingressus est possessionem, uiolentia dr̃ illata, & habet locum pœna d.ca. ei qui.2.respon.lib.6.& ipso iure amittit omne ius, quod habebat ingrediens, & sic prædicti canonicatus, & præbenda ipso facto vacauerunt per dictum uiolentum ingressum dicti Martini. Nec prædictis ob.ꝙ dictus possessor non dimiserit possessionem, tamen cõtra eam passus est violentiam, & turbationẽ, & vbi solus erat in possessione libera, modo sociatus, & turbatus, propter quam turbationem datur tedialis possessio, ut tedio affectus ueniat responsurus, ut lite non contesta. c.qm̃ frequenter. [h] Iste ergo talis dr̃ uiolentus qui propria authoritate possessionẽ apprehendit, ut dicit tex.in d. c. eum qui.2. responso. Sed hic occurrit examinare an dictus Martinus euiret dictam pœnam pro eo, quia non per se, sed per procuratorem generalem dictam possessionem apprehendit. Et videtur quod sic, quia procurator † generalis non intelligitur datus ad illicita.de offic. vica.cum in generali. [i] & potest idem Martinus prætendere ignorantiam facti, quæ excusat in regula iuris ignorantia. de reg.iur. lib.6.& hoc est verũ nisi ex postfacto tacitè,

uel

uel expreſsè ratũ habuit, de ſenten. excom-
k mu. cum quis lib. 6. [k] vel ſufficit ſi ſciebat procuratorem ſuum dicta poſſeſſione uti, uel eius vigore poſſeſsorem primum mole-
l ſtare, & non prohibuit. [l] de ſent. ex com. non eſt dubium. Item ſi primus poſſeſsor diu, vel notoriè erat in poſſeſſione, pſumptio eſt, qđ
m ipſe ſciret, vt no. C. de procur. ſi tutor [m] ubi glo. dicit, quòd publice ſciebatur. facit. ff. de iuris & fac. igno. l. regu. §. ſed facti, poſito quòd à principio neſciuiſset, ſi poſtea ſciuit, vel ſcire potuit, & non receſſit a turbatione, vel procuratorem prohibuit, quem ſciebat
n perturbare, habet locum pœna; [n] immo forte ignorantia non excuſaret, nam licet excuſaret a pœna criminali etiam quod excuſaret a delicto, quod requireret dolum, non tamen quando pp culpam puniatur, caſus eſt. ff. de bon. rap. l. 3. hac occaſione is demum. Sed hoc ius loquitur de eo, qui propria authoritate apprehendit, ſeu turbat poſſeſſionem, non acquirit, ergo ſufficit factum: ſed poſito, quod dictus Martinus nõ veniret puniendus niſi pp dolũ, oſtendendo ipſum eſ-
6 ſe turbatorem poſſeſsionis † doloſum, nam ad hoc ut quis propter iuſtum titulum excuſetur, oportet, quòd ſtatim, quòd ipſe cognoſcit iniuſtitiam tituli, & cauſæ ſuæ, debet deſiſtere, ut ff. de adulterijs. l. adulterium cũ inceſtu. §. idem Pollioni. & de præbend. ſi benefic. lib. 6. Si igitur dictus Martinus prædicta ſciuit, uel ſcire potuit, uel ſibi notificatũ fuit qualitercunque apparet culpa, ſequi debet pœna. nam is qui uult poſſeſsionem alicuius apprehendere vigore alicuius ſententiæ debet diligenter inquirere quis ſit poſſeſſor, & eum facere citari, & ſi neglexerit punietur: vt in d. l. meminerint. Iſta enim negligentia in non inueſtigando poſſeſsionẽ eſt punienda, ut ibi patet. Eodem modo negligentia eiuſdem fuit domini, quod procurator ſuus poſſeſsionem alterius turbabat, uel propria authoritate poſſeſsionẽ beneficij ceperat, & nõ curauit hoc uelle ſcire, debet pu-
o niri. Ad quintam [o] rationem dico, quòd expirauit dicta reſeruatio, & vacatio in curia p vnicam collationem. de elect. uintonen. Ad ſextam & vltimam dico, quòd poteſt fieri collatio dicti beneficii alia declaratione nõ facta, nec eſt neceſse, quod primo aperte iudicium nullitatis, ſeu priuationis ipſo iure
7 † intẽtent, ꝙ enim ipſa lex facit non eſt neceſse, quòd hoc petam a iudice. textus eſt in l. quæ ſub conditione. ff. de condi. inſtitu. nec obſt. l. filio præterito. de iniuſt. teſtamen. qa ibi nec eſt neceſse, quòd teſtamentum principaliter dicatur nullum, ſed ſufficeret ſi ageretur petitione hęreditatis, & alio opponente de teſtamento incidenter quæritur de nullitate. caſus eſt expreſsus de or. iudicio l. j. & in caſu quæſito vr terminatum per gl. ſuper verbo iuſto impedimento in decre. commiſſa. de electio. quę dicit, quòd ſtatim elapſo anno ſub pœna priuationis rector parochialis eccleſiæ debebat ad ſacerdotium promoueri, alias poteſt eccleſia a keri conferri non
p citato poſſeſsore, [p] licet tutius dicat poſſeſſorem citari facere, & declarari illum priuatum: tamen contrarium dicit ſeruari, & dominus meus Lapus Abbas dicit, quod cautè facit ſuperior, ſcilicet ſtatim conferẽdo ſine alia priuatione per ea quæ ſcribit Io. Andr. poſt Hoſt. de in integrum reſtit. cap. 2. in glo. magna poſt Inno. & Hoſt. de cenſi. uenerabilis in magna glo. circa medium uerſiculo. Ex præmiſsis patet, & facit ad hoc, quòd ſcribit Ioan. Andr. in Specu. de appellatione
q ſuper rubrica [q] ubi dicit nulli dubiũ quòd requiritur declaratio quando appellans fuerit impeditus in primo anno exercendæ appellationis, ut ſic appareat ipſo iure competere ſecundum annum: tamen conſultius dicit eſse, quòd ſe non implicet in illo iudicio, facit ſecundum eum extra de magiſtris cap. ſi. & quod ibi not. in glo. penul. & bene facit ſecundum eum. l. ibi alleg. ff de condi. & inſtitut. ſub condi. §. fin. quam ſupra allegaui ibi pro iuramento remittendo non habet hęres adire cum iam ſit iuramentũ a prætore remiſsum, aggrediatur ergo ſecundum eum proſecutionem appellationis ſuæ, & ſi objciatur curſus fatalium reſpõdebitur de cauſa ipſum impediente, & ad decre. cũ ſecundum. de hęret. lib. 6. quam ibi pro contrario allega. reſpondit, quòd hic loquitur de li-
r te inchoata proſequenda [r] ſaltem per appellationem; ibi de lite noua aggredienda requiritur declaratio, remittitur ad ea, quæ ſcripſit in decre. pro humani. infra allegata. Ita quoque in propoſito conferatur beneficium vacans per priuationem, & ſi opponatur de collatione priuati, replicabitur de iuridica priuatione, & benefecit. ff. de bon. poſſeſsio. contra tabu. ſi terminet. cũ ſuis concor. quas vide

vide ibi in vltim.glo.melius ad propositum facit decre.pro humani.de homici.li.6. quæ expressè dicit, quod post sententias ipso iure prolatas de quibus ibi liberè eorum bene
8 ficia alteri conferantur, glo. ibi exponit † libere: idest, non vocato possessore. Sed contra prædicta [c] fortiter facit de hæreticis, cum sm, lib. 6. in fin. vbi licet bona hæreticorum sint ipso iure confiscata, tñ executio cõfiscationis, & bonorum occupatio prohibentur ante prolationẽ sniæ factam ab episcopo loci &c.ut ibi. Itẽ vr̃ facere contra ea q̃ scribit Ioan. And post Archid. in d. cap. pro humani super uer. requirantur, lib. sexto. & ibi Archid. vr̃ aliter intelligere ẽt quòd not. Specu. de sent. excom. §.1. in fin. ubi sic loquitur Spec. ex quo autẽ snĩa lata est super aliquo crimine, prælatus põt illum expoliare bñficijs quę sub ipso hẽt, eo tñ prius uocato & sup hoc snĩa contra eum tanquam super notorio lata. Clerici tamẽ ad quos spectat electio non eligẽt alium sine superioris licẽtia, vel nisi eo prius uocato amoto per sn̄iam depositionis, seu perpetuæ amotionis: remittit tamen ad no. per Iun. extra de accusa. qualiter. 2. glo. quando agit. prope finem.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Capellanus.] *Capellani Papæ qui sint, & qui veniãt appellatione huiusmodi capellanorum tracto in 5. q 1. Regu. Cancel. Et quòd eorum beneficia sint reseruata probat tex. in extra. ad regimen, de præben. inter commu. ver. Nec nõ commensalium, & aliorum quorumcunque capellanorum sedis eiusdem, quæ extra. Ad regimen. per omnes summos Pontifices innouatur, prout videre est in 1. Reg. Cancel omnium summorum retropontificum a multis annis citra emanari solita, & super ea quæst. 1. & 2. declaro, an illa Regula, quæ ad hanc extrauag. necessaria esset, & an omnia quæ dicta extra. contineat, super utroque dubio pro opin. affirmatiua concludo. Capellani Papæ multa habent priuilegia, de quibus meminit Pau. Castren. consi. 338.*

b ¶ Speciales reseruationes.] *Cald. consi. 7. quis præferatur, sub titulo de rescr. versi. Sed secus esset si beneficium esset generaliter reseruatum, puta si narretur per obitum alicuius capellani Papæ, clarè sentit, quòd hæ, quas Lap. hic speciales reseruationes nominat, sint generales. Et quòd sint generales voluit etiã Paris. consi. 138. dico in ista, post num. 8. vol. 4. ubi sequitur dictum cons. Cald. Pro quibus vide Aene. de Falco. in Tracta. reserua. in 2. q. princi. col. 3 ver. Lap. Allega. 127. & postea vers. Gaspa de Cald. & in tota illa quæst. tractat, quæ dicatur reseruatio generalis, quæ specialis, & de utraque etiam ego tracto in 4. quæst. Probe. Regu. Cancel. & in Glo. Facul. in princi. in versi. ad perpetuam. Hodie autem non multum refert, an reseruatio dicatur generalis, an specialis dummodo cum decreto irritanti, prout declaro in d. 4. q. probe. Regu num. 2.*

c ¶ Et protestatus.] *Hæc protestatio fuit ad hunc effectum utilis, & forsan necessaria. Bal. in l. ob maritorum, nume. 2. C. ne vxo. pro mari. & quòd utrique videlicet delegato, & Martino fieri debuerit, voluit in simi. post Cuma. & Castr. Ias. in l. a diuo pio. §. si super rebus, ante num. 10. versi. Tu dic melius. ff. de re iudi.*

d ¶ Et primo.] *De iure executor subdelegare non potest executionem generaliter omnib. qui fuerint requisiti, siue sub executores huiusmodi iudices esse dicamus, siue procuratores &c. ut ꝓbat Lap. hic, & idem uoluerunt referentes, & sequentes Lap. Gemini. consi. 75. in causa magistri, Idẽ Gemi. nu. 8. & Phi. Fran. in cap. tibi qui, post nu 4. ver. Tertio tenementi. de rescr. lib. 6. Tu autem aduerte, quòd stilus Romanus aliter se habet, utque plenam horum notitiam habeas, scias, ꝙ impetrata gratia beneficiaria licet in supplicatione signata de executoribus nulla fiat mentio, in literis tamen*

quæ

quæ desuper expediuntur est stilo cancellariæ apponitur clausula de qua infra, et si expediantur literæ per cameram in eadem bulla prouisionis clausula inseritur, si vero per Cancellariam tunc expediuntur super eadem re, & sub eadē data duæ bullæ, altera prouisionis, altera vero quæ nuncupatur executoria sub hac forma Pius &c. Ven. fratribus Amerin. et Thelesin. episcopis, ac dilecto filio Vicario Ven. fratris nostri Archiepiscopi Beneuentani &c. Hodie dilecto filio N. &c. rectori &c. ecclesiam prædictam &c. authoritate apostolica contulimus, & de illa etiam prouidimus prout in nostris inde confectis literis plenius continetur. Quo circa discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum si, & postquam dictæ literæ vobis præsentatæ fuerint, per vos, vel alium, seu alios eundem N. vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem ecclesiæ &c. Contradictores &c. Non obstan. &c. Fulminatur postea processus sub nomine vnius ex executoribus, & subdelegantur sub executores in genere, in processu inseruntur literæ Apostolicæ prouisionis, seu alternis concessionis, & inter alia dicitur in huiusmodi processu. Post quarum quidē literarum Apostolicarum præsentationem &c requisiti quatenus ad executionem &c. Nos igitur &c. præfatas literas, & hunc nostrum processum, & omnia in eis contenta vobis omnibus, & singulis notificamus &c. cæterū cū ad executionem præmissorum vlterius faciēdā nequeamus ad præsens personaliter interesse &c. vniuersis & singulis D. Abbatibus, prioribus, præpositis, decanis, archidiaconis, cantoribus &c. cæterisque viris ecclesiasticis in quibuscunque dignitatibus &c. clericis, notarijs, & tabellionibus publicis quibuscunque per ciuitatem, et diœcesim Beneuētan. ac alias ubilibet constitutis, & eorum cuilibet insolidum super ulteriori executione &c. authoritate Apostolica committimus plenarie vices nostras, donec eas ad nos specialiter, & expressè duxerimus reuocandas. Quos requirimus, monemus &c. Hic stilus hodiernus est in viridi obseruātia, nemoque dubitet illum firmum, & validū non obstātibus adductis hic per Lap. & alios. Pro hoc stilo quem præmisi illiusque obseruatione vide suprascritionē. c. non est vobis. de sponsa. in hęc verba. Idem scilicet Alex. III. archiepiscopis, & alijs pręlatis per Angliam constitutis, quæ verba pro hoc stilo ponderat Geminia. qui Lap. hic adducere voluit in alle. capit. tibi qui, num. 8. quem etiā sequi videtur Phi. Franc. licet prius uterq; stilum impugnasset post num. 4. versiculo. Tertio tene menti. de rescript. libro sexto. Pro quo stilo vide etiam Sarnen. de Manda. de proui. num. 144. vbi etiam Lap. hic citat.

c ¶ Donec ad se duxerit reuocādas.] *Hanc clausulam habes supra in formula processus fulminati, in ver. cæterum cum ad execationem. Similem etiam clausulam in substitutione procuratorum habes per Rot. 386. si procurator, in princ. in no. ibi cum clausula tamen Donec eas duxerit reuocandas.*

f ¶ Retinet.] *Et si ipse retinet, alter non potest possidere eandem rem uno, & eodem tempore. l. 3. §. ex cōtrario. ff. de acq. pos. Nec videtur possessionē adeptus qui eam non retinet, seu retinere non potest. l. non videtur. ff. de acq. possess.*

g ¶ Verior.] *Quam tenuit etiam supra Alle. 119. quæro pone, col. 3. ver. item hic non est dubitatio, & quam etiam; & dist. Lapi hic sequuntur, reassumentes verba Lapi Gemini. in dicto c. eum. qui. §. si. versi. insuper, col. 2. circa medium, & Phi. Fran col. 1. versi. Sed Lap. in d. Alle. & Stepha. Bertran. consi. 292. visis copijs, num 9.*

nume.9.lib.3.par.1.vbi plura ad rem nostram adducit.

h ¶ C.quoniam frequenter.] §.*in alijs verò casibus, & per Geminia. & Phil. Fran.in Alle.cap.eum qui.§.insuper.de præben.lib.6.Et Lap. etiam hic refert,et sequitur Pet.Rebuff. de paci. possess. numero 233.*

i ¶ Cum in generali.] *Lib.6.Et melius in l.si procurator, vers.quoniam nihil de hoc nomine exigendo mandasse videtur, & ibi ad hoc no.glo.in ver.quoniam, & omnes, præsertim Iaso.num.4.cum pluribus sequentibus, vbi Lap. etiam hic refert, & sequitur num.16. de condi.inde. Idem voluerunt Rot.Bellame.551.si procurator datus, Ludo.Roma.consi.60.mandatum mihi num.2. Latè Feli.in c.1.nu. 8.& seq.ut lite non contest.Paris. consil. 100.tritissimum est, post num.7.lib.3. Et Lap.hic citant, & sequuntur Gemini. in Alle.c.eum qui, versus fi.de præben.lib. 6. Et Lap. & Gemini. sequitur Rober. Stroz.in subscrip.ad consi. Sozzin.302. lib.2.Feli in d.c.1. ut lit.non contest. col. 6.post medium, versic. Et dicit Lap. & Ioan.Bapt.Ferret.consi. 21. uacante, ad fi.Hinc infertur acceptationem procuratoris inualidam non nocere domino. Bar. cons.73.quæritur utrum, num.4 in 2.dubio.dominus meus Phi.Dec.in c.in literis, col.3. ver. & ideo acceptatio beneficij.de offic.deleg.& Sarnen.in c. cum in multis de rescr.lib 6. ante num.102. qui etiã ad hoc probandũ adducunt Lap.hic.*

K ¶ Lib.6.] *Et c.fi.versi.Idem fiet, de iu reiur.eod.lib. Et hoc dictum Lapi sequitur Feli.in Alleg.c.1.ut lite non contest. num.12.in 3.declara.*

l ¶ Et non prohibuit.] *Ad tex.in l.qui patitur.ff.manda.& in l.semper qui non prohibet.ff. de regu. iur. per hunc supra Alleg.119.quæro pone, col. penult.& ibi alios refero in Apostil.in ver falsum. & per Felin.in Alleg.cap.1.in lit.non contest.num.13.in 4. declara.*

m ¶ C.de procura. si tutor.] *Legendũ C.de Peri.tuto.si tutor, prout etiam legẽdum esse supponit Gemini.in d.c.eũ qui, ad fi.referens, & sequens Lap. hic uersi. Item si primus possessor.de præben. li.6. Et ex illo tex.l.si tutor.iun.glo.fi. eliciũt regulam, quòd quis præsumatur scire ea, quæ publicè fiunt, & sunt notoria, uel cõmuniter dicuntur.Rui.consi.164.quamuis ex his, num.19.vol.5.Cur.Iun.consi. 52 circa controuersiam, post nume.4.& Paris.cõsi.138.dico in ista, nu.17.vol.4.*

n ¶ Habet locum pœna.] *Refert, & sequitur Gemini.in alle.c.eum qui. ad fin. vers.Et posito, quòd a principio nesciuisset, de præb lib.6.*

o Ad quintam.] *Idem quod Lap.hic supponit Oldra.consil. 57. Papa reseruauit. dum vult illam reseruationem non expirasse ex quo collatio Papæ effectum sortita non fuit.Idem etiam sentit Gemi.post Io.And.in c.2.in fi.de præb.lib.6. Idem magis in specie volunt.Rot.Bisigne.eod. tit.20.in antiquio.ad fi.ibi. Nec ueniant ad manus inferioris donec disposuerit &c.Et in fortioribus terminis Rot. 282. not.quòd ubi Papa, in anti. quæ vult reseruationem solam collatione expirare, possessione etiam non subsecuta, quam sequitur Loffre.in paraphra feuda.in c.imperialem.§.præterea si inter duos, in versi. reseruatio beneficiorum.ac Dec. 181. beneficia & 207.licet, in no.Et Lap.hic citant, & sequuntur Phi.Fran.in c statutum, num.7.de præb.lib.6. & Sarnen.in 30.q.Reg.de Trien.n.2.ac Aene.de Falco.in tracta.Reserua.in 5.q.prin. nu.1.*

p ¶ Non citato possessore.] *Quando possessor est ipso iure priuatus, quòd non sit citandus, secus si sit priuandus, Gemi. in c.licet Episcopus in fi. & Phi. Fran. num.2.de præben. lib. 6. sequentes Lap. hic.Ludo.Roma.consi. 499. summarius, ad 4.cum alijs seq.ubi latè Horat.Mãdo. filius*

filius meus in Apostil.iũ ver.auferre. & Lap.sequitur D. meus Phi.Dec.in c. cũ sit Romana,nu.33. de appel. Hanc Allega.citare uoluit Maria. Sozzi. de citatio.art.7.ante nu.41.

q ¶ Super rub.] *In 4.par. ver. Ex prædictis quæritur an sit appellanti necessaria declaratio,sequitur D.meus in cap.ex ratione alios referens post nu.2 de appel. Et Lap. hic citare voluit ipsum sequens Bertran.conf.196.pro facili. post nu. 12. lib.1.in primis.*

r ¶De lite inchoata prosequenda.] *Idem concludunt Gemini.in alle. hic.ca. cum secundum.§.1.in prin.ibi secus si cõpeteret in lite iam inchoata, Phi.Fran.in c.ex ratione,col.19.ver.Et hoc etiam sentit Lap.qui hanc Alle. citare voluit, de appel.& Feli.in cap.Rodulphus,ante nume.38 in 2.limi.de rescr.*

f ¶Sed contra prædicta.] *Non declarat Lap.in qua opi. resideat, quo fit, ut pro utraque parte a nonnullis citari consueuerit, uerum quia hæc est vltima opin.et communis & vera uidetur, tenenda est, uidelicet, quòd declaratoria requiratur etiam in pœnis ipso iure incursis, per iura quæ Lap.hic adducit, nemo autẽ hanc materiam melius tractauit quam Feli.in alle.c.Rodulphus,post nu.34. in versic. sed declaratoria sententia.de rescr.qui infinitos refert, sequens Lap. hic in 2. opinio.subdens postea quatuor limita. quib. omnibus recte pensatis tolluntur omnia contraria,& hæc ultima opin. Lap. firma remanet. Idem etiam uoluit Feli. in cap. cum non ab homine,nu.10. de iudi. utrobique tamen dicit Lapum hic intricatè loqui.& Lap.etiam referunt,& sequuntur idem Felin.in c.preterea, ante nu. 3. de sponsa.Fran.in alle.cap. eum qui. §.1. nu.3.vers.licet in contrarium faciat, de rescrip.lib.6.An.Barba.conf. 51.scripsit sapientiæ fons,col.14. uers. preterea adduco.lib.1.Barth. Sozzi. consi.20. incipiente sæpenumero posito inter consilio Cur.Sen.col.12.post nu. 34. ver. & probatur ista.Hyppo.de Mars.super rubr.ff. ad leg.Cor.de fals.nu.46.versi.Item pro prædictis faciunt.Idem Hyppo.cousi.10. casus dubitationis,num.25.versi.& optimè facit,quod uoluit Lap.*

SVMMARIVM.

1 *Iudicio substantialibus carente processus redditur nullus.*

2 *Dicendo iudici ut arbitrio suo procedere possit an intelligatur, ut etiam procedat per uiam inquisitionis.*

3 *Verbum uoluerit de sui significatione propria videtur importare voluntatem absolutam.*

4 *Verbum, vt iudex procedat etiã de facto quid significat.*

5 *Verba legis sic intelligere, ut inde iniuriarum occasio oriatur absurdum est.*

ALLEGATIO CXXVIII.

IN Dei nomine Amen.Factum super quo consilium petitur infrascripto modo, & ordine denotatur. Primo fuit prouisum per authoritatem habentes a Communi Floren.Anno domini Millesimo 341.inter cætera,quòd dominus Niccolaus domini Renuci della Ferro capitaneus custodiæ, & conseruator populi Florent.super capitan.durante officio possit, teneatur, & debeat cognoscere,& procedere de iure, & de facto prout, & sicut uoluerit,de hæresibus & homicidijs, & hæreditatibus delegat,ex testamento, uel ab intestato a Calendis mensis Februarij proxime præteritis,vel circa, & pronuntiare,& declarare personã, & personas ad quas huiusmodi hæreditates, uel aliquę illarum pertinerent, & ipsam, & earum quamlibet,& bona hæreditate,seu in hæreditatibus,seu bonis defunctorum, cum effectu perueniri facere ad huiusmodi personam, seu personas, ad quam, seu ad quas declaratum est ipsas, vel aliquam ipsarum perti-

pertinere, & possidere teneatur, ut omnibus & singulis personis huius hæredita. seu aliquam in prædictis ipsarum, seu bona hæreditatis prędictę, seu quę remansissent in hęreditatibus, seu bonis defunctorum talium, seu per occupationes, seu quomodolibet detinentes a dicto tempore citra per omnē coactionem, & cohertionem, & de facto prout voluerit cogere, & compellere cū effectu admittendum, & relaxādum pacificè, & quietè huiusmodi hęreditatē, & bona dictis personis ad quam, seu ad quas declaratum fuerit, ut prędicitur ipsas, vel aliquam ipsarum, seu ipsa, uel aliquid eorum pertinere, & in prędictis, & circa prędicta, & quolibet eorum pertinere, & in prędictis, & per eorum, & cuiuscunque eorum, & dependentium, & coherentium ab eisdem executionem, effectum, & super fraudibus & simulationibus habeat iurisdictionem, merum, & mixtum imperium, nec possit appellari, vel de nullitate opponi, uel aliquod aliud obijci ab eius sententia. † Et quo ad primam sen

1 tentiam videtur rationabiliter dicendū non tenuisse de iure, & executionem non meruisse, & quatenus meruit de facto, retractandā esse; ratio, quia iudex super crimine in ea deducto non habuit potestatem per inquisitionem procedendi, prout processit, & per hoc processus fuit nullus, quia iudicium caruit substantialibus suis, videlicet persona accusatoris. [a] l. 1. ff. de diuer. & tempo. pręscript. Et quia ad iudicis officium nō spectat inquirere nisi in certis casibus [b] & extra illos nō & in illa regula, quę a iure. de re iudic. [c] li. 6.

2 † Non obstat arbitriū attributū [d] capitaneo procedendi super pdictis excessibus, p uerba in tertia particula suæ iurisdictionis expressa, ibi dum dicit, possit, teneatur, & debeat cognoscere procedere, & terminare, etiam de facto, prout uoluerit, & etiam repertos culpabiles condemnare, prout uoluerit, inspecta cōditione personę, & qualitate delicti,

3 † quia verbum voluerit de sui significatione propria uidetur importare uoluntatē absolutam excepta fraude, & dolo, ut l. fidei commis. §. quan. quàm. de legat. 3. & l. conditio. §. fi. ff. manda. [e] tamen hoc non verificatur simpliciter, sed prout interpretatio huius verbi concernit odium, vel pręiudicium cōcedentis, sed prout concernit pręiudiciū tertij, seu iuris alterius persone lęsionē, restringitur ad uoluntatem rationi submissam, & ius alterius non lędentem, quia sub voluntate tali [f] non continetur concessio iniqua, nec ius alterius enormiter lędendi. ff. de testa. mi li. l. 1. coniūcta. l. in fraudem. & l. cum filius. eo. tit. C. de patria po. l. 3. ad fin. & quod ibi not. de inoffi. testa. l. si quando. in prin. & arguitur. ff. de bo. lib. l. si libertus. cum si. & qđ not. de offi. delega. ex parte.

4 † Nec ob. illud verbum etiam de facto, [g] quia per hoc intelligitur concessum iudici agere propter legem, [h] non contra: quia semper in qualibet quacunque plena, & generalis potestatis attributione subauditur duntamen nequid turpe, nequid illicitum, nequid iure prohibitū faciat, ut præalleg. l. r. de milit. testa. coniuncta. l. dotale & l. in fraudem, & cum filius, & l. si a milite. §. 1. & 2. eod. tit. & ff. quod quisq; iuris. l. 3. §. si procurator de condi. indeb. l. si procurator. §. Celsus. de priuilegijs cred. l. si pater. ad muni. l. libertus. §. imperator. & l. si quando C. de inoffic. testa. cum concor. absurdus [i] enim, & prauus intellectus semper est euitandus, etiam faciendo vim literæ, ut l. scire oportet. §. aliud. de excusa. tut. ff. de legi. l. benignius, & l. ambigua.

5 † Sed absurdū esset sic uerba legis intelligere, ut inde Iniuriarum oriatur occasio unde iura nascuntur, nec obstat si dicatur, quòd concessio arbitrij operatur super electis modis [k] procedendi, licet non operetur super decisione, ut no. Io. And. in c. sępè, & quòd procedere per inquisitionem in casibus non concessis à iure concernit formam procedendi & modum, quia hoc rationabiliter negari potest, quia imò concernit executionem iuris agendi, & ius in iudicium deducendi, quo ad personam deducendam, & sic excep. peremp. intentionis quo ad iudicium in iudicium deducendum ius sibi competens tantundem operatur suæ personæ respectu quātitatis peremp. iuris respectu cuiuslibet agentis, quia quo ad eum liber sit reus ut l. loci corpus. §. competit. ff. si seruit. ven. Secunda ratione principali videtur dicta sententia nulla, ex eo, quod continet repugnantiam, & iuris errorem expressum, & hoc ea ratione, quia primo præmittit dictum Ioannem condemnatum dolo induxisse dominam Andriolam, ad transigēdum secum super iure dictæ dominæ cōpetenti ex testamento, & hæreditate dicti testatoris, & per cōsequens etiam super cōtractu

depositi

depositi quo tenebatur dictus Ioannes dictę hęreditati, ex quo sequebatur transactionem dictam fuisse nullam, præsertim cum non præsupponatur processum fuisse ad traditionem. ff. de condi. indeb. l. in summa. in princ. ver. si autem euidens. & C. de in integ. restit. l. de tutela. & quod ibi not. & de transac. l. sub prætextu instrumentorum, cum sua materia. deinde in dicta condemnatione subijcitur publicatio iuris ex dicta transactione quæsiti dicto Io. in parte præsupponitur dictam transactionem tenuisse & per consequens contradictio [l] implicatur, igitur sen-
l tentia nulla ut l. vbi repugnantia, de reg. iur. & videtur substantialiter de prima sententia ex quo sequitur, q executio fuerit iniusta, & quod debeat retractari. C. de ex. re. iu. l. minus. proprie. ff. de ferijs. l. r. post principium. C. ne vxor pro mari. l. si maritorum, & C. de priuilegijs fisci. l. 1. & posito, q dicta sententia mereretur executionem aduersus dictum Io. in eo in quo ipsum cōdemnauit, uidelicet in medietate bonorum, rerum, & pecuniæ dictæ hęreditatis existent. in ciuita. Floren. & id totum, quod esset penes ipsum Ioan. uel aliū de bonis hęreditatis dicti Tomasi, quod spectaret, & pertineret ad dictū Ioan. tamen certo certius est, quòd in plus, vel in alia parte bonorum maxime qui dicuntur.

Addit. Quin. Mandosij.

a ¶ Persona accusatoris.] *Sine accusatore nemo regulariter damnatur dicente Domino mulier vbi sunt, qui te accusant, & postea nec ego te condemno. Io. c. 8. l. rescripto. §. si quis accusatorem non hēt. ff. de mune. & hono. Barto. in l. congruit, num. 3. de offic. præsid.*

b ¶ Inquirere nisi in certis casibus.] *Iuxta tex. in l. si quis in hoc. iun. glo. 1. C. de epi. & cleri. l. 2. §. si publico, iun. glo. in ver. sine accusatore, quæ enumerat casus in quibus per viam inquisitionis procedere licet. ff. de adult. Bar. in extra. ad reprimen. in ver. inquisitionē. Bal. cōs. 124. quidā Sagnus, ante nu. 2. vbi legendū est quòd de iure communi inquisitiones non sunt permissæ nisi in quibusdam casibus expressis in iure. vol. 5. Lud. Rom. singu. 519. Inno. dubitat, vbi subdit, quādo per inquisitionem procedi possit. Rober. Maran. in suo Spec. post princ. 6. & vlt par. dum de inquisitione tractat in 1. q nu. 6. & postea declarat, quæ dicatur generalis, quę specialis inquisitio, qualiter, & ad quem effectum fiat, & plura de inquisitione tractat, quæ ibi, & apud Aug. de Malefi in prin. in ver. hæc est quadā inquisitio, cum sua glo. seu Additio. Aug. videri poterunt. Et quòd inquisitio sit remedium extraordinarium, probat Tho. Gramma. consi. crimina. 28. in causa eiusdem, numero 11.*

c ¶ In illa regula quæ a iure de re iudic.] *Legas in illa regula, quæ cōtra ius, de reg. iur. Pro qua regula ultra Dyn. et alios ibi vide Feli. in c. 2. in prin. de testi. & D. meum consi. 502. ex duobus, nu. 1.*

d ¶ Arbitrium attributum.] *Vide Gemini. in c. 2. nu. 10. & ibi Apostil. in uer si. & idoneo, ad hunc se remittit, de iura. calum. lib. 6. & quæ scripsi in glo. facul. in 2. com. in ver. arbitrio.*

e ¶ L. conditio. §. fi. ff. manda.] *Hæc l. non reperitur, puto, q Lap. citare voluerit l. creditor. §. Lucius. ff. mand. ibi est tex. in terminis eius, qd uoluit Lapus hic. Et ad idem illum tex. adducunt gl in ver si. defensiones, in cle. sæpè. de ver. sig. Bar. in extra. ad reprimendū, in ver. videbitur, ver. Secundo q dolus absit. Abb. in c. dilecti filij, nu. 8. de iudi. vbi Apostil. in ver. prout, hanc Alleg. ad idem citare voluit. Feli. in c. 1. post nu. 51. versi. Et si dicatur committimus voluntati tuæ, de constit. et Cur. Iun. consil. 50. præsupponitur, numero 6.*

f ¶ Sub voluntate tali.] *Hoc dictū Lapi pro nota referunt, & sequuntur Lud. Ro. qui hanc Alleg. citare voluit in l. 1. ad fi. princ. nume. 23. ff. de nou. oper. nuntia. in l. filiusfami. ante num. 19. ff. de dona. & consi. 20.*

consi.10.viso puncto, post num. 3. Fel.in c.significauerunt. de testi.qui Lap. hic,et non Alle.6. citare voluit, & Nico. Boe. Dec.284.& dic.post nu. 7. Idem etiam voluit Abb.in Alle.c.dilecti filij.de iud. num.8.ver.Et potest dici, vt supra, quod per hoc nõ potest tollere ius alterius. Et Lap. etiam refert,& sequitur Mar. Ant. Blã. in tract.de compromis.in 1.quæst.princ. in ver.de facto,post nu. 24.

g ¶ De facto.] Maxima est potentia huius clausulæ de qua per Bar.in extrau.ad reprimen in ver.videbitur,ad fi.vbi et quod clausula de facto æquiparatur clausulæ manu regia. Idem voluerũt Card. in cle. sæpe,in § .seu ver.non sic tamen, in 4. q. post nu.6.de verb.sig.Sozzi.cõsi.12.quoniam in præsentiarum,col. 1.in fi. versic. Quoniam illud verbum. Cor.consi. 218.licet super.nu. 10.lib.1.qui hanc alleg. citare voluit,consi. 10.quod d.nu.9.lib.2.vbi refert,& sequitur Lap.hic,cons.243. in hac.vol.4.D.meus consi.434.placet,nu. 4.qui etiam Lap.hic refert.Et Lap.etiam sequitur Sozzi.consil.13. in signis, post nu.6.vol.4.Defendere promittit de iure, & de facto quomodo accipiatur,Bald.in l.1.col.2.ff de euictio De facto instrumẽta mandentur executioni,i.executiuè,sine ordine cognitionis, seu non seruata solemnitate iudiciorum Bal.in alle. l.1. ad fi.ff.de euictio. Idem Bald. in Marga. in ver.ecclesia. ver.sed pone dicit, tantum quem & Lap. hic sequitur Cęl. Vgo. in clausulis compromis. in ver. clausula de facto posita in statuto,qui hanc alleg.citare debuit;vide etiam eundẽ Cęl.in præceden.verbis,seu clausulis.Pro qua clausula et vide practi.Papien.in for.Actio. realis in gl.summariè,& de plano, et ibi Apostil.ad Lap hic se remittit,Firma.in Reper.in ver.de facto, vbi hanc Alle.citare voluit,pro qua etiam vide Mar.Anto.Blan in tract.de compromis.in 1.quæs. prin. in verb.de facto.

h ¶ Propter legem.] Lege tu præter legem.Idem voluerunt citantes Lap. Lud. Roma.super rubr.ff de arbitr.nu. 38 & consi.248.hæc sententia.in fi. Amad.de sindica.nu.142.ver.Vnde dixit Lap.Firma.in Reperto. in ver. clausula de facto posita in statuto, vbi hãc alle. citare debuit.Et Cęl. Vgo in præceden. Apostil. citatus,sequens Lap.& Roma.

i ¶ Absurdus.] Hoc dictum Lapi referunt,& sequũtur Jo.Neuiza. in sua Syl. Nuptia.lib.1.nu. 196. Stepha. Bertran. consi. 215. etiam nec ego, nume.3. lib.2. par.1.consi.38 & casu.num.10.cons.55. multa sunt,ante fin.& consi.177. ponitur in facto,ante nu.3.lib.2.par. 2.

k ¶ Super electis modis.] Lego super certis modis. Vt sensus sit, quod cõcessio arbitrij operetur solum quo ad modum, seu figuram procedendi,seu quo ad solemnitates iudicij, & dum ad hoc citat Io.And. in c.sæpè,dic tu in cle.sæpè,in ver. defensiones legitimæ.vers. Et si dicas arbitriũ, de verb.sig. Ad hunc se remittit Alex. in l.milites,post nu. 10.ff. de mili. testa. vbi tractat de vigore arbitrij alios referens.

l ¶ Contradicto.] Aristotelicũ est vocabulum hoc. De q. a contradictione ipse tractat in lib. 1.de interpreta sub rub. de Affirmatione,negatione, & contradictione,dicens sitque hęc contradictio affirmatio,atque negatio,quæ sunt oppositæ &c. & alijs in locis.Et quod aduersa,seu contraria petens non audiatur, & succumbere debeat,probat etiam tex.in l.1.C.de fur. & in c.sollicitudinem, in fin.de appe. De quo etiam per D.meum consi. 248 visa post princ.& per Paris. consilio 5. vnica istius,num.157.vol.4.

SVMMARIVM.

1 Bona coniugis etiam si sit dos an applicetur monasterio ubi intrat de consensu

ſu viri etiam ſi ſit factum pactum de dote lucranda.

2 *Profeſſionem religionis nõ facit qui bona non offert, aut eis renuntiat.*

3 *Monachatus et cõuerſio in qb. differãt.*

4 *Promiſſio obediẽtiæ an ſufficiat ad profeſſionem.*

5 *Forma ſecundum quam debet fieri profeſſio quæ ſit.*

6 *Vinculum matrimoniale, an per ingreſſionem religionis ſoluatur.*

7 *Iuramentum an ampliet, ſeu reſtringat contractum.*

8 *Profeſſio in religione per quæ verba inducatur.*

9 *Conuerſus tranſiens ad religionem intelligitur renuntiaſſe proprijs.*

10 *Profeſſio eſt certe religionis ſolemnis promiſſio.*

11 *Promittere obedientiam monachalem idem eſt, quod profiteri.*

12 *Intrãs religionẽ mendicãtiũ neceſſe eſt ibi ſtet per annum ante profeſſionem.*

13 *Indicia concludentia quem uelle religionem intrare quæ ſint.*

14 *Profeſſionis modi ſunt quinque.*

15 *Solemnitates quæ ſeruantur in ingreſſu religionis faciunt profeſſionis præſumptionem.*

16 *Deferens habitum nouitiorum per annum in ætate diſcretionis, an ſit profeſſus.*

17 *Profiteri vnam de religionibus approbatis quando quis dicatur.*

18 *Ingrediens monaſterium deſinit eſſe dominus & poſſeſſor ſuorum bonorum.*

19 *Vxore ad religionem tranſeunte ad quẽ dos transferatur an ad virum an ad monaſterium.*

20 *Spiritualia non debent temporalibus commiſceri.*

21 *Profitens religionem intelligitur tacite bona afferre.*

22 *Donatio generalis an extendatur in ijs quæ in ſpecie ueriſimiliter erãt dãda.*

23 *Pactum inter virum & vxorem per quod deterioratur conditio mulieris, an ſit validum.*

24 *Ingreſſu religiogis tollitur ius patri quæſitum exheredanti filium propter ingratitudinem præteritam.*

25 *Licentia data mulieri ingredienti religionem de bonis ſuis diſponentis uidetur eſſe data in morte: quia ciuiliter moritur.*

26 *Simplex profeſſio, an differat a monachatu.*

27 *Vxor an per ingreſſum religionis deſinat eſſe vxor.*

ALLEGATIO CXXIX.

a FActum ſuper quo [a] iuris conſi
lium queritur, tale eſſe propo
1 nitur. † Quædam mulier ętatis maturę, & quæ ſucceſſiuos duos viros habuit legitimos, uolens ſecundum fugere, & mutare, & ad religionẽ tranſire ac religionis habitum aſſumere, & in eo continentiã profiteri aſſeruit: petit ab vltimo viro ſuo legitimo ut voto ſuo faueret, ac ſibi licẽtiam, parabolam, & conſenſum, ad religionẽ libere tranſcẽdi, & habitum religionis quem ſibi placuerit aſſumẽdi, & in ea continentiam profitẽdi cũ ipſius vir beneplacito, & uoluntate largiretur: qui uir habita ſuper ijs ſolenni deliberatione, & maturo conſilio, ſpontè, & non per ignorãtiam iuris, uel facti ex certa ſcientia, & pro ſuæ animæ ſalute dedit, & conceſſit eidem mulieri vxori ſuæ licentiam, & parabolam, & conſenſum votum ſolenne emittendi, religionẽ intrandi, habitum religionis aſſumendi, & continentiam profitẽdi, & omnia faciendi, quæ ſibi placuerit in prædictis, & circa prædicta: & promiſit honeſtè viuere, & renuntiauerunt hincinde omni iuri, quod vnus in alium haberet, & promiſerunt, & iurauerunt prædicta omnia plenè obſeruare, & contra non facere, vel venire: Poſtea præfata mulier narratis omnibus & ſingulis ſupradictis, cupiens, ut aſſeruit animæ ſuæ prouidere ſaluti, ſeculum fugere, & mutare: iugo obedientiæ ſe ſubdere, & reſiduum vitę ſuæ orationi dare, & diſciplinę regulari ſe

subijcere, & ut iustius in S. Camaldulen. religione libere valeat omnipotenti domino famulari, constituta in præsentia venerabilis patris dom. Abbatis mon. conuentus S. Saluatoris de Florentia ordinis Camaldulensis, fratrum, & monachorum dicti monasterij capituli, & conuentus cum deuotione, & reuerentia debita flexis genibus obtulit seipsam omnipotenti Deo, & B. Mariæ virgini gloriosæ beatissimis Confessoribus Benedicto Romualdo patronis institutoribus regulæ, & ordinis Camaldulen. & toti curiæ cęlesti, & dom. Abbati prædicto pro se, & suis successoribus, promittens, & profitens dicta mulier ex certa scientia, nõ seducta, sed spõtanee & libere stabilitatẽ suam, conuersionẽ morum, obedientiam vsque ad mortẽ, reuerẽtiam debitam, honestatem, pudicitiam, & castitatem secundum regulam B. Benedicti confessoris, & secundum institutionem ordinis Camaldulen. & Monast. S. Saluatoris præfati propter quę dictus dom. Abbas nomine suo, & successorum suorum incorporauit, & recepit in oblatam, [b] commissam, & conuersam [c] dicti Monasterij, & ordinis prædictam mulierem genuflexã, & iunctis manibus rogantem se recipi, & eam cum officio, & orationibus Christi nomine inuocato, induit habitum ordinis, & religionis Camaldulen. & oblatarum, & conuersarũ Monast. & ordinis prædictorũ, & sic in tali habitu perseuerauit pluribus annis, & simul stetit, & vixit inter alias oblatas conuersas, & professas dicti Monasterij vsq; ad exitũ suę vitæ. Item reperitur, ꝙ ante prædicti vir, & vxor ad inuicẽ solennius compromiserãt in bonos viros omnes, & singulas lites, differẽtias, quæstiones, controuersias de penden. coheren. & earundem annexas & de ipsis & super ipsis omnibus de iure & de facto mercãtuali more, & ad ęquitatem laudandi, & sententiandi, cum potestate plenissima, et de iure vnius partis auferendo, & alteri parti dando, vel cum pacto, ꝙ illud, quod fuerit sentẽtiatum intelligatur fuisse lis, quæstio, & controuersia inter eos, & venisse in dicto cõpromisso, promittens se solenniter peracto dicto laudo executioni mandare, & non appellare, & aliquid non opponere, per quod executio laudi retardaretur ommissa legum, & cõstitutionum communis Flor. iuris, vel facti consuetudine fauorabili quibuscunque, & iurauerunt omnia, & singula contenta in dicto cõpromisso, & omnia & singula sequentia ex eo attendere, & obseruare, & contra non facere, vel venire per se, vel per alium nullo modo, iure, vel causa in curia, uel extra sub pœna, & religione, & virtute præfati iuramenti, qui arbitri vigore dicti compromissi laudauerunt, ꝙ dictus vir faceret dictę mulieri finem pro pactis de quibus infra dicitur & omnia ipsi per suam sententiam fecerunt, & absoluerunt prout infrascriptũ est & continetur, & dicta mulier, & vir dictum laudum ratum habuerunt, & confirmauerunt, & emologauerunt, & iurauerunt in eo contenta obseruare, & deinde dictus vir fecit eidem mulieri rationem, pro se, & suis hęredibus, & bonis, finem generalem æquitatis, & libertatis absolutionem, remissionem, transactionem, & pactum proprium de vlterius non petendo, inquietãdo, uel ipsam mulierem, uel eius hæredum bona, seu iura, & omni, & toto eo de ijs omnibus singulis, ꝙ & quæ idem vir à dicta muliere petere, & exigere persequi, vel requirere vellet, vel posset quocunque modo, iure, vel nomine, titulo, vigore, siue ratione, vel occasione quacunque, quæ dici, uel quomodolibet possit excogitari, purè, in diem, uel sub conditione, cũ scriptura, vel sine, vel aliquo alio modo, seu iure dicto viro tunc, vel in futurum pretendere posset, mediante ꝑsona dictę mulieris remittens per pactum eidem mulieri, ut per stip. pro se, & pro suis heredibus nomine eius, tam reale, quam personale eidem viro competens contra dictam mulierem, tam ex vigore matrimonij cõtracti inter eos, seu alio modo, seu quocunque generali, uel singulari ex quacunque causa præsenti, vel de præterito per iura purificata, seu purificanda, seu cuius dies uenerit, vel adhuc pẽdet, liberans, absoluens idem vir dictã mulierẽ, & eius hæredes, & bona per aquilianam stipulationem acceptilationẽ legit. interposit. omnia per omnia, & singula iura infrascripta, cartas, & scripturas, per quæ, uel quas vllo modo, vel iure, aliquod ius habeat, vel haberet, uel consequi, aut pretendere posset, tam de iure, quam de facto, tam ratione cuiuscunque vsus, vsusfructus, vigore matrimonij, quã altero quoq; modo, iure, uel causa, & pro cassa, & vana, habere voluit & mãdauit & promisit, & conuenit eidẽ mulieri

retro

cetro, & ftip. pro fe, & fuis hæredibus, & bonis contra ipsam mulierẽ, vel eius hæredes in perpetuũ non litigare, inquietare, vel imbrigare, molestare, aut in iudicium trahere, uel vocare, tam in iure canonico, vel feculari, aut aliquid nouitatis, vel grauamẽ per se, vel alias directè, uel ꝑ obliquum facere, vel inferre, aut fieri facere, in iudicio, vel extra, & renunciauit omni beneficio generali, speciali, canonico, vel ciuili, & iurauit prædicta oia obseruare, & nõ contrafacere, uel uenire, per se, vel alium, directè, vel indirectè in iudicio, uel extra. Post hæc omnia dicta mulier fine liberis decessit. Et prædictis omnibus nõ obstantibus prædictus vir petit, seu requirit à dicto monasterio tertiam partẽ bonorum dudum dictę mulieris, & hęc prætextu legis municipalis disponentis, ꝙ vxore moriente fine filijs testata, vel intestata vir fuccedit fibi in tertia parte bonorum fuorũ: monasterium vero contradicit afferens omnia bona dudum dictæ mulieris prætextu, & occafione prædictorum ad dictum monasterium spectare. Quæritur quid iuris. Pro eius declaratione ex præmiſſo themate elicio quafdam quęstiones. Primo nunquid ꝑ prædicta dicta mulier fecerit plenè professionem dicti monasterij, ita quòd tẽpore ingressus omnia bona sua transierint in dictũ monasterium. Secundo suppofito, ꝙ fuerit plenè professa, & bona fua fuerint in monasterium translata, nunquid tertia pars dictorum bonorum dictæ mulieris, in quibus dictus vir fecundum dictam legem municipalem fuccedere debet, trãslata fuerit dictum monasterium per dictum ingressum. Tertio nunquid dictum compromiſſum, & dictum laudum exinde fecutũ, approbatio, & emologatio, remiſſio, renuntiatio, & iuramẽtum prædictum obstent ne dictam tertiam partẽ dictorum bonorũ petere poſſit. Et licet prędictæ quæstiones, rectè intuenti dubiæ non videantur, ut tamen dubiæ appareant, vel efficiantur, arguam ad utranque partem, &

2 concludam quod iuris effe putauero. † Redeo igitur ad primam quæstionem, & arguo quòd nõ fuerit plene professa, & fic nec eius bona ꝑ eius ingressum trãslata fuerint in dictum monasteriũ, nã ipsa mulier dicto in-

d greſſu, feu oblatione nõ obtulit bona, [d] nec renuntiauit proprijs, & fic non fecit ueram professionem, hoc videtur expreſſum qui cle. uel uotien. confuluit, ibi mulier quę vestibus pretiofis abiectis, mutauit habitum, & de mandato presbyteri, velamen aſſumpfit, quia ꝓprio non renuntiauit, nec fuper altare professa est, iudicatur potuiſſe cõtrahere

3 matrimonium. † Item ista mulier fecit fimplicem conuerfionem, non professionem, & fimplex cõuerfio differt à monachatu, & minus est quam monachatus, nam fimplex conuerfio fit hoc modo. Offero me, & mea tali ecclefię, promitto tibi tali abbati, &

e fucceſſori obedientiam, ut conuerfus: [e] monachus autem non fit nisi profiteatur regulam, & renuntiet feculo, & pompis eius, de

f statu monacho. cap. cum ad monasterium, ita dicit Spec. in tit. de religiosis. [f] §. 1. verſi.

4 conuerfio autem fimplex. † Item promiſſio obedientiæ non sufficit ad professionem, cũ etiam feculares obedientiam prę stẽt. de maio. & obed. ijs qui. & not. Inno. & Host. in d. c. cõfuluit, & Guilielmus in Spe. de stat. mo. uer. 37. q̃rit de eo, qui dicit se ꝑfiteri, & promittit tm̃ obedientiam, nil dicendo de castitate, nec de proprij renuntiatione, an talis conuerfio faciat illos profeſſos, & dicit Clementem dixiſſe, ꝙ non, quia obedientia fine castitate & carentia proprijs effe põt, qđ pa

g tet in fratribus g ordinis S. Mariæ in quo milites ipsius ordinis funt fub obediẽtia fui maioris, & tñ viuunt cum vxore, & proprijs. Itẽ Inno. in c. porrectum, de regu. dicit, ꝙ fi mulier emittit folenne votum castitatis, & castitatẽ feruare teneatur, non tñ est professa, nec de foro ecclesiæ. Cũ igitur prædicta mulier non renuntiauerit proprijs, fed fimpliciter fe obtulerit monasterio, & obedientiã promiferit, non propterea professa debet censeri, fed fimplex conuersa, vel oblata: ut enim efficiatur quis feruus, cui monachus comparatur & capite minuatur, ficut monachus qui perdit uelle, & nolle, & mundo mori dr̃, de-

5 bet id appellare claris verbis nã ꝙ &c. † Itẽ formam professionis ponit Specu. de regula. §. 1. in princ. in fecunda forma, ubi expreſsè ponit de renuntiatione proprij, quæ for-

h ma [h] in dicta oblatione vr̃ non fuiſſe feruata, igitur non fuit vera profeſſio, quę debet fieri in fcriptis. 17. q. 1. omnes fœminæ & q. 7. faluberrimum. & 22. q. 1. cap. vlt. quę in cafu prædicto facta non fuit, igitur nõ fuit vera profeſſio. Ad fecundam quæstionem arguo; quòd dicta tertia pars bonorum in qua

secundum dictam legem municipalem succedit vir uxori, non fuit in dictum monasterium translata per ingressum, nam & si verũ sit, ꝙ in transitu personæ transeant bona ipso iure, hoc verum est quatenus ipse transiẽs habet, & eum respiciunt, & sequuntur, non quatenus respiciunt alium, nec sequitur ex concesso, quia potest cõcessum præter hunc effectum demandari executioni, vnde dicta mulier in dicto transitu intelligitur detulisse bona cũ causa sua, hoc est cõditionata si vir prædecedat: secus si superuixerit, quo casu lib. non intendebat præiudicare in tertia parte, quæ ad eum per dictam legem municip. iure successionis deferebatur. Nec ob. licentia concessa à viro, nam ad licentiam personæ concessam vxori non sequuntur bona nisi quatenus vxoris personam respiciunt, & sequuntur, nam quatenus respiciunt virum, quia præter hoc potest cõcessum ad effectũ demandari, & quia hoc esset aliud à concesso; vnde ad vnum non infertur aliud: nã dispensatio circa personã, seu circa vinculũ personale posita, vel priuatiuè non porrigitur circa res, seu realia vincula, nisi solũ quantũ vnum non possit subsistere sine alio. Item facit ad hoc, quia dicta mulier
6 † per dictũ ingressum non desinit esse vxor dicti viri, quia quo ad titulum durat matrimonium vsque ad mortẽ naturalem 32. q. 8 inter diuortia.
i & 22. q. 1. desponsata, [i] & sufficit ad verba statuti, vt sortiantur effectum. Verum enim est dicere, ꝙ tempore mortis vxor erat, quia titulus durabat, ergo statutum uerificatur in ea. Præterea videtur casus in l. deo nobis. C.
k de episco. & cler. §. nam & maritus, [k] vbi altero coniugum transeunte, vnusquisque res suas recipit quas pro dote, vel ante nuptias donatione præstiterat, hoc tantũmodo lucri nomine consequatur ab eo qui solitariam vitam elegerit, ꝙ debuit legitimè ex pacto, uel casu mortis exigere de bonis uxoris vigore legis municipalis per dictum ingressum potest exigere. Ad tertiam quæstionem arguitur quod ibi nec compromissum, nec laudũ, nec finis, uel alia prædicta obstarent uiro quominus potuerit, & possit petere dictam tertiam vigore dicti statuti. Ratio est, quia talia verba generalia non possunt excludere casum successionis, nã ex illa videtur de bonis eius non posse mihi competere aliquod ius, si quod .n. competeret post mortem tuam cõpeteret, s. tempore quo non sunt amplius bona tua, & sic finis concepta per uerba de quibus supra non possit trahi ad dictã successionem. Item nec pactum, vel finis facta de non succedendo ualent, ut c. quãuis. de pact. lib. 6. cum concor. ibi in glo. signat.
7 † Nec prodest isto casu iuramentũ, quia iura
l mentum non ampliat, [l] nec extendit cõtractum, nec contenta in eo, & sic in plus nõ extendit: vnde si contractus prædicti non includunt casum successionis, certè nec iuramentum super illis appositum. Iuramentũ enim habet instar confirmationis, de confir. vti. vel inu. per totum.

In contrarium arguo ad primam quæstionem, & dico, ꝙ dicta mulier fuit plene professa per prædicta, & irreuocabiliter religioni obligata, & bona sua in dictum monasterium translata, & hoc sic ostenditur. Ad veram, & plenam professionem, & ad integrã translationem bonorum in monasteriũ peruenitur, aut expressè, aut tacitè, aut in genere, aut in specie, ut patebit per iura, & per rationes inferius alleg. & omnibus prædictis modis ostendi potest, ꝙ dicta mulier de qua quæritur fuit verè, & plenè professa, & religioni irreuocabiliter obligata, & bona sua sunt in dictum monasterium plenè translata. Et incipiẽdo à primo modo professionis, scilicet ex expressione, ostendo liquidè ipsam mulierem secundum præmissa fuisse verè, & integrè professam, nam per verba dictæ dedicationis, scilicet in præmisso themate relata hoc euidenter apparet, nã impetrauit a uiro licentiã profitendi, & ad religionẽ transeundi, & demum ad religionem transiuit, & habitum religionis assumpsit, & iugo Abbatis se submisit, & ligauit, & disciplinæ regulari se subiecit cum reuerẽtia, & deuotione debita, flexis genibus se obtulit omnipotenti Deo, & beatis confessoribus Benedicto, & Romualdo institutoribus sanctæ regulæ, & ordinis Camaldulen & dicto Abbati recipienti pro se, & suis successoribus promisit, & professa est stabilitatem suam perpetuam secundum regulam B. Benedicti, & institutionis dicti ordinis, & monasterij, & idẽ Abbas cum officio, & orationibus consuetis ipsam mulierem induit habitum religionis Camaldulen. & oblatarum, & commissarum monasterij, & ordinis prædicti, quæ verba, & facta
8 † sunt sufficientia ad professionem

nem plenam, & expressam, & per ea intelligitur dicta mulier circa substantialia regulæ promisisse paupertatem, & castitatem,
m & obedientiã, de statu regula. [m] cũ ad monasterium, de duobus, s. castitate, & obediẽtia expresse patet in dicta dedicatione, tertium, scilicet paupertas, & proprij abdicatio ex consequentia, & connexitate, & iuris interpretatione necessario resultat, requiri-
n tur [n] huius abdicationis expressio vñ tex. in c. vidua. 20. q. 1. dicit uidua, quæ sanctæ religionis propositũ obtinere voluerit, sacerdoti, vel ministro, ad quẽ aut ipsa venerit &c. scriptis professionẽ faciat a se, aut signo, aut subscriptione notatam, continentem se propositum religionis uelle. Item iura vtuntur verbo conuersionis pro uerbo professionis, & dicunt, ꝙ iure conuersionis iura sua competunt ecclesiæ. 19. q. 3. prælatum. ad idẽ ea. causa. & q. si qua mulier. §. nunc autem. vbi dicitur hoc ipso bona sua obtulisse, ꝙ monachus factus est, si prius testatus non sit. Item ista sunt vera commoda professionis, uolẽs canonicè viuere, & Deo seruire, & animam suam saluare. 19. (3) cap. nullus. Item canon. loquẽdo de uera, & expressa professione utitur hoc verbo professione virginitã. 11. q. j. cap. j. Item vtitur uerbo sub regulari disciplina ea. causa. & quæstio. auditis. Item utitur verbo viduita. professio & eadem causa, &
9 quæstio. quamuis. † Item glo. or. in ea. ut lex cõtinentiæ. dicit, quòd omnis conuersus qui transit ad regulam intelligitur renuntiasse proprijs, secus si transit ad secularẽ: ad quã glo. remittit Spec. de regu. §. j. versi. uerum tamen. Item si quis se dat alicui hospitali nulla de bonis habita mentione, dicit Specu. de regu. §. j. versi. 23. quòd si illi hospitalarij sine proprio uiuunt ex sua regula, uel constitutione, ipse sine proprio uiuet, & vñ [o] bo-
o na hospitali contulisse alleg. 12. q. 1. illi, quis; si autem non uiuunt in paupertate, sed tanquam clerici seculares, tunc non uidetur cõtulisse bona, imò ingressus retinere poterit proprium: ipse enim secundum Specu. recipiet formam à monasterio, quod ingreditur sicut uinum odorem a uase. 8 dist. quæ contra mores. de pœ. dist. 3. inter hoc. Cum igitur mulier prædicta conuersa fuerit in monasterio ubi non utuntur ingressi proprio, sua bona dedicasse uidetur, & Spec. in tit. de
p regula. versi. 37. [p] refert opi. eorum qui dicunt, quòd eo ipso, ꝙ quis obedientiam promittit, & habitum assumit, intelligitur renũtiasse bonis, si illa professio sine proprijs uiuit. alleg. in argu. fi. de repu. l. fi. Ioan. Andr. super dicto versi. remittit ad ea, quæ scripsit qui ele. vel vo. consuluit. in glo. nec illud, dicens ibi patere, quod Innoc. & Hosti. concor. Specu. ibi tamen dicit secundum Innoc. & Host. quia non sufficit sola promissio obedientiæ, sed si ꝓmittit obediẽtiam monachalem, puta, ꝙ suæ renunciet uoluntati, & in omnibus subijciat se Abbati. 12. quęst. 1. non dicat. & c. volo. tunc bene profitetur, & sic etiam intellexit Specu. in d. versi. & alias nõ concor. cum eis, ut dicit Ioan. Andr. Sed in verbis dictæ dedicationis apparet promissio plenę continentiæ, & obedientiæ monachalis, & apparent ibi quasi omnia quæ ad veram & expressam professionem requiruntur, vt supra retuli: ergo fuit dicta mulier
10 plenè professa. Archi. † dicit [q] quòd pro-
q fessio est certę religionis solemnis promissio, in qua promissione veniunt substantialia professionis, vnde si iunctis manibus quis in præsentia Abbatis rectè se reddidit in monachum, & in fratrem statim professus est: ita not. glo. in cap. porrectum. de regulari. vn de idem est se reddere alicui religioni, quod profiteri, qui cle. uel uouen. in insinuatione, & eod. titu. consuluit. ita not. Ioan. Andr. in
11 cap. porrectum. de regul. † Item promittere obediẽtiam monachalem est idem quòd profiteri secundum Innocen. & Ioan. Andr. in d. cap. porrectum. in prin. Item regula Benedicti est approbata de iure canonico, & est notoria, & eius ignorantia non excusat, ut not. Inno. in cap. dudum. de conuers. coniu. & in ipsa regula ponitur forma uerę professionis, & qui secundum illam profitetur plenè
r professus est. Forma est ista, [r] Suscipiẽdus in oratorio coram omnibus promittat de stabilitate sua conuersionem morum suorum, & obedientiam coram Deo, & sanctis eius, ut si aliquando faciat aliter sciat se damnandum a Deo quem irridet, de qua petitione sua ad monasterium suorum sanctorum quorum reliquię ibi sunt, Abbate præsente, quã petitionem suam scribat, & signum faciat, & manu sua super altari ponat, & ex illa die in congregatione reputetur. Quippe ex illa die nec proprij, nec rerum suarum se habere nouerit potestatem &c. Ex quibus verbis

totus ordo Monasticus totius orbis maximè Italiæ, & præcipuè dictus ordo Camaldulen. instrumenta professionum formant. Ego N. promitto stabilitatem meam, conuersionem morum meorum, & obedientiā secundum regulam Beati Benedicti, & statuta Camaldulen. ordinis in congregatione Camaldulen. coram Deo, & sanctis eius, & in præsentia domini Nicolai Abbatis talis monasterij, & aliorum fratrū, quæ professio scripta, ut plurimum in papyro quandoque legitur infra missarum solennia ad altare, quandoque extra missam, & extra ecclesiā, quandoque à profitente rogato postquam talis profitens dicitur, & est uerè, & expressè professus: & tamen in dicta forma nulla fit mētio de duobus substantialibus, uel tribus regulæ, castitatis videlicet, & obedientię, & abdicationis proprij, & quod dico de professione expressa, & in specie, idem dico de professione tacita, secundum quem modum ista etiam mulier apparet verè, & plenè pro-

12 fessa. † Nam si quis intret religionem Mendicantium, ibi necesse est stare per annum ante professionem. Si completo anno non vult profiteri, potest ad seculum redire, quia non est obligatus Religioni in genere, hoc est expressum in cap. non solum, de regula. lib. 6. nisi seculum mutare voluerit infra annum, hoc tamen non præsumitur, nisi clara probatione, vel competentibus indicijs ostēdatur, ut ibi dicit textus.

13 Indicia † autem sunt secundum glossam ibi, [f] si in ipso ingressu suo beneficio renunciauit, vel de bonis proprijs, & rebus disposuit, vel similibus modis, quibus casibus bene possunt Mendicantes impedire q ad seculum non redeat, sed non possunt impedire ne ad aliam Religionem trāseat: imò possunt agere, vt ad aliam religionem transeat si ibi non uult remanere. Sed cum dicta mulier petierat ante ingressum à uiro licentiam profitendi, & obtinuit, & se ad inuicem absoluerunt, & vir castitatem promisit, & ipsa etiam mulier asseruit, & expressè tam in petitione dictæ licentiæ, quam in ipso ingressu, quòd intendebat uitam mutare, & seculū fugere, & sub regulari disciplina domino famulari, & alia quæ in sua dedicatione continentur: ut supra retuli, patet per indicia, imò per assertionem manifestam, q voluit uitam mutare, & sic religioni saltem in genere se [u] obligare, & cogi poterit ad aliquam religionem transire cum suis bonis: imò plus dicimus, q si quis intret religionē, & in ingressu simpliciter renunciauit beneficio, & nō protestetur [t] q seculum non intendit dimittere, apparet eum vitam voluisse mutare. ita not. Io. And. in d. cap. non solum, de regu. lib. 6. Et si dubitatur qua de causa quis intrauit monasterium, præsumitur pro religione. 17. q. 2. qui bona. & de religi. & sump. fu. l. sunt personæ, ita not. Spec. de sta. regul. versic. 68. unde is qui stetit per annum & non patet qua intentione, lapsus anni obligat eum religioni, ut notat in cap. 2. de regula. Nec mirum, ille enim qui vult seculum fugere, vult statū seculare dimittere, & statum religionis assumere. Seculum enim sumitur pro statu seculari secundum Ioan. Andr. in cap. 1. de regu. lib. 6. vnde is qui vult fugere seculum, & statum secularem, & esse de statu religionis, vult esse plenè religiosus. Item per lapsum anni sequentis in ordine mendicantiū intelligitur quis profiteri, vt in dicto cap. 1. de regula. lib. 6. vbi dicit tex. videtur. qđ sic Hostien. exponit, videtur id est præsumitur, præsumptione iuris & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium. de sponsal. qui. Item

14 Io. Mo. † & Archid. vt refert Ioan. Andr. in cap. 2. de regu. in glo. ponebant quinque modos professionis inter quos est quando quis renuntiauit mundo refert Ioan. And. in dicto cap. 1. de regula. lib. 6. super 1. gloss. in nouella Specu. ponit quatuor casus quibus puberes obligantur religioni. Primus si recipit distinctum habitum professorum nil dicendo. Secundus si fecit professionem expressam. Tertius si renuntiauit mundo, & eius pompis. Quartus quando in communi habitu annum probationis compleuit. Item Archidia. ut refert Io. And. in d. cap. super gl. ut seruientes, dicit, quod ille, qui per annum stetit in religione tenetur ad professionem expressam, & ad illam præcisè cogitur si se obligauit disciplinæ: apparet igitur, quod ad ueram professionem non est necessè expressa abdicatio, uel obligatio bonorum, cum per omnes prædictos modos intelligitur qs profiteri, & dicta mulier, ut patet in forma suę dedicationis omnibus dictis uerbis, & modis usa est. Item si professio tacita dirimit [u] matrimonium contractum postea, ut in cap.

in cap.

in ca. vno. de voto. lib. 6. fortius ipsa tacita pro fessio ph bet bonorũ retentionẽ: quia maius gamen est primum, quam secundum: quia quos Deus coniunxit, homo non separet. Itẽ vidua per vnum simplicem actum inter pro fessos efficitur verè profeſſa, vt in c. 1. de re-
15 gulari.† Item solennitates quæ seruantur in ingressu faciunt præsumere professionem: puta quia solenniter recipit habitũ pręsentibus vocatis vel in altari, vel in ecclesia, vel solenniter ab episcopo, vel abbate, interueniente benedictione solenni. ita scribit Ioan. And. in cap. vidua. de regulari. super ver. sacrum, quæ solennitates, in ingressu dictæ mulieris interuenerunt vt in præmisso themate patet. Item eo ipso quòd quis transit ad religionem, & habitum sumit eo modo vt ad seculum non redeat, alia professione non facta, non potest ad seculum redire. de regula
16 ri. c. super eo. & ibi no. glo.† Item præsumitur profiteri vnam de religionibus approbatis si dicat profiteor ordinem monachatus, licet non dicat ordinẽ Sancti Benedicti, ut notat. in d. c. porrectum, de regulari. super gl. 2. quod si dicat voueo me perpetuò religiose victurum, & talem religionem seruaturũ, vel tali religioni seruiturum, pro tunc non põt reuerti ad seculum quasi tacitè sit professa. Item per coniugij absolutionem fit professio, qui cle. vel vo. insinuante; & ita ibi scri-
x bit Ioan. And. post Hostien. Item reddendo x se, & sua monasterio habet vim professionis secũdum Inno. in c. cum sumus, de regul. & Ioan. And. post eum super ver. contulisset.
17 † Item si existens intra annos discretionis habitum nouitiorum defert per annum, est professus. vt in clem. eos qui. de regula. Itẽ quando quis proponit seculũ mutare, & alicui religioni deuouet, vel ingreditur, tunc per
y susceptionem habitus etiam nouitiorum y irreuocabiliter obligatur, vt no. in c. consuluit, de regu. & no. in d. ca. consuluit qui cleri. vel uo., præterea si quis per omnia alia facit, & utatur uerbis ueræ professionis, exceptis quam abdicationis bonorum, uerè professus est, & bona abdicasse uidetur; quod patet quia expressis alijs quæ requiruntur ad professionem, si addatur reseruo mihi bona mea, uel proferat qs uerba professionis sub dicta conditione quod possit sibi bona retinere, tenet monachatio, & bonorum retentio ut scribit Io. And. de conditio. appo. c. ulti. & in
z Specu. de sta reg. super uer. 49. z ubi hoc tractat Spe. si igitur talis reseruatio se non compatitur cũ alijs uerbis aptis ad professionẽ, & quod non express. debet, quanto fortius si alia uerba apta ad professionem sint prolata sine abdicatione proprij expressa, & sine reseruatione, uel conditione bonorum, intelligendum erit bona translata; quia reprobatur reseruatio expressa, igitur & tacita. item Ioã. And. post Host. de conuersi. coniuga. dudũ, sup uerb. castita. dicit quod inter solutos & coniugatos est differẽtia, nã soluti sine expsa solennitate non obligantur: nã putauit ecclesia graue inexpertos irreuocabiliter obligari sed coniugati cum iam sint experti matrimonio inter alia commoda cessat querela. Vnde præsumitur quod ex quo uotum continentiæ pariter promittunt, intendunt omnino renuntiare carnali operi, & ita est specia le in cõiugatis, quod citra annũ profiteri possũt secundum eos, & facilius obligantur. Ad secundam quæstionem dico quod omnia bona dictæ mulieris fuerunt plene translata in dictum mo-
18 nasterium quod sic ostendo.† Eo ipso quod quis ingreditur monasterium, transfertur dominiũ, & possessio bonorũ suorum in monasteriũ,
a ut no. Inno. in c. præsentium, a de probatio. & not. xix. q. ultima perlatum, & l. si qua mulier de sacrosan. ecclesijs authen. ingressi, & no. Spe. de sta. regul. uersi 61. & intelligo hoc uerum etiam de dicta tertia parte de qua agitur, non ob. supra in contrarium alle. quid enim est quod translationem huiusmodi tertiæ partis possit impedire, certè non ius alterius, sed læsio iuris alterius, quia tempore ingressus nullum ius competebat uiro in dicta tertia parte, quia successio non est in iure alicuius, imò nec in spe, secundum alle. supra in contrarium, unde translatio bonorum nõ ad uersatur iuri succedendi, sic uenditio omniũ bonorum facta per patrem non aduersatur quominus filius sit hæres, unde licet pater non possit filium exheredare, & sic nec eum iure successionis priuare; tamẽ si transeat ad monasterium cum bonis suis omnia defert exceptis legitimis, ut extra no. i c. cũ sumus de regu. in gl. ord. & super ea. Item per talẽ ingressum, & talem translationẽ bonorũ non resoluitur ius succedendi directè. sed deficiẽ tibus bonis deficit successio ex defectu materiæ: sic supradicta mulier quoad oĩa moriẽs nõ haberet bona, quia tũc & si non deficeret

ius

ius succedendi, deficit executio ex defectu materiæ, sicut dicimus quando alicui deficit non ius, sed probatio iuris. Et si dicatur tale ius erit inane ex quo caret effectu, quia hoc est reperire in multis exemplis iuris: pone fuit actum petitorio, & possessorio, actor obtinuit in possessorio, & reus in petitorio, fertur sententia pro actore in possessorio, & pro reo in petitorio, sed executio nō fiet in possessorio, & tamen fertur sententia vt satisfiat iuri secundum not. in c. cū dilec. de causa posse. Idem dicimus in supplendo negligentiam in beneficijs manualibus. vt in clem. j. de supplen. negligen. prælat. & ibi not. pone in eo qui adiuit hęreditatem sine beneficio inuentarij, vel testator conscius suæ hęreditatis vetuit desalcationes legatorum, & hæreditas exhauritur tota per legata, & creditores, fuit iste successor sine
19 rebus. † Item est dare casum in quo bona mulieris transibunt ad monasterium, & ius successionis non peribit, puta quia habebat quædam quæ non possunt transire in mona-
b sterium: puta feudum [b] quod habebat connexas caual, vel bellum, vt not. in titul. de feu. in Spec. de feu. & posset esse tale quod æquiualeret tertiæ parti bonorum mulieris, & tūc in illis succedat vir, & sic patet quod translatio bonorum non aduersatur successori sed stant simul: ita dicimus quòd aliquando acquiritur dominium, & translatio aliquorum quæ retineri non possunt ad instar creditorum ff. de pigno. si conuenerit & no de sta. mo. recolentes super glo. vj. item maritus sine pacto lucratur dotem. C. de repudi. l. consensu. §. virum, & in auth. vt liceat matri & auiæ. §. quia vero plurimos, sed pone quod mulier damnata est de adulterio quid fiet de dote si non habet liberos, vel parentes, tota substantia applicatur monasterio, & non viro. C. de adul. auth. sed hodie, & l. prædicta consensu. §. virum. & illa iura loquentia de dote lucranda à viro intelligū
c tur cum est iuncta ciuiliter [c] sed quando est damnata bona debent diuidi in d. authen. sed hodie, simili modo statutum disponens quòd vxore moriente vir succedat in tertia parte bonorum, intelligi debet si mulier tēpore mortis erat viro ciuiliter coniuncta, quòd in casu nostro non erat, imò erat mūdo mortua, & in monasterium plenè translata. vnde si vir perdit lucrum dotis propter delictum commissum per mulierem contra voluntatem viri, & monasterium lucratur; fortius vir debet perdere, & monasterium lucrari, quando propter virtutem, & cultū diuinum, & de voluntate viri mulier ingreditur monasterium. Item si mulier ingreditur monasterium non obstante pacto, vel iure de lucranda dote, non debent diuidi bona vt in d. ca auth. sed hodie. quia monasterium debet haberi loco filiorum, vt dicit d. gloss. alleg. in auth. de san. epis. §. sed hæc in præsenti, & no. plenè in ca. in præsentia, de probatio. & secundum hoc vbi monasteriū debet haberi loco filiorum, non habet locū statutum prædictum quod disponit si mulier decedat sine filijs; & si dicatur quòd statutū dicit sine filijs natis ex eis scilicet viro, & vxore, quòd monasterium non potest dici, imò certè potest dici iure interpretationis, sicut dicitur monasterium, & haberetur loco filij naturalis, & loco filij ex proprio corpore descendentis, secundum veram opin. no. in d. c. in præsentia, imò plus dico in casu nostro quòd rectè iuris interpretatione
d debet dici monasteriū filius ex ijs natus [d] quòd sic ostendo, mulier non potest transire ad religionem, nec ad monasterium transit sine viro scilicet vt emittat votum castitatis, vnde ideo monasterium censeri debet filius ex eis natus, quia vterque quasi ad religionem aspirauit, & monasterium in quo ingressa est mulier censetur filius ex eis natus, quia nasci non potuit à voto mulieris nisi licentia viri, & voturn castitatis adesset: ex vtriusque ergo actu & sic ex vtroque genitus dici debet, ergo monasterio deferuntur bona. Item ponderandum est dictum statutum quod disponit quòd vir succedat vxori in tertia parte, & dico quòd simplex prolatio debet in suo potiori significato intelligi. de senten. excom. si præbendæ, cum dicit succedat vxori, intellige de vxore integra quo ad titulum, & quo ad thorum, & quo ad alia mutua seruitia, & maximè quia huiusmodi successio maiorem communitatē habet cum temporalibus, quam cum spiritualibus, & magis est verisimile quod lex quæ disponit de succes. viri ad vxorem considerauit labores, & expensas, & fauores tēporales impensos mulieri per virum, quam merè spirituales propter quos spirituales
20 præmium temporale non debetur, † & spiritua-

ritualia cum temporalibus non commiscentur, de rerum permu. cap. ad quæstiones, tempore autem mortis dictę mulieris non erit integra vxor, quia omnes tẽporales, & mutuæ seruitutes erant hincinde sublatæ, & remissæ à iure, & ab ipsis eisdem coniugibus,
f & licet remanserit titulus, qui ab homine dissolui non potest: quia quos deus coniunxit homo non separet, tamen statutum quod respicit temporalia, & seruitutes temporales, non intelligitur attribuisse, seu voluisse attribuere aliquid titulo spirituali, nec de rebus cęlestibus disponere, de quibus spiritualibus nec principaliter, nec incidenter disponere potest lex secularis. de constitu.ca. ecclesia. Item vxore cum viro habitante tenetur ad alimenta, & onera matrimonij supportare, nimirum si ea moriente lex municipalis voluit resarcire, sed vbi ingreditur mulier religionem monasterium supportat onera, & cessat dicta ratio. Item loquendo de viro, seu eo qui promisit continentiam & quasi religiosus in seculo remansit, non est sentiendum quòd de hæreditate religiosæ vxoris cogitare habeat. Item iura tractãtia de successione non ligant eum de cuius successione agitur circa dispositionem bonorum suorum in vita. vnde non prohibetur donatio, nec venditio, nec alij cõtractus liciti, maximè si non fiat in fraudem, multominus translatio ad religionem, nec prodest si dicatur quòd ista est translatio iuris, non
21 hominis: † primo quia est translatio hominis, quia profitens intelligitur tacitè offerre bona vt in cap. quòd à te. de cle. coniug. &
e ibi no. in gl. & probatur supra [e] in iuribus, alleg. in 2. parte primæ quæstionis, vbi appa ret quòd qui profitetur intelligitur bona transferre. Sed si esset translatio iuris, ius per quod fit ista translatio erat ante dictum statutum, & per dictum statutum tolli non poterit, quia in omni lege authoritas superioris intelligitur esse excepta. de rescrip. con stitutus, & ibi no. in c. venientes, de iureiur. Item lex municipalis dictat quòd frater succedat fratri si sine liberis decedat, & tamẽ si frater ingrediatur religionem defert bona, & frater non succedit, de natura enim legis quæ disponit de successione non est tollere libertatem viuentis, nec prodest si dicatur ista successio viri ad uxorem erat necessaria, quia siue testata, siue intestata decedat statutum loquitur, quia totum hoc intelligitur nisi in vita de suis bonis disponeret, uel religionem cum eis intraret. Item statutum quod dicit si testata, uel intestata loquitur
f de ea quę poterat testari & non testari, [f] sed ista mulier professa non poterat testata, uel intestata decedere, quia nõ habebat nolle, uel uelle. xij. q. j. nolo, & c. non dicatis. Item potest dici quòd statutum prædictum non por
22 rigitur ad istum casum de mente, † quia p uerba generalia non includuntur ea quæ in specie quis uerisimiliter non dedisset: ut in c. 2 de offi. ...nica. lib. 6. imò si expressè fuisset dictum quòd uir succederet in tertia parte moriente uxore, etiam si iam foret ad religionem translata. tale statutum non tenuisset, tum quia disponeret de materia sibi non subiecta, tum quia nutriret peccatum retrahendo aliquam ab ingressu, sicut dicitur in legato facto filiæ si non ingrediatur monasterium.

23 Item † non ualet pactum inter uirum, & uxorem per quod fiat deterior conditio mulieris uolentis iterum nubere, ut no. Inn. in c. fi. de dona. & illa quæ transit ad religionẽ dicitur deo nubis propter quod legatum factum pro maritanda debetur ingredienti religionem. Eadem ratione nec statutum debet ualere, quia lex debet esse honesta. 4. di. erit autem lex. sed tale statutum aufert tertiam partem bonorum mulieris uolentis iterum nubere. i. monasterium ingredi, quia in tali monasterio reciperetur cum dictis bonis in quo sine eis non reciperetur; Per quã rationem disputauerunt quidam non tenere statutum quod disponit de certa quota
g dotis soluenda pro gabella [g] communis quæ imponitur in ca. statut. de hæret. lib. 6. item omne statutum, pactum, uel pœna per quæ tollitur libertas matrimonij carnalis non tenet, ut in cap gemma, de spon. fortius in spirituali: quia de uno licet arguere ad aliud, de transla. inter corporalia, & hanc
24 partem puto uerissimam. † Itẽ per ingressum religionis tollitur ius quæsitum patri exheredanti filium propter ingratitudinem iam commissam. 20. q. 2. non licet. C. de epis. & cler. deo nobis. §. hoc etiam, cum monachatus omnẽ extergat maculam in auth. de monachis, in princ. item tollitur paterna potestas, quę est naturalis. ut not. ff. de mino.
h si ex causa. §. põponius, [h] fortius ergo tollitur

tur potestas statuti quæ est ciuilis, item patronus non potest facere procuratorem ad eligendum personam in futurum in ecclesia in qua habet postea præsentare rectorem; ecclesia non vacan. in decre. fin. de concess.
i præben.[i] potest tamen hoc facere ad vniuer
K sitatem beneficiorum,[k] & quando vacabit e poterit procurator eligere rectorem. Sed qd si datur procuratori generalis ad præsentandum in omnibus beneficijs quando vacabunt, & constituens non habet nisi vnum beneficium dicit dominus meus Ioan. Cal. in
l d.c. fin. quòd non valet,[l] quia generalitas de necessitate refertur ad vnum, cum plura nõ sint, ita quoque est in proposito ex quo vir nullum aliud ius in futurum in bonis mulie
m ris habere poterat, ad illum finem[m] renunsio debet referri. Ad tertiã dico quòd dicta absolutio, & liberatio quas prædicti vir, & mulier sibi adinuicem fecerunt & prædictũ laudum, & pactum præmisso iuramento habẽt obstare dicto viro, quòd petere non possit dictam tertiam partem, & hoc sic ostendo: si vir, & vxor absoluunt se ad inuicem ab omnibus seruitutibus quibus adinuicẽ prædicti tenebantur: absolui intelliguntur maximè a seruitutibus temporalibus, sed constat quòd ista est seruitus temporalis scilicet ꝙ tertia pars bonorum vxoris debeat esse viri in morte, est seruitus, & text. in c. manifestũ. 30. q. 5. dicit quòd si quilibet coniugum alterum a suo iure absoluit ad præteritam seruitutem ipsum reuocare non poterit. Item tex. in c. dudum, de conuersi. coniuga. dicit licitum viro renuntiare omnino vxori ingrediẽti religionem quod exponit Hostien. ibi id est nullo iure retento, & in perpetuum, vnde omni tempore, & omni casu obstabit sibi talis renuntiatio, vnde licet iuri successionis principaliter, & de per se renuntiari nõ possit, accessoriè vero, & sub generalitate po
n test[n] transire, vnde renuntiatio vxoris, & eius seruitutis, est licitum porrigere ad successionem quę est seruitus accessoria, quæ de per se renuntiari non potest vt dicimus in iurepatronatus quod de per se vendi non potest, & tamen sub vniuersitate rerum tran
o sit vt in c. ex literis, de iurepatro.[o] Item licet pactũ, laudum, vel promissio facta de non succedendo non valeat, tamen hæc omnia facta super bonis hæc tenẽt: vnde si mulier ista fecisset testamentum, & omnia bona sua

præsentia legasset viro, seu vendidisset, seu donasset non est dubium quod vir ad ipsa bona non possit habere regressum, pari ratione si vir dedit licentiam vxori profitendi, & omnia circa id facienda, quæ sibi placerent, cum in ingressu soleat disponi de bonis, & testari circa bona licentiam uidetur dedisse tacitè, & si expresse dixisset do tibi licentiam profitendi, & omnia bona tua tecum deferendi non potest postea uir habere regressum rectè sicut si dedisset licentiam dictæ mulieri testandi liberè de omnibus bonis suis: quia sic postea ad bona non possit habere regressum. Sed † licentia data mulieri in ingressu de bonis suis disponẽdis uidetur data esse in morte quia ciuiliter moritur, & testari potest in ingressu, secundum not. in d.c. in pręsentia. Item licet non ualeat pactum de non succedendo per se principaliter, ualet tamen alter actus cui necessario parendum sit, ut ludum; sicut ualet compositio super beneficio facta per superiorẽ, quę alias non ualeret: de præben. nisi essent, nec obst. ff. de hęred. uel actio. uen. lib. 2. §. illud.
p Licet hæreditas uiuentis p non possit principaliter uenire ut ibi facit. C. si per quas personas nob. acquiri. li. 2. ita scribit Ioan. And. in Specu. de pactis. §. 1. super 2. forma. Item dictum statutum respicit tempus mortis dictæ mulieris, & quia tempore mortis illa mulier erat religiosa professa, & erat soluta a lege dicti statuti, ad hoc de sepult. de uxore. & sic tempore mortis mutauerat forum, statutum nõ ligabat eam nisi bona quędam sua, sicut dicitur, de sent. excom. quæ lata sub conditione non ligat si pendente conditione efficiatur alterius fori is in quẽ lata erat. vt no. de app. præterea, ad hoc. l. cum quędã puella. de iurisd. om. iu. & not. in c. 1. de const. li. 6. Item vir potest dare de præsenti vxori id quod ad certum tempus tenebatur. l. si vir. ff. de donatio. inter vir. & vxo. ita hic dictam tertiam partem ad quam dicta mulier eidem tenebatur post mortem suam dedit. Item quicquid sit de alijs, de iuramento non videtur dubium quòd habet obstare quia licet non teneat pactum de non succedendo q
q si tamen iuret, seruari debet per decre. quamuis de pact. lib. 6. Item aduertendum quòd licet non valeret iuramentum super successione, valet tamẽ ex alio capite quia iurauit nec ipsam mulierem, nec eius hæredes, nec eorũ

bona

bona petere, vel molestare, nec eos ad iudicium trahere, quod iuramentum seruari potest sine interitu salutis æternæ, & sic seruari debet nec dictum monasterium hæredem dictæ mulieris super dictis bonis impetere. Ad contraria respondetur in prima quæstione, cum dicitur quòd non fuit vere professa qa non renuntiauit proprijs: iam supra responsum est quòd immo per accessum & connexitatem, & maximè quia dicit quòd seculum fugiebat, & quòd secundum regulam beati Benedicti promittebat stabilitatem, & conuersionem morum suorum, & quia expressio abdicationis bonorum suorum non est necessaria vt supra ostensum est. Ad c. consuluit, respõdetur quòd illa decre. intelligitur quia non apparet per certa signa quòd seculum mutare voluerit vt ibi not. in glo. & loquitur ibi de habitu probationis non conuersionis vt ibi no. Ad secundum, cum dicitur ꝙ ista fecit simplicem conuersionem non pro-
26 fessionem, & quòd † simplex professio differt a monachatu. respondeo verum est, sed ista non fecit simplicem conuersionem, sed solennẽ vt supra dixi. Ad tertium cum dr̃ ꝙ promissio obedientiæ non sufficit, verũ est: sed bene submissio obedientiæ monachalis vt supra ostendi. at ista seculum fugit, & vsq; ad mortẽ obedientiam promisit, & ideo se voluntati abbatis subiecit, quod sufficit vt supra ostendi. Ad quartum dicitur quòd licet mulier emittat votum castitatis non tamen est professa, fateor si vlterius non procedat ad alia, ad quæ ista mulier processit & professa est ut supra ostendi. Ad quintũ cum dicitur quòd forma professionis quã ponit Spec. hic seruata non fuit &c. Respondeo bona est forma Spe. non tamen necessaria, quia per alias formas contrahitur professio. Ad id qđ dicitur ꝙ debet fieri in scriptis &c. Respondeo quod scriptura non est de substantia: ita not. gl. ord. 20. q. 1. vidua. in 2. q. ad contraria respondetur. Ad primum cum dicitur ꝙ ius alterius auferri non potest. Respondeo nullum ius habebat vir in bonis suis, quia ius successionis non est in bonis nostris. Item dũ dicitur ꝙ licẽtia personæ non extendit se ad bona. Respondeo non est verum isto casu, qa sicut professio habet tacitam translationẽ bonorum, & ita licentia profitendi habet tacitam licentiam transferendi bona, & maximè quia licentia fuit non solum ad personã, sed fuit vt faceret in prædictis, & circa prædicta quicquid sibi placeret; sed translatio, & dispositio bonorum sunt circa professionem ut
27 supra ostendi, ideo &c. † Item cum dicitur quia per ingressum non desinit esse vxor: fateor sed quo ad seruitutes temporales bene desiuit ut supra dixi, licet coniugibus [o] oĩno sit titulus nullo tamen iure seculi retento. In 3. q. ad contraria respondetur. Ad primũ dũ dicitur quod in verbis generalibus non tenuit ius successionis. Respondeo immo vt in decre. quamuis, de pact. lib. 6. Item quando non est nisi vnum, generalitas non potest referri nisi ad vnum, & de illo debet intelligi vt supra dixi. Sed huic uiro nullum aliud ius competebat in bonis vxoris nisi hæc tertia pars, ergo. Item ista fuerunt ita generalia qđ habent vim specialium, quia fuit dictum de omni iure futuro quodcunq; excogitari possit. Item fuit renuntiatum omni legi communi & municipali, igitur & legi, quæ disponebat de dicta tertia parte. Ad secundum cum dicitur quòd non valet pactum de non succedendo. Respondeo quòd si non ualet de se, firmatur per iuramentum [p] ut in d. c. quamuis. de pactis lib. 6. Item si nõ ualet pactum, ualent tamen alia, cui pacto stari debet, sicut licet non ualeat pactum de beneficio, ualet compositio superioris, ut supra ostendi. Ad l. Deo nobis. respondeo, dicta lex loquitur de ea quæ transiuit sine licentia uiri, & sibi præiudicat, quia sicut professio habet tacitã trãslationem bonorum, ita licentia profitendi habet tacitam licentiam bona transferendi, uel loquitur de ijs quæ ex pacto lucrari debebat. Nec ob. uer legitimè, quia debet exponi secundum glo. idest legitimo pacto, secus ex lege communi, quæ non tollit libertatem uiuendi, & de suis bonis disponendi.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Factum super quo.] *Concludit Lap. hic quòd mulier ingressa monasterium de consensu mariti non perdit lucrum dotis, quem referunt, & sequuntur Bartho. Belenci. in Addi. ad Abb. in cap. in præsentia. de proba. post numer. 48. in uer. dotis. & Boe. Dec. 185. quo ad secundum, ante num. 22.*

b ¶ Obla-

b ¶ Oblatam.] *Oblatus (iuxta terminos nostros) dicitur qui personam suam alicui ecclesiæ, monasterio, seu pio loco obtulit non professurus tria substantialia regulæ, sed vt assumeret quendam specialẽ modum viuendi. cle. penul. iun. gl. in uer. continentes. de senten. excomm. glo. in cle. 1. in ver. obedientiam. de religio. domi. Paul. Castren. in l. 1. in fi. & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit. C. vbi quis de curia. Abba. in ca. cum dilectus, in 1. nota. vbi quòd talis non per hoc efficitur monachus, & est quasi seruus monasterij. de success. ab inte. Et de ijs oblatis latè Mar. Sozzi. in Tracta. oblatio. libel. 8. quæstio. 22. vbi Apostil. in ver. pro ista, Lap. hic refert, & sequitur. Idem Sozzi. in eod. Tracta. libel. 10. quæstio. 4. num. 4. De oblatis vide omnino Cardi. consil. 21. quidã Laurentius, num. 4. & seq. vbi etiam aduertit quòd in istis oblatis non datur certa regula, nec est modus oblationis cuiusque vniformis, & Ioan. Lup. in tracta. de liber. ecclesia. col penul. nu. 8. & seq. vers. dubitatur de iure an oblatus.*

c ¶ Conuersa.] *De conuersis habemus tex. in c. vt lex. 27. quæst. 1. in c. & si Christus, ad fi. de iure iuran. & in ca. ex eo, in fi. de electio. lib. 6 per Abba. in c. 1. num. 9. de procura. & per Ludo. Roma. Singu. 653. fuit a me quæsitum per fratres, vbi etiam discutiunt an habeant vocem in capitulo, & ibi Apostil. alios refert. per Nico. Mil. in Reper. in ver. vox. Fel. in c. cum M. num. 18. de constitu. per Lamber. de iur. patro. art. 13. quæst. 2. par. 1. li. 2. num. 1. Et de conuersis, & quot modis accipiantur Ioan. Lup. in Alle. Tracta de libe. eccle. col. penul. num. 8.*

d ¶ Non obtulit bona.] *Vide gl. in ca. vt lex, in ver. professi, & ibidem Archidiac. 27. quæst. 1. & Mar. Sozzi. in Tracta. Oblatio. lib. 8. quæst. 22.*

e ¶ Vt conuersus.] *De conuersis laicis, conuersis clericis, & conuersis regularibus, & an, & quando veniant appellatione monachorum vide Archid. in alleg. c. vt lex. 27. quæstione. 1. Abba. in ca. 2. de institu. & eundem, ac Feli. in ca. non dubium, num. 2. & seq. de sen excom. Lamber. de iu. patro. artic. 2 quæstione. 7. par. 1. lib. 2. num. 16. & articu. 4. nu. 1. & seq. Et in quibus differant monachi conuersi, & oblati vide Abb. in cap. non est, nu. 2. de regula. & Ioan. Lup. prædicto Tract. de Ecclesia. liber. col. pen. uers. Dubitatur de iure, nu. 8. & seq. & per Phil. Fran. in c. per exemptionẽ, in 2. nota., de priu. li. 6.*

f ¶ De religiosis.] *Lego de regularibus, num. 5. prout etiam infra num. 5. Specula. in titulo de regula. citat. Et quòd in monacho magis attendatur professio quã aliud probo in 2. quæstione. 24. Reg. Cancel. numero. 2. Et dixit Paris. consilio 13. circa præsentem, numero. 8. professionem quem religiosum facere. vol. 4.*

g ¶ Fratribus.] *Fratres de pœnitentia viuunt in communi & habent proprium. Cardi. consilio 17. casus post factum num. 4. vers. Tertius est ordo. Idem videmus hodie in commendatoribus S. Iacobi.*

h ¶ Quæ forma.] *Quòd forma profitendi non seruata professio sit irrita, concludit etiam referens, & sequens Lap. hic Paris. consilio 65. difficultas causæ, numero 6. & 10. vol. 4.*

i ¶ Quæst. 8.] *Inter diuortia, & xxij. quæstione. 7. interueniente diuortio, alias capitulo primo, & 27. quæstione. 2. desponsatam & vtrobique vide gloss. & hac eadem Allega. numero. 26. versiculo. Item cum dicitur quia per ingressum, vbi aliqua tangam in Apostil. in ver. coniugibus pro resolutione eorum quæ hic, & alibi dicuntur.*

K ¶ §. Nam & Maritus.] *Vel potius ver. & verba quæ hic subduntur sunt illius tex. similem etiam text. habemus in §. si qua mulier, & in §. sponsalibus. in authent. de sanctis episco.*

l ¶ Iura-

l ¶ Iuramentum non ampliat.] *Sapit enim naturam actus super quo interponitur iuxta tex in l. fin. & ibi Bart & Bal. C. de non nume. pecu. c. peruenit 2. & c. si cut 2. respon. 2. de iureiur. Bar. in l. societatem § arbitrorum, num. 31. vbi quòd iuramentum habet in se conditionem illam, quam habet pactum præambulum. ff. pro socio. quem sequuntur Gui. Papæ Dec. Grationo. 519. licet renuntiatum, col. 2. vers. pro eo quod tale iuramentum habet, & recipit in se illas tacitas conditiones præsumptæ voluntatis quas habent dictæ promissio, & renuntiatio, & Mar. ant. Baue. de Virtu. Iuramen. post num. 125. cum pluribus seq. vbi plene de hoc.*

m ¶ De statu regula.] *Vel de sta. monacho. Et ille tex. in c. cum ad monasterium supponit quòd hæc sint substantialia regulæ post prin. vers. prohibemus quoque, & melius in ultimus verbis. Idem etiam supponit Domi. meus Phi. Dec. consi. 112. in præsenti, col. fi. vers. 7. non obstat.*

n ¶ Requiritur.] *Lego Nec requiritur huius abdicationis expreßio. Infert facta profeßione eo ipso consequenter veni re abdicationem proprij absque alia expreßione iuxta tex. in c. quia ingredientibus, & in c. perlatum hic citato. 19. q 3. Archbidia. in c solet, nu. 4. 32. quæst. 2. & idem dicit infra num. 20.*

o ¶ Videtur seu censetur.] *Et Specula. verba hic relata inuenies in §. 1. de sta. mo. num. 39. uers. 33. quæritur quid si aliquis se dat alicui hospitali. Idem sentit Bal. in authen. ingreßi in 2. oppo. versic. Et per hoc patet quòd oblati qui se offerunt alicui hospitali. Idem etiam quod Lap. hic voluit alios citans Mar. Sozzi. in Tracta. Oblatio. libel. 8. quæst. 22. post num. 11. vers. Et sic infert quòd oblati.*

p ¶ De regula. vers. xxxvij.] *Dic tu de sta. mona. versicul. 36. Et ex mente Innocen. Hostien. Specu. Ioan. And. hic citatorum Archbidia. in ca. ut lex 37. q. 1. num. 4. Lapi hic, & Petri de Ancha. in alleg. hic cap. consuluit post num. 2. qui cleri. vel nouen. elicitur vera, & communis conclusio quòd promißio solius obedientiæ cum habitu non sufficiat, cum & secularis obedientiam præstet. ca. cum duobus sequen. de maio. & obe. nisi obedientiam monachalem promittat ut hic.*

q ¶ Archi. dicit.] *Videlicet in c. 1. post prin. de regula. libro 6. & ibidem Phil. Fran. citat Lap. hic, ad eum se remittens. Vide etiam quę scripsi in 2. quęst. 23. Regul. Cancel. num. 7.*

r ¶ Forma est ista.] *Quam eliciunt ex ca. fi. 20. quęst. 1. & ex alijs iuribus per hunc, & citandos relatis. Hanc etiam ponit Specu. in titulo de regu. in princ. & illam comprobat Cardi. consil. 21. quidā Laurentius, num. 2. similem etiam formulam tradit Ioan. Pet. de Ferra. in sua praxi Papien. in forma actio. realis, num. 41. & ibi Apostil. in ver. profitendo remittit se ad hanc Lapi Allega. ad quam etiam se remittit Phi. Fran. in ca. 1. nu. 3. de regula. lib. 6.*

s ¶ Secundum gl. ibi.] *Videlicet in uer. indităs, in d. c. non solum. de regu. lib. 6. ubi Geminia. col. 2. ad fin. ad Lap. hic super istis signis, & alijs de quibus infra num. 14. & seq. se remittit. Et hanc Alle. citare uoluit ibidem Phi. Fran. super eadem gl qui etiam Lapum sequitur.*

t ¶ Et non protestetur.] *De hac, & similibus protestationibus uide latè per Ludo. Roma. in l. i. §. si stipulanti, num. 18. cum pluribus sequen de uer. obli. per Cardi in clem. eos, de regula. in 6 quęst. ubi Apostil. in uer. si protestatio alios referens hanc Allega. citare uoluit. Latius per Ias. in authen. ingreßi a num. 30. usque ad 38. qui ante num. 38. ad hanc Alleg. se remittit. & per Felin. in cap. cum M. num. 75. de constitu.*

u ¶ Diminuit.] *Lego Dirimit. Sic enim loquitur tex. hic adductus in cap. uni. de*

voto.lib 6. & supponit idem Lap. supra Alleg. 47. factum ita, num. 6. si arguamus a contrario sensu ut professio religionis comprobatæ dirimat, seu tollat matrimonium.

x ¶ Reddendo.] *Seu tradendo, vel dando, vel dedicando se, & sua, prout loquitur tex. in authen. ingressi. C. de sacrosan. eccl. comprobata per tex. in c. quia ingredientibus. 19. quæst. 3. ita etiam loquitur Ang. consil. 133. super primo, in prin. uers. Nam in ipso ingressu dedicat se, & sua. Dictum principale Lapi hoc posset limitari solum habere locum, saltem quoad plures effectus, quando etiam habitum recipit in signum mutatæ vitæ, non autem remanet in priori habitu, de quo vide omnino Cardi. consil. 21. quidam Laurentius num. 5. vers. Modo in proposito dico, quòd si quis offert se, & sua.*

y ¶ Nouitiorum.] *Nouitius si etiam interfit in capitulo cum professis, vel se alias ingerat professus censetur, Io. And. in c. vidua, & ibidem Abb. ante num. 7. ubi etiam Apostil. in ver. professus ad Lap. hic se remittit super hoc quando professio tacitè inducatur. de regula.*

z ¶ Super vers. 49.] *Dic tu de sta. mon. §. 1. vers. 48. qui incipit quæritur quid si is qui ingreditur, num. 45. vbi Ioan. And. in Apostil. in ver. quæsitum. Idem etiam sentit Bal. consil. 248. quæritur an reseruatio lib. 2. Idem voluit gloss. in auth. ingressi. C. de sacrosan eccle. Et licet plures sint opin. prout eas refert Ias. in dicta authen. ingressi a num 30. vsque ad 37. vbi enumerat quinque opin. referens eos qui illas tenent, primam tamen opin. quæ est Lapi hic, & ipse primo posuerunt num. 30. communem testatur, numero 37. ver. Teneo primam opin. quæ est communis. Hanc etiam communem asserit Apostil. ad Abb. in c. fi. in uer. opiniones, alios referens, de condi appo.*

a ¶ In c. præsentium.] *Lego in c. in præsentia, in ver. petebat, numero 4 de proba Et postea legendum est. Et nota 19 q. vlt. perlatum, &c. si qua, & authen. si qua mulier. C. de secun. nup. Idem quod Lap. hic volunt omnes in alleg. c. in præsentia. Ias. post alios in d. authen. ingressi, in prin. & num. 42. & Sozzi. Regul. 180. in ver. ingressi monasterium bona, & iura omnia in monasteriū transferũt.*

b Feudum.] *An, & quando feudum vasalli religionem ingredientis transeat in monasterium vide late per Alex consil. 10. viso instrumento. vol. 5. per Fel. in alleg. capitulo. in præsentia, in 5. quæst. nu. 44. cum pluribus seq. de probatio. & per Afflict. in c. 1. de mili. vasal. qui arma depo. columna 2. ad fin. ubi Lap. hic citat, & sequitur.*

c ¶ Iuncta ciuiliter.] *Lego conuicta ciuiliter, iuxta distinctionem, & solutio. gl. fi. versic. Vel dic cum est ciuiliter conuicta in auth. sed hodie. C. de adult. Et hoc dictum Lapi sequitur Alexan. in l. cum mulier, num 19. versi. Adde quod istam. ff solut. matrimo.*

d ¶ Filius ex eis natus.] *Maxime est inter Docto. contentio an monasterium dicatur filius, & si sic an veniat sub verbis. Ex proprio corpore descendens, seu natus, uel genitus, de quo per Abb. in Alle. hic c. in præsentia. de proba. post nu. 40. in 2. no. vbi Addi. in ver. loco filij. Lap. hic, & alios refert, & ibidem Felin. nu. 42. & latè in Reperto. eiusdem Felin. in vers. substitutio an euanescat, & Dec. in d. c. in præsentia. Alex. consi. 121. viso, ubi etiam Apostil. magna, in ver. contrariũ, lib. 2. Ruin. consil. 189. viso testamento, nu. 13. vbi Lap. hic sequitur, alios etiam referens. lib. 2. Hæc Lapi opin. magis communis videtur. Hæ autem rationes quas ipse adducit mihi parum probabiles apparent. Pro quibus, & an monasterium excludat substitutum sub conditione si grauatus decesserit sine liberis, casu quo*

gra-

grauatus monasterium ingreditur, & quid si dictum fuerit sine liberis ex suo corpore, & legitimo matrimonio procreatis vide plenè per Ioan. Fran. a Ripa in l. ex facto. §. si quis rogatus, nu. 36. cum pluribus sequen. vbi infinitos pro vtraque parte citat, & pro monasterio, & sic pro opin. Lapi testatur esse communem opinio.

e ¶ Probatur supra.] *Videlicet num. 8. & seq. Idem volunt gloss. & Docto. in authen. ingressi. C. de sacrosan. eccle. & alij relati per Mar. Sozzi. de oblatio. in 8. libel. quaestio. 22. numero 21. & per Apostil. ibi, in versicul. pro ista, quae Lap. hic sequitur.*

f Poterit testari, & non testari.] *Iuxta text. in l. 1. in princ. ff. de suis & legi. Cur. Iun. consil. 134. viso, praesertim numero 5. Mar. Sozzi. Iun. consil. 3. visis, num. 8. de quo vide Ludo. Roma. consil. 4. sententiam praefati, & ibi plenè per Hora. filium meum in sua Apostil.*

g ¶ Pro gabella.] *Lapum hic sequitur, ad cum se remittens Firma. de Gabel. q. 13. 5 quaestio. princip. post num. 20.*

h ¶ §. Pomponius.] *Lego §. Papinianus. Et cum gloss. ibi tenent Bart. & Alexan. in addi. ad ipsum, & Bal. Idem volunt Archidia. in cap. non dicatis, numer. 12. quaest. 1. Iaso. in l. patre furioso, num. 46. ff. de ijs qui sunt sui, vel alien. iur. & Nico. Boe. qui alios refert, hanc communem asserens Dec. 121. num. 12. Quod etiam iure diuino probare possumus Matthaei capit. 4. vbi Iacobus, & Ioannes cum Zebedeo patre Retia reficientes, vocati, relictis retibus, & patre sequuti sunt Iesum. Ad Hebreos capit. 12. Si patres quidem carnis nostrae habnimus eruditores, & reuerebamur eos, nonne multo magis obtemperabimus patri spirituum, & viuemus? Et dicit Chrysosto. super Matthaeum quòd tria sunt quae reliquerunt Apostoli, & relinquere debent venientes ad Christum, primo substantias mundanas, quae per nauem intelliguntur, secundo operationes carnales, quae per rete intelliguntur. Tertio reuerentias paternas, quae intelliguntur ibi relicto patre.*

i ¶ De conc. praeben.] *Vbi etiam Io. And. Cardina. Abb. & alij. Idem concludunt Fede. de Sen. consil. 55. infrascriptae, colum. fin. versicul. Ad idem quod subsequenter quaeritur. Paul. de Citadi. de iur. patr. art. 3. par 9. quaest. 41. num. 73. & seq. Roc. de Cur eod. Tracta. in ver. honorificum, quaest. 5. in fi. ante num. 31. ubi Lap. hic sequitur, & Lambert. artic. 2. q. 4. par. 1. lib. 2. vbi nu. 3. hanc communem supponit, & in fi. dicti art. Lap. hic citat. Et ita pro hac opin. conclusum in Rota fuisse testatur Cassan. Dec. 5. erat a patrono, in prin. de iur. patrono.*

K ¶ Vniuersitatem beneficiorum.] *Idem volunt sic declarantes Ioan. Andr. post Gui. episcopum Mutinen. in alleg. c. fi. de con. praeb. vers. Si vero det patronus generalem. Card. ibi quaest. 3. licet postea contradicat, seu opponat. Idem etiam concludit Abba. ibidem, post nu. 6. uers. Dicunt tamen Doct. teneri, quā etiam sequitur Pau. de Citadi. de iur. pat. par. 6. art. 3. q. 41. post num. 74. vers. Fatetur tamen ibi. Et hanc opin. Guid. & Io. And. seu a Ioan. And. declaratam, & consequenter Lapi hic, quicquid dixerit Cardi. vbi supra communem testatur Lamber. de iur. patro. art. 3. q. 4. par. 1. lib. 2. col. fi. versi. Sed vt vidistis. Abba. & alij communiter tenent non solum opin. Ioan. And. sed etiam Guid. Et ad Ioan. And. ubi supra, & Lap. hic se remittit Ioan. Fran. Paui. de offic. & pote. capit. se. vacan. in quinta quaestion. in fin. secundae quaest. princ. ante num. 10.*

l ¶ Non ualet.] *De hoc latè per Cardi, in Alleg. cap. fin. de conc. praeben. quaest. 4. & duabus oppo. sequen. Et Lap.*

sequitur Rocc. in dicto Tracta.iuris patro.ver.bonorificum,q.5. ante nu.29. & ante nu.31. vers. Intelligendo tamen. De quo vide latè per Lamber.d. Tracta.art. 3.q.4 par.1.lib.2.præsertim post n.2.ver. sed subdit ꝙ si constitueret,& post num. 4. Addens istud procedere.

m ¶ Ad illum finem.] *Vel ad illud solum,iuxta tex in l.2.ff.de libe.& posth. Abba.in c.ex parte.1.col.2.de offi.deleg. vbi ꝙ specialis dicitur expressio,quando clausula generalis in vno tantum vera reddi potest Mar.Sozzi Iun.consi.107.vi so testamento,num.14. & seq.lib.1.*

n ¶ Potest.] *& sic absque negatiua quæ in codicibus antiquis aderat.Et ꝙ ita legendum sit,ostendunt eiusdem Lapi illatio, & exempla quæ subijcit, Et quòd accessoriè pleraque concedantur, transferantur, acquirantur, distrahantur, alienentur, quæ non principaliter, seu de per se probat tex.in l.1.iun.gloss.in ver. per vniuersitatem. ff.de fun.dota.in l.si quis nec causam, & ibi Iaso.latissimè a num.3. vsque ad 24. vbi firmat.16.conclu ff.si cer.peta. vide etiam glo.fi.in c. ad quæstiones.de re.permu.*

o ¶ De iur.patrona.] *Et cap.cum seculum.iun.glo. Et hæc est communis opin. Lambert.de iur.patro.art.2.quæst.1.par. 2.lib.1.post numer.1.& artic.3.num.8. quæst.6.par.3.lib.2. D.meus Phil.Dec. consil.127. plura,colum.1.in fin.versicul. Sed ad ista,vbi subdit hanc esse communem opinio.*

p ¶ Hæreditas viuentis.] *Quòd non possit principaliter venire in contractum, seu pactum, est text.in l.fin.ubi latè Bart. & a.ij.C. de pact. Et quòd ita legendum sit non autem iuxta antiquam literam quæ erat hæreditas inuenta,ostendunt verba Ioã.And.bic citati in Apostil.in vers. sorore, in fi.*

q ¶ Pactum de non succedendo.] *In hac materia duæ veræ, ac communes conclusiones per Docto. ponuntur, quarum altera est quòd pactum de succedendo inualidum,irritum, & illicitum est, nec iuramento firmatur.l. final.ubi omnes.C. de pact. & Docto. communiter in l.pactum.C. de collatio.& in ca.cum contingat de iur. iur. Cur. Iun.consil.15. circa præmissam,vbi num.3. consil.25. habita,num.7. communem dicit. Altera est quòd pactum de non succedendo de iure canonico iuramento firmatur,prout voluit Lap. hic, & ad fin.huius Allegat. versicul. Ad secundum. Docto.in alleg. hic. cap.quamuis, vbi plenè per Georg. Natami.Bart.in dicta. l.fin.num.8. in 1. lectu.C. de pact. Ancha. consil.39. pro clariori,num.2.Ias. in l. pactum,num.3. & ibidem D.meus,qui hanc opin.contra gloss. ibi communem testatur num.5.C. de collatio. Et ita iudicatum fuisse in curia parlamenti etiam in casu quando mulier certiorata non fuerat in casu dicti. capit. quamuis affirmat Guido. Papæ Dec. Grationopo ducentesimouigesimaseptima,plus dixi, versic. Et fui aliquo tempore,& in fi.*

r ¶ Coniugibus.] *Ex ijs quæ Lap.hic, & supra hac eadem Alleg.num.6.& ante numer.19.ibi.Intellige de vxore integra ad titulum, & quo ad thorum &c. & ex ijs quæ adducam sumi poterit solutio ad illas duas conclusiones, quarum altera alteri directo contraria uidetur. Vna est quòd per ingreßum religionis matrimonium dirimatur, nec amplius coniugium, & coniugij effectus remaneat. Altera vero illi opposita quòd imò etiam post ingressum religionis matrimonium remaneat, nec ceßent coniuges dici posse. Distinguendum igitur est prout subtiliter, & iuxta mentem omnium iurium distinguit, & concludit Lap quòd aut loquimur de titulo,& nomine matrimonij seu coniugij,& dicamus titulũ,& coniugiũ etiã post ingreßũ religionis remane-*

manere. Aut loquimur de ijs quę concernunt carnem, & mundum, ac temporalia seruitia, & dicamus hæc omnia per ingressum monasterij sublata dicente Paulo. 1. Corint. 9. quòd post apostolatum habuerunt uxores in sorores, & amplius nõ fuit inter eos carnale coniugium. De quo etiam habemus tex. in c. omnino. 31. dist. Hinc dixit Chrisosto. super Matthę. ꝙ Apostoli, & uenientes ad Christum reliquerunt operationes carnales, quæ per rete intelliguntur. Et tales non sunt de mundo, nec de mundanis curam habere debent. Ioann. 17. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo.

a ¶Firmatur per iuramentum.] *Idem dixit supra post num. 24. uers. Item quicquid sit, ubi alios refero in Apostil. in uer. pactum. Et generale est quòd iuramentum actum super quo interponitur efficacius, & ualidius reddat, ac firmet. l. si quis maior. C. de transactio. l. 1. uersic. Idque etiam iureiurando corporaliter præstito seruare confirmasti. C. si aduer. uendi. Mar. ant. Bauer. de Virtu. iura. numero 124 versicul. 72. iuramentum habet hoc pręcipuum. & post numerũ 136. uersicul. nam iuramentum semper efficacius.*

SVMMARIVM.

1 *Transiens ad strictiorem religionem licentia non petita an possit ad priorem reuocari.*

2 *Religiosus an & qualiter posit transire de una religione ad aliam.*

3 *Religiosus an posit de licentia superioris transire ad minorem ordinem.*

4 *Theologi dicunt unam tantum esse religionem.*

5 *Priuilegia & gratię suum effectum a uoluntate concedentis habere dicuntur.*

ALLEGATIO CXXX.

PRo dubij [a] propositi declaratione circa solutionem, uisis tenoribus priuilegiorum concessionum licentiarum, & omnibus supra cõtentis dicimus concorditer nos Laurentius, & Gaspar, Leonardum, seu fratrem Leonardum olim monachum, & professum ordinis Montis Oliueti, nunc uero professum monachum S. Bartholomei Fessulanen. diœce. ordinis S. Benedicti, in ipso monasterio S. Bartholomæi tam quam ipsius professioni debere remanere, nec per abbatem, & monachos S. Mariæ ordinis Montis Oliueti posse, uel debere molestari; ueritas prædictæ conclusionis demonstrabitur. si quod facere potest: pro altera parte ostendatur non obstare ar. 35. q. 5. iudicátem. uidetur ergo ipsum fratrem Leonardũ posse repeti primo iure communi: nã in monasterio in quo quis semel fuit professus debet perpetuo remanere. b [b] 19. q. 3. cap. 1. & 2.
1 † Vnde exeuntes debent & possunt ad claustrum reuocari. 19. q. 2. abbates & de regula. ca. ulti. cum si & stabilitas loci est de substãtia professionis. de iureiur. c. sicut. Item quia licet ordo, uel regula S. Benedicti in utroq; monasterio sit statuta, tamen in ordine Montis Oliueti constituti strictiorem uitam reddunt, quam sit generalis regula Benedicti. Item notorium est quòd obseruantia strictior est in ipso monasterio Montis Olíueti quã in dicto Monasterio sancti Bartholomæi, igitur transitus non est licitus; hic enim tam cõstitutiones quam obseruantia reddunt uitam strictiorem, & ideo licet de regula leuiori permissus sit transitus ad strictiorem, tamen ubi præd ctæ constitutiones reddunt regulã strictiorem, uel etiam obseruantiam prohibitus est transitus, ut no. doc. de regula. sane. c ubi Ioan. And. [c] post Guil. notanter dicit ꝙ contra apostatas prædicatorum, & minorũ qui profitẽdo in aliquo monasterio, S. Benedicti ubi forte non seruatur religio putant se euadere apostasiam, & ita uidetur hic in facto præsupposito quia iste frater Leonardus &c. Secundo idem uidetur probare priuilegium Gregorij. xj. ubi prohibetur transitus professi ordinis Montis Oliueti ad alia monasteria, uel ordines præter Cartusien. & susceptionem rescindit, & pœna ibi imponitur

vt si quilibet infra mensem requisitus non re
dierit &c.constat autem quod priuilegia ec
clesiastica sunt perpetua, & seruanda.25.q.
2.c.1.& 2.cum pluribus capitulis ibidem,&
maximè istud q habet clausulam generalē
derogatoriam, ibi enim est talis clausula, &
hæc verba,ipsos, & alios quoscunq; nostros
fratres &c.& sequitur circa finē illius clau-
sulæ,seu in posterum concedenda quæ de in
dulto huiusmodi,eiusq; exercitio libere pos
sit quemlibet obuiare &c.quæ verba etiā li-
centiam obtentam a fratre Leonardo reddūt
surreptitiam.Priuilegium etiam secundū ob
tentum contra primum priuilegium,de pri-
mo non faciens mentionē non ualet,de offi.
delega.ex par.1.de re iudic.c.inter monaste
rium, & de rescript.c.1. & c.cum ordinē. Et
maximè illud quod habet clausulam dero-
gatoriam contra ipsa impetrāda,vt istud hēt
d vt.l.si quis in ptin.[d] ff.de leg.3.& quod not.
in d.decre.cum ordinem.Tertio licentia Vr
bani.VI.a qua transitus istius fratris Leonar-
di causatus est,& omnia postea secuta vidē-
tur omnino trāsitū huiusmodi dānare, quia
forma,seu tenor eiusdem licētiæ non est ser
uatus,ergo &c. de priuil.porro. & c.accepi-
mus,cum simi.sed per illam licentiam con-
ceditur transitus ad parem religionem, vel
strictiorem respectu obseruātiæ,at hic transi
tus fuit ad monasterium laxioris obseruan-
tiæ:ergo non tenuit, nec descendens ab illa.
1.q.1.principatus.Item in eadem licentia di
citur perpetuò remanere:sed iste frater Leo-
nardus dicitur vagare,igitur &c.Item licē
tia transeundi petita ab Abbate Sācti Minia
ti licet ordinis Montis Olíueti non est uali-
da,quia licentia transeundi ad alium mona
sterium debet peti a suo prælato.

Quis autem est ille quem posuit supra ca-
put suū vice Dei.12.q.1.non dicat.19.q 3.sta
tuimus,de electio.si religiosus lib.6.quæ de
cret.quasi hoc declarans cū dixisset vice Dei
supra caput suū,illico adiunxit,& cuius im-
perio se subiecit, & ibi dicitur subditus sui
superioris qui dare possit &c.vbi Ioan.And.
dicit ergo non omnis superior hanc licentiā
dare potest sed is cuius imperio se subiecit
sed in illius qui dedit licentiam manibus nō
fecit professionem quare &c.Ad idem literæ
Vrbani quæ appellant eum monachum mo-
nasterij S. Bartholomæi quare &c.Item iste
abbas qui dedit licentiam; dedit ita tamen

vsque ad sex menses &c.alias non haberetur
licentia pro data:sed transitus videtur factus
c post annum [c] quare &c.Sed prædictis nō ob
stantibus stamus in conclusione data.Nulli
2 enim dubium q † Papa potest dare licentiā
f transeundi ad laxiorem ordinem, [f] vel regu
lam,tam ratione regulæ,quam obseruantiæ,
licet disputetur an in totū de monacho pos-
sit facere non monachum iuxta no.per gl.et
g alios supra in c.cum ad monasterium, [g] de
statu monacho. & in illa regula semel Deo.
de regulis iuris,lib.6.in q.per Ioan.Andr. in
mercurialibus. Similiter potest,& transitum
h nullum approbare [h] quia de eo quod nullū
est pōt facere aliquid.3.q.6.c.hæc quippe.et
statim dicam. satis ergo est secundum com-
munem opinionem quod tria substantialia
profitentur transeuntes ad laxiorem regu-
lam de licentia papæ. Licet enim cuiuscun-
que ordinis monacho transire ad strictio-
rem regulam petita licentia a suo superiore
i licet non obtenta. de regula.licet.[i] Si verò
transeat ad strictiorem non petita licentia li
cet hoc sit dubium,puto enim posse reuoca-
k ri, [k] quia præsumitur causa leuitatis duci,
& non spiritu Dei: & hoc voluit gloss.19.q.
3.incidamus.de quo eod.titul.sanè.Si igitur
l ad parem [l] vult transire, potest de licentia
sui superioris scilicet petita,& obtenta licen
tia.vt præall.cap. statuimus.19.quæst.4.

3 Ad † minorem [m] vero transire non pos-
m set etiam obtenta licentia ab abbate vt not.
de regula. non est. nisi in casu quando esset
n tacite professus,seu religioni in genere [n] ob
ligatus vt de regula. super eo, &. consuluit,
& eo.tit.constitutionem libro sexto.Sed Pa-
pa etiam sine causa talem licentiam dare
potest,vt etiam not. gloss. in decre.cum sin-
o gula, o de præben.li.6. in gl.ut si quem.quæ
in casu isto notabilis est.similiter ergo & trā
situm talem approbat Archidiaco,de reg.ga
in simili.& eo.tit.non solum. &c.statu.per q̄
iura probatur quòd professionem factam
multo fortius approbare potest.Et nullū pu-
to dubitare, quia etiam de monacho facere
potest non monachum vt dicit Guilielm.
in Spec. de allegat. §. nunc ostendendum,
versi.42.& sequent. & versicul.87.Non igi-
tur potest ipse Frater Leonardus repeti ab
ipso Abbate, vel Fratribus monasterij Mon-
tis Oliueti,& per prædicta potest facilius re
sponderi ad ea q̄ supradicta sunt in cōtrariū.

Et

Et primo respondetur ad id quod diceba-
tur monachum in monasterio remanere de-
bere in quo professus est, quia illud verum,
nisi à suo superiore, & maximè à Papa licen
tiam habeat ad illud se transferendi, vt mo-
p do dixi, authoritas enim superioris [p] in om-
ni obligatione intelligitur excepta. de iure-
iuran. venientes. & quòd not. eo. tit. quanio.
Item secundum opinionem theologorum q
q dicunt vnam tantum [q] esse religionem, quia
in omnibus religionibus insunt ista tria sub-
stantialia, scilicet, obedientia, continentia,
& carentia proprij, & sine illis tribus non est
religio. vt no. de ecclesi. ędifica. c. 2. ergo vi-
detur quod vna sit tantum religio, seu vnum
genus, licet plures sint species, fortius quod
dixi procederet de quo plenè per Ioã. And.
r in sua gl. magna post princ. de regula. sanè. [r]
Ex prædictis sequitur etiam ipsum fratrem
Leonardum non esse apostatam, cum de li-
centia Papæ transiuerit: licet exeuntes de or
dine prædicatorum, vel minorum sint apo-
statæ qui sine licentia Papæ transeunt. Non
obstat secundum quod dixi de priuilegijs
Grego. tum quia licentiam habuit sui abba-
tis, & sic non facit contra verba, vel mentẽ
priuilegij, tum etiam quia etiam habuit licẽ-
tiam a sede apostolica, quæ etiam ibi reser-
uatur, ibi nihilomus concedentes si aliqui
nostri monachi vel fratres obtenta licentia
à sede apostolica, vel à nobis &c. & sic in
nullo contra dictum priuilegium factũ est.
potest etiam dici quòd licet priuilegium ha
beat illam clausulam derogatoriam, tamen
per clausulam generalem non obstante posi
tam in concessione Vrbani, ad quam se re-
fert clausula Bonifacij, ibi non obstantibus
omnibus quæ idem prædecessor. voluit non
obstare, apparet eius intenti oquod voluit di
cto priuilegio derogare, quia Vrbanus præ-
decessor etiã facta mentione de ordine Mon
tis Olíueti dat sibi licẽtiam transferendi ad
parem, quam licentiam Bonifacius ampliat
ad laxiorem, ac si ipse Vrbanus dixisset de
laxiori. Clausula autem generalis sufficit ad
tollendum derogationem cum de intentio-
ne Papæ constat hoc esse. iuxta not. de ex-
s ces. præla. c. 1. lib. 6. in nouel. [s] Per prædicta
est responsum ad id quod opponebatur in
prin. ad id quod dicebatur ꝙ ibi debebat ꝑ-
petuo remanere. Et iste frater Leonardus ua-
gando vadit: licet malefaciat: per hoc tamẽ
non vitiaretur transitus, sed agi posset vt ibi
maneret. verba enim ista non sonant in con-
ditionem, sed in modum. de elect. significa-
sti, ff. de ver. obl. dotem, & quod not. alibi de
præsum. c. fi. & facit ff. de condi. & demon. q
bus diebus, & quod no. de conditio. appo.
verum. Vel aliter dici etiam potest quod ex
quo extra claustrum est de licentia abbatis,
& ad ipsius abbatis mandatum reuocari po
test ad monasterium, dicitur esse in monaste
rio. vt not. doct. qui cle. vel vo. insinuante. Ad
aliud quod opponebatur quod licentia Ab-
batis sancti Miniati non fuit ualida quia nõ
fuerat suus prælatus, dico quod illa nõ erat
t necessaria, quia habebat licentia a Papa, [t] q̃.
licet etiam ignoraret obtentam, tamen satis
erat eam fuisse concessam.

s Priuilegia † enim, & gratiæ dependent,
& habẽt suum effectũ a volũtate conceden-
tis, nõ eius cui concessæ sunt, de cõces. pręb.
u c. 1. §. 1. versi. aperte. [u] lib. 6. Item etiam poni
tur in facto quòd ipse erat conuẽtualis tem-
pore illius abbatis, quia talis a prioribus pro
libito voluntatis transfertur, & secundũ hoc
ille prælatus qui est ibi immediatus superior
suus est, & ab illo sufficit petere licẽtiã, sal-
uo nisi aliud habeat consuetudo, vel statutũ
ordinis, & hoc voluit Ioan. And. in prædicta
decreta. si religiosus. Ad illud quod dicitur
quod dedit abbas licentiam tantum vsq; ad
sex menses &c. sublatum est per ratificatio-
nem Bonifacij. Item quia non sonat in condi
tionem, ut supra dixi. quod opponitur quod
in literis Bonifacij dicitur quòd in ipso mo-
nasterio liberè, & licitè remanere ualeat,
quasi supponat eum esse ibi cum non sit, est
unatrufa. nam & ibi est ut supra dictum est.
Priuilegium Gregor. secundum nihil facit
ad propositum.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Pro dubij.] *Hanc pro Alle. Lapi ci-
tant Lud. Ro. cõs 341. circa primũ, post n.
4. Gem. in c. cõstit. §. in alijs ad fi. de reg.
li. 6. & nõnulli alij infra adducẽdi. Ex fa
cie autẽ principij huius Alle. apparet ꝙ
illa est Laurẽtij, & Gaspar. (ut puto) Cal.
Forsan Lap. de Castel. huic Allegã. scu
con. se subscripsit quæ subscriptio negli-
gentia impressorum omissa fortaßè fuit.
Vel ubi litera dicit nos Laurentius, &*

Gaspar legendum esset nos Lapus, & Gaspar, qui Gaspar si de Calderino intelligamus fuit tempore Lapi. Verum cuius sit Alle. hac non multum refert.

b ¶ Perpetuo remanere.] *Ad tex. in c. non est vobis, & in c. sanè. vbi Ioã. And. & alij. de regula. & voluerunt gl. pen. in c. vt lex. vers. sed nunquid talis potest ad strictiorem. 27. q. 1. & Abb. in d. cap. non est. numero 3.*

c ¶ Vbi Ioan. And.] *Et Abba. numero 4. & seq. & ibi Apostil. in versi. ad validitatem. quæ citare voluit Lap. hic, Et Ioan And. ibi, & Lap. supra Alleg. 34. ac 62. & hic sequantur etiam Ludoui. Roma consil. 345. circa primum, ante nu. 2. & post num. 4. Idem etiam voluit Lap. supra dicta Alle. 62. quidam Franciscus, num. 6. vide etiam quæ ibi addo in Apostil. in ver. vltra regulam.*

d ¶ L. si quis, in prin.] *Magna est inter Docto. contentio an sufficiat mentio primi testamenti, licet in secundo non fiat singularis mentio de clausula derogatoria. Felin. in c. nonnulli in 3. Amplia. num. 5. de rescr. Docto. pro vtraque parte citat, ipse tamen ibi nihil firmat. Ego opin. negatiuam quam Lap. hic tenet, puto magis communem; Hanc communem testantur Alex. in l. si mihi, & tibi. §. in legatis, num. 4. & seq ff de lega. 1. & Cur. Iun. cõsil. 26. Hieronymus, num. 4. & seq. & consil. 169 materia, ante num. 12.*

e ¶ Post annum.] *Hinc dicimus tempus constitutionis non seruantem constitutionis formam non seruare. l. scire oportet. §. consequens, ibi nisi seruauerit constitutum tempus. ff. de excu. tuto. Bald. in authen quæ supplicatio, in 3. not. & ibi Saly. & alij C. de preci. impe. offe. Paul. Castren. in l. qui Romæ. §. Callimacus in fi. ff. de ver. obli. Et hæc est communis sententia vt per Chr. Iun. consil. 166. circa controuersiam, num. 4.*

f ¶ Ad laxiorem ordinem.] *Idẽ vult infra hac Alleg. post num. 3, vers. sed Papa, & probo super Signa de Licentijs, vers. Quo ad minorem, seu laxiorem.*

g ¶ Cum ad monasterium.] *Vbi omnino vide Cardi. qui latius, distinctius, et melius alijs hunc articulum tractat, ex cuius dictis, & Abba. ac aliorum elicitur quòd magis communis opin. Canonistarum sit quòd Papa ex causa possit de monacho non monachum efficere, nec opinio theologorum ab hac canonistarũ iuxta eorum communiorem sententiã discrepare videtur, prout per Riccar. & beatũ Tho. in 4. dist. 38. licet ipse beatus Tho. variasse videatur. Et hanc magis communem testatur alios referens Paris. cõs. 68. dubium exoritur, numer. 148. vol 4. pro qua etiam vide D. meum Phili. Dec. cõsil. 112. in præsenti, col. fin. in prin. & quæ scripsi super Signa de licentijs, versi. Dispensatum aliàs legimus cum monacho.*

h ¶ Et transitum nullum approbare.] *Etiam cum absolutione ab apostasia, & censuris, ac pœnis incursis dispensando, etiam super irregularitate incursa, super quibus etiam concedi consueuit breue, prout docent Staphi. super Signa. col. antepen. vers. Regulari professo certũ ordinem, & Rebuff. in Praxi dum de Breui tractat vers. Per breue quoque regulari, num. 50.*

i ¶ De regu. licet.] *Idem voluerunt Ludo. Roma. Singul. 452 incipien. Domini mei, & alij quos adduco supra Alle. 62. quidam, in 1. Apostil. in 2. casu. Sed contra quòd imò peius videatur, saltem idẽ, petere licentiam & non obtinere, & non petere. Primum quod peius sit probari uidetur ex eo quod licentia non petita si aliquid faciam tacitè dissentire uideor ab illius animo cuius licentia requirebatur: At si licentiam peto, cãque non obtineo, illius voluntati a qua licentia pendebat expressè contradico, non secus ac si in primo casu filius absq; scitu, vel licentia patris*

tris a proprijs recedat laribus: In secundo uerò casu licètiam proficiscendi petat, qua non concessa, seu expreßè denegata discedat. Et quòd plus offendat, seu plus operetur expressus dissensus, quã tacitus probatur ar. tex. in l. 2. § si duo, iun. summa. Bar. ff. de bono. poss. secun. tabu. & in l. penul. iun. gl. in uer. substitutus ff. de iniu. testa. vbi substitutus qui venit ex expressa voluntate testatoris præfertur coniuncto qui uenit ex tacita l. vni. §. i primo, iun. summa. Bal. & § seq C. de cadu. tollen. et facit tex. in l. expressa nocent, non expressa non nocent ff de reg. iur. Vel dici potest quòd hæc inter se paria sint uidelicet non petere, & petere, & non obtinere si effectum consideremus, qui in omni actione prævalere debet. ad. l. si non mortis, in fi. ff. de inof. testa. l. 1. §. hæc autem uerba. ff. quod quisque iur. cum vulga. Breuiter concludendum est, & hoc iure vtimur ꝙ licentia petita sufficiat, & ratio, seu causa adduci potest, quæ est quòd in signum obedientiæ, & reuerentiæ petitur, quæ cũ iure denegari non debeat, pro concessa haberi debeat, pro quibus adduco pulchros tex. in l. fi. C. de iu. emphi. in c. licet, vers. talis ergo. de regula. in clem. dudum. §. si verò. de sepul. Et quòd peius non petere, quam petere, & non obtinere probat tex. in c. illud in prin. vbi legendum est, licentia non solum non obtenta, sed nec etiam postulata &c. de cleri. excom. mini.

K ¶ Posse reuocari.] *Contrarium tenuerunt gl. in c. licet, in uer. licentiam, uersic. sed quid si aliquis, & ibid. Abba. Ant. in uer. puritate, & Ioan. Cal. de regula ac Barba. consil. 9. præclarè scribitur, col. 8. vers. Et adduco elegantem glo. lib. 2. Ego opin. Lapi hic veriorem, & communem assero. quam tenuerunt Gaspa. Cal. contra Ioan. Cal. eius patrem, cons. 25 quidẽ professus sub tit. de regula. Abba. moder. & omnes alij præter supra relatos in d. c. licet, ubi idem Abba. post num. 10. & cons. 95. in præsenti, col. 2. uers. Et hoc indubitatum, lib. 1. hanc communem testatur, Quam etiam communem asserit Ludoui. Roma. Lapum hic sequens consi. 341. circa primum, nu. 4. & ante, & post. Et hanc etiam communem dicit Staphi. super signa. col. antepen. in ver. regulari professo.*

l ¶ Ad parem.] *Vide quæ scripsi supra Alleg. 62. in Apostil in versi. petita, in 4. casu.*

m ¶ Ad minorem.] *Hoc dictum Lapi communiter tenetur, ut per Gemini. in ca. an singul. §. prohibemus, col. fi. ver. Aut quis ex professione, & Phi. Fran. ibidem post num. 3. super glos. in ver. Canonice. qui Lapum hic citare uoluerunt de præben. lib. 6. Idem etiam sentit Cardi. consi. 28. quidam frater nu. 4 & seq.*

n ¶ In genere.] *Archidi. in c. monachum 20. q. 1. Et Phi. Fran. qui ut puto Lap. hic citare uoluit in hic alleg. c cum singula. §. prohibemus, post nu. 3. de preb. lib. 6.*

o ¶ Cum singula.] *Et ibi etiam Ioan. Mona. Ioan. And. & alij, & Abb. cons. 96. cum ad aures, num. 3. lib. 1.*

p ¶ Auctoritas enim superioris.] *Gl. in c. pro illorum, in ver. recepisse. de præben. & supra Alle. 15. idem est dicere, post num. 4. vers. item multi.*

q ¶ Vnam tantum.] *Idem voluerunt Gemini. in c. vt periculosa, ad fi. ne cler. uel mona. lib. 6. & Nic. Boe post Collecta. Dec. 260. ad hoc, ante num. 30.*

r ¶ De regula. sane.] *Et ibi Cardi. post Ioan. And. declarat quomodo caussetur diuersitas religionum & qualiter iuxta canones hæc uniuersitas consideretur. Cũ Ioan. Andr. hic citato, & cum Lapo hic residet Gemini. in ca constitutionem, §. fi. ad fin. de regu. lib 6.*

ſ ¶ In nouei.] *Ioan. And. ibi post quam recitauit septem opin. distinguit, & in fi. subdit hæc uerba. Breuiter dici potest ꝙ in omni materia si per uerba derogatoria prolata licet generaliter ab eo qui dero-*

gare potest apparet eius uoluntas quòd generaliter omnibus derogare voluit illi stabitur. Gemini. ibidem reassumit omnia dicta Io. And. & cum eo simpliciter trã sit. Distinguit etiam ibi Phi. Fran. demũ ante nu. 8. remittit se ad Lap. hic. Quando autem, & quomodo tollatur constitutio, & quænis alia dispositio habens clausulas derogatorias sequentis uoluntatis tracto in 2. q. 26. Regulę Cancel. nu. 4. & seq. Et de clausula habentes pro expressis ac si de verbo ad verbum & c. uide Feli. in c. nonnulli, in 2 fallen. de rescrip. Cassado. Dec. 10 sup Reg. de Trien. & Dec. 28. ac 38. super Regu. Et D. meum cons. 341. viso puncto num. 1.

t ¶ Licentiam a Papa.] Et sic non erat necessaria alterius licentia. sed contra ꝙ etiam abbatis licentia requireretur colligitur ex ijs quæ voluerunt Card. in c. tuę, ante nu. 3. vers. oppono ad hoc quia cũ habeat priuilegium, & Imo. de cleri. nõ resi. ubi uolunt ultra priuilegium Papæ requiri etiam licentiam prælati, cũ nõ præsumatur concedens priuilegium præiudicare uoluisse iuri superioris quod habet ĩ non se absentando absq; licentia. Responderi potest ꝙ casus ille a nostro diuersus est, & ratio diuersa. Rursus ꝙ illud dictũ non transit absq; dubio propter hãc Lapi Decisi. cum quo residere uidetur D. meus Phi. Dec. in c ꝑterea in fi. de ꝑb. et in c sup eo, col. 1. uer. ĩ cõtrariũ tan. ẽ de of deleg.

u ¶ Vers. aperte.] Lego vers. Adijciebatur insuper. Et Lap. hic refert, & sequitur Felin. in c. ex parte decani, post num. 21. ver. Circa quẽ tex. de rescrip. licet hãc Allegatio corruptè citet, & in ca. fi. post nu. 12. versi. Et per illum text dicit Lap. de accusa Sed contrarium sentire uidetur supra Alleg. 89. num. 6. & ante, Et stilus Roma. Cur. aliud etiam suadet. Pro quibꝰ uide quæ addo ad d. Alleg 89. in Apost. in ver. c. si tibi absenti, & Dec. Neapol. Afflict. 133. quæ incipit de reuerat.

SVMMARIVM.

1 Maior pars uniuersitatis an possit alios citare.

2 In actu pertinẽte ad uniuersitatẽ debent esse præsentes duæ partes de uocandis.

3 Actus gestus per duas partes uniuersitatis si fuit citata per non habentem potestatem an ualeat.

4 Licet aliqui de uniuersitate præsentes dicant se nolle uocem dare, non tamen per hoc sunt priuati iure uniuersitatis: unde debent computari in numero duarum partium.

ALLEGATIO CXXXI.

a INfrascripta sunt [a] pacta, & dubia quæstionis uertentis inter presbyterum Nicolaum Vannis, & clericum Florentin. & Schepanum Bertoldi in causa inter eos uertente coram uenerabili viro Domino Matthęo de Vanni vicario reuerendi in Christo patris &c. nũquid † maior pars vniuersitatis possit citare alios. In articulo isto est sciendum, quod glo. in decret. cũ nobis olim [b] de electio. loquens de electione tenet, quòd ualent facta a maiori parte præsentium, dummodo vocauerit alios præsentes, & hoc dicit, ut morę periculum euitetur, de electione, cum inter vniuersas, ut lit. non contesta. quoniam, & quia quod maior pars &c. de electio. quia propter, & c. eccle. 2. de ijs, quæ fiunt a maio. parte capi. ff. ad municip. quod maior, & tam in actu electionis, quam in alijs, per quæ peruenitur ad ipsam. ff. de procur. l. ad legatũ, & l. ad ĩe mobilem. de offic. lega. c. præterea, & c. suspitionis cum si. pro hoc dicto bene facit regula illa, quòd in expediendo necessaria per collegium, vel vniuersitatẽ sufficit maior pars, vt no. glo. de constitu. cum omnes. [c] Idem si vtiliter [d] ut ibi not. Ioan. per decre. 1. & vlt. de his, quæ fiunt a maio. parte capitulo fa- cit, quod not. de electio. bonę in 4. glo. † Veruntamen videtur dicere, quod in actis collegij, siue vniuersitatis, duæ partes [e] debent esse pręsentes. l. nulli. cum l. sequentibus. ff. quod cuiusque vniuersi. quo interueniente

valet

valet quod fit a maiori parte, & sic intellig t Host. prædictam gl. decre. cum nobis olim: vnde tenet Inno. quod si nullus est ad quem ex officio pertineat alios vocare ad hoc, vt teneat, qđ fit ab eis, opus est, ꝙ ad minus conueniant duæ partes illorum ad quos pertineat facere illum contractum, & illi debent vocare alios, & siue venerint alij, siue nõ, qđ præsentes procedant ad perficiendum illum contractum, vel electionem. hoc not. de nou. oper. nuntia. cap. 2. Ad quod facit, quod not. de elec. cum olim nobis, in glo. sed nunquid, in fine, & c. dudum, in gl. licet numero, vers. sed quæ res; & eccle. el 2. in glo. imò plus in fin. Et quod no glo. de ijs, quæ fiunt à maiori parte capituli. c. 1. in gl penult. Hanc secundam opinionem credo veram de rigore, sed ratio æquitatis [f] siue impediatur, vel nimiũ deferatur, necessaria, vel vtilia, ostendit primam opinionem esse veram, quã etiam simpliciter tenet in hoc præualere consuetudinẽ quanti addicitur, vt ipse not. de maio. & obe. c. 1. in prædicto c. 2. de noui. oper. nuntia. ad quod dixi de ratione æquitatis bene facit. C. de iudi. l. placuit. ff. de reg. iur. l. in omnibus quidem de transla. c. vlti. de confirmat. one vtili, vel inutili. c. cum dilecta &c. In tertio

3 †dubitationis articulo puto, ꝙ licet ponatur dictam citationem non valuisse propter impotentiam citantium, tamen ex quo conuenerunt duæ partes valuit dicta electio, quam

g fecit maior pars dictarum duarum partiũ, dummodo fit maior pars respectu omnium vocem tunc habentium, & est ratio, quia sicut ommissio solennitatis non substantialis non vitiat, quod agitur, sic nec illius ineptitudo. de elect. eccl. facit quod not. Host. de sacra vnctio. cap 1. post principium, sed si sine aliqua citatione duæ partes vocandorum simul congregatæ elegissent, valuisset electio facta ab ipsorum maiori parte: ergo eodem modo in dicto casu. bene facit, quod not. Innocen. de electio. cum nobis olim, in glo. sed nunquid, in fin. ibi, & si minus quã duæ partes venerunt eorum, qui vocandi erant &c. ad idem quod no. eod. tit. eccl. 2. in gl. immo in prin. & de tempo. ord. nec epi. in sua glo. fateor tñ ꝙ contempti si qui essent, prosequi possent contemptum, & cassaretur, quod esset factum, de elec. quod sicut. de præbendis cum ecclesijs, lib. 6. Ad quartum in quo quatuor dubitabilia inseruntur dico, ꝙ sup-

4 posito† quòd in secunda congregatione fuerunt duæ partes vocem habentium in dicta vniuersitate, præsertim in dicta secunda congregatione, poterunt ad dictam commissionem de dicto presbytero pagano ꝓcedere, & valuit, quod gestum est, per ea, q̃ dixi supra in secundo articulo: satis. n. est, quod habemus duas partes vniuersitatis uocẽ habentes, ut possit procedi ad actum, qui competit vniuersitati, ut collegio, siue corpori, vt in prædicta. l. nulli. & plane. ff. quòd cuiusque vniuersitatis. C. de decurio. l. nominationũ, lib. 10. ff. de decre ab or. faci. l. 4. Non ob. qđ dr̃ de his qui interfuerunt in prima congregatione, fateor quòd ipsi soli non potuerunt facere secundum congregationẽ repræsentantem vniuersitatem, & quòd alijs eis præsentibus, & neminem volentibus eligere, potuerunt ad instar plurium iudicum, vel arbitrorum. ff. de re iudi. duo ex tribus, de arbi. si in tres. facit de elect. q. a propter. de offic. de leg. causam matrimonij, quod not. de re iud. c. vlti. & tñ non fuerunt priuati iure vniuersitatis, quod habebant ad expediendum illũ actum, tamen propter talem recusationẽ hęc pęna non sit expressa a iure: & hoc est sat. de pœ. dist 1. § pœnæ. de elect. statutum, cũ simi. lib. 6 sequitur, quod debent computari in numero duarum partium secundæ congregationis, ad quod sufficiat allegare decr. quia propter de elect. & quod ibi plenè not. Inno. & Compo. & dominus Ioan. Andr in magna gl. de maiori parte, quæ in electione facta præsente minori non seruauit debitam formam, quæ tamen ante priuationis sententiam etiam inuita, & contradicente minori parte iterato potest seruata debita forma ad electionem procedere. Fortius in casu isto, ut per se patet, & per hoc fit satisfactum primo dubio quartæ quęstionis facta suppositione prædicta uidelicet, quod in secũda cõgregatione fuerunt duæ partes dictę vniuersitatis vocem habentium; vbi autem ponatur quòd in secunda congregatione non fuerũt duæ partes dictæ vniuersitatis uocem habentium, siue uocãdorum, ut uidetur sonare verba quærentis, non est dubium, quod ad dictam vniuersitatem nec in eis quantum ad dictum actum perficiendum consistebat ius vniuersitatis, ut potest bene colligi. de postula. præla. gratum, & not. per docto. de procurato. cap. fin.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Infrascripta sunt.] *Sic incipere hanc Allega. supponunt praeceptor meus in capitulo, cum omnes, post num. 6. de consti. & nonnulli alij infra adducendi. Verum quia hic nulla pacta subijciuntur legi posset incerta sunt, prout legit Joan. Fran a Ripa respon. 22. nu. 15. de Legi. lib. 1. Vel absque hoc principio stare posset prout sentit Feli. in alleg. cap. cum omnes. num. 18 qui eam incipere supponit. Nunquid maior. Et haec Alleg. tractat aliqua, quae etiam habes supra Alleg. 85. visis. Hanc Dec. citat dissentiens a Lapo Pani. olim praestantissimus Rotę Auditor de offic. & pote. cap. sede vacan. praelu. 5. post nu. 11. ver. Nisi tamen.*

b ¶ Cum nobis olim.] *Pro qua glo. et ijs quae in hac Allega. tractat Lap. vltra Docto. ibi vide consi. Io. Cald. 10. si vniuersitas, sub titulo de iure patronatus, & plenè per Lambert. arti. 19. quaest. 2. par. 2. lib. 2.*

c Cum omnes.] *Idem voluerunt Bald. in l. 1. ver. Primo casu, aut actus pertinebat ad vniuersitatem de necessitate. ff. de magi. conuen. D meus in d. cap. cum omnes, qui Bald. ibi, & Lap. hic sequitur, et Io. Fran. a Ripa Lap. hic citans respon. 22. num. 15. de relig. lib. 1.*

d ¶ Si vtiliter.] *Hoc dictum Lapi sequuntur Feli. in d. cap. cum omnes post numerum 18. versi. Et cum eo, quod dixi de vtili, & ibidem D. meus post nume. 6. & cō sil. 124. placet mihi, colum. 2. circa medium. Et idem voluit Lap. supra Allega. 85. visis omnibus. num. 2.*

e ¶ Duę partes.] *Vide Abb. in cap. cum inter vniuersas, colum. 3. in prin. versicu. Tamen ad hoc, ut actus valeat, de elect. Felin. & Dom. meus in Allega. cap. cum omnes de constitu.*

f ¶ Sed ratio ęquitatis.] *Hic sequuntur plura verba ex quibus sensus aliquis elici nō potest, ideo legas sic. Sed ratio ęquitatis scilicet ne nimium impediantur necessaria, & vtilia, ostendit primam opin. esse veram, quam etiam simpliciter tenet Compostel. in dicto cap. cum nobis, vnde Innoc. tenet in hoc praeualere constitutionem quantum ad citationem. Quòd ita legendum sit elicitur etiam ex verbis Lamber. 19. art. 2. q. 2. parte 2. lib. post nume. 2. vbi refert opin. & verba Innoc. Compostel. & Ioan. Calde. Pro quibus vide Feli. in Alleg. cap. cum omnes, colum. fi. qui Lap. citat, de constitu.*

g ¶ Partium.] *Idem voluit Abb. in alleg. cap. cum inter uniuersas, post num. 9. de electio. & ibidem Apostil. in ver. duae, quae Lap. hic citat. Idem concludūt Abb. in cap. 1. num. 16. de ijs, quę fiunt à maio. par. cap. Gemi. in cap. vni. §. si verò. super glo. in ver. duae. Et hanc esse communem opin. legistarum, & canonistarū testantur Abb. in d. cap. cum omnes, nu. 11. & Felin. col. antepenul. versicu. Extra gl. qui postea ante num. 34. refert, & sequitur Lap. hic pro quibus etiam uide Lamber. de iure patro. artic. 2. quaest. 4. par. 3. lib. 2. ad fin.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit cum consensu habentium conferre beneficia in ecclesia inferiori ibidem creare nouam praebendā.*

2 *Petere & defendere possessionem beneficij sui potest quilibet ex duplici collatione.*

3 *Decretum nō interponitur super incerto.*

ALLEGATIO CXXXII.

IN Christi nomine, & Beatissimę Virg. Mariae Amen. Circa praemissam a quaestionē satis videtur esse de iure dicendū, quod dictus Ioānes sit verus, & legitimus canonicus, & praebendarius dictae plebis, hoc sic probatur. Certum & indubitatum

bitatum est, quod episcopus cum † consensu eorum ad quos spectat collatio nouã p̃bendam creare potest, ubi non obstat confirmatio cum inhibitione, & decreto, ista satis sunt notoria in iure, quod communiter tenent omnes moderni. de constitu. cum accessissent, [b] ad idem eodem tit. cum M. Ferrariensis & c. ex parte. de vita & hone. cler. quoniam. de præben. c. tuæ. & c. vacan. cum multis si. sic est in proposito nostro, quia habemus consensum episcopi, siue vicarij habentis ad hoc speciale mandatum. [c] Item cõsensum plebani, & sui capituli, aliorum autem non interest consentire, & sic non fuerũt alij requirendi, istud videtur satis indubitatum de iure si tollantur obstacula. Sed primo posset opponi de magnitudine præbendæ licet illud nõ obstet, quia præbendę inęqualitas non reprobatur, vt patet de consuetu. c. vlti. lib. 6. [d] Item de tali magnitudine non habent conqueri nisi plebanus, & canonici prædicti de quorum præiudicio agi potest: sed ipsi consenserunt, & recipiẽdo creatum in canonicum priuilegio contrario renuntiasse videntur, de priuileg. pro illorum transi. [e] & potissimè prædicta procedũt quãdo ex præbendis canonicus percipit tantum ex quo potest commodè sustentari, de præben. cum secundum Apostolum, & c. de nõua, cum si. & sic illi de capitulo nullo modo conqueri possunt. Sed secundo posset opponi, q̃ ille dominus Donatus non erat verus plebanus, quod apparuit ex euentu. Sed ad hoc respondetur, q̃ in talibus debemus considerare possessionem cum bona fide: vnde si aliquis esset in possessione cum bona fide alicuius beneficij omnia, quæ dicit, & facit quæ alius facere posset si ad eum beneficiã canonicè pertinerent, ualent, & tenent, etiã si postea appareat eum non canonicè institutum. Commodum enim possessionis, & communis opinio faciunt, quod illa valeant, & teneant etiam incerta, patent ista de electio. querelam, cum ibi no. per Modernos eod. ti. cumana, de cau. poss. & proprie. cum ecclesia sutrina. & c. penul. de iurepatr. consultationibus, [f] sicut enim fructuum collectio spectat ad possessorem, ita eligere, & similia, quæ sunt fructus [g] possessionis spectant ad ipsum possessorem, ut ibi not. Archidiac. de præbend. cum qui. lib. 6. & quod dixi de communi opinione patet in l. Barbarius. de offi. prętọ. & 3. q. 8. §. tria. & quod not. de electio dudum. 2 & sic concludit, quod collatio facta canonico valet, & tenet, & etiã collatio præbend. † Ad secundam quæstionem satis est responsum per supra dicta, sed dico tutius esse uti vtraque collatione, & q̃ hoc esse possit patet, de concess. præben. post electionem, [h] & c. literas, nec obst. de elect. ut quis duas lib. 6. per id, q̃ not. ibi Archid. [i] cuius dicta coadiuuando dico, q̃ aut quis petit ex duplici electione cõfirmationem, & hoc esse non potest, ut ibi, aut possessionem beneficij vult retinere, uel adipisci ex duplici collatione, & hoc optimè potest esse, diuersitatis ratio patet, quia ad electionem sequitur confirmatio, quæ est sententia, siue decretũ, secundum Inno. † sed decretum interponi non potest super incerto, [k] ut de concel. prę ben. c. j. lib. 6. & in clem. 1. eo. ti. Est enim incertum, quæ electio confirmaretur, cum ambę eo casu non possint ualere, sed petens possessionem, uel eam defendens non petit decretum interponi, sed simpliciter factum tueri, uel exequi, & sic titulorũ purificatio [l] nõ inducit aliquam inconuenientiam, uel iuris impossibilitatem, & sic tutum est consilium uti utraque. Ad tertiam quæstionem responsum est per primam si interueniat consensus Episcopi, uel capituli ipsius plebis. Sic dico & consulo. Ego Paulus Leazar. de Bono. decretorum doctor faciens meum consuetum sigillum apponi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Circa præmissam.] *Hoc est pulcherrimum consi. Pauli de Eleazar, ut ex subscriptione apparet, & colligitur etiam ex verbis Abb. in cap. post electionem, in 3. not. de con. prębẽ. vbi dicit per illũ tex. consuluiße Pau. de Leaza. beneficiũ retineri poße ex varijs titulis. Verũ quia hoc con. pro Lapi Alleg. Ludo. Roma. cõsi. 433. quo ad primum nu. 7. Nico. Mil. in Reper. in ver. renuntiare videtur, quis iuri, & Feli. in cap. cum accesßißent, post num. 15. de constitu. & infra adducendi citant, aliqua illi non inutilia iuxta morem adducemus, aßerentes & nos hanc Alleg.*

Alleg. seu consi. eiusdem Lapi esse, vel forsan consi. hoc a Lapo comprobatũ fuisse. Vel dicamus plura hic posita ipsius Pauli fuisse redacta postea ad hanc formam, seu pluribus legibus, & rationibus confirmata, & roborata, quod etiam annuere videtur Gemin. in c. vt quis duas, col fi. post medium. de elec. lib. 6. versic. Istud dictũ Pauli ponit Lap. de Castel. sua Alleg. fin.

b ¶ Cum accessissent.] *Et ibi Abb. col. 3. ver. Aut confirmatio est facta cũ clausula decreti, & Feli. num. 7. in 3. declara. Et limitat vterque nisi fructus augeantur. Quæ limitatio elicitur etiam ex dictis Fede. de Sen. consi. 464. si canonici, post num. 2. Et quod confirmatio cum decreto obstet, voluit idem Abb. in c. dilecto, nu. 14 de præben. per illum tex. quem etiam pro nota ponderat Ias. in l. non dubium, post num. 17. C. de legi.*

c ¶ Speciale mandatum.] *Quòd hæc, & similia vicarius facere nõ possit absq; speciali mandato, voluerũt etiam Fed. de Sen. Alle. consi. 264. si canonice, post nu. 1. Gemi. in c. fi. post nu. 6. de offi. vica. lib. 6. & Apostil. ad Abb. in alleg. c. cum accessissent in ver. confirmatus, versi. Nec sufficeret authoritas vicarij. de consti. & ibidem Feli post num. 15. qui Lap. hic refert, & sequitur.*

d ¶ Lib. 6.] *Et Rot. 227. valet, & tenet, et 300. si mandetur, in no. Hyeron. Gig. de Pensio. q 63. præsertim. num. 12.*

e ¶ De priuil. pro illorum transit.] *Lego de præben. pro illorum prouisione. De quo etiam in cap. cum M. & in cap. cum accessissent, & ibi per oẽs, dc. cõstit.*

f ¶ Consultationibus.] *Idem etiam voluit idem Lap. in illa celebri Allega. 89. post nu. 8. ver. Venio ad secundũ, et post num. 13. Rot. 556. quidam impetrauit in anti. D. meus consi. 124. placet mihi. nu. 2. vbi alios refert. Et Lap. hic citant, & sequuntur Lau. Calca. consi. 100. quod veniat, post nu. 13. ver. quinimò posito, & Lamber. de iure patrona. art. 1. q. 3. par. 1. lib. 2. ver. Tenuit etiam.*

g ¶ Fructus.] *Ad tex. in Alleg. c. consultationibus, & in cap ex literis, & utrobique per Docto. de iur. patron. per glo. in ver. patrono, in cap. cum Bertoldus. de re iudi. Calcan. præallega. consi. 100 ante numerum 14. D. meus consi. 117. & pro tenui, col. 2. ver. Quia præsentatio est fructus. Lamber. de iur. patro. artic. 9. q. 8. par. 1. lib. 1 num. 12. & art. 1. q. 3. part. 1. libro 2. num. 2.*

h ¶ Post electionem.] *Et Lap. hic sequuntur Ludo. Roma. consil. 435. quoad primum, nu. 7. Mil. in Reper. in versi. Renuntiare videtur quis iuri. Fel. in c. in nostra, nu. 2. in ver. titulus multiplicatur. de rescr. D. meus cons. 302. & pro tenui, col. 3. ad fi. & in l. nemo ex ijs. § quoties, col. 2 licet sub alio numero hanc Alleg. citet ff. de reg. iur. Idem Dec. in ca. bonæ post num. 5. de appel. Ioan. de Sel. de benefi. par. 3. q. 19. ante nu. 2.*

i ¶ Archi.] *Et Gemini. super glo. in ver. ex vna, vbi ipse & Phi. Fran. ibidem ad fi. hanc Alle. pro nota citant, & sequuntur. Et pulchrè distinguit, & declarat Ludo. Rom. consi. 350. in casu, in 2. dub. post num. 13. Idem Roma præalleg. consi. 433. quoad primum, num. 8. & ante.*

k ¶ Super incerto.] *Idem uoluerunt Lap. supra Alleg. 8. præsentatus, nu. 6. et Gemini. in c. vt quis duas, col. fi. versic. & est ratio. de electio. lib. 6.*

l ¶ Titulorum purificatio.] *Lego multiplicatio. Quod etiam uoluerunt Calde. consi. 7. ante num. 2. sub titulo de electio. Paris. consi. 44 pro D. num. 19 uol. 4. qui Lap. hic refert, & sequitur. Quem etiam sequuntur Feli. in Alleg. c. in nostra, col. 3. ver. cum istis concor. de rescrip. præceptor meus D. Phi. Dec. consi. 152. in causa exemptionis, col. 2. ver. 2. quod ad probandum. Cassa. Dec. 9. acceptauerat. col. 1. de ... cons.*

consi.præben.Ioan.de Sel.de Benefi par. 3.q.19.ante nu.2.ver.Et ita etiam tenet Lap.& post dictum nu.2.ver.Et ita etiã tenet Ludo. & postea verſ. Quod debet intelligi. Apostil. ad Abba. in c. in nostra,in ver.alius titulus de reſcr.Restau. Castal.in Tracta.de Impera. q. 37. nu.2. cum pluribus ſequen. & alij ſupra per me relati.

ARDVAM quam ſumpſeram prouinciã ego Quint. Mandoſius Deo fauẽte iam compleui,enixè elaboraui,ut mendas,ac tenebras tollerem, ſi quæ tamen remanſerunt,non erant tanti,vt ſenſus, & intellectus(prout ſublatæ faciebant) offuſcare poſsint: poterunt alij faciliori via illas, quæ ſuperſunt remouere. Verũ huc pertinet reſponſum Timonis Nicei de quo per Diog. Laert. in illius vita in hæc verba aiunt. Aratũ ab illo quæſiſſe quo pacto quiſpiam Homeri poema ſine mendæ conſequi poſſet,illumq; dixiſſe, antiqua ſi incidat in exemplaria, non ea,quę nuper emendata ſunt, huc etiam ſpectat Felini monitio in c. eccleſia S. Marię de conſtitu.in vlti.verbis, dum inquit Nil proderit mendaſſe librum niſi emendatio librariorum diligentia conſeruetur. Aduertit ẽt Ioan. Neniza. in fi. ſuæ Syluæ nuptia.priuilegia impreſſoribus conceſſa ne quis alius libros aliquos imprimere poſsit cõtinere debere clauſulam videlicet. Dum tamen codices emẽdatiſsimos proferant,aliàs priuilegia huiuſmodi eis non ſuffragantur. Sed quid præfati dicerent ſi vel ipſos pueros,ac ignaros quoslibet imprimendis libris hodie præfectos eſſe perſpicerent? Sed vt eſt in prouerbio Platonem ſemper excipio Paulum inquam Manutium fama ſuper æthera notum,quem ut virum prudentiſsimum,uariiſque ornatũ ſcientijs ſummus Pontifex vno omnium conſenſu libris præſertim ſacris imprimendis præfecit. Alios item excipio Manutijs ſimiles.

SVMMARIVM.

4 Stante commiſsiones Clementis Papæ. IIII.per quam mãdauit Abbati Vallis Vmbroſæ, & Priori Sancti Stefani ad pontem, de Flor. quatenus epiſcopum Florẽtinum & Feſulanum authoritate Apoſtolica compellerent ad exhibendum procurationes ſuas &c. An Abbas Prior prædicti gaudere debeant priuilegijs & fauoribus conceſsis officialibus Papæ & ſedis Apoſtolicæ per conſtitutionem D. Ioannis Papæ.xxij. quæ incipit cũ Matthęus, & num.5.

2 Item an commiſsio prædicta Clementis duret perpetuo.

3 Item an prædicti Abbas & prior ſint officiales Dom. Papæ & ſedis Apoſtolicę.

4 Item an dicta priuilegia competant omnibus Abbatibus & Prioribus præſentibus & futuris.

SEQVVNTVR ALLEGAtiones, & conſilia quædam eiuſdem Lapi de Caſtiglionchio, & aliorum quæ nuper in lucem venerunt.

ALLEGATIO CXXXIII.

CVM Matthæus de Pontiano ordininis prædicatorum Inquiſitor hęreticę prauitatis in regno Siciliæ deputatus friuola occaſione quæſita, ac noſtra & Apoſtolicę ſedis reuerentia & honore poſtpoſitis in dilectum filium Magiſtrum Guli.de Baleato Archidiaconũ Foroliuienſem Cappellanũ noſtrum cãpanię maritimę, que rectorem excõicationis ſententiã inconſultis motib. nõ ſine multa temeritate duxerit ꝓferendã,nos volẽtes de cętero taliũ pię ſumptioni-

cta commissio, quæ facta fuit dignitatib. nõ personis.15.q.j.'hiuc etiã, & 25.q.ij.c.j.& 2. & ff.de immuni.l. 4. & de constitu. cum venissent,sine temporis præfixione, vt patet ex tenore ipsius. Item patet ex ipso tenore, ꝙ ratione materię tam ex verbis, quã ex mẽte fuit ipsa commissio perpetua; Et ꝙ ex verbis fuerit perpetua patet ipsius causa impulsiua; nam ibi dicitur,quòd episcopi,& clerici prędicti aliquando plus debito aggrauabãtur, non ergo retulit se ad certa grauamina quib. de præsenti duntaxat per dictam constitutionem voluit prouideri, sed quia præcesserat culpa ex.de sent.excom. Romana.Circa negligentiam ordinariorum voluit prouidere, & ipsorum negligẽtiam supplere,& ob hoc dictos officiales dedit, ut quoties casus exigendarum procurationum pro nuntijs Apostolicis eueniret ipsi ęquiualenti ac matura distributione cogerent prędictos Episcopos, & cleros soluere prædictas procurationes & hoc satis innuit verbum,& interdum ibi positum,quod idem importat, quod aliquãdo, & verbum aggrauari, quòd est latum & indefinitum,tam ad præterita, quam ad futura se extendens,& non dicit aggrauatos de pręterito,& generaliter dictum est,& generaliter intelligendum extra de coniug. lepro.capitulo primo. Ex mente etiam hoc patet, qa materia talis est, quæ habet continuam causam quia ex cura Pastoralis officij quam D. Papa gerit per vniuersum orbem, opus est continuis temporibus nuntios suos huc,& illuc transmittere, qui de antiquo more per episcopos & cleros quorum res agitur sunt idonee procurandi, extra de senten. excom. cum voluntate. itaque semper subest causa prouisionis, & cõpulsionis, nec sufficit hoc semel fecisse cum semper hoc occurat, & reperiatur,& facultates aliquo modo super excrescant, extra de constitut. cum omnes, de verbor.signifi.cap. fine. Vnde quæ isto anno plus debet, alio minus & forte nihil debebit de restitu. spoliator.cap.olim, & c.frequens eod.tit.in 6.prout infelix, aut prospera fortuna attulerit, & sic per vnicam prouisionẽ ipsorum officialium uoluntati, & menti papę satisfieri non potest,& verba cum effectu sunt intelligenda, ut de cler. non resid. tuæ, & c.relatum. Durat ergo; & sic semper casu adueniente æqua distributione iuxta facultatum quantitatem cogant huiusmodi procurationes debite persolui, & eorũ iurisdictio perpetua fuit & est, per exercitium eorum officij, de offic.deleg. gratum & cap.relatum. cum similibus. Et sunt in possessione dicti eorum officij; & sic exercet, & eis per omnes paretur, & sic vsus has literas interpretatus est per longa spacia; & vsus literas interpretatur extra de consang. & affi. quod dilecto cum ibi notatis.

3 Ad † secundum dicendum est, quòd prædicti Abbas, & Prior, & eorum uterque uigore dictarum literarum fuerunt & sunt officiales Papę,& sedis Apostolicę;quia is dicitur officialis alicuius,qui circa aliqua negocia uices eius gerit, & secundum hoc dicemus Vicarium Episcopi eius officialem, & de hoc videntur multi doctores inter vicarium, & officialem Episcopi nõ facere differentiam; vnde Archid.& Ioan.And. dicũt quod in officialem Episcopi transit quod habetur de hæret cum officij.in fi.lib.6.& c. vt commissit,& c.vlti.eo.lib.& tit.& tamen illa iura non loquuntur de officiali, & de Vicario quasi sit vnum officium habens diuersa nomina. Ioan. Aud. tamen eo.tit.c.vlt.dicit quod vicarij & officiales sunt diuersi alleg.de Tem.ord.ca.3.§.1.& 4.li.6.quicquid tamen sit constat ipsum officialem dici, qui gerit vices alicuius,qui sic dicitur ob officio sibi cõmisso.extra de offi.archid.in rubro,& nigro,ac prædicti vices papæ gerunt in prædictis ꝙ patet ex tenore ipsarum literarum, ibi authoritate Apostolica; quia omnia nostra facimus quibus authoritatem impartimur extra de præb.ii qui.li.6.& ibi appellatione postposita; & est hoc potissime verum quando vices seu authoritas commissa est circa facta quæ ad ipsum Papam spectant ut in casu nostro,quia circa procurationes quæ debentur nuntijs Papæ; hoc dico quia commissio fit aliquando pro factis aliorum,vt qñ committit Papa causam authoritate apostolica decidendam inter partes, quo casu non videtur tales grauare hoc priuilegio; nec vsus interpretatus est;sed in casu nõ[illegible] non est dubiũ ratione ꝑdicta.Nuntij.n.mittantur occasione officij, & pro negotijs sedis apostolicę,& facit ad ꝑdicta ꝙ no.Paul.Bono.in dec.studuisti de offi.leg.sup gl.q̃ q̃rit an delegatus Papę q in cã sibi cõmissa specialiter p Papã maior est ordinario,possit mãdare legato de latere ut suã sñiam exequaẽ & tenet quod

quod sic; sed quęrit nũquid in eum animaduertere possit si non pareat, dicit Paulus expeditum esse per prædictam extrauagantẽ, Cum Matthæus, quod non, quia ipse legatus officialis est Papæ, & sic contra eũ procedi non potest sine speciali licentia Papæ, idem ergo in proposito, & hoc est videre in collectoribus Apostolicis, qui indifferenter utuntur hoc priuilegio, & officiales papę dicuntur; tamen inter eos, & istos quantum ad materiam & quantum ad officium nulla est differentia; nisi quia illi in pluribus diœcesib. seu locis habent iurisdictionem, isti in duabus; scilicet Flor. & Fesulanen. sed multitudo locorum facit eos maiores officiales, sed non plus officiales, quia quilibet ad plenum officialis est, ex quo in negocijs papę, & sedis Apostolicę vices apostolicas gerunt, facit extra de appel.

4 Ad tertium † dicendum, quod prædictis Abbati, & Priori, & eorum successoribus, in perpetuum competit prædictum officiũ, & prædictũ priuilegiũ, ratio est, quia prædicta commissio fit eisdem per ꝑdictas literas proprijs nominibus non expressis; & sic dignitati non personæ facta esse intelligitur, quo casu cõmissio transit ad successores, & non expirat per mortẽ prælati, extra de off. deleg. q̃m Abbas, cum ibi notatis. Ex quibus tribus sic examinatis clare infertur & concludit prędictos Abbatem & Priorem, & eorum successores in perpetuum gaudere priuilegijs & indulgentijs per Do. Papã Ioannem. 22. per dictam constitutionem, seu extrauagantẽ cum Matthęus, & sic contra eosdem vel eorum alterum aliqua occasione ratione, uel causa absq; sedis apostolicę licentia speciali per aliquem iudicem ordinariũ, vel delegatũ quoquo modo procedi, aut in eos, vel eorum aliquem excommunicationis, vel suspensionis, seu cuiusuis alias sentẽtias promulgari, & quod quicquid in cõtrarium fieri contigerit, est nullum, & irritum ipso iure etiam exceptione non proposita ꝓpter decretum papæ, ꝙ ligat etiam ignorantes, & si quis in contrarium attentauerit, esset per superiorem grauiter puniendus de maio. & obed. si quis venerit. Fundatur autẽ dictum apostolicum priuilegiũ magna ęquitate, vt ipsi officiales, & in casu prædicto prædicti Abbas, & Prior possint dictum suum officium libere exercere, & absq; metu cleri, & maxime Episcoporum, & sui capituli quorum metus ius est, & potest cadere in cõstantem virum, extra de rescrip. statutum. §. cum, & sufficit ita scriptum esse. ff. qui, & à quibus. l. prospexit.

Ego Lapus de Castiglionchio de Florentia decretorum Doctor & requisitus à prædicto Dom. Priori S. Stefani dico, & consulo iuris esse, vt superius scriptum est, ideoq; mea manu propria subscripsi & sigillum meum apposui consuetum.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum Monialibus ordinis S. Clarę per Nicolaum Papam.*

2 *Verba generalia derogatoria apposita in secũdo testamento, non tollunt primũ habens verba derogatoria specialia.*

3 *Priuilegium concessum alicui licet tollat aliud concessum ab homine, non tamẽ tollit priuilegium iuris communis, nisi de illo in iure fieret specialis mẽtio.*

4 *Rescriptum impetratum contra personã miserabilem non valet, nisi de ipsius miseria expressam faceret mentionẽ.*

ALLEGATIO CXXXIIII.

IN Dei nomine Amen. Factum super quo iuris consilium petitur à nobis Frãcisco de Aretio Bene de Florẽtia legum; & Lapo de Castigliõchio Decretorum Doctoribus ab infrascriptis partibus tale esse proponitur, videlicet. Sanctissimus Pater D. Vrbanus Papa V. per suas Apostolicas literas concessit Communi Florentiæ, quatenus pro quibusdam iustis causis posset recipere à prælatis ac personis Ecclesiasticis secularibus & regularibus, exemptis, & non exemptis habentibus bona in cõmitatu Florentiæ, & eius districtu certam pecuniæ quantitatem certis super hoc executoribus deputatis; qui oẽs & singulos prælatos & ecclesiasticas personas, seculares & regulares exemptas, & nõ exemptas ꝑdictæ ciuitatis cõmitatus, & districtus, ad soluendum pro huiusmodi subsidio Cõmuni Florentiæ certã pecunię quantitatẽ &c. prout in literis præfati D. Papæ sub datum apud montẽ Fal

conem

conem Idus Iulij Pontificatus sui anno octauo latius continetur. Adiecta in ipsis literis clausula infrascripta, videlicet, Non obstantibus si dictis Epis, uel personis Ecclesiasticis, uel quibusuis alijs cõmuniter, vel uisim, ab ea sit sede indultum, q ad solutionem alicuius subsidij minime teneantur, & ad id cõpelli, aut quod interdici, suspendi, uel excõmunicari non possint per literas Apostolicas, quæ de indulto huiusmodi ac toto tenore eius de verbo ad verbum, ac proprijs ordinibus & locorum, seu personarũ earũ nominibus plenam & expressam non fecerint mentionem, & quibuscunque Priuilegijs, Indulgentijs, & exēptionibus, & literis Apostolicis quibuscunque dignitatibus, seu ordinibus eorundē specialiter Cisterciensis Pręmostratens. Cluniacens. & Grandimontens. vel vniuersitatis, ant Priora. generaliter, vel specialiter sub quacunque forma, vel conceptione verborum a memorata, sed concessis, de quibus quorumcunq; totis tenoribus de verbo, ad verbum, in nostris literis plena, & expressa mentio sit habenda.

Post quarum literarum præsentationē factam dictis executoribus. Ijdem executores in causa prædicta procedere volentes cogebant Abatissas, & conuentus & Monasteriū ordinis S. Claræ ad solutionē prædictā. Pro parte verò dictarum Abatissarum, & conuētuum, & Monialium ordinis S. Claręexcipiebatur, quod ad dictam solutionē faciendam vigore dictarum Apostolicarum Papę Vrbani V. non tenebantur, & ad id cogi non poterant, obstante priuilegio eidem concesso per Dom Nicolaum Papam cõtinente in
1 effectu inter cętera. † Ne ad exhibendū inter cętera procurationes aliquas legatis, vel nuntijs Apostolicę sedis, siue ad præstandū subuentionem quancunque, uel ad cõtribuēdum in exactionibus, uel collectis, seu subsidijs aliquibus, per literas dictę sedis, aut legatorum, vel Nuntiorum ipsius, seu Rectorum Terrarum, seu regionum quarcunq; impetratas, vel ēt impetrandas minime tenerētur, nec ad id cogi possint, ēt si in eiusdem sedis eisdē cõtineatur literis, qđ ad quæuis exempta, vel non exempta loca, & monasteria se extendant & aliqua eius cuiuscunque tenoris existant; sedis indulgentia non obsistat: Nisi forsan literę ipsę dictę sedis de indultu huiusmodi, & ordinē nostro, ac nomine Cardinalium, cui gubernatio, & correctio Fratrum Minorū ac ēt cura Monasteriorum Abatissarum, & Monialium S. Claræ ordinis præsentium, & futurarū pro tempore cõmissę fuerint plenam, & expressam fecerint mentionē; Decernentis irritas, inanes, interdictionis, suspensionis, seu excommunicationis snias, si quas in eas, vel in earum aliquam, vel aliquod monasterium earum, seu quoscunque alios occasione vestri præmissorum pętextu contra huiusmodi cõcess:onis, siue tenorem per quemcunque de cętero cõtingeret promulgari, vt in ipsis, literis D. Nicolai Papę sub datum apud Vrbemueterem. 15. Kal. Feb. Pontificatus sui anno. iij. latius continetur. Quæritur nunquid dictæ Abatissę & conuentus dicti ordinis S. Claræ possint cogi per dictos executores vigore dictarum literarum D. Vrbani Papę V. ad solutionem prędictam non obstantibus literis Apostolicis, seu dicto priuilegio pręfati Do. Nicolai Papę concesso pfatis Abatissæ, & cõuentui dicti ordinis S. Claræ. Et licet in hac vel simili qstione multa p multos varie hinc inde scripta reperiantur, & maxime per Io. And. in c. vno de excel. pla. lib. 6. in nouella, per Pau. Bon. de statu regu. c. attendentes in cle. In c. 1. de sepul. eod. lib. Bar de Saxoferrato in illa constitutione noua Federici Imperatoris, quomodo in crimine læsæ maiestatis procedatur, in Spe. de instr. edit. §. nūc autem ver. & scias, & de resc. præsen. §. ratione causæ. ver. Itē, q est contra ius. Tractauerunt ēt Doctores istā materiā circa testamen
2 ta, An. s. p verba generalia derogatoria, † ap posita in secundo testamento tollatur primū testm̄ habens verba derogatoria specialia, Iacob. de Beld. in authen. de testam. imper f. col. 8. Dy. in regula, qd semel, de reg. iu. li. 6. Dom. Bartolus. l. siquis in principio testamē ti. ff. de leg. 3. Cynus post Petrū. l. oēs. ff. si cõtra ius vel vtil. pub. Dominus Lapus Abbas Sancti Miniati ad Montem prope Florentiā in cap. etiam de præben. lib. 6. & c. super tua de rescrip. lib. Dominus Ioan. Ca derinus super dicta quæstione olim consultus respondit, quòd per prædicta generalia non obstantia non derogatur dicto priuilegio sororum, & inter alia multa mouit eum, quia princeps pōt adhibere modum, & formā literis, seu priuilegijs impetrādis quos seruari oportet, sed in quæstione prædicta modus

datus à Papa per quem præiudicari deberet dictis sororibus non fuit seruatus. Item mouit eum quia aliàs dictum Priuilegium sororum fuisset vanum & clausulæ in illo concessę nil operatæ fuissent, Fed. de Sen. in opere suo. cap. 46. tractauit in proprijs terminis hanc quæstionem & in eodem opere. c. 226. Et variauit in q. Io. And. in Spe. de leg. §. superest. super ver. illud quoque, dicit de hoc sæpe dubitatum, facit ad hoc gl. in cap. literis. de rescr. in gl. pone. Guil. de Môte Laud. tractauit hanc materiam in clemen. dudum de sepul. Ioan. in decr. cum aliquibus de rescrip lib. 6. Et Archid. ibidem, in quibus remissionibus potest de materia latissime videri. Quibus omnibus per nos visis & examinatis & alijs, quæ circa prædicta vidêda & examinanda fuerunt, & sępius inter nos cômunicato consilio, & partium allegationibus auditis, & visa cômissione nobis super prædictis facta, per clerum, & clericos Florentinos ex parte vna & sindicum, & procuratorem dicti Monasterij ex parte altera.

Christi nomine inuocato, dicimus consulimus dictas Abbatissas, & Conuentus, & Monasteria dicti ordinis Sanctæ Claræ, non posse cogi per dictos executores vigore literarum D. Vrbani Papæ V. ad solutionê prædictam obstantibus dictis literis Apostolicis seu dicto priuilegio præfati D. Nicolai Papę concesso præfatis Abatissis, & conuentibus dicti ordinis Sanctæ Clarę. Et ad sic dicendum nos mouent potissimum iura, & rationes per dictos Doctores in præallegatis locis, & remissionibus pro hac parte inducta, & quia in dicto priuilegio sororum prædictarum, in principio dicitur, quod ordo vester fundatus est in paupertate, licet quædâ Monasteria, nonnullas possessiones habeant tñ pauperes Christo pauperi deseruiunt &c. per quæ apparet, quod est priuilegium concessum paupertati, & miserabilibus perso-
3 nis, & concessum ordini Sanctæ Claræ. † Et quod licet prædictę non obstantiæ dictarû literarum Apostolicarum concessarum dicto communi tollerent priuilegia contraria ab homine concessa, non tamen priuilegiû iuris communis, nisi de illo iure fieret specialis mentio; Nec sufficeret dicere, etiam si esset expressa mentio facienda, uel si de ordine deberet specialis mentio fieri, quia de specialitate ordinis esset facienda mentio.

Mouemur etiam potissime per ea, quæ scri-
bit Cyn. † in l. vnica. si Imperator inter Vid. 4
& Pup & Inno. not. & Ioan. And. recitat in c. significantibus de offi. deleg. super versi. requisito. in nouella, quia rescriptum impetratum contra personam miserabilem non ualet nisi de ipsius miseria expressam faceret mentionem, & alleg d. l. vnicam. C. quando imperator inter Vid. & pup. & facit ad prædicta, quòd scribit Ioan. And. post Innoc. & Hostien. in cap. licet. de cens. Est tamen aduertendum, quòd per prædicta non intelligimus fore terminatam similem quæstionem, quæ vertitur inter clerum, & clericos Florentinos ex parte vna, & fratres prædicatores ex parte altera, nobis & quibusdam alijs doctoribus commissa, potissime cum in dictis priuilegijs dictarum sororû Sanctæ Claræ sint plura quædam magis singularia & fauorabilia ipsi ordini Sanctę Clarę, quam in priuilegijs prædicatorum, ut ex priuilegiorû tenore vtriusque ordinis patet: & inter alia in dicto Priuilegio Nicolai concesso dicto ordini S. Clarę continetur vna clausula, quod fieri debeat mentio de nomine Cardinalis gubernatoris, & protectoris dicti ordinis Sanctę Claræ. Et ista est forma specialissima, & speciali nota digna, & ad quam verba generalia dictorum nô obstantium appositorû in dictis literis Vrbani non videntur porrigi; nã licet ibi dicatur, & si de ordine, vel locorum, & personarum vestrarum nominibus esset facienda mentio, non tamen in dictis verbis includitur nomen personæ extraneæ de dicto ordine, ut est Cardinalis.

Ego Lapus de Castiglionchio Decretorû Doctor prædictus Consulo iuris esse, ut superius continetur, Ideoque me subscripsi, & sigillum meum consuetum apposui ad fidê prædictorum.

Ego Bene. Iacobi del Bene legû Doctor consulo &c.

Ego Franciscus de Albergottis de Aretio legum Doctor vna cum suprascriptis Excellêtissimis Decretorum & legum Doctorib. consulo, ut superius scriptum est.

SVMMARIVM.

1 *Decima pro fructibus beneficiorum persoluitur.*

2 *Fru-*

2 *Fructibus beneficiorum augumentatis solutio decimæ non augumentatur ita nec per diminutionẽ diminuitur, Fallit in casu, nu. 8.*

3 *Impositio decimæ est temporalis non perpetua.*

4 *Reus excipiendo fit actor quantũ ad onus probandi.*

5 *Iura duo lucrosa, uel onerosa poßunt in vna, & eadem persona concurrere.*

6 *Decima nõ debetur de eleemosinis, & oblationibus factis fabricæ.*

7 *Decima quando & quomodo dicatur persolui de minutis oblationibus, et quotidianis distributionibus, quæ tantũ dantur intereßentibus.*

9 *Dicens indebite soluiße hoc probare debet.*

10 *Poßeßio quæ omnino apparet vitiosa, & cui ius resistit non tribuit ius canonicæ poßeßsionis.*

11 *Semel grauatus nõ debet iterũ grauari.*

12 *Poßeßio quæ nõ generat præsumptionẽ, non est vera poßeßsio, quæ ius tribuat.*

13 *Solutio de sui natura liberat nõ obligat.*

14 *Illi de Collegio sunt idonei testes quando causa est Collegij in communi. secus quando causa est ex re de qua singuli de vniuersitate percipiant commodũ.*

ALLEGATIO CXXXV.

IN Dei nomine Amen. Viso articulo, & puncto quæstionis vertentis inter Do. Collectorem Cameræ Apostolicæ ex parte vna, & canonicos, & capitulum Ecclesiæ Veron. ex parte alia super decimis fructuum Canipę dictorum canonicorum & capituli dictę Cameræ Apostolicę soluendis vel non, & visis consilijs Excellẽtissimorum V.I.D. Dominorum Ioannis de lignano domini mei, & Gasparis de Calderinis de Bononia in dicta quæstione redditis, & in effectu concludentium dictam Canipam nõ teneri ad dictam solutionem decimarum Pondero ante omnia motiua eorũ. Ioannes de Lignano mouetur Tribus rationibus. Prima est. Quia si fructus dictę Canipę fuerunt tracti de corporibus prębendarũ Canonicorum non debet solui decima, quia idem bis decimari non debet. Secunda ratione. Quia si non appareret, quod dicti fructus sint extracti de corporibus prębendę, tunc non debet solui decima, quia hoc pręsumitur ex eo quod bona clericorum fuerunt diuisa in quatuor partes ergo &c. Tertia ratio est, quia ex forma mandati Apostolici onerantur conscientię rectorum super impotentia, & sic stari debet eorum iuramẽto cum de eorum conscientia agitur Dominum autem Gasparem mouet vnica ratio videlicet dicta Clausula apposita in rescripto Apostolico per quam eorũ conscientias onerat super impotentia soluendi. Quibus motiuis & rationibus examinatis visum fuit mihi vtile referre limam super eis, ut clariora reddantur. Et quantum ad primam, & secundam rationem Ioãnis de Lignano dico istas rationes esse bonas, & iuridicas, sed latius potest dici in isto casu, quod siue dicti fructus dictę Canipę sint tracti de corpore præbendarum, siue in dubio sic præsumantur esse, siue non; puta, quòd aliunde obuenerũt. Dico, ꝙ de dictis fructibus dicta decima ꝑsolui non debet. ratio, quia vndecunque dicti fructus accreuerunt dictis Canonicis, siue suis præbendis, totum debetur eis ratione sui beneficij canonicalis, & sunt accessorij ad primam præbendam, & eandem naturam sortiuntur: quia accessorium naturã sequitur principalis, vt est regula iuris. c. accessorium de reg. iur. lib. 6. cum suis concordãtibus, & totum dicitur præbenda, & præbetur & exhibetur canonicis ex vna & eadem causa, scilicet propter officium diuinum de
1 rescriptis. c. fi. lib. 6. † Decima autem soluitur pro fructibus beneficiorum, ut probatur, & notatur in clemen. 2. de decimis. At isti canonici pro suis canonicatibus, & præbẽdis taxati sunt in communi ad decimam persoluendam, & soluerunt, & sic pro toto soluisse intelliguntur. Nec obstat huic rationi si dicatur isti fructus Canipæ, si super excreuerunt, vel obueneerũt vltra fructus primæ præbendæ taxatę non fuerunt, taxari nõ potuit, ergo ex eis debetur decima, quia in prima
2 taxa non fuerunt inclusi. † Nam non est verum quod augumentatis fructibus benefi-

ciorum solutio decimæ augumentetur, sic nec per diminutionem fructuum dictorum beneficiorum diminuitur solutio decimæ nisi ex noua prouisione, vel taxatione, vnde quamdiu durat antiqua taxa secundum illā antiquam taxam solui debet, & soluitur, & sic seruetur. Cum igitur noua taxa non emanauerit super dictis canonicatibus, vel eorum præbendis noua solutio exigi non debet, vel præstari, aliàs sequeretur, quod ipsi canonici etiam vltra primam taxam deberent soluere de oblationibus, & quotidianis distributionibus de legatis, & huiusmodi additamentis, & accessionibus, quod esset absurdum, nec obseruantia hoc recipit, nec obstat, quod dicit gloss. prima in clementina secunda, de Decimis, scilicet quod de quotidianis distributionibus debetur Decima, quia illud debet intelligi, vt statim infra dicam. Quantum ad tertium motiuum Ioannis de Lignano, cui innititur præfatus Dominus Gaspar de dicta clausula apposita in rescripto Apostolico circa impotentiam soluendi, fateor illam rationem esse validam, tamen non videtur tutum inniti illi rationi, vbi alia suffragetur; quia illa ratio non est perpetua, nec habet continuam causam propter duo. Primum, quia & si isto anno dicta Campa est impotens, alio anno forte erit potens, & sic alio anno soluet, quia cessante causa cessat effectus, capitulo cum cessante de appellatione. Sed quia ista clausula non est perpetua, nec extenditur nisi ad eam impositionem decimæ de qua in dicto rescripto continetur, & huiusmodi impositiones † sunt temporales, ut

3 not. glo. in dicta clementina secunda de decimis, vnde si in alia impositione decimali dicta clausula non apponeretur tunc solutioni locus esset, & sic patet, quod ista ratio non est perpetua. Item posset talis clausula reuocari per principem. Item est præiudicialis, quia abstinendo à solutione propter impotentiam, videtur fateri, quòd solutio sit debita, licet suspendatur ex impotentia, vnde potentia adueniente solutio erit debita ex tacita cōfessione. Videndum est igitur altius in articulo, an ipsa solutio sit debita cessante omni impotentia Canipæ: & vt illud clarius demonstretur, quia ueritas melius repercussa cōtrarijs clarius elucescit, & ex contrariorum vicinitate magna lux oritur. Præmittam igitur ea, quæ possunt facere pro Camera Apostolica, & pro dicta solutione facienda.

Et primo videtur posse allegari pro dicta Camera, quod est in possessione solutionis sibi fiendę de dictis fructibus, & sic alio non dato, vel ostenso pro parte dictorum Canonicorum, non debet turbari in sua possessione. Probet ergo Canipa se non teneri ad solutionem, vt excludat dictam Cameram Apostolicam a solita perceptione dictarum decimarum fructuum dictæ Canipę; Secundo videtur posse allegare pro se dicta Camera, quod dicti fructus dictæ Canipę, sunt taxati de per se, vltra taxam præbendarum, & canonicatuum, & sic vbi duo taxæ duo solutiones fieri debent. Tertio potest allegare pro se dicta Camera, quia canonici excipiunt se non debere soluere non obstante solutione iam facta. † Probent ergo exceptionem suam, 4 quia reus in excipiendo fit actor quantum ad onus probandi, vt l. in exceptione, de excep. Quarto potest Camera pro se allegare, quia isti fructus Canipæ debentur Capitulo non singulis de Capitulo. Et ideo solutio decimæ singulorum canonicorum non excludit solutionem decimæ fructuum Capituli: Pro præbendis igitur soluant singulares canonici, Pro fructibus autem Canipæ soluant, vt collegium. Nec † est no- 5 uum quod duo diuersa iura lucrosa, vel onerosa concurrant in eandem personam; simile est, quod dicitur de duabus quartis detrahendis, capitulo Rainutius, & capitulo Rainaldus de testamen. His præmissis dico in quæstione dicēdum dictam solutionem decimæ de dictis fructibus Canipę fieri non debere dictæ Camerę. Primo ex dictis causis, & rationibus allegatis per dictos Excellentissimos Doctores quas non repeto. Secundo ex causa, & ratione superius per me allegata, quam hic non repeto, sed remitto ad ea, quæ ibi dixi. Tertio quia Decima Papalis de qua tractamus debetur de beneficijs Ecclesiasticis, ut notat textus, clementina prima, de Decimis. dum dicit si beneficiorum decima, & ita not. glossa prima, in principio. & fructus Canipæ de per se sumpti non sunt beneficium ecclesiasticum. igitur de illis non debetur Decima. Nec huic dicto obstat, si dicatur

Decima

Decima soluitur de fructibus ecclesiasticis deputatis ut no.gl.j.in d.clem.2.de decimis, & tamen non sunt beneficium, quia respondeo. Non soluitur decima tanquam de fabrica, vel quia fabrica sit beneficium, sed soluitur, quia omnis fructus ecclesię primo loco sunt prælati, & Canonicorum rõne suorum beneficiorũ, & ideo de omnibus ipsis fructibus debentur decimę; vnde diuisio ipsorum fructuum, quæ fit inter prælatum & canonicos, & fabricam nõ potest præiudicare Camerę Apostolicę quominus de omnib. prædictis fructibus decima persoluatur; soluitur ergo decima de fructibus beneficij, non fabricę, sed soluitur non obstante, quod fabricæ sint deputati. Hinc† est, quod de
6 eleemosinis, & oblationibus factis fabricę decima non debetur, ut no. dicta gl.1.in d.cle.2. Sed dicti fructus Canipę licet sint de fructibus beneficij, sunt tamen decimati semel qa pars bonorum deputata singulis canonicis est decimata, quia quælibet præbenda est taxata ad decimam, & sic dicta bona Canipę fuerunt extracta de corporibus præbendarũ quod præsumitur, ut supra allegatum est: patet quòd vlterius decimari non debent, ut supra etiam est allegatum. Idem si non fuerunt extracta de corporibus p̃bendarũ, sed obuenerunt postea ipsi ecclesię ex Eleemosinis & oblationibus relictis, uel legatis, nã tunc ẽt de talibus additamentis decima per-
7 solui non debet. † Nec obstat, ꝙ dr̃ per d.gl. in Clemen.2.de Decimis, videlicet, ꝙ de minutis oblationibus & quotidianis distributionibus, quę dantur solum interessentibus diuinis decima persoluitur, quia istud intelligitur quando Decima exigitur a beneficijs non taxatis in communi, sed singulis annis, prout plus, vel minus recipit beneficiatus plus, vel minus soluit, tunc.n.habetur ratio dictarum oblationum, & quotidianarum distributionum, sed ubi beneficium est taxatũ in communi, vt si taxatũ sit in centum soluat decem, hoc casu si habet mille non plus soluet, & si haberet solũ quinquaginta soluet decem; ex quo sic in communi taxatum est: Ita no.glo.ordin.super ver.taxatum in dicta clemen. 2. de decimis: & ideo nunquã fuit moris, qđ camera Apostolica exigeret decimã de oblationibus, vel distributionib. quotidianis, quia cõiter beneficia sunt taxata in cõmuni tantum videlicet pro qualibet præbenda vel beneficio. Restat igitur quòd siue dicti fructus Canipę fuerint deputati de corporibus prębẽdarũ, siue obuenerint ex eleemosinis, vel oblationibus, vel relictis, seu ex fructibus præbendarũ & ex hoc Canonici, & eorũ prębendę sint facti ditiores quam a principio essent, tñ vltra pro taxa facta in cõi soluere non debent. Ita enim seruatur,
8 quòd ex augumẽto beneficij,† non augmentatur solutio decimę nisi noua taxa fieret. Itẽ nec ex diminutione fructuũ beneficij; diminuitur solutio decimę, nisi ex noua gratia vel prouisione puta per clausulã appositam in mandato collectorũ, prout est clausula de qua supra facta est mẽtio; Resta, vt respõdeatur ad cõtraria supra posita & allegata pro parte dictæ Cameræ Apostolicæ; Et quantũ ad primum in quo dr̃, ꝙ dicta Camera est in possessione &c. Ad hoc rñdetur ꝑ Dñm Ioanẽ de Lignano in dicto suo cõsilio, qđ dicta solutio fuit indebita, & iniusta; sed
9 hoc est melius declarandũ, maxime, qa is† q dicit indebitã pecuniã se soluisse, hoc probare tenetur.ff.de solu.l.is qui. Itẽ si sciẽs se nõ teneri soluit non repetit, qa donasse vr̃. ff.de cond.inde.l.j.l. cũ ꝑ errorẽ de reg. iu. Itẽ is qui soluit indebitũ iure ciuili non repetit, si per ignorantiã iuris soluit, sed dicta solutio fuit indebita iure ciuili, quia cõtra ius canonum, & facta fuit ex ignorantia iuris, igitur non põt repeti, & ideo hoc eget suffragio melioris declarationis; Et dico ꝙ ꝑ duas, vel tres solutiones factas non est deuentũ ad ꝑscriptionẽ, vt per D. Io.de Lignano in dicto consilio dictum est, sed nec ẽt ꝑ dictas solutiones põt dici dicta Camera in possessione,
10 † quia possesio, quæ apparet vitiosa oĩno, & cui ius resistit nõ tribuit ius canonicę possessionis, ut notari solet de cau. pos & ꝓpri. c.cum ecclesia. Sed ista solutio apparet facta contra dispositionẽ iuris per ea, quæ supra allegando probaui. Item si soluit indebitè sufficit, ꝙ probet indebitum, ut repetat, sed Canonici hoc probant de iure communi. Nam de iure cõi de dictis fructibus non debetur decima, ut supra probaui. Ergo apparet, qđ indebite fuit soluta. Sed quicquid sit de repetitione eius, quod iam solutũ est. Tñ illud est clarũ, ꝙ prætextu dictę iniquę solutionis nõ potuit ecclesia obligari ad vlteriores solutiones faciẽdas, qa nõ sequit̃ semel volui grauari ergo iterũ circa idẽ grauari debeo, vel

Ii 3 volo.

uolo, facit ꝙ notatur de rescript. cap. cum dilectus. nam licet citatus vltra locum vna vice taceam, citatus secundo possum excipere per rationem prædictam. Item iura, quæ dicunt, ꝙ soluens scienter indebitum donare videtur, loquuntur in eo qui in re sua est moderator & arbiter, sed clerici rerum Ecclesiasticarum non sunt domini nec possunt donare de facto; & licet possent illā pecuniam soluendo donare, nō tn̄ possunt donare obligationem per quā ecclesia perpetuo ad hoc teneatur, quia ista esset alienatio bonorum, quæ sine solemnitate non fit de rebus eccle. c. si quis. xij. q. ij. c. si qua, & c. fine exceptio-
22 ne. Item † ea possessio, quæ non generat prę scriptionem, non est vera possessio, quæ ius tribuat, sed hęc solutio facta xl. annis non induceret præscriptionem sine titulo & maxime cum ius cōmune resistat de præscript. c. j. lib. 6. igitur nec veram possessionem; Itē
23 † per solam solutionem alio non dato non inducitur obligatio, nam solutio de sui natura liberat, nō obligat, vt notari solet de Cēs. c. peruenit cum materia sua. Ad secundum respondetur, quod nō est verum quod dicti fructus de per se fuerint taxati tempore quo fuerunt taxatæ dictæ præbendæ, nec etiā postea; sed etiam si postea fuissent taxatæ, hæc taxa fuisset erronea & iniqua, quia sicut ijdē fructus bis decimari non debent, sic nec bis taxari, quia taxa est p̄ambula solutionis, & fit vt soluatur; Sed quia cessat debita solutio taxa fieri non debet, quia propter quod vnū quodque & illud magis. Ad tertium respondeo, ꝙ Capitulum probat exceptionem suā de iure communi. Ad quartum respondeo, & negatur, ꝙ dicti fructus debeantur Capitulo in communi, quia immo debentur Capitulo, ut singulis, seu ꝑ singulis, & ad usum singulorum, & inter singulares diuiduntur, facit quòd notatur de † Testibus. c. cū nun-
24 cius; quando enim causa est collegij, in communi de collegio sunt idonei testes, si aūt sit causa de re de qua singuli de vniuersitate ꝑcipiant cōmodū, nō sunt idonei testes qa tūc causa dicitur singulorum, ita in proposito.

Et ita iuris esse videtur mihi Lapo de Castiglionchio de Florentia Decretorum Doctori, Ideoq; prædicta omnia manu propria scripsi, & hic subscripsi sigillumque meum apposui consuetum ad fidem prædictorum dum essem in itinere constitutus.

SVMMARIVM.

1 *Patronis diuersis locis ordinario diuersos præsentantibus, an ordinarius possit Ecclesiam ordinare, cū inter dictos patronos infra quatuor menses quæstio prædicta non fuerit finita, & nu. 10. Et quid de quæstione orta inter ipsos præsentatos, nu. 11.*

2 *Lite pendente is qui est in possessione iuris eligendi, uel præsentandi, an possit eligere, vel præsentare, & nu. 4. 7. 8. Et an id, quod dicitur de præsentatione extendatur ad electionem. nu. 5.*

3 *Lite pendente res in alium non debet transferri.*

6. *Episcopus ponit Iconomū in ecclesia quādo cum eo est lis.*

9 *Possessio, ut probetur in præsentatione, quæ requirantur.*

ALLEGATIO CXXXVI.

CVriose studens, & semper abstrusa callido ingenio rimās, quæris a me rem altam & ꝑplexā, & cuius lis adhuc sub iudice est, & quę alterius temporis otium, quam Aduocati clericorum turba oppressi requireret. Sed ne me fugisse laborem putares, & ne tibi aliquid negem cui omnia debeo hoc tantulum potius, quā ne
1 nihil ab Aduocato occupato recipe. † Quæris namque an duobus diuersis patronis laici loci ordinario duos diuersos præsentantibus, & vtrobique asserente penes se duntaxat esse ius & quasi possessionem præsentandi, an ordinarius possit ecclesiam ordinare, cum inter dictos infra quatuor menses prædicta quæstio nō fuerit finita. Et quia ex obiectionibus, Argumentis, opinionibus, & recitationibus ueritas in difficilibus solet elici, & extorqueri, ex textibus, glosis ordinarijs, & Doctorum opinionibus, arguam in utranque partem, & demū, ꝙ sentio lato tibi ore pandam, id tamen submittens iudicio saniori. Et primo aduertendum est, quòd ista quæ-
2 stio contingit † illam aliam vulgatam. An

lite

lite pendēte is qui est in possessione, vel qua si iuris eligendi possit eligere, per cuius enu cleationē primæ quæstionis ueritas clarius patebit; Hoc ergo onus alleuians subintremus. Et videtur, quòd non possit præsentare uel eligere talis possessor de quo quæritur, xj. quæst. j. cap. quia res & capitulo cum omnibus, utrique dicunt, quòd lite pendente nō
3 debet transferri res in alium † cum multis similibus. Quātum ad præsentationem videtur hoc clarum extra de iure patronatus, capitulo, ex literis ibi. Antequam de iurepatronatus, ergo a cōtrario sensu, si ante mota fuit lis debet institutus a præsentatione possessionis remoueri, ad idem decreta. secunda, de in integrum restitutione, vbi non confirmatur electio monachorum propter litem motam, hoc idem videtur tenere glo. super ver. electione in dicta decreta. secunda. Hoc videtur not. quo ad electionem, & præsentationem in dicta decreta. ex literis, quod etiam pla-
4 cuit Tanc. ut no. † solet in dicta decreta. ex literis. Contrariū uidetur, scilicet quòd possessor lite pendente possit præsentare, quia lite pēdente non debet possessor priuari sua posses. ut lite penden. capitulo, ad memoriā, 8. quæstione 4. nonne. 17. q. 4. volumus, cum infinitis similibus. ergo &c. Quantum ad electionem extra, de electio. capitulo quere lam. Quantum ad collationem extra de causa possess. cap. cum olim, & capitulo, cum ecclesia. Quantum ad præsentationem extra de iurepatrona. cap. consulta. cum multis similibus & facit, quod not. Host. in summa de causa possessio. & prop. §. fin. in fin. Dixit Ioan. quod hoc notatur. 3. q. j. hoc quippe. in glo. penult. quod si non mouetur possessori quæstio de possessione lite pendente. potest præsentare secus si mouetur quæstio super possessione, cuius opinionem etiam recitat glo. in præallegata decreta. cum venissent, & Ioan. And. in dicta decret. ex literis super glo. ordin. Hostien. super d. cap. cum venissent. & hoc dictum videtur placuisse multis. Quod si quæstio moueatur super proprietate iuris tantum nihilominus possessor præsentare possit, secus si super possessione, & ita intelligebat Ioan. Andr. in præallegato loco dictam decre. ex literis, vt ibi not. hoc idē notatur in decreta. quoniam eod. titu. super versicu. de iurepatronatus, ita etiam expresse videtur sentire Hostien. in summa eod. tit.

5 §. quo iure. versi. si vero quæstio, ad quem Io cum remittit in d. decre. ex literis. Sed ne implicemus diuersos articulos transeundo expediamus de electione de qua dicebat Hostien. in dicta decret. cum venissent, & refert Ioan. And. † post eum ibidem post glo. vltimam in nouella. Quod id, quod dicitur de præsentatione, uidelicet, quòd lite pendente non debet possessor præsentare, non extenditur ad electionem, & pro ratione assignat id per quod secundum eum expeditur quæstio prima hic formata, uidelicet, quòd in præsentatione si quæstio mota fuerit finiri debet infra quatuor mēses, aliter enim Episcopus ordinabit ecclesiam, quod intelligas dummodo quæstio non sit cum eo, quia tunc solum ponit iconomum, vt not. in decret. cum uos.
6 de offic. ord. † in cap. quoniam. de iure patr. per Ioan. And. post alios, & sic pro tam breui tempore non multum præiudicabitur patrono, secus in electione ubi secundum eum non sunt tempora statuta, quòd etiam notatur in dicta decre. cum vos. de offic. ordi. in decre. quoniam. de iure patron. & sic maius præiudicium patrono fit, si per tam longum tempus impediretur. Assignatur alia ratio uidelicet, quia facilius remouetur patronus de iure suo, quia depēdet a gratia, quā elector qui innititur iuri communi, & sic secundum prædicta quantum ad electionem sumus in
7 vtroque articulo. † Redeundo igitur ad primos terminos, scilicet præsentationis, & post tot ac tanta dicemus. Nunquid lite pendente poterit possessor præsentare, certe, ut dicit glo. in dicta decre. ex literis multis visum fuit, quod sic, inter quos fuit Tancr. Vincen. Gof. quorum dictum placuit Inno. Pet. & recitat Ioan. And. post eos in præalleg. decret. ex literis super vltima glo. Et Host. in decre. consulta. ut ibi refert Ioan. And. post eum super ver. possidebat, sed certe prædicti Doctores licet dicant, quòd lite pendente præsentet possessor non tamen expresse dicunt de lite super possessione. † Veritas vř, quod lite pendente super proprietate, siue possessione eligat ne priuetur quis sua possessione per iura super hac parte inducta, ut dicit Hostien. in d. decre. cum uenissent, sed ad aliud finem. Si verum esset, quod mouendo quæstionem super possessione impediretur possessor, facile omnes super possessione quæstionem fingerēt, & sic via fraudi esset aper-

ta, quod esse non debet. Item episcopus semper faceret mouere quęstionē super possessione, ut sic quæstione tali per se non expedita ordinet ecclesiam pro libito contra id, q no. in d. decre. cū vos. de offi. ordi. cum similibus, & ita videtur sentire Ioan. Andr. post Hostien. in d. decret. cū venissent. in magna glo. in nouella ver. tu dic. Et hunc iuris intellectum & veram opinionem recitauit Ioan. Calderinus legendo decret. prædictam cum venissent, me audiente, vbi dicebat dictus Ioannes, quod non debet possessor pendente lite super possessione eligere, sed si eligat supersedebitur vsque ad finem litis, & dictū Hostien. qui dicebat, quòd elector non obstāte aliqua lite potest eligere esse falsum. Nam si verum esset, ut dixit Ioan. quòd non deberet talis pendente lite possessor eligere, statim sequitur quòd cassari deberet, quia male factum & contra ius, quod est falsum, vt in d decre. cum venissent, vbi non cassatur, sed supersedetur. Eodem modo si esset verum, q dicit Hostien. q nullo modo deberet elector impediri, sequeretur, quod statim deberet confirmari, quod non est verum. Est ergo dicendum secundum eum, quod is qui est in possessione iuris eligendi, siue præsentandi quātūcunque super possessione q̄stio moueatur potest eligere & præsentare licite, ut videtur sentire etiam Feder. de Sen. in opere suo. c. 106. in 8. q. superior tamen non confirmabit, vel instituet, nisi primo fiat fides de ipsa possessione ad quam probandam sufficiūt
9 † ea de quibus dicit Ioan. Andr. in d. decret. cum venissent, in d. magna glo & ver. tu dic, vel nisi vbi opponatur de possessione uiolenta, vel vitiosa fuerit primo discussa, ut not. in decret. cum venissent, super ver. a monachis, in nouella. Et si aliter sentires facile esset cuilibet extraneo, & qui nullum ius habet; dicere se patronum, & in possessione iuris patronatus, & possessionem & proprietatem deducet in præiudicium, & à sententia contra se latam appellando per plures annos negociū
10 differre, quod est contra omnia iura. † Ijs ergo sic præmissis satis late patet ingressus ad primam quæstionem. An in terminis suprascriptis Episcopus post quatuor menses ordinet ecclesiam, & dicendum, quòd non dummodo alter ipsorum præsentantium sit in vera possessione præsentādi, & de illa fidem facit infra quatuor menses; quia si secundum prædicta possessor non impeditur aliqua lite præsentare, & tenet eius pręsentatio, licet discussio eorum, quæ opponuntur contra possessorem distrahatur ultra quatuor menses; non tamen deuoluitur ad epi-
11 scopum † potestas ordinandi, nisi sic quando esset quæstio de pręsentato, an esset idoneus, uel non secundum notata in d. decr. cū vos. de offi. ord. Vnde similiter inspiciendo quæstio est contra præsentationem, quia dicitur contra eum, qui nō est præsentatus ab eo, qui sit in possessione, sed iura loquentia de deuolutione ad episcopum loquuntur recte quando inter præsentatos est quæstio, ut quia vnus negat alterum patronum, & interim non eligunt, vel si eligunt, neuter est in possessione, uel si est in possessioue nō facit de illa fidem infra quatuor menses, aliter se quereretur inconueniens de quo supra in ver. veritas videtur, in prin. & in fine, facit quod not. eodem tit. eam te. super versi. terminara. Lapus de Castiglionchio de Florentia Decretorum Doctor.

SVMMARIVM.

1 *Montis communis Florentiæ creditores triplicis generis.*
2 *Commune Florentiæ pro suo cōmodo, & pro debito extenuando vult facere legem, qđ pecuniæ creditum utriusque montis excepto Monte veteri, vēdi, & permutari possit ad vitam ementis cū pactis &c. an iste contractus licite fieri possit ab vtroque contrahentium.*
3 *Cōmune Florētiæ vult nouos creare creditores videlicet vēdēdo redditum annuum ad rōnem qua respondet dictis creditoribus Montiū cum eisdē pactis sub nu. 2. contentis. An dictus contractus possit licitè fieri, & nu. 15.*
4 *Creditores Montium del l'un Tre, & del l'un Dua, an licite percipiant tale lucrum & nu. 9.*
5 *Item an licite vendant ius quod habent in dictis Montibus & nu. 11.*
6 *Item nunquid alij licite emant ab eis, posito quod primi creditores licite receperint & nu. 12.*

7 Item

7 *Item nunquid dicti alij emptores prætextu dictæ emptionis licite percipiant dictum lucrum, quod a prædictis primis creditoribus percipiebatur & numero 13.*

8 *Item posito quod primi creditores lucrum licite non receperint nunquid post remissionem factam pure libere per dictam communitatem primis creditoribus vendere liceat primam sortem quæ iam erat ex solutione dicti illiciti lucri exinanita. & num. 14.*

10 *Vsura quid sit, & vsuræ definitio.*

ALLEGATIO CXXXVII.

1 Commune † Florentiæ habet creditores Triplicis generis, qui appellantur creditores del Monte. Quidam sunt creditores Montis ueteris. Quidã Montis del l'un tre. Quidam Montis del l'un dua. Creditoribus Montis Veteris respondetur ad rationem quinque pro Centenario per legem dicti Communis Florentiæ factam ante mutuum, quæ coegit ad mutuandum, & est uerum quòd dictis creditoribus & habentibus iura ab eis fuit responsum de accessione prędicta ueręsortis per tantum tempus quòd aliqui perceperunt tantundem quantum est sors, quæ spectat ad eos & aliqui minus, aliqui plus.

2 Modò † dictum commune, pro sua utilitate, & commodo procurando, & extenuãdo in effectu debito dicti Communis Florẽtiæ uult facere legem, quòd pecunia, siue creditum pecuniæ cuiusq; montis dicti Cõmunis Florentiæ, excepto monte ueteri, uendatur, & uendi possit ac etiam permutari ad uitam ementis, & unius alterius quem emptor nominare uoluerit, cuiusque ætatis fuerit sic emens sicut nominandus, & sic ementi uel alteri nominato cum eo concedatur illud lucrum, quòd ad præsens commune Florentiæ dat tali creditori uendenti seu permutare uolenti ius suum cum pacto quod super uiuenti remaneat dictum creditum, & cum pacto quòd post mortem utriusque totaliter sit extinctum pro tempore sequuturo; & cũ pacto quòd liceat dictæ communitati redimere dictum debitum soluendum creditori pro pretio, & redemptione dicti iuris ad rationem. xxviij. pro centenario talis crediti; & quod talis creditor teneatur ad dictam rationem reuerendere dicto communi ad omnem eius uoluntatem, remanente dicto uenditori lucro facto usque ad tempus dictæ reuenditionis, Quæritur utrum iste contractus licite fieri possit ab utroque contrahentium.

3 Secundo † Quæritur si dicta communitas uelit nouos creare creditores hoc modo uidelicet, uẽdere redditum annuum ad rationem qua respondet dictis creditoribus Montium, & maxime montis del l'un Tre ad uitam ementis & alterius nominandi ab eo, ut dictum est pactis supra dictis.

Quæritur nunquid dictus contractus possit ab utroque contrahentium licite fieri.

Et quatenus ad primam quæstionem, & pro eius declaratione, sunt plura examinanda.

4 Primo † nunquid prædicti primi creditores dictorum Montium de l'un Tre, & del l'un Dua licite percipiant dictum lucrum;

5 Secundo † an licite uendant ius quod habent in dictis duobus Montibus.

6 Tertio, nunquid † alij licite emant ab eis idem ius posito quod prædicti primi creditores licite receperint dictum lucrum.

7 Quarto † nunquid dicti alij emptores prætextu dictæ emptionis licite percipiant dictum lucrum quod a prædictis primis creditoribus percipiebatur.

8 Quinto † nunquid posito quod dicti primi creditores dictum lucrum a dicta communitate non reciperent licite, nunquid remissio facta pure libere per dictam communitatem prædictis primis creditoribus post dictam remissionem uendere liceat primam sortem, quæ iam erat secundum hoc ex solutione dicti illiciti lucri exinanita.

9 Et † prosequendo ista per ordinem dico ad primum, quod istam questionem examinauit egregius Sacræ Theologiæ professor, Magister Gregorius de Arimino Frater Heremita Sancti Augustini generalis Minister, & ad partem quòd licite perciperent tale lucrum dicti primi creditores argumentatur sex modis. Primo quia licitum est recipere quod gratis datur. Secundo quia licitũ est contrahentibus ut se seruent indemnes.

Tertio

Tertio quia si sine spe lucri aliquid mutuo singulari personæ, licite recipio si aliquid mihi gratis tribuatur. Quarto quia quando peccatum stat ad rischium mutuantis, nõ est vsura. Quinto quia propter bonum finem fit a dicta communitate. Sexto quia hoc est a papa concessum Venetis. In contrarium argumentatur per textum, quia quicquid sorti accedit vsura est, & quod velis nomen imponas vsura est: & pro determinatione quæstionis examinat tria. Primo quid sit vsura. Secũdo an mutuare ad vsuram sit peccatum; Ter-
10 tio an vsurarius obligetur restitutioni. † Et primo examinato damnat quorundam diffinitionem quæ habet quòd vsura est ex mutuo lucrum pacto debitum, ex eo quia non conuenit omni definito, & contento sub eo, quia absque omni pactione lucri exterius expressa per solam intentionem vel spem lucri ex mutuo fit vsurarius, & obligatur restitutioni, alleg. decre. Consuluit de vsur. cum gl. & c. plures eod. tit. & ca. 1. 14. q. 3. Concludit vsuram esse lucrum ex tuo intentum aut superabundantia seu incrementum quòd ex voluntaria commutatione quis habet vltra ea quæ prius sua erant; Ex qua diffinitione infertur quòd potest haberi lucrum ex mutuo sine vsura, puta si cui pure gratis sine omni pacto, intentione ac exspectatione mutuaueris, & postea recipias aliquid quod debitor tibi dedit propter mutuum sibi factum, alias non daturus tamen non consideratione mutui, sed amicitia tantum se dare, liberaliter donare dicat, & qui mutuauit credat ipsum simpliciter donare, & datum velut simpliciter datum recipiat, hic non est vsurarius neque tenetur ad restitutionem quandiu durat talis credulitas, nec apparet cur oppositum rationabiliter credi debeat. Si autem esset intentio alicuius aliquid recipere, vsura esset, siue talis intentio esset ante mutuum siue in ipso mutuo, siue post, quod probat quia talis intentio pro futuro tempore facit vsurarium vt supra probatum est, ergo & similiter intentio pro præsenti, quia similis culpa esse videtur velle habere cras lucrum pro mutuo quòd nunc facis vel pro eius vsu futuro aut pro eius vsu præterito velle habere nunc lucrum pro mutuo quod heri vel ante fecisti, vnde si quis purè mutuet à principio postea exigat aliquid vltra sortem, vsura est; & non solum in eo qui prius mutuauit pure, sed etiam in eius successore quia ex puro mutuo nunc aliquid vltra sortem exigit. Et ad solutionem descendendo dic quòd cum præ dicta fiant per dictos primos creditores dictæ communitati nulla pactione præcedente est examinandum de intentione mutuantium, & si tales mutuantes, & recipientes tale lucrum habent aliquam intentionem lucri scilicet vel cum mutuant propter lucrum recipiendum vel cum lucrum recipiunt propter mutuũ factum tale lucrũ est vsura; & tenentur ad restitutionem si possunt, aliter sunt in mortali, & si non possunt etiam in mortali si non habent voluntatẽ restituendi cum poterunt, Deprehenditur autem secũdum eum intentio dictorum mutuantiũ examinando intentionem communitatis dantis seu dare statuentis hoc lucrum. Nam aut cõmunitas dat vel statuit dare ratione mutui recepti, seu recipiendi, seu vlterius retinendi aut alia ratione vel causa. Primo casu si ipsi mutuantes talem intentionem sciunt vel credunt vsura est, & ad peccatum & ad restitutionem tenentur, si autem tunc nesciunt, nec credunt, tamen postea innotescit eis talis intentio tunc ad restitutionem ipsius obligantur; immo & si communitas talem intentionem non haberet, & mutuantes crederent contrarium tenerentur ad restitutionem; si autem tales mutuantes nesciunt nec credunt talem intentionem communitatis, & ipsa cõmunitas non ex causa mutui, sed ex alia causa rationabili & honesta, puta propter restitutionem damni quod forsam mutuantes inde perpessi sunt, vel propter beneuolentiam quam ipsi mutuantes in mutuando communitati ostenderunt se habere ad communitatem, vel etiam ex mera liberalitate commutatis, tunc tale lucrum non est vsura, cum nõ sit lucrum inceptum ex mutuo datum, nam in primo casu non potest censeri lucrum sed restauratio damni ad quod de iure tenetur communitas quæ fuit causa compellendi illos ad mutuandum propter quam damnum passi sunt, allega. quod not. de fideiuss. capitulo. peruenit, quod intelligit si tale damnum passi sunt ex eo solum quod talem pecuniam mutuarent, secus si alia culpa, allega. regulã damnum de regulis iuris. libro sexto. & intelligit de damno quod consistit in diminutione præhabiti, non de damno quod consistit in perditione lucri polliciti, in quo secũ-

do

do damno quod non est certum possunt recipere licite aliquam recompensationem, secundum conditionem pecuniarum & negociorum secũdum discretum iudicium prudentis viri considerantis si, vel quantum eo tempore alij similem negotiationem vel artem exercentes cum æquali pecunia communiter lucrati sunt, non tamen credit tantũdem deberi eis recõpensari, & hoc propter plures labores quos non adhibent & pericula quæ non sustinent imminentia circa lucrũ negotiationis, vel aliud quod intendebant, ex quo non credit quod esse debeat vniformis taxatio, sed quolibet anno taxanda esset secundum arbitrium sapientis. Esset etiã considerandum quòd ipsi mutuantes tenebantur de iure in casu necessitatis & defensionis quæ imminebat contribuere de suo, & quòd sine dicta defensione forte perijssent non solum lucra sperata, sed proprij lares & substãtiæ aquisitæ quæ multum habent extenuare interesse seu damnum seu perditum lucrum. In secundo vero casu quando propter beneuolentiam communitas dedit huiusmodi lucrum patet quòd non est vsura, nam hoc licitum fuisset antequam mutuaret, nec debet esse peioris conditionis propter liberũ mutuum factum. Est tamen aduertendum secundum eum an ex aliquibus indicijs probabilibus potius ipsis mutuantibus dare statuit tale lucrum, & plus mutuantibus plus dari; non obstante quòd multi alij ciues vel similia vel maiora beneficia contulerint communitati qui nullam remunerationem receperunt; Vel ex eo potest deprehendi quòd nõ pro restauratione damni dedit communitas, ex eo quia omnibus mutuantibus datur nec est verisimile quod æqualiter; sed est possibile quod qui minus mutuauerunt, maius dãnum passi sint, tamen minus datur eis, quod non contingeret si propter restaurationem dãni daretur. Item quia forte apparet quod non est causa beneuolentiæ, quia si propter illam daretur, plus daretur ei in quo maior effectus beneuolentiæ probaretur, & quia potest contingere, quod ex maiori effectu unus mutuat centum quam alius Mille, & tamen hoc non attenditur per dictam ciuitatem in datione dicti lucri, ad quod etiam facit quod illud lucrum non datur quando est soluta sors, sed quando communitas debito est liberata, tũc enim magna posset extimari liberalitas, sed quando adhuc debitũ manet satis potest præsumi quod propter mutuum tribuatur tale lucrum, quæ indicia, & similia animi possunt aduertere & inquirere ipsi mutuantes. Non putat idem magister eos innoxios cum affectata ignorantia non excusat: Nolint autem errare secundum eum & se ipsos decipere qui ultra sortem recipiunt & respiciant quam intentionem habeant; & secundum præmissa & alia indicia, quibus possunt studeant uidere qua intentione communitas huiusmodi tale lucrum dare constituerit scientes secundum eum quod (ut dicit Apostolus) Deus non irridetur. Et hæc idem Magister de primo examinando prædicto; ex quibus satis euidenter colligitur eum sensisse quod prædicti primi creditores dictorum montium de l'un tre, & de l'un dua, minus licite percipiant lucrum prædictũ. Quæ conclusio & determinatio uidetur iusta & æqua & rationibus inferentibus comprobata saluis tamen ijs quæ superius dictis apostillando scripsi, quæ tamen quantum ad hoc pertinet prædicti Magistri conclusionem non immutant.

Secundum examinandum prædictum ex
11 prædictis facile expeditur. † Nam si dicas primis creditoribus fuit responsum per dictam communitatem de concessione prædicta tantundem, uel plus; dicendum uidetur quod isti non possunt dicta præstita nec in totum nec in partem licite uendere. Ratio, quia iam receperunt totum quod recipere debebant, & sic est eis sufficienter à communitate solutum, & ipsa communitas ab eorũ debito est libera, & sic nullum ius habent ex mutuo prius facto quod de iure uendere possint, & sic nec ab eis licet dicto casu emi; Et hanc conclusionem firmat etiam dictus Magister per cap. 1. de usur. Si uero non tantum, sed minus receperunt, tantum, & non plus licite reuendere possunt, quantum sors ipsa illud quod receperunt excedit, alleg. secundã partem dictæ decr. alleg. Si uero plus receperunt, non solum non possunt licitè uendere, sed & illud quòd plus forte receperunt tenetur communitati restituere, nam illud usq; usura est illis, & uera dic in illo casu, in quo secundum præmissa primi mutuantes censẽdi sunt usurarij, prout in casu nostro censeri debent secundum conclusionem supra proxime firmatam in primo examinato. Porrò si mu-

si mutuantes ipsi nil à communitate recepe-
runt iuxta præmissa, ius habent super com-
munitate pro tanto quanto concesserunt:nec
dubium quod illud ius vendere possunt.

12 Tertiũ † quæsitũ nunquid alij licite emant ab eis. Dicit idem Magister esse inquirẽdum de intentione ipsorum ementium, quoniam vel emunt intentione lucri percipiendi a cõmmunitate,& sic emendo peccant, & crimen vsurarum incurrunt, nam ex tunc ipsi mutuũ dant siue dant dilationem solutionis intentione lucri, alleg. c. consuluit de Vsur. vbi secunda consultatio est vtrum reatu criminis vsurarij inuoluatur qui (vt vulgo dicitur) aliter parabolam iuramenti concedit, idest, dilationem solutionis admittit, donec quamuis sine exactione emolumentum aliquod inde percipiat, ad quam respondetur quod sic. Vel emunt non intentione lucri recipiẽdi,& tunc secundum eum nisi alia praua intentio, vel mala circunstantia reddat intentionem inordinatam, licite emunt, & hanc conclusionem firmat dictus magister. Quam conclusionem non puto veram, quia cum quæratur an licite ematur a primis creditoribus, oportet intelligi quæstionem eo casu quo ipsi venditores licite vendant, qui quando non licite vendunt expeditum est in proximo quæsito quod alij ab eis licite non emunt. Casus autem in quo dicti mutuantes licite vendunt esse potest, vel quia vltra sortẽ nil receperunt, vel receperunt sed in casu licito secundum pręmissa: quibus casibus licite vendere possunt, nec in hoc videntur ipsi emptores habere inordinatam intentionem; nec est verum dicto casu quod ipsi ementes ex tunc mutuum dent; nam est contractus emptionis & non mutui; Nec est verũ quod dent dilationem sed expectant dilationem datam authori suo, nec videtur verum quod si dicto casu emunt intentione lucri, quod sic emendo peccent, quia in contractu emptionis non est reprobata spes lucri, de emp. & vend. c. cum dilecti. & ca. cum causam. cũ ibi no. & istis est addendum quod dicetur in proxima quęstione.

13 Ad † quartum quæsitum, vtrum scilicet dicti emptores lucrum recipiant licite ab ea communitate. Dicit dictus Magister, illud ꝑ omnia dicendum esse quod dictũ est de primis mutuantibus, nisi quod eo casu in quo tam isti quam illi peccarent isti magis peccarent qui vltro se ingerunt ad huiusmodi exercitium vsurarum; illi vero requisiti, & aliquo modo forte coacti, Item eodem casu in quo isti damnum incurrerent ex emptione talium præstitorum non sic possent consulere sibi de lucro a communitate recepto, quia suo damno apparet causam dedisse, eo quod non ad illius instantiam sed propria cupiditate se ingerunt. Hæc verba Magistri sũt mihi dubia nec bene concipio quid sibi velit magister dum dicit, illud per omnia dicẽdum esse quod dictum est de primis mutuantibus; Nam si intelligit in eis, examinãdum est de ipsorum intentione ea quæ supra examinanda sunt de intentione mutuantium, Istud non congruit vt de se patet, tum quia quo ad istos non cadit examinatio intentionis communitatis, nec examinatio intentionis vendentis vt de se patet. Item in casu in quo ipsi vendentes minus licite vendunt ut supra expeditum est, quia ipsi emptores emere non possunt. Si autem intelligit dum dicit illud per omnia dicendum esse quod dictum est de primis mutuantibus idest quod eo casu dicti etiam emptores dictum lucrũ licite recipiant, tunc esset sopita quæstio antiqua eorum qui dicebant, quod licet primi mutuantes licite reciperent, non tamen emẽtes ab eis, quod dictum non videtur ratione fulciri. Nam tunc cum demum secundum præmissa primi mutuantes licite recipiant, quando si non pactione si non spe uel intentione lucri tam a parte communitatis quam a parte mutuantis, dono, puta beneuolentia, restitutione damni aliquid recipiunt, quare tam iustum debitum vendere non possunt & alius ab eis licite emere; Non apparet, an tamen Magister sic intellexerit per alia sua dicta satis dubito.

14 Ad † quintum quæsitum uidelicet, Nunquid remissio facta pure libere per dictam communitatem pro dictis primis creditoribus de dicto lucro in casu in quo esset illicite receptum, ualeat in foro conscientiæ ita quod eisdem primis creditoribus post dictã remissionem uendere liceat primam sortem quæ iam erat ex solutione dicti illiciti lucri exinanita. Et arguendo uidetur quod sic, qa remittere idem est quod dare de test. capitulo. ueniens, & sic per restitutionem remittitur peccatum ut est regula iuris. c. peccatum de reg. iur. in 6. ita per remissionem, & quia

satisfactum

satisfactum intelligitur qualitercunque satisfiat.ff.de accusat.l.si rem.§.satisfactum,& hoc in materia propria not glo.in d.regula. Peccatum; In contrarium videtur quòd licet remissio vel finis facta de vsuris obstet vsuras repetenti in foro contentioso propter dicta iura,quia in dicto foro præsumitur sic actum prout scriptum reperitur; tamen in foro pœnitentiali vbi cogitationes hominũ omnipotenti Deo nequeũt occultari de vsu. c.in ciuitate. videtur requiri actualis restitutio vt in d.reg.Peccatum,& infra eod.c.cum tu.de vsur. vel saltem secũdum Dinum in d. reg.quod res sit restitutioni parata,quia tunc finguntur restituta ac postea restituenti donata arg.ff.de donat.inter vir. & vxor.l.3.in fine.de iure dot.l.vir ab eo,si cer.pet.l.singularia.circa finem,& de solut.l.proculo,& ff.de rei vendi.hoc si res,alias secundum eum non remittitur peccatum; Ioan.And. super d.reg. in nouel.dicit in ijs multum animum ponderandum, nec tutum putat illum qui gerit in mente non restituere remissione nõ facta,Fede.de Senis in opere suo.18.super isto articulo diffuse allegat pro & contra,& concludit quod si is cui debet restitui pecunia usuraria vel male ablata, non coactus,non deceptus,non circunuentus,& omni dolo & calliditate, vi & metu cessantibus & precibus vel seruitiorum exhibitione inductus, pecuniam sibi debitam,non oblatam non restitutioni paratam vsurario remittat,liberatus est vsurarius à restitutione per iura pro hac parte inducta. Dic tamen quod non est liberatus a peccato quod contraxit exercendo usuras nisi de illo peccato pœnitentiam agat. Nam in re male ablata obligatur quis pœnæ æternæ per peccatum mortale quod contraxit auferendo rem a proximo illicite, & obligatur proximo ad restitutionem rei; Duos ergo offendit, Deum & Proximum, & sic duobus satisfacere tenetur. de vsu.c.cum tu.ante finem,& hoc secundum eum videtur tenere Arch.de vsur.c. a.lib.6.super uerbo satisfactionem, Dicit enim satisfactionem accipiamus quomodocunque voluntati creditoris satisfiat.alleg.de pig.act.l.si rem.§. omnis. uersi.satisfactionem: Hoc etiam uidetur tenere Host. per eadem iura superius allegata in summa de usuris.§. quæ pœna. uersic. quod si sœ...rator uer. dicendum est igitur. Et per prædicta posset dici secundum d.D. Fede.quod aliquibus dictorũ uidetur, quod si usurario perseueranti in crimine nõ disposito ad aliquam restitutionem, is qui debet recipere usuras motu proprio uel ad petitionem usurarij remittit usuram sibi debitam, liberatus est usurarius a restitutione rei, non tamen a peccato quod contraxit usurarius fœnerando; & sic intelligendo saluatur secũdo eum opinio uulgi quæ contradicit, Et secundum istam communem quæ uidetur uera de iure,patet responsum ad quæsitum,uidelicet quod si dicta communitas motu proprio uel ad preces creditorum remitteret dicta lucra ipsis mutuantibus & non paratis ad restitutionem,ualeret dicta remissio,& liberati intelligerentur creditores a restitutione dictorum lucrorum etiam si illicita essent, non tamen a peccato quod commiserant exigendo,de quo pœnitere deberent sicut de aliis suis peccatis,& per consequens suæ primę sortes remanent liberę, & ipsa communitas remaneret obligata eisdẽ licite in dictis sortibus,& per consequens ea possunt uendere licite ut de se patet. Ex quibus sic examinatis,patet responsum ad primam principalem quæstionem,uidelicet quod dicti primi creditores qui de suis sortibus tantundem uel plus receperunt, seu minus ultra residuum sortis uendere licite non possunt, nec ab eis licite emi per rationes allegatas in primo examinato, uerum si dicta communitas remitteret dicta lucra dictis primis creditoribus,secundum ea quæ supra in quinto,& ultimo exam nato dicta sunt; cum dictæ sortes remaneant liberę ut prætertur dicto casu uendi possent,& licite ab eis emi: An tamen cum pactis, & modis de quibus quæritur in prima quæstione, & maxime cum haberet certos annuos redditus in pecunia dubium est; quod examinabimus in sequenti principali & secunda quæstione, in cuius determinatione firmabitur responsio ad utranque quæstionem.

15 Ad † secundam principalem quęstionem qua quęritur si dicta communitas nouos uelit creare creditores hoc modo uidelicet,uendere redditum annuum ad rationem qua respondet d. creditoribus Montiũ, & maxime Mõtis del l'un Fre ad uitã emẽtis & alterius nominãdi ab eo,cũ pactis prædictis; nũquid dicti contractus possint ab utroq; contrahentium fieri; Et hæc quæstio nauigat alio mari turbido

onius, aliquando duorum uel plurium, aliquando Iuuenum, aliquando senum, est hoc difficile, & iura canonica, & ciuilia uidentur uoluisse hoc taxare. Nam l. 1. de sacr. san. eccle. C. canonizata 10. q. 2. ca. si iconomus. uidetur dicere quod si uelis dare rem tuam ecclesiæ, & recipere ad uitam tuam rem aliā ecclesiæ potest recipere duplum, canon uero in d. cap. precario, uidetur dicere de Triplo, & gl. in d. can. reducens ad concordiam, dicit quòd canō qui loquitur de Triplo loquitur in eo casu cum senex est uel debilis qui recipit rem ecclesiæ; & Vg. & Lau. dicunt q̄ tale ius ad filios & hæredes non transmittitur, sed tantum in diebus uitæ recipientis. Item dictus Canon dicit quòd si dono eccle siæ proprietatem rei meæ, sed tamen usum retineo, eo casu non Triplum sed duplum tātum ab ecclesia recipio; Ex quibus iustus iudex instrui potest, & informare animi sui motum, & discernere quando in huiusmodi contractibus esset deceptio ultra dimidiā. Ex quibus omnibus patet responsum ad secundam principalem quæstionem prædictā. Quod uidelicet dicta communitas potest no nos creare creditores, & uendere annuum redditum, & super hoc ab utraque parte contractus potest licite iniri cum pactis & modis quæsitis; Hoc solum reseruato & non deciso, An per constitutionem talium reddituū de quibus quæritur scilicet. xv. pro centenario, & ad uitam duorum cuiuscunque ætatis possit dici deceptio ultra dimidiam, & quòd possit notari deceptio ultra dimidiam, faciunt prædicta iura canonica, & ciuilia quæ minorem taxam fecerunt in huiusmodi lucris: Quod autem notari non possit facit pactum in dicta uenditione de qua quæritur appositum, videlicet quòd dicta communitas possit se liberare redimendo dictos redditus constitutos; in quo pacto si bene aduertatur, magnum commodum, & prærogatiua ipsi communitati relinquitur, hoc tamen pro nunc ego non firmo. Lapus de Castiglionchio de Florentia Decretorum Doctor.

SVMMARIVM.

1 Clericus promotus ad primam tonsuram per quendam Abbatem cui idem clericus non erat subiectus, nunquid ex tali ordinatione ordinem receperit seu sibi caracter in animam impressus fuerit & num. 5.

2 Item posito quod ordinem receperit an careat executione & an sit ipso iure suspensus, & num. 8. 9.

3 Item quid importet huiusmodi executionis carentia posito quod ex ea causa careat executione dicti ordinis & nu. 15. & 17.

4 Item posito quod talis carentia executionis porrigatur ad omnia quæ rite ordinatus consequi deberet, quod sit remedium ipsi clerico ita quod impetratio beneficij sustentari possit & numero. 18. 20. 21. 22. & 23.

6 Abbates non omnes possunt primam tonsuram conferre.

7 Tonsuræ nomine quid accipiatur.

10 Suspensionis effectus quis sit.

11 Tonsura prima an sit ordo.

12 Decret cum contingat de Aeta. & qual. declaratur.

13 Episcopum alterius subditos ordinare nō posse sine licētia, quomodo ītelligatur.

14 Tonsura seu psalmistatus a quibus possit conferri.

16 Actus exterior dicitur signaculum, effectus interior dicitur potestas.

19 Probatio in facto antiquo non requiritur multum seuera.

24 Surreptio quæ præsupponat ad hoc ut dicatur interuenisse.

ALLEGATIO CXXXVIII.

IN Christi nomine Amen. Pater filium parum ultra septimum progressum ex deuotione promoueri fecit ad primā tonsuram per quendam Abbatem cui idem filius subditus non erat, de licentia tamen, & commissione uel literis cōmendaticijs sui Diœcesani non apparet. Deinde filius ipse in ętate procedens, & se gerens & credens pro clerico rite ordinato, ut etiam indifferenter ab alijs habebatur, incessit

cessit in abitu, & tonsura, & honeste & vt clericus viuens literarum studijs laudabiliter se exercuit: Deinde ad uirile robur & ętatem integram applicans, non dolo, malitia, vel fraude, sed se rite ordinatum arbitrans de prædictis quæ ignorabat nulla habita mentione, impetrauit à sede Apostolica canonicatum sub expectatione præbendę in Ecclesia Vicentina certo sibi super hoc ab ea sede executore deputato, ubi demum uacantibus canonicatu, & præbenda, per obitum unius ex canonicis ipsius Ecclesię; idem executor eosdem eidem authoritate apostolica contulit & de illis sibi prouidit.

1 Hic primum † quęritur an filius idem ex ordinatione dicti Abbatis ordinem receperit, seu sibi in animam Caracter ordinis impressus fuerit.

2 Secundo quæritur si ordinē recepit, † seu si Caracter impressus fuit, an careat executione talis ordinis.

3 Tertio quęritur † posito quod ex ea causa careat executione dicti orninis, quid importet, quid implicet huiusmodi executionis defectus uel carentia, seu ad quid seu ad quos actus porrigatur.

4 Quarto, † & ultimo quæritur posito q̃ talis carētia & defectus dictę executionis porrigatur generaliter ad omnia quæ rite ordinatus ex beneficio prætextu vigore uel occasione talis ordinis consequi deberet uel posset, quòd sit remedium dicto clerico, & quæ huius morbi sit medicina quæ ipsum reducat ad integrum statum dicti ordinis, & suæ executionis, ita quod etiam iam facta impetratione collatio prædicta dicti beneficij sustentari possit, & ipse bonæ fidei, & innocēs clericus defensari à calumniantium, & ęmulorum morsibus.

5 Et reducendo limam † iuris super prædictis omnibus ordine præmissō uenio ad primam, Vbi sciendum est, uerum esse quòd nō omnis Abbas potest minores ordines seu primam tonsuram conferre, sed ille demum Abbates qui benedicti sunt, non dico de benedictione simplici, quam etiam simplex Monachus recipit, sed de solēni quæ requirit examinationem & quæ fit diebus Dominicis, & festiuis, & quæ Abbati non sacerdoti de iuris rigore impendi non debet; licet Rom. Curia in hoc vltimo seruet contrarium, & huiusmodi Abbates hoc obtinent, & consuetudine vel indultu Apostolico prædicta probātur & not. in c. quoniam. 59. dist. de ætat. & qual. cap. cum contingat, de priuil. ca. Abbates lib. 6. hoc etiam no. 23. distin. Psalmista.

6 † Ad quæstionem igitur respondere oportet cum distinctione. Aut is Abbas qui primam tonsuram contulit non erat solemniter benedictus, nec talem potestatem habebat ex priuilegio Apostolico vel alio iure speciali, & planum est quod nec ordinem contulit, nec Caracterem impressit deficiente potestate per præallegata iura. Is autem qui ordinatur ab eo qui non erat episcopus iterum debet ordinari. 68. dist. c. 2. & 3. & de voto, ca. fi. in glo. pen. Ita & præfatus clericus dicto casu tanquam ordinatus immo verius non ordinatus à tali Abbate qui quo ad hoc loco episcopi haberetur, vt prædixi solemniter benedicto vel priuilegiato, seu alio speciali iure munito. Si autem erat benedictus vel aliàs vt præfertur super hoc munitus, tunc dicendum est quod ordinem contulit, & caracterem impressit in animam, quicquid sit de executione ipsius ordinis, quod proxima sequenti quęstione examinabo, sicut enim Episcopus non inuitatus ordinans in aliena parrochia Clericos alienos confert ordinem & imprimit caracterem, licet non executionē, ita Abbas in suo Monasterio non subditos ordinās vt scribit Archid. 59. distin. quoniā. vtrobique enim deficit iurisdictio sed non potestas ordinandi. Hinc est quod tales Abbates inuitati possunt monachos alterius Monasterij ordinare. 59. q. 2. Lugdunen. & ibi not. & non solum monachos sed alios subiectos vt not. Archid. in d. cap. quoniam. 59. dist. alleg. de reg. iur. cap. cum interea. q̃ etiam approbat Host. vt ipse Archid. ibi refert, & licet in d. cap. quoniam. 59. dist. dicat quod tales Abbates possunt conferre Lectoratum idem intelligendum de alijs minoribus quia est eadem ratio, & sic de facto seruatur secundum Host. & Rain. in summa de Episcopo qui ren. Episc. Idem sentit Inno. ut

7 scribit Archid. in d. cap. quoniam: † & quia nomine tonsurę accipiuntur aliquando tres minores ordines videlicet Psalmistatus; ostiariatus, & lectoratus; & hos tales licet huiusmodi Abbatibus conferre in suo Monasterio, exorcistatum vero, & Acolitatum nō. 59. dist. cap. vltimo & not. gloss. 59. dist. cap. Tonsura. Aliquando tamen immo communiter

niter accipitur tonsura pro Psalmistatu non autem pro simplici incisione capillorum, nam talem tonsuram posset etiam fœmina facere, vt no. glo. in prę allegata capit. Tonsura. 59. distin. De hac autem prima tonsura infra ad alium finem latius dicam. Concludo igitur ad hanc primam quęstionem quod Abbas noster si erat solemniter benedictus, vel super hoc vt prædixi alias specialiter munitus, potuit dicto clerico in suo Mon. & etiam extra quo ad Caracteris impressionem (etiã posito pro modò quòd prima Tonsura sit ordo clericalis de quo tamen infra dicam) dictam primam Tonsuram conferre, quicquid sit de executione, de qua infra longe lateque dicturus sum. Si autem Abbas talis non erat prædicta facere nequiuit vt supra probaui. An autem talis esset vel non facti quæstio est ad quam iuris responsio non porrigitur extra de spon. c. de muliere, cum similibus, & hoc de prima quæstione.

8 Ad secundam quæstionem † vtile esse arbitror, in pro & in contrarium, pro inuestigatione veritatis aliquid dicere: Magna enim lux oritur ex cõtrariorũ vicinitate: Et primo videtur dicendum quòd talis clericus taliter ordinatus careat executione sic suscepti ordinis: Nam idem dicimus de ordinato per non suum Episcopum vt not. 59. distin. capit. quoniam pari ratione hoc dicendum in ordinato per prædictum Abbatem, nam ordo confertur & caracter imprimitur ex efficacia ordinis, & consecrationis Episcopalis, & solemnis benedictionis Abbatialis, sed executio deficit propter defectum iurisdictionis, sine qua exercitium officij talis ordinis attribui non potuit, sicut electionem Canonicam acquiritur ius prælaturę, immo etiam ius administrandi; & exercitium administrationis non habet, sine superiorum confirmatione vt plene scribit Archid. 23. d. in nomine, & 62. distin. quanto. quòd primo dixi probatur. 9. quæst. 2. per totum 71. distinct. capitul. 1. not. gloss. in capit. eos. de episcopi

9 ord. libro sexto. † Incontrarium videtur scilicet quòd taliter promotus ad primam tonsuram non careat executione. Primo, quia taliter ordinatus non est suspensus ipso iure licet possit suspendi, & licet celebret diuina officia non efficitur irregularis, circa quod infra plenius dicam in tertio remedio vltimæ quæstionis quod dictabo aduersus hunc effectum prædictæ ordinationis, & quod prę dixi placet Archid. vt infra ibi dicam, & idem dicimus de clerico per saltum promoto, vt no. Inno. de clericis. ex cap. si celebrar, & idem Hostien. vt scribit Archid. 53. dist. sollicitudo scilicet quod tales non sint suspẽ si ipso iure nec efficiantur irregulares ex celebratione diuinorũ, & idem Specu. in Spec. de offi deleg. §. iuxta propositionis ver. quidam tamen dicunt, si ergo non est suspensus sed suspendendus donec suspendatur non caret executione suscepti ordinis, nam eo ipso quod careret executione suspensus esset,

10 † hic enim est effectus suspensionis vt sit quis prohibitus executione sui ordinis. Cum igitur Clericus noster ab homine suspensus non esset, nec vt præfertur à iure patet & infertur quòd non careat executione suscepti ordinis. Non tamen ignoro quòd gloss in ca. eos de Temp ord. libro sexto. dicit quòd ipse talis est suspensus ipso iure sed non ea suspensione quę irregularitatem inducat quod dictum ego non capio, nam nescio quæ species suspensionis sit, nec probatur iure, vel posito quod dicta gloss. sit vera, tamen sicut dicta suspensio de qua dicit gloss. non habet efficaciam inducendæ irregularitatis, multo minus vitiandi impetrationem vel collationem beneficij ipsi tali sic ordinato factam, vt dicam infra proxima quæstione.

11 Secundo † si illa opinio est vera quam sequuntur magni nostri iuris præceptores, videlicet quòd prima Tonsura non sit ordo clericalis sed quædam dispositio ad ordines, & requiratur ad bene esse, & non ad esse, vnde secundum eos est dispositio congruitatis nõ necessitatis, & ideo dicunt quod sunt tantum septem ordines qui nominantur 93. distin. à subdiacono. & 77. distin. illud nec nominatur ibi Episcopus vel Psalmista, sine prima Tonsura, quia secundum eos prima Tonsura non est ordo, nec ibi confertur caracter, & hoc ideo quia secundum eos oportet aliquem eligere in sortem domini, & postmodum eum eligere in malitiam per clericatum; hæc scribit Archid 11. dist. Psalmistæ, hoc expresse firmat Vinc 23. distinc. Psalmistę refert Archid. Si hęc opinio est vera tunc prohibitiones, & pęnæ appositæ ordinãtibus clericos alienos, & ipsis clericis sic ordinatis non extenduntur ad primam Tonsuram,

quæ secundum hoc non est ordo, quia pœnæ sunt molliendæ. de pœni. distin.1. pęna, & in regula iur.in pęn.libro sexto cum concordantibus.

12 Fateor tamen quod ista opinio † videtur confundi per decret. cum contingat.de ętat. & qual.in fine, ibi per primam tonsuram iuxta formam Ecclesiæ datam à talibus clericalis ordo confertur: sed licet iste textus sic loquatur large, tamen antiqui tex Decretorum non sic loquuntur, vnde decret.eos qui de temp.ord.libro sexto, non prohibet conferri per alienum Episcopum primam tonsuram, sed dicit præsumpserint ordinare, idem dicit.capitul.2.eo.lib & tit.cap. nullus eodem tit dicit, clericalem conferre Tonsuram non dicit primam, vnde d.tex. capitul.cum contingat, posset sic intelligi & exponi, videlicet ordo clericalis confertur non stricte vel principaliter ordo, sed largo modo loquendo ordo idest dispositio ad ordines, sicut aliàs largo modo loquendo etiam minores ordines dicuntur sacri; Et hoc est quòd dicebat Vin.& refert Archid.in capit. Psalmista.23.distinc.quod psalmistatus non erat de principalibus ordinibus, & ob hoc dicebat Innoc. in dicto capitul. cum contingat. de ætat.& qual.quod si ordo psalmistatus, lectoratus, ostiariatus, omittantur, non sunt repetendi secus in alijs, sed posset hoc loco aliquis dicere, si prima tonsura non est ordo ergo clericus noster non potuit beneficium ecclesiasticum obtinere, & sic incidis in scillam cupiens vitare caribdim vt cap.ex literis de transl.& ibi not.gloss.in cap.cum adeo de rescrip.Solutio; Comp.in dicto cap.cum adeo tenet contrarium, scilicet quod is qui incedit in habitu clericali iam animo destinatus est clericus, quare secundum eum potest beneficium ecclesiasticum impetrare; & licet ego hoc non credam verum, per solam habitus delationem; tamē istud credo, quod prima tonsura cum solemnitate ecclesiæ collata, licet non esset principaliter ordo, vt voluit Vinc.& Innoc. habilitaret quem ad beneficium, quia hic taliter non solum destinatus animo est clericus, sed etiam iam in sortem domini assumptus, & factus est ecclesiastica persona, & habilitatus ad clericatum, vnde beneficium ecclesiasticum obtinebit præambulum ordini, sicut sępæ constitutus in minoribus obtinet beneficium quòd requirit sacrum ordinem, & post adeptum beneficium in ipsum ordinem promouetur, de elect.c.cum in cunctis, & c.dudum, & ex eo quòd lib.6. cum similibus, & facit ad hoc stilus curiæ Rom. qui vtitur tali clausula in collatione talium beneficiorum, videlicet (Dummodo statutis à iure temporibus se faciat ad ordines promoueri quos ipsius cura beneficij requirit) præcedit ergo collatio beneficij infra ordinem substantialem ad ipsum beneficium ita quoque habens primam tonsuram, & assumptus in sortem domini, & habilitatus ad ordines, & quòd nouitius clericus beneficium obtineat, & postea ordinetur, sicut & nouitius religiosus gaudet priuilegio clericali ante professionem, de sent. excom. relig.lib.6. & intelligo de beneficio cui primus ordo sufficit, non enim intelligo quòd curatum obtineat quia sine gradu per saltum & per abrupta ascensum quęreret, & faciunt ad hoc rationes significatæ per Cōp. in dicto cap. cum adeo. de rescrip. Tertio si illa alia opinio est vera, videlicet, quòd licet alienus Episcopus non possit subditos alterius ordinare sine licentia diœcesani. hoc est verum de clerico alieno, secus de Laico; de qua opin.not.71.distin.primatus, licet Inno. videtur hoc sentire de clericis notorijs vt fuit vester, hoc ipse not. de præbendis.capit. cum iam dudum. Archid. tamen in prædicto cap.Primatus tenet contrarium per.cap.nullus de temp.ordin.lib.6.ibi, homini diœcesis alienæ, vt etiam ibi dicit gloss. ord. sed posset dupliciter respondéri, Primo quòd verbum homini restringitur ad hominem clericum non ad hominem laicum, ut intelligamus verba secundum subiectam materiam, de spons.ex literis; Secundo potest respondéri vt in dicto cap.primatus not.& Innoc.in dicto cap.cum iam dudum, videlicet quòd non liceat laicum non suum subditum ordinare sine licentia, vt ipsum sic ordinatū vel ordinandum pro suo velit vsurpare, sed vt sic ordinatum eum relaxet suo episcopo quia hic nulla iniuria, & ita videtur loquī textus in c.primatus, ibi vsurpare &c.vt ibi etiam solet notari: hoc etiam suadet ratio; Si enim quilibet episcopus in sua diœcesi non requisito imperatore domino, laicum ordinet, & subtrahat à iurisdictione domini Imperatoris quare quilibet episcopus alio irrequisito, hoc non poterit, cum proprie laicus non

non sit subditus diœcesano nisi casibus infrascriptis; & potest fingi laicus qui non subiacet alicui casui de prædictis quorum occasione dicuntur subiecti episcopis, & maxime cum ordinet non vt illum subtrahat suo diœcesano sed vt illum sibi mellorium vt ita dixerim relaxet; Cum ergo hic clericus de quo loquimur esset purus laicus tempore dictæ primæ Tonsuræ, & ordinatus per Abbatem qui illum suum facere nolebat nec poterat quia non erat episcopus sed Abbas, videtur potuisse ordinare de iure sine licentia, & sic executione suscepti ordinis carere non debet.

14 Quarto † si vera sit illa opinio quæ habet quod prima tonsura seu psalmistatus ordo possit conferri à quolibet sacerdote, quæ opinio videtur placere Rayn. de sacerdote curato, Inno. videtur placere de omni presbytero curato & non curato, de sup.negli. prælat.& de ætat.& qual.capit. cum contingat.& Vinc. ibi, & Archid. refert ista, & sequitur hanc opin.23.d.psalmista, & not.hoc glo.cap.quoniam.59.distin. per cap.psalmista.33.distin.Si ergo talis prima tonsura potest a quolibet sacerdote conferri, ergo prædictus Abbas potuit prædicto clerico nostro dictam primam tonsuram conferre, & si nō tanquam Abbas tamen inquantum Sacerdos erat, & si sic potuit cessat defectus executionis ordinis; qui procedit à defectu iurisdictionis, & potentiæ ordinantis vt superius dictum est. Concluditur ergo ad istam quæstionem quod dictus clericus non careat executione dicti suscepti ordinis, siue primæ tonsuræ si aliqua de prædictis opinionibus sit vera quæ vere probata sunt per iura & rationes superius allegatas.

15 Ad tertiam quæstionem † Dico quod effectus carentię executionis suscepti ordinis, porrigitur ad ea quæ vigore talis ordinationis habet exequi, idest exercere & facere, vnde si psalmista caret executione non potest cantare in Coro vel alia facere quæ suo ordini sunt deputata, & idem de alijs ordinibus; vnde.32.distin.ca.seruanda not.quod

16 actus exterior dicitur signaculum, † effectus interior dicitur potestas; sed executio illius potestatis dicitur officium ita scribit ibi Archid. Item.23.dist. Psalmista exponitur executionem, idest officij cantandi executionem, & hoc etiam sonat verbum careat executione ordinis; & talis carentia non porrigitur ad beneficium, quia habere beneficium non est executio ordinis; sed beneficium datur propter officium. de rescript.cap. fin.libro sexto.tamen in constitutis in minoribus præcedit beneficium, aliter in minoribus constituti non tenentur ad officium; Nō est ergo habere beneficium, executio ordinis clericalis, immo beneficium confertur vt possit habens exequi & exercere officium & alia ordini deputata; Fateor tamen quod suspensus ab officio intelligitur suspensus à beneficio ratione prædicta; posset dici quod qui caret executione ordinis non vtetur fructibus beneficij, quia cessante causa cessat effectus de appel.ca. cum cessante.sed quòd impetratio & collatio sint nullæ factæ carenti executione officij, hoc non est verum, nā vt supra dictum est, si taliter ordinatus non est suspensus ipso iure, sed quòd tempore impetrationis & collationis non carebat executione, ergo tenuere. Vel esto secundum præalleg.glo.cap. eos de temp. ord.libro 6. quòd sit suspensus ipso iure non tamen ea suspensione quæ inducat irregularitatem vt ipsa gloss.dicit; multo minus quæ inducat nullitatem impetrationis vel collationis ra-

17 tione supra signata. † Concluditur igitur quantum ad istam quæstionem, quòd carentia executionis ordinis taliter suscepti porrigitur solum ad ea quę sunt executionis officij ipsius, quæ sunt ea quæ tali officio sunt deputata, & forte etiam porrigitur ad perceptionem fructuum beneficij, cum detur propter officium, vt in d.decret.fi.de rescrip. sed minime ad infirmandam impetrationem vel collationem beneficij, quòd sæpe præcedit officium maxime in minoribus constitutis, qui ad officium non tenentur, nisi habeant beneficium; Item etiam quia irregularitas, & excommunicatio non impediunt carnale matrimonium ut. capit. significasti de eo qui cognouit eam quam pol. per adul. item nec spirituale. de sentent. excommunicat.capit.cum illorum.tenet enim ingressus, & professio excommunicatione vel irregularitate non obstante, pari modo tenebit matrimonium spirituale, quod contrahitur inter clericum, & beneficium per electionem vel collationem de elect. capit. cum inter canonicos, non obstante carentia executionis illa præsertim, quæ ipso iure non suspen-

 dit

dit seu licet ipso iure suspendat, non ea suspensione quæ irregularitatem inducat, licet suspendatur perceptio fructuum vt supra dixi. Sed hic tu dices ergo dictus clericus non poterit percipere fructus dictorum canonicatus, & præbendę. Respondeo imo poterit si vera sunt quæ dixi supra proxima quæstione, quod ipse scilicet non careat executione, vel si diœcesanus suus ratam habuerit ordinationem prædictam, vel dispenset vt prædixi, vel si aliquę de prædictis recitatis opinionibus sunt verę, vel si non producatur dicta ordinatio sed fiat quod dicam infra in primo remedio, vel fiat aliquid ex ijs quæ dixi in Secundo Tertio vel Quarto remedio quibus omnibus modis purgatur iste defectus; Hic autem dixi eum suspendi à fructibus stando duntaxat in ista quarta quæstione quæ præsupponit non vera, ad vbertatem iuris dicti nostri clerici propalandam, nec habendo respectum ad alia remedia iuris vel facti, de quibus supra dictum est & infra dicetur in proxima quarta & vltima quæstione.

18 Ad quartam quæstionem accedo, † & dico quod quia non omnes capiunt ea quæ superius altiori stylo locutus sum, Est date alia remedia ad quæ precor arrige aures pariter & animum. primum remedium est seu prima medicina contra hunc morbum potuit esse ista, & sic de facto in simili quæstione feci semel seruari Florentiæ, dum fata Deusque sinebant; Nam impetrato executore per Titium à Sede Apostolica ad prouidendum sibi de beneficio, si illum ad hoc idoneum fore reperiet, ego negotij patronus videns impetrantem fore ordinatum à non suo Episcopo sine literis commendaticijs sui diœcesani, & metuens hunc obiectum, curaui quod idem executor inter alia examinaret de clericatu illius ad cuius probationem non permisi produci instrumentum dictę ordinationis, sed induci feci literam Apostolicam dictæ gratiæ, in qua Papa eum clericum Florentinum appellabat per ea quæ scribit Ioan. And. in quæstione posita super regula iuris, non licet. de regulis iuris, libro sexto. Item feci producere & probare per testes quod ipse impetrans longo tempore incesserat & fuerat pro clerico rite ordinato reputatus in clero & populo, & quod erat in possessione vel quasi dicti status & reputationis; Et vltimo feci sibi per ipsum executorem deferri iuramentum quod rite fuisset ordinatus. Post quæ idem executor pronunciauit ipsum clericum idoneum ad beneficium obtinendum, & sibi contulit dictum beneficium, quorum vigore obtinui in magno conflictu Aduocatorum contradicentium, quod Episcopus & capitulum, ad mandatum executoris tenerentur eum recipere ad ipsum beneficium non obstante dicto obiectu quod clericus non esset, & sic receptus fuit: Probantur prædicta procedere per ea quæ scribit Ioan. Andr. de Simon. cap. licet heli, super ver. officij. in nouella post Host. vbi Host. tractans de probatione tituli beneficij, quod sine titulo canonico retineri non potest, vt in regula prima. de reg. iur. libro sexto.

19 † dicit quod in facto antiquo non requiritur seuera probatio, tum quia prælatus tam diu tacuit; tum quia difficile posset probari, cito enim cadunt probationes, & ideo secundum eum ad delationem iuramenti recurrendum est in tali casu, alleg. C. qui testam. fac. pos. l. Hac consultissima. §. at cum humana & C. de reb. cred. l. generaliter primo responso. Sed clericus vester antiquus clericus est in dicto ordine, & iam sunt anni longeui ex quibus fuit ordinatus, igitur: Probatur hoc in cap. si iudex laicus. de sent. excom. libro sexto in princip. vbi sola reputatio quod esset clericus facit eum remitti per Iudicem secularem ad iudicem Ecclesiasticum. Ad idem faciunt not. per Innoc. de accus. ca. super ijs. & Ioan. And. ibidem post eum in nouella vbi dicunt quod si opponatur contra electum eum non esse subdiaconum, vel non habere commendatitias cum sit alienigena, electus debet probare literas, tamen tanta posset esse præsumptio pro ordinato quod transferret onus probandi in aliũ, vt si multo tempore in subdiaconali ordine seruisset. allegat. de eo qui furt. ord. rec. capitul. final. in nouella super ver. accessit, vbi quærit de eo qui longo tempore habitus est pro legittime ordinato, nunc obijcitur quod fuit ordinatus à non suo Episcopo, vel extra tempora, vel aliàs minus canonice, & refert quosdam dicere quod nisi aliud probetur præsumitur rite ordinatus, allegat. de presbyt. non bapt. capitul. fina. de Iud. capit. cum deputati, de cler. pereg. capitul. inter quattuor. sufficit enim quod sic agit & contrahit, & quod ab Episcopo & vicinis taliter fuit reputatus;

tatus; Concludit Host. q in facto antiquo est verum & facit quòd ipse not. de cler. excom. c. proposuit super vlt gl. hæc sic vera esse sentit Archid. in c. Lugdun. 9. q. 2. vbi scribit super verbo ordinatos quòd a quolibet viro noto ordinato qui sic est hactenus habitus longo tempore, credendam est eum bene ordinatum, nec cogetur eum aliter probare. Hæc enim sunt sufficientia signa suæ ordinationis argu. dicto capitul. Lugdun. & extra de cler. per c. inter & ca. seq. tamen si quis ex prædictis deficeret, non staretur præsumptionibus prædictis nisi aliter de sua ordinatione probaret, immo plus dicit quod etiam dictis præsumptionibus est standum etiam si constaret eum ab alieno episcopo ordinatū, cum enim hoc peccatum in suum non alienū periculum vergat minus exacte probationes sufficiunt secundum Innoc. qui ita not. extra de eo qui furt. ord. rec. ca. innotuit; ita quoque potuit facere clericus iste ante collationem, maxime cum sit nobilis, sit notus, sit honestæ conuersationis, Iureperitus, longo tempore incessit in habitu & tonsura clericali & pro rite ordinato longo tempore se gessit, & ab alijs sic est reputatus, & de quo tanto tempore suus Episcopus tacuit; Et si hæc non fecit ante collationem potest adhuc instaurare & supplere hac cautela ut cōpareat coram executore & petat sibi tradi corporalem possessionem canonicatus & præbendæ iam collatarum, & executor respondeat se paratum, sed ante omnia iubeat vt sibi fidem faciat de clericatu suo, & tunc coram eo fiant probationes de quibus supra dixi: quanquam secundum hoc Episcopus & Capitulum debeant eum admittere saltem summarie recepta fide prædicta secundum ea quæ supra posuit Innoc. & Archid. dixit, nec debet Episcopus & Capitulum dubitare sequi consilium Innoc. & Archid. tantorum præceptorum nostri iuris. Quod autem superius dixi post Archid. prædictas præsumptiones sufficere, etiam si constet eum ab alieno Episcopo ordinatum, multum facit ad casum nostrum; & intelligas quod præsumitur quod fuerit ordinatus de licentia sui diœcesani sed hodie non appareat: potuerunt enim perire literæ quæ longo tempore difficulter conseruantur ut supra dixi; Et facit quod scribit Ioan. And. post Innoc. de facto antiquo de test. capit. significauit. & cap. Albericus. extra, vbi præsumitur de solemnitatibus necessarijs, quam non producere dictum instrumentum dictæ ordinationis, sed aliter procedere ut prædixi; Et sic vide causā prope admodum desperatam reductam ad spem certam, & morbum qui videbatur podagricus quem medicina tollere nescit, (iuxta versum Ouidij. Tollere nodosam nescit medicina podagram) quasi ignito ferro sanatum; tantum tua vir optime Bartholomee, tantum communis fratris & amici caritas potuit, quæ etiam hebetes & plumbeos excitat.

20 Sed quia facundia periti medici non vnica medicina contenta est, ita nec ingeniolum meum ardenti & extuanti caritate tua excitatum, tacere potest aliud remedium aduersus hunc minantem & formidolosum morbum.

Dico igitur quod & si clericus noster fuerit a non suo Episcopo sine licentia sui diœcesani ordinatus, & per hoc carere dicatur executione suscepti ordinis, vt in hac quarta quæstione minus iuridice præsupponitur ex causa de qua supra. Tamen dico quod Episcopus diœcesis qui in ipsa ordinatione fuit contemptus, potest contemptum suum remittere & ratam habere ordinationem huius per quam purgabitur omne vitium ipsius ordinationis, Hoc probatur nona quæstione vltima capitul. & hoc ibi ord. colligit & not. ex illo capitul. & ratihabitio retrotrahitur & mandato comparatur in regula iuris ratihabitio de regul. iuris libro sexto, cum concord. Hæc tamen ratihabitio cum cautela præstanda est, vt videlicet clericus noster constitutus in præsentia sui diœcesani exponat in effectu qualiter dudum talī tempore per talem Abbatem ipse fuit promotus ad primam Tonsuram rite & de licentia sui diœcesani, & per eius literas commendatitias, & quod per longum tractum temporis prædictæ literæ commendatitiæ deperditæ sunt, & reperiri nequeunt, quare supplicatur eidem diœcesano, quatenus ad cautelam, & ne sibi possit hoc aliquando per æmulos & calumniatores obijci; dignetur ipsam ordinationem & exinde sequuta grata & rata habere, omni via forma, iure, modo, & causa, quibus magis & melius fieri posset; ipseq; diœcesanus huiusmodi supplicationibus tanquā iustis inclinatus

ipsam ordinationem,& exinde sequuta grata & rata habeat. Vides igitur Cathalane prudentissime infirmum tuum duplici medicina ad frugem sospitatis posse perduci.

21 Sed † nec secunda ingenioso meo extuanti caritate tua excitatum, & pungentibus calcaribus amicitiæ tuæ accincto sufficit nisi & tertiam offerat. Dico igitur quod. D. Vinc. potest propria authoritate cum clerico nostro super dicto defectu,& exinde sequutis dispēsare,& ita intelligit hic d. cap. fin. 9. q. vlt. & Archid. hoc ibi firmat, nec mirum quia ordinatus ab Episcopo alieno non est suspensus ipso iure sed suspendendus de temp. ord. ca. quod translationem & de offic. Archid. cap. significasti. in fine & de Episcopo qui ren. Epis.ca. fin. ad finem, vnde si celebrat non est irregularis vt supra dixi; potest tamen suspēdi & interdici ei ne celebret ut in d. c. quod translationem, & si postea celebraret irregularis efficeretur, nec tunc posset cum eo nisi per sedem Apostolicam dispensari; & hoc etiam approbat stylus curiæ: nam quando scribit pro talibus dicitur sic Mandamus quatenus ipso ad tempus suspenso super hoc authoritate nostra dispenses &c. de hoc etiam in Spec. de offic. de leg. §. iuxta promissionis ordinem ver sed nunquid. & de materia extra de temp. ord. ca. eos qui; Vides ergo D. Bartholomee vtriusq; iuris peritissime quot vijs amicus vester possit ad salutis portum applicare, sedata salsi turbidique maris tempestate quæ tam valida videbatur.

Sed adhuc immensa caritas tua & cleri-
22 ci † nostri communis dilectio, me cogit altius ingenioli mei vella tollere, & exquisita & peregrina quędam huic morbo emplastra conficere vt si fomentorum disciplinam nō sentiat ferro scindatur; Et dico & memini me dum in natali solo & in propria patria felix omnem & meliora me auspicia respicerent hac cura in morbo simili vsum fuisse, Nam supplicari feci pro parte clienteli mei summo pontifici sub hac forma videlicet. Supplicat S. V. talis &c. quatenus cum ipse ab olim in ętate tenella se fecerit ad primam tōsuram promoueri per Episcopum alienum & vt creditur de licentia proprij diœcesani, ac dictus successu temporis se pro clerico licite ordinato gesserit, & pro tali fuerit ab alijs reputatus,& incesserit in habitu & tonsura, & beneficia curata & non curata & dignitates tam à sede Apostolica quam ab alijs nulla de prędictis habita mentione obtinuerit, tamen quia plenam scientiam habere nequit an dicta licentia interuenerit ad serenādam conscientiam suam, & ne super hoc & exinde secutis possit in posterum molestari: dignemini secum super prædictis misericorditer dispensare ac sibi gratiose concedere prædictam ordinationem, & prædicta omnia & singula & alia inde sequuta, quæ S.V. dignetur hic pro expressis habere, & perinde haberi ac si dicta ordinatio rite & legitime facta foret,& ac si dicta diœcesani licentia a principio seu in ipso actu interuenisset cum omnibus non obstantibus & clausulis oportunis; Si igitur (luce carior mihi frater) clericus noster habere summum Pontificem aliquo medio sibi propitium posset, huic suo vulneri hoc ipsum mutatis mutandis adhiberem remedium; sed quia quæ à Principe de gratia expectantium sunt, difficillima immo à iure pro impossibilibus reputantur.

23 Transeo † ad aliud remedium Iustitiæ,& quod dudum in causa cuiusdam alterius mei clienculi capite proprio, aliàs non attentatum adinueni videlicet, Possederat quidā clericus longo tempore beneficium ecclesiasticum quod reuera possederat canonice ex electione & confirmatione, Tamen cursu longi temporis amissa fuerunt instrumenta ipsorum electionis & confirmationis, nec in notis seu registris tabellionis qui morte præuentus non registrauerat reperiebantur, Feci impetrari rescriptum Apostolicum in forma iustitiæ sub tali forma videlicet. Significauit uobis talis &c. Quatenus cum ipse fuerit canonice electus à canonicis & Capitulo talis plebis, ad quos de iure & antiqua consuetudine spectabat, ac demum per loci ordinarium rite & canonice confirmatus, & in corporalem possessionem ipsius plebis & ipsorum iurium inductus ac demum dictam plebem longo tempore possederit prout adhuc possidet, tamen cursu temporum & fortuitis casibus instrumenta super & de prædictis confecta perdita sunt, quodque tabellio qui eadem confecerat morte pręuentus in debitis notis redigere nequiuit, petitione subinclusa vt sibi super prædictis de opportuno iuris remedio prouidere deberemus. Quare discretioni tuæ de qua plenam in domino fiduciam obtinemus

mus præsentium tenore committimus & mādamus quatenus breuiter & summarie, & sine strepitu & figura iudicij subtilitate iuris & iudicij omissa de & super dictis te informes, & si inueneris ea veritate fulciri super quo tuam conscientiam oneramus decernas ipsum authoritate apostolica in dicto beneficio canonicum titulum habuisse & habere sibique authoritate nostra concedas vt ipsum beneficium canonice retinere valeat ac si de ea canonica electione & cōfirmatione constaret. Ita quoque posset faciliter in pręsenti casu similis forma praticari vt tu cautus intelligere per te potes, qui non solū quæ loquor sed quæ cogito soles aduertere.

Vltra prædicta nequid valide defensioni clerici nostri deficiant, Volo respondere ad vnam tacitam obiectionem quam posset aliquis facere contra prædicta omnia dicendo sic. Fateor quæ supradicta sunt, sed locum sibi vendicare possunt in acquisitis seu acquirendis post dicta remedia, sed ipsa remedia non videntur posse porrigi ad præterita & tollere subreptionem quæ commissa fuit per dictum clericum in impetratione dictorum canonicatus & præbendæ, per quam subreptionem gratia prædicta fuit nulla, quę nullitas per prędicta omnia non tollitur, quia quæ à principio non tenent tractu temporis non conualescunt ut in reg. iuris de regulis iuris libro sexto cum concord. Quod autem fuerit commissa subreptio in dicta impetratione patet, Nam idem impetrans tacuit in dicta impetratione de dicto defectu dictæ ordinationis, quem si expressisset dictam gratiam verisimiliter non reportasset quia habet reddere literas subreptitias. extra de rescrip. cap. super literis cum materia sua; Sed ad ista facile responderi potest; Nam si verum est, quod pro vero iam probaui & firmaui superius, quod prædictus clericus non sit suspensus ipso iure, ab executione suscepti ordinis nec erat suspensus & adhuc non patiebatur defectum quem exprimere tenere-tur. Et si dixeris immo poterat ab homine suspendi; sed licet posset suspendi homine uolente, poterat etiam non suspendi prout nec suspensus fuit. Sed nullo iure cauetur quod quis facere debeat mentionem de pęna quæ posset infligi, seu de tali statu suo in quo pœna posset ab homine imponi, aliter enim sequeretur absurdum quod pauci immo fere nulli possent sine subreptione impetrare; nam quis est & laudabimus eum qui in uita sua non commisit seu continue non committat aliquid immo plurima, pro quibus pœna posset sibi ab homine imponi:, Truffatoria & deridenda foret exceptio quæ haberet, ideo literæ tuæ sunt subreptitię quia poteras puniri de tali culpa, item si verum est primum remedium quod supra posui, videlicet quod sufficiat isti clerico longa reputatio quod rite fuerit ordinatus, nulla subreptio fuit commissa, nam si expressisset Papę quod nō apparebat de licentia diœcesani, & etiam exposuit reputationem antiquam & habitus delationem, & alia, quæ in dicto remedio continentur, Papa vidisset hoc sufficere & literas cōcessisset; facit quod not. gloss. de excep. ca 1. lib. 6. in simili, Item tolleretur subreptio prædicta quia filius in tenella ætate patre medio fuit ordinatus, putauit enim tunc vt debuit credere, patrem legitime per omnia egisse, & sub tali credulitate probabili in dies suos processit, nec tempore impetrationis sciebat vel credebat dictam ordinationem pati defectum, immo poterat non recordari. vt de senten. excom. cap.
24 cū illorum, subreptio enim † præsupponit dolum, fraudem, vel malitiam, vt in dicto capitul. super literis, quæ hic interuenire probabiliter non potuerunt, igitur cessat subreptio; Item tollitur subreptio si verum sit, quod prima Tonsura possit à quolibet sacerdote conferri quia tunc nullus defectus; Itē tollitur subreptio si verum sit quod licet clericus alienus non possit ordinari sine licentia diœcesani tamen sic laicus. Item tollitur subreptio si verum sit quod prima Tonsura non sit ordo clericalis quia tunc vt supra dixi pęnę ordinantis clericum alienum & ordinati non se extendunt vt supra dixi; Item purgaretur omnis subreptio per vltimum remedium supra positum, secundum quod fiat declaratio licentiarum interuenisse. & eum fuisse rite ordinatum, & sic hodie apparet tempore impetrationis; nil verum fuisse tacitum vel aliquid falsitatis expressum; Primæ duę responsiones sunt per se sufficientissimę ad extinguendum omne uitium subreptionis, vt supra tetigi.

Hæc habui amice quæ in exilio licet iniquo quæ sine liberis quæ sub graui cogitatione rerum aliarum sarcina dictarem; scio

faciliter in multis potuisse errare, seu minus caute, minus eleganter loquutũ, pro quibus supportatum me habeas, neque totum ingenioli mei defectui adscribas, sed turbulentiæ animi, quia forsam sereno animo meliora dictassem, (iuxta illud Nasonis. Carmina proueniunt animo deducta sereno) sed ea omnia reformanda, corrigenda & instauranda committo Domino meo D. Abbati Carrariæ, qui sicut mihi in honorabili cathedra Paduana successit, & labores & errores meos in corrigendo & reformando suscipiat.

Ego Lapus de Castiglionchio de Florentia, Decretorum Doctor minimus prædicta omnia dictaui & manu propria scripsi, & sigillum meum siue anulum appofui consuetum ad fidem prædictorum.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium Gregorij Papæ concessum Episcopo Fesulano super Ecclesia sanctæ Mariæ in Campo.*

2 *Aliud priuilegium super eadem Ecclesia.*

3 *Ecclesiæ S. Mariæ in Campo Parochianorum cura & ipsius curæ commissio ad quem pertineat an ad Episcopum Florentinum an ad Episcopum Fesulanum stante concessione facta per Papam eidem Episcopo Fesulano & nu. 6.15.17.*

4 *Item quo ad alia iura Episcopo competentia an rector dictæ ecclesiæ & populus sint exempti, & soli Episcopo Fesulano subiecti, an vero Episcopo Florentino. & num. 15.17.20.*

5 *Item, quid importent verba apposita in priuilegio. Cum pertinentijs suis. & num. 10.18.21.*

7 *Ius commune & Episcopale priuilegio exemptionis tollitur.*

8 *Priuilegium non est large interpretandum quando ex larga interpretatione fit alicui præiudicium.*

9 *Beneficia principum sunt large interpretanda.*

11 *Iura Episcopalia quæ dicantur.*

12 *Ecclesia quando dicatur exempta a iure parochiali sed non a iure Episcopali.*

13 *Item quando dicatur exempta a iure parochiali & Episcopali cum tamen populus & rector quo ad ea quæ ad curam populi pertinent, non sint exempti.*

14 *Item quando dicatur exempta ab omni iure ita quod populus & rector dicatur exemptus.*

16 *Episcopus an possit omnem iurisdictionem a se abdicare. Item an in generali donatione ecclesiæ transeant omnia iura episcopalia. nu. eodem.*

19 *Notata per Innocentium in decr. in Lateranensi de præb. qualiter sint intelligenda & num. 23.*

22 *Ecclesiæ nomine intelligitur rector.*

ALLEGATIO CXXXIX.

1 GRegorius † Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Episcopo Fesulano salutẽ & apostolicam benedictionẽ. Officij nostri sollicitudo exposcit vt controuersias quæ ad nostrum proferuntur examen, studeamus iudicio vel concordia terminare quatenus litibus congruo fine sopitis litigantes mutuo iungi possint vinculo caritatis. Cum igitur inter te ex parte vna & dilectos filios Potestatem & Commune Florentiæ ex altera super quibusdam domibus redditibus, possessionibus, Castris damnis, & iniurijs illatis tibi & Ecclesijs tuis, Nec non inter te ex parte vna & Vgonem del Velluto, Raineriurm Meliorelli, Renuncinum Vgonis Rossi, Guidonem Macigni ac Roggerium Gianfigliazzi, & quosdam alios ciues florentinos, nec non quosdam alios florentinos, & Fesulan. diœce. ex altera super quibusdam debitis quæstio fuisset diutius agitata, & tandem à te & dilectis filijs Ildebrando Adimari, & a Rainerio Rustici dictę potestatis & Communis aliorumque prædictorum procuratoribus qui ab ipsis potestate & Cõmune, componendi, & arbitros eligẽdi

atque

atque ab eis compromittendi specialiter in personam nostram plenam acceperant potestatem, sicut publica instrumenta nobis exhibita plenius continebant, super ijs fuisse in nos sub pœna marcarum argenti concorditer compromissa, Nos ijs quæ fuerunt hinc inde proposita diligenter auditis arbitrium protulimus in hunc modum. Siquidem arbitrando statuimus, vt Potestas & Commune prædicti vniuersis creditoribus, & alijs per eos tenutam habentibus de possessione Castrorum & Villarum episcopatus Fesulani expulsis, siue authoritate ipsorum Potestatis & Communis, siue authoritate propria ipsam fuerint possessionem adepti, te vel procuratorem tuum vsque ad Festum Epiphaniæ proximum vacuam in possessionem inducant, & defendant inductum nec permittant te, vel ipsum episcopatum ab ipsis creditoribus, vel ab alijs molestari, ipsique eundem episcopatum vlterius non molestet. Tu vero episcopatus nomine pro creditoribus qui tuo prædecessori pecuniam mutauerant, vel aliis ius ab ipsis habentibus tria milia librarum pisanæ monetę pro vniuerso debito prædictis Potestati, & Communi libere, & expedite, & sine aliqua quæstione infra annum exoluas, & ipsi recipientes super se debitum vniuersum faciant creditores esse summa prænotata contentos ita quod nec nomine vsurarum, nec pœnę, aut etiam expensarum aliquid a te, uel episcopatu amplius exigatur, & super hoc in solutione pecuniæ idonee tibi caueant, & vniuersa instrumenta creditorum tibi restituāt dictamq; ie pecuniam deductis debitis non legitimis diuidant, & distribuant inter veros & legitimos creditores. Quia vero ex cohabitatione Fesulan. episcopi maior inter eū & Commune Florentiæ poterit concordia peruenire ac maior Episcopatus Fesulani securitas & vtilitas procurari, volumus & mādamus quod episcopus Florentinus ecclesiā Sanctę Marię de Campo cum pertinentiis suis tibi authoritate nostra liberam & exemptam assignet, sicut hoc ipsum per suas literas nobis directas noscitur voluisse, Non obstante, quod in literis nobis super hoc ab episcopo Florentino directis nihil de Capituli contineatur assensu, cum nos eius supplendum duxerimus in hac parte defectum; Potestas uero, & Commune prędicti apud eam infra triennium vnum palatium constituant in quo honeste possit Fesulanus episcopus habitare quæstionibus omnibus siue petitionibus, quæ occasione præteritorum damnorum, seu iniuriarum uertebantur inter te, & Potestatem & Commune Florentiæ creditoresque prędictos nullo unquam tempore à parte alterutra suscitandis. Ad hoc mandamus, vt potestas & commune requisiti à te dent fortiam & auxilium quod homines & Vassalli Ecclesię ac Episcopatus Fesulani dent tibi auxilium ad exonerationem debitorum in quibus Ecclesia Fessulana tenetur. Ideoque fraternitati tuę per Apostolica scripta pręcipiendo mandamus quatenus hoc nostrum arbitrium ęquitate suadente prolatum sub pœna mile Marcarum argenti procures irrefragabiliter obseruare. Datum Lateranen. sexto Calendis Decembris Pontificatus Nostri Anno Primo.

Aliud exemplum priuilegij indulti Episcopo Fessulano super Ecclesia Sanctę Marię in Campo.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, Venerabili Fratri Episcopo Fessulan. salutem & Apostolicam benedictionem. Controuersia quæ inter te & ciues Florentinos subhorta fuerant nostra prouisione sopita, quia vidimus, quod ex cohabitatione Fesulani episcopi maior inter eum & commune Florentię poterat concordia prouenire ac maior episcopatus Fesulani securitas, & vtilitas procurari Ecclesia Sanctę Marię in Campo cum pertinentiis suis tibi prouidimus conferendam; Vt igitur hęc nostra prouisio perpetuam obtineat firmitatem prędictam ecclesiam cum pertinentijs suis de fratrum nostrorum consilio tibi & successoribus tuis perpetuo iure concedimus liberam & exemptam, non obstante, quod in literis Venerabilis fratris nostri Episcopi Florentini, & publico instrumento quibus suum super hoc expressit assensum nihil de Capituli contineatur assensu, cum nos eius supplendum duxerimus in hac parte defectum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę concessionis infringere, vel ei ausu temerario contradicere; Si quis autem hoc attentare pręsumpserit indignationem Omnipotentis Dei & Beatorū Petri & Pauli Apostolorum se nouerit incursurum.

Datum

Datum Lateran. secundo Idus Ianuarij Pontificatus nostri anno Primo. Thema super quo consilium iuris petitur tale est.

Gregorius Papa Nonus concessit Episcopo Fesulano suisque successoribus dictam Ecclesiam Parrochialem & curatam S. Mariæ in Campo positam in ciuitate Florentiæ liberam & exemptam cum suis pertinentijs sub suprascripta forma verborum. Quibus priuilegijs & eorum tenore non obstātibus videtur posse dici & allegari pro parte Episcopi Florentini, quod dicta ecclesia Sanctę Mariæ in Campo quo ad iura episcopalia sit Episcopo Florētino subiecta & maxime quo ad curam populi ipsius ecclesiæ, quam curā populi Florentinus Episcopus videtur posse dicere se debere committere Rectori ecclesiæ supradictæ asserens parochianos ipsius ecclesiæ sibi esse subiectos & Episcopum Fesulanum in eosdē parochianos iurisdictionem non habere. E contrario videtur posse dici & allegari pro parte Episcopi Fesulani commissionem prædictam curæ populi ac iurisdictionem omnem in ipsos parochianos ad se spectare vigore dictorū priuilegiorū.

3 Ex ijs † quæritur attento pro parte Episcopi Florentini iure communi & pro parte Fesulani Episcopi visis & consideratis prædictis priuilegijs & verbis priuilegiorum, & consensu Episcopi Florentini in illorum priuilegiorum concessione interuento, ad quē pertineat cura parochianorum dictæ ecclesię S. Mariæ in Campo, & ipsam curam committere, an ad Episcopum Fesulanum an ad

4 Episcopum Florentinum. † Item quæritur quo ad omnia alia iura Episcopo competentia, An rector dictæ ecclesiæ & populus sint exempti, & soli Episcopo Fesulano subiecti,

5 an vero sint subiecti Epo Florentino. † Item generaliter quæritur quid importent dicta verba in præmissis priuilegijs apposita in fauorem episcopi & Ecclesiæ Fesulanæ & qd conferant sibi maxime etiam considerato, ut supra dicitur, quod in concessione dictorum priuilegiorum interuenit consensus episcopi Florenti. ac etiam quod per Papam priuilegia concedentem suppletur consensus & assensus Capituli ecclesię Floren.

6 Primo † videtur quod non obstantibus priuilegijs Episcopus Florentinus in dicta ecclesia niti possit vendicare iura episcopalia de iure communi sua intentione fundata, & pro se allegat, quod dicta ecclesia sita est in ciuitate Florentiæ, quæ tota est de iurisdictione episcopi Florentini & ideo iure communi debet sibi subesse utroque iure sicut aliæ ecclesię ciuitatis in diœcesi Florentina xvj. q. v. si quis Episcoporum & quęst. 7. omnes basilicæ. xvij. quæst. 2. cap. Monasteria. extra de præscrip. capit. cum non liceat & cap. cum olim. & de reli. do. cap. constitutus & cap. cum venerabilis. Contra dictum ius commune allegatur dictum priuilegiū per quod iuri communi derogatur. Ius enim

7 commune † & Episcopale priuilegio tollitur exemptionis, vt d. cap. constitutus & d. c. cum olim. de præscript. & cap. auditis. eod. titu. & extra de priuil. cap. Porro. & cap. recepimus, & cap. cum olim essemus & per totū tit. Sed dicet Episcopus Florentinus fateor dictam ecclesiam per dictum priuilegiū esse liberam & exemptam a iurisdictione Episcopi Florentini pertinere ad episcopum Fesulanum, quia hoc negari non potest per iura prædicta; tamē quamuis ipsa ecclesia sit exempta ab episcopo Florentino non ideo dicendus est exemptus rector ecclesię & populus eius, immo dicet episcopus Florentinus, quod parochiani dictæ capellę sibi subsunt, & rector dictę capellę, maxime quo ad ea, quæ pertinent ad curam populi prædicti, & ad hoc allegat decret. Bonifacij Octaui extra de priuileg. quę incipit per exēptionem, vbi dicitur, quod per exemptionem ecclesiæ concessam, non eiusdem ecclesię parochiani nec presbyteri, qui parochianorū illorum curam habent quo ad ea, quæ ad curam eandem pertinent, intelliguntur exem-

8 pta. Item † potest allegare pro se episcopus Florentinus quod; priuilegium non est large interpretandum quando ex larga interpretatione fit alicui graue præiudicium, extra de usu pal. cap. ex tuarum. & not. per Inno. extra de dona. cap. cum dilecti. & sic dicta exemptio est referenda solum ad dictā ecclesiam, vt dicatur quod tantum ipsa ecclesia sit exempta. Sed contra prædicta allegat episcopus Fesulanus & bene, quod dicta ecclesia & presbyter & clericus & parochiani eius exempti sunt totaliter a iurisdictione episcopi Florentini, & subsunt in omnibus episcopo Fesulano, & hoc est veritas quæ sic probatur de iure. † Certum est, quod in beneficijs principum larga est interpreta-

tio

tio facienda extra de dona.cap.cum dilecti. extra de priuileg.cap.quia circa.& de verb. sign.c.olim.& sic est dicta exemptio applicanda, & referenda ad rectorem ecclesię, & ad parochianos. Pręterea dictum priuilegium interpretatione non indiget, quia vbi verba non sunt ambigua, non est locus interpretationi.ff.de leg.3.l.ille, aut ille, & a verbis priuilegij vbi certa sunt non est recedendum, sed ipsa verba priuilegij diligentius attendendo sine alia sinistra interpretatione patebit per dictum priuilegiũ parochianos
10 dictæ ecclesiæ vna cum dicta † ecclesia, & rectores eius fore exemptos, Nam in dicto priuilegio concessionis & exemptionis concedit Papa dictam ecclesiam cum suis pertinentijs episcopo Fesulano, vnde satis expresse eximit parochianos eius in eo, quod dicit cum pertinentijs suis, quod large intelligendum est de omnibus iuribus, quæ pertinent ad dictam ecclesiam Sanctæ Mariæ in Campo, quia verbum pertinentiarũ latissime patet, & sic est intelligendum quod dicit cum pertinentijs suis, idest cum parochianis, q̃a cum dicta ecclesia, quæ exempta est sit principale in dicta exemptione & populus sit quoddam accessorium ipsi ecclesię, debet ipsum accessorium sequi naturam principalis, idest dictę Ecclesiæ, Nam regula iuris est, ꝙ accessorium naturam sequitur principalis extra de reg.iu.c.accessoriũ Bonifacij Octaui. Præterea nomine pertinentiarum intelliguntur a iure omnia generaliter quæ ecclesiæ accendunt, vel pertinẽt statuto consuetudine, aut lege, vt dos decimę, & iura parrochialia, & huiusmodi not. expresse ꝑ Dom. Inno.extra de restitu.spol. cap. cum ad sedẽ in gl.2.& ideo satis patet per iura prædicta quod per dictum priuilegium dicta ecclesia cum suo populo sit exempta ab episcopo Florentino quo ad iura parochialia. Nec obstat c.per exemptionem. de priuile. quod videtur posse allegari ꝑ parte episcopi Florentini, quia illud verum est, quod ꝑ exemptionem ecclesiæ non eximitur populus, q̃n de populo non fit mẽtio in exemptione, sed simpliciter dicitur eximimus talem ecclesiã liberam & exemptam nulla facta mẽtione de pertinentijs; sed si dicat cum pertinentijs suis & cum populo stabitur priuilegio, & populus dicetur exẽptus, quia tenor priuilegij est attẽdendus, ut dicitur in dicto cap. extra de priuil.c. porro. & capitulo recepimus. Nec obstat capitulum cum capella, & capitulum cum ex ore de priuil. in quibus patet, quod exemptio capitis non extenditur ad membra, nisi de membris fiat mentio, & vbi sunt arg. quod nomine ecclesiæ non intelligitur populus eius; quia in casu nostro facta fuit mentio in exemptione de populo dictę ecclesiæ, dum dictum fuit cum pertinẽtijs suis &c. eo quod nomine pertinentiarum populus intelligitur, & quod vbi idem est in parte, quod in toto totum & pars debet eodem iure censeri, 12.q.2.ca. cognouimus, & extra de priuile.quia circa. Sed dicet episcopus Florentinus fateor, quod dicta ecclesia est exempta cum populo quo ad iura paro-
11 chialia per iura prædicta. † Sed non quo ad iura episcopalia quæ sunt Visitare, Crismare, Ordines conferre, causas eorum spiritua les & ecclesiasticas audire & curam populi committere & similia, quia nõ est aliqua ecclesia parochialis vbi non oporteat fieri ea, quæ iuris episcopalis sunt, & ideo dicet episcopus Florentinus, iustum est dicere, quod ecclesia Sanctę Mariæ cũ sua parrochia non intelligitur exempta ab episcopo Florentino suo diœcesano quo ad iura episcopalia, quę de necessitate exerceri habent in dicta ecclesia, & sua parochia per Episcopum ar-
12 gum.ff.de offic.presby. l.2. † Ad prædicta respondetur & bene per episcopum Fesulanum, quod quando aliqua ecclesia subiecta Abbati, vel Archipresbytero, aut alij prælato per episcopum diœcesis eximitur, intelligitur in totum exempta cum clericis Parrochialis, & soli episcopi subesse, vel ei cui illa ecclesia ab episcopo tradita est exempta; sed hoc est verum in iure parochiali, sed in
13 iure Episc. non erit exempta. † Si autem ecclesia eximatur, & prælato inferiori, nõ episcopo concedatur Papa, intelligetur exempta etiam a iure episcopali ipsa ecclesia, sed nõ populus eius nec rector eius quo ad ea, quæ spectant ad curam populi; nam in populo, & Sacerdote exercebit legem diœcesani, & legem iurisdictionis, Crismabit, & ordines conferet, ecclesiam & altaria consecrabit,
14 & omnia iura episcopalia exercebit. † Si vero Papa eximat ecclesiam, vel eam exemptã conferat, non inferiori prælato, sed alij Episcopo, cum secundus Episcopus cui donatur Ecclesia possit omnia iura tam episcopalia quam

quam parochialia exercere in huiusmodi ecclesia exempta, & eius parochia; tunc ecclesia a primeuo episcopo quo ad omnia iura etiam dicetur exempta, nec vlterius iura parochialia, uel episcopalia primus episcopus exercebit in ipsa ecclesia exempta, nec in rectorem eius nec in sua parochia; quia ecclesia cum rectore, & parochianis suis a primeuo episcopo in hoc casu ex toto dicetur exempta. Hæc omnia supradicta a dicto versic. qui incipit. Ad prædicta respondetur &c. hucusque in fine, colliguntur expresse in pluribus glo. D. Innoe. prout ipse notauit extra de præb. c. in lateran. in gl. magna. versus finem. Et plenius no. de dona. cap. pastoralis. in gl. 1. & in gl. quæ incipit puta moderatum & no. per eum de † priui. cap. recepimus. in glo. 1. Ergo cum in casu nostro Ecclesia Sanctę Mariæ in Campo sit exempta per Papam cum pertinentijs suis, idest cum parochianis qui comprehenduntur sub nomine pertinentiarum, ut supra dictum est, & ipsa ecclesia sic exempta sit concessa Episcopo Fesulano; cum Episcopus Fesulanus omnia possit in dicta ecclesia & eius parochianis & sacerdote quæ potuisset episcopus Florentinus, concluditur merito ex præmissis, quod Florentinus episcopus in dicta ecclesia Sanctæ Mariæ & eius rectore, & clericis parochianis, nihil de iure parochiali, vel episcopali de cætero exercebit, sed ipsa iura Fesulanus episcopus in dicta ecclesia clericis, & parochia rationabiliter vendicabit, non obstante dicta decre. Bonifacij viij. extra de priuileg. c. per exemptionem, in qua videtur quod per exemptionem ecclesiæ non intelligatur exemptus populus, vel sacerdos eius quo ad ea, quæ spectant ad curam populi, quia decret. loquitur quando ecclesia solum eximitur nec alij episcopo conceditur; quia tūc episcopus eius super eius sacerdote, & parochianis exercebit ea quæ spectant ad curam populi, vt dicit illa decr. cū non sit ad quem sacerdos & parochiani de facili possint pro prædictis habere recursum; secus est, quando ecclesia non solum eximitur, sed exempta alij episcopo conceditur, quia secundus Episcopus de facili potest adimplere prædicta.

(margin: 15, beside "ratum & no. per eum de † priui. cap. recepi-")

Sequitur consilium D. Ioan. Calderini super casu proposito.

CHristi & gloriosę Mariæ Virginis matris eius, & B. Ioānis Apostoli, & Euangelistæ adsint mihi suffragia amē. Super suprascriptorum dubitationum articulis consultus ego Ioannes Calderinus decretorum Doctor spectabilis, & Comes Palatinus, visis, lectis, & perlectis literis Apostolicis suprascriptis tenore & mēte & verbis ipsarum, ac elicitis inde dubijs pro meę intelligentiæ modulo consideratis attento et quod in tertio & vltimo dubitationis articulo duo præcedentia dubia includūtur, In & super omnibus tribus saluo consilio saniori dico, & præmitto duo. Vnum est, quod concessio dictę ecclesiæ S. Mariæ in Campo cum pertinentijs facta episcopo Fesulano, facta fuit per Papam & non per episcopum Florentinum. Aliud est, quod dicta concessio propriè & strictè non emanauit in modum priuilegij, sed liberalitatis, siue donationis, uel beneficij præter ius. Primum patet clare ex verbis & mente literarū Gregorij Papæ ecclesiam S. Mariæ de Campo tibi prouidimus conferendam, ut igitur hæc nostra prouisio perpetua obtineat firmitatē præfatam ecclesiam cum pertinentijs suis tibi & successoribus tuis perpetuo iure concedimus liberam & exemptam non obstante, quod in literis fratris nostri episcopi Florentini &c. Idem est dicendum si ponatur primo factam assignationem per episcopum Florentinum prout ipse Papa Gregorius disposuit i arbitrio suprascripto i hæc verba, Volumus & mādamus quod Episcopus Florentinus ecclesiam S. Mariæ de Cāpo cum pertinentijs suis tibi authoritate nostra liberam & exemptam assignet, sicut hoc ipsum per suas literas ad nos directas manifeste noscitur voluisse, non ob. quod in literis nobis ab episcopo Florentino directis nihil de Capituli contineatur assensu, cum nos eius supplendum duxerimus in hac parte defectū. Ex quibus verbis patet, quod si assignationē fecit episcopus Florentinus secundum dispositionem prædictam authoritate, vel vicę Papæ, ipse Papa fecisse dignoscitur, omnia

nia enim nostra facimus &c. C. de veteri iu. enu. l. 3. §. sed rem. fac. 3. q. 6. hoc quippe. de transac. c. 3. & is dicitur facere cuius authoritate fit. 16. q. 6. consuetudo, de senten. excom. c. mulieres. & c. vt famæ, hoc idem infertur si ponatur concessionem primo factam per Dominum Papam, & assignationẽ sequutã per Dominum Episcopum Florentinum, vt intelligatur possessionem assignasse, quod innuit verbum assignet iuxta nor. per Inno. de præb. cap. pro illorum. Item dato, qđ de assignatione Episcopi Florentini non appareret satis est, quod apparet de concessione Papæ per prædicta verba superius primo signata. Ex quo autem dicta concessio fuit facta per Papam non est disputandum an omnia iura episcopalia potuerit concedere vel do-
16 nare generaliter, vel specialiter; † licet de episcopo disputetur & in dubium reuocetur, an possit omnem iurisdictionem episcopalem, quam habet in ecclesia sibi subiecta a se abdicare & alteri concedere, vel donare, & an in generali donatione ecclesię transeant omnia iura episcopalia, an aliqua, & quæ intelligantur excepta, de quo plene nor. & dominus & Pater meus in nouella de cẽs. cum venerabilem. Secundum autẽ quod supradixi, patet etiam ex prædictis verbis suprasignatis, videlicet, quod prædicta concessio non emanauit in modum priuilegij stricte prout priuilegium est lex priuata, idest priuans, vel contra legem 3. distin. c. priuilegia, quod stricte interpretatur, ita tamen qđ aliquid ponat contra legem, de verb. sign. c. Abbate. cum concord. sed emanauit per modum donationis, siue liberalitatis, & vt beneficium prout est species, scilicet præter ius in quo est latissima interpretatio facienda. ff. de const. prin. l. 1. de donatio. c. cũ dilecti. ut plene not. in nouella de verbo. sign. c. olim. Nec enim huiusmodi donatio est de iure communi simpliciter & absolute prohibita, immo saltem sub certa forma permissa ad hoc. 16. q. 1. §. sicut duo & c. statuimus. & cap. seq. de ijs, quæ fi. a præla. cap. tua. & c. seq. de donat. cap. pastoralis, de excel. prælato. c. sicut vnire, & in clemen. de rebus ecclesi. non alienã. cap. si vna, & si hoc licet Episcopo, ut in dictis iuribus multo fortius Papæ, qui potest rem vnius Ecclesiæ auferre, & alteri dare. 19. quæstio. 3. cap. conquestus. & capit. nunc vero, & capitu. per principalem, & not. 16. quæstio. 1. ecclesiæ, de relig. dom. cap. con-
17 stitutus. † Ex prædictis dico, & consulo, qđ Dominus Papa per prædicta verba concessit Episcopo Fesulano omne ius episcopale, qđ habebat vel habere poterat Episcopus Florentinus in dicta Ecclesia Sanctę Mariæ in Campo, ita quod rector prædictę ecclesiæ ab Episcopo Fesulano est instituendus, & destituendus, & eidem de iuribus episcopalibus respondere tenetur & quo ad utranq; legem dioecesanam & iurisdictionis eidem Episcopo Fesulano omnimode ẽ subiectus, & curam parochianorum eiusdem ecclesiæ de qua specialiter quæritur recipere debet ab ipso Episcopo Fesulano, non autem ab Episcopo Florentino, quia prædicta concessio Papalis plene est interpretanda cum sit beneficium non contra ius, ut supra est dictum. Item quia Episcopus Florentinus idẽ voluit & nihil excepit, vnde contra ipsum debet fieri interpretatio de priuil. quia circa, & quod ibi not. Hostien. ff. de pac. l. veterib. & ff. de contrahen. emptio. l. Labeo, bene facit de consuet. cap. cum dilectus. Hoc idem probat concedentis potestas, quia concessio facta est per Papam, siue dicatur prouisionẽ Papæ executioni mandatam per Episcopum Florentinum ipsius Papę authoritate, vt supra est declaratum, siue ponatur concessionem fore factam per Papam simpliciter & absolute, maxime apposita illa clausula; (nõ obstante, quod in venerabilis fratris nostri &c.) quam clausulam forte Papa apposuit ad tollendum dubium, quod posset fieri per decret. Pastoralis de priuil. si de Episcopo Florentino non fuisset habita mentio specialis, & facit, quod ibi not. Hostien. & eod. titu. cap. cum olim. Prædicta quæ dixi de cõcessione Papę sic plene intelligenda probantur per decreta. constitutus. de relig. domi. hoc idem probatur, quia concessio huiusmodi est intelligenda secundum qualitatẽ eius cui fit, ad hoc de maio. & obe. c. solitæ. de Testamentis. capitulo requisisti, & quod ibi not. in glo. de præsumptione, de Simo. capit. & si quæstiones de offic. leg. c. penul. in fine. lib 6. & eodem libr. de præbend. capit. cum de beneficio ad idem. ff. de iniust. rup. & irri. Testamen. l. si quis. §. irritum. ff. de milit. test. l. ex militari. & l. plenum. §. æquitij. ff. de vsu. & habit. & facit peroptime, quod not. Innocen. de donatio. capit. pastoralis. quæ decreta.

creta. licet ex concessione Episcopi incipiat cathedraticum, non tamen potest intelligi in concessione Papæ per ea quæ dixi. Prædicta conclusio roboratur ex eo quod Papa concedit ecclesiam cum pertinētijs suis, nam cura populi ecclesiæ parochialis est de iuribus siue pertinentijs ecclesiæ parochialis. 13. quæstione 1. & 2. per totum, de pœniten. distinct. 6. placuit, de paroch per totum, de pœniten. & remis. cap. omnis. cum infinitis similibus; ergo is qui habet liberam institutionem in ecclesia cum pertinentijs, & curam populi eiusdem ecclesiæ dare poterit, quę est de pertinentijs, sufficiat allega. not. per Inno. de restitu. spolia. cap. cum ad sedem, & per glo. & alios de offi. ordi. c. conquerente in princip.

18 † Quod vero cura populi sit de pertinentijs ecclesiæ parochialis, cuius datio spectat ad episcopum iure episcopali clare patet 16. q. 1. cunctisque fidelibus & q. 2. sane, & q. 7. nullus & 80. dist. episcopi. 10. q. 1. referenda, & no. de offi. or. dilectus; ex quo sequitur, qđ sicut in prædicta concessione transiuit institutio, vel ordinatio ecclesiæ 16. q. 2. cap. 1. sic per consequens datio curæ populi, quæ est de iuribus episcopalibus, saltē propter verbum cum pertinentijs, ut ex quo datio curæ populi est de iure rectoris ipsius ecclesiæ, veniat in concessione & potestate libera instituendi rectorem: probatur hoc per decret. ut nostrum de offi. Archi. ff. de ser. vrb. præd. l. si ædes, & quod no. Inno. & Host. de maio. & obe. cū inferior, & Dominus & pater meus super gl. penul. & per regulam accessorium cum sua materia de regu. iu. lib. 6. Item hoc probat verbum liberam, per quod infertur, quod non ad episcopum Florentinum, sed solum ad episcopū Fesulanū, pro quibuscunque iuribus dictæ ecclesiæ, & pertinentiarū ipsius est recurrendum, ad hoc de præb. de multa coniūcta decre. licet episcopus de pb. l. 6. ff. de condi. insti. quæ sub conditione, & quòd no. in cle. de sepul. c. dudum. §. statuimus in gl. super verbo libere. Itē probat verbum exemptum, quod sonat ecclesiam prædictam cum pertinentijs suis exemptam fore ab omni iure episcopali episcopi Florentini, quod ius Papa concedit episcopo Fesulano, alias sequeretur, quod Papa esset cōtrarius sibi ipsi, quod non est dicēdum. 23. q. 7. c. vlti. vel quod voluerit Papa dictā ecclesiā eximere a seipso, vel ab ecclesia, quod est absurdum, & cōtra id quod habetur de ces. c. cum instantia. C. de sacrosan. eccl. l. iubemus. Præterea prædicta verba significant, & operantur quod eorum requirit intellectus. ff. de leg. j. si quando de leg. 3. non aliter. 31. dist. omnino. 31. q. 1. quomodo. de app. pastoralis. 1. respon. de decim. ad audientiam cum concordantibus: dictorū autem verborum intentio & propria significatio rectę & clarę sunt, vt est dictum subiecta materia atteuta, ut fieri debet, ut l. si vno. ff. loc. cum concord. 33. q. 5. si non licet. de consti. ex literis. de priui. si Papa. lib. 6. de aut. & vsu pal. c. j. de præben. quamuis. lib. 6. & eod. lib. de sen. extra si ciuitas cum similibus; Et ad hāc potestatem, quam dixi habere Episcopum Fe-

19 sulan. in dictam ecclesiam S. Marię † in Campo & rectorem eius, cui curam populi & iura rectori ecclesiæ competentia habet committere, est referrendum, quod no. Innoc. de præben. in lateranensi in magna glo. ver. sed si alij Episcopi.

20 Sed † licet Eps Fesulanus per prædictam concessionem Papę habeat ius episcopale in dicta ecclesia S. Mariæ virtute dictorum verborum, populum tamen ipsius ecclesiæ non puto exemptum a iurisdictione Episcopi Florentini, quia concessio ecclesię cū pertinentijs est, quod diuersum ab exemptione populi eiusdem ecclesiæ, ut est expressum de priuil. per exemptionem lib. 6. & dispositum specialiter in aliquo, non intelligitur esse dispositum in alio diuerso. 16. q. 1. alia, de offi. or. dilectus, de rescr. susceptum lib. 6. ff. de exerci. l. 1. §. 1. de cont. emp. l. si in emptionem. § alia. C. de don. int. vir. & vx. l. si maritus, bene facit in proposito de priui. ex parte, idest de sen. excom. si sententia lib. 6. nec ob

21 stat, quod † dicitur in ipsa concessione cum pertinentijs suis, quia id debet intelligi de accessorijs ad ecclesiam, siue competentib. iuribus rectori ecclesiæ ratione rectoratus, ut supra dixi, & hoc probat dictio cum. ff. de fund. instr. l. si cui fundum, ff. de pecul. lega. l. 1. 2 & 3. de lega. si quis ancillas, facit de sepultu. de ijs. de simo. querelā, de celebr. mis. cum Mathesilanus. §. quæsiuisti, & quod ibi no. in nouella, vnde cura populi de iure pertinet ad ecclesiā, idest rectorem ipsius, ut in

22 iuribus supra † allegatis. Quod autem nomine ecclesiæ intelligatur rector, probatur. 7. q. 1. scire debes, de testam. relatum. 2. & facit

eod.

cod.tit.requisisti. Episcopus ergo cui est concessa ecclesia cum pertinentijs, & sic habet ibi ordinare rectorem, eidem rectori curam populi debet committere, cum hoc sit episcopale ad hoc.7.q.1. Episcopus in dioecesi. 11 q 1.de persona.16.q.5.possessio & c. seq. & q.7.omnes basilicæ, & concessio facta est Episcopo quare &c.per ea, quæ supra dixi. Sed exemptio populi a potestate Episcopi Florentini non est accessorium ad ecclesiã, vel curam populi, uel ipsius curæ dationẽ. Hæc enim stant simul, quod vnus episcopus extraneus prædicta faciat, & ille populus remaneat sub potestate & iurisdictione sui episcopi in omnibus alijs, puta pro Chrismate, siue confirmatione in fronte, pro iurisdictione causarum ad forum ecclesiasticum pertinentium,& huiusmodi, & ita videtur sentire Inno.de priuil.recepimus in 1.gl. versi.in laicis,vbi expresse de populo facit mentionem.
23 Et sic non obst. † quod ipse Innocen. not.in decreta.in Lateranensi. quod qualiter intelligatur supra dixi, & ex prædictis patet responsio ad quæsita, & sic dico & consulo iuris esse ego Ioannes prædictus.

SVMMARIVM.

1 *Opera Sancti Ioannis de Florentia an teneatur ad Papales decimas, seu collectas persoluendas.*

2 *Decimas Papales laici soluere non tenentur.*

3 *Decima imponitur Clericis & Ecclesiasticis personis, & non de proprijs redditibus, sed de ecclesiasticis.*

4 *Clerici sicut ad onera laicorum & communitatum contribuere non tenentur, e contra laici ad onera clericorum non contribuunt.*

ALLEGATIO CXL.

1 IN Christi nomine amen.†Thema super quo petitur consiliũ tale est.In Ciuitate Florentiæ est locus quidam, qui dicitur Opera Sancti Ioannis qui locus habet latas possessiones,& iure proprietatis spectat cum suis possessionibus iuribus & pertinentijs ad commune Florẽtię Quod commune cõmisit quibusdam mercatorib. & ipsorum societati & ipsis præsidentibus curam & administrationem ipsius Operę & suorum redditaum; qui præsidentes Operæ ad voluntatem societatis prædictę,vel Communis Florentiæ,vel officialium ad hoc deputatorum per ipsos, vel alterum ipsorum, scilicet commune,vel societatem ponuntur. vel deponuntur. Ipsi vero præsidentes Operæ ex potestate,quam habent tam a Communi quam a societate,prædicta alienant,& pmutant bona etiã immobilia ipsius Operę, nullius episcopi vel alterius pręlati licentia requisita. Item fructus ipsius expendunt in pios vsus, & maxime in Opera & Fabrica oratorij,vel ecclesię S.Ioãnis Occurrit quãdoque qđ clerus Florentinus habet soluere decimas Papales, vel collectas legatorum, uel nuntiorũ sedis Apostolicę, vel alias collectas impositas pro alijs causis & oneribus imminentibus clero. Petit clerus, quod contribuat ista Opera ad prędictas expensas & collectores decimæ petunt, quod soluat decimam,& quia Operarii, & qui prępsunt dictę Operę denegant prædicta soluere; per prędictos collectores decimæ,vel aliarũ collectarum, vel per D. Episcopum Florentinũ ob causas prædictas fertur sententia interdicti in Oratorium vel Ecclesiam S. Ioannis. Quęritur an prędicta Opera, vel prædicti pſidentes Operam teneantur ad solutionem decimarum prędictarum vel collectarum, & an propter prædicta non soluta,possit interdici Oratorium, vel ecclesia prædicta S. Ioannis,cum habeat ipsum Oratorium, vel ecclesia prælatum uocatum Plebanum qui de suis redditibus soluit dicta onera prout debet.

Consilium mei Ioannis Andreę Decretorum Doctoris super themate præscripto cõsulti tale est. Qđ prædicta Opera non teneatur ad soluendas Decimas uel Collectas de quibus quęritur, & per consequens propter ipsas non solutas de bonis,fructibus & redditibus Operæ ecclesia,vel Oratoriũ S.Ioannis interdici non possit. Rationes quæ me mouent sunt hę.

2 Certum † est,quod ad Papales decimas nõ dico ad Communes Laici non tenentur, nec ipsorum bona, sufficiat ratio, quia illis non imponitur p literas Papales,nec ab illis exigitur

3 gitur, & hęc patent; Imponitur † autem Clericis & Ecclesiasticis personis & non de proprijs redditibus, sed de ecclesiasticis, p qđ patet, quod si clerici nō tenentur de proprijs & patrimonialibus, certum est laicos non teneri; sed bona ista Operæ, uel Fabricæ, ut ponit Thema sunt propria laicorum, scilicet Communitatis Florentiæ, quod concludit ad Decimas Papales, vel collectas Cleri bona illa non teneri. Fateor tamen quod si bona ista de quibus quęritur essent ecclesiastica, de ipsorum redditibus licet deputatis ad fabricam solueretur decima, quia certū est illos esse redditus ecclesiasticos xij. quęstio. secunda, de redditibus & duobus capi. præcedentibus. ijs rationibus bene conueniunt verba declaratorię Papalis, super decimis quę sunt hęc.

De redditibus ecclesiasticis deputatis ad Fabricam ecclesiarum decima persoluatur. De Eleemosinis vero, seu oblationibus datis ad opus fabricæ, & maxime de ijs oblationibus quę in ciuitatibus, & aliquibus castris & locis Italię, in certis festiuitatibus in Candelis & Cereis, & aliis consueuerunt dari & offerri ad opus fabricę, & per eos qui ad fabricam deputati sunt colligi, decima non soluetur.

Ostendunt hęc verba huius declaratorię, quod licet ecclesiastici redditus ad fabricā deputati teneantur ad onus decimę; Oblationes tñ & eleemosinę ad illorū vsum deputatę non tenentur. Ista vero est quędam eleemosina quam de fructibus illorū bonorum quæ designauerunt operę, uel fabricę fieri facit. ergo ad Papales Decimas non tenentur. Idem concluditur de collectis legatorum & alijs oneribus. Sicut † enim ad onera laicorum & Communitatum non debent

4 vel tenentur contribuere Clerici, de Immu. eccl non minus. & c. aduersus, sic ecōtra ad onera & collectas clericorum non contribuunt laici ad hoc de cler. coniu. c. Ioannes. & hoc est dicere iurisdictiones distinctas. x. d. quoniam. xcvj. d. cū ad verū. qui filij sint leg. causam. bene facit ad casum nostrū Decret. vltima de Censibus. Ex quibus efficacibus rationibus prætermissis argumentis concludo, quod supra consului.

Ego Ioannes Andreę Decretorū Doctor. Datum & actum Bononię in domo D. Ioan. Andreę Decretorū Doctoris consultoris prę scripti præsentibus D. presbytero Marco rectore Hospitalis S. Marię & S. Saluatoris de S. Ioanne in Persicheto Bonon. diœces. & Iacobino quondam Rainucij, & Batholomęo D. Torti familiaribus dicti D. Ioannis restib. ad prædicta vocatis, sub Anno Natiuitatis Domini 1315. Indictione tertiadecima die 30. mensis Maij. In quorum omnium testimonium mandauit idem Do. Ioannes huic scripturæ suum apponi sigillum.

Expliciunt aureæ & practicabiles allegationes D. Lapi de Castiglionchio. Cum doctissimis & vtilissimis additionibus D. Quintiliani Mandosij Iuriscon. Romani, qui ipsas allegationes ita erroribus expurgauit, uero sensui restituit, & illustrauit, vt nil desiderabilius, & vtilius peti possint.

INDEX

INDEX

IN AVREAS LAPI ALLEGATIONES, QVI Hactenus inordinatissimus & confusissimus circumferebatur, ita vt vix vnus versiculus suo congruo loco positus esset, nunc a Dom. Brunoro Sole ita ordinatus, vt ne vnus quidem suum locum egredi cognoscatur, in omnium vtilitatem & commodum.

A

B

C

D

Epiſco-

L

Magnum

M

Priui-

an

Spoliati

T

Tempore

V

Verbum.

FINIS.

VENETIIS,

Apud Marcum Variscum. M D C.

L

Magnum

M

Petens

Priui-

an

Spoliati

Tempore

V

Verbum

FINIS.

VENETIIS,
Apud Marcum Variscum. M D C.